

Ditames

Informes

- I/07
Reflexións sobre o sistema
produtivo de Galicia.

Memoria

- Memoria sobre a situación
económica e social de Galicia 2006

DITAMES 2 0 0 7

1/07

Ditame sobre o anteproxecto da Lei de medidas administrativas e tributarias para a conservación da superficie agraria útil e do Banco de Terras de Galicia.

2/07

Ditame sobre o anteproxecto de Lei de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia.

3/07

Ditame sobre o proxecto de Decreto polo que se regula a Xunta Consultiva de Contratación Administrativa da Comunidade Autónoma de Galicia.

4/07

Ditame sobre o anteproxecto de Lei galega para a prevención e tratamento integral da violencia de xénero.

5/07

Ditame sobre o anteproxecto de Lei de ordenación da minaría de Galicia.

6/07

Ditame sobre o anteproxecto de Lei de creación do Colexio Oficial de Enxeñeiras/os Químicas/os de Galicia.

7/07

Ditame sobre o anteproxecto de Lei de creación do Colexio Profesional de Detectives Privados/as de Galicia.

8/07

Ditame sobre o anteproxecto de Lei de creación da Axencia galega de industrias culturais.

9/07

Ditame sobre o anteproxecto de Lei pola que se desenvolve a libre prestación de servizos de transporte marítimo de persoas en augas interiores de Galicia.

10/07

Ditame sobre o anteproxecto de Lei de medidas urxentes en materia de vivenda e solo, pola que se modifica a Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia.

11/07

Ditame sobre o anteproxecto de Lei de saúde de Galicia.

D I T A M E

sobre o anteproxecto de Lei de
medidas administrativas e tributarias

para a

**conservación da
superficie agraria útil**

e do

Banco de Terras de Galicia

A P R O B A D O P O L O P L E N O O 3 0 D E X A N E I R O

Ditame
1/07

Este documento está tamen dispoñible en
www.ces-galicia.org

■ ANTECEDENTES

1.- En data 12 de decembro tivo entrada no Consello Económico e Social oficio do presidente da Xunta de Galicia remitindo, para o seu preceptivo ditame, polo trámite de urxencia, o Anteproxecto de Lei de medidas administrativas e tributarias para a conservación da superficie agraria útil e do banco de terras de Galiza.

2.- O texto do borrador foi enviado ao presidente e aos membros da Comisión Sectorial nº 1: *Economía, emprego e sectores produtivos*, competente por razón da materia, para a elaboración da correspondente proposta de ditame. Así mesmo, tal como establece o Regulamento de Réxime Interno do CES, deuse conta á Comisión Permanente, o día 14 de decembro, da entrada de solicitude de ditame.

3.- O luns día 18 de decembro, o seu presidente convoca á Comisión Sectorial nº1 para o 21 de decembro, co fin de iniciar os traballos de reflexión sobre a proposta de ditame.

4.- A Comisión Sectorial, na súa sesión 3/07, acorda aprobar a proposta de ditame, con data 22 de xaneiro, e a remite ao presidente do Consello para a súa tramitación.

5.- O presidente do CES, de acordo coa Comisión Permanente do organismo, convoca o Pleno do Consello, que na súa sesión 1/07, de 30 de xaneiro, e tras coñecer o texto remitido, acorda aprobar o seguinte

DITAME

sobre o anteproxecto de Lei de medidas administrativas e tributarias para a conservación da superficie agraria útil e do banco de terras de Galicia.

■ ESTRUCTURA E CONTIDO

O Anteproxecto de Lei sometido a ditame ten por obxecto regular o uso racional da superficie agraria útil na procura da súa conservación e evitar o seu abandono, articulando medidas que favorezan e dinamicen a oferta e a demanda, é, polo tanto, un obxectivo básico desta lei, o establecemento dunha serie de instrumentos que favorezan o mantemento da capacidade produtiva da terra para evitar a perda de superficie agraria útil e recuperar a que se perdeu nos últimos anos.

O Anteproxecto de Lei sometido a ditame deste Consello estrutúrase en oito títulos, que tratan sucesivamente das disposicións xerais fundamentais para a aplicación da norma, do Banco de Terras de Galiza e do seu órgano de xestión; do réxime xurídico da incorporación de bens ao Banco de Terras de Galiza; da transmisión dos bens incorporados ao devandito Banco; das medidas tributarias e de fomento; da Comisión Técnica de Prezos e Valores; dos predios incultos e abandonados e do réxime sancionador.

■ CONSIDERACIÓNS XERAIS

1.- Resulta obrigado novamente reiterar que o prazo requirido no trámite de urxencia para a emisión de Ditame implica unha celeridade na análise do texto deste Anteproxecto que vai en detrimento do resultado esperado da labor consultiva do Consello.

2.- A Lei 12/2001, de 10 de setembro de Modificación da Lei 10/1985 de Concentración Parcelaria para Galicia, no seu artigo 3, fai referencia á función social da propiedade; na medida en que o presente Anteproxecto incide, fundamentalmente, nas terras concentradas, o CES entende que na exposición de motivos do mesmo, débese facer referencia expresa á función social da propiedade da terra como un dos fundamentos das medidas que se propoñen na norma obxecto de ditame.

3.- O CES apoia a articulación dun Fondo de Terras, designación que segundo este Consello é máis correcta e coherente co Dereito agrario galego, como mecanismo que favoreza o mercado e sirva para mellorar a base territorial das explotacións, fomenta a modernización, o desenvolvemento agrario e social e garanta o cultivo racional, persoal e directo da terra.

A tardía implantación deste Banco ou Fondo de Terras fai necesario que se articulen outras actuacións que favorezan conxuntamente os obxectivos perseguidos. Neste senso o CES entende fundamental a implantación de medidas encamiñadas a incrementar a superficie agraria útil das explotacións o que derivaría nunha menor dependencia de insumos externos. Por outra banda, a excesiva fragmentación da terra, problema fundamental do agro galego, debería tratar de atallarse a través da posta en marcha dun proxecto destinado a rematar os procesos xa iniciados de concentración parcelaria, e proceder a decretar, con carácter de urxencia, todas aquelas zonas de interese agrario, gandeiro ou forestal.

Finalmente o CES estima que, dentro das medidas posibles cara a consecución dos obxectivos anteriormente sinalados, poderían articularse procede-

mentos que estimulen os arrendamentos, as permutas e os intercambios entre particulares baseados en incentivos fiscais, tributarios e económicos.

4.- O CES considera, tal como xa se fixo na consideración xeral segunda do Ditame 1/04 sobre o “*Anteproxecto de Lei de Medidas de Mobilidade das Terras Obxecto de Concentración Parcelaria de Galicia*”, norma onde se daba carta de natureza ao Banco de Terras de Galicia, que deben desaparecer as restricións referidas ao ámbito de aplicación do presente Anteproxecto de Lei, na medida en que estas limitacións, poderían impedir que moitas das explotacións de Galicia utilicen a vía que se pretende crear para facilitar o acceso a máis superficie co fin de incrementar a súa base territorial. Neste senso é de destacar que zonas punteiras en produción de leite nas que a concentración parcelaria se efectuase con anterioridade aos dez anos que contempla o presente Anteproxecto, ficarían excluídas do ámbito de aplicación da futura Lei.

5.- O CES estima que o BANTEGAL debería crearse non como unha Sociedade Pública Autonómica, senón como un ente ou organismo autónomo dependente da Consellería competente por razón de materia. Neste senso, o CES considera que este organismo non debería ser propietario da terra senón só xestor da mesma.

6.- O CES considera que o Título VIII do presente Anteproxecto de Lei, no que se regula o réxime sancionador, debería limitarse a sancionar os posibles incumprimentos das obrigas establecidas nesta Lei respecto das relacións dos propietarios co BANTEGAL.

Por outra banda, o CES estima que, na medida en que se está a traballar nun Proxecto de lei de medidas de prevención contra incendios, e para evitar duplicidades normativas, as medidas sancionadoras que se regulan no Título VIII do presente Anteproxecto de Lei sometido a ditame, cando se deriven de accións que ocasionen gastos de extinción de lumes, deberían retirarse e regularse na futura norma de prevención citada.

■ CONSIDERACIÓNS PARTICULARES

1.- O artigo 1 do Anteproxecto de Lei sometido a ditame regula o obxecto da Lei.

O CES considera que se debería de incluír no presente artigo un novo apartado dedicado ao BANTEGAL, onde se establecese que esta sociedade pública terá como función acadar a mobilización das superficies agrarias útiles improdutivas, favorecendo, deste xeito, o redimensionamento das explotacións e unha maior extensificación e redución de insumos.

2.- O artigo 2 do presente Anteproxecto de Lei establece o ámbito de aplicación da mesma, de forma que as disposicións da presente norma serán aplicables ás Zonas de Especial Interese Agrario, entendendo por tais os terreos concentrados nos dez anos anteriores á entrada en vigor da Lei 9/2002, e os que se concentren con posterioridade sempre que nos dous supostos o Acordo de concentración sexa firme. Así mesmo tamén terán a consideración de Zonas de Especial Interese Agrario, aqueles ámbitos territoriais que, mediante Decreto, determine o Consello da Xunta.

En coherencia co sinalado na consideración xeral 3 do presente ditame, o CES entende necesario que se redefinan as Zonas de Especial Interese Agrario en base a criterios como poderían ser a existencia de explotacións en activo, o número de afiliacións ao réxime especial agrario ou ao sistema especial de traballadores autónomos agrarios ou aquelas zonas que sexan propostas polo Consello Agrario Galego e decrete o Consello da Xunta.

Así mesmo, o CES considera que o ámbito de aplicación da presente lei debe estenderse ás terras, concentradas ou non, que sexan consideradas de especial interese agrario en base á existencia nelas de explotacións agrarias activas.

O **apartado 2 do artigo 2** establece que nos ámbitos territoriais que o Consello da Xunta determine mediante Decreto, como Zonas de Especial Interese Agrario, as transmisións de predios rústicos realizadas inter vivos,

deberán formalizarse en escritura pública. O CES entende que se debería de suprimir esta obriga por entender que vai en contra da liberdade de forma establecida no Código Civil.

3.- O artigo 3 do presente Anteproxecto de Lei establece unha serie de definicións aos efectos da aplicación da norma.

O CES considera que, co obxecto de non se produza confusión e inseguridade xurídica, as definicións que se establecen no presente artigo deberían axustarse as existentes xa na lexislación.

Por outra banda, o CES estima que a definición de *superficie agraria útil* debería desprenderse das consideracións plasmadas no presente ditame.

4.- O apartado 2 do artigo 4 establece as masas, predios, bens e dereitos que poden formar parte do Banco de Terras.

O CES considera que no subapartado a) debería engadirse a expresión: “(...) *sexa firme, excepto as terras que teñan outro destino.*”

O CES entende que os subapartados a), b) e c), tal como se establece na consideración xeral 5 do presente ditame, deberían redactarse tendo en conta que o BANTEGAL non é propietario, só xestor das terras. Tendo isto en conta, o CES considera que o subapartado 4.2 b) debería desaparecer.

O CES entende que no subapartado e) debería engadirse ao final a expresión “*ou privado*”.

O CES considera que se debería engadir un apartado no que se inclúisen como parte do Banco de Terras de Galicia os terreos procedentes de explotacións que se acollan ao cese e carezan de cesionario.

5.- O artigo 5 do Anteproxecto de Lei obxecto de ditame establece a formalización de actos e destino dos bens e dereitos do Banco de Terras de Galicia.

No que respecta á formalización de actos, regulada no **apartado 1** do presente **artigo 5**, o CES entende que para que sexa necesaria a súa formalización en escritura pública e a inscrición no Rexistro da Propiedade, é necesario que se especifique no presente apartado que se están a regular actos e contratos que supoñan a incorporación ou transmisión do dominio de bens do Banco de Terras de Galicia.

No **apartado 2** do **artigo 5**, establécense os destinos dos bens e dereitos incorporados ao Banco de Terras. O CES estima que se debería de engadir un novo subapartado onde se recolla o seguinte:

“i) O Banco de Terras debe darlles prioridade aos expedientes de acceso ás terras das mulleres labregas que sofren violencia e que tiveron que abandonar a súa casa e as súas terras pola violencia de xénero.”

6.- O artigo 7 do Anteproxecto de Lei regula a Sociedade Pública BANTEGAL e o seu réxime xurídico.

En relación ao réxime xurídico do BANTEGAL, o CES reitera a súa consideración xeral 5, en relación a que o BANTEGAL debería crearse non como unha Sociedade Pública Autonómica, senón como un ente ou organismo autónomo dependente da Consellería competente por razón de materia.

No caso de que se opte por manter o BANTEGAL como unha sociedade pública autonómica, o CES entende que se deberían contemplar de xeito expreso os principios de concorrencia, transparencia e obxectividade á hora da adxudicación de contratos. Neste senso, o CES propón que se engada un novo apartado no artigo 7 que recolla:

“A Sociedade Pública BANTEGAL deberá respectar, nas súas actuacións, os principios de publicidade, concorrencia e obxectividade propios da contratación administrativa segundo o disposto na Lei 10/1996, do 5 de novembro, de actuación de entes e empresas nas que ten participación maioritaria a Xunta de Galiza, así como a restante normativa vixente. En todo caso, nos contratos que subscriba con terceiros, para a execución dos servizos que se lle encomenden, incluíranse as cláusulas que resulten pertinentes para a adecuada defensa dos intereses públicos.”

Por outra banda, no caso de que se opte pola creación dunha sociedade pública, deben quedar explicitadas nun convenio as relacións da administración coa mesma. Neste senso, o CES propón que se engada un novo apartado ao artigo 7 coa seguinte redacción:

“As relacións entre a Xunta de Galicia e a Sociedade Pública BANTEGAL regularanse mediante un convenio marco, aprobado polo Consello da Xunta, no que se recollerá, entre outras cuestións, o plan económico-financeiro, como instrumento básico da regulación das relacións específicas derivadas das encomendas no marco do seu obxecto social. As contrapartidas financeiras das actuacións realizadas pola sociedade serán as previstas no plan económico-financeiro.”

7.- O artigo 10 do Anteproxecto de Lei obxecto de ditame regula o procedemento para o exercicio do dereito de tanteo.

O **apartado 3** deste **artigo 10** establece o prazo para exercitar o dereito de tanteo. O CES entende que se debe clarificar o prazo de caducidade do citado dereito, no senso de determinar claramente se a caducidade do dereito de tanteo transcorridos seis meses dende a comunicación da sociedade BANTEGAL da súa renuncia ao dereito de tanteo, significa que tamén caduca a renuncia da administración ao tanteo ou si se obriga ao propietario a vender neses seis meses ou se, polo contrario, a Administración está novamente facultada para o exercicio do dereito de tanteo.

8.- O artigo 11 do presente Anteproxecto de Lei regula o procedemento para o exercicio do dereito de retracto.

Tendo en conta a consideración particular 5 no que respecta á formalización de actos, exposta neste ditame, o CES entende que en relación á necesidade de xustificar a comunicación ao BANTEGAL para a inscrición de predios rústicos, deberíanse de contemplar de xeito específico as fincas que non están rexistradas.

9.- O artigo 13 regula a cesión temporal de predios rústicos ao Banco de Terras de Galicia.

O **apartado 1** do citado **artigo 13** determina que a duración mínima de cesión á sociedade BANTEGAL, previa aceptación expresa por parte do órgano correspondente da mesma, da xestión de uso e aproveitamento dos predios rústicos será de cinco anos.

O CES considera que a denegación da incorporación de predios ao BANTEGAL debe ser en todo caso motivada, por escrito, e co dereito de formular contra a mesma os recursos administrativos correspondentes.

10.- No **artigo 14** do Anteproxecto obxecto de análise regúlanse os efectos da cesión.

O **apartado 1** do citado **artigo 14** determina que a cesión de uso e o aproveitamento dos predios rústicos a BANTEGAL, non exime ao propietario de efectuar as labores de conservación e mantemento en tanto non se dispoña a cesión do predio a terceiras persoas.

O CES entende que se debería de eliminar esta obriga xa que por unha banda non hai previsto ningún mecanismo que obrigue a efectuar as labores de conservación e mantemento, e, no caso de que se establecese o citado mecanismo, entraríase en contradición co que este anteproxecto regula en relación á imposibilidade de declarar como incultos ou abandonados os predios cedidos ao BANTEGAL.

O **apartado 3** do presente **artigo 14** establece que a sociedade BANTEGAL poderá establecer unha comisión por gastos de xestión.

O CES entende que se debe de suprimir a posibilidade de cobro de comisións de xestión.

No **apartado 6** do **artigo 14** expónse que, rematado o período pactado contractualmente, BANTEGAL garantirá o rescate do predio en axeitadas condicións de uso.

O CES considera que se debería establecer a obriga de devolver o predio como mínimo nas mesmas condicións nas que se entregou.

11.- O Título IV do Anteproxecto sometido a ditame regula a transmisión dos bens incorporados ao Banco de Terras de Galicia.

Tal como se expón na consideración xeral 5 do presente ditame, o CES estima que o BANTEGAL non debería ser propietario de terra e, polo tanto, non pode ter a capacidade de allear predios.

12.- O artigo 19 do Anteproxecto establece as cesións dos predios rústicos a terceiras persoas.

O CES considera conveniente que neste artigo se engada un apartado no que se establezan preferencias no caso de que se produza concorrencia de solicitudes de arrendamento sobre unha mesma finca. O CES considera que os destinos establecidos no artigo 5.2, poderían servir como criterios.

O CES considera que, dado que non existe obriga de celebrar contratos de cesión por un prazo superior a cinco anos, debería eliminarse, do **apartado 4** do citado **artigo 19** a expresión:

“(...). A oposición da persoa titular á cesión a terceiras persoas, implicará a súa asunción dos gastos de xestión realizados pola Sociedade BANTEGAL, en diante a ata a nova formalización dun contrato con terceiros.”

13.- O artigo 23 do Anteproxecto de Lei de medidas administrativas e tributarias para a conservación da superficie agraria útil e do Banco de Terras de Galicia establece os supostos de subrogación.

O **apartado 4** deste artigo establece que o prazo para realizar a subrogación será de seis meses dende que se produciu o feito causante, correspondendo o pago da renda durante dito prazo, de forma solidaria, ás persoas con dereito a subrogarse.

O CES estima que se debe de clarificar si o pago solidario da renda durante o prazo mencionado no apartado 4 do citado artigo debe ser satisfeito por todos os posibles beneficiarios en caso de que ningún deles opte por acceder á subrogación.

14.- O artigo 24 regula as medidas tributarias.

O CES considera que, co obxecto de fomentar a incorporación de predios ao Banco de Terras, as transmisión de predios rústicos do Banco de Terras de Galicia deberían estar totalmente exentas de tributación no Imposto de Transmisións Patrimoniais e Actos Xurídicos Documentados.

15.- O artigo 27 do Anteproxecto obxecto de ditame regula a Comisión Técnica de Prezos e Valores.

O CES estima que se debería de valorar a posibilidade de establecer Comisións de apoio periféricas nas distintas zonas de especial interese agrario co obxecto de ter en conta as diferentes realidades existentes nas mesmas.

O CES entende que, a composición da Comisión Técnica de Prezos e Valores establecida no **apartado 2 do artigo 27** proporciona unha excesiva participación da administración e do BANTEGAL na citada Comisión Técnica.

16.- O artigo 30 establece as excepcións á declaración de predios incul-tos ou abandonados.

Tal como se expón na consideración particular 10 do presente ditame, o CES considera que existe unha contradición entre a obriga dos propietarios de manter e conservar os predios cedidos ao BANTEGAL, coa excepción establecida no apartado a) do presente artigo 30, onde se establece que non procede a declaración de predio inculto ou abandonado aos predios que este-an incorporados ao Banco de Terras de Galicia.

17.- O artigo 35 do anteproxecto regula a ausencia de propietario,

O CES entende que, en aras dunha maior claridade, se debería de modifi-car a redacción do presente artigo do seguinte xeito:

*“(...) de propietario coñecido, iniciárase o procedemento **legal pertinente***

para clarificar a propiedade e no seu caso para a incorporación do predio ao patrimonio público, sen prexuízo (...)”

Santiago de Compostela, 30 de xaneiro de 2007

Vº e P.
O PRESIDENTE

O SECRETARIO XERAL

Asdo.: Pablo Egerique Martínez

Asdo.: Eliseo Sastre Serrano

D I T A M E

Ditame
2/07

sobre o anteproxecto de
Lei de medidas urxentes
en materia de
**ordenación do territorio
e do litoral de Galicia**

APROBADO POLO PLENO O 30 DE XANEIRO

Este documento está tamen dispoñible en
www.ces-galicia.org

■ ANTECEDENTES

1.- En data 27 de decembro de 2006 tivo entrada no Consello Económico e Social oficio do presidente da Xunta de Galicia remitindo, para o seu preceptivo ditame, con carácter urxente, o anteproxecto de Lei de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia.

2.- O texto do borrador foi enviado ao presidente e aos membros da Comisión Sectorial nº 3: *Desenvolvemento rexional*, competente por razón da materia, para a elaboración da correspondente proposta de ditame. Así mesmo, tal como establece o Regulamento de Réxime Interno do CES, deuse conta á Comisión Permanente, o día 27 de decembro, da entrada de solicitude de ditame.

3.- O día 28 de decembro, o seu presidente convoca á Comisión Sectorial nº 3 para o 4 de xaneiro de 2007, co fin de iniciar os traballos de reflexión sobre a proposta de ditame.

4.- A Comisión Sectorial, na súa sesión 4/07, acorda aprobar a proposta de ditame, con data 25 de xaneiro, e a remite ao presidente do Consello para a súa tramitación.

5.- O presidente do CES, de acordo coa Comisión Permanente do organismo, convoca o Pleno do Consello, que na súa sesión 1/07, de 30 de xaneiro, e tras coñecer o texto remitido, acorda aprobar o seguinte

DITAME

sobre o anteproxecto de Lei de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia.

■ ESTRUCTURA E CONTIDO

O anteproxecto de lei sometido a ditame ten por obxecto a adopción de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia, coas seguintes finalidades:

1. Garantir a preservación do litoral en tanto que non sexa aprobado o planeamento urbanístico adaptado á lexislación vixente e aos criterios de sosteñibilidade económica, social e ambiental.
2. Integrar os procedementos de aprobación do planeamento urbanístico e dos instrumentos de ordenación do territorio co proceso de avaliación estratéxica ambiental.
3. Crear o Instituto de Estudos do Territorio.
4. Fomentar a creación de solo destinado a vivenda protexida.

O anteproxecto estrutúrase en dezasete artigos, agrupados en tres capítulos, dúas disposicións adicionais, unha derogatoria, dúas derradeiras e un anexo.

■ CONSIDERACIÓNS XERAIS

1.- O CES vese na obriga de reiterar novamente que a utilización do trámite de urxencia na petición de ditames a este Consello vai en detrimento da calidade esperada dos mesmos; en maior medida en anteproxectos como o presente, nos que a súa complexidade técnica e a súa repercusión económica e social, fan imprescindible unha reflexión e análise en profundidade, para o que se precisaría un tempo proporcionado e razoable.

2.- O CES comparte a necesidade de favorecer a utilización racional do territorio na franxa litoral, preservar a costa, protexer o medio natural, mellorar a calidade de vida e o equilibrio territorial. Neste senso, o CES considera conveniente a axilización da tramitación do Plan Sectorial de Ordenación do Litoral.

3.- O CES valora positivamente a proposta reflectida no **artigo 8** deste anteproxecto, pola que se integra o procedemento de aprobación dos instrumentos de ordenación do territorio e do planeamento urbanístico coa avaliación estratéxica medioambiental. Simultanear ambos procesos redundará nunha redución dos prazos de tramitación e aprobación destes instrumentos.

■ CONSIDERACIÓNS PARTICULARES

1.- O **artigo 2** do anteproxecto de Lei obxecto de ditame establece, sobre a Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural en Galicia, que o plan sectorial de ordenación do litoral terá a natureza dun plan territorial integrado de acordo coa Lei 10/1995, do 23 de novembro.

O CES considera que deberían existir unhas directrices de ordenación do territorio (DOT), tal como se establece na devandita lei, previamente á redacción de calquera plan territorial integrado, posto que este último se vería afectado pola elaboración posterior das referidas DOT.

2.- No **artigo 3** do anteproxecto de Lei, establécese unha suspensión da tramitación e distintas figuras de planeamento de desenvolvemento para o total da franxa costeira ata unha distancia de 500 metros.

O CES considera que non debería estar suxeito á suspensión prevista nesta norma o solo urbano consolidado en municipios con planeamento adaptado á Lei 1/1997, por tratarse de solos xa categorizados por aplicación da devandita lei que para o seu desenvolvemento deben cumprir as esixencias da lei 9/2002.

3.- O **artigo 4** do anteproxecto de Lei remitido para ditame establece o alcance da suspensión.

O CES considera que coa aplicación do artigo 4 quedará afectado todo o planeamento secundario que, no momento da entrada en vigor da lei, non se encontre aprobado definitivamente, e entende que afectará á actividade económica e social do conxunto do litoral, non existindo unha norma transitoria que respecte o planeamento secundario que estea en tramitación na actualidade e que conta coas suficientes cautelas e prevencións.

Segundo o criterio do CES, este anteproxecto debería recoller a diversidade de características ambientais, económicas e sociais para o conxunto da

costa galega, as diferentes tipoloxías de ordenación urbana existentes e os distintos niveis de protección medioambiental.

O CES entende que unha corrección da falta de adaptación dos planeamentos á Lei 9/2002 non pode supor a suspensión de todo planeamento de ordenación do territorio, incluíndo plans parciais, de sectorización e especiais de reforma interior, cando todos eles, en virtude do réxime transitorio da mesma lei, están adaptados aos límites de sustentabilidade nela marcados, transcorridos os tres anos dende a súa entrada en vigor.

O CES considera que o proxecto de lei debería conciliar o interese xeral, que a inspira, coa evitación de eventuais prexuízos a dereitos lexítimos xerados de acordo á lexislación en vigor, para o que debería preverse legalmente a culminación dos procesos urbanísticos en marcha, que cumpran as esixencias que establece o réxime transitorio da lei 9/2002 e se atopen na fase avanzada da súa tramitación que se defina nesta lei.

O CES considera que, atendendo a criterios obxectivos, nesta norma debería recollerse o levantamento parcial da medida de suspensión prevista no artigo 3 nas comarcas ou áreas funcionais que teñan sido obxecto de estudo e nova ordenación no proceso de elaboración do Plan de Ordenación do Litoral. Isto impediría que a paralización da actividade de estas zonas se demorase máis do estritamente necesario.

4.- O artigo 8 do anteproxecto de Lei establece a integración de procedementos.

O CES entende que no **apartado 7** do citado **artigo 8** debería substituírse a expresión “(...) *ao órgano promotor, poderá entenderse aceptada a proposta (...)*” por “(...) *ao órgano promotor, entenderase aceptada a proposta (...)*”.

5.- O Capítulo III do presente anteproxecto regula o Instituto de Estudos do Territorio.

O CES valora positivamente a posta en marcha dun Instituto de Estudos do Territorio, pero non considera axeitada a súa creación no marco dun anteproxecto de lei de medidas urxentes.

Neste senso, o CES entende necesario reiterar que a técnica lexislativa do uso dunha lei de medidas urxentes para regular materias cuxo tratamento é máis propio dunha lei ordinaria pode xerar dispersión normativa, inseguridade xurídica e dificultalle á cidadanía o coñecemento completo e inmediato das normas que en cada ámbito lles afectan.

No que respecta aos órganos de goberno do Instituto de Estudos do Territorio, o CES entende que non se debería deixar para desenvolvemento regulamentario posterior a composición dos mesmos, e, polo tanto, considera que se debería fixar de modo exacto o número de vogais do Consello rector.

Finalmente, o CES entende que, dadas as funcións do Instituto de Estudos do Territorio, os axentes sociais deberían estar representados no seu Consello rector.

6.- Sobre a **disposición adicional primeira**, o CES entende que pode xerar confusión en canto á interpretación de cada plan no que a solo urbano se refire.

7.- O CES entende que na **disposición adicional segunda**, que propón a modificación parcial da Lei 10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio de Galicia deberían considerarse os seguintes aspectos:

- A proposta de redacción do **artigo 5 bis, apdo. 1**, podería xerar inseguridade xurídica ao non definirse coa suficiente precisión a “iniciación do procedemento de aprobación”.

O CES entende que se debería clarificar si se refire ao momento de inicio do procedemento de elaboración, tal como se recolle no artigo 10 da Lei de ordenación do territorio, ou si se fai referencia á fase na que, unha vez recollidas as alegacións e suxestións, se procede á aprobación inicial e publicación no DOG.

- A redacción dada no anteproxecto ao **artigo 5 bis, apartado 2**, fai referencia a un prazo máximo de dous anos, máis un ano de prórroga, para as sus-

pensións que teñan a súa orixe na tramitación dun instrumento de ordenación do territorio.

O CES entende que este prazo non debería ser superior ao legalmente previsto na elaboración dos instrumentos de ordenación do territorio para establecer suspensión no ámbito urbanístico, e, neste senso, o CES propón a diminución deste prazo ata un tope máximo de doce meses.

- A proposta de redacción do **artigo 22, apartados 1 e 2**, regula os plans e proxectos sectoriais e supramunicipais que teñan por obxecto regular a implantación territorial de solo destinado a vivenda protexida, infraestruturas, dotacións e instalacións de interese público ou utilidade social.

A xuízo do CES, as medidas en relación coa vivenda son dunha importancia capital polo que, aínda sendo incluídas no marco desta lei pola súa urxencia, o xeito máis adecuado para desenvolver políticas deste calado, sería a elaboración dunha normativa específica, na que se inclúan todos os aspectos relevantes sobre a materia.

- Finalmente, en relación á proposta de modificación do **apartado 7 do artigo 23**, o CES entende que precisa unha maior xustificación, posto que establece unha prohibición sobre o solo especialmente protexido e parece tamén indicar un procedemento que posibilita o desenvolvemento de proxectos sectoriais que impliquen a transformación urbanística para este tipo de solo, co que non queda suficientemente aclarada a remisión ao artigo 66 da Lei 9/2002, que se refire a solo urbanizable.

- O CES considera que no texto do novo **artigo 5 bis** que se expón na disposición adicional segunda do presente anteproxecto de lei, debería incluír a obriga de que a suspensión sexa motivada, termo que xa aparece de xeito explícito no título do artigo.

8.- A disposición derogatoria recolle, no seu primeiro apartado, os preceptos da Lei 9/2002, que quedan sen efecto.

O CES considera que a redacción do segundo apartado podería dar lugar a problemas de interpretación, ao non estar definidas con precisión outras normas de menor rango, que quedarán afectadas pola publicación desta lei.

9.- No relativo á **disposición derradeira**, o CES entende que a habilitación para ditar disposicións para o desenvolvemento da lei non pode traspasar os límites que marca a propia lei. Deste xeito, dada a provisionalidade que establece a súa consideración de Lei de medidas urxentes, o seu desenvolvemento regulamentario non debería derivar en normativa con vocación de permanencia, senón en simples instrumentos de aplicación desta.

Santiago de Compostela, 30 de xaneiro de 2007

Vº e P.
O PRESIDENTE

O SECRETARIO XERAL

Asdo.: Pablo Egerique Martínez

Asdo.: Eliseo Sastre Serrano

D I T A M E

Ditame
3/07

sobre o proxecto de
Decreto polo que se regula a
**Xunta Consultiva de
Contratación Administrativa**
da Comunidade Autónoma de Galicia

APROBADO POLO PLENO O 23 DE ABRIL

Este documento está tamen dispoñible en
www.ces-galicia.org

■ ANTECEDENTES

1.- Con data 23 de febreiro de 2007, tivo entrada no Consello Económico e Social de Galicia oficio da Consellería de Economía e Facenda sometendo á consideración deste organismo o borrador do proxecto de Decreto polo que se regula a Xunta Consultiva de Contratación Administrativa da Comunidade Autónoma de Galicia, para que polo Consello se emitira ditame de natureza facultativa que defina a posición dos axentes económicos e sociais representados neste organismo no intento de enriquece-lo texto normativo.

2.- O texto do borrador do Decreto foi remitido en data 23 de febreiro de 2007 ao presidente e aos membros da Comisión Sectorial nº 2, *Sector público e benestar social*, competente para emitilo ditame por razón de materia. Á vez, tal como establece o Regulamento de Réxime Interno do CES, deuse conta á Comisión Permanente da citada entrada e remisión do texto do borrador.

3.- Nesa mesma data, o presidente convoca á Comisión Sectorial nº 2 para o luns 5 de marzo, co fin de inicia-lo traballo de reflexión sobre a proposta de ditame.

4.- Tras o estudio do texto remitido pola Consellería, a Comisión Sectorial 2ª na súa sesión 3/07, de data 29 de marzo, aprobou a proposta de ditame e remitiuna ao Presidente do Consello para a súa tramitación.

5.- O Pleno do Consello, na súa sesión 2/07, celebrada o 23 de abril, aproba o seguinte :

DITAME

Sobre o proxecto de Decreto polo que se regula a Xunta Consultiva de Contratación Administrativa da Comunidade Autónoma de Galicia.

■ ESTRUCTURA E CONTIDO

O proxecto obxecto de Ditame está composto por 13 artigos, unha Disposición Adicional, unha Disposición Derrogatoria e dúas Disposicións Finais.

No presente proxecto de Decreto créase e régúlase a Xunta Consultiva de Contratación Administrativa da Comunidade Autónoma de Galicia, como un órgano consultivo, adscrito á Consellería de Economía e Facenda, con funcións asesoras e de tutela da lexislación vixente, á vez que se pretende que constitúa un instrumento útil para a elaboración de proxecto de disposicións legais, a adopción das medidas necesarias para a adecuada coordinación da contratación e a normalización dos instrumentos contractuais da Comunidade Autónoma.

■ CONSIDERACIÓNS XERAIS

1.- O Consello Económico e Social de Galicia considera importante a solicitude de ditames facultativos para aqueles decretos con incidencia económica e social, como é a solicitude de ditame sobre o proxecto de Decreto polo que se regula a Xunta Consultiva de Contratación Administrativa.

2.- O CES valora positivamente a tramitación do presente proxecto de Decreto, e a creación da Xunta Consultiva de Contratación Administrativa, órgano consultivo xa existente na práctica totalidade das Comunidades Autónomas, ao abeiro da posibilidade atribuída ás Comunidades Autónomas polo artigo 10.3 do Texto Refundido da Lei de contratos das administracións públicas.

O CES entende positiva a tramitación do presente proxecto de Decreto xa que, por unha banda, a creación da Xunta Consultiva de Contratación Administrativa na Comunidade Autónoma de Galicia pode ser un instrumento eficaz e áxil para a tramitación de procedementos como clasificacións,

revisión de clasificacións e informes tanto preceptivos como facultativos, que antes correspondían á Xunta de Contratación Administrativa estatal, e, por outra banda, porque a creación da devandita Xunta na Comunidade Autónoma galega supón avanzar no achegamento da Administración á cidadanía.

3.- Tal como se expón no artigo 1 do presente proxecto de Decreto, o obxecto primordial do proxecto sometido a ditame é a creación da Xunta Consultiva de Contratación Administrativa da Comunidade Autónoma de Galicia. En base ao sinalado, o CES considera que se debería modificar o título da norma, de xeito que se recollese como Decreto polo que se crea a Xunta Consultiva de Contratación Administrativa de Galicia, e se regulan a súa composición e funcións.

4.- Na exposición de motivos do presente proxecto de Decreto, sinálase que a Xunta Consultiva de Contratación Administrativa da Comunidade Autónoma, configúrase como un órgano con funcións asesoras e de tutela.

O CES entende que o órgano que se crea no presente proxecto de Decreto é eminentemente consultivo, carácter que se desprende da definición establecida no artigo 1 do presente proxecto de Decreto, e ao que se engaden as funcións asesoras e de tutela; polo que se considera oportuna a inclusión do adxectivo “consultivo” na dita frase da exposición de motivos, quedando redactada do seguinte xeito:

“A Xunta Consultiva de Contratación Administrativa da Comunidade Autónoma de Galicia configúrase coma un órgano consultivo con funcións asesoras e de tutela da lexislación vixente(...)”

5.- O CES entende que, tal como se establece na normativa estatal así como na de diferentes Comunidades Autónomas, se a Xunta Consultiva de Contratación Administrativa ten entre as súas competencias a de acordala clasificación e revisión de clasificacións para os contratos, debería estudarse a posibilidade de que a devandita Xunta de Contratación sexa a encargada de xestionar o rexistro de contratistas; co que, en opinión do CES, poderíase obter economías de escala e unha maior eficacia e eficiencia na xestión de recursos públicos.

O CES considera que a xestión do Rexistro Público de Contratos, creado polo Decreto 198/1995, de 16 de marzo, debería establecerse de forma explícita como unha das funcións da Xunta Consultiva de Contratación Administrativa

Finalmente, en opinión do CES, a inclusión dentro das funcións da Xunta Consultiva de Contratación Administrativa da xestión do Rexistro de Contratos, facilitaría a realización da memoria anual que o proxecto de decreto inclúe como obriga da Secretaría Xeral da Xunta Consultiva no artigo 13 do Proxecto de Decreto obxecto de ditame.

6.- O CES considera fundamental o uso correcto do idioma nos textos oficiais, polo que se solicita que se aplique a normativa vixente en materia de normalización lingüística. Neste senso, propónse a eliminación da letra “j)” das clasificacións do presente proxecto de Decreto por non existir no noso idioma.

7.- O CES remítese ao que en relación ao vocablo “departamento” expresou na consideración 14 do Ditame 7/06, do 21 de xuño, na que se indicaba que *“a indeterminación do vocablo “departamento” (que deriva do francés Département) pode inducir a confusión dado que o mesmo pode referirse por igual á Consellería competente por razón da materia ou á Dirección Xeral”* (sic), polo que se propón a súa substitución no presente proxecto de Decreto polo organismo que corresponda.

■ CONSIDERACIÓNS PARTICULARES

1.- O CES considera que na **exposicións de motivos** do presente proxecto de Decreto, no seu último parágrafo, debería figurar que o presente proxecto de Decreto foi sometido a ditame do Consello Económico e Social de Galicia.

2.- O **artigo 2** do presente proxecto de Decreto regula as funcións da Xunta Consultiva de Contratación Administrativa.

O CES considera que no presente artigo 2 de funcións da Xunta Consultiva de Contratación Administrativa, debería engadirse un novo apartado no que se incluíse como función da devandita Xunta de Contratación a de velar polo cumprimento da lexislación de contratos e dos principios básicos de publicidade e concorrência.

3.- O **artigo 4** do proxecto de Decreto sometido a ditame deste Consello, establece a composición do Pleno da Xunta Consultiva.

O apartado 1 do artigo 4 establece que a Presidencia estará desempeñada pola persoa titular da presidencia da Xunta Consultiva.

O CES considera que, en coherencia co establecido no apartado 2 do presente artigo 4 para as Vicepresidencias, o apartado 1 do artigo 4 debería modificar a súa redacción no seguinte senso:

“1. Presidencia: a persoa titular da Secretaría Xeral da consellería competente en materia de economía”.

No **apartado 3a)** do citado **artigo 4**, inclúese como vogais do Pleno a unha persoa designada entre funcionarios/as con tarefas relacionadas coa contratación administrativa, que polo menos ostente o cargo de xefe de servizo, por cada un dos departamentos da Xunta de Galicia.

O CES considera que, en coherencia co establecido na exposición de moti-

vos do proxecto de Decreto, estes vogais deberían ser nomeados pola especial experiencia e demostrada preparación e competencia en materia de contratación administrativa, ao marxe do cargo de libre designación que ostenten.

4.- O artigo 6 do proxecto de Decreto sometido a ditame do Consello regula as competencias do Pleno e da Comisión Permanente da Xunta Consultiva de Contratación Administrativa da Comunidade Autónoma de Galicia.

O CES entende que, a efectos dunha maior claridade da norma, sería conveniente separar as funcións do Pleno e da Comisión Permanente da Xunta Consultiva de Contratación Administrativa .

O **apartado 1** do **artigo 6** establece que lle corresponde ao Pleno emitir os informes dos apartados a) e b) do artigo 22 e aprobar a memoria anual, deixando para a Comisión Permanente o coñecemento daqueles asuntos que non correspondan ao Pleno, segundo o disposto no apartado 1 do artigo 6.

Dada a redacción do citado artigo, enténdese que a competencia exposta no apartado 6 do artigo 2, referida á elevación ao/á Conselleiro/a de Economía e Facenda da memoria anual sobre a xestión contractual da Comunidade Autónoma, corresponde á Comisión Permanente da Xunta Consultiva. Para maior claridade da norma, o CES considera que esta competencia debería figurar de forma expresa dentro das competencias da Comisión Permanente da Xunta Consultiva.

5.- O artigo 11 do proxecto de Decreto remitido a ditame deste Consello regula o réxime de petición de informes á Xunta Consultiva de Contratación Administrativa da Comunidade Autónoma de Galicia.

O CES considera que se debería de engadir un segundo apartado no presente artigo 11, no que se establecese que as autoridades mencionadas no apartado anterior deben poñer a disposición da Xunta Consultiva de Contratación Administrativa cantos antecedentes, documentos e datos se estimen convenientes pola mesma a efectos de emitir o oportuno informe.

6.- O CES propón a incorporación dunha nova Disposición Final na que se regule o prazo no que deberá de constituírse a Xunta Consultiva de Contratación Administrativa da Comunidade Autónoma de Galicia, trala entrada en vigor do Decreto.

■ VOTOS PARTICULARES

Voto particular que formulan os conselleiros e conselleiras do CES en representación de **CIG, CCOO, UGT** (Grupo Primeiro) e **SLG, C.G. Consumidores e Usuarios e Universidade da Coruña** (Grupo Terceiro) ao Ditame sobre o proxecto de decreto polo que se regula a Xunta Consultiva de Contratación Administrativa.

Na Comisión Sectorial de Sector Público e Benestar Social, que elaborou este ditame, manifestouse por parte da representación da CEG unha consideración que finalmente non se aceptou pola Comisión, por seis votos en contra e dous a favor. Consistía esa consideración na modificación da composición da Xunta Consultiva de Contratación Administrativa, incluíndo na mesma a catro persoas en representación da organización empresarial intersectorial máis representativa no ámbito de Galicia.

Por parte de quenes subscribimos este voto particular, quérese manifestar que a non aceptación desta consideración sostense nos seguintes aspectos:

a) O artigo 4.3.f) prevee a participación como vocais de “*Dúas persoas representantes das organizacións empresariais de sectores afectados pola contratación administrativa, con coñecementos na materia, designadas polo titular da Consellería de Economía e Facenda, por proposta daquelas*”.

b) A participación prevista nese precepto, entendemos que non responde a razóns de “*representación institucional das organizacións sociais*”, senón que se trata da inclusión neste órgano administrativo dunha representación de sectores afectados pola contratación administrativa, é dicir, das empresas proveedoras de bens ou servizos á Administración e das executoras de obra pública. De entenderse o contrario, resulta obvio que a lexislación laboral, da que emana a representación institucional, obrigaría á inclusión, polo menos, das organizacións sindicais que ostentan a condición legal de maior representatividade.

c) En canto ao número de vocais, entendemos que está suficientemente xustificado que sexan só dous. Neste sentido, os órganos administrativos semellantes que existen noutras comunidades autónomas, cando preveen a presenza de representantes dos sectores afectados pola contratación administrativa –non en todos os casos existe esta representación–, o fan cun máximo de dous representantes.

Voto particular que formula a representación da
Confederación de Empresarios de Galicia (Grupo II)
ao Ditame sobre o proxecto de decreto polo que se regula a
Xunta Consultiva de Contratación Administrativa

ARTICULADO

1.- Artigo 4.3. letra f e disposicións concordantes.

Sinálanse como vocais do pleno da Xunta Consultiva de Contratación Administrativa “*Dúas persoas representantes das organizacións empresariais de sectores afectados pola contratación administrativa, con coñecementos na materia, designados polo titular da Consellería de Economía e Facenda, por proposta daquelas*”.

O 5 de febreiro de 2007 asinouse o Acordo sobre o Anteproxecto de Lei de Participación Institucional das organizacións sindicais e empresariais máis representativas de Galicia, dentro do proceso de Diálogo Social iniciado coa Declaración institucional polo Diálogo Social en Galicia firmada o 5 de

novembro de 2005. Este acordo establece a regulación do marco da participación institucional das **organizacións sindicais e empresariais intersectoriais galegas máis representativas** en entidades e organismos públicos integrados na Administración da Xunta de Galicia.

Sínálase neste acordo que se entende por participación institucional o exercicio de tarefas e actividades de promoción e defensa no seo da Administración autonómica, os seus organismos e empresas públicas, dos intereses xerais, comúns, sectoriais e intersectoriais que corresponden a todos os traballadores e traballadoras e **aos empresarios e empresarias**, e por outra que a participación institucional establecida nesta lei será de aplicación respecto dos órganos de asesoramento e participación, e nos termos en que a normativa específica de cada entidade ou organismo público así o estableza, incluíndo todas aquelas entidades e organismos públicos que teñan competencias de desenvolvemento autonómico, **políticas sectoriais, sociais e, en xeral, calquera outra competencia que, pola súa relevancia socioeconómica**, se considere conveniente axear aos mecanismos de participación institucional que regula esta lei.

A Contratación Administrativa ten unha indudable relevancia socioeconómica e afecta e pode afectar á maior parte dos sectores da nosa economía, a través das distintas modalidades desta.

Debe terse en conta que tamén nas normas doutras comunidades autónomas alúdese ás organizacións empresariais máis representativas, así e como exemplo o Decreto 93/2005, do 29 de marzo, polo que se regula a organización e funcións da Comisión Consultiva de Contratación Administrativa de Andalucía que establece a designación polas **organizacións empresariais máis representativas** na Comunidade Autónoma de Andalucía.

Por estes motivos entende a representación do Grupo Segundo do CES-Galicia que debería aproveitarse a tramitación do proxecto de Decreto para adaptalo ás disposicións do acordo mencionado.

Por outra banda, e tendo tamén en conta que a xunta consultiva estatal está composta por catro vocais das organizacións empresariais¹, propónse a modi-

1) O Regulamento Xeral da Lei de contratos das administracións públicas (BOE do 26 de outubro de 2001) e a orde EHA/4314/2004 (BOE do 3.1.2005) modificaron a composición dos órganos colexiados integrados na Xunta Consultiva de Contratación Administrativa.

ficación do mencionado precepto no sentido seguinte:

“Catro persoas representantes da organización empresarial intersectorial máis representativa no ámbito de Galicia, con coñecementos na materia da contratación administrativa, que serán designados polo titular da Consellería de Economía e Facenda, por proposta daquela”.

Santiago de Compostela, 23 de abril de 2007

Vº e P.
O PRESIDENTE

O SECRETARIO XERAL

Asdo.: Pablo Egerique Martínez

Asdo.: Eliseo Sastre Serrano

D I T A M E

Ditame
4/07

sobre o anteproxecto de
Lei galega
para a prevención e
tratamento integral
da **violencia de xénero**

APROBADO POLO PLENO O 23 DE ABRIL

Este documento está tamen dispoñible en
www.ces-galicia.org

■ ANTECEDENTES

1.- En data 19 de marzo de 2007 tivo entrada no Consello Económico e Social oficio do presidente da Xunta de Galicia remitindo, para o seu preceptivo ditame, con carácter urxente, o Anteproxecto de Lei galega para a prevención e tratamento integral da violencia de xénero.

2.- O texto do borrador foi enviado ao presidente e aos membros da Comisión Sectorial nº 2: *Sector público e benestar social*, competente por razón da materia, para a elaboración da correspondente proposta de ditame. Así mesmo, tal como establece o Regulamento de Réxime Interno do CES, deuse conta á Comisión Permanente, na mesma data, da entrada de solicitude de ditame.

3.- O día 20 de marzo, a Comisión Sectorial nº 2, reunida na súa sesión 2/07, establece o calendario de sesións co fin de levar a cabo os traballos de reflexión sobre a proposta de ditame.

4.- A Comisión Sectorial, na súa sesión 7/07, acorda aprobar a proposta de ditame, con data 19 de abril, e a remite ao presidente do Consello para a súa tramitación.

5.- O presidente do CES, de acordo coa Comisión Permanente do organismo, convoca o Pleno do Consello, que na súa sesión 2/07, de 23 de abril, e tras coñecerlo texto remitido, acorda aprobar por unanimidade o seguinte

DITAME

sobre o anteproxecto de Lei galega para a prevención e tratamento integral da violencia de xénero.

■ ESTRUCTURA E CONTIDO

O anteproxecto de lei sometido a ditame ten por obxecto a adopción de medidas integrais para a sensibilización, prevención e tratamento da violencia de xénero, así como a protección e apoio ás mulleres que a sofren.

O anteproxecto estrutúrase nun título preliminar, tres títulos e seis Disposicións adicionais, unha Disposición derogatoria e dúas Disposicións finais.

No Título preliminar do presente anteproxecto de lei, defínese o obxecto da lei e descríbense as diferentes formas de violencia de xénero.

No Título I regúlanse as medidas de prevención da violencia de xénero.

O Título II regula as accións do poderes públicos e dos profesionais precisas para protexer e asistir ás mulleres que sofren violencia de xénero.

O Título III dedícase á organización do sistema de protección e asistencia integral fronte á violencia de xénero.

■ CONSIDERACIÓNS XERAIS

1.- O CES valora positivamente a oportunidade que brinda a elaboración do presente anteproxecto de Lei, pois dá resposta normativa á necesidade de erradicar a violencia de xénero, a manifestación máis grave da desigualdade entre homes e mulleres existente na nosa sociedade.

2.- O CES considera prioritario o uso correcto do idioma nos textos oficiais, polo que solicita que se aplique a normativa vixente en materia lingüística.

Por outra banda, o CES entende que, en todo caso pero especialmente dado o obxecto do presente Anteproxecto de Lei, deberíase de evitar a utilización de linguaxe sexista.

3.- O artigo 5 da Lei 6/1995, do 28 de xuño pola que se crea o Consello Económico e Social de Galicia, regula entre as funcións do CES, a de elaborar ditames de carácter preceptivo sobre anteproxectos de Lei que regulen materias socioeconómicas directamente vinculadas ao desenvolvemento económico e social de Galicia. Sen embargo, a Disposición Derradeira Primeira da nomeada lei deixa a salvo as funcións atribuídas ao Consello Galego de Relacións Laborais pola súa normativa específica, entre as que se atopa a de elaborar ditame de carácter preceptivo sobre os proxectos normativos dos organismos da Xunta de Galicia en materia de política laboral.

Por todo o sinalado, o CES considera que o Capítulo IV do Título II: “*Medidas no ámbito da formación e do emprego*”, así como o apartado f) do artigo 5, ao tratar materia de política laboral, deberían quedar excluídos do ditame do Consello Económico e Social, e entende necesario comunicar á Xunta de Galicia a conveniencia de que se remita ao Consello Galego de Relacións Laborais.

4.- O CES entende que sería necesario aproveitar a oportunidade desta Lei para simplificar e coordinar os protocolos relacionados coas denuncias de violencia de xénero.

Neste senso, o CES estima fundamental a coordinación neste ámbito dos servizos sanitarios e dos servizos sociais, tanto autonómicos como locais.

5.- O CES entende que se debería de aproveitar a oportunidade que brinda a elaboración desta lei para tratar de recoller explicitamente algunhas medidas consideradas fundamentais para eliminar a situación de vulnerabilidade dentro do colectivo de mulleres labregas.

Con esta finalidade, o CES entende que se debería de incluír dentro do anteproxecto que a Administración galega debe potenciar a implantación dun sistema para rexistrar ás cotitulares das explotacións agrarias, de xeito que, nun proceso de separación por violencia de xénero, as mulleres teñan garantidos os dereitos económicos e sociais pertinentes.

Finalmente, dada a especial incidencia da problemática da muller rural en Galicia, en relación co resto de Estado, o CES entende necesario que o goberno galego inste o urxente cumprimento do artigo 30 da Lei Orgánica 3/2007 de 22 de marzo para a igualdade efectiva de mulleres e homes, no que se regula a obriga dos Ministerios de Traballo e Asuntos Sociais e o de Agricultura, Pesca e Alimentación, de desenvolver a figura xurídica da titularidade compartida, co fin de que se recoñezan os dereitos das mulleres no sector agrario, a correspondente protección da Seguridade Social así como o recoñecemento do seu traballo.

6.- O CES considera que se debería de incluír como un dos principios orientadores da Lei, o principio de equidade territorial, en especial, para a atención adecuada da problemática das mulleres rurais.

7.- Dado que na definición dos distintos tipos de violencia de xénero faise referencia ao vínculo mantido co agresor, o CES considera que máis ca unha lei para a prevención e tratamento integral da violencia de xénero esta é unha lei para a prevención e tratamento da violencia doméstica.

En opinión do CES, dentro da definición de violencia de xénero debería subliñarse que é unha violencia derivada da construción social e cultural da masculinidade e a feminidade, e, polo tanto, abrangue todos aqueles actos

violentos, desde o emprego da forza física ate o acoso, non só sexual, e a intimidación, que ten con vítimas principalmente ás mulleres polo feito de selo. Por tanto, o CES entende que non se debería de relacionar violencia física e psicolóxica coa vinculación que manteña ou non o agresor coa muller, do mesmo xeito que non se fai cando se define violencia sexual.

8.- Dado o carácter específico do presente anteproxecto de Lei, de prevención e tratamento da violencia de xénero, o CES considera que non se debería de utilizar para crear organismos non directamente relacionados coa violencia de xénero; organismos que, en todo caso, o CES estima que deberían ser creados mediante unha lei propia na que se regule os seus aspectos básicos, como funcións, composición ou obxectivos.

O CES estima que a proliferación de organismos distintos con obxectivos semellantes vai en detrimento da eficacia e eficiencia na utilización dos recursos públicos. Así, o CES entende que, polo carácter transversal da lei, sería conveniente integrar nun só organismo o seguimento e avaliación de todas aquelas cuestións relacionadas coa aplicación do principio de igualdade de oportunidades, incluíndo o seguimento do planeamento e da lexislación actual.

En opinión do CES, en relación ao Consello Galego das Mulleres e á Comisión Interdepartamental de Igualdade, sería máis efectiva a creación dun só organismo competente en materia de igualdade que centralizase todas as actuacións, debendo estar representados todos os actores sociais e órganos da administración autonómica.

9.- O CES remítese ao que en relación ao vocábulo “departamento” expresou na consideración 14 do Ditame 7/06, do 21 de xuño, na que se indicaba que *“a indeterminación do vocábulo “departamento” (que deriva do francés Département) pode inducir a confusión dado que o mesmo pode referirse por igual á Consellería competente por razón da materia ou á Dirección Xeral ...”* (sic).

■ CONSIDERACIÓNS PARTICULARES

1.- O CES considera que na **exposición de motivos** do presente anteproxecto de Lei, no seu último parágrafo, debería figurar que o presente anteproxecto de Lei foi sometido a ditame do Consello Económico e Social de Galicia.

2.- O CES considera que na **exposición de motivos** debería concretarse algunha referencia ao texto constitucional así como ao Estatuto de Autonomía, en canto aos títulos competenciais que habilitan o desenvolvemento da normativa proposta.

3.- O CES considera que se debería de eliminar da **exposición de motivos** do anteproxecto de Lei sometido a ditame a expresión “salario da liberdade”, referida ás prestacións económicas periódicas ás mulleres que sofren violencia de xénero, por entenderse que, en ningún caso, responde á definición de salario e que non garante tampouco a liberdade da muller.

4.- O **artigo 1** do anteproxecto de Lei sometido a ditame expón o obxecto da presente Lei. O **apartado 2** do dito **artigo 1** define a violencia de xénero a efectos desta Lei.

O CES entende que, da nomeada definición de violencia de xénero, debería de eliminarse o termo “xeneralizado”.

5.- O **artigo 2** do anteproxecto de Lei galega para a prevención e tratamento integral da violencia de xénero expón o ámbito da presente Lei, salientando que as medidas contempladas na mesma serán de aplicación a todas as mulleres que vivan, residan ou traballen en Galicia e que se atopen nunha situación de violencia de xénero, así como ás persoas delas dependentes.

O CES considera importante que no texto da presente norma se defina e

concrete o que se entende por persoas dependentes das mulleres vítimas da violencia de xénero.

Por outra banda, o CES entende que deberían integrarse dentro do ámbito de aplicación desta Lei, ás galegas e galegos que, por motivos de violencia de xénero, retornen a Galicia e non se vexan favorecidas por este tipo de axudas noutra Comunidade Autónoma.

6.- O artigo 3 do anteproxecto de Lei sometido a ditame deste Consello define as formas de violencia de xénero consideradas aos efectos da presente norma.

Os **apartados a) e b)** do nomeado **artigo 3** definen a violencia física e a violencia psicolóxica respectivamente, salientando que terán tamén a consideración de actos de violencia física ou psicolóxica contra a muller os exercidos por homes do seu entorno familiar ou do seu contorno máis achegado. Neste senso, o CES estima necesario concretar a definición do contorno máis achegado.

O **apartado d)** do **artigo 3** define a violencia sexual e abusos sexuais. O CES considera que se debería de incluír dentro da definición de violencia sexual a mutilación xenital e a violencia contra os dereitos sexuais e reprodutivos.

7.- O artigo 4 do anteproxecto de Lei expón os principios que orientan o contido desta Lei.

O CES considera que a redacción do **apartado 4** referido á eliminación da vitimización secundaria debería ser ampliada, engadindo o seguinte parágrafo:

“A Administración procurará en todo momento que a muller teña garantida a súa integridade psicolóxica e a súa autonomía social e económica, a través de recursos axeitados e non a través de programas parciais e insuficientes, e que deste xeito, ningunha muller se vexa na obriga de ir de recurso en recurso”.

8.- O artigo 5 do anteproxecto de Lei regula a acreditación da situación de violencia de xénero.

O CES considera que debería de engadirse unha nova Disposición Adicional no texto do anteproxecto de lei na que se remitise ao desenvolvemento regulamentario a especificación de que acreditacións van a ser esixidas por parte da administración para ser beneficiaria das distintas medidas de protección que se regulan.

9.- O artigo 6 do anteproxecto de Lei obxecto de ditame regula o deseño, a elaboración e difusión de campañas de prevención da violencia de xénero.

Na mesma liña do Ditame (2006/C110/15) do Consello Económico e Social Europeo sobre *“La violencia doméstica contra las mujeres”*, o CES considera que se deberían de incluír dentro das campañas de prevención da violencia de xénero, como obxectivo das medidas específicas, ás mulleres de idades avanzadas.

10.- O artigo 12 do anteproxecto de Lei regula a potenciación da investigación sobre a violencia de xénero.

O CES entende que neste artigo débese facer mención expresa a que se potenciará a investigación sobre violencia de xénero nas Universidades galegas.

11.- O artigo 15 do anteproxecto de Lei obxecto de ditame regula a formación da totalidade das e dos profesionais.

O CES considera que se debería de modificar a redacción do **apartado 2** do dito artigo, de xeito que onde di:

“(...) competente e os colexios profesionais correspondentes, velarán (...)”,

debería dicir:

“(...), competente e todos aqueles organismos e entidades que imparten formación, velarán (...)”.

12.- O Capítulo III do Título I do anteproxecto de Lei regula as medidas no ámbito educativo.

En opinión do CES debería concretarse a introdución, no ámbito curricular do ensino primario e secundario, de programas con contidos concretos para formar os nenos e nenas nas materias ás que se refire o presente anteproxecto de Lei, así como programas de formación continuada para a profesorado.

O CES considera que, dada a importancia da educación na prevención da violencia de xénero, debería ampliarse o nomeado Capítulo III do Título I, nas posibilidades competenciais da Xunta de Galicia, de maneira que se esgoten toda as posibilidades de introdución de medidas para posibilitar a instrución dos nenos e nenas en materias referidas propiamente a igualdade de xénero e de respecto a tal igualdade, sen quedarse na mera enunciación de principios.

13.- O artigo 19 da presente norma regula os planos de acción tutorial.

O CES entende que se debería de modificar a redacción do nomeado artigo 19 de xeito que onde di:

“(…), así como unha orientación de estudos e profesións baseada nas aptitudes e capacidades das persoas e non na pertenza a uno ou outro sexo”,
debería dicir:

“(…), así como unha orientación de estudos e profesións baseada nas aptitudes e capacidades das persoas e non en estereotipos sexistas”.

14.- O artigo 20 do anteproxecto de Lei regula os proxectos educativos de centro.

O CES considera que onde di: *“proxecto educativo de centro”* debería dicir: *“proxecto curricular de centro”*.

15.- O artigo 29 do presente anteproxecto regula a asistencia letrada.

O CES entende que se debería de recoller neste artigo que as mulleres víti-

mas de violencia de xénero terán dereito á asistencia letrada específica, que lle será ofrecida polo funcionario ou funcionaria no momento de interpor a denuncia, para o asesoramento na elaboración da mesma.

16.- O artigo 30 do anteproxecto de Lei regula o exercicio da acción popular dentro das medidas no ámbito xudiciario, de xeito que se faculta á Administración da Xunta de Galicia para exercer a acción popular nos procedementos penais por violencia de xénero sempre que exista consentimento da muller ou da familia.

O CES considera que se debería de modificar o texto do **apartado 2** deste artigo 30 para especificar que a acción popular non se poderá exercer en caso de negativa expresa por parte da muller vítima da violencia de xénero, suprimindo a necesidade do consentimento expreso da muller ou da súa familia.

17.- O artigo 31 do presente anteproxecto regula a persoación da Xunta de Galicia nos procedementos penais iniciados por causas de violencia de xénero.

O CES entende que a posibilidade de persoamento da Xunta nos procedementos penais, como prexudicado civil exclusivamente, debería ser precedida pola introdución dun mecanismo legal que permita á Xunta de Galicia recuperar do patrimonio do agresor condenado por sentenza firme, aquelas cantidades que a modo de axuda foran no seu momento entregadas ás prexudicadas.

18.- O artigo 33 do anteproxecto de Lei regula o deseño e implantación de dispositivos de alarma.

O CES estima necesaria a definición dos sistemas de protección así como do trámite para a súa implantación, no regulamento da lei.

19.- O artigo 39 do anteproxecto regula as prestacións periódicas.

O CES, en consonancia coa consideración feita sobre o artigo 31 do pre-

sente anteproxecto sometido a ditame do Consello, propón establecer un sistema regulado de recuperación das axudas proporcionadas á muller maltratada con cargo ao patrimonio do seu maltratador.

20.- O artigo 45 do anteproxecto de Lei galega para a prevención e tratamento integral da violencia de xénero regula o acceso prioritario ás vivendas de promoción pública.

O CES considera que este artigo excede o ámbito da lei ao sinalarse que *“poderá reservarse un número de vivendas adaptadas para mulleres vítimas de violencia de xénero, con mobilidade reducida de carácter permanente”*.

21.- O artigo 46 do anteproxecto de lei regula o acceso preferente ás residencias públicas das mulleres maiores e das mulleres con discapacidade que sofren violencia de xénero así como das persoas delas dependentes.

O CES entende que no nomeado artigo debería substituírse a expresión *“residencias públicas”* por *“equipamentos sociais especializados”*.

22.- O artigo 48 do presente anteproxecto de Lei regula a Rede galega de acollemento.

O CES entende necesaria a creación de pisos tutelados, deixando a opción de acceder a centros e casas de acollida para aqueles casos cunha duración temporal máis curta e para prever situacións de desamparo ante a escaseza de vivendas protexidas.

23.- O artigo 51 regula o Servizo de Atención 24 horas

O CES entende que dentro do **apartado 2b)** deste artigo debería substituírse a expresión:

“ b) conter as situacións de vulnerabilidade emocional e psicolóxica.”

por:

“b) proporcionar asistencia axeitada fronte a situacións de vulnerabilidade emocional e psicolóxica”.

24.- O **artigo 53** do anteproxecto de Lei galega de para a prevención e tratamento integral da violencia de xénero regula os puntos de encontro familiar.

O CES estima necesario que os puntos de encontro familiar dependan directamente da Consellería competente da Xunta de Galicia, dotándoos de persoal especializado pertencente á administración.

25.- A Disposición Adicional Primeira regula os acordos interinstitucionais e instrumentos de colaboración.

O CES entende que se debería de modificar a redacción da dita Disposición de xeito que onde di:

“(...) para conseguir, nos ámbitos policial, sanitario, xudicial e laboral”,
debería dicir:

“(...) para conseguir, nos ámbitos policial, sanitario, xudicial, laboral, educativo e de investigación.”

26.- A Disposición Adicional Terceira do presente anteproxecto crea o Consello Galego das Mulleres, como órgano consultivo, de participación e asesoramento en materia de muller.

En liña co manifestado na Consideración Xeral 8 deste ditame, o CES estima que non se debería de utilizar unha lei de prevención e tratamento integral da violencia de xénero para crear un organismo, como é o Consello Galego das Mulleres, con funcións de participación e asesoramento en materia de muller, e, polo tanto, con competencias moito máis extensas que o eido da violencia de xénero.

En todo caso, o CES considera que as funcións, composición, ou liñas básicas de actuación de organismos públicos sempre deben ser especificadas na súa lei de creación.

27.- En relación á **memoria económica** remitida xunto con este anteproxecto de Lei, o CES entende que se deberían complementar os gastos previs-

tos pola Vicepresidencia de Igualdade e Benestar coa previsión de gastos da aplicación transversal desta lei no conxunto das consellerías e organismos.

Santiago de Compostela, 23 de abril de 2007

Vº e P.
O PRESIDENTE

O SECRETARIO XERAL

Asdo.: Pablo Egerique Martínez

Asdo.: Eliseo Sastre Serrano

D I T A M E

Ditame
5/07

sobre o anteproxecto de
Lei de
ordenación da minaría
de Galicia

APROBADO POLO PLENO O 10 DE MAIO

Este documento está tamen dispoñible en
www.ces-galicia.org

■ ANTECEDENTES

1.- Con data 26 de febreiro de 2007, tivo entrada no Consello Económico e Social de Galicia oficio do Presidente da Xunta de Galicia, sometendo á consideración deste organismo o anteproxecto de Lei de Ordenación da Minaría de Galicia, para que polo Consello se emitira ditame de natureza preceptiva que defina a posición dos axentes económicos e sociais representados no Consello no intento de enriquece-lo texto normativo.

2.- O texto do anteproxecto de lei foi remitido nesa mesma data ao presidente e aos membros da Comisión Sectorial nº 1, *Economía, emprego e sectores produtivos*, competente para emitilo ditame por razón de materia. Á vez, tal como establece o Regulamento de Réxime Interno do CES, deuse conta á Comisión Permanente da citada entrada e remisión do texto do borrador.

3.- O día 28 de febreiro de 2007 o presidente convoca á Comisión Sectorial nº 1 para o 6 de marzo para programar as sesións co fin de inicia-lo traballo de reflexión sobre a proposta de ditame.

4.- Tras o estudio do texto remitido pola Consellería, a Comisión Sectorial 1ª, na súa sesión 15/07, de data 4 de maio, aprobou a proposta de ditame e remitiuna ao Presidente do Consello para a súa tramitación.

5.- O Pleno do Consello, na súa sesión 3/07, celebrada en data 10 de maio, acorda aprobar por unanimidade o seguinte:

DITAME

sobre o anteproxecto de Lei de Ordenación da Minaría de Galicia.

■ ESTRUCTURA E CONTIDO

O anteproxecto obxecto de ditame está composto por 66 artigos agrupados en seis Títulos, catro Disposicións Adicionais, unha Disposición Transitoria, unha Disposición Derrogatoria e cinco Disposicións Derradeiras.

O presente anteproxecto de lei ten por obxecto o desenvolvemento do réxime xurídico das actividades mineiras en Galicia en condicións de sostiabilidade e seguridade, promovendo un aproveitamento racional compatible coa protección do medio ambiente.

O anteproxecto de lei sometido a ditame, tal como se sinalou anteriormente, consta de seis Títulos, dentro dos que o Título I establece o obxecto, ámbito de aplicación e principios orientadores. No Título II defínese o reparto de competencias entre os diversos órganos da xunta e regúlase a estrutura organizativa específica, nomeadamente o Consello da Minaría de Galicia e os Rexistros pertinentes.

O Título III establece o Plano da Minaría de Galicia como máximo instrumento de planificación da política mineira.

O Título IV regula o procedemento de outorgamento e contido dos dereitos mineiros.

O Título V regula o fomento da minaría, orientando a acción da Administración cara a innovación tecnolóxica que permita a mellora no aproveitamento dos recursos mineiros, a minimización dos residuos e emisións e o peche dos ciclos produtivos.

O Título VI establece as previsións necesarias para efectuar a inspección mineira con plenas garantías para os administrados e para unha adecuada determinación dos feitos. Tamén recolle unha regulación específica dalgúns aspectos do réxime sancionador e o catálogo de infraccións e sancións.

■ CONSIDERACIÓNS XERAIS

1.- O CES considera necesario que os anteproxectos de lei sometidos ao seu ditame, especialmente cando teñan incidencia económica, se acompañen da memoria económica e da memoria xustificativa correspondentes.

2.- O artigo 5 da Lei 6/1995, do 28 de xuño, pola que se crea o Consello Económico e Social de Galicia, regula entre as funcións do CES, a de elaborar ditames de carácter preceptivo sobre anteproxectos de Lei que regulen materias socioeconómicas directamente vinculadas ao desenvolvemento económico e social de Galicia. Sen embargo a Disposición Derradeira Primeira da nomeada lei, deixa a salvo as funcións atribuídas ao Consello Galego de Relacións Laborais pola súa normativa específica, entre as que se atopa a de elaborar ditame de carácter preceptivo sobre os proxectos normativos dos organismos da Xunta de Galicia en materia de política laboral.

Por todo o sinalado, o CES considera que os preceptos relacionados a continuación, ao tratar materia de política laboral, deberían quedar excluídos do ditame do Consello Económico e Social, e entende necesario comunicar á Xunta de Galicia, a conveniencia de que se remita ao Consello Galego de Relacións Laborais:

- Apartado **h)** do **artigo 14**.
- **Artigo 41**.
- No **Art. 43**, primeiro enunciado do **apartado 3** e segundo ítem do **apartado 4**.
- Os dous parágrafos da letra **c)** do **Art. 50**.
- O apartado **3** do **Art. 54**.
- Parcialmente, no que atinxen á prevención de riscos laborais, a letra **a)** do **Art. 58**, a letra **a)** do **Art. 59** e a letra **b)** do **Art. 60**.

Por outra banda, o CES considera que, dada a evidente relación destes preceptos coa seguridade e saúde laboral, sería necesario sometelos tamén a informe do Consello Galego de Seguridade e Saúde Laboral.

3.- O CES considera que, para unha maior claridade da norma, o presente anteproxecto de lei debería incluír, dentro do seu articulado, as definicións de aqueles conceptos técnicos empregados no texto, como “os establecementos de beneficio”, ou os xacementos minerais e demais recursos minerais que se integran en cada unha das seccións A, B, C e D.

4.- O CES considera fundamental o uso correcto do idioma nos textos oficiais, polo que entende que ten que aplicarse a normativa vixente en materia lingüística.

5.- En relación co **Capítulo I do Título VI**, relativo á Inspección mineira, o CES entende que sería necesario establecer vías de colaboración da Inspección de Minas e a Inspección de Traballo, así como contar en materia de Prevención de Riscos Laborais cos Gabinetes Provinciais de Seguridade e Saúde Laboral, facendo efectivo o principio de colaboración establecido no artigo 3 da Lei 30/1992, de 26 de novembro, de Réxime Xurídico das Administracións Públicas e do Procedemento Administrativo Común.

■ CONSIDERACIÓNS PARTICULARES

1.- O CES considera que na **exposición de motivos** do presente anteproxecto de lei, no seu último parágrafo, debería figurar que foi sometido a ditame do Consello Económico e Social de Galicia.

2.- O **artigo 1** regula o obxecto da lei.

O CES considera que se debería substituír a expresión “*Esta lei*” por “*A presente lei*”.

3.- O **artigo 2** do anteproxecto de lei sometido a ditame deste Consello establece o ámbito de aplicación do mesmo.

En opinión do CES, debería substituír a expresión: “*1. Esta lei é de aplicación ás seguintes actividades:*” por “*1. A presente lei é de aplicación ás materias e actividades seguintes:*”

En opinión do CES, no **apartado 2** do artigo debería substituír a expresión: “*2. Quedan fóra do ámbito de aplicación da presente lei:*” por “*2. Están excluídas do ámbito de aplicación da presente lei as seguintes materias:*”

O **apartado 1 f)** do nomeado **artigo 2** sinala que este anteproxecto é de aplicación “*á actividade administrativa de apoio para a mellora e innovación nas actividades mineiras co fin de diminuír o impacto sobre os recursos naturais e a valorización integral dos recursos producidos na procura do peche produtivo en Galicia*”.

O CES entende que a última frase do citado apartado debería dicir: “*(...) integral dos recursos producidos na procura do peche do ciclo produtivo en Galicia*”, expresión xa citada na exposición de motivos do presente anteproxecto de lei.

4.- O artigo 3 do anteproxecto de lei sometido a ditame regula os principios inspiradores da lei.

O CES entende necesario engadir como principio a mellora das condicións de seguridade e saúde laborais.

5.- O artigo 4 regula as competencias do Consello da Xunta.

O CES entende que no **apartado f)** do **artigo 4**, debería substituírse a expresión “*f) Realizar a declaración de Concellos Mineiros*” por “*f) Aprobar a declaración de Concellos Mineiros*”.

6.- O artigo 6 do anteproxecto regula a creación e réxime xurídico do Consello da Minaría de Galicia.

No **apartado 1** do **artigo 6** repítese a frase “*en materia de minaría*”, polo que o citado apartado debería rematar coa expresión “*competente na materia*”.

Para maior claridade do artigo, evitando a confusión entre a creación e o réxime xurídico do Consello, o segundo parágrafo do apartado 1 do artigo debería ser o comezo do apartado 2 do mesmo.

O nomeado **artigo 6** establece que o Consello da Minaría de Galicia será un órgano colexiado de participación, consulta e asesoramento da Administración nesta materia, indicando que a súa organización, réxime xurídico e o carácter dos seus informes determinaranse regulamentariamente.

O CES entende que o réxime xurídico do Consello, así como o carácter legal dos seus informes, deberían quedar delimitados na lei que o crea.

7.- O artigo 7 regula as funcións do Consello da Minaría de Galicia.

O CES entende que se debería de incluír un novo **apartado i)** no que se establecesen como funcións, todas aquelas que sexan aprobadas mediante norma legal.

O CES considera que se debería de engadir un novo **apartado l)** no que se estableza como función do Consello da Minaría de Galicia a de: *“Coñecer e, de ser o caso, informar sobre os procedementos establecidos no Título IV: Dereitos Mineiros, do presente anteproxecto de lei”*.

8.- O artigo 8 do anteproxecto de Lei de Ordenación da Minaría de Galicia establece a composición do Consello da Minaría de Galicia.

En relación á representación das organizacións sindicais e empresariais no Consello da Minaría de Galicia, o CES entende que se debería de ter presente a existencia dunha normativa legal que regula a participación das nomeadas organizacións nos organismos que teñan prevista participación institucional dos interlocutores sociais, polo que debería preverse a participación das asociacións empresariais e organizacións sindicais máis representativas de Galicia.

O **apartado 2** do **artigo 8** determina que o nomeamento dos membros electivos do Consello e dos seus suplentes será por un período de dous anos.

O CES entende que o mandato debería establecerse para períodos de catro anos, coincidindo así coa duración do ciclo común de convocatorias electorais.

Tanto no **apartado 1** como no **apartado 2** do nomeado artigo 8, faise referencia ao conselleiro ou conselleira competente en materia de minaría.

O CES considera máis axeitado utilizar a expresión: *“a persoa titular da consellería competente”*.

9.- O artigo 10 do anteproxecto de lei obxecto de ditame regula o rexistro de solicitudes de dereitos mineiros.

O CES entende que, coa finalidade de garantir que se coñeza previamente se un proxecto ou plan de actuación sobre o territorio pode afectar a un dereito mineiro preexistente e de qué forma, o rexistro de solicitudes de dereitos mineiros debería ser de consulta obrigatoria para a elaboración e execución daqueles proxectos e plans que afecten ou poidan afectar a dereitos rexistrados.

10.- O artigo 11 regula o Plano da Minaría de Galicia.

En opinión do CES, a regulación proxectada non permite coñecer con certeza o alcance do Plan de que se trata respecto da ordenación do territorio e os usos do solo, polo que o CES considera que estes aspectos deberían ser regulados nun Plan sectorial de actividades extractivas, ao amparo da Lei 9/2002, de 30 de decembro, de Ordenación Urbanística e Protección do Medio Rural de Galicia, e da Lei 10/1995, de 23 de novembro, de Ordenación do Territorio de Galicia.

O **apartado 3** do nomeado **artigo 11** sinala que o Plano da Minaría de Galicia terá unha vixencia de cinco anos.

O CES entende que a vixencia do Plano da Minaría debe ser dun prazo mínimo de 15 anos, e revisarse cada 5 anos, considerándose desde o CES que a vixencia de 5 anos que se indica no anteproxecto obxecto de ditame resulta totalmente inadecuada ás características do sector mineiro.

11.- O artigo 12 regula a elaboración do Plan da Minaría de Galicia.

O CES considera que se debería modificar o segundo parágrafo do **apartado 3** do **artigo 12**, do seguinte xeito: *“Finalizada a fase de consultas elaborárase una memoria ambiental onde se fixarán as directrices sobre recuperación medioambiental e uso final dos solos, co obxecto de valorar a integración dos aspectos ambientais na proposta de plano.”*

12.- O artigo 13 do anteproxecto de Lei de Ordenación da Minaría expón os criterios reguladores da planificación mineira.

O CES entende que, co obxecto de constituír unha base fundada para establecer un Plano da Minaría que garantise un desenvolvemento sostible da minaría galega, deberían incluírse como novos criterios orientadores do Plano da Minaría de Galicia os seguintes:

- a) A identificación de zonas con potencial mineiro.
- b) A toma en consideración do carácter temporal da explotación mineira ao respecto da ordenación do territorio.
- c) A utilización das melloras técnicas dispoñibles para a restauración, ao

facilitar o uso beneficioso posterior e sostible dos terreos, evitando o seu abandono e buscando outra utilidade social.

d) A preservación dos recursos minerais para xeracións futuras, mediante a promoción, o uso racional e eficiente dos recursos en explotación, a minimización dos recursos, os reciclados, e a promoción de usos de materiais alternativos.

Por outra banda, o CES considera que se debería de modificar o **apartado h)** do nomeado **artigo 13**, quedando redactado do seguinte xeito:

“h) O asesoramento, información e colaboración coas administracións locais, entes privados e organizacións empresariais e sindicais en cuestións relacionadas coas actividades mineiras e o desenvolvemento empresarial.”

13.- O artigo 16 do anteproxecto de lei regula os dereitos mineiros.

O CES considera que se debería incluír, dentro dos dereitos mineiros, a mención expresa dos aproveitamentos dos recursos da sección A), destinados a obras públicas, dirixidas ou inspeccionadas por organismos dependentes do Ministerio ou Consellería competentes en materia de obras públicas.

14.- O artigo 18 do anteproxecto de lei regula as solicitudes de dereitos mineiros.

O **apartado 1 a)** do **artigo 18** establece que, dentro da documentación a incluír coa solicitude de dereitos mineiros, está o *“modelo normalizado de solicitude”*.

O CES estima necesario establecer a persoa, física ou xurídica, que debe asinar o modelo de solicitude, así como si se debe acreditar a personalidade, e, sendo así, a través de que medios.

O **apartado 1 e)** do **artigo 18** establece que, dentro da documentación a incluír coa solicitude de dereitos mineiros, está o *“Plano de restauración do espazo afectado polas actividades mineiras”*.

En opinión do CES, non se inclúe un Plan de cese de actividades mineiras, desmantelamento de instalacións, recuperación de terreos afectados e reutili-

zación destes, co que resulta difícil entender en base ao que se recolle logo, no artigo 29 f): “*as medidas relativas ao peche definitivo e abandono da explotación*” como contido do dereito mineiro”.

A importancia deste *Plan de Cese de Actividades* queda posta de manifesto polo feito de que permitiría levar a cabo unha dotación económica destinada a este fin ao longo da vida da explotación e evitaría ter que prestar avais, que constitúen capitais inmovilizados que non producen rendas á Administración e que comprometen a solvencia financeira das empresas.

Complementariamente, introduciríase o concepto da reutilización dos terreos, pois o CES considera que os espazos resultantes poderían prestar servizos moi importantes á nosa sociedade, como por exemplo lagoas nas que poden ter o seu hábitat fauna acuática e aves, ou como posible zona de recepción de materiais sobrantes de escavación ou como áreas residenciais e/ou urbanas naqueles casos no que o avance das cidades obriga a formular estas solucións.

Por outra banda, o CES considera que se debería incorporar expresamente, entre a documentación que debe acompañar ás solicitudes de dereitos mineiros, a das liñas básicas do Plan de Prevención de Riscos Laborais.

Finalmente, o CES entende que se debería de engadir un novo subapartado ao apartado 1 do artigo 18 na liña da seguinte proposta:

“1) Proposta de reversión dos terreos afectados, se é o caso.”

15.- O artigo 20 do anteproxecto regula as condicións especiais da solicitude de dereitos mineiros da sección B).

En opinión do CES, debería recollese neste artigo a posibilidade de solicitar a declaración dos ocos resultantes das canteiras como recursos da sección B), ou alternativamente da sección C), que non se regulan na Lei de Minas estatal, e que poderían cumprir unha importante misión no “*uso ordenado do territorio*”.

16.- O artigo 23 do anteproxecto establece, dentro do procedemento de outorgamento dos dereitos mineiros, o informe municipal preceptivo.

O **apartado 2 do artigo 23** expón que, no caso de non emitirse informe no prazo sinalado, dous meses, poderase proseguir as actuacións; sen embargo, se o informe é emitido fóra de prazo pero recibido antes do outorgamento dos dereitos mineiros, deberá ser valorado na súa resolución polo órgano mineiro competente.

O CES considera que este réxime permite que o prazo máximo para emisión do informe municipal poda ser superado, co que deixa de ser máximo, cando no apartado 1 do presente artigo 23 parecía ter carácter preclusivo. Por todo o sinalado, o CES estima que se debería ampliar nun mes o prazo establecido no apartado 1 do presente artigo 23, pechando a posibilidade de que se poida valorar o nomeado informe si se emite fóra de prazo.

17.- O artigo 24 regula os informes autonómicos preceptivos.

En coherencia co expresado na consideración anterior ao artigo 23, o CES entende que se debería eliminar o **apartado 2** do nomeado **artigo 24**.

18.- O artigo 25 do anteproxecto de Lei de Ordenación da Minaría de Galicia regula a compatibilidade de dereitos mineiros con usos de interese pública.

O CES entende que se debería modificar o **apartado 2 b)** do **artigo 25** do seguinte xeito:

“b) A súa incidencia nos contornos natural e social, a paisaxe e o medio rural”.

Por outra banda, o CES entende que a regulación dun **procedemento de prevalencia**, que estableza legalmente un mecanismo de ponderación único para os cada vez máis frecuentes conflitos de intereses entre utilidades públicas, é unha esixencia declarada doutrinal e xurisprudencialmente (Sentencia do TSG, sección 3ª, nº 1034/2000). O CES considera que o procedemento, seguindo as pautas doutrinarias e xurisprudenciais, debería integrar:

- Un estudo de compatibilidade ou incompatibilidade, que inclúa os correspondentes informes técnicos e audiencia aos interesados.

- A declaración de compatibilidade ou incompatibilidade debidamente motivada.
- A declaración de prevalencia, tamén debidamente motivada; e en caso de que corresponda,
- A indemnización de danos causados pola incompatibilidade e declaración de prevalencia.

En consecuencia, o CES estima necesario que no articulado do presente anteproxecto de lei sometido a ditame se contemple, de forma específica, o procedemento de prevalencia, para o que se propón o seguinte texto:

“Cando novos dereitos aos usos públicos afecten a un dereito mineiro preexistente tamén se instará o procedemento de compatibilidade e incompatibilidade.

O Procedemento de Prevalencia incluírá a resolución do procedemento de compatibilidade ou incompatibilidade dos traballos respectivos, oíndo as partes e pronunciándose a autoridade competente sobre a prevalencia dun ou doutro dereito, dende a perspectiva da utilidade pública. E isto é porque a declaración de utilidade pública leva implícita a necesidade de ocupación de bens ou adquisición dos dereitos afectados, obriga no caso de existir oposición e concorrencia de intereses públicos en xogo, un dos cales ten que ser sacrificado, ao pronunciamento motivado da prevalencia dun sobre o outro preexistente. Declarada a incompatibilidade, o Consello da Xunta resolverá sobre a prevalencia.

Para a determinación da prevalencia necesariamente ponderaranse os seguintes criterios:

a) A súa contribución ao abastecemento dos recursos mineiros demandados pola sociedade en condicións de sostibilidade económica e medioambiental de acordo coa Memoria presentada.

b) A incidencia relativa de cada un dos intereses no entorno natural e na paisaxe.

c) A súa interacción con outras infraestruturas de interese público existentes no territorio afectado e as alternativas para minorar ou compatibilizar os aproveitamentos (parques eólicos, liñas eléctricas, gasodutos...).”

19.- O artigo 27 regula a resolución dos dereitos mineiros.

O **apartado 2 e)** do nomeado **artigo 27** establece como causa para a denegación dos dereitos mineiros a incompatibilidade con outro dereito preexistente, ou con infraestruturas de interese público no territorio da Comunidade Autónoma.

O CES entende que no dito apartado debería regularse non só a incompatibilidade, senón tamén a non prevalencia.

O CES considera que no **apartado 4** do **artigo 27** debería de eliminarse a referencia ao silencio administrativo, por entender que nas concesións mineiras póñense en xogo cuestións económicas, medioambientais e laborais de importancia que non deben ser solventadas a través do silencio administrativo.

20.- O artigo 29 establece o contido dos dereitos mineiros.

O CES entende que, dentro do contido mínimo da resolución de outorgamento dos dereitos mineiros, deberían contemplarse as condicións de actividade dos establecementos de beneficio.

En moitos sectores a coexistencia da explotación e o establecemento de beneficio é a norma, e isto fai conveniente a tramitación conxunta de ambas as dúas nun só expediente, co fin de alixeirar os trámites que xa de por si resultan significativamente complexos.

O CES considera que se debería de modificar a redacción do **apartado 2 c)** do **artigo 29** de forma que quedase redactado do seguinte xeito:

“c) A xestión dos residuos de actividades extractivas e o seu transporte, cando se realicen dentro da propia explotación”.

21.- O artigo 33 regula as garantías financeiras.

O CES reitera a consideración nº 6 feita no Ditame 4/04 sobre o anteproxecto de Lei de Ordenación da Minaría de Galicia.

6.- O artigo 12 do Anteproxecto de Lei establece, dentro das condicións de exercicio dos dereitos mineiros, as garantías para o exercicio da minaría.

O CES considera que o importe establecido para a garantía de viabilidade do 100% do custo das operacións de restauración dos terreos parece excesivo por canto pode chegar a por en perigo a viabilidade da explotación mineira; así, debería establecerse como norma xeral que a garantía inicial cubrira o 80% do orzamento previsto no plan de restauración para as áreas afectadas, tal como acontece noutras Comunidades Autónomas. Neste senso, o CES entende que se debería prever a posibilidade de fraccionar ou reducir o importe da garantía variable en aqueles supostos nos que o Plan de Restauración se divida en fases de execución, do contrario, dificultaría o desenvolvemento das actividades mineiras descritas.

O CES considera necesario delimitar uns criterios obxectivos para a determinación do importe e a forma de fraccionamento destas garantías considerando que o custo dos traballos de restauración depende en cada caso directamente do tipo e das características da explotación, así como das condicións específicas da área afectada, establecéndose unha fianza axeitada ó orzamento e ó programa dos plans de restauración.

Neste senso, O CES entende que debería de ter en conta, á hora de establecer as garantías no anteproxecto de Lei, o Decreto 455/1996, de 7 de novembro que regula as fianzas en materia ambiental, que establece que para o outorgamento dunha autorización de proxectos, obras e actividades que fosen susceptibles de afectar o medio ambiente, en termos da Lei 1/1995, de 2 de xaneiro, de protección ambiental de Galicia, cando en dita autorización se impoñan medidas correctoras, poderá esixirse a constitución dunha garantía persoal mediante aval, que garanta suficientemente o cumprimento destas medidas e a reparación dos posibles danos e o custo da restauración.

22.- O artigo 35 regula o Plan anual de Labouras.

O CES entende que, no desenvolvemento regulamentario do presente anteproxecto de lei, debería establecer a participación dos representantes legais dos traballadores no proceso.

23.- O artigo 36 regula a convocatoria de concursos de dereitos mineiros.

O **apartado 2 a)** do citado artigo establece que dentro do contido mínimo das convocatorias estará unha documentación a presentar polo solicitante, dentro da que se encontra aquela documentación *que acredite constituír a fianza provisional*.

O CES entende que acreditar documentalmente a intención de constituír unha fianza provisional é difícil, polo que estima máis oportuno acreditar documentalmente *ter constituída dita fianza*.

24.- O artigo 40 do anteproxecto de lei regula a investigación, dentro do fomento da minaría.

O CES entende que debería de sinalarse, entre as finalidades da investigación, a mellora das condicións de seguridade e saúde no traballo.

25.- O artigo 44 regula os beneficiarios dos incentivos económicos establecidos no Plan da Minaría de Galicia. Os catro apartados do artigo 44 establecen quen pode ser beneficiario das axudas e quen non.

O CES entende que este artigo debería reordenarse en dous puntos, distinguindo no primeiro deles quen pode ser beneficiario das axudas e no segundo quen non pode selo.

26.- O artigo 49 regula as actas de inspección mineira.

O **apartado 2 do artigo 49** establece que as actas deberán asinarse polo funcionario ou funcionaria actuante e polo titular, explotador ou responsable do establecemento.

O CES entende que debería indicarse que as actas se estenderán por duplicado, con copia para o responsable do establecemento, tanto no suposto de que desexe asinala ou non, a efectos dos posibles recursos, sobre todo nas actas de infracción.

27.- O artigo 65 regula a suspensión temporal ou caducidade.

O CES considera que se debería de dar audiencia previa aos interesados e interesadas nos expedientes de suspensión temporal e de caducidade.

28.- O artigo 66 regula a publicidade das infraccións e sancións.

O CES entende, en primeiro lugar, que o órgano que exerza a facultade sancionadora deberá facer constar na resolución a publicación da infracción e sanción, polo que o CES propón a substitución da expresión: “*O órgano que exerza a facultade sancionadora poderá facer constar (...)*”, pola seguinte: “*O órgano que exerza a facultade sancionadora fará constar (...)*”.

Por outra banda, o CES considera que a publicidade das infraccións e sancións debería limitarse ás infraccións graves e moi graves que adquiriran firmeza definitiva na vía xudicial, se fose o caso.

29.- A Disposición Adicional Primeira refírese á atribución de competencias.

O CES considera necesario clarificar a redacción da nomeada Disposición.

30.- A Disposición Adicional Terceira refírese á inspección.

O CES entende que se debería de substituír a expresión: “*(...) deberán acreditar formación nesta materia*” por “*(...) deberán posuír formación nesta materia*”.

31.- A Disposición Transitoria Primeira refírese ás subvencións.

O CES entende que se debería de clarificar a redacción do primeiro parágrafo da nomeada Disposición.

Por outra banda, o CES considera que se debería de eliminar o segundo parágrafo da antedita Disposición por estar literalmente incluído na

Disposición Derradeira Terceira do presente Anteproxecto de Lei de Ordenación da Minaría de Galicia.

32.- A Disposición Derradeira Segunda modifica a Lei 9/2002, de Ordenación Urbanística e Protección do Medio Rural de Galicia. O **apartado 2** da nomeada Disposición modifica a Disposición Transitoria décimo segunda da lei 9/2002.

O CES entende que se debería manter a necesidade de elaboración do Plan Sectorial de Incidencia Supramunicipal de Actividades Extractivas, previsto na Lei 9/2002 de Ordenación Urbanística e Protección do Medio Rural de Galicia, e isto porque o problema máis importante para as explotacións mineiras, hoxe en día, son as cuestións urbanísticas, e, co fin de solucionar parte destes problemas e de dotar da seguridade xurídica imprescindible ao sector, o CES considera fundamental a elaboración e aprobación dun Plano Sectorial de Ordenación Territorial da Minaría Galega.

34.- A Disposición Derradeira Cuarta refírese ao desenvolvemento regulamentario.

O CES estima que no **apartado 2** da nomeada Disposición debería eliminarse o termo “*igualmente*”.

Santiago de Compostela, 10 de maio de 2007

Vº e P.
O PRESIDENTE

O SECRETARIO XERAL

P.A.: Manuel Caeiro Varela

Asdo.: Eliseo Sastre Serrano

Ditame
6/07

D I T A M E

sobre o anteproxecto de
**Lei de creación do
Colexio Oficial de
Enxeñeiras/os Químicas/os
de Galicia**

Este documento está tamen dispoñible en
www.ces-galicia.org

**Ditame sobre o anteproxecto de Lei de
creación do Colexio Oficial
de Enxeñeiras/os Químicas/os de Galicia**

Data solicitude: 31 de maio de 2007

Elaboración: Comisión Sectorial nº 2: *Sector público e benestar social*

Inicio: Sesión 6/07, do 14 de xuño

Remate: Sesión 9/07, do 2 de xullo

Tramitación CP: Sesión 6/07, do 11 de xullo

Aprobación Pleno: Por unanimidade

Sesión 5/07, do 13 de xullo

Estrutura e contido

1.- En data 31 de maio tivo entrada no Consello Económico e Social oficio do presidente da Xunta de Galicia, remitindo, para o seu preceptivo ditame, o borrador do anteproxecto de Lei de creación do Colexio Oficial de Enxeñeiras/os Químicas/os de Galicia

2.- O texto do borrador foi enviado, o 6 de xuño, ao presidente e aos membros da Comisión Sectorial nº 2: Sector público e benestar social, competente por razón da materia, para a elaboración da correspondente proposta de ditame. Así mesmo, tal como establece o Regulamento de Réxime Interno do CES, deuse conta á Comisión Permanente, o día 4 de xuño, da entrada da solicitude de ditame.

3.- Con data 6 de xuño, o seu presidente convoca á Comisión Sectorial nº 2 para o 14 dese mes, co fin de iniciar os traballos de reflexión sobre a proposta de ditame.

4.- A Comisión Sectorial, na súa sesión 9/07, acorda aprobar por unanimidade a proposta de ditame, con data 2 de xullo, e a remite ao presidente do Consello para a súa tramitación.

5.- O presidente do CES, de acordo coa Comisión Permanente do organismo, convoca o Pleno do Consello, que, na súa sesión 5/07, do 13 de xullo, e tras coñecerlo texto remitido, acorda aprobar por unanimidade o seguinte

DITAME

sobre o anteproxecto de Lei de creación do Colexio Oficial de Enxeñeiras/os Químicas/os de Galicia

o ESTRUCTURA E CONTIDO

O anteproxecto sometido a ditame está estruturado nun preámbulo, catro artigos titulados, respectivamente, obxecto, ámbito territorial, ámbito persoal e do uso do galego nas comunicacións, unha disposición adicional, dúas disposicións transitorias e unha disposición derradeira.

O obxecto do anteproxecto de Lei sometido a ditame é a creación do Colexio Oficial de Enxeñeiras/os Químicas/os de Galicia, que foi solicitada pola Asociación Galega de Enxeñeiros Químicos, co que se pretende garantir, no exercicio da citada profesión, as normas e regras que aseguren a protección dos dereitos e intereses da cidadanía, así como as eventuais responsabilidades nas que poidan incorrer os/as ditos/as profesionais no desenvolvemento da súa actividade.

o CONSIDERACIÓNS XERAIS

1.- O CES considera necesario reiterar a consideración feita no seu ditame 4/00 sobre o Anteproxecto de Lei de Colexios profesionais da Comunidade autónoma de Galicia, na que se sinalaba que:

“O Consello Económico e Social de Galicia manifesta as súas reservas sobre a necesidade da existencia de entes (distintos das asociacións ou sindi-

catos) representativos de intereses profesionais, que, co carácter de corporacións de dereito público, se constitúen para defender os intereses dunha determinada profesión e ós que se lles asignan finalidades de interese público, que poderían ser exercidas pola Administración”.

2.- Considerando a evolución da normativa dos Colexios Profesionais, a Lei 7/1997, de 14 de abril, sobre Medidas Liberalizadoras en Materia de Suelos y de Colegios Oficiales, establece que as Comunidades Autónomas garantan que o exercicio de “profesións colexiadas” se realizará en réxime de libre competencia e estarán suxeitas, en canto á oferta de servizos e fixación da súa remuneración, como calquera outro subsector económico, á Lei sobre Defensa da Competencia, á Lei sobre Competencia Desleal e ó sometemento á xurisdición do Tribunal de Defensa da Competencia. O R.D. Lei 6/2000, de 23 de xuño, liberaliza o ámbito territorial dos Colexios.

En ningunha normativa se establecen as “profesións colexiadas”, nas que é obrigatoria a incorporación ao correspondente colexio para exercer-la profesión porque realizan funcións que teñen que ver con finalidades de interese público.

O CES considera que, en defensa do libre exercicio da profesión e en cumprimento da defensa da competencia (con respecto ás profesións nas que para o seu exercicio é necesario estar colexiado), a obrigatoriedade de colexiación debería suprimirse ou, en todo caso, ser excepcional.

3.- Consecuentemente coas anteriores observacións, o CES amosa a súa inquietude pola crecente proliferación de colectivos profesionais que, baseándose en razóns de interese público non demostradas de maneira indubidable e que conlevan unha obrigatoriedade de colexiación na maioría das veces excluín-te, pretenden a creación de colexios profesionais para a defensa de intereses sectoriais alleos ao interese público xeral e que poden acadarse mediante vías distintas á colexiación, tales como as asociativas ou as sindicais.

En aras a lograr unha desexable clarificación destes extremos, o CES considera conveniente que, previamente á tramitación da presente Lei e das que no sucesivo puideran plantexarse, o executivo galego, facendo uso da autorización que lle outorga a Disposición derradeira primeira da Lei 11/2001, do 18 de setembro, concretase, en vía de desenvolvemento regulamentario, as

profesións que, por razóns de interese público, poden ser susceptibles de acceder ao recoñecemento da colexiación, así como que se avance na resolución das diferentes eivas e dúbidas que estas normas plantexan.

o CONSIDERACIÓNS PARTICULARES

1.- O CES propón substituír o título da disposición “Lei de creación do Colexio Oficial de Enxeñeiras/os Químicas/os de Galicia”, polo de “Lei de creación do Colexio Oficial de Enxeñería Química de Galicia”, co obxecto de evitar a utilización de barras, solución que xa foi adoptada no anteproxecto de lei de creación do colexio profesional de enxeñería en informática de Galicia, ditaminado no seu momento polo CES. De non optarse por este cambio, o CES entende que a denominación correcta debería ser “Lei de creación do Colexio Oficial de Enxeñeiras Químicas e Enxeñeiros Químicos de Galicia”.

2.- O CES entende que corresponde facer mención, nun parágrafo final a incorporar ao preámbulo, de que o anteproxecto de lei foi sometido ao preceptivo ditame do Consello Económico e Social de Galicia

3.- O artigo 1 do presente anteproxecto de lei regula o obxecto do mesmo.

O CES entende, compartindo o criterio expresado no Informe da Asesoría Xurídica Xeral da Xunta de Galicia, que a expresión “dende o momento no que se constitúan os seus órganos de goberno” debería retirarse deste artigo e trasladarse, coas pertinentes modificacións de redacción, a unha disposición transitoria.

4.- O apartado 1 do artigo 3 do anteproxecto de Lei sometido a ditame do Consello Económico e Social de Galicia regula as titulacións que poderán integrarse no Colexio oficial de Enxeñeiras/os Químicas/os de Galicia.

O CES entende que se debería de aclarar a posibilidade de integración no citado Colexio Oficial, dos titulados das disciplinas de enxeñería química impartidas nas Facultades de Ciencias e Químicas, nas Escolas Técnicas Superiores de Enxeñeiros Industriais e no Instituto Químico de Sarriá, antes da aprobación da Lei orgánica 11/1983, de 25 de agosto, de Reforma Universitaria.

5.- A disposición adicional na que se regula a excepción da incorporación obrigatoria ao Colexio oficial de Enxeñeiras/os Químicas/os de Galicia dos profesionais titulados vinculados coa Administración pública está suscitando controversia en especial no referente a interpretación do “destinatario inmediato”.

Establécese a libre colexiación, pero non queda claro si só se reduce ao ámbito administrativo, é dicir, cando o destinatario inmediato da actividade que desempeña o profesional sexa a Administración. Plantéxase a discusión sobre qué se debe entender por destinatario inmediato cando se está regulando a profesionais deste ámbito.

A sentenza do Tribunal Superior de Xustiza de Galicia de 25 de febreiro do ano 2002, ditada en relación cos profesionais laborais ou estatutarios do Sergas, pode tomarse como referencia para o resto dos profesionais que prestan servizos para a Administración, ben sexa como funcionarios ou como persoal laboral, xa que en ámbolos dous casos existe relación de dependencia

coa Administración pública, e sempre que esta relación de prestación de servizos o sexa con carácter de exclusividade. Pero na opinión do CES, coa redacción actual da Lei, non queda claro cal debe ser a interpretación correcta desta disposición adicional.

O CES entende que a excepción dos profesionais vinculados coa Administración pública incide máis, aínda, no permanente debate que existe en torno a obrigatoriedade da colexiación, obrigatoriedade que a propia Lei axuda a cuestionar.

Por estas razóns, o CES propón eliminar a frase “...cando o destinatario inmediato daquelas sexa esa administración” que figura na parte final de dita disposición adicional.

Santiago de Compostela, 13 de xullo de 2007

Vº e P.
O PRESIDENTE

O SECRETARIO XERAL

Asdo.: Pablo Egerique Martínez

Asdo.: Eliseo Sastre Serrano

D I T A M E

Ditame
7/07

sobre o anteproxecto de
**Lei de creación do
Colexio Profesional de
Detectives Privados/as
de Galicia**

A P R O B A D O P O L O P L E N O O 2 D E O U T U B R O

Este documento está tamen dispoñible en
www.ces-galicia.org

ANTECEDENTES

1.- En data 16 de xullo tivo entrada no Consello Económico e Social oficio do presidente da Xunta de Galicia, remitindo, para o seu preceptivo ditame, o borrador do anteproxecto de Lei de creación do Colexio Profesional de Detectives Privados/as de Galicia

2.- O texto do borrador foi enviado, o 16 de xuño, ao presidente e aos membros da Comisión Sectorial nº 2: Sector público e benestar social, competente por razón da materia, para a elaboración da correspondente proposta de ditame. Así mesmo, tal como establece o Regulamento de Réxime Interno do CES, deuse conta á Comisión Permanente, na mesma data, da entrada da solicitude de ditame.

3.- Con data 31 de agosto, o seu presidente convoca á Comisión Sectorial nº 2 para o 3 de setembro, co fin de iniciar os traballos de reflexión sobre a proposta de ditame.

4.- A Comisión Sectorial, na súa sesión 12/07, acorda aprobar por unanimidade a proposta de ditame, con data 14 de setembro, e a remite ao presidente do Consello para a súa tramitación.

5.- O presidente do CES, de acordo coa Comisión Permanente do organismo, convoca o Pleno do Consello, que, na súa sesión 06/07, do 02 de outubro, e tras coñecer o texto remitido, acorda aprobar por unanimidade o seguinte DITAME sobre o anteproxecto de Lei de creación do Colexio Profesional de Detectives Privados/as de Galicia

ESTRUTURA E CONTIDO

O anteproxecto sometido a ditame está estruturado nunha exposición de motivos, tres artigos titulados, respectivamente, obxecto, ámbito territorial e ámbito persoal, unha disposición adicional, dúas disposicións transitorias e unha disposición derradeira.

O obxecto do anteproxecto de Lei sometido a ditame é a creación do Colexio Profesional de Detectives Privados/as de Galicia, que foi solicitada pola Asociación Galega de Detectives Privados, e terá como fins esenciais a ordenación do exercicio da profesión dentro do marco legal respectivo, a representación dela e a defensa e promoción dos intereses profesionais dos colexiados.

CONSIDERACIÓNS XERAIS

1.- O CES considera necesario reiterar a consideración feita no seu ditame 4/00 sobre o Anteproxecto de Lei de Colexios profesionais da Comunidade Autónoma de Galicia, na que se sinalaba que:

“O Consello Económico e Social de Galicia manifesta as súas reservas sobre a necesidade da existencia de entes (distintos das asociacións ou sindicatos) representativos de intereses profesionais, que, co carácter de corporacións de dereito público, se constitúen para defender os intereses dunha determinada profesión e ós que se lles asignan finalidades de interese público, que poderían ser exercidas pola Administración”.

2.- Considerando a evolución da normativa dos Colexios Profesionais, a Lei 7/1997, de 14 de abril, sobre Medidas Liberalizadoras en Materia de Suelos y de Colegios profesionales, establece que as Comunidades Autónomas garantan que o exercicio de “profesións colexiadas” se realizará en réxime de libre competencia e estarán suxeitas, en canto á oferta de servizos e fixación da súa remuneración, como calquera outro subsector económico, á Lei sobre Defensa da Competencia, á Lei sobre Competencia Desleal e ó sometemento á xurisdición do Tribunal de Defensa da Competencia. O R.D. Lei 6/2000, de 23 de xuño, liberaliza o ámbito territorial dos Colexios.

En ningunha normativa se establecen as “profesións colexiadas”, nas que é obrigatoria a incorporación ao correspondente colexio para exercer a profesión porque realizan funcións que teñen que ver con finalidades de interese público.

O CES considera que, en defensa do libre exercicio da profesión e en cumprimento da defensa da competencia (con respecto ás profesións nas que para o seu exercicio é necesario estar colexiado), a obrigatoriedade de colexiación debería suprimirse ou, en todo caso, ser excepcional.

3.- No Anteproxecto de Lei sometido a ditame exponse como un dos motivos da creación do colexio profesional de Detectives Privados/as de Galicia, a importancia crecente da profesión así como a súa relevancia pública, necesitada dunha protección do interese xeral, existindo así un interese público, en tanto a actividade dos detectives privados redunda no interese social dos cidadáns ao desenvolver unha labor que responde á necesidade de obtención de información da sociedade actual e incide nos dereitos fundamentais. O CES considera que esta xustificación non é suficiente para a creación dun colexio profesional.

4.- Consecuentemente coas anteriores observacións, o CES amosa, unha vez máis (Ditame 1/06, sobre o anteproxecto de Lei de creación do colexio profesional de xoiería, ourivería, pratería, relojería e xemoloxía de Galicia, Ditame 2/06, sobre o anteproxecto de Lei de creación do colexio profesional de enxeñería en informática de Galicia, Ditame 3/06 sobre o anteproxecto de Lei de creación do colexio profesional de enxeñería técnica en informática de Galicia, Ditame 4/06 sobre o anteproxecto de Lei de creación do colexio profesional de hixienistas dentais de Galicia e Ditame 6/07 sobre o anteproxecto de Lei de creación do colexio oficial de enxeñeiras/os químicas/os de Galicia), a súa inquietude pola crecente proliferación de colectivos profesionais que, baseándose en razóns de interese público non demostradas de maneira indubidable e que conlevan unha obrigatoriedade de colexiación na maioría das veces excluínte, pretenden a creación de colexios profesionais para a defensa de intereses sectoriais alleos ao interese público xeral e que poden acadarse mediante vías distintas á colexiación, tales como as asociativas ou as sindicais.

En aras a lograr unha desexable clarificación destes extremos, o CES considera conveniente que, previamente á tramitación da presente Lei e das que

no sucesivo puideran plantexarse, o executivo galego, facendo uso da autorización que lle outorga a Disposición derradeira primeira da Lei 11/2001, do 18 de setembro, concretase, en vía de desenvolvemento regulamentario, as profesións que, por razóns de interese público, poden ser susceptibles de acceder ao recoñecemento da colexiación, así como que se avance na resolución das diferentes eivas e dúbidas que estas normas plantexan.

CONSIDERACIÓNS PARTICULARES

1.- O CES entende que se debería de modificar a presente disposición, de xeito que se evite a utilización de barras no título e no texto do anteproxecto de Lei sometido a ditame.

2.- O CES considera prioritario o uso correcto do idioma nos textos oficiais, polo que solicita que se aplique a normativa vixente en materia lingüística.

Por outra banda o CES estima necesario coidar co máximo celo a elaboración do texto do anteproxecto para evitar intercalar frases en español ou erros de redacción no mesmo.

3.- O CES entende que corresponde facer mención, nun parágrafo final a incorporar ao preámbulo, de que o anteproxecto de lei foi sometido ao preceptivo ditame do Consello Económico e Social de Galicia

4.- O artigo 1 do presente anteproxecto de lei regula o obxecto do mesmo.

O CES entende, compartindo o criterio expresado no Informe da Asesoría Xurídica Xeral da Xunta de Galicia, que a expresión “dende o momento no que se constituían os seus órganos de goberno” debería retirarse deste artigo e trasladarse, coas pertinentes modificacións de redacción, a unha disposición transitoria.

5.- O artigo 4 do anteproxecto de Lei establece a obrigatoriedade da colexiación, como requisito para o exercicio da profesión en Galicia “cando o establecemento en que se exerza a dita profesión radique nesta comunidade autónoma”.

O CES considera, sen menoscabo do manifestado nas consideracións xerais deste ditame, que este concreto precepto legal pode ser fonte de frecuente conflito no exercicio da profesión regulada no presente anteproxecto de lei, pola posible concorrencia de persoas cuxo establecemento de exercicio radique en calquera outro lugar, mesmo nas comunidades autónomas veciñas; persoas que, de acordo coa literalidade do artigo, non estarían concernidas na obrigatoriedade de colexiación polo simple exercicio da súa profesión en Galicia.

Por outro lado, a invocación que se fai na exposición de motivos (oitavo parágrafo) sobre unha labor profesional que se dirixe a responder á necesidade de obtención de información da sociedade actual, acentúa este capital aspecto do exercicio profesional que, no mundo de hoxe, é realmente intanxible, ao non estar vencelladas necesariamente nin principalmente as fontes informativas a ámbitos xeográficos determinados, cuestión esta que podería complicar aínda máis as repercusións do previsto no devandito artigo 4.

Santiago de Compostela, 2 de outubro de 2007

Vº e P.
O PRESIDENTE

O SECRETARIO XERAL

Asdo.: Pablo Egerique Martínez

Asdo.: Eliseo Sastre Serrano

D I T A M E

Ditame
8/07

sobre o anteproxecto de
**de Lei de creación da
Axencia galega das
industrias culturais**

A P R O B A D O P O L O P L E N O O 3 1 D E O U T U B R O

Este documento está tamen dispoñible en
www.ces-galicia.org

Ditame 08/07
sobre o anteproxecto de Lei de creación da
Axencia Galega das Industrias Culturais

ANTECEDENTES

1.- En data 26 de setembro tivo entrada no Consello Económico e Social oficio do presidente da Xunta de Galicia, remitindo, para o seu preceptivo ditame, o borrador do anteproxecto de **Lei de creación da Axencia Galega das Industrias Culturais**.

2.- O texto do borrador foi enviado, o 27 de setembro, ao presidente e aos membros da Comisión Sectorial nº 2: Sector público e benestar social, competente por razón da materia, para a elaboración da correspondente proposta de ditame. Así mesmo, tal como establece o Regulamento de Réxime Interno do CES, deuse conta á Comisión Permanente, na mesma data, da entrada da solicitude de ditame.

3.- Na mesma data, o seu presidente convoca á Comisión Sectorial nº 2 para o 1 de outubro, co fin de iniciar os traballos de reflexión sobre a proposta de ditame.

4.- A Comisión Sectorial, na súa sesión 16/07, acorda aprobar por unanimidade a proposta de ditame, con data 24 de outubro, e a remite ao presidente do Consello para a súa tramitación.

5.- O presidente do CES, de acordo coa Comisión Permanente do organismo, convoca o Pleno do Consello, que, na súa sesión 9/07, de 31 de outubro, e tras coñecer o texto remitido, acorda aprobar por unanimidade o seguinte

ESTRUTURA E CONTIDO

O anteproxecto sometido a ditame está estruturado nunha exposición de motivos, dezasete artigos, agrupados en tres títulos (Disposicións xerais, Organización, Réxime de persoal e Réxime económico e financeiro), tres disposicións transitorias, dúas derogatorias e dúas disposicións derradeiras.

O obxecto do anteproxecto de Lei sometido a ditame é a creación da Axencia Galega das Industrias Culturais (AGADIC), que nace como unha organización instrumental especializada ao servizo do impulso e consolidación do tecido empresarial no sector cultural galego. Neste senso, a Axencia cooperará “na achega de factores produtivos, no fomento da oferta de bens e servizos, e na asignación de ingresos suficientes e estables”.

CONSIDERACIÓNS XERAIS

1.- A Axencia Galega das Industrias Culturais configúrase como unha entidade de dereito publico ao que se lle incorpora parcialmente un conxunto de especialidades recollidas no réxime das axencias estatais para a mellora dos servizos públicos reguladas pola Lei estatal 28/2006, do 18 de xullo.

En opinión do CES na normativa autonómica existen deficiencias normativas para regular, conceptuar e delimitar con claridade os distintos entes instrumentais da Administración, polo que demanda unha norma de carácter xeral, similar á Lei 6/1997, do 14 de abril, de organización e funcionamento da Administración, onde se conceptuase e se establecese unha regulación mínima destes entes e organismos públicos.

A falta do anterior, o certo é que a norma base debe partir non só do recoñecemento xeral que se contén no artigo 39 do Estatuto de autonomía, que lle recoñece á CA a capacidade para a creación e estruturación da súa propia Administración, senón que tamén debe partirse, sequera por coherencia, do disposto nos artigos 11 e 12 do Decreto legislativo 1/1999, do 7 de outubro, que aprobou o texto refundido da Lei de réxime financeiro e orzamentario de Galicia, onde se definen e regulan os organismos autónomos e as sociedades públicas autonómicas (incluídos os coñecidos como entes públicos).

O CES avalía negativamente a nova forma de personificación desta Axencia, que vai substituír ao Instituto Galego das Artes Escénicas e Musicais (IGAEM), organismo autónomo adscrito á Consellaría de Cultura e Deportes, na medida en que supón máis un paso no fenómeno de “fuxida do Dereito Administrativo” que, en aras a unha pretendida “eficiencia”, non é máis que unha escusa para evitar os controis propios do dereito público. No caso da AGADIC, esta “fuxida” é máis rápida e controvertida se cabe xa que o ente aquí proposto afonda máis no panorama moi fragmentado de entes, organismos e fundacións que incrementan a confusión institucional.

2.- O CES reitera a consideración xa incluída noutros ditames en relación á falta dunha memoria económica que debe acompañar a todo anteproxecto de lei na súa tramitación. Este requisito é especialmente importante no caso da creación da AGADIC xa que non só “sucederá ao Instituto Galego das Artes Escénicas e Musicais no exercicio das funcións que desenvolve”, senón que incorpora novas funcións non atribuídas ao IGAEM.

3.- A Axencia Galega das Industrias Culturais (AGADIC) nace como unha entidade de promoción económica das “industrias culturais” no mercado da cultura, o que parece excluír a promoción das manifestacións e actividades culturais non vehiculadas por empresas ou profesionais, nomeadamente as emanadas do movemento asociativo e cultural de base.

O CES considera que o anteproxecto de lei debería ser máis preciso en relación con esoutro tipo de iniciativas culturais, incluíndoas ou excluindoas de forma expresa do ámbito de actuación da AGADIC e, en caso de exclusión, indicando os órganos administrativos que asumen competencias e funcións sobre estas, para outorgarlle así a debida protección e promoción.

4.- Como se reflicte na exposición de motivos, coa creación Axencia Galega das Industrias Culturais non se pretende “só promover o acceso e a participación dinámica dos cidadáns na cultura”, senón que tamén se pretende, como expresamente sinala no seu apartado II, a “creación dunha organización instrumental especializada ao servizo do desenvolvemento do tecido empresarial propio do mercado cultural galego”, coa finalidade, entre outras, de “promover a consolidación de empresas e industrias culturais galegas”.

O CES opina que isto pode dar lugar a confusións xa que non se delimitan dunha forma clara e ordenada as competencias que o pretendido ente podería ter.

Do mesmo xeito, debe sinalarse que se, como di a exposición de motivos, pretende que sexa a citada axencia a que "execute os programas de apoio destinados a reforzar o papel dos creadores individuais, empresas e industrias culturais privadas", tamén nos atoparíamos, se non se regula dunha maneira máis explícita, cunha certa duplicidade das competencias que teñen asumidas outros organismos en materia económica, como pode ser o Igape.

5.- No que respecta ao título III deste anteproxecto de lei, relativo ao persoal, aínda que a xefatura do persoal corresponde á Dirección (artigo 9.3.h), o CES opina que dado o volume de traballo e persoal que esta nova Axencia vai ter, nas normas de desenvolvemento debería contemplarse a creación dunha área de coordinación específica para os temas de persoal. Cómpre salientar que na planificación dos recursos humanos é importante seguir unha impronta “proactiva” e non “reactiva”, e a anticipación, contando con datos actualizados de carga e distribución de traballo, é unha boa forma de previr problemas de persoal.

O CES considera que o anteproxecto de lei tería de ser máis preciso no que atinxe ao persoal directivo, xa que as posibilidades de designación deste persoal quedan excesivamente abertas e ambiguas. Asemade, entende que debe aclararse o réxime de acceso por posible contradición entre os artigos 9.3.i., que establece que o seu nomeamento se fará “(...) *de acordo con criterios de profesionalidade, mérito e capacidade* (...)”, e o 16.2, que recolle que debe garantir os “(...) *principios de mérito, capacidade, concorrencia e a publicidade*”.

Considérase prematura a utilización da figura persoal directivo, figura novedosa que posibilita o Estatuto Básico do empregado público e aínda non suxeita a adaptación autonómica. Parece axeitado reformular a figura do persoal directivo acomodándoa ás existentes á espera de ver como se configura autonomicamente este tipo de persoal.

6.- Por último, o CES comparte na súa integridade, dándoa aquí por reproducidas, as acertadas obxeccións que realizou a Asesoría Xurídica Xeral da Xunta de Galiza no seu informe ao anteproxecto de lei, nomeadamente en relación coa introdución de fórmulas “flexibilizadoras” en materia de persoal e de xestión económico-financeira inspiradas na Lei 28/2006, do 18 de xullo, de axencias estatais para a mellora dos servizos públicos, que non é de aplicación aos entes públicos da C.A. de Galicia, como reconece o propio preámbulo do anteproxecto de lei.

CONSIDERACIÓNS PARTICULARES

1.- No que respecta ao **artigo 1.- Natureza e adscrición**, o CES considera necesario resaltar o carácter indeterminado do nome da axencia que se pretende crear, por canto, ao facer referencia a "industrias", introduce un concepto certamente laxo.

Por outra parte, no **apartado 2** indícase que “AGADIC é unha Entidade de Dereito público das reguladas no artigo 12.1.b) TRLRFO, con personalidade xurídica.....funcións”.

O CES considera que, en aras dunha boa técnica xurídica, non deben citarse mediante siglas as normas legais ás que se remite o texto obxecto de ditame, máxime cando, como sucede neste caso, non houbo identificación previa das siglas TRLRFO nin na Exposición de Motivos nin ao longo do texto articulado.

Aínda que para os profesionais da Administración e do Dereito sexa fácil saber que se trata do Texto Refundido da Lei de Réxime Financeiro e Orzamentario de Galicia, aprobado polo Decreto Lexislativo 1/1999, do 7 de outubro, non resulta así de sinxelo coñecelo para a cidadanía non familiarizada con dita terminoloxía.

Por isto, o CES entende que o apartado 2 de dito precepto debería ser redactado de forma que se puidese identificar a mencionada norma legal mediante a súa correcta e completa referencia.

2.- O **artigo 4** deste anteproxecto de Lei establece os fins da Axencia Galega das Industrias Culturais. O seu apartado d) atribúelle á devandita axencia competencias que, conforme ao Decreto 231/2006, do 23 de novembro, polo que se establece a estrutura orgánica da Consellería de Innovación e Industria, poderían corresponderlle á mencionada Consellería, coa agravante de que a competencia se adxudica por lei, coa dificultade de ser modificado.

3.- O **artigo 7** do anteproxecto establece cales son os órganos de goberno da AGADIC mencionando, exclusivamente, ao Consello de Dirección e á Dirección, para de seguido indicar no artigo 8.1. o carácter de órgano cole-

xiado do Consello de Dirección e no punto 2 do mesmo artigo a súa composición.

Sen embargo, despois de relacionar as atribucións do Consello no punto 3 e indicar que os seus acordos “porán fin á vía administrativa” no punto 4, o anteproxecto fixa, no punto 5 deste artigo, as competencias da presidencia do Consello de Dirección polo que sen definilo así, lle outorga o carácter de órgano unipersoal con competencias propias, excluíntes e diferenciadas das do Consello de Dirección.

O CES considera que aos efectos de deixar claramente delimitadas as funcións e competencias, debería analizarse a posible reordenación dos diferentes órganos en artigos separados diferenciando entre órganos colexiados e unipersoais, máxime cando, como no caso da presidencia do Consello de Dirección, se lle atribúan competencias exclusivas que non figuran entre as do Consello de Dirección e que poden supoñer obrigas para AGADIC, tales como as derivadas da sinatura de Convenios ou as de persoarse en xuízo coa facultade de outorgar poderes para pleitos.

4.- En canto aos órganos de goberno que se reflicten no título II, o **artigo 8.3.i** atribúe á Axencia a "determinación dos criterios de selección de persoal, así como a aprobación da RPT", tratando de imitar a Lei estatal de axencias, pero apartándose desta no sentido de que a Lei estatal prevé a aprobación conxunta deste instrumento (RPT) por orde conxunta dos ministerios de adscrición, de Administracións Públicas e de Economía (ver art. 13 da lei estatal); no caso de AGADIC, non se prevé nada ao respecto, nin sequera a intervención da consellería competente en materia de función pública, o que contradí, tamén e á par, a propia Lei de función pública, que ten por "obxecto ordenar e regular todo o persoal ao servizo da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia", e conforme á citada lei, correspóndelle ao Consello da Xunta aprobar as normas de clasificación e as relacións de postos de traballo da Administración e ordenar a súa publicación.

5.- O **artigo 9.- Dirección** do anteproxecto de Lei sometido a ditame, no seu apartado 3º, reflicte que “Correspóndelle ao Director ou Directora as seguintes funcións: (...)”. O CES entende que se debe substituír a devandita expresión Director ou Directora pola de “**Dirección**”, empregada nos apartados 1 e 2.

No **artigo 9.4.** dispónse que a Dirección está suxeita ao “control de resultados en relación cos obxectivos que lle foran fixados” sen indicar quen é o responsable de establecer estes obxectivos.

O CES considera que aínda que por lóxica parece que debería ser o Consello de Dirección segundo pode desprenderse do establecido no apartado d) do artigo 8.3., non estaría de máis que así figurase no artigo 9.4. engadindo á derradeira frase a locución “...fixados polo Consello de Dirección”, se isto é o que realmente quere establecerse.

En opinión do CES parece improcedente que unha axencia inclúa un desenvolvemento e aplicación do complemento de produtividade (**apartado 5º**), cando dito complemento non se está a utilizar na administración autonómica. Permitirlle regular este complemento a unha axencia implica xerar un novo punto de fragmentación do sistema retributivo da administración autonómica cando a tendencia debe ser a dun sistema homoxéneo para evitar os agravios comparativos e indirectamente, un factor de desmotivación.

6.- No que atinxe ao **artigo 10.-** Consello asesor, o CES entende que, na medida en que é un órgano de representación da sociedade civil, debe contemplarse o dereito das asociacións empresariais e centrais sindicais máis representativas no ámbito da comunidade autónoma á participación no devandito Consello.

7.- O **artigo 13** está dedicado ao persoal da AGADIC, establecendo no seu apartado primeiro quen constitúe o persoal ao servizo da AGADIC. O CES opina que no artigo 13.1.c., onde di “*mediante probas selectivas convocadas ó efecto nos termos establecidos nesta lei*” debería dicir

“mediante probas selectivas convocadas ao efecto nos termos da lexislación aplicable en materia de función pública”.

Asemade, tendo en conta que o artigo que regula o persoal directivo é o 16, neste apartado 1, onde di “*(...) persoal directivo previsto no artigo 17, (...)*” debería substituírse por “*(...) persoal directivo previsto no artigo 16, (...)*”

8.- En relación á ordenación de postos de traballo, **artigo 15**, falta unha referencia á participación das organizacións sindicais para a aprobación das relacións de postos de traballo como se recolle na modificación da Lei de Función Pública de Galicia 13/2007 do 27 de xullo.

Neste sentido propónse un segundo parágrafo, tal como:

“A dita relación de postos deberá someterse a informe tanto na súa elaboración como en modificacións posteriores polos correspondentes órganos de representación de empregadas e empregados públicos”.

9.- No que se refire ao **artigo 16**, que regula o persoal directivo da Axencia, agás a persoa que ostenta a dirección, o CES entende que a súa situación administrativa non debe ser a de “servizos especiais” senón a de servizo activo xa que a primeira non é de aplicación, cos supostos que se contemplan neste anteproxecto, de acordo coa actual normativa de función pública.

No apartado 2 deste artigo, a cualificación que ten que ter o persoal directivo, o CES propón substituír a expresión “*titulares superiores*” por “**titulares universitarios**”.

10.- O anteproxecto de Lei adoece de imprecisión ao referirse aos centros de produción, arquivo, información e investigación cultural dependentes do IGAEM, que fican provisoriamente adscritos á AGADIC “*entanto non se cree un ente específico para a xestión e coordinación dos centros de produción cultural de titularidade pública*” (**D.T 2ª**).

O CES entende que esa non parece a solución máis adecuada e que sería máis prudente que estas competencias sexan asumidas pola propia Axencia. En todo caso, ambos entes deberían crearse de forma paralela para garantir a continuidade da prestación dos servizos, evitando unha situación de interinidade que pode prolongarse indefinidamente.

Santiago de Compostela, 31 de outubro de 2007

Vº e P.
O PRESIDENTE

O SECRETARIO XERAL

Asdo.: Pablo Egerique Martínez

Asdo.: Eliseo Sastre Serrano

D I T A M E

Ditame
9/07

sobre o anteproxecto de
Lei pola que se desenvolve
a **libre prestación de servizos**
de transporte marítimo de persoas
en aguas interiores de Galicia

A P R O B A D O P O L O P L E N O O 3 1 D E O U T U B R O

Este documento está tamen dispoñible en
www.ces-galicia.org

ANTECEDENTES

1.- En data 6 de novembro tivo entrada no Consello Económico e Social oficio do presidente da Xunta de Galicia remitindo, para o seu preceptivo ditame, polo trámite de urxencia, o Anteproxecto de Lei pola que se desenvolve a libre prestación de servizos de transporte marítimo de persoas en augas interiores de Galicia.

2.- O texto do borrador foi enviado ao presidente e aos membros da Comisión Sectorial nº 1: *Economía, emprego e sectores produtivos*, competente por razón da materia, para a elaboración da correspondente proposta de ditame. Así mesmo, tal como establece o Regulamento de Réxime Interno do CES, deuse conta á Comisión Permanente da entrada de solicitude de ditame.

3.- O día 7 de novembro, o seu presidente convoca á Comisión Sectorial nº1 para o 12 de novembro, co fin de inicia-los traballos de reflexión sobre a proposta de ditame.

4.- A Comisión Sectorial, na súa sesión 16/07, acorda aprobar a proposta de ditame, con data 12 de novembro, e a remite ao presidente do Consello para a súa tramitación.

5.- O presidente do CES, de acordo coa Comisión Permanente do organismo, convoca o Pleno do Consello, que na súa sesión 8/07, de 30 de novembro, e tras coñece-lo texto remitido, acorda aprobar o seguinte

DITAME

sobre o anteproxecto de Lei pola que se desenvolve a libre prestación de servizos de transporte marítimo de persoas en augas interiores de Galicia.

ESTRUTURA E CONTIDO

O Anteproxecto de Lei pola que se desenvolve a libre prestación de servizos de transporte marítimo de persoas en augas interiores de Galicia ten por obxecto desenvolver a libre prestación de servizos de transporte marítimo de viaxeiros e viaxeiras en augas interiores de competencia da Comunidade Autónoma, de conformidade co disposto no Regulamento (CEE) 3577/1992, do 7 de decembro.

O Anteproxecto de Lei sometido a ditame deste Consello estrutúrase en tres Capítulos, o primeiro de les recolle o obxecto da lei e o Capítulo II recolle o instrumento fundamental que ha de servir para coordinar a axeitada prestación dos indicados servizos de transporte co control do cumprimento da normativa vixente en materia de portos, persoas consumidoras e usuarias e seguridade marítima: O Rexistro de Empresas Operadoras do Transporte Marítimo. O Capítulo III regula o réxime sancionador, que ha de funcionar como garantía do axeitado funcionamento do rexistro e do cumprimento dos seus obxectivos.

O presente Anteproxecto de lei remata con dúas Disposicións Adicionais, unhas Disposición Transitoria, unha Disposición Derrogatoria e dúas Disposicións Finais.

CONSIDERACIÓN XERAL

O CES entende que o desenvolvemento regulamentario do presente anteproxecto de lei debería contemplar adecuadamente os dereitos e deberes dos consumidores e usuarios do transporte marítimo de viaxeiros e viaxeiras en augas interiores de Galicia, así como os requisitos para exercer-la actividade, a cobertura dun seguro de responsabilidade civil e calquera outro concepto contido no obxecto do anteproxecto.

CONSIDERACIÓNS PARTICULARES

1.- O CES considera que na **exposición de motivos** do presente anteproxecto de Lei, debería figurar que o presente anteproxecto de Lei foi sometido a ditame do Consello Económico e Social de Galicia.

2.- O **artigo 2** do presente anteproxecto de lei regula a creación do rexistro de empresas operadoras do transporte marítimo e a obrigatoriedade da inscrición.

O **apartado 1** do citado **artigo 2** regula como fin do Rexistro de Empresas Operadoras do Transporte Marítimo o de compatibilizar a libre prestación de servizos de transporte marítimo coa utilización das infraestruturas portuarias, co respecto aos dereitos dos usuarios e co cumprimento da normativa en materia de seguridade marítima.

O CES entende que dentro desde apartado 1 do artigo 2 debería incluírse entre os ámbitos básicos a compatibilizar coa liberdade de prestación de servizos de transporte marítimo de viaxeiros e viaxeiras en augas interiores de Galicia, a preservación do medio ambiente natural.

O **apartado 2** do **artigo 2** expón que “*con carácter previo á realización de servizos de transporte marítimo de viaxeiros e viaxeiras por augas interiores de Galicia será necesaria a inscrición da empresa operadora e das condicións de prestación do servizo no rexistro...*”.

O CES considera que da redacción do nomeado apartado pode deducirse que o único requisito necesario para levar a cabo o servizo de transporte é a inscrición da empresa e das condicións do servizo no rexistro. O CES entende que se debería especificar a necesidade de que as empresas interesadas obteñan unha resolución administrativa que certifique o cumprimento dos requisitos necesarios para levar a cabo o servizo, estando, polo tanto, a empresa autorizada para acometelo, sendo requisito previo a inscrición no rexistro de empresas operadoras do transporte marítimo.

3.- O artigo 7 do Anteproxecto sometido a ditame regula as sancións. O seu **apartado 2** expón que “(...) *a graduación do importe das sancións dentro dos límites previstos no apartado anterior farase en función, entre outros, dos seguintes parámetros: (...)*”.

O CES considera que os parámetros utilizados para graduar as sancións deben de estar na súa totalidade expostos na norma, evitando deste xeito as posibles inconcrecións derivadas da expresión “entre outros” existente no citado apartado 2.

Santiago de Compostela, 30 denovembro de 2007

Vº e P.
O PRESIDENTE

O SECRETARIO XERAL

Asdo.: Pablo Egerique Martínez

Asdo.: Eliseo Sastre Serrano

Este documento está tamen dispoñible en
www.ces-galicia.org

D I T A M E

Ditame
10/07

sobre o anteproxecto de
**Lei de medidas urxentes
en materia de vivenda e solo,**
pola que se modifica a Lei 9/2002,
do 30 de decembro,
de ordenación urbanística
e protección do medio rural
de Galicia

APROBADO POLO PLENO O 27 DE DECEMBRO

Este documento está tamen dispoñible en
www.ces-galicia.org

ANTECEDENTES

1.- En data 11 de outubro tivo entrada no Consello Económico e Social oficio do presidente da Xunta de Galicia remitindo, para o seu preceptivo ditame, o Anteproxecto de Lei de medidas urxentes en materia de vivenda e solo, pola que se modifica a Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia.

2.- O texto do borrador foi enviado ao presidente e aos membros da Comisión Sectorial nº 2: *Sector público e benestar social*, competente por razón da materia, para a elaboración da correspondente proposta de ditame. Así mesmo, tal como establece o Regulamento de Réxime Interno do CES, deuse conta á Comisión Permanente, o mesmo día 11 de outubro, da entrada de solicitude de ditame.

3.- O día 23 de outubro, o seu presidente convoca á Comisión Sectorial nº2 para o 24 dese mes, co fin de inicia-los traballos de reflexión sobre a proposta de ditame.

4.- A Comisión Sectorial, na súa sesión 23/07, acorda aprobar a proposta de ditame, con data 18 de decembro, e a remite ao presidente do Consello para a súa tramitación.

5.- O presidente do CES, de acordo coa Comisión Permanente do organismo, convoca o Pleno do Consello, que na súa sesión 9/07, de 27 de decembro, e tras coñecer-lo texto remitido, acorda aprobar o seguinte

DITAME

sobre o anteproxecto de Lei de medidas urxentes en materia de vivenda e solo, pola que se modifica a Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia.

ESTRUTURA E CONTIDO

O Anteproxecto de Lei sometido a ditame ten por obxecto a modificación da Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia, modificación que ten como principal xustificación a de avanzar cara á consecución dos obxectivos da citada lei, previamente ao seu desenvolvemento regulamentario, aproveitando para iso a rica experiencia acumulada na aplicación da lexislación vixente e do planeamento urbanístico aprobado baixo anteriores marcos legais.

O presente Anteproxecto de Lei estrutúrase nun artigo único, con nove apartados, dúas Disposicións Transitorias, unha Disposición Derrogatoria e unha Disposición Final.

CONSIDERACIÓNS XERAIS

1.- O CES valora positivamente o presente Anteproxecto de Lei, na medida en que comparte por un lado, a inquietude de impulsar políticas activas en materia de ordenación urbanística, e por outro o obxectivo de avanzar na función social do solo.

2.- O CES entende que se debería de introducir no presente anteproxecto de Lei a conveniencia de que, con carácter previo á elaboración dun novo planeamento, os concellos deban requirir un informe sobre a evolución, tendencia e demandas da poboación, podéndoselle encomendar a labor de emisión de ditos informes ao organismo da Administración autonómica competente por razón de materia. Este informe debería cubrir as necesidades de coñecemento sobre datos técnicos e obxectivos da evolución da demanda de vivendas no concello, zonas en expansión, preferencias da poboación, necesidades de infraestruturas, e calquera outro que poida orientar os criterios que deben presidir a elaboración do planeamento.

CONSIDERACIÓNS PARTICULARES

1ª.- O CES considera que na **exposición de motivos** do presente anteproxecto de Lei, debería figurar que o presente anteproxecto de Lei foi sometido a ditame do Consello Económico e Social de Galicia.

2ª.- O **apartado Dous do Artigo Único** do presente Anteproxecto de Lei, modifica o artigo 47 da Lei 9/2002 que regula a calidade de vida e a cohesión social dentro das disposicións xerais do planeamento urbanístico, engadíndolle tres novos apartados 10, 11 e 12.

O **apartado 11** que o presente Anteproxecto de Lei engade ao artigo 47 da lei 9/2002, do 30 de decembro, establece que os plans xerais haberán de contemplar as reservas de solo para vivendas suxeitas a algún réxime de protección pública, de xeito que nos municipios de máis de 20.000 habitantes, estas reservas non poderán ser inferiores ao 40%, non podendo ser inferiores ao 30% no resto de municipios.

O CES entende que se debería de elevar a porcentaxe de reserva mínima do 40% ata o 50%; estimando así mesmo que se debería de rebaixar o límite de poboación, establecéndose que en concellos de máis de 10.000 habitantes a reserva mínima será dun 40%. Non obstante, e dado que a demanda real non vai a ser igual en todos os concellos (concellos da costa ou do interior, concellos próximos ás grandes cidades...), o CES considera que deberían contemplarse posibles mecanismos de corrección que, axustados á demanda real e ás necesidades da poboación, buscasen o equilibrio entre a reserva de solo e a promoción de vivendas; ditos mecanismos poderían estar incluídos no plan xeral de que se trate.

3ª.- O **apartado Seis do Artigo Único** do Anteproxecto de Lei sometido a ditame modifica o artigo 174 da Lei 9/2002, do 30 de decembro; artigo que regula a constitución do patrimonio público do solo.

No presente **artigo 174** estase a regular un tipo de “vivendas de protección pública”, as denominadas vivendas de promoción e titularidade pública, que

actualmente non existen no ordenamento xurídico galego. O CES considera necesaria a elaboración dun regulamento, coas distintas categorías das vivendas de protección pública, que permitiría establecer os contidos mínimos, con carácter xeral, relativos ás novas vivendas de promoción e titularidade pública, e fixar requisitos e destinatarios das mesmas, así como a porcentaxe de reserva do solo específica.

4ª.- O apartado Sete do Artigo Único do Anteproxecto de Lei de medidas urxentes en materia de vivenda e solo, pola que se modifica a lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia, reforma o artigo 177 da lei 9/2002, do 30 de decembro, introducindo un novo apartado 1 bis, dándolle unha nova redacción ao apartado 2, e engadíndolle dous novos apartados 5 e 6.

O **apartado 1 bis** do **artigo 177** da lei 9/2002, introducido por este anteproxecto de Lei, regula, entre outros aspectos, o carácter demanial dos terreos do inventario de solo para vivenda pública, cos que a Administración procederá á construción de tales vivendas, cuxo uso e aproveitamento se levará a cabo de xeito que se garanta en todo caso a titularidade pública das vivendas por tempo indefinido.

O CES considera que se debería dar un prazo máximo para a execución das actuacións por parte da administración, coa posibilidade de que, incumplido ese prazo, derive noutra actuación con fin social.

O novo **apartado 5** do **artigo 177** que se engade neste anteproxecto de Lei, expón que a Administración destinará, polo menos, o 50% dos bens e dereitos correspondentes ao tanto por cento da cesión de aproveitamento urbanístico que lle corresponda por actuacións en solo urbano non consolidado e urbanizable, á promoción de vivendas suxeitas a algún réxime de protección.

O CES considera que a redacción do citado apartado debería modificarse, no senso de que o 100% dos bens e dereitos correspondentes ao tanto por cento da cesión de aproveitamento urbanístico que lle corresponda por actuacións en solo urbano non consolidado e urbanizable, se destinará á promoción de vivendas suxeitas a algún réxime de protección, podendo ser destinados tamén a outros fins de interese social, especificando os fins admisibles, como

urbanísticos ou de protección e mellora de espazos naturais ou dos bens inmobles do patrimonio cultural.

O novo **apartado 6 do artigo 177**, que se engade no presente anteproxecto de Lei, expón que se transcorren dous anos dende que os terreos integrantes do patrimonio municipal do solo adquiran a condición de solar, ou o prazo menor que puidese establecer o planeamento para a edificación, sen que dito proceso teña concluído por causas imputables á Administración titular, o Consello da Xunta poderá promover a construción de vivendas suxeitas a algún réxime de protección ata a completa finalización do proceso.

O CES entende que se debería de precisar, no citado artigo, o alcance concreto da facultade a exercer pola Xunta de Galicia en substitución dos concellos.

5ª.- A Disposición Transitoria Primeira do presente anteproxecto de Lei exime do trámite de información pública a adaptación do contido dos plans xerais aprobados provisionalmente, antes da entrada en vigor da presente Lei, agás cando se pretendan introducir outras modificacións que alteren substancialmente a ordenación proxectada e non sexan consecuencia da adaptación.

O CES entende que non se debe gañar celeridade a costa da quebra de garantías ou perda da eficacia da propia Administración, polo que debería terse en conta a posibilidade de que a modificación, cando non altere substancialmente a ordenación proxectada, requira dun breve prazo de exposición pública.

Santiago de Compostela, 27 de decembro de 2007

Vº e P.
O PRESIDENTE

O SECRETARIO XERAL

Asdo.: Pablo Egerique Martínez

Asdo.: Eliseo Sastre Serrano

VOTO PARTICULAR

VOTO PARTICULAR QUE PRESENTA A CONFEDERACIÓN DE EMPRESARIOS DE GALICIA

DITAME AO ANTEPROXECTO DE LEI DE MEDIDAS URXENTES
EN MATERIA DE VIVENDA E SOLO, POLA QUE SE MODIFICA
A LEI 9/2002, DO 30 DE DECEMBRO, DE ORDENACIÓN URBANÍSTICA
E PROTECCIÓN DO MEDIO RURAL DE GALICIA.

Os conselleiros do Grupo Segundo, integrado polos representantes da Confederación de Empresarios de Galicia, discrepan do contido do Ditame aprobado polo Consello Económico e Social de Galicia sobre o *Anteproxecto de Lei de medidas urxentes en materia de vivenda e solo, pola que se modifica a Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia*, ao non estar de acordo coa redacción proposta nel, polo que presenta o seguinte VOTO PARTICULAR, de acordo coa regulación establecida no artigo 38 do Regulamento de Réxime Interno do Consello Económico e Social de Galicia.

CONSIDERACIÓNS XERAIS

Aos efectos de analizar a reforma, a nosa primeira observación debe facer referencia á exposición de motivos, como contido de xustificación desta.

Na exposición de motivos do Anteproxecto, profundamente clarificadora, atopámonos con que se nos propón na mesma unha reforma legal que pretende resolver o problema mediante tres grandes tipos de medidas:

1. -A creación, por primeira vez en Galicia, dunha rede autonómica de solos dotacionais para vivenda pública, de forma que a Xunta poida ser un actor relevante á hora de acometer políticas para favorecer o acceso á vivenda dos segmentos de poboación máis desfavorecidos, e que complementaría a competencia para formular plans e proxectos sectoriais recentemente recoñecida pola modificación da Lei de ordenación do territorio.

2. -O incremento das reservas de solo para vivendas protexidas, adaptando, por unha parte, a lexislación galega á estatal, pero dotándoa tamén de pre-

visións específicas para atender nos grandes municipios galegos a demanda deste tipo de vivendas.

3.- O establecemento ou reforzamento dunha serie de medidas para que os concellos poñan en marcha os instrumentos de intervención no mercado do solo previstos na lei.

Con esa finalidade regúlanse no Anteproxecto as seguintes medidas:

1. O deber dos propietarios do solo urbanizable de ceder gratuitamente e sen cargas á Xunta de Galicia os terreos destinados á dotación autonómica para a construción de vivendas de promoción e titularidade públicas.

2. O informe preceptivo e vinculante da consellería competente en materia de vivenda sobre o cumprimento e adecuada localización da dotación autonómica para a construción de vivendas de promoción e titularidade pública.

3. A creación dun inventario de solo para vivenda pública no que se incluírán os terreos obtidos pola Administración autonómica para a construción de vivendas de promoción e titularidade pública.

4. A determinación da natureza de bens demaniais dos terreos de que se trata e regulación do seu réxime xurídico.

5. A obriga dos plans xerais de ordenación urbanística de reservar o solo que sexa necesario para atender demandas de vivenda suxeita a algún réxime de protección pública, xa no solo urbano non consolidado xa no urbanizable delimitado así como a obriga dos plans de sectorización de contemplar tamén as reservas de solo necesarias para atender a demanda do devandito tipo de vivendas.

6. Delimitación de polígonos con asignación proporcionada de reservas para vivendas sometidas a algún réxime de protección pública.

7. Prazos para cumprir os deberes de edificación das vivendas con protección pública.

8. Consecuencias do incumprimento dos deberes de edificar ou rehabilitar.

9. Posibilidade da Administración autonómica de promover a transformación forzosa dos terreos integrantes do patrimonio municipal do solo destinados a vivendas suxeitas a algún réxime de protección.

A primeira observación que cómpre facer é o **carácter inxustificado destas novas “cargas” para os procesos de transformación urbanística**, que se están a penalizar dunha maneira progresiva.

En datas non moi afastadas, o problema que se evidenciaba en Galicia era a inexistencia de actuacións de transformación urbanística ordenadas e integrais.

Esta carencia de actuacións de transformación regulares apréciase aínda en moitos municipios de Galicia, nos que aínda resulta custoso levar ao ánimo dos veciños que é necesario e razoable asumir as obrigas que supón o proceso de urbanización.

Ademais, **as medidas propostas influirán negativamente na actividade económica** que comporta un sector básico e fundamental da economía de Galicia que atravesou xa o punto álxido do seu ciclo (os últimos datos de visado de vivendas así o indican), afectando de forma importante a outros sectores da economía galega e, por consecuencia, tamén ao emprego.

A Administración xustifica a procedencia desta lei en algo que non nos resulta descoñecido, e que non é outra cousa que o rotundo fracaso en materia de xestión de solos para vivenda protexida na nosa comunidade desde a entrada en vigor da Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia.

A propia exposición de motivos da norma que agora se nos propón resulta clarificadora ao respecto ao dicirmos que, malia o tempo transcorrido desde a entrada en vigor da devandita lei e a súa posterior modificación no ano 2004 *“non se avanzou o desexable no proceso de favorecemento do acceso de determinados segmentos de poboación á vivenda e na consecución dunha maior cohesión social. As razóns hai que buscalas, por unha banda, na insuficiencia das previsións legais substantivas, pero tamén, por outra banda, en certa inhibición de moitas administracións competentes á hora de poñer en marcha políticas activas de vivenda, evidenciándose isto último na moi escasa utilización dos diferentes mecanismos que a lexislación galega pon á súa disposición”*.

Non cabe dúbida de que a redacción deste parágrafo ten a dobre finalidade de de poñer de manifesto a incapacidade do conxunto das administracións para desenvolver unha política de vivenda eficaz e coherente, así como a vontade de poñer remedio a esta mediante novas medidas tendentes a solucionar tal asunto. O problema está, e máis adiante irémolo vendo, en que se pretende paliar o fracaso dun intervencionismo afastado da realidade cunha dose

aínda maior dese mesmo intervencionismo, cuxo mal radica non tanto na súa decidida opción pola preeminencia do público como no afastado que resulta da realidade a súa formulación.

En efecto, propóñense medidas globais e idénticas para o conxunto do territorio da nosa comunidade, cando é ben sabido o progresivo distanciamento da Galicia Atlántica da Galicia Interior, ou da radical diferenza nos aspectos socioeconómicos que existe entre a Galicia urbana e a rural. Mal comezo pois, o dunha norma que formula iguais modos de proceder en Vigo que en Castro Caldelas ou en Lugo e A Fonsagrada sen ter en conta os propios datos do rexistro de demandantes de VPO (por exemplo, trátase igual a Arteixo, con 797 demandantes que Baralla con 2). Porque tal é a proposta que se nos trae a informe, e en pouco ou en nada supón unha diferenza o grao de intensidade proposto para as localidades de máis de 20.000 habitantes, que, sexa dito de paso, afecta ao 50,34% da poboación dos municipios galegos.

Ademais do anterior, resulta tamén de vital importancia traer a colación a modificación da Lei de ordenación do territorio que se produciu como consecuencia da aprobación da Lei de medidas urxentes de protección do litoral e que pasou polo trámite do Ditame preceptivo do CES-Galicia.

En efecto, sen gardar ningunha relación co obxecto da citada norma, propúxose nunha segunda redacción a habilitación á Consellería de Vivenda para a formulación de plans e proxectos sectoriais destinados á promoción de vivenda sometida a algún tipo de protección.

Así pois, son catro as grandes novidades nesta materia, das que unha garda relación coa nova normativa estatal e tres son xenuinamente autonómicas. En efecto, a reserva de solos para vivendas protexidas parte da recente normativa estatal, se ben hai que dicir que cunha maior esixencia na súa contía e un tremendo grao de inflexibilidade en canto á súa aplicación.

Establece ao respecto, o artigo 10 da Lei 8/2007 no seu apartado b, a obrigatoriedade de *“destinar solo axeitado e suficiente para usos produtivos e para uso residencial, con reserva en todo caso dunha parte proporcionada a vivenda de protección pública que, polo menos, permita establecer o seu prezo máximo en venda, alugamento ou outras formas de acceso á vivenda, como o dereito de superficie ou a concesión administrativa.*

Esta reserva será determinada pola lexislación sobre ordenación territo-

rial e urbanística ou, de conformidade con ela, polos instrumentos de ordenación e, como mínimo, comprenderá os terreos necesarios para realizar o 30% da edificabilidade residencial prevista pola ordenación urbanística no solo que vaia ser incluído en actuacións de urbanización.

Non obstante, a dita lexislación poderá tamén fixar ou permitir excepcionalmente unha reserva inferior para determinados municipios ou actuacións, sempre que se trate de actuacións de nova urbanización, se garanta no instrumento de ordenación o cumprimento íntegro da reserva dentro do seu ámbito territorial de aplicación e unha distribución da súa localización respectuosa co principio de cohesión social”.

Pois ben, a proposta que se nos trae a informe non só eleva ese 30% a un 40% en municipios de máis de 20.000 habitantes e ao 50% en solos urbanizables non delimitados, senón que suprime calquera posibilidade de modulación de tal esixencia, tal como por exemplo establecía o artigo 64 apartado f, da Lei 9/2002 para aqueles polígonos de baixa edificabilidade cuxo destino era primordialmente a vivenda unifamiliar.

Resulta polo tanto totalmente inapropiado afirmar que as reservas que se propoñen non son senón a consecuencia da aplicación da normativa estatal. En efecto, a Administración Autonómica vai máis alá do disposto pola Lei Estatal na medida en que eleva o mínimo esixible para vivenda protexida e suprime calquera tipo de excepción ao respecto.

Xa no momento actual, estanse a detectar enormes problemas en moi distintos lugares de Galicia sobre vivendas de protección autonómica que non se puideron vender por falta de comprador. En moitos municipios onde a vivenda libre se vende a prezos moi similares aos que resultan de aplicación a complexa normativa de VPO, sinxelamente non hai demanda para este tipo de vivendas fundamentalmente pola duración do réxime ao que están sometidas (trinta anos), e se non hai demanda na actualidade, esta non mellorará se o límite temporal se converte en indefinido.

Non existe xustificación para elevar as porcentaxes de VPO existentes en todos os municipios. Non se esqueza que, ademais de satisfacer a necesidade de vivenda, esta cumpre unha finalidade de aforro ou de investimento que na VPO non existe ou existe a tan longo prazo que, na práctica, convértea en pouco atractiva en numerosos casos.

A ninguén lle pode escapar o feito de que de persistir esta redacción, as súas consecuencias serán notables e moi negativas nos territorios onde a construción de vivendas responde fundamentalmente á denominada segunda residencia ou vivenda turística. En efecto, como queira que neses municipios, de escasa poboación, a demanda de vivenda protexida será de moi pouca entidade, non será posible a viabilidade de programas de xestión de solo onde polo menos o 30% de vivendas deberán ser destinados a unha demanda inexistente. Esta medida supón a paralización do crecemento destes municipios e a imposibilidade de acceso a segunda vivenda dos cidadáns.

Por iso, considérase oportuno **recomendar á consellería que manteña a posibilidade de modulación desta esixencia tendo en conta a demanda real de vivenda protexida municipio a municipio**, algo que a lei estatal permite. Insistimos en que, de non ser así, a paralización será inevitable en moitos concellos.

De feito, a propia literalidade da redacción que empregaba a penúltima versión do Anteproxecto no anterior artigo 47.4 –*“para atender as demandas da vivenda suxeita a algún réxime de protección pública”*– inscríbese na liña argumental que comentamos.

Por outra parte, e como máis arriba se comentaba, existen nesta lei novidades de gran importancia, como son as esixencias relativas á cesión obrigatoria de solos dotacionais, de natureza demanial, destinados á construción de vivendas protexidas por parte da propia Administración. Para tales efectos, e a pesar de que caben dúbidas con respecto á interpretación da norma, o que si parece claro é que polo menos o 5% da superficie de calquera polígono que conteña uso residencial deberá ser cedida para este tipo de dotación (novo apartado 10 do art. 47 da LOUGA).

Existen cuestións de certa complexidade xurídica, como o feito de que a natureza demanial deses solos fai que o seu uso privativo estea suxeito á lexislación sectorial correspondente, que claramente establece que tal uso debe ser mediante concesión administrativa.

A atribución de natureza demanial aos terreos que van ser cedidos á Xunta de Galicia orixinará unha confusión das futuras edificacións, derivada do singular rigor que a lei impón na regulamentación das formas de utilización desta categoría de bens.

Dende o punto de vista económico e social non se teñen en conta as experiencias – en xeral, negativas– de manter a titularidade de vivendas por tempo indefinido, polas penosas consecuencias que ten orixinado a súa conservación.

O anteproxecto presenta tamén a dúbida de se non van existir dúas clases de vivendas de promoción pública, as reguladas conforme ao actual decreto 257/2004 do 29 de outubro, que regula o réxime xurídico das vivendas de promoción pública e as reguladas no presente anteproxecto, as vivendas de promoción e titularidade pública.

Noutra orde de cosas, e tal como máis arriba se comentaba, non se pode esquecer o feito de que a modificación da Lei de ordenación do territorio, xa en vigor, faculta a Consellería de Vivenda para a delimitación de polígonos para a construción de vivenda protexida.

Sen entrar na bondade ou non do sistema, o que si resulta indiscutible é o feito de que, podendo formularse tales actuacións á marxe dos plans municipais, naqueles concellos que se vexan afectados por medidas de tal natureza cabe a posibilidade de que a actuación da Xunta dera resposta a toda ou parte da demanda de vivenda protexida, pero aínda así, o plan deberá recoller ese 30% ou 40% de reserva de solo para idéntico fin. En consecuencia, será inviable calquera xestión de solo que obrigue á construción de vivendas que carecerán de comprador, se non se relaciona as esixencias do planeamento coa demanda subsistente.

CONSIDERACIÓNS PARTICULARES AO ARTICULADO

Ademais do exposto con carácter xeral, proponse que a norma recolla os seguintes aspectos:

1º. – Que a norma recolla a posibilidade de modulación na esixencia de reservas de solo nos polígonos de conformidade coa demanda real existente en cada municipio.

Na nosa opinión, tal modulación debe ser proposta polo plan municipal como consecuencia dun estudo da demanda real en cada concello, de conformidade cos rexistros creados para tal efecto pola Consellería de Vivenda,

poñendo a porcentaxe de VPO en relación directa co número de persoas inscritas no rexistro de demandantes de vivenda protexida, cuxa finalidade é precisamente esa.

Ao nivel de normativa comparada de Comunidade Autónoma non existe este criterio de aplicación xeral a todo o territorio da correspondente Comunidade Autónoma, nin sequera na regulamentación das comunidades autónomas que parecen orientar a normativa proxectada, así a Lei 2/2006, do 30 de xuño, de solo e urbanismo do País Vasco exclúe dos municipios con obriga de reserva para vivendas sometidas a algún réxime de protección pública aos que estean por debaixo dun determinado número de habitantes, e por poñer outro exemplo, o Texto Refundido da lei de urbanismo de Cataluña (Decreto legislativo 1/2005 do 26 de xullo) regula a posibilidade de que, a proposta municipal, poida diminuír a reserva que se regula nos sectores que están por debaixo dunha determinada densidade de vivendas por hectárea que, pola súa tipoloxía non sexan aptos para a construción de vivendas protexidas; por último tamén permiten esta modulación á baixa CCAA como, entre outras, Andalucía, Navarra ou La Rioja.

O Rexistro de Demandantes de Vivenda Protexida, creado xa oficialmente pola Consellería de Vivenda da Xunta e en vigor dende hai xa preto de 10 meses, creouse precisamente para ter un coñecemento real da demanda deste tipo de vivendas e poder así axustar a oferta dos plans á devandita demanda real, sen ter que partir de apriorismos.

Polo tanto, non parece lóxico pecharse nunha porcentaxe allea ás verdadeiras necesidades na materia, sobre todo cando na regulación citada existe a enorme lagoa de non indicar que pasa cando non haxa demandantes.

2º.- Que para o caso de actuacións da Consellería de Vivenda, relativas á execución de plans ou proxectos sectoriais en materia residencial, se proceda a rebaixar na súa debida proporción a porcentaxe de reserva que en materia de vivenda protexida figure no plan, ou vaia figurar en caso de non estar adaptado.

3º.- Que as actuacións da Consellería de Vivenda dentro dese 5% de cesión obrigatoria para vivenda pública computen á hora de efectuar o cálculo de afrontar a demanda real á que se fai referencia no punto 1º.

4º.- Que para o caso de falta de compradores para vivendas construídas por imperativo legal, se establezan prazos razoables de cara á súa desafectación ou ben, no seu caso, a asunción da súa compra a prezo de módulo pola propia Administración.

5º. -Que as cesións para patrimonio municipal do solo destinado a uso residencial se dediquen integramente a vivendas en algún réxime de protección e non só o 50% como está previsto na normativa proposta.

Santiago de Compostela, 28 de decembro de 2007

D I T A M E

Ditame
11/07

sobre o anteproxecto de
**Lei de saúde
de Galicia**

APROBADO POLO PLENO O 27 DE DECEMBRO

Este documento está tamen dispoñible en
www.ces-galicia.org

ANTECEDENTES

1.- En data 3 de outubro tivo entrada no Consello Económico e Social oficio do presidente da Xunta de Galicia, remitindo, para o seu preceptivo ditame, o borrador do anteproxecto de Lei de Saúde de Galicia.

2.- O texto do borrador foi enviado, o 23 de outubro, ao presidente e aos membros da Comisión Sectorial nº 2: *Sector público e benestar social*, competente por razón da materia, para a elaboración da correspondente proposta de ditame. Así mesmo, tal como establece o Regulamento de Réxime Interno do CES, deuse conta á Comisión Permanente, na mesma data, da entrada da solicitude de ditame.

3.- Na mesma data, o seu presidente convoca á Comisión Sectorial nº 2 para o 24 de outubro, co fin de iniciar os traballos de reflexión sobre a proposta de ditame.

4.- A Comisión Sectorial, na súa sesión 24/07, acorda aprobar a proposta de ditame, con data 18 de decembro, e a remite ao presidente do Consello para a súa tramitación.

5.- O presidente do CES, de acordo coa Comisión Permanente do organismo, convoca o Pleno do Consello, que, na súa sesión 9/07, de 27 de decembro, e tras coñecer o texto remitido, acorda aprobar o seguinte

DITAME

sobre o anteproxecto de Lei de Saúde de Galicia

ESTRUTURA E CONTIDO

O anteproxecto sometido a ditame está estruturado formalmente nunha exposición de motivos, un título preliminar, no que se define o obxecto e alcance da lei e engade definicións dos principais termos recollidos, dez títulos, que regulan sucesivamente os dereitos e deberes sanitarios da cidadanía (T. I), o sistema público de saúde de Galicia (T. II), as súas competencias (T.III), as súas relacións coa Unión Europea, coa administración xeral do Estado e con outras CC.AA. (T. IV), o sector privado de atención sanitaria e as súas relacións co sistema público de saúde de Galicia (T. V), o servizo galego de saúde (T. VI), a organización da saúde pública no sistema público de saúde de Galicia (T. VII), os empregados do sistema público de saúde (T. VIII), a docencia e investigación (T. IX) e a coordinación interdepartamental da atención sociosanitaria (T. X), unha disposición adicional, dúas transitorias, unha derogatoria e dúas disposicións derradeiras.

O obxecto do anteproxecto de Lei sometido a ditame é a regulación xeral de todas as accións que permitan facer efectivo o dereito á protección da saúde mediante a ordenación do sistema de saúde de Galicia e a regulación do Sistema Público de Saúde de Galicia e dos dereitos e deberes sanitarios da cidadanía galega, así como dos instrumentos que garantes o seu cumprimento (**artigo 1**).

CONSIDERACIÓNS XERAIS

1.- O CES valora positivamente o propósito da reforma definido na exposición de motivos deste anteproxecto, que pretende situar á protección da saúde como *“política xeral que deberá terse presente nas políticas sectoriais e orienta a acción dos gobernos cara a un dos piares fundamentais do estado de benestar, como é a saúde e a sanidade”*.

Considérase positiva a promulgación desta norma que expón grandes principios básicos de actuación que sirvan de estímulo para o desenvolvemento normativo de aspectos que precisen de regulación legal específica. Entre estes últimos, ademais dos sinalados na exposición de motivos, estarían os de atención en saúde mental, atención a drogodependentes, atención en saúde bucodental, doazóns ou transplantes, e actividades de hemodoación e hemoterapia, que estaban reguladas na norma a substituír e que o anteproxecto que se presenta, precisamente polo seu carácter informador, deixa fora.

2.- O CES entende que é unha norma de texto excesivamente extenso, non só polo número de artigos que esta recolle, senón tamén pola amplitude da súa exposición de motivos e dos artigos que a conforman. Tal extensión, en moitos casos é debida a reiteracións innecesarias e á plasmación repetitiva de principios na súa regulación, que debería de reducirse e concretarse, sobre todo para canalizar unha norma con rango de lei como esta.

Exemplo de repetición que contribúe a engrosar a enorme extensión da norma constitúeo o artigo 3, onde, utilizando a técnica das definicións, enumera un total de 22 para, deseguido, reiterar estas en cada apartado da lei. Neste senso, no art. 3. 20º define o “Sistema Público de Saúde de Galicia”, definición que se repite no artigo 30. 1º da lei; de igual maneira, o art. 3. 15º e o art. 49. 1º definen dobremente o concepto de “saúde pública”; o artigo 3. 7º define a “carteira de servizos”, que de novo é definida no artigo 60. 1º; ou, o artigo 3. 8º, referido ao “Catálogo de prestacións sanitarias”, repítese no artigo 48. 1º. O CES considera que se a utilización do recurso de definición legal, é para clarificar a terminoloxía utilizada na lei, debería obviarse a repetición innecesaria.

De igual xeito, e respecto á súa excesiva extensión, ha de terse en conta que a lei prevé a creación de varios órganos de participación e consultivos, así como asesores, e que, agás para o caso do Consello Galego de Saúde, que ten no artigo 24 do anteproxecto unha composición e funcións concretas, outros só son enumerados e esbozados (os consellos de saúde de área ou as comisións de participación cidadá, entre outros), quedando a súa definición concreta para o desenvolvemento regulamentario; o CES entende que se debería de adoptar unha redacción por artigos, debuxando cada un dos órganos en xeral, e destinar un só artigo final para sinalar que será desenvolvido *regulamentariamente, en vez de reiterar en cada un que "por orde da titular da consellería, determinarase a composición..."*.

Existen artigos demasiado extensos que fan aínda máis dificultosa a súa lectura e entendemento. Un exemplo diso constitúeo o artigo 24, onde con 7 apartados e diversas letras inclúe a definición, a composición e as funcións; o CES considera que o citado artigo 7 se debería de dividir en dous artigos.

A xuízo do CES, se reiteran, de modo innecesario, en diversos artigos situados no capítulo VI, referido á "Planificación do Sistema Público de Saúde de Galicia: "as directrices de política sanitaria e os plans de saúde de Galicia", fases da súa tramitación que son comúns.

Así, os artigos 63 e 66 establecen unha tramitación común, que se debería de formular de modo conxunto nun só artigo para ambos os dous instrumentos, onde a única diferenza que se debería facer constar é a de que, no caso do Plan de saúde, deberá remitirse ao Ministerio de Sanidade.

De igual forma, o CES entende que no capítulo VII, referido á ordenación territorial do sistema público de saúde de Galicia, o apartado 1º do art. 67 debería ser un artigo único, pois define a estrutura do sistema, dedicando un artigo propio e separado ás áreas sanitarias, como se dedica un propio ás zonas sanitarias.

3.- O CES considera que, en materia de persoal, resulta excesivo a inclusión de aspectos relativos ao persoal que deben ter o tratamento oportuno e derivado da negociación e acordos na respectiva Mesa Sectorial, e que nalgún caso vulneran normas básicas e dereitos do persoal (mobilidade forzosa encuberta baixo o termo "*adscrición definitiva do posto de traballo*"). No

relativo a mobilidade forzosa debera respectarse a normativa básica: o artigo 36 do Estatuto Marco do persoal estatutario refire que a mobilidade por razón de servizo fora do ámbito do nomeamento é de carácter negociado e se contextualiza no marco dun plan de ordenación.

CONSIDERACIÓNS PARTICULARES

1.- O artigo 3 do anteproxecto de lei de saúde de Galicia, recolle unha serie de definicións aos efectos da presente lei

O CES considera necesario mellorar a redacción das definicións contidas nos seguintes apartados:

“4: Atención sanitaria: calquera tipo de servizo proporcionado de forma individual por profesionais (...)” . O CES considera que non é claro o termo “individual”: si se refire ao paciente, non debera dicir *“proporcionado de forma individual”* senón ***“recibido de forma individual e proporcionado por...”***; pola contra, si se refire aos profesionais sería incorrecto pois a atención sanitaria pode proporcionala un equipo, e nese caso debería suprimirse o termo “individual”.

“5: Autoridade Sanitaria: organismo da Administración Pública que ten asignada na lexislación vixente a competencia sobre determinadas cuestións ou temas sanitarios”. O CES considera que a competencia sobre *“determinadas cuestións ou temas sanitarios”* non pode definir a cualidade de “Autoridade Sanitaria” por ser unha referencia excesivamente xenérica e imprecisa; debería concretarse, de xeito xeral esas competencias (de ordenación, de regulación, de control, de xestión ou similares).

2.- O artigo 6 do anteproxecto de Lei sometido a ditame, regula os dereitos relacionados coa integridade e a intimidade do corpo, o apartado 3 do citado artigo, fai referencia ao dereito de que se reduza a presenza de profesio-

nais, estudantes e investigadores, ou doutros usuarios que non colaboren directamente na realización de tales atencións.

O CES considera que, aínda entendendo o seu sentido literal, podería xerar dificultades prácticas para determinados tipos de atención, incluída a diferenza de interpretación sobre o que é “*colaborar directamente*”, entendendo que este dereito estaría incluído na definición do apartado 2 deste mesmo artigo, por seguridade xurídica o CES considera que se debería de suprimir o citado apartado 3 do artigo 6.

3.- O artigo 10 regula os dereitos relacionados coa documentación sanitaria.

O CES entende que no **apartado 2** do citado **artigo 10** debería facer mención á Lei 3/2005, do 7 de maio, que modifica a Lei 3/2001, de 28 de marzo, reguladora do consentimento informado e da historia clínica dos pacientes.

O CES considera necesario modificar o apartado 3 do artigo 10, de xeito que os informes ou certificacións acreditativos do estado de saúde, serán gratuitos, por norma xeral excepto cando así o estableza unha disposición legal ou regulamentaria.

4.- O artigo 12 do presente anteproxecto de Lei sometido a ditame, regula os dereitos relacionados coa prestación de servizos sanitarios por parte do Sistema Público de Saúde de Galicia.

Tendo en conta a importancia dos coidados de enfermaría *no ámbito da atención primaria* en relación coas necesidades sanitarias da poboación, o CES considera necesario que se estableza o dereito da cidadanía *á libre elección de enfermeiro/a* no seu centro de saúde, responsable e interlocutor principal en materia de coidados (artigo 12.5).

O CES propón a inclusión no apartado 10º do citado artigo 12, da obrigatoriedade, por parte do persoal que presta asistencia sanitaria, de mostrar de forma visible, e en todo momento mentres está a prestar a referida asistencia, unha identificación persoal.

5.- O artigo 16 regula as garantías normativas e de organización.

O CES entende oportuno incluír no **apartado 4** do citado artigo 16, a consideración do persoal dos centros sanitarios públicos dentro do concepto de “autoridade pública” para protexer a súa actuación diante de posíbeis abusos, desconsideracións, coaccións ou agresións por parte dos usuarios. Para iso, podería redactarse na seguinte liña:

“4. Todos os centros, servizos e establecementos sanitarios sometidos a esta lei, e o seu persoal, teñen a obriga de adoptar as medidas oportunas para garantir os dereitos e para exixir o cumprimento das obrigas reguladas nela. No lexítimo exercicio daquelas obrigas, o persoal dos centros públicos terá a consideración de autoridade pública. Os poderes públicos velarán polo axeitado cumprimento e protección das medidas e funcións sinaladas.”

6.- O artigo 23 regula os órganos e fórmulas de participación social. O **apartado 2** do citado artigo expón que estes órganos desenvolverán funcións consultivas e de asesoramento na formulación de plans e obxectivos xerais no ámbito territorial respectivo, así como no seguimento e na avaliación dos resultados de execución.

O CES entende que se debería incluír no citado apartado 2 (ou nun novo apartado 3, trasladando o 3 ao 4) o dereito de acceso dos membros dos órganos de participación á información relativa ás materias sobre as que teñan competencia, e tal dereito de acceso á información debería poder executarse en calquera momento en forma de acceso e consulta aos datos e/ou documentos dispoñibles pola Administración da que dependa o órgano consultivo, e debería ser garantido por ela. Sen transparencia informativa a participación institucional proclamada no anteproxecto quédase absolutamente valeira de contido.

7.- O artigo 24 regula o Consello Galego de Saúde. O **apartado 6.c)** do citado artigo estipula como funcións do Consello a de coñecer e ser informados acerca da avaliación do informe de seguimento aos contratos de servizos sanitarios, concertos e programas de subvencións.

O CES propón a seguinte redacción alternativa para o citado apartado 6 c):

“Coñecer e ser informados dos contratos de servizos sanitarios, concertos e programas de subvencións así como da avaliación do informe de seguimento relativo aos mesmos”.

Ademais, o CES estima axeitado introducir as seguintes modificacións no artigo 24:

- No **apartado 6.e)** substituír a expresión “(...) *ser informado* (...)” por “(...) *informar* (...)”.

- No **apartado 6.h)** suprimir o inciso “(...) *por solicitude da Administración Sanitaria da Xunta* (...)”, ou ben incluír tamén a competencia de emisión de informes a iniciativa propia.

- No **apartado 6.i)** engadir como normas mínimas do regulamento as seguintes: a aprobación por maioría de 2/3, a opción de traballar en grupos ou comisións, a adopción de acordos por maioría, o sistema de financiamento da súa actividade, e o mecanismo para garantir o acceso á información por parte seus membros.

8.- O artigo 25 do anteproxecto de Lei sometido a ditame regula a “Participación territorial. Os consellos de Saúde de Área”.

O CES propón aplicar as consideracións feitas ao artigo 24 a este artigo 25.

Por outra banda, o CES entende que, tanto a composición como as competencias deberían ser iguais ás definidas para o Consello Galego, adaptadas ao ámbito territorial e excluídas tan só as que teñan que ver co orzamento xeral da CAG.

Cómpre tamén indicar que en tanto as Áreas non existan como Órganos de Dirección e Xestión, as referencias aos Planos ou ás Memorias deberían entenderse feitas aos Centros de Xestión realmente existentes nas áreas (direccións provinciais, direccións de complexos hospitalarios e direccións de atención primaria, respectivamente).

9.- O artigo 27 do anteproxecto regula o voluntariado.

O CES entende que, a eventual participación do voluntariado en actividades do Sistema Sanitario Público, só é posible nos ámbitos de colaboración e/ou substitución da función das familias, pois calquera outra actividade debe ser prestada polo/a profesional correspondente. En base a ese principio, o CES propón a supresión dos apartados 1 e 4, así como a refundición dos apartados 3 e 5 do citado artigo 27.

10.- O artigo 28 do Anteproxecto de Lei sometido a ditame deste Consello, regula o Foro de Participación Institucional de Sanidade.

Sen prexuízo da existencia do sinalado Foro de Participación Institucional de Sanidade, concibido como o marco da participación institucional das organizacións sindicais e empresariais intersectoriais galegas máis representativas, o CES considera que se deberían procurar fórmulas de participación institucional tripartitas a nivel descentralizado.

11.- O artigo 32 regula os principios reitores do sistema Público de Saúde de Galicia.

O **apartado 18** do artigo 32 regula como un dos citados principios a complementariedade e accións sinérxicas dos medios e actividades públicos e privados.

O CES propón modificar a redacción do apartado 18 que quedaría da seguinte maneira:

“A procura da súa suficiencia financeira e de medios”.

12.- O artigo 33 regula a autoridade sanitaria.

En coherencia coa modificación proposta ao artigo 16 deste anteproxecto de lei, o CES entende que se debería de incluír no **apartado 1** do artigo 33 un inciso a continuación do punto e seguido, do seguinte tenor:

“Sen prexuízo da consideración e da protección xeral prevista no artigo 16 para todo o persoal dos centros públicos, recoñéceselle...”.

13.- O artigo 35 regula as intervencións públicas sanitarias en materia de saúde laboral.

O CES entende que no seu **apartado 3.g)**, cando se refire á inclusión da “...prescripción na asistencia médico-farmacéutica...”, debería engadirse a continuación o inciso “...derivada de continxencias profesionais...”.

O CES considera inxustificado que os servizos médicos das empresas se convertan no “centro de saúde” dos seus traballadores para calquera continxencia.

14.- O artigo 50 do anteproxecto de Lei regula a atención primaria.

O CES entende que por mellora técnica de redacción e por mellora da precisión do concepto, no encabezamento do **apartado 2** do citado artigo, debería substituírse a expresión final “...a atención primaria comprenderá:” por este outro inciso “...a atención primaria incluírá entre o seu catálogo de servizos as seguintes funcións e modalidades de atención sanitaria:”.

Asemade, o CES considera que debería incluírse un **novo apartado 4** que recolla a necesidade e a capacidade da maior coordinación entre primaria e especializada, no sentido de que este ámbito asistencial acceda progresivamente ao seguimento e a resolución de maior número de procesos asistenciais. Nese senso, podería incorporarse unha redacción do seguinte tenor:

“4. En función dos medios técnicos e profesionais e do coñecemento dispoñible en cada momento, a atención primaria disporá progresivamente do acceso á realización de técnicas, á información clínica e aos medios técnicos dispoñibles en atención especializada na medida en que sexan necesarios para garantir a continuidade asistencial a través do mellor seguimento e/ou resolución dos procesos clínicos completos dos seus pacientes.”.

15.- O artigo 51 do anteproxecto sometido a ditame regula á atención especializada.

En coherencia co exposto na consideración anterior, o CES propón incluír unha **nova letra no apartado 2**, logo da actual g):

“h) A participación nas accións de coordinación, produción de documentación clínica e consultaría cos centros de atención primaria a través dos procedementos que se determinen”.

16.- O artigo 67 do anteproxecto de Lei regula as áreas sanitarias.

O CES considera necesaria unha profunda revisión do concepto de xestión de área, estimando oportuno incluír ao final do apartado 5 do citado artigo 67, o obrigado tratamento no Consello Galego de Saúde do proxecto da eventual norma que cree as estruturas directivas de área. O CES entende que esta obriga debe quedar incluída dentro das funcións do Consello Galego de Saúde (artigo 24.6)

17.- O artigo 68 céntrase nas zonas sanitarias, como unidades elementais de prestación de servizos sanitarios.

O CES considera que este artigo debería incorporar un **novo apartado 3**:

“3. As zonas sanitarias terán con carácter xeral ámbito municipal, se ben o mapa sanitario poderá establecer mecanismos de adscrición distintos cando así o aconsellen criterios de proximidade xeográfica e/ou sociais para favorecer a accesibilidade. Así mesmo, os concellos cunha poboación superior aos 50.000 habitantes deberán subdividirse en zonas básicas a efectos de adscrición ás unidades e servizos de atención primaria”.

18.- O artigo 69 do Anteproxecto de Lei de Saúde de Galicia, regula outros dispositivos territoriais sanitarios.

O CES entende que se podería suprimir o citado artigo 69, por non entender a súa finalidade, especialmente no que ten que ver cos servizos de apoio

á xestión (inspección, concertos, saúde pública, asesoría xurídica, xestión de persoal,...), hoxe adscritos ás Direccións Provinciais do Sergas e ás Delegacións Provinciais da Consellería.

19.- O artigo 70 do Anteproxecto de Lei sometido a ditame, regula o Sistema de Información de Saúde de Galicia.

No **apartado 3** do nomeado artigo 70, créase o Centro de Servizos de Tecnoloxías e Sistemas de Información do Sistema Público de Galicia, como centro operativo da Consellería de Sanidade que actuará en coordinación con outros servizos e centros de información da Xunta de Galicia.

O CES considera que debería mencionarse o réxime xurídico a través da correspondente norma de creación, así como garantir que dito Centro non desenvolverá funcións propias da autoridade sanitaria.

O CES propón engadir ao final do apartado 3 o seguinte parágrafo:

“A súa estrutura, funcións, recursos e réxime de persoal serán definidos regulamentariamente, previo informe do Consello Galego de Saúde”.

20.- O artigo 73 do Anteproxecto de lei regula o contrato de servizos sanitarios.

O CES considera que se debería substituír o contido do presente artigo 73 por unha nova redacción baixo os seguintes criterios:

– Separar a definición, o formato, os contidos e os efectos dos instrumentos de “contratación” utilizábeis cos centros públicos, propios ou doutras administracións (protocolos internos, programas, acordos) e cos centros privados, con ou sen ánimo de lucro (contratos-programa, convenios, consorcios, concertos); esa separación pode visualizarse a través de diferentes apartados do mesmo artigo 73 ou ben, preferentemente, en dous artigos diferentes dentro do mesmo capítulo X: “*Contratos de Servizos Sanitarios*”.

– Catalogar cada tipo ou modalidade de contrato identificando o seu concreto obxecto, ámbito de utilización, contidos e efectos; para aportar maior

seguridade xurídica, maior regulación e maior transparencia na xestión pública e na contratación privada

– Para o caso dos requisitos de contratación con centros privados, suprimir o apartado 4 do artigo, na medida en que a norma actualmente vixente prohibe contratar con quen non supere os requisitos de acreditación.

– O título do Capítulo X: “*Contrato de servizos sanitarios*”, debe modificarse para recoller esa dualidade nos instrumentos de contratación

21.- O artigo 75 do anteproxecto de Lei regula as competencias da Consellería de Sanidade.

O **apartado p)** do citado artigo 75, determina que lle corresponde á Consellería de Sanidade o exercicio da potestade disciplinaria en relación co persoal con destino na propia Consellería e no Servizo Galego de saúde.

O CES entende que se debería de incluír, no citado apartado p), logo de Consellería de Sanidade, o inciso “*...nos servizos administrativos centrais e periféricos do Servizo Galego de Saúde...*”. O sentido é trasladar a competencia disciplinaria sobre o persoal dos centros sanitarios á dirección do Sergas e non á da Consellería.

22.- O artigo 76 regula os instrumentos de xestión da Consellería de Sanidade e os seus organismos dependentes.

O CES non comparte a idea expresada no mesmo de manter aberta a opción da xestión a través de fundacións ou empresas sanitarias, considerando que o actual proceso de reversión das fundacións sanitarias ao Sergas debe rematarse. Outra cuestión sería ter en conta necesidades específicas vinculadas a criterios técnicos ou territoriais que aconsellen crear estruturas de xestión especializadas (emerxencias, transfusión, aprovisionamentos, avaliación de tecnoloxía clínica, tecnoloxías da información, docencia+investigación,...). Aínda así, O CES entende que deberían ser organismos especializados de xestión vinculados organicamente á Consellería ou ao Sergas, non xustificándose darlles outra forma legal nin personalidade xurídica separada.

Por todo o exposto, o CES propón a eliminación do texto do apartado 1.a) do nomeado artigo 76 a partir da terceira liña, polo que este apartado quedaría como segue:

“Desenvolveas directamente, ou a través de organismos autónomos, entes públicos de carácter institucional, axencias públicas e consorcios públicos. No exercicio das devanditas funcións, (...)”.

23.- O artigo 85 regula as relacións de cooperación coas comunidades galegas no exterior.

O **apartado 2** do artigo 85, determina que os convenios e acordos de colaboración e cooperación poderán consistir na adopción de fórmulas de xestión directa ou indirecta dos centros asistenciais pertencentes ás comunidades galegas e no recoñecemento, de acordo co principio de reciprocidade, á prestación de asistencia sanitaria aos seus membros en desprazamentos temporais á comunidade Autónoma

O CES considera que se debería de suprimir do nomeado apartado 2 do artigo 85 a posibilidade de que a colaboración poida consistir en adoptar fórmulas de xestión directa ou indirecta de centros asistenciais privados no exterior.

24.- O artigo 87 do Anteproxecto de lei obxecto de ditame, regula a complementariedade e subsidiariedade do sector sanitario privado.

No **apartado 1** do artigo 87 recoñécese a importancia do sector privado de atención sanitaria como complementario e subsidiario a toda a actividade do Sistema de Saúde de Galicia.

O CES propón modificar o citado apartado 1, que quedaría redactado da seguinte maneira:

“Para a consecución dos obxectivos e principios reitores do Sistema Público de Saúde de Galicia, recoñécese a importancia do sector privado de atención sanitaria como complementario e subsidiario a toda a súa actividade.”

25.- O artigo 89 do Anteproxecto de lei regula a xestión dos contratos de servizos co sector privado de atención sanitaria.

O CES estima necesario salientar que non se entende o sentido do **apartado 2**, tendo en conta que o persoal directivo ten esixencia, ou debería tela, de dedicación exclusiva á función directiva.

26.- O artigo 92 do Anteproxecto de Lei regula os centros e servizos do Servizo Galego de Saúde.

O **apartado 2** do artigo 92 regula a integración plena, na rede asistencial do Servizo Galego de Saúde, das fundacións públicas hospitalarias, así como aquelas outras de natureza asistencial que sexa preciso integrar en beneficio do cumprimento das funcións que para o Servizo Galego de Saúde prevé a presente norma.

O CES estima que o apartado 2 do artigo 92 debería ser unha disposición adicional da Lei, e en todo caso o CES propón substituír a expresión “...*fundacións públicas hospitalarias*...” por “...*fundacións públicas sanitarias*...”, e engadir así mesmo as sociedades públicas sanitarias. No primeiro caso para non deixar fóra da reversión a fundacións tales como Fegas, CTG, 061 ou INGO; e no segundo para incluír tamén a Medtec.

27.- O artigo 93 do Anteproxecto de Lei, regula as funcións do Servizo Galego de Saúde.

O CES entende que dentro destas funcións habería que engadir un **novo apartado r)**, do seguinte tenor:

“O exercicio da potestade disciplinaria en relación co persoal con destino nos centros adscritos ao Servizo Galego de Saúde.”

28.- O artigo 95 do Anteproxecto de Lei establece os órganos de administración do Servizo Galego de Saúde.

O CES entende que este artigo debería definir tamén os órganos uniperso-

ais mínimos de dirección propios: director, xerente, secretario xeral ou a denominación que se queira, pero con valor executivo máximo dentro da estrutura xerárquica do Sergas.

29.- O artigo 106 do Anteproxecto de Lei de Saúde de Galicia, regula a organización da saúde pública.

O CES entende que a organización da saúde pública debe xestionarse polo órgano administrativo correspondente dentro da estrutura orgánica da Consellería, aspecto que debería quedar reflectido no presente artigo 106.

30.- O Título VIII do Anteproxecto de Lei está dedicado á ordenación dos empregados públicos do Sistema Público de Saúde de Galicia.

Co obxectivo de evitar redundancias innecesarias, o CES entende que se debería cambiar a súa denominación “*Empregados públicos da saúde do Sistema Público de saúde de Galicia*” por “***Empregados/as públicos/as do Sistema Público de Saúde***”.

31.- O artigo 107 do Anteproxecto de Lei regula o ámbito e réxime xurídico do empregado público da saúde.

O CES entende necesario indicar os efectos desa nova denominación do persoal do sistema sanitario público; que o persoal funcionario, laboral ou estatutario que presta servizos nas administracións sanitarias e nos centros sanitarios públicos son empregados públicos é unha obviedade que só ten valor engadido se leva asociado algún tipo de efecto por encima do particular réxime xurídico asociado a cada tipo de persoal. O CES propón por tanto ou ben suprimir esa denominación ou ben incorporar os específicos efectos xurídicos que conleva.

O CES entende que hai certa contradición entre esta definición do sistema sanitario galego “sistema público de saúde de Galicia (artigo 3.20): conxunto de recursos, medios organizativos actividades, servizos e prestacións públicos, que teñen por finalidade a promoción e a protección da saúde, a prevención da enfermidade, a asistencia sanitaria, a rehabilitación e a reinserción

social, todo iso baixo unha perspectiva integral e funcionalmente articulada” e o 107.1, de tal xeito que parece que a definición de sistema a efectos de persoal e unha configuración distinta a configuración do sistema en xeral”

No **apartado 2** do artigo 107 relaciona os integrantes do colectivo de empregados públicos da saúde do Sistema Público de Saúde de Galicia.

O CES propón incluír unha **nova letra e)** no citado apartado 2 que faga referencia ao persoal que presta servizos en réxime laboral.

32.- O artigo 108 regula ao réxime xurídico do empregado público da saúde.

O CES entende necesario incorporar un **novo apartado 4** ao citado artigo 108, que recolla a obriga de aprobar por Lei un Estatuto Xurídico do Persoal do Sistema Público de Saúde de Galicia, previa negociación no marco da mesa sectorial.

33.- O artigo 110 regula os principios e criterios xerais de ordenación dos recursos humanos.

O CES propón incluír, no primeiro parágrafo do artigo 110, a referencia ao Estatuto Marco do Persoal Estatutario dos Servizos de Saúde.

34.- O artigo 111 do anteproxecto de Lei regula a planificación de recursos humanos.

O CES considera que, no **apartado 5**, cuarta liña, debería substituírse a expresión “...establecer procedementos para...” por “...establecer *procedementos abertos e permanentes para...*”.

35.- O artigo 112 regula a clasificación do persoal.

O CES entende que no seu **apartado 2**, onde di “...*que derivan da titulación académica e da formación.*” debería dicir “...*que derivan da titulación*”

académica esixida para o ingreso, da formación e do estado actual do coñecemento e dos medios técnicos dispoñibles.”

36.- O **artigo 113** regula a estrutura de postos de traballo do persoal do Sistema público de Saúde de Galicia.

No **apartado 1** do citado artigo 113, segunda liña, o CES propón substituír “...ordenación...” por “...cuantificación...”, xa que os anexos de persoal dos orzamentos do Sergas nin ordenan nin enumeran postos de traballo, senón que só cuantifican as prazas orzamentarias comprometidas anualmente.

No seu **apartado 2** do nomeado artigo 113, o CES considera que habería que incluír ao final este texto: “*Todo iso sen prexuízo do respecto da igualdade de condicións laborais aplicable ao persoal temporal respecto do persoal fixo.*” Esta proposta xustifícase en que o Sergas ven utilizando esta redacción, xa existente na vixente Losga, para discriminar condicións de traballo do persoal eventual.

Así mesmo, dado que a identificación e a relación das prazas e dos postos realmente existentes en cada centro sanitario deben ser de coñecemento público e, moi particularmente, da representación do persoal, o CES entende que tería que engadirse un **novo apartado 6** do seguinte tenor:

“Os centros sanitarios deberán aprobar anualmente un censo ou enumeración dos postos de traballo existentes por servizos e categorías e/ou postos, con indicación das súas características básicas e de cales corresponden a prazas orzamentadas e cales corresponden a vinculacións temporais non interinas. Ese catálogo será de coñecemento público en todo caso.”

37.- Os **artigos 114, 115, 116 e 117** do Anteproxecto de Lei sometido a ditame regulan respectivamente a selección e provisión de prazas, a promoción interna, as retribucións e a xornada e finalmente a carreira profesional.

O CES entende que se deberían suprimir os citados artigos 114 a 117, ámbolos dous inclusive, na medida en que se consideran excesivamente regulamentistas, entendendo este Consello que a regulación idónea das cuestións

que neles se tratan deberían abordarse a través dun Estatuto Xurídico do Persoal do Sistema Público de Saúde.

38.- O artigo 119 do Anteproxecto de Lei regula a mesa de negociación do empregado público da saúde do Sistema Público de Saúde de Galicia

O CES entende que o artigo 119 debe suprimirse ou modificarse radicalmente, pois nin se entende o que quere dicir, nin establece os efectos do que di, nin é congruente entre os seus dous parágrafos. De manterse o artigo, e o capítulo, o CES propón unha nova redacción coas seguintes características:

- O título do capítulo debería ser ***“Mesas de Negociación do Sistema Público de Saúde”***.
- O título do artigo debera igualmente coincidir co anterior.
- Deben establecerse tres apartados que recollan respectivamente:
 - a constitución e funcionamento da Mesa Sectorial de Negociación do Persoal Estatutario, definida no artigo 79 da Lei 55/2003 do Estatuto Marco.
 - a posibilidade de constitución dunha Mesa Xeral de Negociación do Sistema Público de Saúde, indicando os requisitos para a súa constitución, o persoal ao que representa, a composición e as súas competencias.
 - a definición de unidades electorais por acordo, como prevé a Lei 7/2007, do Estatuto Básico dos Empregados Públicos, no seu artigo 39.4, norma actualmente vixente en materia de representación e negociación colectiva.

39.- O artigo 120 do Anteproxecto e Lei de Saúde de Galicia, regula a función directiva.

Tendo en conta que a xestión en sanidade non pode guiarse tan só por criterios de sostenibilidade económica, senón que tamén é de todo punto imprescindible a consecución da sostenibilidade profesional, o CES considera que, o artigo 120, debería de incorporar no seu **apartado 3** o inciso ***“..., que deberán incluír en todo caso o cumprimento de obxectivos sociais e de clima laboral.”***

Deste xeito, o **novo artigo 120.3** sería:

“O persoal directivo estará suxeito a avaliación segundo criterios de eficacia e eficiencia, responsabilidade pola súa xestión e control de resultados

*en relación cos obxectivos que se lle fixen, **que deberán incluír en todo caso o cumprimento de obxectivos sociais e de clima laboral.***”

40.- O **artigo 123** do Anteproxecto de Lei obxecto de ditame, regula as prestacións en diferentes centros

O CES entende que, en todo caso, para regular este suposto, deberíanse incluír regras específicas no Estatuto Xurídico de Persoal.

41.- O CES propón a inclusión de **dúas novas Disposicións transitorias:**

– Unha relativa ao prazo de elaboración e aprobación do Estatuto Xurídico do Persoal do Sistema Público de Saúde, que debера ser dun ano..

– Outra sobre a actualización, adaptándoo aos criterios expostos na presente lei, do Mapa Sanitario, no prazo dun ano.

42.- O CES entende que na **disposición derogatoria**, ou nunha nova derradeira, debe facerse mención ás normas que manteñen a súa vixencia temporal en tanto non se aproben as leis e regulamentos que desenvolvan as previsións contidas nesta Lei de Saúde.

Santiago de Compostela, 27 de decembro de 2007

Vº e P.
O PRESIDENTE

O SECRETARIO XERAL

Asdo.: Pablo Egerique Martínez

Asdo.: Eliseo Sastre Serrano

VOTO PARTICULAR

VOTO PARTICULAR que formula a Confederación Intersindical Galega en relación co Ditame 11/07 do CES, sobre o anteproxecto de Lei de Saúde de Galicia

A Confederación Intersindical Galega, sen prexuízo do seu voto favorable á proposta de Ditame elaborada pola Comisión Sectorial nº 2, formula este voto particular para deixar constancia da súa discrepancia coa Consideración Particular 10.-

Os artigos 28 e 29 do anteproxecto sometido a ditame, regulan a creación, composición e funcións do Foro de Participación Institucional da Sanidade. Asimesmo, hai remisións a este órgano noutros artigos do dito anteproxecto.

A CIG quere manifestar que non considera oportuna nin xustificada a creación deste órgano tripartito, polas seguintes razóns:

- a) Por configurar, xunto cos Consellos de Saúde e as Comisións de Participación Cidadá, unha reiteración desproporcionada de órganos con funcións similares, que só contribuiría a diseminar as funcións de participación e control dos mesmos, facendo así que esas funcións sexan totalmente ineficientes.
- b) Por xerar un incremento do gasto burocrático innecesario, segundo o argumento anterior.
- c) Por carecer de fundamento a composición tripartita do órgano proposto, para un ámbito que xa non se financia coas cotas da Seguridade Social, senón vía orzamentos; non compartimos por tanto o papel relevante asignado á patronal privada neste órgano de participación e control do Sistema Público de Saúde.

Este documento está tamen dispoñible en
www.ces-galicia.org

INFORME

Colección Informes

1/07

REFLEXIÓNS SOBRE
O SISTEMA PRODUTIVO
DE GALICIA
Diagnóstico e propostas de futuro

REFLEXIÓNS SOBRE
O SISTEMA PRODUTIVO
DE GALICIA
Diagnóstico e propostas de futuro

Índice

Obxecto, método e alcance

1

Panorama xeral

Posición xeoestratéxica
Crecemento económico de Galicia
Poboación
Emprego
Sector empresarial
Sector exterior
I+D+i e uso das TIC
Converxencia

2

Factores de competitividade

■ 2.1.- Infraestruturas e stock de capital

Stock de capital
Planificación das infraestruturas de transporte e comunicación
Infraestruturas de transporte e comunicación
Nodos loxísticos
Solo empresarial e industrial

■ 2.2.- Capital humano

Formación non universitaria
Estudios universitarios
Formación de excelencia de directivos e formación empresarial
Os recursos humanos e a innovación

■ 2.3.- I+D+i e transferencia de tecnoloxía

Indicadores da actividade de I+D en Galicia
O proceso de innovación
Normas de calidade
As tecnoloxías de información e comunicacións (TIC) nos fogares e empresas galegos

1

2

3

4

■ 2.4.- Desenvolvemento sostible: sector enerxético e biodiversidade

Estratexias de desenvolvemento sostible
Perfil ambiental de Galicia
Sector enerxético
Biodiversidade

■ 2.5.- Internacionalización

Relacións comerciais de Galicia
Investimento galego no exterior e IDE en Galicia

3

Análise DAFO do sistema produtivo de Galicia

Identificación de factores internos / endóxenos
Fortalezas
Debilidades
Identificación de factores externos / esóxenos
Oportunidades
Ameazas

4

Propostas de medidas e políticas a aplicar

Eixe estratéxico 1.- Aspectos de política xeral
Eixe estratéxico 2.- Infraestruturas
Eixe estratéxico 3.- Capital humano
Eixe estratéxico 4.- I+D e transferencia de tecnoloxía
Eixe estratéxico 5.- Sector empresarial
Eixe estratéxico 6.- Internacionalización

Anexos

Cuestionario
Cadros estatísticos

Índice de cadros

- 1.1. Principais indicadores da Eurorexión Galicia-Norte de Portugal
- 1.2. Crecemento acumulado do PIB en Galicia e España entre 2000 e 2005: distribución segundo sector económico
- 1.3. Crecemento interanual do PIB en Galicia e España 2000-05: distribución segundo sector económico
- 1.4. Taxas de crecemento interanual do PIB galego e español 2000-05
- 1.5. Especialización absoluta e relativa da economía galega 2000-04: distribución segundo ramas de actividade
- 1.6. Evolución do PIB nominal per cápita de Galicia respecto á media de España 2000-05
- 1.7. Importancia relativa da poboación galega no total estatal 2000-05
- 1.8. Pirámides de poboación de Galicia a 1 de xaneiro de 2005: distribución segundo Galicia interior e Galicia occidental-costeira
- 1.9. Indicadores demográficos básicos de Galicia 2000-05
- 1.10. Importancia relativa da poboación estranxeira en Galicia e España 2000-05: distribución segundo sexos
- 1.11. Taxas de actividade, emprego e paro en Galicia e España 2000-2004: distribución segundo sexos
- 1.12. Poboación maior de 16 anos en Galicia e España 2000-2004: distribución segundo sexo e a súa relación coa actividade
- 1.13. Produtividade aparente do factor traballo en Galicia e España 2001-2004: distribución segundo sectores
- 1.14. Índices de frecuencia e incidencia da sinistralidade laboral en Galicia e España 2000-05
- 1.15. Evolución do número de empresas en Galicia 2000-05: distribución segundo número de asalariados
- 1.16. Empresas españolas e galegas 2000-05: distribución media anual segundo sectores
- 1.17. Importancia relativa da empresa galega no total estatal 2000-05: distribución segundo sectores
- 1.18. Actividade empresarial 2002-04: evolución do investimento e do financiamento
- 1.19. Fontes de financiamento empregadas polos emprendedores para a posta en marcha da súa empresa: distribución segundo emprendedores nacementos e emprendedores novos
- 1.20. Principais indicadores do comercio exterior galego 2000-05
- 1.21. Importancia relativa dos cinco primeiros capítulos exportadores e importadores de Galicia no conxunto do período 2000-05
- 1.22. Fluxos de investimento directos en Galicia 2000-2005: distribución segundo investimento estranxeiro en Galicia e galego no exterior
- 1.23. Esfuerzo investigador de Galicia e España en I+D 2000-05
- 1.24. Gasto interno e persoal empregado nas actividades de I+D en Galicia e España 2000-05: distribución segundo sector
- 1.25. Convergencia real das CC.AA. fronte a España e a Unión Europea (UE-25) 2000-05
- 1.26. Indicador de competitividade rexional nas CC.AA. 2003-2005
- 1.27. Indicador de competitividade rexional nas CC.AA. 2003-2005 : distribución segundo categoría
- 1.28. Indicador de competitividade rexional en Galicia 2000-2005 : distribución segundo tipo de indicador

- 2.1.1. *Estrutura e evolución do stock de capital neto nas CC.AA. 1970-2000: distribución segundo dotacións de capital público e privado*
- 2.1.2. *Crecemento promedio anual acumulativo do stock de capital en Galicia e España 1970-2000: distribución segundo dotacións de capital público e privado*
- 2.1.3. *Estrutura do investimento bruto total territorializado en Galicia e España 1970-2000: distribución segundo investimento público e privado*
- 2.1.4. *Importancia relativa do stock de capital galego no total estatal 1970-2000: distribución segundo dotacións de capital público e privado*
- 2.1.5. *Estimación económica das actuacións do PEIT 2005-2020*
- 2.1.6. *Estado da planificación das Autoridades Portuarias nos Portos de Interese Xeral*
- 2.1.7. *Investimentos do Plan Director de Infraestruturas de Galicia 2001-2010*
- 2.1.8. *Principais actuacións do programa Galiza suma de promoción e creación do solo empresarial: distribución segundo categoría de solo*
- 2.1.9. *Lonxitude da rede de estradas en Galicia e España 2000-05*
- 2.1.10. *Índices da rede de estradas do Estado, CC.AA. , Deputacións e Cabildos 2000-05*
- 2.1.11. *Principais fluxos de transporte de mercadorías en Galicia*
- 2.1.12. *Investimentos medios na rede de estradas do Estado, CC.AA. , Deputacións e Cabildos 2001-05*
- 2.1.13. *Rede ferroviaria Galicia-España*
- 2.1.14. *Velocidades comerciais medias dos trens de longa distancia e de servizos rexionais*
- 2.1.15. *Características da rede de ferrocarril de Galicia*
- 2.1.16. *Características técnicas dos Portos de Interese Xeral do Estado 2005*
- 2.1.17. *Investimentos realizados nos Portos de Interese Xeral do Estado en Galicia 2000-05: distribución segundo obxectivos*
- 2.1.18. *Investimentos máis importantes nos Portos de Interese Xeral do Estado en Galicia 2000-05: Obra certificada en cada ano*
- 2.1.19. *Investimentos de Portos de Galicia 2000-05*
- 2.1.20. *Investimentos de Portos de Galicia 2000-05. Distribución segundo obxectivos*
- 2.1.21. *Características técnicas e capacidade do sistema aeroportuario galego*
- 2.1.22. *Tráfico de mercadorías e pasaxeiros no sistema aeroportuario galego e español 2002-05*
- 2.1.23. *Investimentos executados e Investimentos presupostados de AENA nos tres aeroportos galegos 2005-06: distribución por proxecto*
- 2.1.24. *Parques empresariais operativos en Galicia*
- 2.1.25. *Parques empresariais en execución en Galicia*
- 2.1.26. *Parques empresariais en fase de estudo e de tramitación en Galicia*
- 2.1.27. *Parques empresariais esgotados en Galicia*
- 2.1.28. *Outros parques empresariais en Galicia*
- 2.2.1. *Evolución do gasto público en educación nas CC.AA. 2000-2004: desagregación segundo gasto universitario e non universitario*
- 2.2.2. *Poboación ocupada en Galicia e España 2000-04: distribución segundo nivel de formación.*
- 2.2.3. *Alumnado do ensino non universitario matriculado en Galicia e España nos centos de ensino de réxime xeral non universitarios 2000-05: distribución segundo nivel de estudio*
- 2.2.4. *Importancia relativa do alumnado e profesorado galego no total estatal e número medio de alumnos por profesor en Galicia e España 2000-2005*
- 2.2.5. *Peso relativo do número de alumnos de FP no total de alumnos nas CC.AA 2000-05*
- 2.2.6. *Formación profesional en Galicia e España 2002-05*
- 2.2.7. *Alumnado matriculado en ciclos de formación profesional en Galicia 2002-05: distribución segundo familia profesional e grao*
- 2.2.8. *Alumnos graduados en FP por cada 10.000 habitantes na idade teórica de graduación 2001-05: distribución segundo familia profesional*
- 2.2.9. *Inserción laboral dos titulados de formación profesional específica en Galicia no curso 2002-2003: distribución segundo familia profesional*
- 2.2.10. *Formación permanente nas CC.AA. 2000-05*

- 2.2.11. *Principais indicadores da formación continua nas empresas de Galicia, España e a Unión Europea*
- 2.2.12. *Alumnado formado en cursos de formación ocupacional (plan FIP) nas CC.AA. 2002-05*
- 2.2.13. *A formación ocupacional en Galicia e España 2002-05*
- 2.2.14. *Inserción laboral por familias profesionais 2000-2005*
- 2.2.15. *Alumnado no ensino de Réxime Especial en Galicia e España 2001-05*
- 2.2.16. *Alumnado por cada 10.000 habitantes de 14 a 21 anos nos ensinos de Réxime Especial en Galicia e España 2001-05*
- 2.2.17. *Alumnos matriculados nas Universidades españolas en 1º e 2º ciclo de 2000-01 a 2004-05: distribución segundo Comunidade Autónoma*
- 2.2.18. *Alumnos matriculados en primeiro e segundo ciclo nas CC.AA. nos anos académicos 03/04 e 04/05: distribución segundo rama de ensino*
- 2.2.19. *Alumnos matriculados de terceiro ciclo nas Universidades españolas de 2000-01 a 2004-05: distribución segundo CC. AA.*
- 2.2.20. *Vantaxes e obstáculos da transferencia de tecnoloxía para as empresas e as universidades*
- 2.2.21. *Valoración das competencias, coñecementos e actitudes dos titulados universitarios segundo a opinión das empresas*
- 2.2.22. *Distribución porcentual do persoal de cada categoría profesional na empresa galega segundo o seu nivel educativo*
- 2.2.23. *Distribución do persoal segundo o seu nivel educativo dentro dos departamentos orientados especificamente á innovación*
- 2.2.24. *Distribución porcentual do persoal de cada categoría profesional nas entidades de I+D segundo o seu nivel educativo*
- 2.3.1. *Programas de fomento da investigación e o desenvolvemento tecnolóxico de Galicia*
- 2.3.2. *Axentes do sistema galego de innovación*
- 2.3.3. *Gastos internos totais e persoal en I+D nas CC.AA. 2000-05*
- 2.3.4. *Importancia relativa dos gastos internos totais e persoal en I+D nas CC.AA. 2000-05*
- 2.3.5. *Gasto interno en I+D en Galicia e España 2000-05: distribución segundo sector público e privado*
- 2.3.6. *Persoal empregado nas actividades de I+D en Galicia e España 2000-05: distribución segundo sector público e privado*
- 2.3.7. *Producción científica en Galicia, España e no mundo 2000-03*
- 2.3.8. *Estatísticas da propiedade industrial nas CC.AA. 2000-05*
- 2.3.9. *Principais efectos impulsores e retardadores da innovación en Galicia: distribución segundo sector empresarial e entidades de I+D*
- 2.3.10. *Intercambios de coñecementos entre as empresas en Galicia, España e a UE*
- 2.3.11. *Gasto empresarial en innovación tecnolóxica nas CC.AA. 2000-05*
- 2.3.12. *Necesidades de innovación no conxunto de empresas galegas e nas entidades de I+D*
- 2.3.13. *Aspectos de mellora/innovación por cadeas de actividades empresariais*
- 2.3.14. *Aspectos de mellora/innovación e medios necesarios para realizalas*
- 2.3.15. *Entidades de I+D de Galicia que necesitan algún dos seguintes medios para realizar innovacións*
- 2.3.16. *Impacto empresarial e socioeconómico da innovación en Galicia: distribución segundo a visión empresarial e das entidades de I+D*
- 2.3.17. *Certificacións de calidade e xestión medioambiental en Galicia 2000-2005*
- 2.3.18. *Equipamento e usos das principais TIC nos fogares de Galicia e España 2002-05*
- 2.3.19. *Uso das TIC e comercio electrónico nas empresas galegas e españolas 2003-05: principais variables*
- 2.4.1. *Campos prioritarios de actuación e obxectivos xerais da Estratexia Europea de Desenvolvemento Sostible*
- 2.4.2. *Principais indicadores e obxectivos recollidos na Estratexia Galega de Desenvolvemento Sostible*

- 2.4.3. *Matriz DAFO do perfil ambiental de Galicia*
- 2.4.4. *Redes de enerxía transeuropeas: Proxectos de interese común con incidencia en Galicia*
- 2.4.5. *Escenarios enerxéticos e escenarios de enerxías renovables definidos no Plan de Enerxías Renovables en España 2005-2010. Produción en termos de enerxía primaria*
- 2.4.6. *Obxectivos do PER 2005-2010 nas CC.AA.: distribución segundo áreas técnicas*
- 2.4.7. *Medidas prioritarias recollidas no Plan de Enerxías Renovables en España 2005-2010: distribución segundo áreas de tecnoloxías*
- 2.4.8. *Impacto enerxético global e análise económico das medidas incluídas no Plan de Acción 2005-07: distribución segundo sectores*
- 2.4.9. *Medidas propostas no Plan de Acción 2005-07: distribución segundo sectores*
- 2.4.10. *Estratexia Energós 2006-2009. Investimento global apoiado con fondos públicos*
- 2.4.11. *Infraestruturas que se considera necesario executar na Rede de Transporte Eléctrico no período 2007-2012*
- 2.4.12. *Actuacións das empresas distribuidoras para atender o incremento da demanda*
- 2.4.13. *Investimentos en infraestrutura eléctrica de distribución 2007-2012*
- 2.4.14. *Investimentos asociados ao desenvolvemento de infraestruturas de distribución de gas natural en Galicia 2007-2012*
- 2.4.15. *Transformacións enerxéticas en Galicia 2004*
- 2.4.16. *Evolución dos fluxos enerxéticos de Galicia 2000-04*
- 2.4.17. *Enerxía dispoñible para consumo en Galicia 2000-2004: distribución segundo o seu destino*
- 2.4.18. *Consumo enerxético en Galicia 2000-04: distribución segundo sectores*
- 2.4.19. *Potencia, xeración e consumo de electricidade en Galicia 2001-04*
- 2.4.20. *Parque de xeración eléctrica prevista ao longo do período 2007-2012*
- 2.4.21. *Continuidade do subministro eléctrico nas CC.AA 2003-05: (Tempo de interrupción equivalente á produción instalada)*
- 2.4.22. *Humidais españois incluídos na Lista de sitios Ramsar*
- 2.4.23. *Rede Natura 2000 nas CC.AA: Lugares de Importancia Comunitaria (LICs) e Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA)*
- 2.4.24. *Superficie terrestre e espazos naturais protexidos en Galicia e España 2005: distribución segundo figura de protección*
- 2.4.25. *Superficie protexida nas CC.AA. 2005*
- 2.5.1. *Exportacións galegas 2000-05. Índices de especialización sectorial*
- 2.5.2. *Orientación exportadora e importadora do sector primario e da industria galega 2000-2004. Distribución segundo ramas de actividade*
- 2.5.3. *Empresas importadoras e exportadoras que comercian co exterior en Galicia e España 1998-2003*
- 2.5.4. *Características das empresas PIPE en Galicia e España 1996-2003*
- 2.5.5. *Exportacións anuais das empresas galegas dos programas PIPE 1996-2003*
- 2.5.6. *Resumo das actuacións do Plan FOEXGA 2000-2005*
- 2.5.7. *Investimento estranxeiro en Galicia e España 2000-05: distribución segundo sector e país*
- 2.5.8. *Investimento galego e español no estranxeiro 2000-05: distribución segundo sector e país*
- 3.1.1. *Valoración actual do contexto sociocultural*
- 3.1.2. *Influencia ou importancia concedida no momento actual a distintos aspectos relacionados co sector produtivo en Galicia.*
- 3.1.3. *Valoración actual das infraestruturas galegas*
- 3.1.4. *Obxectivos estratéxicos do Programa Operativo FEDER Galicia 2007-2013*
- 4.1. *Eixe 1. Aspectos de política xeral: obxectivos estratéxicos, propostas e medidas de actuación*
- 4.2. *Eixe 2. Infraestruturas: obxectivos estratéxicos, propostas e medidas de actuación*
- 4.3. *Eixe 3. Capital humano: obxectivos estratéxicos, propostas e medidas de actuación*

- 4.4. Eixe 4. I+D+i e transferencia de tecnoloxía: obxectivos estratéxicos, propostas e medidas de actuación
- 4.5. Eixe 5. Sector empresarial: obxectivos estratéxicos, propostas e medidas de actuación
- 4.6. Eixe 6. Proceso de internacionalización: obxectivos estratéxicos, propostas e medidas de actuación

- A.1. Crecemento acumulado do PIB real nas CC.AA. 2000-05: distribución sectorial
- A.2. Crecemento porcentual do PIB real e monetario nas CC.AA. 2000-05.
- A.3. Especialización industrial absoluta e relativa en Galicia e España 2002-05
- A.4. Evolución da poboación en Galicia e España 2000-2005: distribución segundo sexos
- A.5. Evolución da poboación galega 2000-2005: distribución segundo sexo
- A.6. Pirámide de poboación de España a 1 de xaneiro 2005
- A.7. Taxas de actividade e ocupación en Galicia e España 2000-2004
- A.8. Poboación ocupada en Galicia e España 2001-04: distribución segundo sexo e sector de actividade
- A.9. Grado de asalarización en Galicia e España 2001-04: distribución segundo sector de actividade
- A.10. Asalariados e taxa de temporalidade en Galicia e España 2001-04: distribución segundo sexo
- A.11. Accidentes de traballo e enfermidades profesionais 2000-05
- A.12. Accidentes con baixa en xornada de traballo en Galicia e España 2000-05. Índice de volume encadeados, referencia 2000 = 100
- A.13. Empresas galegas e españolas segundo a súa condición xurídica 2005 (1). Taxa media anual acumulativa e taxa acumulada de crecemento 2000-05
- A.14. Renda familiar bruta en poder de compra nas CC.AA. 2000-05
- A.15. Número de empresas PIPE de Galicia 2000-04
- A.16. Exportacións das empresas PIPE segundo o ano que levan no programa
- A.17. Estudos de mercado elaborados polo IGAPE 2000-06: distribución segundo rama de actividade económica
- A.18. Proxectos captados de capital 2000-06: distribución segundo procedencia do capital
- A.19. Consultas de internacionalización realizadas oa IGAPE 2005-06: distribución segundo país e sector

Obxecto, método e alcance

De conformidade coas competencias atribuídas ao Consello Económico e Social de Galicia pola Lei 6/1995, de 28 de xuño, previa análise pola Comisión Sectorial nº 1: *Economía, emprego e sectores produtivos*, e de acordo co procedemento previsto no regulamento de réxime interior do CES-Galicia, o Pleno do Consello Económico e Social de Galicia, na súa sesión 3/07, do 7 de xuño, acorda aprobar por unanimidade o presente informe ***Reflexións sobre o sistema produtivo de Galicia. Diagnóstico e propostas de futuro.***

Xénese

A Lei 6/1995, de 28 de xuño, atribúe ao Consello Económico e Social de Galicia, entre outras, a función de elaborar, a iniciativa propia ou a solicitude da Xunta de Galicia, informes ou estudos sobre as reformas que se estimen necesarias para favorecer o desenvolvemento económico e social de Galicia ou sobre a elaboración de planos ou programas dirixidos á mesma finalidade.

No ámbito destas funcións, a Comisión Permanente do CES-Galicia, na súa sesión 08/05, de 22 de setembro, acordou por unanimidade proceder á elaboración do informe, a iniciativa propia, *Reflexións sobre o sistema produtivo de Galicia. Diagnóstico e propostas de futuro*. Na mesma sesión aprobouse que a realización dese informe se levara a cabo pola Comisión Sectorial nº 1: *Economía, emprego e sectores produtivos*.

Obxecto

O presente informe presenta un tripló obxectivo. En primeiro lugar, realizar unha aproximación á realidade dos factores críticos necesarios para a mellora da estrutura produtiva galega, e que determinarían o seu crecemento económico e a súa competitividade.

En segundo lugar, presentar un diagnóstico sobre a situación actual do sistema produtivo galego, indicando as súas debilidades, ameazas, fortalezas e oportunidades (análise DAFO).

Finalmente, as entidades, organizacións e asociacións representadas no Consello Económico e Social de Galicia dan a coñecer ao goberno galego as súas recomendacións ou propostas de actuación orientadas á mellora do tecido produtivo de Galicia e, por tanto, da economía galega.

Metodoloxía e alcance

A metodoloxía deste informe susténtase sobre a base de catro aspectos clave:

- A análise do contexto socioeconómico de Galicia a partir das distintas estatísticas oficiais.
- A selección de cinco elementos determinantes ou condicionantes da competitividade dun territorio.
 - A participación, coma “expertos” dunha serie de organizacións, institucións e persoas directa ou indirectamente implicados no funcionamento do sistema produtivo. Esta participación materializouse ben a través do cumprimento dun cuestionario, ben a través de entrevistas persoais.
 - As opinións, en forma de políticas ou medidas a aplicar, dos axentes económicos e sociais representados no CES sobre o diagnóstico e as perspectivas de futuro do sistema produtivo galego.

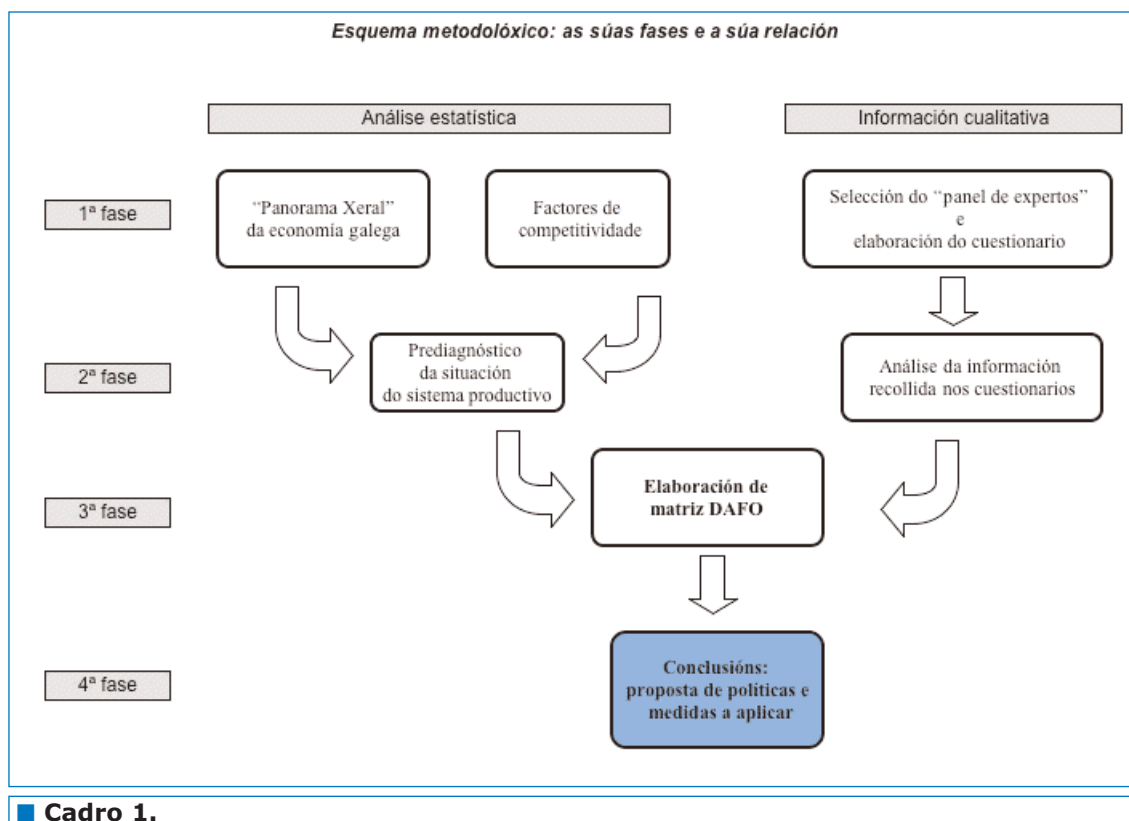
De cara á análise do sistema produtivo de Galicia, o punto de partida é a presentación dunha “fotografía” da **situación socioeconómica de Galicia**, así coma a súa evolución ao longo dos últimos anos. Este panorama xeral realízase a partir da consideración de oito grandes subapartados coma son os da posición xeoestratéxica, crecemento económico de Galicia, poboación, emprego, sector empresarial, sector exterior, I+D+i e uso das tecnoloxías e a converxencia.

No segundo capítulo preséntase o estado de cinco aspectos clave ou **“eixes fundamentais”** que se deben tratar á hora de analizar a situación actual e as perspectivas futuras da estrutura produtiva. Tal coma sinala o Comité Económico e Social Europeo, no contexto actual, os gobernos autonómicos ou locais teñen cada vez máis responsabilidades á hora de realizar maiores esforzos para crear o marco propicio que axude á mellora ou incremento da competitividade do tecido produtivo.

Para a realización dun novo modelo produtivo e competitivo, fundamentalmente en calidade e en maiores niveis de produtividade, o stock de capital e as infraestruturas (“capital físico”) se comportan coma elementos decisivos para o desenvolvemento económico ao permitir dar servizos esenciais á poboación e ao tecido empresarial e contribuír ao incremento do capital privado empresarial e polo tanto, do crecemento económico. Asemade, xogan un papel moi importante tanto a formación das persoas (“capital humano”) coma o esforzo investidor en I+D e o coñecemento das TIC (“capital tecnolóxico”). Xunto a estes tres elementos, este capítulo analiza o papel do sector empresarial coma factor de competitividade (“capital organizador”) así coma o desenvolvemento sostible.

A partir da información estatística reflectida nos capítulos anteriores, e tendo en conta tanto as opinións recollidas nos cuestionarios recibidos coma nas entrevistas realizadas, no capítulo terceiro elabórase unha **matriz DAFO** (Debilidades, Ameazas, Fortalezas e Oportunidades) para o conxunto do tecido produtivo galego.

Aínda que a diferenciación entre factores internos e externos non sempre está claramente definida, na primeira parte do capítulo preséntanse os factores internos, fortalezas e debilidades, e na segunda parte do mesmo, os factores externos, que poden ter un impacto tanto positivo como negativo: oportunidades e ameazas. Co obxecto dunha posterior definición de políticas e actuacións, e na liña da estrutura do informe, os distintos aspectos sinalados agrúpanse en sete grandes apartados: posición xeoestratéxica; crecemento económico

e sistema productivo; estrutura e desenvolvemento empresarial; infraestruturas; capital humano; investigación e desenvolvemento (I+D) e internacionalización.

No cuarto capítulo sistematízanse, a modo de **consideracións**, as orientacións ou recomendacións que, dun xeito consensuado, as organizacións e institucións representadas no Consello Económico e Social de Galicia propón para acadar unha maior competitividade do noso tecido productivo e acelerar o proceso de converxencia económica e social coa media española e europea.

Na liña seguida para a realización da análise DAFO, as distintas propostas de actuación artículanse, para unha maior comprensión, en seis grandes eixes de actuación: (a) Aspectos de política xeral, (b) Infraestruturas, (c) Capital humano, (d) I+D e transferencia de tecnoloxía, (e) Sector empresarial e (f) Internacionalización.

Na elaboración deste informe pódense distinguir as catro grandes fases reflectidas no **cadro 1**. Na primeira etapa realizouse unha análise cuantitativa dos principais datos económicos da economía galega e dos devanditos cinco factores de competitividade dun territorio. Ao mesmo tempo, e dende un punto de vista cualitativo, elaborouse un cuestionario (**anexo 1**) para coñecer a opinión de distintas persoas e institucións directa ou indirectamente relacionadas co desenvolvemento do tecido productivo galego.

A Comisión Sectorial nº 1, *Economía, emprego e sectores produtivos*, encargada da organización e coordinación do Informe, determinou as institucións, organismos públicos, centros tecnolóxicos, clusters, axentes sociais, profesores universitarios, etc. a quen se lle enviaría este cuestionario. Os dous criterios de selección deste "panel de expertos" foron tanto que estiveran representadas as distintas institucións e axentes económicos e sociais relacionados co tecido productivo como os once sectores produtivos máis importantes para a

economía galega –complexo agrogandeiro, complexo mar-industria, complexo forestal-madeira, automoción, naval, téxtil, rochas ornamentais, enerxía, turismo e TIC.

A segunda fase do estudo consistiu na análise da información recollida nos cuestionarios e na realización dun prediagnóstico da situación do sistema produtivo de Galicia.

As dúas últimas fases, que se corresponden coa información recollida nos capítulos tres e cuarto, consistiron na elaboración da matriz DAFO e na redacción das propostas de políticas e medidas a aplicar.

Finalmente, ademais da colaboración dos distintos axentes económicos e sociais representados no Consello Económico e Social de Galicia, o CES quere agradecer a participación e os comentarios realizados polos seguintes organismos e institucións, empresas e profesores universitarios:

Organismos e institucións

Asociación de Balnearios de Galicia
Asociación galega de cooperativas agrarias (AGACA)
Autoridade Portuaria de Vigo
Centro de Innovación e Servizos Tecnolóxicos da Madeira de Galicia (CIS-Madera)
Centro Tecnolóxico Nacional de Conservación de Productos de Pesca (ANFACO-CECOPESCA)
Clúster de la acuicultura de Galicia (CETGA)
Clúster da Madeira (CMA)
Corporación Caixagalicia
Escola de Negocios Caixanova
Fundación para o fomento da calidade industrial e desenvolvemento tecnolóxico de Galicia
Instituto de Desarrollo Caixanova
Dirección Territorial de Comercio Exterior (ICEX)
Instituto Galego de Promoción Económica (IGAPE)
Portos de Galicia
Servicio de Información Ardán do Consorcio Zona Franca de Vigo.

Do **mundo empresarial** colaboraron na elaboración deste informe:

Banco Santander Central Hispano
Begano
Ence
Feiraco
Grupo Copo
Industrias Losán
R
Talleres Caeiro
Transportes Visantóña
Unión Fenosa
Povisa
Vegalsa

Asemade, tamén quere agradecer os comentarios dos seguintes **profesores universitarios**:

Juan Ares Fernández (USC)
Anxo Calvo Silvosa (UDC)
Jorge González Gurriarán (UVIGO)
Francisco Xavier Labandeira Villot (UVIGO)

Santiago Lago Peñas (UVIGO)
Xosé Lois Martínez (UDC)
María José Moral (UNED)
Román Rodríguez (USC)
Xosé Antón Rodríguez González (USC).

O Consello Económico e Social quere deixar constancia do seu agradecemento tamén a José Francisco Armesto Pina, membro do Gabinete Técnico e principal responsable da coordinación deste informe, pola súa laboura.

1

Panorama xeral

A economía galega rexistrou no período 2000-2005, segundo as estimacións do INE (*Contabilidad Regional de España, base 2000*), unha taxa de crecemento medio anual acumulativo do PIB real a prezos de mercado do 2,9%, tres décimas porcentuais por baixo da media estatal. Este crecemento foi acompañado dunha serie de transformacións ou cambios estruturais, entre os que salienta o cambio na estrutura produtiva a favor da construción e os servizos, en detrimento, fundamentalmente, do sector primario, que experimenta unha importante caída do emprego.

Xunto a estas transformacións, entre as principais **características** da evolución da economía galega nos últimos anos cómpre salientar, entre outras, as seguintes:

- o descenso do peso relativo da produción galega no conxunto do Estado;
- o estancamento e envellecemento da poboación galega; a dualidade territorial Galicia interior e costa, tanto en termos de crecemento económico coma de poboación;
- a especialización produtiva presenta un peso das actividades primarias e da construción máis elevado en Galicia que en España;
- a forte concentración e especialización das relacións comerciais galegas;
- aínda que a economía galega foi quen de xerar emprego, e avanzou cara o obxectivo fixado nos cumios de Estocolmo e Lisboa, a evolución do desemprego foi o peor dato do mercado de traballo;
- a medra importante do PIB por ocupado en Galicia, que se sitúa no ano 2004 no 84,6% da media estatal, máis de catro puntos por riba do rexistrado en 2001;
- o número de empresas activas en Galicia medra menos que no conxunto do Estado, o que explica a caída da importancia relativa das empresas galegas no total estatal;
- unha deficiente dotación de infraestruturas, a pesar da importante mellora dos últimos anos;
- ou a marcada orientación científico-académica da actividade investigadora e o insuficiente esforzo en investigación e desenvolvemento tecnolóxico en relación coa media española e europea.

Tendo en conta esta situación económica e social, Galicia debería fixarse coma obxectivo inmediato pasar a medrar sistematicamente por riba da media española, coma xa recomendaba o Consello Económico e Social no punto 2 das "Consideracións" da *Memoria sobre a situación económica e social de Galicia 2004*. Isto reclamaría un maior esforzo de converxencia por parte dos axentes económicos e institucionais. Asemade, sería importante incrementar o investimento en formación, coma base para acadar un crecemento estable e duradeiro; e en I+D+i, aumentando a importancia relativa da achega do sector privado e intensificando a cooperación Universidade-Empresa, o que permitiría unha mellor adecuación ás necesidades sectoriais.

Así mesmo, hai que camiñar cara un investimento en materia de infraestruturas de transporte mellor coordinado e que teña ben presente que tan importante como as propias infraestruturas é o deseño dos servizos públicos de transporte que poden tirar uso delas. Finalmente, cómpre salientar a importancia doutras liñas estratéxicas de futuro como son o pulo da cooperación e interrelación dos distintos *clúster* e a creación de redes sociais orientadas cara a aprendizaxe para a mellora.

Posición xeoestratéxica

A ampliación da Unión Europea a vinte e sete países (UE-27) supuxo unha recomposición do espazo territorial ou do espazo económico. Esta ampliación supón non só a inclusión de países e rexións cunha renda per cápita inferior á galega, e polo tanto que recibirán parte dos fondos que ata o de agora recibía Galicia, senón tamén o desprazamento cara o leste das áreas de concentración económica.

Sexa cal sexa a forma desas áreas de concentración económica, Galicia sitúase na periferia europea e, polo tanto, alonxada das principais áreas de maior actividade económica, emprazadas cara o centro da UE-27.

Para paliar os efectos dese carácter periférico, preto de 30 rexións europeas constituíron unha plataforma de cooperación interrexional nomeada *Arco Atlántico*, que sería a área europea bañada polo Océano Atlántico e estaría composto por Irlanda, parte do Reino Unido (Escocia, Irlanda do Norte, Gales e suroeste de Inglaterra), a costa atlántica de Francia, máis Centro e Limousin (rexións interiores galas afectadas polo desenvolvemento das rexións costeiras), o norte de España, Galicia, Canarias e toda a costa portuguesa.

Estas rexións do Arco Atlántico presentan certos puntos débiles ou rasgos desfavorables¹. Un sistema urbano caracterizado por un reducido número de núcleos con forte potencial de atractivo; por seren rexións que se caracterizaron por ser elixibles, con carácter xeral, para recibir fondos estruturais; pola existencia de focos de declive industrial en sectores tradicionais; por ser rexións que, polo xeral, atopan dificultades para atraer investimentos de alto contido tecnolóxico e persoal de alto nivel científico; ou pola escasa representatividade nos grandes grupos económicos e financeiros.

Xunto á persistencia de puntos débiles ou rasgos desfavorables, existen recursos e potenciais capaces de xerar dinámicas que palién os efectos negativos da periferia e dos puntos débiles destas rexións. Entre estas vantaxes e oportunidades cómpre facer referencia², entre outras, á diversidade medioambiental, indispensable para un modelo de desenvolvemento sostible e de valorización do marco de vida; ás posibilidades que ofrece unha cultura organizada en torno a actividades e tecnoloxías vinculadas á explotación do mar; a existencia dunha disposición bioclimática que configura unha paisaxe rural e agraria especializada, no caso galego, na gandería, nos viñedos e no forestal; ou á oferta diversificada de recursos turísticos (culturais, medioambientais, de lecer e de coñecemento).

A pesar da mellora progresiva da conexión das rexións atlánticas coas capitais europeas e as distintas áreas e centros de decisión económicos, para mobilizar todas as súas potencialidades é necesaria unha mellora substancial das infraestruturas de transporte e a súa intermodalidade. Estas permitirían non só formalizar corredores de transporte e unha mellor e máis rápida conexión co resto de Europa, senón tamén actuarían como elemento impulsor de dinámicas de desenvolvemento territorial e posibilitarían a captación de investimentos para o devandito impulso económico. Neste senso, e tendo en conta tanto o contexto de transformación dos sistemas portuarios e o entorno competitivo no que se moven coma que o comercio internacional se rexe preferentemente por mar, é moi importante colocar os nosos portos coma unha grande plataforma loxística marítima.

Outra das vantaxes e oportunidades das rexións do Arco Atlántico é a emerxencia das relacións transfronteirizas. Así, neste proceso de recomposición territorial da actual UE, cómpre facer referencia á cooperación das rexións transfronteirizas de Galicia e o Norte de Portugal fronte ás concentracións económicas europeas. Ámbalas dúas rexións presentan similitudes e complementariedades, que configurarían unha eurorrexión con grandes potencialidades. O **cadro 1.1.** amosa que este ámbito territorial tería unha superficie de 50.853 quilómetros cadrados e unha poboación de case seis millóns e medio de habitantes, polo que a densidade poboacional superaría os 125 habitantes/km² (máis de 170 habitantes/km² na rexión norte de Portugal).

Principais indicadores da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal

	Unidade de medida	Período de referencia	Galicia	Rexión Norte	Eurorrexión	UE-25
Superficie	(en Km ²)	--	29.575	21.278	50.853	3.958.699
Poboación de dereito		1/1/06	2.767,5	3.737,8	6.505,3	463.523,4
	(miles de persoas)	1/1/05	2.760,2	3.727,3	6.487,5	461.478,7
		1/1/04	2.751,0	3.711,8	6.462,8	459.119,3
Densidade poboación		1/1/06	93,6	175,7	127,9	117,1
	(habitantes por km ²)	1/1/05	93,3	175,2	127,6	116,6
		1/1/04	93,0	174,4	127,1	116,0
Poboación ocupada			100	100	100	100
Sector primario			10,7	12,8	12,0	4,9
Industria	(%)	2005	19,2	28,3	24,8	19,6
Construción			11,1	11,3	11,2	7,9
Servizos			59,0	47,5	51,9	67,6
Emprego						
Total			47,3	57,6		51,9
Feminina	(% poboación 15 e máis anos)	2005	38,0	50,6		44,3
Masculina			57,6	65,1		60,0
Desemprego						
Total			9,9	8,8		9,0
Feminina	(%)	2005	13,5	10,4		9,9
Mozos (15-24 anos)			21,0	15,9		18,7
Producto Interior Bruto		2002	37.250	36.525	73.775	9.626.056
	(millóns de € correntes)	2003	39.516	38.404	77.920	9.953.329
		2004	42.869	39.956	82.825	10.505.714
PIB per cápita (1)		2002	74,7	61,5	67,1	100
		2003	76,6	57,4	65,5	100
	(EU-25=100)	2004	81,0	58,8	69,6	100
		2000-2002	73,4	61,9		100
		2002-2004	77,4	59,2	67,4	100
Educación (2)						
Baixo	(% total)	2005	55,7	79,8		29,1
Medio			17,0	10,4		48,6
Alto			27,2	9,9		22,4
Esforzo investidor		2002	0,79	0,43		1,90
	(% gasto I+D / PIB)	2003	0,86	0,64		1,90
		2004	0,86			1,86
Emprego sect. alta tecnoloxía			76,26	73,56	149,82	
Sector manufactureiro						
Alta e media alta tecnol.	(miles de ocupados)	2005	55,6	57,8	113,38	
Sector servizos						
Intensivos en coñecemento			20,7	15,8	36,44	
Patentes europeas	(nº solicitudes)		35	19	54	60.285
	(nº solicitudes / millón activos)	2002	28,5	9,7	16,9	286,4
	(nº solicitudes / millón hab.)		12,9	5,0	8,3	132,5
	(nº solicitudes)		6	19	25	62.191
	(nº solicitudes / millón activos)	2003	4,5	9,8	7,6	293,0
	(nº solicitudes / millón hab.)		2,1	5,1	3,8	136,1

(1) Tense en conta as diferencias en niveis de prezos nacionais que non son tidos en conta polos tipos de cambio

(2) A situación do nivel educativo a nivel europeo corresponde á Unión Europea ampliada a 27 países

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos de IGE, Eurostat, Comisión Europea e Instituto Nacional de Estadística de Portugal

1.1.

Segundo os datos de Eurostat, no ano 2004 a eurorrexión acollía o 12,1% da poboación da península Ibérica, sendo o peso relativo do seu PIB o 8,4%. A importancia relativa de cada unha das rexións nos seus respectivos países é asimétrica, xa que mentres que o norte de Portugal representa en torno ao 35% da poboación portuguesa e case un 28% do PIB de Portugal, na comunidade autónoma de Galicia, estas porcentaxes son do 6,3% no caso da poboación e do 5,1% no caso do PIB respecto ao total español.

En termos do PIB per cápita (en paridade de poder adquisitivo), dos datos de Eurostat dedúcese que o PIB (prezos correntes) medrou na eurorrexión un 12,3% entre os anos 2002 e 2004, máis de tres puntos por riba do que o fixo o conxunto da Unión Europea (UE-25). En termos de PIB per cápita, se consideramos o valor da UE-25 igual a 100, a eurorrexión aca-

daría un nivel do 69,6 no ano 2004 (65,5 no ano anterior), sendo estas porcentaxes do 81% e do 58,8%, respectivamente, en Galicia e no norte de Portugal.

No que atinxe á desagregación da ocupación, a eurorrexión salienta polo elevado peso das persoas ocupadas no sector primario, que representa o 12,0% da poboación ocupada en 2005. Asemade, o sector industrial e a construción presentan un peso relativo superior á media da UE-25, sendo inferior no caso do sector servizos. Coma reflicte o **cadro 1.1.**, e ao contrario do que acontece coas ramas do sector primario e as actividades industriais consideradas no seu conxunto, a importancia relativa da ocupación no sector servizos en Galicia é superior á rexistrada no norte de Portugal.

O desequilibrio do mercado de traballo, medido en termos da taxa de desemprego, é maior no caso galego que no da rexión norte de Portugal. A taxa de paro en 2005 en Galicia situábase no 9,9% (nove décimas por riba da media europea), fronte ao 8,8% na rexión norte de Portugal. No ano anterior, a taxa de desemprego ascendía en Galicia ao 13,6%, fronte ao 7,7% do norte de Portugal e o 9,2% de media nos países da actual UE.

A diferenza entre as taxas de desemprego é moito máis acusada se se considera o desemprego feminino e o dos mozos de entre 15 e 24 anos. Dunha banda, a taxa de paro das mulleres ascende en 2005 ata o 13,5%, máis de tres puntos por riba da media europea e a da rexión norte de Portugal. Doutra, a taxa de paro das persoas cunha idade comprendida entre 15 e 24 anos situouse no 21%, cando na UE-25 é do 18,7% e no norte de Portugal, do 15,9%.

No que atinxe á educación e á súa desagregación segundo o seu nivel, o devandito **cadro 1.1.** reflicte unha importante diferenza entre as dúas rexións. Dunha banda, o 79,8% das persoas da rexión norte de Portugal cunha idade comprendida entre 25 e 64 anos posuían un nivel educativo considerado coma baixo, sendo esta porcentaxe do 55,7% na comunidade autónoma de Galicia. Doutra, mentres que o 27,2% dos galegos de 25 a 64 anos tiñan un nivel educativo alto, esta porcentaxe redúcese ata o 9,9% no norte de Portugal. Cómpre salientar que no conxunto da UE, estas porcentaxes acadan o 29,1% e o 22,4%, respectivamente.

En relación ás actividades de I+D, Galicia e o norte de Portugal caracterízanse polas súas importantes debilidades en comparación coa media europea. Dunha banda, o esforzo investidor dos países da UE-25, medido coma porcentaxe de gasto en I+D sobre o PIB, situouse en 2003 no 1,90%, sendo esta porcentaxe do 0,86% en Galicia e do 0,64% no norte de Portugal. Doutra banda, o número de solicitudes de patentes europeas na eurorrexión foi de 7,6 solicitudes por millón de activos e de 3,8 solicitudes por millón de habitantes en 2003 (na UE-25 estas ratios foron de 293,0 e 136,1 solicitudes, respectivamente).

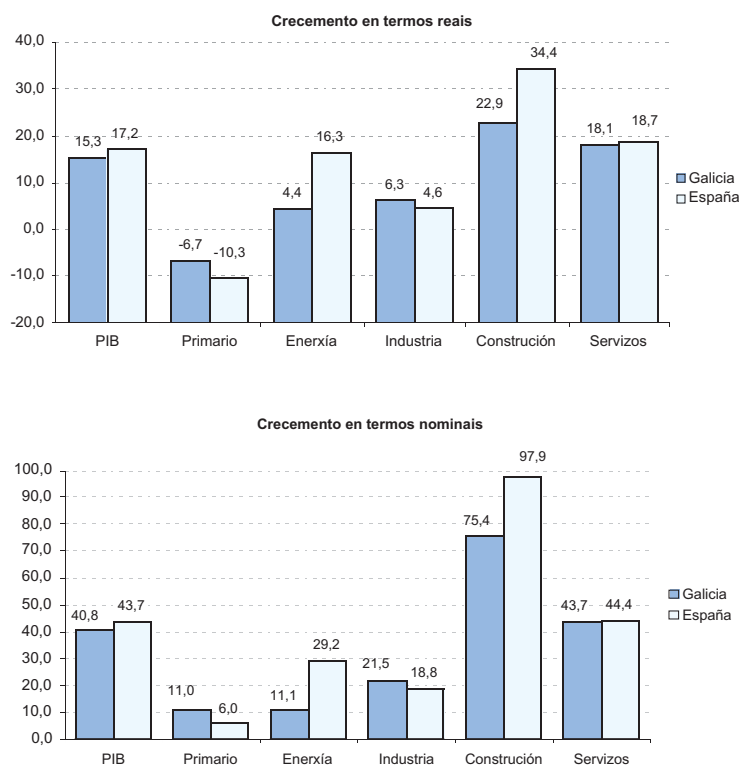
Asemade, en 2005, o 6,9% dos traballadores galegos e o 4,1% dos do norte de Portugal estaban ocupados en tecnoloxía alta ou media-alta (tanto industria manufacturera como servizos intensivos en coñecemento). No conxunto da UE-25 esta porcentaxe era do 10%.

Crecemento económico de Galicia

O crecemento acumulado da economía galega no período 2000-2005 acadou, segundo as estimacións do INE recollidas na súa Contabilidade Regional de España, base 2000, o 15,3%, dous puntos porcentuais por baixo da media española. Comparado coa evolución seguida polo resto das CC.AA., Galicia, tras Baleares, Asturias e A Ríoxa, foi a comunidade autónoma que presentou un menor incremento do seu PIB en termos reais.

Tal coma se desprende do **cadro 1.2.**, este diferencial prodúcese por mor do mellor comportamento no conxunto do Estado da construción e da enerxía. En ámbolos dous casos,

Crecemento acumulado do PIB en Galicia e España entre 2000 e 2005: distribución segundo sector económico

Fonte: INE, Contabilidad Regional de España, base 2000.

1.2.

este diferencial de crecemento é superior aos once puntos porcentuais, mentres que o sector servizos presenta unha evolución similar. Pola contra, o conxunto da actividade industrial (sen enerxía) e o sector primario rexistraron un mellor comportamento.

Se a análise se fai en termos nominais (prezos correntes), a taxa de crecemento acumulado entre os anos 2000 e 2005 sitúase en Galicia no 40,8%, acadando en España o 43,7%.

No caso do crecemento anual da produción, e a partir dos datos facilitados polo INE na súa *Contabilidad Regional de España*, cómpre salientar que, coa excepción do acontecido en 2004, cando a economía galega creceu tres décimas por riba da media estatal, ao longo do período considerado, o crecemento porcentual da economía galega é sempre inferior á media española. No último ano, o PIB galego e español en termos reais medrou a unha taxa do 3,2%, senda esta porcentaxe do 7,8% no caso da produción medida en termos nominais.

No que atinxe á análise da evolución interanual dos grandes sectores de produción en Galicia (fonte IGE), do **cadro 1.3.** se desprende o maior dinamismo do sector da construción, que se converte na rama de actividade con maior crecemento ao longo dos últimos tres anos. En contra do reflectido polo INE, no ano 2001, polo bo comportamento do sector agro-gandeiro, forestal e pesqueiro, e en 2002, polo comportamento agrícola, gandeiro e forestal, o sector primario comportouse como o sector máis dinámico, por diante da construción.

Crecemento interanual do PIB en Galicia e España 2000-05: distribución segundo sector económico

Instituto Galego de Estatística (IGE) (1)

	Termos reais					Termos monetarios				
	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005
	(%)					(%)				
Galicia	3,5	2,3	2,6	3,5	3,3	7,7	6,5	6,9	7,5	7,3
S. Primario	6,4	4,9	-2,2	3,6	-0,9	12,5	3,1	0,2	5,2	-0,7
Enerxía	-6,3	2,6	3,4	0,0	0,1	-5,4	5,8	7,4	0,2	1,5
Industria	5,0	2,9	1,1	2,4	2,0	8,2	6,1	4,0	5,0	5,1
Construción	6,2	4,2	4,7	4,8	4,3	11,3	9,9	12,0	12,8	13,5
Servizos				3,7	3,7	8,0	6,5	6,5	7,6	7,0
Mercado	3,2	2,1	2,4	4,4	4,1	8,7	7,4	6,5	8,1	7,4
Non de mercado	2,1	0,3	2,4	2,5	3,1	5,6	3,6	6,3	6,0	5,9

Instituto Nacional de Estadística (INE) (2)

	Termos reais					Termos monetarios				
	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005
	(%)					(%)				
Galicia	2,8	2,3	2,6	3,5	3,2	8,0	7,1	7,3	7,4	7,8
S. Primario	-1,6	1,1	-2,7	5,0	-8,2	5,3	1,0	5,2	2,0	-7,2
Enerxía	0,9	3,3	1,3	-1,0	-0,1	4,3	4,3	8,4	3,9	5,5
Industria	1,3	0,9	2,3	0,6	1,1	5,4	2,6	2,6	3,4	3,5
Construción	6,6	4,6	3,1	3,7	3,0	15,5	13,6	13,2	14,6	16,3
Servizos	3,3	2,2	2,6	4,2	4,8	8,6	7,8	7,0	7,1	7,6
España	3,6	2,7	3,0	3,2	3,5	8,0	7,1	7,3	7,4	7,8
S. Primario	-2,0	0,4	-0,7	1,9	-10,0	5,3	1,0	5,2	2,0	-7,2
Enerxía	4,0	0,8	4,5	2,2	3,8	4,3	4,3	8,4	3,9	5,5
Industria	3,2	-0,1	0,9	0,4	0,3	5,4	2,6	2,6	3,4	3,5
Construción	8,6	6,3	5,1	5,1	5,4	15,5	13,6	13,2	14,6	16,3
Servizos	3,6	3,0	2,9	3,6	4,4	8,6	7,8	7,0	7,1	7,6

(1) 2004 Estimación provisional e 2005 estimación avance.

(2) 2003 e 2004 Estimación provisional e 2005 estimación avance.

Fonte: IGE, Contabilidad Trimestral, base 2000 revisada e INE, Contabilidad Regional de España, base 2000.

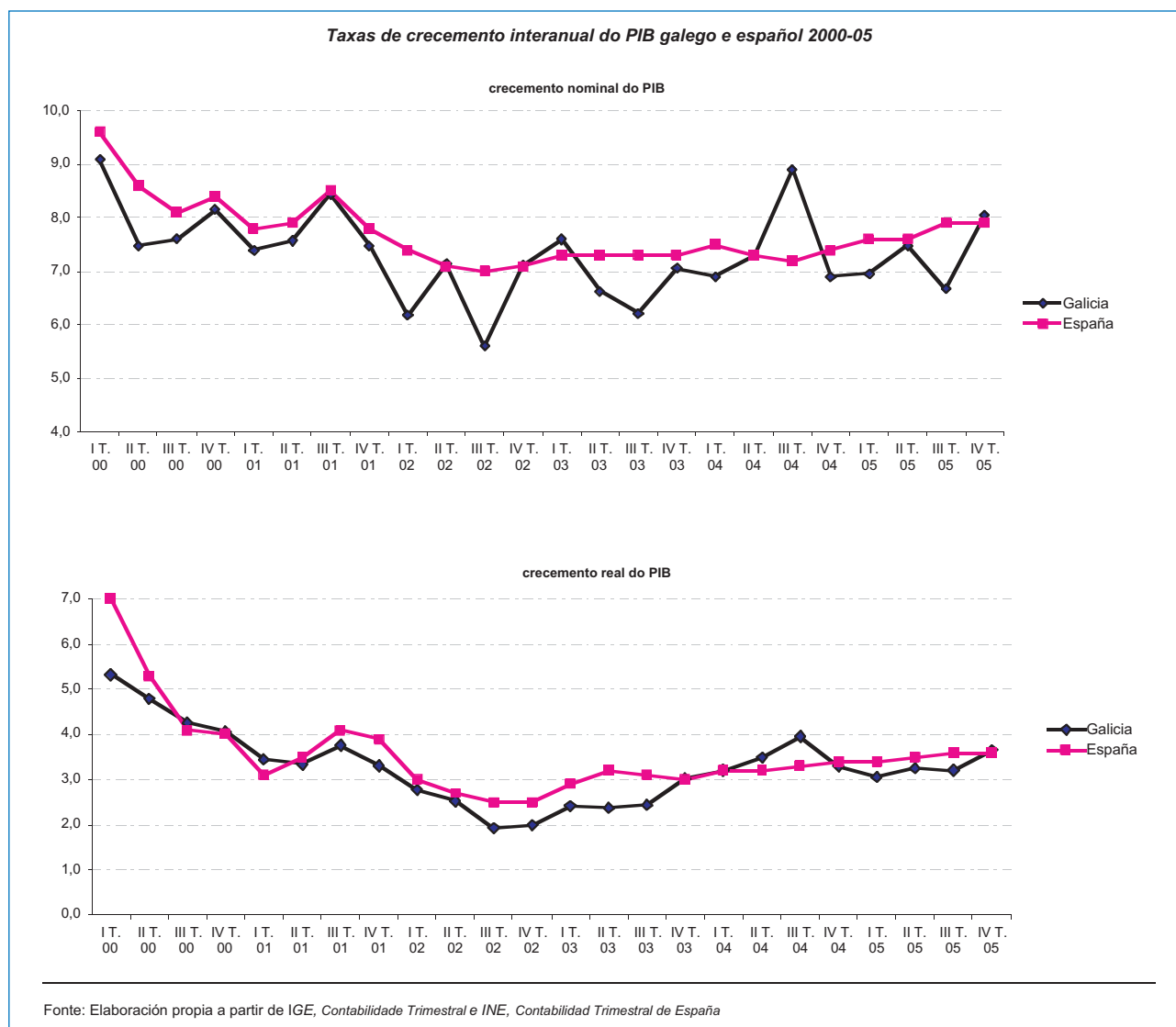
1.3.

Se se considera a evolución trimestral da actividade produtiva, o **cadro 1.4.** reflicte que dende o derradeiro trimestre de 2003, as economías galega e española presentan taxas de crecemento interanual iguais ou superiores ao 3% (termos reais).

Se definimos o índice de especialización relativa da economía galega coma o cociente entre o VEB sectorial e o VEB total de Galicia respecto ao valor 100 de España, o **cadro 1.5.** indica o elevado grado de especialización dos sectores enerxético e primario, que xunto á construción, presentan nos cinco anos analizados unha especialización relativa superior á estatal.

As ramas produtivas con maior índice de especialización relativo son as correspondentes á pesca, con valores superiores a 900 en 2003 e 2004, á industria de madeira e cortiza, cun índice próximo a 250, as de fabricación de material de transporte, con valores entre 190 e 200, e a de enerxía eléctrica, gas e auga, cuxo índice supera o valor de 166 en todos os anos considerados. Pola contra, o devandito **cadro 1.5.** reflicte que entre as actividades con menor índice de especialización relativa atópanse as da industria química, cun valor máximo de 44,6 no ano 2004 (último dato dispoñible) e as actividades relacionadas co equipo eléctrico, electrónico e óptico, e coa maquinaria e equipo mecánico, con valores comprendidos entre 49,7 e 56 ao longo dos anos 2000 e 2004.

Atendendo ao valor da produción industrial en Galicia, os datos da *Encuesta industrial anual de productos* (INE)³ amosan, dunha banda, unha distribución sectorial especializada en material de transporte e alimentación, bebidas e tabaco. Estas dúas ramas de actividade representan máis do 40% do valor. Doutra, as catro actividades que presentan os maiores índices de especialización relativa son a de madeira e cortiza, cun valor superior a 238 (España = 100) entre 2000 e 2005, material de transporte e enerxía eléctrica, gas e vapor

1.4.

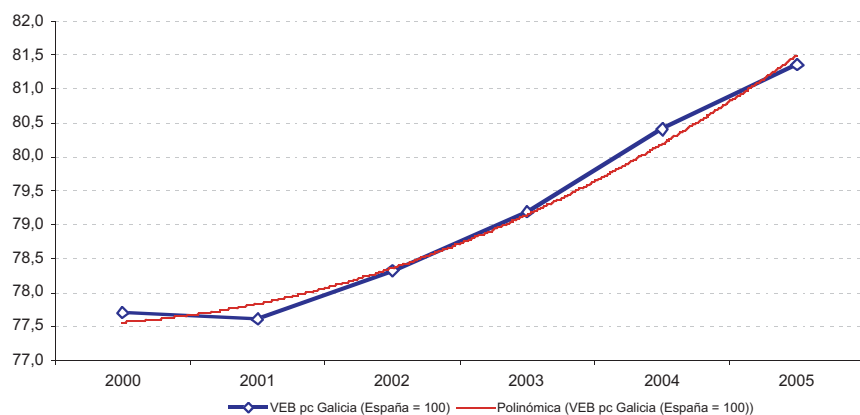
de auga, con valores superiores a 150 nos catro últimos anos, e a do téxtil e confección, que acadou en 2005 un valor de 166,7. Asemade, coma reflicte o **anexo 3.**, as actividades de alimentación, bebidas e tabaco e as de produción, primeira transformación e fundición de metais presentan índices de especialización relativa superiores á media española. Pola contra, as ramas industriais con menor índice de especialización relativo son as de coiro e calzado, maquinaria e equipo, óptica e similares e as de papel, artes gráficas e edición.

Finalmente, o **cadro 1.6.** reflicte a tendencia crecente do PIB nominal per cápita. En relación á media do conxunto do Estado, o PIB per cápita de Galicia representa o 81,4% en 2005, máis de tres puntos e medio por riba do rexistrado en 2000 (77,7%). Atendendo á evolución das dúas variables, PIB e poboación, este incremento ven explicado, fundamentalmente, pola dinámica poboacional.

Especialización absoluta e relativa da economía galega 2000-04: distribución segundo ramas de actividade

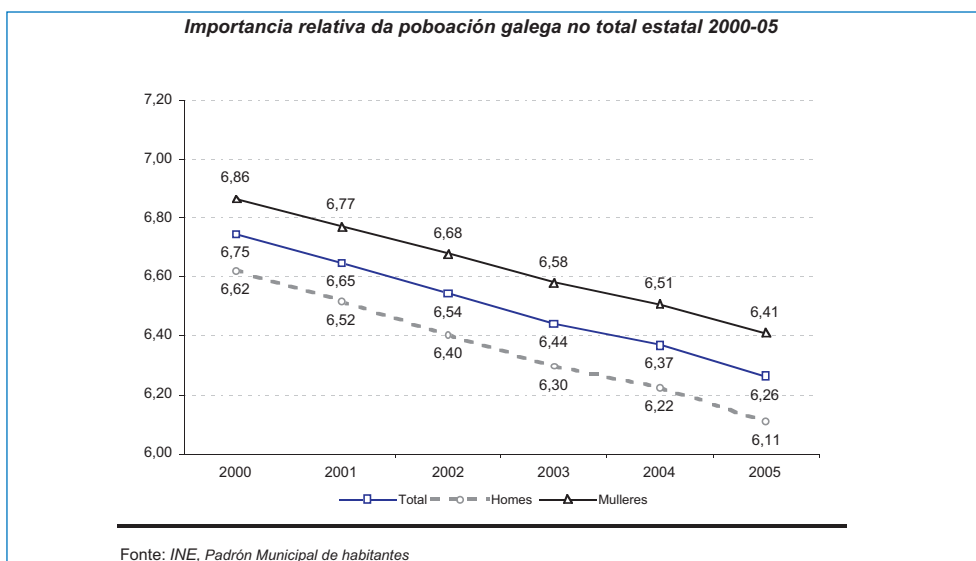
	Especialización absoluta						Índice de especialización relativa					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	(%)						(%)					
Sector primario	6,2	6,1	5,9	5,7	5,6	4,9	156,5	158,7	161,5	158,8	164,4	167,2
Agricultura, ganadería, caza y selvicultura	4,1	4,1	4,0	3,9	3,7		110,5	113,9	115,5	115,1	115,5	
Pesca	2,1	2,0	1,9	1,8	1,9		884,1	875,3	890,8	901,3	943,8	
Enerxía	4,4	4,2	4,2	4,1	3,8	3,5	176,4	171,9	177,6	171,3	165,6	154,7
Extracción de produtos energéticos; coquerías, refino e combustibles nucleares	1,2	1,3	1,2	1,1	1,0		172,8	176,5	178,8	166,1		
Enerxía eléctrica, gas e auga	3,2	2,9	3,0	3,0	2,8		177,8	169,9	177,1	173,3		167,5
Industria	15,6	15,1	14,8	14,4	13,9	13,5	95,4	94,3	96,2	98,1	98,1	99,5
Alimentación, bebidas e tabaco	2,5	2,5	2,3	2,3	2,3		112,1	117,3	114,1	116,0	116,5	
Téxtil e da confección; coiro e calzado	1,4	1,3	1,2	1,1	1,1		116,9	118,5	123,5	122,7	135,3	
Madeira e corcho	1,0	0,9	0,9	0,8	0,8		247,4	247,4	247,9	247,1	248,6	
Industria do papel; edición e artes gráficas	1,1	0,9	0,9	0,8	0,8		71,9	64,8	64,5	63,4	64,8	
Industria química	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6		38,2	37,7	42,3	42,8	44,6	
Industria da cortiza e materias plásticas	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4		63,5	67,8	68,0	65,4	55,1	
Outros produtos minerais non metálicos	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1		91,6	91,9	94,7	93,9	97,7	
Metalurxia e fabricación de produtos metálicos	2,3	2,2	2,2	2,2	2,2		88,6	87,4	88,5	91,6	93,5	
Maquinaria e equipo mecánico	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6		50,1	52,7	54,2	54,7	54,5	
Equipo eléctrico, electrónico e óptico	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4		56,0	52,0	50,9	49,7	50,3	
Fabricación de material de transporte	3,5	3,3	3,4	3,4	3,1		193,1	190,7	193,2	197,6	189,6	
Industrias manufactureiras diversas	0,5	0,4	0,4	0,5	0,5		54,7	52,6	55,4	64,5	67,5	
Construción	9,3	9,8	10,2	10,5	10,9	11,6	123,4	121,1	118,9	116,5	113,1	111,6
Servizos	9,3	9,8	10,2	10,5	10,9	11,6	123,4	121,1	118,9	116,5	113,1	111,6
Comercio e reparación	54,9	55,7	55,7	55,6	55,8	56,1	91,4	92,1	91,6	91,7	92,2	92,8
Hostalaría	9,3	9,4	9,4	9,0	9,1		92,1	92,5	92,7	90,8	92,8	
Transporte e comunicacións	5,3	5,3	5,3	5,3	5,5		76,4	77,7	77,2	77,9	80,9	
Intermediación financeira	5,2	5,5	5,3	5,3	5,1		79,2	81,7	78,8	79,7	78,4	
Inmobiliarias e servizos empresariais	3,7	3,8	3,8	3,6	3,5		88,6	85,7	84,8	84,1	83,2	
Administración pública	11,1	11,6	11,9	12,2	12,5		82,8	83,8	84,6	85,0	86,3	
Educación	5,6	5,4	5,3	5,6	5,8		98,8	98,4	98,5	105,1	107,0	
	5,5	5,5	5,4	5,3	5,1		123,0	123,2	122,5	120,1		
Actividades sanitarias e veterinarias; servizos sociais											116,7	
Outros servizos e actividades sociais; servizos persoais	5,0	5,1	5,1	5,2	5,1		109,5	112,4	111,5	107,3		
Fogares que empregan persoal doméstico	3,1	3,1	3,2	3,3	3,2		96,3	96,0	95,9	98,4	105,4	98,7
PIB prezos de mercado	100	100	100	100	100	100						

Fonte: INE, Contabilidad Regional de España. Base 2000

1.5.**Evolución do PIB nominal per cápita de Galicia respecto á media de España 2000-05**

Fonte: Elaboración propia a partir de INE, Contabilidad Regional de España. Base 2000

1.6.

1.7.

Poboación

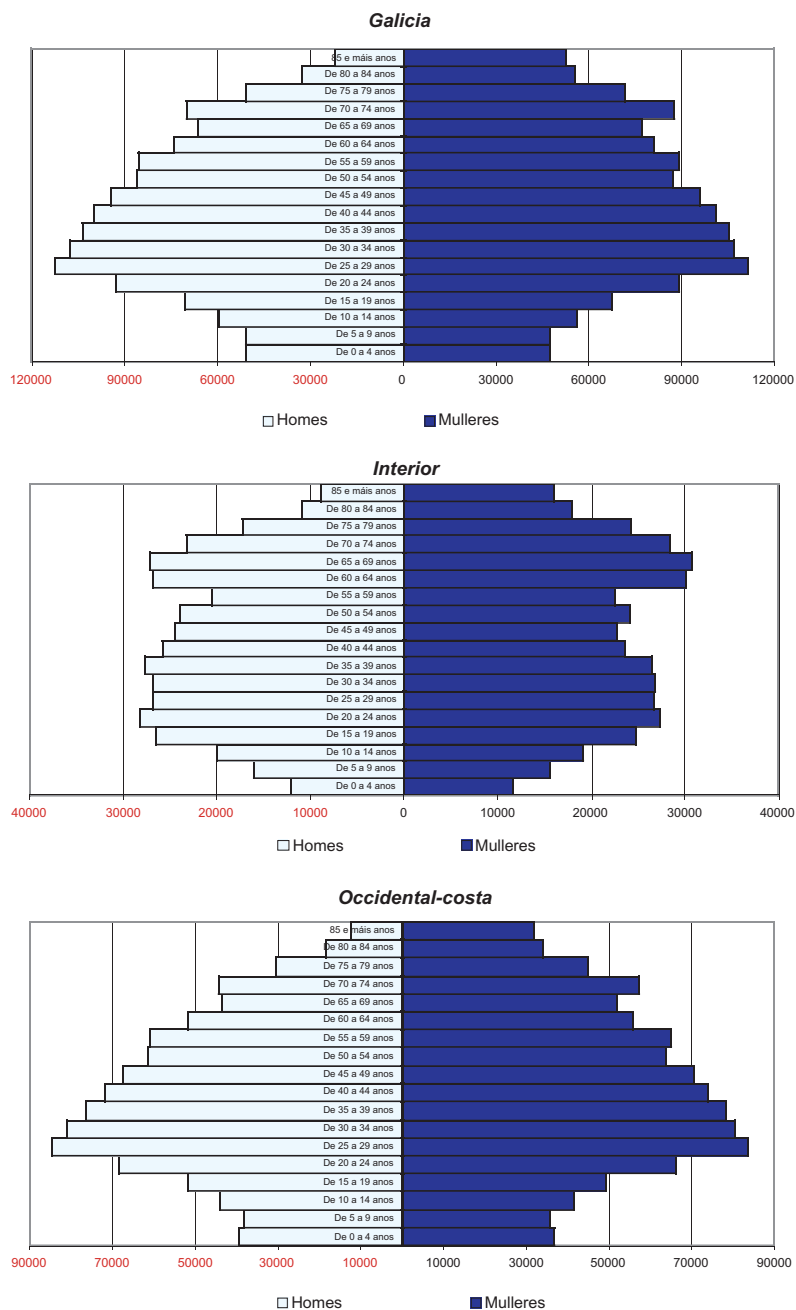
Un primeiro aspecto que se observa á hora de analizar a evolución demográfica en Galicia ao longo do período 2000-2005 é o estancamento da poboación. Os datos dos padróns municipais de habitantes indican que a poboación de Galicia a 1 de xaneiro de 2005 ascendía a 2.762.198 habitantes, fronte aos 2.731.900 galegos e galegas contabilizados a 1 de xaneiro de 2000. O **cadro A.4.** reflicte que a poboación galega medrou un 1,1% (30.298 persoas máis) no conxunto do período acumulado, fronte ao crecemento do 8,9% no conxunto do Estado. A taxa media anual acumulativa acadou en Galicia o 0,2% fronte ao 1,7% de media en España.

Este estancamento da poboación galega trae como consecuencias a perda do seu peso relativo no conxunto do Estado ou o envellecemento do stock demográfico. Dunha banda, o **cadro 1.7.** amosa o progresivo descenso do peso relativo da poboación galega respecto ao total español, que pasa do 6,75% de 2000 ao 6,26% de 2005. Doutra, coma reflicte o **cadro A.5.**, a poboación maior de 65 anos ou máis representaba a 1 de xaneiro de 2000 o 20,3% da poboación total de Galicia mentres que en 2005, esta porcentaxe era do 21,3% (16,9% e 16,7% de media en España, respectivamente). Este último aspecto adquire maior importancia se se ten en conta que en 1960 estas porcentaxes eran practicamente similares: 8,9% en Galicia e 8,2% no conxunto do Estado.

Derivado do anterior, as pirámides de poboación de Galicia, comparadas coas do conxunto de España, reflectirán unha menor poboación xoven e maior canto máis lonxeira. Os **cadros 1.8.** e **A.6.** amosan as pirámides de poboación de Galicia e España.

Asemade, xunto a este proceso de envellecemento da poboación, cómpre salientar que a demografía galega presenta, a diferenza do acontecido no total estatal, uns saldos vexetativos claramente deficitarios entre 2000 e 2005. Ao longo do período considerado, a taxa de crecemento acumulado do número de nacementos en Galicia foi moi inferior á rexistrada no conxunto do Estado (8,6% en Galicia e 17,3% en España). Do mesmo xeito, o número de defuncións en Galicia e en España medrou nun 1,8% e un 7,5%, respectivamente. A taxa media anual acumulativa do número de nacementos foi do 1,7% en Galicia, punto e medio inferior á rexistrada no conxunto do Estado, e a de defuncións, do 0,4% (1,5% de media en

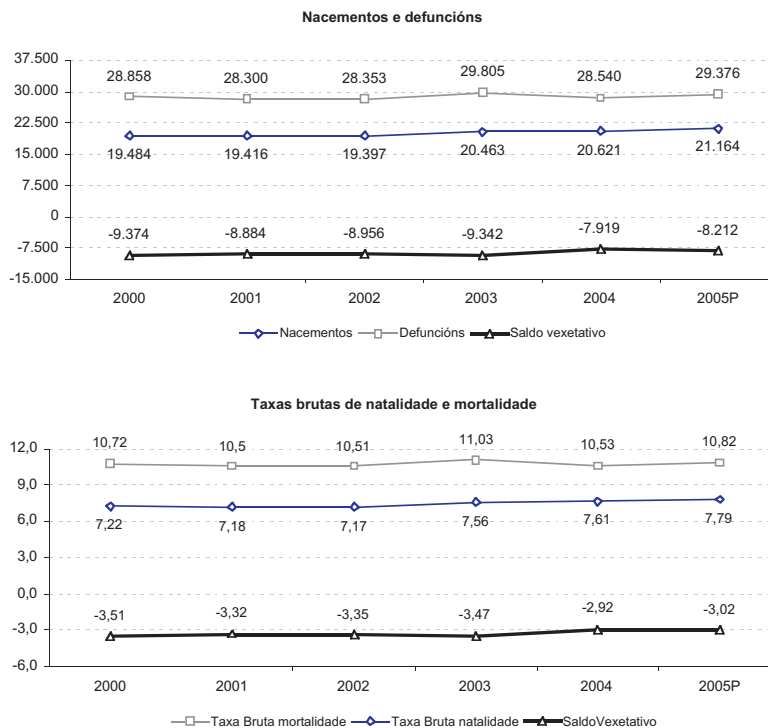
**Pirâmides de poboación de Galicia a 1 de xaneiro de 2005:
distribución segundo Galicia interior e Galicia occidental-costa**

Fonte: IGE. Padrón municipal de habitantes

■ 1.8.

Indicadores demográficos básicos de Galicia 2000-05

(1) As taxas brutas fan referencia ao numero de nacementos, mortos e saldo vexetativo por cada mil habitantes
Fonte: INE, Movimiento Natural de la Población e Indicadores demográficos básicos

1.9.

Importancia relativa da poboación estranxeira en Galicia e España 2000-05: distribución segundo sexos

	Poboación estranxeira			Poboación total		
	Ambos sexos	Homes	Mulleres	Ambos sexos	Homes	Mulleres
	(España = 100)			(España = 100)		
2000	2,77	2,60	2,95	6,75	6,62	6,86
2001	2,41	2,18	2,66	6,65	6,52	6,77
2002	2,15	1,91	2,41	6,54	6,40	6,68
2003	2,02	1,81	2,25	6,44	6,30	6,58
2004	1,92	1,73	2,14	6,37	6,22	6,51
2005	1,87	1,67	2,09	6,28	6,12	6,43

% de estranxeiros sobre o total da poboación

	Galicia			España		
	Ambos sexos	Varones	Mujeres	Ambos sexos	Varones	Mujeres
2000	0,94	0,93	0,94	2,28	2,38	2,19
2001	1,21	1,19	1,23	3,33	3,55	3,12
2002	1,55	1,52	1,58	4,73	5,10	4,37
2003	1,96	1,94	1,97	6,24	6,73	5,76
2004	2,12	2,09	2,15	7,02	7,54	6,52
2005	2,50	2,48	2,52	8,39	9,08	7,73

Fonte: INE, Padrón Municipal de Habitantes

1.10.

España). O **cadro 1.9.** amosa a evolución do número de nacementos, defuncións e saldo vexetativo tanto en termos absolutos coma en termos relativos.

Xunto ás xa mencionadas características de estancamento e envellecemento, existe en Galicia unha clara dualidade entre as comarcas do interior e as comarcas de denominada Galicia occidental-costa. Neste senso, setenta de cada cen habitantes están empadroados nas 24 comarcas englobadas dentro da Galicia occidental-costa⁴, que representan un terzo da superficie de Galicia.

A devandita concentración nas comarcas costeiras acentúase co paso do tempo, xa que o devandito incremento de 30.298 habitantes en Galicia entre 2000 e 2005 é resultado dunha medra de 45.508 persoas empadroadas nos concellos destas 24 comarcas e un descenso de 15.210 habitantes nos municipios das comarcas do interior.

Xunto a estes fluxos migratorios cómpre salientar a diferente estrutura por idades. Mentres que a Galicia occidental-costa presenta unha pirámide de poboación que podería considerarse coma normal para un país desenvolvido, non acontece o mesmo no caso do conxunto das comarcas do interior (**cadro 1.8.**).

No que atinxe á poboación estranxeira empadroada en Galicia, cómpre salientar que os grandes movementos inmigratorios non se producen en Galicia. Os datos dos Padróns municipais de habitantes reflicten non só o continuo descenso da importancia relativa da poboación estranxeira en Galicia no total da poboación estranxeira empadroada en España, senón tamén o reducido peso da poboación estranxeira en Galicia no conxunto da poboación galega.

Entre o un de xaneiro de 2000 e o de 2005, a poboación estranxeira en Galicia pasou de representar o 2,77% da poboación estranxeira en España ao 1,87% de 2005, mentres que o peso relativo da poboación total galega no total estatal descendeu dende o 6,75% ata o 6,28% do último ano. Asemade, os datos do **cadro 1.10.** amosan que os estranxeiros empadroados en Galicia representaban o 0,9% da poboación total galega en 2000 (2,3% de media en España) mentres que en 2005 esta porcentaxe era do 2,5% (8,4% no conxunto do Estado).

Coma xa se indicou nas últimas *Memorias sobre a situación económica e social de Galicia* do CES, o descenso demográfico é un dos problemas máis importantes aos que se enfronta a comunidade autónoma de Galicia dados os seus impactos políticos, económicos e sociais. Se os grandes movementos de inmigración non se producen en Galicia, se a poboación galega está estancada e é cada vez máis vella e se a taxa de natalidade é baixa, o que haberá é unha desigualdade demográfica e un menor tamaño de mercado. Este último aspecto provocaría que as potenciais empresas que poidan vir a Galicia non podan utilizar as economías de escala⁵.

Emprego

Cómpre salientar, coma un primeiro aspecto positivo, o feito de que a economía galega fora quen de xerar emprego e de avanzar cara o obxectivo comunitario fixado nos cumios de Estocolmo e Lisboa. Pola contra, e dada a incapacidade da economía galega para absorber o incremento do número de activos (95,6 miles de persoas máis entre os anos 2001 e 2004), a evolución do desemprego é o peor dato do mercado de traballo galego, ao incrementarse o número de parados (43,0 miles de desempregados máis entre 2001 e 2004) e a taxa de paro (pasa do 11,0% ao 13,6% nos dous anos considerados). Do mesmo xeito que se fai nas consideracións da *Memoria económica e social de Galicia 2005*, pódese dicir que o ritmo de xeración de emprego da economía galega non foi suficiente, e que aumentalo ha de ser un obxectivo prioritario que só se acadará cun maior dinamismo económico.

**Taxas de actividade, emprego e paro en Galicia e España
2000-2004: distribución segundo sexos**

		Taxa de actividade			
		2001	2002	2003	2004
España					
Ambos sexos		53,0	54,3	55,5	56,4
Homes		66,2	67,0	67,7	68,1
Mulleres		40,4	42,2	43,8	45,2
Galicia					
Ambos sexos		49,7	50,4	52,2	53,2
Homes		60,4	61,0	62,2	62,6
Mulleres		40,0	40,8	43,0	44,6
		Taxa de emprego			
		2001	2002	2003	2004
España					
Ambos sexos		47,4	48,0	49,1	50,2
Homes		61,2	61,5	62,0	62,5
Mulleres		34,3	35,3	36,8	38,4
Galicia					
Ambos sexos		44,2	44,3	45,5	46,0
Homes		55,7	56,0	57,0	56,9
Mulleres		33,8	33,7	35,1	36,0
		Taxa de paro			
		2001	2002	2003	2004
España					
Ambos sexos		10,6	11,5	11,5	11,0
Homes		7,5	8,2	8,4	8,2
Mulleres		15,2	16,4	16,0	15,0
Galicia					
Ambos sexos		11,0	12,2	12,7	13,6
Homes		7,8	8,3	8,4	9,2
Mulleres		15,5	17,5	18,4	19,3

(1) A serie que se emprega é 2001-04 por mor dos cambios metodolóxicos realizados nesta estatística. En primeiro lugar, a partir do primeiro trimestre de 2001, os datos reflicten a nova definición de parado establecida no regulamento 1897/2000 da CE e, polo tanto, os valores de activos, desempregados e inactivos non son directamente comparables cos de períodos anteriores. Doutra banda, no 1º trimestre de 2005 implantouse un procedemento centralizado para a realización das entrevistas telefónicas e reformuláronse algunhas das preguntas do cuestionario o que provocou unha rutura nas series dalgunhas variables da EPA.

Fonte: INE, Encuesta de Población Activa

1.11.

O devandito estancamento demográfico rexistrado en Galicia fai que o crecemento do produto interior bruto (PIB) se distribúa entre unha poboación practicamente constante. Isto provoca que a produtividade aparente do factor traballo teña unha medra importante ao longo do período considerado. A poboación activa galega experimentou unha medra moi inferior á media estatal entre 2001 a 2004, sendo de 8,3% en Galicia e do 11,8% no conxunto do Estado. A taxa media anual acumulativa neses catro anos foi do 2,7% en Galicia, un punto e unha décima inferior á rexistrada en España.

Dada a evolución da poboación maior de 16 anos, **cadros 1.11. e A.7.**, a taxa de actividade medra en Galicia dende o 49,7% ata o 53,2% de 2004 e a taxa de ocupación o fai dende o 44,2% de 2001 ata o 46,0% de 2004. A pesar desta evolución, e dados os crecements no conxunto do Estado, mentres que o diferencial da taxa de actividade de Galicia e de España mantense constante entre 2001 e 2004, o da taxa de ocupación medra dende 3,2 ata 4,2 puntos.

A poboación ocupada en Galicia entre os anos 2001 e 2004 experimentou unha taxa de crecemento medio anual acumulativo do 1,7%, sendo o incremento acumulado do 5,1%. En

Poboación maior de 16 anos en Galicia e España 2000-2004:
distribución segundo sexo e a súa relación coa actividade

	2001	2002	2003	2004	Taxa media acumulativa	Taxa acumulada
					(%)	
Galicia	2.331,7	2.337,9	2.348,3	2.357,4	0,4	1,1
Activos	1.158,6	1.178,6	1.225,2	1.254,3	2,7	8,3
Ocupados	1.031,0	1.035,3	1.069,4	1.083,7	1,7	5,1
Parados	127,7	143,4	155,8	170,6	10,2	33,6
Parados que buscan 1º emprego	27,1	31,6	34,3	35,0	9,1	29,1
Inactivos	1.170,6	1.159,3	1.123,1	1.103,2	-2,0	-5,8
España	34.067,2	34.614,6	35.215,3	35.810,8	1,7	5,1
Activos	18.050,7	18.785,6	19.538,2	20.184,5	3,8	11,8
Ocupados	16.146,3	16.630,3	17.296,0	17.970,9	3,6	11,3
Parados	1.904,4	2.155,3	2.242,2	2.213,7	5,3	16,2
Parados que buscan 1º emprego	333,3	358,7	374,2	336,2	0,6	0,9
Inactivos	15.977,0	15.829,0	15.677,1	15.626,3	-0,7	-2,2
Varóns						
	2001	2002	2003	2004	Taxa media acumulativa	Taxa acumulada
					(%)	
Galicia	1.110,5	1.113,5	1.119,3	1.124,1	0,4	1,2
Activos	670,4	679,1	696,2	704,1	1,7	5,0
Ocupados	618,2	623,1	637,6	639,5	1,1	3,4
Parados	52,1	56,0	58,6	64,7	7,5	24,0
Parados que buscan 1º emprego	8,2	8,8	9,6	8,8	2,6	7,0
Inactivos	437,5	434,4	423,1	420,1	-1,3	-4,0
España	16.577,1	16.861,1	17.174,5	17.488,2	1,8	5,5
Activos	10.978,6	11.294,4	11.629,3	11.905,1	2,7	8,4
Ocupados	10.150,5	10.365,0	10.652,9	10.934,3	2,5	7,7
Parados	828,1	929,4	976,4	970,8	5,6	17,2
Parados que buscan 1º emprego	110,4	128,7	140,5	128,4	5,7	16,3
Inactivos	5.559,0	5.566,8	5.545,3	5.583,1	0,1	0,4
Mulleres						
	2001	2002	2003	2004	Taxa media acumulativa	Taxa acumulada
					(%)	
Galicia	1.221,3	1.224,4	1.229,1	1.233,3	0,3	1,0
Activos	488,3	499,6	529,1	550,2	4,1	12,7
Ocupados	412,8	412,2	431,8	444,2	2,5	7,6
Parados	75,5	87,4	97,2	106,0	12,0	40,3
Parados que buscan 1º emprego	18,9	22,9	24,8	26,2	11,8	38,9
Inactivos	733,0	724,9	700,0	683,1	-2,3	-6,8
España	17.490,0	17.753,5	18.040,8	18.322,7	1,6	4,8
Activos	7.072,1	7.491,3	7.908,9	8.279,4	5,4	17,1
Ocupados	5.995,7	6.265,3	6.643,1	7.036,6	5,5	17,4
Parados	1.076,4	1.226,0	1.265,8	1.242,9	5,1	15,5
Parados que buscan 1º emprego	223,0	230,0	233,7	207,9	-2,1	-6,8
Inactivos	10.418,0	10.262,2	10.131,8	10.043,3	-1,2	-3,6

(1) A serie que se emprega é 2001-04 por mor dos cambios metodolóxicos realizados nesta estatística. En primeiro lugar, a partir do primeiro trimestre de 2001, os datos reflicten a nova definición de parado establecida no regulamento 1897/2000 da CE e, polo tanto, os valores de activos, desempregados e inactivos non son directamente comparables cos de períodos anteriores. Doutra banda, no 1º trimestre de 2005 implantouse un procedemento centralizado para a realización das entrevistas telefónicas e reformuláronse algunhas das preguntas do cuestionario o que provocou unha rutura nas series dalgunhas variables da EPA.

Fonte: INE, Encuesta de Población Activa

1.12.

termos absolutos, a ocupación en Galicia medrou en 52,7 miles de traballadores, acadando en 2004 un total de 1.083,7 miles de persoas.

O crecemento da economía de Galicia ao longo dos anos considerados foi acompañado dunha reasignación na estrutura interna da forza de traballo. Se en 2001 o sector primario galego acollía máis do 15% dos empregos, no ano 2004 concentra o 11,5% da poboación ocupada. Fronte a este descenso de case catro puntos porcentuais, os datos recollidos no **cadro A.8.** amosan que tan só o sector servizos rexistrou unha medra da importancia relativa da súa ocupación no total galego (en 2004 concentra o 57,4% da ocupación e o 53,9% en 2001), permanecendo practicamente constante o peso relativo da industria e da construción.

Ao longo do período considerado, mentres que o sector primario perdeu uns 32.000 empregos, o sector servizos creceu en 70,3 miles de persoas, a industria en case 7.400 ocupados e a construción en case 7.000. En termos relativos, a perda media anual acumulativa no sector primario foi do 7,1%, mentres que no sector servizos a taxa de crecemento media anual foi do 4,1% e na construción e na industria, do 1,8% e 1,3%, respectivamente. Este proceso de axuste non é mantible por moito máis tempo e a reestruturación do agro galego e a necesaria medra en termos de produtividade, nivel de ingresos e benestar económico debe basearse en meirande medida en avances positivos nos factores que lastran o desenvolvemento do sector e menos ou nada en destrución de emprego.

Esta perda de empregos no sector primario está provocada, alomenos, por dúas forzas coaduvantes. Dunha banda, o proceso de modernización que experimenta o sector agrogandeiro. Doutra, polo deterioro demográfico da poboación ocupada no sector⁶. Na comunidade autónoma de Galicia, os datos da EPA sinalan que, no ano 2001, trinta de cada cen persoas ocupadas no sector primario tiñan 55 e máis anos, sendo esta ratio de catorce de cada cen no conxunto do mercado de traballo galego. En 2004, a porcentaxe de traballadores que tiñan cumpridos os 55 anos era de 28,5% no sector primario cando no resto dos sectores non chega a catorce de cada cen traballadores.

Outra das características diferenciadoras do mercado de traballo galego respecto de España é o reducido grado de asalarización rexistrado no sector primario mentres que o resto do sectores produtivos presentan, **cadro A.9.**, unha porcentaxe de asalarización lixeiramente por baixo da media estatal. Os datos correspondentes ao ano 2004 indican que a porcentaxe de emprego asalariado neste sector sobre o emprego total no sector primario en Galicia acadou o 19,3%, case trinta puntos por baixo do acadado de media en España (48,8%). No conxunto do mercado de traballo, esta ratio foi do 73,9% en Galicia e do 81,9% en España.

Tendo en conta a desagregación dos asalariados segundo tipo de contrato ou relación laboral, cómpre salientar que entre os anos 2001 e 2004 a taxa de temporalidade permanece practicamente constante en Galicia (34,2% no primeiro ano e 34,0% no segundo), fronte ao descenso de máis dun punto rexistrado no conxunto do Estado (31,7% e 30,6%, respectivamente). Coma reflicte o **cadro A.10.**, tanto no caso dos homes coma das mulleres, a temporalidade en Galicia é superior á media estatal, salientando asemade, que a taxa de temporalidade feminina medra na Comunidade autónoma galega fronte á caída experimentada no conxunto de España.

Tanto no conxunto do Estado coma en Galicia, entre os dous anos considerados prodúcese un descenso da temporalidade no sector privado (37,8% e 36,7%, respectivamente) e unha medra no sector público (de 21,3% en 2001 a 24,5% en 2004). Tal coma recollen as consideracións do CES na súa Memoria correspondente ao ano 2004, *"non semella razoable o continuo incremento na temporalidade do emprego no sector público. En troques de axudar a resolver o problema de temporalidade, as propias administracións públicas galegas contribúen a agravalo. Semella urxente analizar as causas subxacentes a esta tendencia en col de achar solucións"*.

Tendo en conta os datos do crecemento analizados no primeiro apartado deste capítulo e os datos da ocupación reflectidos neste apartado, cómpre facer referencia á produtividade da economía galega en relación á estatal. A **produtividade aparente do factor traballo**, medida coma o cociente entre o produto interior bruto (prezos constantes) e o emprego medrou en Galicia (datos segundo metodoloxía 2005) no período 2001-2004 en 5,3 puntos porcentuais (3,5 puntos en España). Atendendo á distribución segundo sectores, o **cadro 1.13.** amosa que o valor da produción por ocupado medrou en todos os sectores, medrando por riba da media galega o sector primario e a construción.

Se a media estatal é 100, o PIB (prezos constantes) por ocupado en Galicia acadou en 2004 o valor de 84,6, máis de catro puntos por riba do rexistrado en 2001. Atendendo á distribución sectorial, o devandito **cadro 1.13.** reflicte que esta medra débese, fundamental-

**Produtividade aparente do factor traballo en Galicia e España 2001-2004:
distribución segundo sectores**

		PIB	Primario	Non primario	Industria	Construción	Servizos
		(en miles de € por ocupado /1.000)					
Galicia							
	2001	33.888,0	13.712,1	33.830,0	33.768,9	27.514,3	35.275,2
	2002	35.985,5	16.078,0	35.159,0	33.682,8	29.611,9	36.976,0
	2003	37.266,2	16.679,4	36.114,8	35.704,5	33.445,2	36.811,4
	2004	39.535,1	19.197,8	37.691,0	36.653,4	35.699,0	38.455,5
	taxa media anual acumulativa (%)	5,3	12,0	3,7	2,8	9,1	2,9
	taxa acumulada (%)	16,7	40,0	11,4	8,5	29,7	9,0
		PIB	Primario	Non primario	Industria	Construción	Servizos
		(en miles de € por ocupado /1.000)					
España							
	2001	42.156,9	25.172,2	39.198,9	39.497,9	29.298,6	40.952,9
	2002	43.848,0	26.708,9	40.609,9	40.442,2	31.538,2	42.377,7
	2003	45.243,7	28.220,0	41.617,4	41.685,5	33.633,9	43.122,6
	2004	46.748,4	28.845,2	42.822,8	42.998,5	35.946,2	44.119,1
	taxa media anual acumulativa (%)	3,5	4,7	3,0	2,9	7,1	2,5
	taxa acumulada (%)	10,9	14,6	9,2	8,9	22,7	7,7
		PIB	Primario	Non primario	Industria	Construción	Servizos
		(España = 100)					
Galicia / España							
	2001	80,4	54,5	86,3	85,5	93,9	86,1
	2002	82,1	60,2	86,6	83,3	93,9	87,3
	2003	82,4	59,1	86,8	85,7	99,4	85,4
	2004	84,6	66,6	88,0	85,2	99,3	87,2

Fonte: Elaboración propia a partir INE, Contabilidad Regional de España e EPA

1.13.

mente, ao aumento experimentado polo sector primario, que medra doce puntos. Esta notable converxencia da produtividade aparente do factor traballo e, polo tanto, dos ingresos por empregado, é consecuencia inmediata do devandito proceso de destrución de emprego que experimenta o sector agrario. O PIB por ocupado en Galicia no sector primario representa o 66,6% do PIB por ocupado en España en 2004, cando en 2001 era do 54,5%.

Os sectores non primarios, considerados no seu conxunto, presentan unha medra do PIB por ocupado de 1,7 puntos porcentuais, pasando do 86,3% do total estatal en 2001 ao 88,0% de 2004. Este incremento entre os dous extremos da serie considerada prodúcese fundamentalmente polo incremento da produtividade na construción, que acada un valor de 99,3 no ano 2004 (España = 100), máis de cinco puntos por riba da experimentada en 2001. O incremento no sector servizos foi de 1,0 puntos (87,2% en 2004), mentres que na industria esta ratio descende tres décimas (85,2% do valor estatal).

No que atinxe á situación do **desemprego** en Galicia, o **cadro 1.11.** reflicte que nos catro anos considerados a taxa de paro galega é superior á española. Se consideramos os datos dende o ano 2001⁷, as taxas de desemprego na comunidade galega son crecentes no tempo, pasando do 11,0% en 2001 ao 13,6% de 2004. Esta tendencia rexístrase tanto no caso dos homes coma das mulleres, pero resulta moito máis acusada no caso feminino, xa que a taxa de desemprego medra case catro puntos porcentuais no caso das mulleres e 1,4 puntos no caso dos homes. En 2004, a taxa feminina de paro ascendeu a 19,3%, fronte os 9,2% no caso dos homes.

A poboación parada medrou en Galicia a unha media anual do 10,2% (5,3% de media en España), acadando no derradeiro ano da serie os 170,6 miles de parados (o 7,7% do número de persoas desempregadas no conxunto do Estado). Coma se deduce do devandito **cadro 1.12.**, comparado co total estatal pódese salientar, dunha banda, o reducido peso do desemprego agrario, que representa en torno ao tres por cento da poboación parada fronte

Índices de frecuencia e incidencia da sinistralidade laboral en Galicia e España 2000-05

	Accidentes totais				Accidentes mortais			
	Índice de frecuencia Galicia	España	Índice de incidencia Galicia	España	Índice de frecuencia Galicia	España	Índice de incidencia Galicia	España
	<i>(accidentes por cada millón de horas traballadas)</i>		<i>(accidentes por cada mil afiliados a réximes SS coa continxencia de accidentes de traballo especificamente cuberta)</i>		<i>(accidentes mortais por cada cen millóns de horas traballadas)</i>		<i>(accidentes mortais por cada cen mil afiliados a réximes SS coa continxencia de accidentes de traballo especificamente cuberta)</i>	
2000	35,3	43,7	61,6	75,6	10,6	5,3	18,5	9,2
2001	35,7	42,8	62,7	73,5	7,1	4,7	12,4	8,0
2002	34,8	41,2	60,8	70,6	7,6	4,8	13,3	8,3
2003	34,3	37,6	58,8	63,9	7,3	4,4	12,6	7,4
2004	33,5	36,3	57,6	61,4	5,7	4,0	9,8	6,8
2005	33,5	35,9	56,9	60,1	6,4	3,8	10,9	6,3

Fonte: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociais, Estadística de accidentes de trabajo y enfermedades profesionales

■ 1.14.

a máis do oito por cento de media en España. Doutra, a elevada importancia relativa da poboación parada que está a procura do seu primeiro emprego ou que deixaron o último hai máis de tres anos, que representan en Galicia o 37,6% dos parados en 2004, fronte ao 27,4% rexistrado en España. Asemade, cómpre salientar que o sector servizos acolle o 38,4% do desemprego galego en 2004 fronte ao 43,9% en España.

Un último aspecto a ter en conta á hora de analizar a situación do mercado de traballo en Galicia é o da **sinistralidade**. Ao igual que o acontecido no conxunto do Estado, o número total de accidentes de traballo e enfermidades profesionais no período 2000-2005 medra en Galicia un 15,5%, acadando no derradeiro ano da serie un total de 99.939 accidentes e enfermidades profesionais (o 6% do total estatal nese ano). Pola contra, no conxunto do Estado, o número de accidentes e enfermidades profesionais reduciuse entre os anos 2000 e 2005 nun 7,9%.

No que atinxe aos accidentes con baixa en xornada de traballo, cómpre salientar a tendencia crecente do número total de accidentes, que en 2005 ascendeu a 49.866, o que sitúa a Galicia coma a quinta comunidade con maior número de accidentes, tras Andalucía, Cataluña, Madrid e a C. Valenciana. O **cadro A.11**. reflicte as variacións de volume do número de accidentes (referencia 2000=100) e amosa, dunha banda, que é superior en Galicia que no conxunto do Estado, e doutra, que o número de accidentes descende en Galicia tan só en 2003.

O sector servizos é o que presenta o maior número de accidentes con baixa en xornada de traballo, seguido da industria e da construción. No que ás distintas actividades económicas se refire, as ramas con maior sinistralidade en Galicia nos últimos anos foron as da construción, fabricación de produtos metálicos agás maquinaria e equipo, as do comercio polo miúdo e as da industria de alimentos, bebidas e tabaco.

Se nos fixamos no índice de incidencia, que reflicte a relación entre o número de accidentes con baixa no centro de traballo e a poboación afiliada a réximes da Seguridade Social coa continxencia de accidentes de traballo especificamente cubertas, e no índice de frecuencia, que indica a relación entre o número de accidentes e as horas traballadas, o **cadro 1.14**. indica que no caso do número total de accidentes, Galicia presenta valores inferiores aos do conxunto do Estado. Pola contra, no caso dos accidentes mortais, tanto nun caso coma noutro, estes índices son superiores en Galicia.

En relación co acontecido no resto das comunidades autónomas, Galicia sitúase como a quinta comunidade co menor índice de incidencia en 2005 (a segunda no ano 2000) e a segunda comunidade autónoma co índice máis elevado no caso dos accidentes mortais. Extremadura, Aragón, Cantabria e Madrid son as comunidades con índices de incidencia por

Evolución do número de empresas en Galicia 2000-05: distribución segundo número de asalariados

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Taxas 2000/05	
							Taxa media acumulativa (%)	Taxa acumulada (%)
Total	167.732	165.726	174.077	180.977	185.722	191.642	2,7	14,3
Sen asalariados	87.694	83.996	87.722	89.431	91.701	94.111	1,5	7,3
1 a 2 asalariados	47.487	48.206	51.642	54.801	56.461	58.527	4,3	23,2
3 a 5 asalariados	16.740	17.277	18.005	19.310	19.554	20.414	4,1	21,9
6 a 9 asalariados	7.430	7.595	7.779	8.176	8.399	8.665	3,1	16,6
10 a 19 asalariados	4.782	4.889	5.099	5.319	5.397	5.587	3,2	16,8
20 a 49 asalariados	2.586	2.711	2.722	2.811	3.025	3.075	3,6	18,9
50 a 99 asalariados	594	607	640	643	669	733	4,3	23,4
100 a 199 asalariados	254	269	265	287	302	311	4,2	22,4
200 a 499 asalariados	122	126	142	132	148	155	5,2	27,0
500 a 999 asalariados	28	29	32	36	33	31	2,4	10,7
1.000 a 4.999 asalariados	13	18	27	29	31	31	20,6	138,5
5.000 ou máis asalariados	2	3	2	2	2	2	3,3	0,0

(1) os datos están referidos a 1 de xaneiro do ano seguinte
 Fonte: INE, Dirce

1.15.

baixo do galego, mentres que A Rioxia presenta o índice de incidencia máis elevado no caso dos accidentes mortais.

Sector empresarial

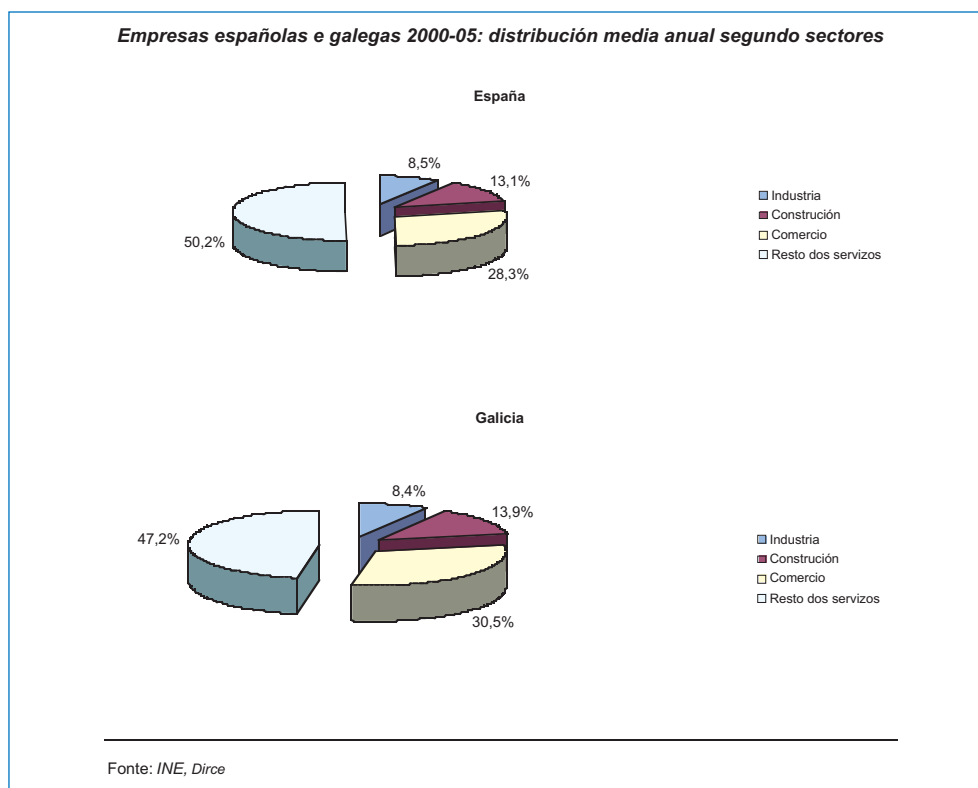
Os datos estatísticos recollidos no Directorio Central de Empresas (Dirce)⁸ do INE –non recolle información sobre determinadas ramas económicas, como son as actividades primarias– reflicten que o número total de empresas activas en Galicia a 1 de xaneiro de 2006 ascendeu a 191.642, o que representa o 6,0% do conxunto de empresas activas en España. Comparado coa mesma data do ano 2000, a taxa media acumulativa de crecemento do número de empresas en Galicia foi do 2,7%, un punto menos que a media estatal. Isto explicaría a caída da importancia relativa do número de empresas galegas no conxunto do Estado.

A análise da densidade empresarial reflicte que o número de empresas por cada mil habitantes en Galicia é inferior ao rexistrado no conxunto do Estado ao longo do período 2000-2005. A comunidade autónoma de Galicia posúe en 2005 un total de 69,2 empresas por cada 1.000 habitantes, fronte ás 70,1 empresas de media en España. A pesar desta menor densidade empresarial, cómpre salientar que, con carácter xeral, o diferencial coa media estatal redúcese ao longo dos seis anos considerados. Asemade, comparado cos datos do ano 2000, este indicador medra en Galicia en 7,9 empresas por cada mil habitantes fronte ás 6,9 empresas máis en España.

O sector servizos acolle 78 de cada cen empresas activas en Galicia ao longo dos seis anos considerados. As empresas pertencentes ao subsector comercio supoñen o 30,5% do total de empresas activas en Galicia nese período de tempo, e un 47,2% ao subsector denominado “resto de servizos”. Coma reflicte o **cadro 1.16.**, un 13,9% da empresas pertencen á construción e un 8,4% son empresas industriais.

A construción foi o sector que presentou a maior taxa media acumulativa de crecemento entre 2000 e 2005, cun 5,1%. Seguiulle o subsector “resto dos servizos”, cun 3,8%, e os sectores comercio e industrial, cun 0,7% e un 0,3%, respectivamente. Comparando os dous extremos da serie considerada, da devandita medra de 23.910 empresas, 15.805 pertencen ao subsector resto de servizos (66,1%), 6.124 empresas (25,6%) ao sector da construción e 1.782 ao subsector do comercio (7,5%). Tan só 199 empresas son empresas industriais (0,8%).

Ao longo deses seis anos, as catro ramas de actividade máis importantes dentro do sec-

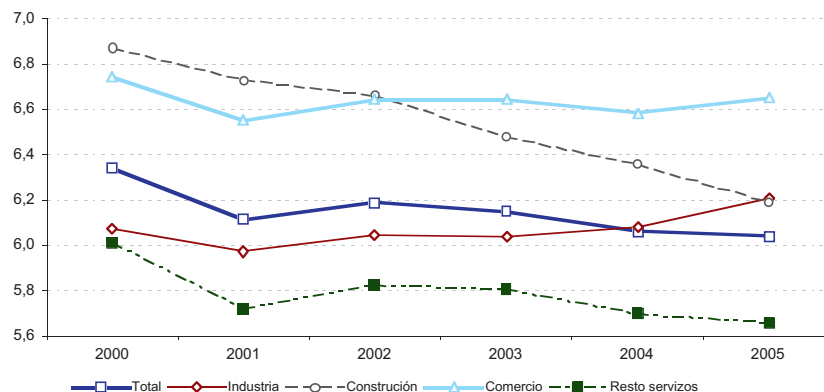
1.16.

tor servizos son, segundo o número de empresas, as de "comercio polo miúdo, agás vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores", "hostalería", "outras actividades empresariais" e as de "comercio por xunto, agás vehículos de motor e motocicletas", que en conxunto acollen, a 1 de xaneiro de 2006, o 48,5% das empresas galegas (51,3% en 2000). No ámbito das empresas do sector industrial salientan as da "industria de produtos alimentarios e bebidas", as de "fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipo" e as da industria da madeira e cortiza, agás mobles, cestería e espartería", que acollen o 3,5% das empresas galegas (4,1% en 2000).

No que atinxe ao tamaño das empresas galegas, do **cadro A.15**, dedúcese que en 2005 case a metade delas (94.111 firmas) eran empresas sen asalariados, un 30,5% (58.527 empresas) posúen de 1 a 2 empregados e un 10,7% (20.414) teñen de 3 a 5 asalariados. Tan só un 0,7% das empresas (1.263) teñen máis de 50 persoas empregadas.

Comparando a situación de 2005 coa do ano 2000 (considéranse os datos a 1 de xaneiro do exercicio seguinte), o número de empresas activas medrou en 23.910, das que o 46,2% (11.040) corresponde a empresas que posúen de 1 a 2 traballadores, e o 26,8% (6.417) a empresas sen asalariados. Tan só o 1,0% destas empresas (250 sociedades) dan traballo a máis de 50 empregados.

Se a aproximación ao tamaño medio das empresas se fai a través do cociente do número de traballadores afiliados á Seguridade Social no réxime xeral e nos réximes da minaría do carbón e de autónomos entre o número de empresas, a dimensión media da empresa galega é inferior á media estatal ao longo dos anos considerados (2000-2005)⁹. O número medio de traballadores nas empresas galegas medra dende os 4,5 traballadores de 2000 ata os 4,7 traballadores de 2005, manténdose constante nos 5,2 traballadores no conxunto do Estado. Tanto en Galicia coma en España, as súas empresas presentan o seu tamaño medio máis elevado no ano 2001, con 4,8 e 5,3 traballadores por empresa, respectivamente.

Importancia relativa da empresa galega no total estatal 2000-05: distribución segundo sectores

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Total	6,34	6,11	6,19	6,15	6,06	6,04
Industria	6,07	5,97	6,05	6,04	6,08	6,21
Construción	6,87	6,73	6,66	6,48	6,36	6,19
Comercio	6,74	6,55	6,65	6,64	6,58	6,65
Resto servizos	6,01	5,72	5,83	5,81	5,70	5,66

(1) Datos referidos a 1 de xaneiro do ano seguinte
 Fonte: INE, Dirce

1.17.

Se se consideran tan só as empresas con asalariados, que representan en torno á metade do tecido empresarial galego, este indicador, onde non se inclúen os traballadores autónomos, amosa tamén unha menor dimensión das empresas galegas. Ao igual que no caso anterior, o tamaño medio máis elevado acádase en 2001, descendendo a partir de entón ata os 8,7 traballadores por empresa en España no ano 2005 e os 7,3 traballadores por empresa en Galicia. No primeiro ano da serie, as empresas españolas tiñan 9 traballadores, mentres que en Galicia o tamaño medio era de 7,4 traballadores (en 2001, o número medio de traballadores por empresa era de 9,1 persoas en España e de 7,6 persoas en Galicia).

Os datos do Dirce reflicten o predominio da condición xurídica de persoas físicas, que representan o 60% das empresas existentes en Galicia a un de xaneiro de 2006, fronte ao 29,6% das sociedades de responsabilidade limitada ou o 2,1% no caso das sociedades anónimas. Comparado co total estatal, o peso relativo das "persoas físicas" foi nesa data do 6,4% e o das SRL, do 5,7% (**cadro A.13.**).

No período 2000-2005 o número de empresas coa condición xurídica de persoas físicas medrou a unha taxa media anual acumulativa do 0,6%, sendo esta medra do 7,0% no caso das sociedades de responsabilidade limitada. No conxunto do Estado, estes incrementos foron do 1,6% e do 8,3%, respectivamente.

Un aspecto importante a ter en consideración á hora de analizar a base empresarial galega é o da **dinámica empresarial**. No período 2000-2005, o número total de empresas constituídas medrou en Galicia a unha media anual do 4,7% (oito décimas máis que no conxunto do Estado), acadando no derradeiro ano as 6.457 sociedades.

Se consideramos coma indicador da taxa de creación de empresas a ratio "número de sociedades constituídas por cada 10.000 habitantes", Galicia presenta ao longo do período considerado un valor inferior ao do conxunto do Estado, acadando no último ano as 23,3 sociedades constituídas por cada dez mil habitantes fronte ás 31,1 sociedades de media en España. No ano 2000, o número de sociedades constituídas por cada 10.000 habitantes

Actividade empresarial 2002-04: evolución do investimento e do financiamento

	2002	2003	2004	Taxa variación	
		(%)		03/02	04/03
INVESTIMENTO TOTAL	100	100	100	9,9	12,1
Investimento en fixo (neto)	42,35	41,65	40,75	8,1	9,6
Gastos amortizables	0,75	0,72	0,71	4,3	10,9
Inmovilizado inmaterial	3,56	3,44	3,17	6,2	3,3
Inmovilizado material	26,69	25,91	25,54	6,6	10,5
Outro inmovilizado	11,28	11,53	11,29	12,2	9,8
Outro activo fixo	0,06	0,06	0,04	14,7	-20,8
Investimento en circulante (neto)	57,65	58,35	59,25	11,2	13,8
Existencias	18,48	19,45	19,97	15,6	15,1
Deudores	29,24	29,47	29,41	10,8	11,8
Tesourería	4,00	4,12	3,86	13,2	4,9
Outro activo circulante	5,93	5,31	6,01	-1,6	26,7
FONTES DE FINANCIAMENTO	100	100	100	9,9	12,1
Financiamento permanente	51,44	52,02	52,06	11,1	12,2
Fondos propios	31,17	31,64	31,78	11,5	12,5
Financiamento alleo a longo prazo	18,13	18,27	18,15	10,7	11,4
Ingresos distribuír varios exercicios	2,14	2,10	2,13	8,1	13,4
Financiamento alleo a curto prazo	48,56	47,98	47,94	8,6	12,0
FONDO DE ROTACIÓN	9,09	10,37	11,31	25,3	22,2

(1) Os datos corresponden a unha mostra homoxénea de 12.994 empresas.
Fonte: Ardán

■ **1.18.**

Fontes de financiamento empregadas polos emprendedores para a posta en marcha da súa empresa: distribución segundo emprendedores nacentes e emprendedores novos

	Emprendedores nacentes	Emprendedores novos
	(%)	
Institucións financeiras	34,9	39,5
Ningunha	17,8	23,7
Institucións financeiras + programas gubernamentais	12,3	17,1
Familia directa	9,6	2,3
Institucións financeiras + amigos	7,7	
Programas gubernamentais	7,4	8,8
Familia directa + Institucións financeiras	5,2	2,2
Amigos	2,6	
Familia directa + amigos + Institucións financeiras		4,4
Compañeiros	2,5	
Familia directa + Institucións financeiras + programas gubernamentais		4,4

(1) Considérase empresa necente toda iniciativa emprendedora de ata tres meses de actividade. Por empresa nova enténdese toda iniciativa emprendedora de entre 3 e 42 meses de actividade
Fonte: Informe GEM 2005

■ **1.19.**

ascende en Galicia a 19,0 sociedades, mentres que no conxunto do Estado éste era de 28,1 sociedades.

No que atinxe ás disolucións de sociedades mercantís, a taxa media de crecemento anual acumulativo en Galicia entre os anos 2000 e 2005 foi en Galicia do 15%, dez puntos máis que en España, polo que o peso relativo do número de disolucións de empresas galegas no total estatal medrou dende o 4,7% ata o 7,7% do ano 2005.

Se se considera o índice de rotación empresarial como o cociente entre o número de disolucións de empresas fronte ao de novas constitucións, tanto en Galicia coma no conxunto do Estado aumenta este indicador, sendo esta medra máis acusada na comunidade galega que en España. No período 2000-2005, a ratio acada as 9,6 sociedades disoltas por cada cen empresas constituídas en Galicia, cando no conxunto do Estado este indicador foi de 7,8 sociedades.

No que á análise da situación empresarial en Galicia dende a **perspectiva económica, financeira e competitiva** se refire, a partir dos datos de Ardán¹⁰ dedúcense coma principais aspectos favorables a boa medra dos ingresos de explotación e do valor engadido bruto a custo de factores no período considerado (aínda que presentan certa desaceleración); a mellora no control dos custos externos, o que posibilita que o VEB presente un ritmo de crecemento superior ao dos ingresos; a desaceleración no crecemento do financiamento a curto prazo; e un incremento dos resultados empresariais no período 2001-2003, aínda que motivados máis pola evolución favorable dos custos financeiros que da explotación.

Pola contra, entre os aspectos menos favorables cómpre salientar, dunha banda, a inadecuada estrutura financeira do conxunto das empresas consideradas, dado o elevado peso da débeda a curto prazo (non obstante, cómpre salientar a desaceleración experimentada no seu incremento). Doutra banda, os valores da rendibilidade económica considéranse baixos ou insuficientes, do que se desprende unha certa debilidade estratéxica na competitividade empresarial. Asemade, cómpre salientar a caída de marxes (empeora a eficiencia económica) así coma un deterioro da produtividade do emprego.

No que ao financiamento do proceso emprendedor se refire, o **cadro 1.19** reflicte que as entidades financeiras son a súa principal fonte de financiamento: un 60% dos emprendedores nacentes e as tres cuartas partes dos emprendedores novos recibiron, ou esperan facelo, financiamento bancario. Os programas públicos de axudas e a familia directa sitúanse como segunda e terceira vía de financiamento.

Sector exterior

A achega da demanda externa ao crecemento do PIB a prezos de mercado é negativa ao longo de todo o período considerado (fonte IGE, *Contabilidade trimestral*). En 2005, esta achega era de -1,1 puntos, fronte aos -0,3 puntos de 2000. No ano 2002 rexistrouse a contribución negativa máis elevada, con -2,1 puntos.

En termos absolutos, os datos da *Contabilidade trimestral* do IGE reflicten que as exportacións galegas, tanto ao conxunto do Estado como a terceiros países, acadaron no ano 2005 un valor de 28.693,5 millóns de euros (prezos correntes) e que as importacións ascenderon a 35.322,0 millóns de euros. O grao de apertura da economía galega situouse no 133,6% e a taxa de cobertura acadou o 81,2%.

Atendendo á evolución entre 2000 e 2005 (fonte IGE, *Contas económicas de Galicia*), cómpre salientar que o valor total das exportacións rexistrou unha taxa de crecemento medio anual acumulativo do 7,5%, acadando as importacións unha taxa de incremento do 8,0%. Tendo en conta esta evolución, o déficit comercial experimentou unha medra media anual do 10,7%, pasando dos 4.044,7 millóns de euros de 2000 aos 6.628,5 millóns de euros do ano 2005. O **cadro 1.20** reflicte o incremento do grao de apertura e da taxa de cobertura entre os dous anos considerados.

Como primeira característica das relacións comerciais galegas, cómpre salientar que España é o principal mercado dos nosos produtos, ao acoller en torno ao 65% das importacións e case o 60% das exportacións galegas. O devandito **cadro 1.20** amosa o saldo negativo da balanza comercial nas relacións co resto das CC.AA. nos seis anos considerados. Este déficit comercial experimentou unha taxa de crecemento medio anual acumulativo do 7,5%, sendo a medra acumulada entre 2000 e 2005 do 34,8%. A taxa de cobertura medrou en máis dun punto porcentual, pasando do 77,3% ao 78,5% de 2005.

No que ao comercio exterior con terceiros países se refire, cómpre salientar a forte concentración e especialización das relacións comerciais. Dunha banda, a provincia de Pontevedra acapara ao redor do 60% das relacións comerciais galegas, aínda que esta porcentaxe descende máis de trece puntos entre 2000 e 2005 (62,1% e 48,7%, respectivamente).

Principais indicadores do comercio exterior galego 2000-05

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	(en millóns de €)					
PIB, prezos de mercado	33.886,6	36.504,8	38.882,2	41.555,1	44.671,8	47.933,7
Exportacións	20.027,3	21.779,4	23.247,0	24.934,4	27.027,1	28.693,5
Resto de CC.AA.	11.728,9	12.512,9	13.508,9	15.065,1	16.769,6	16.923,6
3º países	8.298,4	9.266,5	9.738,1	9.957,4	10.498,7	12.125,2
Importacións	24.072,0	25.646,3	27.961,6	30.321,8	32.861,9	35.322,0
Resto de CC.AA.	15.176,3	16.228,3	18.794,6	20.077,2	21.855,5	21.569,8
3º países	8.895,7	9.418,0	9.167,0	10.244,6	11.006,4	13.752,2
Saldo Comercial	-4.044,7	-3.866,9	-4.714,6	-5.387,4	-5.834,8	-6.628,5
Resto de CC.AA.	-3.447,4	-3.715,4	-5.285,7	-5.012,2	-5.086,0	-4.646,2
3º países	-597,3	-151,5	571,1	-287,1	-507,6	-1.627,0
	(%)					
Taxa de cobertura	83,2	84,9	83,1	82,2	82,2	81,2
Resto de CC.AA.	77,3	77,1	71,9	75,0	76,7	78,5
3º países	93,3	98,4	106,2	97,2	95,4	88,2
Grao de apertura	130,1	129,9	131,7	133,0	134,1	133,6

(1) O importe das relacións co resto das Comunidades Autónomas calcúlase coma a diferenza entre o valor total das exportacións e importacións recollido nos cadros macroeconómicos de Galicia e o importe do comercio galego coa UE e terceiros países.

Fonte: IGE, Contas Económicas de Galicia, base 2000, e ICEX, Base de datos Stacom

■ **1.20.**

Importancia relativa dos cinco primeiros capítulos exportadores e importadores de Galicia no conxunto do período 2000-05

	exportacións						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000-05
capítulo 87	45,8	49,8	49,0	46,2	43,8	34,5	44,4
capítulo 03	8,1	7,8	7,9	7,9	7,8	6,9	7,7
capítulo 62	4,4	4,8	6,0	6,7	7,7	7,5	6,3
capítulo 89	3,4	1,3	2,1	3,4	2,8	10,5	4,0
capítulo 61	2,4	2,4	3,4	4,2	4,4	4,4	3,6
cinco primeiros capítulos	64,1	66,1	68,4	68,4	66,5	63,8	66,0
	importacións						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000-05
capítulo 87	33,4	32,0	27,6	26,5	25,7	20,8	27,1
capítulo 27	16,7	12,5	13,7	13,1	13,9	15,3	14,2
capítulo 03	11,9	14,1	13,6	13,2	11,8	10,1	12,3
capítulo 72	2,5	2,6	3,4	3,9	5,2	5,1	3,9
capítulo 62	2,6	3,0	4,2	4,7	4,2	4,3	3,9
cinco primeiros capítulos	67,1	64,2	62,5	61,4	60,8	55,6	61,4

(1) Capítulo 87.- Automóvil, tractores, ciclos e demais vehículos terrestres, as súas partes e accesorios)

Capítulo 03.- Peixes e crustáceos, moluscos e outros invertebrados acuáticos

Capítulo 62.- Prendas e complementos de vestir, agás os de punto.

Capítulo 61.- Prendas e complementos de vestir, de punto.

Capítulo 89.- Navegación marítima ou fluvial

Capítulo 27.- Combustibles minerais, aceites minerais e produtos da súa destilación; materias bituminosas; ceras minerais.

Capítulo 72.- Fundición, ferro e aceiro.

Fonte: Elaboración propia a partir de base de datos ICEX-STACOM

■ **1.21.**

Fluxos de investimento directos en Galicia 2000-2005: distribución segundo investimento estranxeiro en Galicia e galego no exterior

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000-2005
Inv. estranxeiro en Galicia								
Valor	(en millóns de €)	21,9	502,4	484,7	34,9	391,0	190,3	1.625,4
Galicia / España	(%)	0,1	3,2	4,2	0,4	4,4	1,4	1,9
Inv. Galego no estranxeiro								
Valor	(en millóns de €)	193,0	497,7	1.344,6	204,4	497,2	766,8	3.503,7
Galicia / España	(%)	0,4	1,9	5,1	1,1	1,3	2,7	1,9
Saldo neto								
	(en millóns de €)	171,1	-4,7	859,9	169,5	106,2	576,5	1.878,4
Taxa de cobertura								
	(%)	879,7	99,1	277,4	585,4	127,2	402,9	215,6

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de *Ministerio de Industria, Turismo y Comercio, Datainve* Estadísticas de Inversiones

1.22.

te). Doutra, a Unión Europea é o segundo mercado en importancia, dado que un 80% das vendas galegas a terceiros países dirixense a estes países e en torno ao 60% das compras a terceiros países veñen desta zona xeográfica. Ademais, un só capítulo arancelario, o 87 (automóvil, tractores; ciclos e demais vehículos terrestres, as súas partes e accesorios), representa no conxunto dos anos analizados o 27,1% das importacións e o 44,4% das exportacións á UE e ao resto do mundo. O peso relativo dos cinco primeiros capítulos de importación e exportación sitúase no 61,4% e 66,0%, respectivamente, cando no ano 2000 estes mesmos capítulos representaban o 67,1% e o 64,1%, respectivamente.

Ao longo do período 2000-2005, salienta a reducida incidencia en Galicia dos **fluxos de investimentos directos**, en termos brutos, tanto dentro do investimento estranxeiro en Galicia coma galego no exterior. O **cadro 1.22.** indica que Galicia, no conxunto do período analizado, acolle menos do 2% do total dos fluxos de investimento directo en España. Estes indicadores contrastan coa participación de Galicia no comercio exterior de España, que acadou o 7,2% no caso das exportacións e o 5,5% no das importacións.

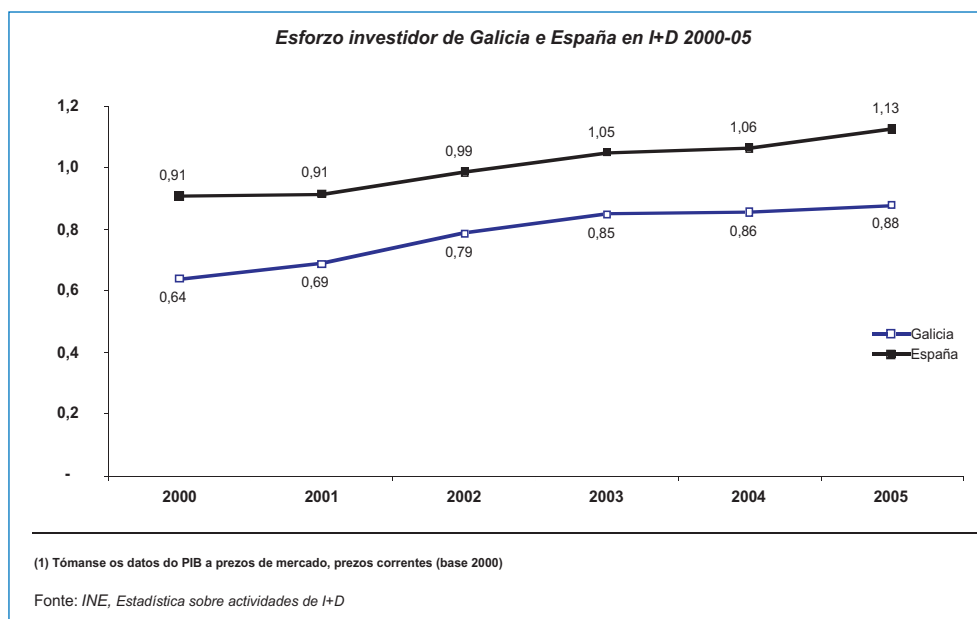
O devandito cadro indica a condición de Galicia coma exportadora neta de capitais no cómputo global dos anos analizados (o saldo neto ascende a 1.878,4 millóns de euros) e cunha cobertura do 215,6%.

No que atinxe á estrutura xeográfica e sectorial do investimento, hai que destacar, dunha banda, a importancia da Unión Europea coma principal área de procedencia e destino do investimento. Doutra, no conxunto do período analizado o investimento estranxeiro total en Galicia concentrouse principalmente nos sectores de "fabricación doutros produtos mineiros non metálicos", "transporte terrestre, transporte por tubería" e "fabricación de vehículos de motor", que acollen o 70% do investimento, mentres que o galego no exterior dirixiuse fundamentalmente á industria química, ás telecomunicacións e á banca e outros intermedios financeiros, que acollen o 45,3%.

I+D+i e uso das TIC

O sistema galego de innovación e desenvolvemento tecnolóxico caracterízase, dunha banda, pola marcada orientación científico-académica da actividade investigadora, é dicir, polo predominio do entorno público (universidades e Administración pública). Doutra, polo insuficiente esforzo en investigación e desenvolvemento tecnolóxico (medido pola participación do gasto interno en I+D no PIB) en relación ás medias española e europea.

Tal coma reflicte o **cadro 1.23.**, a intensidade de gasto en I+D acadou en 2005 o 0,88%, moi por baixo das medias estatal e europea (1,13% e 1,85%, respectivamente) e

1.23.

lonxe do obxectivo comunitario do 3% a acadar en 2010. Comparado coas cifras correspondentes ao ano 2000, o esforzo en I+D experimentou un lixeiro repunte en Galicia, pasando do 0,65% nesa data ao devandito 0,88% en 2004.

O gasto total interno en I+D en 2005 ascendeu a 405.196 miles de euros, un 93,5% máis do gasto realizado en 2000. A taxa media anual acumulativa ao longo deses seis anos é do 14,1%, case dous puntos por riba do rexistrado no conxunto do Estado. A importancia relativa do gasto galego en I+D no gasto total estatal foi en 2005 do 4,0%, tres décimas máis que no ano 2000.

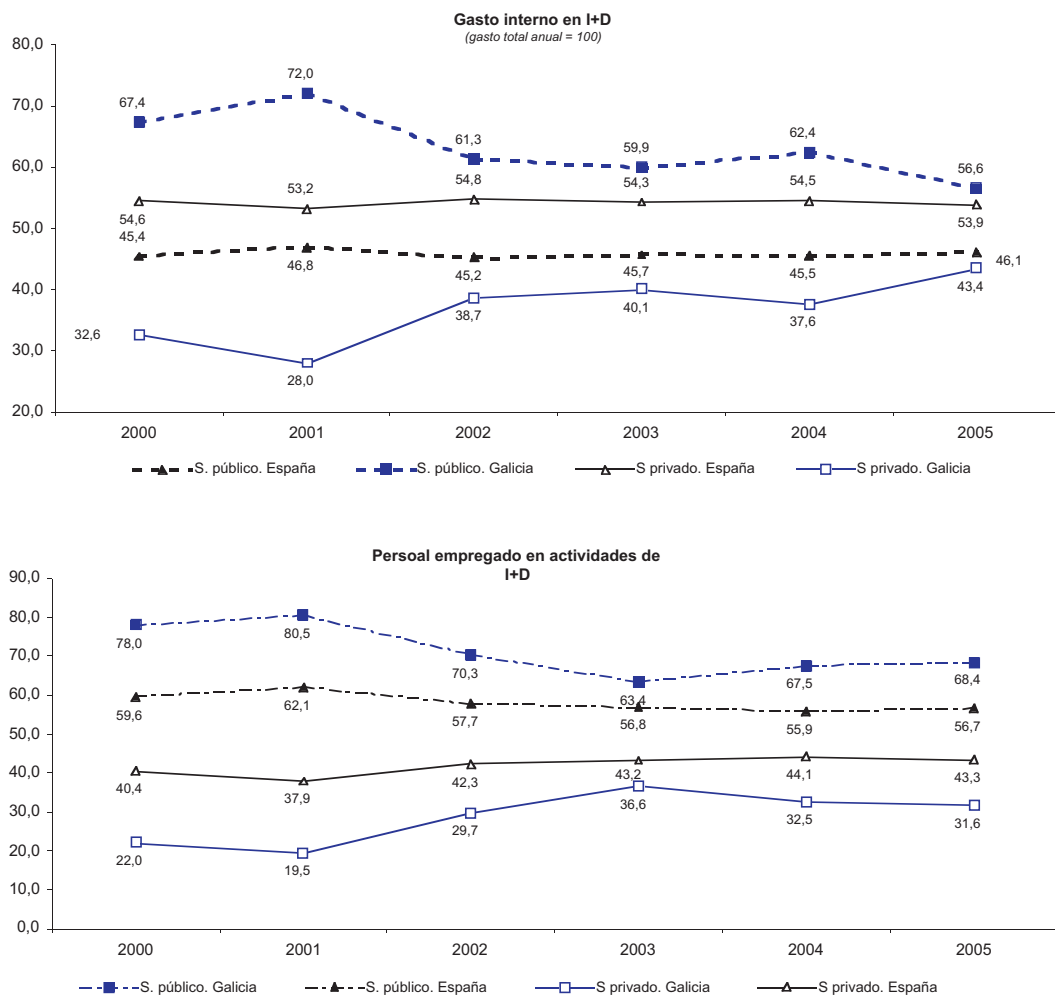
Cómpre salientar o diferente peso relativo da investigación desenvolvida polos sectores público e privado. O **cadro 1.24.** reflicte que as administracións públicas e as universidades galegas investiron en 2005 o 56,6% do gasto total en I+D, cando en 2000 esta porcentaxe era do 67,4%. Con todo, a pesar desta evolución, Galicia está lonxe da porcentaxe financiada polas empresas da UE, que en 2003 era do 56% (no consello Europeo de Barcelona avogouse por unha medra da porcentaxe financiada polas empresas para pasar do devandito 56% ao 75% do investimento total en 2010).

O número total de persoas empregadas en I+D en Galicia ascendeu en 2005 a 8.496 traballadores, o que representa o 4,9% do total estatal, dos que 5.851 son investigadores (o 5,3% do total estatal). Coma reflicte o devandito **cadro 1.24.**, o 68,4% dos traballadores galegos en I+D pertencen ao sector público (56,7% no conxunto do Estado). En termos relativos, no último ano considerado había en Galicia un total de 6,8 persoas ocupadas nestas actividades por cada mil activos, fronte aos 8,4 ocupados en España.

Atendendo á evolución nos últimos seis anos, o número de empregados a xornada completa nestas actividades medrou en Galicia en 2.829 persoas, das que 1.360 corresponden a empregados no sector público e 1.469 persoas ao sector privado. A importancia relativa do persoal empregado no sector privado galego medra en case dez puntos porcentuais, pasando do 22,0% de 2000 ao 31,6% de 2005.

A pesar da mellora da capacidade innovadora experimentada en Galicia nos últimos anos, o peso relativo das solicitudes de invencións (patentes e modelos de utilidade) sobre o

Gasto interno e persoal empregado nas actividades de I+D en Galicia e España 2000-05: distribución segundo sector

Fonte: INE, Estadística sobre actividades de I+D

1.24.

total estatal segue sendo baixo, sobre todo, se se ten en conta a importancia relativa galega en termos de poboación. Galicia acolleu un total de 255 solicitudes de invencións en 2005 (77 solicitudes máis que en 2000), que supoñen o 4,4% das solicitudes estatais.

Polo que se refire á actividade inventiva, medida a través da ratio de solicitudes de invencións por millón de habitantes, despois do descenso de 2004, volve a medrar en 2005, situándose en Galicia nas 92,1 solicitudes por millón de habitantes (65,1 en 2000). No conxunto do Estado estas ratios foron de 128,7 e 140,4 solicitudes, respectivamente

Canto á **penetración das TIC** nos fogares e empresas galegas, cómpre salientar, dunha banda, que o equipamento das tecnoloxías de información e a comunicación continúa estendéndose nas vivendas galegas. No segundo semestre de 2005, os datos da *Encuesta sobre equipamiento y uso de tecnologías de información y comunicación en los hogares*, publicado polo INE, reflicten que o 43,2% das vivendas en Galicia dispuñan dalgún tipo de

ordenador (28,7% no ano 2002) e un 22,0% dos fogares contaba con acceso a internet (12,3% en 2002). No conxunto do Estado, estas porcentaxes ascendían a 50,6% e 32,6% no segundo semestre de 2005, respectivamente (36,1% e 17,4% dous anos antes).

No caso das empresas, mentres que en xaneiro de 2005 un 83,7% das empresas de 10 ou máis asalariados dispuña de conexión a internet en Galicia, a media española era do 90,0%. O 40,3% das empresas galegas con conexión a internet dispuña nese período de tempo de sitio/páxina web, mentres que en España a devandita porcentaxe ascendía a 48,3%. Canto á dispoñibilidade de correo electrónico, o 76,8% das empresas galegas e o 85,7% das empresas españolas dispuñan do mesmo. No mesmo período de 2002, o 72,7% das empresas galegas tiñan conexión a internet (81,7% de media en España), un 66,7%, correo electrónico (76,0% nas empresas españolas) e un 34,3%, sitio/páxina web (40,9%).

Finalmente, cómpre facer referencia ao **esfuerzo pola calidade**, medido a través da certificacións ISO 9000, ISO 14000 e EMAS. No período 2000-2005 o número de empresas certificadas en Galicia coa norma ISO 9000 medrou dun xeito importante, pasando dende as 1.036 empresas de 2000 ata as 2.481 empresas certificadas en 2005. A pesar deste incremento, o peso relativo das empresas galegas con esta certificación sobre o total de empresas españolas coa certificación ISO 9000 descende nese período de tempo dende o 6,4% ata o 4,9% do 2005.

Do mesmo xeito, a importancia relativa das empresas galegas certificadas coa norma ISO 14000 sobre o total estatal descende dende o 7,2% de 2000 ata o 5,9% de 2005. En termos absolutos, o número de empresas galegas coa certificación da norma 14000 pasa das 85 empresas en 2000 ás 536 empresas no ano 2005.

Pola contra, trala medra do número de empresas certificadas en Galicia coa norma EMAS (4 empresas en 2001 e 62 en 2005), o seu peso relativo no total estatal sitúase en 2005 no 9,6% (1,9% en 2001).

Converxencia

Unha vez analizada a evolución da actividade produtiva en Galicia e a evolución da poboación, cómpre presentar os datos da converxencia da economía galega coa media española e europea atendendo ao indicador do PIB per cápita. As estimacións anuais en base 2000 da *Contabilidad regional de España* (fonte INE) amosan a redución do distanciamento de Galicia coa media española atendendo ao indicador do PIB rexionalizable per cápita, que en 2005 acada un valor de 81,4 puntos (media española=100), case catro puntos superior ao rexistrado no ano 2000.

Tal como se indicou na *Memoria socioeconómica de Galicia* do ano 2003, cómpre salientar que "falar de converxencia en magnitudes per cápita pode levarnos a esquecer que o desenvolvemento económico dun territorio esixe non só avanzar nestas, senón manter ou incrementar a súa dimensión demográfica".

No ano 2005, o índice da Renda Familiar Bruta Dispoñible (RFBD) por habitante acada en Galicia un valor de 94,0 (media española=100), situándose como a sétima comunidade autónoma con menor ratio, por riba de Castela-A Mancha, Canarias, Asturias, Extremadura, Murcia e Andalucía. Comparado coa situación de 2000, o **cadro A.14** indica que Galicia rexistrou un avance de case tres puntos, ao medrar dende o 91,2% dese ano ao devandito 94,0%, sendo a sexta comunidade con maior crecemento, tras Extremadura, Castela e León, País Vasco, Cantabria e Canarias.

No que atinxe á converxencia coa Unión Europea (UE-25), Galicia presentou nos últimos tres anos analizados un produto interior bruto por habitante superior ao 75% da media comunitaria. Galicia presenta en 2005 un índice de 80 (98 no conxunto do Estado), vinte pun-

Converxencia real das CC.AA. fronte a España e Unión Europea (UE-25) 2000-05

	PIBR por habitante					PIB por habitante (poder de compra)					05-00 (variación absoluta)		
	2000	2001	2002		2003	2004	2005	2006		2007			
			(media española= 100)	(variación absoluta)				(media UE-25= 100)	(variación absoluta)				
Andalucía	73,7	74,0	74,8	76,2	77,0	77,6	68,3	69,1	71,7	74,6	75,7	76,0	7,7
Aragón	104,5	104,5	106,3	106,7	106,6	106,8	96,9	97,4	101,8	104,7	105,1	104,0	7,1
Asturias	83,6	84,9	85,4	86,4	88,2	88,2	77,5	78,7	81,3	83,6	85,3	86,0	8,5
Baleares	123,2	121,5	118,4	114,6	113,5	111,6	114,2	113,5	113,6	112,3	110,9	109,0	-5,2
Canarias	94,8	94,3	93,8	93,5	92,1	90,8	87,9	88,2	90,1	91,6	90,7	89,0	1,1
Cantabria	93,5	95,1	96,5	96,5	97,3	98,1	4,6	88,8	92,7	94,9	96,5	96,0	9,3
Castela e León	90,5	90,6	91,8	92,9	94,2	94,6	4,1	83,9	84,6	88,0	92,1	92,0	8,1
Castela-A Mancha	78,6	78,6	78,5	78,8	78,5	78,4	-0,3	72,9	75,0	76,6	76,7	77,0	4,1
Cataluña	121,8	122,0	121,3	120,4	119,6	118,8	-3,1	113,0	113,9	116,2	117,8	116,0	3,0
C. Valenciana	96,5	96,6	95,7	94,3	93,2	91,9	-4,6	89,4	90,1	92,4	91,5	90,0	0,6
Extremadura	63,7	63,8	64,7	65,7	66,6	67,6	3,9	59,0	61,8	64,2	65,2	66,0	7,0
Galicia	77,7	77,6	78,3	79,2	80,4	81,4	3,7	72,0	72,3	74,8	77,1	78,5	8,0
A Coruña	79,9	79,5	82,0	82,9	84,2	-	74,1	74,1	78,4	80,3	-	-	-
Lugo	74,1	74,7	73,6	74,5	75,2	-	68,7	69,1	70,1	72,5	-	-	-
Ourense	70,3	71,5	73,3	73,2	72,5	-	65,1	66,2	69,3	71,1	-	-	-
Pontevedra	79,3	78,7	77,6	78,7	80,7	-	73,5	73,5	74,3	77,2	-	-	-
Madrid	136,0	135,0	133,4	131,9	131,2	131,0	-5,0	126,0	126,3	128,0	129,7	129,0	2,0
Murcia	83,9	83,8	84,2	84,5	83,8	83,6	-0,3	77,8	78,3	80,8	82,8	82,4	4,2
Navarra	127,3	125,9	126,1	125,6	125,8	126,2	-1,1	118,0	118,0	121,3	123,9	124,6	5,0
País Vasco	122,5	122,6	123,0	123,4	124,6	126,5	4,0	113,6	114,6	118,0	121,5	122,9	10,4
A Ríoxa	113,9	111,9	109,9	110,4	108,6	107,0	-6,9	104,4	105,3	108,0	106,8	105,0	-0,6
Ceuta	85,2	84,2	85,6	88,5	89,7	91,1	5,9	79,0	82,8	86,4	87,8	89,0	10,0
Melilla	84,4	83,0	83,3	85,5	87,3	89,8	5,5	78,2	77,9	80,5	83,8	85,0	9,8
Total	100	100	100	100	100	100	92,7	93,4	95,8	98,0	98,3	98,0	5,3

(1) Datos provisionais

Fonte: INE, Contabilidade Regional de España base 2000.

1.25.

Indicador de competitividade rexional nas CC.AA. 2003-2005 ⁽¹⁾

	2003	2004	2005
		(España = 100)	
Andalucía	78,1	78,4	77,1
Aragón	109,0	106,9	107,9
Asturias	83,0	83,3	85,5
Baleares	72,5	72,0	74,8
Canarias	71,2	71,8	72,0
Cantabria	84,2	87,4	87,9
Castela e León	99,0	100,8	100,0
Castela-A Mancha	85,2	82,3	85,5
Cataluña	117,8	117,8	116,4
C. Valenciana	92,5	92,4	92,1
Extremadura	66,0	66,5	69,4
Galicia	90,2	87,3	90,4
Madrid	134,7	135,3	134,8
Murcia	85,6	83,9	85,2
Navarra	126,9	132,0	131,1
País Vasco	124,6	127,1	126,7
A Rioxa	92,3	92,6	91,3

(1) O indicador de competitividade rexional está composto por 22 indicadores: PIB per cápita; produtividade; grao de apertura ao exterior; custo salarial por traballador; ocupación en relación á poboación activa e á súa formación; dinamicidade empresarial; gasto empresarial en innovación como porcentaxe do PIB; gasto empresarial en I+D como porcentaxe do PIB; traballadores en actividades de I+D por cada 1.000 activos; quilómetros de vías de alta capacidade sobre superficie; quilómetros de vías de alta capacidade sobre poboación; quilómetros de vías de alta capacidade sobre PIB; infraestrutura tecnolóxica; infraestrutura equipamento; infraestrutura educacional; actividade inventiva; gasto interno en I+D sobre o PIB; comercio exterior de sectores de maior contido tecnolóxico e sectores de alta e media tecnoloxía; e importancia relativa das empresas TIC.

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de IGE; INE; Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales; Ministerio de Fomento; Oficina Española de Patentes y Marcas; Instituto Español de Comercio Exterior; e CEPREDE (Centro de Predicción Económica).

■ 1.26.

tos inferior á media europea en 2005, o que sitúa á comunidade autónoma galega coma a cuarta comunidade co menor PIB per cápita, superando a Extremadura, Andalucía e Castela-A Mancha. Comparado co ano 2000, o devandito indicador medra en Galicia en oito puntos, fronte aos 5,3 puntos de media en España.

As provincias de A Coruña e Pontevedra presentan no ano 2003 (último ano dispoñible) un nivel de PIB per cápita medio superior ao 75% da media europea. Aínda que as catro provincias presentan unha evolución converxente cara á media comunitaria, este proceso non se produciu coa mesma intensidade nas distintas provincias. Comparando os datos de 2000 e 2003, A Coruña, que é a provincia con maior PIB por habitante, rexistra o crecemento máis importante, pasando de 74,1% a 80,3%. Séguelle en importancia Ourense, cunha medra de 6,0 puntos, e de Pontevedra e Lugo, con 3,8 puntos.

Atendendo ao **indicador sintético de competitividade**, elaborado a partir de 22 indicadores agrupados en cinco grandes categorías –aspectos macroeconómicos, laborais, desenvolvemento empresarial, infraestruturas e accesibilidade e innovación–, a economía galega mantén entre os anos 2003 e 2005 (compáranse estes anos porque a partir de 2003 se dispón de datos para todos os indicadores) o diferencial coa media estatal. Se esta é igual a 100, o indicador de competitividade sitúase en 2005 en Galicia no 90,4, dúas décimas máis que en 2003, situándose coma a novena comunidade autónoma con maior índice.

Dado o impacto da apertura exterior da economía galega, medido como a relación entre a suma das exportacións e importacións e o PIB a prezos de mercado, o indicador sintético macroeconómico presenta valores medios similares aos rexistrados no conxunto do Estado, superándoo en 2005 (101,2). No resto das categorías, e nos tres anos considerados, Galicia presenta valores por baixo da media española, rexistrándose os diferenciais máis no indicador sintético de innovación, que acada un valor de 71,4 en 2005 (base España=100), seguido do correspondente ao desenvolvemento empresarial, cun valor de 88,2.

Comparando os dous extremos da serie, cómpre salientar a mellora experimentada nos indicadores sintéticos macroeconómico, laboral e de innovación, mentres que descenden os

Indicador de competitividade rexional nas CC.AA. 2003-2005⁽¹⁾: distribución segundo categoría

	Indicador sintético macroeconómico (1)			Indicador sintético laboral (2)			Indicador sintético empresarial (3)			Indicador sintético infraestructuras e accesibilidad (4)			Indicador sintético de innovación (5)					
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005			
	(España = 100)						(España = 100)						(España = 100)					
Andalucía	74,2	75,6	77,4	92,4	91,3	91,1	69,5	71,6	66,5	98,9	98,4	95,5	55,7	55,0	55,0			
Aragón	111,1	109,3	107,9	103,7	102,4	100,7	98,7	98,4	100,8	111,6	110,7	113,4	119,7	113,6	116,9			
Asturias	82,0	83,7	85,2	104,3	105,5	108,7	72,1	68,4	72,6	98,9	100,5	105,3	58,8	58,4	55,8			
Baleares	83,9	84,1	81,9	86,1	84,4	87,3	39,3	44,4	51,8	75,3	73,7	81,9	78,0	73,2	71,1			
Canarias	75,8	74,4	73,9	88,8	89,6	89,8	45,5	49,6	53,0	96,5	92,7	93,0	49,5	53,0	50,3			
Cataluña	90,9	92,1	91,6	101,4	100,4	101,6	49,0	53,6	53,6	108,2	116,0	117,8	71,4	74,8	75,1			
Castilla e León	95,0	95,5	93,1	100,7	100,4	98,6	81,8	88,3	86,2	131,6	130,0	130,6	86,0	89,9	91,5			
Castela-A Mancha	75,2	75,7	73,6	86,8	86,0	86,4	71,7	55,9	54,3	109,5	111,6	121,6	82,9	82,5	91,7			
Cataluña	125,4	124,8	124,8	101,4	102,3	101,9	128,2	128,5	125,6	106,8	105,7	103,4	127,0	128,0	126,0			
C. Valenciana	96,0	95,1	93,1	91,1	92,7	93,5	78,4	76,6	77,6	107,6	109,4	107,3	89,5	88,1	89,1			
Extremadura	59,8	59,4	58,8	86,7	84,5	85,5	46,6	51,0	52,3	92,7	96,2	101,7	44,1	41,3	48,9			
Galicia	97,3	96,8	101,2	93,2	92,8	95,2	92,4	83,0	88,2	98,0	95,1	96,0	70,1	68,8	71,4			
Madrid	115,4	114,7	114,1	115,9	116,2	114,4	148,1	145,8	148,7	145,7	152,1	148,9	148,3	147,8	147,7			
Murcia	95,3	95,3	99,4	89,1	89,4	88,8	66,6	66,1	71,8	113,7	110,9	107,7	63,0	57,8	58,4			
Navarra	132,0	128,0	123,0	114,2	112,5	112,5	143,8	147,8	143,8	121,6	119,0	128,7	131,8	152,2	147,6			
País Vasco	115,0	118,6	120,0	119,3	119,5	121,6	145,7	151,6	149,5	136,4	136,9	133,2	106,8	109,1	109,3			
A Ríoxa	93,3	90,4	88,4	98,9	100,4	97,8	79,3	80,0	80,6	121,8	122,0	117,3	68,2	70,0	72,6			

1) Calcúlese a partir dos dados do PIB per capita, produtividade e grau de abertura da economia do exterior (terceiros países)

- 1) Calcúlese a partir dos datos do PIB per capita, produtividade e gráfico
- 2) Calcúlese a partir do custo salarial por traballador e da ocupación

3) Para o seu cálculo tense en conta a dinamicidade empresarial, o esforzo investidor en actividades de I+D e en innovación por parte das empresas e o número de traballadores en actividades de I+D por cada mil activos

4) Para o seu cálculo tense en conta os datos sobre a infraestrutura básica (vías de alta capacidade/ superficie / poboación / PIB), infraestrutura tecnolóxica, infraestrutura en equipamento e infraestrutura educacional.

5) Calculase a partir dos datos que reflicten a actividade inventiva, o esforzo investidor total en I+D, a actividade comercial dos sectores de maior contido tecnolóxico e os considerados de alta e media tecnoloxía, e a porcentaxe de empresas TIC sobre o total de empresas.

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de IGE; INE; Ministerio de Fomento; Oficina Española de Patentes y Marcas; Instituto Español de Comercio Exterior; e CEPREDE (Centro de Predicción Económica).

Indicador de competitividade rexional en Galicia 2000-2005 ⁽¹⁾: distribución segundo tipo de indicador

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	(España = 100)					
Indicador sintético macroeconómico	93,3	95,5	95,9	97,3	96,8	101,2
PIB per cápita	77,7	77,6	78,3	79,2	80,4	81,4
Productividade (PIB correntes / postos traballo)	89,4	88,7	89,3	90,0	91,3	91,0
Apertura exterior ((X+M) / PIB)	112,8	120,1	119,9	122,7	118,7	131,1
Indicador sintético laboral	92,8	91,7	92,3	93,2	92,8	95,2
Custo salarial por traballador	86,7	87,3	87,1	85,9	84,8	84,5
Ocupación (P. Ocupada / P. Activa)	88,3	88,3	90,5	95,1	96,6	101,9
Ocupación (P. Ocupada / P. maior de 16 anos con estudos superiores)	98,8	99,5	99,2	98,6	97,0	99,1
Indicador de desenvolvemento empresarial	76,6	74,5	80,8	92,4	83,0	88,2
Dinamidade empresarial (nº empresas / 1.000 afiliados á S.S. no Réxime Xeral e Autónomos)	113,9	110,4	112,2	111,6	110,4	111,0
Gasto innovación empresarial / PIB	79,4			120,2	83,9	97,9
Gasto empresarial en I+D / PIB	42,2	39,5	56,3	59,7	55,4	62,9
Traballadores en I+D por 1.000 activos	71,2	73,6	73,9	78,0	82,3	80,9
Indicador sintético de infraestrutura e accesibilidade	102,4	99,1	96,9	98,0	95,1	96,0
Vías de alta capacidade sobre superficie	114,5	111,5	116,9	116,7	113,0	109,4
Vías de alta capacidade sobre poboación	100,7	99,6	106,0	107,1	105,5	103,3
Vías de alta capacidade sobre PIB	129,0	127,0	133,7	133,9	129,5	125,7
Infraestrutura tecnolóxica (% poboación que empregaron internet)	65,4	71,6	84,0	87,7	83,8	73,1
Infraestrutura equipamento (% fogares con ordenadores)			79,7	81,1	79,0	89,0
Infraestrutura equipamento (% fogares con conexión a internet)			70,6	67,1	62,0	74,8
Infraestrutura educacional (% poboación con estudos superiores)		85,9	87,4	92,3	93,0	96,9
Indicador sintético de innovación	62,9	65,0	68,3	70,1	68,8	71,4
Actividade inventiva (patentes vía nacional e modelos de utilidade por cada millón de	46,4	45,8	54,3	62,2	62,8	71,6
Esforzo investidor en I+D (% gasto en I+D sobre o PIB)	70,6	75,2	79,8	80,9	80,3	78,1
Act. comercial sectores maior contido tecnolóxico (1) (% act. comercial)	24,5	27,3	30,0	33,0	32,0	31,0
Act. comercial sectores media-alta tecnoloxía (2) (% act. comercial)	103,3	108,3	105,3	101,5	95,5	101,6
Empresas TIC (% empresas TIC sobre o total de empresas)	69,8	68,4	72,4	72,7	73,5	74,8

(1) Industria farmacéutica; Reactores nucleares, calderas e artefactos mecánicos; Máquinas e aparatos eléctricos.

(2) Industria farmacéutica; Reactores nucleares, calderas e artefactos mecánicos; Máquinas e aparatos eléctricos; vehículos e material para vías férreas ou similares; vehículos automóbiles, tractores, ciclos e demais vehículos terrestres, as súas partes e accesorios; Navegación aérea ou espacial; Navegación marítima ou fluvial; Instrumentos e aparatos de óptica, fotografía ou cinematografía, de medida, control ou de precisión; Instrumentos e aparatos médico-cirúrxicos, as súas partes e accesorios; Reloxaría

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de IGE; INE; Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales; Ministerio de Fomento; Oficina Española de Patentes y Marcas; Instituto Español de Comercio Exterior; e CEPREDE (Centro de Predicción Económica).

1.28.

indicadores sintético de desenvolvemento empresarial e de infraestruturas e accesibilidade. Coma reflicte o **cadro 1.27.**, o indicador sintético macroeconómico rexistrou un incremento de 3,9 puntos porcentuais, tan só superado polo rexistrado no País Vasco e en Murcia (5 e 4,1 puntos, respectivamente). Por contra, a caída do indicador sintético de desenvolvemento empresarial (4,2 puntos porcentuais) tan só foi superada pola rexistrada en Castela A Mancha (17,4 puntos).

No que atinxe á situación dos vinte e dous indicadores en Galicia, o **cadro 1.28.** amosa que seis indicadores presentan valores superiores ou similares á media estatal: o grao de apertura ao exterior, o dinamismo empresarial, os tres relativos ás infraestruturas básicas de transporte (vías de alta capacidade) e o da actividade comercial do conxunto de sectores de media-alta tecnoloxía. Pola contra, os indicadores con valores máis baixos son os da actividade comercial de sectores de maior contido tecnolóxico, con valores inferiores ao 35% da media española nos seis anos considerados, e os do gasto empresarial en I+D, o da actividade inventiva e o referente ás empresas TIC, con valores inferiores ao 75% da media española en todos os anos da serie. ■

Notas do capítulo

1 RTA (2005) "Transferencia de tecnología e innovación: claves de la cooperación para las regiones del Arco Atlántico", páxinas 22 e 23; Albino Prada (2004: 26).

2 RTA (2005) "Transferencia de tecnología e innovación: claves de la cooperación para las regiones del Arco Atlántico", páxinas 23 e 24; Albino Prada (2004: 26,27).

3 A *Encuesta industrial anual de productos* proporciona unha información precisa e fiable sobre un conxunto de produtos industriais (ao redor de 5.000) que cubren unha parte importante do sector industrial español (seccións C, D e E da Clasificación Nacional de Actividades Económicas de 1993). Para cada clase da CNAE-93 (4 díxitos) fanse enquisas aos establecementos industriais pertencentes a empresas de 20 e máis persoas ocupadas e para certas clases, ademais se fan enquisas aos establecementos industriais con menos de 20 persoas ocupadas.

4 As comarcas pertencentes á Galicia occidental-costa son: Barbanza, A Barcala, Bergantiños, Betanzos, A Coruña, Eume, Ferrol, Fisterra, Muros, Noia, Ortegal, Santiago, O Sar, Terra de Soneira e Xallas na provincia de A Coruña; A Mariña Central, A Mariña Occidental e A Mariña Oriental en Lugo; e O Baixo Miño, Caldas, O Morrazo, Pontevedra, O Salnés e Vigo na provincia de Pontevedra.

5 Fernando González Laxe (2005), Revista de pensamento do Eixo Atlántico, nº 7

6 Marta Fernández Redondo (2004) "Política Regional e interdependencia sectorial da economía de Galicia: Un análisis a través de las tablas INPUT-OUTPUT". Fundación Pedro Barrié de la Maza, Instituto de Estudios Económicos de Galicia.

7 Os datos de paro dende o primeiro trimestre de 2001 en adiante reflicten a nova definición de parado establecida no Regulamento 1897/2000 da CE e non son directamente comparables cos datos anteriores.

8 O Dirce cubre tódalas actividades económicas agás a produción agraria e pesqueira, os servizos administrativos da Administración Central, Autónoma e Local (incluída a Seguridade Social), as actividades das Comunidades de propietarios e o servizo doméstico. A unidade básica de análise é a empresa, que se define como unha organización sometida a unha autoridade rectora que pode ser, segundo os casos, unha persoa física, unha persoa xurídica ou unha combinación de ámbalas dúas e constituída con miras a exercer nun ou varios lugares unha ou varias actividades económicas por conta dunha mesma empresa.

9 Nesta comparación tense en conta, dunha banda, os datos de empresas a 1 de xaneiro do ano seguinte, e doutra, os datos de afiliacións á Seguridade Social a 31 de decembro de cada ano.

10 As empresas consideradas teñen forma basicamente societaria e representan no seu conxunto o núcleo de empresas máis importantes con sede social en Galicia. A mostra seleccionada, co fin de preservar a súa homoxeneidade, estaba integrada por un total de 12.184 empresas non financeiras con datos consecutivos en tres anos e cunha facturación en 2003 superior a 300.000 euros. Cómpre salientar que a metodoloxía de estudio empregada segue, en grande medida, a aplicada pola Central de Balances do Banco de España.

2

Factores de competitividade

O termo competitividade encerra multitude de dimensións, polo que non se pode falar dunha única definición da mesma. Dende un punto de vista microeconómico, fai referencia á capacidade dunha organización para producir eficientemente bens e servizos, de xeito que manteña sistematicamente vantaxes comparativas que lle permitan acadar, soste e mellorar a súa posición respecto aos seus competidores.

No plano macroeconómico, e no actual contexto de globalización, por competitividade enténdese a capacidade dunha economía para acadar e manter tanto elevados ritmos de crecemento como unha importante cohesión social, reasignando de maneira permanente e eficiente os seus recursos produtivos e elevando a calidade dos mesmos.

A condición necesaria para a mellora da competitividade é a existencia dun marco institucional e macroeconómico estable, dado que este incide no grao de confianza e na capacidade da economía para atraer capitais e tecnoloxía. Asemade, é necesario un ambiente produtivo e humano que permita ás empresas adaptarse rapidamente aos cambios, absorber, transformar e reproducir tecnoloxías, e producir bens e servizos con maior agregado tecnolóxico.

Tendo en conta que a mellora de competitividade só é real se conleva un incremento de produtividade, o obxectivo xeral deste capítulo é analizar a situación dos principais factores determinantes que impulsan ou condicionan a mellora da produtividade no tecido produtivo galego.

En primeiro lugar analízase a situación das **infraestruturas "físicas"**, que no contexto actual teñen un importante impacto sobre o desenvolvemento económico, por mor de que, entre outros aspectos, permiten acercar mellor e máis rapidamente os produtores aos consumidores, posibilitan a captación de investimentos ou permiten un mellor acceso aos mercados exteriores.

Trala análise do "capital físico", o segundo factor de competitividade considerado é o do nivel educativo da poboación ou **capital humano**, que se pode considerar coma un motor básico do proceso de transformación e modernización de Galicia. A mellora da formación e do sistema educativo, e polo tanto, os incrementos no stock de coñecemento, é o punto de partida para unha medra sostida da competitividade, ao permitir incrementar o valor engadido da súa produción mediante procesos de innovación así coma novas fórmulas de organización e xestión empresarial.

O terceiro capítulo céntrase no estudo da investigación, desenvolvemento tecnolóxico e innovación (I+D+i) e a transferencia de tecnoloxía (**capital tecnolóxico**). Cómpre salientar que a evolución tanto do esforzo tecnolóxico e a súa tradución en termos de innovación coma da dotación de infraestruturas relacionadas coa sociedade da información xoga un papel fundamental na aportación de valor e a competitividade dunha economía.

Á hora de analizar a competitividade dunha economía e os distintos factores que inciden na mesma, hai que facer referencia, xunto a factores económicos, a elementos como a calidade ambiental ou o impacto do equilibrio social. No cuarto punto faise referencia ao desenvolvemento sostible, e en concreto aos factores enerxéticos, por mor da súa "importancia estratéxica na estabilidade política e estratéxica", e á biodiversidade, dada a crecente demanda social para unha maior atención á conservación da mesma.

Finalmente, analízase a internacionalización das empresas coma factor de competitividade ("**capital emprendedor**"). A existencia de empresas máis competitivas a nivel local e que podan manter e aumentar as súas cotas de mercado tanto no seu ámbito xeográfico máis próximo coma noutras comunidades autónomas e países é un elemento importante á hora de elevar a renda e riqueza dunha rexión.

2.1 Infraestruturas e stock de capital

As infraestruturas de transporte e comunicacións adquieren hoxe en día un papel fundamental como elemento vertebrador do territorio e impulsor de dinámicas de desenvolvemento da súa actividade económica. Non só permiten formalizar corredores de transporte e unha mellor e máis rápida conexión con distintas áreas e centros de decisión económicos, senón tamén inciden positivamente na ordenación do territorio, na relocalización empresarial, na captación de investimentos para o devandito impulso económico, no fortalecemento do tecido produtivo xa instalado ou na xeración de tecido produtivo *ex-novo* nese territorio.

O punto de partida da análise da situación das infraestruturas en Galicia ten que ser a consideración do stock de capital, que indican os recursos ou a acumulación de capital nun momento dado. Esta dotación de capital, tanto público coma privado, considérase fundamental para o fomento do crecemento económico.

Ao longo do período 1970-2000, a pesar de que a economía galega triplicou os seus recursos totais de capital (prezos constantes de 1990), a importancia relativa dos mesmos no total estatal permaneceu practicamente estable (representa un 5,5% en 1970 e un 5,6% en 2000). O stock de capital privado multiplicouse por 2,7 nese mesmo período de tempo, permanecendo estable a súa importancia relativa no conxunto do Estado (pasa do 5,5% de 1970 aos 5,2% de 2000), mentres que as dotacións de capital público multiplicáronse por seis, incrementándose a súa participación do 6,0% de 1970 aos 7,1% de 2000.

A continuación salientanse as principais políticas de planificación territorial e de infraestruturas con incidencia en Galicia. No que atinxe ás políticas europeas, cómpre salientar o segundo *Libro Branco do Transporte* "A política europea de transportes de cara ao 2010: a hora da verdade", a aprobación das Redes Transeuropeas de Transporte (RTE-T) ou o programa Marco Polo. No que á Planificación estatal con influencia en Galicia se refire, destaca a aprobación do *Plan Estratéxico de Infraestruturas e Transporte (PEIT) 2005-2020*, que define o marco global a medio e longo prazo no que se desenvolverá o sistema de transporte en España.

A nivel galego, o documento base é *Plan Director de Infraestruturas de Galicia 2001-2010*, que recolle nun único documento as diferentes planificacións sectoriais. Ademais deste marco global, é importante facer referencia ao Plan Estratéxico de Portos de Galicia 2004 - 2007 e ao programa Galiza suma, de promoción e creación do solo empresarial galego.

Posteriormente, profundízase no investimento en infraestruturas de transporte ou comunicacións, que posibilitan non só unha mellor conexión de Galicia co resto das comunidades autónomas e co norte de Portugal, senón tamén unha maior vertebración territorial. Xunto aos necesarios avances nas comunicacións terrestres para o desenvolvemento económico galego (estradas e ferrocarril), é moi importante o papel que desenvolvan os portos galegos nun contexto de transformación dos sistemas portuarios e no entorno competitivo no que se moven. Con todo, o poder de atracción de investimentos que outorgaría a rede de portos galegos redúcese pola inadecuada infraestrutura ferroviaria.

En cuarto lugar analízase a situación dos nodos loxísticos de mercadorías, onde salientan os dous proxectos de plataformas loxísticas, a Plataforma Loxística de Salvaterra-As Neves e o da Plataforma Loxística e industrial de Brión, e o porto seco de Monforte de Lemos. Xunto a estes nodos, Galicia dispón de seis centros de transporte por estrada en funcionamento e 28 terminais de carga ferroviaria (só cinco tratan carga contenerizada).

Finalmente, faise referencia á oferta de solo empresarial en Galicia, xa que esta favorece á ordenación da actividade empresarial e a dispoñibilidade de servizos básicos para o desenvolvemento da mesma. Asemade, a súa dispoñibilidade é un factor importante a ter en conta á hora de programar a localización de novos investimentos.

Stock de capital

O stock de capital neto¹ total en Galicia representa, no ano 2000, o 5,6% do stock total territorializado no conxunto do Estado, sendo esta porcentaxe do 5,2% no caso do investimento privado e do 7,1% no caso da dotación de capital público. Se se considera o conxunto do período analizado no libro *"El stock de capital en España y su distribución territorial (1964-2002)"*, a importancia relativa do stock de capital neto galego situárase no 5,5%, sendo estas porcentaxes do 5,4% e 6,5% no caso dos investimentos privados e públicos, respectivamente.

Comparado co resto das comunidades autónomas, Galicia sería a sétima comunidade autónoma con maior stock de capital, tanto público coma privado, no conxunto do período 1970-2000, por detrás de Cataluña, Madrid, Andalucía, a C. Valenciana, Castela e León e o País Vasco.

A taxa de crecemento medio anual acumulativo do stock de capital neto en Galicia no período 1970-2000 sitúase nun nivel similar á rexistrada no conxunto do Estado: 3,7%. Este ritmo de crecemento presenta distinta intensidade en diferentes momentos, e así, na primeira década considerada, 1970-1980, a taxa de crecemento medio anual en Galicia foi inferior á rexistrada no conxunto do Estado, acadando no primeiro caso o 5,0%, fronte aos 5,2% de media en España (entre 1964 e 1970, este diferencial foi moito máis acusado, acadando o 4,6% e o 6,9%, respectivamente). Pola contra, na década dos oitenta, a taxa promedio anual acumulativa rexistrada en Galicia foi superior en tres décimas á rexistrada en España, ascendendo a 3,1% na comunidade autónoma fronte ao 2,8% no conxunto do Estado. Finalmente, nos derradeiros dez anos da serie considerada, a taxa promedio anual acumulativa das dotacións de capital en Galicia é similar ao crecemento medio en España: 3,1%.

O **cadro 2.1.1.** reflicte que nove comunidades autónomas presentan unha taxa promedio anual acumulativa neses trinta anos superior á galega: Baleares, Canarias, A Rioxa, C. Valenciana, Murcia, Navarra, Madrid, Castela-A Mancha e Andalucía.

Atendendo á desagregación entre o stock de capital público e privado, cómpre salientar que o capital privado representa, tanto no conxunto do Estado coma en Galicia, máis do 80 por cento do capital neto total. A pesar deste predominio, ao longo dos anos considerados, polo xeral, o incremento do capital público foi superior ao rexistrado polo capital privado. Nos últimos trinta anos, tan só en cinco deles, anos 1970, 1973, 1979, 1981 e 2000, o crecemento do capital privado foi superior. Asemade, cómpre salientar que a recuperación do ritmo de acumulación pública a finais dos oitenta en Galicia –presenta taxas de crecemento superiores ao 8% entre 1989 e 1991– acadou taxas semellantes ou superiores ás de antes da crise económica, cousa que non acontece no caso do capital privado.

A importancia relativa do capital privado galego no total estatal ascende ata o 5,4% no conxunto do período considerado, sendo a taxa media anual acumulativa en Galicia do 3,3% (unha décima inferior á rexistrada de media en España). O **cadro 2.1.2.** indica a distinta intensidade na evolución da dotación desta capital, así coma a súa tendencia decrecente. Ao

Estrutura e evolución do stock de capital neto nas CC.AA. 1970-2000: distribución segundo dotacións de capital público e privado

	Estrutura			Taxas de crecemento medio anual acumulativo			Stock de capital en 2000					
	total	público	privado	total	público	privado	total	público	privado	total	público	privado
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(1970 = 100)	(1970 = 100)	(1970 = 100)	(1964 = 100)	(1964 = 100)	(1964 = 100)
Andalucía	13,1	16,2	12,5	4,0	5,4	3,7	320,9	479,9	293,8	417,8	804,6	368,4
Aragón	3,4	4,6	3,2	3,3	3,8	3,1	260,9	300,4	251,0	344,0	456,6	320,4
Asturias	2,9	3,3	2,8	2,4	4,9	1,9	203,3	422,5	173,4	265,4	709,8	219,8
Baleares	2,5	1,5	2,6	4,8	5,4	4,7	400,6	476,8	393,0	745,4	721,0	748,5
Canarias	3,3	3,9	3,2	4,7	6,1	4,4	389,3	586,3	356,2	614,7	1.181,6	542,8
Cantabria	1,5	1,5	1,5	2,7	5,9	2,1	221,0	561,3	188,9	288,9	782,7	245,5
Castela e León	6,6	8,7	6,2	3,2	3,5	3,1	259,0	282,4	252,7	329,1	425,1	308,3
Castela-A Mancha	4,0	5,5	3,8	4,0	4,7	3,8	323,8	388,8	308,2	405,2	553,6	374,8
Cataluña	19,0	13,8	20,0	3,4	5,0	3,2	270,8	429,5	256,0	485,2	791,3	457,6
C. Valenciana	10,6	8,8	10,9	4,4	6,1	4,1	357,5	579,9	333,9	561,5	1.020,4	518,5
Extremadura	2,1	3,2	1,9	3,4	4,6	3,0	269,3	386,9	238,7	337,8	559,5	289,4
Galicia	5,5	6,5	5,4	3,7	5,8	3,3	298,3	535,3	262,6	390,3	730,2	341,6
A Coruña	2,3	2,5	2,2	3,9	6,2	3,4	313,0	600,6	274,4	414,1	786,2	363,5
Lugo	0,8	1,2	0,7	3,5	5,0	3,0	279,9	430,7	242,9	348,6	658,5	289,4
Ourense	0,8	1,0	0,8	2,7	4,7	2,2	223,8	397,5	193,8	283,2	516,2	244,2
Pontevedra	1,7	1,8	1,6	4,1	6,5	3,7	334,7	663,2	297,4	453,1	907,7	402,1
Madrid	14,4	10,2	15,2	4,0	5,4	3,9	324,0	484,6	308,9	604,4	972,4	572,4
Murcia	2,3	2,2	2,4	4,3	6,7	4,0	354,3	698,3	321,3	465,5	989,3	419,3
Navarra	1,5	2,0	1,4	4,2	5,7	3,9	341,3	503,2	314,3	448,2	635,7	415,5
País Vasco	6,3	6,6	6,3	2,6	5,7	2,2	217,1	515,1	188,7	311,7	981,6	264,7
A Ríoxa	0,7	1,1	0,7	4,5	5,4	4,3	368,1	433,8	353,9	506,2	645,7	478,7
Ceuta e Melilla	0,2	0,3	0,2	3,1	3,9	2,8	248,1	310,4	230,1	262,6	371,1	235,7
España	100	100	100	3,7	5,1	3,4	296,2	446,1	275,4	440,8	731,1	404,8

(1) Os datos para España corresponden ao total territorializado

Fonte: Elaboración propia a partir de *El stock de capital en España y su distribución territorial***2.1.1.**

igual que no conxunto do investimento público, o crecemento medio anual acumulativo na década dos setenta é inferior ao rexistrado no conxunto do Estado, e na década dos oitenta, o crecemento na comunidade autónoma supera ao da media española.

O sector servizos destinados á venda abrangue case o sesenta por cento do capital acumulado en Galicia. No que aos outros tres grandes sectores se refire, a industria representa en torno ao quince por cento do capital galego, fronte ao 6,4% do sector primario (2,3% no conxunto do Estado) e o 2,0% no caso da construción (refírese ás empresas construtoras privadas, non ao capital residencial nin ás infraestruturas públicas).

As dotacións de capital público presentan en Galicia unha taxa de crecemento medio anual acumulativo do 5,8% no período 1970-2000, sete décimas superior á taxa media do conxunto do Estado, medrando a súa importancia relativa no total estatal dende o 5,7% do ano 1971 ata os 7,1% do ano 2000. Nas tres décadas consideradas, as taxas medias de crecemento situáronse sempre por riba da media estatal, acadando na década dos setenta unha medra do 6,0% e nas dos oitenta e noventa, un 5,6%.

Á hora de analizar o capital público, hai que distinguir entre o capital produtivo, que inclúe as infraestruturas de transporte, as infraestruturas hidráulicas e as estruturas urbanas, o capital público social, no que se consideran a educación e a sanidade, e o "resto de funcións" das administracións públicas. O primeiro representa o 10,8% da dotación de capital total galego entre 1970 e 2000, en tanto que o capital social supón o 3,2%.

A maior importancia relativa do capital público corresponde ás infraestruturas de transporte, onde salientan, por riba de todas, as de estradas, que acollen o 5,6% do capital acumulado total en Galicia no período 1970-2000. Coma se reflicte no devandito **cadro 2.1.3.**, o peso relativo do investimento nestas infraestruturas medra co paso do tempo, acollendo no período 1990-2000 o 6,9% do capital acumulado en Galicia.

Crecemento promedio anual acumulativo do stock de capital en Galicia e España 1970-2000: distribución segundo dotacións de capital público e privado

	Galicia				España			
	1970-2000	1970-1980	1980-1990	1990-2000	1970-2000	1970-1980	1980-1990	1990-2000
	(%)				(%)			
Stock de capital neto territorializado	3,7	5,0	3,1	3,1	3,7	5,2	2,8	3,1
Stock de capital público	5,8	6,0	5,6	5,6	5,1	5,9	5,0	4,5
Productivo	4,9	5,1	3,9	5,9	4,5	5,2	3,7	4,5
Estradas	7,5	11,5	3,7	7,4	5,1	6,7	3,6	5,0
Inf. Hidráulicas	2,2	-0,5	2,0	5,2	3,1	4,3	2,5	2,5
Est. Urbanas CC.LL.	8,8	8,4	12,0	6,0	8,4	7,7	10,5	7,1
Portos	3,6	1,8	4,8	4,1	3,5	3,8	3,2	3,5
Ferrocarri	-	0,6	0,2	-0,9	3,0	3,4	2,5	3,3
Aeropostos	0,9	-3,9	6,3	0,4	3,6	2,9	0,7	8,5
Social	6,4	9,1	5,4	4,8	6,0	9,5	4,6	3,8
Educación	5,7	8,0	5,0	4,0	6,0	9,2	4,7	4,1
Sanidade	8,6	13,1	6,3	6,6	5,9	10,3	4,4	2,9
Resto funcións	8,2	7,4	11,5	5,6	7,2	6,3	10,1	5,1
Stock de capital privado	3,3	4,8	2,6	2,5	3,4	5,1	2,4	2,8
Agricultura, silvicultura e pesca	1,6	3,6	2,0	-0,9	1,7	4,3	1,1	-0,4
Energía e industria	2,5	4,1	0,9	2,4	2,7	4,7	1,5	1,8
Produtos enerxéticos e auga	1,8	4,7	0,7	-0,1	2,6	6,5	2,0	-0,6
Produtos industriais	3,0	3,5	1,2	4,3	2,7	3,7	1,3	3,1
Construción e enxeñería	3,7	7,5	-1,8	5,4	3,7	5,7	0,4	5,1
Servizos destinados á venda	3,8	5,2	3,2	3,0	3,7	5,3	2,8	3,1
Aluguer inmobles e capital residencial	2,7	3,9	2,6	1,8	2,9	4,5	2,1	2,1
Outros servizos destinados á venda	5,9	8,7	4,4	4,8	5,7	7,8	4,4	5,0

(1) Os datos para España corresponden ao total territorializado

Fonte: Elaboración propia a partir de *El stock de capital en España y su distribución territorial*

2.1.2.

Estrutura do investimento bruto total territorializado en Galicia e España 1970-2000: distribución segundo investimento público e privado

	Acumulado 1970-2000		Acumulado 1970-1980		Acumulado 1980-1990		Acumulado 1990-2000	
	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España
	(%)							
Agricultura, silvicultura e pesca	9,7	3,8	11,8	4,6	10,7	4,2	8,0	3,1
Energía e Industria	14,8	16,0	17,9	18,3	14,8	16,6	13,2	14,4
Produtos enerxéticos e auga	6,9	5,9	8,5	6,2	7,6	6,8	5,7	5,1
Produtos industriais	7,8	10,1	9,4	12,1	7,3	9,8	7,4	9,3
Construción e enxeñería	1,0	0,8	1,3	1,0	0,9	0,7	0,9	0,7
Servizos	74,5	79,4	69,0	76,1	73,6	78,4	77,9	81,7
Destinados á venda	56,4	63,9	55,3	63,3	57,5	64,3	56,2	64,0
Aluguer de inmobles e capital residencial	36,1	44,0	39,1	47,4	38,2	45,6	33,2	41,2
Outros servizos destinados á venda	20,3	19,9	16,1	15,9	19,3	18,7	23,1	22,8
Servizos non destinados á venda	18,1	15,5	13,7	12,8	16,0	14,2	21,7	17,7
Estradas	5,6	4,1	3,9	3,7	5,0	3,7	6,9	4,7
Infraestruturas hidráulicas	1,7	2,4	2,1	2,6	1,5	2,4	1,6	2,3
Estruturas urbanas	1,2	1,3	0,5	0,6	1,0	1,0	1,6	1,8
Portos	1,0	0,6	1,0	0,6	0,9	0,6	1,1	0,6
Educación	2,3	1,6	1,8	1,3	2,1	1,6	2,6	1,9
Sanidade	0,9	0,7	0,6	0,6	0,8	0,7	1,1	0,7
Ferrocarri	1,1	1,5	1,5	1,6	1,2	1,5	0,8	1,5
Aeropostos	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2
Resto servizos non destinados á venda	4,2	3,0	2,1	1,7	3,4	2,5	5,8	4,1
Investimento total	100	100	100	100	100	100	100	100
Investimento privado	81,9	84,5	86,3	87,2	84,0	85,8	78,3	82,3
Investimento público (1)	18,1	15,5	13,7	12,8	16,0	14,2	21,7	17,7
Productivo	10,8	10,1	9,2	9,3	9,7	9,3	12,2	11,0
Social	3,2	2,3	2,4	1,8	3,0	2,3	3,7	2,6

(1) Nos datos correspondentes ao total estatal considérase o investimento público territorializado

Fonte: Elaboración propia a partir de *El stock de capital en España y su distribución territorial*

2.1.3.

Importancia relativa do stock de capital galego no total estatal 1970-2000: distribución segundo dotacións de capital público e privado

	2000	Acumulado 70-00	Acumulado 70-80	Acumulado 80-90	Acumulado 90-00
			(España = 100)		
Agricultura, silvicultura e pesca	13,9	14,1	13,9	14,0	14,4
Enerxía e Industria	5,1	5,1	5,3	4,9	5,1
Produtos enerxéticos e auga	6,3	6,5	7,4	6,1	6,3
Produtos industriais	4,6	4,3	4,2	4,1	4,4
Construción e enxeñería	6,4	6,9	6,8	7,2	6,7
Servizos					
Destinados á venda	4,9	4,9	4,7	5,0	4,9
Aluguer de inmobles e capital residencial	4,4	4,5	4,4	4,6	4,5
Outros servizos destinados á venda	5,6	5,6	5,5	5,8	5,6
Servizos non destinados á venda	7,1	6,5	5,8	6,3	6,8
Estradas	9,3	7,5	5,8	7,4	8,3
Infraestruturas hidráulicas	4,5	3,9	4,4	3,5	3,9
Estruturas urbanas	4,8	5,1	4,5	5,5	5,1
Portos	10,4	9,7	8,9	9,1	10,3
Educación	7,6	7,6	7,8	7,5	7,6
Sanidade	10,0	7,3	5,7	6,6	8,4
Ferrocarriil	2,4	3,9	5,1	4,3	2,9
Aeroportos	2,8	4,3	3,7	4,9	4,3
Investimento total	5,6	5,5	5,4	5,6	5,6
Investimento privado	5,2	5,4	5,3	5,4	5,3
Investimento público	7,1	6,5	5,8	6,3	6,8
Produtivo	6,6	5,9	5,3	5,8	6,2
Social	8,3	7,5	7,1	7,2	7,9

Fonte: Elaboración propia a partir de *El stock de capital en España y su distribución territorial*

■ 2.1.4.

Fronte á medra da importancia relativa no conxunto do Estado das dotacións de capital en estradas, Galicia ve como descende o seu peso relativo no caso do ferrocarril, que recibe, para o conxunto do período, o 3,9% do esforzo investidor total no conxunto do Estado (**cadro 2.1.4.**). Ao longo das tres décadas consideradas, este esforzo investidor descende dende o 5,1% dos anos 70, ata o 2,9% de media na década dos noventa. En termos de crecemento, cómpre salientar que a taxa de crecemento medio anual acumulativo foi do 0,6% entre 1970 e 1980 e de 0,2% na década seguinte, acadando unha caída media do 0,9% no período 1990-2000. No conxunto da serie considerada, as dotacións de capital rexistraron unha taxa promedio de crecemento do 0,0%. Isto explicaría que Galicia dispoña dun reducido número de tramos de dobre vía e de recorridos electrificados en comparación coa media española.

No conxunto dos anos comprendidos entre 1970 e 2000, Galicia acolleu o 9,7% e 4,3% do stock de capital estatal correspondentes ás infraestruturas portuarias e aeroportuarias, respectivamente. O crecemento promedio nestes anos foi do 3,6% no caso dos portos e do 0,9% no dos aeroportos.

Planificación das infraestruturas de transporte e comunicación

A planificación territorial e das infraestruturas a medio e longo prazo e a coordinación entre as distintas administracións e plans sectoriais son elementos fundamentais para a mellora e construción de novas vías de comunicación. Neste apartado recóllense algúns dos principais elementos de planificación con influencia na comunidade autónoma de Galicia, distinguindo entre as políticas europeas, as españolas e os propios plans ou programas elaborados pola Xunta.

• Políticas europeas

A Comisión Europea publicou no ano 2001 o *II Libro Branco do transporte*, "A política europea de transporte de cara ao 2010: a hora da verdade", onde propón facer máis com-

petitivos os transportes ferroviario, marítimo e fluvial fronte ao transporte por estrada. O seu obxectivo xeral é consolidar un sistema de transporte sostible no tempo dende un punto de vista socioeconómico e medioambiental, tratando de solventar a problemática da conxestión na estrada, o impacto medio ambiental e a seguridade.

En relación ás redes transeuropeas de transporte (RTE-T), aprobadas inicialmente en 1993, e tralas recomendacións do “informe Van Miert”, a Unión Europea considera trinta proxectos prioritarios que teñen de iniciarse antes do devandito 2010. Entre estes proxectos cómpre salientar, polo seu impacto en Galicia, os do enlace multimodal Portugal-España-Europa central, o da interoperatividade das liñas ferroviarias de alta velocidade na península ibérica ou o das autopistas do mar.

Este último proxecto específico adquire unha importancia fundamental para Galicia tendo en conta a súa situación xeoestratéxica. O que se pretende é crear unha rede que relacione as distintas rexións marítimas europeas mediante o desenvolvemento do transporte marítimo intermodal. Neste senso, co obxectivo de trasladar fóra da estrada o aumento previsto do tráfico internacional de mercadorías, xurdiu o programa Marco Polo, que na súa primeira convocatoria (2003-2006) contou cun presuposto de 75 millóns de euros e na segunda (2007-2013) ascende a 740 millóns de euros.

• Políticas españolas

O *Plan Estratégico de Infraestructuras e Transporte (PEIT) 2005-2020* define o marco global no que se desenvolverá a medio e longo prazo o sistema de transporte en España. Dado o seu carácter estratéxico, o PEIT non precisa “en detalle todas as actuacións, que se desenvolverán posteriormente nos plans sectoriais, intermodais, ou de concertación territorial” que o mesmo establece.

Os obxectivos centrais sobre os que se sustenta o devandito Plan son os de mellorar a eficiencia do sistema, fortalecer a cohesión social e territorial, contribuír á sostenibilidade xeral do sistema e impulsar o desenvolvemento económico e a competitividade.

Nun marco de implantación dun sistema intermodal integrado de transporte, o PEIT presenta coma unha das opcións estratéxicas máis claras a aposta polo ferrocarril. O transporte ferroviario (agás actuacións urbanas) acolle o 43,7% do investimento total previsto polo Plan, fronte ao 25,2% do investimento nas infraestructuras de transporte por estrada (agás actuacións urbanas) ou o 13,1% do transporte urbano e metropolitano. O investimento portuario suporá o 9,4% do investimento total do PEIT e o aeroportuario, o 6,3% (**cadro 2.1.5.**).

No caso concreto do ferrocarril, no horizonte do ano 2020 o PEIT define os corredores Madrid-Ourense-Santiago e Madrid-Ourense-Pontevedra coma unha rede de alta prestación para tráfico exclusivo de pasaxeiros (igual que Madrid-Sevilla, Madrid-Valencia e Madrid-Barcelona), considerando os corredores do Atlántico e do Cantábrico, así coma o transversal A Coruña-Monforte-León, coma rede básica para tráfico mixto.

A pesar de estar diante da autopista do mar do arco atlántico, este plan estratéxico nega o carácter suprarrexional ou internacional ás redes portuarias galegas ao formular eixes e nodos de intermodalidade de transporte de mercadorías. O PEIT considera á área de Vigo coma un nodo de intermodalidade rexional, e a Ourense, Santiago e A Coruña, coma nodos subrexionais.

Ademais deste PEIT, e tendo en consideración que os aspectos enerxéticos e medioambientais analízanse no capítulo **2.4.- Desenvolvemento sostible**, cómpre facer mención á planificación das Autoridades Portuarias e á existencia de Plans ou Programas de Zonas Industriais promovidas pola Sociedad Estatal de Promoción y Equipamiento del Suelo (SEPES).

Estimación económica das actuacións do PEIT 2005-2020

	Importe	
	(en millóns de €)	(%)
Transporte por ferrocarril, agás actuacións urbanas	108.760	43,7
Altas prestacións	83.450	33,5
Mantemento e mellora da rede convencional	18.000	7,2
Supresión e mellora de pasos a nivel	3.560	1,4
Material móbil	3.750	1,5
Transporte por estrada, agás actuacións urbanas	62.785	25,2
Vías de alta capacidade	32.105	12,9
Acondicionamento e mellora	7.500	3,0
Conservación e explotación	22.580	9,1
Servizos de transporte por estrada	600	0,2
Transporte aéreo	15.700	6,3
Área de movemento de aeronaves	2.150	0,9
Área de terminais	5.760	2,3
Seguridade e Navegación Aérea	3.224	1,3
Intermodalidade, Medio Ambiente e outros	3.387	1,4
Mantemento e conservación	1.179	0,5
Transporte marítimo e portos	23.460	9,4
Infraestrutura e instalacións portuarias	22.480	9,0
Salvamento, seguridade e medio ambiente mariño	980	0,4
Transporte intermodal de mercadorías e viaxeiros (1)	3.620	1,5
Apoio a rede de nodos e plataformas intermodais	1.200	0,5
Accesos terrestres a portos	1.220	0,5
Programa fomento de intermodalidade de mercadorías	400	0,2
Programa fomento de intermodalidade de viaxeiros	800	0,3
Transporte urbano e metropolitano	32.527	13,1
Actuacións en estradas	4.077	1,6
Integración urbana do ferrocarril	2.400	1,0
Cercanías ferroviarias. Incluso material móbil	10.050	4,0
Apoio ao transporte público e intercambiadores (2)	16.000	6,4
Investigación, desenvolvemento e innovación	2.040	0,8
Programa de I+D+i no transporte	1.610	0,6
Accións piloto de innovación no transporte	230	0,1
Programa de fomento da innovación no transporte	200	0,1
Total actuacións previstas	248.892	100

(1) Apoio a rede de intercambiadores de viaxeiros, incluído en actuacións urbanas

(2) Inclúe subvencións do Ministerio de Hacienda a infraestruturas e servizos

Fonte: Ministerio de Fomento, PEIT 2005-2020

2.1.5.**Estado da planificación das Autoridades Portuarias nos Portos de Interese Xeral**

	Plan Director	Plan Estratéxico	Plan Especial de Ordenación do Porto	Plan de Utilización de Espacios Portuarios
Ferrol	Aprobado en 1998	-	En elaboración	Aprobado en 1995 Modificacións puntuais en febreiro de 2000, maio de 2002 e outubro de 2005 En trámite nova modificación
San Cibrao				En elaboración
A Coruña	En elaboración	En elaboración (último aprobado en 1998)	-	Aprobado en 1995
Vilagarcía	Aprobado en 2002	Aprobado en 2002	En elaboración (último aprobado en 1999 e xa executado)	-
Marín-Pontevedra	En revisión (Aprobado en 2002)	En revisión (Aprobado en 2002)	Aprobado en 2003, modificado en xaneiro de 2005	En elaboración
Vigo	Non prioritario	Elaborado en 2002	Aprobado en 1998 Modificacións puntuais en novembro de 2000 e xuño de 2003	En elaboración

Fonte: Portos de Galicia, Estudio de coordinación de infraestruturas para a potenciación do sistema portuario de Galicia.

2.1.6.

Investimentos do Plan Director de Infraestruturas de Galicia 2001-2010

	Importe	
	(millóns de €)	(%)
Investimentos en obras hidráulicas	1.361,3	13,9
Saneamento e depuración de augas residuais	851,4	8,7
Abastecemento e regulación dos recursos hidráulicos	382,3	3,9
Defensa de inundacións, mellora de marxes e recuperación de entornos degradados	127,6	1,3
Investimento en Portos	1.043,4	10,6
Portos de interese xeral do Estado	821,0	8,4
Plan de investimentos 2001-2005	439,0	4,5
Outros investimentos 2005-2010 (1)	382,0	3,9
Portos de Galicia	222,4	2,3
Investimento en solo empresarial	180,3	1,8
Solo empresarial	180,3	1,8
Investimento en estradas	3.888,4	39,7
Rede do Estado	1.997,5	20,4
V.A.C. do Estado	1.851,9	18,9
Resto da Rixe	145,6	1,5
Rede autonómica	1.328,7	13,6
V.A.C. da Xunta	582,9	5,9
Rede convencional	745,8	7,6
Rede áreas urbanas de A Coruña, Lugo, Ourense, Vigo, Pontevedra, Ferrol e Santiago	562,2	5,7
Investimento en Ferrocarril	3.329,2	34,0
Programa de alta velocidade	3.013,3	30,7
Conexión coa Meseta e rede interior en alta velocidade	2.297,1	23,4
Eixo Atlántico	716,2	7,3
Programa rede convencional	315,9	3,2
Total investimento	9.802,6	100

(1) Pendente de aprobación do estudo de viabilidade económico-financeiro do Porto Exterior da Coruña
Fonte: Plan Director de Infraestruturas de Galicia 2001-2010

2.1.7.

Os documentos básicos de planificación dos portos de interese xeral (*Lei estatal 48/2003 de Réxime económico e de prestación de servizos nos portos de interese xeral*) son o Plan Director, o Plan Estratéxico e o Plan de Empresa. Xunto a estes, nos aspectos urbanísticos a lei define dúas figuras de aplicación: Plan Especial de ordenación da zona de servizo do porto e o Plan de utilización dos espazos portuarios (**cadro 2.1.6.**).

Canto á actividade da SEPES, o seu obxectivo principal é a promoción, adquisición e preparación de solo para asentamentos industriais, residenciais, terciarios e de servizos, para o que elabora os plans e proxectos de urbanización, e executa as infraestruturas urbanísticas necesarias. O investimento total de SEPES en Galicia ascende a 181,9 millóns de euros, estimándose que xerou 32.148 empregos.

• Planificación da Comunidade Autónoma

O Plan Director de Infraestruturas de Galicia 2001-2010 recolle nun único documento as diferentes planificación sectoriais. Tal coma indica o **cadro 2.1.7.**, o investimento total previsto no Plan supera os 9.800 millóns de euros, dos que case o 40% corresponde ao investimento na rede de estradas, e máis dun terzo, ao previsto nas infraestruturas ferroviarias.

Os catro obxectivos xerais sobre os que se desenvolve son os de potenciación do desenvolvemento económico de Galicia, a corrección de desequilibrios sociais e económicos, a contribución a unha mellora na calidade de vida e a utilización racional e eficaz dos recursos naturais.

Xunto a estes obxectivos xerais, o Plan establece obxectivos territoriais, obxectivos funcionais e obxectivos instrumentais. Entre os primeiros están os da mellora da accesibilidade como elemento impulsor da actividade comercial, a potenciación e mellora das relacións co resto de España e Portugal e a redución dos impactos negativos das actuacións

Principais actuacións do programa Galiza suma de promoción e creación do solo empresarial: distribución segundo categoría de solo

Parques estratéxicos			
	Superficie bruta	Investimento estimado	Cuatrenio
	(en metros cadrados)	(en euros)	
A Coruña	6.700.000	179.290.000	
Arteixo	1.500.000	37.500.000	1º e 2º
Carballo	1.300.000	23.500.000	1º e 2º
Leixa	1.500.000	39.700.000	1º e 2º
A Sionlla	1.400.000	46.490.000	1º
Barbanza	1.000.000	32.100.000	1º e 2º
Lugo	3.300.000	103.450.000	
Begonte	1.100.000	35.750.000	1º e 2º
As Gándaras	2.200.000	67.700.000	1º e 2º
Ourense	5.000.000	192.500.000	
Val da Rabeda	4.000.000	160.000.000	1º e 2º
Verín (Tamagos)	1.000.000	32.500.000	1º e 2º
Pontevedra	6.000.000	211.000.000	
PLISAN (1)	4.200.000	160.500.000	1º
Mos	800.000	20.500.000	1º
Ponteareas	1.000.000	30.000.000	1º e 2º
Total parques estratéxicos	21.000.000	686.240.000	
Parques comarcais			
A Coruña	750.000	19.050.000	
Cee	240.000	5.200.000	2º
Muros	190.000	4.350.000	1º
Vimianzo	320.000	9.500.000	1º
Lugo	200.000	5.400.000	
Mondoñedo	70.000	1.500.000	1º
Viveiro	130.000	3.900.000	1º e 2º
Ourense	1.030.000	26.940.000	
O Barco de Valdeorras	120.000	4.200.000	1º
O Carballiño	90.000	2.700.000	1º
Pereiro de Aguiar	150.000	3.500.000	1º
Ribadavia	150.000	1.000.000	1º
Xinzo de Limia	520.000	15.540.000	1º
Pontevedra	1.375.000	43.900.000	
A Guarda - O Rosal	275.000	8.900.000	1º e 2º
Tomíño	500.000	14.000.000	1º e 2º
Vilanova I	300.000	10.500.000	1º e 2º
Vilanova II	300.000	10.500.000	2º
Marín			
Pontecesures			
Poio			
Total parques comarcais	3.355.000	95.290.000	
Parques tecnolóxicos			
PTCSC	500.000	30.000.000	1º
PT Ourense	500.000	25.000.000	1º e 2º
PC A Coruña	40.000	3.600.000	2º
Automoción Porriño	25.000	3.000.000	1º
Total P. Tecnolóxicos	1.065.000	61.600.000	
Parques loxísticos			
CT Ourense	300.000	7.200.000	1º
CT Pontevedra	90.000	3.500.000	1º
Porto Seco Monforte	300.000	10.800.000	1º
Total parques loxísticos	690.000	21.500.000	
Parques empresariais			
A Estrada (madeira)	500.000	16.250.000	1º e 2º
Carballada de Avia	600.000	22.500.000	1º e 2º
Total parques empresariais	1.100.000	38.750.000	
Total	27.210.000	903.380.000	

(1) Polas tres administracións

Fonte: Consellería de Vivenda e Solo

2.1.8.

sobre o medio ambiente. Como obxectivo funcional indica a mellora da seguridade, diminuindo os riscos de accidentes e adaptando cada rede á tipoloxía e características da demanda. Como obxectivos instrumentais, considera os de dispor dun instrumento que permita establecer os pasos a dar para acadar os obxectivos e coñecer a valoración económica dos programas de actuación, así como aumentar a eficacia do proceso planeamento-proxecto-construción, simplificándoo e racionalizándoo e fomentar a planificación como instrumento de transparencia da xestión.

Na actualidade estase a elaborar un novo *Plan de Infraestruturas de Transporte*, que presenta coma finalidades máis salientables a posta en marcha de iniciativas para garantir o acceso da poboación a vías principais de comunicación en menos de trinta minutos, completar a estrutura básica de comunicacións interiores de Galicia por estrada e mellorar as comunicacións intermodais de portos, aeroportos e da seguridade viaria.

O *Plan estratéxico de Portos de Galicia 2004-07* presenta seis programas de actuación:

- (a) Programa de infraestrutura xeral, destinado á mellora das condicións operativas e de seguridade dos buques;
- (b) Programa de infraestrutura pesqueira, que recolle as distintas actuacións dirixidas especificamente ás actividades pesqueiras e marisqueiras;
- (c) Programa de infraestrutura para o tráfico comercial, que engloba as medidas dirixidas á mellora da súa operatividade e rendemento, e en última instancia, a atraer novos tráfico;
- (d) Programa de infraestrutura náutico recreativa, que ten como obxectivo incentivar o desenvolvemento da náutica recreativa como medio de potenciación da actividade turística en torno dos portos;
- (e) Programa de adecuación do entorno urbano e mellora das condicións medioambientais, co obxectivo da integración dos portos nos núcleos urbanos;
- (f) Programa de instalacións de carácter xeral e actuacións de conservación, que contempla as actuacións relativas aos servizos xerais do porto non incluídas no programa de infraestrutura xeral.

Asemade, co obxectivo de mellorar o conxunto portuario galego e, polo tanto, o tecido económico e social do que é soporte, o *Estudo de coordinación de infraestruturas para a potenciación do sistema portuario de Galicia*, elaborado por Portos de Galicia, indica que este Plan "trata de establecer unha liña de actuación no senso de xerar un novo concepto de fronte portuario comunitario, onde se potencien as actuacións conxuntas e se fomenten accións concretas de coordinación e cooperación entre os diferentes portos de interese xeral e autonómico da Comunidade".

O programa *Galiza suma de promoción e creación do solo empresarial galego* é unha proposta para deseñar a estratexia de solo empresarial de Galicia e se traduce nun investimento estimado de 1.000 millóns de euros nos vindeiros oito anos e en máis de 27 millóns de metros cadrados en solo empresarial.

O seu obxectivo central é a creación de solo empresarial de carácter estratéxico, entendido este como "centros de empresas, espazos de innovación e desenvolvemento tecnolóxico e puntos de formación e coñecemento". A superficie bruta total no conxunto dos parques estratéxicos é de 21 millóns de metros cadrados e o investimento total estimado, de 686,2 millóns de euros (**cadro 2.1.8.**).

Infraestruturas de transporte comunicación

• Estradas

Os datos do *Anuario estatístico 2005* do Ministerio de Fomento reflicten que a rede de estradas de Galicia está composta por 17.425 quilómetros, o 10,5% do total estatal, dos que 9.868 km son competencia das Deputacións, 5.290 quilómetros están a cargo da Comunidade

Lonxitude da rede de estradas en Galicia e España 2000-05

	2000		2005		00 / 05		Galicia / España	
	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	2000	2005
	(en quilómetros)				2000 / 05 (%)		Galicia / España (%)	
A cargo do Estado	2.203	24.105	2.267	25.415	2,9	5,4	9,1	8,9
Autoestradas de peaxe	191	1.743	264	2.163	38,2	24,1	11,0	12,2
Autovías e autoestradas libres	368	5.239	405	6.573	10,1	25,5	7,0	6,2
Estradas de dobre calzada	74	674	72	729	-2,7	8,2	11,0	9,9
Resto	1.570	16.449	1.526	15.950	-2,8	-3,0	9,5	9,6
A cargo das CC. AA.	5.119	70.837	5.290	70.755	3,3	-0,1	7,2	7,5
Autoestradas de peaxe	58	348	62	359	6,9	3,2	16,7	17,3
Autovías e autoestradas libres	-	1.230	27	1.652	-	34,3	0,0	1,6
Estradas de dobre calzada	8	510	11	735	37,5	44,1	1,6	1,5
Resto	5.053	68.749	5.190	68.009	2,7	-1,1	7,3	7,6
A cargo das Deputacións/Cabildos	9.883	68.615	9.868	69.476	-0,2	1,3	14,4	14,2
Autoestradas de peaxe	-	111	-	126	-	13,5	0,0	0,0
Autovías e autoestradas libres	-	378	-	559	-	47,9	0,0	0,0
Estradas de dobre calzada	-	210	-	260	-	23,8	0,0	0,0
Resto	9.883	67.916	9.868	68.531	-0,2	0,9	14,6	14,4
Total rede de estradas (1)	17.205	163.557	17.425	165.646	1,3	1,3	10,5	10,5
Autoestradas de peaxe	249	2.202	326	2.648	30,9	20,3	11,3	12,3
Autovías e autoestradas libres	368	6.847	432	8.784	17,4	28,3	5,4	4,9
Estradas de dobre calzada	82	1.394	83	1.724	1,2	23,7	5,9	4,8
Resto	16.506	153.114	16.584	152.490	0,5	-0,4	10,8	10,9

(1) Non se ten en conta a rede viaria municipal

Fonte: Ministerio de Fomento, Anuario estadístico

2.1.9.

Autónoma e 2.267 km, a cargo do Estado. Ademais, a rede viaria municipal ascende a 61.756 quilómetros.

Comparado coa rede de estradas española, Galicia conta co 12,3% dos quilómetros de autoestradas de peaxe, acollendo tan só o 4,9% dos quilómetros correspondentes a autovías e autoestradas libres e o 4,8% dos quilómetros de estradas de dobre calzada. Comparando cos datos rexistrados no ano 2000, o **cadro 2.1.9.** reflicte unha medra no peso relativo das autoestradas de peaxe (representan o 11,3% dos quilómetros de peaxe nese ano en España) e unha caída tanto das autovías e autoestradas libres coma das estradas de dobre calzada (supoñen o 5,4% e 5,9% do total estatal).

En termos relativos, Galicia conta no ano 2005 con 59 quilómetros de rede de estradas por cada 100 quilómetros cadrados de superficie (33 km no conxunto do Estado) e 6,32 km por cada 1.000 habitantes (3,76 km en España). Se en lugar de considerar o número total de quilómetros facemos fincapé no parque móbil de vehículos, na comunidade galega hai un total de 97 vehículos por quilómetro de rede de estradas e 611 vehículos por cada mil habitantes (167 vehículos/km rede total e 627 vehículos/1.000 habitantes de media en España).

Se se analizan brevemente os fluxos de transporte de mercadorías por estrada, os datos reflectidos no **cadro 2.1.11.** amosan que as estradas acollen o 73,6% do tráfico total de mercadorías, dos que un 54,3% corresponde ao tráfico interno, e o restante 19,2%, ás relacións de Galicia co resto das comunidades autónomas e co resto do mundo.

Do volume total de tráfico internos, a práctica totalidade realízase por estrada, que representan o 98,3% dos mesmos, fronte ao 1,7% que se realiza a través do ferrocarril. No que ao tráfico exterior se refire, as estradas acollen o 43,0% do tráfico entre Galicia e o resto de España e Europa, dos que o 34,4% corresponde ás relacións coas outras CC.AA., o 6,3% ás relacións con Portugal e o 2,3% restante, ás relacións co resto de Europa.

No que ao reparto sectorial dos tráfico por estrada se refire, a construción e o sector enerxético acaparan as dúas terceiras partes das mercadorías transportadas no interior de Galicia e case a metade do tráfico con orixe en España e destino en Galicia. No caso do trá-

Índices da rede de estradas do Estado, CC.AA. , Deputacións e Cabildos 2000-05 ⁽¹⁾

	2000				2005			
	Rede total/km ² de superficie	Rede total/1.000 habitantes (2)	Vehículos parque/rede total	Vehículos parque/1.000 habitantes (2)	Rede total/km ² de superficie	Rede total/1.000 habitantes (3)	Vehículos parque/rede total	Vehículos parque/1.000 habitantes (3)
Andalucía	0,28	3,36	148,87	500,54	0,28	3,13	187,16	586,53
Aragón	0,21	8,57	61,88	528,88	0,24	8,92	65,38	583,22
Asturias	0,46	4,50	103,66	466,35	0,47	4,66	116,29	541,79
Baleares	0,44	2,65	323,79	857,32	0,43	2,18	379,19	828,47
Canarias	0,60	2,65	255,26	676,48	0,57	2,16	306,80	664,18
Cantabria	0,49	4,90	106,42	521,97	0,49	4,62	129,66	599,28
Castela-A Mancha	0,24	10,83	48,75	527,74	0,24	7,58	61,61	467,27
Castela e León	0,35	13,25	38,66	512,19	0,34	17,13	46,15	790,46
Cataluña	0,38	1,94	332,16	644,41	0,38	1,73	377,31	653,73
C. Valenciana	0,36	2,08	298,86	620,96	0,37	1,82	358,24	653,05
Extremadura	0,21	8,10	59,54	482,35	0,22	8,27	71,15	588,18
Galicia	0,58	6,30	83,49	526,10	0,59	6,32	96,76	611,41
Madrid	0,39	0,61	1.091,69	666,64	0,42	0,57	1.162,59	663,54
Murcia	0,32	3,22	184,81	595,54	0,33	2,81	228,94	642,37
Navarra	0,35	6,85	90,38	619,02	0,37	6,47	99,55	644,28
País Vasco	0,60	2,07	241,57	500,63	0,58	1,99	277,52	550,90
A Ríoxa	0,36	6,81	79,70	542,80	0,37	6,23	90,96	566,74
Total	0,32	4,07	141,84	577,06	0,33	3,76	166,94	627,03

(1) na rede de estradas non se inclúe a lonxitude de camiños veciñais a cargo de Concellos, Ministerio de Defensa e outros Organismos

(2) poboación oficial a 1-1-1998

(3) poboación oficial a 1-1-2005

Fonte: Ministerio de Fomento, Anuario estadístico

■ **2.1.10.**

Principais fluxos de transporte de mercadorías en Galicia

	(en millóns de tn)	(%)	
Tráfico interno	75,1	55,3	100
Estrada	73,8	54,3	98,3
interprovincial	11,7	8,6	15,6
intraprovincial	62,1	45,7	82,7
A Coruña	28,9	21,3	38,5
Lugo	8,6	6,3	11,5
Ourense	5,8	4,3	7,7
Pontevedra	18,8	13,8	25,0
Ferrocarril	1,3	1,0	1,7
Orixe/destino Galicia	60,7	44,7	100
Estrada	26,1	19,2	43,0
Galicia / España	11,1	8,2	18,2
España / Galicia	9,8	7,2	16,2
Galicia / Portugal	1,8	1,3	3,0
Portugal / Galicia	2,0	1,5	3,3
Galicia / Europa	0,8	0,6	1,3
Europa / Galicia	0,6	0,5	1,0
Ferrocarril	2,0	1,5	3,3
Galicia / España	0,6	0,4	0,9
España / Galicia	1,1	0,8	1,9
con Portugal	0,3	0,2	0,5
con Europa	0,01	0,0	0,0
Marítimo	32,6	24,0	53,7
Portos interese xeral	31,0	22,8	51,1
entrada	24,7	18,2	40,7
saída	6,3	4,6	10,4
Portos de Galicia	1,6	1,2	2,6
Aéreo	0,01	0,0	0,0
Tráfico total de mercadorías	135,8	100	

Fonte: Portos de Galicia, Estudio de coordinación de infraestructuras para a potenciación do sistema portuario de Galicia

■ **2.1.11.**

Investimentos medios na rede de estradas do Estado, CC.AA. , Deputacións e Cabildos 2001-05 ⁽¹⁾

	Adm. públicas		Entes Territoriais			Adm. públicas		Entes Territoriais		
	Estado		Total	CC. AA.	Deputacións e Cabildos	Estado		Total	CC. AA.	Deputacións e Cabildos
	(en miles de € / 1000 habs). (2)					(en miles de € / Km de rede)				
Andalucía	120,5	59,3	61,2	52,6	8,6	38,4	138,5	22,6	38,9	6,3
Aragón	270,1	205,1	65,0	47,5	17,5	30,3	111,2	9,2	10,7	6,7
Asturias	397,7	260,2	137,5	137,5		84,8	355,5	35,0	35,0	
Baleares	51,2		51,2		51,2		23,4			23,4
Canarias	82,6		82,6		82,6		38,1			38,1
Cantabria	386,6	276,2	110,5	110,5		83,9	250,9	31,4	31,4	
Castela-A Mancha	138,6	80,9	57,7	51,0	6,7	18,3	56,4	9,4	15,8	2,3
Castela e León	354,0	180,4	173,6	124,0	49,6	20,7	65,9	12,1	20,6	5,9
Cataluña	91,3	33,6	57,7	52,2	5,6	52,7	116,6	40,0	64,6	8,8
C. Valenciana	85,3	42,9	42,4	35,4	7,0	46,8	106,0	29,9	58,1	8,6
Extremadura	225,5	159,9	65,6	43,3	22,3	27,3	118,2	9,5	12,4	6,5
Galicia	149,2	56,5	92,7	74,6	18,1	23,6	68,8	16,9	38,7	5,1
Madrid	25,2	10,8	14,4	14,4	-	44,1	81,7	32,8	32,8	
Murcia	66,4	22,4	44,0	44,0	-	23,7	57,7	18,2	18,2	
Navarra	222,5		222,5	222,5	-	34,4	-	34,7	34,7	
País Vasco	154,3		154,3		154,3		79,4			79,4
A Ríoxa	227,5	153,2	74,3	74,3	-	36,5	110,1	15,3	15,3	
Total	128,3	62,0	66,3	48,4	17,9	34,2	107,5	20,9	30,2	11,4

(1) na rede de estradas non se inclúe a lonxitude de camiños veciñais a cargo de Concellos, Ministerio de Defensa e outros Organismos

(2) poboación oficial a 1-1-2005

Fonte: Ministerio de Fomento, Anuario estadístico

2.1.12.

fico Galicia-España, os sectores máis importantes son os da madeira, papel e pasta e a construción, que acollen o 45% deste tipo de fluxo.

En relación ao **investimento medio** na rede de estradas do Estado, Comunidades Autónomas, Deputacións e Cabildos no período 2001-05, o **cadro 2.1.12.** amosa que Galicia se sitúa como a novena comunidade autónoma na que máis se inviste por habitante, con 149,2 miles de euros por cada 1.000 habitantes, por detrás de Asturias (397,7 miles de euros por cada mil habitantes), Cantabria (386,6), Castela e León (354,0), Aragón (270,1), A Ríoxa (227,5), Extremadura (225,5), Navarra (222,5) e País Vasco (154,3 miles de euros por cada mil habitantes). En termos de investimento por quilómetro de rede, éste ascendeu en Galicia, no mesmo período de tempo, a 23,6 miles de euros, sendo a cuarta comunidade na que menos se inviste, por diante de Castela-A Mancha (18,3 miles de euros), Castela e León (20,7) e Baleares (23,4 miles de euros por km de rede).

Atendendo á desagregación entre distintas administracións públicas, o investimento dos Entes territoriais en Galicia acendeu a 92,7 miles de euros por cada 1.000 habitantes e 16,9 miles de euros por quilómetro de rede fronte aos 56,5 miles de euros por cada 1.000 habitantes e 68,8 miles de euros por quilómetro de rede investidos pola Administración xeral do Estado na comunidade autónoma.

- **Ferrocarril**

A rede ferroviaria en Galicia está formada aproximadamente por 1.059 km (incluíndo as vías ancha e estreita), o que supuña o 7,9% dos quilómetros da rede ferroviaria española. En termos poboacionais e de superficie, a comunidade galega conta cunhas ratios superiores ás do conxunto do Estado, ao acoller un total de 4,0 quilómetros de rede por cada mil habitantes fronte aos 3,1 km de media en España, e 3,69 km de rede por cada 100 km² fronte aos 2,67 km en España.

Con todo, a pesar do que parecen indicar estes datos, a calidade dos trazados galegos é moi inferior á dos existentes en España. Dunha banda, e antes do comezo da transformación da liña do Eixo Atlántico, en Galicia tan só estaban o 0,4% dos quilómetros de dobre vía

Rede ferroviaria Galicia-España

	Galicia	España	Galicia/España (%)
Superficie (Km ²)	29.434	504.750	5,8
Poboación (1)	2.750.985	43.197.684	6,4
Densidade	93,46	85,58	109,2
Concellos	315	8.111	3,9
Entidades singulares	29.985	61.198	49,0
Kms. rede ferroviaria (2)	1.059	13.471	7,9
Kms. rede / Km ² x100	3,7	2,7	138,2
Kms. rede / 10.000 habit.	4,0	3,1	127,0
Kms. de vía dobre (3)	7,9	2.124	0,4
Kms. de vía electrificada	265	5.723	4,6

(1) Censo a 1/01/04
(2) Inclúe vía ancha e estreita. Non se contabilizan redes propias de comunidades autónomas
(3) Antes de iniciarse a transformación da liña do Eixo Atlántico
Fonte: Fernández Díaz, Xosé Carlos; El ferrocarril en Galicia. Pasado, presente e futuro

2.1.13.

Velocidades comerciais medias dos trens de longa distancia e de servizos rexionais

Orixe		Destino							
		Madrid		Barcelona		Irún		Bilbao	
		Total	Tramo galego	Total	Tramo galego	Total	Tramo galego	Total	Tramo galego
(en km / h)									
Ferrol	N - Ida	78,6	62,9						
	N - volta	80,6	59,6						
A Coruña	D - Ida	84,8	78,6	86,4	66,2	77,9	56,1		
	D - volta	88,7	82,6	89,5	63,8	78,1	68,4		
	N - Ida	72,7	65,9	78,7	62,7				
	N - volta	74,5	65,2	83,1	59,8				
Vigo	D - Ida	82,6	72,2	87,9	71,5			76,1	69,1
	D - volta	85,8	74,8	88,1	59,6			73,9	64,5
	N - Ida	72,1	64,2	79,2	63,5				
	N - volta	74,9	63,3	82,5	58,4				

Orixe	Destino				
	Vigo	Santiago	A Coruña	Lugo	Ourense
(en km / h)					
Vigo	xx	55,2	58,7	-	65,5
Santiago	55,2	xx	69,8	-	70,9
A Coruña	58,7	69,8	xx	56,3	-
Ferrol	-	-	54,5	-	-
Lugo	-	-	56,3	xx	-
Monforte	64,4		60,3	62,6	60,0
Ourense	65,5	70,9	-	-	xx
Ponferrada	62,2	-	-	-	60,0
P. Sanabria	-	-	-	-	70,9

Intercitys Vigo - A Coruña (1)

Orixe	Destino	
	Santiago	A Coruña
(en km / h)		
Vigo	70,1	76,1
Santiago	xx	86,9

(1) Só efectúa parada en Pontevedra, Vilagarcía e Santiago
Fonte: Fernández Díaz, Xosé Carlos; El ferrocarril en Galicia. Pasado, presente e futuro

2.1.14.

Características da rede de ferrocarril de Galicia

	Ano Inaugur.	Lonxitude total	Lonxitude en Galicia	(en m)	Lonxitude via dobre	Lonxitude via electrific.	Ancho da vía	Tipo vía Carril	Tipo vía Travesa	Renovación Vía/Ano	Pendente Máxima	Radio Curva Mínimo
Rente		962,2	906,4	7,9	265,3							
Vigo-Santiago	1899	103,9	103,9	4,2	11,0		2	54	BB	77/78/82	22-23	300
Santiago-A Coruña	1943	74,3	74,3	1,7	-		2	54	BB	76/77	15-17	400
Redondea-Ourense	1881	120,5	120,5	-	120,5		2	54	BB/MB	67/02/05	16-18	300
Ourense-Monforte	1885	46,0	46,0	-	46,0		2	54	BB/MB	94/03	16-18	280
Guilarei-Front. Portugal	1888	5,5	5,5	-	-		2	54	MB	94	10-15	300
Santiago-Ourense	1958	129,7	129,7	-	-		2	54	MB	82/84	15-17	400
A Coruña-Lugo	1875	116,6	116,6	-	-		2	54	BB/MB	67/92/03	17-20	280
Lugo-Monforte	1883	70,9	70,9	-	-		2	54	MB	02/03	21-23	360
Betanzos/Infesta-Ferrol	1913	42,4	42,4	-	-		2	54	BB/MB	72/00	21-23	275
Monforte-Ponferrda	1883	110,5	87,8	-	87,8		2	54	BB/MB	62/75/95	20-23	290
Ourense-Puebla Sanabria	1957	141,9	108,8	2,0	-		2	54	BB	76/78	15-17	400
Feve		211,4	153,0	-	-							
Ferrol-Ribadeo-Luarca	1972	211,4	153,0	-	-		1	45	MB	89/90	20	150
Total		1.173,6	1.059,4	7,9	265,3							

Fonte: Fernández Díaz, Xosé Carlos; El ferrocarril en Galicia. Pasado, presente e futuro

■ 2.1.15.

e o 4,6% dos quilómetros de vía electrificada. Doutra, a rede ferroviaria galega acolle o 40% das curvas de radio menor ou igual a 300 metros das existentes en España e case o 20% das de radio inferior a 500 metros. Asemade, todas as liñas galegas teñen tramos con pendentes iguais ou superiores ás 15 milésimas, cando no conxunto do Estado, tan só o 66% das liñas conta cunha pendente igual ou superior ás 10 milésimas ².

Por mor das características do trazado ferroviario en Galicia, que impiden desenvolver velocidades medias superiores aos 85 km/h, ao longo dos últimos vinte anos non se melloraron as prestacións de velocidade. Por contra, no conxunto do Estado, e dende 1984/85, as gañancias de velocidade comercial (velocidade media global sen descontar tempos de parada) oscilan entre un 10% e un 110%.

Se ben todos os portos de interese xeral en Galicia dispoñen de conexión co ferrocarril, co obxectivo de reforzar o grao de intermodalidade do sistema de transporte en Galicia, a súa mellora e potenciación ten que ser un aspecto clave da planificación estratéxica en materia de infraestruturas. Por contra, ningún porto competencia de Portos de Galicia ten conexión e enlace co ferrocarril, aínda que nos portos de Burela, Ribadeo e Viveiro-Celeiro, a liña de FEVE pasa moi próxima ao peirao.

O ferrocarril como medio de transporte de carga ten na actualidade un reducido peso, ao acoller en torno ao 2,5% dos fluxos de transporte de mercadorías. Tal coma reflicte o devandito **cadro 2.1.11.**, o ferrocarril representa o 1,7% do volume transportado dentro de Galicia e o 3,3% das relacións entre Galicia e o resto de España e do mundo. Os tráficos do sector enerxético e do agrogandeiro e alimentario acollen o 70% das toneladas transportadas no interior de Galicia. No que ás relacións co resto da comunidades autónomas se refire, os sectores máis importantes son os da automoción (supón o 70% do tráfico España-Galicia) e os de madeira, papel e pasta.

A pesar desta pouca utilización do ferrocarril coma medio de transporte de mercadorías, cómpre salientar a súa potencialidade tendo en conta non só o previsto nos devanditos Libro Branco do transporte e PEIT, senón tamén os cambios na lexislación medioambiental, que demanda medios de transporte que consuman menos enerxías contaminantes. Asemade, é un medio de transporte fundamental para o fornecemento do transporte marítimo de mercadorías xa que permitiría reducir os tempos de movemento nos portos e das conexións coas plataformas loxísticas.

Canto aos investimentos reais en materia ferroviaria, o gasto total recoñecido pola D.G. de Ferrocarriles e o Gestor de Infraestructuras Ferroviarias (GIF) ascendeu no período 2002-2005 a 591,0 millóns de euros, dos que 421,9 millóns corresponden ao investimento na provincia de A Coruña.

• Infraestruturas portuarias

No contexto actual de transformación dos sistemas portuarios e de revitalización do transporte marítimo, que se reflicte tanto no incremento de mercadorías desprazadas coma na modificación da importancia relativa do medio de transporte (o comercio internacional réxese preferentemente polo mar), xunto ás melloras das comunicacións terrestres, resulta fundamental para o desenvolvemento económico de Galicia a mellora dos seus portos. En parte porque, dada a nosa situación xeográfica, e sendo unha comunidade volcada cara ao mar, aquí temos unha xeoposición moi vantaxosa con respecto a outros países.

O entorno competitivo no que se desenvolve a industria do transporte marítimo converte aos portos en "entes dinámicos, buscadores de cargas para transportar e distribuír e de pasaxeiros, e impulsores do desenvolvemento rexional". Neste contexto, as estruturas portuarias hai que enfocalas coma "[...] áreas industriais, áreas de conexión intermodais, -áreas loxísticas e de almacenamento, áreas comerciais, áreas de servizos, pero tamén áreas de bens colectivos para soste un desenvolvemento duradeiro e equilibrado" ³.

Características técnicas dos Portos de Interese Xeral do Estado 2005						
	Vigo	Marín-Pontevedra	Vilagarcía	A Coruña	Ferrol-San Cibrao	Total
	(en metros)					
Lonxitude peiraos	14.577	3.913	3.329	10.896	9.675	42.390
Calados						
Calado superior a 12 m	1.690	492	-	1.199	2.610	5.991
Calado entre 10 e 12 m	1.620	-	697	1.454	2.680	6.451
Calado inferior a 10 m	11.071	3.421	2.632	8.243	4.426	29.793
Actividade						
Comercial	5.215	1.308	1.272	4.198	3.909	15.902
Pesca	6.694	1.379	427	551	83	9.134
Pasaxeiros	448	87	270	484	71	1.360
Embarcación menor/deportiva	415	348	1.360	3.433	2.026	7.582
Reparacións/Armamento	1.805	791	-	2.230	3.586	8.412
	(en hectáreas)					
Superficie total						
Zona de servizo	282,8	69,0	46,4	108,1	296,8	803,1
Zona loxística	48,5	17,7	19,0	27,9	60,9	173,9
Pechada	2,5	2,8	11,0	8,8	2,9	27,9
Cuberta e aberta	0,2	0,3	-	-	-	0,4
Descuberta	45,9	14,6	8,0	19,1	58,0	145,6

Fonte: Portos de Galicia, Estudio de coordinación de infraestruturas para a potenciación do sistema portuario de Galicia

■ 2.1.16.

O obxectivo dos portos galegos é ser quen de garantir unha oferta moi especializada, flexible e innovadora. Para iso, a conexión dos portos ás redes terrestres intermodais aptas (ferroviarias e de estradas) constitúe unha das claves da competitividade do transporte marítimo, avaliada sobre unha análise custo/beneficio ⁴.

Na Comunidade autónoma de Galicia a competencia dos 128 portos corresponde tanto á Administración Central coma a Administración Autonómica: 6 portos son competencia do Estado (5 autoridades portuarias) e 122 o son de Portos de Galicia. É importante insistir, coma xa se dixo na *Memoria socioeconómica de Galicia* do ano 2004, no feito de que “a cooperación entre as distintas autoridades portuarias e a aplicación de políticas integradas en materias como a investigación, marketing, promoción e servizos é fundamental para desenvolver e promover o transporte actual e futuro”.

No concernente ás **características técnicas** do conxunto dos portos galegos, os seis portos de interese xeral do Estado ofertan en torno aos 42 km de peiraos para os tráficlos comerciais dos que o 15,2% corresponde a calados que oscilan entre 10 e 12 metros e tan só o 14% a calados superiores a 12 metros.

O porto de Vigo salienta, **cadro 2.1.16.**, pola súa lonxitude adicada á pesca (6.694 metros) e á actividade comercial (5.215 metros). Esta última actividade destaca tamén nos portos de A Coruña (4.198 m) e Ferrol-San Cibrao (3.909 metros), onde por mor do emprazamento dos estaleiros de Navantia e o porto militar sobresaí tamén a actividade de reparacións/armamento (3.586 metros).

Coas actuacións previstas no Plan director do porto de Ferrol-San Cibrao, a oferta de peiraos de gran calado ascenderá a 2.465 metros, dos que 1.515 metros corresponden a calados superiores a 20 metros. As ampliacións do Porto exterior de Punta Langosteira (A Coruña) e o proxecto para Vigo (Bouzas) suporá unha oferta adicional de 2.540 e 1.439 metros de peiraos “deep sea”.

A superficie total da zona de servizo ascendeu en 2005 a 803,1 hectáreas das que case 300 hectáreas corresponde aos portos de Vigo e Ferrol-San Cibrao. A superficie de depósito para as actividades loxísticas de almacenamento e distribución, basicamente descuberta, sitúouse no conxunto dos portos de interese xeral nas 173,9 hectáreas, salientando por riba dos demais portos os de Ferrol-San Cibrao e o de Vigo, con 60,9 hectáreas e 48,5 hectáreas de superficie total loxística, respectivamente.

No que atinxe ás características técnicas dos portos administrados por Portos de Galicia, cómpre salientar que a suma total dos diques de abrigo ascende a 16 kilómetros, e a lonxitude dos peiraos a 31 km dos que 7 km teñen máis de catro metros de calado.

A principal actividade destes portos é a pesqueira, á que se dedica máis das tres cuartas partes da superficie total de depósito. Os nove portos que rexistran actividade comercial son os A Pobra do Caramiñal, Burela, Cariño, Cee, Laxe, Ribadeo, Ribeira, Sada-Fontán e Viveiro-Celeiro.

O marítimo é o principal medio de transporte empregado para o tráfico de mercadorías realizado co resto das comunidades autónomas e co resto do mundo ao acoller, tal como indican os datos do devandito **cadro 2.1.11.**, o 53,7% dos fluxos de transporte con orixe/destino en Galicia. Dos 32,6 millóns de toneladas cargadas e descargadas nos portos galegos, 31,0 millóns corresponden aos portos de interese xeral e os restantes 1,6 millóns aos portos de carácter autonómico.

Entre as características deste transporte, cómpre salientar que máis de tres cuartas partes do volume total anual correspóndense con tráfico de entrada, e que predominan os tráfico de grandes volumes de produtos a granel. Nos portos de interese xeral salientan a importancia do sector enerxético, que representa o 45% do volume do tráfico marítimo, e o metalúrxico e agrogandeiro e alimentario, co 16,6% e 10,5%, respectivamente. Nos portos autonómicos, destacan os volumes de carga de dunita, cuarzo e pasta de papel e os de descarga de pesca conxelada.

Nos anos comprendidos entre 2000 e 2005, o **investimento total** ascendeu a 506,8 millóns de euros, dos que 368,1 millóns de euros corresponden aos portos de interese xeral do Estado e os 138,7 millóns de euros restantes, ao investimento de portos de Galicia.

No que atinxe ao investimento realizado por parte do Ministerio de Fomento en materia de infraestruturas e explotación portuaria, dos 368,1 millóns de euros investidos entre 2000 e 2005 (o 9,7% do investimento total no conxunto do Estado), a partida máis importante é a correspondente a infraestruturas e capacidade portuaria, que acolle case o 60% do investimento total no conxunto dos anos considerados (214,2 millóns de euros), seguida polo dedicada á pesca, co 12,6% (46,3 millóns de euros).

O porto de Ferrol-San Cibrao, por mor das obras de ampliación do porto de Ferrol (porto exterior), foi o porto que recibiu o maior volume de investimento, con 136,7 millóns de euros (37,1% do total investido en Galicia nos seis anos considerados). Oitenta de cada cen euros investidos neste porto destináronse á mellora de infraestruturas e capacidade portuaria.

No porto de Vigo investíronse nos seis anos considerados un total de 115,3 millóns de euros (o 31,3% do investimento nos portos de interese xeral do Estado en Galicia), dos que o 37,7%, 43,4 millóns de euros, destináronse ás infraestruturas e capacidade portuaria e máis dun 13%, tanto á mellora de equipamento e instalacións como á pesca (15,6 e 15,4 millóns de euros, respectivamente).

No concernente aos outros tres portos de interese xeral do Estado, o porto de A Coruña recibiu o 19% do investimento nese período de tempo, fronte ao 7,4% do porto de Marín-Pontevedra e o 5,1% do de Vilagarcía. Ao igual que acontece nos portos de Ferrol e Vigo, a partida de infraestruturas e capacidade portuaria é a que absorbe a meirande parte do investimento (**cadro 2.1.17.**).

Cómpre salientar que a finais de 2005, a Unión Europea aprobou un investimento de máis de 250 millóns de euros para a ampliación do porto exterior de A Coruña.

No que atinxe ao investimento nos portos da Comunidade autónoma de Galicia, este ascendeu no período 2000-2005 a 138,9 millóns de euros, **cadro 2.1.19.**, dos que 72,4

Investimentos realizados nos Portos de Interese Xeral do Estado en Galicia 2000-05:
distribución segundo obxectivos

	Galicia					España	Galicia / España	
	A Coruña	Ferrol - San Cibrao	Marín - Pontevedra	Vigo	Vilagarcía			
	(en millóns de €)						(%)	
Infraestruturas e capacidade portuaria	214,2	30,6	110,0	14,8	43,4	15,4	2.588,6	8,3
Actividades loxísticas e intermodalidade	15,5	0,1	1,2	3,3	10,8	-	172,7	9,0
Equipamento e instalacións	29,9	4,7	6,5	2,7	15,6	0,3	262,8	11,4
Porto Cidade	18,1	1,6	5,5	-	10,0	1,0	96,8	18,7
Actuacións medioambientais	0,1	-	0,1	-	-	-	36,9	0,4
Sinalización marítima e seguridade	6,9	3,0	1,7	0,3	1,6	0,3	27,1	25,3
Pesca	46,3	25,3	2,8	2,8	15,4	-	107,8	42,9
Deportivo	2,0	0,3	1,0	0,7	-	-	14,3	14,0
Pasaxeiros	0,4	-	-	-	-	0,4	79,9	0,5
Outros	34,8	4,4	7,8	2,7	18,5	1,4	419,4	8,3
Investimento total	368,1	70,0	136,7	27,3	115,3	18,8	3.806,2	9,7

Fonte: Puertos del Estado, Anuario estadístico

■ **2.1.17.**

Investimentos máis importantes nos Portos de Interese Xeral do Estado en Galicia 2000-05:
Obra certificada en cada ano

	Presuposto total	Ano	Total certificado			Pendente execución
			31 decembro ano anterior	ano en curso	Total	
	(en millóns de €)		(en millóns de €)			
A Coruña						
Nova lonxa pesqueira e almacéns de exportadores	16,7	2000		0,7	0,7	16,0
		2001	0,7	6,4	7,1	9,6
		2002	7,1	9,5	16,6	0,1
		2003	16,6	0,1	16,7	-
Novas instalacións portuarias en Punta Langosteira	370,0	2005		9,0	9,0	361,0
Ferrol-San Cibrao						
Rehabilitación ambiental borde marítimo ría de Ferrol	10,6	2001	6,1	4,5	10,6	-
Ampliación do porto de Ferrol (porto exterior)	98,7	2001		5,9	5,9	92,8
		2002	5,9	7,4	13,3	85,4
		2003	13,3	33,3	46,6	52,1
		2004	46,6	44,4	91,0	7,7
		2005	91,0	6,0	97,0	1,7
Acometida e subestación transformadora e eléctrica	6,6	2005		0,3	0,3	6,3
Marín-Pontevedra						
Peirao e explanada en zona contigüa de expansión	9,1	2000	1,3	2,6	3,9	5,2
		2001	3,9	2,9	6,8	2,3
		2002	6,8	2,0	8,8	0,3
		2003	8,8	0,2	9,0	0,1
		2005	9,0	0,1	9,1	-
Vigo						
Ampliación terminal transbordadores de Bouzas	19,1	2004		19,1		-
Vilagarcía						
Explanada e prolongación liña de atraque do peirao de Ferrazo	18,1	2004		4,8	4,8	13,3
		2005	4,8	4,9	9,7	8,4

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de Puertos del Estado, Anuario estadístico

■ **2.1.18.**

Investimentos de Portos de Galicia 2000-05

	Total	Galicia			
		A Coruña	Lugo	Pontevedra	Varios portos
		(en miles de €)			
2000	19.425,5	9.551,7	2.589,8	7.284,1	-
2001	22.029,7	12.067,2	2.712,9	7.249,5	-
2002	20.343,8	8.690,8	3.910,6	7.742,4	-
2003	24.418,0	10.678,3	3.165,3	9.166,2	1.408,3
2004	27.589,6	13.945,3	4.963,9	8.352,4	327,9
2005	24.948,2	17.464,3	3.088,1	4.343,8	52,1
05/00	138.754,8	72.397,5	20.430,5	44.138,4	1.788,3

Fonte: Portos de Galicia

2.1.19.

Investimentos de Portos de Galicia 2000-05. Distribución segundo obxectivos

	A Coruña	Lugo	Pontevedra	Varios portos	Total
	(en miles de €)				
Sinais marítimas e balizamento	104,7	11,4	198,6	138,5	453,3
Accesos marítimos	331,8	1.002,9	104,7	-	1.439,3
Obras de abrigo e dársenas	13.481,5	6.159,9	4.320,3	-	23.961,7
Obras de atraque	24.312,6	6.143,5	19.275,0	-	49.731,1
Edificacións	6.358,5	1.197,3	4.181,2	-	11.737,1
Instalacións xerais	8.072,7	1.549,4	2.234,3	247,2	12.103,6
Pavimentos, calzadas e vías circulación	7.816,4	2.559,7	9.207,0	-	19.583,1
Estudios e proxectos	11.453,7	1.710,8	4.346,4	86,6	17.597,5
Equipos manipulación mercadorías	382,8	95,6	187,8	11,7	677,9
Outros investimentos	82,8	-	83,1	1.304,3	1.470,2
Total	72.397,5	20.430,5	44.138,4	1.788,3	138.754,8

Fonte: Portos de Galicia

2.1.20.

millóns de euros (o 52,2% do investimento) destináronse aos portos da provincia de A Coruña, fronte aos 44,1 millóns de euros (o 31,8%), aos de Pontevedra, e aos 20,4 millóns de euros (o 14,572%) aos portos de Lugo.

Coma indica o **cadro 2.1.20.**, os principais destinos destes investimentos foron os correspondentes ás obras de atraque, que acollen o 35,8% do investimento total, seguido polas correspondentes ás obras de abrigo e dársenas, co 17,3% e ás obras de pavimento, calzadas e vías de circulación, que acolle o 14,1%.

• **Infraestrutura aeroportuaria**

Os aeroportos desempeñan un papel importante no desenvolvemento socioeconómico das súas áreas de influencia, ao permitir a accesibilidade rexional a áreas situadas a grande distancia. O sistema aeroportuario galego está composto por tres aeroportos situados a unha distancia máxima de 158 kilómetros (entre o aeroporto de Peinador e o de Alvedro).

Canto as características técnicas dos aeroportos, os datos do **cadro 2.1.21.** amosan que o aeroporto de Santiago de Compostela dispón dunha pista de 3.200 metros de lonxitude, unha plataforma (p1) de 75.650 metros cadrados e 10 postos de estacionamento. A súa terminal de pasaxeiros ten unha superficie de 18.067 m² e a de carga, de 3.412 metros cadrados. O aeroporto de Vigo ten unha pista de 2.400 metros e unha plataforma de 49.600 m² e sete posicións, ascendendo a terminal de pasaxeiros a 7.200 metros cadrados e a de carga, a 2.400m². O aeroporto de Alvedro é o que presenta as menores dimensións, cunha pista de 1.940 metros de lonxitude e unha plataforma de 23.000 metros cadrados e 4 postos de aeronaves tipo C. A súa terminal de pasaxeiros ocupa 5.425 metros cadrados.

Características técnicas e capacidade do sistema aeroportuario galego

		Santiago de Compostela	Vigo	A Coruña
Lonxitude da pista	(en metros)	3.200	2.400	1.940
Plataforma	(en metros cadrados)	75.650	49.600	23.000
Estacionamentos (A. Comercial)		10	7	4
Terminal pasaxeiros				
superficie	(en metros cadrados)	18.067	7.200	5.452
mostradores check in		15	10	10
cintas recollida equipaxes		5	3	2
Terminal de carga				
superficie	(en metros cadrados)	3.412	2.400	
Espazo aéreo da pista	(en movementos por hora)	40	21	12
Plataforma de estacionamento	(en voos por hora)	22	12	12
	(en pasaxeiros por hora)	6.000	1.160	
Terminal de pasaxeiros	(en pasaxeiros por hora)	1.313	1.350	case 500
Terminal de carga	(en toneladas por ano)	10.400	7.850	
Estacionamento de vehículos	(en pasaxeiros por hora)	748	515	503

Fonte: Caballero, Abel (dir); Sistema Aeroportuario do Eixo Atlántico

■ 2.1.21.

Tráfico de mercadorías e pasaxeiros no sistema aeroportuario galego e español 2002-05**Tráfico de mercadorías**

	Galicia	A Coruña	Santiago	Vigo	España	G / E
						(%)
			(en toneladas)			
2002	7.351,8	482,3	5.716,4	1.153,1	575.926,7	1,3
2003	6.994,9	541,9	5.318,6	1.134,4	580.725,4	1,2
2004	6.507,5	539,2	4.938,6	1.029,7	638.120,8	1,0
2005	5.591,3	422,7	3.805,4	1.363,2	616.382,1	0,9
			(%)			
02/03	-4,9	12,4	-7,0	-1,6	0,8	
03/04	-7,0	-0,5	-7,1	-9,2	9,9	
04/05	-14,1	-21,6	-22,9	32,4	-3,4	
02/05	-23,9	-12,3	-33,4	18,2	7,0	

Tráfico de pasaxeiros

	Galicia	A Coruña	Santiago	Vigo	España	G / E
2002	2.551.889	532.298	1.240.730	778.861	143.092.605	1,8
2003	2.771.710	549.871	1.381.826	840.013	153.826.342	1,8
2004	3.078.708	586.239	1.580.494	911.975	166.146.202	1,9
2005	3.804.160	852.322	1.843.118	1.108.720	181.277.741	2,1
			(%)			
02/03	8,6	3,3	11,4	7,9	7,5	
03/04	11,1	6,6	14,4	8,6	8,0	
04/05	23,6	45,4	16,6	21,6	9,1	
02/05	49,1	60,1	48,6	42,4	26,7	

(1) Non se inclúen Outras Clases de Tráfico (militares, de Estado, privados e traballos aéreos)
Fonte: AENA

■ 2.1.22.

Investimentos executados e investimentos presupostados de AENA nos tres aeroportos galegos 2005-06: distribución por proxecto		
	Investimento executado 2005	Investimento presupostado 2006
	(en €)	
A Coruña	6.788.250	17.560.000
Desenvolvemento de infraestruturas en xeral. Adquisición de terreos necesarios		Ampliación campo de voo
Desenvolvemento de infraestruturas en área de movementos. Instalación dun sistema de iluminación Cat II/III		Expropiacións de terreos
Desenvolvemento de infraestruturas en zona de servizos aeroportuarios. Handling		Ampliación plataforma sur
Mantemento da actividade. Reposición / mantemento e melloras de instalacións		Instalacións para categoría II/III
Desenvolvemento e actualización tecnolóxica de sistemas. Instalacións / equipamentos / proxectos varios (redes multiservizos)		Aparcadoiro e viais
Normalización de edificios e instalacións auxiliares. Realización da infraestrutura de estacións radar		Desenvolvemento e mellora de sistemas de navegación
		Investimentos de apoio e obras menores
Santiago	8.019.698	16.928.000
Desenvolvemento de infraestruturas en zonas de servizos aeroportuarios. Proxectos varios		Nova área terminal
Desenvolvemento de infraestruturas en zonas de servizos aeroportuarios. Nova torre de control		Nova torre de control e centro de control de área terminal
Xestión medioambiental do aeroporto. Actuacións medioambientais		Expropiación de terreos
Desenvolvemento de infraestruturas en zona de pasaxeiros. Edificacións		Adecuación aparcadoiros
Desenvolvemento de infraestruturas en zona de pasaxeiros. Aparcadoiros, urbanizacións e accesos		Desenvolvemento e mellora de sistemas de navegación
Mantemento da actividade. Reposición / mantemento e melloras de instalacións		Investimentos de apoio e obras menores
Seguridade operativa no aeroporto de Santiago.		
Desenvolvemento e actualización tecnolóxica de sistemas. Instalacións / equipamentos / proxectos varios (redes multiservizos)		
Vigo	2.170.280	8.917.000
Desenvolvemento de infraestruturas en área de movementos. Ampliación da plataforma de aeronaves.		Ampliación da plataforma de estacionamento de aeronaves
Desenvolvemento de infraestruturas en xeral. Plan de uso de terreos		Ampliación edificio terminal pasaxeiros
Desenvolvemento de infraestruturas en zona de pasaxeiros. Aparcadoiros, urbanizacións e accesos		Edificio aparcadoiro vehículos, urbanización e bloque técnico
Desenvolvemento de infraestruturas en zona de carga. Edificacións		Desenvolvemento e mellora de sistemas de navegación
Desenvolvemento de infraestruturas en zonas de servizos aeroportuarios. Instalacións / equipamentos / distribución / proxectos varios		Investimentos de apoio e obras menores
Mantemento da actividade. Reposición / mantemento e melloras de instalacións		
Desenvolvemento e actualización tecnolóxica de sistemas. Instalacións / equipamentos / proxectos varios (redes multiservizos)		
Total	16.978.228	43.405.000
Fonte: AENA		

■ 2.1.23.

En termos absolutos, o aeroporto de Santiago é o que presenta un maior movemento tanto de pasaxeiros coma de mercadorías, permitindo a súa pista de voo un total de 40 movementos por hora e a súa plataforma de estacionamento, 22 voos e 6.000 pasaxeiros por hora. A capacidade da súa terminal de pasaxeiros é de 1.313 pasaxeiros por hora, e a da terminal de carga, de 10.400 toneladas por ano.

A capacidade da pista de aterraxe do aeroporto de Vigo, que é o que presenta maiores taxas de crecemento en canto ao tráfico de mercadorías entre os anos 2002 e 2005, é de 21 movementos por hora, e a da súa plataforma de estacionamento de 12 voos e 1.160 pasaxeiros por hora. A terminal de carga de Peinador ten unha capacidade de 7.850 toneladas/ano. O espazo aéreo da pista de aterraxe e a plataforma do aeroporto de A Coruña, que rexistrou as taxas de crecemento de tráfico de pasaxeiros máis elevadas no devandito período, permiten 12 operacións por hora.

Nestes aeroportos o transporte de carga é de pouca importancia (en torno ao 1% do total da carga no conxunto do Estado), estando a oferta practicamente reducida á carga dos

avións de pasaxeiros, que polas súas características, proporcionan unha capacidade entre 1 e 2 toneladas por voo. Isto reflectiría a necesidade de facer un grande esforzo na educación e promoción das instalacións de carga dos aeroportos galegos e a necesidade de especializarse nalgún tipo de carga⁵.

Ao longo dos últimos catro anos, o movemento de mercadorías no conxunto dos aeroportos galegos representou o 1,1% da carga total transportada nos aeroportos españois e o 1,9% do tráfico total de pasaxeiros neses catro anos. No caso do tráfico de mercadorías, o aeroporto de Vigo rexistrou unha medra do 18,2% entre os anos 2002 e 2005, descendendo nos outros dous aeroportos galegos e no global do tráfico de mercadorías en Galicia (23,9%). É de esperar que o tráfico de mercadorías continúe medrando no aeroporto de Peinador, dado que en 2006 comezaron a operar no Aeroporto de Vigo os voos de mercadorías de dúas novas compañías: PLA-ZA, que realiza o servizo de transporte de carga entre Vigo e Zaragoza, e TNT.

O tráfico de pasaxeiros medrou nos tres aeroportos galegos, sendo o crecemento máis acusado o experimentado no aeroporto de A Coruña, cun incremento do 60,1% entre os anos 2002 e 2005, por diante dos rexistrados en Santiago de Compostela e Vigo, cun 48,6% e 42,4%, respectivamente.

O **investimento** executado nos tres aeroportos galegos ascendeu en 2005 a 17,0 millóns de euros, dos que o aeroporto de Santiago recibiu un total de 8,0 millóns de euros, o de A Coruña, 6,8 millóns de euros e o de Vigo, 2,2 millóns de euros. O **cadro 2.1.23** reflicte os principais proxectos do ano 2005 así coma as previsións para o 2006.

Ao longo do período 2006-2010, Aeropuertos Españoles y Navegación Aérea (Aena) ten previsto investir máis de 536 millóns de euros nos aeroportos galegos, dos que 274 millóns corresponden ao investimento no aeroporto de Santiago, fronte aos 144 millóns de euros destinados ao aeroporto de A Coruña e 118 millóns ao de Vigo.

No aeroporto de Lavacolla, as actuacións máis importantes, coincidindo coa celebración do Ano Santo 2010, corresponderán á construción dun novo edificio terminal, un novo edificio de aparcamento e unha ampliación de plataforma para dar servizo a este novo edificio. En Alvedro, construírase un edificio de aparcamento, en Peinador, os investimentos concretaríanse na construción dun novo edificio de aparcamento de vehículos en plantas, a adecuación e mellora das instalacións de carga, e nunha ampliación do edificio terminal para adaptalo ao aumento de tráfico.

Nodos loxísticos

Os nodos loxísticos constitúen un factor de desenvolvemento imprescindible e configúranse como un elemento clave no impulso da competitividade e da produtividade na área de influencia. A súa importancia radica en que permitirían as interconexións das redes de transporte e distribución de mercadorías.

As denominadas **Zonas de Actividades Loxísticas (ZAL)** son os nodos loxísticos de mercadorías máis importantes, e defínense coma aquelas infraestruturas próximas aos portos cuxos cometidos son a distribución vía terrestre das mercadorías chegadas por mar ou a súa manipulación para ser reembarcadas. Os seus obxectivos son liberar solo portuario para as actividades propias de carga e descarga e o intercambio modal, evitando así posibles problemas de conxestión.

A pesar de estar situada a 35 km do porto de Vigo, dentro deste grupo atoparíase a Plataforma Loxística de Salvaterra-As Neves (PLISAN), promovida pola Autoridade Portuaria de Vigo e a Zona Franca xunto co Instituto Galego de Vivenda e Solo, e que na actualidade está en fase de execución. A superficie total da PLISAN é de 1.083.411 metros cadrados, dos

que 952.047 metros cadrados corresponden á área loxística-empresarial e 131.364 m² ao denominado centro integrado de servizos.

O investimento total previsto pola Consellería de Vivenda e Solo ascende a 44.245,5 miles de euros, dos que 33.791,4 miles de euros corresponde á área loxística empresarial (executados xa 7.284,8 miles de euros na adquisición de solo) e os restantes 10.463,1 miles de euros, ao centro integrado de servizos.

Unha vez adquirido o solo, en novembro de 2006 comezou o movemento de terras, estimándose un prazo de execución de seis meses. En xuño de 2007 iniciárase a urbanización da área loxística (duración estimada oito meses) e para o primeiro trimestre de 2008 está previsto o inicio da construción das naves.

No norte de Galicia, promovido pola Xunta de Galicia, a través do Instituto Galego da Vivenda e Solo, a Autoridade Portuaria de Ferrol e o Concello de Ferrol, está prevista a creación dunha segunda plataforma loxística empresarial. No devandito estudo de Portos de Galicia, *"Estudo do sistema portuario galego para o desenvolvemento do transporte marítimo de curta distancia e das autopistas do mar. Inventario, valoración, diagnoses e propostas de equipamentos e infraestruturas relacionadas co transporte marítimo"*, sinálase que a pesar da súa proximidade ás novas instalacións portuarias, esta plataforma "[...] non poderá dispor de intermodalidade plena por limitacións técnicas no desenvolvemento en planta e alzado de accesos ferroviarios, polo que a súa función de verdadeiro centro intermodal deberá seguir residindo no espazo portuario".

Cunha funcionalidade similar ás plataformas loxísticas pero no interior, atópanse os denominados **portos secos**, que se configuran coma prolongacións dos espazos portuarios terra dentro. O Porto seco de Monforte de Lemos, en fase de execución, "ocupa unha posición estratéxica como nodo de confluencia de eixes ferroviarios".

O programa *Galicia suma* inclúe para esta infraestrutura un investimento de 10,8 millóns de euros. A superficie total do mesmo ascende a case 30 hectáreas, das que 22,4 ha corresponden á área intermodal e loxística (parcelas de almacenamento, manipulación de carga e actividades loxísticas de soporte) e 6,4 hectáreas, á área ferroviaria (vías e espazos de carga e descarga, para incrementar a capacidade de recepción de trens e de manipulación de mercadorías).

Con carácter complementario a outras infraestruturas loxísticas e apoiando a distribución urbana de mercadorías e a actividade loxística asociada á estrada están os **centros de transporte por estrada**. Estes centros, que non están ligados a unha localización específica no territorio, responden basicamente a unha lóxica local/ rexional.

Coma se reflicte no devandito estudo de Portos de Galicia sobre o sistema portuario galego, Galicia conta con tres centros de servizo ao transporte en funcionamento: Centro de transporte en Lugo, Terminal de mercadorías de O Ceao (Lugo) e o Centro de transporte de Lalín, impulsado polo concello e a asociación de transportistas de Lalín. A estes centros hai que engadir as infraestruturas loxísticas asociadas á estrada emprazadas no entorno de Vigo e A Coruña: O centro de transporte de Culleredo (A Coruña), impulsado polo concello, e o Parque tecnolóxico e central de intercambio de mercadorías e a Zona Franca de Vigo, impulsadas ámbalas dúas pola iniciativa pública.

Asemade, existen dous proxectos en execución, un en San Cibrao das Viñas (Ourense) e outro en Ponte Caldelas (Pontevedra), e outros dous en estudo, o Centro de Carreiteira de Ferrol e o Centro de Transportes de Chaves-Verín.

En Galicia hai un total de 28 **terminais de carga ferroviaria**, das que tan só cinco tratan con carga contenerizada: Vigo-Guixar, Lugo, A Coruña-San Diego, Tui-fronteira portuguesa e a terminal de Taboadela (Ourense). Estas cinco terminais moven aproximadamente

Parques empresariais operativos en Galicia

Denominación	Concello	Promotor	Xestor	Estado	Superficie (en m ²)
A Coruña					
P.E. de Espiñeiro - Boiro (1ª fase)	Boiro	Xestur Coruña	Xestur Coruña	Operativo (1ª fase)	241.025
P.E. de Ordes (2ª e 3ª fase)	Ordes	Xestur Coruña	Xestur Coruña	Operativo (2ª e 3ª fase)	220.625
P.E. de Ortigueira	Ortigueira	Xestur Coruña	Xestur Coruña	Operativo	233.169
P.E. de Padrón	Padrón	Xestur Coruña	Xestur Coruña	Operativo	225.445
P.E. de Ponteceso (1ª fase)	Ponteceso	Xestur Coruña	Xestur Coruña	Operativo (1ª fase)	105.242
P.E. de Santa Comba	Santa Comba	Xestur Coruña	Xestur Coruña	Operativo	103.991
P.E. de As Somozas (Etapa A)	As Somozas	IGVS	Xestur Coruña	Operativo (etapa A: fase 1, 3, 5, 7)	884.100
P.E. de Cerceda	Cerceda	IGVS	Xestur Coruña	Operativo	90.808
P.E. de Agualevada	Noia	IGVS	Xestur Coruña	Operativo	78.348
Polígono A Grela Bens	Coruña	SEPEs	SEPEs	Operativo	1.400.000
Polígono A Tomada (1ª e 2ª fase)	Boiro	SEPEs	SEPEs	Operativo	442.966
Polígono Espírito Santo	Cambre	SEPEs	SEPEs	Operativo	600.000
Polígono Industrial Os Capelos	Carbal	SEPEs	SEPEs	Operativo	439.616
Polígono de Vilar do Colo (1ª 2ª fase)	Fene-Cabanas	SEPEs	SEPEs	Operativo	852.519
Polígono de A Gándara	Ferrol	SEPEs	SEPEs	Operativo	1.337.045
Polígono Río do Pozo (1ª e 3ª fase)	Narón	SEPEs	SEPEs	Operativo	1.106.403
P.E. de Boisaca	Santiago	SEPEs	SEPEs	Operativo	596.403
Polígono de Xarás	Ribeira	SEPEs	SEPEs	Operativo	123.000
Polígono Sabón	Arteixo	Deputación	Privado	Operativo	3.287.910
Polígono Os Airios	As Pontes	Concello As Pontes	Privado	Operativo	232.376
Cidade do transporte de Santiago	Santiago	Concello de Santiago	Privado	Operativo	232.376
P.E. Novo Milladoiro	Ames	Privado	Privado	Operativo, en estudo última fase	940.000
P.E. Piadela	Betanzos	Privado	Privado	Operativo	391.724
P.E. de Boqueixón	Boqueixón	Privado	Privado	Operativo	294.056
P.E. O Temple	Cambre	Privado	Privado	Operativo	325.953
Polígono Bértoa	Carballo	Privado	Privado	Operativo	517.845
Centro Logístico de transporte de Culleredo	Culleredo	Privado	Privado	Operativo	602.479
P.E. de Madalena	Melide	Privado	Privado	Operativo	214.760
Polígono As Lagoas	Narón	Privado	Privado	Operativo	
Lugo					
P.E. de Muimenta	Cospeito	Xestur Lugo	Xestur Lugo	Operativo	42.279
P.E. de Foz	Foz	Xestur Lugo	Xestur Lugo	1ª fase operativa, 2ª trámite	103.154
P.E. de INF (ou Ampliación Polígono O Ceao)	Lugo	Xestur Lugo	Xestur Lugo	Operativo	300.857
P.E. de A Pontenova (S. Briz)	A Pontenova	Xestur Lugo	Xestur Lugo	Operativo	60.876
P.E. de Becerreá	Becerreá	IGVS	Xestur Lugo	1ª fase operativa, 2ª en trámite	49.516
P.E. de Bóveda	Bóveda	IGVS	Xestur Lugo	1ª, 2ª fase operativa, 3ª en trámite	74.157
P.E. de Lourenzá	Vilanova de Lourenzá	IGVS	Xestur Lugo	1ª fase operativa, 2ª en trámite	120.174
P.E. de Quiroga	Quiroga	IGVS	Xestur Lugo	1ª e 3ª fase operativa, 2ª e 4ª en trámite	107.054
Polígono de Os Acivos	Chantada	SIGALSA	SIGALSA	Operativo	111.791
Polígono de Reboredo	Monforte	SIGALSA	SIGALSA	Operativo	365.675
Polígono de Rábade	Rábade	SIGALSA	SIGALSA	Operativo	323.160
P.E. de San Xulián da Veiga	Samra	SIGALSA	SIGALSA	Operativo	374.862
Polígono de Escalón	O Saviñao	Concello de O Saviñao	Concello	Operativo	91.115
Ourense					
P.E. de Vilamarín	Vilamarín	Xestur Ourense	Xestur Ourense	1ª fase operativa, 2ª en estudo	279.364
P.E. de O Barco de Valdeorras	O Barco de Valdeorras	IGVS	Xestur Ourense	1ª fase operativa, resto en trámite	292.648
P.E. do Carballiño	O Carballiño	IGVS	Xestur Ourense	1ª fase operativa, 2ª en trámite	341.395
P.E. de Celanova	Celanova	IGVS	Xestur Ourense	1ª operativa, resto en trámite	217.500
P.E. de Ribadavia	Ribadavia	IGVS	Xestur Ourense	1ª fase operativa, 2ª en trámite	165.574
P.E. de Verín	Verín	IGVS	Xestur Ourense	Operativo	132.215
P.E. de Pazos	Verín	SIGALSA	SIGALSA	Operativo	132.215
P.E. de Vilar de Santos	Vilar de Santos	Concello de Vilar de Santos	Concello	Operativo	111.400
Polígono comercial de Barreiros	S. Cibrao das Viñas	Asistemático	Privado	Operativo	450.000
Pontevedra					
P.E. de Pousadoiro	Vilagarcía de Arousa	Xestur Pontevedra	Xestur Pontevedra	1ª fase Operativo, 2ª en estudo	210.749
P.E. de Lalín (3ª fase)	Lalín	Xestur Pontevedra	Xestur Pontevedra	Operativo	183.000
Polígono de As Gándaras	O Porriño	SEPEs	SEPEs	Operativo	2.147.467
Polígono de Toedo	A Estrada	SIGALSA	SIGALSA	1ª fase operativa, 2ª pdte. PXOM	105.100
P. Tecnolóxico e Loxístico de Vigo	Vigo	Consorcio Zona Franca Vigo	Consorcio Zona Franca	Operativo	874.436
Polígono de Agolada	A Golada	Concello de Agolada	Concello	Operativo	42.390
Polígono de Rivadil	A Cañiza	Concello de A Cañiza	Concello	Operativo	200.000
Polígono de A Pasaxe-Vincios	Gondomar	Concello de Gondomar	Concello	Operativo	496.917
Polígono de Botos	Lalín	Concello de Lalín	Concello	Operativo	205.800
ÁREA Industrial A Pedreira	Mearño	Concello de Mearño	Concello	Operativo	250.000
Polígono de Paradela	Meis	Concello de Meis	Concello	Operativo	7.362
Concello de Chan de Ponte	Salvaterra do Miño	Concello de Salvaterra do Miño	Concello	Operativo	276.000
Polígono de Tremoedo	Vilanova de Arousa	Cámara Comercio de Vilagarcía de Arousa	Cámara Comercio	Operativo	93.740
Polígono de Cachafeiro	Forcarei	A. empresarios de Forcarei	A. empresarios Forcarei	Operativo	18.000
Polígono da Granxa do Bao	Pontevedra	Granxa do Bao S.A.	Granxa do Bao S.A.	1ª fase operativa, 2ª en trámite	130.600

Fonte: Xunta de Galicia, Consellería de Vivenda e Solo

2.1.24.

Parques empresariais en execución en Galicia					
Denominación	Concello	Promotor	Xestor	Estado	Superficie
					(en m ²)
A Coruña					
P.E. de Negreira	Negreira	Xestur Coruña	Xestur Coruña	En execución	141.194
Lugo					
P.E. de Monterroso	Monterroso	IGVS	IGVS	En execución	155.425
Polígono de Mondoñedo	Mondoñedo	SEA (2)	SEA	En execución	70.000
Polígono de Friol	Friol	SUP (1)	SUP	En execución	80.000
Ampliación P. E. de Castro de Ribeiras de Lea	Castro de Rei	Xestur Lugo	Xestur Lugo	1ª fase en execución, 2ª fase en trámite	154.161
P.E. de Palas de Rei	Palas de Rei	Xestur Lugo	Xestur Lugo	1ª fase en execución, 2ª fase en trámite	80.334
Ampliación P. Empresarial de Vilalba	Vilalba	Xestur Lugo	Xestur Lugo	1ª fase en execución, 2ª e 3ª en trámite	225.745
Ourense					
Centro de transporte de mercancías e intermodal de Ourense	S. Cibrao das Viñas	IGVS		Fase en execución	224.949
P.E. de A Rúa	A Rúa	Concello de A Rúa	Concello	En execución	242.053
Pontevedra					
P.E. de Abalo	Catoira	SEA	SEA	En execución	91.139
P.E. de Sanxenxo	Sanxenxo	Privado	Privado	En execución	740.000

(1) Sociedade Urbanística Provincial
(2) Suelo Empresarial del Atlántico
Fonte: Xunta de Galicia, Consellería de Vivenda e Solo

2.1.25.

Paques empresariais esgotados en Galicia					
Denominación	Concello	Promotor	Xestor	Estado	Superficie
					(en m ²)
A Coruña					
P.E. de PenapurreiraA (Etapa A)	As Pontes	Xestur Coruña	Xestur Coruña	Esgotado (Etapa A)	250.592
P.E. de Coirós (2ª e 3ª fase)	Coirós	Xestur Coruña	Xestur Coruña	Esgotado (2ª e 3ª fase)	
P.E. de Arzúa (1ª fase)	Arzúa	Xestur Coruña	Xestur Coruña	Esgotado (1ª fase)	40.630
P.E. de Coirós (1ª fase)	Coirós	Xestur Coruña	Xestur Coruña	Esgotado (1ª fase)	256.750
P.E. de Ordes (1ª fase)	Ordes	Xestur Coruña	Xestur Coruña	Esgotado (1ª fase)	78.660
P.E. de Melide	Melide	IGVS	Xestur Coruña	Esgotado (1ª fase)	142.513
P.E. de Oroso-Sigüeiro	Oroso	Xestur Coruña	Xestur Coruña	Esgotado	384.622
P.E. de Alvedro	Culleredo	IGVS	Xestur Coruña	Esgotado	438.000
P.E. de Vidreiro	Pontedeume	IGVS	Xestur Coruña	Esgotado	113.266
Polígono Bergondo	Bergondo	SEPES	SEPES	Esgotado	1.015.747
Polígono Río do Pozo (2ª fase)	Narón	SEPES	SEPES	Esgotado	377.004
Polígono do Tambre	Santiago	SEPES	SEPES	Esgotado	1.058.000
Polígono Pocomaco	Coruña	Privado	Privado	Esgotado	736.000
Lugo					
P.E. de Cervo (Cuiña)	Cervo	Xestur Lugo	Xestur Lugo	Esgotado, 4ª fase en trámite	528.570
P.E. de Meira	Meira	Xestur Lugo	Xestur Lugo	Esgotado	75.708
P.E. de Vilalba	Vilalba	Xestur Lugo	Xestur Lugo	Esgotado	272.136
P.E. de Castro de Ribeiras de Lea	Castro de Rei	Xestur Lugo	Xestur Lugo	Esgotado	95.262
P.E. de Begonte	Begonte	IGVS	Xestur Lugo	Esgotado	103.531
P.E. de Xove	Xove	IGVS	Xestur Lugo	Esgotado	103.122
P.E. de Guitiriz	Guitiriz	IGVS	Xestur Lugo	1ª fase esgotada, 3ª en execución	97.610
P.E. de Xermade	Xermade	IGVS	Xestur Lugo	1ª fase esgotada, 2ª en execución	60.110
P.E. de Barreiros	Barreiros	Xestur Lugo	Xestur Lugo	1ª fase esgotada, 2ª en trámite	131.947
P.E. de A Pastoriza	A Pastoriza	IGVS	Xestur Lugo	1ª fase esgotada, 2ª tramitación	102.065
Polígono de O Ceao	Lugo	SEPES	SEPES	Esgotado	625.705
Ourense					
P. de Reserva de Solo Empresarial de Ourense	Ourense	Xestur Ourense	Xestur Ourense	Esgotado	580.944
P.E. de Pereiro de Aguiar	Pereiro de Aguiar	Xestur Ourense	Xestur Ourense	4ª fase en trámite, resto esgotado	602.436
P.E. de Xinzo de Limia	Xinzo de Limia	Xestur Ourense	Xestur Ourense	1ª, 2ª e 3ª fase esgotadas, 4ª en trámite	297.061
P.E. de Uceira	O Carballiño	Concello de O Carballiño	Concello	Esgotado	116.241
Pontevedra					
P. E. de Bueu	Bueu	Xestur Pontevedra-IGVS	Xestur Pontevedra	Esgotado	116.930
P.E. de Lalín 2000 (1ª fase)	Lalín	IGVS	Xestur Pontevedra	Esgotado	305.354
Cidade do transporte de Lalín ou P.E. de Lalín	Lalín	IGVS	Xestur Pontevedra	Esgotado	48.404
P.E. de O Campiño	Pontevedra	IGVS-Xestur Pontevedra	Xestur Pontevedra	Esgotado	412.331
P.E. de Tui	Tui	IGVS	Xestur Pontevedra	Esgotado	216.535
P. de Reserva Empresarial de Trabanca- Badiña	Vilagarcía de Arousa	IGVS	Xestur Pontevedra	Esgotado	86.233
P.E. de Silleda (Área 33)	Silleda	IGVS,Xestur Pontevedra	Xestur Pontevedra	1ª fase esgotada, 2ª fase en estudo	160.671
P.E. de Arbo	Arbo	Xestur Pontevedra	Xestur Pontevedra	1ª fase esgotada, 2ª fase en trámite	52.379
P.E. de A Granxa	Pontevedra	Consorcio Zona Franca Vigo	Zona Franca Vigo	Esgotado	939.000
P.E. de Bouzas	Vigo	Consorcio Zona Franca Vigo	Zona Franca Vigo	Esgotado	200.000
P.E. de Balaídos	Vigo	Consorcio Zona Franca Vigo	Zona Franca Vigo	Esgotado	1.000.000
Polígono de O Salnés	Ribadumia	Concello de Ribadumia	Asoc. de empresarios	Esgotado	12.000

Fonte: Xunta de Galicia, Consellería de Vivenda e Solo

2.1.26.

Paques empresariais en fase de estudo e de tramitación en Galicia

Denominación	Concello	Promotor	Xestor	Estado	Superficie (en m ²)
A Coruña					
P.E. de Chan de Brión	Ferrol	IGVS		En estudo	1.265.000
P.E. do Barbanza	A Pobra-Ribeira	IGVS		En estudo	1.008.928
Polígono de Porto do Son	Porto do Son	SEA	SEA	En estudo	
Polígono Río do Pozo (4ª fase)	Narón	SEPEs	SEPEs	En estudo	940.000
Polígono Industrial de O Pino	Pino	Privado		En estudo	1.000.000
P. de act. económicas de Arteixo (ACTECA)	Arteixo	Xestur Coruña	Xestur Coruña	En trámite	1.011.752
P.E. de Brión	Brión	Xestur Coruña	Xestur Coruña	En trámite	228.000
P.E. de Carballo	Carballo	Xestur Coruña	Xestur Coruña	En trámite	730.000
P.E. de Cariño	Cariño	Xestur Coruña	Xestur Coruña	En trámite	132.200
P.E. de A Trave - Cedeira	Cedeira	Xestur Coruña	Xestur Coruña	En trámite	103.808
P.E. de Coristanco	Coristanco	Xestur Coruña	Xestur Coruña	En trámite	175.000
P.E. de Touro	Touro	Xestur Coruña	Xestur Coruña	En trámite	52.756
P. Científico e Tecnolóxico de Santiago	Santiago	IGVS	Xestur Coruña	En trámite	487.768
P.E. de Vilasantar	Vilasantar	IGVS	Xestur Coruña	En trámite	450.000
P.E. de Espiñeiro - Boiro (2ª e 3ª fase)	Boiro	Xestur Coruña	Xestur Coruña	En trámite (2ª e 3ª fase)	126.575
P.E. de Arzúa (2ª fase)	Arzúa	Xestur Coruña	Xestur Coruña	En trámite (2ª fase)	52.170
P.E. de Penapurreira (Etapa B e C)	As Pontes	Xestur Coruña	Xestur Coruña	En trámite (Etapa B e C)	544.946
P.E. de As Somozas (Etapa B)	As Somozas	IGVS	Xestur Coruña	En trámite (Etapa B)	
Polígono de Camariñas	Camariñas	SEA (2)	SEA	En trámite	59.840
Polígono de Carnota	Carnota	SEA	SEA	En trámite	57.000
Polígono Industrial de Cee	Cee	SEA	SEA	En trámite	201.772
Polígono de Leixa	Ferrol	SEA	SEA	En trámite	1.480.000
Polígono de Laracha	Laracha	SEA	SEA	En trámite	835.107
Polígono de Laxe	Laxe	SEA	SEA	En trámite	50.508
Polígono de Malpica	Malpica	SEA	SEA	En trámite	54.979
Polígono de Muros	Muros	SEA	SEA	En trámite	196.207
Polígono Industrial de Muxia	Muxia	SEA	SEA	En trámite	52.528
Polígono de Rianxo	Rianxo	SEA	SEA	En trámite	317.728
Polígono de Vimianzo	Vimianzo	SEA	SEA	En trámite	335.095
Polígono de Sionlla	Santiago	IGVS	IGVS	En trámite	1.323.542
Lugo					
P.E. de Valadouro-Alfoz	Valadouro-Alfoz	Xestur Lugo	Xestur Lugo	En estudo	
Polígono de A Veiga	Láncara	SUP (3)	SUP	En estudo	
Ampliación P. Empresarial de Muimenta	Cospeito	Xestur Lugo	Xestur Lugo	En trámite	150.881
P.E. de As Gándaras	Lugo	Xestur Lugo	Xestur Lugo	En trámite	2.167.503
Ampliación P. E. de A Pontenova (S. Briz)	A Pontenova	Xestur Lugo	Xestur Lugo	En trámite	80.000
P.E. de Baamonde	Begonte	Xestur Lugo	Xestur Lugo	En trámite	1.070.585
P.E. de O Corgo	O Corgo	Xestur Lugo	Xestur Lugo	En trámite	148.996
P.E. de Taboada	Taboada	IGVS	Xestur Lugo	En trámite	86.700
P.E. de Viveiro	Viveiro	IGVS	Xestur Lugo	En trámite	130.446
Porto seco de Monforte	Monforte	IGVS, CPTOPV, DXT, Xestur	Xestur Lugo	En trámite	355.053
Polígono de Meira	Meira	SUP	SUP	En trámite	153.503
Polígono de Begonte	Begonte	SUP	SUP	En trámite	233.263
Polígono de Trabada	Trabada	SUP	SUP	En trámite	40.000
Polígono de Xove-Cervo	Xove-Cervo	SEA	SEA	En trámite	248.388
P.E. de Samos	Samos	IGVS	IGVS	En trámite	29.520
Ourense					
Ampliación P.E. de Verín	Verín	IGVS		En estudo	150.000
Centro de transporte e automoción de Verín	Verín	IGVS		En estudo	3.000.000
Ampliación P.E. de Allariz	Allariz	Xestur Ourense	Xestur Ourense	En estudo	
P. de Allariz-Aviñón-Barbadás				En estudo	
P.E. de A Gudiña	A Gudiña	IGVS		En trámite	54.619
Ampliación P.E. de Xinzo de Limia	Xinzo de Limia			En trámite	700.000
P.E. de Rubiá	Rubiá	IGVS	Xestur Ourense	En trámite	54.619
P.E. de Nogueira de Ramuín	Nogueira de Ramuín	IGVS	Xestur Ourense	En trámite	32.200
P.E. de Paderne-Taboadela-Allariz	Paderne-Taboadela-Allariz	IGVS	Xestur Ourense	En trámite	1.022.946
P.E. de Viana do Bolo	Viana do Bolo	IGVS	Xestur Ourense	En trámite	27.829
P.E. de Póboa de Trives	Póboa de Trives	IGVS	Xestur Ourense	En trámite	30.000
P.E. de Riós	Riós	IGVS	Xestur Ourense	En trámite	30.000
Pontevedra					
P.E. de Cotobade	Cotobade	Xestur Pontevedra	Xestur Pontevedra	En estudo	400.000
P.E. de Valga	Valga	Xestur Pontevedra	Xestur Pontevedra	En estudo	92.755
P.E. de Pontearreas	Pontearreas	Xestur Pontevedra	Xestur Pontevedra	En estudo	1.500.000
Zona de Actividade Loxística de Barro-Meis	Barro-meis	Deputación	Deputación	En estudo	1.400.000
P.E. de A Illa de Arousa	Illa de Arousa	IGVS		En estudo	
P.E. de Crecente	Crecente	Xestur Pontevedra	Xestur Pontevedra	En trámite	51.736
P.E. de Cuntis	Cuntis	Xestur Pontevedra	Xestur Pontevedra	En trámite	1.200.000
P.E. de Poio	Poio	Xestur Pontevedra	Xestur Pontevedra	En trámite	416.000
P.E. de Rodeiro	Rodeiro	Xestur Pontevedra	Xestur Pontevedra	En trámite	187.195
P.E. de Lalín (4ª fase)	Lalín	IGVS	Xestur Pontevedra	En trámite	330.000
P.E. de Mos	Mos	IGVS	Xestur Pontevedra	En trámite	776.023
P.E. A Reigosa	Pontecaldelas	IGVS	Xestur Pontevedra	En trámite	493.097
Central de Transportes de Pontecaldelas	Pontecaldelas	IGVS-D.X. Transportes	Xestur Pontevedra	En trámite	86.963
Cidade do Mobile	A Estrada	Xestur Pontevedra	Xestur Pontevedra	1ª fase en trámite, 2ª en estudo	528.684
P.E. de A Guarda-O Rosal	A Guarda-O Rosal	SEA	SEA	En trámite	260.211
P.E. de Tomiño	Tomiño	SEA	SEA	En trámite	493.456
P.E. de Vilanova de Arousa I e II	Vilanova de Arousa	SEA	SEA	En trámite	663.548
P.E. de Salceda de Caselas	Salceda de Caselas	SEA	SEA	En trámite	50.858
P.E. Industrial do Morrazo	Cangas	Privado	Privado	En trámite	600.000
P.E. de Morrazo	Cangas do Morrazo	Consorcio Zona Franca Vigo	Consorcio Zona Franca Vigo	En trámite	1.290.000
P.E. de Porto do Molle	Nigrán	Consorcio Zona Franca Vigo	Consorcio Zona Franca Vigo	En trámite	1.070.000
Ampliación P.E. de Balaidós	Vigo	Consorcio Zona Franca Vigo	Consorcio Zona Franca Vigo	En trámite	229.000
Ampliación P. Tecnolóxico e Loxístico de Vigo	Vigo	Consorcio Zona Franca Vigo	Consorcio Zona Franca Vigo	En trámite	268.000
Polígono de Arán	Cuntis	Concello de CUNTIS	Concello	En trámite	1.200.000
P.E. de Pontecesures	Pontecesures	IGVS		En trámite	316.000
PLISAN (1)	Salvaterra do Miño	Consorcio Zona Franca Vigo-IGVS- A. Portuaria		En trámite	4.200.000

(1) Plataforma Loxística e Industrial de Salvaterra-As Neves

(2) Suelo Empresarial del Atlántico

(3) Sociedade Urbanística Provincial

Fonte: Xunta de Galicia, Consellería de Vivenda e Solo

2.1.27.

Outros parques empresariais en Galicia					
Denominación	Concello	Promotor	Xestor	Estado	Superficie (en m ²)
A Coruña					
Polígono Industrial Curtis-Teixeiro	Curtis	SEPES	SEPES		800.000
P.E. Picaraña	Padrón	SEGENOR SA	SEGENOR SA		231.118
Zona Industrial La Artística	Coruña - Arteixo	Privado	Privado		
Polígono A Balsa	As Pontes	Privado	Privado		
Polígono Cruz das Cabezas	As Pontes	Privado	Privado		
Zona Industrial A Xunqueira	Cedeira	Privado	Privado		
P.E. Icaria	Oleiros	Privado	Privado		
Polígono de Couso	Ribeira	Concello			300.000
Polígono de Padrón	Padrón	Asistemático			
Polígono de Lavacolla	Santiago				600.000
Lugo					
P.E. de Outeiro de Rei	Outeiro de Rei	Xestur Lugo	Xestur Lugo	Paralizado. En liticio xudicial ao plan parcial	197.804
Polígono de Vilalba	Vilalba	SUP (1)	SUP		
Polígono de Burela	Burela	SUP	SUP		
Polígono de O Incio	O Incio	SUP	SUP		57.000
Polígono de Pol	Pol	SUP	SUP		
Polígono de Ribadeo	Ribadeo	SEPES, Concello de Ribadeo	SEPES		
Polígono de A Campiña	Lugo	Asistemático			
Polígono de A Louzaneta	Lugo	Asistemático			
Ourense					
P.E. de S. Cibrao das Viñas	S. Cibrao das Viñas	SEPES	SEPES		3.250.000
P.E. el 21	Ourense	Privado	Privado		
Verín	Verín	Privado	Privado		
P. Tecnolóxico de Galicia	S. Cibrao das Viñas	Consellería de Industria	Consellería de Industria		550.000
P.E. de Allariz	Allariz	Concello de Allariz	Concello		
P.E. de Barbadás	Barbadás	IGVS		Paralizado	300.000
Pontevedra					
P.E. de Gondomar	Gondomar	Xestur Pontevedra	Xestur Pontevedra	Pendente PXOM	
P.E. de Marín	Marín	Xestur Pontevedra	Xestur Pontevedra	Pendente PXOM	250.000
P.E. A Garrida	Vigo	Xestur Pontevedra	Xestur Pontevedra	Pendente PXOM	160.000
P.E. de Lalín (5ª fase)	Lalín	Privado	Privado	Pendente PXOM	
Polígono de Campolameiro	Campolameiro	Concello-Deputación	Concello-Deputación		107.682
Polígono de Caldas	Caldas	Concello de Caldas	Concello		
Polígono Industrial de Chan de Amoedo	Pazos de Borbén	Concello de Pazos de Borbén	Concello		135.645
Polígono de Mos	Mos	Asistemático			
Polígono de O Grove	O Grove	Asistemático			
Polígono de Redondela	Redondela	Asistemático			
Polígono de Valga	Valga	Asistemático			
Polígono A Garrida	Vigo	Asistemático			

(1) Sociedade Urbanística Provincial

(2) Paques que xurdiron ao abeiro de calquera tipo de planeamento.

Fonte: Xunta de Galicia, Consellería de Vivenda e Solo

2.1.28.

a cuarta parte do volume de tráfico de mercadorías, do que o 60% corresponde á terminal de Vigo-Guixar.

No que atinxe aos **centros de carga aérea**, os tres aeroportos galegos dispoñen de terminais de mercadorías. O aeroporto de Santiago dispón de dúas zonas destinadas a mercadorías, unha nave onde se dispón de terminal de carga e oficinas, cunha superficie de 3.562 m² e unha segunda nave con 1.509 metros cadrados cubertos e 281 m² de voladizo onde se realizan as tarefas de carga e descarga. O aeroporto de Vigo dispón dunha nave de 1.700 metros cadrados e o de A Coruña ten unha superficie efectiva de 145 m².

Solo empresarial e industrial

Outro dos elementos fundamentais para a mellora da competitividade dos sectores produtivos, dende o punto de vista das infraestruturas, é o da oferta de solo industrial e empresarial. A oferta de solo empresarial cuns estándares mínimos de calidade, é dicir, con bos equipamentos, dotado dunhas infraestruturas de conexión fluídas, e en condicións económicas aceptables, non só facilita o crecemento das industrias galegas, senón tamén exercerá como poder de atracción de investimento estranxeiro.

Os datos facilitados polo Instituto Galego de Vivenda e Solo (IGVS) reflicten que Galicia, a xullo de 2006, contaba cun total de 65 parques e polígonos empresariais operativos, cunha superficie de 24,7 millóns de metros cadrados. O principal xestor destes parques canto ao seu número é o Xestur, cun total de 25 parques empresariais e 4.863,3 miles de m². Atendendo á súa superficie, o **cadro 2.1.24.** reflicte que os 10 parques empresariais xestionados pola Sepes acollen máis dun terzo da superficie (9.045,4 miles de metros cadrados), e os 12 parques privados teñen unha superficie de 7.489,5 miles de metros cadrados, o que representa case o trinta por cento da superficie.

A provincia de A Coruña é quen acolle o maior número de parques empresariais e a maior superficie, con 29 parques e polígonos industriais, e unha superficie de 16,1 millóns de metros cadrados. Pontevedra conta cun total de 14 parques e polígonos e unha superficie de 4,4 millóns de metros cadrados, mentres que os 13 de Lugo e os 9 de Ourense teñen unha superficie de 2,1 millóns de m².

Xunto a estes parques e polígonos operativos, o **cadro 2.1.25.** amosa os 11 parques en proceso de execución, que ofertarán un total de 2,2 millóns de metros cadrados. Destes 11 parques, seis constrúense en Lugo, sendo a súa superficie de 765,7 miles de metros cadrados. Con todo, o principal parque empresarial en proceso de execución, canto á súa superficie, é o de Sanxenxo, con 740,0 miles de metros cadrados.

Asemade, os **cadros 2.1.26. a 2.1.28.** amosan os principais datos dos parques empresariais e polígonos industriais en fase de estudo ou trámite, dos 40 parques empresariais galegos que están esgotados, ben na súa totalidade ou nalgunha das súas fases, e a doutros parques que ben están paralizados, ben pendentes da aprobación dos PXOU ou ben que non se dispón de datos sobre o seu estado.

Xunto estes parques empresariais, cómpre salientar a existencia de dous parques tecnolóxicos, o Parque Tecnolóxico de Galicia, emprazado no concello ourensán de San Cibrao de Viñas, cunha superficie total de 550.000 m², e o Parque Tecnolóxico e Loxístico de Vigo, estreitamente ligado á Autoridade Portuaria de Vigo, cunha superficie total de 874.436 metros cadrados. Actualmente, está en fase de trámite unha ampliación da Plataforma Loxística e Industrial de Salvaterra-As Neves (PLISAN), cunha superficie de 268.000 metros cadrados. ■

Notas do apartado

1 O stock de capital bruto representa o volume total dos activos produtivos físicos dispoñibles nun país. O stock de capital neto (riqueza) representa o valor acumulado, descontada a depreciación, do stock de capital bruto existente. O stock neto corrixe o capital bruto pola redución no seu valor orixinada polo uso, a obsolescencia e o envellecemento.

2 Fernández Díaz, Xosé Carlos; (2006) *"El ferrocarril en Galicia. Pasado, presente e futuro"*, pax 47.

3 Fernando González Laxe, "Los puertos en el nuevo milenio", publicado en *La Voz de Galicia*, 18 xaneiro 2004.

4 Rede Transnacional Atlántica (RTA), *"Portos e hinterlands: A intermodalidade para o transporte de mercancías no espazo Atlántico"* (2005). Este documento pode consultarse en http://www.rta-atn.org/documents/etudes/rta-atn-intermodalidad_es.pdf.

5 Caballero, Abel (dir) (2006); "Sistema Aeroportuario do Eixo Atlántico", pax 81 e 82

2.2 Capital humano

Xunto ao investimento en capital físico, analizado no capítulo anterior, o investimento en accións intanxibles coma a I+D+i, a educación ou as TIC adquiren cada vez unha maior relevancia. O presente capítulo céntrase na análise do capital humano, que se pode considerar coma un dos motores básicos do proceso de transformación e modernización de Galicia, así coma un dos factores clave da innovación e da súa competitividade.

Cómpre salientar que a mellora do nivel educativo e da formación ten unha incidencia directa sobre os niveis de renda, exercendo un importante impulso á atracción de empresas. A existencia dun sistema de educación e formación é fundamental para elevar a produtividade e fomentar o crecemento económico.

Coma se indicou no primeiro capítulo deste informe, **1.- Panorama xeral**, tanto en Galicia coma en España no período 2001-2004 rexistrouse unha medra da produción, da ocupación e da produtividade aparente do traballo. En Galicia, o crecemento nun 22,6% do PIB foi resultado dunha medra do 5,1% da ocupación e dunha medra da produtividade do 16,7%. No conxunto do Estado, a medra do PIB entre os dous anos considerados foi do 23,4%, incrementándose a poboación ocupada nun 11,3% e a produtividade nominal, nun 10,9%.

O gasto público total en educación na comunidade autónoma de Galicia ascendeu en 2004 (último dato dispoñible) ata os 1.885,4 millóns de euros, o que supuxo o 0,58% do gasto público total e o 0,24% do PIB a prezos de mercado. Tendo en conta a súa evolución dende o ano 2000 ata o 2004, período no que todas as comunidades autónomas tiñan asignadas as competencias educativas, o gasto público en Galicia rexistra unha medra tan só superior á experimentada en Andalucía (**cadro 2.2.1.**). Por contra, en termos da súa participación no PIBpm, Galicia, co dito 0,24%, sitúase coma a quinta comunidade autónoma coa maior ratio, por detrás de Andalucía, Cataluña, Madrid e a C. Valenciana.

Un indicador do nivel de formación da man de obra podería vir dado pola importancia relativa da poboación universitaria no conxunto da poboación dun país ou no total da súa ocupación, que determinaría un indicador da oferta de poboación cualificada. Tal coma reflicte o **cadro 2.2.2.**, a porcentaxe de poboación con estudos universitarios rematados sobre a poboación ocupada en Galicia medrou dende o 21,5% de 2000 ata o 28,2% de 2004, mentres que a relación de universitarios respecto á poboación total aumenta dende o 8% de 2000 ata o 11,1% de 2004. Comparado cos datos do conxunto do Estado, ámbolos dous indicadores están por baixo da media estatal, aínda que o diferencial redúcese nese período de tempo.

Tal coma reflicte o *Plan Estratéxico de innovación de Galicia 2010*, cómpre salientar o importante peso relativo das persoas que posúen unha formación en enxeñería dentro dos departamentos orientados especificamente á innovación, o que reflectiría “unha importante base de coñecemento técnico para impulsar a innovación tecnolóxica nas empresas galegas”. Con todo, cómpre adiantar que máis da metade das empresas galegas non teñen departamento orientado especificamente á innovación e que as estruturas organizativas das mesmas están pouco articuladas para a innovación, o que dificultaría o soporte e desenvolvemento das súas estratexias innovadoras.

Evolución do gasto público en educación nas CC.AA. 2000-2004: desagregación segundo gasto universitario e non universitario

	Gasto público total en educación				Gasto público total en educación				
	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
	(base 2000 = 100)				(participación no PIB prezos mercado base 2000)				
Andalucía	106,4	114,2	123,9	133,5	0,64	0,64	0,64	0,65	0,65
Aragón	105,1	114,2	120,5	128,7	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
Asturias (1)	106,3	112,6	126,0	130,5	0,09	0,09	0,09	0,10	0,09
Baleares	115,9	127,8	139,2	151,0	0,06	0,07	0,07	0,07	0,07
Canarias	105,1	108,7	114,5	121,3	0,19	0,19	0,18	0,18	0,18
Cantabria	98,7	104,2	108,0	125,2	0,05	0,05	0,05	0,04	0,05
Castela e León	105,3	112,9	119,1	125,7	0,24	0,24	0,24	0,23	0,23
Casela A Mancha	113,9	135,7	139,7	150,3	0,15	0,16	0,17	0,17	0,17
Cataluña (2)	105,1	117,0	124,1	157,9	0,53	0,52	0,55	0,54	0,64
C. Valenciana	109,4	120,9	135,3	140,7	0,38	0,39	0,40	0,42	0,41
Extremadura	116,8	134,4	131,1	137,3	0,09	0,10	0,11	0,10	0,10
Galicia	102,5	111,8	115,0	121,1	0,26	0,24	0,25	0,24	0,24
Madrid	112,8	120,3	130,3	141,5	0,47	0,49	0,49	0,50	0,51
Murcia	107,6	116,1	124,2	130,7	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
Navarra	105,5	114,1	121,8	130,3	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06
País Vasco	108,0	115,8	121,9	126,9	0,25	0,25	0,25	0,25	0,24
A Ríoxa	102,6	111,0	118,5	125,8	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
CC.AA. con competencias asumidas	106,4	115,7	123,9	135,1	3,93	3,90	3,97	3,99	4,06
Outras administracións	109,5	107,3	124,9	133,4	0,43	0,44	0,40	0,44	0,44
Total	106,6	114,7	123,8	134,9	4,35	4,30	4,31	4,35	4,40

	Gasto público non universitario				Gasto público universitario			
	2001	2002	2003	2004	2001	2002	2003	2004
	(base 2000 = 100)				(base 2000 = 100)			
Andalucía	106,2	114,3	121,1	131,0	107,1	113,9	133,1	141,2
Aragón	106,2	116,2	120,6	128,0	102,1	109,3	117,8	128,7
Asturias (1)	108,3	116,0	120,1	123,1	100,9	103,5	103,1	112,8
Baleares	115,0	128,0	140,0	152,7	123,6	128,2	132,2	137,5
Canarias	103,2	106,3	111,1	118,1	109,6	114,5	125,9	131,0
Cantabria	99,8	105,3	107,5	127,2	94,9	100,5	109,7	118,2
Castela e León	108,3	117,0	122,8	126,7	97,1	101,0	106,9	120,4
Casela A Mancha	114,3	134,5	138,8	148,9	111,6	143,2	145,9	158,8
Cataluña (2)	104,2	116,7	126,6	140,4	107,1	118,1	118,9	209,0
C. Valenciana	108,6	120,5	130,8	139,7	110,8	121,2	147,2	143,2
Extremadura	119,8	140,3	135,1	141,6	101,0	102,4	105,7	113,4
Galicia	102,6	112,4	115,5	119,4	102,1	109,4	113,1	125,3
Madrid	110,0	120,9	130,6	140,9	118,1	118,8	128,8	141,1
Murcia	107,9	117,5	125,7	131,4	106,4	111,7	118,5	127,0
Navarra	107,9	114,2	123,1	131,7	92,1	111,0	119,2	129,3
País Vasco	109,2	116,5	123,5	128,1	106,7	115,0	115,2	124,2
A Ríoxa	109,1	114,5	123,8	132,1	79,6	99,0	100,8	103,5
CC.AA. con competencias asumidas	105,9	115,7	122,4	131,0	108,1	115,0	125,9	145,5
Outras administracións	111,9	124,0	143,0	164,0	122,0	12,3	64,7	52,5
Total	106,2	116,4	124,0	133,2	108,2	114,4	125,5	144,9

(1) A Consejería de Educación y Ciencia de Asturias no ano 2003 inclúe un gasto en Formación Ocupacional por valor de 60,7 millóns de euros e en 2004, por 58,5 millóns.

(2) Incorpora en toda a serie o gasto en Educación de Adultos que efectúa o Departamento de Bienestar Social ata o ano 2004 en que o realiza o propia Departamento de Educación.

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

2.2.1.

Doutra banda, canto á formación e inserción laboral, cómpre facer referencia a un aspecto importante a ter en conta nas políticas educativas como é o esforzo no ensino dos idiomas estranxeiros. Este non só permitiría ás persoas e ás empresas un maior achegamento aos novos mercados, senón tamén podería actuar como elemento impulsor de atracción de empresas.

Os datos da *Enquisa de condicións de vida das familias 2004*, do IGE, reflicte que máis da metade da poboación galega de 5 ou máis anos non ten ningún tipo de coñecemento de lingua estranxeira falada e que case seis de cada dez galegos maiores de cinco anos non o ten de lingua estranxeira escrita. Pola contra, un 5,7% da poboación maior de cinco anos ten un alto nivel de coñecemento de lingua estranxeira falada e un 4,9% de lingua estranxeira escrita.

Poboación ocupada en Galicia e España 2000-04: distribución segundo nivel de formación

		2000	2001	2002	2003	2004
		(en miles de persoas)				
Galicia		1.011,9	1.031,0	1.035,3	1.069,4	1.083,6
Analfabetos e estudos primarios		338,7	320,1	288,5	236,9	194,4
Educación secundaria. 1ª etapa		303,7	308,2	312,1	353,3	373,9
Educación secundaria. 2ª etapa		151,9	159,5	176,0	199,8	209,6
Educación superior		217,5	243,2	258,7	279,4	305,8
Educación superior / Pob. ocupada	(%)	21,5	23,6	25,0	26,1	28,2
Educación superior / Pob. total	(%)	8,0	8,9	9,4	10,2	11,1
		(en miles de persoas)				
España		15.505,9	16.146,3	16.630,3	17.296,0	17.970,9
Analfabetos e estudos primarios		3.989,9	3.868,8	3.765,6	3.601,0	3.481,9
Educación secundaria. 1ª etapa		4.203,9	4.450,9	4.644,9	4.957,4	5.098,1
Educación secundaria. 2ª etapa		3.005,5	3.196,7	3.353,9	3.597,3	3.864,1
Educación superior		4.306,7	4.629,9	4.865,9	5.140,2	5.526,8
Educación superior / Pob. ocupada	(%)	27,8	28,7	29,3	29,7	30,8
Educación superior / Pob. total	(%)	10,5	11,1	11,4	11,9	12,5

Fonte: INE, Encuesta de Población Activa e Padrón Municipal de Habitantes

2.2.2.

Máis das tres cuartas partes da poboación de 5 a 29 anos teñen algún tipo de coñecemento dalgunha lingua estranxeira falada e escrita, sendo esta porcentaxe lixeiramente inferior ao 20% no caso do coñecemento de linguas faladas das persoas de cincuenta ou máis anos e de menos do 13% no do coñecemento de lingua estranxeira escrita.

A devandita Enquisa reflicte que o 16,1% dos galegos que están ou estiveron traballando como asalariados en 2004 fixeron algún tipo de curso promovido pola empresa na que traballaron, e que un 7,3% dos galegos de 16 a 60 anos realizaron algún curso de mellora de cualificación profesional (sen contar aos asalariados que fixeron cursos promovidos pola súa propia empresa).

Formación non universitaria

Os datos da *Estadística de la educación en España*, publicados polo Ministerio de Educación y Ciencia, reflicten que, a diferenza do acontecido no conxunto do Estado, nos últimos cinco cursos lectivos, nos centros de ensino de réxime xeral da comunidade autónoma de Galicia continúa descendendo o número de alumnos e de profesores. O **cadro 2.2.3.** amosa que o número de alumnos descendeu en Galicia un 7,6% no curso lectivo 2004/2005 respecto ao curso 2000/2001, acadando no último curso os 381.647 alumnos, en tanto que o número de profesores, tras unha caída do 0,6%, foi de 36.138. No conxunto do Estado, o número de alumnos experimentou unha medra de case un punto porcentual (0,7%) neses anos, acadando os 6.933.472, mentres que o número de profesores o fixo nun 9% (ata acadar os 583.078 profesores no curso 2004/05).

Comparado co total estatal, o **cadro 2.2.4.** reflicte o descenso continuo da importancia relativa do número de alumnos nos centros galegos respecto ao total estatal. No curso 00/01 Galicia acollía o 6,0% dos alumnos españois, fronte ao 5,5% do último ano considerado. Esta caída tamén se produce no caso do profesorado, cuxa importancia relativa descende dende o 6,8% do curso 00/01 ata o 6,2% do curso 04/05.

Trala devandita caída do alumnado e profesorado, a ratio alumno/profesor en Galicia é inferior á rexistrada no conxunto do Estado, acadando os 10,6 alumnos en Galicia no curso 04/05 fronte aos 11,9 alumnos de media en España. O devandito **cadro 2.2.4.**, que reflicte a evolución desta ratio en Galicia e en España, amosa que a mesma sitúase por baixo da media estatal ao longo dos cinco cursos considerados.

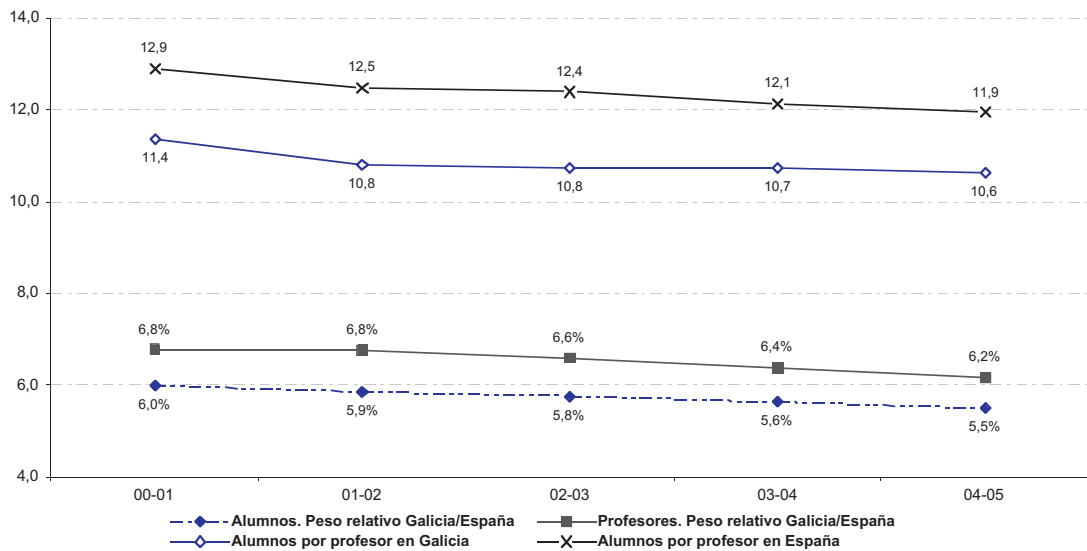
Alumnado do ensino non universitario matriculado en Galicia e España nos centos de ensino de réxime xeral non universitarios 2000-05: distribución segundo nivel de estudo

	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	04-05 / 00-01 (%)
Galicia	413.154	400.231	394.548	389.597	381.647	-7,6
Infantil	54.837	62.620	63.236	65.268	67.488	23,1
Primaria / EXB	140.569	135.455	131.740	128.536	125.473	-10,7
Especial	1.474	1.261	1.191	1.143	1.149	-22,0
ESO	122.228	115.660	111.536	108.138	104.411	-14,6
Bacharelatos	52.150	47.595	44.721	43.922	42.730	-18,1
Formación profesional	39.445	35.039	39.211	39.946	37.764	-4,3
Programas de garantía social	2.451	2.601	2.913	2.644	2.632	7,4
España	6.885.462	6.832.357	6.846.334	6.906.359	6.933.472	0,7
Infantil	1.167.781	1.223.280	1.282.092	1.356.756	1.427.519	22,2
Primaria / EXB	2.491.648	2.474.261	2.474.287	2.479.631	2.467.636	-1,0
Especial	27.334	27.090	27.057	27.799	28.145	3,0
ESO	1.941.623	1.897.912	1.878.175	1.871.430	1.855.020	-4,5
Bacharelatos	766.518	714.390	679.773	657.400	646.174	-15,7
Formación profesional	449.008	451.508	458.669	467.444	462.927	3,1
Programas de garantía social	41.550	43.916	46.281	45.899	46.051	10,8

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

2.2.3.

Importancia relativa do alumnado e profesorado galego no total estatal e número medio de alumnos segundo profesor en Galicia e España 2000-05 ⁽¹⁾

(1) Ensino de réxime xeral
Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

2.2.4.

Peso relativo do número de alumnos de FP no total de alumnos nas CC.AA 2000-05 ⁽¹⁾

	curso 2000/01	curso 2001/02	curso 02/03	curso 03/04	curso 04/05
	(%)				
Andalucía	5,4	5,8	5,9	6,2	6,3
Aragón	7,7	7,6	7,5	7,4	7,3
Asturias	9,7	10,2	10,3	10,3	10,0
Baleares	4,1	4,3	4,6	4,4	4,4
Canarias	7,6	7,4	7,3	7,3	7,4
Cantabria	9,8	9,5	9,6	9,4	9,1
Castela e León	7,6	7,8	8,0	8,1	8,0
Casela A Mancha	4,4	4,7	4,8	4,9	5,0
Cataluña	6,1	6,2	6,4	6,5	6,5
C. Valenciana	6,9	6,8	6,8	6,8	6,8
Extremadura	4,3	4,6	4,8	5,1	5,4
Galicia	9,5	8,8	9,9	10,3	9,9
Madrid	5,7	5,7	5,6	5,6	5,3
Murcia	5,4	5,6	5,6	5,6	5,2
Navarra	7,0	7,6	7,6	7,7	7,2
País Vasco	9,8	9,6	9,8	9,5	9,1
A Ríoxa	8,6	8,2	8,0	7,6	7,7
Ceuta e Melilla	4,3	4,7	5,1	5,0	5,1
Total	6,5	6,6	6,7	6,8	6,7

(1) Non se inclúen os alumnos dos Programas de Garantía Social
Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

■ 2.2.5.

No último curso, a distribución do alumnado matriculado nos centros públicos de ensino xeral mantense por riba do setenta por cento (72,3%), sendo case cinco puntos superior ao rexistrado no conxunto do Estado (67,6%).

Atendendo á distribución segundo nivel de ensino, o devandito **cadro 2.2.3.** indica que o descenso do alumnado en Galicia entre os cursos lectivos 00/01 e 04/05 prodúcese por mor do descenso do número de alumnos nos centros de educación primaria, secundaria e de formación profesional, xa que medra no caso dos centros de ensino infantil. Comparado co acontecido no conxunto do Estado, cómpre salientar, dunha banda, unha maior caída nos centros galegos de educación primaria e secundaria; doutra, que o número de alumnos matriculados en FP, ao contrario do acontecido en España, descende en Galicia. Pola contra, o crecemento do alumnado nos centros de educación infantil foi lixeiramente superior en Galicia.

● **Formación profesional**

Antes de analizar os principais datos da evolución do ensino da Formación Profesional en Galicia, cómpre facer mención, dunha banda, á regulación do Catálogo Nacional de Cualificaciones Profesionales (RD 295/2004, de 20 de febreiro, polo que se establecen determinadas cualificacións profesionais que se inclúen no CNCP, así coma os seus correspondentes módulos formativos que se incorporan ao Catálogo Modular de Formación Profesional). No ano 2004 aprobáronse as primeiras 97 cualificacións que se inclúen no devandito catálogo. Doutra, á nova ordenación xeral da formación profesional específica (RD 362/2004, de 5 de marzo), que revisa e actualiza os títulos agrupándoos en familias profesionais segundo o establecido no CNCP.

A formación profesional artículase en torno a tres subsistemas: a formación regrada, a formación permanente e continua e a formación ocupacional, sendo cada vez máis necesaria unha maior integración dos mesmos.

O alumnado nos cursos de **formación profesional regrada** en Galicia ascendeu no curso lectivo 2004/05 a 37.764 estudantes (non se inclúen os programas de garantía social), o que representa o 9,9% dos alumnos galegos nos centros de ensino de réxime xeral. O **cadro 2.2.6.** indica a caída do alumnado galego nos centros de FP en relación ao curso

Formación profesional en Galicia e España 2002-05 ⁽¹⁾

	Galicia				España			
	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
Centros que imparten								
F.P. II	93	-	-	-	396	27	-	-
C.F. Grao medio	195	196	189	196	2.216	2.267	2.342	2.418
C.F. Grao Superior	179	182	184	183	1.971	2.075	2.132	2.138
Alumnado								
F.P. II	6.396	-	-	-	29.296	859	-	-
C.F. Grao medio	13.538	18.583	18.963	18.130	210.750	224.486	229.005	231.317
C.F. Grao Superior	15.105	20.628	20.983	19.634	208.935	229.755	234.461	225.964
C.F. Grao medio a distancia	-	-	-	-	-	993	1.683	2.148
C.F. Grao Superior a distancia	-	-	-	-	-	1.579	2.295	3.498
Nº medio alumnos por grupo								
F.P. II	23	-	-	-	24	-	-	-
C.F. Grao medio	20	22	25	23	19	19	20	21
C.F. Grao Superior	20	21	24	23	20	18	18	20
Taxa bruta de escolarización								
F.P. II	6,8	-	-	-	2,0	0,1	-	-
C.F. Grao medio	22,2	32,3	34,5	34,3	22,5	23,9	24,8	25,4
C.F. Grao Superior	21,8	31,8	34,2	33,6	20,3	22,4	23,5	23,3
Graduados por 10.000 hab. en idade teórica de graduación								
Técnico	948	1.424	1.793	1.743	1.088	1.276	1.477	1.509
Técnico especialista/superior	2.199	2.671	1.940	1.926	1.556	1.607	1.430	1.568

(1) Non se inclúen os alumnos de Programas de Garantía Social
Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

■ **2.2.6.**

Alumnado matriculado en ciclos de formación profesional en Galicia 2002-05: distribución segundo familia profesional e grao

	2002			2003		2004		2005	
	FP II	Grao medio	Grao superior	Grao medio	Grao superior	Grao medio	Grao superior	Grao medio	Grao superior
Actividades agrarias	109	492	262	472	318	439	353	444	361
Act. físicas e deportivas	-	114	628	139	668	141	742	153	658
Act. marítimo pesqueiras	110	221	255	296	323	340	350	335	360
Administración	2.815	2.196	2.677	3.212	3.511	3.055	3.606	2.769	3.435
Artes gráficas	23	309	49	374	65	395	81	406	92
Comercio e marketing	-	875	653	1.237	1.049	1.240	1.081	1.048	971
Automoción	339	-	-	-	-	-	-	-	-
Construcións e obras	25	-	-	-	-	-	-	-	-
Comunicación, imaxe e son	30	90	625	141	701	173	657	170	586
Delineación	309	-	-	-	-	-	-	-	-
Edificación e obra civil	-	32	663	49	1.203	58	1.094	75	1.168
Electricidade e electrónica	780	2.504	1.677	3.255	2.172	3.241	2.226	3.014	2.153
Fabricación mecánica	-	1.027	216	1.363	355	1.384	367	1.340	349
Hostalería e turismo	223	829	665	1.144	1.020	1.369	1.142	1.119	1.017
Imaxe persoal	301	855	218	1.133	347	1.240	353	1.378	354
Industrias alimentarias	-	90	121	118	147	124	162	96	150
Informática	-	-	3.151	-	4.113	-	3.858	255	3.181
Madeira e moble	-	396	81	550	109	568	107	610	114
Mantemento e servizos á produción	-	535	251	688	298	737	359	738	449
Mantemento vehículos autopropulsión	-	1.607	326	2.049	382	2.019	386	1.871	408
Química	55	202	289	311	486	264	469	221	481
Sanidade	887	1.063	1.679	1.876	2.304	2.050	2.272	1.965	2.062
Servizos á comunidade	230	-	619	-	1.036	-	1.269	53	1.255
Téxtil, confección e pel	22	78	-	166	21	109	49	60	30
Vidrio e cerámica	-	5	-	10	-	17	-	10	-
Metal	138	-	-	-	-	-	-	-	-
Non consta	-	18	-	-	-	-	-	-	-
Total	6.396	13.538	15.105	18.583	20.628	18.963	20.983	18.130	19.634

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

■ **2.2.7.**

Alumnos graduados en FP por cada 10.000 habitantes na idade teórica de graduación 2001-05: distribución segundo familia profesional

	2001/02		2002/03		2003/04		2004/05	
	Técnico	Téc. especialista / Téc. superior	Técnico	Téc. especialista / Téc. superior	Técnico	Téc. especialista / Téc. superior	Técnico	Téc. especialista / Téc. superior
Actividades agrarias	36	21	47	59	38	34	36	30
Act. físicas e deportivas	1	59	13	57	21	66	19	89
Act. marítimo pesqueiras	13	34	24	55	30	34	26	38
Administración	221	577	268	842	346	343	308	330
Artes gráficas	32	7	35	12	49	10	40	5
Comercio e marketing	68	52	108	71	120	89	120	107
Comunicación, imaxe e son	5	17	18	80	21	78	17	62
Edificación e obra civil	7	94	5	119	5	94	4	91
Electricidade e electrónica	99	240	193	274	240	162	244	164
Fabricación mecánica	55	78	82	51	122	32	113	25
Hostalería e turismo	77	96	82	118	106	103	109	109
Imaxe persoal	54	66	93	83	119	43	143	36
Industrias alimentarias	5	3	14	6	12	13	8	11
Informática	-	301	-	193	-	322	-	304
Madeira e moble	25	4	40	7	58	17	37	6
Mantemento e servizos á produción	18	49	39	21	60	30	57	27
Mantemento vehic. autopropulsión	78	74	136	91	201	48	204	44
Química	13	39	20	36	31	45	25	38
Sanidade	137	275	202	347	201	273	226	264
Serv. socioculturais e á comunidade	-	110	-	144	-	104	-	143
Téxtil, confección e pel	3	2	1	5	11	-	5	2
Vidrio e cerámica	-	-	1	-	1	-	2	-
Total	947	2.198	1.421	2.671	1.792	1.940	1.743	1.926

(1) A idade teórica de graduación é de 18 anos no caso do Técnico (Ciclos formativos de Grao Medio); de 19 anos no caso dos Técnico especialista (FP. II); e de 20 anos, no caso de Técnico Superior (Ciclo formativo de Grao Superior)

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

2.2.8.

2000/01, se ben este descenso é inferior ao rexistrado polo número total de alumnos en Galicia. Tendo en conta a medra do alumnado de FP no conxunto do Estado, o peso relativo dos alumnos galegos de FP no total estatal descende nese período de tempo dende o 8,8% ata o 8,2% do último curso.

O número de graduados en Formación Profesional en Galicia por cada 10.000 habitantes na idade teórica de graduación ascendeu no curso 2003-04 a 3.669, dos que 1.743 corresponden a nivel técnico (ciclos formativos de grao medio) e 1.926, a técnico especialista (F.P. II) e técnico superior (ciclos formativos de grao superior). Tal como reflicte o devandito **cadro 2.2.6.**, nos tres últimos cursos Galicia presenta cifras moi superiores á media estatal tanto no caso dos técnicos como dos técnicos especialistas e superiores.

No que atinxe á distribución profesional segundo as distintas familias profesionais, o **cadro 2.2.7.** indica que catro familias profesionais –Administración; Electricidade e electrónica; Sanidade; e Informática– acollen a metade dos alumnos matriculados. Se temos en conta os datos dos cursos 2001/02 e 2004/05, a importancia relativa dos alumnos matriculados nestas familias no conxunto dos alumnos de FP descende dende o 55,4% do primeiro curso ata o 49,9% do derradeiro curso considerado. Esta caída ven motivada, fundamentalmente, polo descenso experimentado no caso da familia profesional de administración.

Atendendo a distribución do número de graduados segundo familias profesionais, tanto nos ciclos formativos de grao medio coma superior, as devanditas catro familias profesionais son as que acollen o maior número de graduados. De xeito similar á evolución do alumnado, o **cadro 2.2.8.** amosa a caída da importancia relativa do número de graduados nestas familias no total de graduados de FP, que descende dende o 58,8% no curso 2001/02 ata o 50,1% no curso 2004/05.

Un aspecto importante a ter en conta á hora da planificación da oferta de F.P. é o concernente á **inserción laboral** dos titulados de formación profesional. No primeiro semestre

Inserción laboral dos titulados de formación profesional específica en Galicia no curso 2002-2003: distribución segundo familia profesional

	Acadaron emprego	Non acadaron emprego	Xa estaban empregados	Total de titulados	Acadaron emprego	Non acadaron emprego	Xa estaban empregados	Total de titulados
						(%)		
Actividades agrarias	186	44	1	231	80,5	19,0	0,4	100
Actividades físicas e deportivas	210	54	12	276	76,1	19,6	4,3	100
Administración	1.733	444	24	2.201	78,7	20,2	1,1	100
Artes gráficas	108	33	5	146	74,0	22,6	3,4	100
Comercio e marketing	609	138	12	759	80,2	18,2	1,6	100
Comunicación, imaxe e son	210	87	4	301	69,8	28,9	1,3	100
Electricidade e electrónica	992	159	15	1.166	85,1	13,6	1,3	100
Fabricación mecánica	376	34	-	410	91,7	8,3	-	100
Hostalaría e turismo	568	89	16	673	84,4	13,2	2,4	100
Imaxe persoal	388	68	5	461	84,2	14,8	1,1	100
Informática	824	351	40	1.215	67,8	28,9	3,3	100
Industrias alimentarias	35	16	5	56	62,5	28,6	8,9	100
Madeira e moble	169	5	4	178	94,9	2,8	2,2	100
Mantemento vehic. autopropulsados	549	81	21	651	84,3	12,4	3,2	100
Mantemento e servizos á produción	202	51	2	255	79,2	20,0	0,8	100
Edificación e obra civil	204	49	8	261	78,2	18,8	3,1	100
Química	196	81	5	282	69,5	28,7	1,8	100
Sanidade	1.067	535	49	1.651	64,6	32,4	3,0	100
Servizos socioculturais e á comunidade	260	109	9	378	68,8	28,8	2,4	100
Textil, confección e pel	26	9	1	36	72,2	25,0	2,8	100
Outras familias profesionais (1)	17	4	3	24	70,8	16,7	12,5	100
TOTAL	8.929	2.441	241	11.611	76,9	21,0	2,1	100

(1) Inclúense as familias profesionais de Actividades marítimo pesqueiras; Vidro e cerámica
Fonte: Xunta de Galicia, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria

2.2.9.

de 2005 a Consellería de Educación e Ordenación Universitaria realizou o estudo da inserción laboral cos titulados que finalizaron ensinanzas de formación profesional no curso escolar 2002-03¹.

O devandito estudo reflicte que o 76,9% dos titulados insírense laboralmente unha vez rematado o ciclo formativo, mentres que un 23,1% ou ben estaba xa empregado ou ben estudando, buscando emprego, inactivo... O **cadro 2.2.9.** indica que as porcentaxes de inserción máis elevadas corresponden ás familias profesionais Madeira e moble e Fabricación mecánica, con porcentaxes superiores ao 90%, mentres que no lado oposto atópanse as familias de Industrias alimentarias e Sanidade, cunha inserción inferior ao 65% dos titulados.

Asemade, o estudo salienta unha maior colocación entre os titulados de ciclos medios que de ciclos superiores, xa que estes últimos presentan máis tendencia á continuación de estudos, así coma que as grandes vías de colocación son os contactos persoais ou familiares (28,2%), a empresa colaboradora na formación en centros de traballo (27,8%) e a solicitude de traballo a iniciativa propia (21,1%). Nas familias profesionais de Fabricación mecánica e de Edificación e obra civil, a vía de inserción máis importante é a colocación na empresa colaboradora na formación en centros de traballo, cunhas porcentaxes de inserción dos titulados do 43,6% e do 43,9%, respectivamente.

Canto a outras vías de colocación, cómpre salientar que a obtención dun posto de traballo a través de anuncios é significativa no caso das familias profesionais de Hostalaría e Turismo, Imaxe persoal, Química, Sanidade e Vidro e cerámica. No caso da colocación a través do centro educativo, en Edificación e obra civil e en Madeira e moble, a porcentaxe de inserción supera o 10,0% do total. O Servizo Galego de Colocación destaca coma vía de busca de emprego nas familias de Administración, Informática, Química e Servizos socioculturais e á comunidade.

Finalmente, máis de dous terzos dos titulados (67,4%) que atoparon o primeiro emprego o fixeron nun prazo inferior a seis meses e un 16,4% acadou traballo nun tempo de entre seis e doce meses. As familias profesionais onde os titulados tardan menos en atopar traba-

Formación permanente nas CC.AA. 2000-05

	2000	2002	2003	2004	2005
	(% poboación de 25 a 64 anos que participa en educación-formación)				
Andalucía	5,3	4,8	5,4	5,1	11,4
Aragón	4,9	4,1	5,2	4,9	13,0
Asturias	4,3	3,3	4,9	4,1	10,0
Baleares	3,5	4,6	6,1	5,8	10,1
Canarias	6,5	7,4	8,0	7,5	13,0
Cantabria	3,2	2,6	2,4	2,8	10,0
Castela e León	7,2	7,0	7,3	7,3	14,0
Castela A Mancha	5,2	5,3	5,8	5,0	9,9
Cataluña (2)	3,2	3,0	4,4	3,2	10,3
C. Valenciana	7,9	7,0	7,6	7,3	11,6
Extremadura	3,3	3,0	4,4	3,5	10,3
Galicia	4,0	6,0	5,9	6,5	12,4
Madrid	4,1	3,7	4,9	3,6	15,1
Murcia	4,9	5,3	7,4	5,9	9,5
Navarra	6,8	7,1	8,7	3,8	16,3
País Vasco	5,7	7,3	7,8	7,1	15,1
A Rioxa	1,9	2,7	2,6	2,2	11,8
Ceuta e Melilla	8,7	5,4	5,9	5,8	13,4
Total	5,0	5,0	5,8	5,1	12,1

(1) Considérase a poboación de 25 a 64 anos, ocupada e non ocupada, que nas catro últimas semanas cursou algún tipo de estudos, ben no marco da empresa/centro de traballo ou fóra da mesma.

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

■ **2.2.10.****Principais indicadores da formación continua nas empresas de Galicia, España e a Unión Europea**

	Galicia	España	UE
Días dedicados á formación por empregado			
Ningún día ao ano	13,8	5	5,7
De 1 a 6 días ao ano	58,4	38	56,8
Máis de 7 días ao ano	27,9	57	37,5
Necesidades de formación suplementaria			
Motivar ao persoal para que adquira novos coñecementos e adaptarse ao cambio	51,1	43	66
Aprendizaxe e formación do persoal técnico	40,6	43	45
Aprendizaxe e formación do persoal comercial	42,5	26	33
Habilidades básicas da forza de traballo con estudos primarios	38,5	17	26
Lugar onde se imparte a mellor formación			
Na propia empresa	77	52	54
En organismos de formación do sector privado	11	18	19
En organizacións semipúblicas	4	17	15
En organismos públicos de formación	8	13	12

Fonte: Xunta de Galicia, Plan Estratéxico de Innovación de Galicia 2010

■ **2.2.11.**

Ilo son as de Fabricación mecánica; Mantemento de vehículos autopropulsados; Madeira e moble; e Edificación e obra civil (máis dun 80% dos titulados atoparon traballo antes de seis meses dende a finalización dos estudos). Pola contra, os titulados que tardaron máis tempo en acadar traballo foron os das familias de Sanidade e Industrias alimentarias.

No que atinxe á **formación permanente** e á **formación continua** en Galicia, a porcentaxe de poboación de 25 a 64 anos que participa en educación-formación foi no ano 2005 do 12,4%, sendo esta porcentaxe do 13,5% no caso das mulleres e do 11,2% no dos homes. Os datos reflectidos no **cadro 2.2.10.** indican unha importante medra da poboación que cursa estes estudos en Galicia, que en 2000 representaba o 4,0% da poboación entre 25 e 64 anos.

Comparado co total estatal e co resto das comunidades autónomas, cómpre salientar, dunha banda, que no período 2002-05 a porcentaxe de galegos de 25 a 64 anos que cursa

Alumnado formado en cursos de formación ocupacional (plan FIP) nas CC.AA. 2002-05

	2002		2003		2004		2005	
	Alumnos	alumnos / 10.000 hab. (1)	Alumnos	alumnos / 10.000 hab. (1)	Alumnos	alumnos / 10.000 hab. (1)	Alumnos	alumnos / 10.000 hab. (1)
Andalucía	68.077	139	53.060	104	27.247	54	48.127	93
Aragón	10.254	136	12.133	151	10.315	129	9.869	121
Asturias	12.668	179	11.615	163	12.618	177	11.509	159
Baleares	5.241	95	6.555	102	6.645	103	5.204	78
Canarias	25.271	205	17.252	131	15.643	119	16.383	120
Cantabria	4.295	119	1.508	41	6.350	171	2.046	54
Castela e León	26.738	167	17.264	108	16.710	105	13.445	83
Castela A Mancha	14.336	130	11.223	96	12.613	108	11.266	95
Cataluña	1.061	3	15.630	35	3.580	8	23.797	51
C. Valenciana	25.681	92	27.514	92	23.699	79	23.499	76
Extremadura	8.672	125	5.279	77	15.677	229	8.878	129
Galicia	21.488	117	20.320	113	15.075	84	15.706	86
Madrid	43.156	120	40.385	101	34.659	87	32.067	78
Murcia	11.374	149	2.723	32	9.968	117	9.722	111
Navarra	7.015	193	4.458	116	5.441	141	4.305	109
País Vasco	15.791	110	12.791	89	14.099	98	11.535	79
A Ríoxa	2.380	133	1.418	74	2.140	111	991	50
Ceuta	769	154	439	92	565	118	725	144
Melilla	1.154	268	678	155	1.022	233	769	171
Total	305.421	112	262.245	92	234.066	82	249.843	85

(1) poboación de 16 a 64 anos
Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

■ 2.2.12.

algún tipo de estudos, tanto no seo da empresa/centro de traballo coma fóra da mesma, é superior á rexistrada no conxunto do Estado. Doutra, e coma indicador da medra deste tipo de formación, mentres que en 2000 once comunidades autónomas presentaban unha maior porcentaxe de persoas entre 25 e 64 anos que cursaba algún tipo de estudos, en 2005 tan só seis comunidades autónomas superan a Galicia: Navarra, Madrid, País Vasco, Castela e León, Canarias e Aragón.

A pesar desta tendencia positiva, a *Plan estratéxico de innovación de Galicia 2010* revela que as empresas galegas realizan un menor esforzo en formación continua que as empresas europeas e españolas, o que redonda nunha menor capacidade de adaptación aos cambios. Mentres que o 13,8% das empresas galegas non dedican ningún día ao ano á formación, no conxunto do Estado esta porcentaxe é do 5,0% e na UE, do 5,7%. Asemade, a porcentaxe de empresas que dedican á formación máis de sete días ao ano en Galicia (27,9%) é moi inferior á media europea (37,5%) e especialmente, á media española (57,0%).

As empresas opinan que existen importantes necesidades de formación, salientando entre estas a concernerente ás de motivar ao persoal para que adquira novos coñecementos e adaptarse ao cambio. En relación tanto ás empresas españolas coma europeas, as galegas presentan maiores necesidades de formación na aprendizaxe e formación do persoal comercial, e sobre todo, nas necesidades de formación en aspectos básicos da forza de traballo con estudos primarios.

As tres cuartas partes das empresas galegas consideran que a propia empresa é o lugar máis adecuado para impartir a mellor formación, mentres que no caso español e europeo, a porcentaxe supera lixeiramente o 50%. O **cadro 2.2.11.** amosa que é reducida a opinión de que a mellor formación se consegue en organismos públicos de formación, "o que denota unha falta de adaptación dos mesmos ás necesidades empresariais" ².

O número de alumnos que asistiron aos cursos de **formación ocupacional** integrados no Plan Nacional de Formación e Inserción Profesional (Plan FIP) e aos cursos de escolas taller, casas de oficios e obradoiros de emprego ascendeu en 2005 a 17.729 persoas (15.706 alumnos a cursos do Plan FIP e 2.023 a escolas taller, casas de oficios e obradoiros de emprego), o 6,7% das persoas que asisten a estes cursos no conxunto do Estado.

A formación ocupacional en Galicia e España 2002-05

		Galicia				España				
		2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005	
Formación ocupacional (plan FIP)		21.488	20.320	15.075	15.706	305.421	262.245	234.066	249.843	
Homes	(%)	36,2	32,7	37,5	37,8	37,7	38,2	39,3	38,2	
Mulleres	(%)	63,8	67,3	62,5	62,2	62,3	61,8	60,7	61,8	
Menores de 25 anos		(%)	37,8	37,1	32,4	24,9	38,1	37,2	35,2	32,2
de 25 a 34 anos		(%)	38,9	40,1	39,9	42,5	38,4	39,5	44,8	36,7
de 35 e máis anos		(%)	23,3	22,8	27,7	32,5	23,6	23,3	19,9	31,2
Inferior a educación secundaria. 1ª etapa		(%)		1,5	7,9	5,9		1,2	2,3	2,8
Educación secundaria- Programas F.P.		(%)		2,7	10,3	9,4		3,3	5,4	7,5
Educación secundaria xeral. 1ª e 2ª etapa		(%)		64,9	47,4	49,8		65,4	60,5	60,5
Técnicos profesionais superiores		(%)		14,4	14,1	15,8		11,6	12,6	12,4
Primeiro ciclo universitario		(%)		8,0	10,4	9,6		8,0	8,8	7,2
Segundo e terceiro ciclo universitario		(%)		8,5	9,9	9,6		10,7	10,5	9,6
Escolas taller, Casas de oficio e Obradoiros de emprego		1.923	2.439	1.725	2.023	22.504	20.490	18.512	17.460	
Homes	(%)	58,2	47,8	47,0	39,3	49,6	44,1	45,2	42,6	
Mulleres	(%)	41,8	52,2	53,0	60,7	50,4	55,9	54,8	57,4	
Escolas taller		616	678	369	321	10.791	6.838	8.053	6.411	
Homes	(%)	71,4	63,7	69,1	69,5	63,3	63,4	60,7	61,9	
Mulleres	(%)	28,6	36,3	30,9	30,5	36,7	36,6	39,3	38,1	
Obradoiros de emprego		1.307	1.761	1.356	1.702	9.135	11.308	9.118	10.129	
Homes	(%)	52,0	41,6	40,9	33,6	33,8	31,8	31,1	28,5	
Mulleres	(%)	48,0	58,4	59,1	66,4	66,2	68,2	68,9	71,5	

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

2.2.13.**Inserción laboral segundo familias profesionais 2000-2005**

	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05
	(%)				
Agraria	45,1	42,1	48,1	38,9	53,5
Administración e oficinas	47,0	47,5	52,9	52,2	59,6
Artesanía	33,8	32,5	40,9	31,7	37,6
Automoción	96,4	87,5	84,8	58,3	76,3
Comercio	61,6	60,0	60,3	45,5	54,9
Docencia e investigación	39,5	59,3	66,0	55,6	57,7
Servizos ás empresas	48,8	49,7	51,1	47,0	54,1
Edificación e obras públicas	61,1	61,3	62,8	55,9	67,3
Formación complementaria					39,3
Fabricación de equipos electromecánicos	63,9	67,7	68,7	59,5	70,1
Industrias agroalimentarias	58,7	49,3	50,7	44,0	55,2
Industrias gráficas	52,5	55,7	50,0	51,0	41,9
Información e manifestacións artísticas	52,8	47,7	52,3	56,0	62,3
Industria pesada e construcións metálicas	82,8	81,7	83,8	68,4	78,8
Industrias químicas	65,6	56,4	52,3	42,9	50,0
Industrias téxtiles	66,8	61,8	55,7	44,9	45,5
Industrias da madeira e a cortiza	51,2	44,5	64,7	51,9	59,3
Montaxe e instalación	63,1	57,1	63,1	57,9	63,7
Mantemento e reparación	63,5	62,5	71,8	66,9	61,5
Industrias manufactureiras diversas	94,4	99,4	-	-	-
Pesca e acuicultura	-	53,9	42,9	78,6	66,7
Prod., transf. e distrib. de enerxía e auga	68,8	70,0	66,0	68,3	58,8
Sanidade	49,0	49,5	51,7	50,0	50,5
Seguros e finanzas	44,3	50,8	54,8	51,4	58,8
Servizos á comunidade e persoais	49,2	51,7	50,8	44,6	49,7
Transportes e comunicacións	70,7	66,3	71,5	62,9	72,5
Turismo e hostalería	53,9	54,4	56,7	51,0	62,5

(1) Non se discrimina se o traballo conseguido está relacionado co curso de formación realizado ou se o alumno participou en maior ou menor medida na busca de emprego.

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais, Informe sobre a situación sociolaboral da Comunidade Autónoma galega

2.2.14.

Alumnado no ensino de Réxime Especial en Galicia e España 2001-05

	curso 2001-02		curso 2002-03		curso 2003-04		curso 2004-05	
	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España
Ensinos artísticos	9.995	154.559	19.464	230.206	9.910	230.971	20.630	273.457
Artes aplicadas e oficios artísticos	76	2.056						
Ensino de artes plásticas e deseño	1.373	18.679	1.511	21.027	1.757	22.702	1.531	23.287
Ciclo formativo de grao medio	107	3.319	125	3.403	125	3.470	195	3.318
Ciclo formativo de grao superior	1.173	14.368	1.292	15.885	1.549	16.698	1.246	16.490
Estudios superiores conserv. e restauración	93	441	94	541	83	559	90	579
Estudios superiores deseño	-	468	-	1.097	-	1.876	-	2.808
Estudios superiores cerámica	-	83	-	101	-	99	-	92
Ensino da música	8.320	120.412	16.809	188.029	7.855	188.181	17.742	225.262
Ensino regrado grao elemental	4.494	72.805	4.491	41.102	4.272	40.723	4.167	41.350
Ensino regrado grao medio	3.246	40.464	3.285	40.450	3.374	36.082	3.477	36.184
Ensino regrado grao superior	580	7.143	167	3.788	209	5.067	328	6.474
Ensino non regrado			8.866	102.689	-	106.309	9.770	141.254
Ensino da danza	226	11.927	1.144	19.667	298	18.537	1.357	23.312
Plan anterior	-	8						
Grao elemental	144	9.440	147	3.667	212	3.834	219	3.825
Grao medio	82	2.432	78	2.557	86	2.737	54	2.667
Grao superior	-	47	-	192	-	413	-	478
Ensinos non regrados			919	13.251	-	11.553	1.084	16.342
Ensino arte dramático	-	1.485	-	1.483	-	1.551	-	1.596
Escola de Idiomas	22.082	313.824	23.129	333.216	23.668	346.406	25.784	360.319
Ensinos técnicos deportivos			-	190	-	820	-	1.246
Total	32.077	468.383	42.593	563.612	33.578	578.197	46.414	635.022

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

■ 2.2.15.

Alumnado por cada 10.000 habitantes de 14 a 21 anos nos ensinos de Réxime Especial en Galicia e España 2001-05

	curso 2001-02		curso 2002-03		curso 2003-04		curso 2004-05	
	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España
EE. artísticos	205	182	203	174	229	175	238	185
EE. artes plásticas e deseño	55	52	61	53	74	58	68	61
EE. música, danza e arte dramático (2)	149	130	142	121	155	117	170	124
Escola de Idiomas (3)	845	792	932	834	999	886	1.139	941
Total(1)	1.049	974	1.135	1.008	1.228	1.063	1.377	1.129

(1) Para o cálculo do total inclúense tamén as entidades deportivas.

(2) Exclúense no cálculo deste indicador o Grao elemental e os ensinos non regrados da música e da danza

(3) Inclúese o alumnado do ensino das Escolas Oficiais de Idiomas presencial e a distancia (That's English).

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

■ 2.2.16.

Comparado co acontecido no ano 2002, tanto Galicia coma España rexistran unha caída no seu alumnado, sendo este moito máis acusado en Galicia, cun descenso do 24,3% (5.682 alumnos) fronte ao 18,5% no total estatal (60.622 alumnos).

Canto aos cursos integrados no Plan FIP, e comparativamente co acontecido no conxunto de España, o **cadro 2.2.13.** reflicte importantes diferenzas en 2005 na desagregación do alumnado segundo o nivel de formación previa aos cursos. Así, mentres que Galicia presenta un peso relativo superior á media estatal no caso dos niveis educativos inferiores á secundaria, no dos programas de formación profesional e nos técnicos profesionais superiores e en primeiro ciclo universitario este peso é moi inferior no caso dos alumnos con educación secundaria xeral (primeira e segunda etapa).

No que atinxe á inserción laboral³ dos alumnos que participaron e remataron estes cursos de formación profesional ocupacional con avaliación positiva, o **cadro 2.2.14.** reflicte que as familias profesionais de Automoción, Edificación e obras públicas, Fabricación de equipos electromecánicos, Industria pesada e construcións metálicas, Mantemento e reparación,

Alumnos matriculados nas Universidades españolas en 1º e 2º ciclo de 2000-01 a 2004-05: distribución segundo Comunidade Autónoma

	2000-01	2001-02	2002-03	2003-04 (1)	2004-05 (1)
Andalucía	266.379	259.003	249.726	241.931	235.121
Aragón	40.984	39.286	37.369	35.471	34.009
Asturias	37.603	36.879	35.313	33.419	31.619
Baleares	13.255	13.488	13.351	12.138	12.431
Canarias	47.636	47.067	47.827	46.665	46.274
Cantabria	13.312	13.262	12.635	12.237	11.260
Castela-A Mancha	34.499	33.761	31.993	29.035	28.292
Castela e León	100.462	96.421	91.951	90.157	88.884
Cataluña (2)	193.755	191.425	189.001	221.376	188.159
Extremadura	28.027	27.584	26.795	25.652	24.861
Galicia	95.674	91.812	87.937	85.096	79.074
Santiago de Compostela	40.080	37.292	35.031	33.072	31.144
A Coruña	26.035	25.741	25.416	25.929	23.249
Vigo	29.754	29.166	27.490	26.095	24.681
A Rioja	7.237	6.653	6.813	6.825	6.756
Madrid	247.976	243.571	242.863	244.884	238.590
Murcia	42.182	39.174	40.038	39.399	38.732
Navarra	18.545	17.706	16.813	17.528	16.810
País Vasco	75.145	70.798	68.757	65.289	62.596
Valencia	144.649	141.538	142.438	141.349	139.792
Oberta de Catalunya (2)	14.839	21.374	25.775	-	33.307
U.N.E.D.	133.591	135.187	136.299	133.591	146.330
Total	1.555.750	1.525.989	1.503.694	1.482.042	1.462.897
Galicia / España	6,1	6,0	5,8	5,7	5,4

(1) Datos provisionais

(2) No curso 2003-04 a Oberta de Cataluña está incluída na Comunidade Autónoma de Cataluña

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

■ 2.2.17.

Produción, transformación e distribución de enerxía e auga e Transportes e comunicacións superan, como norma xeral, o 60%. Pola contra, as actividades con menor inserción laboral corresponden ás especialidades de Artesanía, que tan só supera o 40% na programación do ano 2002, e Agraria, que se sitúa, agás no derradeiro ano, por baixo do 50%.

● Ensino de réxime especial

A análise dos estudos non universitarios complétase coa consideración dos distintos ensinos de réxime especial, que inclúe os ensinos artísticos (Artes plásticas e deseño; Música; Danza e Arte dramático), ensinos das Escolas Oficiais de Idiomas e os Ensinos deportivos de réxime especial.

O número de alumnos matriculados nos centros onde se imparten estes estudos ascendeu en Galicia a 46.414 persoas no curso 2004-05, o que representa o 7,3% do total estatal. Comparado cos datos do curso 2001-02, o alumnado en Galicia medrou un 44,7%, nove puntos por riba do experimentado no conxunto do Estado, cun 35,6%.

Atendendo á distribución segundo ensino, do **cadro 2.2.15.** dedúcese que, no curso 04-05, o 55,6% dos alumnos galegos nestes centros está matriculado na Escola Oficial de Idiomas, fronte ao 44,4% nos centros de ensinos artísticos. Pola contra, en España, a porcentaxe do alumnado matriculado na Escuela Oficial de Idiomas sitúase no 56,7%, fronte ao 43,1% correspondente aos ensinos artísticos. Entre estes ensinos artísticos cómpre salientar a maior importancia relativa que presenta en Galicia o alumnado nos ensinos regrados de música, que significan en Galicia o 17,2% dos alumnos matriculados, fronte ao 13,2% no conxunto do Estado.

Se temos en conta o indicador “número de alumnos por cada 10.000 habitantes de 14 a 21 anos”⁴, que nos reflicte unha visión homoxeneizada destes ensinos nas distintas comunidades autónomas, o **cadro 2.2.16.** amosa que Galicia presenta un maior valor que no con-

xunto do Estado nos catro anos considerados e nos distintos ensinos de réxime especial.

No curso 2004-05, o número total de alumnos por cada 10.000 habitantes ascende en Galicia a 1.377 (248 alumnos máis que a media española), correspondendo o valor máis alto do devandito indicador aos estudos na Escola Oficial de Idiomas, con 1.139 alumnos por cada dez mil habitantes (198 estudantes máis), e o menor aos estudos de artes plásticas e deseño, con 68 alumnos (7 máis que no conxunto do Estado).

Estudos universitarios

Ao longo dos últimos cinco cursos académicos, o número de alumnos matriculados de primeiro e segundo ciclo no conxunto das universidades galegas e españolas descende dun xeito continuado, sendo esta caída máis acusada no caso galego que no estatal. Entre o curso 2000-01 e o 2004-05, o número de alumnos matriculados nas tres universidades galegas descende en case dezasete mil persoas, acadando no derradeiro curso os 79.074 alumnos. En termos relativos, o descenso medio anual acumulativo foi en Galicia do 4,6%, mentres que no conxunto do Estado este descenso foi do 1,5%. Tendo en conta esta evolución, o peso relativo do número de alumnos matriculados en Galicia no conxunto do Estado descende paulatinamente, pasando do 6,1% do primeiro ano da serie considerada ata o 5,4% do último ano.

Atendendo á distribución segundo ramas de ensino, do **cadro 2.2.18**, despréndese que tanto en Galicia como en España, case a metade dos alumnos están matriculados nas ramas sociais e xurídicas, e que máis de un de cada catro alumnos o está en carreiras técnicas. Comparando a distribución porcentual das matriculacións galegas segundo ramas de ensino coas rexistradas no conxunto do Estado nos anos académicos 03/04 e 04/05, a porcentaxe de alumnos galegos matriculados nas carreiras de ciencias sociais, ciencias da saúde e carreiras técnicas é lixeiramente superior á experimentada no conxunto das universidades españolas.

O número total de alumnos graduados de primeiro e segundo ciclo no período 00/91 e 04/05 ascendeu en Galicia a 60.519 persoas, o que representa o 5,9% dos alumnos graduados en España nese período de tempo. Nese período de tempo, a taxa media anual acumulativa medra un 0,3% en Galicia (descende no conxunto do Estado un 0,4%), acadando no último curso considerado os 11.604 graduados, o 5,8% do total estatal.

As tres universidades galegas presentan unha caída no seu alumnado matriculado no 1º e 2º ciclos, sendo a máis acusada a da Universidade de Santiago de Compostela, con 6.313 alumnos menos entre os cursos 00/01 e 04/05. Na Universidade de Vigo esta caída foi de 4.729 alumnos e na de A Coruña, de 1.732 alumnos. A pesar da importante caída, a USC é a universidade galega con maior número de alumnos ao longo dos cinco anos considerados, mentres que Vigo sempre se sitúa en segundo lugar, e A Coruña, coma a que menos alumnos ten.

A importancia relativa da Universidade de Santiago, canto ao número de alumnos se refire, vai descendendo ano a ano, pasando do 40,4% no curso 00/01 ao 39,0% do curso 04/05. O peso relativo do alumnado da Universidade da Coruña medra máis de dous puntos (27,9% no curso 00/01 e 30,2% no 04/05), descendendo oito décimas o de Vigo.

No que atinxe aos estudos de terceiro ciclo, o **cadro 2.2.19**, amosa que o número de alumnos matriculados nas universidades galegas medrou a unha taxa anual acumulativa do 6,9% entre os cursos 00/01 e 04/05, acadando neste último curso os 3.723 alumnos. Comparado co total estatal, a súa importancia relativa no total de alumnos matriculados no conxunto das universidades españolas medra lixeiramente, acadando un valor mínimo do 4,8% no curso 00/01 e un valor máximo do 5,1% nos dous últimos cursos da serie.

Alumnos matriculados en primeiro e segundo ciclo nas CC.AA. nos anos académicos 03/04 e 04/05: distribución segundo rama de ensino

	Ano académico 2003/2004					
	Total	Humanidades	Ciencias Experimentais	Ciencias da Saúde	Sociais e xurídicas	Técnicas
Andalucía	241.931	23.541	21.753	21.027	119.633	55.977
Aragón	35.471	2.428	2.518	4.056	15.188	11.281
Asturias	33.419	2.472	3.300	1.701	14.305	11.641
Baleares	12.138	1.235	952	534	7.944	1.473
Canarias	46.665	4.782	2.458	4.113	22.385	12.927
Cantabria	12.237	557	501	823	5.286	5.070
Castela-A Mancha	29.035	2.873	1.093	2.387	14.536	8.146
Castela e León	90.157	8.241	5.025	8.630	37.627	30.634
Cataluña	221.376	22.552	14.739	17.797	104.475	61.813
Extremadura	25.652	1.939	2.135	3.412	10.907	7.259
Galicia	85.096	6.386	6.899	7.757	40.665	23.389
Santiago de Compostela	33.072	3.668	3.485	5.742	15.708	4.469
A Coruña	25.929	722	1.201	1.126	12.486	10.394
Vigo	26.095	1.996	2.213	889	12.471	8.526
A Ríoxa	6.825	1.056	493	252	3.278	1.746
Madrid	244.884	19.684	22.390	22.455	114.029	66.326
Murcia	39.399	3.099	3.565	4.249	20.143	8.343
Navarra	17.528	494	1.269	2.759	6.589	6.417
País Vasco	65.289	5.608	4.192	3.437	31.157	20.895
Valencia	141.349	13.594	11.052	11.760	59.363	45.580
U.N.E.D.	133.591	14.815	6.133		91.440	21.203
Total España	1.567.138	135.356	110.467	117.149	718.950	400.120
Galicia / España (%)	5,4	4,7	6,2	6,6	5,7	5,8

	Ano académico 2004/2005					
	Total	Humanidades	Ciencias Experimentais	Ciencias da Saúde	Sociais e xurídicas	Técnicas
Andalucía	235.121	22.260	20.256	21.216	116.736	54.653
Aragón	34.009	2.306	2.284	4.076	14.542	10.801
Asturias	31.619	2.209	3.110	1.710	13.250	11.340
Baleares	12.431	1.179	926	600	8.194	1.532
Canarias	46.274	4.624	2.225	4.151	22.366	12.908
Cantabria	11.260	518	354	817	4.842	4.729
Castela-A Mancha	28.292	2.904	1.051	2.384	14.208	7.745
Castela e León	88.884	8.693	6.244	8.016	36.883	29.048
Cataluña	188.159	19.271	16.431	18.485	83.986	49.986
Extremadura	24.861	1.714	1.847	3.258	10.953	7.089
Galicia	79.074	5.869	6.292	7.756	37.385	21.772
Santiago de Compostela	31.144	3.322	3.174	5.731	14.947	3.970
A Coruña	23.249	621	1.104	1.149	10.827	9.548
Vigo	24.681	1.926	2.014	876	11.611	8.254
A Ríoxa	6.756	1.194	439	250	3.199	1.674
Madrid	238.590	18.149	19.414	22.087	112.913	66.027
Murcia	38.732	2.876	3.392	4.114	20.029	8.321
Navarra	16.810	408	1.111	2.588	6.458	6.245
País Vasco	62.596	5.268	3.732	3.439	29.485	20.672
Valencia	139.792	13.063	10.781	11.895	59.331	44.722
U.N.E.D.	33.307	3.197	-	-	23.402	6.708
	146.330	18.401	5.970	-	101.910	20.049
Total España	1.541.971	139.972	112.151	124.598	757.457	407.793
Galicia / España (%)	5,1	4,2	5,6	6,2	4,9	5,3

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

2.2.18.

Alumnos matriculados de terceiro ciclo nas Universidades españolas de 2000-01 a 2004-05: distribución segundo CC. AA.

	2000-01	2001-02	2002-03	2003-04 (1)	2004-05 (1)
Andalucía	8.768	8.891	9.855	8.843	9.586
Aragón	1.873	1.870	1.933	2.137	2.042
Asturias	1.209	1.209	1.232	1.211	1.154
Baleares	385	454	435	426	444
Canarias	1.762	1.795	2.373	2.394	2.441
Cantabria	650	533	580	963	898
Castela-A Mancha	640	595	666	679	719
Castela e León	3.777	3.968	4.433	4.822	4.775
Cataluña (2)	8.723	9.755	10.869	11.756	11.526
Extremadura	905	978	901	886	976
Galicia	2.847	3.094	3.355	3.544	3.723
A Ríoxa	222	265	361	466	444
Madrid	14.079	14.591	15.736	16.398	17.335
Murcia	1.702	1.686	1.591	1.924	1.613
Navarra	951	1.006	1.019	919	1.172
País Vasco	2.313	2.248	2.319	2.314	2.600
Valencia	5.496	5.691	6.567	6.992	6.724
Oberta de Cataluña (2)	133	168	168	227	281
U.N.E.D.	2.756	2.756	3.648	2.772	4.276
Total	59.191	61.553	68.041	69.673	72.729
Galicia / España	4,8	5,0	4,9	5,1	5,1

(1) Datos provisionais

(2) No curso 2003-04 a Oberta de Cataluña está incluída na Comunidade Autónoma de Cataluña

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

2.2.19.

O número total de teses aprobadas entre os cursos 00/01 e 03/04 en Galicia ascendeu a 1.490, o que representa o 5,7% das teses aprobadas en España nese período de tempo. Atendendo á súa evolución neses anos, a taxa media anual acumulativa en Galicia foi de -3,5%, fronte a medra do 8,6% en España.

• Relacións entre universidade e empresa

Ademais da creación de capital humano, centrada especificamente na difusión de coñecementos, as Universidades contribúen ao desenvolvemento económico a través da transferencia e comercialización dos resultados das investigacións, establecéndose un conxunto de vínculos entre estas e as empresas.

A importancia desta relación non se limita por tanto á transmisión/transferencia de coñecementos técnicos, senón que tamén engloba aspectos coma a detección de novas oportunidades e a vía do seu aproveitamento ou a realización de estudos co obxectivo de mellorar a calidade dos produtos, a produtividade dos procesos e as técnicas organizativas. Cómpre salientar que esta cooperación entre Universidades e empresas axuda á mellora da competitividade do sistema produtivo ao facilitar a innovación tecnolóxica empresarial. O **cadro 2.2.20.** amosa algunhas das vantaxes da transferencia de tecnoloxía para as empresas e as Universidades, así coma distintos obstáculos para a mesma.

Son varios os elementos que establecen vínculos entre as Universidades e as empresas, entre os que están a formación, que permite crear unha forza laboral altamente cualificada e capacitada; os contratos de transferencia, que son contratos entre as dúas organizacións que permiten satisfacer, fundamentalmente, as necesidades das pemes a través de contratos de servizos técnicos e proxectos de I+D; a creación de empresas orientadas á tecnoloxía no entorno dos centros de investigación e universidades, vía as *spin-off*; ou as solicitudes de patentes.

No caso concreto da formación, e tendo en conta que a medida que o coñecemento é máis importante nas estratexias competitivas das empresas, máis relevante será o papel activo da Universidade, un aspecto importante a ter en conta é o da inserción dos universitarios

Vantaxes e obstáculos da transferencia de tecnoloxía para as empresas e as universidades

Vantaxes		Obstáculos
Universidades	Empresas	
- Unión co entorno social e económico - Cultura de cooperación - Formación práctica complementaria á teórica - Fonte de financiamento adicional - Acceso a mercados protexidos - Potencia a investigación: desenvolvemento de novos produtos, novas empresas...	- Redución de gastos de I+D - Graduados con formación orientada a necesidades da industria - Acceso a infraestruturas e persoal experto - Acceso a investigación, consultaría, bases de datos - Mellora da imaxe pública - Adquirir coñecemento tecnolóxico e servizos non dispoñibles anteriormente - Acceso a novos mercados - Acceso a resultados financiados con fondos públicos - Cultura de cooperación	- Choque entre culturas - Diferentes ritmos de traballo - Dificultade de aplicación dos resultados na industria - Consecuencias negativas derivadas do obxectivo final de capitalización das investigacións: redución de publicacións, empobrecemento da investigación, incompatibilidade de obxectivos... - Problemas administrativos, burocráticos e en ocasións legais - Falla de información de oferta-demanda entre ambas entidades - Universidades que non queren correr grandes riscos

Fonte: Solé Parellada, Francisco. "Estudio de la Relación de la Universidad con el Sector Productivo Español", Ministerio de Educación y Ciencia, 2004

2.2.20.

e dos estudantes de posgrao. Neste senso, tan importante coma o coñecemento das características da demanda de formación por parte do sector produtivo é a adecuación do contido e profesorado dos cursos á devandita demanda.

No ámbito de Pontevedra e Ourense, ao longo do ano 2000 elaborouse, por parte da Universidade de Vigo, a Xunta de Galicia e a Confederación de Empresarios de Pontevedra, un estudo sobre a *Formación universitaria e a demanda empresarial*⁵, co obxectivo de detectar os desaxustes entre oferta e demanda, así como definir un punto de partida para o deseño das liñas de actuación que permitan superar os devanditos desaxustes.

Con carácter xeral, este informe afirma que tanto empresas coma universitarios coinciden nas valoracións sobre a contribución da Universidade ao desenvolvemento de competencias. Máis dun 80% valora a formación universitaria como media-alta mentres se lle asigna unha valoración media-baixa ao grao de adaptación ás necesidades de traballo. As valoracións máis altas do papel da universidade corresponden aos coñecementos teóricos (contidos e cumprimento dos programas) e as máis baixas ás relacións coas empresas (prácticas, visitas, ...) e aos coñecementos prácticos e desenvolvemento de destrezas necesarias para o traballo na empresa. Asemade, pon de manifesto a necesidade de formación complementaria, máis por mor do que non se preveu nos estudos universitarios ca polas diferenzas da formación recibida.

Na mesma liña, un estudo do Consello Social da Universidade de Santiago de Compostela, *Incorporación do titulado universitario ao mercado de traballo. Visión dende a empresa*⁶, destaca que case dous terzos dos empregadores consideran que a formación teórica é boa ou moi boa, mentres que esta porcentaxe supera por moi pouco o 10% no caso da valoración da formación práctica.

Un dos desaxustes que se reflicten no estudo é o nivel medio-baixo na definición por parte das empresas das necesidades dos postos que van cubrir os titulados, polo que sería recomendable, sobre todo para facilitar o proceso de integración, incidir na súa mellora por parte das empresas, Ademais, e coa excepción das carreiras de Económicas e Administración e Dirección de Empresas, e en menor medida das carreiras técnicas, as titulacións ofertadas pola Universidade son pouco coñecidas polas empresas.

Ante este problema, reflectido tamén polo informe da USC, o Consello Social da Universidade destaca a necesidade de promover, por parte das empresas e a Universidade,

Valoración das competencias, coñecementos e actitudes dos titulados universitarios segundo a opinión das empresas

	Valoración positiva ou moi positiva	Consello Social-USC	ANECA (1)
	(%)	(escala de 1 a 5)	
Lealdade e honestidade	70,5	3,94	4,20
Capacidade de aprendizaxe	69,2	3,99	4,31
Motivación	58,5	3,74	4,07
Adaptabilidade	56,8	3,69	3,92
Iniciativa	44,3	3,38	3,74
Pensamento crítico	36,4	3,25	
Creatividade	44,9	3,37	3,51
Capacidade de comunicación oral/escrita	53,9	3,60	3,77
Cultura xeral	49,0	3,51	3,61
Coñecementos teóricos no seu campo	63,2	3,76	4,00
Coñecementos prácticos no seu campo	36,6	3,14	3,33
Capacidade de traballo en equipo	58,6	3,72	3,95
Capacidade de traballo independente	44,4	3,42	3,52
Capacidade de traballo baixo presión	37,5	3,21	3,52
Capacidade de análise	42,6	3,39	3,86
Capacidade de asumir responsabilidades	47,7	3,47	3,69
Capacidade para resolver problemas	48,6	3,51	3,76
Capacidade de planificación, coordinación e organización	48,0	3,48	3,59
Capacidade de liderado	30,9	3,10	3,22
Coñecementos de idiomas	14,2	2,69	3,21
Coñecementos de informática	38,0	3,52	3,69

(1) Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación. O estudo desta axencia refírese ao ámbito estatal

Fonte: Consello Social-USC, Incorporación do titulado universitario ao mercado de traballo: visión dende a empresa.

2.2.21.

programas de cooperación que permitan aumentar o seu grao de coñecementos mutuo e identificar as posibles necesidades para darlles resposta de maneira conxunta.

Unha cuarta parte dos recén titulados ocupan postos que requiren competencias inferiores ás da súa titulación e aproximadamente a quinta parte dos titulados considera que realizan funcións propias doutra titulación. Con todo, estas ratios descenden a medida que se incrementa a experiencia laboral.

Os maiores desaxustes a nivel global entre as competencias demandadas polas empresas e as ofrecidas polos titulados prodúcense nas destrezas (capacidades e habilidades das persoas), seguidas polas actitudes (intimamente vinculadas aos valores dos titulados, e que se poden agrupar en perfil emprendedor, perfil orientado ao traballo individual e perfil adecuado para traballo en equipo) e os coñecementos.

Canto aos factores de destrezas (técnicos e humanos), as valoracións dos titulados están na liña das que dan os empresarios, se ben sempre dan valoracións máis baixas. As maiores diferenzas atópanse no caso das destrezas de tipo humano, orientadas a facer efectivo o traballo do titulado ao relacionarse co equipo humano da organización. Segundo a visión das empresas, as capacidades ou habilidades máis valoradas son a capacidade para solucionar problemas, a capacidade para organizar o traballo e as habilidades de comunicación.

A responsabilidade, o interese polo traballo e a capacidade de traballo son as actitudes consideradas como máis necesarias tanto polos titulados coma polas empresas. A pesar de que son os que presentan maiores índices de satisfacción, en opinión das empresas, son os que teñen maiores desaxustes.

En comparación con outras actitudes, a capacidade de asumir riscos e a ambición, por mor da menor importancia que as empresas lle dan aos factores asociados á capacidade emprendedora nos seus postos de traballo, son consideradas como menos necesarias. Con todo, e a pesar de que o índice de satisfacción non supera os valores medios, os desaxustes son moi reducidos.

Segundo a percepción dos titulados, os desaxustes difiren sensiblemente, nalgúns casos, dos obtidos a partir das valoracións empresariais. Salientan por riba dos demais a ambición e a capacidade de aprendizaxe que, na súa opinión, ofrecen desaxustes negativos.

A xuízo das empresas e dos titulados universitarios, a Universidade non se orienta o suficiente ás necesidades do traballo. De xeito global, existe un desaxuste⁷ negativo canto á formación técnica que achegan os titulados. Pola contra, no caso da formación complementaria, as necesidades superan a satisfacción (desaxuste positivo). Dentro desta formación complementaria, este desaxuste positivo dáse tanto no coñecemento de idiomas (agás galego/portugués) como nos coñecementos de informática de xestión.

O estudo da USC recolle unha valoración das competencias, coñecementos e actitudes que as empresas galegas analizadas fan sobre os titulados universitarios. Cómpre salientar que sete de cada dez empresas enquisadas outorgan unha valoración positiva ou moi positiva á lealdade e honestidade e á capacidade de aprendizaxe, e que máis de seis de cada dez empresas considera como bos ou moi bos os coñecementos teóricos dos universitarios. Pola contra, **cadro 2.2.21.**, tan só o 14,2% das empresas consideran que o coñecemento de idiomas presenta un nivel bo ou moi bo.

Formación de excelencia de directivos e formación empresarial

O informe *Os prograos universitarios e a demanda empresarial*⁸, promovido conxuntamente pola Confederación de Empresarios de Pontevedra e Ourense, a Universidade de Vigo e a Xunta de Galicia, e mailo devandito informe do Consello Social de USC reflicten a escasa valoración dos programas de doutoramento e os cursos de posgrao ou máster. Tan só a cuarta parte das empresas enquisadas para o primeiro estudo sinalado tiñan posgraos e de todos os empregados existentes nas empresas analizadas, tan só un 10% tiñan estudos universitarios, porcentaxe que quedaba no 3% para o caso dos estudos de posgrao. Os empresarios consideran que as súas necesidades formativas poderían ser cubertas vía cursos de menor duración que os másters e cursos de especialización.

As empresas consideran que estes cursos de posgrao deberían estar dirixidos á formación práctica e formación técnica especializada, dotándoos, ademais, de habilidades de relación e directivas. Nesta dirección, consideran que o profesorado dos cursos debería estar formado maioritariamente por profesionais da empresa, seguido por docentes e investigadores.

No devandito estudo sinálase que no ámbito estatal, e no caso dos empregados, a formación de posgrao só se require no 1,2% da oferta, elevándose esta porcentaxe ao 10,7% nos postos directivos. No que atinxe ás empresas de Ourense e Pontevedra, este tipo de formación posúena o 1,3% dos empregados e algo máis do 18% dos xerentes e directivos.

Asemade, cómpre salientar que o 43% das empresas enquisadas prefiren os posgraos sectoriais, seguidos polos xeneralistas, con case o 34%, e, por último, polos funcionais. Os primeiros concéntranse nas áreas de administración e dirección xeral (81%). Os posgraos sectoriais están concentrados nas áreas de produción e comercial (76%), mentres que os posgraos funcionais distribúense entre as distintas áreas de empresa.

Os programas preferidos polas empresas son, por esta orde, os programas en riscos laborais, os de administración e dirección de empresas, os de recursos humanos, os de comercial e marketing e os relacionados con tributación e fiscal. Ademais, cómpre salientar que sete de cada dez empresas enquisadas elixen horarios compatibles co traballo, ben sexa de fin de semana ou durante a semana, pero fóra da xornada laboral.

Canto á actividade de formación de posgrao, xunto á que realizan as tres universidades galegas, existen diversas institucións (Escuela de Negocios Caixanova, Instituto Tecnolóxico Empresarial Caixagalicia, ...) que completan a oferta destes estudos.

Distribución porcentual do persoal de cada categoría profesional na empresa galega segundo o seu nivel educativo

	Obreiros non especializados	Obreiros especializados	Administ.	Cadros intermedios	Directores funcionais	Director xeral
	(%)					
Doutoramento	0,00	0,00	0,00	0,02	1,79 (1)	1,34 (3)
Posgrao	0,00	0,11 (3)	0,55	0,90 (3)	4,45	6,98 (2)
Enxeñería superior ou técnica	0,00	1,62	0,58 (2)	11,79 (1)	24,18 (1)	19,96 (1)
Licenciatura ou diplomatura	0,37	3,45 (3)	22,99 (2)	35,04 (2)	46,64 (3)	40,06 (1)
FP e outros	17,58 (3)	42,32 (3)	59,27 (2)	37,72	12,35 (3)	13,05 (2)
Ensino secundario	37,68 (3)	32,50 (3)	14,46 (2)	9,80 (2)	9,01 (2)	15,13 (1)
Primaria	44,37 (3)	19,00 (3)	2,14	4,73	1,59	3,48 (2)

(1) Atopáronse diferenzas significativas por cadeas empresariais e por tamaños de empresa

(2) Atopáronse diferenzas significativas segundo tamaños de empresa

(3) Atopáronse diferenzas significativas segundo cadeas empresariais

Fonte: Xunta de Galicia, Plan Estratéxico de innovación 2010

2.2.22.

Distribución do persoal segundo o seu nivel educativo dentro dos departamentos orientados especificamente á innovación

	I+D	Deseño	Calidade	Xestión ambiental	Innovación (específico)	Métodos e procedementos	Formación
	(%)						
Doutoramento	2,09	0,49 (2)	8,66	2,65	1,06	0,00	0,00
Enxeñería superior ou técnica	49,77 (1)	56,19 (2)	24,02 (3)	21,68	49,87	41,26 (2)	33,42
Licenciatura ou diplomatura	17,41	7,87	34,53 (1)	51,33 (2)	33,16	12,58	47,65 (2)
FP e outros	28,12 (1)	33,26	25,91	20,35	13,79	22,69 (2)	15,83
Ensino secundario	2,44	1,22	5,86	3,10	2,12 (3)	4,63	1,86
Primaria	0,17	0,97	1,02	0,88	0,00	18,83	1,24

(1) Atopáronse diferenzas significativas por cadeas empresariais e por tamaños de empresa

(2) Atopáronse diferenzas significativas segundo tamaños de empresa

(3) Atopáronse diferenzas significativas segundo cadeas empresariais

Fonte: Xunta de Galicia, Plan Estratéxico de innovación 2010

2.2.23.

Distribución porcentual do persoal de cada categoría profesional nas entidades de I+D segundo o seu nivel educativo

Institutos Universitarios e organismos Públicos de Investigación

	Director Xeral	Responsable de área	Técnicos	Auxiliares	Outro persoal de apoio
Doutoramento	80,00	68,11	14,45	-	1,75
Posgrao	-	4,24	4,44	-	0,58
Enxeñería superior ou técnica	10,00	10,00	9,21	0,20	-
Licenciatura ou diplomatura	10,00	13,57	37,92	13,00	19,75
FP e outros cursos profesionais	-	-	27,00	36,57	21,42
Ensino secundario	-	-	0,79	30,20	21,92
Primaria	-	4,08	6,18	20,03	34,58

Centros de Desenvolvemento e Innovación

	Director Xeral	Responsable de área	Técnicos	Auxiliares	Outro persoal de apoio
Doutoramento	30,00	18,30	6,16	-	5,26
Posgrao	22,50	7,14	5,32	-	-
Enxeñería superior ou técnica	32,50	35,07	20,82	-	1,32
Licenciatura ou diplomatura	15,00	37,38	47,31	21,24	27,42
FP e outros cursos profesionais	-	2,38	17,06	49,87	36,09
Ensino secundario	-	-	0,95	25,84	20,44
Primaria	-	-	2,38	3,05	9,47

Fonte: Xunta de Galicia, Plan Estratéxico de innovación 2010

2.2.24.

Nos cursos 2000/01 ata o 2004/05, as universidades galegas impartiron un total de 256 másters e 347 cursos de especialización, aos que asistiron un total de 13.105 alumnos. A Universidade de Santiago de Compostela impartiu nese período un total de 126 másters e 141 cursos de especialización, con 3.731 e 2.832 alumnos, respectivamente. Na Universidade de Vigo, aos 50 másters e 87 cursos de especialización asistiron 757 e 760 alumnos, mentres que nos cursos impartidos na Universidade da Coruña (80 másters e 119 cursos de especialización) o número de participantes foi de 5.025 (1.987 corresponden a másters).

Os datos de actividade en cursos de posgrao (exclusivamente másters) desenvolvidos pola Escuela de Negocios Caixanova indican que no período 2000-2005 asistiron un total de 2.837 alumnos aos diferentes cursos impartidos (case 26 alumnos de media por curso). No primeiro ano impartíronse un total de 16 cursos e no ano 2005, 20 cursos. No curso 2004-05 comezou a súa actividade formativa o Instituto Tecnolóxico Empresarial Caixa Galicia. Nos seus cinco programas de longa duración graduáronse un total de 109 alumnos.

Os recursos humanos e a innovación

Á hora de analizar o nivel educativo dos empregados galegos e a súa relación coa innovación, cómpre diferenciar entre a visión do sistema empresarial galego e a das entidades de I+D, que engloban os Centros de Desenvolvemento e Innovación (CDI) e os Institutos Universitarios e Organismos Públicos (IUPI).

Dende o punto de vista das **empresas**, o **cadro 2.2.22** reflicte a importante e significativa presenza de enxeñeiros superiores ou técnicos nos postos directivos, e de persoal con niveis de estudos superiores aos requirimentos do posto (aínda que non especializados no mesmo). Asemade, o *Plan Estratégico de Innovación de Galicia 2010* sinala coma elementos que poderían retardar a consolidación dunha cultura innovadora e limitar o desenvolvemento tecnolóxico e a eficacia dos procesos de innovación, a importante presenza de non titulados universitarios e a escasa porcentaxe de posgraduados e doutores nos postos directivos, así coma a insuficiente formación tecnolóxica entre cadros intermedios, administrativos e operarios.

Profundizando no caso concreto dos departamentos orientados especificamente á innovación, salienta o importante peso de persoal con formación en enxeñería así coma a reducida presenza de doutores nos departamentos ou unidades organizativas orientadas á innovación. Coma indica o devandito Plan Estratégico, isto implica, no primeiro caso, “unha importante base de coñecemento técnico para impulsar a innovación tecnolóxica nas empresas galegas”, e no segundo, a posible “perda do potencial innovador destes profesionais, especialmente no departamento de I+D”⁹.

É importante destacar que, segundo os datos recollidos no devandito Plan, as empresas galegas dedican, de media, o 2,6% das súas vendas á formación. Tan só un 3% das empresas dedican máis do 5% das súas vendas, e un 13% das mesmas, entre o 1% e o 5% das vendas. A pesar deste insuficiente investimento en formación relacionada coa innovación, as empresas manifestan unha importante tendencia a incrementar a devandita porcentaxe sobre o total de vendas.

Atendendo ao número medio de días por empregado e ano dedicados á formación, e a pesar da limitada intensidade da mesma que se deduce dos datos da enquisa a empresas PEIGA 2010, cómpre salientar unha “participación xeneralizada en actividades de formación, que supón certo hábito e progresiva preocupación polos procesos de aprendizaxe continua para adaptarse aos requirimentos do contorno”¹⁰. O 54,1% das empresas dedican de 1 a seis días a formación (por empregado e ano) e case trinta de cada cen empresas, máis de sete días ao ano.

Asemade, cómpre engadir o carácter fundamentalmente subvencionado da formación nas empresas. O principal obxectivo das empresas que recibiron algún apoio/incentivo para realizar innovacións (o 45% das empresas analizadas) foi precisamente a formación, sinalado polo 44,7% das empresas, por riba da mellora de procesos produtivos existentes ou o desenvolvemento de novos produtos, co 40,5% e 35,8%, respectivamente.

Os empresarios galegos valoran máis positivamente a formación na propia empresa, impartida ben por traballadores con experiencia ben por expertos externos, que a realizada vía organismos de formación do sector privado, organizacións semipúblicas ou organismos públicos de formación.

Canto aos **Institutos Universitarios** e **Organismos Públicos de Investigación** (IUPI) e os **Centros de Desenvolvemento e Innovación** (CDI), o **cadro 2.2.24**. reflicte que ámbolos dous presentan un número significativo de licenciados e diplomados en postos técnicos e de persoal con niveis de estudo de FP e ensino secundario nos postos auxiliares. Asemade, salienta nos dous casos a presenza non xeneralizada ou insuficiente de doutores ou posgraus especializados nos postos técnicos e de responsables de área.

Xunto a estas características, os CDI salientan pola presenza dunha porcentaxe importante de enxeñeiros técnicos e superiores, o que proporciona un certo potencial de desenvolvemento tecnolóxico e innovación. Por contra, nos IUPI hai unha presenza proporcionalmente baixa de persoal con formación profesional nos niveis doutro persoal de apoio.

Os datos da *Enquisa a entidades de I+D* reflicten a existencia dun nivel de experiencia relativamente alto nos postos de dirección/responsables de área (máis de seis anos), así coma unha presenza maioritaria de persoal con relativa pouca experiencia en ámbitos como os de investigación e desenvolvemento de proxectos, comercial e mercadotecnia ou o de administración (derivada esta presenza maioritaria, en xeral, da recente implantación dos CDI).

O 80% das entidades que responderon á Enquisa declarou ter recibido algún incentivo ou apoio para o desenvolvemento de innovacións, e destas, máis da metade (54,3%) recibiron apoio para formación. Ademais, cómpre salientar un bo nivel de formación e uso eficiente das novas tecnoloxías, o que constitúe unha base importante para a súa extensión a todos os traballadores e a súa aplicación aos procesos de innovación. ■

Notas do apartado

1 Este estudo titulado *"Estudo sobre a inserción laboral dos titulados de formación profesional específica. Curso 2002-2003"* está dispoñible en <http://www.edu.xunta.es/fp>.

2 Plan Estratéxico de Innovación de Galicia 2010, páxina 119

3 Coma se reflicte no Informe sobre a situación sociolaboral da comunidade autónoma galega en 2005, do Consello Galego de Relacións Laborais, páxina 247, no estudo do seguimento da inserción laboral "exclúense os alumnos formados que por colocación ou por outras causas, non finalizaron o curso, e aqueles que realizaron cursos con compromiso de contratar como mínimo o 60% dos alumnos formados durante un período de seis meses.

O estudo da incidencia da formación no mercado de traballo, levada a cabo durante o período que transcorre dende a finalización do curso e durante os doce meses seguintes, mediante cruzamento informático da base de datos de formación coa base de datos das demandas de emprego, ou compróbanse que alumnos se deron de baixa por colocación".

Asemade, sinálase, páxina 248, que "non se discrimina se o traballo conseguido está relacionado co curso de formación realizado ou se o alumno participou en maior ou menor medida na busca de emprego [e que sería] conveniente coñecer en que profesión se inseriron os alumnos (se están ou non relacionados co curso formativo), que modalidade contractual se utilizou, cal foi o tempo medio de busca de emprego ou canto tempo durou a inserción".

4 Dadas as peculiaridades destes ensinos, a flexibilidade nas idades nas que se cursan e as grandes diferenzas existentes entre os mesmos ensinos, é difícil asocialos a un grupo de idade teórico único, pero sendo necesario a efectos do cálculo do indicador, optouse por un grupo de idade relativamente amplo, 14 a 21 anos, que teoricamente cubre unha parte importante destes ensinos.

5 Tendo en conta o obxectivo da análise, os colectivos que se analizaron no traballo foron as pequenas e medianas empresas das provincias de Pontevedra e Ourense, cun total 247 empresas (isto permite traballar cun erro máximo do 5,9% ao 95,5% de confianza), e os titulados nas corenta titulacións impartidas na Universidade de Vigo, en calquera dos seus tres campus, que se graduaron nos cinco anos anteriores ao estudo. A mostra final ascendeu a 482 persoas, o que implica un erro máximo do 4,4%, a un nivel de confianza do 95,5%.

6 O universo do estudo son todas as empresas e institucións vinculadas ao Programa de Prácticas do Consello Social da Universidade de Santiago de Compostela: 3.839 empresas/institucións (xuño 2004). O sistema de recollida de información realizouse en dúas fases: a primeira consistiu nunha enquisa por correo ao censo de empresas a 17 de xullo de 2004, e a segunda, nunha aplicación por teléfono do cuestionario. A mostra empregada estaba formada polas 400 empresas que respostaron o cuestionario por correo, e un total de 428 empresas seleccionadas aleatoriamente aso que se lle aplicou o cuestionario mediante entrevista telefónica: en total, 828 empresas. Dada a imposibilidade de tomar como variable de referencia o volume de negocio, por falta de unicidade nas unidades dos datos, tomouse como variable de referencia o número de empregados.

7 Os desaxustes na formación defínense coma a diferenza entre as necesidades de competencias para a empresa e a satisfacción de competencias achegada polos titulados. Se as necesidades superan á satisfacción o desaxuste será positivo, mentres que se a achega dos titulados supera ás necesidades das empresas, este será negativo.

8 A metodoloxía do informe ten unha dobre vertente. Dunha banda, analízase a demanda de posgraos por parte das empresas, e pola outra, a oferta destes estudos por parte da Universidade de Vigo, para ver en que medida as necesidades empresariais están ou non cubertas. Canto á análise da demanda, elaborouse unha enquisa na que se preguntaba non só polas necesidades de posgrao, senón que tamén se lles pedía unha valoración da oferta actual. Para o universo total de 1.193 empresas con posgrao, e para traballar cun nivel de confianza do 95% e un erro máximo do 5,3%, enquisáronse empresas ata completar 275. Coma método de validación e contrastación dos resultados obtidos, organizáronse catro paneis de traballo nos que se presentou a información das enquisas, onde estaban presentes, ademais de empresas, o director da Área de Posgrao da Universidade de Vigo.

9 Plan Estratéxico de Innovación de Galicia 2010 (2005), páxina 73.

10 Plan Estratéxico de Innovación de Galicia 2010 (2005), páxina 74.

2.3 Investigación, desenvolvemento tecnolóxico e innovación (I+D+i) e transferencia de tecnoloxía

Na liña dos obxectivos da estratexia de Lisboa, que pretende facer da UE a economía máis avanzada e dinámica do mundo, Galicia precisa dar pulo a “un sistema de ciencia e tecnoloxía forte e ben orientado, dotado dos recursos necesarios e con institucións e organizacións de soporte máis eficientes”.

A capacidade de innovación dunha economía, entendida esta nun sentido amplo, é dicir, innovación tecnolóxica, comercial, organizativa e socioeconómica, inflúe de maneira decisiva na súa produtividade. A vía máis fértil de acceso ao necesario proceso innovador é o investimento en I+D, que permite fortalecer a capacidade tecnolóxica da empresa e a súa capacidade de innovación. Asemade, xunto cun maior investimento en formación¹, que posibilita unha mellor e máis rápida aprendizaxe, a mellora da capacidade de innovación posibilitaría estratexias de maior valor engadido.

Dende o ano 1999 ata o ano 2005, a estratexia galega de I+D desenvolveuse a través de dous Plans Galegos de Investigación, Desenvolvemento e Innovación Tecnolóxica (PGIDIT), que actuaron de catalizadores e mobilizantes do sistema de I+D. O primeiro deles tivo coma vixencia o período 1999-2001, mentres que o período de execución do segundo foi 2002-2005. O investimento público total nestas actividades ascendeu a 427,7 millóns de euros, dos que 143,7 millóns de euros corresponden ao I Plan, mentres que no segundo o investimento medrou ata os 284,0 millóns de euros.

O terceiro Plan Galego de I+D, cun alcance temporal de 2006-2010, ten como obxectivos son os de “impulsar o despegue económico e social de Galicia mediante o incremento da capacidade científico-tecnolóxica, aumentar a aportación de Galicia ao mundo en ciencia e tecnoloxía, a participación das empresas no proceso de innovación e a extensión dos beneficios da investigación ao conxunto da sociedade galega. Situar a Galicia nunha posición avanzada na Europa actual no que respecta ao sistema de investigación e innovación mediante unha política pública coordinada co conxunto dos axentes públicos e privados que promova a sociedade do coñecemento e a cultura emprendedora co fin de acadar un desenvolvemento económico sostible que aporte benestar e cohesión social”.

De acordo coa Lei 12/1993, de 29 de xullo, de fomento da investigación e o desenvolvemento tecnolóxico de Galicia, o PGIDIT estrúcturase (**cadro 2.3.1.**) en tres tipos de programas:

- Programas horizontais, que cun obxectivo de mobilización e activación, tratan de contribuír á mellora do sistema de I+D incidindo na cooperación entre os distintos axentes. O Plan conta con tres programas horizontais: recursos humanos, articulación do Sistema Galego de Innovación, comunicación e sensibilización social.

- Programas xerais. Co obxecto de propiciar un papel activo do sistema público de xeración de novo coñecemento e incrementar as capacidades tecnolóxicas e a competitividade empresarial, o PGIDIT define estratexias de apoio á xestión do coñecemento e dos resultados de investigación, máis alá do recoñecemento das estruturas de interface ou apoio á

Programas de fomento da investigación e o desenvolvemento tecnolóxico de Galicia

Programas	Principais obxectivos
Programas horizontais	Contribuír á mellora do sistema de innovación incidindo na cooperación entre todos os axentes.
Recursos humanos	Definir unha carreira científica que posibilite a formación e consolidación dos investigadores e lles permita a integración estable no sistema de I+D+I.
Articulación do sistema galego de investigación e innovación	Identificar de xeito específico nun programa os distintos instrumentos vertebradores do sistema.
Comunicación e sensibilización social	Dotar de instrumentos e iniciativas que posibiliten unha acción continuada de sensibilización da importancia da ciencia e a tecnoloxía.
Programas xerais	Máis aló do recoñecemento da estruturas de interface ou apoio á misión en si mesma, definir estratexias de apoio á xestión do coñecemento e dos resultados de investigación.
Promoción xeral da investigación	Fomentar a investigación básica, baixo criterios de medio e longo prazo, e definir as estratexias para fornecer á C.A. de novas capacidades.
Programas de consolidación e estruturación do sistema público de I+D+I	Promover un desenvolvemento organizativo do sistema público de I+D+I que facilite a consolidación de capacidades e unha estruturación sustentada na especialización, transnacionalidade e adquisición de masa crítica.
Programas resultado-valor	Establecer mecanismos que permitan a proxección, rendibilidade e xeración de externalidades no seu contorno a partir da I+D+I.
Programas sectoriais	Satisfacer demandas procedentes da industria, as empresas e os novos sectores emerxentes na economía do coñecemento.
Investigación aplicada	Apoiar a investigación aplicada nas tecnoloxías sectoriais descritas no sistema público de investigación.
Peme: I+D	Continuar co apoio e dinamización do proceso innovador e de I+D+I nas pemes.
I+D SUMA	Financiar a I+D+I aplicada máis competitiva. Promover proxectos de alcance e risco medio ou alto que actúen baixo principios de cooperación.
Programa de tecnoloxías críticas transversais	Desenvolver novas capacidades necesarias para o desenvolvemento futuro do sistema de innovación e a súa diversificación produtiva.
Programa de innovación empresarial	Permite pechar o ciclo innovador, propiciando unha óptima xestión deste proceso na empresa e a xeración dun marco que permita que os resultados da I+D+I cheguen ao mercado en forma de novos produtos e procesos.
Programa de proxección exterior do sistema galego de innovación	Mellorar a presenza da ciencia e tecnoloxía galegas na esfera estatal e internacional.

Fonte: Plan Galego de Investigación, Desenvolvemento e Innovación Tecnolóxica 2006-2010

2.3.1.

misión en si mesmas. O Plan recolle tres programas xerais: o Programa de promoción xeral da investigación, o Programa de consolidación e estruturación do sistema público de I+D+I, e o Programa de resultado-valor.

- Programas sectoriais, que pretenden satisfacer as demandas procedentes da industria, das empresas e dos novos sectores emerxentes na economía do coñecemento. Os seis programas sectoriais son os de Investigación aplicada, o Programa peme: I+D, Programa I+D SUMA, Programa de tecnoloxías críticas transversais, Programa de innovación empresarial e o Programa de proxección exterior do sistema galego de innovación. Estes seis programas diríxense ás tecnoloxías sectoriais de Medio rural, Medio mariño, Recursos enerxéticos e mineiros, Medio natural e desenvolvemento sostible, Biomedicina e ciencias da saúde, Tecnoloxías da Alimentación, Tecnoloxías dos materiais e da construción, Deseño e produción industrial, Tecnoloxías da información e as comunicacións, Sociedade da información, Cultura e sociedade e Turismo.

O orzamento deste terceiro Plan galego de investigación, desenvolvemento e innovación tecnolóxica para o exercicio 2006 foi de 130,2 millóns de euros, establecéndose unha previsión global para o período 2006-2010 de 800 millóns de euros.

Entre as características máis salientables do sistema galego de innovación e desenvolvemento tecnolóxico, cómpre salientar tanto o seu predominio do entorno público, que implica unha marcada orientación científico-técnica, coma a insuficiente intensidade de gasto en I+D en relación á media estatal e europea.

Mentres que o sector público universitario de I+D en Galicia presenta un peso relativo no gasto total moi superior á media estatal, a participación empresarial no gasto nestas actividades, a pesar do seu maior crecemento, segue sendo inferior á media do conxunto do

Axentes do sistema galego de innovación**1.- Empresas****2.- Sistema público de I+D****Universidades:**

Universidade de A Coruña.
Universidade de Vigo.
Universidade de Santiago de Compostela.

Organismos públicos de investigación da Xunta de Galicia

Centro Experimental de Agricultura Baixo Miño.
Centro de Investigacións Agrarias de Mabegondo.
Centro de Investigacións e Información Ambiental.
Centro de Investigacións Mariñas. (CIMA)
Estación de Viticultura e Enoloxía de Galicia (EVEGA).
Centro de Investigación Lingüística e Literaria Ramón Piñeiro.

Centros de investigación do Consello Superior de Investigacións Científicas

Instituto de Investigacións Mariñas.
Instituto de Investigacións Agrobiolóxicas de Galicia.
Misión Biolóxica de Galicia.
Instituto de Estudos Galegos "Padre Sarmiento". (CSIC-Xunta de Galicia)

Centros de investigación do Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación

Instituto Español Oceanografía (IEO), (centros de A Coruña e Vigo).

Centros da Rede Sanitaria Galega

Centros de atención primaria (5 xerencias e unha área sanitaria)
Complexos hospitalarios (7 complexos e 4 hospitais)
Fundacións hospitalarias (4)
Fundacións públicas sanitarias (6)

3.- Axentes de soporte á innovación**Centros Tecnolóxicos:**

Centro de Innovación e Servizos do Deseño e a Tecnoloxía (Xunta de Galicia).
Centro de Innovación e Servizos da Madeira – CIS Madeira (Xunta de Galicia).
Centro de Supercomputación de Galicia - CESGA. (Xunta de Galicia e CSIC).
Centro Tecnolóxico do Mar - Fundación CETMAR. (Xunta de Galicia)
Centro Tecnolóxico Galego de Acuicultura - CETGA.
Centro Tecnolóxico de Automoción de Galicia - CTAG.
Centro Tecnolóxico "Armando Priegue" - Asociación de Investigación Metalúrxica do Noroeste - AIMEN.
Centro Técnico Nacional de Conservación de Produtos da Pesca (ANFACO-CECOPESCA).
Instituto de Cerámica de Galicia – AFICEGA (ICG).
Centro Tecnolóxico da Pesca de Celeiro (CETPEC)
Centro Tecnolóxico da Carne
Centro de Investigacións Tecnolóxicas (CIT)
Centro de Innovación Tecnolóxica en Edificación e Enxeñería Civil (CITEEC)

Laboratorios de ensaio e medida:

Laboratorio de Medio Ambiente de Galicia. (Xunta de Galicia)
Instituto Tecnolóxico para o Control do Medio Mariño de Galicia - INTECMAR (Xunta de Galicia)
Laboratorio Agrario e Fitopatolóxico. (Xunta de Galicia)
Laboratorio de Consumo de Galicia. (Xunta de Galicia)
Laboratorio de Metais Preciosos de Galicia. (Xunta de Galicia)
Laboratorio de Metroloxía de Galicia. (Xunta de Galicia)
Laboratorio de Sanidade e Producción Animal de Lugo. (Xunta de Galicia)
Estación Fitopatolóxica de Areeiro. (Diputación de Pontevedra)
Laboratorio de Mouriscade. (Diputación de Pontevedra)
Laboratorio Interprofesional Galego de Análise da Leite. (privado)

Parques tecnolóxicos

Parque Tecnolóxico de Galicia
Consorcio do Parque Científico-Tecnolóxico Universitario de Galicia

Outros organismos prestadores de servizos de apoio á innovación

Centro de Empresas e Innovación BIC-Galicia.
Fundación Empresa-Universidade de Galicia. (FEUGA)
Fundación Universidade de A Coruña-FUAC.
Instituto Tecnolóxico de Galicia-ITC.
OTRI das Universidades e CSIC
Instituto Enerxético de Galicia (INEGA)
Instituto de Promoción Económica. (IGAPE)
Fundacións para a investigación sanitaria dependentes dos complexos hospitalarios

4.- Administracións Públicas**Xunta de Galicia**

Consellerías de Innovación e industria; Educación e Ordenación Universitaria; Pesca e Asuntos Marítimos; Sanidade; Medio Rural; Cultura e Deporte; Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible; e Vivenda e Solo.

Administración Central

Ministerios de Educación y Ciencia; Industria, Turismo y Comercio; Sanidad; Medio Ambiente; e Agricultura e Pesca.

Comisión Europea

Fonte: *Plan Galego de Investigación, Desenvolvemento e Innovación Tecnolóxica 2006-2010*

2.3.2.

Gastos internos totais e persoal en I+D nas CC.AA. 2000-05

	2000		2001		2002		2003	
	Gastos internos (miles de €)	Persoal (1)	Gastos internos (miles de €)	Persoal (1)	Gastos internos (miles de €)	Persoal (1)	Gastos internos (miles de €)	Persoal (1)
Andalucía	542.156	13.457	538.332	14.785	585.667	14.003	903.152	16.660
Aragón	134.169	3.273	139.582	3.466	160.346	3.949	169.086	4.520
Asturias	114.586	2.889	99.022	2.561	98.933	2.974	113.279	2.175
Baleares	34.853	571	38.404	760	45.271	705	46.323	816
Canarias	119.432	3.043	136.692	3.337	173.088	4.004	168.449	3.609
Cantabria	35.942	812	46.314	991	48.348	852	43.745	739
Castela e León	222.811	5.475	295.943	6.535	317.673	6.968	366.728	7.580
Castela-A Mancha	118.578	1.973	72.211	1.534	105.296	1.798	110.905	2.059
Cataluña	1.262.168	25.107	1.333.896	26.037	1.628.042	28.034	1.875.855	33.411
C. Valenciana	430.512	10.224	446.565	9.962	547.944	11.842	631.986	13.610
Estremadura	56.537	1.521	66.294	1.400	71.380	1.302	80.852	1.653
Galicia	209.457	5.667	240.265	5.937	293.195	6.225	338.446	7.412
Madrid	1.751.983	33.766	1.974.212	33.369	2.277.822	35.686	2.346.286	37.905
Murcia	104.216	1.875	100.989	2.352	97.633	2.147	134.403	3.111
Navarra	94.595	2.063	114.065	2.557	130.881	2.900	177.914	3.920
País Vasco	459.617	8.354	561.104	9.560	581.744	10.187	667.281	11.441
A Rioxa	27.377	549	23.268	608	29.489	678	36.685	822
Total	5.718.988	120.618	6.227.158	125.750	7.193.540	134.258	8.213.039	151.487

	2004		2005		05/00		Taxa media anual acumulativa	
	Gastos internos (miles de €)	Persoal (1)	Gastos internos (miles de €)	Persoal (1)	Gastos internos (%)	Personal (%)	Gastos internos (%)	Personal (%)
Andalucía	882.913	17.057	1.051.028	18.803	93,9	39,7	15,8	7,2
Aragón	180.045	5.064	221.261	5.285	64,9	61,5	10,7	10,1
Asturias	116.252	2.341	137.810	2.698	20,3	-6,6	4,4	0,2
Baleares	54.687	1.073	61.505	1.283	76,5	124,7	12,2	18,5
Canarias	199.285	3.915	214.217	4.418	79,4	45,2	12,8	8,2
Cantabria	46.158	990	51.574	1.047	43,5	28,9	8,2	6,9
Castela e León	423.081	8.092	436.552	8.571	95,9	56,5	14,8	9,5
Castela-A Mancha	116.589	1.973	126.589	2.211	6,8	12,0	5,1	3,5
Cataluña	2.106.870	36.634	2.302.350	37.862	82,4	50,8	12,9	8,7
C. Valenciana	731.940	14.976	867.666	15.256	101,5	49,2	15,2	8,6
Estremadura	56.947	1.381	103.250	1.568	82,6	3,1	18,0	1,8
Galicia	366.290	8.286	405.196	8.496	93,5	49,9	14,2	8,6
Madrid	2.447.465	39.538	2.913.163	44.480	66,3	31,7	10,9	5,8
Murcia	138.267	3.234	170.099	4.237	63,2	125,9	11,4	19,3
Navarra	256.947	4.041	257.967	4.493	172,7	117,8	23,2	17,4
País Vasco	778.443	12.384	829.025	13.124	80,4	57,1	12,7	9,5
A Rioxa	41.173	905	44.194	885	61,4	61,3	11,1	10,3
Total	8.945.761	161.933	10.196.871	174.773	78,3	44,9	12,3	7,7

(1) Persoal en equivalencia a xornada completa
Fonte: INE, Estadística sobre actividades de I+D

2.3.3.

Estado. A estrutura produtiva galega caracterízase tanto polo predominio de empresas de reducido tamaño como pola escasa presenza de empresas de alta tecnoloxía e de empresas de base tecnolóxica. Asemade, existen poucas grandes empresas privadas que exerzan o papel de tractoras tecnolóxicas en todos os sectores relevantes.

A estas características hai que engadir a existencia de fortes desequilibrios no gasto entre as distintas cadeas de actividade; así coma un déficit de recursos humanos e a escasa presenza en convocatorias nacionais e internacionais.

Asemade, cómpre salientar que co obxectivo de impulsar o sistema de I+D+i e a melloira competitiva do sistema produtivo de Galicia elaborouse o *Plan Estratégico de Innovación de Galicia 2010*. Este documento, presentado a comezos de 2006, dedica especial énfase á innovación empresarial coma impulsora e xeradora da investigación e desenvolvemento.

O enfoque deste Plan estrutúrase mediante unha visión estratéxica e integrada, que se reflicte, segundo se recolle no texto, na súa proposta de medio e longo prazo, na súa énfase na trazabilidade do sistema de innovación, na súa coherencia e interrelación con outras políticas e programas, e que pretende ser un marco de referencia de programas estratéxicos funcionais.

O Plan Estratéxico de Innovación de Galicia 2010 presenta cinco grandes apartados. En primeiro lugar, faise referencia á organización e planificación do Plan, incluíndo tanto os obxectivos coma a metodoloxía e as fases do proceso. Posteriormente recóllese unha análise do sistema de innovación de Galicia, defínense os factores clave do diagnóstico estratéxico e detállanse os programas de actuación do Plan. O derradeiro capítulo recolle tres anexos, que especifican o equipo de traballo e os documentos elaborados no proceso e comisión de seguimento, os participantes no proceso e as fichas dos factores clave do diagnóstico estratéxico.

Indicadores da actividade de I+D en Galicia

A infraestrutura científica e tecnolóxica galega consolídase ao redor de catro subsistemas: as empresas, nas que se materializa o proceso de innovación tecnolóxica; o sistema público de I+D, integrado polas universidades, centros de investigación e os hospitais públicos; os organismos de soporte á innovación, que son os encargados de favorecer e catalizar as relacións dentro do sistema; e as distintas administracións, que inflúen directamente sobre todas as etapas do proceso de innovación e posibilitan o marco favorable. O **cadro 2.3.2.** reflicte os distintos organismos e institucións que compoñen estes catro subsistemas.

O sistema galego de I+D caracterízase polo predominio do entorno público, que concentraba, no conxunto do período 2000-05, o 62,4% do gasto interno en I+D e o 70,6% do persoal empregado nestas actividades.

Nos seis anos considerados, Galicia acolleu o 4,0% do gasto interno nas actividades de investigación e desenvolvemento tecnolóxico, o que a sitúa coma a sétima comunidade autónoma en canto a volume de gasto, tras Madrid, Cataluña, Andalucía, País Vasco, a Comunidade Valenciana e Castela e León. En termos nominais, o gasto interno no conxunto do período analizado ascendeu a 1.852,8 millóns de euros.

Con todo, cómpre salientar que, en termos de crecemento, Galicia presenta a sexta taxa de crecemento máis elevada, por detrás de Navarra, Estremadura, Andalucía, a Comunidade Valenciana e Castela e León, cunha medra anual acumulada do 93,5% e unha taxa anual media acumulada do 14,2%.

Este crecemento do investimento nestas actividades tradúcese nunha medra do esforzo galego en investigación e desenvolvemento tecnolóxico, que pasa do 0,64% do PIB de 2000 ao 0,88% de 2005. Sen embargo, esta cifra é aínda insuficiente en relación á media estatal e europea e está lonxe do obxectivo comunitario do 3,0% do PIB a acadar en 2010. Tal coma reflicte o **cadro 2.3.4.**, catro comunidades autónomas presentan un esforzo investigador superior ao galego ao longo dos seis anos analizados: Navarra, Madrid, País Vasco e Cataluña.

No que atinxe á distribución por sectores de execución, o sector público galego acolle case o 63% do gasto interno, correspondendo en torno ao 47% ás Universidades e un 16%, ao resto da Administración Pública. O **cadro 2.3.5.** reflicte a evolución do gasto correspondente tanto ao sector privado (empresas e institucións públicas sen fin de lucro) coma ao sector público (tanto Universidades coma Administración Pública).

As empresas galegas executan case o 38% do gasto interno galego, preto de vinte puntos menos que a media estatal (54%) e lonxe do gasto mínimo recomendado pola OCDE (50%). Con todo, fronte a este diferencial cómpre salientar que entre os anos 2000 e 2005, a importancia relativa do gasto empresarial medrou dende o 32,6% ata o 43,4% do último ano.

Canto á intensidade dos **recursos humanos** dedicados a actividades de I+D, a cifra

Importancia relativa dos gastos internos totais e persoal en I+D nas CC.AA. 2000-05

	2000		2001		2002		2003		2004		2005	
	Gastos / PIB (1)	Persoal en I+D / 1.000 activos (2)	Gastos / PIB (1)	Persoal en I+D / 1.000 activos (2)	Gastos / PIB (1)	Persoal en I+D / 1.000 activos (2)	Gastos / PIB (1)	Persoal en I+D / 1.000 activos (2)	Gastos / PIB (1)	Persoal en I+D / 1.000 activos (2)	Gastos / PIB (1)	Persoal en I+D / 1.000 activos (2)
	(%)		(%)		(%)		(%)		(%)		(%)	
Andalucía	0,65	4,5	0,60	5,0	0,60	4,5	0,85	5,2	0,77	5,1	0,84	5,6
Aragón	0,69	6,3	0,67	6,7	0,71	7,5	0,70	8,2	0,70	8,8	0,79	9,2
Asturias	0,82	6,8	0,66	6,5	0,62	7,2	0,67	5,0	0,64	5,4	0,71	6,2
Baleares	0,22	1,4	0,22	1,8	0,24	1,6	0,24	1,7	0,26	2,2	0,27	2,6
Canarias	0,47	3,9	0,49	4,2	0,58	4,7	0,53	4,1	0,58	4,3	0,59	4,8
Cantabria	0,46	3,7	0,55	4,4	0,53	3,6	0,45	3,0	0,44	3,9	0,45	4,2
Castela e León	0,64	5,3	0,80	6,5	0,80	6,8	0,87	7,2	0,93	7,5	0,90	8,0
Castela-A Mancha	0,56	2,8	0,32	2,2	0,43	2,5	0,42	2,7	0,41	2,5	0,41	2,8
Cataluña	1,06	8,3	1,04	8,4	1,19	8,8	1,28	10,0	1,34	10,6	1,36	11,0
C. Valenciana	0,71	5,5	0,67	5,2	0,77	6,0	0,83	6,5	0,90	6,9	0,99	7,0
Extremadura	0,54	3,5	0,59	3,5	0,59	3,0	0,62	3,8	0,41	3,1	0,68	3,5
Galicia	0,64	4,8	0,69	5,1	0,79	5,3	0,86	6,0	0,86	6,6	0,88	6,8
Madrid	1,58	13,5	1,64	13,0	1,76	13,3	1,69	13,6	1,65	13,6	1,81	15,3
Murcia	0,69	3,7	0,61	4,5	0,54	3,9	0,69	5,4	0,66	5,3	0,74	7,0
Navarra	0,87	8,1	0,98	9,9	1,05	11,1	1,33	14,6	1,79	14,6	1,68	16,3
Pais Vasco	1,16	8,7	1,32	9,8	1,29	10,3	1,39	11,4	1,51	12,1	1,49	12,9
A Ríoxa	0,57	4,7	0,46	5,2	0,54	5,4	0,63	6,4	0,66	6,7	0,67	6,5
Ceuta e Melilla	-	-	-	-	0,04	0,1	0,07	0,8	-	-	0,13	1,0
Total	0,91	6,7	0,92	7,0	0,99	7,1	1,05	7,8	1,07	8,0	1,13	8,7

(1) PIB a prezos de mercado, prezos correntes

(2) Persoal en equivalencia a xornada completa

Fonte: INE, Estadística sobre actividades de I+D

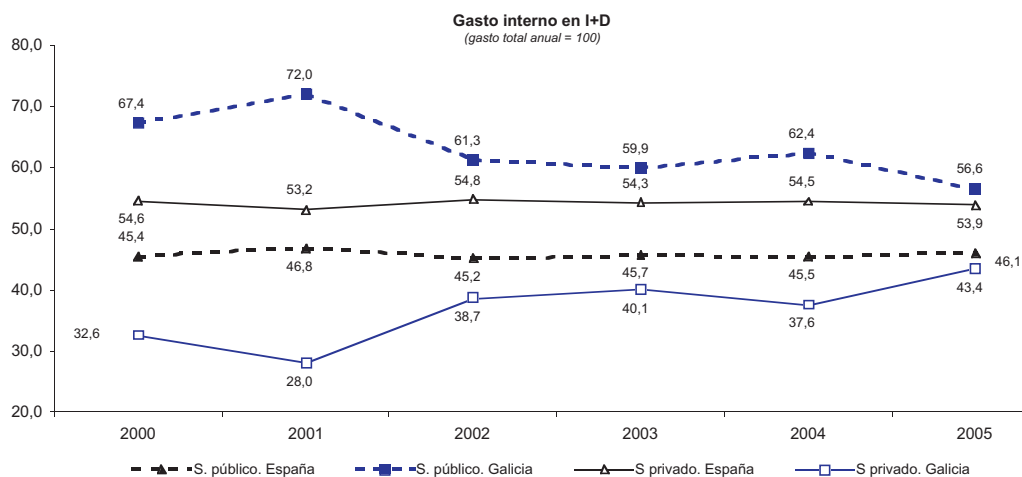
2.3.4.

total de persoal (en equivalencia a xornada completa) dedicado a I+D en Galicia no conxunto do período 2000-2005 ascendeu a 42.022 persoas (o 4,8% do total estatal). En termos de crecemento, o persoal empregado nestas actividades en Galicia medrou entre os dous extremos da serie un 49,9% (44,9% de media en España), estando a taxa de crecemento acumulativo medio anual case un punto por riba da media estatal, 8,6%.

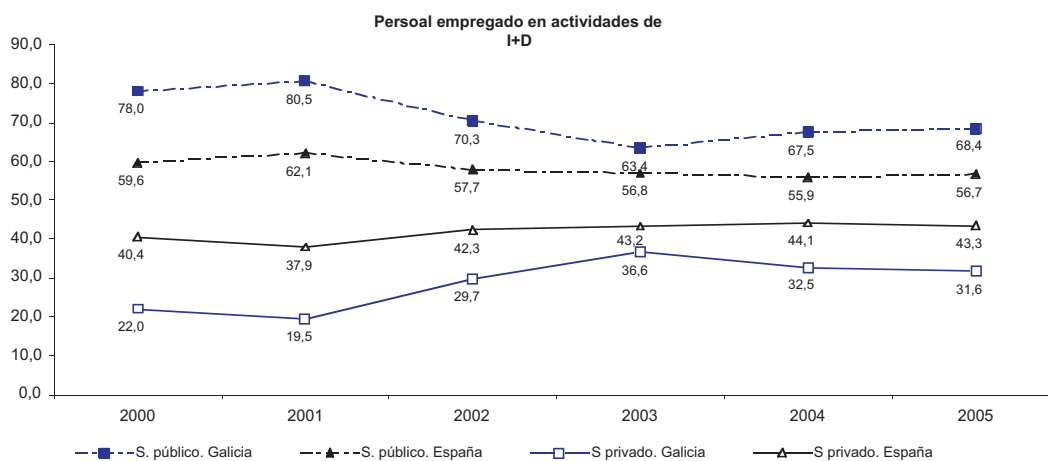
En termos relativos, rexístrase unha medra importante do número de persoas dedicadas a I+D por cada mil activos, pasando das 4,8 persoas por cada mil activos do ano 2000 aos 6,8 ocupados por cada mil activos no ano 2005. Coma reflicte o devandito **cadro 2.3.4.**, no conxunto do Estado rexístrase a mesma tendencia crecente, pasando dos 6,7 ocupados por cada mil activos de 2000 aos 8,7 ocupados de 2005.

Se se considera exclusivamente o persoal investigador, nos seis anos analizados experimentouse unha medra acumulada do 46,9% (43,1% de media no conxunto do Estado), acadando en 2005 as 5.851 persoas, o que representa o 5,3% dos investigadores españois, unha décima máis que en 2000. En termos relativos, a devandita cifra de investigadores significa en 2005 o 4,7‰ da poboación activa (3,4 investigadores por cada mil activos en 2000), cando en España había un total de 5,3 investigadores por cada mil activos (4,3 investigadores en 2000). A relación recomendada pola OCDE é do 8‰.

Atendendo ao sector executor deste gasto, a evolución do persoal dedicado a I+D permite apreciar un cambio significativo. Entre os anos 2000 e 2005, a importancia relativa do persoal empregado en I+D nas empresas galegas medra en case dez puntos porcentuais, pasando de representar o 22,0% dos traballadores ocupados nestas actividades ao 31,6% de 2005 (no conxunto do Estado estas porcentaxes acadaron o 40,4% e o 43,3%, respectivamente). Canto ao persoal investigador nas empresas, e a pesar do crecemento do seu peso relativo no total de investigadores, este é en Galicia moi inferior á media española, que en 2005 supera o 30%, fronte ao 18% de media en Galicia (en 2000 estas porcentaxes acadaron o 10,5% e o 28,6%, respectivamente).

Gasto interno en I+D en Galicia e España 2000-05: distribución segundo sector público e privado

Fonte: INE, Estadística sobre actividades de I+D

2.3.5.**Persoal empregado nas actividades de I+D en Galicia e España 2000-05: distribución segundo sector público e privado**

Fonte: INE, Estadística sobre actividades de I+D

2.3.6.

Producción científica en Galicia, España e no mundo 2000-03

	Galicia	España	Mundo
2000	1.647	26.593	1.203.542
2001	1.747	27.770	1.181.660
2002	1.976	29.569	1.213.974
2003	1.737	23.588	902.584
Crecemento porcentual			
1995-99	36,9	38,0	38,4
1996-00	40,9	40,5	39,2
1997-01	44,6	42,7	39,5
1998-02	48,6	45,1	39,9
1999-03	52,9	47,2	38,2

Fonte: Xunta de Galicia, Plan Estratégico da Innovación de Galicia 2010

2.3.7.

O sector universitario galego acollía en 2000 o 60,8% dos ocupados en I+D, fronte ao 53,1% de 2005, cando no conxunto do Estado estas porcentaxes eran moito máis reducidas, co 41,0% e o 38,3%, respectivamente. Este diferencial entre Galicia e España é máis acusado no caso do número de investigadores universitarios, que representan en Galicia máis de tres cuartas partes no primeiro ano e o 69,3% en 2005, cando a media estatal era do 54,9% e o 49,2%, respectivamente.

Outro indicador importante do nivel da actividade de I+D é o correspondente ao gasto medio por investigador. É significativa a diferenza que hai entre o gasto medio galego e español, así coma a lixeira medra experimentada nos cinco anos considerados. En 2005 o gasto medio por investigador en Galicia ascendeu a 69.252,4 euros, o 74,5% do gasto medio no conxunto do Estado, cando no ano 2000 esta porcentaxe era do 70,5%.

• Producción científica

De xeito parello aos devanditos incrementos do gasto en I+D e de persoal empregado nestas actividades, rexístrase unha medra da produción científica en Galicia, medida polo número de publicacións científicas. Nun contexto de crecemento da produción científica, **cadro 2.3.7.**, que se racha no ano 2003, as series temporais presentan en Galicia un maior incremento porcentual que no conxunto do Estado e no mundo.

No ano 2003, a produción científica en Galicia ascendeu, en termos absolutos, a 1.737 publicacións, o que significa o 7,4% das publicacións científicas españolas. Comparando os datos de 2003 cos referidos ao ano 2000, mentres que a importancia relativa da economía galega no total estatal permanece practicamente constante, rexístrase unha medra do peso relativo do gasto interno en I+D e do número de publicacións científicas. No ano 2000 o PIB galego representaba o 5,19% da produción española e os gastos en I+D e a produción científica supuñan o 3,7% e o 6,2%, respectivamente. En 2003, o peso da economía galega descendera ata o 5,09%, mentres que a importancia relativa do gasto interno en I+D acadaba o 4,1% dos gastos no conxunto do Estado e as publicacións científicas galegas acadaban o devandito 7,4%.

Ao tempo que se rexistra un descenso continuado da taxa de documentos que se xeran sen ningunha colaboración institucional, medra a porcentaxe de documentos con colaboracións estatais e internacionais. Con todo, esta colaboración internacional segue sendo moi baixa, o que representa un freo importante no crecemento da visibilidade da produción científica galega.

Os países cunha maior intensidade de colaboración son Inglaterra, Francia, Alemaña e Italia, na Unión Europea, e os Estados Unidos. Asemade, cómpre salientar a colaboración con

Estatísticas da propiedade industrial nas CC.AA. 2000-05

	Solicitudes de patentes			Modelos de utilidade	Modelos e debuxos industriais	Marcas	Nomes comerciais e rótulos de establecementos
	Vía nacional	Vía europea (1)	Patentes PCT (2)				
Andalucía	1.605	41	278	1.357	1.062	38.677	3.942
Aragón	869	66	104	714	333	9.331	1.385
Asturias	252	28	39	259	160	5.941	523
Baleares	214	11	30	227	242	7.734	3.263
Canarias	285	8	71	302	372	12.803	1.693
Cantabria	135	8	19	113	77	2.941	219
Castela-A Mancha	303	25	63	406	314	10.176	745
Castela e León	541	86	129	582	355	11.896	1.238
Cataluña	4.212	651	1.098	4.976	2.414	80.860	5.020
C. Valenciana	2.201	160	455	2.978	2.917	41.396	3.456
Extremadura	154	3	25	120	47	3.163	383
Galicia	638	22	108	605	414	15.561	1.260
Madrid	3.224	275	968	2.572	1.892	99.980	6.308
Murcia	307	21	46	544	625	9.681	486
Navarra	477	67	127	366	216	4.722	393
País Vasco	1.113	244	279	971	531	21.881	1.898
A Ríoxa	111	14	21	211	190	3.656	388
Ceuta e Melilla	4	3	-	5	13	490	34
Non consta	45	-	-	25	334	566	54
Estranxeiros	-	163	33	-	-	-	-
Enviada a OMPI ou anulado	-	7	11	-	-	-	-
Total	16.690	1.898	3.904	17.333	12.508	381.455	32.688

(1) Solicitudes de patentes europeas presentadas en España por CC.AA. de residencia do primeiro solicitante

(2) Solicitudes de patentes de ámbito mundial (PCT) presentadas en España por CC.AA. de residencia

Fonte: Oficina Española de Patentes y Marcas

2.3.8.

Portugal, cunha importancia relativa moi superior á media estatal (6,8% en Galicia fronte ao 2,3% no conxunto do Estado).

• Propiedade industrial

Os datos da Oficina Española de Patentes y Marcas reflicten que o número total de patentes solicitadas en Galicia no período 2000-05 representa unha porcentaxe baixa respecto ao total estatal, sobre todo tendo en conta a súa importancia relativa en termos de poboación ou de PIB xerado. Asemade, cómpre salientar que se a importancia relativa do gasto total interno nas actividades de I+D en Galicia representaba neses seis anos o 4,0% do gasto no conxunto do Estado, o número de patentes solicitadas significa tan só o 3,4% das solicitudes españolas.

O **cadro 2.3.8.** amosa que é significativo o baixo número de patentes nacionais que se estenden á patentes europeas e patentes PCT. No período de tempo considerado, o número de patentes nacionais solicitado ascendeu a 638, o 3,8% das solicitadas a nivel estatal, estendéndose 22 solicitudes a nivel europeo, o 1,2% das solicitudes no conxunto do Estado, e 108 a patentes PCT (Tratado de cooperación en materia de patentes), o 2,8% das solicitudes estatais.

Medindo a actividade inventiva coma a relación entre o número de solicitudes de invencións (patentes nacionais e modelos de utilidade) e a poboación, a comunidade galega presenta unha ratio moi inferior á española ao longo dos cinco anos considerados. A diferenza do acontecido no conxunto do Estado, a actividade inventiva medra vinte e sete puntos, pasando das 65,1 solicitudes por millón de habitantes en 2000 ás 92,1 solicitudes por millón de habitantes en 2005. No conxunto do Estado, estas ratios descenden dende as 140,4 solicitudes ás 128,7 solicitudes por millón de habitantes do último ano.

Principais efectos impulsores e retardadores da innovación en Galicia: distribución segundo sector empresarial e entidades de I+D

Apectos impulsores		
	Sector empresarial	Entidades de I+D
Sistema económico xeral	- Liberalización de mercados - Ampliación da Unión Europea - Forte dinámica da competencia	- Evolución do emprego e do PIB
Sistema financeiro	- Evolución dos tipos de xuro - Liberalización de mercados financeiros	- Evolución dos tipos de xuro
Sistema normativo	- Incentivos fiscais / axudas á innovación - Redución de barreiras xurídicas internacionais (1)	- Incentivos fiscais / axudas á innovación
Marco sociocultural	- Importancia da titulación para o recoñecemento profesional (1) - Cultura da calidade na sociedade	- Cultura da calidade na sociedade - Cooperación empresarial
Marco tecnolóxico	- O papel das telecomunicacións - As redes (intranet, extranet, internet, correo electrónico, ...) - As novas tecnoloxías de automatización da produción	- O papel das telecomunicacións - As redes (intranet, extranet, internet, correo electrónico, ...) - As novas tecnoloxías de automatización da produción
Mercado laboral	- Nivel de produtividade laboral relativamente adecaado para impulsar a innovación	
Aspectos retardadores		
	Sector empresarial	Entidades de I+D
Sistema económico xeral	- O diferencial de inflación	
Sistema financeiro	- Escasa capitalización das PEME - Limitada capacidade financeira para abordar proxectos - Financiamento público - Insuficiente implicación das entidades financeiras	- Incertezas do financiamento público - Insuficiente implicación das entidades financeiras
Sistema normativo	- Requisitos administrativos e burocráticos para lograr axudas	- Requisitos administrativos e burocráticos para lograr axudas
Marco sociocultural	- Escasa mobilidade de persoas (1)	- Escasa mobilidade de persoas
Marco tecnolóxico	- Grao de dispersión na investigación (2) - Sistemas análise e deseño estratéxico (2) - Novas tecnoloxías aplicadas á mercadotecnia (2)	- Propensión á dispersión na investigación
Mercado laboral	- Falta de dipoñibilidade de doutores para impulsar a innovación	

(1) Existen diferenzas significativas por cadeas

(2) Existen diferenzas significativas por tamaños das empresas

Fonte: Elaboración propia a partir de Xunta de Galicia, Plan Estratéxico de Innovación de Galicia 2010

2.3.9.

O proceso da innovación

Á hora de analizar a situación real do sistema de innovación en Galicia e as súas expectativas de futuro, cómpre partir da consideración da complexidade do concepto innovador e da amplitude do mesmo, que contempla tanto a innovación tecnolóxica coma comercial, organizativa e socioeconómica.

Tanto o sector empresarial, principal axente executor da innovación, coma as entidades de I+D (esencialmente, universidades, centros tecnolóxicos e as organizacións de soporte á innovación) consideran que existe un efecto global positivo do **contorno actual sobre a innovación**. Ámbolos dous sectores coinciden en afirmar que o ámbito tecnolóxico, e en menor medida o laboral e sociocultural, son a base para incrementar a competitividade a curto e medio prazo da economía galega, e que as principais barreiras para a mellora da innovación atópanse no sistema financeiro.

Tendo en conta a devandita amplitude do concepto da innovación, o **cadro 2.3.9.** reflicte os principais efectos impulsores e retardadores da innovación segundo a consideración dos empresarios e das entidades de investigación e desenvolvemento. Entre os aspectos que favorecen a innovación, ámbolos dous coinciden en sinalar tanto o papel dos incentivos fiscais e as axudas á innovación, ben sexa porque reduce as necesidades financeiras e

**Intercambios de coñecementos entre as empresas en Galicia,
España e a UE**

	Galicia	España	UE
	(%)		
Cooperación actual			
Si	44	58	63
Non	56	42	37
Utilidade da cooperación no futuro			
Útil	72	80	82
Pouco útil	23	13	10
Nada útil	5	7	8

Fonte: Xunta de Galicia, Plan Estratéxico da Innovación de Galicia 2010

2.3.10.

Gasto empresarial en innovación tecnolóxica nas CC.AA. 2000-05

	2000		2003		2004		2005		00/05
	(en millóns de €)	(%)	(en millóns de €)	(%)	(en millóns de €)	(%)	(en millóns de €)	(%)	(%)
Andalucía	634,1	6,2	701,1	6,3	1.182,8	8,7	924,7	6,8	45,8
Aragón	489,1	4,8	432,7	3,9	463,4	3,4	564,8	4,1	15,5
Asturias	153,6	1,5	169,6	1,5	142,3	1,0	170,7	1,3	11,2
Baleares	44,3	0,4	35,9	0,3	80,7	0,6	182,8	1,3	312,8
Canarias	111,9	1,1	99,6	0,9	139,1	1,0	203,4	1,5	81,9
Cantabria	118,5	1,2	37,2	0,3	57,2	0,4	64,8	0,5	-45,3
Castela e León	391,3	3,8	315,8	2,8	487,7	3,6	514,5	3,8	31,5
Castela-A Mancha	254,8	2,5	429,5	3,8	235,1	1,7	236,2	1,7	-7,3
Cataluña	2.751,1	27,0	2.916,8	26,0	3.073,7	22,5	3.490,5	25,6	26,9
C. Valenciana	808,9	8,0	850,8	7,6	804,5	5,9	856,4	6,3	5,9
Extremadura	40,9	0,4	31,7	0,3	59,4	0,4	66,4	0,5	62,4
Galicia	419,0	4,1	685,5	6,1	534,4	3,9	679,2	5,0	62,1
Madrid	2.637,0	25,9	3.079,2	27,5	3.553,0	26,1	3.799,2	27,9	44,1
Murcia	152,1	1,5	113,1	1,0	170,5	1,3	171,2	1,3	12,5
Navarra	174,3	1,7	177,5	1,6	255,4	1,9	282,7	2,1	62,2
País Vasco	923,0	9,1	1.062,8	9,5	1.186,2	8,7	1.348,1	9,9	46,1
A Rioxa	70,6	0,7	53,7	0,5	57,7	0,4	77,1	0,6	9,3
Total	10.174,3	100	11.198,5	100	12.490,8	92	13.632,8	100	34,0

Fonte: INE, Encuesta sobre innovación tecnolóxica en las empresas

2.3.11.

minoran o risco, ou ben por reflectir a importancia do sistema e axentes de apoio á innovación, coma a cultura da calidade, que xera maiores e novas esixencias e necesidades de mercado e permite mellores e máis rápidas respostas aos cambios, ou o papel das telecomunicacións e as redes (intranet, extranet, internet, ...).

Pola contra, entre os factores que dificultan o proceso de innovación están os da insuficiente implicación das entidades financeiras e as incertezas do financiamento público, os requisitos administrativos e burocráticos para acadar axudas, especialmente polas limitacións estruturais e de recursos humanos para asumir a complexidade de tramitación e seguimento das mesmas, a escasa mobilidade de persoas e o grao de dispersión na investigación, condicionada en parte pola reducida dimensión dos grupos e proxectos de investigación).

Asemade, á hora de analizar o sistema galego de innovación hai que facer referencia ao limitado **nivel de cooperación** empresarial e ao escaso número de acordos de cooperación entre as entidades galegas de I+D e as empresas.

No que atinxe ás entidades de I+D, o *Plan Estratéxico da Innovación de Galicia 2010* reflicte que estas teñen un insuficiente grao de coñecemento da innovación que realizan as empresas, sendo este coñecemento relativamente alto no caso das actividades cunha maior especialización investigadora nas entidades galegas de I+D (pesca, agrogandeiro e forestal-

Necesidades de innovación no conxunto de empresas galegas e nas entidades de I+D

		Empresas		Entidades de I+D	
			Total	Universidade e Organismos Públicos de Investigación	Centros Desenvolvemento Innovación
		(%)		(%)	
Organización, estratexia e mercadotecnia	(2)	43,3	16,7	0,0	36,8
Tecnoloxías da información e das comunicacións	(1)	39,2	19,0	4,3	36,8
Tecnoloxías de deseño e produción industrial	(1)	39,2	21,4	4,3	42,1
Tecnoloxías ambientais	(1) (2)	16,6	26,2	17,4	36,8
Tecnoloxías de materiais	(1) (2)	13,4	11,9	0,0	26,3
Innovacións económicas		8,9	11,9	4,3	21,1
Tecnoloxías da alimentación	(1)	8,0	23,8	21,7	26,3
Innovacións xurídicas e sociais		6,4	9,5	4,3	15,8
Tecnoloxía da construción e conservación do patrimonio	(1) (2)	4,5	14,3	8,7	21,1
Recursos mariños	(1)	4,5	23,8	21,7	26,3
recursos enerxéticos e mineiros		3,5	9,5	4,3	15,8
Bioteconoloxía	(1) (2)	3,2	33,3	30,4	36,8
Biodiversidade e recursos forestais	(1)	2,9	19,0	17,4	21,1
Recursos agropecuarios	(1)	2,9	35,7	26,1	47,4
Humanidades		1,3	14,3	8,7	21,1

(1) Existen diferenzas significativas por cadeas

(2) Existen diferenzas significativas por tamaños das empresas

Fonte: Xunta de Galicia, Plan Estratéxico da Innovación de Galicia 2010

2.3.12.

madeira) e nalgunha de carácter transversal coma as TIC. Pola contra, o coñecemento é relativamente baixo nalgunhas cadeas especialmente innovadoras en Galicia, coma son, entre outras, as da automoción e a químico-farmacéutica³.

Os datos da enquisa ao sector empresarial amosan que o grao de cooperación existente no sistema empresarial de Galicia é inferior ao existente no conxunto do Estado e na Unión Europea. Os empresarios galegos indicaron que entre os freos á cooperación atopábanse a formación dos directivos e a falta de actitude empresarial por parte dos centros de I+D públicos. A pesar da menor sensibilización cara a cooperación e a súa utilidade no futuro, **cadro 2.3.10.**, cómpre salientar como aspecto positivo que a porcentaxe de empresas que ven a utilidade futura da cooperación é superior á das empresas que cooperan na actualidade⁴.

O **gasto empresarial** en actividades para a innovación tecnolóxica ascendeu en Galicia no ano 2005 a 679,2 millóns de euros, o que supón un incremento do 62,1% respecto ao investido no ano 2000. Tendo en conta que no conxunto do Estado esta medra foi do 34%, a importancia relativa do gasto empresarial galego no gasto total en innovación en España medra dende o 4,1% ata o 5% do último ano considerado.

Comparado co investimento en innovacións tecnolóxicas nas diferentes comunidades autónomas, os datos correspondentes ao ano 2005 indican que Galicia é a sexta comunidade en termos de gasto empresarial, tras Madrid e Cataluña, que acaparan o 53,5% do gasto, País Vasco, Andalucía e a C. Valenciana. No ano 2000, a comunidade autónoma de Aragón presentaba un gasto empresarial superior ao galego.

• Necesidades de innovación

O *Plan Estratéxico da Innovación* indica que tanto as empresas galegas coma as entidades de I+D afirman ter importantes necesidades de innovación. Dende o punto de vista empresarial, os datos recollidos no **cadro 2.3.12.** amosan que o primeiro grupo de necesidades son as correspondentes á organización, estratexia e mercadotecnia, as de tecnoloxías da información e das comunicacións e as tecnoloxías de deseño e produción industrial. O **cadro 2.3.12.** reflicte os aspectos de mellora/innovación segundo cadeas de actividade, existindo "un desaxuste entre as necesidades empresariais en ámbitos de innovación e a especialización dos centros ou organismos de investigación en Galicia (de carácter público en xeral)"⁵.

Aspectos de mellora/innovación por cadeas de actividades empresariais

	Agricultura	Automoción	Bens de equipo	Comercio/Distribución	Construción naval	Construción/promoc.	Educación/saúde/med.	Energía	Forestal	Informac./cultura	Loxística e transporte	Metallurxia	Pesca/Mar	Químico-farmacéutica	Rochas ornamentais	Servizos financeiros	TIC	Téxtil/confección/moda	Turismo e ocio
	(%)																		
Recursos agropecuarios	29	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	11	13	-	-	-	-
Recursos mariños	-	-	4	-	18	-	-	-	-	-	-	-	-	44	6	-	-	-	-
Biodiversidade e recursos forestais	-	-	-	-	-	5	-	8	22	-	-	-	-	6	6	-	-	-	-
Recursos enerxéticos e mineiros	7	-	8	-	6	5	-	8	9	-	-	-	-	6	-	11	-	-	-
Bioteconoloxía	7	-	-	-	-	-	7	-	4	-	-	-	-	17	25	-	-	-	-
Tecnoloxías da alimentación	57	-	8	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	39	19	-	-	-	17
Organización, estratexia e mercadotecnia	50	48	40	77	29	26	57	31	39	50	11	47	28	56	32	54	47	61	44
Tecnoloxías de deseño e produción industrial	43	71	72	8	71	37	-	8	61	33	-	53	6	50	63	8	18	67	-
Tecnoloxías ambientais	21	24	12	8	12	21	-	46	26	-	44	7	22	25	37	8	-	6	-
Tecnoloxía de materiais	-	33	12	15	18	21	-	-	26	-	11	2	6	13	32	8	-	11	-
Tec. da construción e conservación do patrimonio	-	5	12	-	-	37	-	-	-	8	-	-	-	-	11	-	-	-	-
Innovacións económicas	7	5	8	31	6	5	7	15	9	17	-	-	6	19	5	23	-	11	6
Innovacións xurídicas e sociais	7	5	4	15	6	5	-	15	13	-	-	-	6	-	5	15	6	11	6
Humanidades	7	5	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-
Tec. da información e das comunicacións	29	48	32	46	29	37	57	31	22	58	33	20	33	44	16	69	82	33	44

Fonte: Xunta de Galicia, Plan estratéxico de innovación de Galicia 2010

■ 2.3.13.

Os empresarios opinan que hai importantes necesidades tanto de persoal especialmente cualificado e de apoio na meirande parte dos ámbitos considerados, coma de financiamento da innovación no caso do desenvolvemento de proxectos. Por contra, cómpre salientar a reducida percepción da necesidade de socios colaboradores para cooperar en proxectos de innovación nas empresas, o que limita tanto os recursos coma as capacidades para emprender proxectos de maiores dimensións.

No que atinxe ao conxunto de entidades de I+D, o devandito *Plan Estratéxico da Innovación* reflicte que presentan importantes necesidades de innovación, o que requirirá o desenvolvemento e intensificación de políticas públicas co gallo de dotalas ou mellorar as súas estruturas, equipamento, recursos humanos e o financiamento⁶. O devandito **cadro 2.3.12.** reflicte que as necesidades de innovación céntranse fundamentalmente nas áreas de biotecnoloxía, nas áreas relacionadas coma alimentación (recursos agropecuarios e mariños e tecnoloxías da alimentación) e nas áreas das tecnoloxías ambientais.

En opinión destas entidades, hai importantes necesidades de persoal investigador, cualificado e de apoio, que se ven afectadas polas limitacións de financiamento. Neste sentido, as principais necesidades corresponden ás necesidades de financiamento de proxectos.

● **Impacto empresarial e socioeconómico da innovación**

As entidades de I+D e as empresas galegas amosan unha opinión sensiblemente coincidente do impacto empresarial da innovación, ao sinalar que esta incide en maior medida na produtividade, a modernización das instalacións, a rendibilidade e a profesionalidade dos empregados. Coma reflicte o **cadro 2.3.16.**, cómpre salientar que, ao contrario do que opinan as entidades de I+D, os empresarios consideran que o impacto da rendibilidade é superior ao da profesionalidade dos empregados.

No que atinxe ao impacto socioeconómico, tanto os empresarios galegos coma as entidades de I+D coinciden en afirmar que a innovación empresarial incide en maior medida no PIB e na xeración do emprego. Non obstante, cómpre salientar dous aspectos diferenciados: dunha banda, as entidades de I+D indican que é maior o impacto no PIB que na crea-

Aspectos de mellora/innovación e medios necesarios para realizalas

	(%) sobre o total de empresas que indicaron algunha necesidade	Persoal			Socios colaboradores	Financiamento		
		Investigador	Cualificado	De apoio		Do proxecto	Das probas	Da comercialización
					(%)			
Recursos agropecuarios	2,9	33	33	11	11	67	33	22
Recursos mariños	4,5	36	29	57	21	71	64	36
Biodiversidade e recursos forestais	2,9	67	44	22	-	56	56	11
Recursos enerxéticos e mineiros	3,5	27	27	9	18	64	36	9
Biotecnoloxía	3,2	40	30	10	30	50	-	10
Tecnoloxías da alimentación	8,0	40	40	36	12	36	24	28
Organización, estratexia e mercadotecnia	43,3	10	54	34	10	48	10	19
Tecnoloxías de deseño e produción industrial	39,2	22	51	30	16	63	30	20
Tecnoloxías ambientais	16,6	17	50	29	13	62	35	10
Tecnoloxía de materiais	13,4	26	50	19	17	71	26	12
Tec. da construc.e conservación do patrimonio	4,5	14	64	21	31	50	21	21
Innovacións económicas	8,9	11	61	25	7	46	14	7
Innovacións xurídicas e sociais	6,4	15	75	25	10	35	15	10
Humanidades	1,3	25	50	75	25	75	25	25
Tec. da información e das comunicacións	39,2	11	55	41	11	55	23	23
(%) das empresas que sinalan este medio sobre o total das que indicaron necesitar algunha mellora		18	52	32	13	55	23	18

Fonte: Xunta de Galicia, Plan estratéxico de innovación de Galicia 2010

2.3.14.

Entidades de I+D de Galicia que necesitan algún dos seguintes medios para realizar innovacións

	(%) s/ o total de entidades	Persoal			Socios colaboradores	Financiamento		
		Investigador	Cualificado	De apoio		Do proxecto	Das probas	Da comercialización
					(%)			
Recursos agropecuarios	30,6	67	67	60	60	73	33	13
Recursos mariños	20,4	50	80	60	50	80	50	40
Biodiversidade e recursos forestais	16,3	63	13	50	50	88	13	13
Recursos enerxéticos e mineiros	8,2	50	25	75	50	75	25	-
Biotecnoloxía	28,6	79	57	57	64	86	29	21
Tecnoloxías da alimentación	20,4	70	60	70	70	100	40	30
Organización, estratexia e mercadotecnia	14,3	29	57	57	14	86	29	43
Tecnoloxías de deseño e produción industrial	18,4	56	56	44	11	78	56	44
Tecnoloxías ambientais	22,4	64	36	64	36	73	36	27
Tecnoloxía de materiais	10,2	80	40	40	40	80	60	20
Tec. da construc.e conservación do patrimonio	12,2	83	50	50	50	100	-	33
Innovacións económicas	10,2	40	60	20	60	80	20	20
Innovacións xurídicas e sociais	8,2	75	75	50	75	100	25	50
Humanidades	12,2	83	67	33	67	67	17	33
Tec. da información e das comunicacións	16,3	88	75	50	38	100	50	50
(%) de entidades de I+D+I que indican a necesidade de realizar melloras cos medios seguintes, independentemente do aspecto concreto		63,27	59,18	55,10	44,90	75,51	34,69	28,57

Fonte: Xunta de Galicia, Plan estratéxico de innovación de Galicia 2010

2.3.15.

Impacto empresarial e socioeconómico da innovación en Galicia: distribución segundo a visión empresarial e das entidades de I+D

	Sector empresarial	Entidades de I+D
Impacto empresarial		
Produtividade	28,7	37,2
Modernización das instalacións	24,4	35,7
Rendibilidade	22,0	18,9
Profesionalización dos empregados	20,9	24,5
Facturación	15,5	12,2
Tradicón do "saber facer"	7,9	14,8
Solvencia	5,3	7,1
Impacto socioeconómico		
Xeración do emprego	31	28,6
PIB	21	30,6
Poder adquisitivo da cidadanía	19	8,7
Coidado ambiental	13	24,5
Nivel educativo da poboación	12	16,3
Distribución da riqueza	12	5,1
Condicións de saúde da poboación	10	14,8

Fonte: Xunta de Galicia, Plan Estratéxico da Innovación de Galicia 2010

2.3.16.

Certificacións de calidade e xestión medioambiental en Galicia 2000-2005

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Certificación Norma ISO 9000						
Nº de empresas certificadas	1.036	1.332	1.567	1.439	2.022	2.481
Certificacións Galicia / España (%)	6,4	6,0	6,2	4,1	5,0	4,9
Certificación Norma ISO 14000						
Nº de empresas certificadas	85	161	221	296	398	536
Certificacións Galicia / España (%)	7,2	7,8	7,0	5,9	6,1	5,9
Certificación Norma EMAS						
Nº de empresas certificadas		4	7	12	27	62
Certificacións Galicia / España (%)		1,9	2,2	2,8	5,1	9,6

Fonte: IGE

■ 2.3.17.

ción de emprego; doutra, estas entidades privilexian os indicadores sociais sobre os económicos.

A calidade

O esforzo pola calidade é un dos elementos básicos da competitividade, non só das organizacións e das empresas, senón tamén dos diferentes países. Tanto é así que o número de certificacións de calidade e xestión medioambiental converteuse nun excelente indicador do nivel de competitividade dun país.

Ao longo do período 2000-2005, prodúcese en Galicia unha medra importante do número de empresas certificadas coas normas ISO 9000, ISO 14000 e EMAS. Os datos recollidos no **cadro 2.3.17.** indican que a taxa acumulada de crecemento entre os dous extremos da serie é do 140% no caso da ISO 9000 e de máis do 500% no da ISO 14000. A pesar desta medra, a importancia relativa das empresas certificadas en Galicia en relación ao conxunto do Estado descende no caso das certificacións ISO 9000 (representan o 6,4% das certificacións en 2000 e o 4,9% en 2005), manténdose practicamente constante no caso das ISO 14000 (7,2% en 2000 e 5,9% no ano 2005).

As TIC nos fogares e empresas galegas

O obxectivo deste apartado é comprobar a utilización das principais Tecnoloxías da Información e a Comunicación (TIC) nos fogares e empresas galegas, así coma a súa evolución nos últimos tres anos. No concernente ao equipamento e usos das principais TIC nos fogares, o **cadro 2.3.18.** reflicte que o equipamento de televisores e de telefonía fixa segue unha distribución porcentual similar á do número de vivendas, que representa en 2002 o 6,5% dos fogares españois fronte ao 6,1% de 2005. Pola contra, no caso dos ordenadores e, especialmente, no caso da dispoñibilidade de acceso a internet, esta importancia relativa é inferior nos catro anos considerados.

A pesar da medra continuada do número de fogares galegos que dispoñen de acceso a internet entre 2002 e 2005, cómpre salientar, dunha banda, que se mantén o seu peso relativo no conxunto de vivendas españolas con acceso a internet e, doutra banda, que se en 2002 o diferencial entre a porcentaxe de fogares galegos e españois que tiñan acceso a internet era desfavorable a Galicia en máis de cinco puntos (12,3% fronte ao 17,4% en España), en 2005 este diferencial negativo situouse en case nove puntos (25,4% fronte ao 34% de media no conxunto do Estado).

Canto á forma de acceso a internet, dos datos da *Encuesta de Tecnologías de la Información en los hogares* (fonte INE), cómpre salientar que, tanto en Galicia coma en

Equipamento e usos das principais TIC ⁽¹⁾ nos fogares de Galicia e España 2002-05

	2002			2003			2004			2005 ⁽²⁾		
	Galicia	España	GIE (%)	Galicia	España	GIE (%)	Galicia	España	GIE (%)	Galicia	España	GIE (%)
Total vivendas	887,1	13.712,9	6,5	886,0	14.264,6	6,2	916,3	14.731,7	6,2	951,9	15.534,0	6,1
Vivendas con Televisión	878,5	13.650,9	6,4	873,9	14.197,0	6,2	904,4	14.675,6	6,2	943,3	15.440,6	6,1
Vivendas con ordenador	254,9	4.944,1	5,2	311,3	6.176,3	5,0	348,3	7.088,0	4,9	518,3	9.525,6	5,4
Vivendas con teléfono	793,6	12.388,5	6,4	792,9	12.572,2	6,3	833,7	13.269,0	6,3	815,9	13.135,7	6,2
telefonía fixa	536,6	8.917,7	6,0	596,0	10.514,5	5,7	643,5	11.326,9	5,7	710,6	12.570,5	5,7
telefonía móbil	12,3	17,4	4,6	16,9	25,2	4,2	19,1	30,9	4,6	25,4	34,0	4,6
Internet	108,8	2.380,7	4,7	150,0	3.599,1	4,7	175,4	4.544,8	3,9	241,8	5.274,2	4,6
Fogares que dispón de acceso a Internet	83,6	1.796,4	3,6	126,7	2.683,2	4,7	92,4	2.405,4	3,8	78,9	1.789,5	4,4
a través de línea telefónica convencional	6,0	165,3	3,6	26,6	361,6	7,4	36,8	443,3	8,3	65,6	691,3	9,5
a través de rede de cable	6,1	89,1	6,8	5,2	87,8	5,9	7,0	58,4	12,0	7,2	53,8	13,4
a través de línea RDSI	8,6	281,8	3,1	24,7	870,6	2,8	38,8	1.557,4	2,5	86,5	2.814,5	3,1
a través de línea ADSL	2,9	31,1	9,3	2,1	70,8	3,0	7,3	157,9	4,6	1,3	68,1	1,9
Outras formas de conexión	1,6	16,9	9,5	1,4	64,0	2,3	1,8	76,2	2,3	1,7	61,5	2,8
NS/NC												
Total persoas	2.371,0	33.928,8	7,0	2.374,0	35.508,7	6,7	2.380,6	36.134,5	6,6	2.393,3	36.832,2	6,5
empregaron nos últimos 3 meses	363,8	6.358,8	5,7	660,3	12.130,1	5,4	700,9	13.534,7	5,2	873,7	15.506,0	5,6
usuarios	15,3			27,8	34,2		29,4	37,5		36,5	42,1	
Lugares nos que se conectaron												
fogar	195,3	4.327,6	4,5	309,4	7.236,6	4,3	336,1	8.550,1	3,9	448,1	10.128,3	4,4
centro de traballo	130,0	2.679,4	4,9	287,4	5.013,9	5,7	275,0	5.823,0	4,7	373,7	6.909,9	5,4
centro de estudos	61,1	965,8	6,3	163,0	2.471,8	6,6	206,0	2.720,1	7,6	149,1	2.436,7	6,1
Persoas que mercaron a través de internet nos últimos 3 meses	38,3	718,6	5,3	85,7	1.625,6	5,3	83,0	1.805,6	4,6	163,6	3.098,3	5,3
Persoas que mercaron a través de internet nos últimos 3 meses	1,6	2,1		3,6	4,6		3,5	5,0		6,8	8,4	

(1) TIC = Tecnoloxías de Información e Comunicación

(2) Segundo semestre

Fonte: INE, Encuesta de tecnologías de la información en los hogares

2.3.18.

Uso das TIC e comercio electrónico nas empresas galegas e españolas 2003-05: principais variables

	2003		2004		2005 (3)	
	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia
	(%)		(%)		(%)	
Uso de diversas TIC						
Ordenadores	96,5	93,5	97,6	94,0	98,4	96,6
Rede de Área Local (LAN)	57,8	42,9	60,8	53,9	70,8	66,8
Rede de Área Local "sen fíos"	7,4	4,7	10,8	10,0	17,2	14,8
Intranet	32,6	27,4	31,4	27,4	27,8	22,5
Conexión a Internet	87,4	77,0	90,0	83,7	92,7	87,6
Extranet	16,9	13,2	15,5	11,5	12,8	11,3
Correo electrónico (e-mail)	83,7	75,3	85,7	76,8	90,5	85,6
Persoal que emprega ordenadores ao menos unha vez por semana	43,9	31,7	47,7	38,9	49,0	41,3
Persoal que emprega ordenadores conectados a Internet ao menos unha vez por semana	29,2	20,3	33,6	27,2	35,4	30,2
Empresas con empregados conectados aos sist. TIC por redes telemáticas externas	8,8	7,3	8,5	8,0	10,8	9,8
Empresas con acceso a internet						
módem (1)	36,0	40,6	23,2	23,0	16,1	14,1
RDSI (1)	29,5	34,1	24,0	31,8	19,4	18,5
Banda ampla (1)	81,2	68,0	83,7	74,1	94,0	91,4
XDSL (ADSL, SDSL...)					90,5	82,3
Outras conexións fixas					7,9	12,2
Mediante telefonía mobil					26,7	24,5
Uso de internet por parte das empresas						
Investigar o mercado (1)	43,2	43,8	43,8	45,4	33,5	34,6
Recibir produtos dixitais (1)	29,7	27,2	29,1	28,8	36,7	33,1
Obter servizos postventa (1)	25,2	23,3	24,5	24,6	25,0	20,9
Servizos bancarios/financeiros (1)	91,0	87,1	90,2	88,6	85,1	81,4
Formación/aprendizaxe (1)	31,0	33,6	32,7	33,9	26,8	27,5
Empresas que interactúan coas AA.PP. mediante Internet(1)	57,7	55,2	61,5	58,5	62,8	55,9
Para obter información (1)	54,7	53,1	57,7	54,5	57,3	51,3
Para conseguir impresos, formularios, ... (1)	52,0	49,5	56,5	52,0	58,0	52,7
Para devolver impresos cumplimentados (1)	37,1	33,2	38,7	34,8	41,2	36,6
Para xestión electrónica completa (1)	26,8	24,6	25,7	19,0	26,6	24,1
Empresas con conexión a Internet e sitio/páxina web (1)	45,5	39,6	48,3	40,3	50,2	50,5
Uso da páxina web						
Comercializar os produtos da empresa (2)	87,3	85,9	86,6	86,9	97,4	98,2
Facilidade de acceso a catálogos e prezos (2)	53,9	54,6	53,0	50,2	44,0	33,2
Personalizar a páxina a clientes habituais (2)	18,2	16,2	18,6	13,2	14,3	9,7
Distribución de produtos dixitais (2)	5,5	5,9	6,6	4,0	6,6	5,7
Provisión de servizos postventa (2)	11,3	10,8	10,0	8,4	19,5	14,2
Aplicacións definidas para o negocio (2)					11,6	8,6
E. con páxina web que empregan seguridade						
Servidor seguro (1)	52,9	46,7	36,6	29,9	44,0	34,7
Cortafogos (1)	46,4	36,1	59,3	53,5	68,8	64,4
Encriptación (1)	17,3	17,3	12,9	12,0	8,4	6,4
Backup de datos off-site (1)	46,6	45,1	35,6	29,0	17,7	15,2
Firma electrónica dixital (1)	28,2	27,0	21,4	21,3	11,4	10,2
Password/Login (1)	56,9	48,5	56,2	51,2	38,7	35,2
Outros mecanismos de autenticación (1)	24,9	28,3	21,1	24,6	10,6	8,3
E. que actualizaron os seus servizos de seguridade nos últimos 3 meses (1)	84,4	83,2	83,3	80,7	84,4	87,3

(1) % sobre o total de empresas con conexión a internet

(2) % sobre o total de empresas con conexión a internet e páxina web

(3) datos a 1 de xaneiro de 2006

Fonte: INE, Encuesta de uso de TIC y comercio electrónico en las empresas

■ 2.3.19.

España, un terzo das conexións a internet en 2005 fanse a través de liña telefónica convencional, cando tres anos antes, este acceso representaba máis das tres cuartas partes. Comparado co total estatal, existen importantes diferenzas no que á banda ancha se refire, xa que mentres que un 27,1% das conexións totais en Galicia fanse a través da rede de cable (5,5% en 2002), no conxunto do Estado, estas representan o 13,1%. Pola contra, a liña ADSL supón en Galicia o 35,8% das conexións a internet (7,9% en 2002) fronte ao 53,4% de media en España (11,8% no primeiro ano da serie).

O número de persoas que se conectaron a internet en Galicia nos tres meses anteriores á enquisa medrou ao longo dos últimos catro anos dun xeito considerable, aínda que en menor medida que no conxunto do Estado, acadando no ano 2005 os 873,7 miles de persoas, o 5,6% do total estatal (o 5,7% no ano 2002). O fogar e o centro de traballo son os dous principais lugares nos que se conectaron.

A devandita enquisa amosa tamén que permanece constante o peso relativo do número de galegos que mercaron a través de internet. Un total de 163,6 miles de persoas mer-

caron produtos a través de internet no ano 2005 (38,3 miles de persoas en 2002), o que supón o 5,3% das persoas que mercaron en España.

En relación aos **usos de tecnoloxías da información e as comunicacións nas empresas**, as empresas galegas presentan valores inferiores aos rexistrados no conxunto do Estado, sendo especialmente significativa a diferenza existente no caso da internet, intranet e o e-mail. Os datos da *Encuesta de uso de TIC y comercio electrónico en las empresas*⁷ indican que o uso de ordenadores está estendido na meirande parte das empresas galegas, ao estar presente no 96,6% delas en 2005, fronte ao 93,5% de 2003. No que ao emprego doutras TIC se refire, o **cadro 2.3.19**, reflicte que a 1 de xaneiro de 2006, un 85,6% das empresas galegas posuían correo electrónico (75,3% en 2003), un 66,8% tiñan instalada unha rede de área local (42,9% en 2003) e a metade das empresas con conexión a internet dispón de páxina web (39% en 2003).

Ao longo dos catro anos considerados, a meirande parte das empresas galegas e españolas acceden a internet a través dalgunha solución de banda ampla. Fronte ao incremento en vinte e tres puntos porcentuais en Galicia (68% en 2003 e 91,4% no ano 2005), no conxunto do Estado a porcentaxe de empresas que empregan algunha solución de banda ampla pasa do 81,2% de 2003 ao 94,0% de 2005.

As empresas galegas empregan a rede basicamente para obter servizos bancarios e financeiros e para observar o comportamento do mercado, ascendendo ao 55,9% a porcentaxe de empresas que interactúan coas administracións públicas mediante internet.

Canto á dispoñibilidade de páxina web, as empresas empregan a súa páxina web, principalmente, para comercializar os seus produtos e para facilitar o acceso a catálogos e listas de prezos. ■

Notas do apartado

1 Dada a existencia dunha conexión importante entre a tecnoloxía, a formación e a competitividade, e tendo en conta que este informe contén un capítulo específico adicado á análise do capital humano en Galicia (o éxito ou o fracaso do proceso innovador depende, en grande medida da existencia dun nivel de formación adecuado), toda a información sobre o nivel educativo e a súa relación coa I+D e o proceso innovador contémplase no capítulo 2.2.- Capital humano.

2 Dado o seu proceso interrelacionado e participativo, para a súa elaboración "realizouse unha ampla consulta aos axentes involucrados no sistema de innovación, a través de 441 empresas e 49 entidades de I+D, 50 expertos convocados a tres mesas para o Diagnóstico e tres mesas para o Deseño, 12 expertos do comité para a fase final de Deseño, 10 xestores de programas da Dirección Xeral de I+D, 23 membros do Consello Asesor da Innovación, 15 expertos de diversos ámbitos que colaboraron na elaboración de informes específicos, así coma 36 persoas do equipo da Universidade de Vigo que participaron en todo o proceso de análise-diagnóstico-deseño.

3 Plan Estratéxico da Innovación de Galicia 2010 (2005), páxina 136

4 Plan Estratéxico da Innovación de Galicia 2010 (2005), páxinas 121-122

5 Plan Estratéxico da Innovación de Galicia 2010 (2005), páxina 87

6 Plan Estratéxico da Innovación de Galicia 2010 (2005), páxina 152

7 O INE presenta a información desagregada por comunidades autónomas a partir da enquisa correspondente ao ano 2002.

2.4 Desenvolvemento sostible: sector enerxético e biodiversidade

Á hora de analizar a competitividade dunha economía e os distintos factores que inciden na mesma, non só hai que ter en conta os factores económicos, senón que tamén hai que considerar o impacto do equilibrio social e da calidade medioambiental.

O termo **desenvolvemento sostible** foi acuñado por primeira vez en 1987 cando a Comisión Mundial sobre o Medio Ambiente e Desenvolvemento das Nacións Unidas presentou o seu informe “O noso futuro común” (**Informe Brundtland**). Este definíase como “o desenvolvemento que satisfai as necesidades do presente sen poñer en perigo a capacidade das xeracións futuras para satisfacer as súas propias necesidades”.

Este informe foi asumido e mellorado pola **Declaración de Río** en 1992, que “constitúe un documento base de estratexia global que contempla, por primeira vez e con rango internacional, unha política ambiental integrada e de desenvolvemento tendo presente non só a xeración actual senón tamén as xeracións futuras”¹. Na mesma quedan fixadas, por primeira vez, as tres grandes dimensións do desenvolvemento, a económica, a social e a ambiental, destacando que só será sostible se se logra un equilibrio entre os distintos factores que inflúen na calidade de vida.

En síntese, o desenvolvemento sostible é a combinación de tres aspectos básicos ao mesmo tempo: un crecemento económico en beneficio do progreso social e dende o respecto ao medio ambiente; unha política social que impulse a economía de forma harmónica e compartida; e unha política ambiental eficaz e económica que fomente o uso racional dos recursos.

Dado o seu carácter simultaneamente global e local, o que implicaría a “necesidade de que todas as decisións que afectan ao desenvolvemento sostible se tomen sobre a base do principio de responsabilidade compartida”², na primeira parte deste capítulo preséntanse as estratexias de desenvolvemento sostible no ámbito comunitario e autonómico (a pesar de que en 2002 elaborouse un primeiro borrador da estratexia española, na actualidade esta está en fase de elaboración). Ambas estratexias parten dos principios recollidos na devandita Declaración de Río, revisada posteriormente nos denominados cumios Río +5 e Río +10.

En segundo lugar, presentarase a análise DAFO da ámbito medioambiental en Galicia recollida no documento *Informe de Sostibilidade do Programa Operativo FEDER de Galicia, 2007-2013*, presentado polo Ministerio de Economía y Hacienda para consulta pública. Segundo este informe, as principais debilidades e ameazas están relacionadas coas características xeográficas e climatolóxicas, mentres que as fortalezas e oportunidades son consecuencia da riqueza do patrimonio natural e da elevada capacidade de produción de enerxía³.

Tendo en conta que noutros capítulos deste informe se fai referencia a elementos ou indicadores recollidos na Estratexia Galega de Desenvolvemento Sostible, como son aqueles relacionados coa competitividade dunha economía (formación, TIC ou I+D+i) ou cos aspectos demográficos, posteriormente analízanse tanto o sector enerxético coma os compoñentes da biodiversidade. O primeiro deles por mor da “súa importancia estratéxica na estabili-

dade política e económica¹⁴, xa que afecta, dunha maneira directa ou indirecta, a todos os sectores produtivos. A segunda, dada a crecente demanda social para unha maior atención á conservación da mesma, a “elevada rendibilidade social que teñen os investimentos públicos na protección e conservación dos espazos naturais e a importancia e prioridade que dan os cidadáns ás mesmas¹⁵ ou o seu impacto nas políticas de desenvolvemento do sector turístico.

Estratexias de desenvolvemento sostible

A Unión Europea incorporou o Desenvolvemento sostible coma un dos seus principios fundamentais a partir do Tratado de Amsterdam, en 1997. No seu artigo 2 establece que a Unión Europea terá coma obxectivos promover o progreso económico e social e un alto nivel de emprego e conseguir un desenvolvemento equilibrado e sostible.

O *Quinto programa comunitario de actuación en materia medioambiental* “Cara un desenvolvemento sostible” marcou os principios dunha estratexia europea para o período 1992-2000 e o inicio dunha acción comunitaria horizontal, na que se tiveran en conta todos os factores de contaminación (transporte, enerxía, industria, agricultura, turismo...).

A pesar de que o Consello Europeo de Lisboa, en 2000, establece coma obxectivo estratéxico para a UE o de “converterse na economía do coñecemento máis competitiva e dinámica do mundo, capaz dun crecemento económico sostible con máis e mellor emprego e unha maior cohesión social”, non é ata o Consello Europeo de Gotemburgo, en 2001, cando se acorda unha **estratexia para o desenvolvemento sostible** (EDS) e se engade unha dimensión ambiental ao proceso de Lisboa para o emprego, a reforma económica e a cohesión social.

No Título II das conclusións da Presidencia recóllese que “a estratexia da Unión para o desenvolvemento sostible baséase no principio de que habería que estudar as repercusións económicas, sociais e ambientais de todas as políticas de xeito coordinado e telas en conta á hora de tomar decisións”. Asemade, co obxectivo de mellorar a coordinación política a escala dos Estados membros, invítalles a elaborar as súas propias estratexias de desenvolvemento sostible.

A devandita Estratexia recollía catro áreas prioritarias: cambio climático, transportes, saúde pública e recursos naturais, completando así as decisións sobre cuestións económicas e sociais adoptadas polo Consello Europeo de Estocolmo.

A aprobación do actual *Sexto programa de acción comunitario en materia de medio ambiente*, que abarca o período 2002-2012, establece como prioridades para a dimensión medioambiental da estratexia de desenvolvemento sostible o cambio climático, a natureza e a biodiversidade, o medio ambiente e a saúde e calidade de vida, así coma os recursos naturais e os residuos.

En xuño de 2006 aprobouse a **nova estratexia de desenvolvemento sostible**, que amplía de catro a sete os campos prioritarios de actuación: cambio climático e enerxía limpa; Transportes sostibles; Produción e consumo sostibles; Conservación dos recursos naturais; Saúde pública; Inclusión social, demografía e fluxos migratorios; e Pobreza mundial e retos en materia de desenvolvemento (**cadro 2.4.1.**).

A nova estratexia sinala a educación e formación e a investigación e o desenvolvemento coma políticas transversais que contribúen a fomentar cambios das condutas e a ofrecer aos cidadáns as competencias necesarias para lograr o obxectivo do desenvolvemento sostible. Asemade, indica distintos instrumentos que axudarían a lograr o devandito obxectivo coma o uso e a canalización do financiamento comunitario e dos instrumentos económicos; as actividades de información, concienciación e comunicación; a elaboración de forma participativa dunha visión concreta e realista da UE no seu camiño cara ao desenvolvemento sos-

Campos prioritarios de actuación e obxectivos xerais da Estratexia Europea de Desenvolvemento Sostible

Cambio climático e enerxía limpa	Limitar o cambio climático e os seus custos e efectos negativos para a sociedade e o medio ambiente.
Transportes sostibiles	Garantir que os nosos sistemas de transporte responstan ás necesidades económicas, sociais e medioambientais da sociedade. Ao mesmo tempo, reducir ao mínimo as repercusións negativas sobre a economía, a sociedade e o medio ambiente.
Consumo e produción sostibiles	Fomentar patróns de consumo e produción sostibiles.
Conservación e xestión dos recursos naturais	Mellorar a xestión e evitar a explotación excesiva dos recursos naturais, recoñecendo o valor dos servizos do ecosistema.
Inclusión social, demografía e fluxos migratorios	Crear unha sociedade socialmente inclusiva mediante a toma en consideración da solidariedade intra e interxeracional. Asegurar e mellorar a calidade de vida dos cidadáns como condición previa para un benestar individual duradeiro.
Pobreza no mundo e retos en materia de desenvolvemento sostible	Fomentar de forma activa o desenvolvemento sostible no mundo. Garantir que as políticas internas e externas da UE sexan coherentes co desenvolvemento sostible mundial e cos seus compromisos internacionais.

Fonte: Consello da Unión Europea, Revisión da Estratexia da UE para un desenvolvemento sostible (EDS UE) - Estratexia revisada

■ 2.4.1.

tible, onde se definan os principais obxectivos a longo prazo e se describan as fases e os pasos intermedios para acadalos.

A estratexia revisada reflicte o papel fundamental dos Estados membros neste proceso, e indica que deberían ter listas as súas estratexias nacionais antes de xuño de 2007. As súas revisións posteriores "deberían efectuarse tendo en conta a EDS revisada da UE, para que aquelas e esta sexan concordantes e coherentes e se apoién reciprocamente, tendo en conta as circunstancias específicas dos Estados membros"⁶. Ademais, fai referencia ao importante papel dos ámbitos locais e rexionais para o logro do desenvolvemento sostible, así coma da sociedade civil.

● Estratexia Galega de Desenvolvemento Sostible (EGDS)

O Consello da Xunta de 26 de maio de 2005 aprobou o documento que recolle a EGDS (na actualidade en fase de revisión e pendente do proceso de participación pública), sinalando no seu prólogo que "representa a oportunidade de concretar un modelo de futuro para a nosa Comunidade, un marco de referencia que permita aproveitar as sinerxías e complementariedades, fortalecer as nosas vantaxes comparativas e, en definitiva, dar a coñecer o camiño que debe percorrer a Galicia que desexamos no primeiro cuarto do século XXI".

A estratexia galega define cinco obxectivos principais sobre os que se debe actuar, e considera que a Galicia do futuro deberá ser economicamente competitiva, demograficamente equilibrada, socialmente cohesionada, cunha elevada calidade ambiental e cunha ordenación intelixente do seu territorio e patrimonio. Establece ao mesmo tempo distintos indicadores de medición e obxectivos a acadar para comprobar a evolución da sostenibilidade da economía galega, así coma medidas posibles a levar a cabo para mellorar a sostenibilidade. O **cadro 2.4.2.** reflicte os devanditos cinco obxectivos sobre os que se debe actuar e os indicadores de medición.

A EGDS incorpora un capítulo dedicado á participación, información, formación e sensibilización pública, onde se recolle que esta debe construírse logrando a maior participación social posible. Neste sentido, cómpre salientar o Decreto 74/2006, de 30 de marzo, polo que se regula o Consello Galego de Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible, que no seu artigo 1º define coma o "órgano colexiado de participación, consulta e asesoramento da Consellería de Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible en relación cos plans, proxectos e actuacións que teñan incidencia sobre a sostenibilidade, tendo entre os seus fins o servir de foro de debate aos efectos de dar cumprimento ao principio de participación pública establecendo unha vía de cooperación dos estamentos interesados da sociedade galega".

Principais indicadores e obxectivos recollidos na Estratexia Galega de Desenvolvemento Sostible

	Obxectivo
1.- Competitividade economía rexional	
Indicador de resultados	
PIB per cápita (PPA)	Acadar a media dos países da UE-25
Indicador agregado de factores determinantes	
TIC	
% fogares con acceso a internet	Acadar a media europea, que supera 40% cando en Galicia sitúase en torno ao 20%
% empresas con acceso a internet	Todas as empresas con acceso a internet
Formación	
Índice de educación dos mozos (20-24) que acadaron polo menos o ámbito de educación secundaria superior	Acadar a media dos países da UE-25. En 2002, a porcentaxe en Galicia era do 54% e na UE do 73,8%.
I+D+i	
% PIB destinado a gasto en I+D privado	Acadar a media dos países da UE-25. En 2003, a porcentaxe en Galicia era do 40,1% e na UE do 63,6%.
Indicadores por sectores	
Agricultura sostible	
% superficie total inscrita na agricultura ecolóxica sobre SAU	
Forestal	
superficie forestal certificada / superficie forestal	Como mínimo deberá ir en paralelo á media europea
Pesca	
ratio valor da produción / produción total	Que se manteña ao longo do tempo d maneira que se poida manter a situación actual do sector pesqueiro
% poboación ocupada na pesca	
Minería	
A taxa de crecemento do período 2005-30	Incremento das extraccións ata un máximo dun 25% respecto ao volume de 2002 para o período 2005-2030
Superficie restaurada / superficie posta en explotación no ano	
Acuicultura	
Nº instalacións certificadas (ISO 9000, ISO 14000, EMAS) / Nº instalacións totais	
Industria	
Empresas certificadas (ISO 14000, EMAS) / empresas rexistradas	En 2003 esta porcentaxe era do 0,4%, establecéndose coma obxectivo acadable para o 2010 o 10% das certificacións e para o 2021, o 30%
Construción	
Nº vivendas certificadas (certificación enerxética) / Nº vivendas novas	
Enerxía	
Nos se establecen indicadores concretos	Menciónanse a importancia das campañas para o fomento e promoción do aforro enerxético e o fomento das enerxías renovables.
Turismo	
Viaxeiros entrados época non estival / Nº total viaxeiros	O incremento deste indicador medrando tamén o denominador
Empresarial	
% empresas cualificadas con algún trazo de competitividade / empresas ARDAN (1)	No período 2002-2004, o 21,3% das empresas eran cualificadas con algún trazo de competitividade (Gacela, alto rendemento, xeradoas de riqueza, alta produtividade, ben xestionadas, exportadoras e con certificación de calidade), establecéndose para o ano 2010 o obxectivo do 40%.
2.- Demograficamente equilibrada e socialmente cohesionada	
Taxa de natalidade	O principal obxectivo a 20 anos vista é incrementar a natalidade para evitar os efectos do envellecemento
% poboación menor 35 anos respecto ao total	
3.- Elevada calidade ambiental	
Auga	
Indicador agregado que teña en conta todos os aspectos e tipos de utilización das augas: calidade consumo público, cantidade de contaminantes que conteñan, estado das augas de baño, situación da augas para a vida piscícola e para a produción de moluscos. Considéranse as calidades boas ou moi boas sobre o total da masa de auga superficial e subterránea.	A EGDS considera que en 2003 o 83% das augas en Galicia presentan unha calidade boa ou moi boa.
Biodiversidade	
Superficie protexida con figuras de planificación / sup. protexida	Acadar os niveis estatais. En 2003, en torno ao 13% da superficie protexida en Galicia o estaba baixo figuras de planificación, cando no conxunto do Estado esta porcentaxe sitúase preto do 70%.
Residuos	
Total de residuos mesturados por habitante e ano	A evolución favorable dos dous indicadores amosará unha evolución positiva de cara ao desenvolvemento sostible
% residuos seleccionados (papel e cartón, vidro e plásticos) respecto residuos totais	
Atmósfera	
Número de superacións dos valores medios anuais de calquera substancia contaminante en cada estación de medición	O obxectivo é reducir paulatinamente este valor, ata facelo cero. Iste é un indicador dinámico que permitirá adecuarse ás esixencias da UE.
Ruído	
Solo	Non establece indicadores concretos ao considerar que polo momento non presenta graves problemas de degradación.
4.- Xestión intelixente do seu territorio e o seu patrimonio	
Ordenación territorio	
Nº plans integrados do territorio / 44 (áreas nas que se basea o modelo territorial definido na Lei 19/1995, do 23 de novembro, de Ordenación do Territorio)	Para que o modelo territorial esté completamente executado está o prazo de 25 anos da EGDS
Nº de Axendas 21 locais realizadas / Nº concellos galegos	O obxectivo considérase obtido cando o 90% da poboación estea amparada baixo estas estratexias de desenvolvemento sostible local
Patrimonio cultural	
Ratio entre a poboación que emprega sempre o galego e a que non o fai nunca	Evolución positiva desta ratio. Segundo os datos do IGE, este indicador é de 4,4 persoas que falan sempre o galego por cada unha que non o fala nunca.

(1) A mostra analizada por Ardán está formada por un total de 21.211 empresas con datos nos anos 2002, 2003 e 2004, das que 13.939 sociedades presentan no último ano uns ingresos superiores aos 300.000 euros. Nese período de tempo, 2.973 empresas posúen algún tipo de calificador de competitividade.
Fonte: Xunta de Galicia, Estratexia Galega de Desenvolvemento Sostible, e Ardán

■ 2.4.2.

Matriz DAFO do perfil ambiental de Galicia

Debilidades	Ameazas
As súas singulares condicións xeodemográficas fan que a mobilidade sexa máis dependente do modo de transporte por estrada, o que limita a accesibilidade e encarece os custos enerxéticos e medioambientais deste sistema de transporte.	Incremento dos custos dos servizos de transporte e automoción e aumento dos prezos das distintas enerxías.
Elevada emisión de gases de efecto invernadoiro, particularmente CO ₂ .	Crecente despoboación do medio rural.
Crecemento constante do volume de xeración de residuos urbanos e industriais e insuficiencia en sistemas de xestión e explotación de residuos.	Falla de economía asociada ás posibilidades medioambientais galegas
Despoboación das zonas rurais e abandono das explotacións agrícolas e gandeiras, co conseguinte illamento dos núcleos máis pequenos e a dificultade de acceso aos servizos.	Elevada vulnerabilidade aos incendios forestais.
Tecido produtivo cunha elevada porcentaxe de pemes e micropemes, cuxa orientación e capacidade dificulta a adopción de sistemas produtivos máis respectuosos co medio ambiente.	Restrición de actividades en espazos naturais protexidos.
Deficiente calidade das augas (continentais e das rías).	Falla de recoñecemento económico da xestión forestal.
Falla de información e de conciencia ambiental	Nova lexislación vixente e o retraso na incorporación de medidas de contención da contaminación esixirán un elevado esforzo investidor por parte das empresas.
Falla de integración entre as políticas sectoriais por parte dos distintos organismos implicados.	Incremento do risco de incumprimento da normativa de Kioto e de vertidos.
Fortalezas	Oportunidades
Elevada riqueza e diversidade biolóxica do patrimonio natural.	O elevado potencial de produción en fontes de enerxía renovables pode colaborar a reducir as emisións de gases nocivos da industria.
Extraordinaria calidade da oferta de determinados produtos agroalimentarios, con gran demanda nacional e internacional.	Sinerxías económicas xurdidas da necesidade de dar cumprimento á normativa medioambiental vixente, debido ao elevado potencial de fontes de enerxías renovables.
Capacidade de produción enerxética.	Aproveitamento sostible dos 1.300 Km de litoral.
Incremento da superficie forestal sometida a procesos de certificación.	
Potencial turístico e de ocio, en especial, en áreas rurais.	
Poboación dispersa, con presenza no medio rural, que pode axudar a conservar o territorio e os espazos naturais.	
Pluviometría que favorece o aproveitamento dos recursos hídricos	

Fonte: Ministerio de Economía y Hacienda, Informe de Sostibilidade Ambiental do Programa Operativo FEDER de Galicia, 2007-2013

■ 2.4.3.

Asemade, a EGDS sinala o papel fundamental da educación ambiental, entendida esta, en sentido máis amplo que a información e formación, tamén como xeradora de novas oportunidades para a adquisición de saberes, de saber facer (competencias, aptitudes) e de saber-ser (valores, actitudes, ética). As distintas propostas e actuacións en materia de educación ambiental deberán satisfacer logros relativos a promover unha toma de conciencia crítica e sensible ao medio natural; adquirir coñecementos significativos para a súa comprensión; desenvolver aptitudes acordes cunha concepción integral e sistemática do ambiente; Promover e desenvolver determinadas actitudes, valores e comportamentos ambientais; Habilitar e desenvolver competencias relativas a estilos de vida sostibles; e Incentivar a participación social, tanto nos planos individual coma colectivo. Coma indicador de avaliación destas medidas sinala a poboación obxectivo de accións de educación para a sustentabilidade, sendo positivo un incremento anual do mesmo.

Dado que o desenvolvemento sostible é un proceso aberto e dinámico, o último capítulo da EGDS indica a "necesidade de avaliar e establecer un mecanismo de seguimento das actuacións postas en práctica co fin de lograr os obxectivos establecidos". Ademais, establece a necesidade de crear un Observatorio Galego de Sustentabilidade, que tería coma "principal finalidade o seguimento dos indicadores de sustentabilidade recollidos na EGDS, para difundir os logros conseguidos en materia de sustentabilidade, así como para indicar cando sexa necesario a convocatoria a foros consultivos".

Tendo en conta que as medidas a por en marcha só terán reflexo a medio e longo prazo, ademais do seguimento e avaliación continuos da Estratexia, indícase que serán necesarias a revisión e actualización periódica da mesma, así como que un prazo razoable para a devandita revisión será de tres anos.

Perfil ambiental de Galicia

O devandito *Informe de sostenibilidade ambiental* reflicte que as debilidades e ameazas do medio ambiente galego “están, principalmente, relacionadas coas características xeográficas e climatolóxicas da rexión que determinan a maior disposición da mesma a sufrir riscos naturais e os maiores custos enerxéticos e mediambientais á hora de construír calquera tipo de infraestrutura”.

O desbordamento de leitos, os riscos de vertidos, xa sexan en augas continentais ou nas rías, a contaminación atmosférica procedente fundamentalmente das emisións de CO₂ das centrais térmicas galegas, os riscos asociados ao cambio climático ou o elevado número de incendios forestais son os principais riscos ambientais detectados no Informe.

Coma elementos de prevención de riscos salientan a necesidade de contar con redes de información ambiental, especialmente no ámbito das augas; a necesidade de contar con estruturas de protección e ordenación; e a necesidade de actuar fronte a problemas asociados á conservación da paisaxe de Galicia coma consecuencia da despoboación do medio rural.

Pola contra, “as principais fortalezas e oportunidades son consecuencia da riqueza do patrimonio natural e da elevada capacidade de produción de enerxía que sitúan á rexión nunha posición moi favorable de cara ao pulo de produción mediante enerxías renovables”.

A modo de síntese, o **cadro 2.4.3.** amosa as debilidade, ameazas, fortalezas e oportunidades do perfil ambiental de Galicia.

Sector enerxético

A oportunidade de centrarse na análise do ámbito enerxético neste capítulo adicado ao desenvolvemento sostible radica na súa importancia estratéxica na estabilidade política e económica dun territorio. O sector enerxético afecta, directa ou indirectamente, a todos os elementos do seu entramado produtivo.

Antes de analizar o balance enerxético de Galicia nos últimos anos, que se caracteriza pola súa dependencia enerxética, pola súa importancia relativa no conxunto do Estado (xestionou en 2004 o 9,5% da enerxía primaria española e o 11,6% da potencia total instalada, sendo a súa achega ao sistema eléctrico estatal do 10,6% da electricidade) e pola crecente importancia das enerxías renovables (contribúen en 2004 co 18,9% da potencia instalada en España no segmento das enerxías renovables e con case o 20% da xeración eléctrica a partir das mesmas), cómpre facer referencia, en primeiro lugar, á planificación enerxética no marco da Unión Europea, no conxunto do Estado e en Galicia. En segundo lugar darase referencia da situación das infraestruturas eléctrica e gasista na comunidade autónoma galega.

• Planificación e programas

Ao igual que se facía no capítulo **2.1. Infraestruturas**, a análise dos principais plans e programas enerxéticos con incidencia en Galicia estrutúrase en tres grandes apartados nos que se fai referencia ás normas comunitarias, estatais e galega. O punto en común das diferentes normativas ou políticas enerxética son os retos aos que se enfrontan, que se poden resumir na seguridade de abastecemento, competitividade e liberalización dos mercados, protección do medio ambiente e crecemento sostible.

– Programas a nivel comunitario

Tendo en conta que hoxe en día as distintas rexións económicas do mundo dependen

as unhas das outras para garantir a seguridade enerxética, a estabilidade das condicións económicas e a adopción de medidas eficaces contra o cambio climático, e que os efectos desta situación inciden directamente sobre a cidadanía, a Comisión sinala que a política enerxética ten que ter necesariamente unha dimensión europea.

O *Libro Verde da Comisión sobre a estratexia europea para unha enerxía sostible, competitiva e segura*, publicado en marzo de 2006, presenta suxerencias e opcións que poderían sentar a base dunha nova política enerxética europea de carácter xeral. Considera que a sustentabilidade a competitividade e a seguridade dos abastecementos deberían ser os tres grandes obxectivos desta política enerxética, identificando seis sectores claves de intervención: competitividade e mercado interior de enerxía, diversificación da combinación enerxética, solidariedade, desenvolvemento sostible, innovación e tecnoloxía e política exterior⁷.

A partir do proceso de consulta de devandito Libro verde, en xaneiro de 2007 a Comisión propón un paquete global de medidas para establecer unha nova política enerxética para Europa, co obxectivo de loitar contra o cambio climático e impulsar a seguridade enerxética e a competitividade da UE. A creación dun auténtico mercado interior da enerxía, a rápida adopción dunha enerxía que emita pouco carbono e a eficiencia enerxética son os tres piares básicos desta proposta, que deberán reforzarse cunha política exterior coherente e crible.

No concernente ao mercado interior a Comisión informa que é necesario seguir traballando para crear unha auténtica rede europea de gas e electricidade e contar cun mercado aberto á competencia e suxeito a unha regulación eficaz antes de xaneiro de 2009.

No marco deste primeiro pilar, cómpre salientar a importancia da *Decisión nº 1.229/2003/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de 26 de xuño de 2003, pola que se establece un conxunto de orientacións sobre as redes transeuropeas no sector da enerxía e polo que se derroga a Decisión nº 1.254/96/CE*. O seu obxectivo (artigo 3) é o de favorecer a interconexión, interoperatividade e o desenvolvemento das devanditas redes, co fin de fomentar a realización efectiva do mercado interior, facilitar o desenvolvemento das rexións menos favorecidas e insulares e reforzar a seguridade do abastecemento enerxético.

Entre os eixes prioritarios definidos, esta Decisión 1.229/2003/CE considera “o aumento das capacidades de interconexión eléctrica entre estes países [Francia, España e Portugal] e para a Península Ibérica e o desenvolvemento da rede nas rexións insulares” e a “diversificación das fontes de abastecemento e dos puntos de entrada, incluídas as conexións de GNL á rede de transporte” en Bélxica, Francia, España, Portugal e Italia. O **cadro 2.4.4.** reflicte os principais proxectos de interese común con incidencia en Galicia.

En canto á adopción dunha enerxía que emita pouco carbono, a Comisión propón manter a posición de liderazgo mundial en materia de enerxía renovable, establecendo non só o obxectivo obrigatorio de que o 20% da súa combinación de fontes enerxéticas proceda de enerxías renovables en 2020, senón tamén un mínimo de cota de mercado do 10% para os biocombustibles⁸. Neste segundo pilar a investigación ten un papel de crucial importancia, para o que se propón a elaboración dun plan estratéxico europeo de tecnoloxía enerxética. Asemade, a Comisión informa que se incrementará cando menos nun 50% o seu gasto anual en investigación enerxética nos vindeiros sete anos.

Para mellorar a eficiencia enerxética, a Comisión reitera os seus obxectivos de aforrar un 20% do consumo total de enerxía primaria en 2020, e propón, entre outras medidas, normas máis esixentes e mellora do etiquetado nos equipos, mellorar o rendemento enerxético dos edificios existentes ou un novo acordo internacional sobre rendemento enerxético.

Esta *Revisión estratéxica* e o *Plan de acción sobre a eficiencia enerxética*, aprobado en outubro de 2006, refórzanse e complétanse mutuamente. O devandito plan recolle unha serie de iniciativas dirixidas a ampliar de forma rendible a eficiencia enerxética, de aí as medidas

Redes de enerxía transeuropeas: Proxectos de interese común con incidencia en Galicia

Redes Eléctricas

2.- Desenvolvemento das conexións eléctricas entre os Estados membros

2.10.- Conexións entre o norte de Portugal e o noroeste de España

3.- Desenvolvemento das conexións eléctricas interiores dos Estados membros

3.18.- Novas conexións no eixo norte de España

3.20.- Novas conexións no eixo Galicia-centro

3.41.- Conexións no noroeste e oeste de España, en particular para conectar as plantas de xeración de enerxía eólica á rede

3.43.- Conexións en Galicia

Redes de Gas

7.- Desenvolvemento das conexións de gas natural necesarias para o funcionamento do mercado interior ou o reforzo da seguridade de subministro, incluída a conexión das redes de gas natural que estean separadas.

7.6.- Aumento da capacidade de transporte dos gasodutos que abastecen Portugal dende o sur de España e dos que abastecen a Galicia e Asturias dende Portugal

8.- Desenvolvemento da capacidade de recepción de gas natural licuado e de almacenamento de gas natural

8.5.- Gas natural licuado en Galicia, nova terminal

9.- Desenvolvemento da capacidade de transporte de gas (gasodutos de subministro)

9.12.- Extensión cara ao noroeste de España

Fonte: Decisión nº 1.229/2003/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de 26 de xuño de 2003, pola que se establece un conxunto de orientacións sobre as redes transeuropeas no sector da enerxía e polo que se derroga a Decisión nº 1.254/96/CE

■ 2.4.4.

destinadas a mellorar o rendemento dos electrodomésticos, das vivendas e edificios, así como os medios de transporte.

Finalmente, as propostas baseadas nos devanditos tres piares deberían reforzarse cunha política enerxética internacional na que a UE se exprese cunha soa voz, para o que deberá desenvolver activamente unha política enerxética exterior común.

– Programas a nivel estatal

O proceso de planificación eléctrica, xurdido da Lei estatal 54/97 do sector eléctrico, establece a coexistencia de dous tipos de planificación: a vinculante no referente ás infraestruturas de transporte e distribución e a planificación indicativa en canto á xeración e a comercialización⁹. O fin básico é, sen esquecer a protección do medio ambiente, o de garantir o subministro eléctrico e asegurar que se realice co menor custo posible.

O desenvolvemento das redes de transporte eléctrico e gasista ven definido no documento "*Planificación de los sectores de electricidad y gas. Desarrollo de las redes de transporte 2002-2011*". O Consello de Ministros de 31 de marzo de 2006 procedeuse á aprobación da súa revisión para o período 2005-2011, "co obxectivo de corrixir non só as desviacións detectadas, senón tamén a aparición de novas necesidades". Asemade, "plantexa novas instalacións que resulta urxente incluír na planificación coma consecuencia dos incrementos da demanda".

No novo documento estímase que o consumo de enerxía primaria medrará no conxunto do Estado a unha taxa media anual do 2,0%, acadando un total de 164.735 ktep no derradeiro ano do exercicio. Tendo en conta o Plan de Enerxías Renovables, a Estratexia española de aforro e eficiencia enerxética e o Plan de redución de emisións, se considera que a intensidade enerxética ralentizará o seu crecemento e incluso descenderá no período de previsión.

Derivado do cambio na estrutura de xeración eléctrica, na estrutura enerxética de abastecemento aumentará o peso relativo do gas natural e das enerxías renovables, descendendo a do carbón, petróleo e enerxía nuclear.

Outros dos piares básicos da política enerxética, compatible co medio ambiente, son o fomento das enerxías renovables e os programas dirixidos ao aforro e a eficiencia enerxética.

Escenarios enerxéticos e escenarios de enerxías renovables definidos no Plan de Enerxías Renovables en España 2005-2010. Producción en termos de enerxía primaria

	2004 (1)	Escenarios 2010		
		Actual	Probable	Optimista
		(en ktep)		
Total áreas eléctricas	5.973	7.846	13.574	17.816
Total áreas térmicas	3.538	3.676	4.445	5.502
Total biocarburantes	228	528	2.200	2.528
Total Enerxías renovables	9.739	12.050	20.220	25.846
Escenario Enerxético: Tendencial				
Consumo de Enerxia Primaria	141.567	166.900	167.100	167.350
Enerxías Renovables / Enerxia Primaria (%)	6,9	7,2	12,1	15,4
Escenario Enerxético: Eficiencia				
Consumo de Enerxia Primaria	141.567	159.807	160.007	160.257
Enerxías Renovables / Enerxia Primaria (%)	6,9	7,5	12,6	16,1

(1) Datos provisionais. Para enerxía hidráulica, eólica, solar fotovoltaica e solar térmica, inclúese a produción correspondente a un ano medio, a partir das potencias e superficie en servizo a 31 de decembro, de acordo coas características das instalacións postas en marcha ata a data, e non o dato real de 2004. Non incluídos biogás térmico e xeotermia, que en 2004 representan 28 e 8 ktep.

Fonte: IDAE, Plan de Enerxías Renovables en España 2005-2010

■ 2.4.5.

Obxectivos do PER 2005-2010 nas CC.AA.: distribución segundo áreas técnicas

	Eólica (MW)	Minihidráulica (< 10 MW) (MW)	Hidráulica (10-50 MW) (MW)	Solar térmica (miles m ²)	Solar termo- eléctrica (MW)	Solar fotovoltaica (MWp)	Biomasa (t) (Ktep)	Biogás (Ktep)	Biocarbu- rantes (Ktep)
Andalucía	2.200	228	332	1.123,6	300	51,2	875,0	26,5	88
Aragón	2.400	234	509	92,6	-	16,8	558,3	6,5	88
Asturias	450	100	153	50,8	-	9,3	28,9	5,3	44
Baleares	50	-	-	436,8	-	17,7	20,2	8,1	44
Canarias	630	2	-	478,7	-	17,2	12,9	5,7	-
Cantabria	300	59	43	22,4	-	9,2	14,5	3,7	220
Castela e León	2.700	354	443	291,9	50	28,3	1.133,6	14,4	330
Castela-A Mancha	2.600	145	184	302,5	50	13,4	855,7	5,8	176
Cataluña	1.000	282	704	571,9	-	56,6	330,7	40,9	330
Extremadura	225	32	112	171,5	50	13,4	340,3	3,9	176
Galia	3.400	317	518	61,8	-	24,0	201,3	6,8	220
Madrid	50	49	53	436,3	-	31,7	87,8	18,8	22
Murcia	400	22	14	163,2	50	20,1	140,5	13,5	220
Navarra	1.400	195	48	89,9	-	19,6	125,4	6,5	154
A Ríoxa	500	56	-	21,1	-	9,2	41,5	4,7	-
C. Valenciana	1.600	58	115	447,5	-	34,1	198,7	11,4	-
País Vasco	250	66	29	130,4	-	26,1	75,1	5,5	88
Total	20.155	2.199	3.257	4.900,4	500	400	5.040,3	188,0	2.200
Galia / España					(%)				
Acumulado 2010	16,9	14,4	15,9	1,3	-	6,0	4,0	3,6	10,0
Situación en 2004	22,4	12,3	14,9	1,3	-	1,4			28,3

(1) Por mor da dificultade de localizar posibles proxectos, non se pode precisar a distribución da potencia acumulada en 2010. Os datos refírense aos obxectivos enerxéticos en termos de enerxía primaria.

Fonte: IDAE, Plan de Enerxías Renovables en España 2005-2010

■ 2.4.6.

No primeiro caso, o *Plan de Enerxías Renovables en España (PER) 2005-2010*, que substitúe ao anterior Plan de fomento das enerxías renovables 2000-2010, establece coma obxectivos que o 12,1% do consumo de enerxía primaria en 2010 sexa abastecido polas enerxías renovables (**cadro 2.4.5.**), ademais dunha produción eléctrica con estas fontes do 30,3% do consumo bruto de electricidade e un consumo de biocarburantes do 5,8% sobre o consumo de gasolina e gasóleo para o transporte nese mesmo ano.

Tendo en conta os devanditos obxectivos, o Plan define os obxectivos de desenvolvemento de cada unha das fontes renovables dende a situación existente en 2004 ata o ano 2010. Segundo as previsións do PER, cómpre salientar que Galicia acollerá o 17% da potencia global xerada pola tecnoloxía eólica en España, e o 15% do potencial hidroeléctrico. En

**Medidas prioritarias recollidas no Plan de Enerxías Renovables en España 2005-2010:
distribución segundo áreas de tecnoloxías**

Medida	Grao de contribución ao obxectivo		Custo 2005-2010 (en millóns de €)
	(en MW)	(en ktep)	
Eólica			
Revisión da planificación dos sectores de gas e electricidade. Novo Real Decreto sobre conexión de instalacións no réxime especial. Mantemento das condicións do R.D. 436/2004, pero incrementando o límite do marco legal ata 20.000 MW Desenvolvemento de centros de coordinación de P. eólicos que agrupen instalacións dunha mesma empresa ou dun determinado ámbito territorial.	12.000 MW (100%)	2.231	2.598
Hidroeléctrica			
Fomento de concursos públicos en infraestruturas do Estado e aproveitamento dos caudais ecolóxicos.	135 MW (30%) Minihidráulica	33	
	252 MW (70%) Hidráulica	41	
Mantemento das condicións do R.D. 436 / 2004			37 44
Solar térmica			
Aprobación do código técnico da edificación ao longo de 2005	1.583.000 - 2.554.000 m ² (35%-60%)	113-194	
Aplicación de apoios públicos ao investimento	1.481.750 m ² (35%)	113	348
Solar termoeléctrica			
Mantemento das condicións do R.D. 436/2004, incrementando o límite do marco legal ata 500 MW, e mantemento das condicións do R.D. 2351/04	500 MW (100%)	509	559
Solar fotovoltaica			
Mantemento das primas establecidas no R.D. 436/2004	348 MWp (95%)	46	499
Biomasa			
Apoio á tecnoloxía de co-combustión mediante a modificación do artigo 27 da Ley 54/97 e do R.D. 436/2004	722 MW (31%)	1.552	283
Modificación do artigo 30 da Ley 54/97 e do R.D. 436/2004 co fin de autorizar primas superiores para a xeración eléctrica con biomasa	973 MW (58%)	2.905	777
Biocombustibles			
Estender o esquema actual de incentivos fiscais cando menos ao longo dos dez primeiros anos da vida dun proxecto		1.972 (100%)	2.855
Total	14.930 (97%)	9.552 (91%)	8.000 (94%)

Fonte: IDAE, Plan de Enerxías Renovables en España 2005-2010

2.4.7.

relación á situación rexistrada no ano base do Plan, medra a importancia relativa no total estatal da potencia instalada coas tecnoloxías hidroeléctrica e solar fotovoltaica, mentres que descende o seu peso no caso das tecnoloxías eólicas. Neste último caso, cómpre salientar que existen importantes diferenzas entre os obxectivos definidos polas CC.AA e as previsións recollidas no Plan (os obxectivos galegos para 2010 son de 6.300 MW fronte aos 3.400 MW establecidos no PER).

Asemade, para o cumprimento dos seus obxectivos recóllense unha serie de medidas prioritarias, cun custo total que se sitúa en torno aos 8.000 millóns de euros (**cadro 2.4.7.**).

Un dos parámetros que determinan a correlación entre o consumo enerxético e o crecemento económico é a evolución da intensidade enerxética. Coma se recolle nas conclusións da *Estratexia de aforro e eficiencia enerxética en España 2004-2012*, a súa redución é "un obxectivo prioritario para calquera economía, sempre que esta non afecte negativamente ao dinamismo da súa actividade, xa que mellora a competitividade dos seus procesos produtivos e reduce tanto as emisións como a factura enerxética.

A devandita Estratexia e o Plan específico de lanzamento a corto e medio prazo (*Plan de acción 2005-2007*) xustifícanse considerando tanto aspectos de índole enerxética coma socioeconómica e medioambiental: elevada dependencia enerxética; altas taxas de crece-

Impacto enerxético global e análise económico das medidas incluídas no Plan de Acción 2005-07: distribución segundo sectores

	Aforros de enerxía primaria (ktep)	Emisións de CO ₂ evitadas (miles de Tm)	Investimentos	Apoios públicos	Beneficios económicos por aforro de enerxía primaria (miles de €)	Beneficios económicos por emisións de CO ₂ evitadas
Industria	10.174	2.442	489.179	111.212	335.425	24.420
Transporte	5.277	14.483	1.013.146	128.146	1.745.257	144.833
Edificación	1.505	3.989	3.296.531	216.421	497.726	39.888
Equipamento	905	2.437	1.333.287	213.411	299.381	24.365
Servizos públicos	191	515	374.194	24.480	63.016	5.145
Agricultura e pesca	64	173	509.441	23.397	21.082	1.730
Total uso final	8.955	24.038	7.015.779	717.067	2.961.887	240.381
Transformación da enerxía	3.051	8.424	904.426	5.925	1.009.118	84.239
Total sectores	12.006	32.462	7.920.205	722.992	3.971.005	324.620
Comunicación	-	-	6.130	6.130	-	-
Total	12.006	32.462	7.926.335	729.122	3.971.005	324.620

Fonte: Ministerio de Industria, Turismo y Comercio, Plan de Acción 2005-2007

2.4.8.

mento da demanda enerxética; necesidade de dispor dunha ferramenta de planificación da demanda, que complemente a planificación da oferta de electricidade e gas; dificultade para cumprir co obxectivo do 12% de consumo de enerxías renovábeis; facilitar o cumprimento dos obxectivos de redución de emisións de CO₂ establecidos no Plan Nacional de asignación de dereitos de emisión 2005-2007.

O Plan de Acción 2005-2007 da Estratexia de aforro e eficiencia enerxética ten como obxectivo xerar un aforro de enerxía primaria acumulado de 12 millóns de toneladas equivalentes de petróleo (o 8,5% do total do consumo de enerxía primaria de 2004 e o 20% das importacións de petróleo), o que significará unha redución de emisións de CO₂ á atmosfera de 32,5 millóns de toneladas. Asemade, este Plan de Acción contribuirá á mellora da competitividade económica ao levar aparelada a incorporación aos procesos produtivos de equipos tecnoloxicamente máis avanzados, que posibilitan un mellor posicionamento das empresas nos mercados internacionais¹⁰. O **cadro 2.4.9.** reflicte as distintas medidas que propón o Plan en cada un dos sete sectores nos que centra os seus esforzos.

Por outra banda, unha das regulacións que inciden no desenvolvemento futuro do sector eléctrico é a adopción e a aprobación do *Plan Nacional de asignación de dereitos de emisión 2005-2007 (PNA)* e a regulación do réxime de comercio de dereitos de emisión de gases de efecto invernadoiro (*Lei estatal 1/2005, de 9 de marzo de 2005*, que traspón a Directiva 2003/1987). Segundo se recolle no devandito PNA, este "debe constituir un paso significativo cara o cumprimento de Kioto, pero preservando a competitividade e o emprego da economía española. Isto significa identificar as oportunidades máis eficientes de redución na industria, e iniciar a súa materialización nun esforzo que se intensificará en 2008-2012".

No que atinxe aos principais resultados obtidos ao longo do primeiro ano da aplicación da devandita lei 1/2005, de nove de marzo, a 1 de maio de 2005, límite máximo que establece a lei para entregar dereitos, o volume total de asignacións que cobren as 47 instalacións cuxas emisións foron inscritas foi de 14,7 millóns de toneladas de CO₂. Dado que as emisións ascenderon a 17,3 millóns de toneladas, o balance negativo foi de 2,7 millóns de toneladas de CO₂. Comparado co total estatal, Galicia acolle o 5,6% das instalacións, mentres que a porcentaxe de asignacións e emisións foi do 8,5% e 9,4%, respectivamente.

A cobertura da asignación, definida coma a relación entre asignacións e emisións verificadas, situouse en Galicia no 84,6%, case dez puntos por baixo da media estatal. Atendendo á súa desagregación segundo grandes grupos, a cobertura de asignación do sector eléctrico galego foi do 78,0%, (85,6% no conxunto do Estado), fronte aos 108,2% dos

Medidas propostas no Plan de Acción 2005-07: distribución segundo sectores

	Investimento	Apoio público	Aforro de enerxía primaria		Emisións evitadas de CO ₂	
			2007	2005-07	2007	2005-07
	(en miles de €)		(Ktep)		(MtCO ₂)	
Industria	489.179	111.212	673	1.014	1.620	2.442
Acordos voluntarios	-	-	-	-	-	-
Auditorías enerxéticas	4.029	3.022	-	-	-	-
Programas de axudas públicas	485.150	108.190	673	1.014	1.620	2.442
Transporte	1.013.146	128.146	3.154	5.278	8.655	14.483
Plans de mobilidade urbana	807.326	52.326	307	589	856	1.640
Plans de transporte para empresas	147.000	17.000	150	300	419	835
Maior participación dos medios colectivos na estrada	3.500	3.500	36	62	101	172
Maior participación do ferrocarril	6.600	6.600	488	710	1.358	1.976
Maior participación do marítimo	1.800	1.800	45	80	129	230
Xestión de infraestruturas de transporte	3.400	3.400	904	1.262	2.517	3.512
Xestión de flotas de transporte por estrada	8.600	8.600	134	288	387	829
Xestión de flotas de aeronaves	3.300	3.300	52	90	58	100
Condución eficiente do vehículo privado	5.800	5.800	224	411	624	1.144
Condución eficiente de camiões e autobuses	2.700	2.700	224	502	645	1.443
Condución eficiente no sector aéreo	1.600	1.600	43	75	47	83
Renovación da flota de transporte por estrada	11.200	11.200	192	384	553	1.105
Renovación de flota aérea	300	300	18	31	20	34
Renovación de flota marítima	200	200	13	19	38	58
Renovación parque automovilístico de turismos	9.820	9.820	324	475	903	1.322
Edificación	3.296.531	216.421	1.033	1.505	2.724	3.989
Rehabilitación da envolvente térmica dos edificios existentes	1.116.774	73.060	127	199	348	544
Mellora da eficiencia enerxética das instalacións térmicas dos edificios existentes	1.553.411	101.625	224	350	585	913
Mellora da eficiencia enerxética das instalacións de alumeadado interior dos edificios existentes	624.804	40.875	491	765	1.328	2.069
Medidas normativas para a trasposición da Directiva 2002/91/CE de Eficiencia Enerxética en Edificios	1.542	861	191	191	463	463
Servizos Públicos	374.194	24.480	110	191	297	515
Mellora da eficiencia enerxética das instalacións actuais de alumeadado público exterior	231.456	15.142	63	110	171	297
Mellora da eficiencia enerxética das novas instalacións de alumeadado público exterior	14.751	965	6	10	16	26
Mellora da eficiencia enerxética das instalacións existentes de potabilización, abastecemento e depuración de auga	73.020	4.777	22	39	60	105
Mellora da eficiencia enerxética das novas instalacións de potabilización, abastecemento e depuración de auga	54.967	3.596	19	32	50	87
Equipamento residencial e ofimático	1.333.288	213.411	651	906	1.751	2.437
Plan Renove de electrodomésticos	631.110	213.000	310	465	832	1.248
Concienciación e formación de vendedores e compradores	206.450	375	100	200	270	540
Incorporación de equipamento eficiente en novas vivendas	2.214	36	2	2	5	5
Plan de Equipamento e Uso Eficiente da Enerxía na Administración Pública	493.514	-	239	239	644	644
Agricultura	509.441	23.397	38	63	99	173
Campaña de comunicación/promoción de técnicas de uso eficiente da enerxía na agricultura	441	441	-	-	-	-
Incorporación de criterios de eficiencia enerxética no Plan de Modernización de Flota de Tractores Agrícolas	347.000	22.956	25	47	71	136
Impulso normativo para a migración de sistemas de rego por aspersión e sistemas de rego localizado	162.000	-	13	16	28	37
Transformación da enerxía	904.426	5.925	1.519	3.051	4.447	8.424
Comisións mixtas (Refino e Xeración)	310.646	90	914	2.135	2.136	4.990
Estudos de viabilidade (Coxeración)	1.500	1.125	-	-	-	-
Auditorías enerxéticas (Coxeración)	51.280	1.710	52	105	81	164
Maior potencial de coxeración	541.000	3.000	553	811	2.230	3.270
Total	7.920.205	722.992	7.178	12.008	19.593	32.463

Fonte: Ministerio de Industria, Turismo y Comercio, Plan de Acción 2005-2007

2.4.9.

Estratexia Energos 2006-2009. Investimento global apoiado con fondos públicos

	Obxectivos	Importe (en millóns de €)
Energos I: Plan galego de xeración enerxética		40
Enerxías renovábeis	Diminución dependencia enerxética exterior Potenciar o desenvolvemento de fontes autóctonas Potenciar a I+D+i co Centro Tecnolóxico Enerxías Renovábeis Fortalecemento do nexo enerxía-sociedade	
Enerxías non renovábeis	Cumprimento directivas UE de emisións Incrementar capacidade xeración con ciclos máis eficientes Incrementar e diversificar capacidade subministración de gas Fortalecemento do nexo enerxía-sociedade	
Energos II: Plan galego infraestruturas enerxéticas		145
Programa electrificación		
Plan mellora calidade subministración eléctrica 2006	Adecuación da calidade de subministración eléctrica no rural	
Plan Tarifa 2005 (2005-2008)	Mellorar calidade do servizo en alta e media tensión Mellorar control de tensión a respecto da rede de transporte	
Addenda ao Plan de dinamización económica		
Outras actuacións		
Plan adecuación de infraestruturas enerxéticas		
Plan apoio ás estruturas eléctricas municipais		
Programa gasificación		
Convenio desenvolvemento infraestruturas gas natural	Ampliación e mellora estrutura de rede gasista para garantir a subministración en Cee, Corcubión, Betanzos, Miño e Sanxenxo	
Convenio desenvolvemento infraestruturas gas propano canalizado	Implantación nova e ampliación de redes existentes de subministración de gas propano canalizado ao mercado industrial, comercial e doméstico nos concellos de Noia, Sada, Ares, Melide, As Pontes, Monterroso, Castro de Rei, Ribadeo, Quiroga, Viveiro, Allariz, A Rúa, O Barco, Salceda de Caselas, A Estrada, A Guarda e Silleda	
Energos III: Plan galego aforro e eficiencia enerxética		207
	Redución da dependencia exterior Diminuír emisións de contaminantes atmosféricos Reducir a taxa de crecemento da demanda prevista nun 3,2% a un 2,3% (aprox. 1.000.000 barrís petróleo/ano)	
Investimento global		392

Fonte: Xunta de Galicia, Consellería de Innovación e Industria

2.4.10.

sectores industriais (a media estatal foi do 104,3%) e o 124,2% de "outra combustión" (112,9% en España).

– Programas autonómicos

Antes de mencionar os principais programas enerxéticos da Xunta de Galicia, cómpre facer mención ao *Libro Branco da enerxía* do ano 2000 no que se mencionan, entre outros aspectos, as estratexias e liñas de actuación nas que "parece conveniente incidir para conseguir un sistema enerxético caracterizado pola seguridade de aprovisionamento, a calidade da subministración e a protección do ambiente"¹¹.

As principais estratexias e liñas de actuación recollidas no LB para acadar un sector enerxético caracterizado pola seguridade no aprovisionamento, calidade na subministración e a protección do medio ambiente fan referencia á capacidade de xestión, á dependencia e diversificación e ao aforro enerxético e eficiencia, que é o pilar sobre o que se apoia a xestión enerxética para a redución do consumo final de enerxía e, por conseguinte, a diminución do seu impacto ambiental.

O *Plan Enerxético 2007-2012*, presentado no Parlamento o 21 de novembro de 2006, ten entre os seus obxectivos o que o 95% da enerxía eléctrica consumida en Galicia ao remate do mesmo proceda de fontes renovábeis. Ao longo destes seis anos, o investimento total previsto ascenderá a 6.556 millóns de euros, dos que 4.410 millóns corresponden ás accións de desenvolvemento das enerxías renovables, 1.018 millóns de euros destinaranse ás medidas relacionadas coa xeración eléctrica convencional e 619, ás infraestruturas.

As actuacións recollidas neste Plan van dirixidas a responder aos obxectivos de garantir a subministración enerxética de calidade; a desenvolver infraestruturas de xeración, transporte e distribución necesarias; reducir a dependencia enerxética diversificando fontes e potenciando o uso de enerxías renovábeis; fomentar o aforro e a eficiencia enerxética: diminuir o consumo e fomentar a I+D+i no campo enerxético.

Co obxectivo do desenvolvemento enerxético integral a Consellería de Innovación e Industria definiu a *Estratexia Energos 2006-2009*, que se estrutura en tres grandes bloques: o Plan galego de xeración enerxética, o Plan galego de infraestruturas enerxéticas e o Plan Galego de aforro e eficiencia enerxética. O obxectivo xeral é o de "facen da enerxía unha fonte de riqueza para o conxunto da sociedade galega a partir dunha concepción sustentable e socialmente responsable da xeración, distribución e consumo". O investimento global apoiado con fondos públicos ascende a 392 millóns de euros, dos que a maior contía corresponden ao plan de aforro e eficiencia enerxético, 207 millóns de euros, fronte aos 145 millóns do Plan galego de infraestruturas enerxéticas e os 40 millóns de euros do plan galego de xeración enerxética (**cadro 2.4.10.**).

Para a mellora das infraestruturas gasistas en Galicia, que chegou a través de gasoduto en 1998 por mor da construción dunha extensión do gasoduto Magreb-Europa que atravesa Portugal e enlaza en Tui coa rede galega, e tendo en conta o incremento da demanda desta enerxía nos sectores industrial e doméstico-comercial, elaborouse o *Plan de infraestructura gasista 2005-2010*, que prevé un investimento total de 133 millóns de euros ao longo destes seis anos.

A provincia de Pontevedra é a que acolle o maior volume de investimento, con máis de 61 millóns de euros, seguida por A Coruña, con 44,3 millóns de euros. Na provincia de Lugo está previsto un investimento de case 23 millóns de euros, superando en Ourense os 4,5 millóns de euros. Este plan recolle unha partida específica para os polígonos industriais, entre 4,7 e 6,7 millóns de euros, sendo a repercusión media deste investimento de 0,62 euros por metro cadrado.

• Infraestrutura eléctrica e gasística¹²

A **infraestructura de transporte eléctrico** en Galicia baséase principalmente en dúas liñas de alta tensión de 400 kV que permiten a conexión cos sistemas de Castela e León. A primeira delas une a central térmica de As Pontes coa de Compostilla e con Montearenas, e a segunda, no sur de Galicia, discorre dende Cartelle, pasando por Trives, ata Lomba. Ámbalas dúas están interconectadas mediante outra liña de alta tensión de 400 kV, As Pontes-Mesón do Vento-Cartelle, que permite manter as circulacións de potencia no caso de desconexión dunha delas.

Por mor da importante demanda eléctrica das instalacións da factoría de Aluminio Español en San Cibrao, existe outra conexión en 400 kV entre a devandita factoría e a central térmica de As Pontes.

Asemade, cómpre salientar a liña de 400 kV Cartelle-Lindoso (dobre circuíto), que permite intercambios de enerxía con Portugal (en 2004 exportáronse 606 ktep), e a conexión da rede de transporte con Asturias, que se realiza mediante a rede de distribución de 132 kV, o cal limita os intercambios de enerxía con esta comunidade.

Asociadas á xeración das centrais hidráulicas discorren catro liñas de 220 kV que conectan cos sistemas de Castela e León: Belesar-Montearenas, Troves-Tordesillas, Trives-La Mudarra e Trives-Lomba. Ademais, a colaboración entre as empresas distribuidoras e de transporte e os produtores en réxime especial permitiu a construción da liña Tambre-Santiago II, a liña Mazaricos-Vimianzo-Mesón do Vento e a liña Montecarrio-Portodemouros, todas elas

**Infraestruturas que se considera necesario executar na Rede de Transporte Eléctrico
no período 2007-2012**

Construción dun dobre circuíto entre As Pontes e Mesón e modificación da interconexión entre subestacións (unión Masgalán-As Pontes, Boimente - Mesón) e ampliación da subestación de Mesón (600MVA, 400/220 kV)	<i>Espera rematarse no ano 2007</i>
Subestación intermedia entre Vimianzo e Mazaricos (220/66 kV, 250 MVA), en Dumbria, e incorporación á rede de transporte da liña Dumbria-Mesón (220 kV) - mallado en Dumbria-	
Novo enlace a 400 kV en dobre circuíto entre Galicia e Asturias	
Ampliación da subestación de Masgalán a 400 kV (400/220 kV, 600 MVA) e interconexión coa liña Mesón-Cartelle	<i>Deberá entrar en servizo en 2007</i>
Nova liña 220 kV San Caetano - Portodemouros	<i>Deberá entrar en servizo a finais de 2006</i>
Nova liña Pazos de Borbén - Atios en 220 kV	
Repotenciación da liña de 400 kV Trives - Lomba	
Nova liña Atios - Montouto a 220 kV	<i>Deberá entrar en servizo en 2007</i>
Nova subestación en A Silva (220 kV) e entronque coa liña Mesón - Vimianzo (entrada/saída)	
Nova liña Cambados - Tibo en 220 kV e ampliación da subestación de Cambados (220/66 kV, 75 MVA)	<i>Deberá entrar en servizo en 2007</i>
Nova liña de 220 kV desde Chantada ata o entronque coa liña Belesar - Castrelo (Entrada / Saída) e ampliación da subestación de Chantada (220/132 kV, 100 MVA)	
Liña Mazaricos - Tambre - Tibo (220 kV)	<i>Deberá entrar en servizo en 2007</i>
Repotenciación das liñas Mesón do Vento - Portodemouros (220 kV), Portodemouros - Tibo (220 kV) e Lourizán - Pazos de Borbén (220 kV)	<i>Deberá entrar en servizo en 2007</i>
Ampliación da subestación de As Pontes (400 kV)	<i>Entrará en servizo no 1º trimestre de 2007</i>
Ampliación da subestación de Sabón (220 kV)	<i>Entrará en servizo a finais de 2007</i>
Ampliación da subestación de Tibo (220 kV)	
Transformación a dobre circuíto de 400 kV da actual liña de 220 kV entre Trives e Tordesillas (Trives-Aparecida-Tordesillas-Madrid) e ampliación da subestación de Trives (600 MVA, 400/220 kV)	
Construción da liña Lourizán-Pontesampaio-Pazos (220 kV) e ampliación das subestacións de Pontesampaio e Lourizán	
Repotenciación da liña Lourizán-Tibo (220 kV)	<i>Está previsto o seu remate no ano 2008</i>
Repotenciación da liña Castrelo-Pazos de Borbén (220 kV)	<i>Entrada en operación no ano 2008</i>
Nova liña de 220 kV desde Eiris ata o entronque coa liña Mesón do Vento - Porto (Entrada / Saída) e ampliación da subestación de Eiris	
Ampliación da subestación de Santiago II (220 kV)	<i>Está prevista para o ano 2010</i>
Ampliación da subestación de Meirama (220 kV)	
Liña Atios-Balaidos-Castro (220 kV) e construción dunha nova subestación de Balaidos (220 kV)	<i>Infraestrutura necesaria para o ano 2010</i>
Liña Pazos- Castro (220 kV) e nova subestación no Castro (220 kV)	<i>Está prevista para o ano 2009</i>
Ampliación da subestación de Atios (220 kV)	

Fonte: Plan Enerxético de Galicia 2007-2012

■ 2.4.11.

de 220 kV, a liña Masgalán-Ameixeiras-Cando-Albarellos, as ampliacións de subestacións e a construción de varias liñas de 132 kV.

Para unha correcta operación do sistema eléctrico, como consecuencia do incremento do parque de xeración eléctrica asociada aos ciclos combinados de gas de Sabón e As Pontes (1.156 MW) e ao Plan Eólico de Galicia (6.500 MW en 2012), e dada a necesidade do reforzo da alimentación do mercado local e o mallado da rede de transporte, no período de vixencia do Plan Enerxético 2007-2012 será preciso desenvolver novas infraestruturas (**cadro 2.4.11.**). Na actualización do documento "*Planificación dos sectores de Electricidade e Gas. Desenvolvemento das redes de transporte 2002-2011*", aprobado no Consello de Ministros de 31 de marzo de 2006, estímase un investimento de 146,0 millóns de euros en Galicia, dos que 73,9 millóns destinaranse á construción ou ampliación de subestacións e 72,2 millóns de euros, a liñas de transporte.

No concernente ao desenvolvemento das **infraestruturas de distribución de ener-**

Actuacións das empresas distribuidoras para atender o incremento da demanda

A Coruña	Ampliación da potencia da subestación de Bergondo
	Construción da liña Eume-Mourela (132 kV)
	Ampliación da potencia da subestación de Laracha
	Ampliación da potencia da subestación de Negreira
	Ampliación da potencia da subestación de Mourela (As Pontes)
	Ampliación da potencia da subestación de Melide
	Subestación de Santiago II
	Ampliación da potencia da subestación de Cesuras
	Repotenciación da subestación de Eirís (A Coruña)
	Nova subestación de Boaña (Santa Comba)
	Subestación de Boiro
	Nova subestación de Carral
	Construción da subestación de Culleredo
	Construción da subestación de Brión
	Nova subestación do Porto Exterior de Ferrol
Lugo	Nova subestación en Laracha
	Nova subestación en Touro
	Nova subestación en Mesía
	Ampliación da potencia da subestación de Chantada
	Ampliación da potencia da subestación de O Corgo
	Ampliación da potencia da subestación de Lugo
	Construción da liña de 132 kV Corgo - Triacastela
	Novo transformador de 132/20 kV en Foz
	Ampliación da potencia de transformación (132/20 kV) da subestación do Ceao
	Construción do dobre circuíto de 132 kV Boimente-Magazos I e II
	Construción do dobre circuíto de 132 kV Boimente-Mondoñedo I
	Construción dunha nova liña 132 kV Mondoñedo - Meira
	Ampliación da potencia de transformación (132/20 kV) da subestación de Vilalba-Setepontes
	subestación de Burela
	Construción dunha nova subestación en Begonte (40 MVA, 132/20 kV) cos correspondentes enlaces con media tensión
Ourense	Construción da liña de dobre circuíto de 20 kV Ceao-Rábade
	Construción da liña de media tensión de 20 kV Begonte-Baamonde
	Construción dunha nova liña de interconexión entre Mondoñedo e Vilalba en 132 kV do ano 2009
	Construción dunha nova liña de interconexión en Rábade de 20 kV
	Construción da subestación de Lugo suroeste (132/20 kV) coas correspondentes liñas de entrada/saída da subestación de interconexión coa liña Ceao-Fonsagrada
Pontevedra	Repotenciación da liña 132 kV Meira-Ceao
	Ampliación da subestación de Begonte cun segundo transformador (132/20 kV)
	Ampliación da subestación de Verín
	Ampliación da subestación de Carballiño
	Ampliación da potencia da subestación de Celanova
	Construción da liña Xinzo-Larouco (132 kV)
	Construción da liña Verín a Xinzo-Larouco (132 kV)
	Construción dunha subestación en Carballeda de Valdeorras
	Ampliación da potencia da subestación de Cambados
	Construción da liña Cangas-Lourizán
	Construción da liña Moaña-Lourizán
	Construción dunha subestación en Moaña
	Repotenciación da subestación de Atios
	Repotenciación da subestación do Castro (Vigo)
	Ampliación da potencia da subestación de Mos
	Nova subestación de Coruña
	Nova subestación de Sanxenxo
	Ampliación da subestación de Silleda
	Construción da liña San Jorge-Tibo (66 kV)
	Ampliación da potencia da subestación de Sárdoma (Vigo)
	Construción da liña o Rosal-Gondonar de 132 kV
	Construción dunha nova subestación en Lalín e construción de dúas novas liñas de 132 kV a Irixo e Chantada
	Nova subestación en Amoedo (Pazos de Borbén)
	Nova subestación en Pontecaldeas
	Nova subestación en Salceda de Caselas
	Nova subestación na zona de Mondariz

Fonte: Plan Enerxético de Galicia 2007-2012

2.4.12.

Investimentos en infraestrutura eléctrica de distribución 2007-2012

	Aumento da capacidade	Planos de Calidade	Mantemento (en miles de €)	Automatización da rede	Total
2007	54.620	21.118	20.720	1.292	97.750
2008	32.190	21.160	20.920	1.195	75.465
2009	32.464	21.034	21.125	1.198	75.821
2010	24.071	20.843	21.337	1.179	67.430
2011	24.993	20.783	21.552	1.183	68.511
2012	24.993	20.783	21.552	1.183	68.511
Total	193.331	125.721	127.206	7.230	453.488

Fonte: Plan Enerxético de Galicia 2007-2012

2.4.13.

xía eléctrica en Galicia, cómpre salientar que este está condicionado, coma se recolle no devandito Plan Enerxético de Galicia, por aspectos coma a dispersión da poboación, a orografía, as condicións climáticas, a vexetación, as especiais características de distribución do solo, o baixo consumo eléctrico en moitos puntos da Comunidade ou o alto custo de execución das instalacións de subministro.

O Plan Enerxético inclúe un programa de investimentos nestas infraestruturas por valor de máis de 450 millóns de euros, dos que 193,3 millóns destínanse ao aumento da capacidade da rede eléctrica, 125,7 millóns de euros a planos de mellora da calidade da subministración a zonas rurais (Plan de calidade rural e Plan de calidade de servizo) e os restantes 127,2 millóns de euros ao mantemento das instalacións (**cadro 2.4.13.**). Os principais axentes participantes neste plan de investimentos son a Xunta de Galicia, o Ministerio de Industria, Turismo y Comercio, a Fegamp e as empresas distribuidoras de electricidade, que son as responsables de executar e financiar en grande medida as melloras propostas.

Canto ás **infraestruturas gasistas**, a rede de transporte en Galicia está formada por un gasoduto principal ou troncal Braga-Tui-Ribadeo-Asturias, cun diámetro de 20 polgadas, do que saen catro derivacións en alta presión a 80 bar –ramal a Ourense (10 polgadas), ramal a Ferrol (8”), ramal a A Coruña (14”) e ramal a Curtis (4”)– e outros ramais en alta presión a 16 bar, que alimentan ás áreas metropolitanas de Vigo, Santiago, Pontevedra e Lugo e ás localidades próximas aos devanditos gasodutos principais. Esta rede conta con 1.675 km, dos que 1.324 son redes de distribución de media presión (514 km cunha presión inferior a 0,05 bar e 810 cunha presión entre 0,05 e 4 bar) e 351 km corresponden a gasodutos de alta presión (30 km cunha presión superior a 16 bar).

Xunto a esta rede de gas natural, que chega a 44 municipios galegos (a poboación empadroada ascende a 1.569.393 persoas, o 56,7% do total de Galicia segundo o Padrón municipal de habitantes a 1 de xaneiro de 2006), Repsol Gas, S.A. desenvolveu un plan que consiste na implantación de pequenas distribucións de gas propano canalizado. Esta canalización chega a 20 vilas, cunha poboación en torno ás 265.000 persoas, o 9,6% da poboación galega.

Nos obxectivos da política enerxética da Xunta de estender a dispoñibilidade de gas natural en condicións competitivas ata onde sexa economicamente factible, unha planta de recepción, almacenamento e regasificación de gas natural licuado adquire un papel fundamental. A planta de gas, que ten previsto entrar en servizo ao longo do ano 2007, conectase coa rede básica troncal en Guitiriz e Abegondo. A saída dende a planta será única ata Cabanas (30”) desde onde saen dous ramais, un no norte, de 50,3 km, cara As Pontes e Guitiriz, que estará conectado coa central de ciclo combinado de As Pontes, e outro no sur, de 70,8 km, cara Abegondo e Sabón.

Canto ás redes de transporte de gas natural, a revisión do devandito documento de *Planificación dos sectores de electricidade e gas* inclúe, con categoría A, é dicir, como actua-

Investimentos asociados ao desenvolvemento de infraestruturas de distribución de gas natural en Galicia 2007-2012	
	Importe (en €)
A Coruña	Planta de gas natural licuado e rede de distribución Cee-Corcubián
	1.400.000
	Planta de gas natural licuado e rede de distribución en Muros
	1.200.000
	Ramal As Pontes e rede de distribución
	1.300.000
Lugo	Ramal Sada-Bergondo e redes de distribución
	2.210.000
	Ramal Betanzos-Miño e redes de distribución
	6.400.000
Ourense	Redes de distribución en Rianxo, Boiro, Pobra e Ribeira
	10.500.000
	Desdobramento do ramal Vilalba-Lugo
	4.000.000
Pontevedra	Planta de gas natural licuado e rede de distribución en Viveiro
	2.000.000
	Redes de distribución de Ribadeo, Foz, Burela, Cervo, Xove.
	5.000.000
Pontevedra	Ramal a Xinzo de Limia desde Sarreaus
	2.300.000
	Ramal Ponteareas e rede de distribución
	4.700.000
Pontevedra	Planta de gas natural licuado de Sansenxo e rede de distribución
	2.000.000
	Planta de gas natural licuado en A Guarda e rede de distribución
	1.300.000
Pontevedra	Ramal Pontevedra-Sansenxo-O Grove
	5.300.000
Pontevedra	Redes de distribución en Cuntis, A Estrada, Silleda e Lalín
	6.000.000
Investimento total	
55.610.000	

Fonte: Plan Enerxético de Galicia 2007-2012

■ 2.4.14.

cións programadas sen ningún tipo de condicionante, os ramais da Mariña lucense (prevista a súa entrada en servizo en 2008) e o de Barbanza (para o 2009). O primeiro é dun gasoduto de 62,5 km de lonxitude e 12" de diámetro, deseñado para unha presión máxima de 80 bar e 4 estacións de regulación a medida. O estudo do segundo gasoduto, de case 45 quilómetros de lonxitude, contempla a construción dun gasoduto de transporte básico en alta presión B, superior a 60 bar, e catro estacións de regulación e medida. Os investimentos asociados a estes ramais ascenden a 17,8 e 10,2 millóns de euros, respectivamente.

Con estes dous novos ramais, en 2009 serían 54 os concellos galegos a onde chegase o gas natural, o que implicaría que o 61% da poboación galega (1.688.412 habitantes) podería dispor desta fonte de enerxía.

Xunto a estes dous ramais, cómpre salientar que o devandito documento de Planificación contempla o ramal Noia-Muros-Cee, aínda que o considera con categoría C (actuacións pendentes de estudo), sen data de inicio pola súa baixa rendibilidade económica. Asemade, o Plan enerxético 2007-2012 menciona investimentos asociados a os ramais Valga-Lalín e Cambre-Repsol YPF, polo que o investimento total asociado ao desenvolvemento das infraestruturas de transporte de gas natural en Galicia ascende a case 45 millóns de euros.

• Balance enerxético

O **consumo de enerxía primaria** en Galicia ascendeu en 2004 (último dato dispoñible) a 13.097 ktep, das que máis de tres cuartas partes (10.061 Ktep) corresponden á enerxía primaria importada e as restantes 3.036 Ktep, a produtos enerxéticos autóctonos. Asemade, cómpre salientar que o 12,2% da enerxía primaria total corresponde a fontes de enerxía renovables, sendo esta porcentaxe próxima ao 50% no caso da enerxía primaria autóctona e do 1,2% no da enerxía importada.

Comparado co acontecido no ano 2000, os datos do **cadro 2.4.16.** indican o incremento de case 14% da enerxía primaria total en Galicia, sendo esta medra do 14,6% no caso das importacións enerxéticas e do 11,4%, no da enerxía primaria autóctona. A importación de

Transformacións enerxéticas en Galicia 2004

	Cru e prod. petrolíferos	Carbón	Gas natural	Electric. importada	Auga (Gran Hidráulica)	Auga (Mini- hidráulica)	Biomasa e residuos biomasa	Residuos e enerxías residuais	Vento	TOTAL
	(en Ktep)									
Energía primaria	7.039	3.664	537	258	483	47	582	117	370	13.097
E. Primaria galega	-	1.556	-	-	483	47	463	117	370	3.036
E. Primaria importada	7.039	2.108	537	258	-	-	119	-	-	10.061
Directa a 2ª transf.	1.252	3.655 (5)	-	-	-	-	199	5	-	5.111
1ª transformación (1)	5.787	9	537	258	483	47	383	112	370	7.986
Electricidade Neta	-	-	71	258	476	46	4	-	357	1.212
Calor	-	7	370	-	-	-	175	15	-	567
Biocombustible	-	-	-	-	-	-	70	-	-	70
Energía para 2ª transform	4.849	-	-	-	-	-	-	(6) 461	-	5.310
Perdas na 1ª transform	(4) 556	2	96	-	7	1	134	(7) 18	13	827
2ª transformación (2)										
Energía á 2ª transform	6.101	3.655	-	-	-	-	199	466	-	10.421
Electricidade Neta	165	1.266	-	-	-	-	13	62	-	1.506
Calor	974	-	-	-	-	-	119	255	-	1.348
Produtos petrolíferos	4.636	-	-	-	-	-	-	-	-	4.636
Perdas na 2ª transform	326	2.389	-	-	-	-	67	149	-	2.931
Energía dispoñible (3)	5.775	1.273	441	258	476	46	381	332	357	9.339

(1) Consiste no proceso de refino do cru e dos produtos petrolíferos, e na xeración de electricidade e calor a partir do gas natural, auga, vento, biomasa e residuos (descontando os que se utilizan xunto con produtos petrolíferos como combustibles na 2ª transformación)

(2) Consiste na xeración de electricidade e calor a partir dos produtos petrolíferos e das enerxías residuais xeradas na 1ª transf., así como dos produtos petrolíferos que se importan xa transformados e o carbón, residuos e biomasa que se utilizarán xunto con produtos petrolíferos en centrais termoeléctricas e de coxeración

(3) A enerxía dispoñible é a suma da electricidade, calor, biocombustible e produtos petrolíferos xerados

(4) Nestas perdas estanse descontando as enerxías residuais (382 ktep) resultantes da transformación do cru de petróleo. Os 382 ktep de E. residuais incorpóranse en (6)

(5) Os 3.655 ktep de carbón vanse utilizar, xunto con 12 ktep de fuel óleo e gasóleo xerados na 1ª transformación, nas centrais térmicas de carbón para xerar electricidade

(6) Obtense como suma das enerxías residuais do cru de petróleo (382 ktep), do combustible derivado do lixo (73 ktep) e do gasóleo procedente de aceites (6 ktep)

(7) Suma das perdas dos seguintes procesos: transformación de 83 ktep de RSU en 73 ktep de combustible derivado do lixo (cunhas perdas de 10 ktep); transformación de 11 ktep de aceites pretratados en 6 ktep de gasóleo (cunhas perdas de 5 ktep), e 3 ktep máis das perdas na combustión de 18 ktep de residuos para xerar 15 ktep de calor.

Fonte: Inega, Balance enerxético de Galicia 2004

■ 2.4.15.

Evolución dos fluxos enerxéticos de Galicia 2000-04

	2000				2004			
	Energía primaria			Energía dispoñible	Energía primaria			Energía dispoñible
	Total	Autóctona	Importada		Total	Autóctona	Importada	
	(en Ktep)							
Cru e produtos petrolíferos	6.642	-	6.642	4.755	7.039	-	7.039	5.775
Carbón	3.374	1.572	1.802	1.169	3.664	1.556	2.108	1.273
Gas natural	195	-	195	142	537	-	537	441
Electricidade importada	141	-	141	141	258	-	258	258
Auga (Gran Hidráulica)	630	630	-	614	483	483	-	476
Auga (Minihidráulica)	44	44	-	43	47	47	-	46
Biomasa e residuos biomasa	232	232	-	158	582	463	119	381
Residuos e enerxías residuais	130	130	-	395	117	117	-	332
Vento	117	117	-	113	370	370	-	357
Total	11.505	2.725	8.780	7.532	13.097	3.036	10.061	9.339
Total orixe renovables	1.153	1.153	-	1.324	1.599	1.480	119	1.592
Renovables / total	10,0	42,3	-	17,6	12,2	48,7	1,2	17,0

Fonte: Inega, Balance enerxético de Galicia

■ 2.4.16.

Enerxía dispoñible para consumo en Galicia 2000-2004: distribución segundo o seu destino

	2000		2004	
	(en Ktep)	(%)	(en Ktep)	(%)
Electricidade	2.366	31,4	2.718	29,1
Termoelectrica carbón	1.169	15,5	1.266	13,6
Termoelectrica produtos petrolíferos	53	0,7	34	0,4
Hidráulica	614	8,2	476	5,1
Minihidráulica	43	0,6	46	0,5
Eólica	113	1,5	357	3,8
Centrais con biomasa e residuos da biomasa (non coxeración)		-	17	0,2
Centrais con residuos (non coxeración)		-	25	0,3
Coxeración con biomasa	5	0,1	0 (4)	
Coxeración con produtos petrolíferos	157	2,1	129	1,4
Coxeración con gas natural	28	0,4	71	0,8
Coxeración con residuos e enerxías residuais	42	0,6	37	0,4
Outros (1)		-	2	0,0
Electricidade importada	141	1,9	258	2,8
Calor	1.533	20,4	1.915	20,5
Calor combustión gas natural	86	1,1	301	3,2
Calor combustión biomasa	153 (5)	2,0	175	1,9
Calor combustión residuos e enerxías residuais	353 (6)	4,7	242	2,6
Calor combustión produtos petrolíferos	780	10,3	870	9,3
Calor combustión carbón			7	0,1
Calor centrais de biomasa e residuos da biomasa			119	1,3
Calor coxeración produtos petrolíferos	133	1,8	93	1,0
Calor coxeración gas natural	29	0,4	69	0,7
Calor centrais residuos e enerxías residuais			28	0,3
Outros (1)			11	0,1
Biocombustibles			70	0,7
Produtos petrolíferos (2)	3.633	48,2	4.636	49,6
GLP	50	0,7	104	1,1
Coque		-	192	2,1
Querosenos	48	0,6	50	0,5
Fuel óleos	298	4,0	370	4,0
Gasolinas (3)	1.323	17,6	1.234	13,2
Gasóleos	1.913	25,4	2.686	28,8
Total enerxía dispoñible para o consumo	7.532	100	9.339	100

(1) Enerxía xerada con combustibles utilizados como apoio en centrais de biomasa e residuos

(2) Descontados os utilizados para xerar electricidade e calor

(3) Non se considera o bioetanol incorporado nas gasolinas

(4) 0,188 ktep

(5) Inclúe a coxeración de biomasa (34 Ktep) e a biomasa (E.D.A.R.s, doméstico, industria) (119 Ktep).

(6) Inclúe a coxeración con residuos e enerxías residuais (101 Ktep) e residuos e enerxías residuais (252 Ktep).

Fonte: Inega, Balance enerxético de Galicia

2.4.17.

recursos enerxéticos recae basicamente sobre o cru e produtos petrolíferos e o carbón, quedando moi por detrás o gas natural, aínda que a súa importancia relativa medra entre os dous anos considerados. No caso dos recursos autóctonos, do devandito cadro pode deducirse tanto a caída da importancia relativa do carbón, que representa o 51,3% da enerxía primaria autóctona en 2004, coma a medra do peso relativo experimentado no caso da biomasa e da enerxía eólica.

Ademais, hai que destacar o importante crecemento das enerxías renovables (un 38,7%), pasando o seu peso relativo no total da enerxía primaria dende o 10% de 2000 ata os devanditos 12,2% de 2004. No caso da enerxía primaria galega, a porcentaxe medra dende o 42,3% ata o 48,7% no último ano.

Tras o proceso de transformación desta enerxía primaria en **enerxía dispoñible para o consumo**, que leva asociado unhas perdas por mor do rendemento dos equipos e procesos, a enerxía dispoñible para o consumo foi de 9.339 Ktep, das que o 17% procede de fontes de enerxías renovables. En relación ao ano 2000, a enerxía total dispoñible medrou un 24% e a provinte de enerxías renovables, un 20,2%, polo que a importancia relativa desta última descende dende o 17,6% ata o 17,0% do último ano.

Da enerxía eléctrica dispoñible para o consumo en 2004, practicamente a metade destínase a produtos petrolíferos, un 29,1% á electricidade dispoñible, e un 20,5% ao calor dispoñible para consumo na comunidade autónoma. Se se continúa co diagrama de fluxos ener-

Consumo enerxético en Galicia 2000-04: distribución segundo sectores

	2000		2004	
	(en Ktep)	(%)	(en Ktep)	(%)
Consumo total en Galicia	4.921	100	5.991	100
C. eléctrico final	1.292	26,2	1.524	25,4
Industria	798	16,2	879	14,7
Servizos	200	4,1	272	4,5
Usos domésticos	280	5,7	328	5,5
Outros	14	0,3	45	0,8
C. de calor	1.533	31,1	1.915	32,0
Industria e servizos	1.099	22,3		
Usos domésticos	434	8,8		
C. prod. petrol. transporte	1.582	32,1	1.878	31,3
C. prod. petrol. pesca e agricultura	515	10,5	666	11,1
Biocombustibles	-	-	8	0,1
Exportación	2.506	100	3.201	100
Electricidade	970	38,7	1.047	32,7
Produtos petrolíferos	1.536	61,3	2.092	65,4
Biocombustibles	-	-	62	1,9
Perdas rede transporte e distribución	104		147	
Enerxía total dispoñible para o consumo	7.531		9.339	

Fonte: Inega, Balance enerxético de Galicia

■ 2.4.18.

xéticos, aproximadamente a terceira parte desa enerxía eléctrica dispoñible destínase á exportación, unha porcentaxe pequena pérdese na rede de transporte e distribución, e en torno ao 65% diríxese ao consumo galego (**cadro 2.4.18.**).

Ao longo de 2004, a **xeración de electricidade** ascendeu en Galicia a 2.460 Ktep dos que 1.524 ktep destináronse ao consumo interno mentres que un total de 1.047 Ktep exportáronse para outras comunidades autónomas e países. A pesar de que Galicia é exportadora de electricidade, cómpre salientar que as provincias de Lugo e Pontevedra xeran menos electricidade da que consomen (isto non acontece en A Coruña, por mor das centrais termoeléctricas e en Ourense, por mor da gran cantidade de centrais hidroeléctricas).

Tal coma reflicte o **cadro 2.4.19.**, a porcentaxe de electricidade bruta producida mediante sistemas de coxeración respecto á produción total medrou entre o ano 2001 e 2004 dende o 8,8% ata o 9,6% de 2004, en tanto que a importancia relativa da electricidade producida mediante fontes de enerxía renovables descendeu do 40,2% ata o 37,1%, respectivamente. A **potencia eléctrica instalada** ascendeu en 2004 ata os 8.208 MW, das que o 63,1% (5.178 MW) corresponden á potencia cíclica instalada con fontes enerxéticas renovables (57,3% en 2001).

Coa posta en marcha do Plan Enerxético de Galicia estímase que o parque de xeración eléctrica medrará en 4.811,8 MW, dos que 3.500 MW corresponden á enerxía eólica e 1.156 MW aos ciclos combinados de gas natural. Tendo en conta estes incrementos, a xeración eléctrica prevista para o ano 2012 ascenderá a 14.187 MW, dos que 6.000 corresponden á emerxía eólica, 2.997 MW á hidráulica e 2.391 MW, á térmica tradicional.

Un último aspecto a ter en conta á hora da análise da enerxía eléctrica é o referente á súa **calidade de subministración** medida a través do TIEPI (Tempo de Interrupción Equivalente á Potencia Instalada). O **cadro 2.4.21.** amosa que en 2005 Galicia é a oitava C.A. coa menor interrupción no abastecemento eléctrico, cunha TIEPI de 1,63 horas (2,18 horas no conxunto do Estado), das que 0,44 horas corresponden a interrupcións programadas e 1,59, a interrupcións imprevistas. No ano 2000, a TIEPI situouse en Galicia en 2,46 horas fronte ás 2,86 horas de media en España.

O devandito Plan Enerxético 2007-2012 recolle que a pesar do esforzo realizado "cos diferentes planos de electrificación (Perga, Mega, Calidade), aínda existen zonas en Galicia

Potencia, xeración e consumo de electricidade en Galicia 2001-04

	2001			2004		
	Potencia instalada (en MW)	Electricidade neta xerada (en Ktep)	Electricidade bruta xerada	Potencia instalada (en MW)	Electricidade neta xerada (en Ktep)	Electricidade bruta xerada
Termoelectrica carbón	1.950	1.165	1.225	1.946	1.266	1.330
Termoelectrica produtos petrolíferos	470	78	81	445	34	36
Enerxías renovables	4.021	1.010	1.031	5.178	921	951
Hidráulica	2.803	767	776	2.997	476	483
Minihidráulica	165	41	42	240	46	47
Eólica	971	176	181	1.824	357	370
Centrais biomasa e residuos biomasa (non cox.)	32	5	7	50	17	22
Centrais con residuos (non coxeración)	50	21	25	67	25	29
Coxeración	576	218	226	633	237	246
Coxeración con biomasa	2	(2) 0	(3) 1	0	(4) 0	(5) 0
Coxeración con produtos petrolíferos	411	163	169	375	129	135
Coxeración con gasóleos						
Coxeración con GLP						
Coxeración con gas natural	119	34	36	164	71	73
Coxeración con residuos e enerxías residuais	44	21	21	94	37	38
Outros (1)	0	1	1	0	2	2
Total	7.017	2.472	2.564	8.202	2.460	2.565
Orixe renovable (%)	57,3	40,9	40,2	63,1	37,4	37,1
Mediante coxeración (%)	8,2	8,8	8,8	7,7	9,6	9,6
Electricidade consumida		1.332	1.332		1.524	1.524

(1) Enerxía xerada con produtos petrolíferos e gas natural utilizados como apoio en centrais de biomasa e residuos

(2) 0,18 ktep

(3) 0,19 ktep

(4) 0,188 ktep

(5) 0,198 ktep

Fonte: Inega, Balance enerxético de Galicia

2.4.19.

Parque de xeración eléctrica prevista ao longo do período 2007-2012

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	(en MW)							
Térmica convencional	2.391	2.391	2.391	2.391	2.391	2.391	2.391	2.391
Ciclos combinados gas	-	-	1.156	1.156	1.156	1.156	1.156	1.156
Coxeración	620	620	626	631	636	641	646	651
Residuos	67	67	67	67	67	67	67	67
Biomasa e biogás	50	50	58	65	75	85	95	100
Eólica	2.363	3.000	3.500	4.000	4.500	5.250	5.800	6.500
Hidráulica	2.997	2.997	2.997	2.997	2.997	2.997	2.997	2.997
Minihidráulica	249	249	255	260	270	280	290	300
Solar e outras	1	2	7	12	16	20	22	25
TOTAL	8.738	9.376	11.057	11.579	12.108	12.887	13.464	14.187

Fonte: Plan Enerxético de Galicia 2007-2012

2.4.20.

(Morrazo, Val Miñor, Costa da Morte, Mariña Lucense, O Caurel, Os Ancares, Cartelle, ...) que presentan valores de TIEPI (indicador da calidade da subministración de enerxía eléctrica) moi por enriba da media estatal e para as que se fai necesario executar planos de actuación inmediatos a nivel zonal e individual, que permitan cumprir os obxectivos de calidade fixados na Lei estatal 54/1997 (máximo mallado da rede, modernización do mantemento, prevención e localización de avarías, entre outros)".

A solución deste problema esixiría "un maior investimento por parte das empresas distribuidoras, o que requiriría unha mellora da retribución da actividade de distribución e un maior control por parte da administración para verificar que se cumpre a regulamentación vixente"¹³. Asemade, entre as medidas concretas propostas polo Plan salientan as de fomentar o aforro enerxético e potenciar o uso de enerxías renovables; un maior control e coñecemento da demanda, o que permitiría adecuar as instalacións eléctricas á demanda real existente e ás súas previsións de crecemento; mellorar o mantemento das instalacións e substi-

Continuidade do subministro eléctrico nas CC.AA 2003-05:
(Tempo de interrupción equivalente á produción instalada)

	2003			2005		
	Imprevistos	Programados	Total	Imprevistos	Programados	Total
	(en horas)			(en horas)		
Andalucía	3,26	0,73	3,99	2,72	0,53	3,25
Aragón	2,31	0,57	2,88	1,24	0,27	1,51
Asturias	1,21	0,19	1,40	1,19	0,08	1,27
Baleares	6,67	0,84	7,51	1,88	0,31	2,19
Canarias	3,46	0,90	4,36	8,95	0,30	9,25
Cantabria	1,62	0,08	1,70	1,53	0,03	1,56
Castela-A Mancha	2,37	0,21	2,58	1,87	0,12	1,99
Castela e León	1,70	0,35	2,05	1,49	0,08	1,57
Cataluña	2,48	0,44	2,92	1,34	0,23	1,57
C. Valenciana	2,00	0,38	2,38	1,91	0,25	2,16
Extremadura	3,20	0,59	3,79	2,13	0,40	2,53
Galicia	1,97	0,17	2,14	1,59	0,04	1,63
A Coruña	1,61	0,63	2,24	1,45	0,01	1,46
Lugo	2,85	0,48	3,34	1,84	0,15	1,98
Ourense	2,55	0,21	2,77	1,32	-	1,32
Pontevedra	1,92	0,22	2,14	1,75	0,06	1,81
Madrid	1,16	0,04	1,20	1,07	-	1,07
Murcia	2,39	0,51	2,90	2,04	0,17	2,21
Navarra	1,82	0,32	2,14	1,29	0,11	1,40
País Vasco	1,38	0,21	1,59	1,37	0,17	1,54
A Ríoxa	1,11	0,43	1,54	1,26	0,13	1,39
Total industria	2,37	0,41	2,78	1,95	0,23	2,18

Fonte: Ministerio de Industria, Turismo y Comercio

■ 2.4.21.

tuír as xa amortizadas e deterioradas; mellorar a automatización da rede; ou axilizar a tramitación administrativa das instalacións para evitar que a solución dos problemas se demore.

Biodiversidade

A Estratexia Galega de Desenvolvemento Sostible (EGDS) sinala que a dinámica actual de crecemento económico ten que ser revisada asumindo coma obxectivo prioritario de calquera sociedade desenvolvida a conservación da biodiversidade¹⁴. De acordo co Convenio sobre a Diversidade Biolóxica aprobado no marco do Cumio da Terra, esta pode ser definida como "a variabilidade de organismos vivos de calquera fonte, incluídas, entre outras cousas, os ecosistemas terrestres e mariños e outros ecosistemas acuáticos e os complexos ecolóxicos dos que forman parte; comprende a diversidade dentro de cada especie, entre as especies e dos ecosistemas".

A importancia da análise destes temas radica tanto na crecente demanda social de políticas dirixidas á súa conservación e protección coma na súa elevada rendibilidade social ou no seu impacto sobre o turismo.

• Os espazos naturais protexidos

A protección do medio natural converteuse nunha preocupación no ámbito global. A pesar da importancia do Convenio sobre a Diversidade Biolóxica, hai que destacar que as distintas medidas protectoras xorden dende diferentes ámbitos, existindo figuras de protección en ámbitos internacionais, comunitario, estatal, a nivel de comunidade autónoma e mesmo local.

No primeiro caso, cómpre salientar o **Convenio Ramsar** (asinado en Irán en 1971) dedicado á protección e ao uso racional dos terreos húmidos, que foi ratificado por España en 1982. De acordo á súa riqueza ecolóxica, zoolóxica, botánica, limnolóxica ou hidrolóxica, estes humidaís son considerados de especial importancia, moi especialmente, como hábitat de aves acuáticas migratorias.

Humidiais españois incluídos na Lista de sitios Ramsar

	Nº sitios	Superficie	
		(en ha.)	(%)
Andalucía	9	71.860	41,5
Aragón	2	6.882	4,0
Baleares	2	3.340	1,9
Canarias	1	127	0,1
Cantabria	1	6.907	4,0
Castela - A Mancha	7	3.249	1,9
Castela e León	2	3.161	1,8
Cataluña	3	13.553	7,8
C. Valenciana	6	31.678	18,3
Extremadura	2	7.378	4,3
Galicia	5	8.026	4,6
Ría de Ortigueira e Ladrado		2.920	1,7
Complexo das praias, dunas e lagoas de Corrubedo		550	0,3
Lagoa e areal de Valdoviño		255	0,1
Ría do Eo e Ribadeo		2.561	1,5
Complexo intermareal Umia-Grove, a Lanzada, Punta Carreirón e Lago Bodeira		1.740	1,0
Murcia	1	14.933	8,6
Navarra	2	316	0,2
País Vasco	6	1.714	1,0
Total	49	173.125	100

Fonte: Ministerio de Medio Ambiente

■ 2.4.22.

Galicia conta con cinco dos terreos incluídos na Lista de sitios Ramsar, que suman un total de 8.026 hectáreas, o 4,6% da superficie total de humidais españois incluídos na devandita Lista. A achega de Galicia iniciouse en decembro de 1989, **cadro 2.4.22.**, coa inclusión do Complexo dunar de Corrubedo e lagoas de Carregal e Vixán e das Rías de Ortigueira e Ladrado. En marzo de 1993 incluíranse a Lagoa e areal de Valdoviño e o Complexo intermareal Umia-O Grove, A Lanzada, punta Carreirón e lagoa Bodeira, e en outubro de 2004 sumárase a Ría de Ribadeo.

No marco da **Unión Europea**, tanto a Directiva comunitaria de aves (Directiva 79/409/CEE do Consello, de 2 de abril de 1979, relativa á conservación das aves silvestres) como a Directiva hábitats (Directiva 93/43/CEE do Consello, de 21 de maio de 1992, relativa á conservación dos hábitats naturais e da fauna e flora silvestres) crearon a base lexislativa para a protección das especies e medio naturais. Esta última crea unha rede ecolóxica coherente de zonas especiais de conservación, denominada Natura 2000, que está conformada por dous tipos de áreas: zonas de especial protección para as aves (ZEPAs) e lugares de interese comunitario (LIC).

En Galicia foron declaradas ata a data 14 ZEPAs, cunha extensión de 72.881 hectáreas, das que 60.574 ha corresponden á superficie terrestre (o 2,0% da superficie total de Galicia) e as restantes 12.307 ha, á superficie mariña. A Xunta de Galicia solicitou ampliar estas zonas de protección coa inclusión de A Limia e Peña Trevinca.

Asemade, Galicia conta con 59 lugares de importancia comunitaria (LIC), que suman unha superficie total de 371.868 ha, das cales 27.513 ha corresponden a áreas mariñas. A extensión terrestre das LIC representa o 11,6% da superficie de Galicia, o que a sitúa á cola do conxunto das comunidades españolas, moi por baixo da media estatal que é do 22,2%. A maioría dos espazos sitúanse na rexión bioxeográfica atlántica (49 LIC), catro están na rexión mediterránea e seis repártense entre ambas as dúas rexións, abranguendo no seu conxunto unha variada mostra de ecosistemas costeiros, fluviais e de montaña, entre outros.

Xunto aos convenios internacionais adoptados e á normativa comunitaria, as **normas**

Rede Natura 2000 nas CC.AA: Lugares de Importancia Comunitaria (LICs) e Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA)

	LICs			ZEPAs		
	Nº	Superficie total		Nº	Superficie total	
		(en ha)	(% territorio)		(en ha)	(% territorio)
Andalucía	191	2.589.563	28,7	62	1.572.369	17,6
Aragón	157	1.038.973	21,8	45	840.182	17,6
Asturias	49	304.046	26,7	12	237.322	20,7
Baleares	127	201.900	18,7	50	122.136	24,3
Canarias	174	457.263	36,9	28	211.598	25,7
Cantabria	21	137.556	25,7	8	78.810	14,8
Castela-A Mancha	72	1.564.781	19,7	36	1.559.337	19,6
Castela e León	120	1.890.597	20,1	70	1.998.353	21,2
Cataluña	68	615.430	18,9	40	504.033	15,5
C. Valenciana	94	685.542	26,7	18	277.239	11,9
Extremadura	87	828.169	19,9	69	1.089.936	26,2
Galicia	59	371.868	11,6	14	72.881	2,0
Madrid	7	320.043	39,9	7	185.331	23,1
Murcia	50	347.633	14,8	22	205.029	16,9
Navarra	42	251.769	24,2	17	77.267	7,4
País Vasco	52	134.812	18,6	6	39.287	5,3
A Ríoxa	6	167.611	33,3	5	165.950	22,6
Ceuta e Melilla	5	2.081	21,0	3	684	20,0
Total España	1.381	11.909.637	22,2	512	9.237.744	18,0

Fonte: Ministerio de Medio Ambiente

■ 2.4.23.

básicas de protección de áreas naturais a nivel estatal e autonómico son a Lei estatal 4/1989, de 27 de marzo, de conservación de espazos naturais e de flora e fauna silvestres e a Lei 9/2001, de 21 de agosto, de conservación da natureza, respectivamente. A Lei estatal establecía catro categorías diferentes de protección: parque (natural ou nacional), reserva natural, monumento natural e paisaxe protexida. A lei galega de conservación da natureza recolle que, en función dos bens e valores que hai que protexer, os espazos naturais clasifícanse en nove categorías: reserva natural, parque nacional, parque natural, monumento natural, humidal protexido, paisaxe protexida, zona de especial protección dos valores naturais, espazo natural de interese local e espazo privado de interese natural.

Os instrumentos específicos da ordenación medioambiental configúranse como plans de ordenación dos recursos naturais, previstos na lexislación estatal con carácter de obrigatorios e executivos, como plans reitores de uso e xestión (parques e reservas naturais) e como normas de protección ou conservación (nas demais categorías mencionadas).

Ata o 31 de decembro de 2005, o número total de espazos protexidos declarados con distintas figuras legais ascendeu en Galicia a 88, o que supón o 7,9% dos declarados no conxunto do Estado. Ocupan unha superficie terrestre de 348.041 hectáreas, o que representa o 11,8% do territorio galego e o 6,7% da superficie protexida en España. A superficie mariña protexida elévase a 50.201 hectáreas, case un terzo do total estatal (**cadro 2.4.24.**).

Debido á inclusión de lugares Natura 2000 na rede de espazos protexidos de Galicia, dos 162 novos espazos naturais protexidos declarados en España no bienio 2004-05, 62 pertencen á comunidade galega. Neste senso, cómpre salientar que en Galicia existe unha total coincidencia entre LICs e espazos protexidos declarados, a meirande parte baixo a figura "Zonas de especial protección dos valores naturais" recollida na devandita Lei 9/2001 de conservación da natureza.

Xunto ás devanditas normas de protección de espazos naturais ou áreas protexidas, existen outros instrumentos para acadar obxectivos semellantes, entre os que salientan as normativas urbanísticas e de ordenación territorial, a normativa de avaliación de impacto ambiental ou diversas normas o plans sectoriais. A modo de exemplo, pódense citar:

- Lei 10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio de Galicia.

Superficie terrestre e espazos naturais protexidos en Galicia e España 2005:
distribución segundo figura de protección

	España			Galicia		
	Espazos naturais	Superficie terrestre protexida		Espazos naturais	Superficie terrestre	
		(en ha.)	(%)		(en ha.)	(%)
Figuras básicas da lei estatal 4/89						
Parques						
Parque Nacional	13	310.213	6,0	1	1.195	0,3
Parque Natural	141	3.319.474	64,2	6	40.662	11,7
Rerservas						
Reserva Natural	235	126.918	2,5			
Monumentos						
Monumento Natural	284	91.400	1,8	5	285	0,1
Paisaxe protexido	44	94.498	1,8			
Outras figuras						
PEIN	144	673.984	13,0			
Paraxe	62	114.392	2,2			
Sítio de interese	24	1.675	0,0	3	57	0,0
Área natural recreativa	27	9.443	0,2			
Corredor Ecolóxico e de biodiversidade	4	6.124	0,1			
Biotopo protexido	5	901	0,0			
Espazo natural en réxime protección preventiva	5	59.513	1,2			
Microrreserva	43	7.271	0,1			
Humidal protexido	5	7.749	0,1	5	7.749	2,2
Zona especial de conservación	77	703.869	13,6	68	298.093	85,6
Total	1.113	5.171.050	100	88	348.041	100

Fonte: Anuario Europarc-España do estado dos espazos naturais protexidos 2005

■ **2.4.24.**

Superficie protexida nas CC.AA. 2005

	Superficie autonómica		Superficie protexida				[1] / [2]
	[1]		terrestre [2]		maríña		
	(en ha.)	(%)	(en ha.)	(%)	(en ha.)	(%)	(%)
Andalucía	8.726.800	17,3	1.693.347	32,7	25.078	15,6	19,4
Aragón	4.766.900	9,4	110.946	2,1	-	-	2,3
Asturias	1.056.500	2,1	177.043	3,4	-	-	16,8
Canarias	727.300	1,4	302.399	5,8	37.151	23,1	41,6
Cantabria	528.900	1,0	57.089	1,1	-	-	10,8
Castela e León	9.414.700	18,6	572.577	11,1	-	-	6,1
Castela-A Mancha	7.922.600	15,7	238.889	4,6	-	-	3,0
Cataluña	3.193.200	6,3	691.606	13,4	14.178	8,8	21,7
C. Valenciana	2.330.500	4,6	148.191	2,9	9.711	6,0	6,4
Extremadura	4.160.200	8,2	288.775	5,6	-	-	6,9
Galicia	2.943.400	5,8	348.041	6,7	50.201	31,2	11,8
Baleares	501.400	1,0	12.252	0,2	24.495	15,2	2,4
Madrid	802.790	1,6	110.029	2,1	-	-	13,7
Murcia	1.131.700	2,2	80.238	1,6	-	-	7,1
Navarra	1.042.100	2,1	75.194	1,5	-	-	7,2
País Vasco	736.100	1,5	80.207	1,6	-	-	10,9
A Ríoxa	503.400	1,0	184.225	3,6	-	-	36,6
Total	50.488.490	100	5.171.050	100	160.814	100	10,2

Fonte: Anuario Europarc-España do estado dos espazos naturais protexidos 2005

■ **2.4.25.**

- Lei 7/1996, do 10 de xullo, do desenvolvemento comarcal.
- Lei estatal 43/2003, de 21 de novembro, de montes, modificada pola Lei 10/2006, de 28 de abril.
- Lei 5/2006, do 30 de xuño, para protección, a conservación e a mellora dos ríos galegos.
- Lei estatal 9/2006, do 28 de abril, sobre avaliación dos efectos de determinados plans e programas no ambiente
- Lei 4/1997, do 23 de xullo, de caza de Galicia, modificada polo Lei 6/2006, do 23 de outubro.

• Outros compoñentes da biodiversidade

A riqueza e abundancia de diversidade biolóxica presente en Galicia reflíctese tanto en forma de hábitats naturais e hábitats seminaturais, este últimos produto da vida rural sobre o territorio galego, como no mantemento de poboacións moi significativas de especies de relevante interese (algunhas delas endemismos galegos exclusivos), ou nos recursos xenéticos, entendidos como “todo material xenético de valor real ou potencial”.

Segundo se recolle na devandita Estratexia Galega de Desenvolvemento Sostible¹⁵, dado que Galicia está situada entre dous mundos botánicos tan diferentes, a rexión eurosiberiana e a mediterránea, é posible atopar acusados contrastes. “Así, prosperan ao mesmo tempo plantas tipicamente mediterráneas, como as xaras, xunto a plantas netamente atlánticas, como son os toxos”.

A EGDS indica que tan só en plantas vasculares atópanse máis de 2.000 especies, que supoñen ao redor do 25 por cento do total peninsular. Asemade, reflicte que Galicia conta cun nivel de endimicidade do 7,6% do conxunto peninsular.

En canto á fauna galega, a información céntrase basicamente na fauna de vertebrados. Con relación aos vertebrados autóctonos, segundo o *Atlas de vertebrados de Galicia*, atópanse “como residentes ou nidificantes un total de 262 especies, das que 12 son peixes de augas continentais, 15 anfibios, 24 réptiles, 152 aves e 59 mamíferos, ao que habería que engadir as 296 especies de peixes mariños incluídas no *Inventario de peixes do litoral galego*”.

Ademais, a Estratexia destaca que o “litoral galego conta coa presenza permanente ou esporádica de 156 especies de aves mariñas e 26 especies de mamíferos mariños (4 focas e 19 cetáceos)”.

Un cuarto compoñente da biodiversidade, xunto aos espazos protexidos, os hábitats naturais e as especies silvestres, son os recursos xenéticos. A devandita EGDS amosa que “unha serie de especies e variedades vexetais e animais que polas súas implicacións económicas principalmente, pero tamén culturais, son obxecto de prioridade na investigación e programas de xestión”. Estas especies e variedades serían as especies forestais autóctonas, as variedades locais de froiteiras; variedades locais hortícolas e de cereais, razas de animais domésticas, especialmente de gando vacún; especies mariñas e especies silvestres que teñen especial relevancia como poden ser as medicinais, aromáticas ou os cogomelos.

Finalmente, aínda que en sentido estrito os **usos e coñecementos tradicionais** non se poden considerar coma un elemento da biodiversidade, se se definen dentro do Convenio sobre a Diversidade Biolóxica, estes presentan “un papel decisivo no desenvolvemento e conservación de importantes recursos biolóxicos, principalmente no ámbito xenético e dos ecosistemas, e polo tanto si deben ser considerados como compoñentes da biodiversidade”¹⁶.

O devandito papel decisivo destas actividades reflíctese, entre outras aspectos, no seu uso non intensivo do territorio, o que vén a coincidir cos principios básicos da estratexia de aproveitamento sostible dos compoñentes da biodiversidade; no feito de formar parte inte-

gral da propia dinámica do ecosistema, polo que a súa desaparición pode poñer en perigo a continuidade de certas especies animais e vexetais; na aparición de hábitats seminaturais; ou por ser unha das manifestacións máis importantes da cultura popular, cuxo coñecemento permite unha xestión das mesmas con marcado carácter de sostibilidade. ■

Notas do apartado

- 1 Borrador da Estratexia española de desenvolvemento sostible (2002). Documento de consulta, pax 7
- 2 Borrador da Estratexia española de desenvolvemento sostible (2002). Documento de consulta, pax 17
- 3 Ministerio de Economía y Hacienda, Informe de Sostenibilidad Ambiental del Programa Operativo FEDER de Galicia, 2007-2013.
- 4 Xunta de Galicia (2005); Estratexia Galega de Desenvolvemento Sostible, pax 137
- 5 Prada, Albino (dir) (2001); Valoración económica do patrimonio natural, pax 5
- 6 Consello da Unión Europea, DOC 10117/06, Revisión da Estratexia da Unión Europea para un desenvolvemento sostible (EDS UE) - Estratexia revisada, pax. 28
- 7 Libro Verde da Comisión, de 8 de marzo de 2006, «Estratexia europea para unha enerxía sostible, competitiva e segura» COM (2006) 105 final
- 8 A Directiva 2003/30/CE, de 8 de maio de 2003, relativa ao fomento do uso de biocarburantes ou outros combustible renovables no transporte fixaba os obxectivos de substituír o 2% da gasolina e o gasóleo para o transporte por biocarburantes para 2005 e o 5,75% para o 2010. O obxectivo de 2005 non se acadou e a pesar dos avances previstos para o 2010, neste ano tampouco se cumprirá o devandito obxectivo.
- 9 Plan Nacional de redución de emisións das grandes instalacións de combustión existentes, versión 8.1 (15 novembro 2005), pax 8.
- 10 www.idae.es
- 11 Xunta de Galicia, Libro Branco da Enerxía de Galicia, pax 72
- 12 Este subapartado está elaborado a partir da información recollida no Plan Enerxético 2007-2012 da Xunta de Galicia; puntos 7.3 e 7.4. (pax 299-341) e 8 (pax 342-393)
- 13 Xunta de Galicia (2006); Plan Enerxético de Galicia 2007-2012, pax 317
- 14 Xunta de Galicia (2005); Estratexia Galega de Desenvolvemento Sostible, pax 265
- 15 Xunta de Galicia (2005); Estratexia Galega de Desenvolvemento Sostible, pax 275-276
- 16 Xunta de Galicia (2005); Estratexia Galega de Desenvolvemento Sostible, pax 276.

2.5 **Proceso de internacionalización empresarial**

No actual contexto económico internacional, outro dos factores directamente relacionados coa competitividade dos sectores produtivos é o da internacionalización das empresas. Este proceso contempla non só a exportación e importación de bens e servizos, senón tamén o posicionarse solidamente no exterior a través do investimento ou a través de franquicias ou acordos de cooperación.

Tal coma se reflectiu no primeiro capítulo deste informe, o volume total de exportacións e importacións de Galicia cara fóra do Estado medrou entre 2000 e 2005 a unha taxa media anual acumulativa do 8% e o 9,5%, respectivamente. O déficit comercial ascendeu en 2005 a 1.627,0 millóns de euros e a taxa de cobertura, ao 88,2%.

Entre as principais características do sector exterior galego destacan tanto a excesiva concentración das súas relacións comerciais coma a escasa diversificación en mercados internacionais: a provincia de Pontevedra acapara ao redor do 60% das relacións comerciais galegas; case un 80% das vendas galegas a terceiros países diríxense aos países da Unión Europea e en torno ao 60% das compras a terceiros países proveñen desta área xeográfica; un só capítulo arancelario, o 87 (automóbil, tractores, ciclos e demais vehículos terrestres, as súas partes e accesorios), representa no conxunto do período considerado o 27,1% das importacións e o 44,4% das exportacións á UE e ao resto do mundo; e o peso relativo dos cinco primeiros capítulos de importación e exportación sitúase no 61,4% e o 66,0%, respectivamente. Asemade, cómpre salientar a incorporación de tecnoloxía media ou baixa na meirande parte dos bens exportados.

Ao longo do período 1998–2003, rexistrouse un importante avance na internacionalización do tecido empresarial galego. Dunha banda, o número de empresas galegas exportadoras rexistrou un crecemento medio anual do 7,2% nos seis anos considerados, sendo esta porcentaxe do 4,0% no caso das empresas importadoras. Doutra, o número de empresas galegas que consolidaron a súa actividade exportadora e importadora¹ representou, no ano 2003, o 36,3% das empresas importadoras e o 44,8% das empresas que realizaron exportacións.

Con todo, un aspecto negativo que hai que salientar, por ser síntoma da elevada vulnerabilidade e dependencia da estrutura comercial galega das grandes empresas emprazadas en Galicia, é a elevada concentración das grandes compañías sobre o volume exportado e importado, de xeito que as catro grandes empresas exportadoras e importadoras concentran máis do cincuenta por cento do total exportado en Galicia en 2003 (10,5% no conxunto do Estado) e o 45% no caso das sociedades que importan (8,2% de media en España).

No que atinxe aos fluxos de investimento, tanto galegos no exterior coma o investimento de empresas estranxeiras en Galicia, destacan tanto a súa reducida importancia relativa nos fluxos de investimento do conxunto do Estado, coma o seu comportamento como exportadora neta de capitais no conxunto do período 2000-2005.

Relacións comerciais de Galicia²

Ao longo dos anos comprendidos entre 2000 e 2005, o ritmo de crecemento medio anual das exportacións galegas cara fóra de España foi do 8,0%, un punto porcentual e medio por baixo do experimentado polo conxunto das compras realizadas fóra de España (9,5%). O forte incremento das importacións a partir de 2003 (14,7%) provocou un importante aumento do déficit comercial, que acada en 2005 os 1.627 millóns de euros (en 2002 a economía galega presentou un superávit de 571,5 millóns de euros).

As exportacións galegas [**cadro 1.18.**, *Principais indicadores do comercio exterior galego*] experimentaron unha intensa medra neses seis anos, presentando taxas de crecemento superiores ao 5% anual agás en 2003 (2,3% respecto ao valor do ano anterior). Entre os anos 2000 e 2005 as exportacións galegas medraron un 46,1%, pasando dos 8.298,4 millóns de euros no primeiro ano aos 12.125,2 millóns na última data. Comparado co total estatal, a importancia relativa das mesmas no conxunto do Estado medra dende o 6,7% de 2000 ata o 7,8% de 2005.

O patrón exportador en Galicia, por mor do emprazamento de Peugeot-Citroën en Vigo, concéntrase fundamentalmente no sector da automoción (capítulo 87), que acolle o 44,4% das exportacións totais galegas no período 2000-2005. Se se consideran os cinco capítulos máis exportadores en Galicia –o de vehículos automóbiles, tractores, ciclos e demais vehículos terrestres, as súas partes e accesorios; o dos peixes e crustáceos, moluscos e outros invertebrados acuáticos; os das prendas e complementos de vestir; e o de navegación marítima ou fluvial–, esta porcentaxe situaríase en torno aos dous terzos do valor total das exportacións galegas nese período.

A importancia relativa das devanditas cinco actividades medra de xeito importante ata os anos 2003 e 2004, cando acada a súa cota máxima, 68,4% das exportacións, descendendo posteriormente ata o 63,8% do ano 2005. Con todo, a evolución de cada actividade ao longo deses seis anos foi diferente, xa que mentres que o sector téxtil presenta unha medra importante da súa importancia relativa dende o ano 2000, o da pesca e a automoción descende no conxunto da serie. No caso da automoción, o capítulo 87 experimenta unha importante medra ata o ano 2001, cando representa case a metade das exportacións galegas, para descender posteriormente ata o 34,5% de 2005.

Se se define un **índice de especialización sectorial** como o peso relativo do valor das exportacións das distintas ramas de actividade no valor total das exportacións galegas, respecto ao valor 100 de España, Galicia presenta unha especialización moi elevada no caso dos peixes e crustáceos, moluscos e outros invertebrados acuáticos (capítulo 03), preparacións de carne, de peixes ou de crustáceos (cap. 16), prendas e complementos de vestir (cap. 61 e 62) e navegación marítima ou fluvial (cap. 89). Tal coma reflicte o **cadro 2.5.1.**, onde se recollen as 24 partidas que en 2005 rexistran unha especialización superior á media estatal, salienta a medra que con carácter xeral presentan as distintas partidas incluídas no sector téxtil.

As actividades cunha maior **orientación exportadora**³ son as correspondentes ás actividades de fabricación de material de transporte, seguidas polas do sector téxtil-confección e as de alimentación, bebidas e tabaco. O **cadro 2.5.2.** reflicte que as exportacións do subsector de fabricación de material de transporte representaban de media, entre os anos 2000 e 2004, o 381,2% do VEB agrario e industrial, sendo a súa importancia relativa no VEB do 13,4% e do 50,1% no caso das exportacións.

Entre estes sectores cómpre salientar o forte crecemento da ratio exportacións/VEB experimentado polas actividades do téxtil-confección, que, tras unha medra de 178,8 puntos entre os anos 2000 e 2004, acada un valor medio de 242,8%.

Entre as actividades cunha orientación exportadora intermedia, cómpre salientar a evolución seguida polas actividades de equipo eléctrico, electrónico e óptico, cunha medra de

Exportacións galegas 2000-05. Índices de especialización sectorial

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	(España = 100)					
Cap. 03.- Peixes e crustáceos, moluscos e outros invertebrados acuáticos	703,1	621,5	644,7	680,0	679,4	637,2
Cap. 16.- Preparacións de carne, de peixe ou de crustáceos, de moluscos ou doutros invertebrados acuáticos	741,3	756,2	675,6	667,1	690,9	586,3
Cap. 62.- Prendas e complementos de vestir, agás os de punto.	443,6	447,5	475,5	543,1	602,1	580,5
Cap. 89.- Navegación marítima ou fluvial.	334,9	223,9	246,5	321,8	189,5	559,0
Cap. 61.- Prendas e complementos de vestir, de punto.	337,5	320,3	380,7	453,9	504,1	501,6
Cap. 66.- Paraugas, sombrillas, quitasoles, bastóns-asentos; látegos, fustas e as súas partes.	305,8	617,5	473,2	522,4	363,5	478,9
Cap. 47.- Pastas de madeira ou doutras materias fibrosas celulósicas, desperdicios e desfeitos de papel ou cartón.	485,0	449,1	476,3	448,1	453,8	423,0
Cap. 44.- Madeira, carbón vexetal e manufacturas de madeira.	424,5	309,8	334,2	317,3	368,8	412,1
Cap. 28.- Produtos químicos inorgánicos; compostos inorgánicos ou orgánicos de metais preciosos; dos elementos radioactivos; dos metais das terras raras ou de isótopos.	321,6	325,7	200,4	307,6	396,6	396,1
Cap. 68.- Manufacturas de pedra, xeso, cemento, amianto, mica ou materias análogas.	527,5	476,7	446,2	448,8	420,8	388,2
Cap. 50.- Seda.	83,5	34,7	157,4	97,5	235,9	328,2
Cap. 51.- La e pelo fino ou ordinario; fiados e tecidos de crín.	65,0	87,4	69,8	93,8	143,7	203,1
Cap. 01.- Animais vivos.	146,7	173,2	159,6	180,8	194,7	185,1
Cap. 53.- As demais fibras téxtiles vexetais; fiados de papel e tecidos de fiados de papel.	69,0	89,9	83,5	141,2	74,3	160,8
Cap. 58.- Tecidos especiais; superficies téxtiles con pelo insertado, encaixes, tapicería, pasamanería, bordados.	15,3	32,2	64,7	57,6	76,3	160,6
Cap. 87.- Automóvil, tractores, ciclos e demais vehículos terrestres, as súas partes e accesorios	196,6	216,1	216,0	196,4	187,8	156,2
Cap. 42.- Manufacturas de coiro; artigos de guarnicionería ou talabardería, artigos de viaxe, bolsos de man e continentes similares, manufacturas de tripa.	133,2	148,0	163,3	173,0	152,4	151,3
Cap. 13.- Gomas, resinas e demais mollos e extractos vexetais	157,4	170,8	160,7	174,4	196,3	144,6
Cap. 76.- Aluminio e manufacturas de aluminio	173,8	169,8	119,6	142,9	180,7	138,9
Cap. 46.- Manufacturas de espartería ou cestería	32,8	28,9	14,3	39,9	24,2	130,9
Cap. 67.- Plumas e plumón preparados e artigos de plumas ou plumón, flores artificiais, manufacturas de cabelos.	42,1	23,3	15,9	22,0	62,9	120,9
Cap. 04.- Leite e produtos lácteos; ovos de ave; mel natural, produtos comestíbeis de orixe animal non expresados nun comprendidos noutros capítulos	224,6	207,4	157,2	131,3	174,4	117,3
Cap. 25.- Sal; xofre; terras e pedras; xesos, cales	165,4	154,9	213,7	146,4	130,1	114,5
Cap. 52.- Algodón	23,4	38,8	75,9	79,2	88,6	114,2

Fonte: Elaboración propia a partir de ICEX

■ 2.5.1.

máis de quince puntos entre os anos 2000 e 2004. Pola contra, no caso da industria química e doutros produtos minerais non metálicos, rexistrouse unha caída de 15,5 puntos no primeiro caso, e de máis de trece no segundo.

Pola contra, as actividades con menor vocación exportadora son as englobadas dentro do sector primario e o subsector enerxético considerado no seu conxunto. A ratio exportacións/VEB acadou un valor medio do 8,4% no período 2000-2004 (4,8% no subsector agrario e 15,8% no caso do subsector pesqueiro) e do 18,3% no do subsector enerxético.

Xunto á devandita concentración sectorial, cómpre salientar tamén a existencia dunha importante concentración por países de destino. En torno ao 80% das exportacións galegas realízanse a países da UE, onde máis dunha cuarta parte corresponde ás vendas a Francia, e case un 20%, ás vendas a Portugal.

No que atinxe ás importacións galegas, o devandito **cadro 1.18**. [*Principais indicadores do comercio exterior galego*] indica que nos tres últimos anos a taxa de crecemento é superior á rexistrada no caso das exportacións. Asemade, hai que salientar que o valor das compras no estranxeiro experimentou unha caída do 2,7% en 2002. Entre os dous extremos da serie, as importacións galegas medraron un 54,6%, pasando dos 8.895,7 millóns de euros en 2000 aos 13.752,2 millóns de euros en 2005. Comparado co total estatal, a importancia relativa das importacións galegas no conxunto do Estado mantense por riba do 5% dende o ano 2000. Ao igual que no caso das exportacións, o valor mínimo acádase en 2000, 5,2%, e o valor máximo en 2005, 5,9%.

Orientación exportadora e importadora do sector primario e da industria galega 2000-2004.
Distribución segundo ramas de actividade

Valores medios 2000 - 2004

	VEB	Exportacións	Importacións	Exportacións / VEB	Importacións / VEB
			(%)		
Agricultura, gandería e pesca	23,8	2,0	4,8	8,4	20,8
AA Agricultura, gandería, caza e selvicultura	16,0	0,8	2,8	4,8	17,9
BB Pesca	7,8	1,2	2,0	15,8	26,8
Energía	16,7	2,9	15,7	18,0	97,8
CA+CB+DF Extracción de produtos enerxéticos; extracción outros minerais; coqueiras, refino e combustibles nucleares	4,7	2,9	15,7	63,1	343,8
EE Energía eléctrica, gas e augua	11,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Industria	59,5	95,1	79,5	163,2	138,3
DA Industria da alimentación, bebidas e tabaco	9,7	13,6	13,9	143,4	149,1
DB+DC Industria téxtil e da confección; industria do coiro e do calzado	5,0	11,8	10,5	242,8	219,6
DD+DN Industria da madeira e cortiza. Industrias manufactureiras diversas	3,6	2,1	2,5	60,7	72,7
DE Industria do papel; edición e artes gráficas	3,7	2,0	1,0	54,9	28,8
DG Industria química	2,4	2,0	6,0	85,3	259,3
DH Industria do caucho e materias plásticas	1,8	1,0	1,0	56,8	60,0
DI Outros produtos minerais non metálicos	4,6	3,8	0,7	84,2	16,0
DJ Metalurxia e fabricación de produtos metálicos	9,0	4,1	7,0	47,2	80,9
DK Maquinaria e equipo mecánico	2,4	1,6	3,7	66,9	157,6
DL Equipo eléctrico, electrónico e óptico	2,1	2,1	2,3	101,8	117,3
DM Fabricación de material de transporte	13,4	50,1	29,9	381,2	230,7
DN Industria manufacturas diversas	1,9	0,9	0,7	46,8	38,4
Total	100	100	100	102,2	103,6

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de INE, *Contabilidad Regional de España*, e IGE

2.5.2.

Neste caso tamén se observa unha concentración sectorial e xeográfica, se ben dun xeito menos acusado. O **cadro 1.19**. [*Importancia relativa dos cinco primeiros capítulos exportadores e importadores de Galicia no conxunto do período 2000-2005*] reflicte que, ao igual que no caso das exportacións, o capítulo correspondente a "vehículos automóbiles, tractores, ciclos e demais vehículos terrestres, as súas partes e accesorios" é o acapara o maior volume de importacións, co 27,1% das mesmas, seguido polos capítulos enerxético (capítulo 27) e o de "peixes e crustáceos, moluscos e outros invertebrados acuáticos" (capítulo 03), co 14,2% e 12,3%, respectivamente. A importancia relativa destes tres primeiros capítulos descende de xeito continuado dende o ano 2000, pasando do 62,0% dese ano ao 46,2% de 2005.

As actividades que presentan unha maior proporción do valor das importacións no seu VEB xerado son as de "Extracción de produtos enerxéticos, extracción outros minerais, coqueiras, refino e combustibles nucleares"; a "industria química", a industria de "fabricación de material de transporte" e a "industria téxtil e da confección, industria do coiro e do calzado". Pola contra, as que presentan unha menor proporción son, **cadro 2.5.2.**, as do sector primario, as actividades englobadas dentro de "enerxía eléctrica, gas e auga", "outros produtos minerais non metálicos" e as da "industria de papel, edición e artes gráficas".

En torno ao 60% das importacións proveñen dos países da Unión Europea, entre os que salientan Francia, por mor do papel da factoría Citroën, e Portugal. Francia acolle pouco máis da cuarta parte das importacións galegas, mentres que preto do 11% das compras realízase en Portugal.

• Características das empresas que comercian co exterior

O crecemento medio anual do número de **empresas exportadoras** galegas no período 1998-2003 ascendeu ao 7,2%, máis de dous puntos porcentuais superior á taxa media

Empresas importadoras e exportadoras que comercian co exterior en Galicia e España 1998-2003

	Galicia		España		Galicia / España	
	Nº empresas	Valor medio anual (en miles de €)	Nº empresas	Valor medio anual (en miles de €)	Nº empresas	Valor medio anual (%)
Empresas exportadoras						
1998	2.597	2.057,5	59.492	1.661,6	4,4	123,8
1999	2.852	2.107,0	60.862	1.705,5	4,7	123,5
2000	3.083	2.687,7	66.368	1.853,3	4,6	145,0
2001	3.177	2.916,0	68.746	1.870,7	4,6	155,9
2002	3.472	2.803,1	73.381	1.801,7	4,7	155,6
2003	3.680	2.703,6	75.318	1.819,3	4,9	148,6
Empresas importadoras						
1998	4.210	1.489,6	77.088	1.589,2	5,5	93,7
1999	3.980	1.656,5	78.190	1.773,1	5,1	93,4
2000	4.111	2.122,4	80.878	2.081,5	5,1	102,0
2001	4.306	2.150,2	81.498	2.110,7	5,3	101,9
2002	4.758	1.913,7	88.585	1.965,5	5,4	97,4
2003	5.096	1.977,8	95.051	1.936,2	5,4	102,1
Exportadores habituais						
1997-2000	1.300	4.420,0	28.743	3.720,0	4,5	118,8
1998-2001	1.369	4.570,0	29.518	3.700,0	4,6	123,5
1999-2002	1.549	5.640,0	31.288	3.580,0	5,0	157,5
2000-2003	1.649	5.667,0	32.007	3.696,5	5,2	153,3
Importadores habituais						
2000-2003	1.852	4.860,0	39.861	3.951,4	4,6	123,0

Fonte: Otero Simón, Miguel Ángel. La empresa exportadora gallega ante las nuevas tendencias del comercio mundial, Boletín ICE Económico nº 2862, páxinas 43-55

■ **2.5.3.**

española. En termos absolutos, o número de empresas que actúan nos mercados internacionais chegou en 2003 a 3.680, o que representa o 4,9% das empresas exportadoras españolas, medio punto por riba do que representaban en 1998.

Asemade, convén resaltar o incremento das empresas que consolidan a súa actividade exportadora, que representan unha porcentaxe cada vez máis elevada sobre o total das empresas exportadoras en Galicia. Mentres que esta porcentaxe segue unha tendencia crecente nos últimos anos na comunidade galega, pasando do 42,2% en 2000 ao 44,8% en 2003, no conxunto do Estado esta tendencia é decrecente, caendo dende o 43,3% ata o 42,5% no mesmo período de tempo.

Dado o maior crecemento do número de empresas consideradas como exportadoras habituais en Galicia, poderíase afirmar que existe unha maior continuidade e estabilidade da actividade exterior das empresas galegas, por riba dos niveis acadados polos exportadores españois⁴.

Nos últimos seis anos, a exportación media dos exportadores galegos medrou un 6,2% (media anual), sendo esta porcentaxe máis de tres veces superior á rexistrada no conxunto do Estado (1,9%). Tal coma reflicte o **cadro 2.5.3.**, tanto no caso do Estado coma no da comunidade autónoma de Galicia, a exportación media por empresa medra constantemente ata o ano 2001, descendendo en 2002. O volume de exportación promedio acadado en Galicia en 2003 foi de 2,7 millóns de euros (1,8 millóns de euros en España).

No caso dos exportadores habituais, cómpre salientar que o devandito promedio medra ano tras ano en Galicia, o que indica unha maior presenza das grandes empresas na actividade exportadora. Asemade, tanto en Galicia coma no conxunto do Estado, os exportadores habituais presentan niveis de exportación superiores ao promedio do conxunto de empresas exportadoras, sendo este diferencial moito máis acusado no caso galego.

Estes datos do volume de exportación promedio apuntan cara a existencia dun elevado grado de concentración das empresas galegas. Os datos do Consejo Superior de Cámaras

de Comercio e da Agencia Tributaria amosan que as dez primeiras empresas exportadoras galegas concentran cada ano una porcentaxe maior das exportacións, acadando no ano 2003 case o 60% das exportacións (17,9% de media en España). Se se consideran as catro maiores empresas por volume de exportación, estas acollen en Galicia o 52,0% das exportacións en 2003, cinco veces máis que no conxunto do Estado.

Asemade, xunto á elevada concentración da actividade exterior nas grandes empresas, e tal coma se indica no estudio das exportacións galegas, as sociedades céntranse fundamentalmente no mercado europeo e nos sectores da automoción, téxtil e peixes, crustáceos e moluscos.

No que atinxe á **empresa importadora**, ao longo do período 1998-2003 o número de empresas que realizan importacións medrou a unha taxa anual media acumulativa do 4,0%, tres décimas por baixo da media española. Case 5.100 empresas importaron en 2003, o que representa o 5,4% do total estatal, das que o 36,3% das mesmas (1.852 compañías) o fixeron todos e cada un dos anos do período 2000-2003.

O valor da importación media medrou a unha taxa do 6,6% en Galicia, cifra 2,2 puntos superior á media española. No período considerado, mentres que a importación promedio das empresas galegas crece tódolos anos agás en 2002, no conxunto do Estado esta caída prodúcese tanto en 2002 coma en 2003. A importación promedio das importadoras regulares (importan os catro anos comprendidos entre 2000 e 2003) ascende a 4.860,0 millóns de euros, un 23,0% superior ao valor total en España.

Ao igual que no caso das exportacións, existe un importante, aínda que un pouco menos acusado, grao de concentración do volume importado. En Galicia, en torno a 45 de cada 100 compras realizadas ao exterior as fixeron catro compañías, sendo esta porcentaxe lixeiramente superior ao 50% no caso das dez primeiras empresas importadoras. No caso das empresas importadoras regulares, estas porcentaxes ascenden en 2003 a 50,1% e 57,1%, respectivamente.

Do mesmo xeito que nas exportacións, tamén se rexistra unha concentración do valor das importacións no caso da automoción, téxtil e do peixe, así coma unha concentración no caso das compras aos países da UE. Sen embargo, á hora de falar das importacións cómpre salientar o volume medio das compras realizadas polas empresas importadoras regulares en Arxentina e Venezuela no ano 2003, que tras Francia (5.212,8 miles de euros), se converten no segundo e terceiro máis importante (3.851,1 e 3.748,5 miles de euros).

• Programas de fomento das exportacións

Nos importantes avances realizados polas empresas galegas no seu proceso de saída e incorporación ao mercado exterior xogaron un papel destacado, entre outros, os distintos programas de fomento das exportacións, entre eles o Plan de Iniciación a la Promoción Exterior⁵ (plan PIPE), o Plan de Fomento das Exportacións galegas (Plan Foexga) ou as accións ou instrumentos de apoio desenvolvidos polo Igape.

O Instituto Español de Comercio Exterior (ICEX) e o Consejo Superior de Cámaras de Comercio, coa colaboración das Comunidades Autónomas e as Cámaras de Comercio, puxeron en marcha en 1997 o denominado **Plan de Iniciación a la Promoción Exterior**. Dende o seu inicio en Galicia no ano 1998, as 388 empresas participantes neste programa presentan o seguinte perfil medio: o volume de facturación ascende a 2.395,9 miles de euros; o número de empregados por empresa é de 24,3 traballadores e a porcentaxe de exportación, do 8,0%.

Do conxunto de empresas participantes no programa PIPE, o 39,6% das mesmas pertencen á provincia de A Coruña e un 39,0% á de Pontevedra, mentres que a contribución de Ourense e Lugo sitúase nos 11,1% e 10,3%, respectivamente. O feito de que o programa se

**Características das empresas PIPE en Galicia e
España 1996-2003**

	Galicia	España
	(%)	
Facturación (en miles de €)		
0 - 600	22,2	25,8
600 - 1.800	26,7	29,4
1.800 - 3.000	18,1	16,5
3.000 - 6.000	19,2	16,5
6.000 - 9.000	7,9	4,7
9.000 - 15.000	4,5	3,5
Máis de 15.000	1,5	3,5
Traballadores		
0 - 9	25,7	30,8
10 - 19	23,5	25,9
20 - 29	13,2	16,0
30 - 39	9,7	9,9
40 - 49	9,0	6,2
Máis de 49	19,0	11,1
Cifra exportación (en miles de €)		
0 - 30	38,2	51,9
30 - 60	7,1	8,6
60 - 150	9,7	16,0
150 - 300	12,4	2,5
300 - 600	13,9	9,9
600 - 1.500	15,0	7,4
1.500 - 3.000	3,4	2,5
Máis de 3.000	0,4	1,2
Empresas segundo sectores		
Agroalimentario	26,0	26,0
Industria	39,0	35,0
Servizos	5,0	10,0
Consumo	30,0	29,0

Fonte: Fernández Vizoso, Isabel. El programa PIPE 2000 en Galicia,
Boletín ICE Económico, nº 2862, páxinas 57-69

■ 2.5.4.

dirixa ás pemes e que as empresas se distribúen por demarcacións camerais segundo o seu domicilio social explica o contraste entre a distribución provincial das exportacións e a distribución provincial das “empresas PIPE”.

Coma se reflicte no **cadro 2.5.4.**, entre as principais características das empresas rexistradas no programa PIPE de Galicia cómpre salientar, en primeiro lugar, que case a metade das empresas presentan unha facturación inferior a 1.800 miles de euros, mentres que o 86,1% non acada os 6.000 miles de euros (55,3% e 88,2% no conxunto do Estado). En segundo lugar, Galicia, en comparación co conxunto do Estado, amosa unha preponderancia maior no caso das medianas empresas (entre 50 e 250 traballadores) e unha menor no caso das microempresas e das pequenas empresas. No que atinxe ás cifras de exportación declaradas, as empresas galegas posuían algo máis de experiencia exportadora que a maioría das empresas de España, tendo en conta que 55,9% das empresas españolas exportaban por valor inferior a 30.000 euros, cando en Galicia esta porcentaxe era do 38,2%. Finalmente, canto á distribución sectorial, as principais diferenzas atópanse nos sectores servizos e de bens industriais, xa que os primeiros representan no global estatal o dobre que o que representan en Galicia, mentres a importancia relativa dos bens industriais en Galicia, por mor da influencia das exportacións dos compoñentes da automoción, é superior á rexistrada no conxunto do Estado.

Canto á evolución exportadora das empresas participantes no programa en Galicia, **cadros 2.5.5.** e **A.15.**, salienta un mellor comportamento que o rexistrado polo conxunto das exportacións galegas e españolas. Agás o acontecido no ano 2000, cómpre salientar a medra da importancia relativa do valor das exportacións das empresas PIPE no total galego, acadando en 2003 un 2,3% fronte aos 1,5% do ano 1996. Asemade, é importante destacar que estas empresas presentan unha menor concentración xeográfica nos países da UE que o conxunto das exportacións galegas, xa que mentres que cerca dun 80% das exportacións galegas se dirixen a estes países, no caso das empresas do programa, esta porcentaxe é do 72% no ano do inicio do programa e do 67% aos dous anos.

Exportacións anuais das empresas galegas dos programas PIPE 1996-2003

Empresas	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
(en millóns de €)								
PIPE 96	26	8,77	9,59	16,34	20,57	25,43	29,36	31,93
PIPE 97	36	18,64	22,07	26,37	27,94	32,51	36,70	38,79
PIPE 98	46	15,33	19,17	23,72	29,36	36,22	44,93	57,04
PIPE 99	48	6,15	9,66	10,56	12,16	19,37	22,63	26,56
PIPE 00	45	4,41	8,87	12,11	16,95	24,70	24,67	23,60
PIPE 01	36	6,78	8,65	8,93	9,77	11,06	9,13	21,33
PIPE 02	31	1,08	0,88	3,81	5,54	5,72	7,17	15,34
PIPE 03	39	1,45	1,78	2,74	4,42	6,28	9,98	12,77
Total PIPE	307	62,61	80,67	104,58	126,71	161,29	184,57	227,36
Total Galicia		4.227,54	4.876,49	5.347,27	6.011,03	8.298,40	9.266,46	9.957,42
Total España		78.212,10	93.419,37	99.849,46	104.786,52	124.174,82	129.770,77	138.119,05

Fonte: Fernández Vizoso, Isabel. El programa PIPE 2000 en Galicia, Boletín ICE Económico, nº 2862, páxinas 57-69

2.5.5.

Resumo das actuacións do Plan FOEXGA 2000-2005

	Accións	Total	Aportacións Xunta	Aportacións empresas	Aportacións Cámaras
			(en €)		
Misións comerciais directas	226	4.833.584,56	2.030.768	1.579.845	1.222.972
Misións comerciais inversas	59	619.546,51	348.950	4.792	265.804
Misións de estudos	14	366.210,88	138.291	140.475	87.444
Encontros empresariais	17	404.142,04	109.772	203.800	90.570
Ferías internacionais	209	4.751.798,65	1.449.714	2.188.683	1.113.402
Bolseiros no exterior	130	2.065.557,36	1.032.779	-	1.032.778
Outras accións	275	1.783.633,03	1.035.970	55.821	691.843
Total	930	14.824.473,04	6.146.244,26	4.173.415,72	4.504.813,07

Fonte: Dirección Xeral de Comercio e Consumo

2.5.6.

Xunto ao devandito Plan PIPE, cómpre salientar o **Plan de Fomento das Exportacións galegas (Foexga)** no que participan a Xunta de Galicia, as empresas e as Cámaras de Comercio. Coma indica o **cadro 2.5.6.**, no período 2000-2005 leváronse a cabo un total de 930 actuacións, cun investimento conxunto de 14.824,5 miles de euros, dos que a Xunta de Galicia participa co 41,5%, as Cámaras de Comercio cun 30,4% e as empresas co restante 28,1%.

As principais actuacións, en canto ao investimento se refire, son as correspondentes ás misións comerciais directas, cun importe total de 4.833,6 miles de euros, seguidas polas participacións en feiras internacionais, con 4.751,8 miles de euros. En conxunto, estas actuacións representan o 64,7% do investimento total nestes programas e o 46,8% das accións totais realizadas.

No que atinxe aos **instrumentos de apoio** ofrecidos polo Instituto Galego de Promoción Económica (**Igape**) para facilitar a internacionalización das pequenas e medianas empresas (PEMES) e o incremento das súas exportacións, este organismo dispón de servizos tanto en Galicia coma nos países de destino. Entre estes servizos destacan os da póliza de seguros á exportación, o servizo de interpretación telefónica simultánea, os estudos de mercado referidos a 39 países de todo o mundo ou as axudas financeiras para analizar a capacidade de internacionalización da empresa ou para elaborar estudos á medida das propias necesidades. Dos 758 estudos de mercado realizados ao longo do período 2000-2006, o 44% dirixíronse ás actividades da industria a confección e da peletaría e téxtil, industria de produtos alimenticios e bebidas, sobre todo peixe fresco ou en conserva e viños, automoción, construción e a industria química (**cadro A.17.**).

Asemade, o Igape dispón ademais de centros de promoción de negocios en Alemaña, Polonia, Xapón e China, e conta con servizos especializados de apoio para Estados Unidos. Estes cetros diríxense non só á promoción de Galicia e á proxección exterior das súas empresas senón tamén á captación de investimentos estranxeiros. Entre as súas labores cotiáns está a celebración de presentacións, elaboración e seguimento de mailings, asistencia a feiras, elaboración de informes, celebración de entrevistas con empresas...

Para facilitar ás empresas a súa internacionalización, o Igape conta cunha base de datos de axentes comerciais mediadores no exterior. O obxectivo é o de apoiar as exportacións mediante a instrumentación dunha relación de axentes expertos en comercio exterior, canles de distribución e servizos de apoio á internacionalización.

Como consecuencia das distintas actuacións levadas a cabo para captar proxectos de capital non galego (doutros CC.AA. e do estranxeiro), no período 2000-2006 captáronse un total de 131 proxectos, ascendendo o seu volume de investimento a 1.123,4 millóns de euros (125,9 millóns de euros corresponden ás subvencións). O **cadro A.18.** reflicte que estes proxectos presentan o obxectivos de crear 4.190 empregos e manter 14.142 postos de traballo.

Francia e Alemaña son os principais países en canto ao número de proxectos de capital estranxeiro, ao acoller o 34,8% dos mesmos. Os 16 proxectos destes países representan máis do 60% do investimento e das subvencións outorgadas, así como o 22,8% do emprego a crear e o 65,8% do emprego a manter.

Finalmente, outro servizo que pode servir de indicador da proxección das empresas galegas é o das consultas de internacionalización atendidas dende o Igape, os cinco centros de promoción de negocios ou a través dos bolseiros de promoción exterior, que na actualidade están localizados en 18 países. As máis habituais están relacionadas con solicitudes de información ou xestións nos mercados obxectivo, principalmente respecto aos países onde se atopan os devanditos cinco centros de promoción, e se dirixen a todo tipo de actividades empresariais, entre as que salientan as relacionadas coa alimentación, os servizos (agás comercio), o téxtil-confección e o comercio (**cadro A.19.**).

Investimento galego no exterior e IDE en Galicia

Ao longo dos últimos anos, a importancia relativa de Galicia tanto coma receptora de investimentos estranxeiros directos en España coma provedora dos investimentos españois cara o estranxeiro, foi moi reducida. Xunto a este baixo peso relativo dos fluxos de investimento, cómpre salientar que a comunidade autónoma galega compórtase, no conxunto do período comprendido entre 2000 e 2005, coma exportadora neta de capitais.

No que atinxe ao **investimento directo estranxeiro** (IDE) en Galicia, no sexenio 2000-2005 Galicia contabilizou un investimento total de 1.653,1 millóns de euros, o que representa o 1,9% do investimento no conxunto do Estado⁶. A meirande parte do IDE procede dos países da Unión Europea, que aportan o 93,9% do investimento total en Galicia. Os tres investidores fundamentais son Portugal, o Reino Unido e Francia, que achegan o 81,5% do investimento en Galicia. Coma se amosa no **cadro 2.5.7.**, existe unha importante diferenza co acontecido no conxunto do Estado, onde o investimento dos países comunitarios representa o 89,2% do investimento total en España e os tres países mencionados tan só significan o 40,5% do investimento.

Fóra da UE-25, o limitado investimento estranxeiro en Galicia provén fundamentalmente dos países latinoamericanos, cun 1,9% (5% no conxunto do Estado). Os principais investidores son Panamá e México, co 0,7% do investimento total.

Canto á súa distribución sectorial, dous grandes sectores acollen máis de tres cuartas partes do investimento estranxeiro: o de outras manufacturas, cun 49,1% do IDE en Galicia,

Investimento estranxeiro en Galicia e España 2000-05: distribución segundo sector e país

	Galicia		España		G / E
	(en miles de €)	(%)	(en miles de €)	(%)	
Investimento total	1.653.136,7	100	85.253.220,4	100	1,9
Sector primario	6.853,5	0,4	273.076,6	0,3	2,5
Industria	906.454,7	54,8	22.866.579,5	26,8	4,0
Produc./distrib.eléctrica, gas e auga	16.003,7	1,0	4.069.988,5	4,8	0,4
Ind. extractivas, refino petróleo	36.414,2	2,2	715.891,3	0,8	5,1
Alimentación, bebidas e tabaco	7.239,1	0,4	2.583.951,8	3,0	0,3
Ind. téxtil e da confección	3.366,0	0,2	513.663,0	0,6	0,7
Ind. papel, edición e artes gráficas	2.546,6	0,2	1.758.982,9	2,1	0,1
Ind. química e transformación caucho e plásticos	29.098,6	1,8	3.968.249,9	4,7	0,7
Outras manufacturas	811.786,6	49,1	9.255.852,1	10,9	8,8
Fabric. outros produtos minerais non metálicos	506.007,2	30,6	5.249.395,5	6,2	9,6
Fabric. vehículos motor e compoñentes	270.783,0	16,4	829.435,7	1,0	32,6
Construción	37.085,3	2,2	1.066.443,4	1,3	3,5
Servizos	702.743,2	42,5	61.047.121,0	71,6	1,2
Comercio	8.159,7	0,5	6.251.392,4	7,3	0,1
Hostalería	9.707,9	0,6	1.573.630,6	1,8	0,6
Transportes e comunicacións	110.645,4	6,7	29.073.162,6	34,1	0,4
Intermediación financeira, banca e seguros	486.362,7	29,4	9.327.489,5	10,9	5,2
Act. inmobiliarias e servizos	87.343,6	5,3	11.561.639,6	13,6	0,8
Outros	523,9	0,0	3.259.806,3	3,8	0,0
Países OCDE	1.588.559,9	96,1	82.674.073,4	97,0	1,9
Unión Europea (UE-25)	1.552.076,6	93,9	76.005.877,0	89,2	2,0
Alemaña	6.702,1	0,4	5.520.909,2	6,5	0,1
Bélxica	172,2	0,0	1.029.706,2	1,2	0,0
Chipre	0,6	0,0	8.936,4	0,0	0,0
Dinamarca	6.606,1	0,4	629.472,4	0,7	1,0
Eslovenia	30,1	0,0	999,6	0,0	3,0
Francia	255.851,1	15,5	8.207.076,7	9,6	3,1
Italia	32.935,8	2,0	2.967.939,9	3,5	1,1
Irlanda	60,1	0,0	102.007,1	0,1	0,1
Luxemburgo	17.989,4	1,1	7.815.958,9	9,2	0,2
Países Baixos	139.802,9	8,5	22.051.326,3	25,9	0,6
Polonia	10,0	0,0	23.604,4	0,0	0,0
Portugal	707.246,9	42,8	4.807.886,2	5,6	14,7
República Eslovaca	3,2	0,0	1.765,7	0,0	0,2
Reino Unido	384.666,1	23,3	21.550.521,6	25,3	1,8
Resto países	-	-	1.287.766,5	1,5	-
Paraísos fiscais	14.314,3	0,9	1.399.244,6	1,6	1,0
Países africanos	176,3	0,0	66.446,7	0,1	0,3
Latinoamérica	34.425,3	2,1	1.102.246,9	1,3	3,1
Arxentina	4.499,9	0,3	81.357,8	0,1	5,5
Brasil	2.729,6	0,2	30.898,0	0,0	8,8
Panamá	12.135,2	0,7	210.285,3	0,2	5,8
Venezuela	6.794,8	0,4	70.022,6	0,1	9,7
América do Norte	31.837,7	1,9	4.285.674,6	5,0	0,7
Estados Unidos	19.993,7	1,2	3.844.508,3	4,5	0,5
México	11.525,5	0,7	297.858,1	0,3	3,9
Asia e Oceanía	150,4	0,0	557.615,3	0,7	0,0

Fonte: Ministerio de Economía y Hacienda, Dirección General de Política Comercial e Inversiones Exteriores

■ 2.5.7.

Investimento galego e español no estranxeiro 2000-05: distribución segundo sector e país

	Galicia		España		G / E
	(en miles de €)	(%)	(en miles de €)	(%)	(%)
Investimento total	3.517.759,7	100	189.101.737,1	100	1,9
Sector primario	245.645,9	7,0	379.978,8	0,2	64,6
Industria	1.981.586,2	56,3	53.169.426,7	28,1	3,7
Produc./distrib.eléctrica, gas e auga	13.500,0	0,4	9.898.867,1	5,2	0,1
Ind. extractivas, refino petróleo	1.932,7	0,1	3.772.248,1	2,0	0,1
Alimentación, bebidas e tabaco	141.885,0	4,0	8.319.783,6	4,4	1,7
Ind. téxtil e da confección	8.526,0	0,2	868.662,1	0,5	1,0
Ind. papel, edición e artes gráficas	196,0	0,0	1.446.835,7	0,8	0,0
Ind. química e transformación caucho e plásticos	15.589,6	0,4	7.397.635,3	3,9	0,2
Outras manufacturas	1.799.956,8	51,2	21.465.394,9	11,4	8,4
Fabric. outros produtos minerais non metálicos	1.036.853,1	29,5	10.237.594,6	5,4	10,1
Fabric. vehículos motor e compoñentes	527.608,3	15,0	2.934.915,8	1,6	18,0
Construción	24.067,7	0,7	2.756.183,4	1,5	0,9
Servizos	1.266.460,0	36,0	132.796.148,2	70,2	1,0
Comercio	845.010,6	24,0	11.469.473,4	6,1	7,4
Hostalería	10.310,8	0,3	1.971.686,4	1,0	0,5
Transportes e comunicacións	2.318,0	0,1	47.219.853,6	25,0	0,0
Intermediación financeira, banca e seguros	65.918,4	1,9	54.601.767,2	28,9	0,1
Act. Inmobiliarias e servizos	336.947,7	9,6	13.578.794,8	7,2	2,5
Outros	5.954,5	0,2	3.954.572,9	2,1	0,2
Países OCDE	1.503.710,4	42,7	138.926.683,8	73,5	1,1
Unión Europea (UE-25)	1.102.331,9	31,3	101.213.014,4	53,5	1,1
Austria	6.263,7	0,2	431.258,1	0,2	1,5
Bélxica	43.012,4	1,2	588.733,9	0,3	7,3
Alemaña	38.305,5	1,1	12.222.597,7	6,5	0,3
Dinamarca	21.525,2	0,6	1.105.829,4	0,6	1,9
Francia	176.853,7	5,0	12.991.154,2	6,9	1,4
Reino Unido	122.148,9	3,5	23.690.997,7	12,5	0,5
Grecia	22.756,2	0,6	597.998,3	0,3	3,8
Irlanda	25.058,4	0,7	1.545.822,4	0,8	1,6
Italia	190.488,2	5,4	6.554.890,9	3,5	2,9
Luxemburgo	1.027,9	0,0	2.069.943,5	1,1	0,0
Países Baixos	48.499,1	1,4	19.084.680,2	10,1	0,3
Portugal	365.703,9	10,4	10.925.990,2	5,8	3,3
Suecia	10.418,9	0,3	209.639,2	0,1	5,0
República Checa	10.827,5	0,3	3.811.762,8	2,0	0,3
Hungria	2.113,4	0,1	4.591.616,1	2,4	0,0
Lituania	11,5	0,0	1.276,5	0,0	0,9
Polonia	17.312,5	0,5	552.222,9	0,3	
República Eslovaca	5,0	0,0	46.570,5	0,0	0,0
Paraísos fiscais	15.563,3	0,4	2.686.657,3	1,4	0,6
Países africanos	408.823,9	11,6	2.975.007,2	1,6	13,7
Latinoamérica	1.575.618,6	44,8	43.938.610,5	23,2	3,6
Arxentina	583.621,9	16,6	9.461.511,5	5,0	6,2
Brasil	797.871,7	22,7	20.713.085,7	11,0	3,9
Uruguai	10.924,8	0,3	1.243.546,1	0,7	0,9
Venezuela	26.876,9	0,8	1.489.015,0	0,8	1,8
América do Norte	269.641,7	7,7	29.542.601,8	15,6	0,9
Estados Unidos	115.882,0	3,3	15.464.022,0	8,2	0,7
México	145.955,2	4,1	13.161.331,1	7,0	1,1
Asia e Oceanía	76.840,6	2,2	2.249.153,5	1,2	3,4

Fonte: Ministerio de Economía y Hacienda, Dirección General de Política Comercial e Inversiones Exteriores

■ 2.5.8.

e o de intermediación financeira, banca e seguros, co 29,4%. Séguenlle en importancia os sectores de transportes e comunicacións e o de actividades inmobiliarias e servizos, co 6,7% e 5,3%, respectivamente. Ao igual que no caso da distribución xeográfica, Galicia e o conxunto do Estado amosan importantes diferenzas, xa que estes catro sectores acollen en España o 46,3% do IDE, fronte ao 90,5% en Galicia.

Dentro destes sectores, o IDE diríxese fundamentalmente a tres grupos de actividade: o de fabricación doutros produtos minerais, non metálicos, co 30,6% do investimento estranxeiro en Galicia no período considerado; o de seguros e plans de pensións, agás a S.S., co 22,3%; e o de fabricación de vehículos de motor e compoñentes, co 16,4%. No conxunto do Estado, estas porcentaxes foron do 6,2%, 4,3% e 1,0%, respectivamente.

O **investimento directo bruto galego no exterior** ascendeu a 3.517,8 millóns de euros entre 2000 e 2005, o que significa que Galicia realizou neses anos o 1,9% do investimento español no exterior. Tendo en conta a distinta evolución seguida polo investimento galego e español no exterior (en Galicia medra en toda a serie analizada, agás en 2003, mentres que no conxunto do Estado só o fai en 2004), a importancia relativa do investimento galego no exterior pasa do 0,4% do investimento español ao principio do período ao 2,7% do ano 2005.

A diferenza do IDE, o investimento galego total nos seis anos considerados diríxese maioritariamente aos países latinoamericanos, cun 44,8% do investimento total, seguidos da UE-25, co 31,3%. Pola contra, no conxunto do Estado a principal área de destino dos investimentos son os países da Unión, que acollen o 53,5% do seu investimento exterior, seguidos polos países latinoamericanos, cun 23,2%. Atendendo a distribución segundo países, o investimento galego concéntrase principalmente en Brasil, que acolle o 22,7% do mesmo, seguido por Arxentina, co 16,6%. No ámbito da Unión Europea, cómpre salientar a Portugal, co 10,4% do investimento galego no exterior, Italia, co 5,4%, e Francia, co 5%.

Os sectores máis importantes nos que se realiza o investimento son os de outras manufacturas e o de comercio, que nos seis anos considerados acollen o 51,2% e 24,0% do investimento galego no exterior (11,4% e 6,1% no conxunto do Estado). O investimento no sector de outras manufacturas concéntrase nas ramas de fabricantes de outros minerais non metálicos e o de fabricación de vehículos de motor e compoñentes, e no caso do sector comercio, nas ramas de comercio polo miúdo (agás vehículos de motor) e comercio por xunto e intermediarios de comercio. ■

Notas do apartado

1 Empresas exportadoras (importadoras) regulares son todas aquelas empresas que realizaron exportacións ou expedicións (importacións ou introducións) en cada un dos catro anos comprendidos no período 2000-2003.

2 No primeiro capítulo deste informe sinalábase que o principal mercado exterior de Galicia é o constituído polo resto das Comunidades Autónomas, que acollen en torno ao 65% das importacións e case o 60% das exportacións galegas. Nos seis anos considerados, o saldo desta balanza comercial foi deficitario, experimentando unha taxa de crecemento medio anual acumulativo do 10,2% (a medra acumulada entre 1999 e 2004 foi do 58,6%). A taxa de cobertura descendeu en case un punto porcentual, pasando dos 78,6% aos 77,7% de 2004.

3 A visión da orientación exportadora de Galicia mídese pola comparación do valor das exportacións e o VEB xerado nas distintas ramas de actividade.

4 Miguel Ángel Otero Simón. La empresa exportadora gallega ante las nuevas tendencias del comercio mundial. Boletín Económico de Información Comercial Española, 2005, nº. 2868, p 48

5 Programa dirixido a pequenas e medianas empresas (PEMEs) que, dispoñendo de produto propio e con potencial exportador, cumpran os seguintes requisitos: unha facturación inferior a 40 millóns de euros e que non exporte máis dun 30% da mesma; que teña menos de 250 empregados; que non sexa propiedade dunha empresa non PEME en máis dun 25%; e que queiran coñecer as súas posibilidades noutros mercados.

6 Cómpre salientar que a distribución do investimento estranxeiro segundo Comunidade autónoma é un tanto errática polo feito de que os titulares do investimento soen atribuílo á C.A. que é "sede social" da empresa.

3 **Análise DAFO**

Análise DAFO do sistema produtivo de Galicia: debilidades, ameazas, fortalezas e oportunidades

Tendo en conta o marco socioeconómico no que se desenvolve a economía galega descrito no capítulo 1.- **Panorama xeral**, así como a análise dos principais factores que incidían na competitividade da comunidade autónoma (capítulo 2.- **Factores de competitividade**) e as opinións recollidas nos cuestionarios enviados a diferentes axentes sociais (**anexo**), neste capítulo súxírense unha serie de aspectos a ter en consideración á hora de determinar futuras actuacións ou políticas.

As principais conclusións sistematízanse nunha matriz DAFO, onde se recollen as debilidades, ameazas, fortalezas e oportunidades para o sector produtivo galego. Aínda que a diferenciación entre factores internos e externos non sempre está claramente definida, na primeira parte do capítulo preséntanse os factores internos, fortalezas e debilidades, e na segunda parte do mesmo, os factores externos, que poden ter un impacto tanto positivo como negativo: oportunidades e ameazas.

A continuación resáltanse 79 aspectos relacionados co entorno (42 oportunidades e 37 ameazas) e 69 aspectos internos (30 fortalezas e 39 debilidades). Co obxecto dunha posterior definición de políticas e actuacións, e na liña da estrutura do informe, os distintos aspectos sinalados agrúpanse en sete grandes apartados: posición xeoestratéxica; crecemento económico e sistema produtivo; estrutura e desenvolvemento empresarial; infraestruturas; capital humano; investigación e desenvolvemento (I+D) e internacionalización.

Identificación de factores internos

Factores internos considéranse todos aqueles trazos, variables, características e/ou situacións que inciden positivamente (*fortalezas*) ou dificultan (*debilidades*) o crecemento, proxección, credibilidade ou desenvolvemento económico dun determinado territorio xa que facilitan ou reducen a súa capacidade de resposta e competitividade.

• Fortalezas

Posición xeoestratéxica

- A pesar dos problemas que para a economía galega pode supor o estar lonxe dos centros de decisión e dos principais mercados, a súa xeoposición atlántica permítelle ter unha **posición portuaria privilexiada con relación ás autoestradas do mar**: Galicia está no punto de paso das liñas transoceánicas Europa-Asia, Europa-África e Europa-América.

- Ligado ao punto anterior, cómpre salientar a grande capacidade para cubrir as nece-

■ Debilidades

- Situación periférica: afastamento núcleos económicos e de decisión.
- Elevado peso relativo do sector agrario en comparación coa media española.
- Estrutura produtiva pouco diversificada e centrada en actividades qe xeran pouco valor engadido.
- Abandono de zonas rurais.
- Deterioro relativo do peso demográfico no conxunto do Estado.
- Desequilibrio existente entre a Galicia occidental e o interior. Abandono de zonas rurais.
- Elevado peso relativo da poboación dependente en Galicia.
- Atonía relativa do mercado de traballo que non actúa de atractivo.
- Taxas de actividade e ocupación inferiores á media estatal e altas taxas de desemprego.
- Baixa participación da muller no mercado de traballo.
- Produtividade aparente do factor traballo moi por baixo da media estatal.
- Atomización e pequena dimensión empresarial.
- Peso relativo menor que en España das SRL e SA. Maior peso das Persoas Físicas.
- Individualismo. Insuficiente cultura empresarial e escasa cooperación interempresarial.
- Insuficiente grado de coordinación entre as administracións públicas e entre estas e as empresas.
- A pesar do avance, escaso esforzo por parte da Administración dirixido á simplificación de trámites e apoio e información ao emprendedor.
- Déficits de infraestruturas, nomeadamente ferroviarias, portuarias e intermodalidade.
- Insuficiente e inadecuada oferta de solo industrial.
- Esforzo investidor moi por baixo da media española e europea. A pesar da medra experimentada nos últimos anos, o indicador de actividade inventiva e a relación entre empregos en actividades de I+D a tempo completo por cada 1.000 activos seguen sendo inferiores á media española (71,6% e 80,9%, respectivamente).
- Asemade, actividade de I+D moi concentrada no sector público.
- Escasa integración e coordinación entre empresa-universidade-administración.
- O sector exterior presenta unha elevada vulnerabilidade e dependencia.
- Reducida proxección cara ao exterior e baixa capacidade de atracción de investimentos estranxeiros.

■ Fortalezas

- Posición portuaria privilexiada con relación ás autoestradas do mar.
- Disposición bioclimática: dispoñibilidade recursos naturais e enerxéticos e riqueza edáfica e xeolóxica.
- Taxas de crecemento do PIB superiores á media europea.
- O sector industrial galego presenta medras superiores á media estatal.
- Crecente desenvolvemento de estratexias de integración por parte das empresas.
- Cultura e sistemas produtivos tradicionais con amplo recorrido de mellora.
- Existencia dunha cultura especialmente orientada á calidade de produtos e servizos.
- A dimensión da empresa galega outórgalle certa flexibilidade e capacidade de adaptación empresarial a circunstancias cambiantes do entorno.
- Progresiva profesionalización empresarial e mellora da estrutura financeira das empresas
- Nº de altas empresariais superior ao de baixas. Taxa de mortalidade inferior á media estatal.
- A rede de técnicos de emprego.
- Moderado optimismo sobre a evolución futura da economía galega.
- Condicións naturais de abrigo dos portos e o seu potencial de crecemento.
- O avance da formación do capital humano en Galicia.
- Crecente sensibilización sobre a importancia do sistema de formación ocupacional e continua.
- Os 20 Puntos de Asesoramento de Inicio e Tramitación e o Centro Europeo de Empresas e Innovación.
- Entramado relacional en torno ao Parque Tecnolóxico de Galicia.
- A Rede de Centros Tecnolóxicos de Galicia (Retgalia), que ten entre os seus obxectivos o de contribuír a acadar a calidade total do sistema galego de innovación.

■ Ameazas

- Perda de competitividade: fortaleza euro, diferenciais de inflación ...
- Ampliación da UE cara aos países do leste: perda de financiamento comunitario.
- Ausencia de sentimento de globalización.
- Galicia atópase lonxe do cumprimento dos obxectivos da renovada Axenda de Lisboa.
- Desequilibrios poboacionais e de xeración do PIB.
- Insuficiente grado de control do cumprimento dos diferentes plans económicos e sectoriais: freo á mellora da calidade dos produtos e ao desenvolvemento das actividades produtivas.
- A non converxencia activa coa media estatal.
- Necesidade de fortes adaptacións das empresas galegas tanto á lexislación comunitaria sobre medio ambiente como amosa requirimentos para o cumprimento dos acordos de Kioto.
- Percíbese unha insuficiente capacidade innovadora para o desenvolvemento de novas estruturas baseadas na cooperación e o asociacionismo que mellore eficiencia e produtividade global.
- O proceso de deslocalización industrial.
- Escaso desenvolvemento dun sistema ferroviario competitivo.
- Incerteza sobre os prazos de execución dos investimentos planificados e reducida coordinación interadministrativa na planificación dos mesmos.
- Carencia de solo industrial adecuado e incidencia negativa da especulación e o elevado prezo do mesmo.
- Incapacidade para reter persoas formadas nas Universidades galegas
- Insuficiente aproveitamento por parte das empresas do potencial existente nas Universidades e centros tecnolóxicos.
- Continuo e crecente saldo comercial deficitario: con terceiros países e co resto das CC.AA.
- Excesiva atomización industrial: limita o acceso a novos mercados, novos procesos de internacionalización e ao financiamento.
- Perda de competitividade se non se consegue atraer a Galicia novos provedores.

■ Oportunidades

- A intensificación das relacións transfronteirizas: Eurorrexión Galicia - Norte de Portugal.
- Reforma da política de cohesión e europea e as novas prioridades de financiamento 2007-2013.
- A ampliación da UE: incremento de mercado e maior mobilidade.
- Globalización e internacionalización en xeral.
- Evolución favorable dos tipos de xuro.
- Evolución positiva da economía galega e española respecto ao conxunto da UE.
- O establecemento dun marco de concertación e de diálogo social.
- Importancia estratéxica das actividades do sector primario.
- O peche dos ciclos produtivos con industrias de transformación que permitan a elaboración de produtos de alto valor engadido.
- Percorrido que aínda ten o sector turístico.
- Maior cultura social orientada cara a calidade e seguridade alimentaria.
- Revalorización sociocultural das actividades tradicionais e especificamente rurais.
- Incremento da conciencia social sobre a necesidade de aplicación de medidas para a mellora da conservación do medio ambiente e o desenvolvemento sostible.
- Creación de redes de cooperación empresarial.
- Desenvolvemento proxectos de I+D no sector privado en colaboración coa Admón. e as Universidades.
- RETGALIA.
- Esfuerzo mantido para mellora da cualificación da man de obra.
- Crecente integración social de internet.
- O papel dos *lobbies* galegos no exterior e a condición de Galicia coma porta de entrada para os países iberoamericanos.

sidades da demanda baseada no desenvolvemento do transporte marítimo de corta distancia (*short sea shipping*) a través das autoestradas do mar que conectan os portos galegos cos principais portos de mercadorías europeos, facilitando tanto as importacións como o acceso a novos mercados de venda.

- A disposición bioclimática tradúcese non só nunha elevada dispoñibilidade de recursos naturais e enerxéticos (auga, pedra, madeira, rías...), senón tamén nunha importante riqueza edáfica e xeolóxica. Estas condicións naturais favorecen tanto á obtención de grandes producións como á calidade de moitos produtos, produtos requiridos e demandados polo mercado, que transformados e elaborados poden crear un importante valor engadido e supor un potencial exportador (madeira, produtos ecolóxicos agrícolas, acuicultura, ...).

Este patrimonio natural, xunto co riquísimo patrimonio histórico-relixioso-cultural galego, definen os seus **valores paisaxísticos** e actúan coma elemento de atracción.

Crecedemento económico e sistema produtivo

- Ao longo dos últimos anos, Galicia presentou unha **taxas de crecedemento** da súa actividade produtiva superiores ás rexistradas no conxunto dos países da Unión Europea. Por contra, o crecedemento medio do PIB galego no período 2000-05 foi tres décimas inferior á media española (tan só no ano 2004, Galicia presentou unha medra superior).

- Dende a óptica da estrutura produtiva, ao longo dos seis anos considerados a economía galega amósase menos dependente dos servizos de mercado que a economía española, en tanto que a contribución ao VEB dos sectores agrario, enerxético, construción e servizos non de mercado amosan unha importancia relativa superior.

Dada a maior taxa de crecedemento do conxunto do sector industrial galego dende o ano 2002, a súa achega ao VEB galego é similar ao español nos dous últimos anos.

- Crecente desenvolvemento de **estratexias de integración** vertical e horizontal por parte das empresas e grupos galegos, que inciden e favorecen unha maior integración e cohesión de determinadas cadeas produtivas, coma as do automóbil, naval, granito, madeira ou acuicultura.

- Existencia dun importante nivel de capital intelectual e *know-how* asociado ás principais actividades produtivas (industria agroalimentaria, automoción, naval, forestal-madeira, loxística...), que favorece a capitalización da experiencia e o desenvolvemento de actividades innovadoras.

- En Galicia existe unha **cultura e sistemas produtivos tradicionais** con amplo recorrido de mellora.

- Existencia dunha cultura especialmente orientada á calidade de produtos e servizos: dado que ésta é un dos factores de éxito máis relevantes para competir na actualidade, o sector produtivo galego disfrutará dun favorable posicionamento de cara a competir nos mercados exteriores.

Na actualidade existen 19 produtos agroalimentarios co distintivo Denominación de Orixe ou selos de identificación propios: cinco viños (Ribeiro, Valdeorras, Rías Baixas, Monterrei e Ribeira Sacra), catro augardentes e licores ("Orujo de Galicia/augardente de Galicia", Augardente de herbas de Galicia, Licor de herbas de Galicia e Licor café de Galicia), catro queixos (Queixo tetilla, Arzúa-Ulloa, San Simón da Costa e Cebreiro), dúas carnes ("Ternera gallega" e "Lacón gallego"), Mel de Galicia, Pataca de Galicia, Pan de Cea e Agricultura ecolóxica de Galicia.

Xunto aos devanditos produtos agroalimentarios, o mexillón galego converteuse recen-

temente no primeiro e único produto do mar a nivel europeo con distintivo de Denominación de Orixe.

- Ao mesmo tempo hai que subliñar a consideración xeralizada da calidade dos subministrados procedentes do mercado galego.

- Importancia do **crecemento da agricultura integrada e ecolóxica**, que favorece o desenvolvemento de materias primas de maior calidade e a obtención de produtos finais cun valor engadido para o produtor, potenciando ademais o desenvolvemento rural.

- Importante desenvolvemento da **acuicultura** como alternativa para garantir o abastecemento de materias primas ante as crecentes dificultades doutras vías de aprovisionamento.

- Galicia é excedentaria en produción enerxética e xera un elevado aporte das **energías renovables**, salientando especialmente na hidráulica e eólica, que a sitúa coma a sexta rexión a nivel mundial e a cuarta europea.

- Cómpre salientar a existencia de novos proxectos innovadores para a elaboración de novos produtos a partir doutros de carácter tradicional en determinados sectores produtivos galegos (madeira, granito, complexo mar-industria, agropecuario, ...).

- O devandito **patrimonio natural-cultural-relixioso** aporta unha salientable potencialidade turística, moi importante para o desenvolvemento económico no ámbito rural.

Estrutura e dinámica empresarial

- Presenza en Galicia de importantes empresas, tanto de capital galego coma pertencentes a grupos foráneos, que, dado que son líderes nos seus sectores de actividade e tecnoloxicamente evolucionadas e con forte vocación exportadora, poden constituír un núcleo duro dinamizador de novos procesos de industrialización.

- **Flexibilidade e capacidade de adaptación** aos cambios do entorno, derivadas da existencia dunha estrutura empresarial fundamentalmente de pemes, con rápida capacidade de manobra para adaptarse a pequenas series, novos gustos e novas preferencias dos clientes.

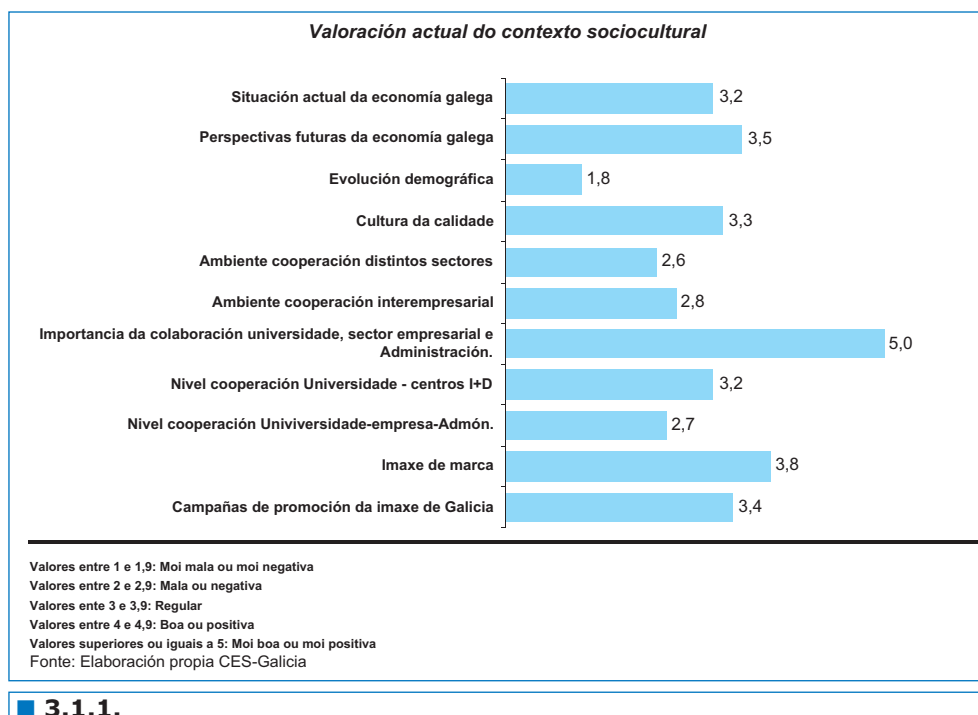
- Positiva tendencia a unha **progresiva profesionalización** das empresas nos últimos anos, existindo un paulatino ingreso nos niveis directivos e cadros intermedios de persoal especializado na xestión empresarial.

- Mellora considerable da estrutura financeira das empresas galegas. A isto contribuíron, xunto á devandita profesionalización dos cadros directivos, o esforzo das institucións públicas e as entidades financeiras.

- Importante avance no desenvolvemento de sistemas de xestión de calidade e de xestión medioambiental.

- Avance no desenvolvemento de estratexias de internacionalización e acceso a novos mercados para continuar o crecemento empresarial. Con todo, é necesario incidir na sensibilización e información sobre oportunidades no ámbito internacional, xa que unha de cada dúas empresas galegas non considera estratéxico o acceso aos mercados internacionais.

- A situación dos costes de persoal no conxunto do tecido produtivo galego. Non obstante, cómpre salientar que na actual economía do coñecemento, a chave do desenvolvemento está na capacidade innovadora, a eficiencia e a calidade.

- En Galicia, ao igual que no conxunto do Estado, o número de empresas que iniciaron a súa actividade económica ao longo dos últimos cinco anos é superior ao número de empresas que cesaron todas as súas actividades. Asemade, cómpre salientar que Galicia presenta unha taxa de mortalidade empresarial, medida coma o número de empresas que cesaron a súa actividade por cada 10.000 habitantes, por baixo da rexistrada de media en España.

- Xunto ao Centro Europeo de Empresas e Innovación (CEEI-BIC Galicia), cómpre salientar a presenza de 20 Puntos de Asesoramento de Inicio e Tramitación (PAIT), aínda que centrados nas Sociedades Limitadas de nova creación.

- Existencia dunha **rede de técnicos de emprego** formada por preto de 400 profesionais especializados no asesoramento empresarial. Os cinco grandes obxectivos desta rede son os da dinamización socioeconómica no ámbito local, o estímulo de proxectos empresariais innovadores baseados no uso das tecnoloxías, o asesoramento para a creación de empresas, a formación de emprendedores e a participación en proxectos comunitarios.

- Moderado **optimismo** sobre a evolución futura da economía galega no seu conxunto. O **cadro 3.1.1.** reflicte que se ben a percepción da economía galega no momento actual e futuro sitúase no rango de valores intermedio ("regular"), os valores medios amosan un certo optimismo na evolución da economía galega, acadando valoracións de 3,2 e 3,5, respectivamente (valores comprendidos entre 1 e 6, sendo 1 "moi negativa" e 6 "moi positiva").

Infraestruturas

- Dada a situación periférica de Galicia, e o papel clave que xoga a loxística, a existencia de portos marítimos con importante potencial de crecemento ofrece a saída ao mar coma alternativa loxística fundamental.

Ademais, as condicións naturais de abrigo dos portos galegos ofrecen unha importante vantaxe comparativa á hora de realizar ampliacións ou establecer novas infraestruturas.

Capital humano

- A pesar de que en 2005 o 55,7% dos galegos tiñan un nivel formativo considerado como baixo e un 27,2%, alto (65,2% e 21,6%, respectivamente, en 2002), cómpre salientar o importante avance da formación do capital humano ao longo dos últimos anos. Asemade, hai que destacar a mellora da formación dos cadros directivos e mandos intermedios a través das tres universidades públicas e os centros privados de formación, nos que salientan especialmente os ligados ás caixas de aforros.

- Crecente sensibilización sobre a importancia do sistema de formación ocupacional e continua para adaptar os coñecementos e habilidades dos recursos humanos aos continuos cambios do entorno, especialmente na aplicación dos avances tecnolóxicos.

Investigación e desenvolvemento

- O activo que supón non só o entramado relacional en torno ao Parque Tecnolóxico de Galicia e a Rede de Centros Tecnolóxicos de Galicia (RETGALIA), senón tamén a actividade das tres universidades neste campo.

• Debilidades**Posición xeoestratégica**

- Neste ámbito, e a pesar das fortalezas indicadas anteriormente, un aspecto desfavorable que hai que salientar é a **situación periférica** de Galicia e o seu afastamento dos principais núcleos económicos e de decisión e a desconexión dos circuitos de maior tráfico de mercadorías.

Dos datos recollidos nos cuestionarios recibidos despréndese a importancia que se lle outorga ao impacto desta localización xeográfica, xa que o 45,7% das respostas o consideran como "negativo" ou "moi negativo". Tal coma se indica no **cadro 3.1.2.**, tan só no 26,1% dos cuestionarios se fai referencia aos aspectos positivos da situación xeoestratégica.

Crecemento económico e estrutura produtiva

- Unha das características da economía galega é a existencia dunha **participación do sector agrario** no seu valor engadido bruto (VEB) por riba da media española. Este sector primario está moi especializado en produtos comúns en países centro europeos.

As actividades primarias, de baixo valor engadido, manteñen un peso importante na ocupación, ao contrario do acontecido no caso do sector terciario, cunha ocupación superior á media estatal.

- Constátase o progresivo **abandono das zonas rurais** ao longo dos últimos anos, o que xera importantes desequilibrios en múltiples factores e perdas de oportunidades produtivas baseadas en determinados sectores tradicionais. Asemade, falta asociacionismo e cooperativismo, especialmente no medio rural, para salvar as explotacións que non teñen relevo e rendibilizar a actividade agrícola.

- Importante incidencia do clima, a meteoroloxía e a **situación xeográfica** no volume e estabilidade da produción de determinados produtos agropecuarios que poderían actuar coma impulso para a sostenibilidade e o desenvolvemento de determinadas áreas xeográficas.

- Atendendo aos índices de especialización relativa da economía galega en referencia á española, cómpre salientar o **desequilibrio sectorial** na estrutura produtiva galega, que se reflicte na concentración en poucos sectores industriais, entre os que destacan, a "industria de papel, edición e artes gráficas", a fabricación de material de transporte, as actividades

Influencia ou importancia concedida no momento actual a distintos aspectos relacionados co sector produtivo en Galicia.

	Moi mala	mala	Regular (%)	boa	Moi boa
Valoración do impacto ou influencia de					
Localización xeográfica de Galicia	10,9	34,8	28,3	19,6	6,5
Ampliación da Unión Europea	8,9	37,8	31,1	8,9	13,3
Cumprimento protocolo Kyoto	4,4	31,1	40,0	15,6	8,9
Competencia asiática	17,4	60,9	17,4	2,2	2,2
Dinámica de mercados	2,2	24,4	37,8	31,1	4,4
Posibilidades de financiamento	2,2	2,2	23,9	41,3	30,4
Adecuación da oferta á demanda de traballo	10,9	26,1	32,6	21,7	8,7
Custos laborais	-	15,2	26,1	37,0	21,7
Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal	2,3	11,4	20,5	43,2	22,7
Valoración actual do contexto sociocultural					
Evolución demográfica	37,0	47,8	10,9	4,3	-
Cultura da calidade	-	28,3	30,4	21,7	19,6
Ambiente cooperación entre os distintos sectores	8,7	37,0	39,1	15,2	-
Ambiente cooperación entre empresas	11,1	33,3	28,9	22,2	4,4
Importancia da colaboración Universidade, empresa e Admón.	-	8,7	-	10,9	80,4
Nivel cooperación Universidades e centros I+D	2,2	31,1	26,7	26,7	13,3
Nivel cooperación Universidade, empresa e Administración.	8,9	42,2	24,4	20,0	4,4
Imaxe de marca	2,2	10,9	17,4	45,7	23,9
Campañas de promoción da imaxe de Galicia	4,3	19,6	26,1	28,3	21,7
Situación actual das seguintes infraestruturas					
Estradas					
conexión con outras zonas de Galicia	4,4	26,7	35,6	22,2	11,1
conexión coa meseta	-	6,7	17,8	31,1	44,4
conexión coa Eurorrexión	2,2	17,8	31,1	31,1	17,8
conexión dos parques empresariais	4,5	34,1	43,2	18,2	-
Ferrocarril					
saída de Galicia cara ao resto da CC.AA.	60,0	28,9	6,7	4,4	-
saída cara á Eurorrexión	68,2	20,5	9,1	2,3	-
conexión entre as principais cidades galegas	45,5	27,3	22,7	4,5	-
conexión cos portos galegos	51,1	26,7	20,0	2,2	-
Portos					
Portos galegos de interese xeral	2,2	17,8	37,8	31,1	11,1
Portos da Administración autonómica	2,4	26,2	35,7	31,0	4,8
Portos deportivos	-	9,5	33,3	42,9	14,3
Aeroportos					
Infraestruturas medioambientais	2,2	31,1	33,3	20,0	13,3
Telecomunicacións	7,0	37,2	39,5	16,3	-
Solo empresarial	9,1	36,4	25,0	25,0	4,5
Parques tecnolóxicos	24,4	42,2	28,9	4,4	-
	18,2	43,2	34,1	4,5	-

Fonte: CES-Galicia

3.1.2.

enerxéticas ou as actividades do téxtil e da confección. Con carácter xeral, as empresas galegas presentan unha especialización en sectores de demanda media e débil, o que si representa unha debilidade manifesta da economía galega.

Os servizos de mercado amosan un índice de especialización relativo inferior á media estatal nos distintos grupos de actividade. Por contra, os servizos non de mercado presentan unha especialización relativa por riba da media do conxunto do Estado.

- Pouca industria de transformación e comercialización e estruturas de produción pouco desenvolvidas (problemas estruturais como a propiedade, produción puntual e illada, afastada dos centros de consumo).

- Galicia presenta signos de **ineficiencia enerxética** con respecto ao conxunto do Estado, xa que consume proporcionalmente máis enerxía que o aporte do seu PIB ao total estatal. O elevado consumo da planta de aluminio de Alcoa en San Cibrao, que é quen máis enerxía emprega, contribúe de xeito moi relevante a este feito.

- O forte incremento do número de incendios forestais e da superficie afectada por eles reflicte unha elevada vulnerabilidade aos mesmos.

- Escaso desenvolvemento rural.

- Insuficiente uso de enerxías renovables na actividade industrial e de servizos (nomeadamente turísticos, recreativos e habitacionais de calidade) para dar unha imaxe de desenvolvemento ecolóxico e sostible.

- Diversidade de **ámbitos normativos** con competencias en diferentes actividades produtivas estratéxicas (lexislación local, autonómica, estatal, comunitaria) que presenta dificultades para desenvolver unha maior coordinación de forma sistematizada das actuacións públicas e a súa aplicación de forma homoxénea.

Aspectos demográficos

- Unha das principais debilidades estruturais da economía galega é o continuo **deterioro relativo do peso demográfico** e, xa que logo, social de Galicia no conxunto do Estado. E probablemente sexa difícil manter o peso político dunha comunidade no conxunto do Estado cando se perde substancialmente no demográfico.

Este deterioro é consecuencia, entre outros aspectos, do envellecemento crecente da poboación, da menor taxa de natalidade, da emigración xuvenil, do retorno dos emigrantes e da reducida chegada de inmigrantes a Galicia. Este último aspecto indicaría un síntoma da atonía relativa do mercado de traballo galego, que non actúa de atractivo coma noutras comunidades autónomas de España.

As opinións recollidas no devandito cuestionario reflicten, **cadro 3.1.2.**, un importante consenso á hora de considerar o impacto da evolución demográfica como "negativo" ou "moi negativo", xa que un 85% o considera como tal (1 ou 2 sobre 6), sendo esta porcentaxe do 37% se só se consideran as persoas que lle outorgan un cualificativo de "moi negativo" (1 sobre 6).

- A problemática desta crise demográfica acentúase se se ten en conta o forte **desequilibrio existente entre a Galicia interior e a occidental costa**. A poboación galega non só se concentra de xeito claro na franxa costeira, senón que a devandita concentración acrecéntase dado o incremento poboacional nestas comarcas e o continuo descenso nos municipios das comarcas do interior.

Mercado de traballo

- Unha mostra da **debilidade relativa do mercado de traballo galego** en comparación co conxunto do Estado é a existencia de taxas de actividade e ocupación inferiores á media e dunhas taxas de desemprego superiores. Este problema agrávase no caso das mulleres, que presentan unhas taxas de actividade e ocupación inferiores ás dos homes e unhas taxas de desemprego moi superiores.

- De xeito similar ao acontecido no resto de España, Galicia presenta, sen perxuízo do recurso á contratación temporal para facer fronte ás necesidades conxunturais das empresas, unha **taxa de temporalidade** que se sitúa en torno aos vinte puntos por riba da media europea.

O devandito problema da temporalidade en Galicia agrávase ao ter en conta tanto a duración dos contratos temporais como o grao de rotación existente no mercado de traballo.

- O mercado de traballo galego presenta indicadores, polo xeral, moi por baixo do cumprimento dos **obxectivos intermedios** fixados polo cumio de Lisboa para o ano 2005. Neste ano, Galicia sitúase máis de seis puntos por baixo dos devanditos obxectivos no caso da taxa de emprego total e de emprego feminino. Canto ao desemprego, Galicia presenta taxas de paro moi superiores ao promedio dos tres mellores resultados por países, sendo este diferencial especialmente significativo no caso dos novos (case trece puntos por riba) e das mulleres (máis de nove puntos superior).

- A pesar da medra da **produtividade aparente do factor traballo**, Galicia presenta valores moi por baixo da media española, sendo especialmente significativo o nivel acadado no caso do sector primario: a produtividade aparente do factor traballo no conxunto da economía galega é do 84,6% da media española en 2004 e do 66,6% da media estatal no caso do sector primario. Asemade, cómpre salientar que a produtividade aparente do traballo medra en todos os sectores agás no conxunto do sector industrial, cunha produtividade media que representa o 85,2% en 2004, fronte ao 85,5% en 2001.

Estrutura e dinámica empresarial

- Detéctase, con carácter xeral, unha **insuficiente cultura empresarial** en Galicia, cunha cultura individualista e con escasa disposición ao desenvolvemento de estratexias de cooperación. As persoas, organizacións e institucións consultadas salientan este reducido ambiente de cooperación entre as empresas e os sectores de produción, cualificando a súa situación actual (media das respostas obtidas) como “mala” nos dous casos considerados (2,8 e 2,6 puntos sobre 6, respectivamente) (**cadro 3.1.1.**).

Este problema acentúase coa percepción dun insuficiente grado de coordinación tanto entre as diferentes administracións públicas como entre estas e as empresas para o desenvolvemento de políticas de xeito consensuado. Este insuficiente importancia concedida ás estratexias de cooperación entre o ámbito privado e público en materias coma o apoio promocional e marketing, axudas á internacionalización, instrumentos financeiros, simplificación e axilización administrativa, ou normativa urbanística, entre outros, dificulta a mellora da competitividade do conxunto de actividades produtivas galegas.

- O tecido produtivo galego presenta un maior peso relativo que no conxunto do Estado de empresas coa condición xurídica de persoas físicas, e menor no caso de Sociedade de Responsabilidade Limitada ou de Sociedade Anónima.

- Asemade, cómpre salientar o **menor tamaño medio** das empresas galegas, medido tanto coma a relación entre o número de empresas e as persoas afiliadas aos réximes xeral, da minería do carbón e de traballadores autónomos coma o cociente entre as empresas con asalariados e afiliados aos réximes xeral e da minería do carbón.

O elevado grao de atomización do tecido empresarial dificulta a innovación e o acceso a novos mercados internacionais de maior dimensión.

- Xunto ao devandito menor tamaño empresarial, Galicia presenta unha **densidade empresarial** (empresas por cada 1.000 habitantes) e unha **taxa de creación de empresas** (sociedades constituídas por cada 10.000 habitantes) inferiores ás rexistradas no conxunto do Estado.

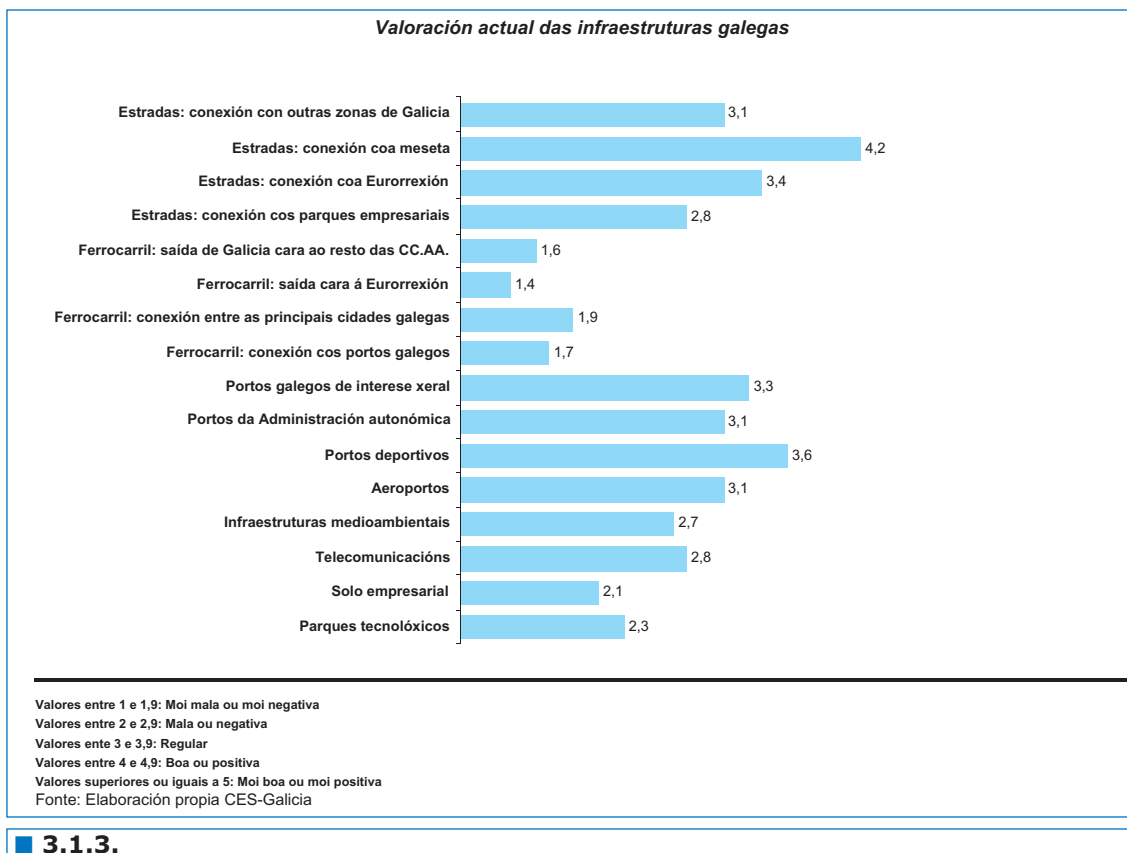
- Insuficiente desenvolvemento de estratexias de comunicación por parte das empresas de cara aos consumidores finais e á sociedade en xeral, o que dificulta a mellora da súa imaxe e un incremento do consumo.

- A pesar do relativo avance experimentado nos últimos anos, pódese cualificar coma escaso o esforzo por parte da Administración dirixido á **simplificación de trámites** e apoio e información ao emprendedor.

- Ligado ao devandito escaso esforzo de apoio e información ao emprendedor, cómpre salientar a existencia dunha débil cultura empresarial en canto ao fomento da capacidade emprendedora e ao impulso da innovación e a excelencia.

Infraestruturas

- A **situación periférica** e os **déficits de infraestruturas**, nomeadamente as ferro-

viarias, portuarias e o escaso desenvolvemento dun sistema intermodal de transportes, que nos afastan máis dos mercados e dificultan a corrección dos desequilibrios territoriais. Tendo en conta estes dous aspectos, e no actual contexto de globalización, a loxística adquire un papel clave no desenvolvemento dos sectores produtivos galegos.

Os datos recollidos no **cadro 3.1.3.** reflicten a valoración actual das distintas infraestruturas. O sistema ferroviario, que con diferenza é o medio de transporte peor valorado, (case o 90% dos cuestionarios catalogan a conexión co resto das CC.AA. e coa Eurorrexión como malas ou moi malas, sendo esta porcentaxe do 77,8% no caso das conexións cos distintos portos e do 72,8% se falamos das conexións entre as distintas cidades galegas), caracterízase en Galicia polo retraso na modernización da rede (elevado número de Km de vía única, escaseza de vías férreas electrificadas) e na implantación da liña de alta capacidade.

- Baixos niveis de especialización e de complementariedade existentes entre os tres aeroportos galegos e reducido tráfico relativo de pasaxeiros e mercadorías.

- Asemade, apréciase unha insuficiente dotación de infraestruturas medioambientais e deficientes estruturas enerxéticas de distribución de gas e electricidade.

O indicador sintético de infraestruturas reflicte, ademais, unha importante debilidade canto ás infraestruturas tecnolóxicas e de comunicación. Asemade, persiste o déficit de equipamentos sociais e culturais.

- Insuficiente e inadecuada oferta de **solo industrial**, que se reflicte na escasa racionalización e adecuación desta oferta á demanda empresarial, na carencia en moitos polígonos industriais de capacidade real de acoller industrias ou na necesidade de estar unidos a unhas adecuadas infraestruturas de comunicacións que fagan fácil o acceso aos mesmos,

sexan atractivos ás empresas e que posibiliten unha loxística realmente áxil e asequible. Esta problemática agrávase coa elevada atomización do solo industrial existente e o alto grao de dispersión dos polígonos empresariais.

Os datos recollidos nos cuestionarios indican que os distintos axentes sociais teñen valoración negativa sobre a situación actual dos parques tecnolóxicos e do solo industrial. O 61,4% das persoas que respostaron o cuestionario consideran que a situación actual dos parques tecnolóxicos é mala ou moi mala, sendo esta porcentaxe do 66,7% no caso do solo industrial.

Asemade, o feito de que a xestión do solo industrial e os seus equipamentos dependan de diferentes organismos e institucións pode implicar non só importantes problemas de coordinación entre os mesmos, senón tamén unha lenta reacción ante a gravidade do problema.

- Escaso desenvolvemento de modernos **nodos loxísticos** que contribúan á dinamización da actividade empresarial da comunidade autónoma.

A principal repercusión destas carencias é a caída de investimentos potenciais en Galicia e a perda do emprego que estes investimentos poderían xerar.

Capital humano

- Insuficiente nivel de **adecuación da oferta á demanda empresarial**. Dunha banda, faltan titulacións específicas en ciclos de formación profesional, orientada á formación dos recursos humanos de determinadas cadeas produtivas galegas. Doutra, detéctase un certo déficit de man de obra cun nivel de cualificación homologable ao de Formación Profesional, o que incide na dificultade para contratar e desenvolver especialistas.

- Insuficiente cualificación dos recursos humanos en cuanto a idiomas, representando un freo á internacionalización empresarial.

- Percíbese un adecuado grao de análise e diagnóstico dende as administracións públicas sobre problemáticas existentes no sistema produtivo, se ben, á hora de por en marcha accións concretas, unhas veces por razóns orzamentarias e outras por imposibilidade técnicas ou simples incapacidades, non se implementan os cambios necesarios.

Investigación e desenvolvemento tecnolóxico

- A pesar do considerable incremento experimentado nos últimos anos, o **esfuerzo investidor**, medido coma a relación entre o gasto en I+D e o PIB, sitúase moi por baixo da media española e europea, e aínda moi lonxe dos obxectivos europeos fixados para o 2010.

O sistema galego de I+D+i caracterízase polo seu carácter eminentemente público. O financiamento empresarial destas actividades situouse en 2005 dez puntos por baixo da media española e máis de vinte puntos por baixo do obxectivo marcado no cumio de Lisboa (66%). Esta situación vese agravada polas características propias do tecido produtivo galego, composto por un elevado número de microempresas que se amosan pouco activas en termos de investimentos en I+D.

- Escasa integración e coordinación entre o mundo empresarial, as universidades e a administración. A pesar da elevada importancia concedida a esta colaboración (o 80,4% a considera como moi importante e un 10,9% como positiva), o nivel medio de cooperación da denominada "tripla hélice" sitúase no rango que a considera como "reducido" (entre 2 e 2,9). Dos datos obtidos nos cuestionarios, mentres que o 42,2% afirman que esta necesaria colaboración é escasa en Galicia e un 8,9% como moi escasa, un 20% afirma que este nivel de cooperación é bo, sendo esta porcentaxe do 4,4% no caso das persoas que o consideran como moi bo.

- A **brecha dixital** existente entre Galicia e a UE e España, que se reflicte en que os indicadores galegos da Sociedade da Información están por baixo da media española e europea na meirande parte dos ámbitos relativos á creación, emprego e difusión das TIC.

- O grao de **penetración das novas tecnoloxías** nos fogares galegos está por baixo da media española, quedando patentes as importantes diferenzas que a sociedade galega sofre en canto á utilización de internet.

Internacionalización

- A alta concentración das grandes compañías sobre o volume importado e exportado parece indicar unha **elevada vulnerabilidade e dependencia** da estrutura comercial galega das grandes empresas emprazadas en Galicia. Nos mesmos termos podería farse da elevada concentración das exportacións e importacións en poucos capítulos e países, xa que un desprazamento da demanda cara outros países e/ou produtos podería debilitar a industria galega.

- **Reducida proxección cara ao exterior** dos nosos produtos, especialmente por mor da falta de valor engadido que xerese máis ocupación de man de obra.

- **Baixa capacidade de atracción** de investimentos e capitais estranxeiros.

Identificación de factores externos

Os factores externos ou esóxenos fan referencia a distintas variables, acontecementos e características do entorno que poden xerar un impacto, positivo (*oportunidades*) ou negativo (*ameazas*), na economía dun país, incrementando ou reducindo o volume da súa actividade económica e da súa competitividade.

• Oportunidades

Situación xeoestratéxica

- Contemplan as características propias do **medio natural galego** e as súas potencialidades de fornecedor de recursos (auga, pedra, madeira, ...) como elementos produtivos capaces de ser base dunha economía puxante.

- En termos loxísticos, hai que salientar o potencial que a xeoposición atlántica galega e a súa **privilexiada situación portuaria** confire para impulsar o comercio internacional marítimo, tanto co norte de Europa como co continente americano e a costa do noroeste de África.

- Un aspecto importante a destacar son as posibilidades que ofrece a intensificación das **relacións transfronteirizas** coa rexión Norte de Portugal. Neste senso, cómpre salientar, dunha banda, as oportunidades que implicarían a articulación dunha rede loxística de infraestruturas e o establecemento de canais de intercambio de información e promoción de posibilidades de negocio. Doutra, os estímulos á cooperación existentes, tendo en conta tanto o apoio dos programas de cooperación transfronteiriza como a mobilización dos axentes e comunidades locais en torno a proxectos de cooperación.

Con todo, a pesar de que case dous terzos das persoas que cubriron os cuestionarios consideran o impacto económico da Eurorrexión como positivo ou moi positivo, e de que xa existen experiencias na xestión conxunta de programas, a cultura de cooperación aínda é débil.

Obxectivos estratéxicos do Programa Operativo FEDER Galicia 2007-2013

Obxectivo Global

Converxer en termos de crecemento e emprego, gracias ao fomento dunha economía baseada no coñecemento.

Obxectivos finais

- 1 Impulsar e dinamizar a economía rexional facendo de Galicia un lugar máis atractivo para investir e traballar.
- 2 Incrementar a competitividade do entramado produtivo galego a través do coñecemento e a innovación.
- 3 Aumentar a cohesión social e territorial de Galicia mellorando os niveis de cualificación, a calidade do emprego e a inclusión social.
- 4 Reforzar a sinerxía entre crecemento e desenvolvemento sostible.

Obxectivos intermedios

- 1 Completar a conexión coas redes transeuropeas de transporte; impulsar a intermodalidade e interoperabilidade dos diferentes transportes; mellorar a accesibilidade interior do seu territorio e fomentar a seguridade vial.
- 2 Reforzar o potencial medioambiental rexional como vehículo de desenvolvemento económico sostible, protexendo e mellorando o entorno.
- 3 Favorecer o uso de modos de transporte menos contaminantes que contribúan á mobilidade sostible.
- 4 Reducir a dependencia enerxética e optimizar os recursos enerxéticos existentes (enerxías renovables).
- 5 Fortalecer a competitividade das empresas apoiando a investigación e o desenvolvemento tecnolóxico (I+D+i).
- 6 Fomentar a innovación empresarial e impulsar as iniciativas de cooperación empresarial orientadas cara a produción, a difusión e a utilización de novos coñecementos polas empresas.
- 7 Estender e difundir as tecnoloxías da información, as comunicacións e as plataformas loxísticas garantindo a penetración no conxunto da sociedade e a dispoñibilidade de infraestruturas.
- 8 Apoiar o investimento empresarial en aras dunha mellora na proxección internacional e no acceso ao financiamento.
- 9 Aumentar a participación no mercado laboral e mellorar a calidade e a produtividade do traballo, impulsando a igualdade de oportunidades e a inclusión social dos colectivos máis desfavorecidos.
- 10 Contribuír á adaptabilidade dos traballadores mellorando as cualificacións necesarias para a economía do coñecemento e que permitan prolongar a vida laboral.
- 11 Mellorar e adaptar os sistemas de educación e formación de acordo coas necesidades reais da sociedade, a economía e as empresas.
- 12 Reforzar a capacidade de xestión da administración rexional en apoio á eficacia e transparencia na execución e avaliación de políticas públicas.
- 13 Reforzar o investimento na promoción do benestar sanitario e da seguridade no traballo.
- 14 Apoiar o desenvolvemento equilibrado das zonas urbanas e rurais atendendo os seus problemas socioeconómicos e ambientais.
- 15 Complementar as políticas sectoriais especialmente na dotación de servizos de interese económico xeral e no desenvolvemento económico sostible de zonas de alto potencial.
- 16 Fomentar a cooperación transfronteiriza, transnacional e interrexional centrando as actuacións en apoio do crecemento e a creación de emprego, e concretamente mellorando a interconexión física e intanxible dos territorios.

Fonte: Programa Operativo FEDER Galicia 2007-2013

3.1.4.

Crecemento económico e sistema produtivo

• Para o vindeiro período de programación 2007-2013, Galicia seguirá pertencendo ao actual grupo de rexións Obxectivo 1 (denominado agora *Obxectivo converxencia*), polo que continuará percibindo axudas dos fondos estruturais europeos. Por primeira vez, a política de cohesión comunitaria non se centrará só nas disparidades interrexionais, senón que prestará especial atención ás necesidades e prioridades establecidas por cada zona, intentando corrixir os desequilibrios intrarrexionais.

A estratexia de intervención dos **fondos estruturais** en Galicia para o vindeiro período de financiamento recolle, a nivel estratéxico, tres niveis de obxectivos: o obxectivo global de converxer en termos de crecemento e emprego; catro obxectivos finais, que inciden nos factores produtivos que impulsan o desenvolvemento económico (capital humano, capital físico e o coñecemento); e 16 obxectivos intermedios nos que se basearán as actuacións sinaladas no plano operativo (**cadro 3.1.4.**).

A estratexia de intervención do FEDER articularase en torno ao sete eixes prioritarios segundo o establecido no documento "*Marco estratéxico nacional de referencia de D.X. Fondos Comunitarios*", do Ministerio de Economía y Hacienda de 30 de setembro de 2006: desenvolvemento da economía do coñecemento (I+d+i, educación, sociedade da información e TIC); Desenvolvemento e innovación empresarial; Medio ambiente, entorno natural, recursos hídricos e prevención de riscos; Transporte e enerxía; Desenvolvemento sostible local e urbano; Investimentos en infraestruturas sociais e Asistencia técnica.

O devandito Programa Operativo recolle a realización de dous grandes proxectos, entendendo como tales todas aquelas operacións que comprendan unha serie de obras, actividades ou servizos dirixidos a efectuar unha tarefa indivisible dunha determinada natureza económica ou técnica, que persiga obxectivos claramente delimitados e cuxo custo total supere os 25 millóns de euros, se estes se refiren ao medio ambiente e os 50 millóns de euros se afectan a outros ámbitos). Estes dous grandes proxectos son a planta de tratamentos de lodos e a rede de altas prestacións: acceso a Galicia e eixe atlántico (Ferrol-fronteira portuguesa).

- O incremento de procesos de **globalización e internacionalización** en xeral, cun desenvolvemento progresivo dun mercado multilateral, aberto e cada vez máis liberalizado, ofrece ás distintas economías amplas posibilidades. Neste senso, hai que considerar o devandito proceso non só coma unha ameaza (supón maior entrada de competidores no mercado local) senón tamén coma un reto ao que hai que facer fronte, xa que permitiría incrementar tanto o volume de negocio das empresas coma as posibilidades de acceso a maiores masas de negocio fóra de Galicia.

Asemade, estes procesos permitirían aproveitar as fortalezas intrínsecas de Galicia para captar investimentos estranxeiros directos e capitais que se deslocalizan noutros territorios.

A transformación desta ameaza en oportunidade esixe ter ademais de persoas formadas, con capacidade de relación en entornos internacionais e con coñecemento do bo uso da tecnoloxía, unha actitude positiva cara á cooperación con outras empresas e institucións.

- A ampliación da UE a novos países implica un incremento do mercado aos produtos galegos e unha maior mobilidade de mercadorías, se ben supón tamén un incremento da competencia procedente deses mercados.

- **Favorable evolución dos tipos de xuro** ao longo dos últimos anos, o que repercute de forma positiva nos custos dos recursos financeiros das empresas, favorecendo novos investimentos e melloras nos procesos, e nas familias, facilitando un maior endebedamento.

- **Evolución positiva da economía galega** e española respecto ao conxunto da UE, con taxas de crecemento do PIB superiores á media europea. Non obstante, cómpre salientar que Galicia experimenta unha medra media no período 2000-05 tres décimas inferior á rexistrada en España.

- O establecemento dun marco de concertación e diálogo social, que pretenda contribuir á mellora do mercado de traballo.

- Tendo en conta a devandita disposición bioclimática, a economía de Galicia dispón de importantes recursos naturais competitivos e con forte potencial de desenvolvemento: pesca, acuicultura, madeira, produtos agroalimentarios, enerxías renovables coma a hidráulica ou a eólica, turismo, rochas ornamentais ou a lousa.

- **Importancia estratéxica das actividades do sector primario** na economía galega, o que obriga a un elevado compromiso e apoio por parte das administracións públicas para manter un equilibrio social adecuado e impulsar a súa evolución cara actividades industriais e de servizos.

- **Peches dos ciclos produtivos** con industrias de transformación que permitan a elaboración de produtos de alto valor engadido, melloras na produción coa aplicación de novas tecnoloxías e melloras e aforros de custos.

- Hai que destacar unha maior **cultura social orientada cara a calidade e seguridade alimentaria**, así como o incremento do consumo de produtos baseados nun exhaustivo control e seguimento de todo o proceso de produción e transformación. Estes favorecen

as estratexias de diferenciación baseadas na calidade dos produtos seguidas polo sistema empresarial galego de determinadas ramas de actividade.

- Favorable percepción da **imaxe e calidade dos produtos galegos** (agrarios, pesqueiros ou forestais) no mercado estatal, que debería ser aproveitada para diferenciarse da competencia e incrementar o seu valor engadido.

- **Tradición pesqueira** en toda a comunidade autónoma, que supón unha ampla experiencia e *know-how* de gran valor para todo o contexto empresarial e social.

- Existencia de novas técnicas de conservación de alimentos e desenvolvemento de novos proxectos en base ás **novas tecnoloxías** que melloren a eficiencia do proceso de aprovisionamento como pode ser a creación dunha lonxa virtual para a primeira venda de produtos do mar.

- Significativo desenvolvemento da **actividade acuícola** en Galicia cun importante potencial de crecemento futuro, que pode supoñer unha alternativa aos problemas actuais de dispoñibilidade e de acceso a novos caladoiros.

- Inmellorables condicións para o desenvolvemento de **novos parques de cultivo** e granxas de cultivo de novas producións que permitan diversificar e ampliar a oferta. Aproveitamento de condicións naturais para intensificar actividades extractivas vinculadas co **marisqueo**.

- Importancia do **factor sociocultural ligado ao monte** en Galicia, potenciándose a importancia doutros usos do monte (paisaxísticos, ecoturismo, deportes vinculados á natureza) que supoñen un aspecto xerador de riqueza, favorecendo un maior desenvolvemento das masas forestais e a complementariedade co seu aproveitamento para a industria da madeira.

- Existencia de sistemas de coxeración e **aproveitamento da biomasa** para a obtención de enerxía calorífica e eléctrica, que permita aproveitar os subprodutos residuais. Cómpre salientar que a importancia da biomasa non só hai que considerala en termos enerxéticos, xa que o seu aproveitamento ten efectos positivos na mellora da calidade forestal, mellora medioambiental e redución de incendios forestais, fomenta o desenvolvemento rural, posibilita a creación de emprego e o freo da tendencia de despoboación do mundo rural.

- Elevado **potencial para o desenvolvemento turístico** de Galicia e o aproveitamento dos seus atractivos e recursos naturais. Percíbense cambios na demanda e nos hábitos de consumo cara ao turismo cultural, turismo ligado á natureza e o turismo de saúde (talasoterapia, termal, balnearios), que é un turismo con menor incidencia da estacionalidade.

- Importante volume de **axudas específicas**, tanto a nivel europeo coma estatal e autonómica, para o **desenvolvemento do medio rural**. O que pretenden é implicar ademais á poboación rural no avance e desenvolvemento das zonas menos industrializadas.

As directrices estratéxicas comunitarias para o período 2007-2013 recollen a necesidade da consideración da política de desenvolvemento rural dende unha perspectiva integral centrada na economía agroalimentaria, o medio ambiente e a economía e poboación rurais.

Asemade, cómpre ter en conta a revalorización sociocultural das actividades tradicionais e especificamente rurais.

- Incremento da conciencia social sobre a necesidade de aplicación de medidas para a mellora da conservación do medio ambiente e o desenvolvemento sostible.

- A creación de **lobbies galegos no exterior** aumenta as posibilidades de desenvolver e vender a imaxe de marca e identidade en todos os produtos galegos. Asemade, a pre-

senza de emigrantes fóra de Galicia favorece a comunicación da imaxe dos produtos galegos no exterior.

Estrutura e dinámica empresarial

- A creación de **redes de cooperación empresarial** entre pemes e entre estas coas grandes empresas instaladas na comunidade autónoma. Sería importante a colaboración dos distintos *clústers* e asociacións empresariais existentes en Galicia en materias coma a I+D, a internacionalización, a proxección de imaxe de marca territorial...

- O **desenvolvemento das TIC** e das telecomunicacións posibilita que empresas de menor dimensión, en comparación co que acontecía hai uns anos, poidan ser competitivas. O proceso de innovación tecnolóxica favorece tanto a redución de custos operativos como tempos de obtención de produtos, así como unha maior capacidade de adaptación ás necesidades dos clientes.

- Desenvolvemento de novas tecnoloxías aplicadas á mellora dos niveis de organización, xestión e loxística, favorecendo unha maior eficacia e produtividade das actividades empresariais, así coma un incremento do valor engadido.

- Proceso de internacionalización das actividades que favorecen o incremento do número de intercambios comerciais.

- Incremento da capacidade innovadora das empresas mediante a participación de sociedades de capital-risco e sociedades de garantía recíproca. Esta medra é especialmente importante no contexto actual galego de micro-pemes e escasa capacidade financeira para proxectos de I+D.

- Celebración de **grandes feiras sectoriais** (salientan en Galicia, entre outras, Conxemar ou a World Fishing Exhibition) que favorecen o acceso a novas tecnoloxías, información sobre a evolución do mercado, tendencias do consumo e o contacto con potenciais provedores, canais de distribución e clientes finais. Asemade, actúan como impulsores e dinamizadores da imaxe e prestixio dos produtos galegos.

Infraestruturas

- A situación portuaria privilexiada outorga a Galicia amplas oportunidades para as relacións comerciais. Neste senso, e para poder disfrutar desta vantaxe competitiva, é necesario un incremento do investimento para aumentar a capacidade dos portos galegos e transformalos en nodos intermodais do transporte de mercadorías.

- O futuro Plan Integral de Transportes de Galicia (Pitgal), na actualidade en fase de elaboración, que definirá as políticas de mobilidade na comunidade ata o horizonte de 2015.

- O *Plan Galicia suma* como punto de partida para a necesaria planificación de solo industrial, a cal tería que recoller non só a demanda actual de solo empresarial senón tamén as previsións de demanda futura.

I+D

- A aprobación do Plan Galego de Investigación, Desenvolvemento e Innovación Tecnolóxica 2006-2010, co obxectivo de impulsar o crecemento económico e social de Galicia mediante a mellora da súa capacidade científico-técnica facilitando, deste xeito, a participación das empresas no proceso de innovación e a extensión dos beneficios da investigación no conxunto da sociedade.

- A aprobación do Plano Estratéxico Galego da Sociedade da Información (PEGSI) 2007-2010, que define catro obxectivos estratéxicos:
 - apostar polo crecemento e o emprego, potenciando a aplicación das TIC como medio para construír unha economía galega competitiva, baseada no capital intelectual e no coñecemento.
 - identificar e pór en valor liderados efectivos en Galicia a respecto da sociedade da información para definir, desenvolver e consolidar actividades innovadoras de carácter participativo no desenvolvemento tecnolóxico.
 - vertebrar territorial e socialmente Galicia a través da creación de condicións de acceso igualitario ás oportunidades derivadas da sociedade da información.
 - aproveitar as TIC como vehículo que garanta a presenza da identidade cultural galega na sociedade da información, conformando unha oferta de servizos e contidos nas plataformas converxentes que impulsen os niveis de uso.
- Expansión e modernización dos servizos a través do uso das novas tecnoloxías e a implementación de servizos avanzados que xeren un maior valor engadido. Cómpre salientar a crecente integración social de internet en Galicia e o comercio electrónico como canal de compra e venda habitual nos fogares.
- A partir da experiencia da empresas xa instaladas na comunidade autónoma, desenvolver proxectos de I+D no sector privado en colaboración coa administración e as universidades, co gallo de competir en calidade.
- Establecemento dunha carreira investigadora que propicie o desenvolvemento dos recursos humanos en I+D e a incorporación de investigadores no contorno empresarial. É necesaria a aposta polo desenvolvemento e consolidación de capacidades científicas de excelencia.
- A cooperación e colaboración empresarial entre empresas de distintas ramas de actividade trae consigo importantes posibilidades de ampliación dos factores de competitividade tecnolóxica.
- Tendencia á creación de parques loxísticos especializados, como a cidade do frío ou Texvigo, que permitirían mellorar a capacidade competitiva global desas actividades.
- O traballo coordinado dos 10 centros tecnolóxicos que operan en Galicia, de tal xeito que aproveiten as súas potencialidades, de cara a acadar a calidade total no sistema galego de innovación. Isto permite un desenvolvemento conxunto de accións para a difusión do coñecemento, información e promoción da ciencia e tecnoloxía, así como a prestación de servizos ás empresas.

Capital humano

- Esfuerzo mantido para a mellora da cualificación da man de obra.
- A creación do **Espazo Europeo de Educación Superior** que se pretende establecer no ano 2010. O Acordo de Bolonia ten coma obxectivo final o facilitar o fluxo de profesionais e estudantes entre os países que formen parte deste espazo. Os obxectivos básicos da creación deste espazo de educación común son os da adaptación a un sistema lexible e comparable de títulos, a creación de dous ciclos principais (os de grao e os de posgrao, xa sexan masters ou doutoramentos), a creación dun sistema de créditos común a todos os países, a promoción da cooperación europea e a mobilidade e a énfase do desenvolvemento curricular que complete a formación do alumno.

Con todo, cómpre salientar que neste proceso de adaptación existen problemas importantes asociados ao financiamento, así como os derivados das peculiaridades propias de cada país e os criterios que se deben seguir.

• Ameazas

Crecemento económico

- A fortaleza do euro e os diferenciais existentes en termos de prezos levan unha **perda significativa de competitividade** da economía galega fronte a terceiros países. Esta perda de competitividade do sistema produtivo galego acrecéntase, en moitos casos, coa situación periférica de España na UE e de Galicia dentro de España, afastados dos principais eixes lóxicos e de comunicación europeos.

- A recente **ampliación da Unión Europea** aos países do leste supón non só unha perda de financiamento comunitario polo recorte das axudas europeas senón tamén un desvío de investimentos cara a novos Estados membros con persoal altamente cualificado e reducidos custos salariais. Este recorte pode incidir negativamente no crecemento económico futuro dunha comunidade autónoma considerada como *Obxectivo converxencia*.

- Coa nova UE ampliada prodúcese un desprazamento do seu centro de gravidade económico cara ao leste.

- Galicia atópase lonxe do cumprimento dos obxectivos da renovada Axenda de Lisboa, que pretende converter á UE na “economía máis dinámica e competitiva do mundo”. Isto provoca a ameaza de situarse lonxe das primeiras rexións europeas, polo que será necesario un maior esforzo por parte de todos para desenvolver as accións necesarias para aproximarse aos devanditos obxectivos.

- Necesidade de fortes adaptacións das empresas galegas tanto á lexislación e normativa comunitaria sobre medio ambiente, cada vez máis desenvolvida e esixente, coma aos requirimentos para o cumprimento dos acordos de Kioto en materia de protección medioambiental e emisións de gases á atmosfera (especialmente no caso do sector enerxético, das industrias do cemento e as industrias papeleiras).

- Irrupción nos mercados mundiais de **novos países emerxentes** que asimilan con rapidez as novas tecnoloxías do coñecemento.

- Insuficiente grao de control do cumprimento dos diferentes plans económicos e sectoriais, o que supón un freo á mellora da calidade dos produtos e ao desenvolvemento das actividades produtivas.

- O desenvolvemento económico de Galicia en termos relativos dentro do Estado amosa que non converxemos, que outras CC.AA. medran máis e contan cunha cidadanía que goza dunhas rendas superiores. Con todo, isto habería que matizalo tendo en conta a dualidade xeográfica galega.

Estrutura produtiva

- Unido á ampliación comunitaria, están as imposicións derivadas dos axustes das cotas de produción de determinados produtos agropecuarios á Política Agraria Común (PAC), que, en determinadas zonas de Galicia, puideran actuar como impulsores de industrias auxiliares paralelas. Asemade, moitas empresas do sector agropecuario atópanse en niveis mínimos de rendibilidade que dificultan procesos de investimento, de proxección futura e de capacidade de financiamento para a procura de alternativas.

- Abandono da actividade por parte daquelas empresas de menor dimensión e capacidade económica para adaptar as súas instalacións aos criterios e esixencias fixadas polas diferentes regulamentacións e normativas en materia de sanidade, seguridade alimentaria e protección aos animais.

- Insuficiente implicación por parte das administracións públicas para mellorar a competitividade das explotacións, optimizando adecuadamente os resultados dun proceso consensuado de concentración que permita obter economías de escala, maior capacidade financeira e maior poder negociador fronte á distribución.
- No mundo agrogandeiro detéctase o escaso desenvolvemento de organizacións interprofesionais.
- Forte incremento dos incendios forestais no contexto de cambio climático esperado e de destrución do bosque. Isto conleva unha negativa percepción social que afecta fundamentalmente ás actividades relacionadas co monte.
- Percepción de insuficiente dispoñibilidade de medios técnicos, equipamentos e recursos humanos destinados por parte das administracións públicas á extinción de incendios e conservación da superficie forestal.
- Excesiva dependencia socioeconómica das actividades relacionadas co mar nalgúns zonas de Galicia.
- Os sectores máis dinámicos da economía galega nos últimos anos foron a construción e os servizos.
- O fenómeno da **deslocalización** representa unha ameaza importante non só para as grandes empresas ou fabricantes, senón tamén para toda a rede de pemes das industrias auxiliares.
- En termos xerais, non existe unha **verdadeira integración dos sectores económicos**, agás no caso, principalmente, da automoción. É fundamental a mellora de instrumentos e mecanismos que faciliten a transferencia de coñecementos e desenvolvementos tecnolóxicos doutras cadeas empresariais, fomentando, por exemplo, a I+D.
- A perda de competitividade da industria galega se non se consegue **atraer a Galicia novos provedores** con posibilidades de subministrar capacidades de I+D.
- Polo xeral, percíbese unha insuficiente capacidade innovadora para o desenvolvemento de novas estruturas organizativas baseadas na cooperación e o asociacionismo, que melloren a eficiencia e a produtividade global dos distintos sectores.

Aspectos demográficos

- Impacto negativo, dende un punto de vista social, político e económico, do continuo deterioro relativo e dos desequilibrios poboacionais existentes.
- A redución do tamaño de mercado podería traducirse nun **menor atractivo** para as empresas, que non poden utilizar as economías de escala. Isto, ligado á atonía relativa do mercado de traballo galego e aos déficits en infraestruturas, incide negativamente na dinámica da actividade económica de Galicia, e polo tanto, na evolución do stock demográfico.
- Ao ser a poboación un das variables tidas en conta á hora da distribución de transferencias procedentes do Estado, existe a posibilidade dunha **redución de ingresos**, que afectaría en maior medida aos concellos. Asemade, o feito de que a caída da poboación acelere o proceso de converxencia coa media europea, levaría o problema da **redución de axudas europeas**. É necesario resaltar que converxencia económica implica desenvolvemento económico dun territorio unicamente se ao tempo se mantén a súa dimensión demográfica.
- Os desequilibrios poboacionais existentes en termos da súa concentración nas comarcas costeiras e das distintas pirámides de poboación na costa e no interior, onde vive xente

máis envellecida, **reducen as posibilidades de desenvolvemento do medio rural** e imposibilitan un rápido proceso de modernización das actividades produtivas baseadas nos sectores tradicionais.

Infraestruturas

- **Escaso desenvolvemento dun sistema ferroviario competitivo**, que se reflicte na falta de capacidade en determinados tramos da rede ferroviaria e na incerteza sobre as características técnicas da futura rede de alta velocidade e a situación na que quedará o transporte de mercadorías.

- A incerteza sobre os prazos de execución dos investimentos planificados e a reducida coordinación de distintas administracións na planificación de infraestruturas.

- Percepción desfavorable sobre as infraestruturas de transporte (nomeadamente ferroviario e intermodalidade) na medida en que o “servizo-prazo de entrega” a clientes é unha variable estratéxica de primeiro orden.

- Ausencia dunha auténtica terminal de carga aérea en Galicia.

- Posibles riscos de esgotamento no crecemento dos Portos do Estado en Galicia que limitarían a competitividade da industria galega. Isto, unido á devandita **carencia de solo industrial**, especialmente na fachada atlántica e próxima aos núcleos produtivos, limitaría as posibilidades de axilidade do sistema loxístico galego.

- Incidencia negativa dos aspectos relacionados coa especulación e o **elevado prezo do solo industrial**. Isto agrava a débil capacidade financeira daquelas actividades nas que predominan as pequenas empresas de carácter familiar.

I+D

- Insuficiente cultura de investimento en actividades de I+D e en transferencia de tecnoloxía por parte das empresas galegas, reducindo a capacidade innovadora e o desenvolvemento de novos produtos e servizos de maior valor engadido.

- **Escaso desenvolvemento da rede de infraestruturas** que posibiliten o acceso ás novas tecnoloxías da información e comunicación aos fogares e ás empresas instaladas no ámbito rural (internet de banda ampla, comercio electrónico, ...) limitando a capacidade competitiva das empresas e o acceso a mercados potenciais a través de canais de comercialización alternativos aos tradicionais.

Capital humano

- Unha seria ameaza da economía galega é a incapacidade de reter a persoas formadas nas universidades galegas, o que redunda nunha perda de capital humano.

- Insuficiente aproveitamento do potencial existente nas Universidades galegas e centros tecnolóxicos por parte das empresas para o desenvolvemento de proxectos de investigación aplicados a problemas concretos das actividades produtivas.

- Se ben é positivo o importante proceso de profesionalización rexistrado nas empresas galegas, estas aínda amosan certas reticencias a formar aos seus directivos medios por temor á súa marcha á competencia. Asemade, no ámbito da alta dirección, cómpre salientar a estreiteza do mercado laboral.

Internacionalización

- En canto á internacionalización, un primeiro aspecto ao que hai que facer fronte é o da **ausencia do sentimento da globalización** na sociedade galega no seu conxunto, o que estaría a danar a competitividade e a innovación.

- Deterioro do sector exterior en Galicia, que presenta un **continuo e crecente saldo comercial deficitario**. Ao longo dos últimos anos, este déficit rexístrase tanto no caso do comercio coas outras comunidades autónomas coma no das relacións con terceiros países (agás en 2002). Asemade, detéctase unha moi reducida presenza do investimento estranxeiro en Galicia, que para o conxunto do período 2000-2005 non chegou ao 2% do total estatal.

- Excesiva atomización industrial que limita o acceso a novos mercados, a novos procesos de internacionalización e ao financiamento. ■

4

Proposta de medidas e políticas a aplicar

Proposta de políticas e medidas a aplicar

O obxectivo estratéxico das políticas económicas que se deseñan para Galicia debe ser a converxencia activa con España e Europa en termos de crecemento, emprego e cohesión social. Este propósito global, unido á consecución dos obxectivos de Lisboa para o ano 2010, obriga a establecer compromisos e medidas de actuación concretas orientadas a garantir a sustentabilidade económica, mellorar a competitividade, a produtividade, a I+D+i e reducir os niveis de temporalidade na relación laboral xerando emprego estable e de calidade, de xeito que se favoreza a devandita cohesión social e a igualdade de oportunidades.

Ante a necesidade de facer compatible o desenvolvemento sostible e a cohesión social e territorial coa competitividade, o Comité Económico e Social Europeo, no seu ditame 2006/C 318/02, matiza que *"corresponde a cada nivel rexional e local a procura de fórmulas que respondan mellor ás esixencias de gobernabilidade territorial e que sexan compatibles co marco nacional, europeo e internacional de referencia"*. Non obstante, indica criterios comúns a todas estas fórmulas como son os da presenza dun diálogo civil e social estruturado, a avaliación regular e pública da calidade e o impacto das accións realizadas, a formación de axentes integradores do desenvolvemento, estruturas de calidade para a educación e a formación, canles de comunicación estruturada entre as empresas, a industria e o goberno; inserción en redes de centros de excelencia científica e tecnolóxica; creación e consolidación de estruturas de reagrupamento avanzadas; territorios con equipamentos adecuados, sostibles, atractivos e informatizados; e estruturas de consenso e decisión que sexan eficaces e ben aceptadas, baseadas na participación dos cidadáns.

Galicia debería seguir estas directrices de tal xeito que o conxunto de políticas transversais que se teñan que aplicar se coordinen para obter un mellor aproveitamento dos recursos económicos, técnicos e humanos e acadar o mencionado obxectivo de converxencia. Nesta liña, presentar as propostas de futuro máis relevantes para o tecido produtivo de Galicia é un dos obxectivos deste informe.

Unha vez analizada a matriz DAFO do conxunto do sistema produtivo galego, elaborada a partir do estudo dos factores de competitividade considerados no capítulo 2 deste informe e das achegas recollidas nos cuestionarios (**anexo**), o seguinte paso é establecer un conxunto de medidas que actúan de xeito global coma partes integrantes dun único sistema.

Neste último capítulo, e a modo de consideracións, preténdese sistematizar as distintas opinións dos axentes económicos e sociais acerca de qué aspectos habería que mellorar para a consecución do devandito obxectivo estratéxico xeral. Para unha maior comprensión, as distintas medidas e liñas de actuación se articulan ao redor de seis eixes estratéxicos: Política xeral, Infraestruturas, Capital humano, I+D e transferencia de tecnoloxía, Sector empresarial e Internacionalización.

Eixe estratéxico 1.- Aspectos de política xeral

As políticas económicas que se deseñen para Galicia deben perseguir a converxencia con España e Europa no horizonte de 2013 aproveitando os recursos do actual marco financeiro da UE. A devandita converxencia deberá obterse de maneira activa –non pola perda de poboación– coma consecuencia dun crecemento económico sostido acadado cunha alta produtividade e competitividade da economía.

O CES considera que Galicia debe definir o seu propio **modelo de desenvolvemento** sobre a base de que o crecemento económico sostible e o benestar social dependen, en boa medida, da capacidade de innovar de forma sistemática. Este modelo debe procurar a creación de valor engadido, a medra de emprego de calidade e o aproveitamento de novos segmentos de mercado derivados do incremento da renda familiar e a igualdade de oportunidades.

O aumento do capital físico, tecnolóxico e humano é tamén un elemento determinante para conseguir o desenvolvemento do tecido produtivo de Galicia, atraer investimentos do exterior e acadar máis presenza internacional e máis cota de mercado.

Sería necesario unha maior conexión entre a Administración pública, as empresas e as universidades para o desenvolvemento de novas tecnoloxías, de innovación. Ao mesmo tempo, sería imprescindible reforzar o esforzo político de cara a que as empresas privadas participen dos beneficios da I+D+i fomentando o reinvestimento, nunha maior contía, de parte dos seus recursos en I+D, así como un compromiso absoluto co emprego e o medio ambiente.

Fronte ao criterio de cimentar a competitividade nun modelo de baixos custos salariais, a clave do desenvolvemento do tecido produtivo, o incremento da produtividade e a mellora salarial en parámetros de razoabilidade, na actual economía do coñecemento, está na capacidade innovadora, a eficiencia e a calidade das empresas, intensificando a incorporación de tecnoloxía. Ditas empresas necesitan un forte soporte financeiro e comercial que as permita asumir os elevados riscos da creación ou introdución de novas tecnoloxías.

O sector público debería fomentar máis a **creación de empresas innovadoras** actuando sobre distintos ámbitos relevantes para as mesmas:

- (a) o desenvolvemento de entorno adecuado de innovación;
- (b) fomento da cooperación entre universidade, goberno e cultura empresarial coma elemento impulsor da innovación;
- (c) a estrutura de goberno, é dicir, buscando a implicación dos distintos axentes no desenvolvemento dos clúster, e fomentando tanto unha maior transparencia no acceso aos procesos de toma de decisións coma unha maior responsabilidade;
- (d) potenciar a cultura emprendedora;
- (e) desenvolvemento de marcas;
- (f) a creación de redes de valor.

O logro do devandito obxectivo de converxencia e do necesario freo da perda progresiva do peso económico de Galicia no conxunto do Estado reclamaría un maior esforzo por parte de todos os axentes económicos e sociais. O CES considera positivo afondar nun **marco de diálogo e de concertación** entre estes axentes e os interlocutores sociais, que debería propiciar un clima de estabilidade, confianza e asunción de obxectivos compartidos, elementos todos eles realmente convenientes para un desenvolvemento sostido a longo prazo.

Dado que o proceso de converxencia da economía galega coa media de España se ten producido, fundamentalmente, polo comportamento demográfico (descenso continuado do peso relativo da poboación galega no total estatal), o CES volta a destacar que é fundamental arbitrar medidas destinadas a **incrementar o peso demográfico** da comunidade autónoma.

Eixe 1. Aspectos de política xeral: obxectivos estratéxicos, propostas e medidas de actuación**Obxectivo estratéxico I**

Converxencia activa coa media española e europea coma consecuencia dun crecemento económico sostido baseado nunha alta produtividade e competitividade da economía.

Propostas de actuación

- Desenvolver o noso propio modelo de desenvolvemento, que debe responder á creación de valor, á medra de emprego de calidade e ao aproveitamento de novos segmentos de mercado derivados do incremento da renda familiar e a igualdade de oportunidades.
- Maior conexión entre a Administración pública, as empresas e as universidades para o desenvolvemento de novas tecnoloxías e innovación. Ao mesmo tempo, reforzar o esforzo político para que as empresas participen dos beneficios da I+D+i fomentando o reinvestimento, nunha maior contía, de parte dos seus recursos en I+D.
- Maior implicación do sector público e o sector financeiro en facilitar máis as iniciativas empresariais intensivas en tecnoloxía ou tecnoloxicamente avanzadas.
- Afondar nun marco de diálogo e de concertación entre os axentes económicos e sociais e os interlocutores sociais. Este marco debería propiciar un clima de estabilidade, confianza e asunción de obxectivos compartidos.
- Desenvolver as medidas e programas dirixidos á revitalización demográfica de Galicia.
 - Mellorar a conciliación laboral, persoal e familiar actuando en diferentes ámbitos coma redución e flexibilización da xornada laboral, incentivos á maternidade/paternidade ou a creación dunha rede pública de infraestruturas sociais de calidade.
 - Equiparación o acceso da diversa tipoloxía familiar existente ás axudas públicas, eliminando calquera discriminación da familia monoparental.
 - Posta en marcha de programas específicos e explícitos que persigan a medra e fixación da poboación no medio rural.
- Redacción e aprobación urxente das Directrices de Ordenación do Territorio (DOT).
- Impulsar activamente un maior desenvolvemento da euronrexión Galicia - Norte de Portugal.
- Necesidade de poñer en valor a atractiva posición xeoestratéxica de Galicia como nodo portuario.
- Establecer e potenciar mecanismos de control e seguimento efectivo dos plans e programas de actuación.
 - Fomentar o control e seguimento do cumprimento dos obxectivos intermedios e finais.
 - Desenvolver informes de avaliación de calidade das políticas e dos servizos públicos, co fin de propiciar os debates necesarios para propoñer medidas correctoras e recomendacións para a súa mellora.
 - Ofrecer unha intergración adecuada e unha resposta á necesidade de que a sociedade civil participe dun xeito responsable no desenvolvemento dos plans e programas elaborados pola Administración.
- Realizar unha planificación das infraestruturas real, razoable e posible, así como axilizar a súa execución, determinando as prioridades necesarias e esixindo unha calidade parella á doutras CC.AA.. Asegurar o cumprimento, en data, dos plans de infraestruturas que afectan a Galicia.

Fonte: CES-Galicia

4.1.

Nestas medidas de revitalización demográfica, un grupo de actuacións deben dirixirse a incrementar a natalidade e mellorar a conciliación da vida laboral, familiar e persoal actuando en diferentes ámbitos: a redución e flexibilización da xornada laboral, a dotación de axudas económicas para a maternidade/paternidade e a creación dunha rede pública de infraestruturas ou liñas de axuda para a atención á poboación dependente (menores, maiores, persoas discapacitadas, ...). En opinión do CES, débese equiparar o acceso da diversa tipoloxía familiar existente ás axudas públicas, eliminando calquera posible discriminación da familia monoparental.

Ademais, na composición do programa de medidas orientadas á revitalización demográfica, cómpre desenvolver un programa específico e explícito que persiga o aumento e a fixación da poboación no medio rural. Entre as medidas que habería que considerar salientan: facer chegar ao medio rural os servizos básicos de telecomunicacións e servizos públicos suficientes e de calidade (medicina, ensinanza, transporte, bibliotecas, zonas recreativas, garderías, ...); terminación da mellora da electrificación rural; mellora do financiamento da concentración parcelaria; industrialización do sector primario para pechar os ciclos produtivos e xerar maior valor engadido; aposta decidida pola constitución dun gran grupo agroalimentario con

dimensións necesarias; o reforzamento da política forestal mediante medidas consensuadas cos axentes económicos e sociais do sector; a mellora das condicións financeiras para fomentar o investimento no rural; ou monitores permanentes no medio rural para asesorar aos distintos sectores.

Outro aspecto no que o CES quere chamar a atención é o retraso acumulado na redacción e aprobación das **Directrices de Ordenación do Territorio** (DOT), que deberán contribuír a superar a problemática urbanística actual e dar resposta á necesidade de solo empresarial. Estas deberían definir, ao menos, un mecanismo de coordinación das políticas territoriais das distintas administracións, establecéndose liñas orientativas sobre cómo se vai facer efectiva esa coordinación e o equilibrio necesario entre o marco xeral e as actuacións específicas de cada territorio. Asemade, deberían prever os mecanismos necesarios de coordinación e integración con outros plans e actuacións que teñan relación coas cuestións obxecto das DOT.

No actual contexto económico no que se desenvolve a economía galega, o CES reitera a necesidade dunha análise polo miúdo para estudar cómo a **deslocalización** vai afectar a industrias e actividades tan importantes do sector produtivo galego como poden ser o téxtil, o sector conserveiro ou as actividades de transformación metálicas. A partir deste estudio deberíanse deseñar liñas estratéxicas de actuación que melloren e potencien o tecido produtivo de Galicia.

Son múltiples os factores que inciden na localización física dunha empresa e varían segundo a actividade da que se trate. Os custos laborais son importantes, pero tamén o son as infraestruturas de transporte e comunicacións, a dispoñibilidade e prezo do solo empresarial, a fiscalidade, a lexislación laboral e ambiental e o seu control, o capital humano, o sistema de I+D+i, as economías de aglomeración, etcétera.

Xa que logo, non semella razoable que a mesma explicación sirva para todos os procesos de localización ou deslocalización empresarial, nin que a solución sexa a mesma. Nalgúns sectores de actividade a man de obra pouco cualificada é a peza básica do proceso produtivo e, por elo, os custos salariais son chave. Noutros, a dispoñibilidade dun entorno que provea de man de obra altamente cualificada e laboratorios de investigación pode ser o fundamental.

Dito o anterior, Galicia debería tentar combinar un abandono progresivo das actividades intensivas en man de obra pouco cualificada –ás que inevitablemente van vencellados niveis salariais baixos para os estándares dun país desenvolvido– coa potenciación da súa especialización en actividades máis sofisticadas e polo tanto xeradoras dun meirande valor engadido, salarios e beneficios empresariais. De aí a importancia de potenciar liñas de actuación como a formación e a I+D+i vencelladas ás necesidades do aparello produtivo; a dispoñibilidade de solo industrial nas condicións requiridas polas empresas; a intermodalidade no transporte –conexións de portos, aeroportos, camiños de ferro e autoestradas–, que podería chegar a transformar en vantaxe o carácter periférico de Galicia; e as telecomunicacións.

Xunto a isto, existen outros factores de tipo regulatorio que deberían ser tamén tidos en conta. Nomeadamente, a renegociación dalgunhas restricións impostas dende a Unión Europea e o control de prácticas de *dumping* feitas por países fóra do territorio europeo. En terceiro lugar, as axudas autonómicas e locais ás empresas deberían esixir como contrapartida certos compromisos de permanencia das firmas beneficiarias. E derradeiro, deberían artellarse medidas compensatorias pactadas entre sindicatos, empresarios e Administración para minimizar os custos sociais dos procesos de axuste, como o que afecta xa ao subsector dos talleres textís.

Ademais, o CES considera importante definir programas dirixidos a impulsar activamente un **maior desenvolvemento da eurorreión Galicia-Norte de Portugal**. Mercados máis amplos para as empresas galegas, a posibilidade de tirar partido das sinerxías entre os núcleos produtivos das dúas beiras da fronteira ou a colaboración no deseño e construción

de infraestruturas (de transporte, educativas, ...) no marco comunitario son algúns dos posibles beneficios.

Na aplicación dos distintos plans, programas e medidas propostos, o CES considera que faise preciso o establecemento dun **control e seguimento efectivo** do cumprimento dos seus obxectivos intermedios e finais fixados. Ademais, sería conveniente o desenvolvemento de informes de avaliación de calidade das políticas e dos servizos públicos, co fin de propiciar os debates necesarios para propoñer medidas correctoras e recomendacións para a súa mellora.

Na liña do indicado polo Comité Económico e Social Europeo no devandito informe 2006/C 318/02, os diferentes plans e programas elaborados deberían contemplar a participación dos distintos axentes económicos e sociais.

En relación a este control e seguimento, dada a situación periférica con respecto aos mercados e aos déficits infraestruturais que aínda persisten en Galicia (nomeadamente ferroviarios e portuarios), e co obxectivo de incrementar a competitividade da economía galega e corrixir os desequilibrios territoriais, o CES volve a insistir na necesidade do cumprimento, en data, dos plans de infraestruturas que lle afectan.

Eixe estratéxico 2.- Infraestruturas

O desenvolvemento dunha rede de infraestruturas competitiva é un dos factores máis relevantes da competitividade económica xa que condiciona a accesibilidade do territorio, así como o desenvolvemento da rede loxística e da mobilidade e unha mellor calidade de vida. O investimento en infraestruturas fomentará o crecemento e servirá de motor para o desenvolvemento de actividades empresariais cada vez máis orientadas a prestar servizos e producir bens cun maior valor engadido.

• Infraestruturas de transporte

No que atinxe ás medidas de desenvolvemento de infraestruturas de transporte, o primeiro obxectivo estratéxico ten que ser de carácter interno, é dicir, ten que estar relacionado co obxectivo dunha maior **vertebración do territorio**. As distintas políticas teñen que ir encamiñadas á procura dunha elevada interconexión das redes de comunicación tendo presente a dispersión dos núcleos de poboación.

Para o cumprimento deste fin requírese, xunto á necesaria oferta de servizos públicos de calidade, o desenvolvemento tanto do ferrocarril coma dunha rede de estradas transversais que comuniquen a costa e o rural interior coas cidades e coas vías de alta capacidade.

En canto ao obxectivo dunha **mellor conexión de Galicia** tanto co resto das comunidades autónomas, como con Portugal e o resto de Europa e do mundo, o CES considera fundamental a racionalización do gasto e a creación dun sistema que permita definir a gradación en importancia dos recursos en infraestruturas e equipamentos necesarios. Asemade, defende a concentración de investimentos dirixidos a potenciar o ferrocarril, os portos, os aeroportos e a intermodalidade.

No que atinxe ao **ferrocarril**, o CES considera prioritaria a modernización e ampliación da rede ferroviaria tanto para pasaxeiros coma para mercadorías. É por isto imprescindible unha planificación real, razoable e posible, así como unha axilización da execución, determinando as prioridades necesarias e esixindo unha calidade parella á doutras CC.AA.. Aínda que o investimento inicial é moi elevado, trátase dun medio de transporte máis limpo (axudaría a cumprir aos requirimentos de Kioto) e non depende do petróleo.

Eixe 2. Infraestruturas: obxectivos estratéxicos, propostas e medidas de actuación

2.1.- Infraestruturas de transporte

Obxectivo estratéxico I

Desenvolvemento dunha rede de transporte competitiva e de calidade co obxectivo dunha maior

Propostas de actuación

- Interconexión das redes de comunicación tendo presente a dispersión dos núcleos de poboación.
- Construción dunha rede de estradas transversais que comuniquen a costa e o rural interior coas cidades e coas vías de alta capacidade, e que axude a fixar poboación ao territorio e a atraer industrias transformadoras.
- Necesario desenvolvemento e modernización do ferrocarril e creación dunha tupida rede de transporte público.

Obxectivo estratéxico II

Desenvolvemento dunha rede de transporte de calidade que posibilite unha mellor comunicación de Galicia co exterior, así como o desenvolvemento da rede loxística.

Propostas de actuación

- Racionalizar o gasto e creación dun sistema que permita definir a gradación en importancia dos recursos.
- Concentrar investimentos nas infraestruturas ferroviarias, modernizando a rede ferroviaria tanto para pasaxeiros como para mercadorías, a intermodalidade e nos portos e aeroportos.
- Desenvolvemento de inf. ferroviarias para tren de alta velocidade en tempo e coas características técnicas axeitadas.
- Non esquecer e definir con claridade, dado o seu carácter estratéxico, o movemento das mercadorías por tren.
- Adecuación do transporte por ferrocarril ás necesidades empresariais e á intercomunicación entre os centros loxísticos.
- Impulsar unha política que aposte decididamente pola potenciación das infraestruturas marítimas
 - Crear un marco xeral para que Galicia se converta en punto de entrada e saída atlántica dos produtos en e de Europa.
 - Incremento de calados nos portos de Vigo e no porto exterior de A Coruña.
 - Desenvolvemento das plataformas loxísticas asociadas a estes dous portos.
 - A posta en funcionamento do porto seco de Monforte de Lemos.
 - Desenvolver e potenciar a intermodalidade.
- Fomentar a complementariedade dos aeroportos galegos e garantir investimentos que permitan a súa operatividade plena.
- Revisar as previsións de crecemento dos aeroportos co fin de adecuar o investimento ás necesidades futuras.
- Potenciar un aeroporto galego como central de carga aeroportuaria do noroeste peninsular.

2.2.- Infraestruturas relativas ao solo industrial

Obxectivo estratéxico

Promover solo industrial de calidade que permita dar resposta á demanda interna e dispor tamén de capacidade de atracción de investimentos do exterior, evitando ao mesmo tempo a deslocalización e a fuga

Propostas de actuación

- Elaborar unha exhaustiva planificación de solo industrial que permita racionalizar a súa oferta presente e futura
 - Impulsar liñas de financiamento específico
 - Análise das necesidades de mobilidade xurdidas coa posta en marcha de novos polígonos empresariais.
 - Mellora do acceso á información relevante
- Propiciar a coordinación entre administración públicas en aras a unha maior axilidade na tramitación.
- Abaratamento do prezo do solo e impulsar medidas de freo á especulación do solo industrial
- Incrementar a superficie de parques tecnolóxicos e fomentar a especialización dos mesmos.

4.2. a

O CES demanda, unha vez máis, a conexión de Galicia coa capital do Estado e co Norte de Portugal en parámetros de alta velocidade e o compromiso de finalización das obras, incluída a sinalización definitiva, os sistemas de control e a electrificación, nos prazos previstos que, en calquera caso, garantan a súa posta en servizo no ano 2013. Dado que é unha obra de capital relevancia para a nosa Comunidade, calquera medida que reste calidade ao seu servizo, así como a demora na súa posta en funcionamento respecto a outros puntos de España, terá unha influencia moi negativa para o crecemento de Galicia. Asemade, sinala coma necesarias novas propostas para unha adecuación do transporte por ferrocarril ás necesidades empresariais e á intercomunicación entre os centros loxísticos (parques empresariais, portos, aeroportos, grandes vías de comunicación terrestre, aceptación da intermodalidade no transporte, ...).

Eixe 2. Infraestruturas: obxectivos estratéxicos, propostas e medidas de actuación**2.3.- Infraestruturas enerxéticas e medioambientais****Obxectivo estratéxico**

Garantir e mellorar o subministro de enerxía eléctrica e mellorar os medios de protección medioambiental.

Propostas de actuación

- Elaborar un **Plan integral de política ambiental** que incorpore, entre outros, instrumentos regulatorios normativos, instrumentos económicos, acordos voluntarios entre empresas e programas de educación
- Desenvolver medidas especiais de apoio ás empresas nos seus procesos de xestión de residuos.
- Abrir un amplo debate social sobre a problemática dos incendios e considerar a política contra os incendios forestais e de defensa do monte coma unha política de Estado. Esta política debería estar necesariamente

2.4.- Tecnoloxías da Información e Comunicación (TIC)**Obxectivo estratéxico**

Desenvolver a rede de banda ampla ao longo de todo o territorio galego, o que facilitaría unha mellor vertebración e favorecería a posta en marcha de proxectos empresariais.

2.5.- Infraestruturas sociais**Obxectivo estratéxico**

Regular as condicións básicas que garantan a igualdade no exercicio do dereito subjectivo de cidadanía á promoción da autonomía persoal e atención ás persoas en situación de dependencia.

Propostas de actuación

- Desenvolver unha rede asistencial e de calidade ao alcance de toda a poboación con independencia do seu
- Mellorar e ampliar a dotación de servizos para o coidado dos nenos e o apoio á familia.

Fonte: CES-Galicia

■ 4.2. b

Considérase importante non esquecer e definir con claridade o movemento das mercadorías por tren como elemento estratéxico, buscando sempre a implantación do sistema máis razoable de circulación de mercadorías, pero tendo en conta que a nosa Comunidade Autónoma debe estar en parámetros europeos.

No concernente ás **infraestruturas portuarias**, dada a posición xeoestratéxica de Galicia, situada diante das principais rutas marítimas, e as condicións naturais das rías galegas como portos de abrigo, as actuacións públicas deben ir dirixidas a potenciar as condicións para que Galicia se converta na entrada e saída atlántica de distintos produtos de Europa e cabeceira da futura autoestrada do mar.

Xunto á necesaria coordinación entre as distintas administracións e a imprescindible concreción e cumprimento en canto aos prazos de execución das infraestruturas, o CES considera oportuna unha política que aposte decididamente pola potenciación das infraestruturas marítimas. Esta política esixirá tres grandes actuacións: o remate das obras dos portos exteriores de A Coruña e Ferrol, a posta en funcionamento das plataformas loxísticas ligadas aos portos e o desenvolvemento do porto seco de Monforte de Lemos. En liña co dito no caso do ferrocarril, o éxito desta política está na conexión dos portos e plataformas loxísticas coa rede ferroviaria de altas prestacións.

En cuestións de **infraestruturas aeroportuarias**, o CES entende que as políticas neste ámbito teñen de tender á procura da complementariedade dos tres aeroportos galegos. Ademais, o CES esixe a realización dos investimentos necesarios que permitan a operatividade plena dos tres aeroportos independentemente das circunstancias climatolóxicas e o incremento de tráfico tanto de pasaxeiros coma de mercadorías.

Asemade, considérase fundamental potenciar un dos aeroportos como central de carga do noroeste peninsular, atendendo á localización das principais empresas potencialmente demandantes destes servizos.

• Solo industrial

Tendo en conta que o elevado déficit de solo industrial, especialmente nas áreas máis dinámicas da Galicia, é un elemento limitante para o seu desenvolvemento económico, as actuacións neste ámbito teñen de converterse en fin estratéxico e prioritario da Xunta de Galicia. A partir da demanda real de solo industrial e empresarial, o obxectivo estratéxico desta política debe ser o de promover suficiente solo de calidade (con localización, deseño e dotacións de servizos axeitados) para dar resposta non só á demanda interna senón tamén para dispor de capacidade de atracción de investimentos do exterior, evitando ao mesmo tempo a deslocalización das empresas galegas e a fuga de iniciativas empresariais.

O CES considera fundamental por en marcha un proceso de racionalización da oferta de solo industrial de calidade, para o que suxire unha exhaustiva planificación que permita coñecer as necesidades reais de solo e que facilite a previsión da demanda futura.

Nesta planificación habería que facer referencia a distintos programas de mellora do acceso á información relativa á oferta e características dos parques, ao desenvolvemento de liñas de financiamento específico que faciliten ás empresas galegas o traslado aos parques empresariais, aos servizos de apoio aos polígonos necesarios para un adecuado funcionamento (enerxía, auga, telecomunicacións, conexións coas principais redes de transporte...) ou unha análise das necesidades de mobilidade xeradas coa creación de novos parques.

Asemade, a devandita planificación debería facer referencia ao desenvolvemento de canles de cooperación entre as distintas administracións e de coordinación dos distintos departamentos dunha mesma administración. Esta coordinación e a mellora nos sistemas de xestión dos parques debería buscar a simplificación burocrática e a redución de tempos e custos de tramitación administrativa.

Xunto ao incremento da dispoñibilidade de solo de calidade, o CES opina que é necesario o seu abaratamento, polo que se suxire a aplicación de medidas que eviten o incremento especulativo do prezo do solo.

En relación aos parques tecnolóxicos, cómpre salientar a necesidade de incrementar a superficie destinada aos mesmos, así como o de promover e impulsar, por parte da Administración pública, a súa especialización sectorial.

• Infraestruturas enerxéticas e medioambientais

O obxectivo estratéxico neste ámbito ten de ser a mellora do subministro de enerxía eléctrica e a mellora de medios de protección medioambiental.

O incremento da demanda enerxética esixe acentuar os programas de actualización e mellora das infraestruturas de transporte e distribución enerxética. Dende o punto de vista do tecido produtivo, o CES insiste na necesidade de mellorar a calidade de subministro enerxético e da importancia da chegada desta rede de transporte ás industrias e aos parques empresariais e industriais.

En materia enerxética, mentres que Galicia é xa unha das rexións europeas cun maior desenvolvemento da enerxía eólica, os avances noutras enerxías renovables coma a solar ou a biomasa son aínda insuficientes. En relación á enerxía solar, o CES suxire un meirande esforzo económico e político ás administracións públicas e, en particular aos concellos, que coas súas normas urbanísticas e ordenanzas fiscais poden e deben dar pulo á expansión dos paneis solares en vivendas e empresas.

En canto ao aproveitamento da biomasa residual, o CES insiste no positivo que é a implementación de plans específicos para a utilización enerxética da biomasa forestal, xa que xunto aos beneficios que se poderían obter en termos de aforro de custos de prevención e extinción de incendios, o fomento do seu aproveitamento enerxético axudaría, ademais, á

limpeza de vexetación altamente combustible, facilitando as labores de extinción cando se produciu o incendio.

Ademais, o CES entende que é necesario desenvolver un plan integral de política de protección medioambiental que incorpore, xunto aos instrumentos regulatorios normativos, aspectos como a aplicación de instrumentos económicos (habería que analizar a posibilidade de mellorar e desenvolver gradualmente uns impostos ambientais propios) ou acordos voluntarios entre empresas.

Este plan debería incluír programas especiais de apoio ás empresas nos seus procesos de xestión de residuos para que non supoñan un sobrecusto en comparación cos seus competidores.

En materia medioambiental, un dos problemas recorrentes en Galicia é o elevado número de incendios e a superficie forestal arrasada. Dado o seu impacto económico e social e a súa gravidade, o CES expresa unha vez máis tanto a necesidade de abrir un amplo debate social sobre esta problemática como que se considere a política contra incendios forestais e de defensa do monte coma unha política de Estado. Esta política debería estar necesariamente consensuada por todos os axentes sociais.

• Tecnoloxías da Información e Comunicación (TIC)

O CES demanda a extensión da banda ampla ao longo de toda a xeografía galega, o que facilitaría a vertebración de Galicia xa que permitiría unha mellor comunicación a través da rede e favorecería a posta en marcha de determinados proxectos empresariais. Ao mesmo tempo, e tendo en conta a elevada dispersión demográfica existente en Galicia, incrementaría as posibilidades dun mellor acceso a certos servizos públicos por parte do conxunto da cidadanía.

• Infraestruturas sociais

Tal coma se recolle na Lei da Dependencia, o obxectivo estratéxico debe ser o de *"regular as condicións básicas que garantan a igualdade no exercicio do dereito subxectivo da cidadanía á promoción da autonomía persoal e atención ás persoas en situación de dependencia"*.

O CES quere resaltar o papel e a potencialidade das actividades e servizos sociais como xeradores de emprego e riqueza en Galicia.

Tendo en conta o proceso de envellecemento da poboación galega e a reducida taxa de natalidade, e dado o elevado déficit de servizos de asistencia a persoas dependentes, o CES insiste na necesidade de desenvolver unha rede asistencial e de calidade ao alcance de toda a poboación con independencia do seu lugar de residencia.

Asemade, o CES considera imprescindible mellorar e ampliar a dotación de servizos para o coidado dos nenos e o apoio á familia, o que permitiría avanzar realmente nos obxectivos de conciliación da vida laboral, familiar e persoal da cidadanía.

Eixe estratéxico 3.- Capital humano

A mellora do nivel educativo e da formación pode ser considerado coma un dos motores básicos do proceso de transformación e modernización de Galicia, así como un dos factores clave da innovación e da competitividade.

Dada a incidencia directa que esta mellora ten sobre os niveis de renda e o seu impacto sobre a capacidade de atracción de empresas, e tendo en conta que a formación é a base

Eixe 3. Capital humano: obxectivos estratéxicos, propostas e medidas de actuación

Obxectivo estratéxico I

Garantir a prestación dun sistema formativo de calidade, co fin de mellorar a cualificación da poboación de xeito permanente en función das necesidades profesionais para as novas perspectivas de desenvolvemento.

Propostas de actuación

O primeiro grupo de medidas vai dirixida á **mellora dos propios programas formativos**.

- Fomentar o desenvolvemento dunha estrutura formativa intermedia especializada. Adecuar os plans formativos da FP ás necesidades reais dos sectores produtivos.
- Potenciar un sistema de formación para o emprego de calidade co obxectivo de mellorar a cualificación dos traballadores e adaptar os seus coñecementos e habilidades aos continuos cambios do entorno.
- Desenvolver os cambios precisos nos procesos de formación de desempregados para que podan capacitarse en aspectos realmente demandados polo sistema produtivo.
- Potenciar unha maior formación en idiomas.

O segundo grupo de medidas refírese ao desenvolvemento de programas específicos orientados á procura dunha **maior colaboración entre o sistema educativo e o sector empresarial**.

- Fomentar contactos entre as asociacións empresariais e universidades e centros de formación para que estes coñezan directamente as súas demandas e necesidades.
- Desenvolver programas específicos dirixidos ao mantemento e captación de xente preparada.
- Deseñar medidas necesarias para que os investigadores galegos non teñan que marchar fóra.

Fonte: CES-Galicia

■ 4.3.

para acadar un crecemento estable e duradeiro, o obxectivo estratéxico ten de ser o incremento da calidade do sistema de educación e formación, así como a maior adecuación dos plans formativos ás necesidades do sistema produtivo.

Un primeiro grupo de medidas fai referencia á **mellora dos propios programas formativos**, xa sexan regrados coma non regrados, co obxectivo dunha maior adecuación da oferta e as necesidades reais das empresas.

Dunha banda, o CES salienta a falla dunha estrutura formativa intermedia especializada, indicando a necesidade dunha auténtica adecuación dos plans formativos regrados da Formación Profesional ás demandas dos sectores produtivos.

Asemade, o CES considera fundamental potenciar un sistema de formación para o emprego co obxectivo de mellorar a cualificación dos recursos humanos e adaptar os seus coñecementos e habilidades aos continuos cambios do entorno, especialmente na aplicación dos avances tecnolóxicos.

Ao mesmo tempo, demándase unha maior aposta empresarial para incrementar a capacitación dos recursos humanos, que realmente redunde nunha medra da eficiencia no uso das novas tecnoloxías. Ademais, cómpre salientar a necesidade dunha formación dos cadros directivos e mandos intermedios especializada en xestión e estratexia empresarial.

O CES quere chamar a atención na necesidade de desenvolver os cambios precisos nos procesos de formación do persoal desempregado, de xeito que poda capacitarse en aspectos realmente demandados polas empresas do seu entorno.

En opinión do CES é importante unha maior formación en idiomas, polo que habería que facilitar a aprendizaxe doutras linguas impartindo clases en tres idiomas: galego, castelán e inglés.

Un segundo grupo de actuacións en materia de formación é o relativo ao desenvolvemento

to de programas específicos orientados á procura dunha maior **colaboración entre o sistema educativo e sector empresarial**. Neste ámbito, o CES considera fundamental o fomento de contactos entre as asociacións empresariais e as universidades e centros de formación para que estes organismos coñezan directamente as súas demandas e as súas necesidades.

Ademais, habería que deseñar programas destinados a manter a xente nova formada en Galicia e ao mesmo tempo, captar xente preparada procedente de fóra de comunidade autónoma. O CES considera que a mellora das políticas de conciliación da vida laboral, persoal e familiar, a mellora das súas condicións laborais ou a introdución de incentivos que permitan obter ás persoas interesadas unhas vantaxes suficientemente atractivas ao longo da súa carreira profesional, son elementos que inciden directamente neste obxectivo.

Na mesma liña, considérase positivo o desenvolvemento de medidas necesarias para que os investigadores galegos non teñan que marchar fóra. O CES entende que habería que apoiar ao persoal investigador mediante a creación de organismos público-privados de investigación debidamente dotados e enfocados a proxectos de interese para os sectores claves da economía.

Eixe estratéxico 4.- I+D+i e transferencia de tecnoloxía

O investimento nas actividades de investigación e desenvolvemento e en innovación (I+D+i) e a rápida e axeitada adaptación das tecnoloxías da información e a comunicación (TIC) é un dos principais factores do incremento da produtividade e do crecemento sostido a medio e longo prazo.

Dado que o sistema galego de I+D segue presentando importantes debilidades, así como un significativo atraso en relación coa media europea e estatal, e tendo en conta o carácter esencial do desenvolvemento innovador e tecnolóxico para o crecemento económico, o CES considera necesario reiterar a necesidade de facer da I+D unha estratexia e un desafío principal.

Galicia conta con poucas empresas que actúen como líderes ou motores de I+D e con poucas actividades que estean emprazadas nos sectores de alta tecnoloxía, polo que cada vez é mais importante a cooperación entre as empresas e destas coas universidades e a administración. O CES demanda da Administración autonómica a creación dunha **estrutura estable de apoio á innovación** formada polos centros públicos de investigación e as universidades na que poidan participar as empresas interesadas.

O CES entende que dende a Xunta de Galicia deberase propiciar un maior papel dos clúster e das asociacións empresariais coma instrumentos de impulso da I+D+i.

O Consello insiste en que sería positivo demandar unha mellor distribución territorial do investimento en I+D en España, así como na necesidade de racionalizar as axudas públicas focalizando a asignación de recursos en certas empresas, sectores de interese prioritario e en proxectos ou programas sectoriais que realmente supoñan melloras de produtividade.

No que atinxe á devandita racionalización, o CES entende que hai que concretar e especificar os procesos de axudas públicas e deducións fiscais á investigación e á innovación.

Asemade, habería que centrarse ben en actividades cunha forte especialización e orientación aos mercados exteriores (produtos alimentarios do mar e da gandería, a industria forestal, minerais non metálicos, elaboración de material de transporte, loxística, confección xeración eléctrica e algúns segmentos da química), ben en nichos de mercado a potenciar con esforzos selectivos de I+D+i nos que Galicia conta con recursos pero que na actualidade cubrimos con importacións (industria cárnica, industria auxiliar do automóbil, papel, cerámica e servizos a empresas).

Eixe 4. I+D+i e transferencia de tecnoloxía: obxectivos estratéxicos, propostas e medidas de actuación

Obxectivo estratéxico I

Impulsar o crecemento económico e social de Galicia mediante a mellora da súa capacidade científico-tecnolóxica, facilitando, deste xeito, a participación das empresas no proceso e a extensión dos beneficios da investigación ao conxunto da sociedade.

Propostas de actuación

- Partir da consideración das políticas de I+D coma unha estratexia e un desafío principal.
- Creación dunha estrutura estable de apoio á innovación, formada polos centros públicos de investigación e as universidades, na que poidan participar as empresas interesadas.
- Racionalizar a asignación das axudas públicas centrandoas en sectores de interese prioritario e en poucas liñas e programas de actuación que realmente supoñan melloras de produtividade.
- Maior concreción e especificación dos procesos de axudas e deducións fiscais á investigación e á innovación.
- Xunto ás actividades de financiamento de proxectos e de adquisición de infraestruturas, as administracións públicas deben centrarse en dotar servizos tecnolóxicos de xeito coherente coa demanda existente.
Asemade, articular medidas como o incremento da colaboración entre os distintos axentes implicados, o desenvolvemento de redes de apoio, a creación de spin-off ou a posta decidida pola xeración de resultados científicos e tecnolóxicos de calidade.
- Desenvolver a rede de Centros de Excelencia en colaboración coa Administración central, o CSIC e as universidades. Esta rede se comporta coma un elemento fundamental para transferir tecnoloxía e para captar proxectos de investimento e fondos comunitarios.
- Dende o goberno deberase propiciar un maior papel dos clúster e das asociacións empresariais coma instrumentos de impulso da I+D+i.
- Potenciar o investimento privado e a innovación empresarial. Para isto é necesario protexer o coñecemento nas empresas, así como fomentar a transferencia de tecnoloxía ás empresas e mellorar o financiamento da innovación.
- Fomentar programas de formación nas novas tecnoloxías ao conxunto da poboación galega. Coma punto de partida habería que dotar de medios axeitados ás escolas e institutos, sen esquecer os cursos de alfabetización informática para as persoas adultas.
- Desenvolver novos mecanismos financeiros para impulsar a transferencia de tecnoloxía.
- Apoiar a creación de empresas de base tecnolóxica dado o seu valor como vía de modernización do tecido empresarial.

Fonte: CES-Galicia

4.4.

O CES salienta a importancia de desenvolver a rede de centros de Excelencia por parte da Administración autonómica, en colaboración coa Administración central, CSIC e as Universidades. Esta rede será un elemento fundamental para transferir tecnoloxía e para captar proxectos de investimentos e fondos comunitarios.

O sistema galego de I+D caracterízase, entre outros aspectos, polo seu carácter eminentemente público, polo que é aconsellable un incremento do investimento privado e da innovación empresarial. Para iso, é necesario protexer o coñecemento nas empresas, así coma potenciar a transferencia de tecnoloxía ás empresas ou mellorar o financiamento da innovación.

Asemade, demándase un apoio progresivo da Administración no fomento do uso das novas tecnoloxías nas microempresas e na mellora do acceso das pemes ás innovacións tecnolóxicas. Neste senso, requírense programas de información e sensibilización dirixidos a toda a poboación explicando con exemplos o que significa o capital tecnolóxico.

En opinión do CES hai que impulsar a formación da poboación galega no seu conxunto nas novas tecnoloxías, para o que se tería de comezar por dotar de medios ás escolas e

institutos, sen esquecer a realización de cursos de alfabetización informática para as persoas adultas. Asemade, debería ofrecerse máis formación de carácter técnico aos que están implicados na produción tanto para coñecer novos produtos coma novos procesos.

Eixe estratéxico 5.- Sector empresarial

O desenvolvemento dun tecido empresarial forte e innovador é un síntoma da existencia dun entorno económico sólido, dinámico e proxectado cara novas actividades empresariais máis competitivas e innovadoras. Á hora de presentar as políticas ou propostas relacionadas co sector empresarial en Galicia cómpre distinguir dous grandes obxectivos estratéxicos: o da creación e consolidación de empresas e o da interrelación e integración en sectores e clúster.

No concernente ao primeiro obxectivo estratéxico, este podería enunciarse da seguinte maneira: establecer un marco que posibilite o **incremento do número de empresas creadas**, establecéndose os mecanismos xurídicos e fiscais oportunos que favorezan a consolidación das mesmas e eviten ao mesmo tempo unha alta taxa de mortalidade empresarial, especialmente nos procesos de sucesión da empresa familiar.

O CES propón a coordinación de todas aquelas actuacións que melloren o entorno para a creación das empresas a través dun **Plan Estratéxico de Fomento de Iniciativa Empresarial en Galicia** que contemple, entre outros, os seguintes aspectos: o entorno administrativo, o entorno económico-financeiro, a formación previa e o entorno da innovación e as novas tecnoloxías. Este Plan Estratéxico debería incidir en tres grandes tipos de medidas: as referidas á sensibilización e clima xeral, os programas de apoio á creación de empresas e as actuacións de apoio á consolidación e mantemento empresarial.

O primeiro grupo de medidas, o referido á **sensibilización e clima xeral**, recolle todas aquelas actuacións dirixidas a crear o marco adecuado para impulsar a creación de novas empresas.

O CES considera necesario incidir en que *"debería fortalecerse a formación sobre a empresa e a súa creación no sistema de ensinanza regrada (coñecemento de mercado, servizo ao cliente, calidade, marketing, coñecementos básicos de negocio,...)".* Se se queren fomentar as iniciativas emprendedoras e a creación de empresas debe comezarse pola promoción do espírito emprendedor nos distintos niveis de ensino: educación secundaria, formación profesional e estudos universitarios.

Ademais, deberíanse desenvolver programas orientados a promover a mellora de canles de información e potenciar as oficinas de atención ás pemes en cuestións coma as medidas de apoio á creación empresarial, acceso a subvencións e axudas públicas, recursos e produtos financeiros dispoñibles, exencións fiscais, trámites necesarios para a posta en marcha dunha empresa, ...

Dado que o perfil do emprendedor galego é o dunha persoa empregada que adquiriu experiencia laboral previa ou un adecuado nivel de relacións no sector de actividade no que se atopa no momento da creación dunha empresa, en opinión do CES debería potenciarse a realización de prácticas en centros de traballo.

Un último aspecto que hai que mencionar en canto á creación dun marco xeral que favoreza a creación empresarial é a potenciación, dende os ámbitos públicos e privados, e coa utilización de diversos e coordinados mecanismos, do carácter produtivo de determinadas actividades e en determinadas áreas xeográficas que redunden nunha imaxe favorecedora ante novos procesos de investimento.

Eixe 5. Sector empresarial: obxectivos estratéxicos, propostas e medidas de actuación

Obxectivo estratéxico I

Desenvolver un marco que posibilite o incremento do número de empresas creadas, establecéndose os mecanismos oportunos que favorezan a consolidación das mesmas e eviten ao mesmo tempo unha alta taxa de mortalidade empresarial, especialmente nos procesos de sucesión da empresa familiar

Propostas de actuación

- Coordinar todas as actuacións a través dun **Plan Estratéxico de Fomento da Iniciativa Empresarial** que englobe os seguintes tres ámbitos de actuación:
 - 1.- Accións de sensibilización e creación do marco xeral.
 - Fortalecer a formación sobre o mundo empresarial no ensino regrado.
 - Potenciar a realización de prácticas en centros de traballo.
 - Mellora de canles de información e potenciación das oficinas de atención ás pemes.
 - Potenciar o carácter produtivo de determinadas actividades en determinadas zonas que redunde nunha imaxe favorecedora antes novos procesos de investimento.
 - 2.- Programas de apoio á creación empresarial.
 - Desenvolver medidas que faciliten a axilización dos trámites administrativos no proceso de creación dunha nova empresa.
 - Impulsar a coordinación intra/interadministrativa.
 - Potenciar e desenvolver infraestruturas e programas de apoio material á creación de empresas.
 - Coordinación do apoio financeiro e de axudas públicas, estendéndoas ao maior número de iniciativas posibles segundo a súa viabilidade e o volume de emprego estable creado.
 - Facilitar a participación das Sociedades de capital risco e das Sociedades de garantía recíproca.
 - 3.- Programas de consolidación.
 - Impulsar novas liñas de financiamento.
 - Identificar en qué sectores se atopan as empresas "gacela" e potenciar máis intensamente aquelas que estean nos sectores máis relevantes para a economía galega.
 - Facilitar a consolidación da empresa familiar, especialmente mellorando os procesos sucesorios.

Obxectivo estratéxico II

Promover sistemas de interrelación entre empresas e integración en sectores e clústers para facer fronte ao forte espallamento xeográfico e sectorial e para incrementar a competitividade dos sectores produtivos.

Propostas de actuación

- Incidir na promoción de proxectos cooperativos a todos os niveis xa que estes permitirían acadar masa crítica suficiente para aproveitar as vantaxes das economías de escala.
- Promover, tanto dende as administracións públicas coma dende as asociacións empresariais, a cultura de cooperación como factor estratéxico da peme.
- Implicar nesta actividade cooperativa aos directivos empresariais, aos traballadores e ao conxunto das empresas galegas.
- Potenciar a creación de clústers xa que xeran economías de escala no desenvolvemento de proxectos innovadores e permiten ás empresas asumir menos riscos e rendibilizar máis rapidamente os resultados do investimento.
- Apoiar financeiramente a creación inicial de clústers e asociacións corporativas.

Fonte: CES-Galicia

4.5.

En relación aos **programas de apoio á creación empresarial**, cabe salientar, en primeiro lugar, que faise necesario potenciar infraestruturas e programas de apoio material para a creación das empresas, fundamentalmente, incubadoras ou viveiros de empresas, "portelos únicos" de tramitación ou a rede de técnicos de emprego.

Tendo en conta que a elevada burocracia é un dos elementos que restan atractivo a potenciais investimentos, o CES considera urxente a axilización dos trámites administrativos no proceso de creación dunha nova empresa. Asemade, hai que resaltar a necesidade de coordinación non só das distintas administracións senón tamén entre os distintos organismos dunha mesma administración para facilitar a necesaria formalización dos distintos trámites para a posta en marcha dunha empresa.

O CES entende que hai que volver a incidir en que *"sen prexuízo de que podan existir marcos xurídicos financeiros específicos, considérase necesario coordinar o apoio financeiro e de axudas públicas estendéndooas ao maior número de iniciativas posibles seleccionadas pola súa viabilidade e polo volume de emprego estable creado, sen diferenciar aspectos colaterais como a forma xurídica, incidindo na necesidade de lograr unha adecuada axilidade dos instrumentos financeiros"* (Informe 1/00 do CES).

Dado o contexto actual galego de micro-pemes con escasa capacidade financeira, é necesario facilitar a participación de sociedades de capital risco e sociedades de garantía recíproca.

O terceiro grupo de medidas que debería incluírse no devandito Plan Estratéxico fai referencia aos **programas de consolidación e mantemento da actividade empresarial**, xa que tan importante como apoiar a creación de empresas é conseguir que a meirande parte das mesmas se consolide e sexa capaz de xerar emprego e riqueza o maior tempo posible.

Tendo en conta que a superación dos primeiros anos de vida das empresas xorde coma un obxectivo de primeiro orde no fomento da actividade emprendedora, o CES considera fundamental o impulso de liñas de financiamento empresarial e industrial, centrándose especialmente naquelas empresas que incidan en sectores de carácter estratéxico para a economía galega. Neste sentido, hai que identificar en qué sectores se atopan as empresas "gacela" e potenciar máis intensamente aquelas que estean nos sectores máis relevantes para a economía galega.

O CES entende necesario facer unha especial referencia aos programas de consolidación e mantemento da empresa familiar, debido ao papel relevante que ten na economía galega e á súa achega ao emprego e á xeración de riqueza.

Dadas as debilidades asociadas ao reducido tamaño das empresas galegas, o segundo obxectivo estratéxico deste eixe debe ser o de promover **sistemas de interrelación** entre empresas e **integración en sectores e clúster** para facer fronte ao forte espallamento xeográfico e sectorial e para incrementar a competitividade dos sectores produtivos. O CES considera que se debería incidir na promoción de proxectos cooperativos a todos os niveis, aspecto que é fundamental para facer competitivo o sistema produtivo galego, ao permitirlle acadar masa crítica suficiente para aproveitar as vantaxes das economías de escala. Asemade, é preciso implicar nesa actividade cooperativa aos directivos empresariais, traballadoras e traballadores, e ao conxunto das empresas galegas.

Neste contexto, hai que promover, tanto dende as administracións públicas como dende as asociacións empresariais, a cultura da cooperación como factor estratéxico da peme para poder competir nos diferentes mercados. A administración debería incentivar a creación de redes de cooperación empresarial entre pequenas e medianas empresas e entre estas e as grandes empresas instaladas en Galicia.

Dada a existencia de procedementos de éxito en Galicia, é clave o aproveitamento e aprendizaxe do grande avance que supuxo en determinadas actividades, analizando en qué medidas os devanditos procedementos de éxito poden ser postos en marcha noutras cadeas produtivas.

Asemade, é importante apoiar financeiramente a creación inicial de clúster e asociacións corporativas. Dende a administración debe favorecerse e potenciarse a creación de clúster xa que xeran economías de escala no desenvolvemento de proxectos innovadores e permiten ás empresas asumir menores riscos e rendibilizar máis rapidamente os resultados do investimento.

Eixe estratéxico 6.- Proceso de internacionalización

O crecente proceso de internacionalización, que implica tanto a necesidade de competir nun mercado cada vez máis global como a necesidade de promover os recursos e potencialidades propias que permitan actuar axeitadamente nese mercado, é un dos retos das distintas economías actuais.

Para facer fronte a este proceso de globalización e para mellorar a competitividade de Galicia respecto a outras comunidades autónomas e rexións europeas, o obxectivo estratéxico ten de ser o de deseñar un marco que facilite a internacionalización das empresas, transmita unha imaxe de Galicia coma territorio competitivo e innovador e promova a atracción de investimentos cara a Galicia.

Para acadar o dito obxectivo é necesaria a adopción e posta en marcha, en primeiro lugar, dun conxunto de programas dirixidos á **mellora de información e axudas á internacionalización** das empresas galegas.

Neste senso, é necesaria a potenciación das canles de información sobre mercados, priorizando accións concretas de sectores estratéxicos e mercados obxectivo e definindo socios potenciais para a exportación.

Asemade, o CES considera fundamental potenciar distintos instrumentos que faciliten a internacionalización empresarial, como a elaboración de estudos de mercado que detecten as oportunidades de negocio e a especialización das asistencias técnicas ás empresas. Para isto é imprescindible mellorar a cooperación entre os distintos organismos públicos e privados que desenvolven estas tarefas (ICEX, IGAPE, Cámaras de Comercio e a Consellería de Innovación e Industria a través do Plan Foexga), incrementando a complementariedade das accións promocionais desenvolvidas e xerando un marco máis favorable que beneficie a atracción de empresas e investimentos estranxeiros.

O impulso do proceso de internacionalización empresarial debe contar cun programa específico de apoio por parte da administración. No que se refire ás axudas xestionadas con esta finalidade por parte do Instituto Galego de Promoción Económica (IGAPE), o CES entende que se fai necesaria unha simplificación da súa tramitación administrativa, na actualidade excesivamente burocratizada, co obxectivo de axilizar a obtención de aquelas.

Asemade, o IGAPE debería centrarse máis nas pemes, en sectores produtivos galegos que sexan estratéxicos e con futuro e en proxectos empresariais cunha maior viabilidade. En opinión do CES, sería moi positivo compartir aspectos relacionados coas comunicacións, distribución e loxística entre empresas, polo que habería que priorizar os apoios en función do maior grado de cooperación interempresarial das propostas. Outro elemento imprescindible para a priorización das axudas sería o da existencia dun impulso de estratexias empresariais de competencia en base á diferenciación de produtos.

Xunto aos devanditos programas de información e axuda á internacionalización das empresas galegas, é necesaria a posta en marcha de medidas dirixidas a **fomentar e mellorar os sistemas de apoio as empresas no exterior** e o seu acceso ao mercado das licitacións internacionais.

Un aspecto crucial para mellorar infraestruturas e sistemas de apoio ás empresas no exterior é o desenvolvemento da actual estrutura da rede pública e privada no exterior. Sería conveniente unha maior cooperación coa Rede de Oficinas Económicas e Comerciais das embaixadas de España no exterior, redefinindo por tanto o papel dos cinco centros de promoción de negocios (Alemaña, Polonia, Xapón, China e Estados Unidos). Ao mesmo tempo, o CES considera que hai que potenciar os programas específicos de acompañamento e axuda en destino para facilitar tanto as primeiras fases da internacionalización coma a tarefa de consolidación da empresa galega en mercados exteriores.

Eixe 6. Proceso de internacionalización: obxectivos estratéxicos, propostas e medidas de actuación

Obxectivo estratéxico I

Deseñar un marco que facilite a internacionalización das empresas, transmita unha imaxe de Galicia como territorio competitivo e innovador e promova a atracción de investimentos cara a Galicia.

Propostas de actuación

Adopción e posta en marcha dun conxunto de programas específicos dirixidos á **mellora de información e axudas á internacionalización das empresas galegas**.

- Potenciación dos canles de información sobre mercados, priorizando accións concretas de sectores estratéxicos e mercados obxectivo e definindo socios potenciais para a exportación.
- Maior especialización das asistencias técnicas ás empresas.
- Mellorar a cooperación entre os distintos organismos públicos e privados que desenvolven estas tarefas, incrementando a complementariedade das súas accións promocionais e xerando un marco máis favorable que beneficie a atracción de empresas e investimentos estranxeiros.
- En relación ás axudas xestionadas polo IGAPE
 - Simplificación da súa tramitación administrativa, na actualidade excesivamente burocratizada, co obxectivo de axilizar a obtención das mesmas.
 - Cambiar as súas prioridades en canto á concesión das mesmas, centrándose máis nas pemes, en sectores produtivos galegos que sexan estratéxicos e con futuro, e en proxectos empresariais cunha maior viabilidade.
 - Priorizar os apoios en función do maior grado de cooperación interempresarial das propostas e da existencia dun impulso de estratexias empresariais de competencia en base á diferenciación de produtos.

Desenvolvemento de programas específicos orientados a **fomentar e mellorar os sistemas de apoio ás empresas no exterior e o seu acceso ao mercado das licitacións internacionais**.

- Desenvolvemento da actual estrutura da rede pública e privada no exterior, buscando unha maior cooperación coa Rede de Oficinas Económicas e Comerciais das embaixadas de España no exterior.
- Potenciar os programas específicos de acompañamento e axuda en destino. Débese facilitar tanto as primeiras fases da internacionalización coma a tarefa de consolidación da empresa galega en mercados exteriores
- Incentivar a participación das pemes na asistencia a feiras internacionais e misións comerciais cunha maior dotación de recursos a este tipo de medidas.

Desenvolvemento de **programas específicos de soporte estratéxico**.

- Elaboración dun Plan plurianual para promover a imaxe de Galicia como un territorio competitivo e innovador.
- Fomento da captación de capital humano especializado no ámbito da internacionalización, impulsando a formación en idiomas e noutras habilidades relacionadas coa competitividade, a internacionalización e a innovación.

Fonte: CES-Galicia

4.6.

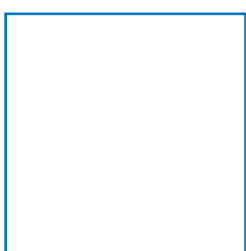
Ademais, a Administración autonómica debería incentivar a participación das pemes na asistencia a feiras internacionais e misións comerciais cunha maior dotación de recursos a este tipo de medidas.

Un terceiro grupo de liñas de actuación fai referencia aos **programas específicos de soporte estratéxico**. Xunto as distintas medidas propostas para a mellora da competitividade do sistema produtivo galego ao longo dos devanditos eixes estratéxicos e para a optimización de factores de competitividade como as infraestruturas de comunicación, nodos lóxicos, innovación e deseño ou a formación, cómpre engadir a necesidade de adoptar programas específicos orientados a mellorar a imaxe de Galicia e dos seus produtos no exterior. O CES considera esencial o desenvolvemento dun Plan plurianual específico para tal fin que serva para promover a imaxe da comunidade galega como un territorio competitivo e innovador, e por tanto, para facilitar a captación de investimentos.

Neste senso, cómpre salientar coma un feito positivo o recente convenio marco de colaboración entre o IGAPE e a "Sociedad Estatal para la promoción y atracción de inversiones extranjeras" para a captación e consolidación de investimentos estranxeiros en Galicia.

Ambas entidades colaborarán tanto no ámbito da información e difusión de coñecementos e documentacións básicas para os investidores estranxeiros, como no da promoción, incrementando a complementariedade das actuacións promocionais de cada unha das institucións. Ademais, colaborarán para reter investimentos e fomentar o reinvestimento dos promotores estranxeiros proporcionando asistencia de calidade e apoio estratéxico e operativo adecuado, e para desenvolver accións formativas orientadas a mellorar a capacitación das persoas nesta materia. Un último obxectivo deste convenio marco é o de promocionar unha imaxe de Galicia como lugar competitivo para acoller investimento directo estranxeiro.

De cara a mellorar o proceso de internacionalización, o CES considera necesario o fomento da captación de capital humano especializado no ámbito da internacionalización, polo que habería que impulsar a formación en idiomas e outras habilidades relacionadas coa competitividade, a internacionalización e a innovación. ■

Anexo

Cuestionario

Este cuestionario ten dúas partes ben diferenciadas, unha dirixida ao coñecemento da economía galega e dos seus sectores produtivos no seu conxunto, e outra dirixida á análise de diferentes sectores ou ramas de actividade.

A primeira parte tería que ser respondida por todas as persoas, e a segunda parte do cuestionario por aquelas persoas ou institucións coñecedoras de cada un dos sectores.

■ PRIMEIRA PARTE: Situación xeral do sistema productivo

1.- Situación actual da economía galega.

(valore a mesma entre 1 -moi negativa- e 6 -moi positiva)

2.- Valoración do impacto ou influencia dos distintos aspectos sinalados na situación económica galega actual.

(valore de 1 a 6 correspondendo 1 a moi negativa e 6 a moi positiva)

- Localización xeográfica de Galicia
- Impacto de ampliación da UE
- Impacto do cumprimento do protocolo de Kioto
- Impacto da competencia dos países asiáticos
- Dinámica dos mercados
- Posibilidades de financiamento das empresas
- Adecuación da oferta e demanda de emprego
- Custo laboral
- Relación prezos-custo doutros factores
- Desenvolvemento e potenciación da Eurorrexión

3.- Valoración actual do contexto sociocultural en Galicia.

(valore de 1 a 6 sendo 1 moi negativa ou moi baixa e 6 moi positiva ou moi alta)

- Evolución demográfica
- "Cultura da calidade" (preocupación pola calidade do produto e servizo)
- Ambiente de cooperación entre os distintos sectores
- Ambiente de cooperación entre as empresas
- Qué importancia concede vostede á colaboración entre Universidades, empresas e administración
- Nivel de cooperación entre Universidades e centros de I+D
- Grado de cooperación entre Universidades-empresas-administración
- Imaxe de marca de Galicia
- Campañas de promoción da imaxe de Galicia

4.- Valoración da situación actual das grandes agrupacións de infraestruturas e equipamentos.

(valore de 1 a 6 sendo 1 moi negativa ou moi baixa e 6 moi positiva ou moi alta)

- Estradas: conexión con outras zonas de Galicia
- Estradas: conexión coa meseta
- Estradas: conexión coa Eurorrexión
- Estradas: conexión de parques empresariais
- Ferrocarril: saída de Galicia cara ao resto da CC.AA.
- Ferrocarril: saída cara á Eurorrexión
- Ferrocarril: conexión entre as principais cidades galegas
- Ferrocarril: conexión cos portos galegos
- Portos galegos de interese xeral
- Portos da Administración autonómica
- Portos deportivos
- Aeroportos
- Infraestruturas medioambientais
- Telecomunicacións
- Solo empresarial
- Parques tecnolóxicos
- Outras

5.- Cales son na súa opinión as principais debilidades, ameazas, fortalezas e oportunidades da economía galega.

• Debilidades:

• Ameazas:

• Fortalezas:

• Oportunidades:

6.- Perspectivas de futuro dos sistemas produtivos galegos e da economía galega.

(valore de 1 a 6 sendo 1 moi negativa ou moi baixa e 6 moi positiva ou moi alta)

- Conxunto da economía galega
- Automoción
- Naval
- Téxtil
- Forestal-Madeira
- Agrogandeiro (subsector leiteiro, cárnico, vitivinícola, ...)
- Pesca e actividades relacionadas coma a acuicultura
- Enerxía renovables
- Turismo de calidade
- Rocas ornamentais
- Audiovisual
- (outros)

7.- Por qué sectores ou actividades debería apostarse en Galicia nos vindeiros anos.

8.- Cales son as posibles liñas de actuación a desenvolver, na procura de maior competitividade e dunhas taxas de crecemento máis elevadas, dende a perspectiva de:

- Infraestruturas, equipamento e servizos públicos
- Capital humano
- Innovación, tecnoloxía (capital tecnolóxico)
- Sector empresarial (capital organizativo)
- Proceso de internacionalización
- Capital financeiro galego
- Imaxe de marca de Galicia

■ SEGUNDA PARTE: Situación específica dos diferentes sectores

9.- Situación actual do seu sector en Galicia.

(valore a mesma entre 1 -moi negativa- e 6 -moi positiva)

10.- Valoración da influencia dos diferentes factores sinalados relativos ao entorno competitivo deste sector.

(valore de 1 a 6 correspondendo 1 a moi negativa e 6 a moi positiva)

- Efectos da ampliación da UE
- Impacto do cumprimento do protocolo de Kioto
- Impacto da competencia dos países asiáticos
- Dinámica dos mercados
- Posibilidades de financiamento
- Adecuación da oferta e demanda de emprego
- Custo laboral
- Relación prezos-custo doutros factores
- Desenvolvemento e potenciación da Eurorrexión

11.- Cales son na súa opinión as principais debilidades, ameazas, fortalezas e oportunidades do seu sector.

• Debilidades:

• Ameazas:

• Fortalezas:

• Oportunidades:

12.-Atendendo ás diferentes variables sinaladas, cal cree vostede que será a evolución do sector dentro de tres anos.

(Na columna de evolución sinalar só si pensa que vai medrar, descender ou manterse nun nivel similar, e na columna de observacións indicar, se o coñece ou ten estimado, cal será a porcentaxe).

<u>Indicador</u>	<u>Ano 2004</u>	<u>Evolución</u>	<u>Observacións</u>
VEB	100		
Ocupación	100		
Exportacións	100		
Importacións	100		
Ingresos de explotación	100		
Gastos de explotación	100		

13.- Cales son as necesidades estratéxicas que detectan no sector para un maior desenvolvemento e unha maior competitividade.

14.- Liñas de actuación posibles a desenvolver na procura dun crecemento económico que incidan nas:

- Infraestruturas, equipamento e servizos públicos
- Capital humano
- Innovación, tecnoloxía (capital tecnolóxico)
- Sector empresarial (capital organizativo)
- Proceso de internacionalización
- Capital financeiro galego
- Medio ambiente
- Financiamento
- Comercialización (marketing)
- Deseño e desenvolvemento
- Producción
- Competencia exterior

15.- Orientación á cooperación entre as empresas do sector e o resto dos sectores.

(valore de 1 a 6 sendo 1 moi negativa ou moi baixa e 6 moi positiva ou moi alta)

- A importancia da cooperación entre as empresas do sector coma factor estratéxico
- O grado de cooperación entre os distintos sectores produtivos galegos
- O coñecemento das posibilidades de cooperación internacional
- A colaboración entre as empresas do sector en materia de I+D e innovación
- A colaboración entre as empresas do sector en materia de internacionalización (asistencia conxunta a feiras internacionais, promoción conxunta do sector, ...)
- A cooperación entre empresas de distintos sectores en materia de I+D
- A cooperación entre empresas de distintos sectores en materia de promoción exterior

16.- Importancia dos seguintes aspectos coma base para as grandes liñas estratéxicas do sector en Galicia.

(valoración de 1 a 6 correspondendo 1 á consideración de nada prioritario e 6 a moi prioritaria)

- Actuar de forma dominante no mercado español
- Adaptarse ao entorno cambiante
- Defenderse dun entorno agresivo e moi competitivo
- Sobrevivir nun entorno complexo
- Competir vía custos
- Competir en diferenciación en calidade
- Competir en tempo de resposta ás necesidades dos clientes
- Competir en diferenciación de deseño
- Crecer en mercados españois actuais
- Crecer en mercados exteriores actuais
- Aumentar a cota de mercado en España
- Aumentar a cota de mercado no exterior
- Crecer coas actividades o nos subsectores nos que traballa actualmente
- Crecer con actividades novas
- Centrarse nun "nicho" concreto de mercado
- Ter unha gama máis ampla que os competidores
- Diversificación de actividades produtivas
- Diversificación de actividades comerciais
- Aspectos medioambientais

17.- Perspectivas de futuro do seu sector.

(valoración de 1 a 6 sendo 1 moi negativa e 6 moi positiva)

18.- Hai algunha rama de actividade dentro do seu sector na que se debería especializar ou potenciar cara a un maior crecemento do VEB.

19.- Qué outros factores no indicados considera necesario aclarar ou aportar para a realización deste traballo.

Anexo cadros

Crecemento acumulado do PIB real nas CC.AA. 2000-05: distribución sectorial

	PIB	Sector primario	Energía	Industria	Construción	Servizos
Andalucía	119,8	87,8	133,2	104,6	144,3	120,4
Aragón	117,0	87,0	114,5	109,4	139,6	118,6
Asturias	114,0	90,3	99,1	104,9	130,0	115,2
Baleares	110,7	84,9	135,0	105,0	118,1	109,3
Canarias	118,2	85,4	120,9	104,5	132,6	117,1
Cantabria	117,7	81,3	107,5	110,2	130,6	119,6
Castela e León	116,5	90,3	106,9	109,4	134,9	119,0
Castela-A Mancha	118,5	90,0	96,6	113,7	138,9	123,5
Cataluña	116,5	91,0	109,9	102,3	134,0	119,4
C. Valenciana	117,0	90,6	116,2	100,0	130,8	120,3
Estremadura	118,8	93,7	124,8	109,3	138,1	119,9
Galicia	115,3	93,3	107,4	106,3	122,9	118,1
Madrid	118,3	85,4	129,1	101,6	134,9	118,2
Murcia	120,7	93,0	102,4	113,7	137,4	123,3
Navarra	116,3	92,2	131,1	109,0	129,7	117,6
País Vasco	115,3	86,2	126,2	107,8	129,8	115,7
A Rioxa	114,6	86,7	139,5	105,3	139,3	119,4
Total	117,2	89,7	116,3	104,6	134,4	118,7

Fonte: INE, Contabilidad Regional de España, base 2000.

■ A.1.

Crecemento porcentual do PIB real e monetario nas CC.AA. 2000-05.

	Termos reais					Termos monetarios				
	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005
Andalucía	3,5	3,4	4,1	3,7	3,7	8,0	7,9	8,9	8,3	8,6
Aragón	2,8	3,7	3,1	2,9	3,5	7,1	8,2	7,1	6,7	7,5
Asturias	3,5	2,2	2,4	2,2	3,1	7,6	6,2	6,1	6,8	8,2
Baleares	2,6	0,9	1,5	2,6	2,6	8,5	6,3	5,6	7,5	7,3
Canarias	4,9	2,8	3,7	2,5	3,0	9,3	7,7	7,7	6,5	7,0
Cantabria	4,8	3,5	2,0	3,0	3,3	9,0	7,9	6,5	7,7	8,0
Castela e León	2,5	3,3	3,2	3,3	3,1	6,7	7,0	7,1	7,3	6,8
Castela-A Mancha	3,2	3,6	3,3	3,9	3,2	7,7	6,9	7,9	7,2	7,8
Cataluña	3,7	2,4	2,9	3,1	3,4	8,0	6,7	7,2	7,2	7,6
C. Valenciana	4,6	2,8	2,5	3,0	3,1	9,0	7,2	6,9	7,2	7,3
Estremadura	3,0	3,8	3,6	3,5	3,6	7,1	7,1	7,6	7,5	7,9
Galicia	2,8	2,3	2,6	3,5	3,2	6,8	6,6	7,0	7,5	7,5
Madrid	4,0	2,4	3,0	3,5	4,3	8,5	7,2	7,1	7,3	8,0
Murcia	4,4	3,9	3,9	3,2	3,8	9,0	8,9	8,9	7,5	8,6
Navarra	2,6	2,9	3,0	3,5	3,3	6,5	7,0	6,8	7,3	7,7
País Vasco	3,3	1,9	2,4	3,0	3,9	7,2	6,2	6,2	7,0	8,2
A Rioxa	2,2	2,0	3,7	3,1	2,8	6,7	5,8	8,3	6,1	6,7
Total	3,6	2,7	3,0	3,2	3,5	8,0	7,1	7,3	7,4	7,8

Fonte: INE, Contabilidad Regional de España, base 2000.

■ A.2.

Especialización industrial absoluta e relativa en Galicia e España 2002-05

	Grado de especialización					Índice de especialización relativa				
	2002	2003	2004	2005	2005	2002	2003	2004	2005	(España = 100)
15-16 Alimentación, bebidas e tabaco	18,9	19,7	19,1	17,7	18,1	18,3	18,5	17,8	104,4	107,7
17-18 Textil e confección	4,7	4,7	4,9	5,0	4,2	3,9	3,5	3,0	111,9	120,5
19 Coiro e calzado	0,1	0,1	0,2	0,1	1,3	1,2	1,0	0,8	7,7	8,3
20 Madeira e cortiza	4,9	4,5	4,3	4,3	1,9	1,8	1,8	1,7	257,9	250,0
21-22 Papel, artes gráficas e edición	2,7	2,5	2,5	2,5	6,1	6,0	5,8	5,4	44,3	41,7
23-24 Coquerías, refino de petróleo e químicas	8,5	8,1	8,9	10,4	12,6	12,8	13,5	14,6	67,5	63,3
25 Manufacturas de caucho e plástico	2,9	3,1	3,1	2,8	4,1	4,2	4,1	4,1	70,7	73,8
26 Produtos minerais non metálicos	4,6	4,5	4,6	4,4	6,3	6,4	6,2	6,3	73,0	70,3
27 Producción, 1ª transform. e fundición de metais	5,9	5,9	7,0	7,4	5,5	5,4	6,2	6,5	107,3	109,3
28 Produtos metálicos	4,9	5,9	6,2	6,2	7,0	7,2	7,4	7,4	70,0	81,9
29-30-33 Maquinaria e equipo, óptica e similares	2,8	2,5	2,6	2,6	7,5	7,5	7,3	7,0	37,3	33,3
31-32 Material eléctrico e electrónico	2,9	3,5	3,9	3,8	4,4	4,3	4,4	4,3	65,9	81,4
34-35 Material de transporte	29,8	28,5	27,1	24,4	14,9	15,5	14,8	13,7	200,0	183,9
36 Outras industrias manufatureiras	1,5	1,6	1,3	1,5	3,3	3,2	3,1	2,9	45,5	50,0
40 Enerxía eléctrica, gas e vapor	4,9	5,0	4,3	6,8	2,8	2,6	2,5	4,5	175,0	192,3
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Fonte: INE, Encuesta Industrial Anual de Productos

A.3.

Evolución da poboación en Galicia e España 2000-2005: distribución segundo sexos

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Taxa media acumulativa	Taxa acumulada 2000-05
España	40.499.791	41.116.842	41.837.894	42.717.064	43.197.684	44.108.530	1,7	8,9
Galicia	2.731.900	2.732.926	2.737.370	2.751.094	2.750.985	2.762.198	0,2	1,1
A Coruña	1.108.419	1.108.002	1.111.886	1.120.814	1.121.344	1.129.141	0,4	1,9
Lugo	365.619	364.125	361.782	360.512	358.452	356.595	-0,5	-2,5
Ourense	345.241	344.623	343.768	342.213	340.258	338.671	-0,4	-1,9
Pontevedra	912.621	916.176	919.934	927.555	930.931	943.117	0,7	3,3

Homes

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Taxa media acumulativa	Taxa acumulada 2000-05
España	19.821.384	20.165.514	20.564.089	21.034.326	21.285.247	21.780.869	1,9	9,9
Galicia	1.312.391	1.314.078	1.316.721	1.324.385	1.324.987	1.330.703	0,3	1,4
A Coruña	531.744	532.039	533.914	538.469	538.764	542.260	0,4	2,0
Lugo	177.594	176.856	175.583	174.906	173.812	172.967	-0,5	-2,6
Ourense	165.472	165.295	164.967	164.171	163.299	162.785	-0,3	-1,6
Pontevedra	437.581	439.888	442.257	446.839	449.112	455.785	0,8	4,2

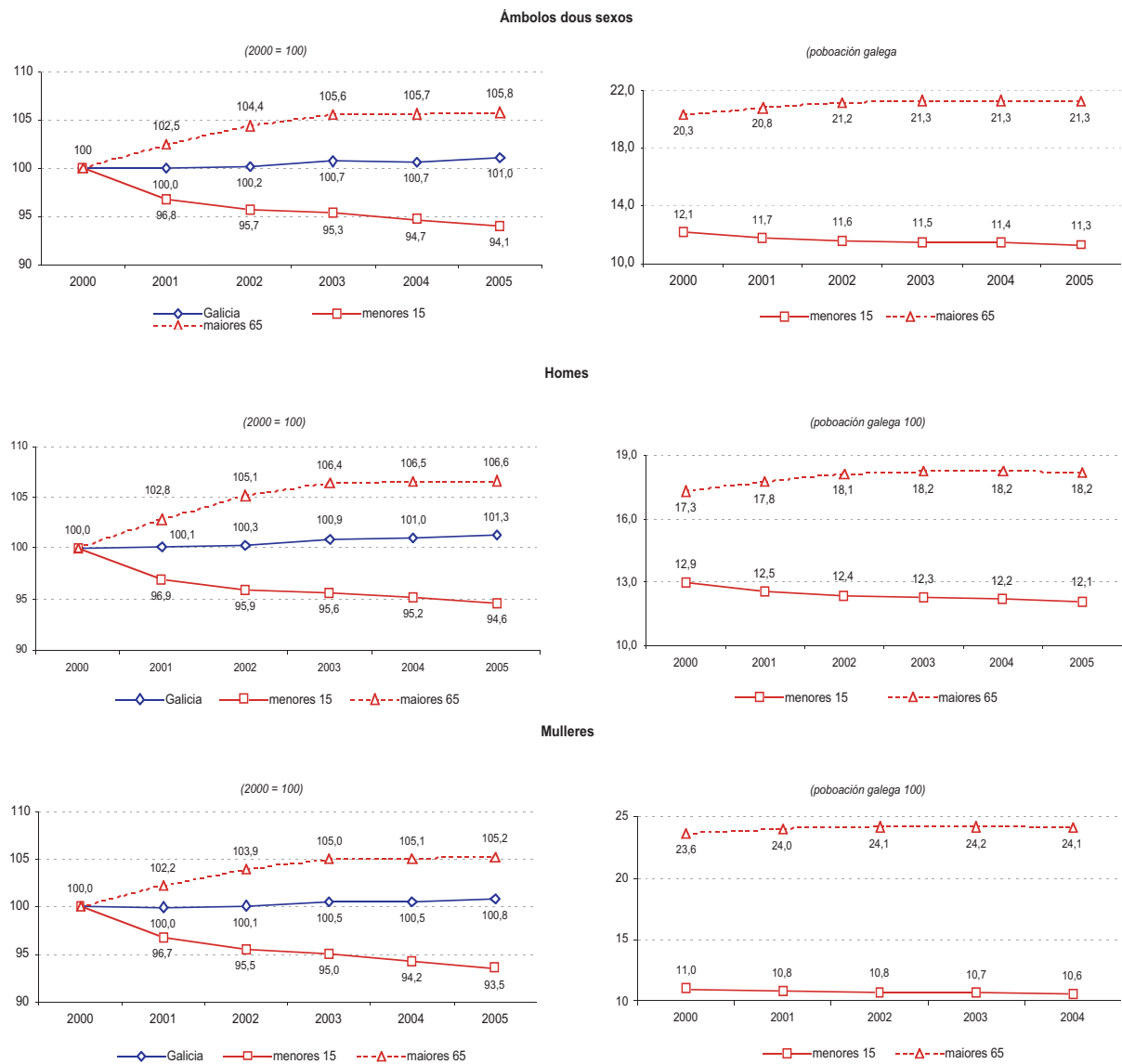
Mulleres

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Taxa media acumulativa	Taxa acumulada 2000-05
España	20.678.407	20.951.328	21.273.805	21.682.738	21.912.437	22.327.661	1,5	8,0
Galicia	1.419.509	1.418.848	1.420.649	1.426.709	1.425.998	1.431.495	0,2	0,8
A Coruña	576.675	575.963	577.972	582.345	582.580	586.881	0,4	1,8
Lugo	188.025	187.269	186.199	185.606	184.640	183.628	-0,5	-2,3
Ourense	179.769	179.328	178.801	178.042	176.959	175.886	-0,4	-2,2
Pontevedra	475.040	476.288	477.677	480.716	481.819	487.332	0,5	2,6

Fonte: INE, Padrón Municipal de Habitantes

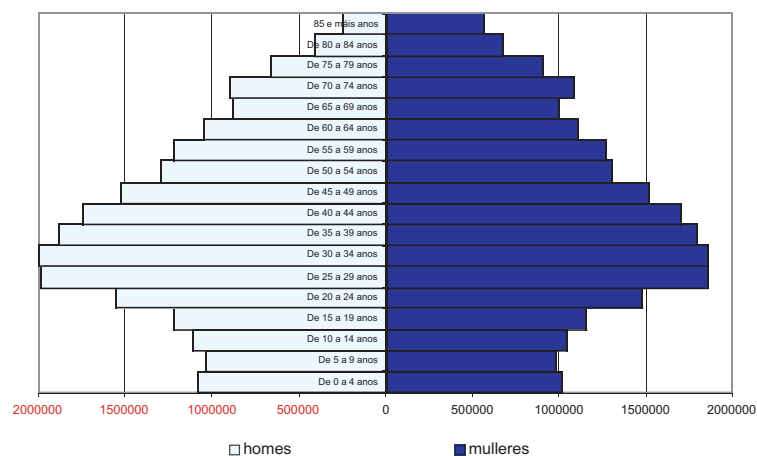
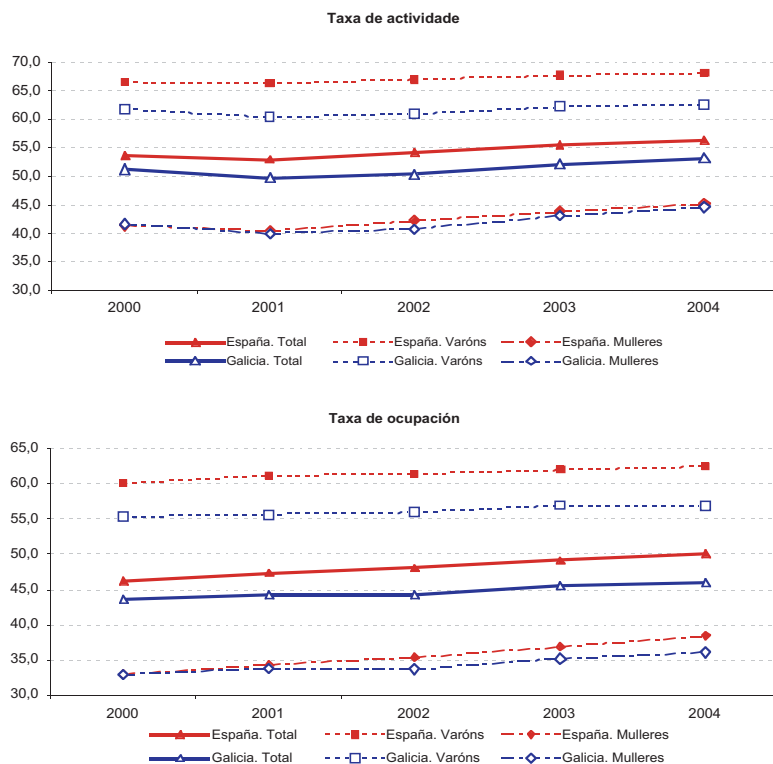
A.4.

Evolución da poboación galega 2000-2005: distribución segundo sexo

Fonte: INE, Padrón Municipal de Habitantes

A.5.

Pirámide de poboación de España a 1 de xaneiro 2005**A.6.****Taxas de actividade e ocupación en Galicia e España 2000-04****A.7.**

Poboación ocupada en Galicia e España 2001-04: distribución segundo sexo e sector de actividade

	2001	2002	2003	2004	Taxa media acumulativa	Taxa acumulada
					(%)	
Galicia	1.031,0	1.035,3	1.069,4	1.083,7	1,7	5,1
Agricultura	156,3	136,5	135,6	124,6	-7,1	-20,3
Industria	199,3	209,5	206,3	206,6	1,3	3,7
Construción	124,2	128,1	125,5	130,9	1,8	5,4
Servizos	551,2	561,3	602,1	621,5	4,1	12,7
España	16.146,3	16.630,3	17.296,0	17.970,9	3,6	11,3
Agricultura	1.045,2	995,4	991,0	988,9	-1,8	-5,4
Industria	3.176,7	3.190,7	3.200,8	3.210,9	0,4	1,1
Construción	1.876,2	1.980,2	2.101,7	2.253,2	6,3	20,1
Servizos	10.048,1	10.464,0	11.002,5	11.517,8	4,7	14,6
Varóns						
	2001	2002	2003	2004	Taxa media acumulativa	Taxa acumulada
					(%)	
Galicia	618,2	623,1	637,6	639,5	1,1	3,4
Agricultura	84,1	75,0	71,6	66,4	-7,5	-21,0
Industria	142,9	146,5	150,0	148,6	1,3	4,0
Construción	118,5	122,7	121,2	123,8	1,5	4,5
Servizos	272,8	278,9	294,8	300,7	3,3	10,2
España	10.150,5	10.365,0	10.652,9	10.934,3	2,5	7,7
Agricultura	775,6	738,5	724,7	728,6	-2,0	-6,1
Industria	2.402,8	2.399,6	2.426,2	2.420,5	0,2	0,7
Construción	1.789,1	1.879,5	1.990,5	2.134,3	6,1	19,3
Servizos	5.183,1	5.347,4	5.511,6	5.650,9	2,9	9,0
Mulleres						
	2001	2002	2003	2004	Taxa media acumulativa	Taxa acumulada
					(%)	
Galicia	412,8	412,2	431,8	444,2	2,5	7,6
Agricultura	72,2	61,5	64,0	58,2	-6,6	-19,4
Industria	56,4	63,0	56,3	58,1	1,4	3,1
Construción	5,8	5,4	4,3	7,1	13,0	22,9
Servizos	278,4	282,4	307,3	320,8	4,9	15,2
España	5.995,7	6.265,3	6.643,1	7.036,6	5,5	17,4
Agricultura	269,7	256,9	266,4	260,4	-1,1	-3,4
Industria	774,0	791,2	774,6	790,5	0,7	2,1
Construción	87,2	100,6	111,2	118,9	10,9	36,4
Servizos	4.865,0	5.116,6	5.491,0	5.866,9	6,4	20,6

Fonte: INE, Encuesta de Población Activa

A.8.

Grado de asalariación en Galicia e España 2001-04: distribución segundo sector de actividade

Galicia						España					
	Total	Agricultura e pesca	Industria	Construción	Servizos		Total	Agricultura e pesca	Industria	Construción	Servizos
	(% emprego asalariado sobre emprego total)						(% emprego asalariado sobre emprego total)				
2001	70,1	18,2	88,4	78,0	76,4	2001	80,2	44,6	88,7	80,1	81,2
2002	72,4	19,7	90,9	77,9	77,1	2002	81,0	45,0	89,0	80,3	82,1
2003	73,7	21,0	88,6	79,2	79,3	2003	81,7	46,9	88,7	81,3	82,8
2004	73,9	19,3	87,8	77,6	79,5	2004	81,9	48,8	89,3	80,7	83,0
	Total	Agricultura e pesca	Industria	Construción	Servizos		Total	Agricultura e pesca	Industria	Construción	Servizos
	(% taxa de crecemento do emprego asalariado)						(% taxa de crecemento do emprego asalariado)				
2001	3,8	-11,3	12,2	2,3	2,1	2001	4,6	7,9	3,0	9,6	4,1
2002	3,7	-5,3	8,1	3,0	2,7	2002	4,0	-4,1	0,7	5,9	5,3
2003	5,1	5,9	-4,0	-0,5	10,4	2003	4,9	3,7	0,0	7,5	6,0
2004	1,7	-15,8	-0,7	2,3	3,5	2004	4,2	3,9	1,0	6,4	4,8

Fonte: IGE, Enquisa Poboación Activa e INE, Encuesta Población Activa

A.9.

Asalariados e taxa de temporalidade en Galicia e España 2001-04: distribución segundo sexo

Galicia

	Total				Homes				Mulleres			
	2001	2002	2003	2004	2001	2002	2003	2004	2001	2002	2003	2004
Asalariados	750,2	780,8	818,8	833,2	462,6	476,7	495,4	495,1	287,6	304,1	323,4	338,1
Empregos temporais	266,9	271,9	279,0	283,4	153,6	156,6	159,7	155,9	103,3	115,3	119,3	127,5
Empregos indefinidos	483,3	508,9	539,8	549,8	309,0	320,1	335,7	339,2	184,3	188,8	204,1	210,5
Taxa temporalidade (%)	34,2	34,8	34,1	34,0	33,2	32,9	32,2	31,5	35,9	37,9	36,9	37,7
Asalariados sector privado	589,8	615,8	634,5	650,6	382,0	393,8	404,2	405,5	207,8	222,0	230,3	245,1
Empregos temporais	222,8	237,8	235,2	238,6	139,2	143,6	142,6	139,8	83,6	94,2	92,6	98,8
Empregos indefinidos	367,0	378,0	399,3	412,0	242,8	250,2	261,6	265,7	124,2	127,8	137,7	146,3
Taxa temporalidade (%)	37,8	38,6	37,1	36,7	36,4	36,5	35,3	34,5	40,2	42,4	40,2	40,3
Asalariados sector público	160,4	165,0	184,3	182,6	80,6	82,9	91,2	89,6	79,8	82,1	93,1	93,0
Empregos temporais	34,1	34,1	43,8	44,8	14,4	13,0	17,1	16,1	19,7	21,1	26,7	28,7
Empregos indefinidos	126,3	130,9	140,5	137,8	66,2	69,9	74,1	73,5	60,1	61,0	66,4	64,2
Taxa temporalidade (%)	21,3	20,7	23,8	24,5	17,9	15,7	18,8	18,0	24,7	25,7	28,7	30,9

España

	Total				Homes				Mulleres			
	2001	2002	2003	2004	2001	2002	2003	2004	2001	2002	2003	2004
Asalariados	12.786,6	13.141,7	13.597,8	13.955,4	7.834,4	7.965,0	8.135,5	8.226,9	4.952,2	5.176,7	5.462,3	5.728,5
Empregos temporais	4.051,3	4.075,0	4.156,9	4.276,0	2.352,5	2.307,8	2.329,2	2.356,9	1.898,8	1.767,2	1.827,7	1.919,1
Empregos indefinidos	8.735,3	9.066,7	9.440,9	9.679,4	5.481,9	5.657,2	5.806,3	5.870,0	3.253,4	3.409,5	3.634,6	3.809,4
Taxa temporalidade (%)	31,7	31,0	30,6	30,6	30,0	29,0	28,6	28,6	34,3	34,1	33,5	33,5
Asalariados sector privado	10.268,7	10.533,3	10.877,4	11.143,5	6.531,8	6.617,6	6.772,0	6.854,8	3.736,9	3.915,7	4.105,4	4.288,7
Empregos temporais	3.508,7	3.504,5	3.539,4	3.634,5	2.131,1	2.084,9	2.103,4	2.125,4	1.377,6	1.419,6	1.436,0	1.508,1
Empregos indefinidos	6.760,0	7.028,8	7.338,0	7.509,0	4.400,7	4.532,7	4.668,6	4.729,4	2.359,3	2.496,1	2.669,4	2.779,6
Taxa temporalidade (%)	34,2	33,3	32,5	32,6	32,6	31,5	31,1	31,0	36,9	36,3	35,0	35,2
Asalariados sector público	2.517,9	2.608,4	2.720,4	2.811,9	1.302,6	1.347,4	1.363,5	1.372,1	1.215,3	1.261,0	1.356,9	1.439,8
Empregos temporais	542,6	570,5	617,5	641,5	221,4	222,9	231,5	231,2	321,2	347,6	391,7	410,0
Empregos indefinidos	1.975,3	2.037,9	2.102,9	2.170,4	1.081,2	1.124,5	1.137,7	1.140,6	894,1	913,4	965,2	1.029,8
Taxa temporalidade (%)	21,5	21,9	22,7	22,8	17,0	16,5	16,6	16,9	26,4	27,6	28,9	28,5

(1) Datos correspondientes á Metodoloxía 2002
 Fonte: INE, Encuestas de Población Activa

A.10.

Accidentes de trabajo e enfermidades profesionais 2000-05

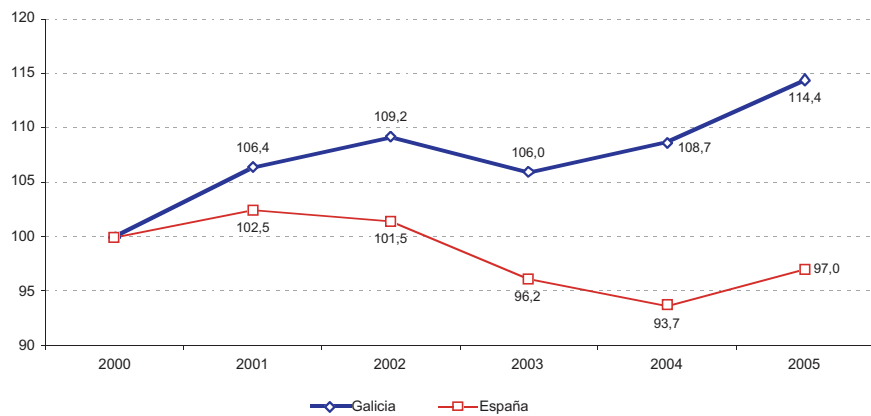
	2000	2001	2002	2003	2004	2005
A Coruña	34.700	38.614	42.023	34.574	36.739	40.703
Lugo	7.561	7.704	7.936	6.092	6.901	7.877
Ourense	7.358	8.200	8.426	7.596	7.085	7.967
Pontevedra	36.907	37.726	44.317	35.753	39.634	43.392
Total	86.526	92.244	102.702	84.015	90.359	99.939
España	1.801.416	1.888.531	1.909.702	1.815.836	1.706.830	1.659.487

(1) Inclúe os accidentes de traballo "in itinere"
(2) Os datos referentes a enfermidades profesionais, aínda que en cifras superiores ao ano anterior, seguen sen ofrecer moita fiabilidade, pola falta, en moitos casos, de determinación e declaración das mesmas.

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais, Informe sobre a situación sociolaboral da Comunidade Autónoma Galega

■ **A.11.**

Accidentes con baixa en xornada de traballo en Galicia e España 2000-05. Índice de volume encadenados, referencia 2000 = 100

Fonte: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, Boletín de Estadísticas Laborales

■ **A.12.**

Empresas galegas e españolas segundo a súa condición xurídica 2005 ⁽¹⁾. Taxa media anual acumulativa e taxa acumulada de crecemento 2000-05

	Total	S.A.	S.R.L.	Sociedades colectivas	Sociedades comanditarias	Comunidades de bens	Sociedades cooperativas	Asociacións e outros tipos	OO.A. e outros	Persoas físicas
Galicia	191.642	4.065	56.795	13	-	5.564	973	8.906	385	114.941
A Coruña	79.170	1.718	22.185	8	-	954	381	5.680	154	48.090
Lugo	23.780	311	5.865	-	-	1.496	173	319	56	15.560
Ourense	22.843	468	6.094	2	-	299	128	1.151	57	14.644
Pontevedra	65.849	1.568	22.651	3	-	2.815	291	1.756	118	36.647
España	3.174.393	117.441	992.658	400	98	102.592	25.328	136.286	8.464	1.791.126

Taxa media anual acumulativa

	Total	S.A.	S.R.L.	Sociedades colectivas	Sociedades comanditarias	Comunidades de bens	Sociedades cooperativas	Asociacións e outros tipos	OO.A. e outros	Persoas físicas
Galicia	2,7	-0,3	7,0	-0,7	-	6,2	-0,4	8,9	12,0	0,6
A Coruña	2,6	-1,1	7,0	-3,1	-	2,6	-1,9	8,3	11,8	0,5
Lugo	1,7	-0,1	6,2	-	-	5,6	-0,6	17,8	14,6	-0,2
Ourense	1,6	-1,2	6,0	30,0	-	4,5	-2,7	6,7	10,0	-0,2
Pontevedra	3,8	0,8	7,5	0,0	-	8,2	3,4	11,5	13,1	1,4
España	3,7	-1,9	8,3	-4,3	-4,9	6,4	0,9	8,3	10,0	1,6

Taxa de crecemento acumulada

	Total	S.A.	S.R.L.	Sociedades colectivas	Sociedades comanditarias	Comunidades de bens	Sociedades cooperativas	Asociacións e outros tipos	OO.A. e outros	Persoas físicas
Galicia	14,3	-1,7	40,0	-7,1	-	35,0	-2,3	52,4	57,1	2,8
A Coruña	13,1	-5,4	39,9	-20,0	-	13,4	-9,5	47,6	45,3	2,1
Lugo	8,8	-1,0	34,9	-	-	31,2	-3,4	123,1	75,0	-1,0
Ourense	8,1	-6,0	33,5	100,0	-	24,1	-13,5	38,3	54,1	-1,2
Pontevedra	20,4	4,1	43,3	0,0	-	48,2	17,3	72,2	68,6	7,3
España	20,0	-9,2	48,7	-20,5	-22,8	35,9	4,6	49,1	53,0	8,5

(1) Datos referidos a 1 de xaneiro do ano 2006

Fonte: Elaboración propia a partir de INE, Dirce

A.13.

Renda familiar bruta en poder de compra nas CC.AA. 2000-05

	2000	2005	2000	2005	Diferencial 2005 - 2000	
	(en €)		(media española= 100)		(en €)	porcentuais
Andalucía	9.599	11.936	80,0	81,9	2.337	1,9
Aragón	13.407	16.092	111,7	110,4	2.685	-1,3
Asturias	10.623	13.155	88,5	90,3	2.532	1,8
Baleares	14.276	14.987	118,9	102,8	711	-16,1
Canarias	12.161	15.273	101,3	104,8	3.112	3,5
Cantabria	11.383	14.416	94,8	98,9	3.033	4,1
Castela e León	12.791	16.821	106,6	115,4	4.030	8,9
Castela-A Mancha	12.037	14.227	100,3	97,6	2.190	-2,7
Cataluña	13.322	15.348	111,0	105,3	2.026	-5,7
C. Valenciana	12.119	14.187	101,0	97,4	2.068	-3,6
Extremadura	9.817	13.420	81,8	92,1	3.603	10,3
Galicia	10.949	13.696	91,2	94,0	2.747	2,8
Madrid	13.423	16.101	111,8	110,5	2.678	-1,3
Murcia	10.048	11.500	83,7	78,9	1.452	-4,8
Navarra	13.838	17.170	115,3	117,8	3.332	2,5
País Vasco	13.582	17.509	113,2	120,2	3.927	7,0
A Ríoxa	14.113	16.726	117,6	114,8	2.613	-2,8
Ceuta	11.060	15.252	92,1	104,7	4.192	12,5
Melilla	11.633	17.347	96,9	119,0	5.714	22,1
Total	12.003	14.572	100	100	2.569	

Fonte: Funcas, Cuadernos de Información Económica

A.14.

Número de empresas PIPE de Galicia 2000-04

	2000	2001	2002	2003	2004	Total
A Coruña	16	16	9	17	13	55
Lugo	9	1	-	2	3	6
Ourense	4	6	4	5	3	18
Pontevedra	16	13	18	15	15	61
Total	45	36	31	39	34	140

Fonte: Boletín económico de ICE, nº 2.862

A.15.**Exportacións das empresas PIPE segundo o ano que levan no programa**

	Ano 1	Ano 2	Ano 3	Ano 4	Ano 5	Ano 6	Ano 7	Ano 8
	(en millóns de euros)							
PIPE 96	8,77	9,59	16,34	20,57	25,43	29,36	27,35	31,93
PIPE 97	22,07	26,37	27,94	32,51	36,70	40,05	38,79	-
PIPE 98	23,72	29,36	36,22	44,93	53,03	57,04	-	-
PIPE 99	12,16	19,37	22,63	25,69	26,56	-	-	-
PIPE 00	24,70	24,67	22,09	23,60	-	-	-	-
PIPE 01	9,13	14,87	21,33	-	-	-	-	-
PIPE 02	12,62	15,34	-	-	-	-	-	-
PIPE 03	12,77	-	-	-	-	-	-	-
Total Galicia	4.227,54	4.876,49	5.347,27	6.011,03	8.298,40	9.266,46	9.738,12	9.957,42
Total España	78.212,10	93.419,37	99.849,46	104.786,52	124.174,82	129.770,77	133.267,67	138.119,05

Variación porcentual sobre ano basal (1)

(%)

PIPE 96	9,4	86,3	134,5	190,0	234,8	211,9	264,1
PIPE 97	19,5	26,6	47,3	66,3	81,5	75,8	-
PIPE 98	23,8	52,7	89,4	123,6	140,5	-	-
PIPE 99	59,3	86,1	111,3	118,4	-	-	-
PIPE 00	-0,1	-10,6	-4,5	-	-	-	-
PIPE 01	62,9	133,6	-	-	-	-	-
PIPE 02	21,6	-	-	-	-	-	-
Taxa variación media anual acumulativa	28,0	62,5	75,6	124,6	152,2	143,8	264,1
Total Galicia	15,4	26,5	42,2	96,3	119,2	130,3	135,5
Total España	19,4	27,7	34,0	58,8	65,9	70,4	76,6

(1) O valor basal corresponde á cifra de exportacións do ano en que iniciaron o PIPE. Cómpre salientar que mentres que a porcentaxe de variación do cuarto ano post-entrada en PIPE está obtido a partir das cifras anuais de exportación de 156 empresas, a porcentaxe de variación do sétimo ano representa unicamente ás 26 empresas que iniciaron o programa en 1996.

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de Boletín Económico de ICE, nº 2.862

A.16.

Estudos de mercado elaborados polo IGAPE 2000-06: distribución segundo rama de actividade económica

	Número	(% sobre o total)
Actividades informáticas	6	0,8
Actividades inmobiliarias	3	0,4
Actividades sanitarias e veterinarias, servizo social e actividades recreativas, culturais e deportivas	22	2,9
Agricultura, selvicultura e pesca	25	3,3
Construción	52	6,9
Extracción minerais	30	4,0
Fabricación de equipo e instrumentos médico-cirúrxicos, de precisión, óptica e relojería	3	0,4
Fabricación de maquinaria e material electrónico; fabricación de equipo e aparatos de radio, televisión e comunicacións	15	2,0
Fabricación de mobles; outras industrias manufactureiras	17	2,2
Fabricación doutros produtos minerais non metálicos e metalurxia	20	2,6
Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques e outro material de transporte e a súa comercialización	74	9,8
Guías país, información multisectorial e outras actividades empresariais	182	24,0
Hostalería	2	0,3
Industria da confección e da peletería e téxtil	85	11,2
Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	37	4,9
Industria de produtos alimenticios e bebidas	80	10,6
Industria do papel e artes gráficas	18	2,4
Industria química, do caucho e materias plásticas.	40	5,3
Intermediación financeira, agás seguros e plans de pensións	1	0,1
Investigación e desenvolvemento e educación	9	1,2
Producción e distribución de enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente e captación, depuración e distribución de auga	16	2,1
Transporte terrestre; marítimo e correos e telecomunicacións	21	2,8
Total	758	100

Fonte: IGAPE

A.17.

Proxectos captados de capital 2000-06: distribución segundo procedencia do capital

	Nº total de proxectos	Investimento total	Subvención	Emprego a crear	Emprego a manter
		(en miles de €)			
Capital estatal	85	659.454,8	67.414,3	2.749	9.070
Capital estranxeiro	46	463.969,3	58.484,3	1.441	5.072
Francia	9	240.744,8	34.028,2	184	217
Alemaña	7	42.608,3	3.108,9	144	3.120
EE.UU	5	18.296,1	2.554,2	194	1.040
Venezuela	5	10.460,5	1.487,3	116	7
Holanda	4	29.786,5	2.039,8	75	280
Portugal	4	22.712,6	2.408,4	73	255
Italia	3	38.946,5	5.094,6	270	48
Reino Unido	3	22.145,4	3.065,9	107	20
Resto	6	38.268,5	4.697,1	278	85

Fonte: IGAPE

A.18.

**Consultas de internacionalización realizadas ao IGAPE 2005-06:
distribución segundo país e sector**

	2005	2006
Nº de consultas por países	1.476	2.454
Alemaña	107	376
Polonia	284	503
China	181	260
Xapón	253	263
USA	116	404
Outros países	264	392
Servizos multimercado	271	256
 Nº empresas galegas beneficiarias do servizo	482	617
 Nº de consultas por sectores	1.476	2.454
Agricultura, pesca e alimentación	560	1.128
Téxtil-confección	109	215
Madeira-Moble	91	154
Industria química e fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	41	12
Extracción e fabricación de produtos minerais non metálicos	90	87
Metalurxia e fabricación de produtos metálicos	61	128
Maquinara e material eléctrico e electrónico	56	92
Automoción e outro material de transporte	28	51
Contrución	51	56
Comercio	133	147
Servizos	217	298
Outros sectores	39	86

Fonte: IGAPE

■ A.19.

**MEMORIA SOBRE A SITUACIÓN
ECONÓMICA E SOCIAL**

gob

GALICIA 2006

presentación

O Consello Económico e Social de Galicia, creado pola Lei 6/1995, de 28 de xuño, ten asignada, entre outras, a función de elaborar e remitir anualmente ao Consello da Xunta, a través da Consellería de Economía e Facenda, unha Memoria sobre a situación económica e social de Galicia, incluíndo, se é o caso, recomendacións ou orientacións sobre a política presupostaria da Comunidade Autónoma.

O Regulamento de Réxime Interno do Consello, aprobado polo Pleno o día 29 de abril de 1996, co obxecto de dar cumprimento ás devanditas previsións legais, concede a condición de comisión sectorial permanente á Comisión Sectorial nº 4, *da Memoria anual sobre a situación socioeconómica de Galicia*.

A proposta de Memoria elaborada pola dita Comisión Sectorial foi tramitada pola Comisión Permanente deste organismo na súa sesión 9/07, do 31 de outubro.

De acordo coa normativa citada, o Pleno do Consello Económico e Social de Galicia aprobou por unanimidade, na súa sesión 7/07, do 31 de outubro, a presente **Memoria sobre a situación económica e social de Galicia 2006**.

C	■ consideracións	17
	■ indicadores de contexto	27
I	■ situación económica de Galicia	35
	1.1.- Contexto económico xeral	39
	Panorama económico internacional	
	Panorama económico de España	
	Panorama económico da eurorexión	
	Panorama económico de Galicia	
	Plan Estratéxico de Desenvolvemento Económico de Galicia (PEDEGA) 2000-2006	
	1.2.- Producción	49
	Sector primario e industrias relacionadas	
	Sector industrial	
	Construción	
	Servizos	
	1.3.- Agregados da demanda	83
	Demanda interna	
	Sector exterior	
	1.4.- Agregados da renda	95
	Inflación	
	Asignación funcional da renda	
	Custos e salarios	
	Resultados empresariais	
	1.5.- Poboación	105
	Estrutura e distribución da poboación	
	Movemento natural da poboación	
	Movementos migratorios	
	1.6.- Análise da converxencia	119
	Converxencia coa media estatal	
	Converxencia coa media europea	

2. emprego tecido empresarial 127

2.1.- Emprego 131

Datos de emprego da Seguridade Social
 Emprego segundo a EPA
 Datos rexistrados nas oficinas de emprego da Xunta e do INEM
 Empresas de traballo temporal (ETT)
 Relacións laborais e negociación colectiva

2.2.- Políticas activas de emprego 151

Formación profesional
 Promoción de emprego

2.3.- Desenvolvemento do tecido empresarial 157

Estrutura empresarial
 Dinámica empresarial
 Trazos de competitividade das empresas galegas
 Empresas de economía social

3. sector público e benestar social 173

3.1.- Comunidade Autónoma 179

A conta financeira
O orzamento consolidado
Análise das actuacións previstas
O orzamento das sociedades públicas: Entes públicos e
Sociedades mercantís.
Orzamento dos entes locais territoriais
Liquidación do exercicio orzamentario 2006
Indicadores económicos de Galicia en termos de recadación
tributaria

3.2.- Cobertura social e prestacións económicas 193

Financiamento e cobertura social do Estado
Prestacións económicas

3.3.- Prestacións sanitarias e sociais 205

Indicadores de saúde
O Servizo Galego de Saúde (Sergas)
Transplantes e doazóns
Prestacións farmacéuticas
Prestacións sociais

3.4.- Educación 215

Ensino de réxime xeral
Educación universitaria

3.5.- Medio ambiente 225

Incendios forestais
Cambio climático
Auga
Aire
Biodiversidade
Residuos sólidos
Agricultura ecolóxica
Efectos da contaminación ambiental sobre a saúde

3.6.- Outros indicadores de benestar social 243

Consumo
Vivenda
Cultura e ocio

4.	desenvolvemento rexional	251
4.1.-	Infraestruturas	255
	Infraestruturas de transporte terrestre	
	Infraestruturas portuarias e aeroportuarias	
	Parques tecnolóxicos e empresariais	
4.2.-	Investigación e tecnoloxía	267
	Indicadores de I+D+i	
	Indicadores de alta tecnoloxía	
	Indicadores TIC	

Índice de táboas

situación económica de galicia

- 1.1.1 *Economía internacional 2005-07: evolución dos principais indicadores*
- 1.1.2 *Evolución do PIB en España 2005-06: distribución segundo as súas compoñentes*
- 1.1.3 *Índices de competitividade de España fronte á UE, aos países desenvolvidos e a novos países industrializados de Asia 2003-06*
- 1.1.4 *Principais indicadores da Eurorexión Galicia-Norte de Portugal*
- 1.1.5 *Evolución do PIB en Galicia 2005-06: distribución segundo as súas compoñentes*
- 1.1.6 *Produtividade aparente do factor traballo en Galicia e España 2005-06: distribución segundo sectores*
- 1.1.7 *Evolución de indicadores demográficos, actividade produtiva e da afiliación á Seguridade Social en Galicia e España 2000-06*
- 1.2.1 *Taxas de variacións anuais do VEB e do emprego en Galicia 2005-06: distribución segundo sectores económicos*
- 1.2.2 *Produto Interior Bruto a prezos de mercado das CC.AA. 2006: distribución segundo ramas de actividade*
- 1.2.3 *Distribución xeral da terra en Galicia e España 2006*
- 1.2.4 *Macromagnitudes agrarias 2003: renda agraria*
- 1.2.5 *Macromagnitudes do subsector agrícola e gandeiro 2003*
- 1.2.6 *Produción de leite de vaca en explotacións nas CC.AA. 2004-05*
- 1.2.7 *Cota leiteira dispoñible e expedientes aceptados de transferencias, cesións e abandonos de cota nas CC.AA. na campaña 2005-06*
- 1.2.8 *Produtos galegos con indicativo de calidade 2006*
- 1.2.9 *Actividade pesqueira e marisqueira en Galicia 2005-06: distribución segundo provincia e grandes grupos de especies*
- 1.2.10 *Actividade pesqueira e marisqueira nas lonxas máis importantes 2005-06: días de descarga, produción e ingresos xerados pola súa primeira venda*
- 1.2.11 *Índice de produción industrial de Galicia e España 2005-06: distribución segundo destino económico*
- 1.2.12 *Principais variables económicas da industria nas CC.AA. 2005*
- 1.2.13 *Principais variables económicas da industria galega 2004-05: distribución segundo ramas de actividade*
- 1.2.14 *Principais datos das industrias mineiras en Galicia e España 2003-04*
- 1.2.15 *Balance de enerxía eléctrica nas CC.AA. 2006*
- 1.2.16 *Plantas de coxeración en funcionamento 2005-06*
- 1.2.17 *Continuidade do subministro eléctrico nas CC.AA 2006: (Tempo de interrupción equivalente á produción instalada)*
- 1.2.18 *Enerxías renovables en Galicia 2005-06: potencia instalada e electricidade neta xerada*
- 1.2.19 *Consumo de produtos petrolíferos 2005-06*
- 1.2.20 *Construción naval 2004-06*
- 1.2.21 *Licitación pública en Galicia e España 2005-06: distribución segundo administración e tipo de obra*
- 1.2.22 *Construción de vivendas en Galicia e España 2005-06*
- 1.2.23 *Edificación e vivendas en Galicia e España 2005-06 : datos xerais*
- 1.2.24 *Visados de dirección de obra en Galicia e España 2005-06: distribución segundo obra nova, obras de ampliación e obras de reforma ou restauración*
- 1.2.25 *Certificacións de fin de obra en Galicia e España 2005-06*
- 1.2.26 *Empresas do sector servizos en Galicia e España a 1 de xaneiro de 2007: distribución segundo ramas de actividade*
- 1.2.27 *Comercio interior 2005-06 : Índice de vendas polo miúdo*
- 1.2.28 *Oferta turística 2005-06: distribución segundo tipo de establecemento*
- 1.2.29 *Graos de ocupación por praza e estadía media en establecementos hoteleiros 2004-06*
- 1.2.30 *Viaxeiros, pernoctacións e estadía media en establecementos hoteleiros 2005-06*
- 1.2.31 *Establecementos de turismo rural en Galicia 2006. Número de viaxeiros e pernoitas, grao de ocupación e estadía media*
- 1.2.32 *Transporte de mercadorías e pasaxeiros 2005-06: datos xerais*
- 1.2.33 *Transporte urbano: viaxeiros transportados en autobús e metro nas CC.AA. 2005-06*
- 1.2.34 *Transporte interior por estrada nas CC.AA. 2005-06: mercadorías cargadas e descargadas*

- 1.2.35. *Tráfico ferroviario de viaxeiros e mercadorías 2005-06*
- 1.2.36. *Tráfico de pasaxeiros nos portos galegos de interese xeral 2005-06*
- 1.2.37. *Tráfico de mercadorías nos portos de interese xeral 2005-06*
- 1.2.38. *Movemento de mercadorías descargadas e cargadas nos portos xestionados por Portos de Galicia 2005-06*
- 1.2.39. *Tráfico aéreo 2005-06: operacións, pasaxeiros e mercadorías*
- 1.2.40. *Correspondencia postal nacida e distribuída e investimentos de Correos e Telégrafos 2005-06*

- 1.3.1. *PIB trimestral 2005-06: taxas de variación interanuais dos principais agregados da demanda*
- 1.3.2. *Principais indicadores do consumo e do investimento en Galicia e España 2005-06*
- 1.3.3. *Tipos de xuros referentes a créditos para o consumo e préstamos hipotecarios a máis de tres anos 2001-2006*
- 1.3.4. *Importacións e exportacións de Galicia 2005-06: distribución segundo áreas xeográficas*
- 1.3.5. *Importacións e exportacións de Galicia e España á UE e resto do mundo 2005-06*
- 1.3.6. *Exportacións e importacións galegas 2006: distribución sectorial*
- 1.3.7. *Importacións 2006: principais capítulos e importacións da Unión Europea, Francia e Portugal*
- 1.3.8. *Exportacións 2006: principais capítulos e exportacións cara á Unión Europea, Francia e Portugal*
- 1.3.9. *Investimento estranxeiro bruto total nas CC.AA. 2005-06*
- 1.3.10. *Investimento estranxeiro bruto en empresas españolas en Galicia e España 2006: distribución segundo actividade económica*
- 1.3.11. *Investimento das CC.AA. no exterior 2005-06*
- 1.3.12. *Investimento bruto de Galicia e España no exterior 2006: distribución segundo actividade económica*
- 1.3.13. *Resumo das actuacións do Plan FOEXGA 2006*

- 1.4.1. *IPC xeral nas CC.AA. 2005-06: taxas de variación interanuais*
- 1.4.2. *IPC galego e español 2005-06: distribución segundo grupos*
- 1.4.3. *IPC galego e español 2005: índice e taxas de variación mensuais e anuais*
- 1.4.4. *Evolución do IPC xeral en Galicia e España 2005-06*
- 1.4.5. *Índice de prezos industriais nas CC.AA. segundo destino económico 2006: taxas de variación anuais*
- 1.4.6. *Asignación funcional da renda en Galicia 2000-04*
- 1.4.7. *Aumento salarial pactado en Galicia e España 2004-06*
- 1.4.8. *Custos laborais en Galicia e España 2005-06: distribución segundo sectores económicos e compoñentes do custo*
- 1.4.9. *Tempo de traballo segundo traballador e mes en Galicia e España 2005-06: distribución segundo tipo de xornada e sectores de actividade*
- 1.4.10. *Produtividade aparente do factor traballo en Galicia e España 2005-06: distribución segundo sectores*
- 1.4.11. *Actividade empresarial 2004-05: ingresos, custos e resultados*
- 1.4.12. *Actividade empresarial 2004-05: evolución do investimento e do financiamento*

- 1.5.1. *Poboación de dereito nas CC.AA. 2005-06*
- 1.5.2. *Poboación de dereito en Galicia 2005-06: distribución segundo comarcas*
- 1.5.3. *Poboación residente en núcleos de máis de 10.000 habitantes 2005-06*
- 1.5.4. *Poboación das sete grandes cidades 2005-06*
- 1.5.5. *Poboación estranxeira residente e poboación total en Galicia e España a 1 de xaneiro de 2007*
- 1.5.6. *Número medio de fillos por muller en Galicia e España 2002-06*
- 1.5.7. *Taxas de nupcialidade, natalidade e mortalidade nas CC.AA. 2005-06*
- 1.5.8. *Matrimonios, nacementos, defuncións e crecemento vexetativo en Galicia e España 2005-06*
- 1.5.9. *Taxa de mortalidade infantil en Galicia e España 2004-06*
- 1.5.10. *Interrupcións voluntarias do embarazo nas CC.AA. 2004-05: distribución segundo C.A. de residencia*
- 1.5.11. *Títulos de familia numerosa en vigor a 31 de decembro 2006*
- 1.5.12. *Evolución do saldo migratorio en Galicia 2000-05*
- 1.5.13. *Movementos migratorios en Galicia 2004-05*
- 1.5.14. *Movementos migratorios en Galicia 2005: distribución segundo provincias*
- 1.5.15. *Inmigracións 2005: distribución segundo tipo de migración, sexo e idade*
- 1.5.16. *Emigracións 2005: distribución segundo tipo de migración, sexo e idade*
- 1.5.17. *Inmigracións de retorno ao concello de nacemento 2004-05: distribución segundo tipo de migración*

- 1.6.1. *Participación da produción, a poboación e o emprego galego no total español 2001-06*
- 1.6.2. *Converxencia das CC.AA. en termos de PIB por habitante fronte a España e a Unión Europea*
- 1.6.3. *Renda familiar bruta en poder de compra nas CC.AA. 2000-06*
- 1.6.4. *Indicador de competitividade rexional nas CC.AA. 2003-05*
- 1.6.5. *Indicador de competitividade rexional nas CC.AA. 2003-04 : distribución segundo categoría*
- 1.6.6. *Indicador de competitividade rexional en Galicia 2000-05 : distribución segundo tipo de indicador*

2. emprego tecido empresarial

- 2.1.1. *Traballadores en alta laboral 2005-06: distribución segundo réximes*
- 2.1.2. *Traballadores afiliados en alta laboral na Seguridade Social 2005-06: distribución segundo ramas de actividade*
- 2.1.3. *Poboación maior de 16 anos en Galicia e España 2006: distribución segundo sexo e a súa relación coa actividade económica*
- 2.1.4. *Poboación maior de 16 anos en Galicia e España 2006: distribución segundo sexo, idade e a súa relación coa actividade económica*
- 2.1.5. *Poboación ocupada 2006: distribución segundo sectores económicos, situación profesional, grupos de idade e nivel de formación acadado*
- 2.1.6. *Poboación ocupada e parada en Galicia e España 2006: distribución segundo sector*
- 2.1.7. *Asalariados e taxa de temporalidade 2006: distribución segundo sexo, sector e provincia*
- 2.1.8. *Paro rexistrado en Galicia e España 2005-06 : distribución segundo sector económico*
- 2.1.9. *Demandas de emprego rexistradas en Galicia e España 2005-06*
- 2.1.10. *Contratos iniciais de traballo e contratos convertidos en indefinidos en Galicia e España 2006: distribución segundo tipo de contrato*
- 2.1.11. *Contratos de traballo de duración temporal 2006*
- 2.1.12. *Contratos de traballo en Galicia e España 2006: distribución segundo actividade económica*
- 2.1.13. *Empresas de traballo temporal e contratos de posta a disposición nas CC.AA. 2005-06*
- 2.1.14. *Estrutura global da negociación colectiva en Galicia 2005-06*
- 2.1.15. *Convenios colectivos e revisións salariais negociados con efectos para 2005-06*
- 2.1.16. *Traballadores e empresas afectados por convenios colectivos e revisións salariais de grupo de empresas, empresas ou ámbitos inferiores á empresa e de sector negociados con efectos para 2006*
- 2.1.17. *Xornada media efectiva por traballador 2005-06 nas CC.AA.: distribución segundo sector de actividade*
- 2.1.18. *Xornada media pactada na negociación colectiva 2005-06*
- 2.1.19. *Expedientes de regulación de emprego nas CC.AA. 2005-06: expedientes autorizados e traballadores afectados*
- 2.1.20. *Accidentes de traballo con baixa en xornada de traballo 2005-06: distribución segundo a gravidade, provincias e sector económico*
- 2.1.21. *Índices de incidencia e frecuencia nas CC.AA. 2005-06*
- 2.1.22. *Repercusión das folgas 2005-06: traballadores participantes e xornadas non traballadas*
- 2.1.23. *Actividade desenvolvida polos órganos autónomos de solución de conflitos colectivos 2006*
- 2.2.1. *Formación profesional ocupacional 2005-06: cursos, presupostos e alumnos*
- 2.2.2. *Plan FIP 2006: distribución sectorial*
- 2.2.3. *Cursos con compromiso de contratación 2005-06*
- 2.2.4. *Cursos con compromiso de contratación 2006: distribución sectorial*
- 2.2.5. *Programación con medios propios 2005-06*
- 2.2.6. *Programación con medios propios 2005: distribución sectorial*
- 2.2.7. *Actuacións para o fomento do emprego e a estabilidade laboral 2005-06*
- 2.3.1. *Empresas existentes nas CC.AA. a 1/1/2006 e 1/1/2007*
- 2.3.2. *Empresas existentes a 1/1/2006 e 1/1/2007: distribución segundo ramas de actividade*
- 2.3.3. *Empresas existentes en Galicia e España 2006: distribución segundo tamaño das empresas*
- 2.3.4. *Empresas existentes 2006: distribución segundo a súa condición xurídica*
- 2.3.5. *Sociedades mercantís creadas, que amplían capital e disoltas nas CC.AA. 2006*
- 2.3.6. *Sociedades constituídas nas CC.AA. 2005-06: distribución segundo forma xurídica e capital subscrito e desembolsado*
- 2.3.7. *Trazos de competitividade das empresas galegas 2005*
- 2.3.8. *Certificación da calidade das empresas galegas 2005: distribución segundo localización e tamaño das empresas*
- 2.3.9. *Trazos de competitividade das empresas galegas 2005: distribución segundo comarcas*
- 2.3.10. *Sociedades cooperativas existentes nas CC.AA. 2005-06: número e traballadores*
- 2.3.11. *Sociedades cooperativas constituídas nas CC.AA. 2005-06: número e socios iniciais*
- 2.3.12. *Sociedades cooperativas constituídas en Galicia 2005-06: distribución segundo clase*
- 2.3.13. *Sociedades laborais existentes nas CC.AA. 2005-06: número e traballadores*
- 2.3.14. *Sociedades laborais rexistradas nas CC.AA. 2003-04: número e socios iniciais*
- 2.3.15. *Sociedades laborais rexistradas 2005-06: distribución sectorial*
- 2.3.16. *Traballadores da economía social en alta laboral na Seguridade Social 2006 en Galicia e España*

3. sector público e benestar social

- 3.1.1. *Ámbito dos Presupostos Xerais da C.A. de Galicia 2006*
- 3.1.2. *Conta financeira da Comunidade Autónoma 2005-06*
- 3.1.3. *Orzamento consolidado 2005-06*
- 3.1.4. *Presuposto consolidado da Comunidade Autónoma 2005-06: distribución económica*
- 3.1.5. *Presuposto consolidado da Comunidade Autónoma 2005-06: distribución funcional*
- 3.1.6. *Transferencias correntes, investimentos reais e transferencias de capital da C.A. 2006: distribución orgánica*
- 3.1.7. *Transferencias de capital e correntes da C.A. 2006: distribución segundo clave de financiamento*
- 3.1.8. *Presupostos das sociedades públicas 2005-06: sociedades mercantís e entes públicos*
- 3.1.9. *Débeda das CC.AA. 2005-06 : valores absolutos e ratios débeda / habitante e débeda / PIB*
- 3.1.10. *Débeda das empresas públicas de CC.AA. 2005-06: valores absolutos e ratio débeda / PIB*
- 3.1.11. *Presupostos consolidados das Entidades locais en Galicia e España 2005: Gastos*
- 3.1.12. *Gastos municipais en Galicia e España 2005: distribución segundo número de habitantes*
- 3.1.13. *Liquidación orzamento consolidado da Comunidade Autónoma 2005-06: distribución económica*
- 3.1.14. *Execución de operacións de capital 2006*
- 3.1.15. *Recadación tributaria aplicada en Galicia e España 2005-06*
- 3.2.1. *Obrigas contraídas e dereitos recoñecidos netos realizados pola Tesorería General de la Seguridad Social en Galicia 2006: distribución segundo réximes*
- 3.2.2. *Dereitos recoñecidos netos realizados pola Tesorería General de la Seguridad Social 2006*
- 3.2.3. *Obrigas contraídas polas entidades xestoras e Tesorería General de la Seguridad Social 2006*
- 3.2.4. *Obrigas contraídas polas Entidades Xestoras e Tesorería General de la Seguridad Social en Galicia 2006: transferencias correntes a familias e institucións sen fins de lucro*
- 3.2.5. *Beneficiarios e importe medio das prestacións 2005-06: distribución segundo tipo de cobertura*
- 3.2.6. *Pensións da Seguridad Social nas CC.AA. 2005-06: beneficiarios e importe medio segundo clase de pensión*
- 3.2.7. *Pensións contributivas da Seguridade Social en Galicia e España a 31 de decembro de 2005-06: beneficiarios e importe medio segundo réxime*
- 3.2.8. *Pensións non contributivas nas CC.AA. 2005-06: beneficiarios*
- 3.2.9. *Beneficiarios das prestacións sociais e económicas da LISMI e das pensións asistenciais nas CC.AA. 2005-06*
- 3.2.10. *Beneficiarios de prestacións por desemprego e paro rexistrado 2005-06*
- 3.2.11. *Risga e Axudas de Emerxencia Social 2006: beneficiarios e pagos*
- 3.2.12. *Resolución das solicitudes presentadas á Risga e ás AES 2005-06*
- 3.2.13. *Risga e Axudas de Emerxencia Social 2005-06: solicitudes rexistradas nas delegacións provinciais*
- 3.3.1. *Indicadores demográficos básicos en Galicia e España 2005-06*
- 3.3.2. *Producción de bens públicos de carácter social 2005-06*
- 3.3.3. *Proxecto de investimentos do Programa de Protección e Promoción da Saúde 2005-06*
- 3.3.4. *Enfermedades de declaración obrigatoria 2005-06*
- 3.3.5. *GRD máis frecuentes nos hospitais do Sergas 2005-06*
- 3.3.6. *Accidentes de tráfico con vítimas mortais nas CC.AA. 2005-06*
- 3.3.7. *Camas instaladas e funcionantes nos hospitais do Sergas 2005-06*
- 3.3.8. *Actividade cirúrxica nos hospitais do Sergas 2005-06*
- 3.3.9. *Doazóns e transplantes de órganos e tecidos 2005-06*
- 3.3.10. *Custo da prestación farmacéutica 2005-06*
- 3.3.11. *Prestación farmacéutica en atención primaria 2005-06*
- 3.3.12. *Custo da prestación farmacéutica en receita médica oficial 2005-06*
- 3.3.13. *Custo da prestación farmacéutica en hospitais 2005-06*
- 3.3.14. *Indicadores dos Servizos Sociais para maiores dependentes en Galicia e España 2005-06*
- 3.4.1. *Orzamento consolidado da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria 2006: distribución segundo programas e capítulos*
- 3.4.2. *Gasto público por alumno nas CC.AA. 2004-05: educación non universitaria*
- 3.4.3. *Centros, profesorado e alumnos matriculados nas CC.AA. no curso 2006-07*
- 3.4.4. *Centros docentes en funcionamento nos cursos 2005-06 2006-07: distribución segundo as ensinanzas que imparten*
- 3.4.5. *Alumnado matriculado no curso 2005-06 e 2006-07: distribución segundo ensino e tipo de centro*
- 3.4.6. *Profesorado nos cursos 2005-06 e 2006-07: distribución segundo nivel de ensinanza que imparten*
- 3.4.7. *Número de alumnos por unidade/grupo nos cursos 2005-06 e 2006-07: distribución segundo ensino*
- 3.4.8. *Taxa bruta de escolaridade no curso 2006-07: distribución segundo nivel de ensino*
- 3.4.9. *Abandono educativo prematuro nas CC.AA. 2000 e 2005: distribución segundo sexos*

- 3.4.10. Nivel de formación da poboación nova nas CC.AA. 2000 e 2005: distribución segundo sexos
- 3.4.11. Centros, profesorado e alumnos matriculados nas CC.AA. nos ensinos de réxime especial 2006-07
- 3.4.12. Alumnado matriculado nos centros de ensino de réxime especial nas CC.AA. 2006: distribución segundo tipo de ensino
- 3.4.13. Alumnos matriculados no sistema universitario nos cursos 2000-05 a 2006-07: primeiro e segundo ciclos
- 3.4.14. Alumnos matriculados no sistema universitario nos cursos 2005-06 e 2006-07: distribución segundo ramas de ensino
- 3.4.15. Alumnos matriculados no sistema universitario nos cursos 2004-05 e 2005-06: terceiro ciclo
- 3.5.1. Presuposto consolidado da Consellería de Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible 2005-06: distribución segundo programas
- 3.5.2. Incendios forestais en Galicia e España 2005-06: nº de sinistros e superficie forestal afectada
- 3.5.3. Incendios forestais en Galicia 2006: distribución mensual
- 3.5.4. Principais concellos galegos en canto ao número de lumes e superficie queimada 2006
- 3.5.5. Lumes e superficie media afectada 2006: distribución segundo causalidade
- 3.5.6. Emisións verificadas e asignacións de dereitos de emisión de gases de efecto invernadoiro en Galicia e España 2006: distribución segundo actividade
- 3.5.7. Emisións contaminantes nas CC.AA. 2003-05. Número de substancias contaminantes e de complexos industriais
- 3.5.8. Complexos industriais contaminantes rexistrados no Registro Estatal de Emisiones y Fuentes Contaminantes
- 3.5.9. Abastecemento público urbano en Galicia e España 2003-04: distribución segundo grandes grupos de usuarios
- 3.5.10. Consumo medio de auga nos fogares 2003-04
- 3.5.11. Recollida e tratamento das augas residuais nas CC.AA. 2004: distribución segundo clase de indicador
- 3.5.12. Superficie terrestre e espazos naturais protexidos en Galicia e España 2005: distribución segundo figura de protección
- 3.5.13. Superficie protexida nas CC.AA. 2005
- 3.5.14. Red Natura 2000 nas CC.AA. Lugares de importancia Comunitaria (LICs) e Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA)
- 3.5.15. Recollida de residuos domésticos e públicos 2003-04: distribución segundo tipo de residuo
- 3.5.16. Residuos urbanos producidos nas CC.AA. 2003-04: distribución segundo tipo de residuo producido
- 3.5.17. Destino de residuos urbanos mesturados e recollidos selectivamente 2004: distribución segundo tipo de residuo
- 3.5.18. Residuos xerados nas industrias extractivas, manufactureiras e enerxéticas nas CC.AA. 2003-04: distribución segundo tipo de perigosidade
- 3.5.19. Residuos xerados en Galicia e España 2004: distribución segundo tipo de residuo
- 3.5.20. Residuos xerados nas industrias extractivas, manufactureiras e enerxéticas en Galicia e España 2002-03: distribución segundo actividade económica e tipo de perigosidade
- 3.6.1. Indicadores da vivenda en Galicia e España 2005-06
- 3.6.2. Hipotecas de vivendas urbanas en Galicia e España 2005-06: vivendas constituídas e importe medio
- 3.6.3. Accesibilidade á vivenda en Galicia e España 2005-06
- 3.6.4. Producción editorial nas CC.AA. 2005-06: títulos e exemplares
- 3.6.5. Producción editorial 2005-06: distribución segundo o idioma da publicación
- 3.6.6. Nº de títulos e exemplares traducidos 2005-06: distribución segundo idioma orixinal
- 3.6.7. Penetración dos medios de comunicación nas CC.AA. 2006
- 3.6.8. Consumo diario de radio e televisión nas CC.AA. 2004-06

4. desenvolvementorexional

- 4.1.1. Investimento público real territorializado nas CC.AA. segundo axentes das administracións públicas 2006 : presupostos iniciais
- 4.1.2. Lonxitude da rede de estradas en Galicia e España 2004-05
- 4.1.3. Índices da rede de estradas do Estado, CC.AA. , Deputacións e Cabildos 2004-05
- 4.1.4. Investimentos medios na rede de estradas do Estado, CC.AA. , Deputacións e Cabildos 2001-05
- 4.1.5. Transferencias e investimentos do Ministerio de Fomento en Galicia 2006
- 4.1.6. Investimentos totais de Renfe nas CC.AA. 2005-06
- 4.1.7. Investimentos presupostados en estradas, portos e obras hidráulicas 2005-06
- 4.1.8. Proxecto de investimentos das Direccións Xerais de Obras Públicas 2005-06
- 4.1.9. Investimentos de Portos de Galicia 2005-06

- 4.1.10. *Parques empresariais operativos en Galicia*
- 4.1.11. *Parques empresariais en execución en Galicia*
- 4.1.12. *Parques empresariais en fase de estudo e trámite en Galicia*
- 4.1.13. *Parques empresariais en fase de trámite en Galicia*
- 4.1.14. *Parques empresariais esgotados en Galicia*

- 4.2.1. *Orzamento do Plan Galego de Investigación, Desenvolvemento e Innovación Tecnolóxica para o exercicio 2006: distribución segundo programa e consellería*
- 4.2.2. *Gastos internos totais e persoal en I+D nas CC.AA. 2004-05*
- 4.2.3. *Esforzo investidor de Galicia e España en I+D 2000-2005*
- 4.2.4. *Importancia relativa dos gastos internos totais e persoal en I+D nas CC.AA. 2004-05*
- 4.2.5. *Gasto interno en I+D nas CC.AA. 2005: distribución segundo sector*
- 4.2.6. *Gasto interno e persoal empregado nas actividades de I+D en Galicia e España 2000-04: distribución segundo sector*
- 4.2.7. *Persoal empregado nas actividades de I+D nas CC.AA. 2005: distribución segundo sector*
- 4.2.8. *Presuposto de gastos da Xunta de Galicia en investigación científico-técnica e aplicada 2005-06*
- 4.2.9. *Proxectos aprobados polo CDTI nas CC.AA. 2005-06*
- 4.2.10. *Estatísticas da propiedade industrial nas CC.AA. 2006*
- 4.2.11. *Certificacións de calidade e xestión medioambiental en Galicia 2003-05*
- 4.2.12. *Indicadores de alta tecnoloxía en Galicia e España 2004-05*
- 4.2.13. *Balanza comercial de produtos de alta e media-alta tecnoloxía en Galicia e España 2005-06*
- 4.2.14. *Alumnado matriculado e graduado en ciencias experimentais e técnicas relacionadas coas TIC nas universidades galegas e españolas*
- 4.2.15. *Indicadores das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC) en Galicia e España 2005-06*

consideraciones

1.- O CES considera positivo o feito de que a economía galega experimentara en 2006 a taxa de crecemento máis elevada dende o ano 2000. O produto interior bruto (PIB) real a prezos de mercado presentou no último ano un ritmo medio de crecemento do 4,1%, dúas décimas por riba da media estatal, o que o sitúa coma a comunidade con maior crecemento económico igualada con Murcia, Cantabria e o País Vasco. Con todo, cómpre indicar que este diferencial positivo non é suficiente para converxer activamente coa media do Estado a medio prazo.

2.- Dende o punto de vista da oferta, o ano 2006 caracterizouse polo dinamismo do conxunto do sector industrial, que se comportou como o sector de maior crecemento. As ramas industriais continuaron medrando por riba da media estatal e a actividade enerxética, a diferenza do acontecido en 2005, presentou unha taxa de crecemento moi superior. Asemade, hai que avaliar positivamente o crecemento do VEB xerado polo sector primario.

3.- O sector servizos explica a metade do crecemento agregado do PIB, e a construción case o 20%. Do mesmo xeito que os servizos, a importancia relativa no VEB dos sectores industrial (incluída a enerxía) e primario é superior á súa achega ao crecemento agregado, que foi do 15,4% e 1,1%, respectivamente.

4.- Dende o punto de vista da demanda, a demanda interna segue comportándose como motor de crecemento da economía galega, cunha achega de 4,7 puntos. Entre os compoñentes da demanda interna, destaca o crecemento do investimento (Formación bruta de capital fixo), cunha medra do 5,3%. Pola contra, a contribución da demanda externa segue sendo negativa, se ben é destacable que esta mellora en medio punto porcentual ao pasar do -1,1% de 2005 ao -0,6% de 2006.

No que atinxe ao sector exterior cómpre salientar, dunha banda, que a actividade comercial en Galicia segue medrando a ritmos superiores aos do conxunto do Estado. Doutra, que se reduce de xeito considerable o déficit da balanza comercial por mor do comportamento dos bens de equipamento e de consumo.

5.- O CES considera negativa a desigual distribución funcional da renda no período 2000 - 2004 (último ano dispoñible). A pesar da medra continuada da importancia relativa da poboación asalariada no conxunto do emprego, ao longo da serie considerada se rexistra unha lixeira redución da participación dos asalariados na renda. No ano 2000, o 74,9% dos traballadores

repartíanse o 45,8% da renda, en tanto que en 2004, o 44,3% da riqueza se distribúe entre o 78,5% dos traballadores.

6.- O dinamismo da economía galega veu acompañada dunha moderación das tensións inflacionistas. En decembro, a taxa de crecemento interanual situouse no 2,6%, máis dun punto inferior á taxa do ano precedente, e unha décima por baixo da media estatal.

7.- O CES insiste nas consecuencias negativas do estancamento demográfico e da continua caída do peso relativo da poboación galega no total estatal. Asemade, aumentan os desequilibrios territoriais, descendendo a poboación no interior e na Galicia rural.

Hai que destacar como aspecto positivo o feito de que por primeira vez dende o ano 2000, o saldo migratorio co resto das comunidades autónomas foi positivo.

O CES considera urxente arbitrar medidas destinadas á revitalización demográfica, facendo fincapé tanto nas dirixidas á incrementar a natalidade e a mellorar a conciliación da vida laboral, familiar e persoal como nas actuacións específicas para aumentar e fixar a poboación no medio rural.

8.- Entre os anos 2000-2006, período de vixencia do Plan Estratéxico de Desenvolvemento Económico (PEDEGA), a economía galega experimentou un ritmo medio anual de crecemento do 3,1%, dúas décimas por baixo da media española. Este menor dinamismo trasladouse ao mercado de traballo onde o diferencial de crecemento das afiliacións á Seguridade Social aumenta ata un punto (medran un 2,8% en Galicia e un 3,8% en España).

As economías galega e española presentan pautas de crecemento similares. Dunha banda, a construción e os servizos compórtanse como os sectores máis dinámicos. Doutra, a produción no sector primario decrece tanto no conxunto do Estado como, en menor medida, en Galicia. Con todo, cómpre salientar o diferencial de crecemento existente na construción, que medra un 4,3% en Galicia fronte ao 6% de media en España, e o maior ritmo de crecemento da actividade industrial galega (1,9% de media en Galicia e 1,3% en España).

Tendo en conta o estancamento da poboación en Galicia, que medra tan só a unha taxa media anual do 0,2% (1,7% en España), o CES volve a salientar como feito negativo que a converxencia da economía galega coa media española se teña producido, fundamentalmente, polo comportamento demográfico.

O CES insiste na necesidade de definir un modelo adecuado de desenvolvemento que permita a converxencia activa coa media española e europea. Neste senso cómpre potenciar as actividades de alto valor engadido e fomentar a competitividade e a xeración de novo coñecemento naquelas outras tecnoloxicamente maduras nas que Galicia xa conta cunha vantaxe comparativa. Asemade, o goberno galego debe velar porque o crecemento sexa compatible co emprego estable e co reparto equilibrado da renda.

2. emprego

9.- A pesar dos cambios metodolóxicos introducidos na EPA e no paro rexistrado, o CES insiste en que seguen sen reflectir axeitadamente a realidade laboral galega, polo que son necesarias explicacións para aclarar esta situación, e demanda un maior esforzo para incrementar o tamaño da mostra e para axustarse á dinámica sociolaboral galega.

10.- As tres principais fontes de información estatística do mercado de traballo reflicten o comportamento positivo do mercado laboral galego, incrementándose tanto o número de afiliacións á Seguridade Social como o de persoas ocupadas, e descendendo non só a poboación parada estimada pola EPA senón tamén a rexistrada nas oficinas de emprego. Non obstante, estes datos de desemprego hai que tomarlos con cautela, dado, entre outros aspectos, o importante diferencial existente entre as dúas fontes: o paro rexistrado en Galicia é un 50% superior ao estimado pola EPA (11% no conxunto do Estado).

Con todo, persiste a dificultade da economía galega de crear emprego en comparación co conxunto do Estado. Galicia, cun incremento do PIB real dúas décimas por riba do acontecido en España, rexistrou un incremento do número de afiliacións á Seguridade Social e da poboación ocupada inferiores aos da media española.

11.- Un ano máis hai que salientar o desigual comportamento dos grandes sectores económicos. Dunha banda, continúa o descenso do emprego agrario polo peche de explotacións agrarias e que incide nos cambios da estrutura produtiva da economía galega. Paralelamente a esta redución do emprego se rexistra unha medra da ocupación nas actividades ligadas aos servizos relacionados co sector agrario.

Doutra banda, aumenta a ocupación nas ramas económicas da construción e os servizos, descendendo no conxunto das ramas industriais. Dentro das actividades industriais cómpre salientar, pola súa importancia no conxunto da economía galega, o forte descenso rexistrado no subsector do téxtil, confección, coiro e calzado, cunha caída de case seis mil persoas, o 19% respecto ao ano anterior.

En opinión do CES, hai que reiterar o feito de que o ritmo de xeración do emprego non é suficiente, e que aumentalo ha de ser un obxectivo prioritario que só se acadará cun maior dinamismo económico.

12.- Galicia presenta no ano 2006 unha medra das súas taxas de actividade e ocupación, que se sitúan, en promedio, no 53,6% e 49,1%, respectivamente. Con todo, hai que destacar que ámbalas dúas se sitúan máis de catro puntos porcentuais por baixo da media estatal.

A taxa de paro descendeu en Galicia ao longo do último ano ata o 8,5%. De xeito sorprendente, a taxa de paro estimada para as mulleres en Galicia situouse no ano 2006 lixeiramente por baixo da estimada para España (11,4% e 11,6%, respectivamente), cando no ano anterior a taxa feminina de desemprego era do 13,5%, un punto e tres décimas por riba da taxa estimada para o conxunto do Estado.

13.- O devandito balance do mercado de traballo ven explicado, en parte, polo comportamento do emprego feminino. Dunha banda, a poboación ocupada medrou en Galicia en 34.100 persoas das que o 83,9% (28.600 ocupados) son mulleres. Doutra, a pesar da redución en máis de 9.000 persoas do número de mulleres desempregadas (o 53,5% do paro estimado en Galicia no ano 2006), esta foi insuficiente para dar ocupación ao número de mulleres activas incorporadas ao mundo laboral. Fronte á caída do número de persoas activas no caso dos homes, o número de mulleres activas aumentou en 19.600 persoas.

A pesar deste avance importante, cómpre salientar que se mantén o problema do elevado diferencial tanto das taxas de actividade e ocupación, moi por baixo das estimadas para os homes, como da taxa de desemprego, moi superior en relación coa dos homes. Ademais, o emprego feminino concéntrase maiormente no sector servizos (da emprego a máis das tres cuartas partes das mulleres galegas fronte ao 48% dos homes), estando sobrerrepresentadas nas ocupacións que requiren menor cualificación, como son o comercio e hostalería e o emprego administrativo.

14.- A creación de emprego baseouse no carácter asalariado, con case 50.000 asalariados máis (30.700 mulleres). O CES considera negativo que este incremento non fora asociado a unha caída da elevada taxa de temporalidade, manténdose a proporción de asalariados con contrato temporal no 34,9%, nove décimas por riba da media estatal. Isto é especialmente grave se se

ten en conta o esforzo realizado polo sector privado, xa que a temporalidade medra no sector público, e entre as mulleres.

A temporalidade no sector privado descendeu no ano 2006 tres décimas mentres que a rexistrada no sector público experimentou unha medra na mesma proporción. En opinión do CES, non semella razoable o incremento na temporalidade do emprego no sector público, xa que as propias administracións públicas non están contribuíndo a resolver este problema, senón todo o contrario.

No caso das mulleres, a taxa de temporalidade en Galicia presentou no último ano un comportamento negativo, xa que aumenta case dous puntos porcentuais en relación á estimada en 2005, mentres que descende punto e medio no caso dos varóns.

A pesar de que o número total de contratos medrou en Galicia medio punto por riba da media española, este maior incremento se explica pola medra dos contratos temporais xa que tanto os contratos indefinidos coma os convertidos en indefinidos o fan a taxas inferiores. No que atinxe aos contratos iniciais de traballo, o 88,9% dos contratos galegos realizados en 2006 son contratos de duración temporal (88,2% no conxunto do Estado) sendo esta porcentaxe do 4,6% no caso dos contratos indefinidos (5,5% en España). O 6,5% restante corresponde aos contratos convertidos en indefinidos (6,2% en España).

O devandito problema da temporalidade agrávase se se ten en conta tanto a duración dos contratos temporais como o grao de rotación existente. Dunha banda, por mor do peso dos contratos por obra ou servizo determinado, máis de catro de cada dez contratos temporais son contratos cunha duración indeterminada. Doutra, o 45,6% dos contratos cunha duración concreta, teñen unha duración inferior a un mes. Asemade, o número de contratos por persoa asalariada temporal medrou ata os 2,8 contratos (3,4 contratos de media en España).

15.- En opinión do CES o mercado de traballo galego presenta unha importante segmentación. A xente de nova incorporación ao mundo laboral non só ten salarios máis baixos senón que sofre unha maior temporalidade. En termos relativos, os máis prexudicados son os máis novos (menores de 35 anos), que presentan unha taxa de temporalidade superior ao 51%. Asemade, os menores de trinta anos asinaron o 36,5% dos contratos indefinidos (41,5% no conxunto do Estado) e o 51% dos contratos de duración temporal (49,1% en España).

16.- Tras un novo descenso do paro rexistrado superior ao da media do conxunto do Estado, o número de persoas desempregadas en 2006 foi de 161.278. Con todo, a pesar da súa forte caída no último ano, 6,3% respecto ao rexistrado no ano 2005 (case cinco puntos superior ao da media estatal), o CES considera necesario salientar a elevada importancia relativa do desemprego rexistrado en Galicia, que supón o 7,9% dos parados rexistrados en España, moi por riba dos pesos relativos do PIB, 5,1%, das persoas afiliadas á Seguridade Social, 5,6%, ou da poboación, 6,1%.

O paro rexistrado reduciuse tanto nas catro provincias galegas como en todos os sectores considerados. A nivel sectorial, os servizos rexistran o maior descenso en termos absolutos, con 4.609 desempregados menos, seguidos pola construción e a industria, con máis de dous mil parados rexistrados menos. En termos relativos, a caída do desemprego foi do 11,9% na construción, fronte ao 7,7% da industria e o 7,1% dos encadrados no grupo “sen emprego anterior”.

Doutra banda, Lugo e Pontevedra rexistraron, en termos relativos, os descensos máis acusados, cunha caída do 7,1% e 7%, respectivamente.

17.- O CES volve a subliñar a reducida importancia relativa no conxunto do Estado da poboación estranxeira residente en Galicia e do número de estranxeiros afiliados en alta laboral na Seguridade Social. Fronte ao 6,1% que representa a poboación galega no total estatal, o peso relativo da poboación estranxeira empadroadada en Galicia e o do volume de estranxeiros afiliados á SS supuxo tan só o 1,8%. Estes datos reflicten un síntoma máis da atonía relativa do mercado de traballo galego, que non actúa de atractivo coma noutras Comunidades Autónomas de España.

18.- O CES volve a incidir na gravidade do problema da sinistralidade laboral xa que, se ben descende o número de accidentes graves e mortais, no último ano medrou novamente o número de accidentes laborais con baixa en xornada de traballo. A pesar deste preocupante incremento (1,2% respecto ao ano anterior), e tralo crecemento do 3,9% do número de afiliados a réximes da S.S. coa continxencia de accidentes de traballo especificamente cuberta, o índice de incidencia laboral en Galicia situouse nos 57,3 accidentes por cada mil afiliados a réximes da S.S. coa continxencia de accidentes de traballo especificamente cuberta (58,8 accidentes de media en España).

3. sector público, benestar social e calidade de vida

19.- O crecemento da actividade económica galega por riba do estimado nos presupostos do exercicio 2006 (4,1% e 3,4%, respectivamente) motivou un incremento dos ingresos orzamentarios.

Os datos da liquidación do presuposto amosan que o último ano se pechou cun superávit non financeiro consolidado de 86,8 millóns de euros.

O grao de execución dos gastos foi do 92,5% do gasto do total do orzamento consolidado, sendo esta porcentaxe do 80% no caso dos investimentos reais. Dende o CES valorase positivamente este elevado grao de execución tendo en conta as dificultades manifestadas ao inicio do pasado exercicio.

20.- No ano 2006 volveu a descender o peso da débeda sobre o PIB, que pasa do 7,3% a finais de 2005 (6,3% en España) ao 6,9% ao final de 2006 (5,9% no conxunto do Estado). A pesar da medra da débeda pública galega en termos absolutos, ao longo do último ano descende lixeiramente o seu peso relativo no total estatal.

O CES considera importante salientar o forte incremento dos gastos de explotación no conxunto das sociedades e entes públicos (44,3% e 11,9%, respectivamente), así como da débeda das empresas públicas, que pasa dos 20 aos 178 millóns de euros. A pesar desta medra, a ratio débeda/PIB segue por baixo da meda española: 0,4% e 0,9%, respectivamente.

21.- Ao igual que no ano anterior, ao longo do ano 2006 rexistrouse tanto unha medra do número de pensións contributivas como un descenso no número de pensións non contributivas.

O CES quere chamar a atención no feito de que un ano máis, non só o importe medio das pensións contributivas en Galicia volven a ser as máis baixas do Estado, senón tamén que o diferencial co importe medio estatal volve a medrar. Asemade, volve a incidir en que esta tendencia pon de manifesto a existencia dun problema estrutural nas bases salariais de cotización, máis que reflectir o impacto das pensións máis baixas, que son as dos réximes agrarios ou autónomos.

22.- En opinión do CES hai que resaltar o feito de que no presente marco de redución de desemprego, se rexistre unha medra do número das prestacións por desemprego. Esta situación requiría unha análise máis polo miúdo dos movementos que se están a producir no mercado de traballo.

23.- Tendo en conta que a importancia relativa da poboación galega maior de 65 anos no total estatal é do 8% (9,1% no caso das persoas maiores de 85 anos), e que o gasto estimado

para servizos sociais por persoa maior de 65 anos tan só representa o 4,6% do gasto total español, é imprescindible que en Galicia se preste unha maior atención ás persoas maiores dependentes e se incrementen os recursos para mellorar todos os servizos de atención a estas persoas e para incrementar o baixo índice de cobertura.

Neste senso, dende o CES se insiste na necesidade de desenvolver unha rede asistencial e de calidade ao alcance de toda a poboación con independencia do seu lugar de residencia.

Asemade, considera fundamental a mellora e ampliación da dotación de servizos aos nenos e o apoio á familia, o que permitiría avanzar realmente nos obxectivos de conciliación da vida laboral, familiar e persoal.

24.- A pesar de que os incendios forestais constitúen un dos problemas recorrentes en Galicia, a vaga de lumes que asolou, principalmente, ás Rías Baixas e á costa coruñesa entre o 4 e o 15 de agosto de 2006 permite afirmar que estes foron unha catástrofe medioambiental. Ademais, cómpre salientar que esta situación se veu agravada polas riadas acontecidas posteriormente en Galicia. Segundo os datos da Consellería de Medio Rural, a superficie forestal queimada nese ano ascendeu a 95.945,4 hectáreas (38.442,6 ha máis que no ano anterior).

Asemade, hai que destacar a elevada concentración dos incendios. Dunha banda, o 87,8% dos lumes rexistráronse no mes de agosto. Doutra, a 32,4% da superficie arrasada polos lumes corresponde tan só a dez concellos.

Ante esta situación, o CES considera importante reiterar a necesidade de facer da política contra incendios forestais e de defensa do monte unha política de estado. Esta política tería de estar necesariamente consensuada por todos os axentes sociais. (*Informe 2/05. Análise, balance e propostas sobre incendios forestais. Medidas preventivas, aproveitamento da biomasa residual e outras*).

25.- En materia educativa, Galicia soportou no ano 2004 (último ano dispoñible) un fracaso escolar de 23,9%, case seis puntos por baixo da media española, o que a sitúa como a sexta comunidade con menor probabilidade de non obter o título de ESO ao acabar a etapa obrigatoria. A pesar de que estes datos hai que analízalos con cautela, ao estaren fortemente afectados polo fenómeno da inmigración, comparado coa situación existente cinco anos antes, cómpre salientar que Galicia foi a segunda comunidade autónoma, tras o País Vasco, coa mellor evolución, con 3,3 puntos menos que en 2000 (27,3%).

Ao igual que no resto das CC.AA., Galicia presenta importantes diferenzas entre o fracaso escolar masculino e feminino. A probabilidade dun neno galego de non acadar o título de ESO ao finalizar a etapa obrigatoria é do 31,7%, mentres que a dunha moza é do 15,8%.

No que ao abandono escolar se refire (este aspecto tense en conta á hora de calcular a porcentaxe de fracaso escolar), no ano 2005 o 23,6% da poboación galega de 18 a 24 anos non completou o nivel de educación secundaria 2ª etapa e non segue ningún tipo de educación-formación. Este indicador de abandono escolar prematuro situouse no conxunto do Estado no 30,8%, máis de sete puntos por riba da media galega, mentres que na UE-25 estaba por baixo do 16% (o obxectivo comunitario é acadar o 10% en 2010).

Xunto á necesidade de redución do fracaso escolar e do abandono escolar prematuro, o CES opina que se debería reestruturar a oferta cara a unha intensificación das titulacións técnicas (tanto universitarias coma de formación profesional) para unha mellor adecuación ás necesidades do tecido produtivo. Neste senso, a Unión Europea establece como obxectivo que o número de licenciaturas tecnocientíficas medre, cando menos, un 15% para 2010.

Un terceiro indicador no que Galicia se atopa moi por baixo do obxectivo europeo para 2010 é o concernente á porcentaxe de poboación de 22 ou máis anos que ten estudos de secundaria (85%). Se tomamos como referencia o dato da poboación maior de 16 anos que teñen finalizados os estudos de secundaria primeira etapa, esta porcentaxe acadaría o 62,8% en Galicia no ano 2006 (67,1% no conxunto do Estado).

26.- No que atinxe á sanidade, aspecto básico do benestar social, é necesario volver a insistir na necesidade do control do gasto farmacéutico e da redución das listas de espera. Dunha banda, o gasto farmacéutico en Galicia derivado da receita oficial do Sistema Nacional de Saúde medrou no último ano un 6,3%, medio punto por riba da media no conxunto do Estado, e o gasto medio por receita, un 2,2% (1,7% en España). Doutra, segundo os datos publicados polo Sergas, a demora media da lista de espera estrutural cirúrxica (a 31 de decembro de 2006) foi de 90 días, situándose a mesma nos 120 días no caso de traumatoloxía, e de 114 e 107 días en cirurxía maxilofacial e cirurxía plástica e reparadora, respectivamente.

27.- Ao longo do ano 2006 volven a empeorar as posibilidades de acceso a unha vivenda en propiedade, ao encarecerse tanto os tipos de xuro dos préstamos hipotecarios como o prezo medio da vivenda. O prezo medio da vivenda libre incrementouse en Galicia un 15,3% (10,4% en España) e o da vivenda protexida, un 10,8% (7,6%).

Este encarecemento provocou que unha familia media preceptora dun só salario dedique ao pago das cotas da hipoteca o 44,6% dos seus salarios brutos, cando no ano anterior esta porcentaxe se situaba no 36,3% (no conxunto do Estado, estas ratios acadan o 52,7% e 44,6%, respectivamente). Se se corrixen os ingresos pola media de salarios percibidos pola unidade familiar, no ano 2006 o que se dedica ao pago das cotas é o 27,9% do salario (35,1% en España).

4. Desenvolvemento rexional

28.- Tendo en conta o elevado déficit estrutural de Galicia en materia de infraestruturas de transporte (nomeadamente ferroviarias e portuarias), o CES considera fundamental a racionalización do gasto e a creación dun sistema que permita definir a gradación en importancia dos recursos en infraestruturas e equipamentos necesarios.

Asemade, co obxectivo de mellorar a vertebración do territorio, incrementar a competitividade económica e corrixir os desequilibrios territoriais, o CES reitera a esixencia dunha maior concreción e cumprimento, en canto a prazos, da execución das infraestruturas que afectan a Galicia.

En opinión do CES é necesario un especial esforzo investidor por parte do Estado co obxectivo de reducir o déficit galego en materia de infraestruturas. Os presupostos xerais do Estado reflicten que o seu investimento para Galicia no ano 2006 representaba o 7,6% do seu investimento real.

29.- No eido das infraestruturas ferroviarias, e tendo en conta que é unha obra de capital relevancia para o crecemento de Galicia, o CES insiste en que as conexións, tanto co resto do Estado como co norte de Portugal, se realicen en parámetros de alta velocidade e demanda o compromiso de finalización das obras, incluída a sinalización definitiva, os sistemas de control e a electrificación, nos prazos previstos que, en calquera caso, garantan a súa posta en servizo en 2013.

30.- No concernente ás infraestruturas portuarias, hai que resaltar a necesidade de por en marcha medidas dirixidas a potenciar as condicións para que Galicia se converta en cabeceira da futura autoestrada do mar.

O CES reitera que toda aposta decidida pola potenciación destas infraestruturas en Galicia ten de facer fincapé no remate das obras dos portos exteriores de A Coruña e Ferrol, a posta en

funcionamento das plataformas loxísticas ligadas aos portos e o desenvolvemento do porto seco de Monforte.

31.- No eido do solo industrial, e considerando as carencias actuais, o CES reitera a necesidade dunha planificación que permita coñecer a demanda real de solo e as previsións de demanda futura. Co obxectivo dunha maior racionalización do solo industrial de calidade, esta planificación debería conter, entre outros, programas orientados á mellora do acceso de información sobre os parques, liñas de financiamento, dinamizar os canles de cooperación entre distintas administracións, así como contemplar as necesidades de mobilidade que a creación de novos parques xerarían.

32.- No último ano continuou a mellora do equipamento en TIC nos fogares galegos. Non obstante, cómpre salientar que Galicia se atopa moi lonxe da media estatal no que á dispoñibilidade de ordenador e acceso a internet se refire, situándose como a segunda comunidade autónoma con menor dispoñibilidade e acceso a internet tras Estremadura.

33.- Entre as características da I+D en Galicia cómpre salientar, entre outros aspectos, o marcado predominio do entorno público (universidades e administración pública) e unha asignación de recursos netamente inferior á media estatal. Dunha banda, no ano 2005 o sector público concentra o 56,6% do gasto interno, así coma o 68,4% do persoal ocupado nas actividades de I+D e o 82% dos investigadores.

Doutra, a intensidade do gasto en I+D ascendeu ata o 0,88% do PIB galego, cando o esforzo investidor no conxunto do Estado é do 1,13% e a europea do 1,85%. O gasto en I+D por habitante representou o 64,2% do gasto español per cápita, acadando estas ratios o 81,8% no caso do gasto por traballador nestas actividades e o 74,5% no caso do gasto por investigador.

Asemade, a importancia relativa das exportacións de produtos de alta tecnoloxía no total das exportacións galegas é inferior ao 2% cando no conxunto do Estado esta ratio está próxima ao 6% e na Unión Europea por riba do 18%. Isto poría de manifesto a escasa capacidade para comercializar os resultados de I+D nos distintos mercados.

Ante este panorama o CES considera urxente mellorar a eficiencia e a eficacia das políticas de I+D públicas sobre a base de dúas liñas de actuación. En primeiro lugar, cómpre reformular os incentivos dos investigadores asociados a centros públicos para que, sen renunciar á investigación básica, se logre intensificar as actividades tecnolóxicas mellor adaptadas ao noso entramado produtivo. En segundo lugar, cómpre mellorar a coordinación dos distintos departamentos da Xunta de Galicia responsables do gasto en I+D, modernización tecnolóxica e creación e dinamización de empresas para evitar problemas de coherencia no deseño de políticas que resten eficacia á intervención pública.

34.- En opinión do CES é absolutamente imprescindible estender a preocupación na administración pola avaliación das políticas e servizos públicos. Neste senso, é necesario deseñar mecanismos de seguimento e control tanto para avaliar se os cartos públicos se están empregando fielmente de acordo cos programas aos que están vinculados, como para determinar se o esforzo financeiro pagou a pena. Todos os programas deben medirse á luz deste esforzo avaliador e reformarse consecuentemente.

indicadoresdecontexto

Principais indicadores do peso da economía galega no conxunto do Estado

		Unidade de medida	Galicia		G/E (%)		
Superficie		(Km ²)	29.575		5,85		
			Galicia	G/E (%)	Galicia	G/E (%)	
			2005		2006		
Producción	PIB prezos mercado (p. correntes)	(en miles de €)	46.060.314	5,1	49.841.539	5,1	
	agricultura e pesca		2.251.810	8,5	2.355.303	8,7	
	industria		6.217.895	5,1	6.705.103	5,1	
	enerxía		1.606.557	7,9	1.744.811	8,2	
	construción		5.345.090	5,7	6.048.939	5,7	
	servizos		25.825.000	4,7	27.520.631	4,7	
Sector exterior	Exportacións	(en millóns de €)	12.124,9	7,8	14.324,2	8,4	
	enerxéticos		486,0	7,2	421,8	5,3	
	non enerxéticos		11.638,9	7,9	13.902,4	8,6	
	sector primario		2.175,1	7,9	2.443,0	8,3	
	semimanufacturas		1.360,5	3,4	1.457,6	3,3	
	manufacturas		8.103,3	10,0	10.001,8	11,4	
	bens de equipamento		6.019,0	9,6	7.102,8	10,5	
	bens de consumo		2.084,3	11,4	2.899,0	14,6	
	Importacións	(en millóns de €)	13.752,3	5,9	15.216,9	5,9	
	enerxéticos		2.102,0	6,4	2.422,9	6,0	
	non enerxéticos		11.650,3	5,8	12.794,0	5,8	
	sector primario		2.702,5	8,5	2.946,8	8,8	
	semimanufacturas		2.197,4	4,2	2.608,0	4,4	
	manufacturas		6.750,4	5,8	7.239,2	5,7	
	bens de equipamento		5.005,5	5,6	5.171,0	5,4	
	bens de consumo		1.744,9	6,2	2.068,2	6,6	
	Investimento estranxeiro	(en millóns de €)	190,3	1,4	91,9	1,0	
	Investimento directo no estranxeiro	(en millóns de €)	781,2	2,7	836,5	1,5	
	Poboación			Galicia	G/E (%)	Galicia	G/E (%)
				Rev. padronal 01/01/2006		Rev. padronal 01/01/2007	
Poboación			2.767.524	6,19	2.771.341	6,14	
Poboación estranxeira			73.756	1,78	81.023	1,81	
			Galicia	España	Galicia	España	
			2005		2006		
Movemento natural da poboación							
Natalidade			7,77	10,75	7,89	10,92	
Mortalidade		(taxas por 1.000 habitantes)	10,82	8,93	10,80	8,42	
Nupcialidade			4,03	4,80	4,42	4,70	
Mortalidade infantil		(taxas por 1.000 nacementos)	3,18	3,78	3,54	3,77	
			Galicia	G/E (%)	Galicia	G/E (%)	
			2005		2006		
Matrimonios			10.976	5,2	12.106	5,7	
Nacementos		21.097	4,5	21.469	4,5		
Defuncións		29.383	7,6	29.375	7,9		

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos de IGE, INE, ICEX e Ministerio de Economía y Hacienda

		Unidade de medida	Galicia		Galicia	
			2005		2006	
Converxencia	PIB por habitante		81,4		82,8	
	RFBD por habitante				89,2	
	Indicador sintético de competitividade		90,4			
	I. S. Macroeconómico	(España = 100)	101,2			
	I. S. Laboral		95,2			
	I. S. Desenvolvemento empresarial		88,2			
	I. S. Infraestruturas e accesibilidade		96,0			
	I. S. Innovación		71,4			
			Galicia	G/E (%)	Galicia	G/E (%)
			2005		2006	
Emprego	Enquisa Poboación Activa (EPA)					
	poboación total maior de 16 anos		2.366,0	6,5	2.372,7	6,4
	activos		1.254,8	6,0	1.272,1	5,9
	ocupados	(en miles de persoas)	1.130,1	6,0	1.164,2	5,9
	parados		124,8	6,5	107,8	1,0
	inactivos		1.111,0	7,2	1.100,7	7,1
	Paro rexistrado		172.071	8,3	161.278	8,3
	Agricultura		4.938	8,3	4.919	8,3
	Industria		27.602	9,2	25.485	9,2
	Construción		18.896	8,2	16.651	8,2
	Servizos		95.293	7,6	90.684	7,6
	Sen emprego anterior		25.342	11,2	23.539	11,2
	Afiliados á Seguridade Social		997.745	5,6	1.032.532	5,6
	R. Minaría do carbón		89	0,9	74	1,1
	R. Xeral		711.283	5,3	744.816	5,3
	R. Especial Agrario		58.612	5,6	55.405	5,5
	R. Especial Empregados fogar		17.524	6,2	18.874	5,6
	R. Especial Autónomos		181.902	6,2	186.200	6,2
	R. Especial do Mar		28.335	38,9	27.163	37,9
	Contratos INEM		791.228	4,6	857.594	4,6
	Indefinidos		35.390	4,2	39.611	3,9
	Temporais		721.368	4,6	761.999	4,7
	Convertidos en indefinidos		34.470	4,9	55.984	4,9
	Empresas de traballo temporal					
	empresas		31	4,0	28	3,7
	contratos de posta a disposición		87.775	3,7	102.530	4,1
	Accidentes de traballo con baixa en xornada de traballo		48.003	5,4	48.578	5,5
	Leves		46.901	5,1	47.550	5,2
	Graves		1.001	9,4	950	9,9
	Mortais		101	9,4	78	7,8
	Agricultura		1.550	4,8	1.490	4,7
	Pesca		1.905	50,3	1.735	47,1
	Industria		15.516	6,0	16.184	6,2
	Construción		12.500	5,0	12.865	4,9
	Servizos		16.532	3,8	16.304	3,7
	Empresas existentes		191.642	6,0	200.020	6,0
	Persoas físicas		114.941	6,4	117.957	6,4
	S.A.		4.065	3,5	4.053	3,5
	S.R.L.		56.795	5,7	61.188	5,7
	Outras		15.841	5,8	16.822	5,8
	Sen asalariados		94.111	5,8	98.847	5,8
	micro-empresas (menos 10 trab.)		181.717	6,1	90.944	6,4
	pequena empresa (10-49 trab.)		8.662	5,3	8.889	5,2
	mediana empresa (50-199 trab.)		1.044	4,6	1.107	4,7
	gran empresa (máis de 200 trab.)		219	3,9	233	3,8
	Sociedades mercantís					
	constitución		6.457	4,6	6.976	4,7
	S.A.		92	4,2	86	4,1
	S.R.L.		6.365	4,7	6.890	4,7
	Economía social					
	empresas		2.038	4,4	2.023	4,4
	traballadores		14.056	3,2	14.297	3,2
	Cooperativas					
	Sociedades		919	3,5	918	3,6
	Traballadores		8.360	2,7	8.232	2,6
	Sociedades laborais					
	Sociedades		1.119	5,5	1.105	5,5
	Traballadores		5.696	4,5	6.065	4,7

(1) Renda Familiar Bruta Disponible

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos de IGE, INE, Funcas, INEM, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales e Registro Mercantil Central

			Galicia	G/E (%)	Galicia	G/E (%)
		<i>Unidade de medida</i>	2005		2006	
Construción	Licitación pública	<i>(en millóns de €)</i>	2.250,0	5,7	2.490,3	5,3
	Edificación		532,9	2,0	432,0	3,0
	Obra Civil		1.717,1	13,7	2.058,3	6,4
	Admon. Central		908,0	7,7	1.425,8	9,0
	Admon. Autonómica		870	7,1	711	4,5
	Admon. Local		471,6	3,1	353,4	2,4
	Edificación e vivendas nova planta					
	Edificios a construír		7.797	3,8	7.899	3,4
	Vivendas a construír		36.048	6,0	41.118	5,6
	Superficie a construír	<i>(en miles de m²)</i>	7.308	6,2	6.579	6,2
	Edific. e vivendas: rehabilitación					
	Edificios		1.598	4,8	1.468	4,1
	Vivendas creadas		1.259	6,0	1.137	4,9
	Edific. e vivendas: obras demolición					
	Edificios		736	3,5	739	2,6
	Vivendas		1.297	5,3	1.176	3,6
Turismo	Viaxeiros chegados		3.529.905	5,0	3.603.284	4,4
	residentes en España		2.903.271	7,0	2.946.205	6,2
	non residentes en España		626.634	2,2	657.079	1,9
	Pernoctacións		7.594.781	0,3	7.755.521	2,9
	residentes en España		6.393.443	6,0	6.514.906	5,7
	non residentes en España		1.201.338	0,9	1.240.615	0,8
Transportes	Transporte urbano	<i>(en miles)</i>				
	viaxeiros en autobús		73.778	4,1	74.022	4,0
	Transporte por estrada	<i>(en miles de Tm.)</i>				
	mercadorías		96.755	6,5	101.962	6,5
	Tráfico portuario (2)					
	pasaxeiros		168.926	0,8	179.043	0,7
	mercadorías		31.949.208	7,3	32.327.465	7,0
	graneis líquidos		9.683.543	6,6	9.558.658	6,4
	graneis sólidos	<i>(en Tm.)</i>	14.952.739	13,2	14.946.779	13,2
	mercadoría xeral		6.132.727	3,7	6.733.245	3,7
	pesca fresca		116.316	52,4	126.384	53,0
	avitallamento		1.063.883	8,0	962.399	6,8
	Tráfico aéreo					
	aeronaves		60.173	2,7	61.780	2,7
	pasaxeiros		3.804.160	2,1	4.197.504	2,2
	mercadorías	<i>(en Kg.)</i>	6.507.526	1,1	4.394.249	0,7

(2) tráfico nos portos de interés nacional
 Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos de IGE, INE, Ministerio de Economía y Hacienda, Renfe, AENA, Ministerio de Fomento e Puertos del Estado

			Galicia	G/E (%)	Galicia	G/E (%)	
			2005		2006		
			Unidade de medida				
Sector público	Débeda acumulada	(en millóns de €)	3.381	6,0	3.404	5,9	
	Recadación dos principais impostos estatais	(en millóns de €)	4.990,6	3,2	5.714,1	3,2	
	Capítulo I - Impostos directos		3.231,5	3,7	3.770,0	3,8	
	Imposto s/ a renda das persoas físicas		1.984,3	3,7	2.281,5	3,7	
	Impostos sobre sociedades		1.214,5	3,8	1.445,9	3,9	
	Imposto sobre a renda de non residentes		28,9	2,2	40,4	2,7	
	Imposto sobre o patrimonio		1,1	2,9	1,0	2,5	
	Resto Capítulo I		2,6	10,4	1,2	3,2	
	Capítulo II - Impostos indirectos		1.730,7	2,4	1.910,5	2,5	
	Imposto sobre o valor engadido		1.581,8	3,2	1.761,0	3,2	
	Impostos especiais		63,2	0,4	51,4	0,3	
	Imposto s/ primas de seguros		1,2	0,1	1,4	0,1	
	Tráfico exterior		84,5	5,8	96,7	6,1	
	Resto Capítulo II		0,0	0,0	0,0	0,0	
	Capítulo III - Taxas e outros ingresos		28,4	4,4	33,6	4,5	
	Taxas de xogo		0,1	-	-		
	Outras taxas		1,5		1,9		
	Recargo de apremio e outros		11,6		13,8		
	Xuros de demora		6,6		7,0		
	Sancións tributarias		8,7		10,9		
Protección social	Pensións contributivas		689,6	8,6	697,6	8,5	
	incapacidade permanente		62,6	7,5	64,1	7,5	
	xubilación	(media anual)	428,5	9,2	432,6	9,0	
	viuvez	(en miles de pensións)	173,0	8,0	175,5	8,0	
	orfandade e favor familiar		25,5	8,4	25,4	8,5	
	Importe pensións contributivas		83,0		83,4		
	incapacidade permanente		85,1		85,6		
	xubilación	(media anual)	81,2		81,7		
	viuvez	(= 100)	83,7		83,9		
	orfandade e favor familiar		97,4		98,2		
	Pensións non contributivas	(media anual)	53.685	11,1	52.956	11,0	
	invalidez		20.923	10,2	20.435	10,0	
	xubilación		32.762	11,7	32.521	11,7	
	Beneficiarios LISMI	(media anual)	3.136	4,9	2.679	4,9	
	Prestacións asistenciais	(media anual)	165	0,5	122	0,4	
Prestacións por desemprego	(media anual)						
	beneficiarios totais		78.625	6,1	79.212	7,0	
	contributivas		43.470	6,3	44.567	6,2	
	subsídios		29.977	5,4	29.840	8,4	
	Renda activa de inserción		5.178	10,4	4.805	9,4	
			Galicia	G/E (%)	Galicia	G/E (%)	
			1/1/05		1/1/06		
Servizos Sociais a maiores dependentes	Poboación maior 65 anos		587.137	8,0	594.506	8,0	
	Axuda a domicilio	(en nº usuarios)	11.679	4,5	13.932	4,6	
	Servizo público de teleasistencia	(en nº usuarios)	5.480	2,6	6.413	2,5	
	Fogares e clubs para maiores	(en nº asociados)	240.000	6,9	240.000	6,8	
	Centros de día						
		titularidade pública		18	1,8	40	3,2
		titularidade privada		36	3,4	56	4,8
		prazas de financiamento público		451	2,1	50	1,9
		prazas de xestión privada		1.358	5,2	2.071	6,8
	Atención residencial						
		Centros totais		133	2,6	129	2,1
		públicos		33	3,2	21	2,0
		privados		100	2,4	108	2,2
		Prazas totais		11.654	4,1	14.133	4,7
		públicas		3.452	4,9	3.523	4,8
	concertadas		1.855	3,6	2.778	4,7	
	privadas		6.347	4,0	7.832	4,7	

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do *Banco de España, Agencia Estatal de Administración Tributaria, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales e IMSERSO*

			Galicia 2005	G/E (%)	Galicia 2006	G/E (%)
		Unidade de medida				
Saúde	Gasto farmacéutico					
	Receitas facturadas	(en miles)	52.468,5	6,9	54.569,5	6,9
	Gasto farmacéutico a través de receita	(en miles de €)	734.949,6	7,3	781.128,7	7,3
	Sinistralidade de tráfico					
	accidentes mortais		247	8,6	242	9,2
Educación	víctimas mortais		284	8,5	267	8,9
	Curso 05/06					
	Curso 06/07					
	Ensino non universitario					
	Alumnos		374.726	5,5	371.142	5,2
Cultura	centros		1.753	7,7	1.761	7,6
	profesores		36.257	6,1	36.550	6,0
	Educación universitaria					
	Alumnos matriculados 1º e 2º ciclo		74.778	5,2	70.840	5,0
	Humanidades		5.487	4,1	5.237	4,1
Medio ambiente	Ciencias experimentais		6.083	6,0	5.490	5,8
	Sociais e xurídicas		35.069	4,9	33.168	4,7
	Técnicas		20.746	5,5	19.592	5,4
	Ciencias da saúde		7.393	6,3	7.353	6,2
	Alumnos matriculados 3º ciclo		3.938	5,4		
			Galicia 2005	G/E (%)	Galicia 2006	G/E (%)
Cultura	Producción editorial					
	títulos		2.014	3,2	2.444	3,7
	exemplares	(en miles)	3.691	1,3	4.502	1,8
	Libros publicados en galego					
	títulos		1.165	1,8	1.406	2,1
Medio ambiente	exemplares	(en miles)	2.638	0,9	3.243	1,2
	Actividades culturais: recadación					
	Artes escénicas	(en miles de €)	3.115,2	1,4		
	Teatro		2.232,1	1,4		
	Danza		596,0	3,2		
Medio ambiente	Xénero lírico		287,0	0,8		
	Música clásica		878,7	2,0		
	Música popular		3.391,1	2,4		
	Cine		24.110,0	3,9		
	Actividades culturais: espectadores					
Medio ambiente	Artes escénicas		527.747	3,3		
	Teatro		444.668	3,3		
	Danza		51.658	3,3		
	Xénero lírico		31.421	2,8		
	Música clásica		433.055	7,9		
Medio ambiente	Música popular		1.399.136	5,8		
	Cine		4.949.014	4,0		
Medio ambiente	Incendios forestais					
	Sinistros		11.973	47,0	6.996	26,6
	Número		11.405	46,2	6.997	42,8
	conatos		8.296	52,3	4.891	44,7
	Maiores dunha hectárea		3.109	35,2	2.106	38,9
Medio ambiente	Reproduccións		568	72,4		
	Menores dunha hectárea		486	81,1		
	Maiores dunha hectárea		82	44,1		
	Superficie queimada	(en Ha.)	58.991,1	29,4	92.595,6	62,2
	Superficie forestal		57.452,2	30,5	92.595,6	62,2
Medio ambiente	Arborada		22.131,5	31,9	54.105,6	78,0
	Non arborada		35.320,7	29,6	38.490,0	48,4
	Leñosa		34.775,5	32,7	38.490,0	54,5
	Herbácea		545,2	4,2		
	Superficie non forestal		1.538,9	13,0		
Medio ambiente	Gases efecto invernadoiro					
	Asignación dereitos de emisións		14,7	8,5	13,8	7,8
	Xeración		11,0	12,3	9,8	11,7
	Industria	(en millóns tn CO ₂)	2,5	3,6	2,5	3,6
	Outra combustión		1,2	7,5	1,4	6,7
Medio ambiente	Emisións verificadas		17,3	9,4	16,5	9,2
	Xeración		14,1	13,5	13,3	13,7
	Industria	(en millóns tn CO ₂)	2,3	3,5	2,3	3,5
	Outra combustión		1,0	6,8	1,0	5,7
	Instalacións		47	5,6	61	5,8
Medio ambiente	Xeración		3	3,8	4	5,2
	Industria		27	4,6	27	4,5
	Outra combustión		17	10,0	30	8,1

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos de INE, Ministerio de Fomento, SGAE e Ministerio de Educación y Cultura

		Unidade de medida	Galicia 2004	G/E (%)	Galicia 2005	G/E (%)
Infraestruturas	Lonxitude rede de estradas	(en quilómetros)	79.203	12,1	79.181	12,1
	A cargo do Estado		2.258	9,0	2.267	8,9
	Estradas dunha calzada		1.526	9,5	1.526	9,6
	Estradas de dobre calzada		73	9,9	72	9,9
	Autovías e autoestradas libres		395	6,3	405	6,2
	Autoestradas de peaxe		264	12,2	264	12,2
	A cargo dos Entes Territoriais		15.189	10,8	15.158	10,8
	Comunidade Autónoma		5.295	7,5	5.290	7,5
	Deputación		9.894	14,2	9.868	14,2
	Red viaria municipal		61.756	12,6	61.756	12,6
Investigación e desenvolvemento tecnolóxico	Gastos internos totais en I+D	(en miles de €)	366.290	4,1	405.196	4,0
	Sector privado		137.692	2,8	176.035	3,2
	Sector público		228.598	5,6	229.161	4,9
	Persoal total		8.286	5,1	8.496	4,9
	Sector privado		2.695	3,8	2.685	3,5
	Sector público		5.591	6,2	5.811	5,9
	Investigadores		5.630	5,6	5.851	5,3
	Sector privado		995	3,1	1.056	3,0
	Sector público		4.635	6,7	4.795	6,4
	Indicadores alta tecnoloxía					
	Emp. manufactureiras alta e media-alta tecnoloxía		1.304	5,8	1.234	5,4
	Cifra de negocios	(en miles de €)	8.826.929	5,6	8.950.051	5,5
	Valor engadido	(en miles de €)	1.630.351	4,4	1.735.396	4,6
	Ocupados	(en miles de persoas)	49,9	5,7	54,3	6,1
	Proxectos aprobados polo CDTI					
	Nº proxectos		15	1,9	22	2,2
	Aportación CDTI	(en miles de €)	9.570,1	2,1	16.648,9	2,8
	Presuposto total		17.048,8	1,9	30.069,1	2,6
	Solicitude de patentes					
	Vía nacional		129	4,3	145	4,7
	Patentes PCT		27	3,0	25	2,7
	Solicitude de modelos e debuxos industriais		197	4,3	170	4,2
	Solicitude de marcas		2.793	5,1	2.889	5,2
	Solicitude de nomes comerciais e rótulos de establecementos		298	5,9	261	4,2

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos de INE, Rerife, Ministerio de Fomento, Oficina Española de Patentes y Marcas

situación económica de galicia

Ao longo do ano 2006 continuou a expansión da economía mundial, que rexista unha medra do 5,4%. Dunha banda, cómpre salientar que China e India lideraron o crecemento dos países emerxentes e en desenvolvemento. Doutra, mentres que a zona euro experimentou unha aceleración no seu ritmo de crecemento, a economía de Estados Unidos perdeu forza no último ano.

A actividade económica no conxunto do Estado segue coa súa tendencia positiva, rexistrando en 2006 unha medra do 3,9%. A pesar da lixeira desceleración na contribución da demanda interna á medra do PIB agregado, esta volve a ser o seu motor de crecemento, cunha achega ao PIB do 4,9%.

Dende o punto de vista da oferta, a construción volve a ser o sector máis dinámico, seguido polo sector servizos e as ramas industriais. O VEB primario, a diferenza do acontecido no ano anterior, rexistra taxas de crecemento positivas.

A economía galega continuou o seu ciclo expansivo, presentando en 2006 unhas taxas de crecemento superiores ás medias española e europea. Neste último ano, a actividade produtiva de Galicia rexistrou, en termos reais, o incremento máis elevado dende o ano 2000, cun 4,1% (3,9% de media en España e 3,2% en Europa).

O sector industrial comportouse como a actividade máis dinámica, cun incremento do 5%, adiantando á construción, que presenta unha medra do 4,3%. Destaca tamén o forte impulso que tiveron as actividades enerxéticas e o sector primario, que presentan crecementos do 3,8% e o 2,2%, respectivamente.

O sector servizos, cun peso superior ao 55,1% do produto interior bruto a prezos de mercado, foi responsable de case a metade do crecemento do PIB

(49,2%). Especial mención require o sector da construción, que cun peso relativo no PIB do 13,1%, ten unha achega ao crecemento do 19,8%. A industria e o sector primario presentan, do mesmo xeito que os servizos, unha importancia relativa superior á achega que fan ao crecemento agregado do PIB, xa que a súa importancia relativa foi do 16,8% e o 4,1%, respectivamente, e a súa achega ao crecemento, do 15,4% e o 1,1%, respectivamente.

O principal soporte do dinamismo da economía galega foi a demanda interna, ao igual que acontece no conxunto do Estado. Tras unha medra do consumo final e do investimento, a achega ao crecemento foi de 4,7 puntos, tres décimas máis que no ano anterior. A contribución da demanda externa, dado o maior dinamismo das exportacións respecto das importacións, mellora en medio punto porcentual, a pesar de seguir sendo negativa.

O devandito crecemento económico veu acompañado dun cadro macroeconómico caracterizado pola moderación das tensións inflacionistas, así como dunha aceleración do ritmo de crecemento do número de persoas afiliadas á Seguridade Social e dos custos laborais por traballador, máis acusada no caso dos custos salariais.

O ano 2006 coincide coa data final da vixencia do Plan Estratéxico de Desenvolvemento Económico de Galicia (PEDEGA) 2000 e 2006. Xunto á converxencia da economía galega coa media española tanto en termos do PIB per cápita como en termos de renda familiar bruta en poder de compra, cómpre salientar que mentres que a importancia relativa do PIB (prezos correntes) se mantivo relativamente constante ao longo da serie considerada, o da poboación e o emprego galego descendeu de xeito continuado.

Nese intervalo de tempo, tan só o sector da construción aumenta a súa importancia relativa no PIB, pasando dun 10,2% ao xa mencionado 13,1%. Pola contra, a participación dos servizos no PIB descende en medio punto porcentual e os sectores primario, enerxético e o conxunto das actividades industriais experimentan unha caída dun punto porcentual. Xunto a estas modificacións na estrutura produtiva da economía galega, rexístranse cambios nas achegas ao crecemento agregado do PIB, cunha importante caída da contribución dos servizos e da industria, fronte ao incremento da achega do sector da construción. As actividades do sector primario pasan de ter unha aportación negativa no PIB en 2000 ao devandito 1,1% de 2006.

Outro elemento que amosa o proceso de converxencia da economía galega é o indicador de competitividade rexional, calculado a partir de 22 variables relacionadas coa potencialidade e desenvolvemento dunha economía. O índice xeral reflicte que entre 2003 e 2005 (anos nos que se dispoñen de datos para todas as variables), a economía galega mantén o diferencial coa media do Estado, como consecuencia da mellora experimentada nos indicadores sintéticos macroeconómicos, laboral e de innovación (aínda que descenden os indicadores de desenvolvemento empresarial e de infraestruturas e accesibilidade).

contexto económico xeral

A nivel global, no ano 2006 continuou a expansión da economía mundial, que experimentou unha medra do 5,4%, cinco décimas máis que no ano anterior. Non obstante, existen importantes diverxencias no crecemento das distintas rexións, salientando, dunha banda, o crecemento de China e India, que lideraron a medra dos países emerxentes e en desenvolvemento. Así mesmo, a expansión da zona euro acelerouse ata acadar o ritmo máis elevado dos últimos anos, propiciado polo comportamento da demanda interna. Doutra banda, cómpre salientar que a economía de Estados Unidos perdeu forza en 2006 e que se acrecentan os desequilibrios da conta corrente a escala mundial, especialmente significativo na economía estadounidense e nalgúns europeos, coma a española.

A economía española volveu a presentar unha taxa de crecemento do PIB real superior á experimentada pola zona euro (3,9% fronte aos 3,2% da media comunitaria). Polo lado do gasto, o motor de crecemento segue sendo a demanda interna, se ben a súa achega ao PIB agregado diminúe ao longo do ano 2006. Esta redución explícase tanto pola desaceleración do gasto en consumo final coma do investimento. Dende o punto de vista da oferta, a construción volve a comportarse coma o sector máis dinámico da economía española, seguido polo sector servizos e o conxunto das ramas industriais. O valor engadido bruto xerado polas actividades do sector primario, a diferenza do acontecido en 2005, rexistra taxas de crecemento positivas.

A economía galega continuou coa súa tendencia positiva de crecemento económico, ao rexistrar unha medra do seu Produto Interior Bruto (PIB) real a prezos de mercado do 4,1%, oito décimas por riba da experimentada no ano 2005. A diferenza do acontecido no conxunto do Estado, dende o lado do gasto salienta o incremento da participación da demanda interna no crecemento do PIB. Polo da oferta hai que destacar, dunha banda, o importante crecemento do sector industrial, que se sitúa como o sector máis dinámico da economía galega no último ano. Doutra, as ramas agraria e pesqueira, despois da redución da súa produción en 2005, rexistran unha medra positiva da súa actividade. Asemade, a construción e os servizos experimentaron un crecemento similar ao de 2005.

Panorama económico internacional

No último ano a economía mundial rexistrou unha importante aceleración no seu crecemento, medrando un 5,4% respecto ao ano anterior, sendo este incremento do 3,1% no caso das economías avanzadas ou do 7,9% nos países emerxentes e en desenvolvemento. Os principais motores deste crecemento internacional seguen sendo Estados Unidos e China, que presentaron unha medra do 3,3% e 10,7%, respectivamente. A India presenta unha medra importante, cun 9,2%, se ben o seu impacto no crecemento mundial é aínda reducido.

Economía internacional 2005-07: evolución dos principais indicadores

	2005	2006	2007 (P)
	(taxa de crecemento sobre o mesmo período do ano anterior)		
Produto Interior Bruto real			
Economía mundial	4,9	5,4	4,9
Economías avanzadas	2,5	3,1	2,5
EE.UU.	3,2	3,3	2,2
Xapón	1,9	2,2	2,3
Unión Europea	1,9	3,2	2,8
Zona Euro	1,4	2,6	2,3
Países emerxentes e en desenvolvemento	7,5	7,9	7,5
China	10,4	10,7	10,0
India	9,2	9,2	8,4
Demanda interna real total			
Economías avanzadas	2,6	2,8	2,3
EE.UU.	3,3	3,1	1,7
Xapón	1,7	1,4	2,1
Zona Euro	1,6	2,3	2,2
Gasto en consumo privado			
Economías avanzadas	2,6	2,5	2,5
EE.UU.	3,5	3,2	2,9
Xapón	1,6	0,9	1,6
Zona Euro	1,5	1,9	1,7
Gasto en consumo público			
Economías avanzadas	1,5	1,9	1,9
EE.UU.	0,9	1,6	2,2
Xapón	1,7	0,3	1,2
Zona Euro	1,4	2,1	1,4
Formación bruta de capital			
Economías avanzadas	4,4	4,1	2,0
EE.UU.	6,4	3,1	-2,1
Xapón	2,4	3,5	4,1
Zona Euro	2,5	4,5	4,1
IPC			
Economías avanzadas	2,3	2,3	1,8
EE.UU.	3,4	3,2	1,9
Xapón	-0,6	0,2	0,3
Zona Euro	2,2	2,2	2,0
Países emerxentes e en desenvolvemento			
China	1,8	1,5	2,2
India	4,2	6,1	6,2
Produtividade laboral (1)			
Economías avanzadas	3,4	3,7	3,0
EE.UU.	4,8	4,0	3,3
Xapón	1,6	3,0	3,0
Zona Euro	2,9	4,0	2,7
Taxa de desemprego			
Economías avanzadas	6,0	5,5	5,4
EE.UU.	5,1	4,6	4,8
Xapón	4,4	4,1	4,0
Zona Euro	8,6	7,7	7,3

(1) Medida coma o cociente entre a remuneración por hora e o custo unitario da man de obra
Fonte: Fondo Monetario Internacional

○ 1.1.1.

Nos Estados Unidos, a pesar de que a súa economía, por mor da desaceleración do mercado da vivenda, perdeu ímpeto, a caída dos prezos do petróleo no segundo semestre do ano contribuíu a sustentar o gasto dos consumidores. Con todo, o PIB real dos Estados Unidos experimentou en 2006 unha medra do 3,3%, unha décima superior ao incremento rexistrado no ano anterior. O investimento en capital fixo experimentou unha importante desaceleración, acadando no último ano unha medra do 3,1% respecto ao 2005 (6,4% no ano anterior). Un dos seus principais problemas segue sendo o seu déficit por conta corrente, que tras unha medra un 8,2% en 2006, se situou nos 856,7 miles de millóns de dólares americanos, que representa o 6,5% do seu PIB (6,4% no ano anterior). No que ao mercado de traballo se refire, a produtividade laboral presenta unha taxa de crecemento do 4% (tres décimas por riba da media do conxunto das economías avanzadas), como resultado dun crecemento da remuneración por hora (3,8%) e dun descenso do custo laboral unitario (0,2%).

Os datos aportados polo Fondo Monetario Internacional reflicten que a medra da actividade económica dos **países da zona euro** acelerouse en 2006 ata acadar as taxas de crecemento máis elevadas dos últimos seis anos: 2,6%. O **cadro 1.1.1.** amosa que este crecemento é alimentado pola crecente demanda interna, onde tanto o gasto en consumo público e privado como o investimento rexistran incrementos superiores aos do ano anterior. Especialmente significativo é a evolución do investimento (formación bruta de capital fixo) ao medrar no conxunto dos países

Evolución do PIB en España 2005-06: distribución segundo as súas compoñentes ⁽¹⁾

	2005	2006	2006			
			I	trimestres II	III	IV
Gasto en consumo final	4,3	3,9	3,9	3,8	3,8	4,0
Gasto en consumo final dos fogares	4,2	3,7	3,7	3,6	3,6	3,7
Gasto en consumo final das ISFLSH	5,9	5,0	4,6	4,8	4,6	5,8
Gasto en consumo final das AA.PP.	4,8	4,4	4,3	4,4	4,2	4,9
Formación bruta de capital fixo	7,0	6,3	6,3	6,2	6,4	6,4
Bens de equipamento	9,0	9,7	8,6	9,1	9,6	11,4
Construción	6,0	5,9	5,8	5,8	6,2	5,7
Outros produtos	7,5	3,2	4,8	3,3	3,0	1,7
Variación de existencias (2)	-0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Demanda interna (2)	5,2	4,9	4,8	4,8	4,8	4,9
Exportacións de bens e servizos	1,5	6,2	9,5	4,9	3,4	7,3
Exportacións de bens	0,0	5,6	11,5	3,4	2,7	5,3
Exportacións de servizos	4,5	7,5	5,3	8,4	4,8	11,4
Importacións de bens e servizos	7,0	8,4	11,6	7,3	6,0	8,8
Importacións de bens	6,6	8,0	9,8	6,7	7,0	8,6
Importacións de servizos	8,6	10,0	18,9	10,0	2,0	9,8
PIB a prezos de mercado	3,5	3,9	3,7	3,8	3,8	4,0
Ramas agraria e pesqueira	-10,0	0,3	-3,2	0,1	-0,5	4,3
Ramas enerxéticas	3,8	2,0	3,2	3,2	3,9	-2,1
Ramas industriais	0,3	3,3	1,9	2,8	4,0	4,4
Construción	5,4	5,3	5,3	5,0	5,8	5,0
Ramas dos servizos	4,4	3,6	3,9	3,5	3,3	3,5
servizos de mercado	4,6	3,4	3,9	3,5	3,2	3,3
servizos de non mercado	3,5	4,0	3,9	3,6	3,8	4,5
Impostos netos sobre os produtos	5,7	6,3	6,2	6,7	5,5	6,7
IVE que grava os produtos	5,6	4,5	4,2	5,5	4,0	4,2
Impostos netos sobre prod. importados	4,9	3,0	5,0	3,9	1,7	1,2
Outros impostos netos sobre os produtos	6,0	9,4	9,4	8,8	8,2	10,9

(1) Datos corregidos de efectos estacionais e de calendario. Taxas de variación interanual. Prezos constantes de 2000.

(2) Contribución ao crecemento agregado do PIB

Fonte: INE, Contabilidad Nacional Trimestral de España

○ 1.1.2.

da zona euro un 4,5% respecto ao ano 2005, lixeiramente por riba da media das economías avanzadas e 1,4 puntos porcentuais máis que nos EE.UU. Os catro países da zona euro con maior crecemento da súa actividade produtiva foron Irlanda (6,0%), Luxemburgo (5,8%), Finlandia (5,5%) e Eslovenia (5,2%).

A taxa de crecemento da produtividade laboral, medida coma a razón remuneración por hora/custo unitario da man de obra, acadou nestes países un valor do 4,0% (2,9% no ano anterior). A remuneración por hora medrou en 2006 un 3,2% (2,6% no ano anterior) mentres que os custos laborais descendieron nun 0,8% (-0,2% en 2005). Canto ao emprego, e a pesar do descenso da taxa de paro, esta mantense moi por riba dos valores rexistrados para o conxunto da economías avanzadas, EE.UU. e o Xapón.

A **economía xaponesa**, pola súa banda, rexistrou unha medra do seu PIB real do 2,2%, tres décimas por riba do experimentado en 2005. Ao contrario do acontecido no caso das economías avanzadas e dos EE.UU., en Xapón o superávit comercial (170,4 miles de millóns de dólares americanos) acadará o 3,9% do seu PIB (3,6% no ano anterior). Cómpre salientar a importante aceleración producida na produtividade laboral como consecuencia dunha medra do 0,4% das remuneracións, oito décimas menos que no ano anterior, e unha caída dos custos laborais moi superior á rexistrada no ano 2005 (-2,6% e -0,4%, respectivamente). O seu nivel de inflación, se ben foi positivo en 2006, está demasiado cerca de cero.

Panorama económico de España

Ao longo do ano 2006 continuou a expansión da economía española, se ben a un ritmo inferior ao experimentado no ano anterior. A nivel global, a actividade produtiva rexistrou unha medra do 3,9%, catro décimas máis que o rexistrado en 2005. Coma sucedeu en anos anteriores, e dende a perspectiva do gasto, a da demanda interna segue sendo o motor de crecemento, cunha achega ao crecemento agregado do PIB do 4,9%. A pesar do mellor comportamento do

Índices de competitividade de España fronte á UE, aos países desenvolvidos e a novos países industrializados de Asia 2003-06

	Fronte á UE-27		Frote aos países desenvolvidos (1)		Fronte a novos países industrializados de Asia (2)	
	Con prezos ao consumo	Con prezos industriais	Con prezos ao consumo	Con prezos industriais	Con prezos ao consumo	Con prezos industriais
	(base 1999 =100)					
2003	104,7	102,2	105,4	103,1	113,1	108,6
2004	105,6	103,1	107,4	104,9	123,0	115,0
2005	107,0	104,7	109	106,7	120,2	111,9
2006	108,4	105,9	110,9	108,3	118,7	109,7

(1) Alemaña, Austria, Australia, Bélxica, Canadá, Dinamarca, Eslovenia, Estados Unidos, Finlandia, Francia, Grecia, Holanda, Italia, Irlanda, Xapón, Luxemburgo, Noruega, Nova Zelandia, Portugal, Reino Unido, Suecia e Suíza.

(2) China, Corea do Sur, Filipinas, Hong-Kong, India, Indonesia, Malaisia, Singapur, Taiwán e Tailandia.

Fonte: Banco de España, Boletín estadístico

○ 1.1.3.

sector exterior, este segue rexistrando unha contribución negativa ao crecemento da economía (-1%).

A diferenza do acontecido en 2005, a demanda interna experimentou unha lixeira desaceleración na súa contribución ao crecemento (4,9 puntos en 2006, tres décimas menos que no ano anterior), por mor do menor crecemento tanto do gasto en consumo final como do investimento. A formación bruta de capital fixo rexistrou un incremento do 6,3% en 2006, sete décimas menos que o experimentado no ano anterior. Analizando os distintos compoñentes agregados, o **cadro 1.1.2.** reflicte que esta desaceleración ven explicada pola evolución de “outros produtos” (3,2% en 2006 fronte aos 7,5% do ano anterior), xa que o investimento en bens de equipamento rexistra unha aceleración no seu crecemento (9,7% no último ano, sete décimas máis que en 2005) e o investimento en construción presenta unha taxa de crecemento similar á do ano anterior (5,9% no ano 2006 e 6,0% no ano 2005).

O gasto en consumo final presentou novamente unha lixeira moderación, ao medrar un 3,9% en 2006, catro décimas menos que no ano precedente. Esta desaceleración explícase tanto pola moderación do consumo final dos fogares como o das Administracións Públicas e das Institucións sen fin de lucro (ISFLSH).

Dada a forte aceleración das exportacións, que medran un 6,2% respecto ao ano 2005, a contribución negativa do sector exterior ao crecemento agregado do PIB descendeu de xeito importante, situándose no último ano nun punto porcentual (1,7 puntos en 2005). Neste senso, cómpre salientar que un ano máis a economía española volve a amosar unha perda de competitividade, tanto en termos de prezos ao consumo coma de prezos industriais, fronte á UE-27 e fronte a países desenvolvidos. Pola contra, e ao igual que o experimentado en 2005, melloran os índices de competitividade de España fronte aos novos países industrializados de Asia (**cadro 1.1.3.**).

Dende a óptica da **oferta**, a construción, cunha medra do 5,3%, volve a ser o sector cun maior dinamismo. Asemade, cómpre salientar tanto o crecemento positivo das ramas agraria e pesqueira coma a forte aceleración presentada polo conxunto das ramas industriais. Dunha banda, trala elevada contracción da actividade económica do sector primario en 2005 (-10%), as ramas primarias presentan no último ano taxas de crecemento positivas. Doutra banda, o conxunto das ramas industriais experimentaron unha medra do 3,3%, tres puntos porcentuais por riba do rexistrado en 2005.

Ademais, tanto o sector enerxético coma o sector servizos, por mor do comportamento dos servizos de mercado, presentan unha desaceleración no seu crecemento. As ramas enerxéticas experimentaron unha medra do 2% (1,8 puntos menos que en 2005) mentres que os servizos o fixeron nun 3,6% (4,4% en 2005).

O maior dinamismo da actividade económica trasladouse ao **mercado de traballo**, onde o

número de persoas afiliadas á Seguridade Social medrou en 2006 un 4,3% (753,7 miles de afiliados máis). Este incremento ven explicado pola medra dos afiliados en alta laboral nos sectores construción e servizos, que compensan a caída das afiliacións no sector primario e o mantemento das mesmas na industria. En termos relativos, as afiliacións na construción e servizos medraron un 8,6% e 5,2%, respectivamente, en tanto que a caída nas actividades agrarias foi do 3%.

O número de persoas paradas rexistradas nas oficinas do Servicio Público de Empleo Estatal-INEM descendeu en 2006 (media anual calculada a partir dos datos do último día de cada mes) un 1,5% (30.441 persoas), situándose nas 2.039.413 persoas. Novamente tódolos sectores, agás o sector primario, experimentaron unha caída do desemprego, sendo só máis acusados, porcentualmente, o rexistrado no caso dos sectores industrial e construción, cunha caída do 4,0% (11.871 e 9.223 persoas, respectivamente) respecto ao ano anterior. No caso das actividades do sector primario, o desemprego medrou un 7,4% (4.400 persoas).

Se se considera a diferenza entre as taxas de crecemento do PIB a prezos de mercado (prezos correntes) e do número de afiliados á Seguridade Social coma unha aproximación á produtividade aparente do factor traballo¹, esta acadou, ao igual que acontecera en 2005, un valor negativo (-0,4 puntos). Atendendo á distribución sectorial, esta caída ven motivada en primeiro lugar, polo avance na participación no emprego total dun sector de baixa produtividade aparente como é a construción. Se o emprego total medra un 4,3%, na construción o incremento é o dobre (8,7%). En segundo lugar, a expansión do emprego no sector servizos, 5,2% respecto ao ano anterior, prodúcese en ramas de actividade cunha menor produtividade aparente do traballo o que fai que a produtividade aparente do conxunto deste sector se reduza.

Panorama económico da eurorrexión

A eurorrexión Galicia-Norte de Portugal, tal e como se reflicte no **cadro 1.1.4.**, ocupa unha superficie de 50.853 quilómetros cadrados, e conta a comezos do ano 2006 cunha poboación de 6.505,3 miles de persoas, o que implica unha densidade media de 127,9 habitantes por quilómetro cadrado. En relación á UE-25, a eurorrexión representa o 1,3% da súa superficie e o 1,4% da súa poboación.

A poboación ocupada no ano 2005 ascendeu a 2.928 miles de persoas (o que representa aproximadamente o 45% da poboación total da eurorrexión), dos que o 51,9% dos traballadores estaban ocupados nas ramas de actividade do sector servizos. Os sectores da industria e construción, considerados conxuntamente, acollían o 36% das persoas e o restante 12% pertencían ao sector primario.

O devandito cadro reflicte a distinta importancia relativa dos sectores económicos en Galicia e no Norte de Portugal en termos de poboación ocupada. Mentres que Galicia rexistra unha maior importancia relativa da poboación ocupada no sector servizos, que acolle o 59% da súa poboación ocupada fronte ao 47,5% no norte de Portugal, na rexión Norte de Portugal o peso relativo da poboación ocupada no sector industrial é máis de nove puntos superior ao rexistrado en Galicia: o 28,3% e 19,2%, respectivamente. No caso do sector primario, a ocupación nestas actividades representa o 10,7% da ocupación total en Galicia fronte ao 12,8% no norte de Portugal.

No concernente ás taxas de desemprego, no ano 2005 Galicia presenta unha taxa superior á media europea e á media da rexión Norte de Portugal, ao acadar un valor do 9,9% en Galicia fronte ao 8,8% no Norte de Portugal (9,0% na UE-25). Dun xeito máis acusado, esta mesma situación prodúcese no caso do desemprego feminino e no dos mozos entre 15 e 24 anos. Como indi-

¹ A produtividade aparente do traballo é unha das posibles medidas de produtividade, aínda que non sempre é a máis precisa. Esta medida está sesgada contra as actividades intensivas en man de obra, que empregan pouco capital físico privado. Canto meirande sexa a relevancia do capital produtivo privado nunha actividade produtiva, cabe agardar que maior sexa a produtividade aparente do traballo, mais tamén meirande será a participación do Excedente Bruto de Explotación (EBE) no valor engadido bruto (VEB) e, polo tanto, menor tenderá a ser a participación dos asalariados.

Principais indicadores da Eurorexión Galicia-Norte de Portugal

	Unidade de medida	Período de referencia	Galicia	Rexión Norte	Eurorexión	UE-25
Superficie	(en Km ²)	--	29.575	21.278	50.853	3.958.699
Poboación de dereito		1/1/06	2.767,5	3.737,8	6.505,3	463.523,4
	(miles de persoas)	1/1/05	2.760,2	3.727,3	6.487,5	461.478,7
		1/1/04	2.751,0	3.711,8	6.462,8	459.119,3
Densidade poboación		1/1/06	93,6	175,7	127,9	117,1
	(habitantes por km ²)	1/1/05	93,3	175,2	127,6	116,6
		1/1/04	93,0	174,4	127,1	116,0
Poboación ocupada			100	100	100	100
Sector primario			10,7	12,8	12,0	4,9
Industria	(miles de persoas)	2005	19,2	28,3	24,8	19,6
Construción			11,1	11,3	11,2	7,9
Servizos			59,0	47,5	51,9	67,6
Emprego						
Total			47,3	57,6		51,9
Feminina	(% poboación 15 e máis anos)	2005	38,0	50,6		44,3
Masculina			57,6	65,1		60,0
Desemprego						
Total			9,9	8,8		9,0
Feminina	(%)	2005	13,5	10,4		9,9
Mozos (15-24 anos)			21,0	15,9		18,7
Produto Interior Bruto		2002	37.250	36.525	73.775	9.626.056
	(millóns de € correntes)	2003	39.516	38.404	77.920	9.953.329
		2004	42.869	39.956	82.825	10.505.714
PIB per cápita (1)		2002	74,7	61,5	67,1	100
		2003	76,6	57,4	65,5	100
	(EU-25=100)	2004	81,0	58,8	69,6	100
		2000-2002	73,4	61,9		100
		2002-2004	77,4	59,2	67,4	100
Esforo investidor		2002	0,79	0,43		1,90
	(% gasto I+D / PIB)	2003	0,86	0,64		1,90
		2004	0,86			1,86
Emprego sect. alta tecnoloxía			76,26	73,56	149,82	
Sector manufactureiro						
Alta e media alta tecnol.	(miles de ocupados)	2005	55,6	57,8	113,38	
Sector servizos						
Intensivos en coñecemento			20,7	15,8	36,44	
Patentes europeas	(nº solicitudes)		35	19	54	60.285
	(nº solicitudes / millón activos)	2002	28,5	9,7	16,9	286,4
	(nº solicitudes / millón hab.)		12,9	5,0	8,3	132,5
	(nº solicitudes)		6	19	25	62.191
	(nº solicitudes / millón activos)	2003	4,5	9,8	7,6	293,0
	(nº solicitudes / millón hab.)		2,1	5,1	3,8	136,1

(1) Tense en conta as diferenzas en niveis de prezos nacionais que non son tidos en conta polos tipos de cambio

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos de IGE, Eurostat, Comisión Europea e Instituto Nacional de Estadística de Portugal

1.1.4.

ca o **cadro 1.1.4.**, as taxas de desemprego da mulleres e mozos en Galicia situouse no 13,5% e 21%, respectivamente, 3,1 e 5,1 puntos superior á rexistrada na rexión Norte de Portugal.

Finalmente, se consideramos que o produto interior bruto na UE-25 é igual a 100, no ano 2004 o PIB per cápita (en paridade de poder adquisitivo) na eurorexión Galicia- Norte de Portugal ascende a 69,6%. En Galicia, esta ratio acada o 81%, máis de vinte puntos por riba do estimado para a rexión Norte de Portugal: 58,8% da media comunitaria. Se se ten en conta a media dos anos 2002-2004, Galicia presenta un índice dezaoto puntos superior ao correspondente ao Norte de Portugal: 77,4% e 59,2%, respectivamente.

Panorama económico de Galicia

O cadro macroeconómico da economía de Galicia reflicte, **cadro 1.1.5.**, que a súa actividade económica continuou coa súa tendencia do crecemento económico, ao rexistrar unha medra do seu Produto Interior Bruto (PIB) real a prezos de mercado do 4,1%, oito décimas por riba da experimentada no ano 2005.

Evolución do PIB en Galicia 2005-06: distribución segundo as súas compoñentes ⁽¹⁾

	2005	2006	2006 trimestres			
			I	II	III	IV
Gasto en consumo final	3,4	3,5	3,2	3,1	3,6	4,2
Gasto en consumo final dos fogares	3,2	3,4	3,1	3,0	3,4	4,2
Gasto en consumo final das AA.PP. e ISFLSH	3,8	3,9	3,7	3,4	4,1	4,2
Formación bruta de capital fixo	5,2	5,3	5,8	4,4	5,2	5,9
Demanda interna (2)	4,4	4,7				
Exportacións de bens e servizos	3,3	6,8	10,9	8,8	2,6	5,1
Importacións de bens e servizos	4,3	6,3	7,0	6,7	5,5	6,2
PIB a prezos de mercado	3,3	4,1	4,0	4,1	4,1	4,2
Ramas agraria e pesqueira	-0,9	2,2	6,0	1,9	-1,5	2,8
Ramas enerxéticas	0,1	3,8	7,6	9,4	1,2	-2,3
Ramas industriais	2,0	5,0	6,4	5,6	1,2	6,9
Construción	4,3	4,3	4,2	4,0	4,6	4,2
Ramas dos servizos	3,8	3,9				
servizos de mercado	4,1	4,0	3,8	4,1	4,2	4,1
servizos de non mercado	3,1	3,6	3,8	3,0	4,4	3,3
Impostos netos sobre os produtos	4,0	4,6	2,3	4,0	4,4	7,8

(1) Taxas de variación interanual. Prezos constantes de 2000

(2) Contribución ao crecemento do PIB

Fonte: IGE, Contabilidade Trimestral

○ 1.1.5.

Ao igual que acontece na economía española, a demanda interna é o motor de crecemento da economía galega, cunha achega á medra do PIB do 4,7 puntos, tres décimas máis que no ano 2005. A pesar de que a contribución da demanda externa ao crecemento do PIB segue sendo negativa, a súa aportación mellora ao longo do último ano (seis décimas negativas en 2006 fronte aos 1,1 puntos do ano anterior).

A diferenza do acontecido no conxunto do Estado, todos os compoñentes da demanda interna presentan un crecemento lixeiramente superior ao rexistrado no ano 2005. O investimento medrou un 5,3% mentres que o gasto en consumo final o fixo nun 3,5%. O compoñente do gasto en consumo que máis crece foi o do gasto das Administracións Públicas, cun 3,9%, cinco décimas por riba do rexistrado no caso do consumo final dos fogares.

A redución en medio punto porcentual da achega negativa do sector exterior veu motivada por unha maior aceleración no ritmo de crecemento das exportacións que no das importacións. As primeiras presentaron unha medra do 6,8%, mentres que as importacións medraron un 6,3% respecto ao ano 2005.

Dende a óptica da **oferta**, á hora de analizar a aceleración no ritmo de crecemento da economía galega hai que destacar, dunha banda, o comportamento das ramas industriais, que no último ano se sitúan como o sector con maior crecemento. Doutra, a medra da actividade agraria e pesqueira, que tras o descenso experimentado en 2005, presenta unha medra do 2,2%. Asemade, o sector enerxético rexistrou en 2006 un crecemento do 3,8%, tres puntos e sete décimas máis que no ano 2005. Pola contra, a construción e os servizos presentan taxas de crecemento similares ás do ano anterior (4,3% e 3,9%, respectivamente).

No que atinxe ao **mercado de traballo**, os datos da afiliación á Seguridade Social en Galicia indican unha medra do 3,5% respecto ao número de afiliados en 2005. A pesar do incremento da actividade no sector primario, o **cadro 1.1.6.** amosa o descenso do número de afiliados neste sector. Asemade, a medra da ocupación nos sectores da construción e dos servizos é superior á medra do VEB xerado, polo que a produtividade aparente do factor traballo acada valores negativos no ano 2006. Ademais, cómpre salientar que o forte incremento da produción no sector industrial trasladouse ao mercado de traballo, que a diferenza do acontecido no ano 2005, presenta unha medra do número de traballadores afiliados en alta laboral na Seguridade Social.

O desemprego medio anual en Galicia, medido polo número de persoas rexistradas nas oficinas do SPE, descendeu un 6,3% respecto ao ano anterior (10.793 persoas), acadando as 161.278

Produtividade aparente do factor traballo en Galicia e España 2005-06: distribución segundo sectores

	2005			2006		
	Produtividade	PIB (1)	Ocupación (2)	Produtividade	PIB (1)	Ocupación (2)
Galicia						
Total	0,4	3,2	2,8	0,6	4,1	3,5
S. Primario	-4,3	-8,2	-3,9	4,5	0,2	-4,3
Industria	1,2	1,1	-0,1	3,3	5,0	1,7
Construción	-1,5	3,0	4,5	-0,5	4,9	5,4
Servizos	0,4	4,8	4,4	-1,5	3,3	4,8
España						
Total	-0,9	3,5	4,4	-0,4	3,9	4,3
S. Primario	-7,4	-10,0	-2,6	3,3	0,3	-3,0
Industria	0,9	0,3	-0,6	3,3	3,3	0,0
Construción	-3,2	5,4	8,6	-3,4	5,3	8,7
Servizos	-1,3	4,4	5,7	-1,6	3,6	5,2

(1) Tasas de variación interanual. Prezos constantes

(2) Afiliados á Seguridade Social

Fonte: Elaboración propia a partir de INE, *Contabilidade Regional de España e Seguridade Social*

1.1.6.

persoas. Os datos recollidos no **cadro 2.1.8**. [*Paro rexistrado en Galicia e España 2005-06: distribución segundo sector económico*] reflicten que o desemprego descende nos distintos grupos de actividade considerados, producíndose a maior caída no sector servizos, con 4.609 persoas menos.

As taxas de crecemento do PIB e do emprego (medido polo número de persoas afiliadas á Seguridade Social) implican que a produtividade aparente do traballo incrementouse en 0,6 puntos porcentuais (-0,4% no conxunto do Estado), cando no ano anterior, esta medra fora do 0,4 puntos. Os datos do **cadro 1.1.6**. amosan que, dada a forte caída do emprego agrario e a medra da súa actividade, a produtividade aparente no sector presenta un valor elevado: 4,5%. No conxunto das ramas industriais, a produtividade aparente foi do 3,3%, mentres que nos sectores da construción e dos servizos, esta é negativa: -0,5% e -1,5%, respectivamente.

Se temos en conta o número de persoas ocupadas segundo a Enquisa de Poboación Activa (EPA), o **cadro 1.4.10**. [*Produtividade aparente do factor traballo en Galicia e España 2005-06: distribución segundo sectores*] reflicte que a produtividade aparente do factor traballo en Galicia representa o 86,6% da media estatal, 1,2 puntos por riba da media do ano anterior. A pesar do incremento experimentado pola produtividade aparente nos sectores primario e industrial, estes seguen rexistrando os valores máis baixos, cun 73,7% e un 79,0% da media española, respectivamente.

Plan Estratéxico de Desenvolvemento Económico de Galicia (PEDEGA) 2000-2006

Tendo en conta que no ano 2006 remata a vixencia do PEDEGA, cómpre facer referencia ao comportamento dos principais indicadores poboacionais, de produción e do emprego ao longo dese período de tempo.

O número de habitantes empadroados en Galicia experimentou un crecemento medio anual do 0,2%, punto e medio por baixo do rexistrado no conxunto do Estado. Este diferencial explícase, en gran parte, pola tendencia seguida pola poboación menor de 16 anos, que descende en Galicia un 1,2% (medrou de media en España un 1,1%) e pola poboación con idades comprendidas ente 16 e 64 anos, que se incrementou un 0,2%, máis de punto e medio por baixo da media estatal.

Evolución de indicadores demográficos, actividade produtiva e da afiliación á Seguridade Social en Galicia e España 2000-06

	2000		2006		crecemento medio	
	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España
Indicadores demográficos	(poboación a 1 de xaneiro)		(poboación a 1 de xaneiro)		(%)	
Poboación total	2.731.900	40.499.790	2.767.524	44.708.964	0,2	1,7
Poboación menor de 16 anos	362.808	6.382.301	337.135	6.825.177	-1,2	1,1
Poboación con idades entre 16 e 64 anos	1.814.023	27.275.343	1.835.893	30.399.395	0,2	1,8
Poboación maior de 65 anos	555.071	6.842.142	594.496	7.484.392	1,2	1,5
Poboación de 85 e máis anos	64.838	718.560	77.579	851.624	3,0	2,9
Produto Interior Bruto	(%)		(%)		(%)	
Taxa de crecemento real	2,8	3,6	4,1	3,9	3,1	3,3
Sector primario	-1,6	-2,0	0,2	0,3	-1,0	-1,7
Enerxía	0,9	4,0	7,3	2,0	2,0	2,9
Industria	1,3	3,2	5,0	3,3	1,9	1,3
Construción	6,6	8,6	4,9	5,3	4,3	6,0
Servizos	3,3	3,6	3,3	3,6	3,4	3,5
Servizos non de mercado	2,6	3,1	3,5	4,0	3,2	3,5
Taxa de crecemento nominal	6,8	8,0	8,2	7,8	7,3	7,6
Achegas ao crecemento agregado						
Sector primario	5,1	2,6	2,7	1,0		
Enerxía	0,4	1,4	3,7	1,0		
Industria	7,1	11,0	12,9	10,9		
Construción	16,6	14,7	18,6	17,4		
Servizos	66,1	64,9	44,8	52,1		
Servizos de non mercado	12,5	10,1	12,4	12,1		
Servizos de mercado	53,6	54,8	32,5	40,0		
Estrutura produtiva						
VEB	100	100	100	100		
Sector primario	6,9	4,4	5,3	3,1		
Enerxía	4,9	2,8	3,9	2,4		
Industria	17,3	18,1	15,1	15,0		
Construción	10,3	8,3	13,6	12,2		
Servizos	60,7	66,4	62,0	67,2		
Servizos de non mercado	16,2	14,7	16,2	14,5		
Servizos de mercado	44,4	51,7	45,8	52,7		
Emprego (Afiliación Seguridade Social)	(en miles de persoas)		(en miles de persoas)		(%)	
Total	880,1	15.062,9	1.032,5	18.596,3	2,7	3,6
Réxime xeral	598,0	11.106,1	744,8	14.161,8	3,7	4,1
Réxime especial minaría do carbón	0,2	18,2	0,1	9,4	-14,3	-10,4
Réxime especial agrario	74,7	1.139,6	55,4	999,3	-4,9	-2,1
conta propia	4,9	806,9	4,5	739,9	-1,2	-1,4
conta allea	69,8	332,8	50,9	259,3	-5,1	-4,1
Réxime especial traball. do mar	30,8	79,1	27,2	71,7	-2,1	-1,6
conta propia	18,3	62,1	15,6	56,4	-2,6	-1,6
conta allea	12,5	17,0	11,5	15,3	-1,3	-1,7
Réxime especial empregados fogar	12,7	151,1	18,9	335,6	6,9	15,7
Réxime especial de autónomos	163,5	2.568,8	186,2	3.018,7	2,2	2,7

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de INE e Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales

○ 1.1.7.

Asemade, cómpre salientar que mentres que no ano 2000 Galicia acollía o 6,7% da poboación española, esta porcentaxe situábase en 2006 no 6,2%. Pola contra, se se fai referencia á poboación maior de 65 anos e a maior de 85 anos, o seu peso relativo sitúase en 2006 no 7,9% e 9,1% do total estatal, respectivamente (8,1% e 9% no ano 2000).

En relación á actividade produtiva, o **cadro 1.1.7.** amosa que o cecemento medio neses sete anos foi, en termos relativos, dúas décimas inferior en Galicia. A taxa de crecemento do PIB real galego foi do 3,1%, sendo do 3,3% no conxunto do Estado.

Tanto en Galicia como no conxunto do Estado, a construción foi o sector con maiores taxas de crecemento, se ben se pode apreciar unha ampla diferenza: mentres que en Galicia esta rama de actividade medra un 4,3%, o crecemento medio en España foi do 6%.

As ramas industriais no seu conxunto (sen considerar o sector enerxético) presentan en Galicia un maior crecemento que a media estatal, situándose no 1,9%, seis décimas por riba da media española. O VEB primario comportouse tamén mellor que en España, dado que se ben este descende tanto na economía galega como no española, a caída media en Galicia foi do 1% fronte ao 1,7% no conxunto do Estado.

No que atinxe á estrutura produtiva, as dúas economías presenta unha medra do peso relativo dos servizos e da construción, descendendo o peso dos sectores industrial e primario. No ano 2006, o VEB xerado polo sector servizos en Galicia foi do 62% (60,7% en 2000) e o da construción, do 13,6% (10,3% no primeiro ano de vixencia do Plan). A importancia relativa da industria descende ata o 15,1% (17,3%) e o sector primario ata o 5,3% (6,9%).

No concernente ao mercado laboral, o número de traballadores en alta laboral afiliados á Seguridade Social medrou en termo medio, un 2,7% entre os anos 2000 e 2006, case punto e medio menos que en España. Como reflicte o devandito **cadro 1.1.7.**, este comportamento ven motivado polo menor crecemento nos réximes que presentan un incemento no número de afiliados (Réxime xeral, autónomos e empregados do fogar) e pola maior caída de afiliacións no caso do réxime especial agrario, no réxime especial de traballadores do mar e no da minaría de carbón. ■

1.2.

producción

O **Producto Interior Bruto** (PIB) a prezos de mercado, prezos constantes, presentou en 2006 unha taxa de crecemento do 4,1%, oito décimas superior á rexistrada no ano anterior, o que a sitúa como a taxa máis elevada dende o ano 2000. A actividade produtiva galega, ademais de seguir medrando por riba da media europea, experimentou un crecemento dúas décimas por riba da media estatal.

O ano 2006 caracterizouse polo forte dinamismo do sector industrial, que cunha medra do 5% foi o sector que máis creceu no último ano. Asemade, cómpre salientar os crecementos positivos experimentados polos sectores primario, cunha taxa de variación interanual do 2,2% (desce un 0,9% no ano 2005), e enerxético, cun 3,8% (tres puntos e sete décimas máis que no ano precedente).

En termos monetarios (prezos correntes), o PIB galego medrou un 8,0% respecto ao ano anterior, rexistrando a construción un incremento do 12,6% e as ramas industrias (sen enerxía) e o sector servizos unhas taxas de crecemento do 7,7% e 7,1%, respectivamente.

No que á contribución dos diferentes sectores ao crecemento do PIB, que mide o efecto conxunto das súas taxas de crecemento e do seu peso na economía, o sector servizos achega a metade do crecemento acumulado do PIB sendo a súa importancia relativa no valor engadido bruto xerado do 62%. As ramas industriais (sen enerxía) e a construción xeran o 15,1% e o 13,6% do VEB galego a prezos básicos, sendo a súa contribución ao crecemento agregado do 1,6% e 1%, respectivamente. As achegas dos sectores primario e enerxético ascenderon ao 0,1% e 0,2%, respectivamente, sendo a súa importancia relativa no VEB xerado pola economía galega do 5,3% e 3,9%.

Tendo en conta as taxas de crecemento da economía de Galicia e de España, o peso relativo da economía galega no total estatal mantense relativamente constante ao longo dos últimos anos. Como reflicte o **cadro 1.6.1. [Participación da produción, a poboación e o emprego galego no total español 2001-06]**, o peso do PIB galego a prezos de mercado no total estatal sitúase no 5,13% en 2001 e o 5,11% de 2006.

O maior ritmo de crecemento da actividade económica trasládase ao mercado de traballo galego, que presenta un incremento das afiliacións á Seguridade Social do 3,5% en relación ao ano anterior, sete décimas máis que o crecemento rexistrado en 2005. Esta evolución ven motivada pola medra experimentada fundamentalmente nos sectores da construción e os servizos (5,4% e 4,8%, respectivamente), que compensa a caída sufrida no sector primario (4,3%). O número de afiliacións no conxunto das ramas industrias aumentou un 1,7%.

A produtividade aparente do factor traballo, medida como o cociente entre o PIB a prezos

**Taxas de variacións anuais do VEB (1) e do emprego en Galicia 2005-06:
distribución segundo sectores económicos**

	05/04		06/05	
	VEB	Emprego	VEB	Emprego
	(%)		(%)	
Primario	-0,9	-3,9	2,2	-4,3
Industria				1,7
Energía	0,1	-0,5	3,8	
Industria	2,0	-0,1	5,0	
Construción	4,3	4,5	4,3	5,4
Servizos	3,8	4,4	3,9	4,8
de mercado	4,1		4,0	
non de mercado	3,1		3,6	
Non primarios		3,6		4,3
Total PIB pm	3,3		4,1	
Total emprego		2,8		3,5

(1) VEB a prezos básicos. Prezos constantes (base 2000) (revisión a xuño de 2007)

(2) Os datos do emprego corresponden aos datos de afiliacións á Seguridade Social

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do IGE e Seguridade Social

1.2.1.

de mercado (prezos correntes) e a ocupación, tras unha medra do 5% respecto ao ano anterior, situouse en Galicia nos 42.809,08 euros por ocupado (o 86,6% da media española). Os sectores primario e industrial, a pesar de seren os que rexistran as maiores taxas de crecemento (14,1% e 9,6%, respectivamente), son os que presentan as produtividades aparentes máis baixas, acadando o 73,7% da meda española no caso do sector primario e o 79% no caso da industria. A produtividade aparente dos sector servizos é do 87,3% da media estatal mentres que no sector da construción, a produtividade aparente do factor traballo é superior á media (104%).

Sector primario e industrias relacionadas

O VEB a prezos básicos xerado en Galicia polas actividades do sector primario (sen considerar as actividades industriais) experimentou unha medra importante respecto á produción do ano anterior. Fronte á caída experimentada en 2005, no último ano este sector creceu un 2,2%. Dende a perspectiva trimestral, o VEB xerado rexistrou as maiores taxas de crecemento no primeiro e cuarto trimestre do ano, cun 6% e 2,8%, respectivamente. Tan só no terceiro trimestre do ano descende a produción agraria, cun descenso do 1,5%.

En termos absolutos, o VEB en termos correntes xerado polo sector (sen considerar as actividades industriais relacionadas) acadou en 2006, segundo os datos da *Contabilidade regional* do INE, os 2.355,3 millóns de euros, o que representa o 8,7% do VEB xerado polo sector no conxunto das CC.AA. Comparado co resto das comunidades autónomas, Galicia é a quinta comunidade en canto ao peso relativo do sector no conxunto do Estado, por detrás de Andalucía, Castela e León, Castela-A Mancha e Cataluña.

No que atinxe ao peso do VEB no conxunto da economía galega, cómpre salientar que o sector primario galego ten un peso superior ao rexistrado no conxunto do Estado, ao representar o 5,3% do VEB a prezos básicos xerado (prezos correntes) en Galicia fronte ao 3,1% de media en España.

A pesar do devandito crecemento da actividade agraria, en 2006 continúa o proceso de redución do **emprego** no sector. Segundo os datos de afiliacións á Seguridade Social, o número de persoas afiliadas nas actividades agrícolas, pesqueiras e forestais descendeu en 4.063 persoas (un 4,3% respecto ao ano anterior), acadando as 89.537 persoas. A importancia relativa destas afiliacións no total galego acadou no último ano o 8,7%, sendo esta porcentaxe cese tres puntos e medio por riba do peso relativo do VEB xerado polo sector (5,3%). Comparado co total estatal, Galicia acolle o 7,4% das persoas afiliadas nestas ramas de actividade, dúas décimas menos que en 2005.

Producto Interior Bruto a precios de mercado das CC.AA. 2006: distribución segundo ramas de actividade (1)

	Agricultura, gandería e pesca		Energía		Industria		Construción		Servizos		VEB prezos básicos	
	(en miles de €)	(%)	(en miles de €)	(%)	(en miles de €)	(%)	(en miles de €)	(%)	(en miles de €)	(%)	(en miles de €)	(%)
Andalucía	6.576.429	24,2	3.037.287	14,4	10.973.031	8,4	17.870.363	16,8	81.998.090	14,1	120.455.200	13,9
Aragón	1.202.659	4,4	760.875	3,6	5.494.921	4,2	3.215.540	3,0	16.115.217	2,8	26.789.212	3,1
Asturias	446.781	1,6	857.368	4,1	3.295.440	2,5	2.686.419	2,5	11.413.498	2,0	18.699.506	2,2
Baleares	258.753	1,0	379.052	1,8	1.064.262	0,8	2.439.598	2,3	17.574.113	3,0	21.715.778	2,5
Canarias	519.061	1,9	625.210	3,0	1.530.593	1,2	4.338.581	4,1	27.955.034	4,8	34.968.479	4,0
Cantabria	362.171	1,3	236.863	1,1	1.990.350	1,5	1.542.175	1,4	6.781.829	1,2	10.913.388	1,3
Castela e León	3.402.982	12,5	1.770.272	8,4	7.280.271	5,6	5.927.305	5,6	28.491.702	4,9	46.872.532	5,4
Castela-A Mancha	2.915.736	10,7	985.022	4,7	4.482.003	3,4	4.468.238	4,2	16.618.459	2,8	29.449.458	3,4
Cataluña	2.466.365	9,1	2.904.899	13,7	33.569.275	25,7	16.909.079	15,9	106.843.091	18,3	162.692.709	18,7
C. Valenciana	2.019.910	7,4	1.456.220	6,9	14.104.135	10,8	10.760.556	10,1	56.169.866	9,6	84.510.687	9,7
Extremadura	1.396.006	5,1	424.076	2,0	944.430	0,7	2.402.444	2,3	9.197.201	1,6	14.364.157	1,7
Galia	2.355.303	8,7	1.744.811	8,2	6.705.103	5,1	6.048.939	5,7	27.520.631	4,7	44.374.787	5,1
Madrid	310.065	1,1	3.067.092	14,5	16.874.429	12,9	16.891.141	15,9	116.533.125	20,0	153.675.852	17,7
Murcia	1.312.075	4,8	694.413	3,3	3.029.812	2,3	2.853.254	2,7	14.225.890	2,4	22.115.444	2,5
Navarra	449.183	1,7	298.463	1,4	3.857.184	3,0	1.675.054	1,6	8.390.736	1,4	14.670.620	1,7
País Vasco	717.613	2,6	1.742.989	8,2	13.809.431	10,6	5.430.068	5,1	31.713.163	5,4	53.413.264	6,2
A Ríoxa	474.569	1,7	86.508	0,4	1.511.959	1,2	751.006	0,7	3.515.338	0,6	6.339.380	0,7
Ceuta e Melilla	13.339	0,0	80.580	0,4	60.371	0,0	227.240	0,2	2.090.529	0,4	2.472.059	0,3
Total	27.199.000	100	21.152.000	100	130.557.000	100	106.437.000	100	583.147.512	100	868.492.512	100

(1) PIB a prezos básicos (prezos correntes) calculado coa 1ª estimación para o 2006
Fonte: INE, Contabilidade Regional de España

Distribución xeral da terra en Galicia e España 2006

	Galicia		España		G/E
	(en Ha.)	(%)	(en Ha.)	(%)	(%)
Total superficie cultivada	299.112	10,1	17.470.767	34,6	1,7
Cereais gran	45.379	1,5	6.559.612	13,0	0,7
Tubérculos consumo humano	11.787	0,4	60.460	0,1	19,5
Forraxeiras	181.427	6,2	861.842	1,7	21,1
Barbeitos e posios	12.504	0,4	3.515.680	7,0	0,4
Frutais	4.325	0,1	1.368.552	2,7	0,3
Viñedo	25.470	0,9	1.135.845	2,2	2,2
Hortos familiares	14.987	0,5	96.891	0,2	15,5
Outros	3.233	0,1	3.871.885	7,7	15,5
Total prados e pasteiros	604.990	20,5	7.625.432	15,1	7,9
Total superficie forestal	1.774.641	60,2	18.964.112	37,6	9,4
Coníferas	313.572	10,6	6.136.181	12,2	5,1
Frondosas	600.019	20,4	3.920.758	7,8	15,3
Coníferas e frondosas	345.184	11,7	1.450.784	2,9	23,8
Chopo	2.816	0,1	133.403	0,3	2,1
Matorral	513.050	17,4	7.322.986	14,5	7,0
Outras superficies	268.926	9,1	6.427.502	12,7	4,2
Non agrícola	17.999	0,6	529.197	1,0	3,4
Improdutivo	41.749	1,4	1.028.390	2,0	4,1
Baldío	27.875	0,9	922.015	1,8	3,0
Resto	181.303	6,2	3.947.900	7,8	4,6
Superficie total	2.947.667	100	50.487.814	100	5,8
Superficie Agraria Útil (1)	904.102	30,7	25.096.199	49,7	3,6

(1) A superficie agraria útil (SAU) inclúe as terras de cultivos e os prados e pasteiros exclusivamente, mentres que en anos anteriores incluía tamén o monte aberto.
(2) os datos refírense á cuberta do chan no momento da investigación do campo (verán 2005) da enquisa sobre superficies.

Fonte: Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación

1.2.3.

Se consideramos tanto as ramas primarias como as industrias relacionadas co sector -industrias relacionadas coa alimentación; a industria da madeira e a de fabricación de mobles- os datos da Seguridade Social, **cadro 2.1.2. [Traballadores afiliados en alta laboral na Seguridade Social 2005-06: distribución segundo ramas de actividade]**, indican un descenso do 2,3% (3.235 persoas) respecto ao número de afiliados en 2005. Estas seis actividades acollen o 13,3% das afiliacións totais en Galicia, oito décimas menos que en 2005. O devandito descenso débese, fundamentalmente, á caída experimentada nas actividades de agrícolas e gandeiras, ademais de na pesca, que supera o incremento rexistrado nas industrias de alimentación, fabricación de mobles e na industria da madeira.

No que atinxe á **distribución xeral da terra**, o **cadro 1.2.3.** reflicte a súa desigual distribución en Galicia e no conxunto do Estado. Dunha banda, a superficie agraria útil (SAU) representa en Galicia o 30,7% da superficie xeográfica (2.947,7 miles de hectáreas), sendo a media estatal do 49,7%. Esta diferenza ven explicada, fundamentalmente, polo feito de que a importancia relativa da superficie cultivada é do 10,1% en Galicia mentres que en España, esta ascende ata o 34,6%. Doutra banda, a superficie forestal representa en Galicia o 60,2% da superficie total galega, ascendendo esta porcentaxe ao 37,6%, no conxunto do Estado. Asemade, a superficie correspondente a prados e pasteiros supón o 20,5% da superficie total galega, máis de cinco puntos porcentuais do seu peso relativo en España.

• Subsector agrogandeiro

As **macromagnitudes agrarias**, que reflicten o movemento económico xerado ao redor do sector agrario nun exercicio, indican que a renda agraria acadou en 2003 (ultimo dato dispoñible) os 1.037,1 millóns de euros. O **cadro 1.2.4.** reflicte que o 29,6% da renda agraria (280,4 millóns de euros) xerouse en Pontevedra, situándose esta porcentaxe no 28,1% (263,1 millóns de euros) en A Coruña e en 25,4% e 16,8%, respectivamente, en Lugo e Ourense (224,3 e 158,4 millóns de euros, respectivamente).

O valor final da produción das ramas agrarias ascendeu a 2.106,9 millóns de euros, dos que o 61,6% corresponde o subsector gandeiro, fronte ao 34,7% do subsector agrícola e o 3,7% aos

Macromagnitudes agrarias 2003: renda agraria ⁽¹⁾

	Total	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
	(en millóns de €)				
A - Conta de produción					
Produción da rama agraria	2.106,9	637,0	632,2	351,6	486,1
Consumos intermedios	903,8	278,0	320,8	146,8	158,1
Valor Engadido Bruto a prezos básicos	1.203,1	359,0	311,4	204,7	328,0
Consumo de capital fixo	274,9	95,9	87,1	46,4	45,6
Bens de equipamento	244,2	87,7	79,0	38,3	39,2
Construcións	30,7	8,2	8,1	8,0	6,4
Valor Engadido Neto a prezos básicos	926,2	263,1	224,3	158,4	280,4
B - Conta de explotación					
Outros impostos sobre a produción	4,3	1,6	1,6	0,4	0,7
Outras subvencións á produción	113,1	30,3	40,8	16,7	25,4
Renda agraria	1.037,1	291,8	263,5	174,6	307,1

(1) As macromagnitudes agrarias reflicten o movemento económico xerado ao redor do sector agrario nun exercicio. Para o seu cálculo no ano 2001 adoptouse a metodoloxía establecida pola axencia Eurostat coma consecuencia da aplicación do regulamento (CE) 222

Fonte: Consellería de Medio Rural, Anuario de Estadística Agraria 2004

○ 1.2.4.

Macromagnitudes do subsector agrícola e gandeiro 2003

	Produción final	Subvención	Valor a prezos básicos
	(en miles de €)		
Cereais	44.052,7	9.372,0	53.424,7
Leguminosas	5.970,0	-	5.970,0
Pallas	4.821,6	-	4.821,6
Tubérculos	97.629,4	-	97.629,4
Cultivos forraxeiros	3.038,5	9.317,0	12.355,5
Pastos accidentais e prados naturais	94.866,5	-	94.866,5
Hortalizas	125.989,5	-	125.989,5
Cítricos	2.224,8	-	2.224,8
Froitas non cítricas	75.464,6	-	75.464,6
Uvas	126.552,1	-	126.552,1
Vino e subgrupo de produtos	74.299,8	-	74.299,8
Flores e plantas ornamentais	57.590,8	-	57.590,8
Sementes selectas e pés agrícolas	157,1	-	157,1
Total subsector gandeiro	712.657,5	18.689,0	731.346,5
Carne e gando	580.161,9	66.372,0	646.533,9
Gando bovino	228.325,6	62.370,0	290.695,6
Gando ovino	8.657,2	4.002,0	12.659,2
Gando caprino	1.188,9	-	1.188,9
Gando porcino	138.558,0	-	138.558,0
Aves de corral	181.621,2	-	181.621,2
Coellos	19.505,3	-	19.505,3
Gando equino	2.305,8	-	2.305,8
Producións animais	650.617,9	-	650.617,9
Leite	595.814,8	-	595.814,8
Ovos	50.120,0	-	50.120,0
La en bruto	40,8	-	40,8
Estercol	0,0	-	0,0
Traballo animal	-	-	-
Outros produtos de orixe animal	4.642,3	-	4.642,3
Total subsector gandeiro	1.230.779,8	66.372,0	1.297.151,8

(1) Datos provisionais. Estadística en proceso de elaboración e corrección

Fonte: Consellería de Medio Rural, Anuario de Estadística Agraria 2004

○ 1.2.5.

1.2.

servizos e actividades secundarias non agrarias (entre outras, a transformación do leite nas propias explotacións ou os beneficios de actividades coma a caza).

O valor engadido bruto a prezos básicos acadou os 1.203,1 millóns de euros e o consumo de capital fixo os 274,9 millóns, polo que o valor engadido neto a prezos básicos ascendeu a 926,2 millóns de euros. O 30,3% do valor engadido neto xerouse na provincia de Pontevedra, e un 28,4%, en A Coruña.

No que atinxe aos **consumos intermedios**, que inclúen todos os gastos xerados no proceso de produción dos distintos subsectores (os efectuados fóra do sector agrario e máis aqueles procedentes da valoración dunha boa parte dos reempregos utilizados nas propias explotacións agrarias), estes acadaron no ano 2003 (último dato dispoñible) un valor de 903,8 millóns de euros. Desta contía, a provincia de Lugo representa o 35,5% e a de A Coruña, o 30,8%.

No ano 2006 continúa o descenso do consumo de elementos fertilizantes en Galicia. Un total de 56 miles de toneladas de elementos fertilizantes, un 8,2% menos que no ano anterior, consumíronse en Galicia ao longo do exercicio 2006, o que a convirte na novena comunidade en canto ao consumo dos mesmos, por detrás de Castela León, Andalucía, Castela A Mancha, a C. Valenciana, Aragón, Murcia, Cataluña e Extremadura. Comparado co total estatal, Galicia consumiu o 3,1% do total consumido en España, dúas décimas menos que en 2005.

O valor total da produción a prezos do produtor da **actividade agrícola** acadou en 2004 (último dato dispoñible) os 712,7 millóns de euros, dos que 731,4 millóns de euros corresponden ao valor a prezos básicos e 18,7 millóns de euros, ás subvencións. O **cadro 1.2.5.** indica que máis dun terzo do valor total das producións agrícolas corresponden ás uvas e hortalizas, cun importe de 126,6 e 126,0 millóns de euros, respectivamente, seguidas pola produción de tubérculos consumo humano, con 97,6 millóns (13,3%) e os pastos accidentais e prados naturais, con 94,9 millóns de euros (13%).

Pola súa banda, a produción final do **subsector gandeiro** ascendeu ata os 1.230,8 millóns de euros (valor a prezos básicos), dos que 650,6 corresponden ás producións animais e 580,2 millóns aos produtos de carne e gando. O valor a prezos do produtor ascendeu a 1.297,2 millóns de euros e 66,4 millóns, ás subvencións destinadas aos grupos de produtos de carne e gando de vacún e ovino.

Entre os distintos subsectores gandeiros cómpre salientar a importancia do subsector lácteo en Galicia, xa que o valor da súa produción a prezos do produtor ascendeu a 595,8 millóns de euros (o 48,4% do valor total do subsector gandeiro).

A **produción de leite** de vaca nas explotacións galegas supuxo no ano 2005 (último dato dispoñible) máis dun terzo da produción española. En termos absolutos, a produción galega ascendeu a 2.226,3 miles de toneladas, 7,8 miles de toneladas máis que no ano anterior.

A cota leiteira dispoñible na comunidade autónoma de Galicia na campaña 2004/05, **cadro 1.2.7.**, foi de 2.126,1 miles de toneladas, o que representa máis dun terzo da cota leiteira total de España, estando en Galicia máis da metade das explotacións con dereito a cota. O volume total de cota por explotación ascendeu nesa campaña en Galicia a 128,4 miles de toneladas fronte ás 196,3 miles de toneladas no conxunto do Estado, o que a segue situando coma a C.A. con menor ratio cota/explotación.

A análise da produción no subsector agrogandeiro cómpre finalizala facendo referencia aos principais datos da produción de produtos agroalimentarios galegos con indicativo de calidade. No caso concreto da agricultura, os produtos acollidos ás distintas denominacións de calidade son o viño, augardente, agricultura ecolóxica, pataca e pan de Cea, e no caso da gandería, o queixo, a "ternera gallega", o lacón e o mel (**cadro 1.2.8.**).

• Subsector mar-industria

Por terceiro ano consecutivo, no 2006 rexistrouse unha medra tanto da produción pesqueira galega coma da facturación total das distintas lonxas. A produción pesqueira e marisqueira en

Producción de leite de vaca en explotacións nas CC.AA. 2004-05

	2004		2005 (1)		05/04	
	(en miles de Tm.)	(%)	(en miles de Tm.)	(%)	(%)	(en miles Tm.)
Andalucía	494,2	7,5	492,5	7,5	-0,3	-1,7
Aragón	77,9	1,2	77,6	1,2	-0,4	-0,3
Asturias	685,8	10,4	683,4	10,4	-0,3	-2,4
Baleares	79,3	1,2	79,0	1,2	-0,4	-0,3
Canarias	46,5	0,7	46,3	0,7	-0,4	-0,2
Cantabria	542,6	8,3	540,7	8,3	-0,4	-1,9
Castela e León	1.014,0	15,4	1.010,5	15,4	-0,3	-3,5
Castela-A Mancha	192,8	2,9	192,2	2,9	-0,3	-0,6
Cataluña	551,9	8,4	549,9	8,4	-0,4	-2,0
C. Valenciana	47,6	0,7	47,4	0,7	-0,4	-0,2
Extremadura	45,3	0,7	45,1	0,7	-0,4	-0,2
Galicia	2.234,1	34,0	2.226,3	34,0	-0,3	-7,8
Madrid	84,0	1,3	83,7	1,3	-0,4	-0,3
Murcia	33,0	0,5	32,9	0,5	-0,3	-0,1
Navarra	183,1	2,8	182,5	2,8	-0,3	-0,6
País Vasco	246,1	3,7	245,2	3,7	-0,4	-0,9
A Rioxa	17,5	0,3	17,4	0,3	-0,6	-0,1
Total	6.575,7	100	6.552,6	100	-0,4	-23,1

(1) Datos provisionais

Fonte: Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación

○ 1.2.6.

Cota leiteira dispoñible e expedientes aceptados de transferencias, cesións e abandonos de cota nas CC.AA. na campaña 2005-06.

	Cota leiteira		Transferencias		Cesións aprobadas		Abandonos	
	Nº	toneladas	Nº	toneladas	Nº	toneladas	Nº	toneladas
Andalucía	1.008	457.292,0	283	39.084	9	591	61	19.410
Aragón	127	87.296,7	46	5.581	2	877	11	3.622
Asturias	4.161	638.518,1	438	60.977	164	5.725	409	39.833
Baleares	257	89.592,6	31	5.951	16	1.217	61	12.370
Cantabria	2.672	478.617,2	381	36.144	114	3.463	429	57.284
Castela-A Mancha	400	180.889,6	182	19.064	79	3.258	32	10.809
Castela e León	3.222	818.232,1	633	69.564	59	3.826	339	42.139
Cataluña	1.105	595.178,8	241	44.342	7	382	118	35.520
C. Valenciana	37	42.371,6	15	1.863	1	400	5	3.588
Extremadura	198	36.538,1	50	4.880	1	36	21	1.977
Galicia	16.558	2.126.146,6	2.316	163.533	76	1.753	473	22.646
Madrid	127	78.496,5	31	8.856	21	733	13	2.664
Murcia	31	30.670,9	15	4.097			4	1.517
Navarra	329	186.359,6	118	11.111	6	315	22	4.343
País Vasco	804	234.170,5	156	20.505	15	862	73	15.658
A Rioxa	26	15.823,0	17	1.923			4	1.146
Total	31.062	6.096.193,8	4.953	497.475	570	23.438	2.075	274.526
Galicia / España (%)	53,3	34,9	46,8	32,9	13,3	7,5	22,8	8,2

Fonte: Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación

○ 1.2.7.

primeira venda medrou un 4,6% en relación á produción do ano anterior, acadando un total de 169,3 miles de toneladas. En canto ao seu valor en primeira venda, este aumentou un 4,9%, situándose nos 432,7 millóns de euros. A pesar dos devanditos incrementos cómpre salientar que novamente estas medras foron moito máis moderadas que as rexistradas no ano anterior. En 2005, as medras experimentadas foron do 7% no caso da produción pesqueira e marisqueira, e do 5,9% no caso do seu valor en primeira venda.

O grupo de especies máis importante son os “peixes”, que representan o 89% da produción e o 71,4% do valor total en primeira venda. Asemade, hai que destacar que presentan unha medra superior ao total galego, cun 6,8% e 7%, respectivamente. (cadro 1.2.9.)

Se se desagrega a análise segundo zonas de produción, as de Vigo, a Mariña lucense e a de Coruña-Ferrol son as que presentan o maior valor da produción en primeira venda, ao acoller case o 70% do valor total de Galicia. Por contra, en 2006 Vigo é a que presenta a maior produ-

Produtos galegos con indicativo de calidade 2006

	Denominación de Orixe de Viños				
	Ribeiro	Valdeorras	Rías Baixas	Monterrei	Ribeira Sacra
Viticultores	5.988	2.037	6.307	583	2.909
Adegas	110	44	182	17	100
Superficie inscrita (Ha)	2.684	1.357	3.295	670	1.227
Producción (en Hl)	108.907	34.978	27.115	4.121	27.115
Denominación Específica Orujo de Galicia / Augardente de Galicia					
	Galicia				
Produtores	27				
Envellecedores	14				
Elaboradores-embotelladores	30				
Producción (litros)	319.666				
Denominación Específica Pataca de Galicia					
	Galicia				
Produtores	727				
Envasadores	13				
Superficie controlada (en ha)	503				
Patata certificada (en tm)	5.586				
Indicación Xeográfica Protexida Ternera Gallega					
	Galicia				
Gandeiros	5.858				
Matadoiros	44				
Sás de despezamento	27				
Canais certificadas	71.855				
Producción certificada (en tm)	15.225				
Indicación Xeográfica Protexida Lacón Gallego					
	Galicia				
Explotacións	93				
Ind. cárnicas elaboración	36				
Producción certificada (pezas)	6.320				
Producción (en kg)	22.120				
Queixo: Denominacións de orixe					
	Queixo Tetilla	Arzúa - Ulloa	San Simón da Costa	Queixo do Cebreiro	
Queixerías	30	18	8	2	
Producción (en tm)	2.901	2.170	303	20	
Denominación Específica Mel de Galicia					
	Galicia				
Apicultores	408				
Colmeas	29.963				
Envasadores	37				
Mel certificado (Kg)	264.407				
Agricultura ecolóxica					
Superficie inscrita (en Ha.)	9.623				
Agricultores	258				
Gandeiros	138				
Industrias	60				
Indicación Xeográfica Protexida Pan de Cea					
Fornos	15				
Produto certificado (Kg)	331.903				

Fonte: Consellería do Medio Rural

1.2.8.

ción pesqueira e marisqueira de Galicia, adiantando á Mariña lucense e a Arousa. Estas tres zonas de produción acollen o 65,1% da produción total galega. Atendendo á evolución respecto ao ano 2005, cómpre salientar que as zonas de Pontevedra e Arousa presentan unha caída tanto da súa produción coma do valor en primeira venda. Arousa salienta pola caída da súa produción, cun descenso de 3.430,5 toneladas, en tanto que en Pontevedra, o valor da produción descendeu en 4 millóns de euros.

A zona de produción de Vigo foi a que presentou os maiores crecementos de produción e de valor en primeira venda (6.023 toneladas e 14,1 millóns de euros máis que no ano anterior), seguida de A Mariña e Muros, no caso da produción (2,1 miles de toneladas máis) e de A Coruña-Ferrol no caso do seu valor (3,5 millóns de euros).

Actividade pesqueira e marisqueira en Galicia 2005-06: distribución segundo provincia e grandes grupos de especies

	Produción			Valor		
	2005	2006	06/05	2005	2006	06/05
	(en Kg.)		(%)	(en €)		(%)
Galicia	161.843.358	169.325.898	4,6	412.558.602	432.724.128	4,9
Algas	45.282	49.242	8,7	29.340	28.879	-1,6
Bivalvos	8.641.589	7.895.194	-8,6	62.918.610	65.314.484	3,8
Cefalópodos	8.643.637	7.536.833	-12,8	20.654.121	17.735.654	-14,1
Crustáceos	2.412.364	2.235.886	-7,3	38.333.372	38.445.357	0,3
Equinodermos	764.889	737.808	-3,5	1.250.502	1.469.808	17,5
Gasterópodos	7.129	15.039	111,0	18.586	32.458	74,6
Invertebrados	52	218	319,2	5.926	10.133	71,0
Peixes	141.177.788	150.712.005	6,8	288.801.335	308.986.814	7,0
Resto das descargas	150.628	143.673	-4,6	546.810	700.541	28,1
A Coruña	81.076.211	81.464.533	0,5	175.428.909	182.702.638	4,1
Algas	632	3.111	392,2	632	3.111	392,2
Bivalvos	4.377.257	3.825.897	-12,6	32.305.999	31.090.763	-3,8
Cefalópodos	2.501.194	2.182.898	-12,7	8.886.738	8.004.659	-9,9
Crustáceos	1.671.799	1.645.707	-1,6	25.415.008	27.269.419	7,3
Equinodermos	470.857	503.810	7,0	755.819	982.902	30,0
Gasterópodos	2.219	1.779	-19,8	5.847	5.858	0,2
Invertebrados	49	72	46,9	5.875	8.670	47,6
Peixes	72.009.795	73.251.684	1,7	107.857.894	115.048.957	6,7
Resto das descargas	42.409	49.575	16,9	195.097	288.299	47,8
Lugo	36.439.306	38.559.228	5,8	89.500.313	92.188.962	3,0
Bivalvos	2.650	11.993	352,6	50.268	98.892	96,7
Cefalópodos	846.844	467.205	-44,8	2.279.372	1.607.817	-29,5
Crustáceos	123.266	123.454	0,2	1.582.911	1.552.182	-1,9
Equinodermos	19.969	16.004	-19,9	39.148	33.936	-13,3
Gasterópodos	673	8.592	1.176,7	1.758	16.782	854,6
Peixes	35.341.194	37.843.424	7,1	85.206.877	88.497.370	3,9
Resto das descargas	104.710	88.556	-15,4	339.979	381.983	12,4
Pontevedra	44.327.841	49.302.137	11,2	147.629.380	157.832.528	6,9
Algas	44.650	46.131	-98,9	28.708	25.768	-
Bivalvos	4.261.682	4.057.304	-23,4	30.562.343	34.124.829	11,7
Cefalópodos	5.295.599	4.886.730	691,6	9.488.011	8.123.178	-14,4
Crustáceos	617.299	466.725	70,3	11.335.453	9.623.756	-15,1
Equinodermos	274.063	217.994	-20,5	455.535	452.970	-0,6
Gasterópodos	4.237	4.668	10,2	10.981	9.818	-10,6
Invertebrados	3	146	4.766,7	51	1.463	2.768,6
Peixes	33.826.799	39.616.897	17,1	95.736.564	105.440.487	10,1
Resto das descargas	3.509	5.542	57,9	11.734	30.259	157,9

Fonte: Consellería de Pesca e Asuntos Marítimos, Anuario de pesca de Galicia

○ 1.2.9.

Actividade pesqueira e marisqueira nas lonxas máis importantes 2005-06: días de descarga, produción e ingresos xerados pola súa primeira venda

	Días de descargas	Produción			Valor		
		2005	2006	06/05	2005	2006	06/05
		(en Kg.)		(%)	(en €)		(%)
Vigo (Asoc. vendedores)	246	31.101.728	36.928.259	18,7	86.673.394	97.746.547	12,8
Ribeira	252	29.449.157	27.026.607	-8,2	30.893.256	32.048.291	3,7
A Coruña (Lonja Coruña, S.A.)	309	24.093.240	25.891.755	7,5	78.858.685	85.738.854	8,7
Burela	249	17.449.735	19.690.884	12,8	43.247.130	46.217.010	6,9
Celeiro	248	18.837.543	18.730.266	-0,6	45.076.430	44.869.213	-0,5
Portosín	184	5.972.588	6.960.434	16,5	3.032.898	3.235.597	6,7
Camariñas	256	3.446.060	4.434.356	28,7	2.868.132	4.229.030	47,4
Muros	253	2.890.435	3.667.068	26,9	4.542.075	5.733.113	26,2
Sada	225	4.022.033	3.158.053	-21,5	2.402.669	1.894.146	-21,2
Malpica	247	3.094.569	2.860.551	-7,6	4.694.900	5.016.186	6,8
Cariño	236	1.564.343	1.843.653	17,9	2.062.952	1.801.374	-12,7
Portonovo	238	1.545.261	1.773.466	14,8	1.787.370	1.994.122	11,6
Noia	132	1.313.908	1.704.539	29,7	11.907.366	13.302.706	11,7
Cambados	248	1.466.158	1.605.179	9,5	5.207.513	5.580.027	7,2
Marín (San Miguel)	250	2.731.170	1.522.503	-44,3	7.424.711	3.327.706	-55,2
Marín (Pescados Touza)	255	937.102	1.113.622	18,8	3.102.693	3.232.950	4,2
Cedeira	246	1.133.175	1.088.334	-4,0	8.036.841	8.745.941	8,8
Vigo (J. Cabaleiro)	217	912.527	830.917	-8,9	2.251.303	2.497.166	10,9
Bueu	267	663.547	696.425	5,0	3.183.702	2.819.428	-11,4
A Illa de Arousa	244	932.203	646.307	-30,7	7.484.980	7.305.444	-2,4

Fonte: Consellería de Pesca e Asuntos Marítimos, Anuario de pesca de Galicia

○ 1.2.10.

1.2.

A lonxa do porto de Vigo rexistra unha produción de 36.928,3 toneladas (un 18,7% máis que no ano anterior) e uns ingresos xerados pola súa primeira venda de 97,7 millóns de euros (un 12,8% máis que en 2005). En termos da produción galega e do valor total da mesma, o porto de Vigo acolle o 21,8% da produción e o 22,6% do valor en primeira venda no conxunto das lonxas galegas.

• Subsector silvicultura-madeira

A produción de madeira –principal achega do subsector forestal dende una perspectiva tradicional–, despois do excepcional incremento rexistrado en 2003, continúa coa súa tendencia descendente iniciada en 1999. No ano 2004 (último ano dispoñible), esta medrou un 11,2% respecto á produción do ano precedente, acadando un volume total de 5.433,2 miles de metros cúbicos con cortiza. O 70% da produción madeireira corresponde a madeira para trituración (pasta e taboleiros) e un 27,5%, a madeira para toros (serra e travesas e chapas).

O 51,5% da produción total de madeira correspondeu ás frondosas e o restante 48,5% da mesma ás coníferas, sendo as especies máis importantes canto á súa produción o eucalipto e o piñeiro pinaster, que representan o 47,2% e o 32,2% da produción, respectivamente.

A provincia de A Coruña é a principal produtora de madeira, ao acoller o 42,3% da produción total de Galicia (2.300,9 miles de metros cúbicos), seguida de Lugo, co 40,9% (2.222,9 miles de metros cúbicos).

A devandita redución do volume de madeira produciuse tanto nas coníferas como nas frondosas, sendo moito máis acusada no caso das coníferas, cunha caída do 17,8% respecto á produción do ano anterior (4,0% nas frondosas).

Do mesmo xeito, a produción de leña descende nese ano un 13,8% para situarse nos 481,9 miles de estéreos (un estéreo equivale á leña que pode colocarse, apilada, no espazo dun metro cúbico). A principal produtora foi Lugo, que acolle o 36,4% da produción de leña de Galicia (175.494 estéreos), fronte ao 26,6% da produción de leña (128.010 estéreos) en Pontevedra.

Atendendo aos datos do clúster da madeira de Galicia, o emprego total nas 55 empresas asociadas no mesmo a 31 de decembro de 2006 foi de 11.569, ascendendo a súa facturación a 1.539 millóns de euros (o 70% da facturación do sector).

Sector industrial

O ano 2006 caracterizouse, dende o punto de vista da actividade produtiva, polo forte dinamismo experimentado polo conxunto das ramas industriais e o subsector enerxético. En termos reais, o VEB industrial medrou no último ano un 5% respecto ao ano precedente, converténdose no sector produtivo coa taxa de crecemento máis elevada. O subsector enerxético experimentou unha medra do 3,8% respecto á produción do ano anterior.

Atendendo aos datos da *Contabilidad regional de España* (fonte INE), que permiten comparar os datos das distintas comunidades autónomas, o valor da **produción do sector industrial** galego no ano 2006, medida a través do seu valor engadido bruto a prezos básicos (prezos correntes), ascendeu a 8.449,9 millóns de euros, o que representa o 5,6% do total estatal. Comparado co resto das CC.AA., Galicia mantense como a sétima comunidade con maior peso relativo no conxunto do Estado, por detrás de Cataluña, Madrid, a Comunidade Valenciana, País Vasco, Andalucía e Castela e León.

Do valor total da produción industrial, o sector enerxético galego produciu un total de 1.744,8 millóns de euros (o 8,2% da produción española) e a produción industrial, sen a enerxía, 6.705,1 millóns de euros, o 5,1% do total estatal.

A importancia relativa da produción industrial no VEB total a prezos básicos da economía galega é do 19% en 2006 fronte ao 17,4% de media en España. Este diferencial prodúcese polo distinto peso do sector enerxético, xa que as ramas industriais presentan unha importancia rela-

Índice de producción industrial de Galicia e España 2005-06: distribución segundo destino económico ⁽¹⁾

	Galicia			España		
	2005	2006	06/05	2005	2006	06/05
	(Base 2000 = 100)			(Base 2000 = 100)		
Índice Xeral	104,0	112,0	7,7	102,4	106,2	3,7
Bens de consumo	100,4	112,3	11,9	102,2	104,3	2,1
consumo duradeiro	117,9	139,2	18,1	93,8	103,7	10,6
consumo non duradeiro	99,0	110,1	11,2	103,6	104,5	0,9
Bens de equipamento	93,1	103,5	11,2	93,8	101,6	8,3
Bens intermedios	116,4	117,5	0,9	102,6	106,5	3,8
Energía	102,5	113,7	10,9	115,4	116,5	1,0

(1) Media anual

Fonte: INE, Índice de Producción Industrial

1.2.11.

tiva similar. No conxunto do Estado, o VEB xerado polas ramas enerxéticas representa o 2,4% do VEB total, mentres que en Galicia, esta porcentaxe ascende ata o 3,9%. O VEB das actividades enerxéticas sitúase en torno ao 15% tanto en Galicia coma en España.

O comportamento do **índice de produción industrial** en Galicia ao longo de 2006, a diferenza do acontecido no ano anterior, reflicte o forte dinamismo do sector. Fronte ao descenso experimentado en 2005, o índice xeral rexistrou en Galicia unha medra de case oito puntos. No conxunto do Estado, este índice experimenta un crecemento de 3,7 puntos (incrementouse unha décima no ano 2005).

Atendendo á súa desagregación segundo destino económico, o **cadro 1.2.11.** amosa que todas as categorías presentan un incremento en relación ao acontecido no ano precedente. A taxa media de crecemento da produción industrial de bens de consumo foi do 11,9% (18,1% no caso dos bens de consumo duradeiro), mentres que a produción de bens de equipamento e a de produtos enerxéticos o fan nun 11,2% e 10,9%, respectivamente. O índice correspondente á produción de bens intermedios rexistra o incremento máis reducido, cun 0,9%.

O número de **persoas ocupadas** no sector industrial descendeu no último ano ata as 213.900 persoas (3.500 menos que no ano anterior), o que representa o 18,4% dos traballadores en Galicia. As ramas de actividade máis importantes segundo o seu volume de ocupación son as relacionadas coas “industrias de alimentación, bebidas e tabaco; téxtil e confección; coiro e calzado; madeira e corcho; papel, edición e artes gráficas”, con 93.300 persoas, seguidas pola “industria extractiva; refino de petróleo; industria química; transformación de caucho, metalurxia; enerxía e auga”, con 62.225 ocupados, e a rama de “construción de maquinaria, material eléctrico, material de transporte e industrias manufactureras diversas”, cunha ocupación de 58.375 persoas.

Comparado co ano anterior, dos tres grandes grupos de ocupación tan só o de “industrias de alimentación, bebidas e tabaco; téxtil e confección; coiro e calzado; madeira e corcho; papel, edición e artes gráficas” experimentou un incremento do número de traballadores ocupados, con 2.550 persoas máis, descendendo en torno ás 3.000 persoas nos outros dous grandes grupos de ocupación.

Segundo os datos da *Encuesta industrial de empresas 2005* (fonte INE), a cifra de negocios medrou en Galicia no último ano considerado un 10,1% (case dous puntos e medio menos que o experimentado no conxunto da industria española), pasando dos 29.489,1 millóns de euros de 2004 aos 32.479,2 millóns de euros de 2005 (o 6% da cifra de negocios total da industria española). Comparado co resto das comunidades autónomas, o **cadro 1.2.12.** amosa que Galicia segue sendo a sexta comunidade con maior participación, por detrás de Cataluña (24,5%), Madrid (11,4%), a C. Valenciana (10,4%), Andalucía (10%) e o País Vasco (9,4%).

As actividades de material de transporte e de alimentación, bebidas e tabaco, que representan, cada un deles, un 19,2%, e as “industrias extractivas, enerxía e auga”, cun 18,2%, son as

1.2.

11

Principais variables económicas da industria nas CC.AA. 2005

	Cifra de negocios	Ingresos de explotación	Variación de existencias	Total consumos	Gastos de persoal	Gastos de explotación
	(%)					
Andalucía	10,0	10,0	27,0	10,3	8,3	9,7
Aragón	4,5	4,4	1,5	4,6	4,1	4,5
Asturias	2,4	2,5	8,4	2,3	2,7	2,5
Balears	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8
Canarias	1,4	1,4	0,3	1,3	1,3	1,3
Cantabria	1,4	1,4	0,5	1,3	1,5	1,4
Castela - A Mancha	4,2	4,2	9,0	4,4	3,7	4,3
Castela e León	6,0	6,0	5,7	6,1	5,6	6,0
Cataluña	24,5	24,6	16,1	23,9	26,1	24,8
C. Valenciana	10,4	10,3	13,8	10,3	10,8	10,4
Estremadura	1,1	1,1	2,1	1,1	0,8	1,1
Galicia	6,0	6,0	7,1	6,5	5,2	6,0
Madrid	11,4	11,5	-4,9	11,2	11,8	11,3
Murcia	2,5	2,5	7,5	2,5	2,3	2,5
Navarra	3,1	3,1	-1,3	3,2	3,2	3,2
País Vasco	9,4	9,4	5,6	9,4	10,6	9,5
A Rioja	0,9	0,9	0,6	0,8	1,1	0,9
Total industria	100	100	100	100	100	100
	(en millóns de €)					
Galicia	32.472,2	32.884,8	161,7	22.021,3	4.050,3	30.927,2
España	540.438,8	550.125,1	2.265,1	338.378,6	77.508,6	512.028,7

Fonte: INE, Encuesta Industrial de Empresas

1.2.12.

Principais variables económicas da industria galega 2004-05: distribución segundo ramas de actividade

2005						
Cifra de negocios	Ingresos de explotación	Variación existencias	Total	consumo	Gastos persoal	Gastos de explotación
(en miles de €)						
Industrias extractivas, petróleo, enerxía e auga	5.911.609	5.992.252	28.693	4.146.868	335.389	5.328.398
Alimentación, bebidas e tabaco	6.230.028	6.298.762	25.300	4.420.838	577.214	5.962.885
Industria téxtil, confección, coiro e calzado	1.850.627	1.866.743	7.567	1.208.009	311.897	1.735.497
Madeira e corcho	1.856.650	1.886.133	8.297	1.274.359	249.015	1.828.481
Papel, edición, artes gráficas	911.767	935.064	6.216	431.630	203.226	854.993
Industria química	1.148.483	1.162.015	8.965	706.444	112.486	1.087.315
Caucho e materias plásticas	725.500	733.506	408	447.292	108.463	682.978
Produtos minerais non metálicos diversos	1.517.433	1.539.762	-602	803.204	310.714	1.455.647
Metalurxia e fabricación de prod. metálicos	3.892.068	3.916.010	24.044	2.400.937	608.400	3.596.137
Maquinaria e equipo mecánico	894.585	904.598	3.993	523.779	207.827	839.684
Material e equipo eléctrico, electrónico e óptico	671.544	680.840	9.809	415.880	113.437	628.553
Material de transporte	6.235.440	6.337.425	36.005	4.845.341	796.260	6.338.928
Industrias manufactureiras diversas	626.496	631.646	2.985	396.758	115.988	587.661
Total industrial	32.472.230	32.884.756	161.680	22.021.339	4.050.316	30.927.157

2004						
Cifra de negocios	Ingresos de explotación	Variación existencias	Total	consumo	Gastos persoal	Gastos de explotación
(en miles de €)						
Industrias extractivas, enerxía e auga	4.623.995	4.722.710	21.914	2.795.161	323.260	3.940.189
Alimentación, bebidas e tabaco	5.586.895	5.651.996	18.511	3.993.026	532.173	5.407.212
Industria téxtil, confección, coiro e calzado	1.681.018	1.697.985	19.354	1.060.900	298.093	1.563.259
Madeira e corcho	1.685.345	1.713.852	1.506	1.157.388	218.962	1.654.251
Papel, edición, artes gráficas	815.288	830.077	884	364.256	172.182	764.939
Industria química	1.078.404	1.089.647	1.359	655.264	94.477	976.770
Caucho e materias plásticas	657.997	666.107	3.555	414.411	107.100	648.711
Produtos minerais non metálicos diversos	1.476.610	1.501.300	6.340	813.161	285.992	1.416.679
Metalurxia e fabricación de prod. metálicos	3.573.291	3.605.025	27.286	2.149.034	558.382	3.285.549
Maquinaria e equipo mecánico	859.566	868.066	5.156	544.171	193.538	831.028
Material e equipo eléctrico, electrónico e óptico	535.174	541.806	8.672	324.351	95.706	502.670
Material de transporte	6.353.784	6.437.404	-18.003	4.963.635	804.772	6.448.627
Industrias manufactureiras diversas	561.701	564.280	3.752	354.872	108.262	533.019
Total industrial	29.489.068	29.890.255	100.286	19.589.630	3.792.899	27.972.903

Fonte: INE, Encuesta Industrial de Empresas

1.2.

1.2.13.

que presentan a maior contribución ao total da industria galega. Novamente, todas as agrupacións de actividade agás a da industria de material de transporte, presentan incrementos nas súas cifras de negocios. As agrupacións cos incrementos máis importantes, en termos relativos, son as “industrias extractivas, enerxía e auga”, cun 27,8% respecto ao ano anterior, e a agrupación de actividades de “material e equipo eléctrico, electrónico e óptico”, cunha medra do 25,5%. O descenso da cifra de negocios na industria de material de transporte foi do 1,9%.

Os gastos de persoal da industria galega rexistraron unha medra do 6,8% (2,4% no conxunto do Estado), acadando os 4.050,3 millóns de euros (o 5,2% do total estatal). Ao igual en anos anteriores, Galicia é a sétima comunidade autónoma co maior volume de gastos de persoal, por detrás de Cataluña, Madrid, a C. Valenciana, País Vasco, Andalucía e Castela e León.

O conxunto de actividades incluídas en material de transporte segue sendo o que presenta os gastos de persoal máis elevados, con 796,3 millóns de euros (o 19,7% dos gastos de persoal no conxunto da industria galega), seguida polas actividades de metalurxia e fabricación de produtos metálicos, con 608,4 millóns de euros (15%), e as de alimentación, bebidas e tabaco, con 577,2 millóns de euros (o 14,3%). Comparado co ano anterior, cómpre salientar tanto a medra superior ao 18% rexistrada no caso da industria química, das actividades de “material e equipo eléctrico, electrónico e óptico” e das de “papel, edición e artes gráficas”, así como o descenso dos gastos de persoal nas industrias de material de transporte (-1,1%).

• Industria mineira

Galicia acolle en 2004 (último dato dispoñible) máis dun 9% das explotacións mineiras españolas e máis dun 15% do persoal empregado nas mesmas. Tras o descenso do número de explotacións e do persoal empregado nas mesmas, en Galicia hai un total de 395 explotacións mineiras, cun emprego total de 6.001 persoas (5.236 traballadores son obreiros de produción).

O investimento realizado nestas explotacións que representa o 10% do investimento realizado a nivel estatal, 1,6 puntos porcentuais máis que no ano anterior, en tanto que a importancia relativa da produción vendible situouse no 12,9% (13,9% no ano anterior).

Atendendo á distribución segundo intervalos de emprego, máis do 63% das explotacións industriais mineiras de Galicia teñen nove ou menos empregados e un 19% das mesmas, entre 10 e 19 traballadores. No conxunto do Estado, oitenta e dous de cada dez explotacións teñen de un a nove empregados, e un 11,4%, entre 10 e 19 empregados.

No que atinxe á distribución segundo tipo de industria hai que salientar a importancia relativa da industria de produtos de canteira. Nas 373 explotacións industriais destes produtos traballan 5.226 persoas, o que significa que Galicia acolle o 9,5% das explotacións españolas e o 21,4% do persoal empregado. Os custos de produción neste tipo de industrias representan máis do 17% dos custos de produción destes produtos en España.

• Subsector enerxético

O balance enerxético correspondente ao ano 2006 reflicte que a produción de electricidade do réxime ordinario ascendeu a 19.802 GWh (o 8,4% do total estatal) e a do réxime especial a 8.905 GWh (o 17,5% do total estatal). Atendendo ás distintas fontes de produción en Galicia, **cadro 1.2.15.** cómpre salientar a importancia do carbón, con 12826 GWh, e da hidráulica, con 6594 GWh.

No concernente á demanda de electricidade, o devandito **cadro 1.2.15.** amosa que en Galicia, esta medra un 2,8% entre os anos 2005 e 2006, acadando os 19.200 GW en 2006 (o 7,2% do total estatal).

Outra forma de obter enerxía eléctrica é a chamada coxeneración, que se define como a produción local e simultánea de enerxía eléctrica e/ou mecánica e de enerxía térmica aproveitable en diversos procesos a partir dunha mesma fonte de enerxía primaria. A 31 de decembro de 2006 funcionan en Galicia un total de 105 plantas de coxeneración (**cadro 1.2.16.**) cunha potencia nominal de 616 Mw. O maior número de plantas e a produción máis importante corresponde á provin-

Principais datos das industrias mineiras en Galicia e España 2003-04

	España		Galicia		Galicia / España	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004
	(%)					
Total						
Número de explotacións	4.148	4.226	401	395	9,7	9,3
Persoal empregado	40.615	39.163	6.059	6.001	14,9	15,3
Obreiros de produción	33.100	31.970	5.288	5.236	16,0	16,4
Custos de produción (en millóns de €)	2.586	2.565	326	335	12,6	13,1
Persoal	1.087	1.091	145	147	13,4	13,4
Materiais	394	378	46	45	11,7	11,9
Enerxía	314	335	40	42	12,7	12,6
Contratas e outros servizos	792	761	95	101	12,0	13,3
Produción vendible (en millóns de €)	3.499	3.744	486	482	13,9	12,9
Investimentos realizados (en millóns de €)	336	293	28	29	8,4	10,0
Produtos enerxéticos						
Número de explotacións	72	68	2	2	2,8	2,9
Persoal empregado	12.438	10.718	663	499	5,3	4,7
Obreiros de produción	9.504	8.074	417	283	4,4	3,5
Custos de produción (en millóns de €)	1.027	938	104	103	10,1	11,0
Persoal	515	488	38	36	7,5	7,4
Materiais	113	91	6	5	5,2	5,3
Enerxía	59	56	8	9	14,1	15,4
Contratas e outros servizos	340	304	51	54	15,1	17,9
Produción vendible (en millóns de €)	685	692	136	122	19,9	17,6
Investimentos realizados (en millóns de €)	108	107	-	-	-	-
Minerais non metálicos						
Número de explotacións	206	215	22	20	10,7	9,3
Persoal empregado	3.801	3.768	271	276	7,1	7,3
Obreiros de produción	2.793	2.795	209	212	7,5	7,6
Custos de produción (en millóns de €)	382	400	26	25	6,8	6,3
Persoal	128	132	7	7	5,6	5,6
Materiais	66	69	4	3	6,0	4,4
Enerxía	47	49	3	3	6,2	5,5
Contratas e outros servizos	142	150	12	12	8,3	8,1
Produción vendible (en millóns de €)	515	580	34	36	6,6	6,3
Investimentos realizados (en millóns de €)	76	58	-	-	-	-
Produtos de canceira						
Número de explotacións	3.866	3.940	377	373	9,8	9,5
Persoal empregado	24.039	24.447	5.125	5.226	21,3	21,4
Obreiros de produción	20.577	20.933	4.662	4.741	22,7	22,6
Custos de produción (en millóns de €)	1.147	1.202	196	207	17,1	17,2
Persoal	435	464	100	104	22,9	22,3
Materiais	209	213	36	37	17,3	17,4
Enerxía	205	228	28	31	13,8	13,6
Contratas e outros servizos	297	297	32	35	10,7	11,7
Produción vendible (en millóns de €)	2.241	2.402	316	324	14,1	13,5
Investimentos realizados (en millóns de €)	147	122	-	-	-	-

Fonte: IGE

○ 1.2.14.

cia de A Coruña, que acolle 62 plantas de coxeneración, cunha potencia nominal de 494 Mw, o 80,2% do total producido en Galicia.

Un último aspecto a ter en conta á hora da análise da enerxía eléctrica é o referente á súa calidade de subministración medida a través do TIEPI (Tempo de Interrupción Equivalente á Potencia Instalada). O **cadro 1.2.17.** amosa que Galicia foi a segunda C.A. coa maior interrupción no abastecemento eléctrico, cunha TIEPI de 2,62 horas (2,04 horas no conxunto do Estado), das que 0,05 horas corresponden a interrupcións programadas e 2,57 interrupcións imprevistas.

• **Enerxías renovables**

A potencia cíclica instalada con estas fontes enerxéticas (enerxías que se renovan ou recuperan de maneira cíclica nunha escala temporal de curto prazo) ascendeu en 2006 a 5.959 MW, 299 MW máis que no ano anterior.

En termos de crecemento da potencia instalada cómpre salientar a enerxía eólica, que nos últimos anos rexistrou un importante desenvolvemento. Ao longo de 2006 a potencia instalada medrou en 256 MW, para acadar unha potencia eléctrica instalada de 2.620 MW, o que representa o 44% da potencia eléctrica instalada con enerxías renovables e o 29% da potencia total instalada en Galicia.

Balance de energía eléctrica nas CC.AA. 2006

	Andalucía	Aragón	Asturias	Baleares	C. Valenciana	Canarias	Cantabria	Castela - A Mancha	Castela e León	Cataluña
Réxime ordinario	35.107	11.623	16.549	6.097	14.247	8.867	682	15.007	25.402	37.273
Hidráulica	843	2.296	1.484	-	1.026	-	682	521	6.470	2.716
Nuclear	-	-	-	-	9.219	-	-	8.660	3.837	23.470
Carbón	12.460	7.538	15.064	3.320	-	-	-	664	15.094	1.103
Fuel/gas (1)	312	-	1.335	1.335	762	6.803	-	2.373	-	1.218
Ciclo combinado	21.492	1.790	-	1.442	3.239	2.064	-	2.789	-	8.767
-consumos xeneración	-1.060	-605	-946	-358	-488	-486	-11	-998	-1.278	-1.538
Réxime especial	5.336	5.830	1.500	138	1.726	505	1.781	5.211	6.541	5.279
Xeración neta	39.383	15.922	17.102	5.877	15.485	8.886	2.438	19.221	30.666	41.014
-consumos bombeo	-692	-423	-171	-	-883	-	-871	-280	-1.082	-518
+ saldo intercambios	294	-5.569	-5.657	-	11.695	-	3.230	-7.532	-16.150	5.945
Demanda 2006	38.985	10.530	11.275	5.877	26.296	8.886	4.797	11.409	13.434	46.441
Demanda 2005	37.740	10.557	10.962	5.666	25.623	8.484	4.718	11.032	13.132	45.256
06/05 (%)	3,3	-0,3	2,9	3,7	2,6	4,7	1,7	3,4	2,3	2,6

	Ceuta	Extremadura	Galicia	A Ríoxa	Madrid	Melilla	Murcia	Navarra	País Vasco	Total Industria
Réxime ordinario	211	17.155	19.802	4.720	39	178	9.163	3.151	10.953	236.226
Hidráulica	-	2.215	6.594	69	39	-	45	97	232	25.329
Nuclear	-	14.939	-	-	-	-	-	-	-	60.126
Carbón	-	-	12.826	-	-	-	-	-	1.256	69.326
Fuel/gas (1)	211	-	382	-	-	178	204	-	655	14.434
Ciclo combinado	-	-	-	4.651	-	-	8.914	3.053	8.810	67.012
-consumos xeneración	-9	-592	-794	-99	-0	-10	-193	-69	-238	-9.771
Réxime especial	-	66	8.905	1.044	1.330	2	836	3.170	1.682	50.883
Xeración neta	202	16.628	27.915	5.666	1.369	170	9.807	6.251	12.398	276.400
-consumos bombeo	-	-53	-286	-	-	-	-	-	-	-5.260
+ saldo intercambios	-	-12.144	-8.429	-3.905	29.229	-	-1.666	-920	8.298	-3.279
Demanda 2006	202	4.431	19.200	1.761	30.598	170	8.141	5.332	20.696	268.461
Demanda 2005	192	4.336	18.670	1.725	29.749	163	7.937	5.213	20.172	261.326
06/05 (%)	5,0	2,2	2,8	2,0	2,9	4,1	2,6	2,3	2,6	2,7

(1) Inclúe GICC (Elcogás)

(2) Valor provisional. Non inclúe movementos de enerxía en tensións inferiores a 220 kV entre CC AA. Un valor positivo indica un saldo de intercambios importador e un valor negativo exportador.

Fonte: Red Eléctrica de España

Plantas de coxeración en funcionamento 2005-06

	Plantas	Potencia (en Mw)	Plantas	Potencia (en Mw)
A Coruña	62	498	62	494
Lugo	13	39	13	39
Ourense	5	28	5	28
Pontevedra	24	55	25	55
Total	104	620	105	616

Fonte: Instituto Enerxético de Galicia

○ 1.2.16.

Continuidade do subministro eléctrico nas CC.AA. 2006: (Tempo de interrupción equivalente á produción instalada)

	Imprevistos	Programados (en horas)	Total
Andalucía	2,22	0,17	2,39
Aragón	1,19	0,14	1,33
Asturias	1,75	0,10	1,85
Baleares	1,66	0,17	1,83
Canarias	1,28	0,10	1,38
Cantabria	1,58	0,02	1,60
Castela - A Mancha	2,46	0,15	2,61
Castela e León	1,97	0,14	2,11
Cataluña	1,62	0,17	1,79
C. Valenciana	2,15	0,25	2,40
Extremadura	2,27	0,34	2,61
Galicia	2,57	0,05	2,62
Madrid	1,26	-	1,26
Murcia	3,37	0,19	3,56
Navarra	1,19	0,21	1,40
País Vasco	1,61	0,28	1,89
A Rioxa	1,64	0,28	1,92
Total industria	1,88	0,16	2,04

Fonte: Ministerio de Industria, Turismo y Comercio

○ 1.2.17.

Enerxías renovables en Galicia 2005-06⁽¹⁾: potencia instalada e electricidade neta xerada

	Potencia instalada		Electricidade neta xerada	
	2005 (en Mw)	2006	2005 (en Ktep)	2006
Hidráulica	2.997	3.026	298	600
Minihidráulica	249	262	39	65
Eólica	2.364	2.620	476	504
Biomasa (non coxeración)	50	50	17	19
Coxeración con biomasa	-	-	-	0,2
Solar fotovoltaica	1,2	1,2	-	-
Total instalada con FER⁽²⁾	5.661	5.959	830	1.188
Potencia total instalada	8.738	9.033	2.219	2.477
E. Renovable / E.Total Instalada (%)	64,8	66,0	37,4	48,0

(1) Os datos do 2006 son provisionais

(2) Fonte de enerxía renovables

Fonte: Instituto Enerxético de Galicia

○ 1.2.18.

1.2.

Consumo de produtos petrolíferos 2005-06					
2006					
	Gasolinas	Gasóleos	Querosenos	Fuel óleos	Total
	<i>(en toneladas métricas)</i>				
A Coruña	138.517	826.585	43.162	343.852	1.352.116
Lugo	43.557	352.196	4	371.673	767.430
Ourense	47.355	289.843	-	45.660	382.858
Pontevedra	131.748	686.061	18.504	52.928	889.241
Total	361.177	2.154.685	61.670	814.113	3.391.645
Total España	6.960.421	33.588.356	5.417.149	4.893.380	50.859.306
Galicia/España (%)	5,2	6,4	1,1	16,6	6,7
2005					
	Gasolinas	Gasóleos	Querosenos	Fuel óleos	Total
	<i>(en toneladas métricas)</i>				
A Coruña	144.068	799.478	43.259	445.253	1.432.058
Lugo	46.191	346.403	-	354.667	747.261
Ourense	48.254	283.863	-	48.280	380.397
Pontevedra	134.902	665.215	16.502	54.356	870.975
Total	373.415	2.094.959	59.761	902.556	3.430.691
Total España	7.303.972	32.505.247	5.193.139	5.752.701	50.755.059
Galicia/España (%)	5,1	6,4	1,2	15,7	6,8

Fonte: Asociación Española de Operadores Petrolíferos

1.2.19.

Ademais desta enerxía eólica, o devandito **cadro 1.2.18.** reflicte que a potencia instalada xerada pola enerxía “hidráulica” ascendeu a 3.026 MW, 29 máis que no ano anterior, o que representa o 50,8% da potencia instalada coas fontes de enerxía renovable e o 33,5% da potencia total instalada en Galicia. No caso da “minihidráulica”, a potencia instalada foi de 262 MW, 13 MW máis que no ano anterior.

En canto á electricidade neta xerada polas fontes de enerxía renovables, esta ascendeu en 2006 ata os 1.188 Ktep, 358 ktep máis que no ano anterior. Con este forte incremento, aumenta a súa importancia relativa na electricidade neta total xerada en Galicia, pasando do 37,4% de 2005 ao 48% de 2006.

• Produtos petrolíferos

Ao igual que sucedera en 2005, o **cadro 1.2.19.** reflicte un descenso da demanda destes produtos, que no último ano se situou nas 3.391,6 miles de toneladas métricas, 1,1% menos que no ano anterior, en tanto que no conxunto do Estado o consumo de petróleo medra lixeiramente respecto ao ano precedente (0,2%). O consumo de gasóleos representa o 63,5% do total de produtos petrolíferos consumidos en Galicia, sendo a importancia relativa do consumo de fuel óleo e das gasolinas do 24% e do 10,6%, respectivamente. Cómpre salientar, dunha banda, que o peso relativo do consumo de fuel óleos no total estatal, foi do 16,6%, e por outra, a escasa importancia relativa do consumo do queroseno, co 1,1%.

• Industria da automoción

A diferenza do acontecido en 2005, a produción total de vehículos automóbiles en Galicia experimentou un crecemento do 8,2% respecto ao ano anterior, producíndose esta medra tanto no caso das furgonetas coma, especialmente, dos turismos. O número total de vehículos situouse nos 457.774 (34.828 vehículos máis que no ano precedente) dos que 263.112 corresponden á produción de furgonetas (un 2,4 máis que no ano anterior) e 194.662 a turismos (un 17,2% por riba da produción de 2005).

Ao longo do último exercicio continuou a ralentización do crecemento das matriculacións de

Construción naval 2004-06								
	Novos contratos				Carteira de pedimentos			
	Exportación		Total		Exportación		Total	
	Nº	arqueo (1)	Nº	arqueo (1)	Nº	arqueo (1)	Nº	arqueo (1)
2004	3	34.140	18	99.660	15	121.578	66	390.206
2005	15	75.628	23	120.105	48	244.927	108	624.744
2006	9	81.876	17	147.175	78	597.417	139	1.045.442
				(%)				
05/06	-40,0	8,3	-26,1	22,5	62,5	143,9	28,7	67,3

(1) en toneladas brutas, equivalente a 1016,041kg
Fonte: IGE

1.2.20.

automóviles, ao medrar un 3,4% respecto ao ano anterior, máis de dous puntos porcentuais e medio menos que en 2005. O número total de matriculacións de vehículos ascende a 106.501, dos que 80.604 corresponden a automóviles de turismos (case 600 máis que en 2005).

As 76 empresas que componen o clúster de automoción xeraron en 2006 un emprego directo de 24.800 traballadores. Segundo os daos facilitados polo propio cluster, a facturación total destas empresas ascendeu no último ano a 7.400 millóns de euros.

• Industria naval

Ao longo do ano 2006, a pesar do descenso do número total de novos contratos rexistrou-se unha medra do arqueo total. O arqueo total dos 17 contratos novos, seis menos que no ano anterior, ascendeu en 2006 a 147.175 toneladas brutas, vinte e sete mil toneladas por riba do rexistrado en 2005. Dos 17 contratos rexistrados, nove son contratos para exportación, representando o seu arqueo o 55,6% do arqueo total.

Asemade, no último ano medra tanto a carteira de pedimentos dende os 108 contratos de 2005 aos 139 de 2006, dos que 78 son contratos para a exportación. Tal coma indica o **cadro 1.2.20.**, o arqueo total foi de 1.045.442 toneladas brutas, un 67,3% máis que no ano anterior.

Construción

O valor engadido bruto xerado polo sector da construción en Galicia presentou en 2006 unha medra similar á rexistrada no ano anterior: 4,3%.

Dende unha perspectiva trimestral, a taxa de crecemento máis elevada rexistrouse no derradeiro trimestre do ano, cunha medra do 4,5% respecto ao mesmo trimestre do ano anterior. Pola contra, a taxa máis baixa deuse no segundo trimestre do ano, cunha medra do 4,1%.

Comparado co total estatal, o valor engadido xerado por esta rama de actividade representa o 5,7% do VEB total xerado por este sector en España. Ao igual que acontece co sector primario e co subsector enerxético, a importancia relativa deste sector no PIB galego é superior á rexistrada no conxunto do Estado (13,6% en Galicia e 12,3% de media en España).

O crecemento desta actividade tivo o seu reflexo no mercado de traballo, onde o número de traballadores ocupados experimentou unha medra do 11,2% (14.000 persoas máis que no ano precedente). O sector acolle o 11,9% dos galegos ocupados segundo a EPA e o 5,5% do total da ocupación no sector da construción en España.

A licitación pública de todas as administracións, a diferenza do acontecido no ano anterior, experimenta en Galicia unha caída do 10,7% (18,9% de media en España). Acadando os 2.490,3

Licitación pública en Galicia e España 2005-06: distribución segundo administración e tipo de obra

2005							
	Galicia					España	G/E
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Varias		
(en millóns de €)							
Total Xeral	2.250,0	962,7	392,1	190,5	560,0	144,7	39.255,9
Edificación	532,9	270,1	51,1	41,5	167,5	2,7	26.694,1
Obra Civil	1.717,1	692,6	341,0	149,0	392,5	142,0	12.561,8
Admon. Central	908,0						11.788,6
Admon. Autonómica	870,5						12.226,8
Admon. Local	471,6						15.240,5
(%)							
							5,7
							2,0
							13,7
							7,7
							7,1
							3,1

2006							
	Galicia					España	G/E
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Varias		
(en millóns de €)							
Total Xeral	2.490,3	577,9	537,9	318,4	894,5	161,5	46.690,2
Edificación	432,0	165,3	48,2	74,0	128,0	16,4	14.563,2
Obra Civil	2.058,3	412,6	489,7	244,4	766,5	145,1	32.127,0
Admon. Central	1.425,8	281,5	383,0	116,8	603,3	41,2	15.769,1
Admon. Autonómica	711,1	146,3	109,6	179,8	155,1	120,3	15.944,8
Admon. Local	353,4	150,1	45,3	21,8	136,1	-	14.976,4
(%)							
							5,3
							3,0
							6,4
							9,0
							4,5
							2,4

2006/2005							
	Galicia					España	
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Varias		
(%)							
Total Xeral	10,7	-40,0	37,2	67,2	59,7	11,6	18,9
Edificación	-18,9	-38,8	-5,6	78,3	-23,6	504,6	-45,4
Obra Civil	19,9	-40,4	43,6	64,1	95,3	2,2	155,8
Admon. Central	57,0						33,8
Admon. Autonómica	-18,3						30,4
Admon. Local	-25,1						-1,7

Fonte: Seopan

○ 1.2.21.

millóns de euros (o 5,3% da licitación en España). Atendendo á distribución segundo tipo de obra, a licitación pública en obra civil, tras un incremento de case un 20%, ascende ata os 2.058,3 millóns de euros, mentres que a licitación pública en edificación, que descende case un 19%, acada os 432 millóns de euros.

O devandito incremento da licitación pública en Galicia prodúcese por mor da medra das licitacións da Administración central, xa que as correspondentes ás administracións autonómica e local descendían respecto aos valores do ano 2005. A licitación pública da Administración central, tras un incremento do 57%, acadou no último ano os 1.425,8 millóns de euros, fronte aos 711,1 millóns de euros da Administración autonómica (18,3% menos que no ano precedente) e os 353,4 millóns de euros da Administración local (25,1% menos que o licitado en 2005). Comparado co total estatal, Galicia acolle o 9% da licitación pública da Administración central, fronte ao 4,5% da licitación autonómica e o 2,4% das administracións locais.

Pontevedra sitúase como a provincia con maior volume de licitación, con 894,5 millóns de euros (o 35,9% da licitación en Galicia), seguido de A Coruña, con 577,9 millóns de euros (23,2%). Comparado coa licitación do ano anterior, o **cadro 1.2.21.** indica que o volume total de licitación medra en todas as provincias galegas agás en A Coruña. En canto á desagregación segundo obra, a licitación en obra civil segue a mesma tendencia que a licitación galega, en tanto que a licitación en edificación, só medra en Ourense.

• Datos de vivenda

Ao longo do ano 2006 iniciáronse en Galicia un total de 42.487 vivendas (o 5,8% das vivendas iniciadas no conxunto do Estado), das que 38.246 corresponden a vivendas libres (o 4,5% do total estatal) e 4.241 vivendas son vivendas protexidas (o 4,5% das vivendas protexidas ini-

1.2.

19

Construción de vivendas en Galicia e España 2005-06									
Vivendas iniciadas									
	Vivendas libres			Vivendas protexidas			Total viv. iniciadas		
	2005	2006	05/06 (%)	2005	2006	05/06 (%)	2005	2006	05/06 (%)
Galicia	35.739	38.246	7,0	2.666	4.241	59,1	38.405	42.487	10,6
A Coruña	15.785	15.779	0,0	967	1.485	53,6	16.752	17.264	3,1
Lugo	4.100	7.919	93,1	1.000	847	-15,3	5.100	8.766	71,9
Ourense	3.382	2.903	-14,2	184	313	70,1	3.566	3.216	-9,8
Pontevedra	12.472	11.645	-6,6	515	1.596	209,9	12.987	13.241	2,0
España	635.608	664.924	4,6	80.427	95.245	18,4	716.035	760.169	6,2
Galicia/España (%)	5,6	5,8		3,3	4,5		5,4	5,6	
Vivendas rematadas									
	Vivendas libres			Vivendas protexidas			Total viv. rematadas		
	2005	2006	05/06 (%)	2005	2006	05/06 (%)	2005	2006	05/06 (%)
Galicia	29.448	29.998	1,9	3.050	3.292	7,9	32.498	33.290	2,4
A Coruña	14.640	13.449	-8,1	1.239	1.839	48,4	15.879	15.288	-3,7
Lugo	3.389	3.164	-6,6	761	754	-0,9	4.150	3.918	-5,6
Ourense	2.152	2.530	17,6	150	299	99,3	2.302	2.829	22,9
Pontevedra	9.267	10.855	17,1	900	400	-55,6	10.167	11.255	10,7
España	528.754	597.632	13,0	61.877	61.012	-1,4	590.631	658.644	11,5
Galicia/España (%)	5,6	5,0		4,9	5,4		5,5	5,1	
(1) Inclúe vivendas protexidas de nova construción suxeitas a distintos rexímenes de protección e as vivendas de promoción pública Fonte: Ministerio de Vivienda									

1.2.22.

ciadas en España). Como se desprende do **cadro 1.2.22.**, corenta de cada cen vivendas iniciadas están emprazadas en A Coruña, fronte ao 31,2% en Pontevedra e o 20,6% de Lugo e o 7,6% en Ourense.

No caso das vivendas rematadas, finalizáronse un total de 33.290 vivendas, o 5,1% das vivendas rematadas en España. O número de vivendas libres é de 29.998 (o 5% das vivendas españolas libres rematadas), e o de vivendas protexidas, de 3.292 (o 5,4% do total estatal). O oitenta por cento das vivendas rematadas están emprazadas nas provincias de A Coruña e Pontevedra, sendo estas porcentaxes do 11,8% e 8,5% en Lugo e Ourense.

O número de edificios de nova planta a construír en Galicia en 2006 ascendeu a 7.899 (7.462 edificios residenciais) cunha superficie a construír de 7.520 miles de metros cadrados (en edificación residencial 6.956 miles de metros cadrados). O número de vivendas a construír ascendeu a 41.079 (5.069 vivendas máis que no mesmo período do ano precedente).

Xunto a esta edificación de nova planta, o número de licencias municipais para rehabilitación de edificios descendeu ata os 1.468, situándose o de licencias para obras de demolición, nos 739. No último ano, o número total de vivendas creadas en rehabilitación foi de 1.137, e o de vivendas a demoler, a 1.176.

En relación aos visados de dirección de obra nova en 2006, o número de edificios ascendeu a 9.233 (un 7,4% superior á do ano anterior) dos que 8.825 corresponderon a edificios para uso residencial. A superficie total a construír medrou no último ano un 24,4% respecto ao ano anterior, acadando os 9.738,7 miles de metros cadrados dos que 9.025,6 miles de metros cadrados corresponden a vivendas. O presuposto de execución incrementouse nun 30,9% en relación ao presupostado en 2005, acadando os 3.047,3 millóns de euros, dos que 2.863,4 millóns de euros (34,7% máis que no ano anterior) corresponderon a uso residencial.

Ao longo do último ano, en Galicia concedéronse un total de 135 visados de dirección de obra nova en Galicia no caso do servizos comerciais e almacéns. A pesar do descenso do número de visados (10% menos), aumenta tanto a superficie a construír (66% máis que en 2005) como o seu presuposto de execución (64,4%). A superficie total a construír ascendeu a 262,4 miles de

metros cadrados e o presuposto de execución a 66,7 millóns de euros.

No caso dos visados de dirección de obra nova correspondentes a uso industrial, o incremento da superficie a construír e o presuposto de execución fora asociada a unha medra do número de visados de dirección de obra. En 2006 concedéronse 111 visados (un 16,8% máis que en 2005), ascendo a superficie a construír e a presuposto de execución a 241,2 miles de metros cadrados (un 6,3% máis que no ano precedente) e 38,3 millóns de euros (11% máis), respectivamente.

O número de visados de dirección de obras de ampliación descendeu ata os 426 (109 visados menos que en 2005) dos que 353 visados corresponderon a vivendas. A superficie total a construír situouse en 143.530 metros cadrados, un 30,5% inferior á do ano anterior, e o presuposto de execución en 45,3 millóns de euros, case un 20% inferior ao do ano anterior.

No concernente aos visados de obras de reformas e/ou restauración, o **cadro 1.2.24.** reflicte que se concederon un total de 1.444 visados, 48 visados máis que no ano precedente. O presuposto de execución experimentou unha medra do 22,5% respecto ao existente en 2005, acadando un valor de 150,3 millóns de euros.

O número total de certificacións de obra permaneceu en Galicia practicamente constante no último ano, situándose nas 4.934 certificacións (245 máis que en 2005), o que supón o 4,3% das certificacións no conxunto do Estado. Pola contra, e a pesar do comportamento dos promotores públicos, o número de edificios e vivendas a construír descende un 1,5% e 4,3%, respectivamente (**cadro 1.2.25.**). O número total de edificios foi de 6.106, dos que 5.995 corresponden a promotores privados e 111 a administracións públicas (19 no ano precedente). O número de vivendas acadou os 26.663, das que 26.468 corresponden a promotores privados e 195 a promotores públicos (166 no ano anterior).

Servizos

O valor engadido bruto xerado por este sector medrou en Galicia un 3,9% respecto ao ano anterior (prezos constantes), sendo esta porcentaxe do 4,0% no caso dos servizos de mercado e do 3,6% no dos servizos non de mercado. En comparación co acontecido en 2005, os servizos non de mercado experimentan unha medra cinco décimas superior, en tanto que os servizos de mercado presentan unha taxa de crecemento unha décima inferior á de 2005.

En termos absolutos, o valor total da **producción do sector servizos** galego en 2006, medida a través do seu valor engadido bruto a prezos básicos (prezos correntes), ascendeu a 27.520,6 millóns de euros, o que representa o 4,7% do total estatal. Comparado co resto das comunidades autónomas, os datos da *Contabilidad regional de España* (fonte INE) indican que Galicia segue sendo a oitava comunidade con maior peso relativo no conxunto do Estado, por detrás de Madrid, Cataluña, Andalucía, a Comunidade Valenciana, País Vasco, Castela e León e Canarias.

O subsector dos servizos de mercado produciu en Galicia un total de 20.334,7 millóns de euros (o 4,4% da produción española) e o subsector de servizos non comerciais, 7.186,0 millóns de euros, o 5,7% do total estatal.

A importancia relativa da produción das actividades englobadas dentro do sector servizos no VEB xerado pola economía galega é do 62% en 2006, fronte ao 67,1% de media en España. Se se considera a desagregación entre os subsectores de servizos non comerciais e de mercado, cómpre salientar que mentres que o primeiro ten un peso superior no VEB galego que no caso da media española (16,2% e 14,4%, respectivamente), o subsector dos servizos de mercado ten maior importancia relativa na economía española que na galega (52,7% e 45,8%, respectivamente).

No que atinxe ao **emprego**, o número total de persoas ocupadas nas distintas ramas de actividade englobadas no sector servizos medrou no último ano en 33.900 persoas (un 5,1% respecto ao ano precedente), situándose nas 700.600 persoas. O sector acolle o 60,2% dos traballadores ocupados en Galicia, sete décimas máis que no ano anterior, e o 5,4% do total de persoa no

Edificación e vivendas en Galicia e España 2005-06: datos xerais

	Galicia		España	
	2005	2006	2005	2006
Edificación de nova planta				
Edificios a construír	7.797	7.899	203.377	230.044
Residencial	7.255	7.462	184.218	208.631
Non residencial	542	437	19.159	21.413
			<i>(en miles m²)</i>	
Superficie a construír	7.308	7.520	117.911	143.901
Residencial	6.590	6.956	98.506	118.310
Non residencial	718	564	19.405	25.591
Vivendas a construír	36.048	41.118	604.345	737.186
Obras de rehabilitación				
Edificios a rehabilitar	1.598	1.468	33.086	35.856
Vivendas creadas en rehabilitación	1.259	1.137	20.893	23.128
Obras de demolición				
Edificios a demoler	736	739	20.997	28.480
Vivendas a demoler	1.297	1.176	24.572	32.421
Total vivendas	36.010	41.079	600.666	727.893

Fonte: Ministerio de Fomento, Boletín Estadístico

1.2.23.
Visados de dirección de obra en Galicia e España 2005-06: distribución segundo obra nova, obras de ampliación e obras de reforma ou restauración

Obra nova						
	Galicia			España		
	2005	2006	06/05 (%)	2005	2006	06/05 (%)
Total edificios	8.596	9.233	7,4	241.130	221.758	-8,0
Uso residencial	8.109	8.825	8,8	227.142	209.752	-7,7
Servizos comerciais	150	135	-10,0	5.050	3.801	-24,7
Uso industrial	95	111	16,8	2.965	2.716	-8,4
Outros	242	162	-33,1	5.973	5.489	-8,1
			<i>(m²)</i>			
Superficie a construír	7.830.903	9.738.686	24,4	141.128.957	161.136.809	14,2
Uso residencial	7.024.380	9.025.633	28,5	119.046.336	138.565.703	16,4
Servizos comerciais	158.016	262.366	66,0	6.930.554	6.878.247	-0,8
Uso industrial	226.987	241.177	6,3	4.251.084	3.965.448	-6,7
Outros	421.520	209.510	-50,3	10.900.983	11.727.411	7,6
			<i>(en millóns de €)</i>			
Presuposto de execución	2.327,3	3.047,3	30,9	47.398,1	57.100,1	20,5
Uso residencial	2.125,3	2.863,4	34,7	40.167,0	49.806,8	24,0
Servizos comerciais	40,5	66,7	64,4	1.970,8	1.922,2	-2,5
Uso industrial	34,5	38,3	11,0	865,2	875,0	1,1
Outros	127,0	78,9	-37,9	4.395,2	4.496,1	2,3
Obras de ampliación						
Total edificios	535	426	-20,4	10.570	9.593	-9,2
Vivendas	395	353	-10,6	8.302	8.075	-2,7
Outros	140	73	-47,9	2.268	1.517	-33,1
			<i>(m²)</i>			
Superficie a construír	206.376	143.530	-30,5	2.660.818	2.303.761	-13,4
Vivendas	115.542	88.873	-23,1	1.239.845	1.172.254	-5,5
Outros	90.834	54.657	-39,8	1.420.973	1.131.466	-20,4
			<i>(en millóns de €)</i>			
Presuposto de execución	56,5	45,3	-19,9	910,4	871,2	-4,3
Vivendas	35,5	31,5	-11,4	433,6	437,5	0,9
Outros	20,9	13,7	-34,3	476,8	433,7	-9,0
Obras de reforma e/ou restauración						
Total edificios	1.396	1.444	3,4	37.046	34.456	-7,0
Vivendas	1.030	1.157	12,3	26.550	27.132	2,2
Outros	366	287	-21,6	10.471	7.324	-30,1
			<i>(en millóns de €)</i>			
Presuposto de execución	122,7	150,3	22,5	2.611,3	2.789,0	6,8
Vivendas	76,5	86,0	12,4	1.260,9	1.429,2	13,4
Outros	46,2	64,4	39,3	1.349,1	1.359,8	0,8

Fonte: Ministerio de Fomento, Boletín Estadístico

1.2.24.

Certificacións de fin de obra en Galicia e España 2005-06

	Galicia		España	
	2005	2006	2005	2006
Nº de certificados	4.910	4.934	107.453	114.424
Nº de edificios	6.202	6.106	162.968	172.746
Promotor privado	6.183	5.995	161.108	170.927
Persoas físicas e Comunidades de propietarios	3.180	3.243	59.308	69.780
Sociedades mercantís	2.664	2.691	88.341	96.205
Cooperativas	255	46	2.101	2.144
Outros	84	15	11.358	2.798
Administracións públicas	19	111	1.860	1.819
Nº de vivendas	27.870	26.663	524.479	585.583
Promotor privado	27.704	26.468	519.064	580.814
Persoas físicas e Comunidades de propietarios	4.073	4.194	68.270	78.704
Sociedades mercantís	22.642	21.311	423.602	483.754
Cooperativas	859	904	10.970	13.563
Outros	130	59	16.222	4.793
Administracións públicas	166	195	5.415	4.769
(en millóns de €)				
Valor liquidación da execución. Material das obras	1.562,1	1.521,4	35.382,9	38.654,4

Fonte: Ministerio de Fomento, Boletín Estadístico

○ 1.2.25.

sector servizos no conxunto do Estado.

As ramas de actividade máis importantes en canto á ocupación se refire son as de “comercio e hostalería”, con 251.200 traballadores e a de “administración pública, educación, actividades sanitarias e veterinarias; servizos sociais”, con 218.800 ocupados. En conxunto, estas dúas ramas acollen o 67,1% dos ocupados no sector.

O sector servizos acolle o 77,6% das empresas galegas rexistradas a un de xaneiro de 2007. Das 155.184 empresas que realizan actividades englobadas dentro deste sector económico, 56.248 empresas pertencen o subsector do comercio, acollendo o subsector da hostalería 21.795 empresas e o dos transportes, 13.622 empresas. Estas tres ramas de actividade acollen case o sesenta por cento das empresas do sector.

- Comercio

O número de empresas dedicadas ao comercio por xunto e intermediarios de comercio, agás vehículos de motor e motocicletas (actividade 51 da CNAE-93) ascendeu a 14.410 empresas, o 6,5% das empresas españolas. Como reflicte o **cadro 1.2.27.**, o 46,3% (6.672) das empresas corresponde a empresas sen asalariados e o 27,9% (4.018 empresas), a sociedades con un ou dous asalariados.

Atendendo ao número total de empresas, o subsector “produtos alimenticios, bebidas e tabaco” é o máis importante en Galicia, 3.642 empresas (o 25,3% das empresas maioristas galegas). Asemade, cómpre salientar a importancia relativa do comercio por xunto de materias primas agrarias e de animais vivos, ao acoller Galicia o 11% das empresas pertencentes a este subsector en España

Segundo os datos do Dirce (INE), a 1 de xaneiro de 2007 o número total de empresas pertencentes ao grupo de actividade de “comercio polo miúdo, agás comercio vehículos motor, motocicletas e ciclomotores” (grupo 52, CNAE 93) ascendeu a 35.971 empresas, un 0,6% máis que na mesma data do ano anterior (219 empresas máis). O grupo de actividades de “outro comercio polo miúdo de artigos novos en establecementos especializados” é o que acolle o maior número de empresas, con 19.867 empresas (55,2% do total de establecementos de comercio polo miúdo), seguido polo grupo de actividade de “comercio polo miúdo de alimentos, bebidas e tabaco en establecementos especializados”, con 6.577 empresas (18,3%).

Ao longo do ano 2006 cómpre salientar o forte dinamismo experimentado polo **comercio polo miúdo**, segundo se desprende da evolución do índice xeral de vendas do comercio polo

Empresas do sector servizos en Galicia e España a 1 de xaneiro de 2007: distribución segundo ramas de actividade

	Galicia			España		
	Total	Sen asalairados	1-2 asalariados	Total	Sen asalairados	1-2 asalariados
Comercio	56.248	27.788	18.148	845.229	417.294	263.341
Venda, mantemento e reparación vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores	5.867	1.926	2.129	79.992	27.879	28.353
C. por xunto e intermediarios do comercio, agás vehículos motor e motocicletas	14.410	6.672	4.018	223.178	103.304	59.318
C. polo miúdo, agás comercio vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores	35.971	19.190	12.001	542.059	286.111	175.670
Hostalería	21.795	9.616	8.059	287.055	116.637	98.682
Transporte	13.622	7.236	3.973	234.971	135.348	62.138
Terrestre; transporte por tuberías	12.333	6.843	3.582	209.905	126.709	54.537
Marítimo, de cabotaxe e por vías de navegación interiores	36	11	8	441	113	108
Aéreo e espacial	2	2	-	255	104	44
Actividades anexas; actividades de axencias viaxes	1.251	380	383	24.370	8.422	7.449
Correos e telecomunicacións	407	241	73	8.897	4.274	2.029
Intermediación financeira, agás seguros e plans de pensións	35	13	6	1.786	653	432
Seguros e plans de pensións, agás S.S. obrigatoria	26	7	11	866	191	253
Actividades auxiliares á intermediación financeira	4.070	2.740	1.071	58.178	40.222	13.735
Actividades inmobiliarias	9.560	6.019	2.679	217.900	129.496	63.725
Aluguer maquin. e equipo sen operario, efect. persoais e enseres domésticos	1.162	590	391	26.174	13.893	7.705
Actividades informáticas	1.310	757	313	34.398	20.555	7.732
Investigación e desenvolvemento	749	632	81	17.556	15.383	1.445
Outras actividades empresariais	23.008	14.482	5.417	468.591	298.710	106.408
Educación	3.887	1.920	928	64.324	32.471	13.036
Actividades sanitarias e veterinarias, servizo social	6.773	3.548	2.228	126.544	75.205	32.894
Actividades de saneamento público	351	156	84	5.688	2.174	1.444
Actividades asociativas	1.541	327	720	31.006	9.395	12.661
Actividades recreativas, culturais e deportivas	4.129	1.960	1.311	77.953	40.678	21.451
Actividades diversas de servizos persoais	6.511	2.833	2.759	96.774	46.222	36.908
Total empresas de servizos	155.184	80.865	48.252	2.603.890	1.398.801	746.019
Total grupos CNAE93	200.020	98.847	60.783	3.336.657	1.706.140	932.526

Fonte: INE, Directorio Central de Empresas

1.2.26.

Comercio interior 2005-06 (1): Índice de vendas polo miúdo

	2005	05/04	2006	06/05
		(%)		(%)
Índice xeral	130,4	3,5	142,1	9,0
Clasificación segundo produto				
Alimentación	126,4	-1,6	126,6	0,1
Equipamento persoa	124,3	2,1	127,0	2,2
Equipamento fogar	121,1	-0,7	131,4	8,5
Outros bens de consumo	152,3	11,2	182,3	19,7
Clasificación segundo actividade				
Comercio non especializado	139,7	-0,6	144,6	3,5
Grandes superficies	163,8	3,6	172,5	5,3
Resto non especializado	122,0	-2,7	121,2	-0,7
Comercio especializado	124,4	5,1	138,7	11,5
Alimentación	114,4	-4,7	106,3	-7,1
Equipamento persoa	97,1	-2,1	98,3	1,2
Equipamento fogar	119,8	-0,9	130,5	8,9
Outros bens de consumo	157,2	13,6	188,5	19,9

(1) medias anuais (Base 1998)

Fonte: IGE, Índice de vendas do comercio polo miúdo

1.2.27.

miúdo. O incremento dos catro produtos incluídos neste índice facilitou a medra do 9% respecto o ano anterior, cinco puntos porcentuais e medio por riba da taxa de crecemento experimentada en 2005. O crecemento máis importante rexistrouse no grupo de “outros bens de consumo”, cun 19,7%, seguido polos produtos de equipamento do fogar, que presentan unha medra do 8,5%.

No concernente á clasificación dos índices segundo actividade principal das empresas comerciais, **cadro 1.2.27.**, o índice de vendas mellora tanto no caso dos establecementos non especializados coma no do comercio especializado. No primeiro caso, fronte ao descenso de 2005 (-0,6%), o índice de vendas nos comercios non especializados medrou un 3,5% motivado polo

Oferta turística 2005-06: distribución segundo tipo de establecimiento

	2005			2006		
	número	habitacións	prazas	número	habitacións	prazas
Hoteis	680	24.979	45.009	724	26.335	47.563
Hostais, pensións e albergues	885	11.182	19.541	955	11.301	19.986
Campings	110	-	34.349	114	-	34.883
Apartamentos	64	732	2.653	72	846	3.062
Establecementos de turismo rural	476	2.825	5.550	522	3.129	6.175
Paradores	11	677	1.328			
Balnearios	20	1.410	2.678			
Actividades de restauración						
	número		prazas	número		prazas
Axencias de viaxes	400			460		
Restaurantes	5.181		324.939	5.237		331.429
Cafeterías	1.522		94.626	1.540		96.043
Turismo activo	10			14		
Guías de turismo	192			186		

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos da Dirección Xeral de Turismo

1.2.28.

incremento rexistrado no índice de vendas correspondente ás grandes superficies, 5,3%, que compensa a caída do 0,7% do índice do “resto do comercio non especializado”. O índice de vendas correspondente ao comercio especializado medrou en conxunto un 11,5% respecto ao ano anterior, por mor, basicamente, da medra dos outros bens de consumo (19,9%) e do relativo ao equipamento do fogar (8,9%), en tanto que o índice do comercio de produtos de alimentación descendeu un 7,1%.

• Turismo

O predominio do turismo nacional e o elevado grao de estacionalidade seguen estando entre as principais características da demanda e oferta turística galega. Dunha banda, oitenta e dous de cada cen viaxeiros chegados aos establecementos hoteleiros galegos en 2006 son residentes en España (cincuenta e oito de cada cen no conxunto do Estado). Doutra, o grao de ocupación hoteleira no mes de agosto en Galicia é do 63,3%, mentres que no mes de xaneiro a ocupación se sitúa no 22,4%. Para o conxunto de España, estas porcentaxes acadan o 74,5% en agosto e o 40,9% no mes de xaneiro.

No que atinxe á **oferta turística** en Galicia, o **cadro 1.2.28.** amosa os principais datos no que ao aloxamento e actividades de restauración se refire. No ano 2006 rexístrase unha medra dos distintos establecementos turísticos e as súas prazas, así como das empresas e actividades de restauración (agás guías de turismo).

O turismo en Galicia, ao igual que en España, caracterízase pola súa forte estacionalidade. O grao de ocupación hoteleira ponderado por praza en Galicia, tras o descenso rexistrado no ano anterior, experimentou unha medra ata os 36,8% (un 56,4% de media en España). O grado de ocupación por prazas en fin de semana situouse en 40,2%, case tres puntos e medio por riba da ocupación media total (61,6% no conxunto do Estado). Tanto en Galicia como en España os graos de ocupación máximo e mínimo rexistráronse nos meses de agosto (63,3% e 74,5%, respectivamente) e xaneiro (22,4% e 40,9%, respectivamente). Cómpre salientar, a diferenza do acontecido en anos anteriores, a redución da distancia entre máximos e mínimos, acadando en 2006 unha diferenza de 40,9 puntos en Galicia fronte aos 33,6 puntos de media en España.

Tendo en conta a porcentaxe de establecementos hoteleiros conectados a internet, ao longo do último ano continuou o proceso de modernización dos hoteis galegos. En 2006, o 44,9% dos establecementos declarou dispor de conexión a internet, cifra superior en 7,2 puntos á observada en 2005. Con todo, no último ano redúcese lixeiramente o diferencial coa media española, que acada un valor do 60,4%.

O **número de viaxeiros** chegados aos establecementos hoteleiros galegos rexistrou, fronte ao descenso de 2005, unha medra do 2,1%, acadando os 3.603.284 viaxeiros (73.379 persoas

Graos de ocupación por praza e estadía media en establecementos hoteleiros 2004-06

	Grao de ocupación					
	Galicia			España		
	Total	Valor máximo	Valor mínimo	Total	Valor máximo	Valor mínimo
2004	37,8	64,0	20,4	53,5	73,2	38,9
2005	35,8	65,2	20,2	54,3	73,9	39,5
2006	36,8	63,3	22,4	56,4	74,5	40,9

	Estadía media					
	Galicia			España		
	Total	Espaníais	Estranxeiros	Total	Espaníais	Estranxeiros
2004	2,14	2,18	1,94	3,51	2,55	4,88
2005	2,15	2,20	1,92	3,48	2,57	4,78
2006	2,15	2,21	1,89	3,25	2,42	4,40

Fonte: INE, Encuesta de ocupación hotelera

1.2.29.
Viaxeiros, pernoctacións e estadía media en establecementos hoteleiros 2005-06

2006 ⁽¹⁾

	Viaxeiros			Pernoctacións			Estadía media
	Total	Residentes en España	Residentes no estranxeiro	Total	Residentes en España	Residentes no estranxeiro	
Galicia (2)	3.603.284	2.946.205	657.079	7.755.521	6.514.906	1.240.615	2,15
A Coruña	1.585.138	1.236.987	348.151	3.232.307	2.576.492	655.815	2,04
Lugo	481.554	413.110	68.444	829.304	729.658	99.646	1,72
Ourense	305.299	280.667	24.632	572.338	525.951	46.387	1,87
Pontevedra	1.231.293	1.015.441	215.852	3.121.572	2.682.805	438.767	2,54
España	82.031.615	47.539.209	34.492.406	266.588.182	114.825.475	151.762.707	3,25

2005

	Viaxeiros			Pernoctacións			Estadía media
	Total	Residentes en España	Residentes no estranxeiro	Total	Residentes en España	Residentes no estranxeiro	
Galicia	3.529.905	2.903.271	626.634	7.594.781	6.393.443	1.201.338	2,15
A Coruña	1.573.300	1.236.227	337.073	3.177.029	2.541.750	635.279	2,02
Lugo	462.348	406.320	56.028	781.720	705.793	75.927	1,69
Ourense	307.242	284.821	22.421	577.997	524.998	52.999	1,88
Pontevedra	1.187.015	975.903	211.112	3.058.035	2.620.902	437.133	2,58
España	70.629.025	41.600.339	29.028.686	245.637.159	106.875.321	138.761.838	3,48

(1) datos provisionais

(2) Información procedente do declarativo sobre totais de entradas de viaxeiros e pernoctacións do mes

Fonte: INE, Encuesta de ocupación hotelera

1.2.30.

máis que no ano anterior), o que representa o 4,4% dos viaxeiros no conxunto do Estado. O **cadro 1.2.30.** amosa como unha das características do turismo galego o elevado peso relativo dos viaxeiros residentes en España, xa que 82 de cada cen viaxeiros son residentes en España fronte aos 58 de cada cen no conxunto do Estado.

Atendendo á distribución provincial, e ao contrario do experimentado en 2005, o número de viaxeiros medra en todas as provincias galegas agás en Ourense (0,6% menos que no ano anterior). En termos absolutos, a medra máis importante rexistrouse en Pontevedra, cun incremento do 44.278 viaxeiros máis (3,7%), correspondendo a Lugo a taxa de crecemento máis elevada, cun 4,2% (19.206 persoas). As provincias de A Coruña e Pontevedra acollen o 78,2% dos viaxeiros chegados a Galicia, sendo esta porcentaxe do 85,8% no caso dos viaxeiros residentes no estranxeiro.

Establecimientos de turismo rural en Galicia 2006. Número de viaxeiros e pernoitas, grao de ocupación e estadía media ⁽¹⁾

	Viaxeiros		Pernoitas		Grao de ocupación por praza		Estadía media
		(%)		(%)	media	fin de semana	
					(%)		(en días)
A Coruña	44.552	28,6	109.147	31,0	19,7	29,3	2,45
Lugo	45.134	28,9	90.929	25,8	15,0	23,4	2,01
Ourense	29.206	18,7	55.339	15,7	18,6	28,4	1,89
Pontevedra	37.018	23,7	96.840	27,5	14,8	21,5	2,62
Total	155.910	100	352.255	100	19,7	25,1	2,26

(1) media anual

Fonte: IGE, *Estadística de ocupación no turismo rural*

1.2.31.

Ao igual que no caso dos viaxeiros chegados a estes establecementos, ao longo do ano 2006, as pernoitas experimentaron unha medra do 2,1% respecto os datos do ano precedente (case seis puntos e medio menos que no conxunto do Estado), acadando unha cifra de 7,6 millóns.

A **estadía media** nos establecementos hoteleiros galegos permaneceu constante nos 2,2 días (no conxunto do Estado esta sitúase nos 3,3 días). En Galicia, tanto no caso dos viaxeiros residentes en España como no dos estranxeiros, a estadía media segue a manterse constante nos 2,2 e 1,9 días, respectivamente. A media española foi de 2,4 días no caso dos viaxeiros residentes en España e de 4,4 días no caso dos estranxeiros (2,6 e 4,8 días no ano anterior).

O crecemento medio dos prezos hoteleiros e dos ingresos por habitación acelerouse ao longo do exercicio 2006 tanto en Galicia como no Estado. Os prezos hoteleiros medraron en Galicia un 2,7%, 1,1 puntos por riba do rexistrado no ano anterior, en tanto que os ingresos o fixeron nun 2,2% (1,5% no exercicio 2005). No conxunto do Estado, estes incrementos foron do 1,2% e 2,2%, respectivamente.

No concernente aos indicadores de demanda dos establecementos de **turismo rural**, **cadro 1.2.31.**, o número de viaxeiros aloxados nestes establecementos, ao igual que no caso dos viaxeiros aloxados en establecementos hoteleiros, medrou ao longo do ano 2006. Neste ano, tras unha medra do 4,5%, o número de viaxeiros acadou os 155.910 viaxeiros, sendo o número de pernoitas de 352.255, un 4,2% inferior ao rexistrado no ano anterior. Comparado co total estatal, onde as dúas variables medraron por riba do 22,3% e 18%, respectivamente, descende a súa importancia relativa ata o 6,4% no caso dos viaxeiros e o 4,7% no das pernoitas.

As provincias de Lugo e A Coruña seguen sendo as que acollen o maior número de viaxeiros, con 45.134 e 44.552 viaxeiros, respectivamente, en tanto que no caso das pernoitas, salientan A Coruña, con 109.147 pernoitas, e Pontevedra, con 96.840. A estadía media nos establecementos galegos en 2006 foi, segundo os datos do IGE, de 2,26 días, rexistrándose as estadías medias máis elevadas nos establecementos de Pontevedra e A Coruña, con 2,62 días e 2,45 días, respectivamente.

Atendendo á procedencia dos viaxeiros entrados nos establecementos de turismo rural, cómpre salientar que case a metade dos turistas aloxados son galegos, e que dous de cada dez son madrileños. Noventa de cada cen persoas que se aloxaron nestes establecementos en 2006 son residentes en España.

O grao de ocupación por praza situouse en 2006 en Galicia no 19,7%, sendo esta porcentaxe case cinco puntos e medio superior no fin de semana (25,1% de media en Galicia). Os establecementos da provincia de A Coruña son os que presentan os graos de ocupación máis elevados, co 19,7% e 29,3%, respectivamente, seguido polos de Ourense, cunha media anual do 18,6% e do 28,4% nos fins de semana.

• Transporte

Unha primeira aproximación ao estudo dos transportes está recollida no **cadro 1.2.32.**, onde se resumen os datos do transporte de mercadorías e viaxeiros nas diferentes modalidades de transporte. A estrada é a vía de comunicación máis importante á hora de falar tanto do tráfico de pasaxeiros como no de mercadorías, seguíndolle en importancia o transporte marítimo no caso das mercadorías.

A venda total de combustibles líquidos incrementouse lixeiramente en 2006 (0,8% no ano anterior), acadando un total de 3.128,4 miles de toneladas. No último ano volven a descender as vendas de gasolinas (3,1% en relación ás vendas de 2005) mentres que as de gasóleo medran un 2,7% (descendera un 3,4% no ano anterior).

Ao longo do ano 2006 volve a medrar o número de vehículos matriculados, acadando os 106.501 vehículos, 3.538 (un 3,4%) máis que os matriculados no ano anterior. Este incremento prodúcese basicamente no caso das motocicletas, cunha medra de 3.191 motocicletas máis (26,7%).

No caso do transporte urbano, o número de viaxeiros transportados en autobús rexistrou un incremento do 0,3% en relación ao ano 2005, acadando os 74.022 miles de viaxeiros en 2006. Comparado co total estatal, estes viaxeiros representan o 4% do total de viaxeiros transportados en autobús.

A diferenza do acontecido no ano 2005, o volume de mercadorías transportadas en Galicia experimentou unha medra similar á do conxunto do Estado. Ao longo do último ano, o número de toneladas transportadas en Galicia ascendeu a 101.962 miles de toneladas (o 6,5% do total estatal). O **cadro 1.2.34.** amosa a que en Galicia a importancia relativa do comercio interrexional no tráfico total galego en 2006 foi do 22,4%, sendo en España esa porcentaxe do 22,3% no mesmo período de tempo.

O volume total de mercadorías transportadas por ferrocarril, **cadro 1.2.35.**, rexistrou unha caída do 1,7% respecto ao ano anterior. O ano 2006 presenta un descenso do transporte en todas as provincias galegas agás en Ourense, onde medra tan só un 0,2%. A Coruña continúa sendo a que presenta o maior volume de transporte de mercadorías, ao acoller o 58,5% do volume total do tráfico ferroviario, sendo esta porcentaxe de case o 30% en Pontevedra.

No concernente ao **transporte marítimo**, o tráfico de pasaxeiros nos portos galegos de interese xeral volveu a crecer ao longo de 2006, cun incremento do 6% (8,1% no caso dos conxuntos dos portos do Estado). En termos absolutos, o volume total de pasaxeiros ascendeu no último ano a 179.043 persoas (o 0,7% do total estatal), dos que o porto de Vigo absorbeu máis do setenta por cento dos pasaxeiros (129.268 persoas), e o de A Coruña, un 22,3% (39.988 pasaxeiros). Fronte ao acontecido en 2005, cómpre salientar o descenso de 1.752 pasaxeiros rexistrado no caso do porto de Vigo (un 1,3% menos), así como o incremento en máis de seis mil no de A Coruña (18,5%).

Respecto aos movementos de mercadorías nestes portos, o ano 2006 caracterizouse pola ralentización no crecemento do tráfico portuario. Tras un incremento do 1,2%, movéronse 32.327,5 miles de toneladas (o 7,0% do total estatal), sendo o de A Coruña o de maior movemento, ao acoller o 42,9% do tráfico total de mercadorías (13.881,0 miles de toneladas). Comparado co ano anterior, cómpre salientar o incremento rexistrado no porto de Vigo, cunha medra superior ao 10%. Pola contra, os portos de Marín-Pontevedra e A Coruña presentaron un descenso do seu tráfico portuario, cunha caída do 5,4% e 3,3%, respectivamente.

O movemento de mercadorías máis importante, en termos absolutos, corresponde aos graneis sólidos, con 14.946,7 miles de toneladas, das que o porto de Ferrol-San Cibrao move o 57,9% (8.648,4 miles de toneladas) e o porto de A Coruña un 27,4% (4.092,6 miles de toneladas). Salienta tamén o movemento de graneis líquidos, con 9.558,7 miles de toneladas, das que 8.204,5 miles (85,8%) corresponden ao porto de A Coruña.

Asemade, hai que salientar non só a elevada importancia relativa do tráfico de pesca fresca no total estatal senón tamén a súa medra no ano 2006. Os portos galegos de interese xeral

Transporte de mercancías e pasaxeiros 2005-06: datos xerais								
Mercadorías					Pasaxeiros			
	2005	2006	06/05		2005	2006	06/05	
			(%)				(%)	
Estrada (1)	(en miles de Tm.)	96.755	101.962	5,4	(en miles de persoas)	73.778	74.022	0,3
Ferrocarril (2)		2.092.245	2.057.138	-1,7		2.957.559		
Marítimo (3)	(en Tm.)	31.949.208	32.327.465	1,2	(en persoas)	168.926	179.043	6,0
Marítimo (4)		1.594.004	1.519.709	-4,7		1.070.841	1.453.982	35,8
Aéreo (5)		6.507.526	4.394.249	-32,5		3.804.160	4.197.504	10,3

(1) Os datos de transporte de pasaxeiros por estrada refírense unicamente ao transporte urbano en autobús
(2) datos con orixe nas estacións galegas
(3) tráfico nos portos do Estado
(4) tráfico nos portos de Portos Galicia.
(5) Non se inclúen Outras Clases de Tráfico (OTC)
Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do INE, Puertos del Estado, Portos Galicia, Renfe e AENA

1.2.32.

Transporte urbano: viaxeiros transportados en autobús e metro nas CC.AA. 2005-06 (1)			
	2005	2006	06/05
	(en miles de persoas)		(%)
Total autobús	1.802.673	1.846.129	2,4
Andalucía	251.931	251.883	0,0
Aragón	121.998	127.811	4,8
Asturias	37.846	39.002	3,1
Canarias	58.441	59.252	1,4
Castela e León	73.013	74.492	2,0
Castela - A Mancha	14.249	15.246	7,0
Cataluña	320.579	325.114	1,4
C. Valenciana	144.865	145.362	0,3
Extremadura	13.969	13.672	-2,1
Galicia	73.778	74.022	0,3
Madrid	521.930	546.845	4,8
País Vasco	69.503	71.874	3,4
Outras	100.571	101.554	1,0
Total metro	1.128.683	1.155.524	2,4
Barcelona	345.266	353.725	2,4
Bilbao	77.832	79.779	2,5
Madrid	644.050	657.431	2,1
Valencia	61.535	64.589	5,0

(1) datos provisionais
Fonte: INE, Estadística de transporte de viajeros

1.2.33.

Transporte interior por estrada nas CC.AA 2005-06: mercancías cargadas e descargadas					
	2005		2006		06/05
	(en miles de Tm.)	(% interrexional)	(en miles de Tm.)	(% interrexional)	(%)
Andalucía	253.060	20,0	261.415	19,3	3,3
Aragón	79.895	54,8	84.790	55,3	6,1
Asturias	45.253	39,0	50.959	37,3	12,6
Baleares	22.588	-	23.231	-	2,8
Canarias	31.769	-	37.012	-	16,5
Cantabria	34.920	50,5	38.434	45,8	10,1
Castela-A Mancha	137.390	55,2	140.570	58,1	2,3
Castela e León	141.460	42,4	163.071	40,2	15,3
Cataluña	289.303	22,5	295.694	24,3	2,2
C. Valenciana	246.033	32,3	256.869	33,4	4,4
Extremadura	31.522	47,2	35.741	43,5	13,4
Galicia	96.755	23,7	101.962	22,4	5,4
Madrid	171.452	49,1	186.805	52,4	9,0
Murcia	72.127	49,5	76.280	49,2	5,8
Navarra	45.274	58,3	44.302	59,2	-2,1
País Vasco	107.108	44,3	108.243	45,8	1,1
A Ríoxa	19.760	74,6	26.206	57,6	32,6
Total	1.496.415	22,0	1.578.525	22,3	5,5

Fonte: Ministerio de Fomento, Boletín Estadístico

1.2.34.

1.2.

29

Tráfico ferroviario de viaxeiros e mercadorías 2005-06

	Orixe			
	2005	2006	06/05	
	Viaxeiros	Mercadorías	Mercadorías	Mercadorías
		(en Tm.)	(en Tm.)	
A Coruña	1.389.627	1.212.565,6	1.204.166,5	-0,7
Lugo	105.215	167.638,3	153.960,9	-8,2
Ourense	256.890	91.752,0	91.951,2	0,2
Pontevedra	1.217.438	620.289,5	607.059,0	-2,1
Total	2.969.170	2.092.245,4	2.057.137,5	-1,7

Fonte: Renfe

○ 1.2.35.

Tráfico de pasaxeiros nos portos galegos de interese xeral 2005-06

	Pasaxeiros		06/05
	2005	2006	
			(%)
Total	168.926	179.043	6,0
Ferrol-San Cibrao	564	2.984	429,1
A Coruña	33.757	39.988	18,5
Marín-Pontevedra	-	-	0,0
Vigo	131.020	129.268	-1,3
Vilagarcía	3.585	6.803	89,8
Total Portos do Estado	22.402.164	24.217.112	8,1
G/E (%)	0,8	0,7	

Fonte: Ministerio de Fomento, Boletín Estadístico

○ 1.2.36.

Tráfico de mercadorías nos portos de interese xeral 2005-06

	Graneis líquidos		Graneis sólidos		Mercadoría xeral	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
	(en Tm.)					
Ferrol-San Cibrao	819.145	936.920	8.291.622	8.648.354	566.293	557.658
A Coruña	8.432.163	8.204.511	4.371.379	4.092.576	1.012.016	1.138.618
Marín-Pontevedra	3.890	952	1.016.251	891.956	833.048	873.651
Vigo	62.831	82.031	695.253	700.635	3.480.965	3.916.892
Vilagarcía	365.514	334.244	578.234	613.258	240.405	246.426
Total	9.683.543	9.558.658	14.952.739	14.946.779	6.132.727	6.733.245
Total Portos do Estado	146.006.096	149.924.383	113.648.161	112.937.824	166.612.612	184.377.302
G/E (%)	6,6	6,4	13,2	13,2	3,7	3,7

	Pesca fresca		Avituallamento		Total	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
	(en Tm.)					
Ferrol-San Cibrao	311	151	29.371	24.927	9.706.742	10.168.010
A Coruña	26.061	29.869	511.179	415.458	14.352.798	13.881.032
Marín-Pontevedra	4.159	4.366	84.336	65.495	1.941.684	1.836.420
Vigo	85.785	91.998	428.614	445.942	4.753.448	5.237.498
Vilagarcía	-	-	10.383	10.577	1.194.536	1.204.505
Total	116.316	126.384	1.063.883	962.399	31.949.208	32.327.465
Total Portos do Estado	221.879	238.265	13.266.686	14.099.171	439.755.434	461.576.945
G/E (%)	52,4	53,0	8,0	6,8	7,3	7,0

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos de Puertos del Estado e das Autoridades Portuarias

○ 1.2.37.

1.2.

30

**Movementos de mercadorías descargadas e cargadas nos portos
xestionados por Portos de Galicia 2005-06**

	2005		2006		06/05
	(en Tm.)	(%)	(en Tm.)	(%)	(%)
A Pobra	120.609	7,6	115.462	7,6	-4,3
Burela	28.314	1,8	42.080	2,8	48,6
Cangas	-	-	154	0,0	
Cariño	672.464	42,2	635.168	41,8	-5,5
Cee	210.366	13,2	182.396	12,0	-13,3
Laxe	-	-	3.200	0,2	
Pontecesures	-	-	2.540	0,2	
Ribadeo	426.841	26,8	378.819	24,9	-11,3
Ribeira	73.612	4,6	69.992	4,6	-4,9
Sada-Fontán	6.335	0,4	10.338	0,7	63,2
Viveiro-Celeiro	55.462	3,5	79.560	5,2	43,4
Total	1.594.003	100	1.519.709	100	-4,7

Fonte: Portos de Galicia

1.2.38.

moven máis da metade do tráfico portuario de pesca fresca no ano 2006, sendo o porto de Vigo o máis importante ao acoller o 72,8% do total de Galicia (91.998 toneladas) e case o 40% do total dos portos de interese xeral de España.

Nos portos pertencentes a Portos de Galicia, o tráfico total de mercadorías cargadas e descargadas no ano 2006 descendeu un 4,7% para situarse nas 1.519.709 toneladas (998.002 toneladas corresponden a graneis sólidos). O porto de Cariño segue sendo o que presenta o maior movemento de mercadorías, con 635.168 toneladas (un 5,5% menos que en 2005), seguido do porto de Ribadeo, con 378.819 toneladas (un 11,3% menos). Entre ámbolos dous portos acollen as dúas terceiras partes do volume total de mercadorías. (cadro 1.2.38.)

No que atinxe ao **transporte aéreo**, o número de aeronaves nos aeroportos galegos medrou un 2,7% respecto ao ano precedente como resultado dunha medra nos aeroportos de A Coruña e Vigo, que compensan a caída do 3,8% en Santiago. Ao longo do ano 2006, o número total de operacións ascendeu a 61.780, das que o 40% se realizan no aeroporto de Santiago (24.719 aeronaves), fronte ao 31,8% en Vigo (19.655 aeronaves) e ao 28,2% en A Coruña (17.406 aeronaves). O aeroporto de A Coruña foi o que experimentou a maior medra, cunha taxa de crecemento do 11,4%, seguido do aeroporto de Vigo, cun 4,2% máis que en 2005.

O número de pasaxeiros nos aeroportos galegos medrou dun xeito considerable, acadando os 4.197.504 persoas, un 10,3% superior ao rexistrado en 2005. Este incremento experimentouse nos tres aeroportos, sendo do 19,1% no aeroporto de A Coruña e do 8,2% e o 7,2% en Santiago e Vigo, respectivamente. O aeroporto de Santiago é quen acolle ao maior número de viaxeiros, con 1.994.519 pasaxeiros (o 47,5% do total de Galicia), seguido do aeroporto de Vigo, con 1.188.046 persoas (28,3%) e A Coruña, con 1.014.939 pasaxeiros (24,2%).

En relación ao tráfico de mercadorías, prodúcese un novo descenso do volume total de mercadorías transportadas, para situarse nas 4.394,2 miles de toneladas, un 32,5% inferior ao volume transportado en 2005. Fronte a unha caída superior ao 30% rexistrada no aeroporto de Santiago e do 8,1% no de Vigo, o aeroporto de A Coruña presentou no último ano unha medra do 31,1% no volume total de mercadoría transportada. A pesar desta evolución, o aeroporto de Santiago acolle o 58,9% da mercadoría transportada en Galicia, en tanto que o de Vigo acolle case o 28,5% de tráfico portuario, e o de A Coruña, o 12,6%.

• Comunicacións

Un primeiro aspecto que se pode salientar é que a pesar da medra do uso da rede internet en Galicia, este segue sendo aínda baixo en relación a media estatal. Segundo os datos da AIMC (Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación), a porcentaxe de persoas que usou internet no mes anterior á enquisa foi do 31,2% (25,1% no ano anterior) fronte ao 37,5% de media no conxunto do Estado (34,4% en 2005). Comparado coa situación no

1.2.

31

Tráfico aéreo 2005-06: operacións, pasaxeiros e mercadorías (1)
operacións

	2005	2006			06/05
		Total	Interior	Internacional	
					(%)
A Coruña	15.625	17.406	15.853	1.553	11,4
Santiago	25.693	24.719	21.854	2.865	-3,8
Vigo	18.855	19.655	16.366	3.289	4,2
Total	60.173	61.780	54.073	7.707	2,7
Total España	2.210.449	2.318.525	1.315.251	1.003.274	4,9
G/E (%)	2,7	2,7	4,1	0,8	

pasaxeiros

	2005	2006			06/05
		Total	Interior	Internacional	
					(%)
A Coruña	852.322	1.014.939	925.344	89.595	19,1
Santiago	1.843.118	1.994.519	1.660.014	334.505	8,2
Vigo	1.108.720	1.188.046	1.090.596	97.450	7,2
Total	3.804.160	4.197.504	3.675.954	521.550	10,3
Total España	181.277.741	193.553.178	81.843.798	111.709.380	6,8
G/E (%)	2,1	2,2	4,5	0,5	

mercadorías

	2005	2006			06/05
		Total	Interior	Internacional	
		(en Kg.)			(%)
A Coruña	422.743	554.039	388.300	165.739	31,1
Santiago	3.805.386	2.587.799	2.519.820	67.979	-32,0
Vigo	1.363.187	1.252.411	848.827	403.584	-8,1
Total	6.507.526	4.394.249	3.756.947	637.302	-32,5
Total España	616.382.085	613.602.370	224.816.372	388.785.998	-0,5
G/E (%)	1,1	0,7	1,7	0,2	

(1) Non se inclúen Outras Clases de Tráfico (militares, de estado, privados e traballos aéreos)
Fonte: AENA

○ 1.2.39.

Correspondencia postal nacida e distribuída e investimentos de Correos e Telégrafos 2005-06

	Correspondencia nacida (1)			Correspondencia distribuída			Investimento
	2005	2006	06/05	2005	2006	06/05	2006
	(en miles de obxectos)		(%)	(en miles de obxectos)		(%)	(en €)
A Coruña	97.036	100.338	3,4	150.717	152.336	1,1	5.057.799
Lugo	12.890	10.867	-15,7	40.727	46.879	15,1	1.426.432
Ourense	9.673	8.589	-11,2	33.470	36.832	10,0	576.485
Pontevedra	49.385	72.212	46,2	120.972	125.575	3,8	5.142.125
Total	168.983	192.006	13,6	345.885	361.622	4,5	12.202.841

(1) excluída a correspondencia electoral
Fonte: Correos y Telégrafos

○ 1.2.40.

1.2.

32

resto das CC.AA., Galicia sitúase só por diante de Castela A Mancha e Estremadura.

No que atinxe ao servizo postal, a correspondencia distribuída en Galicia (excluída a correspondencia electoral) medrou un 4,5% ao longo do ano 2006, para acadar os 361.622 miles de envíos. A provincia de A Coruña acolle o 42,1% da correspondencia distribuída (152.336 miles de obxectos) fronte ao 34,7% da provincia de Pontevedra (125.575 miles de obxectos).

As provincias de Lugo e Ourense experimentaron unha importante medra ao longo do último ano (**cadro 1.5.40.**) ao incrementarse a correspondencia distribuída nestas dúas provincias un 15,1% e 10%, respectivamente.

No caso da correspondencia nacida en Galicia en 2006, esta incrementouse un 13,6% respecto á rexistrada no ano anterior, situándose nos 192.006 miles de envíos. O 52,3% destes envíos corresponden á provincia de A Coruña, e un 37,6% á de Pontevedra.

Comparado co ano anterior, cómpre salientar o forte crecemento rexistrado en Pontevedra, con 22.827 miles de obxectos máis (46,2%), así como a caída experimentada en Lugo e Ourense, cun descenso do 15,7% e 11,2%, respectivamente.

Hai que destacar a importante redución do investimento de Correos en Galicia ao longo do ano 2006, acadando os 12,2 millóns de euros, un 21,2% menos que no ano anterior (3,3 millóns de euros). ■

1.3.

agregados da demanda

A **demanda interna** segue comportándose no ano 2006 como o motor do crecemento experimentado pola economía galega (4,1%), ascendendo a súa contribución ao crecemento agregado do PIB a 4,7 puntos (tres décimas máis que no ano anterior). O cadro macroeconómico reflicte que todos os compoñentes da demanda experimentaron unha leve medra respecto ao ano anterior, sendo o incremento máis importante o do investimento -Formación Bruta de Capital-, que creceu un 5,3% respecto ao ano anterior. O gasto en consumo fíxoo nun 3,5%, sendo o compoñente que máis aumenta o do gasto das Administracións públicas, co 3,9%.

A achega da demanda externa ao crecemento do PIB segue sendo negativa en 2006, se ben mellora en medio punto porcentual: -0,6 puntos en 2005 e -1,1 no ano 2006. Este mellor comportamento veu motivado polo maior dinamismo das exportacións, que medraron un 6,8%, respecto ás importacións, que o fixeron nun 6,3%.

Demanda interna

O incremento da contribución da demanda interna ao crecemento económico galego debeuse tanto á medra do gasto en consumo final como á do investimento. Como reflicte o **cadro 1.3.1.**, o gasto en consumo final medrou ao longo do ano 2006 un 3,5%, unha décima máis que no ano anterior, sendo este incremento do 3,4% no caso do gasto dos fogares e do 3,9% no das Administracións públicas. O investimento presentou ao longo de todo o ano unhas taxas de crecemento superiores ás do gasto en consumo final, acadando un crecemento medio do 5,3%.

• Consumo

A renda familiar bruta dispoñible (RFBD) presenta en Galicia, no ano 2006, unha medra do 7,5%, un punto e unha décima por riba da experimentada no ano precedente. No conxunto do Estado prodúcese tamén unha aceleración no seu crecemento, acadando unha taxa do 7,3%, fronte ao 6,8% do ano anterior.

Segundo o índice de vendas do comercio polo miúdo, as vendas experimentaron, tanto en Galicia como en España, un maior crecemento. En Galicia, en 2006, medraron un 2,3%, case punto e medio máis que no ano anterior, en tanto que no conxunto do Estado a taxa de crecemento foi do 1,6%, catro décimas máis que a rexistrada en 2005.

A matriculación de vehículos, indicador clave da evolución do gasto en consumo dos fogares, volve a amosar un maior crecemento do ano 2005. O número de turismos e motocicletas matriculados en Galicia no último ano medrou un 4,2% respecto ás matriculacións de 2005 (5,8% en 2005), sendo esta medra do 2% no conxunto do Estado (6,8% no ano precedente).

PIB trimestral 2005-06: taxas de variación interanuais dos principais agregados da demanda

	2005	2006	2005				2006			
			Trim. I	Trim. II	Trim. III	Trim. IV	Trim. I	Trim. II	Trim. III	Trim. IV
			(%)							
Gasto en consumo final	3,4	3,5	3,1	3,7	3,2	3,4	3,2	3,1	3,6	4,2
gasto dos fogares	3,2	3,4	3,1	3,4	3,2	3,2	3,1	3,0	3,4	4,2
gasto das AA.PP.	3,8	3,9	3,3	4,5	3,4	4,0	3,7	3,4	4,1	4,2
Formación bruta de capital	5,2	5,3	5,0	7,3	4,4	4,3	5,7	4,4	5,2	5,9
Demanda interna (1)	4,4	4,7								
Exportacións de bens e servizos	3,3	6,8	2,1	2,7	3,6	4,6	10,9	8,8	2,6	5,1
Importacións de bens e servizos	4,3	6,3	3,8	4,1	3,9	5,4	7,0	6,7	5,5	6,2
PIB a prezos de mercado	3,3	4,1	3,2	3,3	3,1	3,5	4,0	4,1	4,1	4,2

(1) Achega ao crecemento do PIB pm (prezos constantes)
Fonte: IGE, Contabilidade trimestral

1.3.1.

Principais indicadores do consumo e do investimento en Galicia e España 2005-06

	Galicia		España	
	2005	2006	2005	2006
	(taxas de variación interanuais)			
Consumo				
Renda familiar bruta dispoñible (correntes)	6,4	7,5	6,8	7,3
Índice de vendas do comercio polo miúdo	4,2	5,8	4,4	5,0
Índice de vendas do comercio polo miúdo (p. constantes)	0,9	2,3	1,2	1,6
Producción de bens de consumo	5,7	11,9	0,2	2,1
Producción de bens de consumo duradeiro	6,9	18,1	-1,0	10,6
Producción de bens de consumo non duradeiro	5,6	11,2	0,3	0,9
Importación de bens de consumo	9,5	18,5	8,8	12,4
Matriculación turismos e motocicletas	5,8	4,2	6,8	2,0
Ocupación hoteleira	-4,0	2,1	5,7	16,1
Gasto de Administracións Públicas	3,8	3,9	4,8	4,4
	(saldo medio das respostas)			
Expectativas do consumidor				
Indicador de confianza do consumidor (1)	-19,8	-19,3		
Indicador de sentimento (1)	-28,0	-25,9		
Capacidade futura de aforro (1)	-36,1	-32,5		
Oportunidades de facer grandes compras (1)	-58,3	-51,5		
Posibilidade actual de aforro (1)	-44,1	-37,3		
Perspectivas de evolución da situación económica	-17,9	-19,1		
Investimento				
	(taxas de variación interanuais)			
Formación bruta de capital	5,2	5,3	7,0	6,3
Producción de bens de equipo	-2,5	11,2	-0,7	8,3
Matriculacións de vehículos de carga (2)	6,9	-1,7	13,2	1,5
Importacións de bens de equipo	43,8	3,3	8,0	7,5
Licitación pública				
Licitación pública de todas Administracións	-12,7	10,7	24,1	18,9
Licitación pública da Admon. Central	-42,4	57,0	11,2	33,8
Licitación pública Admons. Autonómicas	27,7	-18,3	14,7	30,4
Licitación pública de Admon. Local	47,4	-25,1	47,2	-1,7

(1) Presentan valores que oscilan entre -100 e +100, sendo os resultados máis optimistas tanto para o momento actual como para o futuro os que máis se acercan ao punto máximo

(2) Considéranse as matriculacións de camiós, furgonetas, autobuses e tractores industriais

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de IGE, INE, Seopan, ICEX, Funcas e Oficemen

1.3.2.

Fronte á devandita ralentización, no ano 2006 reflíctese en Galicia unha medra da produción de bens de consumo, que experimentou unha taxa de variación media anual do 11,9% (máis de seis puntos por riba do rexistrado no ano anterior). Ao igual que en 2005, este crecemento ven motivado tanto pola medra da produción de bens de consumo duradeiro, un 18,1%, como polo incremento da produción de bens de consumo non duradeiro, que creceu nun 11,2% en relación ao ano 2005. No conxunto do Estado, a produción total medrou un 2,1%, como resultado dunha medra do 10,6% no caso dos bens de consumo duradeiro e do 0,9% no caso da produción de bens de consumo non duradeiro.

Os valores negativos das **expectativas do consumidor** galego (fonte: IGE) indican que en

Tipos de xuros referentes a créditos para o consumo e préstamos hipotecarios a máis de tres anos 2001-2006

	Tipos de xuros referente a créditos para o consumo		Tipo medio dos préstamos hipotecarios a máis de tres anos		
	Bancos <i>(datos no mes de decembro)</i>	Caixas de aforros	Bancos <i>(medias anuais)</i>	Caixas de aforros	Conxunto entidades
2001	9,47	8,93	5,60	5,93	5,76
2002	9,22	8,57	4,69	4,90	4,80
2003	9,25	8,29	3,63	3,79	3,71
2004	8,68	8,04	3,27	3,44	3,36
2005	8,75	7,91	3,18	3,37	3,28
2006					
Xaneiro	8,83	7,93	3,52	3,65	3,59
Febreiro	8,84	7,95	3,64	3,75	3,70
Marzo	8,84	7,96	3,68	3,82	3,76
Abril	8,85	7,98	3,76	3,94	3,85
Maio	8,89	7,98	4,00	4,09	4,05
Xuño	8,90	7,99	4,06	4,20	4,13
Xullo	8,91	8,00	4,16	4,29	4,23
Agosto	8,91	8,00	4,32	4,39	4,36
Setembro	8,95	8,01	4,38	4,52	4,45
Outubro	8,90	8,01	4,52	4,60	4,56
Novembro	8,90	8,01	4,62	4,66	4,65
Decembro	8,90	8,02	4,74	4,77	4,75

Fonte: Banco de España

1.3.3.

2006 se mantén o mesmo nivel de pesimismo reflectido polos consumidores no ano anterior. O indicador de confianza do consumidor (calculado a partir da información recollida sobre a situación económica futura do fogar e da C.A., capacidade futura de aforro e a evolución do número de parados) acadou no último ano un rexistro negativo de 19,3 puntos, tan só cinco décimas mellor que en 2005. O **cadro 1.3.2.** amosa un empeoramento das perspectivas de evolución da situación económica e, dentro do contexto pesimista que reflecten os valores negativos, unha lixeira mellora dos indicadores de sentimento do consumidor (indicador resume calculado a partir da información sobre as oportunidades de facer grandes compras e sobre a situación financeira persoal e de Galicia), da posibilidade actual de aforro e da capacidade futura de aforro.

A evolución dos tipos de xuro tamén tivo o seu impacto neste apartado. O **cadro 1.3.3.** reflicte un lixeiro repunte dos tipos de xuro dos créditos ao consumo no caso dos bancos e das caixas de aforros. No mes de decembro de 2006 o tipo de xuro referente a créditos para o consumo situouse no 8,90% no caso dos bancos e do 8,02% no das caixas de aforros.

O último indicador do consumo recollido no devandito **cadro 1.3.2.** é o que fai referencia ao gasto en **consumo final das Administracións públicas**. Este presentou en 2006 unha taxa de crecemento do 3,9%, unha décima por riba do rexistrado no ano anterior. Por contra, no conxunto do Estado a medra foi do 4,4%, catro décimas inferior ao crecemento de 2005.

• Investimento

A **formación bruta de capital** experimentou no ano 2006 unha taxa de crecemento medio do 5,3%, unha décima máis que a rexistrada no ano anterior. Tal como reflicte o **cadro 1.3.1.**, ao longo do ano este indicador acadou unha taxa de crecemento máxima do 5,9% no derradeiro trimestre do ano, acadando a medra máis baixa no segundo trimestre, cun 4,4%.

Polo que respecta ao **investimento en bens de equipo**, reflectido nos datos de produción industrial, o devandito **cadro 1.3.2.** indica unha importante medra do mesmo en Galicia no ano 2006. Trala caída do 2,5% rexistrada en 2005, a taxa de crecemento media anual da produción de bens de equipo experimentou un crecemento do 11,2% (8,3% de media en España). Fronte a este medra, as importacións de bens de equipamento sufriron unha ralentización no seu crecemento, en tanto que as matriculacións de vehículos de carga caíron no último ano un 1,7% na comunidade galega.

A licitación oficial pública de tódalas administracións segundo data de anuncio rexistrou en Galicia, a diferenza do acontecido no ano anterior, unha medra do 10,7% respecto á licitación de 2005. Se se ten en conta a súa desagregación en Galicia segundo as diferentes administracións, este incremento ven explicado polo comportamento da licitación pública da Administración Central, que medra un 57% (no conxunto do Estado esta medra un 33,8%), xa que a licitación das administracións local e autonómica presentan unha caída do 25,1% e o 18,3%, respectivamente.

En canto ao **investimento empresarial**, no ano 2005 continúa o descenso da importancia relativa do inmovilizado inmaterial no investimento total. Asemade, cómpre salientar, **cadro 1.4.12.** [*Actividade empresarial 2004-05: evolución do investimento e do financiamento*], que o 30,4% do investimento se financia con recursos propios e o 69,6% restante, con recursos alleos, fundamentalmente recursos a curto prazo, que financian o 48,8% do investimento total.

Sector exterior

A achega negativa da demanda externa ao crecemento agregado do PIB reduciuse no ano 2006 en medio punto porcentual, acadando os -0,6 puntos porcentuais fronte aos -1,1 puntos do ano anterior. Este descenso da achega negativa do sector exterior veu motivada por unha aceleración do crecemento das exportacións superior á experimentada no caso das importacións galegas.

En termos absolutos, o cadro macroeconómico de Galicia reflicte que as exportacións galegas, tanto ao conxunto do Estado como a terceiros países, acadaron un valor de 31.801,3 millóns de euros (prezos correntes) e que as importacións ascenderon a 39.109,6 millóns de euros. Polo tanto, o grado de apertura da economía galega foi do 137,0% (133,6% no ano anterior) e a taxa de cobertura acadou o 81,3%, unha décima máis que en 2005 (**cadro 1.3.4.**).

O resto das comunidades autónomas españolas constitúen o principal mercado dos nosos produtos, ao acoller o 61,1% das importacións e o 55% das exportacións galegas. O ano 2006 presentou un elevado incremento do déficit comercial das relacións co resto das CC.AA. (28,3% respecto ao ano anterior), que ascendeu a 6.415,7 millóns de euros. A taxa de cobertura destas relacións comerciais foi do 73,1% (76,8% no ano anterior).

No que ao comercio exterior con terceiros países se refire, cómpre salientar a forte concentración e especialización das relacións comerciais. Dunha banda, o 70% das vendas galegas a terceiros países diríxense á Unión Europea e máis da metade das compras proveñen desta zona xeográfica. Doutra, un só capítulo arancelario, o 87, representa o 21,1% da importacións e o 34,3% das exportacións á UE e ao resto do mundo (os dez primeiros capítulos de importación e exportación supoñen o 77% do valor total das mesmas).

• Comercio exterior con terceiros países

A actividade comercial (suma de exportacións e importacións) en Galicia segue rexistrando crecementos superiores aos do conxunto do Estado no ano 2006. Na comunidade galega esta medrou un 14,2% respecto ao ano anterior, seis puntos máis que o experimentado en 2005, sendo este incremento do 10,7% no conxunto do Estado (9,2% en 2005). Esta evolución prodúcese polo incremento do 18,1% no das exportacións (oito puntos porcentuais e medio máis que en España) e do 10,6% rexistrado no caso do valor total das importacións galegas (oito décimas por baixo da media española).

No último ano mellorou dun xeito significativo o **déficit da balanza comercial** galega, que se sitúa en -892,6 millóns de euros (fonte ICEX), cando en 2005 presentaba un saldo negativo de 1.627,1 millóns de euros. Ao igual que sucedía no ano 2005, o **cadro 1.3.5.** reflicte que o saldo comercial é positivo nas provincias de Pontevedra e Ourense e negativo en A Coruña e Lugo.

As catro provincias galegas experimentaron en 2006 unha medra da súa actividade comercial, salientando os incrementos rexistrados en Lugo, cun crecemento do 26,6% respecto ao ano anterior. Pontevedra, cun incremento do 14%, segue a ser a que presenta a maior actividade comercial, ao acoller o 48,8% da actividade comercial galega, por diante de A Coruña, co 44,9%.

Importacións e exportacións de Galicia 2005-06: distribución segundo áreas xeográficas

	Importacións		Exportacións		Saldo comercial		Taxa de cobertura	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
	(en millóns de €)				(%)			
Total (1)	35.322,0	39.109,6	28.693,5	31.801,3	-6.628,5	-7.308,3	81,2	81,3
Resto de CC.AA. (2)	21.569,8	23.892,9	16.568,3	17.477,2	-5.001,5	-6.415,7	76,8	73,1
UE e terceiros países	13.752,3	15.216,7	12.125,2	14.324,1	-1.627,1	-892,6	88,2	94,1
Europa	8.190,9	9.530,4	9.450,1	11.119,7	1.259,3	1.589,3	115,4	116,7
Unión Europea	7.158,4	8.286,8	8.848,4	10.160,7	1.689,9	1.873,9	123,6	122,6
Europa Oriental	552,3	554,6	297,8	600,6	-254,5	46,0	53,9	108,3
Países EFTA	221,7	357,3	38,6	65,5	-183,1	-291,8	17,4	18,3
Resto de Europa	258,5	331,7	265,4	292,9	7,0	-38,8	102,7	88,3
África	1.755,8	1.460,3	627,8	653,9	-1.127,9	-806,4	35,8	44,8
América	2.600,4	2.830,8	1.262,1	1.757,0	-1.338,2	-1.073,8	48,5	62,1
América do Norte	586,5	743,6	325,8	934,4	-260,7	190,8	55,5	125,7
Islas do Caribe	494,2	225,4	413,6	277,6	-80,6	52,2	83,7	123,2
América Central	767,2	885,0	342,0	338,2	-425,2	-546,8	44,6	38,2
América do Sur	752,5	976,8	180,8	206,9	-571,7	-769,9	24,0	21,2
Asia	1.075,4	1.288,4	607,8	610,4	-467,6	-678,1	56,5	47,4
Oceania	129,9	106,8	99,5	94,0	-30,3	-12,8	76,6	88,0
Outros	-	-	73,4	77,8	73,4	77,8		

(1) Valor total de exportacións e importacións recollidos no cadro macroeconómico de Galicia

(2) Calculado como a diferenza entre o valor total de exportacións e importacións e o valor do comercio galego coa UE e terceiros países
Fonte: IGE

1.3.4.

Importacións e exportacións de Galicia e España á UE e resto do mundo 2005-06

	Importacións			Exportacións			Saldo comercial		
	2005	2006	06/05	2005	2006	06/05	2005	2006	06/05
	(en millóns de €)		(%)	(en millóns de €)		(%)	(en millóns de €)		
A Coruña	6.870,0	7.303,8	6,3	4.842,1	5.970,1	23,3	-2.028,0	-1.333,7	694,3
Lugo	442,3	619,3	40,0	359,1	395,0	10,0	-83,2	-224,3	-141,1
Ourense	245,8	301,5	22,7	473,6	542,6	14,6	227,8	241,1	13,3
Pontevedra	6.194,2	6.992,2	12,9	6.450,4	7.416,5	15,0	256,2	424,3	168,1
Galicia	13.752,3	15.216,7	10,6	12.125,2	14.324,1	18,1	-1.627,1	-892,6	734,5
España	232.954,5	259.559,0	11,4	155.004,8	169.872,0	9,6	-77.949,7	-89.687,0	-11.737,3
G/E	5,9	5,9		7,8	8,4		2,1	1,0	

Exportacións e importacións galegas 2006: distribución sectorial

	Exportacións				Importacións			
	Importe	06/05	peso relativo	G/E	Importe	06/05	peso relativo	G/E
	(en millóns de €)		(%)		(en millóns de €)		(%)	
Enerxéticos	421,8	-13,2	2,9	5,3	2.422,9	15,3	15,9	6,0
Non enerxéticos	13.902,3	19,4	97,1	8,6	12.794,0	9,8	84,1	5,8
Sector primario	2.443,0	12,3	17,1	8,3	2.946,8	9,0	19,4	8,8
Produtos agrícolas	1.743,9	10,6	12,2	7,4	2.204,1	9,5	14,5	9,9
Materias primas	699,1	16,9	4,9	11,9	742,7	7,8	4,9	6,6
Semimanufacturas	1.457,6	7,1	10,2	3,3	2.608,0	18,7	17,1	4,4
Industria química	586,3	8,0	4,1	2,4	997,7	7,6	6,6	2,9
Metais	525,1	10,9	3,7	3,4	1.499,9	27,2	9,9	6,8
Outras semimanufacturas	346,2	0,5	2,4	7,4	110,4	21,2	0,7	4,4
Manufacturas	10.001,8	23,4	69,8	11,4	7.239,2	7,2	47,6	5,7
Bens de equipamento	7.102,8	18,0	49,6	10,5	5.171,0	3,3	34,0	5,4
Maquinaria	685,6	20,3	4,8	2,7	913,7	43,0	6,0	1,8
Materiais de transporte	6.417,2	17,8	44,8	15,3	4.257,4	-2,5	28,0	9,5
Bens de consumo	2.899,0	39,1	20,2	14,6	2.068,2	18,5	13,6	6,6
Peletería	78,7	20,3	0,5	7,2	60,5	13,7	0,4	3,7
Téxtiles	2.103,2	29,7	14,7	28,6	1.664,0	18,6	10,9	12,8
Outros bens de consumo	717,1	80,7	5,0	6,2	343,7	18,9	2,3	2,0
Total	14.324,1	18,1	100	8,4	15.216,9	10,7	100	5,9

Fonte: ICEX

○ 1.3.6.

de equipamento, que representa o 34% das importacións galegas (o 28% do valor das importacións corresponden ao subsector dos materiais de transporte). Asemade, hai que mencionar ao sector primario, que acolle case o 20% das importacións galegas, e dentro deste, ao subsector de produtos agrícolas, co 14,5% do valor total das compras.

En canto ao peso relativo no valor total das importacións españolas, o devandito cadro reflicte a importancia do subsector téxtil e dos produtos agrícolas, que representan o 12,8% e o 9,9% das importacións españolas destes sectores. Séguenlle en importancia o subsector de materiais de transporte, que supoñen o 9,5% das compras españolas.

Descendendo un pouco máis na análise sectorial, o **cadro 1.3.7.** indica os principais capítulos importadores, así como os datos correspondentes á Unión Europea e aos dous países máis importantes en termos do valor total das importacións (Francia e Portugal). O capítulo 87 (automóvil, tractores, ciclos e demais vehículos terrestres, as súas partes e accesorios) segue a ser o principal capítulo importador e, tras unha medra do 12,2% respecto ao ano anterior, supón o 21,1% das importacións galegas. Séguenlle en importancia os capítulos correspondentes a combustibles minerais e aceites minerais, os seus destilados; materias bituminosas, ceras minerais (capítulo 27), co 15,9%, e peixes e crustáceos, moluscos e outros invertebrados (03), co 10,2% do valor total das importacións. En conxunto, estes tres capítulos acollen case a metade (47,2%) das importacións galegas.

Da análise da **distribución xeográfica** das importacións galegas destaca, como é habitual, a súa maior concentración nos países da Unión Europea. Segundo os datos do ICEX, **cadro 1.3.4.**, máis da metade do valor total das importacións procede da UE (8.286,8 millóns de euros), en tanto que a segunda área xeográfica de procedencia das compras galegas é América do Sur, co 6,4% (976,8 millóns de euros), seguida de América central, co 5,8% (885,0 millóns de euros). O principal subministrador de Galicia, por mor do papel da factoría Citroën en Vigo, é Francia, con 2.968,9 millóns de euros, seguido de Portugal, con 1.910,9 millóns.

Atendendo á desagregación das importacións galegas dos países da Unión Europea segundo capítulos, as importacións de produtos do capítulo 87 ascenden a 3.171,1 millóns de euros, o que representa o 38,3% das importacións procedentes desa área económica e un 99% do valor total das importacións galegas correspondentes ao devandito capítulo. O segundo capítulo impor-

Importacións 2006: principais capítulos e importacións da Unión Europea, Francia e Portugal

Nº	Cap.	Denominación	Importe	cap. / total	06/05	Unión Europea	Francia	Portugal
			(en millóns de €)	(%)			(en millóns de €)	
1	87	Automóvil, tractores, ciclos e demais vehículos terrestres, as súas partes e accesorios	3.204,7	21,1	12,2	3.171,1	2.262,1	335,0
2	27	Combustibles minerais e aceites minerais; os seus destilados; materias bituminosas ceras miner.	2.422,9	15,9	15,3	319,5	23,2	41,7
3	3	Peixes e crustáceos, moluscos e outros invertebrados acuáticos	1.552,7	10,2	11,5	378,4	75,7	120,4
4	89	Navegación marítima ou fluvial	1.049,4	6,9	-29,2	79,8	7,1	55,6
5	72	Fundición, ferro e aceiro	912,2	6,0	29,4	824,2	250,7	416,1
6	62	Prendas e complementos de vestir, agás os de punto	747,1	4,9	26,7	149,6	3,9	107,5
7	61	Prendas e complementos de vestir, de punto	535,1	3,5	9,3	245,4	3,1	181,5
8	84	Reactores nucleares, caldeiras, máquinas, aparatos mecánicos; partes.	520,7	3,4	25,6	346,7	31,9	38,1
9	30	Productos farmacéuticos	410,8	2,7	3,0	341,5	25,7	0,1
10	85	Máquinas, aparatos e material eléctrico e as súas partes, aparatos de grabación e repr. e partes	393,0	2,6	75,1	301,0	20,9	17,4
Total dos principais capítulos			11.748,5	77,2	10,3	6.157,3	2.704,1	1.313,3
Resto			3.468,2	22,8	11,9	2.129,5	264,8	597,6
Total			15.216,7	100	10,6	8.286,8	2.968,9	1.910,9

Fonte: ICEX

○ 1.3.7.

tador corresponde ao capítulo 27 (combustibles e aceites minerais), cun importe de 824,2 millóns de euros, representando o 9,9% do total das importacións galegas que veñen dos países da UE e o 90,4% do valor das importacións galegas correspondentes ao devandito capítulo.

Tanto no caso de Francia como no de Portugal, ambos os dous capítulos son os máis importantes en termos absolutos. Con todo, mentres que en Francia representan case o 85% das compras nese país (máis de tres cuartas partes corresponden á automoción), en Portugal esta porcentaxe só é do 39,3%.

– Exportacións

O importe total das vendas galegas a terceiros países ascendeu no último ano a 14.324,1 millóns de euros, o que representa o 8,4% das exportacións españolas (seis décimas máis que en 2005). Comparado co ano anterior, as exportacións medraron en Galicia un 18,1%, oito puntos porcentuais e medio máis que no ano anterior.

Tras un incremento do 15%, Pontevedra segue a ser a provincia co maior volume de exportacións, concentrando o 51,8% das exportacións galegas. Séguelle en importancia A Coruña (41,7%), que volve a ser a provincia coa maior taxa de crecemento interanual, cunha medra do 23,3%.

Da **análise sectorial** recollida no devandito **cadro 1.3.6.** despréndese que, a diferenza do acontecido coas importacións, no ano 2006 medra o valor total das exportacións dos sectores non enerxéticos, descendendo o volume de exportacións dos produtos enerxéticos. Novamente os sectores que experimentaron unha maior taxa de crecemento interanual foron os manufactureros, onde os bens de consumo medraron un 39,1% respecto ao valor das exportacións de 2005, e os bens de equipamento o fixeron nun 18%.

En termos do peso relativo no valor das exportacións galegas, dada a importancia do sector da automoción, cómpre salientar o sector de bens de equipamento, que representa a metade das exportacións galegas, (o 44,8% do valor das exportacións corresponden ao subsector dos materiais de transporte). Asemade, hai que mencionar ao sector de bens de consumo, co 20,2% das exportacións (os téxtiles representan o 14,7% do valor total das exportacións galegas) e ao sector primario, que acolle o 17,1% das exportacións (o subsector de produtos agrícolas acolle o 12,2% das vendas galegas).

No concernente ao peso relativo no valor total das exportacións españolas, o devandito

1.3.

7

Exportacións 2006: principais capítulos e exportacións cara á Unión Europea, Francia e Portugal

Nº	Cap.	Denominación	Importe	cap. / total	06/05	Unión Europea	Francia	Portugal
			(en millóns de €)	(%)		(en millóns de €)		
1	87	Vehículos automóviles, tractores, ciclos e demais vehículos terrestres, as súas partes e accesorios	4.914,3	34,3	17,6	4.303,2	3.719,8	156,9
2	89	Navegación marítima ou fluvial	1.499,6	10,5	18,2	147,0	81,5	55,0
3	62	Prendas e complementos de vestir, agás os de punto	1.151,5	8,0	25,9	882,8	157,3	206,4
4	3	Peixes e crustáceos, moluscos e outros invertebrados acuáticos	895,5	6,3	7,0	766,4	60,2	332,2
5	61	Prendas e complementos de vestir, de punto	701,3	4,9	30,5	535,3	88,2	123,2
6	85	Máquinas, aparatos e material eléctrico e as súas partes, aparatos de grabación e repr. e partes	432,1	3,0	14,8	189,5	29,3	63,4
7	27	Combustibles minerais, aceites minerais e produtos da súa destilación; materias bituminosas; ceras minerais	421,8	2,9	-13,2	156,5	12,3	82,3
8	99	Posicións de reagrupamento	411,5	2,9	230,1	5,8	0,1	2,6
9	16	Preparacións de carne, de peixe ou de crustáceos	345,8	2,4	12,6	308,5	73,9	56,9
10	44	Madeira, carbón vexetal e manufacturas de madeira	343,7	2,4	14,5	258,7	31,4	94,8
Total dos principais capítulos			11.116,9	77,6	34,9	7.553,7	4.253,9	1.173,7
Resto			3.207,1	22,4	42,1	2.607,1	408,6	1.000,8
Total			14.324,1	100	36,4	10.160,7	4.662,5	2.174,5

Fonte: ICEX

1.3.8.

cadro reflicte que Galicia representa o 28,6% das exportacións españolas do sector téxtil, fronte a 15,3% do sector de materiais de transporte ou o 11,9% do subsector de materias primas.

Ao igual que no caso das importacións, o sector máis importante en canto ao importe das mesmas é o capítulo 87, correspondente a “automóvil, tractores, ciclos e demais vehículos terrestres, as súas partes e accesorios”, que concentra máis dun terzo das exportacións galegas. En segundo lugar sitúase o capítulo correspondente á navegación marítima ou fluvial (89), co 10,5% do valor total das exportacións, e en terceiro lugar, o capítulo 62, correspondente a “prendas e complementos de vestir, agás os de punto”, que representa o 8% das vendas.

A Unión Europea concentra no ano 2006 o 70,9% do valor total das exportacións galegas (10.160,7 millóns de euros), sendo Francia, por mor do papel da factoría Citroën en Vigo, o principal destino das vendas de Galicia, con 4.662,5 millóns de euros. Séguelle Portugal, onde as vendas acadaron os 2.174,5 millóns de euros.

Atendendo á desagregación por capítulos das exportacións galegas ao conxunto dos países da Unión Europea, **cadro 1.3.8.**, as vendas de produtos do capítulo 87 ascenden a 4.303,2 millóns de euros, o que representa o 42,4% das exportacións á UE e un 87,6% do valor total das exportacións galegas correspondentes ao devandito capítulo. O segundo capítulo exportador, o capítulo 62 (prendas e complementos de vestir, agás os de punto), cun importe de 882,8 millóns de euros, representa tan só o 8,7% do total das vendas a eses países.

As exportacións a Francia concéntranse, como é lóxico, no capítulo 87, que acolle o 80% das vendas a ese país e máis das tres cuartas partes das vendas totais dos produtos englobados neste capítulo. Pola contra, no caso portugués, o predominio das exportacións prodúcese no capítulo 03 (peixes e crustáceos, moluscos e outros invertebrados acuáticos), que acolle o 15,3% das vendas galegas a Portugal.

Investimento galego no exterior e estranxeiro en Galicia

Os datos do *Registro de inversiones españolas en el exterior* reflicten que o ano 2006 presentou unha tendencia similar á rexistrada no ano anterior, reducíndose o volume de investimento estranxeiro directo en Galicia (51,7% en 2006) e medrando o investimento galego no exterior (7,1%).

1.3.

O investimento directo estranxeiro (IDE) en Galicia ao longo do último ano reduciuse prac-

Investimento estranxeiro bruto total nas CC.AA. 2005-06

	2005			2006			06/05
	Total (en millóns de €)	(%)	UE-27 (en millóns de €)	Total (en millóns de €)	(%)	UE - 27	
Andalucía	301,8	2,2	208,4	228,2	2,4	183,9	-24,4
Aragón	57,0	0,4	53,3	90,3	0,9	87,4	58,4
Asturias	8,3	0,1	3,8	32,6	0,3	30,4	292,8
Baleares	205,6	1,5	132,4	97,4	1,0	59,9	-52,6
Canarias	26,7	0,2	7,3	40,0	0,4	13,8	49,7
Cantabria	1,1	0,0	0,5	4,5	0,0	4,1	307,3
Castela e León	20,7	0,2	20,2	30,6	0,3	24,3	47,7
Castela-A Mancha	18,1	0,1	17,2	236,8	2,5	224,0	1.207,8
Cataluña	2.498,0	18,1	1.719,3	2.521,5	26,5	2.305,2	0,9
C. Valenciana	216,7	1,6	205,9	160,9	1,7	131,8	-25,7
Extremadura	8,9	0,1	7,0	3,7	0,0	1,1	-58,2
Galicia	190,3	1,4	165,0	91,9	1,0	13,0	-51,7
Madrid	3.772,5	27,4	2.852,0	4.115,8	43,2	3.424,8	9,1
Murcia	41,6	0,3	24,3	93,4	1,0	86,4	124,8
Navarra	11,3	0,1	5,1	136,4	1,4	119,4	1.108,9
País Vasco	190,4	1,4	151,2	303,9	3,2	258,9	59,6
A Ríoxa	3,8	0,0	3,8	0,5	0,0	0,5	-86,8
Ceuta-Melilla	5,4	0,0	5,4	8,9	0,1	8,6	65,5
Sen asignar	6.190,1	-	6.174,6	1.326,8	13,9	1.311,1	-78,6
Total	13.768,2	100	11.756,6	9.524,1	100	11.921,0	-30,8

Fonte: Dirección General de Comercio e Inversiones

○ 1.3.9.

ticamente á metade do realizado en 2005, acadando un total de 91,9 millóns de euros. Comparado co resto das comunidades autónomas, Galicia acolle o 1% do IDE en España, sendo a décima comunidade autónoma con maior investimento por detrás de Madrid e Cataluña, que acollen o 70% do investimento, País Vasco, Castela-A Mancha, Andalucía, a C. Valenciana, Navarra, Murcia e Aragón (**cadro 1.3.9.**). Cómpre salientar que na análise da distribución segundo CC.AA. podería existir un sesgo a favor daquelas nas que se sitúa con maior frecuencia a sede social das empresas, que pode non gardar relación co emprazamento efectivo dos centros de produción e de xeración de emprego.

A UE-27 é a responsable do 14,1% do investimento estranxeiro en Galicia no ano 2006 (13,0 millóns de euros), porcentaxe moi inferior á do conxunto do Estado, que foi do 87% nese ano. No ámbito europeo, as empresas de Austria e Portugal foron as principais investidoras en Galicia, con 8,0 e 3,1 millóns de euros, respectivamente. Fóra da UE, o principal investidor foi Estados Unidos, cun volume de investimento de 74,5 millóns de euros, o 81,1% do total investido en Galicia.

O investimento estranxeiro dirixiuse fundamentalmente ao sector químico e de transformación de caucho e plásticos, que acolle o 80,3% do investimento en Galicia, seguíndolle en importancia o no conxunto do Estado sector agrícola e gandeiro, co 8,7% do IDE. Do investimento realizado en España nestas dúas actividades, Galicia acolle, respectivamente, o 18,4% e 13,8% do investimento estranxeiro.

O **investimento galego no exterior** medrou en 2006 un 7,1% respecto ao ano anterior para situarse nos 836,5 millóns de euros, o que sitúa a Galicia coma a quinta comunidade que máis inviste no estranxeiro tras Madrid, que acolle as tres cuartas partes do investimento total, Cataluña, Cantabria e o País Vasco. Tendo en conta o incremento do 93,2% do investimento español no estranxeiro, **cadro 1.3.11.**, o peso relativo do investimento galego descendeu ata o 1,5% (o 2,7% do investimento estatal en 2005).

O investimento galego diríxese fundamentalmente aos países da Unión Europea, que acollen case as dúas terceiras partes do investimento total. Entre os países da UE, o principal destino volve a ser Italia, con 180,3 millóns de euros, seguido por Francia e Alemaña, con 134,2 e 94,8 millóns de euros, respectivamente. Fóra da UE cómpre salientar o importe do investimento galego en Estados Unidos, que ascende a 109,1 millóns de euros, e en Namibia e Chile, cun investimento de 46,9 e 37,9 millóns de euros.

Investimento estranxeiro bruto en empresas españolas en Galicia e España 2006: distribución segundo actividade económica

	Galicia		España		G/E	
	2006		2006		2005	2006
	(en millóns de €)	(% / total)	(en millóns de €)	(% / total)	(%)	
Sector primario	8,8	9,5	64,4	0,3	2,1	13,6
Agricultura, gandería e caza	8,0	8,7	57,9	0,3	-	13,8
Selvicultura e explotación forestal	-	-	1,5	0,0	-	-
Pesca e acuicultura	0,8	0,8	5,0	0,0	45,7	15,1
Industria	76,9	83,7	2.310,4	12,2	1,3	3,3
Produc., Distribuc. eléctrica, gas e auga	-	-	176,5	0,9	1,9	-
Ind. extractiva, refino petróleo	-	-	238,2	1,3	0,3	-
Alimentación, bebidas e tabaco	0,3	0,3	274,8	1,5	2,1	0,1
Ind. téxtil e da confección	0,0	0,0	88,0	0,5	0,0	0,0
Ind. papel, edición e artes gráficas	0,9	1,0	357,3	1,9	0,4	0,2
Ind. química e transformación caucho e plásticos	73,8	80,3	399,9	2,1	1,2	18,4
Outras manufacturas	2,0	2,2	775,7	4,1	1,4	0,3
Construción	0,0	0,0	122,8	0,7	14,0	0,0
Servizos	6,2	6,7	7.026,6	37,3	1,2	0,1
Comercio	1,0	1,1	955,6	5,1	0,1	0,1
Hostalería	0,0	0,0	703,5	3,7	0,9	0,0
Transporte e comunicacións	0,2	0,2	2.196,8	11,6	0,2	0,0
Intermediación financeira, banca e seguro	0,3	0,3	513,9	2,7	14,3	0,1
Actividades inmobiliarias e servizos	4,6	5,0	2.252,5	11,9	0,1	0,2
Outros	0,1		404,1	2,1	0,0	0,0
Total	91,9	100	18.861,1	100	1,4	1,0

Fonte: Dirección General de Economía Internacional y Transacciones Exteriores

1.3.10.

Investimento das CC.AA. no exterior 2005-06

	2005			2006			06/05
	Total	UE-27		Total	UE-27		
	(en millóns de €)	(%)	(en millóns de €)	(en millóns de €)	(%)	(en millóns de €)	(%)
Andalucía	212,2	0,7	123,3	348,7	0,6	176,9	64,3
Aragón	65,8	0,2	60,6	77,4	0,1	75,6	17,6
Asturias	5,5	0,0	2,9	120,2	0,2	73,1	2.071,3
Baleares	205,4	0,7	7,8	369,1	0,7	153,8	79,7
Canarias	1,0	0,0	0,2	68,0	0,1	21,3	6.522,5
Cantabria	169,8	0,6	60,2	4.476,4	8,0	1335,6	2.536,3
Castela e León	182,4	0,6	122,0	14,7	0,0	8,3	-92,0
Castela-A Mancha	0,8	0,0	0,8	8,2	0,0	5,5	958,7
Cataluña	3.094,1	10,7	1.902,3	4.721,6	8,4	4023,6	52,6
C. Valenciana	184,2	0,6	156,4	163,6	0,3	70,8	-11,2
Extremadura	4,1	0,0	4,0	0,6	0,0	0,6	-84,4
Galicia	781,2	2,7	407,8	836,5	1,5	550,2	7,1
Madrid	22.607,7	78,1	16.849,1	42.106,9	75,3	39325,2	86,3
Murcia	137,3	0,5	109,3	93,2	0,2	92,9	-32,1
Navarra	74,9	0,3	60,7	68,9	0,1	3,0	-8,0
País Vasco	1.220,7	4,2	439,0	2.454,8	4,4	696,8	101,1
A Ríoxa	0,5	0,0	0,0	4,3	0,0	0,0	716,2
Total	28.947,6	100	20.306,3	55.933,0	100	46.613,2	93,2

Fonte: Registro de Inversiones Españolas en el Exterior

1.3.11.

Investimento bruto de Galicia e España no exterior 2006: distribución segundo actividade económica

	Galicia		España		G/E	
	2006		2006		2005	2006
	(en miles de €)	(% / total)	(en miles de €)	(% / total)	(%)	
Sector primario	91.184,2	10,9	157.415,78	0,3	79,122.245,4	57,9
Agricultura, gandería e caza	-	-	44.977,1	0,1	-	-
Selvicultura e explotación forestal	-	-	-	-	-	-
Pesca e acuicultura	91.184,2	10,9	112.438,7	0,2	88,9	81,1
Industria	41.032,3	4,9	5.135.779,1	9,2	5,5	0,8
Produc., Distribuc. eléctrica, gas e auga	-	-	1.002.148,1	1,8	3,3	-
Ind. extractiva, refino petróleo	-	-	33.957,6	0,1	-	-
Alimentación, bebidas e tabaco	4.277,1	0,5	1.407.038,0	2,5	0,6	0,3
Ind. téxtil e da confección	1.250,0	0,1	7.621,7	0,0	2,0	16,4
Ind. papel, edición e artes gráficas	-	-	486.468,4	0,9	-	-
Ind. química e transformación caucho e plásticos	1.376,2	0,2	430.696,0	0,8	-	0,3
Outras manufacturas	34.129,0	4,1	1.767.849,3	3,2	10,2	1,9
Construción	-	-	2.492.393,7	4,5	1,0	-
Servizos	704.328,6	84,2	48.147.405,4	86,1	1,7	1,5
Comercio	533.313,2	63,8	1.440.919,5	2,6	9,7	37,0
Hostalería	207,3	0,0	632.557,5	1,1	1,0	0,0
Transporte e comunicacións	291,2	0,0	30.342.397,7	54,2	0,0	0,0
Intermediación financeira, banca e seguro	19.802,2	2,4	9.421.465,8	16,8	0,2	0,2
Actividades inmobiliarias e servizos	149.862,9	17,9	3.482.045,4	6,2	3,0	4,3
Outros	851,9	0,1	2.828.019,5	5,1	0,6	0,0
Total	836.545,0	100	55.932.993,9	100	2,8	1,5

Fonte: Dirección General de Economía Internacional y Transacciones Exteriores

○ 1.3.12.

As tres ramas de actividade máis importantes en canto ao volume se refire foron as relacionadas co comercio, que concentra máis dun 60% do investimento galego, as actividades inmobiliarias e servizos, co 17,9%, e as actividades pesqueiras e acuícolas, co 10,9% do investimento galego no exterior. Comparado co investimento realizado polo conxunto do Estado, cómpre salientar a importancia relativa da actividade pesqueira e acuícola, que representa o 81,1% do investimento realizado polas empresas españolas no estranxeiro en 2006, así como a dos subsectores do comercio e téxtil, co 37% e 16,4%, respectivamente.

Plan de Fomento das Exportacións Galegas

O Plan FOEXGA presenta como obxectivo estimular as exportacións e a expansión exterior da empresa galega. Ao longo do último ano volveu a incrementarse o investimento e o número total de actuacións, que abarcan tanto o ámbito da promoción, como o da información e formación en comercio exterior. Como reflicte o **cadro 1.3.13.**, nas 173 accións levadas a cabo no último ano investíronse un total de 4.329,5 miles de euros (14,2% máis que en 2005), dos que o 41,8% foi aportado pola Xunta, e un 31,2% e 27,0%, polas Cámaras de Comercio e as empresas, respectivamente.

O 52,3% das actuacións diríxense a Europa, fronte ao 16,2% que vai aos países asiáticos e aos de América do Norte e Central. Os países de América do Sur reciben o 7,7% das accións "Foexga 2006".

As accións máis importantes no que atinxe ao número de actuacións, investimento e empresas participantes, son as correspondentes ás misións comerciais directas e ás feiras internacionais. En conxunto, estas dúas accións acollen máis da metade das accións totais realizadas e case as dúas terceiras partes do investimento total.

Nas 45 misións comerciais directas realizadas en 2006, a meirande parte das mesmas de carácter multisectorial ou plurisectorial, participaron un total de 513 empresas. O investimento total ascendeu a 1.519,6 miles de euros, e a diferenza do acontecido no caso das feiras internacionais, a Xunta é o principal investidor, con 626,6 miles de euros.

Resumo das actuacións do Plan FOEXGA 2006					
	Accións	Total	Aportacións Xunta	Aportacións empresas	Aportacións Cámaras
			(en €)		
Misións comerciais directas	45	1.519.625,85	626.632,20	515.873,58	377.120,07
Misións comerciais inversas	24	352.373,40	207.740,91	-	144.632,49
Misións de estudos	4	112.866,37	48.313,34	32.479,33	32.073,70
Encontros empresariais	4	132.218,43	56.211,37	39.591,29	36.415,77
Feiras internacionais	50	1.197.446,11	335.512,70	581.248,84	280.684,57
Bolseiros no exterior	28	711.450,69	355.727,31	-	355.723,38
Outras accións	18	303.518,38	180.737,74	-	122.780,64
Total	173	4.329.499,23	1.810.875,57	1.169.193,04	1.349.430,62

Fonte: Dirección Xeral de Comercio e Consumo

1.3.13.

Respecto ás participacións e visitas a feiras internacionais, o número de realizacións ascendeu a 50, das que 35 corresponderon a visitas a feiras organizadas e 15 a participacións empresariais en feiras. O investimento total ascendeu a 1,197,4 miles de euros, dos que as empresas aportaron 581,2 miles de euros. O número total de empresas participantes ascendeu a 482, das que 432 corresponden a visitas a feiras internacionais e 50 a participacións en feiras. ■

1.4.

agregadosdarenda

O maior dinamismo da economía galega en 2006 veu acompañado dunha moderación das tensións inflacionistas (medidas polas taxas de variación interanual do Índice de Prezos ao Consumo), así como dunha aceleración do ritmo de crecemento do número de persoas afiliadas á Seguridade Social e da taxa de crecemento dos custos laborais (máis acusada no caso dos custos salariais).

A análise do balance agregado e da conta de resultados das 13.573 empresas analizadas por Ardán reflicte, entre outros aspectos, unha desaceleración das principais variables analizadas, así como o mantemento da tendencia de redución do peso do inmovilizado inmaterial no investimento total ao longo dos res anos considerados (2003-2005).

Inflación

Ao longo do ano 2006 a inflación galega, medida a través da taxa de variación interanual en decembro do índice xeral do **Índice de Prezos ao Consumo** (IPC), amosou un nítido proceso de desinflación. No último ano o IPC creceu un 2,6%, un punto e unha décima menos que no mesmo período do ano anterior. Este comportamento, motivado en parte pola evolución dos prezos enerxéticos, permitiu reducir lixeiramente o diferencial de inflación coa Unión Europea, pasando dos 0,5 puntos de 2005 aos 0,4 puntos do último ano.

Pontevedra volve a ser a provincia galega coa taxa de variación interanual máis elevada, co 2,8%, dúas décimas máis que a rexistrada no conxunto de Galicia. Pola contra, o **cadro 1.4.1.** reflicte que en Ourense, onde se rexistra a menor medra dos prezos, a taxa de inflación situouse no 2,3%, 1,3 puntos menos que en 2005.

Os compoñentes máis inflacionistas respecto ao consumo en Galicia, ao igual que sucede no conxunto do Estado, son os da vivenda e o grupo de hoteis, cafés e restaurantes, cunha medra en Galicia do 4,7%, e o do ensino, cun 4,2%. Por contra, os menos inflacionistas foron as comunicacións, cun nivel de inflación negativo (-1,7%), e ocio e cultura, cunha taxa de variación interanual do 0,1% en Galicia. A inflación subxacente (non considera os alimentos non elaborados nin os produtos enerxéticos) presentou en 2006 unha taxa de crecemento do 2,3% en Galicia, dúas décimas menos que en España.

Como reflicten os **cadros 1.4.3. e 1.4.4.,** o mes de maio rexistrou o incremento de prezos máis elevado, cun 4,2% respecto ao mesmo mes do ano anterior, mentres que o máis baixo se deu en outubro, co 2,4%. Ao longo do ano, tanto nos dous primeiros meses do ano coma no derradeiro trimestre, a taxa de variación interanual da inflación en Galicia sitúase por baixo da española, mentres que de marzo a xuño a inflación galega é superior á rexistrada en España.

IPC xeral ⁽¹⁾ nas CC.AA. 2005-06: taxas de variación interanuais

	2005	2006	06/05
	(%)		(en puntos porcentuais)
Andalucía	3,6	2,9	-0,7
Aragón	3,8	2,9	-0,9
Asturias	3,5	2,4	-1,1
Baleares	3,5	2,8	-0,7
Canarias	2,8	2,0	-0,8
Cantabria	3,6	2,7	-0,9
Castela e León	3,7	2,7	-1,0
Castela-A Mancha	3,8	2,6	-1,2
Cataluña	4,3	2,8	-1,5
C. Valenciana	3,5	2,6	-0,9
Estremadura	3,1	2,4	-0,7
Galicia	3,7	2,6	-1,1
A Coruña	3,6	2,6	-1,0
Lugo	3,6	2,5	-1,1
Ourense	3,6	2,3	-1,3
Pontevedra	4,0	2,8	-1,2
Madrid	3,7	2,7	-1,0
Murcia	4,1	2,5	-1,6
Navarra	3,7	2,1	-1,6
País Vasco	3,7	2,6	-1,1
A Ríoxa	4,4	3,1	-1,3
Ceuta-Melilla	3,7	2,6	-1,1
Total	3,7	2,7	-1,0

(1) base 2001

○ 1.4.1.

IPC galego e español 2005-06: distribución segundo grupos ⁽¹⁾

	2005		2006		06/05	
	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España
	(%)				(en puntos porcentuais)	
Xeral	3,7	3,7	2,6	2,7	-1,1	-1,0
Alimentos e bebidas non alcohólicas	4,8	4,2	3,1	3,2	-1,7	-1,0
Bebidas alcohólicas e tabaco	4,5	5,1	1,5	1,4	-3,0	-3,7
Vestido e calzado	1,2	1,4	1,0	1,3	-0,2	-0,1
Vivenda	5,6	6,0	4,7	4,9	-0,9	-1,1
Menaxe	2,6	2,2	3,1	2,6	0,5	0,4
Medicina	0,8	0,7	1,9	1,7	1,1	1,0
Transporte	6,2	6,2	1,7	1,8	-4,5	-4,4
Comunicacións	-1,8	-1,7	-1,7	-1,5	0,1	0,2
Ocio e cultura	0,7	0,6	0,1	-0,6	-0,6	-1,2
Ensino	4,0	4,1	4,2	4,4	0,2	0,3
Hoteis, cafés e restaurantes	3,8	4,3	4,7	4,4	0,9	0,1
Outros bens e servizos	3,0	3,4	3,1	3,9	0,1	0,5

(1) taxas de variación anuais

Fonte: INE, Índice de Precios de Consumo

○ 1.4.2.

IPC galego e español 2006: índice e taxas de variación mensuais e anuais

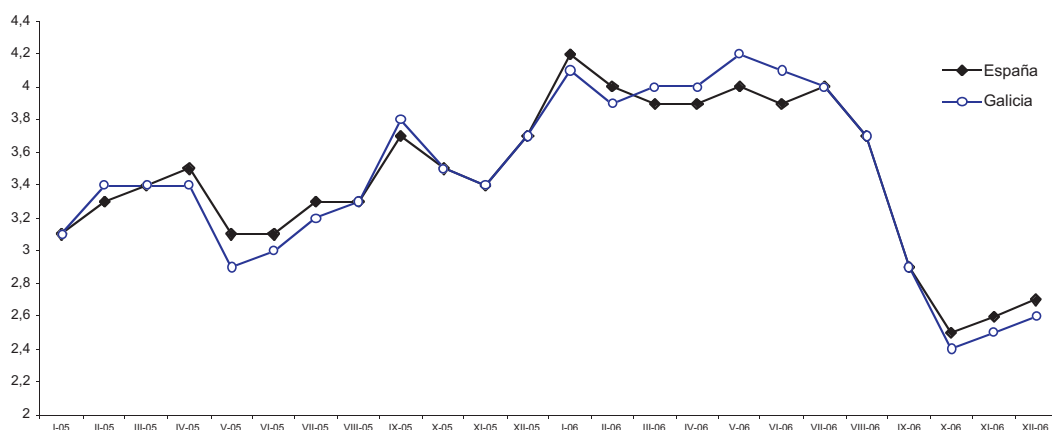
	Índice		Variación mensual (1)		Variación anual (2)		Variación no que vai de ano	
	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España
	(Base 2001 = 100)				(%)			
Xaneiro	115,5	115,4	-0,7	-0,4	4,1	4,2	-0,7	-0,4
Febreiro	115,7	115,5	0,1	0,0	3,9	4,0	-0,6	-0,4
Marzo	116,6	116,3	0,8	0,7	4,0	3,9	0,2	0,3
Abril	118,3	117,9	1,5	1,4	4,0	3,9	1,7	1,8
Maio	118,8	118,3	0,4	0,4	4,2	4,0	2,1	2,1
Xuño	118,9	118,5	0,1	0,2	4,1	3,9	2,2	2,3
Xullo	117,9	117,8	-0,8	-0,6	4,0	4,0	1,3	1,7
Agosto	118,2	118,0	0,2	0,2	3,7	3,7	1,6	1,9
Setembro	118,1	117,9	0,0	-0,2	2,9	2,9	1,5	1,7
Outubro	118,8	118,3	0,6	0,4	2,4	2,5	2,1	2,1
Novembro	119,2	118,6	0,3	0,2	2,5	2,6	2,4	2,4
Decembro	119,4	119,0	0,2	0,3	2,6	2,7	2,6	2,7

(1) calculada sobre o mes anterior

(2) calculada sobre o mesmo mes do ano anterior

Fonte: INE, Índice de Precios de Consumo

Evolución do IPC xeral en Galicia e España 2005-06

Fonte: INE, Índice de Precios de Consumo

1.4.4.

Índice de prezos industriais nas CC.AA. segundo destino económico 2006:
taxas de variación anuais

	Índice xeral	Bens de consumo	Bens de consumo duradeiro	Bens de consumo non duradeiro	Bens de equipo	Bens intermedios	Enerxía
Andalucía	1,9	-2,1	5,1	-2,8	2,2	11,0	-2,1
Aragón	6,1	5,2	1,8	7,0	2,0	10,1	7,8
Asturias	9,8	0,6	1,1	0,5	3,0	15,4	7,4
Baleares	4,8	3,3	0,8	3,8	7,7	3,9	7,7
Canarias	2,7	8,0	8,6	8,0	-1,4	5,2	-1,9
Cantabria	6,5	3,1	1,9	3,5	5,7	8,7	7,0
Castela e León	4,9	2,8	2,7	2,8	3,7	6,2	8,6
Castela-A Mancha	3,7	1,4	2,6	1,3	5,0	5,9	3,7
Cataluña	3,8	2,1	3,6	1,9	2,2	5,8	5,2
C. Valenciana	3,6	2,4	3,1	2,2	3,6	4,6	4,0
Extremadura	5,9	1,5	3,0	1,4	20,6	5,7	7,4
Galicia	3,8	2,6	3,8	2,6	1,3	7,0	4,5
Madrid	2,6	2,7	3,1	2,6	0,9	3,5	7,1
Murcia	4,5	3,5	3,7	3,3	1,8	10,4	0,7
Navarra	3,1	2,5	2,7	2,4	-0,3	7,0	6,9
País Vasco	4,3	3,7	1,7	5,0	0,6	8,2	0,4
A Ríoxa	1,4	-0,2	3,6	-0,5	6,3	3,0	6,9
Total	3,6	2,0	2,9	1,9	2,6	6,8	2,4

(1) base 2000. Datos correspondentes á medra rexistrada en decembro respecto ao mesmo mes do ano anterior

Fonte: INE, Índice de Precios Industriales

1.4.5.

No concernente a outros indicadores de prezos, o **cadro 1.4.5.** amosa que a taxa de variación interanual en decembro do **índice xeral de prezos industriais (IPI)** rexistrou en Galicia unha medra do 3,8% respecto ao ano 2005, sendo esta porcentaxe dúas décimas superior á rexistrada no conxunto do Estado. Os maiores incrementos experimentáanse nos bens intermedios e nos enerxéticos, cunha medra do 7,0% e 4,5%, respectivamente. O IPI correspondente aos bens de equipamento medrou un 1,3% e o dos bens de consumo, un 2,6%.

No caso dos produtos agrícolas, o índice xeral de **prezos percibidos polos agricultores** no conxunto do Estado descendeu no ano 2006 un 0,9% en relación ao ano anterior, mentres que os prezos pagados polos bens de investimento e polos bens e servizos de uso corrente medraron un 4% e 3,1%, respectivamente. O descenso do índice xeral de prezos percibidos polos agri-

Asignación funcional da renda en Galicia 2000-04						
	Remuneración dos asalariados		Excedente de explotación bruto /Renda mixta bruta	Impostos netos sobre produción e importacións	PIB a prezos de mercado	
	Soldos e salarios	Cotizacións sociais				
(en millóns de €. Prezos correntes)						
2000	15.510,0	12.240,5	3.269,5	14.752,0	4.033,2	33.886,6
2001	16.581,5	12.983,0	3.598,5	16.138,2	4.287,8	36.504,8
2002	17.565,0	13.739,2	3.825,7	17.300,1	4.532,0	38.882,2
2003	18.765,3	14.685,4	4.079,9	18.381,5	4.962,6	41.555,1
2004	19.794,8	15.509,4	4.285,5	20.106,3	5.380,9	44.671,8
(%)						
2000	45,8	36,1	9,6	43,5	11,9	100
2001	45,4	35,6	9,9	44,2	11,7	100
2002	45,2	35,3	9,8	44,5	11,7	100
2003	45,2	35,3	9,8	44,2	11,9	100
2004	44,3	34,7	9,6	45,0	12,0	100

Fonte: IGE, Contas Económicas. Base 2000.

Fonte: IGE, Contas Económicas. Base 2000.

1.4.6.

cultores ven motivado pola caída dos produtos vexetais (4,6%) e forestais e (2,9%), que non compensa a medra do 5% dos produtos animais.

Asignación funcional da renda

Os datos recollidos nas *Contas económicas de Galicia 1995-2006 (base 2000)*, publicadas polo IGE en marzo de 2007, amosan que no quinquenio 2000-2004, a participación da remuneración dos asalariados na renda descendeu nun punto porcentual e medio, pasando do 45,8% do primeiro ano da serie aos 44,3% de 2004. Tendo en conta a desagregación entre soldos e salarios e cotizacións sociais, o **cadro 1.4.6.** amosa o descenso de 1,4 puntos porcentuais no caso dos soldos e salarios, permanecendo igual a importancia relativa das cotizacións sociais no PIB a prezos de mercado.

Pola contra, a participación dos excedentes brutos de explotación/rendas mixtas acadou o 45,0% no derradeiro ano considerado, punto e medio por riba do acadado en 2000, mentres que o peso relativo dos impostos netos sobre produción e importacións mantívose practicamente constante.

Comparando os dous últimos anos da serie, a remuneración de asalariados medrou un 5,6%, sendo esta medra do 9,4% no caso dos excedentes brutos de explotación e rendas mixtas e do 8,4% no caso dos impostos netos á produción e ás importacións.

Se se ten en conta que a importancia relativa da poboación asalariada no conxunto do emprego –medido en termos do número de postos de traballo equivalente a tempo completo– medra de xeito continuado dende o 74,9% de 2000 ata os 78,5% de 2004, os datos das *Contas económicas* indican unha lixeira caída da participación dos asalariados na renda. Se en 2000, o 74,9% dos traballadores repartíanse o 45,8% da renda, no último ano considerado, o 44,3% da renda se distribúe entre o 78,5% dos asalariados.

Custos e salarios

O **aumento salarial pactado** rexistrou en Galicia un lixeiro descenso en 2006, ao presentar unha medra do 4,05% fronte ao 4,38% do ano anterior. Atendendo á desagregación segundo convenios de empresa e convenios doutro ámbito, o **cadro 1.4.7.** amosa que estes medraron un 3,97% e 4,15%, respectivamente. Comparado co total estatal, e ao igual que o acontecido en 2005, Galicia presenta un aumento salarial pactado superior ao da media española, sendo este superior tanto no caso dos convenios de empresa como nos doutro ámbito.

Aumento salarial pactado en Galicia e España 2004-06

	2004	2005	2006
		(%)	
Galicia			
Total convenios	3,96	4,38	4,05
Convenios de empresa	3,34	3,97	3,97
Convenios doutro ámbito	4,06	4,44	4,15
España			
Total convenios	3,60	4,05	3,57
Convenios de empresa	3,14	3,61	3,11
Convenios doutro ámbito	3,65	4,10	3,63

(1) Incorporadas as revisións salariais por cláusulas de salvagarda
 Fonte: Ministerio de Trabajo y Asuntos sociales

○ 1.4.7.

Custos laborais en Galicia e España 2005-06: distribución segundo sectores económicos e compoñentes do custo

2005								
	Galicia				España			
	Total	Industria	Construción	Servizos	Total	Industria	Construción	Servizos
(en €)								
Custo laboral por traballador e mes								
Custo total	1.815,57	2.034,60	1.802,45	1.733,56	2.110,07	2.420,11	2.057,80	2.028,44
Custo salarial total	1.318,12	1.470,33	1.247,36	1.276,10	1.560,20	1.787,37	1.439,43	1.517,29
Custo salarial ordinario	1.140,96	1.243,10	1.125,37	1.104,85	1.345,09	1.514,18	1.288,33	1.306,33
Custo por percepción non salariais	497,45	564,27	555,10	457,46	549,87	632,75	618,37	511,15
Custo por cotizacións obrigatorias	81,05	94,14	111,93	68,56	78,25	84,63	111,51	69,54
Subvencións e bonificacións da S. Social	432,24	488,72	455,81	404,46	489,54	570,08	520,13	459,29
Custo laboral por hora efectiva								
Custo total por hora	13,16	14,12	12,14	13,04	15,44	17,15	13,86	15,26
Custo salarial total por hora	9,56	10,21	8,40	9,60	11,41	12,67	9,69	11,41
Custos salarial ordinario por hora	8,27	8,62	7,58	8,31	9,85	10,74	8,68	9,83
Outros custos por hora	3,61	3,91	3,74	3,44	4,03	4,49	4,17	3,85
2006								
	Galicia				España			
	Total	Industria	Construción	Servizos	Total	Industria	Construción	Servizos
(en €)								
Custo laboral por traballador e mes								
Custo total	1.895,27	2.111,48	1.892,53	1.818,29	2.183,59	2.510,21	2.139,92	2.102,18
Custo salarial total	1.378,20	1.544,66	1.303,21	1.336,03	1.613,67	1.851,94	1.493,26	1.572,76
Custo salarial ordinario	1.201,58	1.321,55	1.167,00	1.166,37	1.398,35	1.571,19	1.341,46	1.362,26
Custo por percepción non salariais	517,08	566,82	589,32	482,26	569,92	658,28	646,66	529,42
Custo por cotizacións obrigatorias	81,07	68,30	121,40	76,33	82,86	91,36	118,27	73,11
Subvencións e bonificacións da S. Social	454,90	520,06	486,55	423,94	506,56	590,39	543,91	475,53
Custo laboral por hora efectiva								
Custo total por hora	13,95	14,91	12,93	13,84	16,08	17,89	14,53	15,92
Custo salarial total por hora	10,15	10,92	8,91	10,18	11,89	13,20	10,14	11,91
Custos salarial ordinario por hora	8,84	9,33	7,97	8,88	10,30	11,20	9,11	10,32
Outros custos por hora	3,80	4,00	4,02	3,66	4,19	4,69	4,39	4,01

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de INE, Índice de Costes Laborales

○ 1.4.8.

De xeito similar ao acontecido no ano 2005, o **custo laboral por traballador e mes** en Galicia experimentou unha medra superior á media estatal. Tras o incremento do 4,4% respecto ao ano anterior (3,5% no conxunto do Estado), o custo laboral medio ascendeu a 1.895,27 euros (un 13,2% inferior á media estatal), o que volve a situar a Galicia coma a cuarta comunidade autónoma cos custos laborais máis baixos, tan só superada por Murcia (1.830,67 euros por traballador e mes), Canarias (1.782,58 euros) e Extremadura (1.727,49 euros).

No último ano, tanto os custos salariais coma os non salariais medraron en Galicia por riba da media estatal. En Galicia os incrementos foron do 4,6% e do 3,9%, respectivamente, en tanto que no conxunto do Estado aos aumentos acadaron o 3,4% e o 3,6%.

1.4.

5

Tempo de traballo segundo traballador e mes en Galicia e España 2005-06: distribución segundo tipo de xornada e sectores de actividade

2005								
	Total sectores		Industria		Construción		Servizos	
	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia
Horas pactadas								
Total traballadores	157,5	157,8	165,9	165,3	168,7	169,1	152,7	152,1
Traballadores a tempo completo	169,8	170,0	170,8	170,9	171,4	171,3	169,0	169,2
Traballadores a tempo parcial	84,9	82,1	84,9	95,1	85,0	73,5	85,0	80,4
Horas pagadas								
Total traballadores	158,2	158,3	167,0	166,1	168,9	169,3	153,3	152,6
Traballadores a tempo completo	170,6	170,5	172,0	171,8	171,8	171,6	169,8	169,6
Traballadores a tempo parcial	85,1	82,9	84,9	95,0	85,0	73,5	85,2	81,3
Horas efectivas								
Total traballadores	136,9	138,2	141,6	144,5	148,7	148,8	133,1	133,2
Traballadores a tempo completo	147,4	148,6	145,6	149,3	151,1	150,7	147,2	147,7
Traballadores a tempo parcial	75,0	73,9	74,7	85,0	76,5	66,7	75,0	72,4
Horas non traballadas								
Total traballadores	21,4	20,4	25,7	21,9	20,5	21,0	20,3	19,6
Traballadores a tempo completo	23,3	22,2	26,6	22,9	20,9	21,4	22,8	22,2
Traballadores a tempo parcial	10,2	9,0	10,3	10,1	8,6	6,8	10,3	8,9
Horas extras por traballador								
Total traballadores	0,8	0,7	1,3	1,1	0,4	0,4	0,7	0,7
Traballadores a tempo completo	0,9	0,7	1,4	1,2	0,4	0,4	0,8	0,6
Traballadores a tempo parcial	0,3	0,8	0,1	0,0	0,0	-	0,3	1,0

2006								
	Total sectores		Industria		Construción		Servizos	
	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia
Horas pactadas								
Total traballadores	156,9	157,2	165,3	164,9	168,2	168,7	152,2	151,7
Traballadores a tempo completo	169,5	170,0	170,6	171,0	171,2	171,0	168,8	169,3
Traballadores a tempo parcial	86,2	80,6	83,8	88,4	85,8	81,2	86,4	79,5
Horas pagadas								
Total traballadores	157,6	157,9	166,5	166,4	168,6	169,0	152,9	152,2
Traballadores a tempo completo	170,4	170,7	171,9	172,7	171,5	171,3	169,6	169,7
Traballadores a tempo parcial	86,4	81,4	83,8	88,4	85,8	81,2	86,6	80,4
Horas efectivas								
Total traballadores	136,0	136,2	140,9	142,0	147,6	146,7	132,3	131,7
Traballadores a tempo completo	146,9	147,0	145,3	147,1	150,1	150,1	146,6	146,5
Traballadores a tempo parcial	75,6	71,7	73,5	78,2	76,8	71,9	75,7	70,7
Horas non traballadas								
Total traballadores	21,7	21,8	25,8	24,6	21,1	22,5	20,7	20,7
Traballadores a tempo completo	23,7	23,9	26,8	25,8	21,6	22,8	23,2	23,4
Traballadores a tempo parcial	10,9	9,8	10,5	10,2	9,0	9,2	11,0	9,7
Horas extras por traballador								
Total traballadores	0,8	0,8	1,4	1,7	0,4	0,4	0,8	0,6
Traballadores a tempo completo	0,9	0,8	1,5	1,8	0,4	0,4	0,9	0,5
Traballadores a tempo parcial	0,3	0,8	0,1	0,0	0,0	-	0,3	0,9

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de INE, *Índice de Costes Laborales*

1.4.9.

A industria foi novamente, tanto en Galicia coma en España, o sector de actividade cos custos máis elevados, cunha media de 2.111,48 euros en Galicia, o 84,1% da media estatal. Séguenlle a construción, cun custo laboral medio de 1.892,53 euros (o 88,4% do custo estatal) e os servizos, cun custo medio de 1.818,29 euros (o 86,5% do custo medio en España). Ao igual que acontecera no ano anterior, do **cadro 1.4.8.** despréndese que Galicia presenta na industria e, especialmente, na construción, incrementos do nivel do custo laboral por traballador e mes superiores aos rexistrados no conxunto do Estado.

Un factor de análise sempre discutido no contexto da creación da inflación é a variación dos salarios monetarios. O importe das ganancias salariais (pagos ordinarios) por traballador e mes situou a Galicia coma a terceira comunidade autónoma cos custos salariais ordinarios máis baixos, con 1.201,58 euros en 2006 (196,77 euros menos que a media no conxunto do Estado), por diante de Murcia (1.196,55 euros) e Estremadura (1.131,28 euros). A diferenza do acontecido no ano anterior, o incremento salarial ordinario en Galicia en 2006 foi superior ao rexistrado no conxunto do Estado (5,3% e 5%, respectivamente), sendo a terceira comunidade autónoma co maior incremento respecto ao ano anterior, tras Castela-A Mancha e Aragón, que experimentan crecementos por riba do 6%.

1.4.

**Produtividade aparente do factor traballo en Galicia e España 2005-06:
distribución segundo sectores**

		2005		2006	
		Galicia	España	Galicia	España
Producción (prezos correntes)	(en miles de €)				
PIB prezos de mercado		46.060.314	905.455.000	49.841.539	976.189.000
VEB sector primario		2.251.810	26.473.000	2.355.303	27.199.000
VEB industria		6.217.895	122.844.000	6.705.103	130.557.000
VEB construción		5.345.090	94.161.000	6.048.939	106.437.000
VEB servizos		25.825.000	546.929.000	27.520.631	583.773.000
Emprego	(en miles de persoas)				
Total		1.130,1	18.973,2	1.164,3	19.747,7
Sector primario		121,0	1.000,7	110,9	944,3
Industria		217,4	3.280,0	214,0	3.292,1
Construción		125,1	2.357,2	139,0	2.542,9
Servizos		666,7	12.335,4	700,5	12.968,4
Produtividade aparente (p. correntes)	(en € por ocupado)				
Total		40.758,63	47.722,78	42.809,08	49.433,11
Sector primario		18.617,69	26.454,48	21.242,87	28.804,11
Industria		28.601,17	37.453,01	31.339,58	39.657,67
Construción		42.743,62	39.945,70	43.533,21	41.856,13
Servizos		38.737,02	44.338,34	39.287,12	45.015,12
Produtividade aparente (p. correntes)	(%)				
Total		85,4	100	86,6	100
Sector primario		70,4	100	73,7	100
Industria		76,4	100	79,0	100
Construción		107,0	100	104,0	100
Servizos		87,4	100	87,3	100

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de INE, *Índice de costes laborales e Encuesta de Población Activa*

(1) Para o cálculo da produtividade aparente empréganse os datos da ocupación segundo a EPA, polo que, dado o cambio de metodoloxía, os datos de 2004 e 2005 non son directamente comparables

1.4.10.

No concernente ao tempo medio de traballo por traballador e mes, **cadro 1.4.9.**, o número de **horas efectivamente traballadas** descendeu tanto en Galicia como no conxunto do Estado, acadando as 136,2 horas e 136,0 horas no ano 2006, respectivamente. Os traballadores a tempo completo teñen en Galicia 147 horas efectivamente traballadas (146,9 horas de media en España), e os traballadores a tempo parcial, un total de 71,7 horas ao mes (75,6 horas no conxunto do Estado).

Do mesmo xeito que en anos anteriores, a construción é o sector de actividade con máis horas pactadas e efectivas, seguido pola industria e os servizos. No caso dos traballadores a tempo completo, a construción é o sector que presenta un maior número de horas pactadas e efectivas, mentres que a industria o é no caso dos traballadores a tempo parcial.

A pesar de que o número de horas efectivamente traballadas descende lixeiramente, no último ano medrou o **custo laboral por hora efectiva**, que acada un valor monetario en Galicia de 13,95 euros (16,08 euros de media en España). Este incremento prodúcese tanto no custo salarial como en “outros custos”.

A **produtividade aparente do factor traballo**, medida como o cociente entre o produto interior bruto (prezos constantes) e o emprego (fonte INE, *Encuesta Población Activa*), situouse en Galicia nos 42.809,08 euros por persoa ocupada en 2006. Se a media estatal é 100, o PIB (prezos correntes) por ocupado en Galicia acada un valor do 86,6%, situándose esta porcentaxe por baixo da media galega nos sectores primario e na industria: 73,7% e 79,0%. No sector servizos a produtividade aparente do traballo en Galicia foi do 87,3% da media estatal, e na construción, do 104,0%.

Resultados empresariais

Un último elemento a ter en conta á hora de analizar os agregados da renda é o que fai referencia aos resultados económicos das empresas. A conta de resultados agregada das 13.573 empresas analizadas por Ardán reflicten que no ano 2005 (último dato dispoñible) se registrou unha desaceleración no ritmo de crecemento das principais variables.

Actividade empresarial 2004-05: ingresos, custos e resultados

	2004		2005		Taxa variación 05/04
	(en millóns de €)	(%)	(en millóns de €)	(%)	(%)
Ingresos de explotación	55.644,91	100	60.119,75	100	8,0
Consumos e outros gastos expl.	44.054,08	79,17	47.524,86	79,05	7,9
Valor engadido bruto custe factores	11.590,83	20,83	12.594,90	20,95	8,7
Gastos de persoal	6.944,62	12,48	7.534,56	12,53	8,5
Rtdo. económico bruto de explot.	4.646,21	8,35	5.060,34	8,42	8,9
Amortizacións e provisiones	1.689,45	3,04	1.760,15	2,93	4,2
Rtdo. económico neto de explot.	2.956,75	5,31	3.300,19	5,49	11,6
Rtdo. Financeiro	-100,06	-0,18	18,55	0,03	118,5
Ingresos financeiros	636,25	1,14	829,94	1,38	30,4
Gastos financeiros	736,31	1,32	811,39	1,35	10,2
Rtdo. de actividades ordinarias	2.856,69	5,13	3.318,74	5,52	16,2
Rtdo. de actividades extraordinarias	156,43	0,28	334,16	0,56	113,6
Rtdo. antes de impostos	3.013,12	5,41	3.652,90	6,08	21,2
Impostos	857,73	1,54	1.029,14	1,71	20,0
Rtdo. neto do exercicio	2.155,39	3,87	2.623,76	4,36	21,7
Cash-flow	3.687,61	6,63	4.221,73	7,02	14,5

Fonte: Ardán

○ 1.4.11.

**Actividade empresarial 2004-05:
evolución do investimento e do financiamento**

	2004		2005		Taxa variación 05/04
	(en millóns de €)	(%)	(en millóns de €)	(%)	(%)
INVESTIMENTO TOTAL	48.168,41	100	54.700,22	100	13,56
Investimento en fixo (neto)	19.962,09	41,44	22.530,25	41,19	12,87
Gastos amortizables	405,73	0,84	416,28	0,76	2,60
Inmovilizado inmaterial	1.577,51	3,27	1.693,05	3,10	7,32
Inmovilizado material	12.863,44	26,71	13.960,91	25,52	8,53
Outro inmovilizado	5.095,41	10,58	6.441,83	11,78	26,42
Outro activo fixo	20,01	0,04	18,18	0,03	-9,15
Investimento en circulante (neto)	28.206,32	58,56	32.169,98	58,81	14,05
Existencias	9.897,18	20,55	11.279,09	20,62	13,96
Deudores	13.769,61	28,59	15.502,21	28,34	12,58
Tesourería	1.891,77	3,93	2.280,08	4,17	20,53
Outro activo circulante	2.647,76	5,50	3.108,59	5,68	17,40
FONTES DE FINANCIAMENTO	48.168,41	100	54.700,22	100	13,56
Financiamento permanente	25.064,58	52,04	28.052,87	51,28	11,92
Fondos propios	14.839,67	30,81	16.653,25	30,44	12,22
Financiamento alleo a longo prazo	9.084,68	18,86	10.212,97	18,67	12,42
Ingresos distribuír varios exercicios	1.140,24	2,37	1.186,65	2,17	4,07
Financiamento alleo a curto prazo	23.103,82	47,96	26.647,35	48,72	15,34
FONDO DE ROTACIÓN	5102,49	10,59	5522,63	10,10	8,23

Fonte: Ardán

○ 1.4.12.

O valor engadido bruto a custo dos factores segue medrando a un ritmo superior ao dos ingresos de explotación como consecuencia dun mellor control dos custos externos. Trala medra do oito por cento dos ingresos de explotación, sete décimas por baixo do que o fai o valor engadido bruto, **cadro 1.4.11.**, a importancia relativa do VEB medra dende o 20,8% do ano 2004 ata o 21% de 2006. Tendo en conta o incremento dun 8,5% dos gastos de persoal, o resultado económico bruto de explotación creceu un 8,9%.

O balance agregado das empresas estudadas indica un crecemento do investimento do activo fixo do 12,9%, sendo esta taxa do 8,5% no caso do inmovilizado material e do 7,3% no do inmovilizado inmaterial. Neste último caso, cómpre salientar non só o descenso da súa importancia relativa no investimento total, senón tamén o mantemento da tendencia da redución do seu peso ao longo dos tres anos analizados por ardán.

No concenrente ás fontes de financiamento, mantense o peso relativo do financiamento a longo prazo respecto ao total e o do financiamento propio en relación ao total. No ano 2005, o 30,4% do investimento financiouse con recursos propios e o 69,6% restante, con recursos alleos. Dentro destes últimos, destaca a importancia dos recursos alleos a curto prazo, que representan o 48,7% do investimento total. ■

1.5.

poboación

Xunto á dispersión ou espallamento xeográfico do hábitat galego (Galicia acolle case o 50% das entidades de poboación españolas), a estrutura poboacional de Galicia caracterizouse pola medra dos seus desequilibrios territoriais. Entre o un de xaneiro de 2005 e o de 2006, fronte ao aumento da poboación nas comarcas costeiras e na Galicia urbana, nas comarcas do interior e o no rural galego segue descendendo o número total de habitantes.

No último ano, Galicia continuou co preocupante e paulatino descenso do peso relativo da súa poboación no total español, que pasa do 6,19% segundo os datos a un de xaneiro de 2006 ao 6,14% da mesma data de 2007. O número de persoas empadroadas na comunidade autónoma a principios de ano era de 2.771.341, un 0,1% máis que no ano anterior.

Este incremento de habitantes ven explicado na súa totalidade polo aumento da poboación estranxeira. Mentres que a poboación empadroada medrou en 3.817 persoas, a poboación estranxeira se incrementou en 7.267 persoas. A pesar deste comportamento, a poboación foránea representa soamente o 2,9% da poboación total galega, sendo esta porcentaxe sete puntos porcentuais inferior á rexistrada de media en España. A importancia relativa da poboación estranxeira en Galicia no conxunto do Estado foi do 1,8% (81.023 persoas). Asemade, cómpre salientar que, a diferenza do acontecido en España, se mantén o predominio das mulleres no colectivo estranxeiro.

Outro aspecto a destacar é a persistencia de fortes movementos migratorios, que explican, en parte, a situación descrita anteriormente. No último ano medrou o **saldo migratorio** positivo para Galicia (16.845 migracións), resultado tanto o saldo positivo co estranxeiro coma polo saldo positivo, por primeira vez dende o ano 2000, co resto das comunidades autónomas españolas.

No que ás migracións internas se refire, aproximadamente oito de cada dez variacións residenciais dentro de Galicia prodúcense dentro da mesma provincia. Asemade, no que atinxe á mobilidade interprovincial, mantense as saídas dende Lugo e Ourense cara a A Coruña e Pontevedra.

Canarias, Madrid e Cataluña son os principais destinos e saídas dos fluxos migratorios co resto do Estado. As tres comunidades acollen, en conxunto, máis da metade destas emigracións e inmigracións galegas. Galicia é a segunda comunidade autónoma, tras Madrid, que recibe máis españois procedentes do estranxeiro, co 15,8% do total, mentres que a importancia relativa de estranxeiros que chegan a Galicia é do 2,1%.

Estrutura e distribución da poboación

A poboación empadroada en Galicia a 1 de xaneiro de 2007 medrou un 0,1% respecto á mesma data do ano anterior, acadando os 2.771.341 habitantes (3.817 persoas máis que en xaneiro de 2006). Tendo en conta que a poboación empadroada no conxunto do Estado medrou un 0,9%, no último ano continuou o paulatino descenso do peso relativo da poboación galega no total estatal, que representa o 6,14%, fronte ao 6,19% do ano anterior.

Do mesmo xeito que para o conxunto da poboación galega, o peso relativo dos galegos e galegas continúa reducíndose. A un de xaneiro de 2007, Galicia acollía o 5,99% dos homes e o 6,29% das españolas, cando no mesmo período do ano anterior, estas porcentaxes ascendían ao 6,04% e 6,34%, respectivamente.

Ao igual que acontecera nos últimos anos, rexístrase unha medra da concentración da poboación nas provincias de A Coruña e Pontevedra. Despois do aumento da poboación residente nestas dúas provincias (3.056 e 4.179 persoas, respectivamente) e o descenso da mesma en Lugo e Ourense (1.589 e 1.829 habitantes menos, respectivamente), o 75% da poboación galega reside en municipios de A Coruña e Pontevedra.

Os datos do *Padrón municipal de habitantes* a 1 de xaneiro de 2006 indican que nas 24 comarcas englobadas na denominada Galicia occidental-costa residían 1.945.109 habitantes (7.301 persoas máis que no ano anterior), o que representa o 70,3% da poboación galega. Pola contra, e a pesar da medra da poboación estranxeira, volve a descender a poboación residente no conxunto das comarcas do interior (1.975 persoas menos), acadando os 822.415 habitantes segundo os datos do Padrón de 2006.

Das trece comarcas galegas nas que medra a poboación, **cadro 1.5.2.**, catro pertencen á denominada Galicia interior: as comarcas de Lugo; de O Carballiño e Ourense, na provincia de Ourense; e a comarca de O Condado, en Pontevedra. Das outras nove comarcas, cinco pertencen á provincia de Pontevedra (O Baixo Miño, O Morrazo, Pontevedra, O Salnés e Vigo); tres, á de A Coruña (Barbanza, A Coruña e Santiago); e unha, á provincia de Lugo (A Mariña Oriental).

Se por núcleo urbano se entende todo aquel municipio con máis de dez mil habitantes empadroados, nos 57 concellos galegos considerados como tais residen máis de dúas terceiras partes da poboación galega (1.877.432 persoas). Fronte ao incremento da poboación nestes concellos, 11.291 habitantes máis, a Galicia rural segue a perder poboación, acollendo no derradeiro ano un total de 890.092 persoas, 5.965 habitantes menos que no ano anterior.

Oito de cada dez pontevedreses residen en núcleos de máis de dez mil habitantes, sendo esta relación de sete de cada dez no caso dos empadroados na provincia de A Coruña. Nas provincias de Ourense e Lugo os habitantes nos núcleos urbanos representan o 44% dos habitantes nesas provincias.

Ao igual que o acontecido no ano anterior, e por mor da influencia do aumento da poboación estranxeira (2.203 estranxeiros máis), o número de persoas residentes nos sete grandes núcleos urbanos medrou lixeiramente entre as dúas datas consideradas. A un de xaneiro de 2006, a poboación empadroada nestes concellos ascendeu a 988.115 persoas, o 35,8% da poboación galega, rexistrándose un incremento de 966 persoas.

Santiago, Pontevedra e, nomeadamente, Lugo foron as tres grandes cidades de Galicia que experimentaron unha medra na súa poboación. Pola contra, as caídas máis acusadas déronse en Ferrol e Vigo, con 756 e 470 habitantes menos, respectivamente. (**cadro 1.5.4.**)

• Poboación estranxeira empadroada

O número de estranxeiros empadroados en Galicia a un de xaneiro de 2007 ascendeu a 81.023 persoas, o que representa o 2,9% da poboación galega empadroada nesa data (no conxunto do Estado representa o 9,9%). Comparado co ano anterior, a poboación estranxeira medra en Galicia en 7.267 persoas, polo que o incremento da poboación galega entre o un de xaneiro de 2006 e 2007 ven explicado pola medra da poboación foránea (a poboación total en Galicia

Poboación de dereito nas CC.AA. 2005-06

	Revisión padronal a 1/1/2005			Total	Revisión padronal a 1/1/2006			Hab./Km2	06/05 (%)	06/05 (variac. absolute)
	Total	Homes	Mulleres		Total	Homes	Mulleres			
Andalucía	7.849.799	3.889.605	3.960.194	7.849.799	7.975.672	3.958.565	4.017.107	91,0	1,6	125.873
Aragón	1.269.027	632.148	636.879	1.269.027	1.277.471	636.659	640.812	26,8	0,7	8.444
Asturias	1.076.635	516.329	560.306	1.076.635	1.076.896	516.347	560.549	101,6	0,0	261
Baleares	983.131	492.642	490.489	983.131	1.001.062	501.899	499.163	200,5	1,8	17.931
Canarias	1.968.280	988.230	980.050	1.968.280	1.995.833	1.001.394	994.439	268,0	1,4	27.553
Cantabria	562.309	274.797	287.512	562.309	568.091	277.869	290.222	106,8	1,0	5.782
Castela e León	2.510.849	1.240.450	1.270.399	2.510.849	2.523.020	1.247.158	1.275.862	26,8	0,5	12.171
Castela-A Mancha	1.894.667	950.976	943.691	1.894.667	1.932.261	970.867	961.394	31,8	33,2	37.594
Cataluña	6.995.206	3.468.235	3.526.971	6.995.206	7.134.697	3.543.706	3.590.991	222,2	2,0	139.491
C. Valenciana	4.692.449	2.332.283	2.360.166	4.692.449	4.806.908	2.394.307	2.412.601	206,7	2,4	114.459
Extremadura	1.083.879	539.225	544.654	1.083.879	1.086.373	540.352	546.021	26,1	0,2	2.494
Galicia	2.762.198	1.330.703	1.431.495	2.762.198	2.767.524	1.333.797	1.433.727	93,6	0,2	5.326
A Coruña	1.126.707	541.189	585.518	1.126.707	1.129.141	542.260	586.881	142,0	0,2	2.434
Lugo	357.625	173.399	184.226	357.625	356.595	172.967	183.628	49,0	-0,3	-1.030
Ourense	339.555	163.012	176.543	339.555	338.671	162.785	175.886	34,4	-0,3	-884
Pontevedra	938.311	453.103	485.208	938.311	943.117	455.785	487.332	209,8	0,5	4.806
Madrid	5.964.143	2.887.718	3.076.425	5.964.143	6.008.183	2.908.654	3.099.529	741,9	0,7	44.040
Murcia	1.335.792	677.049	658.743	1.335.792	1.370.306	697.027	673.279	121,1	2,6	34.514
Navarra	593.472	296.587	296.885	593.472	601.874	300.917	300.957	57,9	1,4	8.402
País Vasco	2.124.846	1.040.525	1.084.321	2.124.846	2.133.684	1.043.849	1.089.835	294,9	0,4	8.838
A Ríoxa	301.084	151.730	149.354	301.084	306.377	154.556	151.821	60,7	1,8	5.293
Ceuta	75.276	38.315	36.961	75.276	75.961	38.581	37.380	3.992,7	0,8	585
Melilla	65.488	33.322	32.166	65.488	66.871	33.962	32.909	5.143,9	2,1	1.383
Total	44.108.530	21.780.869	22.327.661	44.108.530	44.708.964	22.100.466	22.608.498	88,3	1,4	600.434
Galicia / España (%)	6,26	6,11	6,41	6,26	6,19	6,04	6,34			

Fonte: INE, Revisión del Padrón Municipal de Habitantes

Poboación de dereito en Galicia 2005-06: distribución segundo comarcas

Comarcas	Revisión do Padrón a 1/1/05			Revisión do Padrón a 1/1/06			05/04	
	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	(%)	(total)
A Coruña	1.126.707	541.189	585.518	1.129.141	542.260	586.881	0,2	2.434
Arzúa	18.496	9.135	9.361	18.275	9.034	9.241	-1,2	-221
Barbanza	66.832	32.633	34.199	66.854	32.643	34.211	0,0	22
A Barcala	11.321	5.430	5.891	11.133	5.337	5.796	-1,7	-188
Bergantiños	70.458	34.505	35.953	70.213	34.334	35.879	-0,3	-245
Betanzos	39.238	19.084	20.154	39.182	19.079	20.103	-0,1	-56
A Coruña	377.906	179.566	198.340	380.987	181.027	199.960	0,8	3.081
Eume	27.760	13.732	14.028	27.560	13.600	13.960	-0,7	-200
Ferrol	163.669	78.133	85.536	163.477	78.053	85.424	-0,1	-192
Fisterra	24.326	11.927	12.399	24.126	11.787	12.339	-0,8	-200
Muros	15.239	7.361	7.878	15.111	7.303	7.808	-0,8	-128
Noia	36.370	17.496	18.874	36.276	17.481	18.795	-0,3	-94
Ordes	38.396	18.786	19.610	38.351	18.788	19.563	-0,1	-45
Ortega	15.810	7.644	8.166	15.337	7.413	7.924	-3,0	-473
Santiago	152.842	72.587	80.255	154.855	73.558	81.297	1,3	2.013
O Sar	17.306	8.294	9.012	17.208	8.237	8.971	-0,6	-98
Terra de Melide	13.854	6.898	6.956	13.821	6.877	6.944	-0,2	-33
Terra de Soneira	20.713	10.141	10.572	20.399	9.994	10.405	-1,5	-314
Xallas	16.171	7.837	8.334	15.976	7.715	8.261	-1,2	-195
Lugo	357.625	173.399	184.226	356.595	172.967	183.628	-0,3	-1.030
Os Ancares	13.109	6.834	6.275	12.818	6.691	6.127	-2,2	-291
Chantada	16.144	7.845	8.299	15.792	7.670	8.122	-2,2	-352
A Fonsagrada	6.908	3.624	3.284	6.753	3.542	3.211	-2,2	-155
Lugo	115.814	55.019	60.795	116.840	55.458	61.382	0,9	1.026
A Mariña Central	30.359	14.712	15.647	30.357	14.798	15.559	0,0	-2
A Mariña Occidental	27.560	13.432	14.128	27.428	13.367	14.061	-0,5	-132
A Mariña Oriental	17.268	8.194	9.074	17.405	8.297	9.108	0,8	137
Meira	6.214	3.051	3.163	6.124	3.018	3.106	-1,4	-90
Quiroga	6.800	3.308	3.492	6.590	3.211	3.379	-3,1	-210
Sarria	25.485	12.656	12.829	25.406	12.580	12.826	-0,3	-79
Terra Chá	46.688	22.939	23.749	46.340	22.790	23.550	-0,7	-348
Terra de Lemos	34.641	16.569	18.072	34.270	16.403	17.867	-1,1	-371
A Ulloa	10.635	5.216	5.419	10.472	5.142	5.330	-1,5	-163
Ourense	339.555	163.012	176.543	338.671	162.785	175.886	-0,3	-884
Allariz-Maceda	15.120	7.374	7.746	15.031	7.351	7.680	-0,6	-89
Baixa Limia	9.245	4.373	4.872	9.051	4.329	4.722	-2,1	-194
O Carballiño	29.852	14.131	15.721	29.874	14.172	15.702	0,1	22
A Limia	24.266	11.925	12.341	24.172	11.901	12.271	-0,4	-94
Ourense	144.282	68.254	76.028	144.817	68.482	76.335	0,4	535
O Ribeiro	20.154	9.556	10.598	19.801	9.413	10.388	-1,8	-353
Terra de Caldeas	4.203	2.103	2.100	4.102	2.057	2.045	-2,4	-101
Terra de Celanova	21.963	10.433	11.530	21.700	10.344	11.356	-1,2	-263
Terra de Trives	5.473	2.769	2.704	5.374	2.725	2.649	-1,8	-99
Valdeorras	28.984	14.283	14.701	28.852	14.240	14.612	-0,5	-132
Verín	28.697	14.106	14.591	28.672	14.096	14.576	-0,1	-25
Viana	7.316	3.705	3.611	7.225	3.675	3.550	-1,2	-91
Pontevedra	938.311	453.103	485.208	943.117	455.785	487.332	0,5	4.806
O Baixo Miño	48.042	23.424	24.618	48.923	23.900	25.023	1,8	881
Caldas	35.208	16.961	18.247	35.163	16.911	18.252	-0,1	-45
O Condado	40.192	19.513	20.679	41.065	20.043	21.022	2,2	873
Deza	45.328	22.104	23.224	45.031	21.972	23.059	-0,7	-297
O Morrazo	81.895	40.502	41.393	82.361	40.867	41.494	0,6	466
A Paradanta	17.120	8.216	8.904	16.948	8.168	8.780	-1,0	-172
Pontevedra	119.981	57.402	62.579	121.004	57.906	63.098	0,9	1.023
O Salnés	107.538	52.245	55.293	108.685	52.795	55.890	1,1	1.147
Tabeirós-Terra de Montes	29.011	13.644	15.367	28.848	13.578	15.270	-0,6	-163
Vigo	413.996	199.092	214.904	415.089	199.645	215.444	0,3	1.093
Galicia	2.762.198	1.330.703	1.431.495	2.767.524	1.333.797	1.433.727	0,2	5.326

Fonte: IGE, Padrón Municipal de Habitantes

1.5.2.

Poboación residente en núcleos de máis de 10.000 habitantes 2005-06

	2005		2006		06/05		Concellos >10.000 habs.
		(% / total provincial)		(% / total provincial)		(%)	
A Coruña	798.416	70,9	803.522	71,2	5.106	0,6	24
Lugo	155.812	43,6	157.245	44,1	1.433	0,9	5
Ourense	149.229	43,9	149.597	44,2	368	0,2	4
Pontevedra	762.684	81,3	767.068	81,3	4.384	0,6	24
Total	1.866.141	67,6	1.877.432	67,8	11.291	0,6	57

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de IGE, Padrón Municipal de Habitantes

1.5.

1.5.3.

Poboación das sete grandes cidades 2005-06

	Revisión do Padrón a 1/1/05	Revisión do Padrón a 1/1/06	06/05	
			(%)	(total)
Vigo	293.725	293.255	-0,2	-470
A Coruña	243.349	243.320	0,0	-29
Ourense	108.358	108.137	-0,2	-221
Santiago	92.919	93.458	0,6	539
Lugo	92.271	93.450	1,3	1.179
Pontevedra	79.372	80.096	0,9	724
Ferrol	77.155	76.399	-1,0	-756
Total	987.149	988.115	0,1	966
Total / total C.A. (%)	35,9	35,8	-	-

Fonte: IGE, Padrón Municipal de Habitantes

○ 1.5.4.

Poboación estranxeira residente e poboación total en Galicia e España a 1 de xaneiro de 2007

	Estranxeiros (1)			Poboación total (2)			(1) / (2)
	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	
							(%)
España	4.482.568	2.375.783	2.106.785	45.116.894	22.296.133	22.820.761	9,9
Galicia	81.023	39.415	41.608	2.771.341	1.336.537	1.434.804	2,9
A Coruña	27.906	12.901	15.005	1.132.197	544.049	588.148	2,5
Lugo	8.983	4.394	4.589	355.006	172.328	182.678	2,5
Ourense	12.405	6.023	6.382	336.842	161.976	174.866	3,7
Pontevedra	31.729	16.097	15.632	947.296	458.184	489.112	3,3
				(%)			
Galicia / España	1,8	1,7	2,0	6,1	6,0	6,3	
A Coruña / Galicia	34,4	32,7	36,1	40,9	40,7	41,0	
Lugo / Galicia	11,1	11,1	11,0	12,8	12,9	12,7	
Ourense / Galicia	15,3	15,3	15,3	12,2	12,1	12,2	
Pontevedra / Galicia	39,2	40,8	37,6	34,2	34,3	34,1	

Fonte: INE, Revisión del Padrón municipal 2005

○ 1.5.5.

incrementouse en 3.817 persoas). En termos relativos, a poboación estranxeira medra un 9,9% respecto aos datos do padrón do ano 2006, sendo esta medra do 8,9% no caso das mulleres (3.383 mulleres máis) e 10,9% no dos homes (3.884 varóns máis). O **cadro 1.5.5.** indica que Galicia acolle o 1,8% dos estranxeiros empadroados en España, mentres que a poboación galega representa o 6,1% da poboación española.

Pontevedra segue sendo a provincia que acolle o maior número de estranxeiros, con 28.180 persoas, seguida de A Coruña, cun total de 25.468 estranxeiros. Dos datos dos padróns municipais de habitantes a 1 de xaneiro de 2006 e 2007, cómpre salientar a forte taxa de crecemento da poboación estranxeira en Lugo e Pontevedra, con incrementos superiores ao 12%. En termos absolutos, o maior incremento produciuse en Pontevedra, con 3.549 persoas máis (12,6%).

No que atinxe ao seu peso relativo na poboación total empadroada, o 3,7% da poboación empadroada en Ourense é estranxeira, sendo esta porcentaxe do 3,3% en Pontevedra e do 2,5% en A Coruña e Lugo. A pesar do seu crecemento, esta última provincia é a que rexistra o menor número de estranxeiros empadroados, con 8.983 persoas (991 máis que o primeiro de xaneiro de 2006).

Do conxunto de estranxeiros empadroados en Galicia, máis de catro de cada dez persoas proveñen de Portugal, Colombia ou Brasil. Un 17,9% do total de estranxeiros empadroados é de nacionalidade portuguesa, mentres que os de nacionalidade colombiana e brasileira supoñen o 10,9% e 8,7% dos estranxeiros, respectivamente. Atendendo á importancia relativa no conxunto do Estado, cómpre salientar que as persoas de nacionalidade portuguesa residentes en Galicia

representan o 16,4% dos portugueses empadroados en España, sendo estas porcentaxes do 9,1% no caso da comunidade cabo verdiana, do 8,9% no das persoas procedentes de Brasil e do 8,8% no caso das persoas de nacionalidade venezolana.

De xeito similar á distribución da poboación galega, case tres cuartas partes dos estranxeiros empadroados o están nas provincias de Pontevedra e A Coruña (72,7% da poboación foránea). Cómpre salientar a importancia relativa dos portugueses en Ourense, que acolle o 37% dos portugueses empadroados en Galicia. Asemade, nesta provincia catro de cada dez estranxeiros proveñen de Portugal.

Movemento natural da poboación

Segundo os *Indicadores demográficos básicos* do INE, no ano 2006 o número medio de fillos por muller en Galicia foi de 1,03, lonxe da media a nivel estatal que se sitúa en 1,37 fillos por muller. O **cadro 1.5.6.** reflicte que Pontevedra segue a ser a provincia coa taxa máis elevada, con 1,12 fillos por muller, seguida de A Coruña, con 1,03 fillos por muller. Ao igual que o acontecido nos últimos anos, a idade media á maternidade en Galicia (31,3 anos) sitouse por riba da media estatal (30,9 anos).

A taxa da natalidade en Galicia volve a medrar en 2006, acadando os 7,89 nacementos por cada 1.000 habitantes (7,77 nacementos do ano anterior). En España a taxa de natalidade tamén continuou crescendo, situándose a mesma nos 10,92 nacementos por cada mil habitantes fronte aos 10,75 nacementos por cada 1.000 habitantes do ano anterior. Comparado co resto das comunidades autónomas, Galicia presenta un índice tan só superior ao rexistrado en Asturias (7,28).

En termos absolutos, **cadro 1.5.8.**, en 2006 naceron en Galicia un total de 21.469 nenos (372 nacementos máis que no ano anterior) o que representan o 4,5% do total de nacementos en España. As provincias de A Coruña e Pontevedra son as que presentan o maior número de nacementos, con 9.030 e 8.367 nacementos, respectivamente, acollendo o 81% do total galego.

A taxa de mortalidade situouse no conxunto de Galicia nas 10,80 defuncións por cada mil habitantes (10,82 no ano anterior), moi por riba das 8,42 defuncións por cada mil habitantes no conxunto do Estado (8,93 defuncións en 2005). Esta ratio volve a situar a Galicia como a segunda comunidade autónoma co índice máis elevado, tan só superada por Asturias, con 11,64 falecementos por cada habitantes.

Xunto a este comportamento da taxa de mortalidade, cómpre salientar a medra da taxa de mortalidade infantil en Galicia, **cadro 1.5.9.**, que pasa dos 3,18 falecementos por cada 1.000 nacementos o un de xaneiro de 2006 (3,78 falecementos no conxunto do Estado) aos 3,54 do 2007 (3,77 en España). Tan só a provincia de Pontevedra experimenta unha caída da súa taxa de mortalidade infantil, que acada os 2,63 falecementos por cada mil nacementos. A Coruña foi a provincia coa taxa máis elevada, con 4,54 defuncións por cada mil nacementos, acadando en Lugo un valor de 3,44 falementos e en Ourense os 2,94 mortos por cada mil nacementos.

En 2006 producíronse en Galicia un total de 29.375 defuncións, oito menos que no ano anterior, representando o 7,9% do total de defuncións habidas en España no último ano. Todas as provincias agás A Coruña presentan unha caída do número de falecementos, rexistrando Ourense e Pontevedra os maiores descensos, con case 200 falecementos menos. Tras esta evolución, A Coruña rexistrou en 2006 un total de 12.003 falecementos, seguida de Pontevedra con 8.212 mortes, e Lugo e Ourense, con 4.670 e 4.490 defuncións, respectivamente.

A evolución dos nacementos e das defuncións explica a evolución do crecemento vexetativo. Mentres que no conxunto do Estado o saldo é positivo (109.835), Galicia rexistra o valor negativo máis notorio de todas as comunidades autónomas (-7.906). A diferenza do acontecido no ano anterior, en 2006 o saldo vexetativo é negativo en tres das catro provincias, acadando Pontevedra un saldo positivo de 155.

Ao contrario do que acontece no ano 2005, en Galicia mantense o número de **interrupcións voluntarias de embarazo**, acadando as 4,43 interrupcións por cada 1.000 mulleres entre 15 e 44

Número medio de fillos por muller en Galicia e España 2002-06

	2002	2003	2004	2005	2006 (1)
Galicia	0,95	1,00	1,00	1,02	1,03
A Coruña	0,93	0,98	1,00	1,02	1,04
Lugo	0,81	0,87	0,85	0,89	0,88
Ourense	0,82	0,92	0,86	0,87	0,92
Pontevedra	1,06	1,09	1,10	1,11	1,12
España	1,26	1,31	1,33	1,35	1,37

(1) datos provisionais

Fonte: INE, Indicadores demográficos básicos

○ 1.5.6.

Taxas (1) de nupcialidade, natalidade e mortalidade nas CC.AA. 2005-06 (2)

	Nupcialidade		Natalidade		Mortalidade	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Andalucía	5,44	5,47	11,87	12,17	8,52	7,97
Aragón	4,54	4,49	9,29	9,74	10,94	10,24
Asturias	4,63	5,00	7,07	7,28	12,00	11,64
Baleares	4,39	4,19	11,24	11,68	7,57	7,83
Canarias	3,49	3,44	10,42	10,41	6,63	6,56
Cantabria	5,19	5,42	9,50	9,12	9,69	9,94
Castela e León	3,98	4,79	7,85	7,98	11,11	10,35
Castela - A Mancha	4,80	5,25	10,14	10,21	9,62	8,83
Cataluña	4,69	4,68	11,63	11,73	9,01	8,35
C. Valenciana	5,25	4,83	11,05	11,25	8,79	8,39
Extremadura	4,29	5,02	9,34	9,58	10,44	9,42
Galicia	4,03	4,42	7,77	7,89	10,82	10,80
Madrid	4,83	3,99	11,80	11,98	6,95	6,76
Murcia	5,06	4,77	13,15	13,43	7,54	7,25
Navarra	4,57	4,61	10,52	10,80	8,89	8,52
País Vasco	4,53	4,45	9,34	9,56	9,21	8,68
A Ríoxa	4,73	4,66	10,21	10,01	9,62	8,65
Ceuta	5,06	4,42	14,92	19,70	6,96	6,42
Melilla	4,84	5,57	15,16	20,38	6,20	6,68
España	4,80	4,70	10,75	10,92	8,93	8,42

(1) Tódalas taxas son por 1.000 habitantes

(2) Os datos de 2005 son definitivos e os datos de 2006 son provisionais

Fonte: INE, Movimiento Natural de la Población

○ 1.5.7.

Matrimonios, nacementos, defuncións e crecemento vexetativo en Galicia e España 2005-06 (1)

	Matrimonios		Nacementos		Defuncións		Crecemento vexetativo	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
A Coruña	4.710	5.043	8.816	9.030	11.463	12.003	-2.647	-2.973
Lugo	1.075	1.244	2.066	2.038	4.832	4.670	-2.766	-2.632
Ourense	1.119	1.338	1.911	2.034	4.682	4.490	-2.771	-2.456
Pontevedra	4.072	4.481	8.304	8.367	8.406	8.212	-102	155
Total	10.976	12.106	21.097	21.469	29.383	29.375	-8.286	-7.906
España	209.415	211.818	466.371	481.102	387.355	371.267	79.016	109.835

(1) Os datos de 2005 son definitivos e os datos de 2006 son provisionais

Fonte: INE, Movimiento natural de la población

○ 1.5.8.

Taxa(1) de mortalidade infantil en Galicia e España 2004-06

(2)

	2004	2005	2006
Galicia	3,15	3,18	3,54
A Coruña	3,16	3,86	4,54
Lugo	3,99	1,94	2,94
Ourense	3,16	1,57	3,44
Pontevedra	2,94	3,13	2,63
España	3,99	3,78	3,77

(1) mortalidade infantil por cada 1.000 nacementos

(2) Ano 2006: datos provisionais

Fonte: INE, Demografía y población

○ 1.5.9.

1.5.

7

**Interrupcións voluntarias do embarazo nas CC.AA 2004-05:
distribución segundo C.A. de residencia ⁽¹⁾**

	2004	2005
Andalucía	8,98	9,99
Aragón	10,10	10,92
Asturias	8,55	8,27
Baleares	12,38	12,57
Canarias	6,23	7,23
Cantabria	4,51	4,42
Castela - A Mancha	5,79	6,65
Castela e León	5,80	5,86
Cataluña	10,89	11,46
Comunidade Valenciana	8,60	9,10
Extremadura	5,19	5,26
Galicia	4,47	4,43
Madrid	12,03	12,81
Murcia	10,48	11,70
Navarra	5,22	5,21
País Vasco	4,47	5,42
A Ríoxa	7,58	8,22
Ceuta e Melilla	3,10	3,25
Total	8,94	9,60

(1) Taxas por 1.000 mulleres entre 15 e 44 anos

○ 1.5.10.

Títulos de familia numerosa en vigor a 31 de decembro 2006

	categoria xeral	categoria especial	Total
A Coruña	6.604	377	6.981
Lugo	1.529	134	1.663
Ourense	1.314	136	1.450
Pontevedra	6.384	506	6.890
Total	15.831	1.153	16.984

Fonte: Vicepresidencia da Igualdade e do Benestar, Muller e Xuventude

○ 1.5.11.

anos no ano 2005 (último dato dispoñible). Comparado co resto das comunidades autónomas, **cadro 1.5.10.**, Galicia continúa sendo unha das comunidades con menor número de interrupcións por cada mil mulleres entre 15 e 44 anos, tras Cantabria (4,42) e Ceuta e Melilla (3,25).

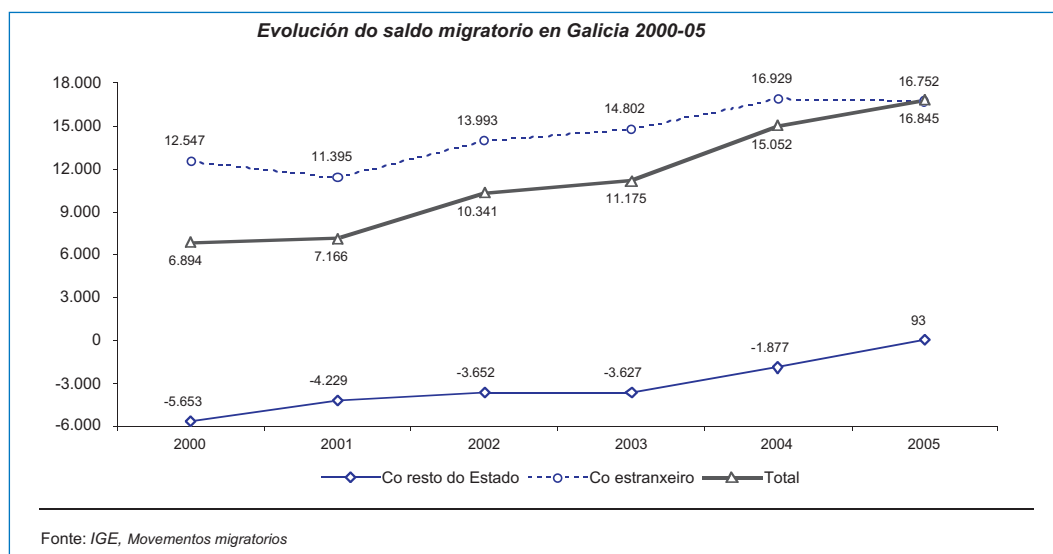
O número de títulos de familia numerosa en vigor a 31 de decembro de 2006 ascendeu a 16.984 títulos, dos que 15.831 son títulos de categoría xeral. Atendendo á súa distribución provincial, A Coruña e Pontevedra son as que teñen un maior número de títulos expedidos, con 6.981 e 6.890 títulos respectivamente, o que supón que ambas as dúas provincias acollen o 82,1% do total de títulos de familia numerosa en vigor.

Movementos migratorios

O saldo migratorio en Galicia continuou coa súa tendencia crecente, acadando no derradeiro ano un valor positivo de 16.845. O **cadro 1.5.12.** indica que este saldo é resultado dun saldo positivo no caso das migracións co estranxeiro (16.752 movementos) e, por primeira vez dende o ano 2000, dun saldo positivo co resto do Estado (93 movementos).

Os fluxos migratorios de idades comprendidas entre 16 e 44 anos representan o 63,1% do total de emigracións e o 60,8% das inmigracións. Todos os grupos de idades, tanto no caso dos homes coma das mulleres, presentan en 2005 un saldo migratorio positivo.

Mentres que as provincias de A Coruña e Pontevedra acollen máis das tres cuartas partes

1.5.12.

dos fluxos migratorios (a poboación total nestas provincias supón o 74,8% da poboación galega), a provincia de Ourense é a que maior número de saídas ten por cada mil habitantes, con 34,4 emigracións (a media galega é de 29,5 saídas por cada mil habitantes), seguida de A Coruña, con 32,2 emigracións. No caso das entradas nos concellos galegos, Ourense e A Coruña presentan 39,2 e 38,3 saídas por cada mil habitantes, respectivamente.

Á hora de analizar os movementos residenciais consideraranse, en primeiro lugar, os fluxos migratorios producidos entre concellos galegos, para posteriormente centrarse nos fluxos coas outras comunidades españolas e os fluxos migratorios de Galicia fóra de España.

O número total de **migracións internas** (dentro da mesma comunidade autónoma) ascendeu en 2005 (último ano dispoñible) a 58.931, o que representa 21,3 migracións por cada mil habitantes. Entre as características destes fluxos migratorios cómpre salientar, dunha banda, que as variacións residenciais dentro de Galicia se producen, na súa meirande parte, dentro da mesma provincia (82,4%). Doutra, no que á mobilidade interprovincial se refire, mantense as saídas dende Lugo e Ourense cara a A Coruña e Pontevedra.

No que atinxe ás características dos migrantes, tres de cada dez movementos migratorios corresponden a fluxos de idades entre 25 e 34 anos, relación que sería de case setenta e cinco de cada cen no caso das idades comprendidas entre 16 e 64 anos. Os fluxos migratorios seguen caracterizándose no ano 2005 por un maior protagonismo das mulleres, que representan o 51,3% das migracións. Esta porcentaxe segue sendo máis elevada no caso das persoas con máis de 65 anos, co 58,8%, e no das mulleres con idades comprendidas entre 16 e 24 anos e 25 e 44 anos, ao representar o 56,4% e 52,6%, respectivamente.

No concernente ás migracións externas, os **fluxos migratorios co resto das comunidades autónomas** presentan por primeira vez dende o ano 2000 un saldo positivo. O número total de migracións cara ás outras CC.AA. ascendeu a 19.509, mentres que as procedentes doutras comunidades autónomas acadou as 19.602. En relación aos saldos coas comunidades autónomas españolas, o **cadro 1.5.13.** reflicte que Galicia presenta un saldo positivo con Madrid, Castela e León, País Vasco, Asturias, Extremadura e Cantabria, ademais de Ceuta e Melilla.

Tanto no caso das saídas como das entradas, rexístrase un lixeiro predominio dos homes, xa que o 51,9% dos inmigrantes e o 52% dos emigrantes cara o resto do Estado son homes. A tendendo á distribución segundo idades, cómpre salientar que o saldo positivo rexístrase en todos os grupos de idade agás os comprendidos entre 16 e 34 anos. Asemade, mantense o predominio das mulleres no caso das persoas con idades comprendidas entre 16 e 24 anos e de máis de 65 anos.

Movements migratorios en Galicia 2004-05

	Emigracións		Inmigracións		Saldo migratorio	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005
Total	79.957	81.521	95.009	98.366	15.052	16.845
Migracións internas	57.312	58.931	57.312	58.931		
A mesma provincia	46.903	48.560	46.903	48.560		
A mesma comarca	25.938	26.731	25.938	26.731		
Outra comarca	20.965	21.829	20.965	21.829		
A outra provincia galega	10.409	10.371	10.409	10.371		
Migracións externas	22.645	22.590	37.697	39.435	15.052	16.845
Resto de España	20.208	19.509	18.331	19.602	-1.877	93
Andalucía	1.747	1.487	1.370	1.358	-377	-129
Aragón	387	387	292	350	-95	-37
Asturias	995	1.022	1.075	1.224	80	202
Balears	1.071	1.021	895	942	-176	-79
Canarias	4.168	3.945	3.408	3.635	-760	-310
Cantabria	264	296	220	297	-44	1
Castela e León	1.371	1.435	1.685	1.833	314	398
Castela-A Mancha	401	460	352	421	-49	-39
Cataluña	2.905	2.820	2.589	2.796	-316	-24
Extremadura	191	161	180	181	-11	20
Madrid	3.219	3.109	3.397	3.514	178	405
Murcia	396	409	299	302	-97	-107
Navarra	228	260	207	191	-21	-69
C. Valenciana	1.644	1.535	967	1.030	-677	-505
País Vasco	999	953	1.160	1.297	161	344
A Ríoxa	148	150	135	145	-13	-5
Ceuta	31	25	48	45	17	20
Melilla	43	34	52	41	9	7
Estranxeiro	2.437	3.081	19.366	19.833	16.929	16.752

Fonte: IGE, Movementos migratorios

○ 1.5.13.

Movements migratorios en Galicia 2005: distribución segundo provincias

	Emigracións				Inmigracións			
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
Total	36.267	8.427	11.690	25.137	43.182	10.266	13.319	31.599
Migracións internas	27.062	6.026	8.412	17.431	27.751	5.709	7.836	17.635
A mesma provincia	23.899	4.173	6.303	14.185	23.899	4.173	6.303	14.185
A outra provincia galega	3.163	1.853	2.109	3.246	3.852	1.536	1.533	3.450
Migracións externas	9.205	2.401	3.278	7.706	15.431	4.557	5.483	13.964
Resto de España	7.787	2.209	2.826	6.687	7.870	2.586	2.590	6.556
Andalucía	694	128	153	512	677	98	122	461
Aragón	175	30	48	134	164	48	49	89
Asturias	361	342	98	221	460	401	101	262
Balears	448	87	118	368	434	61	64	383
Canarias	1.621	256	318	1.750	1.602	191	251	1.591
Cantabria	140	55	25	76	137	45	19	96
Castela e León	519	178	351	387	648	231	379	575
Castela-A Mancha	191	70	70	129	180	50	61	130
Cataluña	1.047	373	554	846	887	562	545	802
Extremadura	47	20	37	57	73	23	17	68
Madrid	1.213	361	478	1.057	1.390	557	433	1.134
Murcia	217	19	38	135	158	23	29	92
Navarra	100	22	36	102	65	33	31	62
C. Valenciana	594	135	230	576	382	94	159	395
País Vasco	332	113	227	281	512	152	299	334
A Ríoxa	55	18	41	36	60	11	24	50
Ceuta	12	2	-	11	23	4	3	15
Melilla	21	-	4	9	18	2	4	17
Estranxeiro	1.418	192	452	1.019	7.561	1.971	2.893	7.408

Fonte: IGE, Movementos migratorios

○ 1.5.14.

Inmigracións 2005: distribución segundo tipo de migración, sexo e idade

Homes							
	Total	Inmigración interna		Inmigración externa			
		Da mesma provincia	Doutra provincia	Doutra C.A.		Do estranxeiro	
Total	48.947	28.713	23.627	5.086	20.234	10.182	10.052
< 16 anos	8.159	5.058	4.345	713	3.101	1.470	1.631
16 - 24 anos	6.053	3.243	2.759	484	2.810	1.176	1.634
25 - 34 anos	14.279	8.523	6.913	1.610	5.756	3.212	2.544
35 - 44 anos	9.083	5.453	4.426	1.027	3.630	1.927	1.703
45 - 54 anos	4.567	2.610	2.148	462	1.957	944	1.013
55 - 64 anos	3.169	1.675	1.353	322	1.494	676	818
Maiores 65 anos	3.637	2.151	1.683	468	1.486	777	709

Mulleres							
	Total	Inmigración interna		Inmigración externa			
		Da mesma provincia	Doutra provincia	Doutra C.A.		Do estranxeiro	
Total	49.419	30.218	24.933	5.285	19.201	9.420	9.781
< 16 anos	7.691	4.749	4.087	662	2.942	1.371	1.571
16 - 24 anos	7.436	4.193	3.467	726	3.243	1.298	1.945
25 - 34 anos	15.200	9.447	7.755	1.692	5.753	3.155	2.598
35 - 44 anos	7.764	5.008	4.139	869	2.756	1.400	1.356
45 - 54 anos	3.874	2.310	1.943	367	1.564	703	861
55 - 64 anos	2.796	1.444	1.165	279	1.352	558	794
Maiores 65 anos	4.658	3.067	2.377	690	1.591	935	656

Total							
	Total	Inmigración interna		Inmigración externa			
		Da mesma provincia	Doutra provincia	Doutra C.A.		Do estranxeiro	
Total	98.366	58.931	48.560	10.371	39.435	19.602	19.833
< 16 anos	15.850	9.807	8.432	1.375	6.043	2.841	3.202
16 - 24 anos	13.489	7.436	6.226	1.210	6.053	2.474	3.579
25 - 34 anos	29.479	17.970	14.668	3.302	11.509	6.367	5.142
35 - 44 anos	16.847	10.461	8.565	1.896	6.386	3.327	3.059
45 - 54 anos	8.441	4.920	4.091	829	3.521	1.647	1.874
55 - 64 anos	5.965	3.119	2.518	601	2.846	1.234	1.612
Maiores 65 anos	8.295	5.218	4.060	1.158	3.077	1.712	1.365

Fonte: IGE, Movements migratorios

○ 1.5.15.

No ano 2005 non se producen cambios significativos en canto aos principais destinos e orixes destes fluxos migratorios co resto do Estado. Dunha banda, Canarias, Madrid e Cataluña seguen acoillendo máis da metade das saídas galegas cara o resto de España (o 50,6%) e das inmigracións procedentes do resto do Estado (50,7%).

Doutra, ao igual que para o conxunto de Galicia, en A Coruña e Pontevedra as devanditas tres comunidades autónomas son o principal destino e orixe destes fluxos migratorios. Pola contra, Cataluña e Madrid son as comunidades que presentan un maior peso dos fluxos migratorios de entrada e de saída en Lugo e Ourense, seguidas de Asturias no primeiro caso e de Castela e León, en Ourense.

No que atinxe ao número de **movements migratorios co estranxeiro**, un total de 19.833 persoas procedentes do estranxeiro estableceron a súa residencia en Galicia e 3.081 persoas residentes en municipios galegos deixaron estes concellos para ir ao estranxeiro. Comparado co ano anterior, o **cadro 1.5.13.** amosa unha medra tanto das inmigracións procedentes do estranxeiro como das saídas de Galicia, rexistrándose unha lixeira caída do saldo migratorio positivo, que acada un valor de 16.752.

No último ano, o 29,1% das inmigracións procedentes do estranxeiro son de nacionalidade española (5.776 persoas), mentres no conxunto do Estado, esta porcentaxe ascende ao 5,1%. Galicia sitúase coma a segunda comunidade autónoma, tras Madrid, que recibe máis españois procedentes do estranxeiro, co 15,8% do número total de españois procedentes do estranxeiro. Fronte ao elevado peso relativo da inmigración estranxeira de nacionalidade española no conxun-

1.5.

11

Emigracións 2005: distribución segundo tipo de migración, sexo e idade

Homes							
	Total	Emigración interna		Emigración externa			
		A mesma provincia	A outra provincia	A outra C.A.		Ao estranxeiro	
Total	40.433	28.713	23.627	5.086	11.720	10.135	1.585
< 16 anos	6.451	5.058	4.345	713	1.393	1.268	125
16 - 24 anos	5.045	3.243	2.759	484	1.802	1.617	185
25 - 34 anos	12.707	8.523	6.913	1.610	4.184	3.749	435
35 - 44 anos	7.531	5.453	4.426	1.027	2.078	1.828	250
45 - 54 anos	3.607	2.610	2.148	462	997	796	201
55 - 64 anos	2.272	1.675	1.353	322	597	430	167
Maiores 65 anos	2.820	2.151	1.683	468	669	447	222

Mulleres							
	Total	Emigración interna		Emigración externa			
		A mesma provincia	A outra provincia	A outra C.A.		Ao estranxeiro	
Total	41.088	30.218	24.933	5.285	10.870	9.374	1.496
< 16 anos	6.003	4.749	4.087	662	1.254	1.150	104
16 - 24 anos	6.105	4.193	3.467	726	1.912	1.675	237
25 - 34 anos	13.383	9.447	7.755	1.692	3.936	3.445	491
35 - 44 anos	6.634	5.008	4.139	869	1.626	1.408	218
45 - 54 anos	2.991	2.310	1.943	367	681	559	122
55 - 64 anos	1.958	1.444	1.165	279	514	365	149
Maiores 65 anos	4.014	3.067	2.377	690	947	772	175

Total							
	Total	Emigración interna		Emigración externa			
		A mesma provincia	A outra provincia	A outra C.A.		Ao estranxeiro	
Total	81.521	58.931	48.560	10.371	22.590	19.509	3.081
< 16 anos	12.454	9.807	8.432	1.375	2.647	2.418	229
16 - 24 anos	11.150	7.436	6.226	1.210	3.714	3.292	422
25 - 34 anos	26.090	17.970	14.668	3.302	8.120	7.194	926
35 - 44 anos	14.165	10.461	8.565	1.896	3.704	3.236	468
45 - 54 anos	6.598	4.920	4.091	829	1.678	1.355	323
55 - 64 anos	4.230	3.119	2.518	601	1.111	795	316
Maiores 65 anos	6.834	5.218	4.060	1.158	1.616	1.219	397

Fonte: IGE, Movements migratorios

1.5.16.

to do Estado, a importancia relativa de estranxeiros que chegan a Galicia é do 2,1%.

Os datos da *Estadística de variaciones residenciales* amosan unha certa equiparación no protagonismo da inmigración masculina e feminina. No caso das inmigracións de estranxeiros, cómpre salientar que, a diferenza do acontecido no caso das inmigracións de persoas de nacionalidade española, existe un maior protagonismo por parte das mulleres. No que atinxe ás inmigracións de persoas de nacionalidade estranxeira, en 2005 as mulleres representan o 50,3%, en tanto que no caso das inmigracións por parte de españois, esta porcentaxe era do 46,9%.

En relación aos países de procedencia, os cinco países máis importantes en canto ao número de inmigracións son Brasil, con 2.385, Venezuela, con 1.539 migracións, Suíza, con 1.512, Arxentina, con 1.291 e Portugal, con 1.281 migracións. No que atinxe ás inmigracións de persoas con nacionalidade española, as máis numerosas son as procedentes de Suíza e Venezuela, en tanto que no caso da nacionalidade estranxeira, os primeiros países de procedencia son Brasil e Portugal.

No concernente á distribución por idades das inmigracións do estranxeiro, o **cadro 1.5.15** reflicte o predominio das inmigracións das persoas con idades comprendidas entre 25 e 34 anos, que supoñen o 25,9% do total destes fluxos migratorios (catro puntos porcentuais menos que o peso relativo correspondente ao número total de inmigracións) e entre 16 e 24 anos, que representan o 18% do total destes movementos (13,7% no caso do volume total de inmigracións).

1.5.

Ao igual que acontece coas inmigracións, en 2005 mantense o lixeiro predominio das emi-

Inmigracións de retorno ao concello de nacemento 2004-05: distribución segundo tipo de migración

	2004				
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Total	7.558	1.956	2.953	5.373	17.840
Inmigración interna	4.654	1.256	1.798	2.988	10.696
Da mesma provincia	4.195	834	1.367	2.550	8.946
Doutra provincia	459	422	431	438	1.750
Inmigración externa	2.904	700	1.155	2.385	7.144
Doutra C.A.	1.869	549	678	1.675	4.771
Do estranxeiro	1.035	151	477	710	2.373
	2005				
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Total	7.369	1.870	2.910	5.553	17.702
Inmigración interna	4.753	1.257	1.713	3.118	10.841
Da mesma provincia	4.329	868	1.327	2.630	9.154
Doutra provincia	424	389	386	488	1.687
Inmigración externa	2.616	613	1.197	2.435	6.861
Doutra C.A.	1.742	512	729	1.802	4.785
Do estranxeiro	874	101	468	633	2.076

Fonte: IGE, Movements migratorios

1.5.17.

gracións dos homes cara ao estranxeiro, que representan o 51,4% das persoas que saen ao estranxeiro. Dos 3.081 movementos migratorios cara ao exterior acontecidos nese ano, 1.585 corresponderon a homes e as 1.496 restantes a mulleres. Con todo, este lixeiro predominio non se dá en tódolos estratos de idade xa que o volume destas migracións no caso das mulleres segue sendo superior entre as persoas con idades comprendidas entre 16 e 34 anos.

Un último aspecto a ter en conta á hora de analizar aos fluxos migratorios é o das **inmigracións de retorno** ao concello de nacemento. Estes fluxos volveron a descender no ano 2005 (último dato dispoñible) ata acadar os 17.840 movementos (un 0,8% menos que en 2004), dos que 10.841 corresponden á inmigración interna e 6.861 movementos migratorios, á inmigración externa.

As provincias de A Coruña e Pontevedra son as que acollen o maior número de inmigracións de retorno, con 7.369 e 5.553 fluxos migratorios, o que representa o 73% do conxunto destas migracións. Comparado co acontecido no ano anterior, todas as provincias galegas, agás Pontevedra, cun nivel de fluxos migratorios un 3,4% superior ao do ano anterior, presentan un descenso do volume total de inmigracións de retorno. En termos relativos, Lugo e A Coruña foron as provincias que experimentaron as maiores caídas, cun 4,4% (86 inmigracións menos) e 2,5% (189 inmigracións de retorno menos), respectivamente.

No que atinxe á distribución segundo tipo de migración, a provincia de Pontevedra, a diferenza do que acontece en Ourense, presenta unha medra do volume de inmigración interna, tanto da procedente de concellos da mesma provincia coma doutras provincias. Por contra, A Coruña e Lugo experimentan tan só unha caída das migracións doutras provincias.

Canto ás inmigracións de retorno procedentes doutras comunidades autónomas e do estranxeiro, estas descenderon en conxunto un 4% ata acadar as 6.861 migracións no ano 2005. Dunha banda, as procedentes doutras comunidades autónomas acadaron os 4.785 movementos, un 0,3% máis que no ano anterior. Doutra, os fluxos migratorios procedentes do estranxeiro descenderon ata as 2.076 migracións, un 12,5% menos que no ano anterior. Atendendo á distribución provincial, o **cadro 1.5.17.** reflicte unha caída, nas catro provincias galegas, das inmigracións procedentes do estranxeiro, mentres que no caso das inmigracións procedentes doutras CC.AA. este descenso se produce tan só en A Coruña e Lugo. ■

1.6.

converxencia e competitividade

Ao longo do período 2000-2006 Galicia experimentou unhas taxas de crecemento medias anuais acumulativas da súa produción, emprego e poboación inferiores ás medias españolas. Os datos da *Contabilidad regional de España* (fonte INE) reflicten que a economía galega presenta taxas de crecemento medio do 3,1%, dúas décimas menos que a media española. Este diferencial aumenta ata un punto porcentual no caso do número de traballadores afiliados en alta laboral na Seguridade Social (o crecemento medio en Galicia foi do 2,8% en Galicia fronte aos 3,8% de media en España), e ata o punto e medio no caso da poboación empadroada (medra un 0,2% de media en Galicia e 1,7% no conxunto do Estado).

Tendo en conta esta evolución, o **cadro 1.6.1.** reflicte o descenso da importancia relativa da poboación galega, e en menor medida do emprego, no total estatal. Asemade, amosa que a produción galega, medida en termos do PIB a prezos de mercado (prezos correntes), se mantén constante ao longo dos seis anos considerados.

Tomando como indicador de converxencia da economía galega á española e á europea (UE-27) o PIB per cápita, se se considera a media española = 100, este acadou en 2006 un valor de 82,8, máis de cinco puntos porcentuais por riba do valor do ano 2001. En relación á media dos vinte e sete países europeos (UE = 100), o PIB nominal por habitante acadou en Galicia un valor de 81,0, situándose este indicador nos 100,7 puntos no conxunto do Estado.

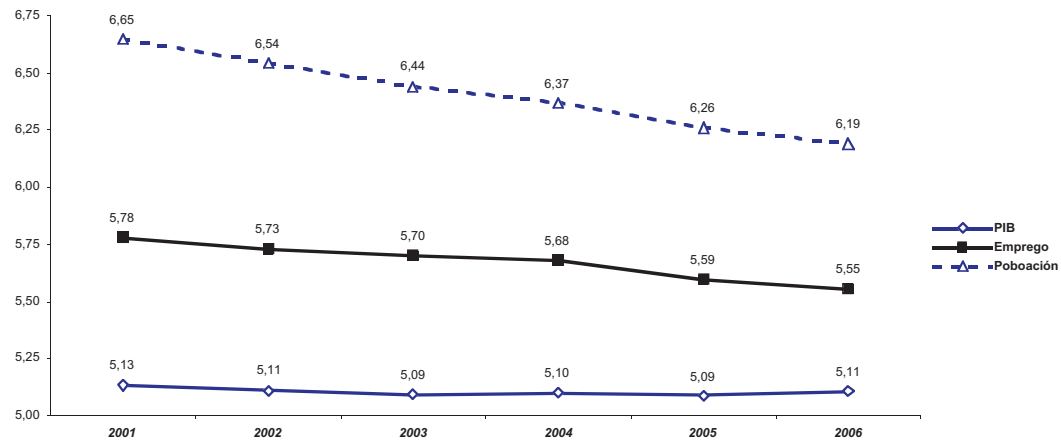
Se medimos a converxencia coa media estatal a través dun indicador sintético de competitividade, que incluíría un total de 22 indicadores relacionados coa potencialidade e desenvolvemento económico, Galicia mantén entre os anos 2003 e 2005 (anos en que se dispón de valores para todos os indicadores seleccionados) o diferencial coa media do Estado, ao acadar en 2005 un valor de 90,4 (España = 100), dúas décimas máis que en 2003.

Converxencia coa media estatal

Ao longo do ano 2006, Galicia presentou un crecemento medio do seu PIB a prezos de mercado (prezos constantes) do 4,1%, dúas décimas por riba do experimentado polo conxunto do Estado (fonte INE). Esta medra foi nove décimas superior á taxa media de crecemento da economía galega no ano anterior.

O indicador PIB rexionalizable per cápita amosa que no último ano continúa o proceso de achegamento á media española. No último ano, este indicador acada os 82,8 puntos (media española = 100), un punto e catro décimas superior ao rexistrado no ano anterior. Comparado coa situación do ano 2001, o PIB por habitante medra dende o 77,6% ata os devanditos 82,4%.

Participación da produción⁽¹⁾, a poboación e o emprego ⁽²⁾ galego no total español 2001-06

(1) PIB a prezos de mercado. Prezos correntes

(2) Poboación afiliada á Seguridade Social

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do INE

1.6.1.

Converxencia das CC.AA. en termos de PIB por habitante fronte a España e a Unión Europea

	PIBR por habitante (1)					PIB por habitante (poder de compra)				
	2001	2005	2006	06-00	06-05	2000	2003	2004	04-00	04-03
	(media española= 100)					(media UE-27=100)				
	(variación absoluta)					(variación absoluta)				
Andalucía	74,0	77,6	77,9	3,9	0,2	71,3	77,0	77,6	6,3	0,6
Aragón	104,5	106,8	107,4	2,9	0,6	101,1	107,8	107,4	6,3	-0,4
Asturias	84,3	88,2	89,7	5,4	1,5	80,8	86,3	87,0	6,2	0,7
Baleares	121,5	111,6	110,4	-11,1	-1,2	119,1	115,8	114,3	-4,8	-1,5
Canarias	94,3	90,8	89,9	-4,4	-0,9	91,7	94,4	92,8	1,1	-1,6
Cantabria	95,1	98,1	98,8	3,7	0,7	90,4	97,5	98,1	7,6	0,6
Castela e León	90,6	94,6	95,9	5,3	1,3	87,5	93,8	94,9	7,3	1,0
Castela-A Mancha	78,6	78,4	78,3	-0,3	-0,1	76,0	79,6	79,1	3,1	-0,5
Cataluña	122,0	118,8	117,9	-4,0	-0,8	117,8	121,6	120,5	2,6	-1,2
C. Valenciana	96,6	91,9	91,4	-5,3	-0,5	93,3	95,2	93,9	0,6	-1,4
Estremadura	63,8	67,6	68,0	4,1	0,4	61,6	66,3	67,1	5,5	0,7
Galicia	77,6	81,4	82,8	5,2	1,4	75,2	80,0	81,0	5,8	1,0
A Coruña	79,5					77,3	83,8	84,8	7,5	1,0
Lugo	74,7					71,7	75,2	75,8	4,1	0,5
Ourense	71,5					68,0	73,9	73,0	5,1	-0,9
Pontevedra	78,7					76,7	79,5	81,3	4,6	1,8
Madrid	135,0	131,0	130,2	-4,8	-0,7	131,5	133,3	132,1	0,7	-1,1
Murcia	83,8	83,6	83,1	-0,8	-0,9	81,1	85,4	84,4	3,2	4,2
Navarra	125,9	126,2	125,8	-0,1	-0,2	123,1	126,9	126,7	3,6	3,8
País Vasco	122,6	126,5	128,0	5,4	2,6	118,5	124,6	125,4	6,9	6,1
A Rioxa	111,9	107,0	106,1	-5,9	-3,1	110,2	111,5	109,4	-0,8	1,4
Ceuta	84,2	91,1	91,1	6,9	3,0	82,4	89,4	90,4	7,9	6,9
Melilla	83,0	89,8	90,0	7,0	4,3	81,7	86,3	87,9	6,3	4,7
Total	100	100	100			96,7	101,0	100,7	4,0	4,3

(1) Datos de INE, Contabilidad Regional de España base 2000. Serie 2000-2006 (prezos correntes)

(2) Datos provisionais

Fonte: INE, Contabilidad Regional de España, e Eurostat

1.6.2.

Renda familiar bruta en poder de compra nas CC.AA. 2000-06

	2000	2006	2000	2006	Diferencial 2006 - 2000	
	(en €)		(media española= 100)		(en €)	(puntos porcentuais)
Andalucía	9.595	9.977	79,9	80,8	382	0,9
Aragón	13.420	13.760	111,8	111,5	340	-0,3
Asturias	11.202	11.753	93,3	95,2	551	1,9
Baleares	13.801	13.955	115,0	113,1	154	-1,9
Canarias	11.261	11.544	93,8	93,5	283	-0,3
Cantabria	12.041	12.467	100,3	101,0	426	0,7
Castela-A Mancha	11.061	11.410	92,2	92,4	349	0,3
Castela e León	12.087	12.791	100,7	103,6	704	2,9
Cataluña	13.470	13.643	112,2	110,5	173	-1,7
C. Valenciana	11.449	11.611	95,4	94,1	162	-1,3
Extremadura	9.603	10.048	80,0	81,4	445	1,4
Galicia	10.636	11.004	88,6	89,2	368	0,5
Madrid	14.482	14.852	120,7	120,3	370	-0,3
Murcia	10.321	10.563	86,0	85,6	242	-0,4
Navarra	14.686	14.967	122,4	121,3	281	-1,1
País Vasco	14.125	14.538	117,7	117,8	413	0,1
A Ríoxa	13.720	13.750	114,3	111,4	30	-2,9
Ceuta	11.124	11.294	92,7	91,5	170	-1,2
Melilla	11.316	11.711	94,3	94,9	395	0,6
Total	12.003	12.343	100	100	340	

Fonte: Funcas, Cuadernos de Información Económica

○ 1.6.3.

Indicador de competitividade rexional nas CC.AA. 2003-05 ⁽¹⁾

	2003	2004	2005
	(España = 100)		
Andalucía	78,1	78,4	77,1
Aragón	109,0	106,9	107,9
Asturias	83,0	83,3	85,5
Baleares	72,5	72,0	74,8
Canarias	71,2	71,8	72,0
Cantabria	84,2	87,4	87,9
Castela e León	99,0	100,8	100,0
Castela-A Mancha	85,2	82,3	85,5
Cataluña	117,8	117,8	116,4
C. Valenciana	92,5	92,4	92,1
Extremadura	66,0	66,5	69,4
Galicia	90,2	87,3	90,4
Madrid	134,7	135,3	134,8
Murcia	85,6	83,9	85,2
Navarra	126,9	132,0	131,1
País Vasco	124,6	127,1	126,7
A Ríoxa	92,3	92,6	91,3

(1) O indicador de competitividade rexional está composto polos 22 indicadores recollidos no cadro 1.6.6.

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de IGE; INE; Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales; Ministerio de Fomento; Oficina Española de Patentes y Marcas; Instituto Español de Comercio Exterior; e CEPREDE (Centro de Predicción Económica).

○ 1.6.4.

Galicia segue sendo a cuarta comunidade co menor valor do PIB rexionalizable per cápita, tan só por riba do rexistrado nas comunidades autónomas de Extremadura (68,0% en 2006), Andalucía (77,9% no último ano) e Castela-A Mancha (78,3%).

En canto ao indicador da Renda Familiar Bruta (RFB) en poder de compra, este ascendeu en 2006 nos 11.004 euros (368 máis que en 2000), o que representa o 89,2% da media estatal. Comparado coas outras CC.AA., Galicia é a cuarta comunidade autónoma con menor ratio, por diante de Andalucía, Extremadura e Murcia. Comparado coa situación de 2000, o **cadro 1.6.3.** indica que, en termos relativos, Galicia rexistrou un avance de medio punto porcentual, ao medrar dende os 88,6% dese ano aos devanditos 89,2%.

Atendendo ao **indicador sintético de competitividade**, elaborado a partir de 22 variables agrupadas en cinco grandes categorías –aspectos macroeconómicos, laborais, desenvolvemento

Indicador de competitividade rexional nas CC.AA. 2003-05 ⁽¹⁾: distribución segundo categoría

	Indicador sintético macroeconómico ⁽¹⁾			Indicador sintético laboral ⁽²⁾			Indicador sintético desenvolvemento empresarial ⁽³⁾			Indicador sintético infraestruturas e accesibilidade ⁽⁴⁾			Indicador sintético de innovación ⁽⁵⁾		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
	(España = 100)			(España = 100)			(España = 100)			(España = 100)			(España = 100)		
Andalucía	74,2	75,6	77,4	92,4	91,3	91,1	69,5	71,6	66,5	98,9	98,4	95,5	55,7	55,0	55,0
Aragón	111,1	109,3	107,9	103,7	102,4	100,7	98,7	98,4	100,8	111,6	110,7	113,4	119,7	113,6	116,9
Asturias	82,0	83,7	85,2	104,3	105,5	108,7	72,1	68,4	72,6	98,0	100,5	105,3	58,8	58,4	55,8
Baleares	83,9	84,1	81,9	86,1	84,4	87,3	39,3	44,4	51,8	75,3	73,7	81,9	78,0	73,2	71,1
Canarias	75,8	74,4	73,9	88,8	89,6	89,8	45,5	49,6	53,0	96,5	92,7	93,0	49,5	53,0	50,3
Cantabria	90,9	92,1	91,6	101,4	100,4	101,6	49,0	53,6	53,6	108,2	116,0	117,8	71,4	74,8	75,1
Castela e León	95,0	95,5	93,1	100,7	100,4	98,6	81,8	88,3	86,2	131,6	130,0	130,4	86,0	89,9	91,5
Castela-A Mancha	75,2	75,7	73,6	86,8	86,0	86,4	71,7	55,9	54,3	109,5	111,6	121,6	82,9	82,5	91,7
Cataluña	125,4	124,8	124,8	101,4	102,3	101,9	128,2	128,5	125,6	106,8	105,7	103,4	127,0	128,0	126,0
C. Valenciana	96,0	95,1	93,1	91,1	92,7	93,5	78,4	76,6	77,6	107,6	109,4	107,3	89,5	88,1	89,1
Extremadura	59,8	59,4	58,8	86,7	84,5	85,5	46,6	51,0	52,3	92,7	96,2	101,7	44,1	41,3	48,9
Galicia	97,3	96,8	101,2	93,2	92,8	95,2	92,4	83,0	88,2	98,0	95,1	96,0	70,1	68,8	71,4
Madrid	115,4	114,7	114,1	115,9	116,2	114,4	148,1	145,8	148,7	145,7	152,1	148,9	148,3	147,8	147,7
Murcia	95,3	95,3	99,4	89,1	89,4	88,8	66,6	66,1	71,8	113,7	110,9	107,7	63,0	57,8	58,4
Navarra	132,0	128,0	123,1	114,2	112,9	112,5	134,8	147,8	143,8	121,6	119,0	128,7	131,8	152,2	147,6
País Vasco	115,0	118,6	120,0	119,3	119,5	121,6	145,7	151,6	149,5	136,4	136,9	133,2	106,8	109,1	109,3
A Rioxa	93,3	90,4	88,4	98,9	100,4	97,8	79,3	80,0	80,6	121,8	122,0	117,3	68,2	70,0	72,6

(1) Calculábase a partir dos datos do PIB per cápita, produtividade e grao de apertura da economía ao exterior (terceiros países)

(2) Calculábase a partir do custo salarial por traballador e da ocupación

(3) Para o seu cálculo tense en conta a dinámica empresarial, o esforzo investidor en actividades de I+D e en innovación por parte das empresas e o número de traballadores en actividades de I+D por cada mil activos

(4) Para o seu cálculo tense en conta os datos sobre a infraestrutura básica (vías de alta capacidade / superficie / poboación / PIB), infraestrutura tecnolóxica, infraestrutura en equipamento e infraestrutura educacional

(5) Calculábase a partir dos datos que reflicten a actividade inventiva, o esforzo investidor total en I+D, a actividade comercial dos sectores de maior contido tecnolóxico e os considerados de alta e media tecnoloxía, e a porcentaxe de empresas TIC sobre o total de empresas

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de IGE; INE; Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales; Ministerio de Fomento; Oficina Española de Patentes y Marcas; Instituto Español de Comercio Exterior; e CEPREDE (Centro de Predicción Económica).

Indicador de competitividade rexional en Galicia 2000-05⁽¹⁾: distribución segundo tipo de indicador

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	(España = 100)					
Indicador sintético macroeconómico	93,3	95,5	95,9	97,3	96,8	101,2
PIB per cápita	77,7	77,6	78,3	79,2	80,4	81,4
Produtividade (PIB correntes / postos traballo)	89,4	88,7	89,3	90,0	91,3	91,0
Apertura exterior ((X+M) / PIB)	112,8	120,1	119,9	122,7	118,7	131,1
Indicador sintético laboral	92,8	91,7	92,3	93,2	92,8	95,2
Custo salarial por traballador	86,7	87,3	87,1	85,9	84,8	84,5
Ocupación (P. Ocupada / P. Activa)	88,3	88,3	90,5	95,1	96,6	101,9
Ocupación (P. Ocupada / P. maior de 16 anos con estudos superiores)	98,8	99,5	99,2	98,6	97,0	99,1
Indicador de desenvolvemento empresarial	76,6	74,5	80,8	92,4	83,0	88,2
Dinamicidade empresarial (nº empresas / 1.000 afiliados á S.S. no Réxime Xeral e Autónomos)	113,9	110,4	112,2	111,6	110,4	111,0
Gasto innovación empresarial / PIB	79,4			120,2	83,9	97,9
Gasto empresarial en I+D / PIB	42,2	39,5	56,3	59,7	55,4	62,9
Traballadores en I+D por 1.000 activos	71,2	73,6	73,9	78,0	82,3	80,9
Indicador sintético de infraestrutura e accesibilidade	102,4	99,1	96,9	98,0	95,1	96,0
Vías de alta capacidade sobre superficie	114,5	111,5	116,9	116,7	113,0	109,4
Vías de alta capacidade sobre poboación	100,7	99,6	106,0	107,1	105,5	103,3
Vías de alta capacidade sobre PIB	129,0	127,0	133,7	133,9	129,5	125,7
Infraestrutura tecnolóxica (% poboación que empregaron internet)	65,4	71,6	84,0	87,7	83,8	73,1
Infraestrutura equipamento (% fogares con ordenadores)			79,7	81,1	79,0	89,0
Infraestrutura equipamento (% fogares con conexión a internet)			70,6	67,1	62,0	74,8
Infraestrutura educacional (% poboación con estudos superiores)		85,9	87,4	92,3	93,0	96,9
Indicador sintético de innovación	62,9	65,0	68,3	70,1	68,8	71,4
Actividade inventiva (patentes vía nacional e modelos de utilidade por cada millón de	46,4	45,8	54,3	62,2	62,8	71,6
Esforzo investidor en I+D (% gasto en I+D sobre o PIB)	70,6	75,2	79,8	80,9	80,3	78,1
Act. comercial sectores maior contido tecnolóxico (1) (% act. comercial)	24,5	27,3	30,0	33,0	32,0	31,0
Act. comercial sectores media-alta tecnoloxía (2) (% act. comercial)	103,3	108,3	105,3	101,5	95,5	101,6
Empresas TIC (% empresas TIC sobre o total de empresas)	69,8	68,4	72,4	72,7	73,5	74,8

(1) Industria farmacéutica; Reactores nucleares, calderas e artefactos mecánicos; Máquinas e aparatos eléctricos.

(2) Industria farmacéutica; Reactores nucleares, calderas e artefactos mecánicos; Máquinas e aparatos eléctricos; vehículos e material para vías férreas ou similares; vehículos automóbiles, tractores, ciclos e demais vehículos terrestres, as súas partes e accesorios; Navegación aérea ou espacial; Navegación marítima ou fluvial; Instrumentos e aparatos de óptica, fotografía ou cinematografía, de medida, control ou de precisión; instrumentos e aparatos médico-cirúrxicos; as súas partes e accesorios; Reloxaría

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de IGE; INE; Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales; Ministerio de Fomento; Oficina Española de Patentes y Marcas; Instituto Español de Comercio Exterior; e CEPREDE (Centro de Predicción Económica).

1.6.6.

empresarial infraestruturas e accesibilidade e innovación-, a economía galega mantén entre os anos 2003 e 2005 (anos nos que se dispón de datos para todas as variables) o diferencial coa media estatal. Trala caída experimentada en 2004, este indicador acada no último ano en Galicia no 90,4 (media española = 100), dúas décimas máis que en 2003, situándose coma a novena comunidade autónoma con maior índice.

Por mor do comportamento da variable “apertura exterior”, o indicador sintético macroeconómico presenta en Galicia no ano 2005 un valor superior á media estatal. Pola contra, a economía galega presenta nas outras catro categorías consideradas, e nos tres anos da serie, valores por baixo da media española. Os datos recollidos no **cadro 1.6.5.** reflicten que o diferencial máis importante coa media estatal rexístrase no caso do indicador sintético de innovación, que acada un valor de 71,4 (base España = 100), seguido do correspondente ao desenvolvemento empresarial, cun valor de 88,2. Os indicadores sintéticos de infraestrutura e accesibilidade e o laboral, acadan valores próximos á media estatal: 96,0 e 95,2, respectivamente.

Comparado co acontecido no ano 2003, cómpre salientar a mellora experimentada nos indicadores sintéticos macroeconómicos, laboral e de innovación, descendendo os de desenvolvemento empresarial e de infraestruturas e accesibilidade. Os indicadores macroeconómico e laboral son os que experimentaron as maiores medras, con 3,9 e 2,0 puntos porcentuais, mentres que o de innovación o fixo en 1,4 puntos. Pola contra, a caída do indicador sintético de desenvolvemento empresarial é de máis de catro puntos porcentuais, e o de infraestruturas, de dous puntos.

No que atinxe á situación das vinte e dúas variables consideradas, o **cadro 1.6.6.** amosa que seis -o grao de apertura ao exterior, o dinamismo empresarial, os tres relativos ás infraestruturas básicas de transporte (vías de alta capacidade) e o da actividade comercial nos sectores de media-alta tecnoloxía- presentan en Galicia valores superiores á media estatal. Pola contra, as tres

variables con valores máis baixos son as da actividade comercial de sectores con maior contido tecnolóxico, a do gasto empresarial en I+D e a da actividade inventiva.

Converxencia coa media europea

O produto interior bruto por habitante en Galicia segue en 2004 (último ano dispoñible) por riba do 75% da media comunitaria, ao acadar un PIB per cápita equivalente ao 81,0% da media dos vinte e sete países da actual Unión Europea (100,7% no conxunto do Estado). Comparado co resto das CC.AA., Galicia segue sendo a terceira comunidade autónoma co menor índice, superando novamente a Estremadura (67,1%) e a Andalucía (77,6%).

Os datos recollidos no devandito **cadro 1.6.2.** indican que o proceso de converxencia non se produciu coa mesma intensidade nas distintas comunidades autónomas. No caso galego, o PIB per cápita mellora case seis puntos porcentuais entre os anos 2000 e 2004, pasando do 75,2% da media europea (UE-27) ao devandito 81,0% de 2004. No conxunto do Estado, tras unha medra de catro puntos porcentuais, o PIB por habitante sitúase no 100,7%.

A provincia de A Coruña, que é quen presenta a maior aproximación á media comunitaria, rexistra sempre valores superiores aos do conxunto da comunidade autónoma. Tras unha medra de 7,5 puntos porcentuais, o seu PIB per cápita sitúase no 84,8% da media dos vinte e sete países da UE. Séguelle Pontevedra, que tras unha mellora de case cinco puntos, supera en 2004 o 80% da media europea (81,3%). Por contra, Ourense sitúase nos tres anos considerados por baixo do 75% da media comunitaria (73,0% en 2004), mentres que Lugo supera lixeiramente ese nivel (75,8% nese ano). ■

2

empregoetecidoempresarial

2

O dinamismo da actividade económica galega ao longo do ano 2006 tivo a súa incidencia directa no mercado de traballo, se ben hai que destacar que non todo o incremento do PIB se trasladou ao mercado laboral. O número de persoas afiliadas á Seguridade Social medrou un 3,5% e o das persoas ocupadas un 3%, sendo a medra do PIB real do 4,1%. Ao mesmo tempo, cómpre matizar estes datos sinalando que no conxunto do Estado, cunha taxa de crecemento do PIB lixeiramente por baixo da media galega, experimentou unha creación de emprego moi superior: 4,3% no caso das afiliacións á Seguridade Social e 4,5% no das ocupacións.

A pesar desta dificultade da economía galega para crear emprego en comparación co conxunto do Estado, os datos da EPA reflicten un comportamento positivo do mercado laboral galego xa que ao longo do ano 2006 se produciu unha medra das taxas de ocupación e actividade, así como un descenso da taxa de desemprego. Dunha banda, a taxa de ocupación, tras unha medra de 1,3 puntos, situouse no 49,1%. Doutra, a taxa de actividade experimentou un crecemento máis moderado (seis décimas), para situarse no 53,6%.

A creación de emprego en Galicia ven explicada en parte polo comportamento do emprego feminino (máis do 80% dos novos ocupados son mulleres), baseándose no carácter asalariado. Con todo, cómpre facer notar o distinto comportamento producido no caso dos homes e das mulleres, xa que aínda que a taxa de crecemento dos contratos totais é superior no caso da mulleres, isto é debido á súa elevada medra do número de contratos temporais: 14,1% (descenden un 0,8% no caso dos homes). Asemade, tal e como indica a EPA, os contratos de duración indefinida medran un 6,3% no caso dos homes, oito décimas por riba da experimentada polas mulleres.

Outro dato positivo do mercado de traballo galego no ano 2006 é que a probabilidade de emprego en Galicia, calculada coma a relación entre o incremento de emprego e o stock inicial de parados máis a variación de activos e a destrución de emprego, situouse por riba da media estatal. En Galicia esta ratio ascende ata o 30,7% mentres que no conxunto do Estado acada o 29,1%.

No que ao desemprego se refire, a taxa de paro estimada en Galicia para 2006 descendeu case un punto porcentual e medio, situándose nese ano no 8,5%. É sorprendente o feito de que no último ano a taxa de paro feminina se situase lixeiramente por baixo da media estatal (11,4% e 11,6%, respectivamente) cando no ano 2005 a taxa de desemprego en Galicia era do 13,5%, un punto e tres décimas por riba da media de España.

O paro rexistrado nas oficinas de emprego volveu a experimentar no ano 2006 unha caída superior á da media estatal: 6,3% e 1,5%, respectivamente. A pesar do devandito descenso, que se produce nas catro provincias galegas e en todos os sectores considerados, o paro rexistrado segue presentando unha elevada importancia relativa no conxunto do Estado, 7,9%, moi por riba dos pesos relativos do PIB, 5,1%, das persoas afiliadas á Seguridade Social, 5,6%, ou da poboación, 6,1%.

A sinistralidade laboral segue sendo un grave problema do mercado de traballo. No último ano, se ben descende o número de accidentes graves e mortais, medra novamente o número de accidentes laborais con baixa en xornada de traballo.

Finalmente, cómpre facer notar que ao longo do ano 2006, o número de sociedades mercantís creadas medrou en Galicia un 4,6% para situarse nas 6.977 empresas. O capital subscrito e desembolsado medrou un 3,8% respecto ao do ano anterior, acadando os 405.325 e 387.281 millóns de euros, respectivamente.

2.1.

emprego

Ao longo do ano 2006, a pesar do forte dinamismo da actividade económica, non todo o crecemento do PIB (4,1%) se trasladou ao mercado de traballo, que rexistra un incremento do 3,5% do número de persoas afiliadas á Seguridade Social (2,8% en 2005) e do 3,0% no caso das persoas ocupadas segundo as estimacións da EPA. Neste senso, salienta o feito de que Galicia, cun crecemento do PIB real dúas por riba do experimentado no conxunto do Estado, presenta unha medra do emprego inferior, xa que en España as afiliacións medran un 4,3% e a poboación ocupada, un 4,1%.

Ao igual que en anos anteriores, cómpre salientar o desigual comportamento entre os sectores primarios e os non primarios. Por un lado, continúa a acusada destrución de emprego no sector primario e o crecemento nos casos da construción e dos servizos. Por outro, a diferenza do estimado pola EPA, no último ano prodúcese unha medra do número de persoas afiliadas nas ramas industriais.

Tanto a información recollida na EPA como a do paro rexistrado sinalan a redución do paro en Galicia en 2006, sendo este moito máis acusado que no conxunto do Estado. Con todo, os datos que explican esta tendencia positiva habería que tomalos con cautela dada a importante diferenza entre as dúas fontes. Dunha banda, a EPA estima que o número de persoas desempregadas descendeu un 13,6% en relación ao ano anterior (3,9% no conxunto do Estado) e doutra, os datos das oficinas de emprego reflicten un descenso do número de persoas desempregadas do 6,3% (1,5% de media en España). Asemade, esta cautela é necesaria dado o importante diferencial entre o paro rexistrado e o paro estimado: mentres que en Galicia o paro rexistrado é un 50% máis elevado que o paro estimado, no conxunto do Estado este diferencial é do 11%. Tras esta evolución, a taxa de paro estimada pola EPA en Galicia situouse en 2006 ao mesmo nivel que a estimada no conxunto do Estado: 8,5%.

O ano 2006 volve a rexistrar unha medra do número de accidentes laborais con baixa en xornada de traballo, se ben esta medra foi inferior á rexistrada no ano anterior. No último ano, o número de accidentes en Galicia situouse nos 48.578 accidentes, e o índice de incidencia laboral nos 57,3 accidentes por cada mil afiliacións a réximes da Seguridade Social coa continxencia de accidentes de traballo efectivamente cuberta, punto e medio por baixo da media estatal.

Datos de emprego da Seguridade Social

O forte dinamismo da economía galega ao longo do ano 2006 levou asociado unha medra do 3,5% do número de traballadores en alta laboral afiliados á Seguridade Social, que se situou nas 1.032.531 persoas. Como reflicte o **cadro 1.6.1. [Participación da produción, a poboación e o**

Traballadores en alta laboral 2005-06⁽¹⁾: distribución segundo réximes

	2005				
	Total	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
Réxime Minería do Carbón	89	89	-	-	-
Réxime Xeral	711.283	303.066	76.240	72.900	259.077
Réxime Especial Agrario	58.612	20.556	21.741	5.995	10.320
Réxime Especial Empregados Fogar	17.524	7.188	2.375	2.639	5.322
Réxime Especial Autónomo	181.902	73.268	23.091	23.630	61.913
Réxime Especial do Mar	28.335	7.219	2.280	-	18.836
Total	997.745	411.386	125.727	105.164	355.468
	2006				
	Total	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
Réxime Minería do Carbón	74	74	-	-	-
Réxime Xeral	744.816	317.419	80.032	75.862	271.503
Réxime Especial Agrario	55.405	19.651	20.638	5.502	9.614
Réxime Especial Empregados Fogar	18.874	7.691	2.592	2.789	5.802
Réxime Especial Autónomo	186.200	75.061	23.561	23.952	63.626
Réxime Especial do Mar	27.163	6.963	2.207	-	17.993
Total	1.032.532	426.859	129.030	108.105	368.538
	2006/05				
	Total	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
Réxime Minería do Carbón	-16,9	-16,9	(%) 0,0	0,0	0,0
Réxime Xeral	4,7	4,7	5,0	4,1	4,8
Réxime Especial Agrario	-5,5	-4,4	-5,1	-8,2	-6,8
Réxime Especial Empregados Fogar	7,7	7,0	9,1	5,7	9,0
Réxime Especial Autónomo	2,4	2,4	2,0	1,4	2,8
Réxime Especial do Mar	-4,1	-3,5	-3,2	-	-4,5
Total	3,5	3,8	2,6	2,8	3,7

(1) en medias anuais

Fonte: IGE, Afiliacións á Seguridade Social

○ 2.1.1.

emprego galego no total español 2001-06], a importancia relativa destas afiliacións no total estatal segue coa súa lixeira tendencia descendente, representando no último ano o 5,55% (5,78% no ano 2001).

Setenta e dous de cada cen traballadores afiliados en alta laboral o estaban no réxime xeral e dezaioito de cada cen, no réxime especial de autónomos. O **cadro 2.1.1.** indica que o número de afiliados no réxime xeral ascendeu a 744.816 persoas, 33.533 afiliados máis que no ano anterior (4,7%), e 186.200 traballadores ao réxime especial de autónomos, 4.298 afiliados máis (2,4%).

Un ano máis, volve a descender o número de persoas en alta laboral afiliadas ao réxime especial agrario (REA) e ao réxime especial do mar (REM). No primeiro caso, esta redución foi do 5,5% (3.207 traballadores), e no segundo, do 4,1% (1.172 afiliados), acadando as 55.405 e 27.163 afiliacións, respectivamente. A importancia relativa das afiliacións no REA no volume total de afiliacións galegas reduciuse ata o 5,4% (cinco décimas menos que en 2005) e a do REM ata o 2,6% (dúas décimas inferior á obtida no ano anterior).

O incremento nas afiliacións volve a rexistrarse en Galicia nas catro provincias. Das novas 34.787 afiliacións, 15.473 (o 44,5%) corresponden á provincia de A Coruña; 13.070, a Pontevedra (37,6%); 3.303 afiliacións, a Lugo (9,5%); e 2.941, a Ourense (8,5%). Tras estes incrementos, o número de traballadores afiliados en alta laboral na Seguridade Social en A Coruña acadou as 426.859 persoas, ascendendo ata os 368.538 traballadores en Pontevedra, e aos 129.030 e 108.106 afiliados en Lugo e Ourense, respectivamente.

No que atinxe á distribución sectorial dos traballadores afiliados á Seguridade Social, **cadro 2.1.2.**, ao igual que nos anos anteriores, prodúcese unha medra nos sectores servizos e construción, descendendo as afiliacións no sector primario. A diferenza do acontecido no ano anterior, onde o número de afiliacións no conxunto das ramas industriais mantívose practicamente cons-

Traballadores afiliados en alta laboral na Seguridade Social 2005-06⁽¹⁾: distribución segundo ramas de actividade

	2005		2006		06/05	
	(número)	(% / total)	(número)	(% / total)	(número)	(%)
Sector primario	93.600	9,4	89.537	8,7	-4.063	-4,3
Agricultura, gandería, caza e act dos servizos relacionados	65.163	6,5	62.287	6,0	-2.876	-4,4
Silvicultura, explotación forestal e act dos servizos relacionados	1.675	0,2	1.625	0,2	-50	-3,0
Pesca, acuicultura e act. dos servizos relacionados	26.762	2,7	25.625	2,5	-1.137	-4,2
Industria	164.405	16,5	167.236	16,2	2.831	1,7
Minaría enerxética	218	0,0	244	0,0	26	11,9
Minaría non enerxética	6.383	0,6	6.378	0,6	-5	-0,1
Alimentación	26.411	2,6	26.926	2,6	515	1,9
Téxtil, confección e coiro	19.129	1,9	18.634	1,8	-495	-2,6
Madeira	13.579	1,4	13.712	1,3	133	1,0
Papel e edición	7.889	0,8	7.996	0,8	107	1,4
Refinado do petróleo	669	0,1	712	0,1	43	6,4
Química	3.831	0,4	3.858	0,4	27	0,7
Caucho e plástico	3.679	0,4	4.189	0,4	510	13,9
Produtos minerais non metálicos	12.156	1,2	12.313	1,2	157	1,3
Metalurxia e produtos metálicos	21.959	2,2	23.227	2,2	1.268	5,8
Maquinaria	5.546	0,6	5.889	0,6	343	6,2
Material eléctrico e óptico	6.136	0,6	5.766	0,6	-370	-6,0
Material de transporte	24.683	2,5	25.202	2,4	519	2,1
Fabricación de mobles	7.286	0,7	7.466	0,7	180	2,5
Reciclaxe	576	0,1	696	0,1	120	20,8
Electricidade, gas, auga	4.275	0,4	4.028	0,4	-247	-5,8
Construción	127.522	12,8	134.437	13,0	6.915	5,4
Servizos	612.220	61,4	641.321	62,1	29.101	4,8
Venda e reparación vehículos, gasolinas	26.303	2,6	26.872	2,6	569	2,2
Comercio por xunto e interm. agás veh. motor	54.399	5,5	56.062	5,4	1.663	3,1
Comercio polo miúdo agás veh. motor; repar. ef. pers.	107.368	10,8	111.188	10,8	3.820	3,6
Hostalería	61.488	6,2	64.139	6,2	2.651	4,3
Transporte; act. anexas ao transporte e act. axencias viaxe	44.193	4,4	46.200	4,5	2.007	4,5
Correos e telecomunicacións, intermediación financeira	26.967	2,7	27.790	2,7	823	3,1
Actividades inmobiliarias	7.525	0,8	8.530	0,8	1.005	13,4
Alugueiro maquinaria e equipo sen operario, de efectos persoais e utensilios domésticos	2.659	0,3	2.813	0,3	154	5,8
Actividades informáticas e I+D	5.714	0,6	6.362	0,6	648	11,3
Outras actividades empresariais	72.113	7,2	79.352	7,7	7.239	10,0
Adm. pública, defensa nacional e seguridade social	65.720	6,6	67.352	6,5	1.632	2,5
Educación	26.559	2,7	27.805	2,7	1.246	4,7
Act. sanitarias e veterinarias, servizos sociais; act. saneamento público	54.378	5,5	57.182	5,5	2.804	5,2
Fogares e outros	56.834	5,7	59.674	5,8	2.840	5,0
Total	997.747	100	1.032.531	100	34.784	3,5

(1) en medias anuais

Fonte: IGE, Afiliacións á Seguridade Social

2.1.2.

tante, este descende en 2006 un 1,7%.

Seis de cada dez afiliados á Seguridade Social o están nas actividades pertencentes ao sector servizos. Tras unha medra de 29.101 afiliacións, un 4,8% en relación ao ano anterior, o número persoas afiliadas acadou os 641.321 traballadores. As actividades máis importantes, en canto ao número de afiliacións se refire, son as de “comercio polo miúdo agás vehículos de motor”, que acolle o 17,3% das afiliacións do sector, as de “outras actividades empresariais”, cun 12,4% das afiliacións e as de “administración pública, defensa nacional e seguridade social” e hostalería, que acollen o 10,5% e 10% dos traballadores afiliados, respectivamente.

O número de persoas afiliadas nas ramas industriais situouse no último ano nas 167.236, 2.831 afiliacións máis que no ano anterior. Non obstante, a pesar desta evolución positiva, hai que salientar como feito negativo que este incremento se produce maiormente en ramas de nivel tecnolóxico baixo ou medio baixo (minerais, metálicos, alimentación, madeira) e en menor medida, en ramas de contido tecnolóxico alto ou medio alto (automoción, naval, química). As actividades máis importantes son as relacionadas coa alimentación e bebidas e co material de transporte, que representan o 16,1% e o 15,1%, respectivamente, das afiliacións neste sector.

Pola súa banda, a construción presenta en 2006 unha medra de case sete mil afiliacións, situándose nas 134.437 persoas afiliadas (un 5,4% máis que no ano precedente).

As ramas de actividade englobadas no sector primario volveron a presentar un descenso no número de traballadores afiliados á Seguridade Social, sendo esta caída novamente máis acusada que a rexistrada no ano anterior. As afiliacións neste sector acadaron as 89.537 persoas, 4.063 afiliacións menos que en 2005 (4,3% menos que no ano anterior), das que case o 70% corresponden ás actividades agrícolas e gandeiras, e un 28,6%, ás actividades pesqueiras.

Emprego segundo a EPA

A pesar de que o crecemento do PIB non se trasladou totalmente ao emprego, os principais indicadores do mercado de traballo reflicten o incremento das taxas de ocupación e actividade e o descenso da taxa de desemprego. Segundo os datos da EPA, no ano 2006 a taxa de emprego situouse, en promedio, no 49,1%, cunha medra real de 1,3 puntos. Pola súa banda, a taxa de paro estimada experimentou unha caída de 1,4 puntos, para situarse no 8,5%. A taxa de actividade medrou dun xeito máis moderado, en torno ás seis décimas, o que contribuíu á devandita redución da taxa de desemprego.

A evolución do mercado laboral galego ven explicada, en parte polo comportamento do emprego feminino. Mentres que dos 34.100 novos ocupados, 28.600 son mulleres (o 83,9%), da redución de 17.000 desempregados en relación ao estimado en 2005, máis de 9.000 foron mulleres. Asemade, fronte á caída do número de persoas activas no caso dos homes, o número total de mulleres activas aumentou en 19.600 persoas. Con todo, como indica o **cadro 2.1.3.**, se mantén o problema de que os devanditos indicadores de ocupación e actividade seguen estando moi por baixo dos correspondentes aos homes, e os de desemprego, moi por riba.

A ocupación media estimada en Galicia acadou en 2006 as 1.16.200 persoas, das que 661.400 persoas son homes e 502.800, mulleres. Comparado co total estatal, Galicia acolle o 5,9% da poboación ocupada en España, sendo estas porcentaxes do 5,6% no caso dos homes e do 6,3% no das mulleres. Como reflicte o **cadro 2.1.3.**, a taxa de ocupación en Galicia é inferior, tanto no caso dos homes como das mulleres, á media estatal.

A composición sectorial do emprego en Galicia no ano 2006 indica que o sector servizos acolle a seis de cada dez persoas ocupadas, fronte aos 18,4% da industria e en torno ao 12% da construción. A pesar de que no sector primario están ocupados menos do 10% da poboación ocupada de Galicia, cómpre salientar a súa importancia relativa no total estatal, ao acoller o 11,7% do total de persoas ocupadas en España neste sector.

Atendendo á desagregación segundo ramas de actividade, a poboación ocupada no subsector de “agricultura, gandería, caza e silvicultura” situouse nas 83.00 persoas, en tanto que a ocupación na pesca e piscicultura acendeu a 27.900. No sector industrial, as ramas relacionadas coas industrias de produtos alimenticios, bebidas e tabaco e co subsector téxtil, coiro, calzado e confeccións téxtis acollen o 30,9% da ocupación industrial (39.900 e 25.300 ocupados, respectivamente). A actividade máis importante do sector servizos, no que ao número de ocupados se refire, é a correspondente ao comercio por xunto e polo miúdo, que acolle o 20,8% do emprego no sector (151.900 persoas).

A creación de emprego baseouse no carácter asalariado, con case cincuenta mil traballadores máis, sendo a medra máis acusada no caso das mulleres, cun incremento de 30.700 persoas. Tras esta evolución, o número medio de asalariados en Galicia foi de 890.700 miles de persoas, dos que o 56,8% son homes.

No que atinxe aos traballadores por conta propia, tras unha caída de case quince mil ocupados, este acadou no último ano os 272.800 persoas, das que 249.400 ocupados son empresarios ou membros de cooperativas, e 23.300 corresponden ás axudas familiares. Comparado co ano anterior, cómpre salientar que a devandita caída ven explicada polo descenso estimado nas categorías denominadas axudas familiares (11.800 persoas) e empresarios sen asalariados ou traballadores dependentes (7.400 ocupados menos), mentres que medra o número de empregadores (4.200 persoas máis). Ao contrario do que acontece no caso dos empresarios ou membros de cooperativas, onde o 58,4% son homes, máis de seis de cada dez persoas con axudas familiares son mulleres.

Poboación maior de 16 anos en Galicia e España 2006: distribución segundo sexo e a súa relación coa actividade económica

Ámbolos dous sexos

	Poboación > 16 anos	Activos	Ocupados	Parados	na procura 1º emprego	Inactivos	Taxa actividade	Taxa ocupación	Taxa paro
								(%)	
Galicia	2.372,7	1.272,1	1.164,2	107,8	12,9	1.100,7	53,6	49,1	8,5
A Coruña	972,8	538,6	494,0	44,6	5,6	434,2	55,4	50,8	8,3
Lugo	310,8	150,7	140,6	10,1	1,5	160,1	48,5	45,2	6,7
Ourense	293,2	141,3	128,5	12,8	1,8	152,0	48,2	43,8	9,0
Pontevedra	795,9	441,5	401,2	40,4	4,0	354,4	55,5	50,4	9,1
España	37.008,0	21.584,8	19.747,7	1.837,1	206,7	15.423,2	58,3	53,4	8,5
								(%)	
Galicia / España	6,4	5,9	5,9	5,9	6,2	7,1			
Galicia 06/05	0,3	1,4	3,0	-	13,6	-	33,5	-	0,9
España 06/05	1,6	3,4	4,1	-	3,9	-	16,2	-	0,7

Varóns

	Poboación > 16 anos	Activos	Ocupados	Parados	na procura 1º emprego	Inactivos	Taxa actividade	Taxa ocupación	Taxa paro
								(%)	
Galicia	1.132,3	704,2	661,4	42,9	4,6	428,1	62,2	58,4	6,1
A Coruña	470,7	296,3	277,8	18,6	2,0	174,3	63,0	59,0	6,3
Lugo	145,5	83,0	79,1	4,0	0,5	62,4	57,1	54,4	4,8
Ourense	136,7	77,3	72,3	5,0	0,7	59,5	56,5	52,9	6,4
Pontevedra	379,5	247,6	232,2	15,4	1,3	131,9	65,2	61,2	6,2
España	18.133,1	12.534,1	11.742,6	791,5	75,5	5.599,0	69,1	64,8	6,3
								(%)	
Galicia / España	6,2	5,6	5,6	5,4	6,0	7,6			
Galicia 06/05	0,3	-	0,4	0,8	-	15,3	-	17,3	1,5
España 06/05	1,8	2,3	3,1	-	8,3	-	16,1	-	0,7

Mulleres

	Poboación > 16 anos	Activos	Ocupados	Parados	na procura 1º emprego	Inactivos	Taxa actividade	Taxa ocupación	Taxa paro
								(%)	
Galicia	1.240,3	567,9	502,8	65,0	8,9	672,5	45,8	40,5	11,4
A Coruña	502,2	242,3	216,3	26,0	3,6	259,9	48,3	43,1	10,7
Lugo	165,3	67,7	61,5	6,1	1,4	97,6	40,9	37,2	9,1
Ourense	156,5	64,0	56,2	7,8	1,3	92,6	40,9	35,9	12,2
Pontevedra	416,4	193,9	168,9	25,0	2,6	222,5	46,6	40,6	12,9
España	18.874,9	9.050,7	8.005,1	1.045,7	131,2	9.824,1	48,0	42,4	11,6
								(%)	
Galicia / España	6,6	6,3	6,3	6,2	6,7	6,8			
Galicia 06/05	0,2	3,6	6,0	-	12,3	-	35,9	-	2,4
España 06/05	1,5	4,8	5,5	-	0,4	-	16,2	-	1,5

Fonte: INE, Encuesta de Población Activa

○ 2.1.3.

Atendendo á desagregación da poboación ocupada segundo grupos de idade, a taxa de ocupación en Galicia é similar á media estatal no caso das persoas cunha idade comprendida entre os 25 e 54 anos, sendo inferior nos outros tres grupos de idade. Mentres que a poboación ocupada masculina presenta taxas inferiores á media española, a taxa de ocupación das mulleres entre 25 e 54 anos e das maiores de cincuenta e cinco anos é superior en Galicia.

Atendendo á distribución segundo nivel de estudos, o devandito **cadro 2.1.5.** reflicte que case un terzo da poboación ocupada galega presenta un nivel de estudos de educación secundaria (primeira etapa) e que máis de tres de cada dez ocupados posúen educación superior (agás doutoramento). O número de mulleres con estudos superiores segue sendo superior ao dos homes, representando o 37,1% das mulleres ocupadas e o 27,2% da poboación ocupada masculina.

As catro provincias galegas presentan, tanto no caso dos homes coma das mulleres, unha taxa de ocupación inferior á media española, rexistrándose a taxa máis elevada en A Coruña, con

2.1.

11

Poboación maior de 16 anos en Galicia e España 2006: distribución segundo sexo, idade e a súa relación coa actividade económica

	Galicia			España			Galicia / España		
	Total	Varóns	Mulleres	Total	Varóns	Mulleres	Total	Varóns	Mulleres
	(%)								
Poboación de 16-19 anos									
Total	105,0	53,6	51,4	1.847,5	948,9	898,7	5,7	5,6	5,7
Activos	19,5	12,9	6,6	541,1	318,1	223,1	3,6	4,0	2,9
Ocupados	15,3	11,0	4,3	384,3	242,7	141,6	4,0	4,5	3,1
Parados	4,2	1,9	2,3	156,9	75,4	81,5	2,7	2,6	2,8
na procura 1º emprego	2,5	0,8	1,7	72,2	30,8	41,3	3,4	2,5	4,1
Inactivos	85,5	40,7	44,8	1.306,4	630,8	675,6	6,5	6,5	6,6
Poboación de 20-24 anos									
Total	169,3	86,2	83,2	2.846,9	1.457,1	1.389,9	5,9	5,9	6,0
Activos	102,7	56,9	45,9	1.932,9	1.055,6	877,3	5,3	5,4	5,2
Ocupados	84,9	49,0	35,9	1.646,4	925,4	721,1	5,2	5,3	5,0
Parados	17,8	7,8	10,0	286,5	130,2	156,3	6,2	6,0	6,4
na procura 1º emprego	4,0	1,2	2,8	58,3	23,2	35,1	6,9	5,1	8,1
Inactivos	66,6	29,3	37,3	914,0	401,5	512,6	7,3	7,3	7,3
Poboación de 25-54 anos									
Total	1.205,5	600,4	605,0	20.460,5	10.396,7	10.063,8	5,9	5,8	6,0
Activos	987,1	538,2	448,9	16.783,2	9.622,1	7.161,1	5,9	5,6	6,3
Ocupados	910,8	510,7	400,2	15.516,2	9.107,1	6.409,1	5,9	5,6	6,2
Parados	76,3	27,6	48,7	1.267,1	515,0	752,1	6,0	5,3	6,5
na procura 1º emprego	6,3	2,0	4,3	72,8	21,5	51,4	8,6	9,4	8,3
Inactivos	218,4	62,2	156,2	3.677,3	774,6	2.902,7	5,9	8,0	5,4
Poboación maior de 55 anos									
Total	893,0	392,2	500,8	11.853,0	5.330,5	6.522,5	7,5	7,4	7,7
Activos	162,8	96,3	66,6	2.327,6	1.538,3	789,3	7,0	6,3	8,4
Ocupados	153,3	90,8	62,5	2.200,9	1.467,4	733,4	7,0	6,2	8,5
Parados	9,6	5,5	4,0	126,7	70,9	55,9	7,5	7,8	7,2
na procura 1º emprego	-	-	-	3,5	-	3,5	-	-	-
Inactivos	730,2	295,9	434,3	9.525,5	3.792,2	5.733,3	7,7	7,8	7,6
Poboación > 16 anos									
Total	2.372,7	1.132,3	1.240,4	37.008,0	18.133,1	18.874,9	6,4	6,2	6,6
Activos	1.272,1	704,2	567,9	21.584,8	12.534,1	9.050,7	5,9	5,6	6,3
Ocupados	1.164,2	661,4	502,9	19.747,7	11.742,6	8.005,1	5,9	5,6	6,3
Parados	107,8	42,8	65,0	1.837,1	791,5	1.045,7	5,9	5,4	6,2
na procura 1º emprego	12,9	4,0	8,9	206,7	75,5	131,2	6,2	5,3	6,8
Inactivos	1.100,6	428,1	672,5	15.423,2	5.599,0	9.824,1	7,1	7,6	6,8

Fonte: IGE, Enquisa de Poboación Activa; INE, Encuesta de Población Activa

2.1.4.

Poboación ocupada 2006: distribución segundo sectores económicos, situación profesional, grupos de idade e nivel de formación acadado

	2006			Galicia/España			06/05		
	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	Total
	(en miles de persoas)			(%)			(%)		
Poboación ocupada	661,4	502,9	1.164,2	5,6	6,3	5,9	0,8	6,0	3,0
Sectores económicos									
Agricultura e pesca	60,7	50,2	110,9	8,9	19,1	11,7	- 10,5	- 5,7	- 8,3
Industria	152,2	61,8	214,0	6,1	7,8	6,5	- 0,2	- 5,0	- 1,6
Construción	129,8	9,2	139,0	5,4	6,8	5,5	9,7	36,9	11,2
Servizos	318,8	381,7	700,5	5,2	5,6	5,4	0,4	9,3	5,1
Situación profesional									
Traballadores por conta propia	155,0	117,8	272,8	6,4	10,7	7,7	- 8,1	- 0,9	- 5,2
Empresarios ou membros cooperativa	145,7	103,8	249,4	6,3	10,9	7,7	- 5,8	6,2	- 1,2
Axudas familiares	9,3	14,0	23,3	8,6	9,0	8,8	- 33,4	- 33,8	- 33,7
Asalariados	505,8	384,9	890,7	5,4	5,6	5,5	4,0	8,7	5,9
Grupos de idade									
16-19 anos	11,0	4,3	15,3	4,5	3,1	4,0	15,5	- 15,2	4,8
20-24 anos	49,0	35,9	84,9	5,3	5,0	5,2	- 7,0	- 7,3	- 7,1
25-54 anos	510,7	400,2	910,8	5,6	6,2	5,9	2,2	8,3	4,8
55 e máis anos	90,8	62,5	153,3	6,2	8,5	7,0	- 3,4	2,5	- 1,0
Nivel de formación acadado									
Analfabetos	0,4	1,0	1,4	1,0	3,8	2,0	41,7	900,0	250,0
Educación primaria	107,6	76,2	183,7	5,3	7,5	6,0	7,9	11,2	9,2
Educación secundaria	370,3	236,4	606,6	5,9	6,0	5,9	- 0,7	- 0,7	- 0,7
Primera etapa	236,2	134,9	371,1	6,5	7,1	6,7	- 3,5	- 1,6	- 2,8
Segunda etapa	134,1	101,5	235,5	5,0	5,0	5,0	4,6	0,6	2,9
Educación superior, agás doutorado	179,7	186,5	366,1	5,5	6,2	5,9	3,0	5,2	4,1
Doutorado	3,3	2,8	6,1	3,5	6,1	4,4	- 7,6	7,7	- 1,2

Fonte: INE, Encuesta de Población Activa

2.1.

2.1.5.

Poboación ocupada e parada en Galicia e España 2006: distribución segundo sector

	Ocupados			Parados		
	Galicia	España	G / E	Galicia	España	G / E
Total	1.164,3	19.747,7	5,9	107,9	1.837,1	5,9
Agricultura e pesca	110,9	944,3	11,7	2,3	90,7	2,5
Industria	214,0	3.292,1	6,5	10,1	146,2	6,9
Construción	139,0	2.542,9	5,5	5,3	161,7	3,2
Servizos	700,5	12.968,4	5,4	42,1	706,8	6,0
Na procura 1º emprego ou deixou o seu derradeiro emprego hai máis de 1 ano				48,1	731,7	6,6

Fonte: INE, Encuesta de Población Activa

○ 2.1.6.

50,8%, e a máis baixa, en Ourense, co 43,8%. No que atinxe aos homes, a taxa de ocupación está entre o 61,2% de Pontevedra e o 52,9% de Ourense, mentres que no caso das mulleres, a taxa de ocupación máis alta é a estimada en A Coruña, co 43,1%, e a máis baixa segue sendo a de Ourense, co 35,9%.

No concernente ao **desemprego**, o número medio de parados estimado pola EPA para o ano 2006 foi de 107.800 persoas, o 5,9% da poboación parada estimada para o conxunto do Estado. O devandito **cadro 2.1.6.** indica que case sesenta de cada cen parados en Galicia son mulleres, e que a importancia relativa do número de mulleres desempregadas no total estatal ascende ao 6,2% fronte ao 5,4% no caso dos homes.

Do número de persoas desempregadas en Galicia no ano 2006, as estimacións da EPA indican que 48.100 persoas (o 44,7% da poboación parada en Galicia) atopábanse na procura do seu primeiro emprego ou deixaron o seu derradeiro emprego hai máis de un ano. Comparado co estimado para o conxunto do Estado, estas persoas representan o 6,6% dos parados en España.

Por sectores produtivos, o 39,1% da poboación parada en Galicia (42.100 persoas) pertencen ao sector servizos. O desemprego medio no sector industrial ascendeu a 10.100 persoas (9,4%) e na construción, a 5.300 traballadores (4,9%). No sector primario, o desemprego medio foi de 2.300 persoas (2,1%). Atendendo á súa importancia relativa no total estatal, cómpre salientar que a industria e os servizos presentan un peso superior ao rexistrado polo conxunto da poboación parada, co 6,9% e o 6%, respectivamente.

No último ano, a taxa de paro estimada para Galicia situouse no 8,5%. A diferenza do acontecido en anos anteriores, as taxas de desemprego dos homes e mulleres galegas foi inferior á media estatal, acadando o 6,1% e o 11,4%, respectivamente (6,3% e 11,6% de media en España).

En canto á distribución segundo idades, as taxas de desemprego máis elevadas corresponden á poboación nova. Entre as persoas de 16 a 19 anos a taxa de paro acada o 21,5% e entre os mozos con idades comprendidas entre 20 e 24 anos, o 17,4%. Entre as mulleres, as taxas de paro nestes grupos de idade situáronse en 34,2% (case vinte puntos por riba da taxa estimada no caso dos homes) e 21,7% (oito puntos por riba), respectivamente.

Se se considera a desagregación da taxa de paro segundo provincias, cómpre salientar que Lugo segue presentando unha taxa de desemprego inferior á media estatal, tanto no caso dos homes coma das mulleres. Esta situouse no 6,7%, acadando o 4,8% no caso dos homes e do 9,1% no das mulleres. Por contra, as provincias de Pontevedra e Ourense son as que presentan as maiores taxas de desemprego, cun 9,1% e 9%, respectivamente. Atendendo ao diferencial entre as taxas de paro masculinas e femininas, o devandito **cadro 2.1.6.** indica que o diferencial máis elevado corresponde a Pontevedra, con 6,7 puntos, en tanto que o máis baixo corresponde a Lugo, con 4,3 puntos.

• **Análise da temporalidade**

No ano 2006, o número de persoas asalariadas en Galicia situouse nos 890.700 ocupados, un 5,9% máis que as estimadas pola EPA no ano precedente. A diferenza do acontecido no conxunto do Estado, a taxa de crecemento dos contratos de duración indefinida está lixeiramente

Asalariados e taxa de temporalidade 2006: distribución segundo sexo, sector e provincia

	Contrato indefinido		Contrato temporal		Total		Taxa de temporalidade		
	Sector público	Sector privado	Sector público	Sector privado	Sector público	Sector privado	Sector público	Sector privado	Total
	(en miles de persoas)				(%)				
Galicia	138,7	441,5	49,8	260,7	188,5	702,2	26,4	37,1	34,9
A Coruña	59,7	194,3	18,6	111,8	78,3	306,1	23,8	36,5	33,9
Lugo	15,0	45,8	8,1	22,9	23,1	68,7	35,1	33,3	33,8
Ourense	19,4	44,3	8,2	22,9	27,6	67,2	29,7	34,1	32,8
Pontevedra	44,6	157,1	14,9	103,1	59,5	260,2	25,0	39,6	36,9
Ámbolos dous sexos									
Homes	70,0	274,2	16,9	144,8	86,9	419,0	19,4	34,6	32,0
Mulleres	68,8	167,3	32,9	115,9	101,7	283,2	32,4	40,9	38,7
España	2.126,4	8.565,0	755,8	4.760,9	2.882,2	13.325,9	26,2	35,7	34,0
Homes	1.119,5	5.210,7	271,0	2.712,7	1.390,5	7.923,4	19,5	34,2	32,0
Mulleres	1.006,9	3.354,3	484,8	2.048,2	1.491,7	5.402,5	32,5	37,9	36,7

Paro rexistrado en Galicia e España 2005-06 ⁽¹⁾: distribución segundo sector económico

2005						
	Agricultura e Pesca	Industria	Construción	Servizos	Sen emprego anterior	Total
(en miles de persoas)						
Galicia	4.938	27.602	18.896	95.293	25.342	172.071
A Coruña	1.699	10.852	8.147	38.607	10.339	69.644
Lugo	498	1.900	2.122	10.326	2.534	17.380
Ourense	536	3.520	2.741	11.413	3.067	21.277
Pontevedra	2.205	11.330	5.886	34.947	9.402	63.770
España	59.353	298.567	231.438	1.254.848	225.648	2.069.854
Galicia / España (%)	8,3	9,2	8,2	7,6	11,2	8,3

2006						
	Agricultura e Pesca	Industria	Construción	Servizos	Sen emprego anterior	Total
(en miles de persoas)						
Galicia	4.919	25.485	16.651	90.684	23.539	161.278
A Coruña	1.686	10.390	7.007	37.082	9.345	65.510
Lugo	528	1.718	1.859	9.476	2.565	16.146
Ourense	574	3.249	2.516	11.055	2.894	20.288
Pontevedra	2.131	10.128	5.269	33.071	8.735	59.334
España	63.753	286.696	222.215	1.242.365	224.385	2.039.414
Galicia / España (%)	7,7	8,9	7,5	7,3	10,5	7,9

(1) medias anuais

(2) Tendo en conta o cambio metodolóxico aplicado dende maio de 2005, os datos dos catro primeiros meses de 2005 son simulados
Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do INEM

2.1.8.

dando as 161.278 persoas desempregadas (o 7,9% do paro rexistrado de media en España). Esta caída reflicte o bo comportamento do paro rexistrado en comparación co conxunto do Estado, dado que este se reduce un 6,3% en Galicia en relación ao ano anterior fronte ao 1,5% de media en España. A devandita caída produciuse nas catro provincias galegas e en todos os sectores considerados.

En termos relativos, a provincia de Lugo volve a ser a que presenta o maior descenso, cunha caída do 7,1% respecto ao ano anterior, por diante de Pontevedra, cun 7%, e A Coruña e Ourense, cun 5,9% e 4,6%, respectivamente. Tras esta evolución, A Coruña segue sendo a que acolle o maior número de parados rexistrados, con 65.510 persoas, fronte ás 59.334 persoas en Pontevedra.

Atendendo á distribución sectorial, o sector servizos acolle a máis da metade dos desempregados rexistrados en Galicia (o 56,2%), fronte ao 15,8% do sector industrial, sendo estas porcentaxes do 60,9% e 14,1%, respectivamente, no conxunto do Estado. Asemade, cómpre salientar o diferente peso relativo do colectivo “sen emprego anterior”, que, tras unha caída tanto en Galicia coma no conxunto do Estado, representa o 14,6% dos desempregados rexistrados en Galicia fronte ao 11% en España.

As catro provincias galegas presentan unha caída do número de desempregados nos sectores industrial, construción e servizos. Por contra, mentres que o sector primario experimenta en Lugo e Ourense un lixeiro incremento do número de desempregados, nesta última provincia a medra prodúcese tamén no caso do colectivo sen emprego anterior.

O número medio de **demandas de emprego** rexistradas nas oficinas do INEM volveu a descender no ano 2006, acadando os 208.089 demandantes (media anual calculada a partir dos datos correspondentes aos doce meses do ano), un 3,3% inferior (12.442 demandas menos) ás rexistradas no ano precedente. Destas, 161.278 persoas son demandantes parados (un 6,3% menos que no ano 2005) e 46.811 persoas, demandantes non parados (descende un 3,4% en relación ao ano anterior). Coma indica o **cadro 2.1.9.**, o número de demandantes de emprego non

Demandas de emprego rexistradas en Galicia e España 2005-06

	2005			2006			06/05	
	Galicia	España	G / E (%)	Galicia	España	G / E (%)	Galicia	España
Demandas emprego pendentes	220.531	3.036.911	7,3	208.089	2.995.448	6,9	-5,6	-1,4
Demandantes non parados	48.462	967.025	5,0	46.811	956.035	4,9	-3,4	-1,1
Disponibilidade limitada	11.723	106.750	11,0	11.774	95.912	12,3	0,4	-10,2
Con relación laboral	1.269	53.393	2,4	2.728	85.520	3,2	115,0	60,2
TEASS		193.324	-		185.916	-		-3,8
Ocupados	24.275	460.089	5,3	25.153	487.900	5,2	3,6	6,0
D. empregos específicos	443	12.299	3,6	295	9.181	3,2	-33,4	-25,3
Outros	10.752	141.170	7,6	6.861	91.606	7,5	-36,2	-35,1
Paro rexistrado	172.071	2.069.854	8,3	161.278	2.039.413	7,9	-6,3	-1,5
Demandas emprego non ocupados	189.960	2.486.129	7,6	168.137	2.316.936	7,3	-11,5	-6,8

(1) En medias anuais. Calculadas coma a media dos datos correspondentes a cada un dos meses do ano
Fonte: INEM

○ 2.1.9.

Contratos iniciais de traballo e contratos convertidos en indefinidos en Galicia e España 2006: distribución segundo tipo de contrato

	Galicia			España		
	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	Total
(en miles de persoas)						
Contratos de duración indefinida	22.765	16.846	39.611	542.845	484.915	1.027.760
Indefinido ordinario	16.173	6.540	22.713	409.135	256.065	665.200
Indefinido de fomento de emprego	6.095	10.035	16.130	125.983	224.780	350.763
Indefinido minusválidos	497	271	768	7.727	4.070	11.797
Contratos de duración temporal	404.127	357.872	761.999	9.011.462	7.336.065	16.347.527
Obra ou servizo	186.465	119.049	305.514	4.523.330	2.315.892	6.839.222
Eventual segundo circunstancias da produción	167.068	160.849	327.917	3.897.233	3.835.431	7.732.664
Interinidade	21.071	54.486	75.557	359.485	1.014.376	1.373.861
Temporais para minusválidos	639	222	861	9.953	4.822	14.775
Temporais de inserción	1	-	1	161	298	459
Relevo	1.187	443	1.630	21.328	8.878	30.206
Xubilación parcial	1.309	225	1.534	22.507	4.847	27.354
C. de substitución por xubilación aos 64 anos	28	22	50	1.075	533	1.608
Contrato en prácticas	3.712	3.745	7.457	44.626	45.835	90.461
Contrato para a formación	8.286	4.438	12.724	75.826	41.828	117.654
Outros contratos	14.361	14.393	28.754	55.938	63.325	119.263
Contratos convertidos en indefinidos	31.856	24.128	55.984	661.003	488.482	1.149.485
Total contratos	458.748	398.846	857.594	10.215.310	8.309.462	18.524.772

Fonte: INEM

○ 2.1.10.

ocupados (DENOS) descendeu en 2006 un 11,5% para situarse nos 168.139 demandantes.

O número total de **contratos rexistrados** en Galicia (incluídas as conversións de contratos en indefinidos) ascendeu no último ano a 857.594, o que representa o 4,6% dos contratos rexistrados no conxunto do Estado. Destas contratacións, 801.610 corresponden a contratos iniciais (o 4,6% dos rexistrados en España) e os restantes 55.984 contratos, a contratos convertidos en indefinidos (o 4,6% das conversións estatais). Comparado co ano anterior, a medra en medio punto porcentual por riba da media española do número total de contratos medrou (8,4% en Galicia e 7,9% en España) ven motivada polo maior incremento dos contratos temporais (5,6% e 4,6%, respectivamente), xa que tanto os contratos indefinidos coma os convertidos en indefinidos o fan a taxas inferiores (os indefinidos medraron en Galicia un 11,9%, máis de dez puntos por baixo da media estatal, e os convertidos en indefinidos, un 62,4%, dous puntos menos que a media española).

O número total de contratos indefinidos ascendeu no último ano a 39.611 (4.221 contratos máis que no ano anterior), dos que 22.765 contratos (2.232 máis que no ano precedente) corresponden aos homes, e 16.846 contratos (1.989 máis que en 2004), a mulleres. Comparado co total estatal, Galicia acolle o 3,9% destes contratos, sendo esta porcentaxe do 4,2% no caso dos homes e do 3,5% no das mulleres

Contratos de traballo de duración temporal 2006

	< 1 mes	de 1 a 6 meses	> 6 meses	Subtotal	Indeterm.	Total
Por obra ou servizo determinado	13.549	15.709	9.964	39.222	255.528	294.750
Eventuais por circunstancias produción	146.863	166.765	14.289	327.917	-	327.917
Interinidade	27.688	7.660	338	35.686	39.871	75.557
Temporais para minusválidos	-	-	861	861	-	861
De inserción	-	1	-	1	-	1
De relevo	4	20	162	186	1.444	1.630
Xubilación Parcial	2	3	1.483	1.488	46	1.534
Substitución xub. 64 anos	-	-	50	50	-	50
Prácticas	-	4.157	7.394	11.551	163	11.714
Formación lei 63/97	-	11.623	1.101	12.724	-	12.724
Outros	14.888	574	318	15.780	12.974	28.754
Total	202.994	206.512	35.960	445.466	310.026	755.492
% / total	26,9	27,3	4,8	59,0	41,0	100

Fonte: INEM

○ 2.1.11.

Contratos de traballo en Galicia e España 2006: distribución segundo actividade económica

	Galicia		España		G/E
	(% / total)		(% / total)		(%)
Sector primario	21.727	2,5	1.755.779	9,5	1,2
Agricultura, gandería, caza e silvicultura	9.698	1,1	1.729.634	9,3	0,6
Pesca	12.029	1,4	26.145	0,1	46,0
Industria	93.581	10,9	1.333.509	7,2	7,0
Industrias extractivas	3.400	0,4	21.004	0,1	16,2
Industria manufacturera	89.411	10,4	1.289.005	7,0	6,9
Produción e distribución de enerxía eléctrica, gas e auga	770	0,1	23.500	0,1	3,3
Construción	106.600	12,4	2.930.187	15,8	3,6
Servizos	635.686	74,1	12.507.297	67,5	5,1
Comercio, reparación de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores, e artigos persoais e de uso doméstico	98.791	11,5	2.010.619	10,9	4,9
Hostalería	78.784	9,2	1.677.137	9,1	4,7
Transporte, almacenamento e comunicacións	72.800	8,5	805.824	4,3	9,0
Intermediación financeira	5.509	0,6	116.033	0,6	4,7
Actividades inmobiliarias e aluguer	213.789	24,9	5.087.912	27,5	4,2
Educación	23.725	2,8	499.368	2,7	4,8
Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	21.145	2,5	436.185	2,4	4,8
Outras actividades sociais e de servizos prestados á Comunidade, servizos persoais	52.799	6,2	804.473	4,3	6,6
Fogares que empregan persoal doméstico	67.934	7,9	1.043.225	5,6	6,5
Organismos extraterritoriais	404	0,0	26.026	0,1	1,6
Peons	6	0,0	495	0,0	1,2
Total	857.594	100	18.526.772	100	4,6

Fonte: INEM

○ 2.1.12.

O número de contratos de duración temporal, trala medra do 5,6% (40.631 contratos máis) rexistrada no último ano, ascendeu a 761.999, dos que 404.127 contratos foron asinados por homes. A importancia relativa destes contratos no total estatal ascende o 4,7%, sendo do 4,5% e 4,9% no caso dos homes e das mulleres. O **cadro 2.1.10.** reflicte que os contratos eventuais segundo circunstancias da produción e os de obra ou servizo seguen a ser o tipo de contratos máis numeroso en Galicia, ao acoller o 43% e 40,1% dos contratos de duración temporal, respectivamente.

Coma ven sendo habitual nos últimos anos, os homes, como norma xeral, asinan un maior número de contratos que as mulleres, agás no caso, principalmente, dos contratos indefinidos de fomento de emprego e nos de interinidade. Do total dos contratos de traballo rexistrados, o 53,5% foron asinados por homes, e no caso das excepcións mencionadas, as porcentaxes de contratos asinados por mulleres son do 72,1% se se fala dos contratos de interinidade e do 62,2%, nos contratos indefinidos de fomento de emprego.

Empresas de traballo temporal e contratos de posta a disposición nas CC.AA. 2005-06 ⁽¹⁾

	2005		2006		06/05	
	ETTs	contratos	ETTs	contratos	ETTs	contratos
Andalucía	70	224.781	70	233.561	0	8.780
Aragón	33	63.279	35	68.789	2	5.510
Asturias	24	28.237	23	31.889	-1	3.652
Baleares	20	25.019	21	25.259	1	240
Canarias	30	84.600	32	94.273	2	9.673
Cantabria	16	27.573	16	29.111	0	1.538
Castela - A Mancha	28	63.793	33	73.606	5	9.813
Castela e León	32	119.104	28	130.195	-4	11.091
Cataluña	125	523.899	122	543.686	-3	19.787
C. Valenciana	74	270.843	81	279.749	7	8.906
Estremadura	10	9.986	12	9.981	2	-5
Galicia	31	87.775	28	102.530	-3	14.755
A Coruña		38.845		43.081		4.236
Lugo		5.355		6.218		863
Ourense		4.746		5.015		269
Pontevedra		38.829		48.216		9.387
Madrid	119	454.729	115	447.154	115	-7.575
Murcia	49	160.882	55	190.576	55	29.694
Navarra	28	43.860	28	51.522	0	7.662
País Vasco	46	176.001	47	192.865	1	16.864
Rioxa	17	19.684	16	22.351	-1	2.667
Ceuta e Melilla	4	-	4	-	0	-
Total	756	2.384.045	766	2.527.097	10	143.052

(1) ETTs con autorización a 31 de decembro de cada ano segundo C.A. de ubicación dos seus centros de traballo
Fonte: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, Boletín de estadísticas laborales

○ 2.1.13.

En canto á duración dos contratos temporais, o **cadro 2.1.11.** indica que, por mor do peso dos contratos por obra ou servizo determinado, o 41,9% dos mesmos son contratos cunha duración indeterminada. Se consideramos tan só os contratos cunha duración concreta, cómpre salientar que o 45,6% dos mesmos teñen unha duración inferior a un mes, e un 46,4% unha duración entre un e seis meses. Tan só un 8,1% dos contratos temporais de duración determinada teñen unha duración superior a seis meses.

No concernente á distribución dos contratos rexistrados segundo sectores e ramas de actividade, salienta o volume de contratacións pertencentes á rama de “actividades inmobiliarias e de alugueiro”, con 213.789 contratos (o 24,9% do total de contratos galegos), así como as pertencentes á construción, con 106.600 contratos (o 12,4%), ao “comercio, reparación de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores, e artigos persoais e de uso doméstico”, con 98.791 contratos (11,5%), e os pertencentes á industria manufactureira, con 89.411 contratos (10,4%).

Atendendo á importancia relativa das contratacións galegas no total estatal, cómpre salientar o peso relativo da ramas pesqueira, que representa o 46% das contratacións españolas nesta rama, así como as rexistradas no caso da industria extractivas e no transporte, almacenamento e comunicacións, co 16,2% e 9%, respectivamente.

Coma é normal, a meirande parte dos contratos iniciais rexístranse a nome das persoas máis novas, de tal xeito que os menores de trinta anos asinaron en Galicia o 50,4% dos contratos en 2006 (48,6% no conxunto do Estado). Atendendo á desagregación segundo modalidade de traballo, os menores de 30 anos asinan o 36,5% dos contratos indefinidos (41,5% no conxunto do Estado), sendo estas porcentaxes do 51% no caso dos contratos dunha duración temporal (49,1% de media en España). Mentres que en Galicia o peso relativo dos contratos de duración indefinida no total de contratos iniciais en 2006 é do 4,9 (5,9% no conxunto do Estado), no caso das persoas menores de trinta anos, esta porcentaxe redúcese ata o 3,6% (4,7% en España).

Empresas de traballo temporal (ETT)

No ano 2006 hai 28 empresas de traballo temporal cun centro de traballo en Galicia (o 3,7% do total de empresas de traballo temporal a nivel estatal), ascendendo os contratos de posta a disposición ata os 102.530 (14.755 contratos máis que no ano anterior), que representan o 4,1%

Estrutura global da negociación colectiva en Galicia 2005-06

	C.Autónoma/ Interprovincias C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total (1)
2005						
Sector	13	34	23	20	34	124
Empresa	41	186	62	55	221	565
Total	54	220	85	75	255	689
2006						
Sector	14	34	23	21	34	126
Empresa	45	195	63	57	228	588
Total	59	229	86	78	262	714

(1) neste cómputo contabilízanse convenios colectivos e acordos reguladores

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais, Informe sobre a negociación colectiva galega

○ 2.1.14.

Convenios colectivos e revisións salariais negociados con efectos para 2005-06

	Convenios renovados		Revisións salariais		Negociados por 1ª vez		Total	
	nº	Traballadores	nº	Traballadores	nº	Traballadores	nº	Traballadores
2005								
Sector	50	189.207	33	95.493	-	-	83	284.700
Empresa	140	12.653	21	1.862	28	1.406	189	15.921
Total	190	201.860	54	97.355	28	1.406	272	300.621
2006								
Sector	40	114.519	35	168.874	2	1.577	77	284.970
Empresa	124	15.748	29	2.627	27	1.755	180	20.130
Total	164	130.267	64	171.501	29	3.332	257	305.100

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais, Informe sobre a negociación colectiva galega

○ 2.1.15.

dos contratos rexistrados no conxunto do Estado.

Atendendo á desagregación segundo provincias, tras unha medra de máis de nove mil contratos, Pontevedra acolle o maior número de contratos de posta a disposición, con 48.216 contratos, situándose no último ano por diante de A Coruña, que acada os 43.081 contratos. A diferenza do acontecido no ano anterior, o **cadro 2.1.13.** reflicte que a medra no número de contratos produciuse nas catro provincias galegas.

Relacións laborais e negociación colectiva

O número de convenios colectivos –vixentes ou prorrogados tacitamente– existentes en Galicia a 31 de decembro do ano 2006 ascendeu ata os 714, vinte e cinco máis que no ano anterior, dos que o 82,4% (588 convenios) corresponde a convenios de empresa.

O número de convenios colectivos asinados e/ou revisados en 2006 ascendeu a 257 (193 asinados renovados e 64 revisados), que afectaron a un total de 305.100 traballadores. No último ano, o número de convenios negociados por primeira vez foi de 29 (un máis que no ano anterior) e os traballadores afectados foron 3.332 (945 traballadores máis que en 2005).

O 8,2% destes convenios asinados e/ou revisados no último ano teñen un ámbito de aplicación superior ao provincial. No resto dos convenios, a provincia de Pontevedra é a que concentra o maior número de convenios e traballadores afectados, ao acoller o 35,4% do total dos convenios e o 41,3% dos traballadores afectados.

Os 77 convenios de sector afectan a 284.970 traballadores, o que significa que o 30% dos convenios afectan ao 93,4% dos traballadores. Os 44 convenios pertencentes ao sector servizos (57,1% dos convenios sectoriais) afectan ao 38,6% dos traballadores. No caso dos convenios a nivel empresa, o **cadro 2.1.15.** indica que é a industria quen agrupa o maior número de traballadores, cun 56,5%, seguida dos servizos, co 42,4%.

Traballadores e empresas afectados por convenios colectivos e revisións salariais de grupo de empresas, empresas ou ámbitos inferiores á empresa e de sector negociados con efectos para 2006

Empresas

	C/Autónoma/ Interprov.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Total	
	Nº traball.	Nº empr.	Nº traball.	Nº empr.	Nº traball.	Nº empr.	Nº traball.	Nº empr.	Nº traball.	Nº empr.	Nº traball.	Nº empr.
Agricultura	-	-	54	5	104	2	-	-	-	-	158	7
Industria	2.730	9	2.517	21	474	8	1.100	10	4.542	33	11.363	81
Construción	-	-	10	1	-	-	49	1	12	1	71	3
Servizos	2.677	13	1.191	29	466	10	560	10	3.644	36	8.538	98
Total	5.407	22	3.772	56	1.044	20	1.709	21	8.198	70	20.130	189
	26,9											

Sector

	C/Autónoma/ Interprov.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Total	
	Nº traball.	Nº empr.	Nº traball.	Nº empr.	Nº traball.	Nº empr.	Nº traball.	Nº empr.	Nº traball.	Nº empr.	Nº traball.	Nº empr.
Agricultura	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Industria	275	49	23.750	2.656	6.867	1.950	8.763	738	32.605	4.758	72.260	10.151
Construción	-	-	43.800	3.650	8.800	925	8.200	660	42.000	4.000	102.800	9.235
Servizos	1.250	81	45.156	6.362	7.426	4.858	12.765	4.255	43.313	11.914	109.910	27.470
Total	1.525	130	112.706	12.668	23.093	7.733	29.728	5.653	117.918	20.672	284.970	46.856

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais, Informe sobre a negociación colectiva galega

Xornada media efectiva por traballador 2005-06 nas CC.AA.: distribución segundo sector de actividade

	2005				2006			
	Industria	Construción	Servizos	Total	Industria	Construción	Servizos	Total
	(horas / ano)							
Andalucía	1.651,2	1.687,8	1.777,9	1.608,4	1.697,2	1.763,4	1.602,7	1.646,2
Aragón	1.624,7	1.695,1	1.750,8	1.565,8	1.708,3	1.714,7	1.578,0	1.631,3
Asturias	1.615,7	1.645,5	1.777,1	1.572,1	1.651,4	1.774,9	1.520,6	1.583,7
Baleares	1.663,5	1.707,8	1.740,0	1.641,1	1.704,6	1.741,3	1.615,2	1.643,4
Canarias	1.682,1	1.737,1	1.774,5	1.657,5	1.735,1	1.785,8	1.629,5	1.662,4
Cantabria	1.639,2	1.708,0	1.743,7	1.587,3	1.699,2	1.748,2	1.594,8	1.642,2
Castela-A Mancha	1.669,1	1.738,8	1.781,1	1.595,5	1.728,0	1.778,0	1.601,4	1.669,0
Castela e León	1.618,6	1.687,0	1.748,5	1.560,3	1.686,0	1.750,9	1.530,8	1.600,5
Cataluña	1.625,9	1.689,3	1.742,3	1.585,0	1.679,8	1.741,8	1.570,3	1.613,4
C. Valenciana	1.640,5	1.699,2	1.741,7	1.593,8	1.685,7	1.736,7	1.604,2	1.642,7
Extremadura	1.637,5	1.702,4	1.803,3	1.574,1	1.680,1	1.785,2	1.571,8	1.630,2
Galicia	1.659,7	1.698,5	1.784,9	1.613,8	1.704,2	1.769,1	1.611,7	1.656,7
Madrid	1.643,3	1.697,6	1.757,2	1.618,4	1.693,1	1.736,5	1.603,8	1.629,5
Murcia	1.647,5	1.721,8	1.748,6	1.591,8	1.714,4	1.752,2	1.583,9	1.641,3
Navarra	1.605,5	1.653,5	1.719,0	1.555,6	1.628,6	1.724,9	1.547,8	1.592,3
País Vasco	1.581,9	1.625,5	1.704,2	1.542,1	1.609,0	1.696,4	1.516,6	1.559,8
Rioxa (A)	1.627,5	1.703,4	1.768,4	1.548,4	1.689,8	1.771,1	1.554,8	1.627,4
Total	1.638,5	1.689,7	1.758,5	1.598,6	1.684,1	1.750,5	1.587,5	1.628,9

Fonte: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, Encuesta de Coyuntura Laboral

○ 2.1.17.

Xornada media pactada na negociación colectiva 2005-06

	2005				
	Xornada media (1)	Sectores económicos			
		Agrario	Industria	Construción	Servizos
	(en horas/ano)				
Total convenios	1.766,5	1.768,7	1.767,1	1.748,3	1.792,6
Convenios de empresa	1.724,0	1.768,7	1.731,7	1.748,0	1.706,8
Convenios de sector	1.768,6	-	1.771,6	1.748,3	1.797,3
	2006				
	Xornada media (1)	Sectores económicos			
		Agrario	Industria	Construción	Servizos
	(en horas/ano)				
Total convenios	1.764,0	1.760,0	1.765,5	1.746,4	1.795,1
Convenios de empresa	1.742,2	1.760,0	1.741,9	1.746,0	1.742,5
Convenios de sector	1.765,5	-	1.768,8	1.746,4	1.800,0

(1) Só se tiveron en conta os convenios que se regulan de xeito anual

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais, Informe sobre a negociación colectiva galega

○ 2.1.18.

Tendo en conta, ademais dos convenios rexistrados en 2006, os rexistrados anteriormente pero con vixencia expresa neste último ano ou posterior, son un total de 407 convenios (83 de sector e 324 de empresa) os que teñen efectos para o ano 2006. O número de traballadores afectados foi de 332.366 dos que 289.240 traballadores están afectados por convenios a nivel sector.

Atendendo ao ámbito territorial de aplicación, o 8,6% dos convenios con vixencia expresa para 2006 foron de ámbito superior ao da provincia. A provincia de Pontevedra é a que acolle o maior número de convenios, con 152 (o 37,3%), e o maior número de traballadores afectados, con 142.321 (o 42,8%). Séguelle A Coruña, que rexistra un total de 114 convenios (o 28%) que afectan a 120.561 traballadores (o 36,3%).

O incremento salarial medio pactado nos 257 convenios asinados ou revisados en 2006 –calculado en base ao incremento salarial en porcentaxe indicado nos convenio e tendo en conta as cláusulas de revisión salarial pactadas nos convenios asinados e revisados nese ano– foi de 3,88%, (4,37% no ano anterior), 1,28 puntos superior ao IPC galego que foi do 2,6%.

A **xornada media efectiva** por traballador en Galicia medrou en 2006 dende as 1.614 horas de 2005 ata as 1.657 horas do último ano. Esta cifra sitúa a Galicia como a terceira comunidade

Expedientes de regulación de empleo nas CC.AA. 2005-06: expedientes autorizados e traballadores afectados

	Exped. autorizados		Total		Traballadores afectados					
	2005	2006			Medidas de extinción		Medidas de suspensión		Medidas de reducción	
			2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Andalucía	393	390	5.139	2.512	3.313	1.769	1.818	733	8	10
Aragón	130	123	2.972	1.581	1.040	1.375	1.917	202	15	4
Asturias	165	154	4.789	1.379	3.357	902	1.383	471	49	6
Baleares	56	68	640	604	301	404	339	198	-	2
Canarias	122	126	1.800	1.424	508	373	1.289	1.048	3	3
Cantabria	143	70	2.371	913	482	285	1.887	625	2	3
Castela-A Mancha	123	115	1.260	596	810	383	441	213	9	-
Castela e León	290	322	3.571	12.432	2.185	1.184	1.356	11.220	30	28
Cataluña	512	455	14.169	8.899	8.168	7.881	5.941	968	60	50
C. Valenciana	661	413	11.785	4.667	3.458	2.423	7.863	2.238	464	6
Extremadura	41	63	350	457	104	237	180	208	66	12
Galicia	384	324	4.809	3.062	2.213	1.080	2.596	1.967	-	15
Madrid	263	281	5.666	5.190	4.779	4.668	851	516	36	6
Murcia	135	125	2.799	818	821	428	1.911	381	67	9
Navarra	109	92	3.200	2.262	605	689	2.595	1.573	-	-
País Vasco	417	300	6.965	4.486	2.513	2.451	4.411	2.032	41	3
Rioxa (A)	28	56	273	666	249	633	24	33	-	-
Ceuta e Melilla	5	4	5	4	5	4	-	-	-	-
Total	3.977	3.481	72.563	51.952	34.911	27.169	36.802	24.626	850	157

Fonte: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, Boletín de Estadísticas Laborales

2.1.19.

autónoma con maior xornada media efectiva por traballador tras Castela-A Mancha e Canarias (cadro 2.1.17.).

A xornada media pactada en 2006 –tense en conta só os convenios que a regulan de xeito anual– permanece practicamente constante en Galicia (2,5 horas menos que en 2005), acadando as 1.764,0 horas. Seguindo a tendencia de anos anteriores, a xornada en convenios de empresa é máis reducida que nos de sectores (1.742,2 horas e 1.765,5 horas, respectivamente). O sector agrario pactou unha xornada media de 1.760,0 horas, en tanto que no caso dos sectores non agrarios, a xornada media pactada máis elevada corresponde ao sector servizos, con 1.795,1 horas.

No concernente á **regulación de emprego**, o número de expedientes de regulación de emprego autorizados en Galicia no ano 2006 descendeu nun 15,6%, acadando os 324 expedientes, sesenta menos que no ano precedente. Con esta caída, o número total de traballadores afectados reduciuse ata os 3.062 traballadores (1.747 persoas menos), dos que 1.967 (o 64,2%) sufriron unha suspensión do emprego e 1.080 traballadores (o 35,3%), unha rescisión do seu contrato.

• Accidentes de traballo

O número total de accidentes de traballo con baixa en xornada de traballo rexistrado en Galicia no ano 2006 medrou un 1,2% en relación ao ano anterior, acadando os 48.578 accidentes. A provincia de Pontevedra, cunha medra semellante á do conxunto de Galicia, volve a presentar o maior número de accidentes con baixa en xornada de traballo, con 20.205 accidentes (o 41,6%), seguida de A Coruña, con 19.897 accidentes (o 41%). Lugo foi a única provincia que experimentou unha caída do número de accidentes, cun 2,6%, en tanto que a medra en A Coruña e Ourense situouse no 2% e 1,6%, respectivamente.

A meirande parte dos accidentes laborais con baixa foron accidentes leves (47.550 accidentes), mentres que tan só un 2,1%, foron catalogados coma graves ou mortais. No último ano rexistráronse 78 accidentes mortais en Galicia, 23 accidentes menos que en 2005, e 950 accidentes graves, 51 accidentes menos. Pola contra, volve a incrementarse o número de accidentes leves, con 649 accidentes máis (1,4%).

Tal coma reflicte o **cadro 2.1.20.**, a provincia de Lugo é a única que presenta unha caída nos tres tipos de gravidade considerados. Mentres que o incremento dos accidentes leves prodúcense nas outras tres provincias galegas, os graves o fan en A Coruña e Pontevedra, e os mortais en Ourense.

Accidentes de trabajo con baixa en xornada de trabajo 2005-06: distribución segundo a gravidade, provincias e sector económico

	Leves			Graves			Mortais			Totais		
	2005	2006	06/05 (%)	2005	2006	06/05 (%)	2005	2006	06/05	2005	2006	06/05
A Coruña	19.108	19.494	2,0	367	372	1,4	34	31	-8,8	19.509	19.897	2,0
Lugo	4.371	4.321	-1,1	142	81	-43,0	19	11	-42,1	4.532	4.413	-2,6
Ourense	3.919	3.983	1,6	72	71	-1,4	7	9	28,6	3.998	4.063	1,6
Pontevedra	19.503	19.752	1,3	420	426	1,4	41	27	-34,1	19.964	20.205	1,2
Agricultura	1.436	1.382	-3,9	113	106	-6,2	1	2	100,0	1.550	1.490	-3,9
Pesca	1.787	1.662	-7,5	101	64	-36,6	17	9	-47,1	1.905	1.735	-8,9
Industria	15.226	15.914	4,3	261	254	-2,7	29	16	-44,8	15.516	16.184	4,3
Construción	12.199	12.555	2,8	275	286	4,0	26	24	-7,7	12.500	12.865	2,9
Servizos	16.253	16.037	-1,3	251	240	-4,4	28	27	-3,6	16.532	16.304	-1,4
Total	46.901	47.550	1,4	1.001	950	-5,1	101	78	-22,8	48.003	48.578	1,2

Fonte: Dirección Xeral de Relacións Laborais

○ 2.1.20.

Índices de incidencia e frecuencia nas CC.AA. 2005-06

	Índice de incidencia (1)		Índice de frecuencia (2)	
	2005	2006	2005	2006
Andalucía	6.265,4	6.245,9	37,8	37,5
Aragón	5.090,8	5.173,9	30,9	31,3
Asturias	6.017,7	6.071,7	36,0	37,1
Baleares	7.701,8	7.875,7	46,2	47,9
Canarias	6.896,8	6.607,8	41,0	39,6
Cantabria	5.470,1	5.635,6	32,7	33,7
Castela-A Mancha	7.748,4	7.662,7	45,6	45,1
Castela e León	5.728,1	5.707,2	34,4	35,0
Cataluña	5.824,0	5.436,9	35,7	33,6
C. Valenciana	6.276,7	5.803,6	38,1	35,2
Extremadura	4.888,8	4.867,0	28,6	28,6
Galicia	5.687,3	5.732,8	33,5	33,5
A Coruña	5.465,1	5.603,4	-	-
Lugo	4.416,6	4.376,6	-	-
Ourense	4.970,0	4.988,8	-	-
Pontevedra	6.583,7	6.554,2	-	-
Madrid	5.505,7	5.400,1	33,5	33,1
Murcia	5.781,9	5.706,7	34,5	34,4
Navarra	5.722,4	5.661,0	35,3	35,2
País Vasco	6.157,1	6.417,9	38,8	40,9
Rioxa (A)	5.729,5	5.806,4	35,1	35,3
Total	6.011,8	5.880,1	35,9	35,3

(1) Índice de incidencia: accidentes x 100.000 afiliados a réximes da S.S. coa continxencia de accidentes de traballo especificamente cuberta

(2) Índice de frecuencia: accidentes x 1.000.000 horas traballadas

Fonte: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales

○ 2.1.21.

Atendendo á distribución sectorial, o sector servizos foi o que acolleu o maior número de accidentes laborais con 16.304 accidentes (o 33,6% dos accidentes en Galicia no último ano), seguido do sector industrial, con 16.184 accidentes (o 33,3%) e o da construción, con 12.865 accidentes (26,5%). Os subsectores agrícola e pesqueiro experimentaron, en conxunto, un total de 3.225 accidentes (1.735 na mar e 1.490 na agricultura), o que representa o 6,7% dos accidentes con baixa en xornada de traballo.

En relación ao ano anterior hai que destacar, dunha banda, que os sectores primarios e os servizos presentan en 2006 unha caída no número de accidentes respecto aos accidentes do ano anterior (6,7% e 1,4%, respectivamente). Doutra, que a industria e a construción presentan un incremento da sinistralidade, sendo o sector industrial quen experimenta o maior crecemento de accidentes laborais, cun 4,3% (2,9% na construción).

O sector primario considerado no seu conxunto e os servizos presentan un descenso nos tres tipos de accidentes: leves, graves e mortais. Asemade, os accidentes mortais descenden nos sectores industrial e construción, e os graves o fan na industria.

Repercusión das folgas 2005-06: traballadores participantes e xornadas non traballadas				
	2005		2006	
	Traballadores participantes	Xornadas non traballadas	Traballadores participantes	Xornadas non traballadas
	(en miles)			
Andalucía	50,3	73,6	23,6	40,4
Aragón	4,6	19,0	14,7	9,3
Asturias	5,2	12,7	3,3	9,6
Baleares	0,5	0,5	0,3	0,4
Canarias	6,7	27,7	0,9	11,1
Cantabria	3,0	23,2	3,2	8,5
Castela-A Mancha	4,4	21,1	1,2	7,9
Castela e León	14,7	28,8	7,0	14,3
Cataluña	115,6	310,6	233,1	335,1
C. Valenciana	6,9	13,4	9,0	32,6
Extremadura	1,4	1,7	0,3	0,3
Galicia	4,2	17,5	34,6	179,0
A Coruña	1,1	7,4	8,8	27,2
Lugo	0,6	1,4	0,8	2,7
Ourense	1,2	3,5	0,5	4,4
Pontevedra	1,3	5,2	24,5	144,7
Madrid	25,4	68,7	42,4	70,2
Murcia	0,9	1,4	0,4	0,8
Navarra	27,8	30,0	61,1	34,8
País Vasco	54,6	105,2	63,1	168,5
Rioxa (A)	4,0	3,6	0,9	2,2
Ceuta e Melilla	0,7	0,4	-	0,1
Total	330,9	759,1	499,1	925,1

Fonte: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, Boletín de Estadísticas Laborales

2.1.22.

No concerne ao **índice de incidencia** da sinistralidade laboral, que relaciona os accidentes en xornada de traballo con baixa co número medio afiliacións a réximes da Seguridade Social coa continxencia de accidentes de traballo especificamente cuberta, este acadou en Galicia os 57,3 accidentes por cada mil traballadores afiliados, punto e medio por baixo da media estatal. Comparado co resto das Comunidades Autóbaléaresnomas, o **cadro 2.1.21.** indica que Galicia sitúase como a novena comunidade co maior índice tras Baleares, Castela-A Mancha, Canarias, País Vasco, Andalucía, Asturias, A Rioxa e a C. Valenciana.

Atendendo á distribución provincial, Pontevedra segue sendo a provincia co índice máis elevado, con 65,5 accidentes por 1.000 afiliacións, fronte aos 56,0 accidentes de A Coruña, e 49,9 e 43,8 accidentes por cada mil afiliacións en Ourense e Lugo, respectivamente.

No caso dos accidentes mortais, Galicia rexistrou un total de 8,8 accidentes por cada cen mil afiliacións a réximes da Seguridade Social coa continxencia de accidentes de traballo especificamente cuberta, sendo este índice de incidencia de 6,1 accidentes no conxunto do Estado. No ano 2006, Cantabria, Asturias, Castela-A Mancha e Navarra presentan un índice máis elevado que Galicia.

As catro provincias galegas presentan un índice de incidencia superior á media estatal. Cómpre salientar o elevado índice rexistrado en Lugo, con 12,4 accidentes mortais por cada cen mil afiliados a réximes da S.S. coa continxencia de accidente de traballo especificamente cuberta, seguido por Ourense, con 10,8 accidentes mortais. En Pontevedra e A Coruña o índice situouse nos 8,0 e 7,9 accidentes por cada cen mil persoas afiliadas.

O índice de frecuencia, que mide o número de accidentes por cada 10.000 horas traballadas, permanece constante ao longo do ano 2005 nos 33,5 accidentes. A diferenza do índice de incidencia, este segue sendo inferior á media estatal.

• Conflitividade laboral

Por mor do acontecido basicamente no sector naval en Pontevedra, no último ano rexistrouse un forte incremento do número de traballadores participantes nas folgas así como das xornadas non traballadas. O número de traballadores participantes situouse en torno ás 34.600 perso-

**Actividade desenvolvida polos órganos autónomos de solución de conflitos colectivos
2006**

	Número conflitos	Conciliación mediación	Arbitraje	Traballadores afectados	Empresas afectadas	Efectividade resolucións conflitos (%)
Andalucía	714	712	2	473.528	71.205	40,0
Aragón	89	88	1	26.581	89	31,8
Asturias	141	141	-	29.541	n.d.	30,5
Baleares	63	63	-	n.d.	n.d.	34,9
Canarias	203	203	-	72.464	195	14,3
Cantabria	121	121	-	37.413	696	27,3
Castela e León	280	278	2	65.433	1.849	37,4
Castela-A Mancha	166	166	-	44.956	8.369	35,5
Cataluña	760	718	42	202.555	3.597	48,1
Estremadura	49	48	1	6.728	811	56,3
Galicia	59	44	15	53.190	5.005	38,6
Madrid	582	582	-	492.655	2.077	33,5
Murcia	70	70	-	92.200	15.471	42,9
Navarra	31	31	n.d.	n.d.	n.d.	16,1
País Vasco	355	346	9	48.057	n.d.	29,5
Rioxa, A	9	8	1	1.428	9	12,5
C. Valenciana	382	377	5	144.487	9.747	27,3
Total	4.074	3.996	78	1.791.216	119.120	35,7

Fonte: CES España, Memoria sobre la situación económica y laboral

○ 2.1.23.

as (30.400 traballadores máis que no ano anterior), e o das xornadas non traballadas nas 179 miles de xornadas (161,5 miles de xornadas máis). Cómpre salientar que as catro provincias galegas presentaron esta mesma tendencia, salientando o incremento experimentado en Pontevedra, onde o número de participantes medra dende as aproximadamente 1.300 persoas de 2005 ata os 24.500 participantes de 2006.

No que atinxe á actividade dos órganos xestores dos diferentes sistemas autonómicos de solución extraxudicial de conflitos laborais, o **cadro 2.1.23.** amosa que o número de conflitos nos que se interveu en Galicia medrou en 2006 ata os 59 (nove máis que no ano anterior), dos que corenta e catro corresponderon ás conciliacións-mediacións e quince ás arbitraxes. No que atinxe á súa incidencia, estes conflitos referíronse a 53.190 traballadores (o 3% do total estatal), e a 5.005 empresas (o 4,2% das empresas afectadas en España).

A efectividade na resolución das conciliacións-mediacións desenvolvidas foi en Galicia do 38,6%, case tres puntos por riba do rexistrado de media en España. Comparado co resto das comunidades autónomas, Galicia sitúase coma a quinta comunidade con maior efectividade na resolución dos conflitos tras Estremadura, Castela-A Mancha, Murcia e Andalucía. ■

2.2.

políticas activas de emprego

O obxectivo deste capítulo é analizar distintas accións das políticas activas de emprego da Xunta de Galicia, abarcando dende as centradas na formación e colocación ata as dirixidas á promoción de emprego.

Canto ao primeiro apartado, este presenta as distintas accións formativas tanto de carácter ocupacional, dirixidas ás persoas desempregadas, coma as de formación continua, centradas nos traballadores ocupados. Posteriormente, o capítulo detense nas medidas de promoción de emprego, que teñen coma obxectivo á mellora da empregabilidade dos traballadores desempregados, especialmente daqueles que pertencen aos colectivos que acceden ao mercado laboral con máis dificultade.

Formación profesional

O sistema de formación profesional está dividida en tres subsistemas: a FP regrada, a FP ocupacional e a continua. Tendo en conta que a formación profesional regrada pertence ao sistema educativo, e coma tal analízase no capítulo [3.4.- Educación](#), este apartado comeza coa análise das accións formativas de carácter ocupacional, centrada no ámbito laboral e que están dirixidas aos desempregados. Posteriormente, menciónanse os principais datos da formación continua, que pola contra vai dirixida aos traballadores ocupados.

• Formación profesional ocupacional

As medidas de formación profesional ocupacional son un dos elementos máis importantes á hora de lograr unha medra da competencia, empregabilidade e posibilidades de inserción laboral das persoas desempregadas. 2.034 cursos para o exercicio 2006, cun presuposto total de 66,3 millóns de euros. Participaron un total de 31.225 alumnos. Ao igual que o acontecido no exercicio de 2005, descende o número de cursos e alumnos e medra o orzamento total dirixido a estes programas.

No que aos cursos FIP (agás compromisos de contratación) se refire, ao longo do ano 2006 programáronse un total de 1.395 cursos, dos que 927 corresponden ás programacións pluriprovinciais e 468 a cursos de programación provincial. O orzamento total destes cursos, aos que asistiron un total de 20.925 alumnos, ascendeu a 52,4 millóns de euros. Comparado co acontecido no exercicio anterior, no último ano rexístrase un descenso do número de cursos e alumnos, mentres que medra o presuposto.

As principais accións formativas corresponden ás actividades de “administración e oficinas” e do sector servizos ás empresas, que acollen en conxunto case o sesenta por cento dos cursos

Formación profesional ocupacional 2005-06: cursos, presupostos e alumnos

	2005			2006		
	Cursos	Presupostos (en miles de €)	Alumnos	Cursos	Presupostos (en miles de €)	Alumnos
FIP (agás compromisos de contratación)	1.433	44.006,4	22.377	1.395	52.437,8	20.925
Compromisos de contratación FIP	62	1.174,2	885	171	1.475,0	2.565
FIP medios propios	169	5.466,7	1.884	193	8.279,0	2.895
Plan autonómico de formación de formadores	8	100,0	450	22	478,0	330
Outras accións formativas	729	2.996,2	9.991	253	3.639,4	4.510
Total	2.401	53.743,5	35.587	2.034	66.309,2	31.225

Fonte: Consellería de Traballo

2.2.1.

Plan FIP 2006: distribución sectorial

Sector	Cursos	Alumnos	Orzamentos (en €)
Administración e oficinas	185	2.775	8.048.620
Agraria	43	645	1.574.492
Artesanía	16	240	942.356
Automoción	160	2.425	2.445.501
Comercio	77	1.153	1.836.874
Docencia e investigación	37	555	749.231
Edificación e obras públicas	116	1.732	6.200.133
Formación complementaria	2	30	11.369
Industria pesada e construcións metálicas	52	775	3.003.183
Industrias alimentarias	17	250	752.746
Industrias da madeira e cortiza	34	510	1.906.721
Industrias de fabricación equipos electromecánicos	30	450	1.566.911
Industrias gráficas	2	30	102.673
Industrias químicas	4	65	45.276
Industrias téxtiles	20	300	911.044
Información e manifestacións artísticas	13	195	581.586
Mantemento e reparación	28	415	1.456.094
Montaxe e instalacións	45	675	2.503.116
Produc., transf. e distrib. de enerxía e auga	17	255	580.066
Sanidade	114	1.710	3.648.095
Seguros e finanzas	72	1.080	1.783.106
Servizos á comunidade e persoais	112	1.675	3.498.948
Servizos ás empresas	426	6.390	11.840.322
Transportes e comunicacións	94	1.410	3.031.354
Turismo e hostalaría	65	975	3.649.986
Total	1.781	26.715	62.669.803

Fonte: Consellería de Traballo

2.2.2.

e máis do trinta por cento dos alumnos e do presuposto.

Aos 171 cursos de formación con compromiso de contratación programados no exercicio 2006 asistiron un total de 2.565 alumnos, ascendendo o seu orzamento a 1.475 miles de euros. Comparado co ano anterior cómpre salientar o forte incremento do número de cursos programados, que para 2005 foran 62 (885 alumnos). O **cadro 2.2.4.** reflicte a importancia relativa do subsector de automoción, que acolle en torno ao oitenta por cento dos cursos e alumnos e a metade do orzamento total programado.

Con cargo ao presuposto do Plan FIP, impartíronse un total de 193 cursos de formación ocupacional en centros de titularidade da Xunta de Galicia, por un importe de 8,3 millóns de euros. Atendendo á distribución sectorial da programación destes cursos, dos datos do **cadro 2.2.6.** despréndese unha menor concentración que a existente nos anteriores tipos de programación, xa que as dúas actividades máis importantes, as de edificación e obras públicas e industrias de fabricación equipos electromecánicos, acollen a cuarta parte dos cursos e alumnos, e menos do trinta por cento do presuposto.

Ao longo do exercicio de 2006, no ámbito do Plan autonómico de formación de formadores, programáronse 22 cursos de formador ocupacional (14 máis que no exercicio anterior), aos

Cursos con compromiso de contratación 2005-06

	2005			2006		
	Cursos	Alumnos	Importe (en €)	Cursos	Alumnos	Importe (en €)
A Coruña	12	181	306.858	7	110	114.494
Lugo	15	221	370.024	4	50	178.667
Ourense	15	250	403.065	16	228	409.555
Pontevedra	20	233	94.251	144	2.177	772.283
Total	62	885	1.174.198	171	2.565	1.474.999

Fonte: Consellería de Traballo

○ 2.2.3.

Cursos con compromiso de contratación 2006: distribución sectorial

Sector	Cursos	Alumnos	Presupostos (en €)
Automoción	135	2.050	741.574,0
Comercio	20	298	280.468,0
Edificación e obras públicas	3	37	108.076,0
Industria pesada e construcións metálicas	1	10	26.507,0
Industrias agroalimentarias	1	10	19.856,0
Industrias da madeira e cortiza	1	15	60.585,0
Industria química	2	35	-
Industrias téxtiles	1	15	29.490,0
Mantemento e reparación	1	10	35.359,0
Sanidade	5	75	144.759,0
Servizos á comunidade e persoais	1	10	28.325,0
Total	171	2.565	1.474.999

Fonte: Consellería de Traballo

○ 2.2.4.

que asistiron un total de 330 alumnos (120 menos que en 2005). O orzamento total para 2006 ascendeu ata os 478.000 euros (cen mil no curso precedente).

No último ano programáronse un total de 253 cursos formativos cofinanciados polo Fondo Social Europeo, dos que 178 corresponden a accións formativas que se poidan considerar de carácter experimental. Destes 253 cursos, máis do setenta por cento das accións formativas (184 cursos) foron dirixidas a traballadores ocupados, nas que participaron un total de 3.421 alumnos (o 75,8% dos alumnos que asisten a estes cursos cofinanciados polo FSE). O presuposto das accións formativas cofinanciadas polo FSE programadas para 2006 ascendeu a 3,6 millóns de euros, dos que o 2,2 millóns de euros corresponden ás accións dirixidas aos ocupados e 1,4 millóns, ás accións formativas dirixidas aos desempregados.

- **Formación profesional continua**

Este sistema de formación profesional divídese en dous tipos de accións, os contratos programas e as accións complementarias e de acompañamento á formación. En conxunto, o investimento total nas 1.359 accións ou proxectos programados ascendeu a 13.445.979 euros.

En canto aos contratos programa, para o exercicio 2006 programáronse un total de 1.344 accións formativas dirixidas na súa totalidade a traballadores ocupados, ascendendo o seu presuposto aos 11.447.979 euros. En relación ás accións complementarias e de acompañamento á formación, o orzamento investido nos 25 proxectos dirixidos ao estudo da formación profesional continua en Galicia, ascendeu a 1.998.000 euros.

Programación con medios propios ⁽¹⁾ 2005-06

	2005			2006		
	Cursos	Alumnos	Importe (en €)	Cursos	Alumnos	Importe (en €)
A Coruña	66	857	2.179.060	74	1.110	2.898.435
Lugo	56	612	1.716.345	44	660	1.646.406
Ourense	27	114	956.739	50	750	2.587.980
Pontevedra	20	301	614.527	25	375	1.146.134
Total	169	1.884	5.466.670	193	2.895	8.278.955

(1) cursos de formación ocupacional impartidos en centros de titularidade da Xunta de Galicia
Fonte: Consellería de Traballo

2.2.5.

Programación con medios propios 2006: distribución sectorial

Sector	Cursos	Alumnos	Presuposto (en €)
Agraria	13	195	488.886
Artesanía	2	30	114.656
Automoción	9	135	621.128
Edificación e obras públicas	30	450	1.326.996
Industria pesada e construcións metálicas	17	255	811.987
Industrias alimentarias	1	15	56.084
Industrias da madeira e cortiza	13	195	623.788
Industrias de fabricación equipos electromecánicos	19	285	1.035.370
Industrias téxtiles	1	15	33.115
Mantemento e reparación	12	180	524.180
Montaxe e instalacións	14	210	632.343
Produc., transf. e distrib. de enerxía e auga	3	45	99.360
Sanidade	10	150	308.411
Seguros e finanzas	2	30	67.428
Servizos á comunidade e persoais	18	270	518.520
Servizos ás empresas	14	210	456.222
Transportes e comunicacións	5	75	70.966
Turismo e hostalaría	10	150	489.517
Total	193	2.895	8.278.957

Fonte: Consellería de Traballo

2.2.6.

Promoción de emprego

En canto aos distintos programas de incentivos dirixidos á mellora da empregabilidade dos traballadores distínguense catro grandes grupos de actuacións: os destinados ao fomento da contratación por conta allea e da estabilidade laboral, os dirixidos ao apoio a emprendedores, auto-empleo e economía social, os programas integración laboral das persoas con discapacidade e finalmente, os programas de cooperación e programas mixtos de formación e emprego. No ano 2006 establecéronse novos programas de axudas, entre os que salientan a creación de incentivos para promover a afiliación á seguridade social das persoas cotitulares de explotacións agrarias.

• Actuacións para o fomento do emprego e a estabilidade laboral

Ao longo do exercicio 2006, o número de traballadores beneficiarios deste tipo de actuacións foi de 9.398 persoas (o 54,1% son mulleres), ascendendo o número de empresas beneficiarias destas axudas a 4.607.

No último ano estableceuse un novo programa de incentivos á contratación por conta allea co obxectivo final de favorecer a inserción das persoas menores de 30 anos. Tal como reflicte o **cadro 2.2.7.**, un total de 3.747 traballadores e 2.367 empresas beneficiáronse destas actuacións. Ao mesmo tempo, cómpre salientar as actuacións destinadas a favorecer a creación de emprego e da estabilidade laboral, que afectan a 1.665 empresas e 4.747 persoas. Estes dous programas acolleron en conxunto, nove de cada dez empresas e traballadores beneficiarios.

Actuacións para o fomento do emprego e a estabilidade laboral 2005-06

	2005		2006	
	empresas	traballadores	empresas	traballadores
Fomento da contratación por conta allea e da estabilidade laboral	6.679	9.962	4.607	9.398
Fomento do emprego e da estabilidade laboral	2.210	4.104	1.665	4.747
Fomento da contratación indefinida de colectivos desfavorecidos	2.275	2.901	434	746
Fomento da contratación de mozos e mozas	-	-	2.367	3.747
Fomento da contratación en prácticas e temporal de beneficiarios laborais	1.564	2.226	-	-
Conciliación da vida laboral e familiar	243	261	68	71
Contratación de traballadores en risco de exclusión social	387	470	73	87
Apoio a emprendedores, autoemprego e economía social	-	7.213	344	6.529
Promoción de emprego en cooperativas e sociedades laborais	-	996	344	639
Apoio ao emprego autónomo	-	5.869	-	5.362
Iniciativas de emprego: ILES / IER / IEBT's (1)	-	348	-	348
Programa de incentivos para promover a afiliación á S.S. das persoas cotitulares de explotacións agrarias	-	-	-	164
Programa de axudas á xeración da actividade no marco do proxecto europeo Equal Compostela Social	-	-	-	16
Integración laboral das persoas con discapacidade	579	1.953	572	2.062
Creación de centros especiais de emprego	25	94	13	62
Mantemento de centros especiais de emprego	100	1.353	102	1.490
Traballadores autónomos	89	89	77	77
Contratación indefinida de discapacitados	365	417	373	417
Unidades de apoio	-	-	7	16
Programas de cooperación e progr. mixtos de formación e emprego	1.126	8.080	1.138	11.179
Programas de cooperación con entidades locais	614	4.474	585	5.490
Programas de cooperación con outras administracións distintas da local, universidades e entidades sen ánimo de lucro	443	1.237	428	1.384
Escolas obradoiro	18	759	20	848
Obradoiros de emprego	47	1.573	97	3.376
Unidades de promoción e desenvolvemento	4	37	8	81

(1) ILE, Iniciativas locais de emprego; IER, Iniciativas de emprego rural; IEBT, Iniciativas de emprego de base tecnolóxica
 Fonte: Consellería de Traballo

○ 2.2.7.

• Programas de apoio a emprendedores, autoemprego e economía social

As devanditas actuacións para favorecer a contratación por conta allea complementáanse cunha serie de programas de apoio aos emprendedores para facilitarles a creación do seu propio traballo. O número total de traballadores beneficiarios dos cinco grandes programas de axudas ao autoemprego e á economía social recollidos no devandito **cadro 2.2.7.** ascendeu en 2006 a 6.529 (3.380 homes e 3.149 mulleres).

O programa máis importante, en canto ao número de traballadores beneficiarios se refire, foi o de promoción do emprego autónomo, no que un total 5.362 desempregados que se constituíron como autónomos percibiron axudas para o inicio da súa actividade, subvencións financeiras e a axuda excepcional.

Para o ano 2006 estableceuse un novo programa de incentivos para promover a afiliación á Seguridade Social, en coordinación coas melloras introducidas no ámbito estatal, das persoas cotitulares de explotacións agrarias. Con estas medidas, que afectan a 164 traballadores (152 mulleres), preténdese que as cotizacións se reduzan en Galicia ata un 50%.

Asemade, cómpre salientar que no último ano se desenvolveu un programa de axudas á xeración de actividade no marco do proxecto europeo “Equal Compostela Social”. Deste programa beneficiáronse 16 persoas (13 mulleres).

• Programas de apoio á integración laboral das persoas con discapacidade

Un total de 2.062 persoas con discapacidade (1.282 homes e 780 mulleres) beneficiáronse das axudas deste programa de integración laboral ao longo do ano 2006, ben sexa polo mantemento destes traballadores nos centros especiais de emprego (1.490 persoas), polo contratación indefinida na empresa ordinaria (471 persoas), pola constitución do seu propio negocio (77 persoas) ou ben opola creación de postos de traballo en centros especiais de emprego (62 persoas con discapacidade).

Como novidade cómpre salientar o establecemento dun novo programa de subvencións ás

2.2.

5

unidades de apoio á actividade profesional no marco dos servizos de axustamento persoal e social dos centros especiais de emprego.

• Programas de cooperación e programas mixtos de formación e emprego

Estes programas fai referencia a tres grandes grupos de actuacións: o de cooperación con entidades locais; os programas de cooperación con outras administracións distintas da local, universidades e entidades sen ánimo de lucro; e as escolas obradoiro, obradoiros de emprego e unidades de promoción e desenvolvemento.

En relación aos programas de cooperación con entidades locais, no último exercicio beneficiáronse destas axudas un total de 5.490 traballadores (1.016 persoas menos que no ano anterior) e 585 entidades (29 menos que en 2005). No eido destes programas de cooperación, destacan as axudas á “contratación de traballadores desempregados para a realización de obras e servizos de interese xeral e social”, con 336 entidades e 5.211 traballadores desempregados, situándose a duración media dos contratos en torno aos 8 meses.

No que atinxe aos programas de cooperación con outras administracións distintas da local, universidades e entidades sen ánimo de lucro, ao longo do ano 2006 o número de entidades beneficiadas ascendeu a 428 (15 menos que no ano anterior) participando nos mesmos un total de 1.237 traballadores desempregados (147 máis que en 2005). Ao igual que no caso dos programas de cooperación con entidades locais, as actuacións máis importantes corresponden ás relativas á “contratación de traballadores desempregados para a realización de obras e servizos de interese xeral”, con 334 entidades e 1.130 traballadores, sendo a duración media dos contratos de 11,3 meses.

No concenrente ás escolas obradoiro, obradoiros de emprego e unidades de promoción e desenvolvemento, ao longo do exercicio de 2006 beneficiáronse das súas accións formativas un total de 4.224 persoas desempregadas, 848 mozos desempregados menores de 25 anos nas 20 escolas obradoiro en funcionamento nese ano e 3.376 traballadores desempregados nos 97 obradoiros de emprego en funcionamento en 2006. No último ano puxéronse en marcha 10 novas escolas obradoiro e 51 proxectos de obradoiros de emprego, nos que participan 402 mozos desempregados e 1.746 desempregados maiores de 25 anos, respectivamente.

No concenrente ás unidades de promoción e desenvolvemento (UPD), en 2006 estiveron en funcionamento oito UPD (catro no ano anterior), con 81 traballadores beneficiados (37 en 2005).

Asemade, ao longo do ano 2006 o número de proxectos en funcionamento foi de sete, dos que dous foron escolas obradoiro, con 88 alumnos participantes, e cinco obradoiros de emprego, con 186 alumnos.traballadores. ■

2.3.

desenvolvemento do tecido empresarial

Tendo en conta as limitacións tanto “metodolóxicas” coma “temporais”, das principais fontes estatísticas empregadas –o Directorio Central de Empresas (Dirce)¹, do INE, os datos do Rexistro Mercantil e do Ministerio de Trabajo, utilizados para a análise da dinámica empresarial e da economía social, e os recollidos por Ardán², no seu *Informe económico-financiero y de la competitividad. Galicia 2006*– pódense salientar como principais características do entramado empresarial galego o reducido tamaño medio das empresas, o predominio da condición xurídica “persoas físicas” e o peso relativo do sector servizos (77,6% das empresas galegas consideradas).

Ao longo do último ano constituíronse en Galicia un total de 6.977 sociedades mercantís, un 8,1% máis que no ano anterior, o que representa o 4,7% das sociedades constituídas en España. En termos relativos, o número de sociedades constituídas por cada 10.000 habitantes en Galicia foi de 25,2, seis puntos e medio menos que a media española. O número de sociedades disolvidas en Galicia mantívose practicamente constante, rexistrándose un total de 743 disolucións, catro menos que en 2005, o que representa o 6,8% das acontecidas no conxunto do Estado.

Xunto ás características da estrutura económica e financeira das empresas galegas analizadas no capítulo [1.4 Agregados da Renda](#), no ano 2005 había en Galicia un total de 613 empresas gacela, cun crecemento medio dos seus ingresos do 61,5% no período 2003-05, e 277 empresas de alto rendemento, que presentan unha rendibilidade económica superior ao 35% en cada un dos tres anos analizados.

Finalmente, no que ás empresas de economía social se refire, o número de sociedades cooperativas e laborais a 31 de decembro de 2006 ascendeu, en conxunto, a 2.023 sociedades, o 4,4% das sociedades en España. O 1,2% da poboación ocupada galega traballa nestes sociedades (14.297 persoas), sendo esta porcentaxe do 2,3% no conxunto do Estado.

Estrutura empresarial

O número de **empresas activas** en Galicia experimentou ao longo do ano 2006 un novo incremento, situándose nas 200.020 empresas (datos referidos a 1 de xaneiro de 2007), o que representa o 6% do total de empresas activas nese período no conxunto estatal. De novo, a

¹ O Dirce cubre tódalas actividades económicas agás a produción agraria e pesqueira, os servizos administrativos da Administración Central, Autónoma e Local (incluída a Seguridade Social), as actividades das comunidades de propietarios e o servizo doméstico. A unidade básica de análise é a empresa, que se define como unha organización sometida a unha autoridade rectora que pode ser, segundo os casos, unha persoa física, unha persoa xurídica ou unha combinación de ámbalas dúas e constituída con miras a exercer nun ou varios lugares unha ou varias actividades económicas por conta dunha mesma empresa.

² Considera as empresas que teñen a súa sede social en Galicia e cunha facturación superior a 300.000 euros en 2005, que cumpren coas súas obrigacións rexistras e se dispón de datos para tres anos consecutivos.

Empresas existentes nas CC.AA. a 1/1/2006 e 1/1/2007

	1/1/06		1/1/07		Taxa crecemento	
	CA / total		CA / total		Taxa crecemento	
	(%)		(%)		(%)	
Andalucía	486.674	15,3	511.728	15,3	25.054	5,1
Aragón	87.941	2,8	92.162	2,8	4.221	4,8
Asturias	70.115	2,2	72.276	2,2	2.161	3,1
Baleares	88.027	2,8	91.254	2,7	3.227	3,7
Canarias	132.810	4,2	140.414	4,2	7.604	5,7
Cantabria	37.690	1,2	39.560	1,2	1.870	5,0
Castela-A Mancha	124.413	3,9	132.906	4,0	8.493	6,8
Castela e León	163.856	5,2	170.319	5,1	6.463	3,9
Cataluña	578.340	18,2	612.404	18,4	34.064	5,9
C. Valenciana	348.692	11,0	368.586	11,0	19.894	5,7
Extremadura	63.084	2,0	66.232	2,0	3.148	5,0
Galicia	191.642	6,0	200.020	6,0	8.378	4,4
A Coruña	79.170	2,5	82.873	2,5	3.703	4,7
Lugo	23.780	0,7	24.609	0,7	829	3,5
Ourense	22.843	0,7	23.520	0,7	677	3,0
Pontevedra	65.849	2,1	69.018	2,1	3.169	4,8
Madrid	478.202	15,1	503.000	15,1	24.798	5,2
Murcia	90.698	2,9	97.374	2,9	6.676	7,4
Navarra	41.083	1,3	43.142	1,3	2.059	5,0
País Vasco	161.376	5,1	164.431	4,9	3.055	1,9
A Ríoxa	22.393	0,7	23.404	0,7	1.011	4,5
Ceuta e Melilla	7.357	0,2	7.445	0,2	88	1,2
Total	3.174.393	100	3.336.657	100	162.264	5,1

Fonte: INE, Directorio Central de Empresas

2.3.1.

medra do número de empresas en Galicia foi, en termos porcentuais, inferior ao rexistrado no conxunto do Estado: 4,4% e 5,1%, respectivamente.

Comparada coas outras comunidades autónomas, **cadro 2.3.1.**, Galicia segue a ser a quinta comunidade con maior número de empresas tras Cataluña (acolle o 18,4% das empresas españolas), Andalucía (o 15,3%), Madrid (o 15,1%) e a C. Valenciana (11,0%).

Un ano máis, a provincia de A Coruña é a que acolle o maior número de empresas activas. A 1 de xaneiro de 2007, o número de empresas activas ascendía a 82.873 (o 41,4% do total de empresas existentes), seguida de Pontevedra, con 69.018 empresas (34,5%). A presenza empresarial en Lugo e Ourense ascende, na devandita, data, a 24.609 (12,3%) e 23.520 (11,8%) empresas, respectivamente. En relación ao ano anterior, as catro provincias experimentan unha medra do número de empresas existentes, sendo a máis acusada a experimentada en Pontevedra, cun crecemento do 4,8% (3.169 empresas máis).

A análise da **densidade empresarial** reflicte que Galicia e as súas catro provincias posúen unha densidade empresarial inferior á media estatal. No derradeiro ano había en Galicia un total de 72 empresas por cada mil habitantes fronte ás 74 sociedades activas no conxunto do Estado. A Coruña e Pontevedra son as provincias que presentan unha densidade empresarial superior á media galega, con 73 sociedades por cada 1.000 habitantes, por diante de Ourense, con 70 sociedades por cada mil habitantes, e Lugo, con 69 sociedades.

Con todo, e tendo en conta a evolución da poboación e das empresas activas, a densidade empresarial galega medra máis que no conxunto do Estado, ao rexistrarse en Galicia tres sociedades máis por cada mil habitantes fronte ás dúas sociedades máis de media en España. As catro provincias galegas volven a presentar un incremento da densidade empresarial, sendo este similar en todas elas, con tres sociedades máis por cada mil habitantes.

A **distribución segundo grandes sectores** de actividade principal que as empresas galegas desenvolven non presenta grandes diferenzas en relación á media estatal. O sector servizos acolle máis de tres cuartas partes das empresas activas (o 77,6% das empresas galegas), 155.184 empresas (56.248 pertencentes ao subsector comercio), fronte ás 29.716 empresas do sector da construción (un 14,9%) e 15.120 empresas industriais (7,6%). No conxunto do Estado estas por-

Empresas existentes a 1/1/2006 e 1/1/2007: distribución segundo ramas de actividade

	1 /1/2006			1 /1/2007			Taxa crecemento	
	Galicia	España	Galicia/ España	Galicia	España	Galicia/ España	Galicia	España
Sector industrial	15.037	242.310	6,2	15.120	244.359	6,2	0,6	0,8
Industrias extractivas	420	2.974	14,1	416	2.988	13,9	-1,0	0,5
Extracción de produtos enerxéticos	3	178	1,7	5	173	2,9	66,7	-2,8
Extracción de minerais metálicos	5	61	8,2	5	57	8,8	0,0	-6,6
Extracción de minerais non metálicos nin enerxéticos	412	2.735	15,1	406	2.758	14,7	-1,5	0,8
Industria manufacturera	14.378	235.244	6,1	14.401	234.421	6,1	0,2	-0,3
Industria da alimentación, bebidas e tabaco	2.619	31.908	8,2	2.586	31.549	8,2	-1,3	-1,1
Industria téxtil e da confección	1.726	23.391	7,4	1.729	22.397	7,7	0,2	-4,2
Industria do coiro e do calzado	60	6.261	1,0	61	6.017	1,0	1,7	-3,9
Industria da madeira e da cortiza	1.660	17.312	9,6	1.637	16.987	9,6	-1,4	-1,9
Ind. do papel; edición, artes gráficas e reprodución soportes grabados	1.119	27.297	4,1	1.150	27.813	4,1	2,8	1,9
Industria química	164	4.576	3,6	163	4.552	3,6	-0,6	-0,5
Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	216	5.998	3,6	216	5.907	3,7	0,0	-1,5
Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	1.078	12.635	8,5	1.067	12.483	8,5	-1,0	-1,2
Metallurgia e fabricación de produtos metálicos	2.533	46.892	5,4	2.591	47.780	5,4	2,3	1,9
Industria da construción de maquinaria e equipo mecánico	645	15.011	4,3	659	15.322	4,3	2,2	2,1
Material e equipo eléctrico, electrónico e óptico	540	11.222	4,8	523	11.282	4,6	-3,1	0,5
Fabricación de material de transporte	534	5.029	10,6	534	5.044	10,6	0,0	0,3
Fabricación de mobles	1.217	20.955	5,8	1.477	27.022	5,5	21,4	29,0
Outras industrias manufacturais	267	6.757	4,0	8	266	3,0	-97,0	-96,1
Produción e distribución de enerxía eléctrica, gas e auga	239	4.092	5,8	303	6.950	4,4	26,8	89,8
Producción e distribución enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	222	2.773	8,0	288	5.720	5,0	29,7	106,3
Captación, depuración e distribución de auga	17	1.319	1,3	15	1.230	1,2	-11,8	-6,7
Construción	27.750	448.446	6,2	29.716	488.408	6,1	7,1	8,9
Sector servizos	148.855	2.483.637	6,0	155.184	2.603.890	6,0	4,3	4,8
Actividades comerciais por xunto e polo miúdo	55.514	835.276	6,6	56.248	845.229	6,7	1,3	1,2
Hostalería	21.566	282.118	7,6	21.795	287.055	7,6	1,1	1,7
Transporte, almacenamento e comunicacións	13.731	236.797	5,8	14.029	243.868	5,8	2,2	3,0
Intermediación financeira	3.866	56.952	6,8	4.131	60.830	6,8	6,9	6,8
Act. inmobiliarias e de alugueiro; servizos empresariais	32.330	693.078	4,7	35.789	764.619	4,7	10,7	10,3
Educación	3.614	59.812	6,0	3.887	64.324	6,0	7,6	7,5
Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	6.482	120.271	5,4	6.773	126.544	5,4	4,5	5,2
Outras act. sociais e de servizos á comunidade; servizos persoais	11.752	199.333	5,9	12.532	211.421	5,9	6,6	6,1
Total	191.642	3.174.393	6,0	200.020	3.336.657	6,0	4,4	5,1

Fonte: INE, Directorio Central de Empresas

Empresas existentes en Galicia e España 2006: distribución segundo tamaño das empresas ⁽¹⁾

	Total	Galicia				España	G/E
		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra		
Sen asalariados	98.847	42.861	11.928	12.027	32.031	1.706.140	5,8
De 1 a 2 asalariados	60.783	24.025	7.856	7.265	21.637	932.526	6,5
De 3 a 5 asalariados	21.116	8.160	2.721	2.355	7.880	340.638	6,2
De 6 a 9 asalariados	9.045	3.632	1.079	906	3.428	158.159	5,7
De 10 a 19 asalariados	5.728	2.298	615	568	2.247	108.866	5,3
De 20 a 49 asalariados	3.161	1.286	306	280	1.289	60.738	5,2
De 50 a 99 asalariados	767	338	59	76	294	15.737	4,9
De 100 a 199 asalariados	340	156	30	22	132	7.780	4,4
De 200 a 499 asalariados	160	78	8	15	59	4.218	3,8
De 500 a 999 asalariados	38	18	6	3	11	1.072	3,5
De 1.000 a 4.999 asalariados	33	20	1	3	9	684	4,8
Máis de 5.000 asalariados	2	1	-	-	1	99	2,0
Total	200.020	82.873	24.609	23.520	69.018	3.336.657	6,0

(1) os datos están referidos a 1 de xaneiro de 2007
Fonte: INE, Directorio Central de Empresas

2.3.3.

centaxes representan o 78% no sector servizos e o 14,6% e 7,3% no caso das empresas de construción e da industria. Sen embargo, se se considera a diferenciación entre actividades comerciais e resto dos servizos, a representatividade do comercio en Galicia é 2,8 puntos superior á media estatal, ao contrario do que acontece no caso do resto dos servizos (3,2 puntos porcentuais superior en España).

Se se considera a participación das empresas galegas sobre o total das españolas, o seu peso relativo foi do 6,0%, variando esta porcentaxe entre o 6,2%, no conxunto das actividades do sector industrial e da construción, e o 6,7% das actividades comerciais (a importancia das empresas de servizos no seu conxunto foi do 6%).

Os tres grandes sectores económicos experimentan unha medra do número de empresas activas en 2006, rexistrándose os incrementos máis acusados no sector servizos, con 6.329 empresas máis, mentres que na construción a medra foi de 1.966 empresas e no conxunto das actividades industriais, de tan só 83 empresas. En termos relativos, o sector da construción volveu a presentar os maiores crecementos, cun 7,1% respecto ao ano anterior, por diante do acontecido nos servizos, co 4,3% e da industria, cun 0,6%.

Se se considera o número de traballadores en plantilla como indicador do tamaño das empresas, **cadro 2.3.3.**, os datos do Dirce amosan que case a metade das empresas galegas (49,4% das empresas) son empresas sen asalariados (98.847 firmas), fronte ao 51,1% no ámbito estatal. A meirande parte das empresas, o 94,9%, poden considerarse como micro-empresas³, é dicir, que teñen menos de 10 empregados, en tanto que a porcentaxe de medianas e grandes empresas –máis de 50 traballadores– sitúase no 0,7%.

Ao longo do ano 2006 o volume total de empresas medrou tanto no caso das empresas sen asalariados (4.736 empresas máis) como no das empresas con asalariados (con 3.642 empresas). Ao igual que no ano anterior, o número de empresas con asalariados medra en Galicia nos tres grandes grupos considerados: no de micro empresas (3.338 empresas), nas pequenas empresas (227 empresas) e nas medianas e grandes empresas (77 empresas máis).

Atendendo á distribución provincial cómpre salientar, dunha banda, que A Coruña volve a presentar o maior número de empresas nos diferentes estratos considerados. Doutra, que a medra do número de micro empresas, pequenas e medianas empresas rexístrase nas catro provincias galegas. Ao igual que sucedeu no ano anterior, no ano 2006 o número de grandes empresas (máis de 200 traballadores) aumenta en todas as provincias agás en Pontevedra, onde permanece constante.

Se a aproximación ao tamaño medio da empresa se fai a través do cociente do número de traballadores afiliados á Seguridade Social no réxime xeral e nos réximes da minería do carbón e de autónomos entre o número de empresas, obsérvase que a dimensión media de empresa

Empresas existentes 2006 (1): distribución segundo a súa condición xurídica

	Persoas Físicas	Sociedades anónimas	Sociedades de Responsabilidade Limitada.	Sociedades colectivas	Sociedades comanditarias	Comunidades de bens	Sociedades Cooperativas	Asociacións e outros tipos	Organismos autónomos e outros	Total
A Coruña	49.550	1.704	23.952	9	-	961	380	6.158	159	82.873
Lugo	15.780	313	6.320	1	-	1.581	171	385	58	24.609
Ourense	14.888	463	6.475	2	-	290	120	1.235	57	23.920
Pontevedra	37.769	1.573	24.441	3	-	2.928	302	1.887	115	69.018
Total	117.957	4.053	61.188	15	-	5.760	973	9.685	389	200.020
España	1.853.012	115.580	1.078.614	371	97	107.591	24.949	147.901	8.542	3.336.657
G/E (%)	6,4	3,5	5,7	4,0	-	5,4	3,9	6,5	4,6	6,0

(1) os datos están referidos a 1 de xaneiro de 2007
Fonte: INE, Directorio Central de Empresas

galega, así como a dimensión das empresas nas catro provincias galegas, é inferior á media estatal. O número medio de traballadores nas empresas galegas consideradas no Dirce segue sendo de 4,7 traballadores fronte aos 5,2 traballadores de media en España.

Comparado co ano anterior, tanto en Galicia como no conxunto do Estado mantense practicamente o tamaño medio das empresas. A provincia de Pontevedra, con 4,9 traballadores por empresa, é a única que presenta un tamaño medio superior ao rexistrado para o conxunto de Galicia. A Coruña presenta unha dimensión lixeiramente inferior (4,8 traballadores), en tanto que en Lugo e Ourense o tamaño medio sitúase en 4,2 traballadores.

Se se consideran só as empresas con asalariados, que representan pouco máis da metade do tecido empresarial segundo os datos do Dirce, este indicador, onde non se inclúen os traballadores autónomos, amosa tamén unha menor dimensión nas empresas galegas (7,4 traballadores en Galicia fronte aos 8,7 traballadores de media no conxunto do Estado). Ao igual que para o conxunto de empresas, esta menor tamaño medio preséntase nas catro provincias galegas. Comparado cos datos do ano anterior, tanto en Galicia coma no Estado mantense o seu tamaño medio constante.

Os datos do Dirce reflicten o predominio da **condición xurídica** de persoas físicas, que representa, **cadro 2.3.4.**, o 59% do total de empresas existentes en Galicia (117.957 empresas), fronte ao 30,6% (61.188 empresas) das sociedades de responsabilidade limitada ou o 2% (4.053 empresas) no caso das sociedades anónimas. Comparado co total estatal, o peso relativo das persoas físicas é do 6,4% e o das SRL do 5,7%, sendo a importancia relativa das sociedades anónimas, do 3,5%.

En relación ao ano anterior, o incremento no número de empresas existente ven explicado, fundamentalmente, pola medra das SRL, con 4.393 empresas máis. O número de empresas coa condición xurídica “persoas físicas” o fai en 3.016 e o de asociacións e outros tipos, en 779 empresas. Pola contra, redúcese lixeiramente o número de sociedades anónimas, con 12 empresas menos.

As catro provincias galegas presentan unha medra do número de sociedades de responsabilidade limitada, “persoas físicas” e asociacións e outros tipos. Pola contra, o número de cooperativas activas a 1 de xaneiro de 2007 tan só medra na provincia de Pontevedra, experimentando A Coruña e Ourense unha caída do número total de sociedades anónimas.

Dinámica empresarial

Ao longo do ano 2006 Galicia rexistrou unha importante medra do número de empresas creadas, situándose a taxa de crecemento en relación ao ano anterior no 8,1%, case dous puntos por riba da media española (6,3%). No último ano constituíronse en Galicia 6.977 sociedades mercantís, o que significa o 4,7% do total de sociedades mercantís constituídas no conxunto do Estado. Galicia sitúase, tras Cataluña, Madrid, Andalucía e a C. Valenciana, que acollen as dúas terceiras partes das sociedades constituídas nese ano, como a quinta comunidade autónomas co maior número de sociedades creadas (**cadro 2.3.5.**).

O capital subscrito polo conxunto de sociedades creadas ascendeu a 405,3 millóns de euros do, que foi desembolsado un total de 387,3 millóns de euros. En termos relativos, Galicia acoille o 3,8% do capital subscrito e desembolsado en España.

Os datos do Rexistro mercantil amosan a concentración da actividade empresarial en A Coruña e Pontevedra, que acollen o 79,1% das sociedades constituídas en Galicia en 2006. As catro provincias galegas rexistran no último ano unha medra do número de constituicións, salientando

3) O artigo 3 da recomendación da Comisión Europea de 16 de abril de 1996 considera micro-empresa aquela que ten menos de 10 traballadores; pequena empresa a que ten entre 10 e 49 empresa; mediana empresa a que emprega entre 50 e 249 empresas; e grande empresa a que ten máis de 250 traballadores. Tendo en conta a limitación dos datos ofrecidos polo Dirce, considérase mediana-empresa a que ten entre 50 e 199 traballadores, e grande-empresa a que ten máis de 200 traballadores.

Sociedades mercantís creadas, que amplían capital e disoltas nas CC.AA. 2006

	Sociedades creadas		Sociedades que amplían capital		Sociedades disoltas
	número	Capital	número	Capital	número
Andalucía	23.837	1.088.256	5.949	4.825.857	1.763
Aragón	3.593	364.537	1.164	806.905	488
Asturias	1.998	151.764	571	353.828	274
Baleares	4.661	223.523	1.352	750.472	542
Canarias	5.497	202.462	2.893	822.516	429
Cantabria	1.362	43.682	315	142.923	159
Castela e León	5.449	416.090	1.627	760.778	589
Castela - A Mancha	5.824	251.554	1.516	519.064	326
Cataluña	27.736	1.687.596	9.080	7.215.103	1.458
C. Valenciana	17.813	947.749	4.131	3.154.285	1.214
Extremadura	2.408	102.003	519	262.813	179
Galicia	6.977	405.325	1.775	1.409.961	743
A Coruña	2.730	192.317	703	470.030	324
Lugo	777	32.319	185	45.964	88
Ourense	681	59.975	187	68.285	74
Pontevedra	2.789	120.714	700	825.682	257
Madrid	27.467	3.410.080	8.955	16.699.045	1.794
Murcia	5.168	301.528	1.058	611.523	63
Navarra	1.691	232.538	308	1.940.153	60
País Vasco	5.409	691.037	1.685	2.230.463	792
A Rioxa	714	20.661	309	153.574	37
Ceuta e Melilla	117	5.231	29	18.814	25
Total	147.721	10.545.616	43.236	42.678.077	10.935

Fonte: INE

○ 2.3.5.

Sociedades constituídas nas CC.AA. 2005-06: distribución segundo forma xurídica e capital subscrito e desembolsado

	Galicia		España		Galicia/España	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
	(en miles de €)				(%)	
Total						
nº sociedades	6.457	6.977	138.981	147.721	4,6	4,7
Capital subscrito (en miles de €)	399.013	405.325	10.583.865	10.545.618	3,8	3,8
Capital desembolsado (en miles de €)	379.468	387.281	9.922.940	9.833.658	3,8	3,9
Sociedades anónimas						
nº sociedades	92	86	2.182	2.099	4,2	4,1
Capital subscrito (en miles de €)	52.975	50.270	2.588.409	2.800.366	2,0	1,8
Capital desembolsado (en miles de €)	33.431	32.227	1.933.484	2.088.401	1,7	1,5
Sociedades limitadas						
nº sociedades	6.365	6.890	136.768	145.604	4,7	4,7
Capital subscrito (en miles de €)	346.038	355.051	7.991.946	7.742.996	4,3	4,6
Capital desembolsado (en miles de €)	346.038	355.051	7.985.946	7.742.996	4,3	4,6

Fonte: INE

○ 2.3.6.

a de Lugo, con 146 sociedades máis (23,1%) en relación ao ano anterior. En termos relativos destaca tamén Ourense, cunha medra de 20,7%, mentres que en termos absolutos, a segunda provincia en termos de crecemento foi Pontevedra, con 133 sociedades máis.

Se se considera como indicador da taxa de creación de empresas a ratio “número de sociedades constituídas por cada 10.000 habitantes”, Galicia acada un valor de 25,2 sociedades, por diante de Asturias, Cantabria, Castela e León, Extremadura, País Vasco e A Rioxa. No conxunto do Estado, este índice acada un valor de 32,7 sociedades constituídas por cada dez mil habitantes, presentando novamente as comunidades autónomas de Baleares, Cataluña, a C. Valenciana, Madrid e Murcia, un valor superior á media española.

Pontevedra volve a ser a única provincia cunha ratio superior á media galega. Esta taxa de creación de empresas foi de 29,4 sociedades por cada dez mil habitantes, seguida por A Coruña, con 24,1 sociedades. A relación máis baixa foi a de Ourense, con 20,2 sociedades por cada dez mil habitantes, situándose en Lugo en 21,9 sociedades.

O número de sociedades disoltas en Galicia en 2006 descendeu ata as 743, catro menos que no ano anterior, o que representa o 6,8% das acontecidas en España (6,3% en 2005). O devandito descenso ven motivado pola caída de 22 sociedades en Pontevedra e de nove en Ourense e Lugo, que compensa a medra rexistrada en A Coruña: 36 sociedades disoltas máis que en 2005.

Se se considera o índice de rotación empresarial como o cociente entre o número de disolucións de empresas fronte ao de novas constituicións, en Galicia disolvéronse un total de 10,6 empresas disoltas por cada cen empresas constituídas, fronte ao 7,4 empresas no conxunto do Estado. Comparado cos valores rexistrados no ano anterior, cómpre salientar que esta ratio descendeu en Galicia un punto porcentual (11,6% en 2005) mentres que medra lixeiramente no conxunto do Estado (7,0%).

Nas catro provincias galegas o índice de rotación presenta un valor superior á media española, situándose en A Coruña nas 12 empresas disoltas por cada cen empresas constituídas fronte ás 11,3 sociedades de Lugo e as 10,9 de Ourense. En Pontevedra, esta ratio acadou un valor de 9,2.

Trazos de competitividade das empresas galegas

Unha vez analizada a estrutura económica e financeira da empresa galega no punto 1.4.- *Agregados da renda*, este apartado céntrase nos seus trazos de competitividade. Seguindo a metodoloxía do servizo de información Ardán, que considera as empresas que teñen a súa sede social en Galicia, unha facturación superior a 300.000 euros en 2005, que cumpren coas súas obrigacións rexistradas e se dispón de datos para tres anos consecutivos (2003-2005), á hora de analizar a competitividade das empresas galegas, estas pódense dividir en empresas gacela, empresas de alto rendemento, empresas xeradoras de riqueza e empresas de alta produtividade.

Das 13.573 empresas que cumpren os criterios mencionados (exclúense as empresas financeiras pola súa peculiaridade), un total de 613 empresas son consideradas **empresas gacela** (aquelas que aumentan o seu volume de negocio de forma continuada, ao longo dun período de alomenos 3 anos consecutivos, por encima do 25% de incremento anual, durante cada un dos tres anos). Destas 613 empresas, 154 multiplican o seu volume de negocios por máis de tres, e 55 empresas o fan por máis de cinco. O crecemento medio dos ingresos experimentado por este tipo de empresas foi, en termos relativos, de 61,5% no período 2003-2005.

Atendendo á desagregación segundo sectores, o **cadro 2.3.7.** reflicte que máis de seis de cada dez empresas gacela consideradas por Ardán pertencen aos sectores da construción, fabricantes e comercio por xunto. No grupo das actividades de construción salientan os contratistas xerais, os promotores de obras e instalacións eléctricas. No grupo da distribución por xunto, cómpre destacar, polo seu número, as empresas do sector de distribución de peixes e mariscos e o de materiais para a construción, namentres que entre as actividades relacionadas coa fabricación salientan os traballos de carpintería metálica e fabricación de estruturas de metal.

Xunto a estas empresas gacela, hai un total de 277 **empresas de alto rendemento** (aquelas que conseguen unha rendibilidade económica media de alomenos o 25%, nun período mínimo de tres anos, e sempre e cando en ningún ano obtivera unha rendibilidade económica inferior ao 15%) que presentan unha rendibilidade económica nos anos 2003, 2004 e 2005 do 39,2%, 36,7% e o 35,4%, sucesivamente. A meirande parte das mesmas están emprazadas en dous grandes sectores, o das actividades de servizos e as de fabricación, que acollen o 54,1% das empresas consideradas de alto rendemento. No primeiro caso salientan as oficinas técnicas de enxeñaría e arquitectura, a asesoría e relacións públicas de empresas e os servizos comerciais. No segundo caso, cómpre salientar os traballos de carpintería metálica e as imprentas comerciais-textos.

En relación ás **empresas xeradoras de riqueza** (aquelas que crean un valor positivo para o accionista no período 2003-05, o seu valor engadido bruto de 2003 debe ser superior ós 150.000 euros, e, rexistran crecemento do VEB inferior ao 10% durante os tres anos), Ardán considera que hai un total de 116 empresas, emprazadas principalmente, ao igual que no caso das empresas

Trazos de competitividade das empresas galegas 2005

	Empresas Gacela (1)		Empresas de alto rendemento (2)		Empresas xeradoras de riqueza (3)		Empresas de alta produtividade (4)	
	(% / total)		Número	(% / total)	Número	(% / total)	Número	(% / total)
Construción	181	29,5	36	13,0	20	17,2	58	25,4
Fabricantes	104	17,0	45	16,2	30	25,9	34	14,9
Maioristas	98	16,0	40	14,4	21	18,1	47	20,6
Detallistas	83	13,5	24	8,7	15	12,9	42	18,4
Servizos	75	12,2	105	37,9	13	11,2	35	15,4
Transportes, comunicacións e serv. públicos	51	8,3	24	8,7	16	13,8	10	4,4
Agricultura, silvicultura, gandería e pesca	15	2,4	-	-	-	-	2	0,9
Minaría	6	1,0	3	1,1	1	0,9	-	-
Total	613	100	277	87	116	100	228	100

(1) aquela empresa que presenta un crecemento sostido dos ingresos de explotación por riba do 25% ao longo de tres anos consecutivos

(2) aquela empresa que consegue unha rendibilidade económica media de polo menos o 25%, nun período mínimo de 3 anos e sempre e cando en ningún ano obtivera unha rendibilidade económica por debaixo do 15%

(3) aquela empresa que ten un valor económico engadido positivo durante o período de análise, un VEB mínimo de 50.000 euros e crecendo ao menos un 10% durante os 3 anos de estudo

(4) aquela empresa que durante os 3 anos consecutivos obtén un VEB por empregado dentro do 25% das mellores empresas do gran sector e este crece por riba do 10% durante cada un dos tres anos consecutivos do período de estudo.

Fonte: Ardán

2.3.7.

gacelas, nos sectores de fabricantes, comercio por xunto e construción, que acollen o 61,2% das mesmas. Entre as actividades de fabricación salientan as relacionadas cos produtos confeccionados de téxtiles e fabricación de maquinaria e equipo industrial, mentres que no caso do grupo da construción, pódense salientar as de contratistas xerais ou promotores de obras. No caso da distribución por xunto, destacan as actividades de distribución de peixe e mariscos, a distribución de metais ou a de materiais para a construción.

Finalmente, hai que considerar un total de 228 **empresas de alta produtividade** (aquelas que durante tres anos consecutivos obtén un valor engadido bruto por empregado dentro do 25% das mellores empresas do gran sector e este valor crece por riba do 10%, durante cada un dos tres anos consecutivos do período de estudo), emprazadas principalmente nas actividades de construción, distribución por xunto e detallistas, que acollen case as dúas terceiras partes das empresas consideradas.

Xunto a estes cualificadores de distintos trazos da competitividade empresarial, o **cadro 2.3.8.** amosa unha serie de datos de empresas con certificación de calidade ou xestión medioambiental. Das 1.136 empresas galegas con certificación de calidade analizadas por Ardán -empresas con datos de 2005 e unha facturación superior a 300.000 euros, non tendo en conta nin as empresas financeiras nin os organismos oficiais- 483 empresas teñen a súa sede social en Pontevedra, (o 42,5% das empresas con certificación de calidade consideradas na mostra) e 454 sociedades en A Coruña (o 40%).

Atendendo ao tamaño das empresas, medido en termos dos ingresos de explotación, das devanditas 1.136 empresas galegas con certificación de calidade, o 29,9% das empresas (340 empresas) facturaron entre un e tres millóns de euros, e un 27,6% (314 empresas), entre cinco e vinte millóns de euros.

Das empresas con razón social en Galicia que posúen a certificación de calidade, o 38,2% pertencen ao grupo dos fabricantes. Dentro das actividades englobadas neste sector, cómpre destacar a construción e reparación de buques, a fabricación de artigos plásticos diversos, a fabricación de estruturas de metal e os traballos de carpintería metálica.

Se temos en conta a distribución comarcal, o **cadro 2.3.9.** reflicte que case catro de cada dez empresas analizadas por Ardán están emprazadas nas comarcas de Vigo e A Coruña (acollen pouco menos do 30% da poboación e do 60% do VEB xerado polas empresas consideradas). Atendendo aos distintos cualificadores da competitividade, estas dúas comarcas acollen case o 60% das empresas de alto rendemento, en torno á metade das empresas xeradoras de riqueza

Certificación da calidade das empresas galegas 2005: distribución segundo localización e tamaño das empresas

Ingresos de explotación	Galicia		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra	
	(%)		(%)		(%)		(%)		(%)	
300.000 euros - 1 millón euros	130	11,4	46	10,1	13	12,5	12	12,6	59	12,2
1 - 3 millóns de euros	340	29,9	136	30,0	35	33,7	24	25,3	145	30,0
3 - 5 millóns de euros	190	16,7	74	16,3	14	13,5	16	16,8	86	17,8
5 - 20 millóns de euros	314	27,6	125	27,5	31	29,8	31	32,6	127	26,3
máis de 20 millóns de euros	162	14,3	73	16,1	11	10,6	12	12,6	66	13,7
Total	1.136	100	454	100	104	100	95	100	483	100

(1) A mostra está formada por empresas con datos de 2005 e unha facturación superior a 300.000 euros. Dada a súa peculiaridade, o estudo non incorporou nin as empresas financeiras nin os organismos oficiais.

Fonte: *Ardán*

○ 2.3.8.

Trazos de competitividade das empresas galegas 2005: distribución segundo comarcas

	Empresa gacela	Alto rendemento	Xeradoras de riqueza	Alta produtividade	Emp. con certificación	Empresas analizadas
Vigo	114	57	25	49	324	2.849
A Coruña	102	108	35	54	240	2.399
Santiago	35	25	10	23	62	855
Ourense	43	13	7	15	66	808
Lugo	37	10	7	10	52	713
Pontevedra	33	5	2	12	40	636
O Salnés	30	10	3	8	38	625
Ferrol	24	8	7	12	47	434
O Morrazo	6	3	1	-	17	314
A Barbanza	17	5	2	3	19	303
O Baixo Miño	24	4	1	4	15	287
Bergantiños	9	2	1	4	17	272
Deza	14	2	-	2	21	228
O Condado	7	3	-	4	13	207
A Mariña Central	7	1	4	4	14	179
Valdeorras	4	2	1	2	12	174
Caldas	8	-	-	1	9	165
A Mariña Occidental	4	2	2	1	11	157
Ordes	10	3	2	3	18	152
Terra Chá	8	3	-	2	6	133
Betanzos	2	-	-	-	12	130
O Eume	7	2	-	3	13	120
Tabeirós-Terra de Montes	9	1	1	2	4	103
Sarria	5	-	-	-	3	98
O Sar	3	-	1	1	6	97
O Carballiño	5	1	-	1	5	94
Noia	3	1	-	1	3	85
Terra de Lemos	7	-	-	2	8	83
A Mariña Oriental	1	-	1	-	6	81
Verín	2	1	-	1	2	80
A Limia	3	-	-	-	3	71
Terra de Soneira	2	-	-	1	5	61
Fisterra	1	2	1	1	1	53
O Ribeiro	5	-	-	-	2	51
Xallas	2	1	-	-	1	49
Arzúa	1	-	-	-	4	47
Terra de Celanova	3	-	-	-	3	43
Terra de Melide	2	1	-	-	-	41
Ortega	4	-	-	-	2	39
Chantada	1	-	-	1	-	37
A Paradanta	-	-	-	-	3	35
Allariz-Maceda	2	-	-	-	2	29
Barcala	1	-	-	-	3	28
Os Ancares	-	-	-	-	1	24
Meira	1	-	-	1	-	23
A Ulloa	2	-	1	-	2	17
Muros	2	1	-	-	-	16
A Fonsagrada	1	-	-	-	1	14
Quiroga	-	-	-	-	-	9
Viana	-	-	-	-	-	7
Terra de Trives	-	-	-	-	-	6
A Baixa Limia	-	-	-	-	-	5
Terra de Caldelas	-	-	-	-	-	4
Galicia	613	277	116	228	1.136	13.570

Fonte: *Ardán*

2.3.

○ 2.3.9.

Sociedades cooperativas existentes nas CC.AA. 2005-06: número e traballadores

	2005				2006			
	Sociedades	CA / total (%)	Traballadores	CA / total (%)	Sociedades	CA / total (%)	Traballadores	CA / total (%)
Andalucía	5.715	22,4	63.588	20,0	5.644	22,1	64.079	20,2
Aragón	856	3,3	7.881	2,5	881	3,4	7.721	2,4
Asturias	292	1,1	3.485	1,1	286	1,1	3.394	1,1
Baleares	190	0,7	2.558	0,8	185	0,7	2.562	0,8
Canarias	403	1,6	6.549	2,1	390	1,5	6.302	2,0
Cantabria	97	0,4	1.397	0,4	94	0,4	1.364	0,4
Castela-A Mancha	1.510	5,9	12.538	3,9	1.480	5,8	12.958	4,1
Castela e León	1.473	5,8	11.467	3,6	1.493	5,8	11.290	3,6
Cataluña	6.094	23,8	41.065	12,9	5.712	22,4	39.483	12,4
C. Valenciana	3.170	12,4	53.691	16,9	3.152	12,3	57.369	18,1
Extremadura	747	2,9	7.108	2,2	734	2,9	7.145	2,2
Galicia	919	3,6	8.360	2,6	918	3,6	8.232	2,6
A Coruña	336	1,3	2.652	0,8	328	1,3	2.613	0,8
Lugo	170	0,7	1.092	0,3	167	0,7	1.068	0,3
Ourense	153	0,6	2.097	0,7	151	0,6	2.051	0,6
Pontevedra	260	1,0	2.519	0,8	272	1,1	2.500	0,8
Madrid	1.095	4,3	13.806	4,3	1.011	4,0	13.586	4,3
Murcia	1.617	6,3	18.319	5,8	1.623	6,4	18.651	5,9
Navarra	277	1,1	4.550	1,4	271	1,1	4.796	1,5
País Vasco	1.471	5,8	55.438	17,4	1.466	5,7	56.738	17,9
Rioxa	177	0,7	1.724	0,5	168	0,7	1.703	0,5
Ceuta e Melilla	43	0,2	448	0,1	47	0,2	433	0,1
Total	26.146	102	313.972	99	25.555	100	317.806	100

Fonte: Dirección General de la Economía Social, del Trabajo Autónomo y del Fondo Social Europeo

○ 2.3.10.

e das empresas certificadas e o 45% das empresas de alta produtividade.

Se a análise se estendese ás sete grandes comarcas galegas en termos de poboación, estas acollerían o 54,1% da poboación empadroadada e o 64,1% das empresas (case o 80% do VEB xerado). En canto aos indicadores da competitividade, máis de oito de cada dez empresas de alto rendemento e das empresas xeradoras de riqueza teñen a súa sede social nestas comarcas, estando emprazadas as tres cuartas partes das empresas de alta produtividade e das empresas galegas con certificación e case as dúas terceiras partes das empresas gacela.

Empresas de economía social

O número de sociedades cooperativas activas ou en funcionamento en Galicia a 31 de decembro de 2006 e o número de socios iniciais mantívose practicamente constante en relación á mesma data do ano anterior. En termos absolutos, o número de sociedades situouse nas 918 (unha menos que en 2005) e o de socios iniciais, de 8.232 persoas (128 socios menos). En relación ao conxunto do Estado, Galicia acolle, ao igual que en 2005, o 3,6% das sociedades cooperativas e o 2,6% dos traballadores neste tipo de empresas. Como amosa o **cadro 2.3.10.**, prodúcese unha concentración das sociedades cooperativas en tres comunidades autónomas, Cataluña, Andalucía e a C. Valenciana, que en conxunto acollen o 56,8% do total de cooperativas e o 50,7% dos traballadores.

A Coruña é a provincia con maior número de cooperativas, con 328 sociedades e 2.613 traballadores, o que implica unha media de 8 traballadores por cooperativa, cando a media galega é de 9 traballadores por sociedade (12,4 traballadores de media no conxunto do Estado). Un ano máis, as provincias de Ourense e Pontevedra presentan unha media superior á galega con 13,6 e 9,2 traballadores por cooperativa, respectivamente.

O número de sociedades cooperativas constituídas en Galicia en 2006 foi de 36, cun total de 1.315 socios iniciais, o que representou o 2,8% do total de cooperativas constituídas en España e o 14,2% dos socios. En relación ao ano anterior, cómpre salientar que manténdose o número de cooperativas constituídas, o de cooperativistas aumentou en máis de 900 socios.

Sociedades cooperativas constituídas nas CC.AA. 2005-06: número e socios iniciais

	2005				2006			
	Sociedades		Socios iniciais		Sociedades		Socios iniciais	
		CA / total (%)		CA / total (%)		CA / total (%)		CA / total (%)
Andalucía	418	26,0	3.786	10,7	263	20,2	1.860	20,1
Aragón	77	4,8	491	1,4	72	5,5	548	5,9
Asturias	24	1,5	295	0,8	17	1,3	73	0,8
Baleares	5	0,3	45	0,1	6	0,5	23	0,2
Canarias	9	0,6	31	0,1	16	1,2	92	1,0
Cantabria	4	0,2	19	0,1	1	0,1	3	0,0
Castela - A Mancha	82	5,1	846	2,4	25	1,9	196	2,1
Castela e León	114	7,1	911	2,6	100	7,7	650	7,0
Cataluña	157	9,8	923	2,6	144	11,0	709	7,7
C. Valenciana	202	12,6	24.580	69,5	142	10,9	673	7,3
Extremadura	20	1,2	180	0,5	20	1,5	185	2,0
Galicia	36	2,2	406	1,1	36	2,8	1.315	14,2
A Coruña	-	-	-	-	-	-	-	-
Lugo	-	-	-	-	-	-	-	-
Ourense	-	-	-	-	-	-	-	-
Pontevedra	1	0,1	4	0,0	-	-	-	-
R.A. Galicia	35	2,2	402	1,1	36	2,8	1.315	14,2
Madrid	140	8,7	644	1,8	163	12,5	719	7,8
Murcia	169	10,5	743	2,1	164	12,6	815	8,8
Navarra	10	0,6	154	0,4	14	1,1	81	0,9
País Vasco	83	5,2	980	2,8	62	4,8	547	5,9
Rioxa	10	0,6	101	0,3	8	0,6	511	5,5
Ceuta e Melilla	3	0,2	20	0,1	5	0,4	21	0,2
Rexistro Central	46	2,9	202	0,6	46	3,5	216	2,3
Total	1.609	100	35.357	100	1.304	100	9.237	100

Fonte: Dirección General de la Economía Social, del Trabajo Autónomo y del Fondo Social Europeo

2.3.11.
Sociedades cooperativas constituídas en Galicia 2005-06: distribución segundo clase

	2005											
	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		R.A. Galicia		Total	
	número	socios	número	socios	número	socios	número	socios	número	socios	Número	Socios
Traballo asociado	-	-	-	-	-	-	-	-	18	124	18	124
Consumidores e usuarios	-	-	-	-	-	-	-	-	1	32	1	32
Vivendas	-	-	-	-	-	-	-	-	3	59	3	59
Agrarias	-	-	-	-	-	-	-	-	9	118	9	118
Explotación común da terra	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Servizos	-	-	-	-	-	-	-	-	1	20	1	20
Transportes	-	-	-	-	-	-	-	-	2	37	2	37
Ensinanza	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Outros	-	-	-	-	-	-	1	4	1	12	2	16
Total	-	-	-	-	-	-	1	4	35	402	36	406

	2006											
	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		R.A. Galicia		Total	
	número	socios	número	socios	número	socios	número	socios	número	socios	Número	Socios
Traballo asociado	-	-	-	-	-	-	-	-	10	43	10	43
Consumidores e usuarios	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vivendas	-	-	-	-	-	-	-	-	6	439	6	439
Agrarias	-	-	-	-	-	-	-	-	15	636	15	636
Explotación común da terra	-	-	-	-	-	-	-	-	4	186	4	186
Servizos	-	-	-	-	-	-	-	-	1	11	1	11
Transportes	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ensinanza	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Outros	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-	1	4
Total	-	-	-	-	-	-	1	4	36	1.315	37	1.319

Fonte: Dirección General de la Economía Social, del Trabajo Autónomo y del Fondo Social Europeo

2.3.12.

Sociedades laborales existentes nas CC.AA. 2005-06: número e traballadores

	2005				2006			
	Sociedades		Traballadores		Sociedades		Traballadores	
		CA / total (%)		CA / total (%)		CA / total (%)		CA / total (%)
Andalucía	4.590	22,6	27.347	21,8	4.718	23,3	29.414	22,6
Aragón	736	3,6	3.151	2,5	717	3,5	2.989	2,3
Asturias	536	2,6	3.096	2,5	539	2,7	3.509	2,7
Baleares	240	1,2	1.148	0,9	230	1,1	1.130	0,9
Canarias	770	3,8	3.910	3,1	713	3,5	3.558	2,7
Cantabria	167	0,8	1.271	1,0	167	0,8	1.400	1,1
Castela -A Mancha	1.727	8,5	10.486	8,3	1.770	8,7	10.984	8,4
Castela e León	984	4,9	4.832	3,8	998	4,9	5.285	4,1
Cataluña	2.018	10,0	12.205	9,7	1.946	9,6	12.331	9,5
C. Valenciana	1.791	8,8	11.403	9,1	1.852	9,1	11.464	8,8
Extremadura	499	2,5	2.927	2,3	488	2,4	3.064	2,4
Galicia	1.119	5,5	5.696	4,5	1.105	5,5	6.065	4,7
A Coruña	355	1,8	1.797	1,4	342	1,7	1.975	1,5
Lugo	203	1,0	844	0,7	201	1,0	879	0,7
Ourense	158	0,8	590	0,5	161	0,8	616	0,5
Pontevedra	403	2,0	2.465	2,0	401	2,0	2.595	2,0
Madrid	2.305	11,4	13.355	10,6	2.270	11,2	13.279	10,2
Murcia	1.077	5,3	7.055	5,6	1.106	5,5	7.526	5,8
Navarra	520	2,6	3.908	3,1	498	2,5	4.057	3,1
País Vasco	1.103	5,4	13.356	10,6	1.062	5,2	13.693	10,5
Rioxa	84	0,4	429	0,3	74	0,4	420	0,3
Ceuta e Melilla	13	0,1	71	0,1	13	0,1	72	0,1
Total	20.279	100	125.646	100	20.266	100	130.240	100

Fonte: Dirección General de la Economía Social, del Trabajo Autónomo y del Fondo Social Europeo

○ 2.3.13.

O maior número de cooperativas inscritas e socios corresponde ás cooperativas agrarias, con 15 sociedades e 636 socios, seguidas polas de vivenda, con 6 cooperativas e 439 cooperativistas, e as de “explotacións común da terra”, con 4 e 184, respectivamente. En conxunto, estas tres clases de cooperativas supoñen case o 70% das sociedades constituídas en Galicia no último ano e máis do 95% dos socios iniciais.

A 31 de decembro do ano 2006 o número de **sociedades laborales** en España era de 20.266 empresas (SA e SL), trece menos que na mesma data do ano anterior, concentrándose o 58,5% das sociedades e o 61,6% dos socios iniciais nas comunidades de Madrid, Andalucía, Cataluña, País Vasco e C. Valenciana. Galicia tiña 1.105 sociedades laborales en alta na Seguridade Social (14 menos que no ano anterior), un 5,5% do total estatal. No eido do emprego, as sociedades laborales galegas tiñan 6.065 socios iniciais, o que representa o 4,7% dos socios no conxunto do Estado (130.240 socios iniciais) (**cadro 2.3.13.**).

Ao longo do ano 2006 volve a descender o número de sociedades laborales rexistradas e o seu número de socios. Nese ano rexistráronse en Galicia un total de 104 sociedades laborales (64 menos), que agruparon a 348 socios (238 menos que en 2005). Comparado co total estatal, Galicia acolle o 4,4% do total das sociedades laborales rexistradas e o 4,1% do socios iniciais destas sociedades.

A meirande parte das sociedades laborales en Galicia concéntranse nos sectores non agrarios, 101 sociedades, e principalmente no sector servizos que acolle en torno ao 70% das sociedades laborales rexistradas en Galicia (73 sociedades) e dos socios (242 socios iniciais). No sector agrario, o número de sociedades laborales rexistradas foi de 3, sendo o seu número de socios de 9. Cómpre salientar que en relación ao ano anterior, o devandito descenso volve a rexistrarse nos distintos sectores económicos.

No concernente ás características dos traballadores da economía social en situación de alta laboral na Seguridade Social, **cadro 2.3.16.**, cómpre salientar que en Galicia, ao igual que no conxunto do Estado, case catro de cada dez persoas que traballan nestas sociedades son mulleres; que en torno ao 46% dos traballadores teñen unha idade comprendida entre 25 e 39 anos, e case un terzo, entre 40 e 54 anos; e que un 85% dos traballadores realiza a súa actividade a tempo completo.

Sociedades laborais rexistradas nas CC.AA. 2005-06: número e socios iniciais

	2005				2006			
	Sociedades	CA / total (%)	Socios iniciais	CA / total (%)	Sociedades	CA / total (%)	Socios iniciais	CA / total (%)
Andalucía	1.027	29,6	3.617	29,0	610	25,8	2.185	26,0
Aragón	125	3,6	421	3,4	79	3,3	279	3,3
Asturias	96	2,8	335	2,7	96	4,1	336	4,0
Baleares	23	0,7	78	0,6	24	1,0	88	1,0
Canarias	80	2,3	270	2,2	47	2,0	165	2,0
Cantabria	18	0,5	67	0,5	17	0,7	63	0,7
Castela - A Mancha	253	7,3	915	7,3	109	4,6	368	4,4
Castela e León	141	4,1	507	4,1	131	5,5	472	5,6
Cataluña	396	11,4	1.503	12,0	279	11,8	956	11,4
C. Valenciana	293	8,5	1.042	8,3	246	10,4	869	10,3
Extremadura	67	1,9	285	2,3	59	2,5	228	2,7
Galicia	168	4,8	586	4,7	104	4,4	348	4,1
A Coruña	42	1,2	142	1,1	25	1,1	83	1,0
Lugo	30	0,9	104	0,8	18	0,8	61	0,7
Ourense	30	0,9	104	0,8	21	0,9	70	0,8
Pontevedra	66	1,9	236	1,9	40	1,7	134	1,6
Madrid	395	11,4	1.411	11,3	273	11,5	967	11,5
Murcia	218	6,3	788	6,3	170	7,2	584	6,9
Navarra	62	1,8	234	1,9	51	2,2	218	2,6
País Vasco	89	2,6	378	3,0	71	3,0	274	3,3
Rioxa	13	0,4	48	0,4	2	0,1	8	0,1
Ceuta e Melilla	2	0,1	6	0,0	-	-	-	-
Total	3.466	100	12.491	100	2.368	100	8.408	100

Fonte: Dirección General de la Economía Social, del Trabajo Autónomo y del Fondo Social Europeo

○ 2.3.14.

Sociedades laborais rexistradas 2005-06: distribución sectorial

	Galicia				España			
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
	sociedades	socios	sociedades	socios	sociedades	socios	sociedades	socios
Agrario	5	16	3	9	34	143	29	107
Non agrario	163	570	101	339	3.432	12.348	2.339	8.301
Industria	24	98	10	32	544	2.058	379	1.400
Construción	25	86	18	65	806	2.870	575	1.979
Servizos	114	386	73	242	2.082	7.420	1.385	4.922
Total	168	586	104	348	3.466	12.491	2.368	8.408

Fonte: Dirección General de la Economía Social, del Trabajo Autónomo y del Fondo Social Europeo

○ 2.3.15.

Asemade, pódese destacar que o 46,8% dos traballadores galegos –excluídos os autónomos– mantén unha relación superior a tres anos (32,9% de media no conxunto do Estado) e que un 19,4% dos traballadores mantén unha relación inferior a seis meses (37,2% en España). Galicia salienta polo reducido tamaño das sociedades de economía social, xa que no 40,9% das sociedades traballan menos de 10 persoas (58,4% nas sociedades de Lugo), e tan só no 18,4% das mesmas hai máis de cen traballadores (43,4% en Ourense). ■

Traballadores da economía social en alta laboral na Seguridade Social 2006 ⁽¹⁾ en Galicia e España

	Galicia	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	España
	(%)					
Distribución segundo sexo						
Varóns	62,6	59,0	62,5	62,8	65,7	60,4
Mulleres	37,4	41,0	37,5	37,2	34,3	39,6
Distribución segundo idade						
Menores de 25 anos	9,4	9,2	10,7	6,4	10,7	11,5
De 25 a 39 anos	45,9	46,0	49,3	43,7	45,6	46,3
De 40 a 54 anos	33,4	33,6	32,3	38,0	31,1	32,8
De 55 anos ou máis	11,4	11,3	7,7	11,9	12,7	9,5
Distribución segundo lugar de orixe						
España	97,8	98,2	97,6	97,9	97,6	90,8
Estranxeiro	2,2	1,8	2,4	2,1	2,4	9,2
Distribución dos traballadores segundo tipo de relación						
Indefinida	71,7	69,5	74,9	83,4	65,9	66,9
Temporal	28,3	30,5	25,1	16,6	34,1	33,1
Distribución segundo tipo de xornada						
Tempo completo	85,0	84,6	86,8	92,1	80,9	85,1
Tempo parcial	15,0	15,4	13,2	7,9	19,1	14,9
Distribución segundo antigüidade						
Ata 6 meses	19,4	21,5	18,6	11,1	22,2	37,2
De 6 meses a un ano	11,3	13,1	10,6	7,7	11,8	11,1
De 1 a 3 anos	22,4	21,3	24,9	19,2	24,0	18,9
De 3 a 5 anos	13,4	12,7	15,9	14,5	12,7	12,2
Máis de 5 anos	33,4	31,4	29,9	47,6	29,2	20,7
Distribución segundo tamaño de sociedade						
0-5 traballadores	23,9	23,8	36,7	18,2	21,8	
6-10 traballadores	17,0	19,9	21,7	10,6	15,8	
11-25 traballadores	21,0	27,2	15,1	11,7	22,6	
26-50 traballadores	9,3	12,2	5,3	8,5	8,9	
51-100 traballadores	10,5	6,2	11,8	7,5	15,2	
101-250 traballadores	8,2	10,1	8,3	2,1	9,5	
Máis de 250 traballadores	10,2	0,6	1,2	41,3	6,2	
Distribución segundo sector						
Agricultura	6,3	3,1	7,5	17,3	2,6	
Industria	30,9	30,3	24,0	41,8	28,2	
Construción	13,0	13,0	12,2	6,1	17,2	
Servizos	49,8	53,5	56,3	34,8	52,1	

(1) datos a 31 de decembro

Fonte: Dirección General de la Economía Social, del Trabajo Autónomo y del Fondo Social Europeo

○ 2.3.16.

3

sector público e bienestar social

3

O presente capítulo trata de analizar a actuación pública en aspectos fortemente relacionados co benestar social, tanto no que se refire á protección social e sanitaria como á calidade de vida (educación, medio ambiente, vivenda, cultura, ou protección ao consumidor).

O punto de partida deste capítulo é a consideración dos presupostos da Xunta de Galicia, que dedican á “Producción de bens públicos de carácter social” o 59,5% do seu presuposto consolidado para 2006 (59,4% no ano anterior), e á “Seguridade, protección e promoción social”, o 6,9% (6,7% no ano precedente). Comparado co ano anterior, estes aspectos medraron un 9,3% e 12,5%, respectivamente.

O presuposto consolidado medrou no último ano un 9% respecto aos presupostos do ano anterior, acadando os 9.911,7 millóns de euros, o que representa o 20,4% do PIB galego a prezos de mercado (prezos correntes) [fonte: IGE]. En termos per cápita, estes presupostos ascenden a 3.591 euros/habitante. A capacidade de autofinanciamento da Comunidade Autónoma acadou o 43,7% do total dos seus ingresos non financeiros. Os recursos propios, medraron un 8,1% respecto ao importe de 2005, mentres que os ingresos transferidos, o fixeron nun 9,7%.

No concernente á protección social, o capítulo dedica dous apartados á análise da cobertura social e prestacións económicas e das prestacións sociosanitarias.

A pesar de que o capítulo 1.5.- Poboación desta memoria dedícase a analizar a evolución e a estrutura da poboación en Galicia, nesta introdución cómpre mencionar que a caída da súa importancia relativa no total estatal e o envellecemento da poboación, ten un impacto directo no mercado de traballo (menor dispoñibilidade a

medio prazo de poboación activa) así como na necesidade de redistribución de recursos cara o sistema sanitario e servizos sociais.

Ao longo do ano 2006, as obrigas contraídas polas entidades xestoras e Tesorería General da Seguridade Social en Galicia ascenderon a 5.961,4 millóns de euros, en tanto que os dereitos recoñecidos netos realizados pola Tesorería General ascenderon a 4.399,3 millóns de euros. O diferencial teórico entre obrigas e dereitos recoñecidos netos é positivo no caso do réxime xeral (254,6 millóns de euros) e do réxime especial de traballadores autónomos (53,2 millóns de euros). Con todo, este diferencial positivo non logra compensar o diferencial negativo do resto dos réximes, salientando o réxime especial agrario, con -1.238,9 millóns de euros, e o réxime especial de traballadores do mar, con -392,9 millóns de euros.

O número total de beneficiarios dalgún tipo de prestacións -ben sexa contributiva ou asistencial-, acadou as 839.400 persoas, o que significa que un 35,9% da poboación maior de dezaseis anos é beneficiaria do sistema de protección social pública. Ao igual que acontecera no ano anterior, a medra do número de pensionistas da Seguridade Social (acada un total de 697.500 persoas) foi inferior á rexistrada polos novos afiliados ao sistema, o que supón un avance na solvencia do sistema (1,1% e 3,5%, respectivamente). Con todo, cómpre salientar que Galicia acolle o 8,5% das persoas beneficiarias de pensións do Estado e só o 5,6% dos cotizantes do sistema. Estas porcentaxes poderían estar condicionadas polo diferencial de retorno de xubilados a Galicia.

Os datos recollidos neste capítulo reflicten que mentres que Galicia acolle en torno ao 8% das persoas maiores de 65 anos e o 9% das persoas de máis de 85 anos. A pesar deste peso relativo, o gasto estimado para servizos sociais para maiores dependentes foi tan só do 4,6%, situándose, ademais, coma a segunda C.A. co menor gasto por persoa tras Canarias e a C.Valenciana. Ao mesmo tempo, salienta a escasa importancia relativa no total estatal tanto do número e das prazas de centros residenciais en Galicia, que acolle o 2,1% dos centros e o 4,7% das prazas, como dos centros de día, 4,0%, o do número de usuarios atendidos da teleasistencia, 2,5%.

Este elevado déficit vese na relación das prazas ofertadas e a poboación que potencialmente pode demandar estes servizos. Así, a atención residencial presenta un índice de cobertura de 2,38 prazas por cada cen persoas maiores de 65 anos (4,00 no conxunto do Estado), mentres que no caso dos centros de día, esta relación foi de 0,38 prazas por cada cen persoas maiores de 65 anos (0,64 prazas de media en España).

No que atinxe aos aspectos da calidade de vida, un dos problemas máis importantes de Galicia foi o dos incendios forestais. A vaga de lumes forestais que asolou, principalmente, ás Rías Baixas e á costa coruñesa, entre o 4 e o 15 de agosto permite afirmar que estes foron unha catástrofe ambiental. Ademais, estes impactos negativos víronse agravados polas riadas acontecidas posteriormente na Comunidade autónoma.

No ano 2006, a superficie arrasada polo lume, tras unha medra do 66,9% en relación ao ano anterior, ascendeu ata as 95.945,4 hectáreas (38.442,6 ha máis que en 2005). Por primeira vez a superficie arborada queimada superou á superficie rasa, rexistrándose ademais un forte incremento da superficie medio por incendio, que pasa das 4,8 hectáreas en 2005 ás 13,7 hectáreas en 2006. Asemade, cómpre salientar o incremento da concentración dos incendios en poucos concellos galegos, xa que o 32,4% da superficie queimada corresponde tan só a 10 municipios, sendo esta porcentaxe do 57,6% se consideramos os 25 concellos máis afectados.

No concernente á vivenda, o encarecemento do crédito hipotecario e o marcado carácter inflacionista da vivenda en Galicia, que se comportou como unha das CC.AA. con maior incremento de prezos, motivaron novamente o deterioro das posibilidades de acceso a unha vivenda en propiedade en Galicia. En 2006 segue reducíndose a vantaxe de accesibilidade existente en Galicia en relación ao conxunto do Estado.

Se se consideran os ingresos dunha familia media galega perceptora dun só salario, o pago das cotas hipotecarias representa o 44,6% dos seus salarios, sendo esta porcentaxe do 27,9% se se corrixen os ingresos pola media de salarios percibidos pola unidade familiar.

3.1.

comunidade autónoma

O **presuposto consolidado** da Comunidade Autónoma de Galicia para 2006 ascendeu a 9.911,7 millóns de euros, un 9% (821,4 millóns de euros) máis que os aprobados no exercicio anterior, o que representa o 20,4% do PIB galego a prezos de mercado (prezos correntes) e supón 3.591 euros/habitante.

No ámbito dos orzamentos Xerais da Comunidade Autónoma de Galicia figura por primeira vez, entre os seus entes públicos a Axencia para a xestión integrada, calidade e avaliación da Formación profesional. Asemade, entre as novidades máis destacables no que a súa estrutura se refire, cómpre salientar que a CRTVG pasa a depender de Presidencia.

No último ano reduciuse lixeiramente a capacidade de autofinanciamento da Comunidade Autónoma, que acada o 43,7% do total dos seus ingresos non financeiros. Entre os recursos propios, que medran un 8,1% respecto aos presupostos do ano anterior, os ingresos tributarios o fixeron nun 9,6%. Entre os recursos transferidos, que se incrementaron un 9,7%, os procedentes do Estado o fixeron nun 10,4% e os procedentes da UE, un 3,3%.

En 2006, o 72,8% do endebedamento bruto aplícanse á amortización da débeda. No ano precedente, aplicábase á devandita amortización o 75%.

A conta financeira

A forma en que se interrelacionan as grandes magnitudes que interveñen na composición dos presupostos, queda reflectida na conta financeira. A estimación dos ingresos por operacións correntes no exercicio 2006 sitúase en 8.499,5 millóns de euros, cunha variación respecto ao exercicio precedente do 10,2%, mentres que a estimación dos gastos correntes ascendeu a 6.974,8 millóns de euros, o que supón unha variación do 9,6% respecto ao ano anterior. Como reflicte o **cadro 3.1.2.**, o aforro estimado por operacións correntes situase nos 1.524,7 millóns de euros, o que supón un 13% de incremento respecto ao exercicio de 2005.

No concernente ás operacións de capital, os gastos por operacións non financeiras de capital acadaron os 2.451,1 millóns de euros, un 10,5% superior ao ano anterior, equivalente ao 4,7% do PIB galego a prezos de mercado, prezos correntes (fonte: IGE). Tendo en conta que os ingresos por operacións de capital ascenderon un 4,4% respecto aos presupostos de 2005, ata os 897,5 millóns de euros, o déficit por operacións de capital ascendeu a 1.553,6 millóns de euros, o que representa un 14,3% de incremento sobre o exercicio anterior.

No que atinxe ás operacións financeiras, o gasto en atencións financeiras acadou os 507,1 millóns de euros e os recursos financeiros a 514,7 millóns de euros.

Ambito dos Presupostos Xerais da C.A. de Galicia 2006

Administración Xeral	Administración Institucional		
	Organismos Autónomos	Entes públicos	Sociedades Públicas
Seccións	Administrativos	Comerciais, industriais e financeiros	Sociedades mercantís
Parlamento Consello de Contas Consello da Cultura Galega Presidencia da Xunta		CRTVG	TVG.S.A. RTVG. S.A. RETEGAL S.A.
Vicepresidencia da Igualdade e do Benestar Presidencia Admons. Públicas e Xustiza	SGPIHM EGAP CEXSPG		
Economía e Facenda	IGE	CES IGAPE CIXTEC	CEEI Galicia, S.A. SODIGA SPI Galicia S.A. XES Galicia S.A. S.P. Autoestrada A de S. Dom-Ourense S.A.
Política Territorial, O.P. e Transporte Educación e Ord. Universitaria Innovación e Industria	Tribunal Defensa da Competencia IGC	Portos de Galicia A.X. Int. Cal. F.P. Instituto Enerxético de Galicia	Galicia Calidade, S.A. S.A. Centro Supercomputación de Galicia S.A. Xestión Xacobeo S.I.P.T.-Galicia S.A. S.A. Desenvolvemento Comarcal Xenética Fontao, S.A.
Medio Rural			
Cultura e Deporte Sanidade	SERGAS	FOGGA IGAEM	Medtec, S.A.
Pesca e Asuntos Marítimos Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible Traballo Vivenda e Solo	Augas de Galicia	Hospital de Verín I.G. Oftalmoloxía Hospital Virxe da Xunqueira Hospital A Barbanza Escola Galega de Admón. Sanitaria F.P.G.I. Saúde F.P. Urxencias Sanit. Galicia F.P. H.C. Do Salmés F.P.C. Transfusión F.P. De Medicina Xenómica Inst.Tec.Control Medio Mariño Obas e Servizos Hidráulicos	Sogama, S.A. Xestur Coruña S.A. Xestur Lugo S.A. Xestur Ourense S.A. Xestur Pontevedra S.A.
Consello Consultivo de Galicia Transferencias a CC.LL. Débeda Pública Gastos diversas Consellerías		IGVS	

Fonte: Xunta, Presupostos xerais da C.A.

3.1.1.

3.1.

2

Conta financeira da Comunidade Autónoma 2005-06

	2005	2006	06/05	
	(en miles de €)		(%)	
1 Operacións correntes				
Ingresos	7.714.497	8.499.528	785.031	10,2
Impostos directos	977.438	1.074.777	97.339	10,0
Impostos indirectos	2.189.649	2.412.680	223.031	10,2
Taxas, Prezos públicos e outros ingresos	239.335	246.430	7.095	3,0
Transferencias correntes	4.296.183	4.752.160	455.977	10,6
Ingresos patrimoniais	11.892	13.481	1.589	13,4
Gastos	6.364.775	6.974.817	610.042	9,6
Gastos de persoal	2.724.915	2.931.806	206.891	7,6
Gastos en bens correntes e servizos	995.159	1.167.521	172.362	17,3
Gastos financeiros	138.941	142.429	3.488	2,5
Transferencias correntes	2.454.851	2.675.380	220.529	9,0
Fondo de continxencia	50.909	57.681		
Aforro por operacións correntes	1.349.722	1.524.711	174.989	13,0
2 Operacións de capital				
Ingresos	859.334	897.465	38.131	4,4
Alleamento de investimentos reais	73.088	72.404	-684	-0,9
Transferencias de capital	786.246	825.061	38.815	4,9
Gastos	2.218.497	2.451.078	232.581	10,5
Investimentos reais	1.107.640	1.206.576	98.936	8,9
Transferencias de capital	1.110.857	1.244.502	133.645	12,0
Deficit por operacións de capital	1.359.163	1.553.613	194.450	14,3
Necesidades de financiamento	-9.441	-28.902	-19.461	206,1
3 Operacións financeiras				
Recursos financeiros	516.496	514.733	-1.763	-0,3
Activos financeiros	665	665	0	0,0
Pasivos financeiros	515.831	514.068	-1.763	-0,3
Atencións financeiras	507.055	485.831	-21.224	-4,2
Activos financeiros	120.524	111.763	-8.761	-7,3
Pasivos financeiros	386.531	374.068	-12.463	-3,2
Financiamento	-9.441	-28.902	-19.461	206,1
4 Endebedamento neto				
Endebedamento bruto	515.831	514.068	-1.763	-0,3
Amortizacións	386.531	374.068	-12.463	-3,2
Endebedamento neto	-129.300	-140.000	-10.700	8,3

Fonte: Xunta, Presupostos xerais da C.A.

3.1.2.

Os presupostos estimaban que a situación inicial de necesidade de financiamento se triplicaría, cifrándoa en 28,7 millóns de euros. O endebedamento bruto ascendeu a 514,1 millóns de euros (515,8 millóns de euros no ano anterior) aplicándose o 72,8% á amortización da débeda (o 74,9% en 2005).

A cobertura das operacións de capital polo aforro neto, segundo a ratio: “(aforro por operacións correntes-endebedamento neto)/gastos por operacións de capital”, foi en 2006 do 56,5%, punto e medio máis que no exercicio de 2005.

A carga financeira da débeda pública nos orzamentos de 2006 situouse en 514,7 millóns de euros, dos que 140,6 millóns de euros corresponden a gastos financeiros e 374,1 millóns de euros a amortización da débeda. Esta carga supuxo o 6,1% dos ingresos correntes presupostados, reducíndose nun 1,7% (9,0 millóns de euros) respecto do ano anterior.

O orzamento consolidado

O orzamento consolidado previsto para o exercicio 2006, unha vez deducidas as transferencias internas (3.108,7 millóns de euros) ascendeu a 9.911,7 millóns de euros, cun incremento dun 9% (821,4 millóns de euros) sobre os orzamentos estimados inicialmente do ano anterior.

O 43,7% dos ingresos (4.334,5 millóns de euros) corresponden aos recursos propios, que medraron un 8,1% respecto ao ano anterior. Entre estes recursos, os ingresos tributarios medraron un 9,6% para situarse nos 3.733,9 millóns de euros, o que representa o 37,7% dos ingresos totais. No que os recursos transferidos (o 56,3% dos ingresos), os recursos procedentes do Estado, tras unha medra do 10,4%, acadaron os 4.984,5 millóns de euros (o 50,3% dos ingresos),

Orzamento consolidado 2005-06					
Ingresos					
	2005		2006		06/05
	(en miles de €)	(% / total)	(en miles de €)	(% / total)	(%)
Recursos propios	4.007.897	44,1	4.334.504	43,7	8,1
Ingresos tributarios	3.406.421	37,5	3.733.886	37,7	9,6
Ingresos patrimoniais	84.980	0,9	85.885	0,9	1,1
Ingresos financeiros	516.496	5,7	514.733	5,2	-0,3
Recursos transferidos	5.082.429	55,9	5.577.222	56,3	9,7
Do Estado	4.516.786	49,7	4.984.463	50,3	10,4
Da Unión Europea	562.518	6,2	581.003	5,9	3,3
Outros	3.125	0,0	11.755	0,1	276,2
Total	9.090.325	100	9.911.727	100	9,0
Gastos					
	2005		2006		06/05
	(en miles de €)	(% / total)	(en miles de €)	(% / total)	(%)
Xestión directa	5.528.714	60,8	5.991.845	60,5	8,4
Gastos de persoal	2.724.911	30,0	2.931.807	29,6	7,6
Gastos de funcionamento	1.046.227	11,5	1.225.202	12,4	17,1
Gastos financeiros	645.496	7,1	628.260	6,3	-2,7
Investimentos	1.112.080	12,2	1.206.576	12,2	8,5
Transferencias ao sector público	1.773.936	19,5	1.972.302	19,9	11,2
A Corporacións Locais	973.604	10,7	1.071.465	10,8	10,1
Outros	16.130	0,2	17.732	0,2	9,9
A Sociedades Públicas da C.A.	784.203	8,6	883.105	8,9	12,6
Transferencias ao sector privado	1.787.675	19,7	1.947.580	19,6	8,9
Familias e ent. sen ánimo de lucro	1.242.479	13,7	1.347.642	13,6	8,5
Empresas	545.196	6,0	599.938	6,1	10,0
Total	9.090.325	100	9.911.727	100	9,0

Fonte: Xunta, Presupostos xerais da C.A.

3.1.3.

mentres que os recursos procedentes da UE acadaron unha contía de 581,0 millóns de euros (o 5,9% dos ingresos).

No que atinxe á distribución económica, **cadro 3.1.4.**, os ingresos por operacións correntes experimentaron un incremento de 785,0 millóns de euros, un 10,2% superior ao exercicio anterior, para situarse nos 8.499,5 millóns de euros. Este crecemento veu impulsado polo comportamento dos ingresos de carácter tributario (impostos directos e indirectos), que medraron un 10,6%, e das transferencias correntes, que o fixeron nun 10,6%. O Fondo de Suficiencia crece un 8,3% e as subvencións finalistas procedentes dos orzamentos do Estado, un 12,3%.

Os ingresos totais das operacións de capital (1.412,2 millóns de euros) incrementáronse respecto ao presupostado no ano precedente un total de 36,4 millóns de euros, un 2,6% máis que no ano anterior. Tras o forte incremento experimentado polos ingresos financeiros no exercicio 2005 por mor da autorización de endebedamento autorizado para as medidas dirixidas a impulsar os sectores económicos máis afectados polo accidente do Prestige, estes descendieron lixeiramente no ano 2006. Pola contra, os ingresos de capital non financeiro experimentaron un crecemento do 4,4%, mentres que o conxunto de ingresos de carácter non financeiro, o fixeron nun 9,6%.

Polo lado dos gastos, un 60,5% do presuposto corresponde á xestión directa do mesmo, onde os gastos de persoal, que ascenderon a 2.931,8 millóns de euros, representan o 29,6% dos gastos totais, e os investimentos, cun importe de 1.206,6 millóns de euros, o 12,2% dos gastos. As transferencias ao sector privado, tras unha medra do 8,9%, acadan un total de 1.947,6 millóns de euros (o 19,6% do gasto) e as transferencias ao sector público, tras medrar un 11,2%, situáronse nos 1.972,3 millóns de euros (o 19,9% do presuposto consolidado).

Os gastos por operacións correntes acadaron os 6.974,8 millóns de euros, un 9,6% (610,0

Presuposto consolidado da Comunidade Autónoma 2005-06: distribución económica

Ingresos						
	2005	2006	2005	2006	06/05	
	importe		valor relativo		importe	
	(en miles de €)		(%)		(%)	
I Impostos directos	977.438	1.074.777	10,8	10,8	97.339	10,0
II Imposto indirectos	2.189.649	2.412.680	24,1	24,3	223.031	10,2
III Taxas, prezos e outros ingresos	239.335	246.430	2,6	2,5	7.095	3,0
IV Transferencias correntes	4.296.183	4.752.160	47,3	47,9	455.977	10,6
V Ingresos patrimoniais	11.892	13.481	0,1	0,1	1.589	13,4
Total operación correntes	7.714.497	8.499.528	84,9	85,8	785.031	10,2
VI Alleamento de investimentos reais	73.088	72.404	0,8	0,7	-684	-0,9
VII Transferencias de capital	786.246	825.061	8,6	8,3	38.815	4,9
Total operacións non financeiras de capital	859.334	897.465	9,5	9,1	38.131	4,4
Total Ingresos non financeiros	8.573.831	9.396.993	94,3	94,8	823.162	9,6
VIII Activos financeiros	665	665	0,0	0,0	0	0,0
IX Pasivos financeiros	515.831	514.068	5,7	5,2	-1.763	-0,3
Total Ingresos Financeiros	516.496	514.733	5,7	5,2	-1.763	-0,3
Total Operacións de Capital	1.375.830	1.412.198	15,1	14,2	36.368	2,6
Total	9.090.327	9.911.726	100	100	821.399	9,0
Gastos						
	2005	2006	2005	2006	06/05	
	importe		valor relativo		importe	
	(en miles de €)		(%)		(%)	
I Gastos de persoal	2.724.915	2.931.806	30,0	29,6	206.891	7,6
II Gastos en bens correntes e servizos	995.159	1.167.521	10,9	11,8	172.362	17,3
III Gastos financeiros	138.941	142.429	1,5	1,4	3.488	2,5
IV Transferencias correntes	2.454.851	2.675.380	27,0	27,0	220.529	9,0
V Fondo de continxencia	50.909	57.681				
Total operación correntes	6.364.775	6.974.817	70,0	70,4	610.042	9,6
VI Investimentos reais	1.107.640	1.206.576	12,2	12,2	98.936	8,9
VII Transferencias de capital	1.110.857	1.244.502	12,2	12,6	133.645	12,0
Total operacións non financeiras de capital	2.218.497	2.451.078	24,4	24,7	232.581	10,5
Total Gastos non Financeiros	8.583.272	9.425.895	94,4	95,1	842.623	9,8
VIII Activos financeiros	120.524	111.763	1,3	1,1	-8.761	-7,3
IX Pasivos financeiros	386.531	374.068	4,3	3,8	-12.463	-3,2
Total operacións financeiras de capital	507.055	485.831	5,6	4,9	-21.224	-4,2
Total Gastos Financeiros	507.055	485.831	5,6	4,9	-21.224	-4,2
Total Operacións de Capital	2.725.552	2.936.909	30,0	29,6	211.357	7,8
Total	9.090.327	9.911.726	100	100	821.399	9,0

Fonte: Xunta, Presupostos xerais da C.A.

3.1.4.

millóns de euros) máis que no estimado nos presupostos de 2005. As transferencias correntes experimentan un crecemento do 9% (220,5 millóns de euros) e acadan os 2.675,4 millóns de euros.

No que atinxe aos gastos non financeiros de capital, 2.451,1 millóns de euros, estes aumentan respecto aos presupostos anteriores, un 10,5% (232,6 millóns de euros). Os investimentos reais creceron un 8,9% (98,9 millóns de euros) ata acadar os 1.206,6 millóns de euros, e as transferencias de capital o fixeron nun 12% (133,6 millóns de euros), acadando os 1.244,5 millóns de euros.

Dende o punto de vista da súa distribución funcional, **cadro 3.1.5.**, a parte máis importante do orzamento consolidado correspondeu á produción de bens públicos de carácter social, ao acoller o 60% do presuposto consolidado. Dentro destes bens públicos de carácter social, salientan a sanidade e a educación, que supoñen o 31,9% (3.157,1 millóns de euros) e 20,2% (2.001,4 millóns de euros) do presuposto, respectivamente.

En relación ao presupostado no exercicio anterior, todos os grupos funcionais, agás os da

Presuposto consolidado de gastos da C.A. 2005-06: distribución funcional						
Funcións	2005	2006	06/05		Valor relativo	
			importe	(%)	2005	2006
		(en miles de €)		(%)		
1 Servizos de carácter xeral	203.299	221.317	27.229	13,4	2,2	2,2
11 Alta dirección da Com. Autónoma	35.366	38.931	3.565	10,1	0,4	0,4
12 Administración Xeral	158.722	182.387	23.665	14,9	1,7	1,8
13 Administración electoral e partidos políticos	9.211	-	-9.211		0,1	0,0
2 Seguridade, protección e promoción social	610.924	687.550	76.626	12,5	6,7	6,9
21 Seguridade Social e protec. Social	362.357	392.936	30.579	8,4	4,0	4,0
23 Protección civil e seguridade	13.280	14.910	1.629	12,3	0,1	0,2
24 Promoción do emprego	235.287	279.705	44.418	18,9	2,6	2,8
3 Produción de bens públicos de carácter social	5.395.747	5.899.133	503.386	9,3	59,4	59,5
31 Sanidade	2.826.988	3.157.137	330.149	11,7	31,1	31,9
32 Educación	1.840.138	2.001.385	161.246	8,8	20,2	20,2
33 Vivenda e urbanismo	199.634	228.668	29.033	14,5	2,2	2,3
34 Políticas ambientais	195.251	182.457	-12.793	-6,6	2,1	1,8
35 Cultura	220.087	209.215	-10.872	-4,9	2,4	2,1
36 Outros servizos comunit. e sociais	113.649	120.272	6.623	5,8	1,3	1,2
4 Produción de bens públ. de carácter económico	658.550	713.210	54.660	8,3	7,2	7,2
41 Infraestruturas básicas e do transporte	413.929	460.812	46.883	11,3	4,6	4,6
42 Outras infraestruturas no sector primario	155.683	148.799	-6.885	-4,4	1,7	1,5
43 Investigación científica, técnica e aplicada	82.994	97.391	14.397	17,3	0,9	1,0
44 Información estatística básica	5.943	6.207	264	4,4	0,1	0,1
5 Regulación económica de carácter xeral	164.131	158.691	-5.440	-3,3	1,8	1,6
51 Actuacións económicas xerais	40.763	37.041	-3.722	-9,1	0,4	0,4
52 Comercio	34.186	32.258	-1.928	-5,6	0,4	0,3
53 Actividades financeiras	89.182	89.393	210	0,2	1,0	0,9
6 Reordenación industrial e desenvolv. empresarial	473.983	583.830	109.847	23,2	5,2	5,9
61 Agricultura, gandería e pesca	388.807	465.629	76.822	19,8	4,3	4,7
62 Industria	13.457	17.372	3.914	29,1	0,1	0,2
63 Enerxía	22.802	23.633	831	3,6	0,3	0,2
64 Minaría	4.400	4.650	250	7,0	0,0	0,0
65 Turismo	44.517	72.546	28.029	63,0	0,5	0,7
7 Apoio aos sectores produtiv. e desenv. empresarial	306.147	313.060	6.913	2,3	3,4	3,2
71 Apoio á creación e ampliación de empresas	186.892	206.575	19.683	10,5	2,1	2,1
72 Desenvolvemento empresarial	119.255	106.485	-12.770	-10,7	1,3	1,1
8 Transferencia a entidades locais	754.042	820.283	66.241	8,8	8,3	8,3
81 Transferencias a entidades locais	754.042	820.283	66.241	8,8	8,3	8,3
9 Débeda pública	523.655	514.652	-9.003	-1,7	5,8	5,2
91 Débeda pública	523.655	514.652	-9.003	-1,7	5,8	5,2
Total	9.090.477	9.911.726	821.249	9,0	100	100

Fonte: Xunta, Presupostos xerais da C.A.

○ 3.1.5.

Regulación económica de carácter xeral e Débeda pública, experimentaron unha medra. Os máis importantes corresponderon aos da Produción de bens públicos de carácter social, cun incremento de 503,4 millóns de euros, Reordenación industrial e desenvolvemento empresarial, con 109,8 millóns de euros máis, e o correspondente á Seguridade, protección e promoción social, cun aumento de 76,6 millóns de euros.

○ Análise das actuacións previstas

O 51,8% do orzamento consolidado (5.126,4 millóns de euros) corresponde a actuacións previstas a realizar a través dos investimentos reais (1.206,6 millóns de euros), as transferencias de capital (1.244,5 millóns de euros) e as transferencias correntes (2.675,4 millóns de euros). (cadro 3.1.6.)

Entre os **investimentos reais** cómpre salientar, pola súa importancia cuantitativa, o conxunto de medidas previstas para construción, conservación e explotación de estradas (317,7 millóns de euros); o investimento en atención especializada (87,5 millóns de euros); as actuacións de promoción, administración, axudas de rehabilitación e acceso a vivendas (83,5 millóns de euros); as actuacións de protección e mellora de medio ambiente (67,0 millóns de euros); os investimentos en ensinanza secundaria (60,4 millóns de euros); ou as actuacións de desenvolvemento rural (56,7 millóns de euros). Estas seis funcións significan o 55,8% do capítulo VI (investimentos reais) do presuposto consolidado.

No que atinxe ás **transferencias de capital**, as actuacións previstas máis relevantes en canto

Transferencias correntes, investimentos reais e transferencias de capital da C.A. 2006:
distribución orgánica

	Cap. IV	Cap. VI	Cap. VII
	(en miles de €)		
Administración Xeral	4.677.666,0	965.009,4	1.249.797,9
Parlamento	2.442,0	1.137,0	34,1
Consello de Contas	2,7	827,9	-
Consello da Cultura Galega	150,0	388,7	-
Presidencia da Xunta	17.842,9	31.388,9	18.423,1
Vicepresidencia da Igualdade e do Benestar	110.345,4	25.671,6	17.035,8
Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza	22.343,1	30.854,7	23.782,0
Economía e Facenda	22.707,1	6.830,7	101.091,9
Política Territorial, Obras Públicas e Transportes	7.111,6	354.512,6	64.609,3
Educación e Ordenación Universitaria	517.026,5	112.750,0	29.627,2
Innovación e Industria	49.597,2	30.104,9	204.996,0
Medio Rural	18.226,3	150.853,4	293.096,1
Cultura e Deporte	19.395,9	42.267,6	74.897,2
Sanidade	2.901.378,9	33.464,7	1.633,1
Pesca e Asuntos Marítimos	3.801,2	49.078,9	133.629,6
Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible	4.283,9	52.010,3	108.157,0
Traballo	233.745,0	11.143,7	590,1
Vivenda e Solo	13.712,3	6.247,1	81.466,6
Consello Consultivo de Galicia		105,5	-
Transferencias a CC.LL.	730.054,1		90.228,9
Débeda pública			-
Gastos Diversas Consellerías	3.500,0	25.371,3	6.500,0
Organismos Autónomos	925.535,7	241.566,4	175.553,1
Serv. Galego Prom. da Igualdade do Home e da Muller	8.432,6	-	-
Escola Galega de Admón Pública	318,6	895,9	
Instituto Galego de Estatística	82,2	1.803,9	
Tribunal Galego de Def. da Competencia	30,0	90,0	
Instituto Galego de Consumo	478,0	1.303,3	310,0
Servicio Galego de Saúde	915.741,7	132.200,2	1.092,8
Augas de Galicia	-	20.640,3	111.776,1
Fondo Galego de Garantía Agraria	190,3	2.498,5	55.774,2
Instituto Galego das Artes Escénicas e Musicais	191,3	4.865,7	
Instituto Galego da Vivenda e Solo	71,1	77.268,6	6.600,0
Total orzamento bruto	5.603.201,8	1.206.575,8	1.425.351,0
Total transferencias internas	2.927.821,9	-	180.849,1
Total	2.675.379,9	1.206.575,8	1.244.501,9

Fonte: Xunta, Presupostos xerais da C.A.

3.1.6.

á súa contía son as de apoio á modernización empresarial e mellora da competitividade nos sectores industrial e servizos (182,1 millóns de euros); ordenación, reestruturación, fomento e mellora da produción agraria (170,8 millóns de euros); apoio á empresa industrial e de servizos (102,9 millóns); outras transferencias a corporacións locais (90,2 millóns de euros) e as de protección e mellora do medio ambiente (81,3 millóns de euros). En conxunto, estas funcións representan a metade das transferencias de capital.

No caso das **transferencias correntes** hai que destacar as correspondentes á atención primaria da saúde (783,6 millóns de euros); ás transferencias a corporacións locais por participación nos ingresos do Estado (730,1 millóns de euros); ás ensinanzas universitarias (280,0 millóns de euros); ás correspondentes ao fomento do emprego (198,1 millóns); ás transferencias para educación infantil, primaria e ESO (194,8 millóns de euros) e á atención especializada (129,1 millóns de euros). Estas actuacións significan o 86,6% das transferencias correntes.

Orzamento das sociedades públicas: entes públicos e sociedades mercantís

O orzamento de explotación das **sociedades mercantís** incrementábase nun 44,3%, pasando de 286,4 millóns de euros en 2005 a 413,4 millóns de euros no exercicio de 2006. O orzamento de capital das ditas sociedades incrementábase nun 29,1%, pasando de 268,0 millóns de euros a 345,9 millóns de euros no último ano (**cadro 3.1.8.**).

O orzamento de explotación dos **entes públicos** incrementouse un 11,9%, dende os 379,2 millóns de euros de 2005 ata os 424,2 millóns de euros de 2006. O orzamento de capital destes entes acadou no último ano os 210,3 millóns de euros, o que supón unha medra do 4,1% respecto ao ano precedente.

Transferencias de capital e correntes da C.A. 2006: distribución segundo clave de financiamento				
	Transferencias de Capital		Transferencias Correntes	
	(en miles de €)	(%)	(en miles de €)	(%)
Administración Xeral	1.249.797,9	100	4.676.663,6	100
Fondos Propios	735.039,6	58,8	3.748.453,8	80,2
libres	696.711,5	55,7	3.728.386,0	79,7
que cofinancian	31.948,8	2,6	12.472,1	0,3
que cofinancian non elexible	6.379,3	0,5	7.595,6	0,2
F.C.I.	70.274,7	5,6	-	-
FCI libre	22.240,6	1,8	-	-
FCI que cofinancia	48.034,1	3,8	-	-
FEDER	99.164,7	7,9	34,4	0,0
MARCO	99.043,8	7,9	-	-
Interreg	120,9	0,0	34,4	0,0
FEOGA	181.231,2	14,5	-	-
P.O.1	67.668,3	5,4	-	-
Garantía	90.407,7	7,2	-	-
Orientación L.H.	23.155,2	1,9	-	-
Transferencias finalistas	73.864,5	5,9	894.643,6	19,1
do Estado	15.876,6	1,3	887.047,9	19,0
PXE que cofinancia	44.375,5	3,6	-	-
PXE que cofinancia non elexible	8.850,1	0,7	7.595,6	0,2
douttras Administracións	1.666,7	0,1	-	-
douttras Admóns. cofin elexible	3.095,7	0,2	-	-
IFOP	90.223,1	7,2	-	-
Programa operativo	90.223,1	7,2	-	-
Fondo Social Europeo	-	-	33.531,8	0,7
Programa Operativo	-	-	33.531,8	0,7
Iniciativa Equal	-	-	1.002,4	0,0
Organismos Autónomos	175.553,1	100	925.535,7	100
Fondos Propios	72.010,1	41,0	920.540,1	99,5
libres	43.155,5	24,6	919.524,3	99,4
que cofinancia elexible	-	-	1.015,8	0,1
FCA condicionado	28.854,7	16,4	-	-
FEOGA	55.413,8	31,6	-	-
Garantía	55.413,8	31,6	-	-
FEDER	23.568,3	13,4	-	-
Programa Operativo	23.568,3	13,4	-	-
Iniciativa Equal	-	-	82,4	0,0
Transferencias finalistas	3.552,0	2,0	960,7	0,1
douttras Administracións	1.202,0	0,7	-	-
douttras transferencias finalistas	1.750,0	1,0	-	-
da Administración do Estado	600,0	0,3	960,7	0,1
Fondo Social Europeo	-	-	3.952,6	0,4
Programa Operativo	-	-	3.952,6	0,4
F.C.I.	21.008,9	12,0	-	-
libres	13.535,5	7,7	-	-
que cofinancian	7.473,3	4,3	-	-

Fonte: Xunta, Presupostos Xerais da C.A.

3.1.7.

A débeda en Galicia (referida ao cuarto trimestre de cada ano), segundo o avance do Banco de España, ascendeu ata os 3.404 millóns de euros, un 0,7% máis que no ano anterior. Comparado co conxunto das Comunidades Autónomas, Galicia acolle o 5,9% da débeda total. O **cadro 3.1.9.** amosa que a relación entre o endebedamento e o PIB acada o en 2006 o 6,9% (catro décimas menos que no ano anterior), sendo esta porcentaxe do 5,9% no conxunto do Estado.

O endebedamento por habitante acadou os 1.228,29 euros, un 3,9% inferior á media de endebedamento por habitante do conxunto das Comunidades Autónomas. No ano anterior, este endebedamento situouse nos 1.221,67 euros por persoas, un 3,8% inferior á media estatal.

Ao longo do ano 2006 produciuse un forte incremento do endebedamento das empresas públicas. Se en 2005 a débeda acumulada ascendía a 20 millóns de euros, no último ano esta foi de 178 millóns de euros, o que representa o 0,4% do PIB galego. Segundo os datos do Banco de España, a pesar desta medra Galicia segue por baixo da ratio endebedamento/PIB rexistrada no conxunto do Estado: 0,9%. (**cadro 3.1.10.**)

Presupostos das sociedades públicas 2005-06: sociedades mercantís e entes públicos**Sociedades mercantís**

	2005		2006		06/05	
	Explotación	Capital	Explotación	Capital	Explotación	Capital
	(en miles de €)				(%)	
Redes de Telecomunicación Galegas, S.A.	4.982	582	5.197	556	4,3	-4,5
Centro Europeo de Empresas e Innovación de Galicia, S.A.	2.185	36	2.560	40	17,2	11,1
SODIGA, S.C.R.	2.104	1.095	2.119	1.321	0,7	20,6
Sociedade Pública de Investimentos de Galicia, S.A.	3.683	93.511	3.710	74.636	0,7	-20,2
Xes Galicia, S.A.	1.574	203	1.398	88	-11,2	-56,7
Autoestrada Alto de Santo Domingo - Ourense	2.451	62.036	70.094	97.040	2759,8	56,4
S.A. de Xestión do Centro de Supercomputación de Galicia	2.117	237	1.750	476	-17,3	100,8
Galicia Calidade, S.A.	758	834	765	825	0,9	-1,1
Sociedade de Imaxe e Promoción Turística de Galicia, S.A.	6.858	15.591	6.902	15.689	0,6	0,6
S.A. para o Desenvolvemento Comarcal de Galicia	5.984	2.280	6.390	1.600	6,8	-29,8
Xenética Fontao, S.A.	2.260	390	2.295	385	1,5	-1,3
S.A. de Xestión do Plan Xacobeo	27.622	7.688	25.252	3.120	-8,6	-59,4
Instituto Galego de Medicina Técnica, S.A.	24.668	9.295	27.888	4.326	13,1	-53,5
Sociedade Galega do Medio Ambiente, S.A.	75.801	15.175	84.412	21.669	11,4	42,8
Xestión Urbanística de A Coruña, S.A.	26.090	3.238	24.783	16.193	-5,0	400,1
Xestión Urbanística de Lugo, S.A.	41.687	34.427	49.827	35.861	19,5	4,2
Xestión Urbanística de Ourense, S.A.	32.992	16.474	44.993	21.915	36,4	33,0
Xestión Urbanística de Pontevedra, S.A.	22.554	4.909	53.038	50.193	135,2	922,5
Total	286.370	268.001	413.373	345.933	44,3	29,1

Entes públicos

	2005		2006		06/05	
	Explotación	Capital	Explotación	Capital	Explotación	Capital
	(en miles de €)				(%)	
Compañía de Radiotelevisión de Galicia e Sociedades	114.346	15.118	123.281	15.982	7,8	5,7
Consello Económico e Social	1.033	42	1.094	42	5,9	0,0
Instituto Galego de Promoción Económica	101.123	8.973	114.797	5.436	13,5	-39,4
CIXTEC	12.014	5.333	14.344	5.546	19,4	4,0
Portos de Galicia	18.937	29.950	20.527	30.974	8,4	3,4
Instituto Enerxético de Galicia	2.440	1.560	2.430	1.600	-0,4	2,6
Axencia Galega de Desenvolvemento Rural	14.842	37	20.023	41	34,9	10,8
Fundación Pública Cidade da Cultura de Galicia	1.114	57.800	1.240	48.000	11,3	-17,0
Fundación Pública Hospital de Verín	9.871	162	11.385	130	15,3	-19,8
Instituto Galego de Oftalmoloxía	2.038	225	2.039	210	0,0	-6,7
Fundación Pública Hospital Virxe da Xunqueira	11.733	175	13.315	112	13,5	-36,0
Fundación Pública Hospital da Barbanza	14.163	143	15.911	149	12,3	4,2
F. P. Escola Galega de Administración Sanitaria	3.505	450	3.300	430	-5,8	-4,4
Foro Permanente Galego e Iberoamericano de Saúde	2.063	29	329	10	-84,1	-65,5
Fundación Pública Urxencias Sanitarias de Galicia - 061	29.147	288	34.110	251	17,0	-12,8
Fundación Pública Hospital Comarcal do Salnés	14.485	133	16.429	134	13,4	0,8
Fundación Pública Centro de Transfusión de Galicia	22.327	890	23.261	550	4,2	-38,2
Fundación Pública de Medicina Xenómica	512	21	870	19	69,9	-9,5
Instituto Técnico de Control do Medio Mariño	-	-	1.938	4.530	-	-
Obras e Servizos Hidráulicos	3.475	80.605	3.574	96.146	2,8	19,3
Total	379.168	201.934	# 424.197	210.292	11,9	4,1

Fonte: Xunta, Presupostos xerais da C.A.

3.1.8.

Débeda das CC.AA. 2005-06 (1): valores absolutos e ratios débeda / habitante e débeda / PIB

	2005			2006		
	Débeda acumulada	End/hab	End/PIB	Débeda acumulada	End/hab	End/PIB
	(2)			(2)		
	(en millóns de €)	(en €)	(%)	(en millóns de €)	(en €)	(%)
Andalucía	7.352	921,80	5,9	7.311	909,40	5,4
Aragón	1.153	902,56	4,1	1.163	897,92	3,9
Asturias	803	745,66	4,1	729	678,37	3,5
Baleares	1.589	1.587,31	7,0	1.635	1.588,71	6,7
Canarias	1.430	716,49	3,9	1.563	773,40	4,0
Cantabria	411	723,48	3,6	398	695,19	3,3
Castela - A Mancha	1.351	699,18	4,4	1.543	781,20	4,7
Castela e León	1.789	709,07	3,7	1.798	712,03	3,4
Cataluña	13.792	1.933,09	8,1	14.043	1.951,18	7,7
Extremadura	783	720,75	5,2	784	720,11	4,8
Galicia	3.381	1.221,67	7,3	3.404	1.228,29	6,9
A Rioxa	187	610,36	2,8	184	596,31	2,6
Madrid	10.099	1.680,87	6,3	10.073	1.661,75	5,8
Murcia	691	504,27	3,0	686	493,12	2,8
Navarra	646	1.073,31	4,2	647	1.069,38	3,9
País Vasco	1.140	534,29	2,0	931	434,82	1,6
C. Valenciana	10.183	2.118,41	11,6	10.759	2.207,06	11,4
Total	56.780	1.269,99	6,3	57.651	1.277,81	5,9

(1) datos correspondientes ao 4º trimestre. Inclúense as unidades que se ocupan da administración xeral da C.A., as universidades localizadas no seu ámbito e aqueles organismos e empresas dependentes da C.A. que se clasifican como Adm. Pública.

(2) a partir de datos do Padron Municipal de Habitantes correspondentes a 1 de xaneiro do ano seguinte

Fonte: Banco de España

3.1.

3.1.9.

9

Débeda das empresas públicas de CC.AA. 2005-06 ⁽¹⁾: valores absolutos e ratio débeda / PIB

	2005		2006	
	Débeda acumulada	End/PIB	Débeda acumulada	End/PIB
	(en millóns de €)	(%)	(en millóns de €)	(%)
Andalucía	125	0,1	120	0,1
Aragón	124	0,4	88	0,3
Asturias	61	0,3	94	0,4
Baleares	44	0,2	92	0,4
Canarias	209	0,6	204	0,5
Cantabria	10	0,1	19	0,2
Castela - A Mancha	698	2,3	670	2,0
Castela e León	39	0,1	37	0,1
Cataluña	3.415	2,0	4.102	2,2
Extremadura	8	0,0	8	0,0
Galicia	20	0,0	178	0,4
A Rioxa	9	0,1	28	0,4
Madrid	506	0,3	956	0,6
Navarra	157	1,0	144	0,9
País Vasco	110	0,2	114	0,2
C. Valenciana	1.500	1,7	1.696	1,8
Total	7.035	0,8	8.550	0,9

(1) datos correspondientes ao 4º trimestre. As unidades que se recollen aquí como Empresas Públicas son os principais organismos non administrativos, entes e empresas non clasificadas como Comunidades Autónomas.

(2) Os datos de 2005 son unha previsión e os de 2006 un avance.

Fonte: Banco de España

○ 3.1.10.

Presupostos consolidados das Entidades locais en Galicia e España 2005: Gastos

	Galicia	España	G/E
	(en miles de €)		(%)
Municipios (1)	1.561.392,9	43.087.391,4	3,6
Maiores 20.000 hab.	958.819,7	28.535.577,4	3,4
Menores 20.000 hab.	602.573,1	14.551.814,1	4,1
Corporacións provinciais e insulares (2)	480.419,9	18.179.957,7	2,6
Transferencias internas	79.474,0	2.319.624,2	3,4
Total entidades locais	1.962.338,8	58.947.724,8	3,3

(1) Só entidade municipal

(2) Consolidados cos seus Organismos Autónomos

Fonte: Ministerio de Administraciones Públicas, Informe Económico-Financiero de las Administraciones Territoriales 2005

○ 3.1.11.

Gastos municipais en Galicia e España 2005: distribución segundo número de habitantes

	Habitantes					Total
	< de 5.000	de 5.001 a 20.000	de 20.001 a 50.000	de 50.001 a 100.000	de 100.001 a 500.000	
	(en € / habitante)					
A Coruña	454,25	510,56	729,36	698,47	737,62	642,22
Lugo	652,87	590,52	-	914,58	-	699,84
Ourense	-	-	-	-	732,72	732,72
Pontevedra	583,89	715,11	527,49	679,21	641,81	642,32
Total Galicia	573,41	618,84	637,74	752,35	693,20	655,02
Total España	1.145,17	1.084,70	967,72	1.021,41	824,48	1.011,48
Galicia /España (%)	50,1	57,1	65,9	73,7	84,1	64,8

Fonte: Ministerio de Administraciones Públicas, Informe económico-financiero de las Administraciones Territoriales 2005

○ 3.1.12.

3.1.

Liquidación orzamento consolidado da Comunidade Autónoma 2005-06: distribución económica						
Ingresos						
	2005	2006	2005	2006	06/05	
	importe		valor relativo		importe	
	(en millóns de €)		(%)		(%)	
I Impostos directos	1.128	1.241	11,8	12,2	113	10,0
II Imposto indirectos	2.336	2.536	24,5	24,9	200	8,6
III Taxas, prezos e outros ingresos	241	244	2,5	2,4	3	1,2
IV Transferencias correntes	4.400	4.887	46,2	48,0	487	11,1
V Ingresos patrimoniais	14	30	0,1	0,3	16	114,3
Total operación correntes	8.119	8.938	85,2	87,7	819	10,1
VI Alleamento de investimentos reais	53	63	0,6	0,6	10	18,9
VII Transferencias de capital	840	782	8,8	7,7	-58	-6,9
Total operacións non financeiras de capital	893	845	9,4	8,3	-48	-5,4
Total Ingresos non financeiros	9.012	9.783	94,5	96,0	771	8,6
VIII Activos financeiros	19	18	0,2	0,2	-1	-5,3
IX Pasivos financeiros	503	388	5,3	3,8	-115	-22,9
Total Ingresos Financeiros	522	406	5,5	4,0	-116	-22,2
Total Operacións de Capital	1.415	1.251	14,8	12,3	-164	-11,6
Total	9.534	10.189	100	100	655	6,9
Gastos						
	2005	2006	2005	2006	06/05	
	importe		valor relativo		importe	
	(en millóns de €)		(%)		(%)	
I Gastos de persoal	2.762	3.004	29,0	29,3	242	8,8
II Gastos en bens correntes e servizos	1.203	1.214	12,7	11,8	11	0,9
III Gastos financeiros	120	137	1,3	1,3	17	14,2
IV Transferencias correntes	2.729	3.039	28,7	29,6	310	11,4
V Fondo de continxencia	-	-	-	-	0	0,0
Total operación correntes	6.814	7.394	71,7	72,1	580	8,5
VI Investimentos reais	1.096	1.130	11,5	11,0	34	3,1
VII Transferencias de capital	1.088	1.170	11,4	11,4	82	7,5
Total operacións non financeiras de capital	2.184	2.300	23,0	22,4	116	5,3
Total Gastos non Financeiros	8.998	9.694	94,6	94,5	696	7,7
VIII Activos financeiros	121	184	1,3	1,8	63	52,1
IX Pasivos financeiros	390	378	4,1	3,7	-12	-3,1
Total operacións financeiras de capital	511	562	5,4	5,5	51	10,0
Total Gastos Financeiros	511	562	5,4	5,5	51	10,0
Total Operacións de Capital	2.695	2.862	28,3	27,9	167	6,2
Total	9.509	10.256	100	100	747	7,9

Fonte: Xunta de Galicia

○ 3.1.13.

Orzamento dos entes locais territoriais

Os gastos totais dos entes locais territoriais para o ano 2005 (último ano dispoñible) acadaron en Galicia os 1.962,3 millóns de euros, o que representa o 3,3% dos gastos totais no conxunto do Estado. Tal como se reflicte no **cadro 3.1.11.** os gastos das entidades municipais ascenderon en Galicia a 1.561,4 millóns de euros (o 3,6% do gasto en España), dos que o 61,4% (958,8 millóns de euros) corresponden aos concellos maiores de 20.000 habitantes e o 38,6% restante (602,6 millóns de euros) aos concellos cunha poboación inferior a 20.000 habitantes. No conxunto do Estado estas porcentaxes son do 66,2% e 33,8%, respectivamente.

Os gastos das corporacións provinciais ascenderon a 480,4 millóns de euros, o que representa o 2,6% destes gastos en España.

Como se reflicte nos **cadros 3.1.12.**, no ano 2005 o gasto municipal por habitante en Galicia foi de 655,02 euros (1.011,48 euros por habitante no conxunto do Estado). Mentres que este gasto municipal galego representa o 64,8% do gasto en España, o investimento público real dos

3.1.

11

Execución de operacións de capital 2006	
	2006
	(en millóns de €)
Investimentos reais (Consolidado) (% execución sobre crédito final)	1.130
Transferencias de capital (Consolidado) (% execución sobre crédito final)	1.170
Activos financeiros (Consolidado) (% execución sobre crédito final)	184
Total Capítulos VI+VII+VIII (Consolidado)	2.484

Fonte: Xunta de Galicia

3.1.14.

entes locais (presupostos iniciais) representa o 56,3% do investimento no conxunto do Estado (171,91 euros por habitante en Galicia fronte aos 305,54 euros por habitante de media en España).

Liquidación do exercicio orzamentario 2006

O crecemento da actividade económica sete décimas por riba das estimacións reflectidas nos orzamentos de 2006 (o crecemento estimado foi do 3,4%), provocou un incremento dos ingresos orzamentarios. Os ingresos non financeiros medran un 4.1% respecto aos presuposto inicial e un 8,5% respecto ao do ano 2005, acadando os 9,782 millóns de euros.

No último exercicio produciuse un incremento do aforro corrente que mellora nun 1,4% o aforro previsto inicialmente e un 5,2% despois do axuste por gasto desprazado. Os 1.600 millóns de euros de aforro corrente tralo axuste mellorou nun 4,4% a cifra do exercicio de 2005.

Cómpre salientar a redución do peso da débeda sobre o PIB, que pasa do 7,7% a un de xaneiro de 2005 ao 6,9% ao final do ano 2006. Ao mesmo tempo, diminúe o endebedamento previsto para o financiamento do gasto do exercicio de 147 a 23 millóns de euros a 31 de decembro de 2006.

Os datos da liquidación do exercicio 2006 indican que o último ano pechouse cun superávit non financeiro consolidado de 86,8 millóns de euros.

Os investimento total medrou un 5,3% en relación ao ano anterior, situándose nos 2.300 millóns de euros, dos que 1.170 millóns corresponden ás transferencias de capital e 1.170 millóns de euros aos investimentos reais. Se se consideran os investimentos en activos financeiros e capitalización de empresas, os investimentos totais foron 2.484 millóns, un 7,7% superior ao do ano anterior.

Finalmente cómpre indicar que o grao de execución dos gastos foi do 92,5% do total do orzamento consolidado, e o dos investimentos reais, do 80%. (cadro 3.1.14.)

Indicadores económicos de Galicia en termos de recadación tributaria

A recadación líquida total en Galicia medrou en 2006 un 14,5% respecto ao ano anterior, acadando os 5.714,1 millóns de euros Tendo en conta que a recadación líquida no conxunto do Estado medrou un 11,6% en relación ao ano precedente, o seu peso relativo descende lixeiramente para situarse no 3,2%.

En termos absolutos, o **cadro 3.1.15.** indica que a recadación do IRPF acadou os 2.281,5 millóns de euros, fronte aos 1.761,0 millóns de euros do IVE ou os 1.445,9 millóns no caso do imposto de sociedades. Comparado co ano anterior, cómpre salientar o crecemento da recadación experimentada polo IRPF, con 297,2 millóns de euros máis (15% máis que en 2005), polo imposto de sociedades, con 231,4 millóns de euros máis (19,1%) e mailo IVE, con 179,2 millóns

Recadación tributaria aplicada en Galicia e España 2005-06						
	2005		2006		06/05	
	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España
(en millóns de €)						
(%)						
Capítulo I - Impostos directos	3.231,5	86.998,2	3.770,0	99.768,8	16,7	14,7
Imposto s/ a renda das persoas físicas	1.984,3	53.260,4	2.281,5	61.129,2	15,0	14,8
Impostos sobre sociedades	1.214,5	32.334,5	1.445,9	37.067,9	19,1	14,6
Imposto sobre a renda de non residentes	28,9	1.340,4	40,4	1.494,7	39,7	11,5
Imposto sobre o patrimonio	1,1	37,8	1,0	40,9	-4,2	
Resto Capítulo I	2,6	25,1	1,2	36,0	-55,5	43,4
Capítulo II - Impostos indirectos	1.730,7	70.703,6	1.910,5	76.259,1	10,4	7,9
Imposto sobre o valor engadido	1.581,8	49.868,7	1.761,0	54.649,9	11,3	9,6
Impostos especiais	63,2	18.022,2	51,4	18.602,3	-18,6	3,2
Imposto s/ primas de seguros	1,2	1.314,0	1,4	1.387,1	16,4	
Tráfico exterior	84,5	1.458,5	96,7	1.595,4	14,5	
Resto Capítulo II	0,0	13,2	0,0	16,6	302,0	25,8
Capítulo III - Taxas e outros ingresos	28,4	646,3	33,6	743,0	18,0	15,0
Taxas de xogo	0,1	-	0,0	-	-60,8	
Outras taxas	1,5	-	1,9	-	26,9	
Recargo de apremio e outros	11,6	-	13,8	-	19,0	
Xuros de demora	6,6	-	7,0	-	6,0	
Sancións tributarias	8,7	-	10,9	-	24,8	
Total	4.990,6	158.348	5.714,1	176.770,8	14,5	11,6
Fonte: Agencia Tributaria						

○ 3.1.15.

Atendendo á recadación das distintas delegacións da axencia tributaria en Galicia, cómpre salientar que A Coruña é a que presenta a maior recadación, con 3.299,5 millóns de euros, 414,7 máis que no ano precedente (14,4%). As cinco delegacións galegas presentan unha medra da súa recadación tributaria, salientando as de Pontevedra e Vigo, con incrementos superiores ao 15%.

3.2.

coberturasociale prestaciónseconómicas

As obrigas contraídas polas entidades xestoras e Tesorería General da Seguridade Social en Galicia ascenderon a 5.961,4 de euros, en tanto que os seus dereitos recoñecidos netos acadaron os 4.399,3 millóns de euros.

No último ano, o número total de beneficiarios dalgún tipo de prestacións económicas medrou en torno ás 8.200 persoas, acadando as 839.400 persoas. Este incremento ven explicado fundamentalmente pola medra do número de beneficiarios das pensións contributivas e, en menor medida, polo das prestacións por desemprego.

Un ano máis, o importe medio das pensións contributivas segue a ser o máis baixo das dezasete Comunidades Autónomas. Asemade, hai que destacar que este problema se agrava dado o novo incremento do diferencial coa media estatal.

Tendo en conta que hai un apartado específico dedicado ao estudio das prestacións sanitarias e sociais [3.3.- [Prestacións sanitarias e sociais](#)], neste capítulo se analizan en primeiro lugar, o financiamento e a cobertura social do Estado, para posteriormente centrarse nas percepcións económicas dos distintos beneficiarios dalgún tipo de prestación: pensións contributivas, pensións non contributivas, prestacións por desemprego e renda de integración social.

Financiamento e cobertura social do Estado

O número de persoas afiliadas á Seguridade Social en 2006 (media anual) experimentou un crecemento do 3,5% respecto ao ano anterior (34.787 afiliacións máis), para acadar as 1.032.532 persoas afiliadas. A meirande parte destas afiliacións corresponden ao grupo do réxime xeral, que acolle, **cadro 2.1.1.** [*Traballadores en alta laboral 2004-05: distribución segundo réximes*], ao 72,1% do total de afiliacións (744.816 traballadores), seguido do réxime especial de autónomos cun 18% das mesmas (186.200 persoas).

Antes da análise máis polo miúdo dos dereitos recoñecidos e das obrigas contraídas pola Tesorería General, cómpre salientar a existencia dun novo diferencial teórico positivo no caso do réxime xeral e do réxime especial de traballadores autónomos (254,6 e 53,2 millóns de euros, respectivamente). Esta diferenza é negativa no resto dos réximes, salientando o réxime especial agrario, cun saldo negativo de 1.238,9 millóns de euros, e o dos traballadores do mar, con 392,9 millóns de euros.

Os dereitos recoñecidos netos realizados pola Tesorería General da Seguridade Social en Galicia, **cadro 3.2.2.**, acadaron os 4.399,3 millóns de euros, dos que 4.355,0 millóns de euros corresponderon ás cotizacións sociais. Trala medra experimentada en 2006 nas catro provincias

Obrigas contraídas e dereitos recoñecidos netos realizados pola Tesorería General de la Seguridad Social en Galicia 2006: distribución segundo réximes

	Dereitos recoñecidos	Obrigas contraídas	Diferencial
	(en miles de €)		
Réxime Xeral	3.197.458,5	2.942.822,3	254.636
Réxime especial de traballadores autónomos	546.402,0	493.226,0	53.176
Réxime especial agrario	89.619,3	1.328.530,8	-1.238.912
Réxime especial de traballadores do mar	91.762,5	484.695,9	-392.933
Réxime especial da minaría do carbón	2.181,1	21.915,8	-19.735
Réxime especial de empregados de fogar	31.163,2	98.473,0	-67.310
Accidentes de traballo e enferm. profesionais	26.193,9	167.400,9	-141.207

Fonte: Tesorería General de la Seguridad Social

3.2.1.

Dereitos recoñecidos netos realizados pola Tesorería General de la Seguridad Social 2006

	Total	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
	(en miles de €)				
Cotizacións sociais	4.355.042,2	1.888.146,9	476.804,3	435.393,4	1.554.697,6
Réxime Xeral	3.197.458,5	1.415.118,2	322.956,4	312.324,1	1.147.059,9
Réxime especial de traballadores autónomos	546.402,0	221.548,1	68.413,7	69.884,3	186.555,9
Réxime especial agrario	89.619,3	31.937,6	32.989,4	8.911,8	15.780,4
Réxime especial de traballadores do mar	91.762,5	27.802,9	8.762,4	13,4	55.183,8
Réxime especial da minaría do carbón	2.181,1	1.887,4	143,0	84,3	66,4
Réxime especial de empregados de fogar	31.163,2	12.695,4	4.299,4	4.652,9	9.515,5
Accidentes de traballo e enferm. profesionais	26.193,9	10.809,4	3.359,6	2.387,6	9.637,2
Cotizacións de desempregados	370.261,6	166.347,8	35.880,4	37.134,9	130.898,5
Taxas e outros ingresos	42.097,0	17.013,0	5.678,9	4.346,1	15.059,1
Transferencias correntes	1.451,9	731,0	336,0	139,9	245,1
Ingresos patrimoniais	257,2	231,0	18,8	2,0	5,4
Enaxenación de investimentos reais	77,0	77,0	-	-	-
Activos financeiros	418,3	163,3	61,7	49,1	144,2
Totais	4.399.343,6	1.906.362,2	482.899,5	439.930,5	1.570.151,4

Fonte: Tesorería General de la Seguridad Social

3.2.2.

Obrigas contraídas polas entidades xestoras e Tesorería General de la Seguridad Social 2006

	Total	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
	(en miles de €)				
Gastos de persoal	85.194,2	35.279,6	11.887,2	9.405,5	28.621,8
Gastos correntes en bens e servizos	16.078,4	6.173,6	1.758,0	1.285,9	6.860,9
Gastos financeiros	55,3	12,1	5,7	17,0	20,5
Transferencias correntes	5.856.332,4	2.262.530,7	893.180,4	792.598,9	1.908.022,5
Pensións	5.466.922,7	2.098.161,6	850.748,0	758.731,2	1.759.281,8
Pensións de invalidez	655.379,4	257.787,2	83.093,0	87.604,6	226.894,6
Pensións de xubilación	3.722.006,5	1.400.718,4	613.744,9	531.072,4	1.176.470,7
Pensións de viuvez	984.710,2	397.414,2	140.894,7	125.281,2	321.120,0
Pensións de orfandade	78.416,5	32.420,4	9.918,8	9.445,3	26.632,0
Pensións a favor de familiares	26.410,1	9.821,4	3.096,6	5.327,6	8.164,5
Incapacidade temporal	224.456,5	82.386,0	26.220,6	19.551,4	96.298,5
Recargos por falta de medidas seguridade e hixiene	2.154,0	668,7	310,2	189,3	985,7
Prestación por maternidade e risco no embarazo	59.883,5	26.596,4	5.211,5	5.339,2	22.736,3
Prestacións familiares	70.940,4	29.293,7	9.755,4	7.799,6	24.091,6
Outras prestacións, indemnizacións e entregas únicas	5.271,6	2.859,8	614,4	551,5	1.245,9
Prestacións sociais	26.693,3	22.563,9	319,9	436,2	3.373,3
Outras prestacións e indemnizacións	10,4	0,4	0,2	0,4	9,3
Farmacia	0,0	-	0,0	-	-
Investimentos reais	3.237,5	1.399,1	692,8	181,9	963,7
Activos financeiros	433,0	156,3	63,0	56,7	157,0
Pasivos financeiros	65,6	65,6	-	-	-
Total	5.961.396,4	2.305.617,0	907.587,1	803.545,9	1.944.646,5

Fonte: Tesorería General de la Seguridad Social

3.2.

3.2.3.

Obrigas contraídas polas Entidades Xestoras e Tesorería General de la Seguridad Social en Galicia 2006: transferencias correntes a familias e institucións sen fins de lucro

	Xeral	Traballadores autónomos	Agrario	do Mar	Minería do Carbón	Empregados do Fogar	Acc. Trabalho e Enf. Profesional	Non Contributiva	Total
	(en miles de €)								
Pensións	2.746.037	459.163	1.312.090	459.860	21.874	92.514	161.703	213.682	5.466.922,7
Invalidez permanente	337.243	56.735	54.733	39.995	1.613	7.290	69.158	88.613	655.379,4
Xubilación	1.820.402	311.615	1.017.399	317.208	15.659	81.917	32.737	125.069	3.722.006,5
Viuveza	543.346	84.133	203.436	94.510	4.300	2.598	52.387	-	984.710,2
Orfandade	36.131	5.694	23.524	6.439	231	495	5.903	-	78.416,5
Favor de familiares	8.915	985	12.998	1.708	72	214	1.519	-	26.410,1
Subsidios	196.785	34.063	16.441	24.836	42	5.959	5.697	-	362.706,0
Incapacidade temporal por enfermidade ou accidente	142.472	29.361	15.835	23.664	31	5.373	5.679	-	224.456,5
Compensación por colab. de empresas	-	-	15.835	23.664	31	5.373	5.679	-	222.414,6
Recargos por falta de medidas de seguridade e hixiene	-	-	-	-	-	-	-	-	2.041,9
Maternidade	-	-	-	-	-	-	-	-	2.154,0
Subsidio temporal por maternidade	53.852	4.642	380	421	10	579	-	-	59.883,5
Subsidio temporal por risco no embarazo	52.857	4.629	349	417	10	579	-	-	58.840,2
Prestacións familiares	995	13	31	4	-	-	-	-	1.043,3
Fillo a cargo	-	-	-	-	-	-	-	-	70.940,4
Id. con discapacidade	-	-	-	-	-	-	-	-	11.553,6
Nacemento de fillo	-	-	-	-	-	-	-	-	58.591,3
Parto múltiple	-	-	-	-	-	-	-	-	136,1
Outras prestacións	461	61	226	752	1	7	19	-	659,4
Prestacións asumibles pola Seguridade Social	-	-	-	-	-	-	-	-	5.271,6
Auxilio por defunción	158	42	165	29	1	7	19	-	1,9
Indemnización a tanto alzado	303	18	61	723	-	-	-	-	420,5
Por baremo	-	-	-	-	-	-	-	-	1.105,0
Prestacións complementarias D. Transít. Ley 21/1986.S	-	-	-	-	-	-	-	-	921,9
Outras	-	-	-	-	-	-	-	-	2.095,5
Prestacións sociais	-	-	-	-	-	-	-	-	726,7
Total	2.942.822	493.226	1.328.531	484.696	21.916	98.473	167.401	213.682	5.856.322,0

Fonte: Tesorería General de la Seguridad Social

galegas, mantense a súa importancia relativa no total de Galicia, de tal xeito que A Coruña acoille o 43,3% dos dereitos recoñecidos netos (1.906,4 millóns de euros) e Pontevedra, o 35,7% (1.570,2 millóns de euros). En Lugo e Ourense estas porcentaxes foron do 11% (482,9 millóns de euros) e o 10% (439,9 millóns de euros), respectivamente.

Desagregando as cotizacións sociais segundo réxime de aplicación en Galicia, o **cadro 3.2.2.** reflicte que as máis importantes son as do réxime xeral, con 3.197,5 millóns de euros (o 73,4% do total das cotizacións sociais), seguíndolle en importancia as do réxime especial de traballadores autónomos, con 546,4 millóns de euros (12,5%) e as cotizacións de desempregados, con 370,3 millóns de euros (8,5%).

O importe total das **obrigas contraídas** en Galicia polas entidades xestoras e Tesorería General de la Seguridad Social ascendeu a 5.961,4 millóns de euros, dos que 5.856,3 millóns de euros (o 98,2%) corresponden ás transferencias correntes. Ao igual que no caso dos dereitos recoñecidos, todas as provincias presentan unha medra das súas obrigas contraídas, sendo A Coruña a que as ten máis elevadas, con 2.305,6 millóns de euros (o 38,7% do total galego), seguido de Pontevedra, con 1.944,6 millóns de euros (32,6%) e Lugo e Ourense con 907,6 (o 15,2%) e 803,5 millóns de euros (13,5%), respectivamente.

Centrándonos nas transferencias correntes a familias e institucións sen fins de lucro, o **cadro 3.2.4.** reflicte que as máis importantes seguen sendo as do réxime xeral e o agrario, con 2.942,8 e 1.328,5 millóns de euros, respectivamente. Esta mesma situación rexístrase nas distintas provincias galegas agás en Lugo, onde o réxime especial agrario segue presentando unhas obrigas contraídas superiores ás do réxime xeral.

As pensións por xubilación son as que presentan un maior volume de obrigas recoñecidas, con 3.722,0 millóns de euros, seguidas das pensións de viuvez, con 984,7 millóns de euros. No caso dos subsidios, os de incapacidade temporal son os máis importantes, con 224,5 millóns de euros.

Prestacións económicas

O número total de beneficiarios dalgún tipo de prestación ascendeu en Galicia a 839.400 persoas, un 1% máis que no ano anterior. O incremento de 8.200 persoas ven explicado fundamentalmente pola medra experimentada no caso dos beneficiarios pensións contributivas, e en menor medida, polo das prestacións por desemprego.

• Pensións contributivas

O número medio (anual) de beneficiarios en Galicia que no ano 2006 cobraba algún tipo de pensión da Seguridade Social situouse nas 697.500 persoas, ascendendo o seu importe medio a 535,10 euros por persoa. O número de pensións en Galicia rexistrou unha medra do 1,1% respecto ao ano anterior (2,3% no conxunto do Estado), situándose a súa importancia relativa no total estatal no 8,5%.

Galicia segue sendo a quinta comunidade con maior número de pensións, sendo superada por Cataluña, Andalucía, Madrid e a C. Valenciana. Asemade, non só continúa a ser a Comunidade Autónoma co importe medio máis baixo, senón que volve a medrar o diferencial co importe medio estatal: 106,76 euros inferior en 2005 fronte aos 103,52 euros menos no ano anterior.

Desagregando o estudio segundo os diferentes tipos de pensións, o **cadro 3.2.6.** reflicte que o número de pensións de incapacidade permanente en Galicia foi de 64,1 miles de pensións (62,6 miles de pensións en 2005). O seu importe medio ascendeu ata os 626,26 euros, 105,29 euros inferior á media estatal, o que o sitúa coma a terceira comunidade co importe medio máis baixo, por diante de Murcia, con 602,70 euros, e Estremadura, con 595,70 euros.

Respecto ás pensións por xubilación e viuvez, estas ascenderon a 432,6 e 175,5 miles de pensións, respectivamente, o que representa o 9% do total das pensións de xubilación de España e o 8% das pensións de viuvez. Os seus importes medios son os máis baixos do Estado con

Beneficiarios e importe medio das prestacións 2005-06: distribución segundo tipo de cobertura

	2005		2006	
	número (en miles de prestacións) (media anual)	importe medio (en €) (media mensual)	número (en miles de prestacións) (media anual)	importe medio (en €) (media mensual)
Pensións contributivas	689,6	506,23	697,6	535,10
Incapacidade permanente	62,6	595,85	64,1	626,26
Xubilación	428,5	557,66	432,6	590,74
Viuvez	173,0	381,05	175,5	399,76
Orfandade e favor familiar	25,5	271,62	25,4	292,22
Pensións non contributivas	53,7		53,4	
Invalidez	20,9		20,9	
Xubilación	32,8		32,5	
LISMI	3,1		2,7	
Pensións asistenciais	0,2		0,1	
Prestacións por desemprego	78,6		79,2	
Contributivas	43,5		44,6	
Subsidios	30,0		29,8	
Renta activa de inserción	5,2		4,8	
RISGA	(beneficiarios a 31-12) 4.145	(media anual) 295,53	(beneficiarios a 31-12) 4.225	(media anual) 323,47
Axudas de emerxencia social	1.915	1.130,31	2.123	1.187,22

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do *Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales* e da Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais

3.2.5.

590,74 e 399,76 euros, respectivamente, e ao igual que no caso das pensións de incapacidade permanente, aumenta o diferencial coa media estatal.

Canto á distribución segundo réximes, os datos recollidos no **cadro 3.2.7.** indican que os réximes xeral e agrario (conta propia) acollen o maior número de pensións, con 285.884 e 225.096 pensións, respectivamente, situándose as súas pensións medias en 675,28 e 395,24 euros, respectivamente. No réxime especial de traballadores autónomos, o número de pensións ascendeu a 74.487 e o seu importe medio, a 447,98 euros.

Comparado co resto das CC.AA., Galicia é a comunidade autónoma co importe medio máis baixo no caso do rexime especial do mar, e a segunda comunidade con menor importe medio no caso do réxime xeral e do réxime especial agrario por conta propia, por detrás de Estremadura e Ceuta e Melilla, respectivamente. No que atinxe ao réxime especial de traballadores autónomos, o importe medio galego tan só é superior ao rexistrado en Baleares e Canarias

Atendendo á evolución respecto ao ano anterior, o devandito **cadro 3.2.7.** reflicte o incremento do número de pensións contributivas en Galicia en tódolos réximes agás nos agrarios (conta propia e allea) e no seguro obrigatorio de velez e invalidez (SOVI). No concernente aos importes medios, e ao igual que en 2005, estes medran nos diferentes réximes, se ben estes incrementos son inferiores aos rexistrados no conxunto do Estado (agás no R.E. de empregados do fogar, cunha medra similar). Tendo en conta os tres grandes réximes no que ao número de pensións se refire, o diferencial máis importante é o rexistrado no caso do réxime xeral, que medra 6,09 euros menos que no conxunto do Estado, fronte aos 2,05 euros menos do R.E. agrario (conta propia) e os 90 céntimos menos no caso do R.E. de traballadores autónomos.

• Pensións non contributivas

O número total de **beneficiarios** das pensións non contributivas volveu a descender no último ano tanto en Galicia coma no conxunto do Estado. A Comunidade autónoma de Galicia segue a ser a terceira comunidade co maior número de beneficiarios, con 52.956 beneficiarios (o 11% do total de beneficiarios en España), despois de Andalucía e Cataluña, con 109.608 e 59.352 beneficiarios, respectivamente.

Pensións da Seguridade Social nas CC.AA. 2005-06: beneficiarios e importe medio segundo clase de pensión

(número: medias anuais, en miles de pensións)
(importe medio: en €)

2005

	Totais		Incapacidade permanente (1)		Xubilación		Viuvez		Orfandade e favor familiar	
	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio
Andalucía	1.271,9	561,90	185,4	660,41	675,5	628,67	348,8	434,35	62,2	258,62
Aragón	264,6	627,95	21,9	772,56	162,0	697,48	72,6	465,28	8,0	302,24
Asturias	285,2	738,74	33,4	159,7	159,7	857,00	82,4	498,42	9,7	342,98
Baleares	153,0	551,09	18,7	640,94	88,9	613,81	40,5	410,34	4,9	236,40
Canarias	221,8	571,26	26,4	618,50	116,5	667,23	64,5	448,44	14,3	257,11
Cantabria	123,2	633,82	12,4	745,11	72,6	717,38	33,5	458,17	4,8	305,24
Castela-A Mancha	321,1	556,63	29,7	627,82	187,8	620,14	90,0	443,35	13,6	273,16
Castela e León	566,9	587,26	42,3	724,46	350,8	652,84	152,8	438,62	20,9	295,80
Cataluña	1.410,8	630,94	149,5	721,82	860,1	701,45	365,1	462,76	36,1	275,34
C. Valenciana	768,2	559,34	80,1	638,95	458,8	624,06	219,9	435,41	29,4	259,59
Extremadura	197,9	513,80	19,5	566,94	110,0	572,83	58,3	428,58	10,1	260,18
Galicia	689,7	506,23	62,6	595,85	428,5	557,68	173,0	381,05	25,5	271,62
Madrid	850,7	726,13	63,0	816,96	517,1	836,76	239,2	518,56	31,4	303,77
Murcia	205,2	539,34	28,3	574,33	114,0	608,57	54,2	421,03	8,7	255,68
Navarra	107,5	679,36	10,5	844,70	65,7	758,24	27,7	480,54	3,8	306,47
País Vasco	449,2	771,82	41,8	910,47	267,2	882,67	123,7	543,20	16,4	335,93
A Ríoxa	58,6	583,42	5,6	689,84	36,3	637,57	14,9	444,51	1,8	296,50
Ceuta e Melilla	14,1	647,56	1,7	828,45	6,7	785,58	4,7	476,92	1,1	251,16
Total	7.979,7	609,75	832,8	700,05	4.678,3	686,61	2.165,9	455,26	302,8	278,81
G/E (%)	8,6		7,5		9,2		8,0		8,4	

2006

	Totais		Incapacidade permanente		Xubilación		Viuvez		Orfandade e favor familiar	
	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio
Andalucía	1.296,0	592,92	191,4	691,42	689,1	664,00	354,2	455,96	61,2	277,12
Aragón	270,0	661,04	22,3	806,79	166,4	734,14	73,3	488,04	8,0	320,03
Asturias	288,6	777,89	34,4	920,61	161,4	902,71	83,2	523,61	9,5	365,41
Baleares	156,1	590,55	18,9	668,68	91,4	647,67	41,1	428,56	4,8	254,33
Canarias	228,3	602,82	27,4	649,43	120,5	703,89	66,1	470,20	14,3	275,34
Cantabria	125,4	666,32	12,9	781,45	73,9	753,16	33,9	480,28	4,7	324,93
Castela-A Mancha	325,5	590,52	31,1	661,43	189,8	658,77	91,1	468,30	13,5	292,81
Castela e León	573,6	620,11	42,6	754,72	355,7	690,63	154,5	461,54	20,8	316,36
Cataluña	1.455,0	661,54	156,1	752,23	892,3	735,02	370,7	482,29	35,9	291,85
C. Valenciana	815,6	566,98	83,6	671,05	479,3	654,10	223,4	452,19	29,3	277,15
Extremadura	199,6	544,26	20,1	595,70	110,7	607,50	58,9	452,35	9,9	281,11
Galicia	697,5	535,10	64,1	626,26	432,6	590,74	175,5	399,76	25,4	292,22
Madrid	874,8	762,63	64,6	847,39	536,9	876,80	242,7	543,66	30,6	322,16
Murcia	209,7	567,12	29,2	602,70	116,6	640,96	55,1	438,97	8,8	271,36
Navarra	110,9	718,08	10,6	882,20	68,5	801,56	28,0	503,91	3,7	322,68
País Vasco	464,4	806,10	42,9	947,83	279,9	916,89	125,5	568,00	16,1	357,30
A Ríoxa	60,2	612,55	5,7	720,45	37,7	670,04	15,1	462,57	1,8	312,29
Ceuta e Melilla	14,3	680,74	1,8	872,68	6,7	820,11	4,7	501,77	1,1	269,63
Total	8.165,3	641,86	859,8	731,55	4.809,3	722,71	2.196,9	476,70	299,3	297,47
G/E (%)	8,5		7,5		9,0		8,0		8,5	

Fonte: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales

**Pensións contributivas da Seguridade Social en Galicia e España a 31 de decembro de 2005-06:
beneficiarios e importe medio segundo réxime**

(número: medias anuais, en miles de pensións)
(importe medio: en €)

2005

	Galicia		España		Galicia / España	
	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio
					($\%$)	
Réxime Xeral	277.547	640,88	4.581.932	737,69	6,1	86,9
R. E. de traballadores autónomos	72.310	422,11	982.924	448,08	7,4	94,2
R. E. Agrario, conta propia	230.583	376,63	808.185	399,21	28,5	94,3
R. E. Agrario, conta allea	6.378	395,01	659.750	415,59	1,0	95,0
R. E. de Traballadores do Mar	49.642	620,80	130.886	683,65	37,9	90,8
R. E. da Minería do Carbón	1.605	908,14	71.260	1.098,32	2,3	82,7
R. E. de Empregados de Fogar	16.094	383,45	194.561	388,00	8,3	98,8
Accidentes de Traballo	17.428	580,52	201.538	671,83	8,6	86,4
Enfermidades Profesionais	2.536	680,72	44.469	918,13	5,7	74,1
SOVI	21.060	289,53	431.763	291,72	4,9	99,3
Total	695.183	509,43	8.107.268	612,13	8,6	83,2

2006

	Galicia		España		Galicia / España	
	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio
					($\%$)	
Réxime Xeral	285.884	675,28	4.696.838	778,19	6,1	86,8
R. E. de traballadores autónomos	74.487	447,98	1.010.248	474,85	7,4	94,3
R. E. Agrario, conta propia	225.096	395,24	790.272	419,87	28,5	94,1
R. E. Agrario, conta allea	6.306	413,48	655.742	436,94	1,0	94,6
R. E. de Traballadores do Mar	50.460	652,22	131.293	717,95	38,4	90,8
R. E. da Minería do Carbón	1.623	952,35	70.803	1.156,08	2,3	82,4
R. E. de Empregados de Fogar	16.218	402,93	192.095	407,28	8,4	98,9
Accidentes de Traballo	17.595	614,52	203.195	710,34	8,7	86,5
Enfermidades Profesionais	2.567	719,16	44.320	957,56	5,8	75,1
SOVI	20.791	303,59	436.573	306,13	4,8	99,2
Total	701.027	539,15	8.231.379	647,26	8,5	83,3

Fonte: Instituto Nacional de la Seguridad Social

○ 3.2.7.

Pensións non contributivas nas CC.AA. 2005-06: beneficiarios

	Beneficiarios totais			Invalidez (1)			Xubilación		
	2005	2006	06/05	2005	2006	06/05	2005	2006	06/05
	(en medias anuais)			(en medias anuais)			(en medias anuais)		
			($\%$)			($\%$)			($\%$)
Andalucía	109.886	109.608	-0,3	46.871	46.805	-0,1	63.015	62.804	-0,3
Aragón	9.834	9.526	-3,1	3.042	3.065	0,8	6.792	6.462	-4,9
Asturias	11.175	11.128	-0,4	5.329	5.322	-0,1	5.846	5.807	-0,7
Baleares	7.940	7.926	-0,2	3.566	3.583	0,5	4.374	4.343	-0,7
Canarias	42.153	42.133	0,0	19.497	19.526	0,1	22.656	22.607	-0,2
Cantabria	6.291	6.273	-0,3	3.010	3.060	1,7	3.281	3.214	-2,0
Castela-A Mancha	23.415	23.062	-1,5	8.959	9.027	0,8	14.456	14.035	-2,9
Castela e León	27.129	26.943	-0,7	11.019	11.051	0,3	16.109	15.891	-1,4
Cataluña	59.833	59.352	-0,8	25.750	25.558	-0,7	34.084	33.795	-0,8
C. Valenciana	47.391	47.796	0,9	20.496	20.602	0,5	26.895	27.195	1,1
Extremadura	17.083	16.685	-2,3	6.167	6.118	-0,8	10.916	10.567	-3,2
Galicia	53.685	52.956	-1,4	20.923	20.435	-2,3	32.762	32.521	-0,7
Madrid	34.054	34.009	-0,1	13.672	13.664	-0,1	20.382	20.344	-0,2
Murcia	15.205	15.006	-1,3	7.727	7.618	-1,4	7.478	7.388	-1,2
Navarra	3.160	3.049	-3,5	1.022	1.005	-1,7	2.138	2.044	-4,4
País Vasco	9.939	9.941	0,0	5.236	5.323	1,7	4.703	4.618	-1,8
A Rioxa	2.119	2.074	-2,1	860	865	0,6	1.259	1.208	-4,1
Ceuta e Melilla	4.216	4.296	1,9	2.174	2.218	2,0	2.042	2.078	1,8
Total	484.508	481.763	-0,6	205.320	204.845	-0,2	279.188	276.921	-0,8
G/E (%)	11,1	11,0		10,2	10,0		11,7	11,7	

(1) Dende xaneiro de 2001 os beneficiarios de pensións de invalidez, con 65 ou máis anos, pasan a percibir a pensión de xubilación
Fonte: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales

○ 3.2.8.

3.2.

7

Beneficiarios das prestacións sociais e económicas da LISMI e das pensións asistenciais nas CC.AA. 2005-06						
	LISMI			Pensións asistenciais		
	2005	2006	06/05	2005	2006	06/05
	(en medias anuais)		(%)	(en medias anuais)		(%)
Andalucía	11.563	10.185	-11,9	14.164	12.660	-10,6
Aragón	1.717	1.518	-11,6	146	107	-26,7
Asturias	2.083	1.835	-11,9	190	118	-37,9
Baleares	547	471	-13,9	129	76	-41,1
Canarias	670	543	-19,0	3.945	3.585	-9,1
Cantabria	1.122	1.022	-8,9	155	131	-15,5
Castela-A Mancha	4.965	4.568	-8,0	2.069	1.828	-11,6
Castela e León	7.224	6.560	-9,2	936	297	-68,3
Cataluña	5.475	3.473	-36,6	1.508	478	-68,3
C. Valenciana	5.875	5.304	-9,7	3.080	2.705	-12,2
Extremadura	4.877	4.414	-9,5	1.254	1.121	-10,6
Galicia	3.136	2.679	-14,6	165	122	-26,1
Madrid	4.980	4.193	-15,8	2.627	2.225	-15,3
Murcia	7.818	7.021	-10,2	880	753	-14,4
Navarra	-	-	-	154	114	-26,0
País Vasco	-	-	-	1.477	1.357	-
A Ríoxa	389	353	-9,3	18	14	-22,2
Ceuta e Melilla	930	850	-8,6	205	168	-18,0
Total	63.371	54.989	-13,2	33.102	27.859	-15,8
G/E (%)	4,9	4,9		0,5	0,4	

Fonte: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales

3.2.9.

O 38,6% do total de beneficiarios o son de pensións de invalidez, e o restante 61,4%, a pensións de xubilación. Ao igual que o acontecido no ano anterior, o **cadro 3.2.8.** amosa o descenso tanto das pensións de invalidez (representa o 10% do total estatal) coma das pensións de xubilación (o 11,7% destas pensións no conxunto do Estado).

Ao longo do ano 2006 continúa a redución do número de beneficiarios de prestacións sociais e económicas da Lei de Integración Social dos Minusválidos (Lismi) e das pensións asistenciais. No primeiro caso, tal e como reflicte o **cadro 3.2.9.**, volve a rexistrarse un descenso do número de beneficiarios en tódalas comunidades autónomas, que no caso galego, foi do 14,6% respecto a 2005 (457 beneficiarios menos), un punto porcentual e medio inferior ao experimentado no conxunto do Estado.

O número de beneficiarios destas prestacións descendeu en Galicia ata os 2.679 beneficiarios (3.136 en 2005), manténdose a súa importancia relativa no conxunto de España no 4,9%.

En relación aos beneficiarios das **pensións asistenciais**, o devandito **cadro 3.2.9.** amosa que 2006 presenta unha caída do 26,1% respecto ao número de beneficiarios do ano anterior, pasando de 165 beneficiarios en 2005 aos 122 beneficiarios do ano 2006. O peso relativo destes beneficiarios no conxunto estatal descende lixeiramente dende o 0,5% de 2005 ao 0,4% do ano 2006.

• Prestacións por desemprego

O número total de beneficiarios por prestacións de desemprego, a diferenza do sucedido no ano anterior, aumentou en 2006 en Galicia a un ritmo inferior ao rexistrado no conxunto do Estado. Os perceptores desta prestación medraron un 0,8% respecto ao ano precedente (3,8% en España), acadando as 79.200 persoas. Un 56,3% dos beneficiarios cobrou as prestacións de nivel contributivo, correspondendo un 37,6%, a beneficiarios de prestacións de nivel asistencial e o 6,1% restante, á renda activa de inserción.

As prestacións de nivel asistencial corresponde ao 75% do salario mínimo interprofesional que medrou un 5,4% respecto ao ano anterior. En 2006 este situouse en 540,9 euros ao mes (513,00 euros/mes en 2005).

O incremento de 600 beneficiarios das prestacións por desemprego é resultado dunha

Beneficiarios de prestacións por desemprego e paro rexistrado 2005-06

		2005					
		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España (1)
Nivel contributivo		18.950	4.113	4.680	15.727	43.470	687,0
Nivel asistencial	(media mensual)	11.703	3.329	4.507	10.438	29.977	558,5
Renta Activa de Inserción		1.958	583	901	1.736	5.178	49,7
Total		32.611	8.025	10.088	27.901	78.625	1.295,2
Paro rexistrado (1)		69,6	17,4	21,3	63,8	172,1	2.069,9
Benef.contr./Paro rexistr.	(%)	27,2	23,7	22,0	24,7	25,3	33,2
Benef. subs./Paro rexistr.		16,8	19,2	21,2	16,4	17,4	27,0
Taxas de cobertura bruta das prestacións por desemprego		55,5	53,9	57,1	53,4	54,8	67,8
		2006					
		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España (1)
Nivel contributivo		19.805	4.282	4.695	15.785	44.567	720,3
Nivel asistencial	(media mensual)	11.618	3.323	4.441	10.459	29.840	353,9
Renta Activa de Inserción		1.889	533	774	1.609	4.805	51,3
Total		33.311	8.138	9.910	27.853	79.212	1.125,6
Paro rexistrado (1)		65,5	16,1	20,3	59,3	161,3	2.039,4
Benef.contr./Paro rexistr.		30,2	26,5	23,1	26,6	27,6	35,3
Benef. subs./Paro rexistr.		17,7	20,6	21,9	17,6	18,5	17,4

(1) os datos do paro rexistrado e os datos de beneficiarios para España están en miles

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do INEM e Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales

○ 3.2.10.

medra de 700 beneficiarios na provincia de A Coruña, que compensa a lixeira caída experimentada en Ourense (200 beneficiarios menos). En Lugo, hai cen beneficiarios máis que en 2005, mentres que a provincia de Pontevedra se mantén o seu número. Tras esta evolución, o número de beneficiarios de prestacións por desemprego en A Coruña situouse nas 33,3 miles de persoas, fronte ás 27,9 miles de persoas de Pontevedra, e os 9,9 e 8,1 miles de beneficiarios en Ourense e Lugo, respectivamente.

A igual que en 2005 rexístrase un incremento tanto da relación entre beneficiarios das prestacións contributivas e o paro rexistrado, que pasa do 25,3% de 2005 aos 27,6% do ano 2006, como entre os beneficiarios de subsidios e o paro rexistrado (17,4% no ano 2005 e 18,5% en 2006).

- **Renda de integración social**

O número total de beneficiarios da renda de integración social de Galicia (Risga) a 31 de decembro de 2006 situouse nas 4.225 persoas, 80 beneficiarios máis que na mesma data do ano anterior, das que 1.730 persoas perciben o subsidio básico e 2.156 beneficiarios, o devandito subsidio básico máis un complemento familiar e/ou un complemento de inserción (339 persoas reciben outro tipo de subsidios ou complementos). Tendo en conta que esta renda beneficia á unidade familiar, e que esta está formada por unha media de tres persoas, o número de beneficiarios desta renda de integración ascendeu no último ano a 12.675 galegos.

No que ao perfil xeral dos preceptores da Risga en 2006 se refire, este é o de “unha muller de entre 25 e 44 anos, solteira ou separada con cargas familiares que vive en zona urbana, soa ou coa súa familia nuclear nun piso de aluguer ou cedido en precario. O nivel de estudos é de primarios incompletos e atópase parada aínda que non en búsqueda do seu primeiro emprego”. Ao igual que en anos anteriores, cómpre salientar o predominio do sexo feminino (65,8% dos beneficiarios), da residencia no medio urbano (o 78% dos preceptores residen en núcleos de máis de dez mil habitantes), e o predominio dos beneficiarios con idades comprendidas entre 25 e 44 anos (55,1%). En xeral, o nivel de estudos destes preceptores é moi baixo, xa que un 48,7% dos mesmos só teñen os estudos primarios incompletos, un 36,9% estudos primarios e un 4,3% dos beneficiarios son analfabetos. Asemade, no relativo á súa problemática básica cómpre salientar o desemprego (o 86,3% dos preceptores) onde o 85,2% dos beneficiarios da Risga son persoas

Risga e Axudas de Emerxencia Social 2006: beneficiarios e pagos

	Beneficiarios		Importe total pagado		Importe medio	
	Beneficiarios da Risga	Concesións das AES	Risga	AES	Risga	AES
			(en miles de €)		(en €)	
A Coruña	1.755	532	583,0	603,8	332,21	1.134,94
Lugo	416	326	129,5	517,9	311,27	1.588,67
Ourense	679	382	211,1	581,2	310,94	1.521,40
Pontevedra	1.375	883	443,0	817,6	322,19	925,93
Total	4.225	2.123	1.366,7	2.520,5	323,47	1.187,22

Fonte: Dirección Xeral de Acción Social

3.2.11.
Resolución das solicitudes presentadas á Risga e ás AES 2005-06

	2005			2006		
	totais	Risga	AES	totais	Risga	AES
Solicitudes a resolver	6.095	2.748	3.347	6.269	2.865	3.404
presentadas no ano	5.500	2.427	3.073	5.537	2.562	2.975
pendentes do ano anterior	595	321	274	732	303	429
Solicitudes resoltas	5.052	2.262	2.790	5.301	2.351	2.950
estimadas	3.611	1.679	1.932	3.857	1.734	2.123
desestimadas	1.441	583	858	1.444	617	827
Solicitudes present. / resoltas (%)	82,9	82,3	83,4	84,6	82,1	86,7

Fonte: Dirección Xeral de Acción Social

3.2.12.
Risga e Axudas de Emerxencia Social 2005-06: solicitudes rexistradas nas delegacións provinciais

	Risga		Axudas de emerxencia social		Total	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
A Coruña	942	1.059	937	826	1.879	1.885
Lugo	264	263	394	394	658	657
Ourense	329	320	535	517	864	837
Pontevedra	888	920	1.184	1.238	2.072	2.158
Total	2.423	2.562	3.050	2.975	5.473	5.537

Fonte: Dirección Xeral de Acción Social

3.2.13.

paradas que traballaron algunha vez.

O **cadro 3.2.11.** reflicte que o importe total pagado no caso da Risga ascendeu a 1.367,7 miles de euros, polo que dado o número de beneficiarios, o importe medio por beneficiarios ascendeu a 323,47 euros (295,53 euros no ano anterior).

Das 2.865 solicitudes a resolver no último ano (303 pendentes do ano anterior), foron resoltas 2.351 solicitudes (1.734 estimadas e 617 denegadas), manténdose a porcentaxe de resolución de solicitudes lixeiramente por riba do 82% (**cadro 3.2.12.**).

En canto ás axudas de emerxencia social, concedéronse un total de 2.123 AES, o que implicou un gasto de 2.520,5 miles de euros. A contía media destas axudas ascendeu a 1.187,22 euros, oscilando o mesmo entre os 925,93 euros de Pontevedra e os 1.588,67 euros de Lugo.

No último ano houbo un total de 3.404 solicitudes de AES a resolver (429 pendentes do

ano anterior), das que foron resoltas 2.950 solicitudes (2.123 estimadas e 827 denegadas). A diferenza do que sucede no caso da Risga, a porcentaxe de resolución destas axudas medrou no último ano en 3,3 puntos porcentuais, acadando en 2006 o 86,7%.

Respecto ao perfil dos beneficiarios destas axudas de emerxencia social, cómpre salientar que o 18,4% reside no medio rural (núcleos de menos de 10.000 habitantes), o predominio do sexo feminino (o 66,9% son mulleres) e das persoas con idades comprendidas entre 25 e 44 anos (51,3% dos perceptores). Asemade, no relativo á súa situación laboral, un 57,7% corresponde a parados que xa traballaron e un 32,4% a inactivos, e no que á vivenda se refire, o tipo de vivenda característico é o piso (o 61,2%) seguido da vivenda unifamiliar (25,2%). Un 50,4% dos beneficiarios residen en vivenda alugada e un 24,2% reside en vivenda propia, dos que a maior parte teñen aboada a referida vivenda. Máis a metade dos beneficiarios das axudas en estudos primarios incompletos e case a terceira parte, estudos primarios (53,9% e 32,9%, respectivamente).

En canto aos resultados das distintas medidas para a inserción social, 1.190 beneficiarios iniciaron e/ou confirmaron a súa integración social e laboral, o que supón o 20% do número de persoas que estiveron incorporadas ao programa no citado período (5.951 persoas), coa salvedade de que algúns deles poden voltar ao dispositivo pola perda do traballo temporal ou indefinido acadado. ■

3.3.

prestacións sanitarias e sociais

A **estrutura poboacional** é un dos elementos condicionantes da evolución e situación actual das prestacións sanitarias e sociais. Dunha banda, cómpre salientar que o 21,5% da poboación galega a 1 de xaneiro de 2006 tiña 65 ou máis anos, cando no conxunto do Estado esta porcentaxe sitúase no 16,7%. Tendo en conta este maior peso relativo, os datos do **cadro 3.3.1** reflicten uns índices de envellecemento e sobreenvellecemento superiores aos da media española.

Asemade, o maior índice de dependencia xeral en Galicia ven motivado polo maior índice de dependencia senil (32,4% fronte ao 24,6% en España), xa que o índice de dependencia xuvenil sitúase máis de catro puntos por baixo (24,3% en Galicia e 28,7% en España).

Os presupostos da Xunta do ano 2006 correspondentes á produción de bens públicos de carácter social reflicten que se destinaron a este fin un total de 5.889,1 millóns de euros, un 9,3% máis que no ano anterior. As partidas máis importantes foron as de sanidade, que tras unha medra do 11,7% acadou os 3.157,1 millóns de euros, e a de educación, con 2.001,4 millóns de euros, un 8,8% máis que en 2005.

Indicadores de saúde

No ano 2006 o importe presupostado para o programa de protección e promoción da saúde rexistrou unha medra do 8,7% sobre o presupostado no ano anterior, dedicándose un total de 31.418,6 miles de euros. As dúas primeiras partidas corresponden ás do “Programa galego de vacinacións”, con 11.272,8 miles de euros, e á de “Prevención e control de enfermidades transmisibles”, con 3.668,1 miles de euros.

• Morbilidade

O estado de saúde da poboación dende o punto de vista das enfermidades que padece un grupo poboacional pode reflectirse coa análise de morbilidade. Os resultados obtidos a través do sistema de enfermidades de declaración obrigatoria (EDO) indican o forte descenso do número de casos de gripe ao longo de 2006, que tras unha caída do 39,6%, acadaron os 58.005 casos de gripe (2.095,9 casos por cada 100.000).

Xunto a esta caída cómpre salientar o forte incremento dos casos de varicela, con case 4.000 casos máis que en 2005, e parotidite, con 895 casos máis que no ano anterior. A varicela é a segunda enfermidade máis importante en canto ao número de casos, con 9.151 casos, presentando unha incidencia de 300,7 casos por cada cen mil habitantes no ano 2006. En canto á parotidite, rexistráronse un total de 1370 casos, situándose a súa incidencia nos 49,5 casos por cada 100.000 persoas (**cadro 3.3.4**).

Indicadores demográficos básicos en Galicia e España 2005-06

		1 xaneiro 2006		1 xaneiro 2005	
		Galicia	España	Galicia	España
Poboación total	[1]	2.767.524	44.708.964	2.762.198	44.108.530
Poboación menor de 16 anos	[2]	337.135	6.825.177	338.509	6.719.131
Poboación menor de 20 anos	[3]	445.296	8.720.639	450.358	8.636.576
Poboación con idades entre 16 e 64 anos	[4]	1.835.893	30.399.395	1.836.552	30.057.132
Poboación maior de 65 anos	[5]	594.496	7.484.392	587.137	7.332.267
Poboación de 85 e máis anos	[6]	77.579	851.624	74.326	815.753
(%)					
Índice de velez	[5] / [1]	21,5	16,7	21,3	16,6
Índice de envellecemento	[5] / [3]	133,5	85,8	130,4	84,9
Índice de sobreenvellecemento	[6] / [5]	13,0	11,4	12,7	11,1
Índice de dependencia xeral	[(2)+[5]) / [4]	50,7	47,1	50,4	46,7
Índice de dependencia xuvenil	[3] / [4]	24,3	28,7	24,5	28,7
Índice de dependencia senil	[5] / [4]	32,4	24,6	32,0	24,4
Índice de recambio	[2] / [5]	56,7	91,2	57,7	91,6

Fonte: INE

○ 3.3.1.

Producción de bens públicos de carácter social 2005-06

	2005	2006	06/15
	(en miles de €)		(%)
Sanidade	2.826.988	3.157.137	11,7
Educación	1.840.138	2.001.385	8,8
Vivenda e urbanismo	199.634	228.668	14,5
Políticas ambientais	195.251	182.457	- 6,6
Cultura	220.087	209.215	- 4,9
Outros servizos sociais e comunitarios	113.649	120.272	5,8
Total	5.395.747	5.899.133	9,3

Fonte: Xunta, Presupostos xerais da C.A.

○ 3.3.2.

Proxecto de investimentos do Programa de Protección e Promoción da Saúde 2005-06

	2005	2006	06/05
	(en miles de €)		(%)
Loita contra as drogodependencias	2.466,6	2.811,9	14,0
Prevención e control de enfermidades transmisibles	4.272,1	3.668,1	-14,1
Programa galego de vacinacións	10.055,8	11.272,8	12,1
Sistemas de información de saúde pública	473,6	613,9	29,6
Inspección, calidade e laboratorio saúde pública	2.257,6	2.821,4	25,0
Programas sanitarios	2.356,9	2.355,6	-0,1
Control de riscos específicos	751,2	870,3	15,9
Protección da saúde fronte a riscos xerais	1.360,8	1.471,8	8,2
Equipamento informático saúde pública	1.227,0	1.227,0	0,0
Programas poboacionais de cribado	2.934,9	3.119,9	6,3
Programa de prevención e control de enfermidades non transm.	739,5	1.185,9	60,4
Total	28.895,9	31.418,6	8,7

Fonte: Xunta. Presupostos xerais da C.A.

Enfermedades de declaración obligatoria 2005-06

	2005		2006	
	número de casos	taxa/100.000 habs.	número de casos	taxa/100.000 habs.
Enfermedades de transmisión respiratoria				
Gripe	96.096	3.479,0	58.005	2.095,9
Varicela	5.157	186,7	9.151	330,7
Lexionelose	65	2,4	63	2,3
Tuberculose respiratoria	404	14,6	373	13,5
Enf. meningocócica	115	4,2	85	3,1
Enf. invasiva por Hib.	6	0,2	5	0,2
Outras				
Meninxites víricas	14	0,5	404	14,6
Meninxite tuberculosa	256	9,3	4	0,1
Outras meninxites	42	1,5	54	2,0
Lepra	2	0,1	2	0,1
F. Botanosa	7	0,3	5	0,2
Enfermedades de transmisión alimentos				
Toxinfeccións alimentarias	749	27,1	487	17,6
Disenteria bacilar	3	0,1	8	0,3
F. tifoidea e paratifoidea	12	0,4	6	0,2
Enfermedades prevenibles inmunización				
Parotidite	475	17,2	1.370	49,5
Rubéola	13	0,5	7	0,3
Sarampelo	-	-	-	-
Tétano	5	0,2	2	0,1
Tose ferina	4	0,1	5	0,2
Hepatite A	12	0,4	21	0,8
Hepatite B	41	1,5	35	1,3
Outras hepatites víricas	106	3,8	91	3,3
Enfermedades transmisión sexual				
Infección gonocócica	93	3,4	93	3,4
Sífilis	68	2,5	84	3,0
Antropozoonoses				
Brucelose	15	0,5	6	0,2
Vixiadas pola OMS				
Paludismo	18	0,7	13	0,5

(1) índice epidémico acumulado

(2) Para o cálculo da taxa por cada cen mil habitantes empréganse os datos do Padrón a 1 de xaneiro de 2005 e 2006

Fonte: Dirección Xeral de Saúde Pública

○ 3.3.4.

GRD (1) máis frecuentes nos hospitais do Sergas 2005-06

	2005		2006	
	Episodios	Estadía media	Episodios	Estadía media
Parto sen complicacións	9.414	3,21	9.511	3,12
Trastornos respiratorios agás infeccións, bronquite, asma con cc. maior	8.906	11,21	7.368	11,69
Insuficiencia cardíaca e choque	4.483	9,23	4.432	9,29
Cesárea sen complicacións	3.474	7,43	3.622	7,22
Pr. útero e anexos por ca. in situ e proceso non maligno sen cc.	3.435	5,98	3.540	5,54
Parto con complicacións	3.423	3,65	3.503	3,55
Aborto con dilatación e legrado, aspiración ou histerotomía	2.753	2,03	2.791	1,95
Trastornos cerebrovasculares específicos excepto AIT e hemorraxia intracranial	2.749	12,81	-	-
Edema pulmonar e insuficiencia respiratorio	-	-	3.562	9,28
Enfermedade pulmonar obstrutiva crónica	2.575	9,64	2.400	9,11
Substitución de cadeira agás por complicacións	2.474	12,93	2.497	12,71
Outros diagnósticos anteparto sen complicacións médicas	2.352	2,60	2.518	2,56
ICC e arritmia cardíaca con cc maior	2.338	12,09	2.218	11,99
Outros diagnósticos anteparto con complicacións médicas	2.320	3,49	2.488	3,35
Procedementos hernia inguinal e femoral idade > 17 sen cc.	2.246	2,72	2.689	2,61
Psicose	2.148	22,18	2.100	21,57
Apendicectomía sen diagnóstico principal complicado sen cc.	2.122	4,29	2.172	4,08
Outros diagnósticos de aparello respiratorio con cc	2.065	7,42	-	-
Quimioterapia	2.040	4,68	1.823	4,02
Anxina de peito	1.797	7,76	1.836	7,83
Ictus con infarto	-	-	2.719	1,95
Gastroenterite non bacteriana e dor abdominal idade <18 sen cc	-	-	1.698	3,52
Procedementos sobre ano e enterostomía sen cc	-	-	1.676	2,92
Dor torácica	-	-	1.669	5,33
Colecistectomía laparoscópica sen explorac.conducto biliar sen cc	-	-	1.666	4,89
Bronquite e asma idade <18 sen cc	-	-	1.646	4,92
Subst. articulac. maior exep. cadeira e reimplante memb. inf., exc.por cc	-	-	1.644	12,43
Subtotal	63.114	145	73.788	167

(1) metodoloxía que inclúe a agrupación das altas en función da súa complexidade (GRD) e que constitúe o sistema de medición da actividade asistencial dos centros na área de hospitalización de agudos

(2) Inclúe a actividade de Povisa con financiamento do Sergas

Fonte: Sergas

○ 3.3.5.

3.3.

3

Accidentes de tráfico con vítimas mortais nas CC.AA. 2005-06

	Accidentes		Mortos	
	2005	2006	2005	2006
Andalucía	515	490	581	560
Aragón	133	118	164	147
Asturias	68	54	78	64
Baleares	81	65	88	78
Canarias	102	81	108	86
Cantabria	27	38	27	43
Castela-A Mancha	239	224	299	277
Castela e León	297	267	357	318
Cataluña	343	318	398	356
C. Valenciana	279	258	322	292
Extremadura	90	80	97	93
Galicia	247	242	284	267
Madrid	161	153	190	178
Murcia	111	91	128	95
Navarra	71	42	79	44
País Vasco	81	79	92	86
A Rioxa	31	30	40	32
Total	2.876	2.630	3.332	3.016

Fonte: Dirección General de Tráfico

3.3.6.

No ano 2006 notificáronse un total de 83 novos casos de SIDA, dous menos que no ano anterior, o que significa o 7,8% dos casos no conxunto do Estado (5,3% en 2005). En termos relativos, en Galicia rexistráronse un total de 30,6 casos por millón de habitantes, mentres que a media estatal sitúase nos 24,3 casos.

Tendo en conta os datos acumulados a 31 de decembro de 2006, a vía de transmisión máis frecuente é a de compartir material de inxección para a administración parenteral de drogas (64,5%), o que se confirma tanto en homes como en mulleres (66,6% e 57,2%, respectivamente).

No que atinxe á morbilidade hospitalaria, a agrupación das altas hospitalarias en función da súa complexidade (GRD) constitúe o sistema de medición da actividade asistencial dos centros na área de hospitalización de agudos. Os partos sen complicacións e os trastornos respiratorios agás infeccións, bronquite, asma con cc. maior seguen sendo os que presentan o maior número de episodios, con 9.511 e 7.368 episodios, respectivamente. As súas estadías medias foron, **cadro 3.3.5.**, de 3,12 e 11,69 días, fronte aos 3,21 e 11,21 días do ano anterior.

• Sinistralidade

No concernente á sinistralidade, cómpre diferenciar entre aquela motivada por accidentes de tráfico e os accidentes laborais. No primeiro caso, o **cadro 3.3.6.** amosa unha nova redución do número de accidentes con vítimas mortais tanto en Galicia coma no conxunto do Estado. No último ano rexistráronse en Galicia un total de 242 accidentes con vítimas mortais (cinco menos que no ano anterior), representando o 9,2% do número total de accidentes mortais en España (2.630 accidentes). No caso das persoas falecidas, o seu número ascendeu no último ano ata os 267 falecidos (o 8,9% do total de persoas falecidas en España).

En relación aos accidentes laborais, o **cadro 2.1.15.** [*Accidentes de traballo con baixa en xornada de traballo 2005-06: distribución segundo a gravidade, provincias e sectores económicos*] reflicte que o número de accidentes laborais con baixa en Galicia continuou crescendo no último ano ata situarse nos 48.572 accidentes (un 1,2% máis en relación ao ano anterior).

Dous terzos destes accidentes producíronse nas actividades do sector servizos (16.304 accidentes) e nas ramas industriais (16.184 accidentes); un 26,5% dos sinistros rexistráronse no sector da construción (12.865), e o 6,7% restante (3.225 accidentes), no sector primario.

Do total dos accidentes laborais con baixa rexistrados en 2006, a meirande parte dos mesmos, o 97,9%, corresponderon a accidentes leves (47.550 accidentes), e o restante 2,1% (1.028 accidentes) foron graves ou mortais.

Camas instaladas e funcionantes nos hospitais do Sergas 2005-06

Hospitais	2005 Camas instaladas e funcionantes	2006 Camas funcionantes
C.H. Juan Canalejo-Marítimo de Oza	1.423	1.489
F.H. Virxe da Xunqueira	74	74
C.Universitario de Santiago	1.119	1.109
F.H. da Barbanza	84	85
C.H. Arq. Marcide-Novoa Santos	412	428
C.H. Xeral-Calde	569	735
H.C. da Costa	140	140
H.C. de Monforte	135	137
C.H. Ourense	840	841
H.C. de Valdeorras	100	102
F.H. de Verín	79	79
C.H. Pontevedra	604	603
C. H. Universitario de Vigo	1.250	1.250
F.H. Salnés	85	85
Total	6.914	7.157

Fonte: Sergas

○ 3.3.7.

Actividade cirúrxica nos hospitais do Sergas 2005-06

	2005			2006		
	Total	Intervencións programadas	Intervencións non programadas	Total	Intervencións programadas	Intervencións non programadas
A Coruña	70.300	56.314	13.986	75.549	61.645	13.904
Lugo	20.960	15.845	5.115	22.039	16.459	5.580
Ourense	18.748	13.693	5.055	19.852	14.512	5.340
Pontevedra	52.808	40.021	12.787	52.625	39.560	13.065
Total	162.816	125.873	36.943	170.065	132.176	37.889

Fonte: Sergas

○ 3.3.8.

No último ano, o índice de incidencia situouse en Galicia nos 57,3 accidentes por cada mil traballadores afiliados a réximas da S.S. coa continxencia de accidentes de traballo especificamente cubertas (58,8 accidentes de media en España), converténdose na novena comunidade autónoma co índice máis elevado. No caso dos accidentes mortais, en Galicia rexistráronse un total de 8,8 accidentes por cada cen mil traballadores (6,1 no conxunto do Estado), estando tan só por baixo do acadado en Cantabria (11,7 accidentes), Asturias (10,0 accidentes) e Castela-A Mancha (9,4 accidentes).

○ Servizo Galego de Saúde (Sergas)

Analizados xa os aspectos orzamentarios e os programas de gastos do Sergas, neste apartado farase referencia aos datos do número de camas instaladas e funcionantes nos distintos hospitais do Sergas, así como á actividade cirúrxica.

O **cadro 3.3.7.** amosa que os hospitais do Sergas contaban no último ano cun total de 7.157 camas funcionantes, mentres que o número de camas instaladas e funcionantes no ano precedente acadou as 6.914 camas.

Os hospitais do Sergas rexistraron en 2006 unha medra do número de intervencións realizadas, tanto no caso das programadas coma das non programadas. No último ano realizáronse un total de 170.065 intervencións (8.249 máis que no ano anterior), das que o 77,7% (132.176 intervencións) son intervencións programadas e as restantes 37.889 intervencións, son intervencións urxentes.

Todas as provincias galegas, agás Pontevedra, rexistraron unha medra do número de inter-

3.3.

5

Doazóns e transplantes de órganos e tecidos 2005-06			
	2005	2006	06/05
			(%)
Doantes de órganos	80	92	15,0
Transplantes de órganos	261	248	-5,0
Transplante renal	107	112	4,7
Transplante hepático	85	83	-2,4
Transplante cardíaco	32	25	-21,9
Transplante pulmonar	29	23	-20,7
Transplante pancreático	8	5	-37,5
Transplantes de tecidos	749	1.064	42,1
Trans. progenitos hematopoyético	129	106	-17,8
Transplante córneas	147	154	4,8
Transplante oso	404	699	73,0
Transplante vasos sanguíneos	19	26	36,8
Transplante válvulas cardíacas	16	8	-50,0
Cult.condrocitos	4	9	0,0
Transplante membrana amn.	30	62	106,7

Fonte: Sergas, Oficina de coordinación de Transplantes

3.3.9.

vencións realizadas. A Coruña é a que presenta o maior número de intervencións, con 75.549, o 44,4% do total de Galicia, seguida de Pontevedra, con 52.625 intervencións (un 30,9%).

Segundo os datos publicados polo Sergas, o ano 2006 presenta un descenso tanto do número de pacientes na lista de espera estrutural cirúrxica como da súa demora media. A 31 de decembro de 2006 o número de pacientes en lista de espera situábase nas 33.277 persoas, sendo a súa demora media de 90 días (121 días na mesma data do ano anterior). No último ano, un total de 22.842 persoas tiveron unha demora media inferior a tres meses, mentres que entre tres e seis meses esperan un total de 7.174 persoas, sendo a demora media superior a seis meses para 3.261 pacientes.

Xunto a esta lista de espera estrutural hai que considerar que un total de 231.613 pacientes atópanse en cola de programación de consultas médicas iniciais, sendo a súa demora media de 74 días (78 días en 2005).

Transplantes e doazóns

Ao longo do ano 2006 rexistrouse unha caída do número de transplantes de órganos en Galicia, acadando os 248 transplantes (trece menos que no ano precedente). Entre os transplantes de órganos, cómpre salientar o predominio dos transplantes de ril (112) e fígado (83), realizándose 25 de corazón, 23 de pulmón e 5 de páncreas.

A diferenza do acontecido en 2005, prodúcese unha importante medra do número de transplantes de tecidos. Dos 1.064 transplantes de tecidos realizados en 2006, un 42,1% máis que no ano anterior, os máis importantes corresponden, ao igual que en anos anteriores, aos de oso, con 699, e os transplantes de córneas, con 154 (**cadro 3.3.9.**).

En canto ás doazóns, no ano 2006 o número de doazóns foi de 92, un 15% máis que no ano anterior (12 doazóns máis).

Prestacións farmacéuticas

O custo da prestación farmacéutica ascendeu no último ano a 984,3 millóns de euros, un 7% máis que o custo rexistrado no ano 2005. Deste importe, a meirande parte corresponde á receta médica oficial, con 781,1 millóns de euros (un 6,3% máis que en 2005), e os 203,2 millóns restantes (un 9,8% máis), ao custo nos hospitais (**cadro 3.3.10.**).

3.3.

No concernente á prestación farmacéutica en atención primaria, o custo da prestación por

Custo da prestación farmacéutica 2005-06

	2005	2006	06/05
	(en miles de €)		(%)
Galicia			
Receta médica oficial	734.949,6	781.128,7	6,3
Hospitals	185.056,7	203.193,5	9,8
Total	920.006,3	984.322,2	7,0

(1) Inclúe o desconto do RD 2.402/2004

Fonte: Sergas, División de farmacia e produtos sanitarios

○ 3.3.10.

Prestación farmacéutica en atención primaria 2005-06

		2005	2006	06/05
				(%)
Receitas dispensadas	(en miles)	52.468	54.569	4,0
Activos		14.317	14.868	3,9
Pensionistas		38.152	39.701	4,1
Custo por receita (1)	(en €)	14,63	15,01	2,6
Activos		10,49	10,75	2,5
Pensionistas		16,19	16,60	2,5
Custo/cidadán da prestación (1)	(en €)	285,47	301,05	5,5
Activos		81,28	86,11	5,9
Pensionistas		733,39	762,70	4,0
Custo da prestación farmacéutica (1)	(en millóns de €)	767,8	818,9	6,7
Activos		150,1	159,8	6,5
Pensionistas		617,6	659,1	6,7

(1) Non se inclúe o desconto do RD 2.402/2004

Fonte: Sergas, División de farmacia e produtos sanitarios

○ 3.3.11.

Custo da prestación farmacéutica en receita médica oficial 2005-06

	Gasto (1)			Receitas			Gasto/receita		
	2005	2006	06/05	2005	2006	06/05	2005	2006	06/05
	(en miles de €)		(%)			(%)	(en €)		(%)
A Coruña	281.499,1	300.286,8	6,7	20.619.703	21.473.398	4,1	13,65	13,98	2,4
Lugo	116.385,4	122.729,4	5,5	7.953.170	8.266.728	3,9	14,63	14,85	1,5
Ourense	108.733,2	114.554,1	5,4	7.656.382	7.881.237	2,9	14,20	14,54	2,3
Pontevedra	228.331,9	243.558,4	6,7	16.239.238	16.948.118	4,4	14,06	14,37	2,2
Total	734.949,6	781.128,7	6,3	52.468.493	54.569.481	4,0	14,01	14,31	2,2

(1) Inclúese o desconto do RD 2.402/2004

Fonte: Sergas, División de farmacia e produtos sanitarios

○ 3.3.12.

Custo da prestación farmacéutica en hospitais 2005-06

	2005	2006	06/05
	(en millóns de €)		(%)
Pacientes hospitalizados	62,5	62,5	-
Pacientes non hospitalizados	122,5	140,6	14,7
Total	185,1	203,1	9,8

Fonte: Sergas, División de farmacia e produtos sanitarios

○ 3.3.13.

3.3.

7

Indicadores dos Servizos Sociais para maiores dependentes en Galicia e España 2005-06

		xaneiro 2005			xaneiro 2006		
		Galicia	España	G / E	Galicia	España	G / E
				(%)			(%)
Poboación maior de 65 anos		587.137	7.332.267	8,0	594.506	7.477.761	8,0
Orzamento ou gasto estimado S. Sociais maiores (1)	(miles de €)				132.486,4	2.866.503,4	4,6
Gasto estimado por persoa maior de 65	(€)				222,9	383,3	
Servizo público de axuda a domicilio							
Nº de usuarios		11.679	256.992	4,5	13.932	305.973	4,6
Índice de cobertura	(usuarios / pob. >65)*100	1,99	3,51		2,34	4,09	
Intendidad horaria	(en horas / mes)	20,00	16,25		25,15	16,28	
Prezo público	(en € / hora / usuario)	8,11	11,61		8,43	12,12	
Atención residencial							
Nº de centros		133	5.129	2,6	129	6.052	2,1
públicos		33	1.029	3,2	21	1.059	2,0
privados		100	4.100	2,4	108	4.993	2,2
Nº de prazas		11.654	283.134	4,1	14.133	298.870	4,7
públicas		3.452	70.616	4,9	3.523	72.988	4,8
concertadas		1.855	52.180	3,6	2.778	58.905	4,7
privadas		6.347	160.338	4,0	7.832	166.977	4,7
Índice de cobertura	(prazas / pob. >65)*100	1,98	3,86		2,38	4,00	
públicas máis concertadas		0,90	1,67		1,06	1,76	
privadas		1,08	2,19		1,32	2,23	
Servizo público de teleasistencia							
Usuarios atendidos		5.480	208.107	2,6	6.413	261.433	2,5
Índice de cobertura	(usuarios / pob. >65)*100	0,93	2,84		1,08	3,50	
Prezo	(en € / mes / usuario)				23,64	21,79	
Fogares e clubs para maiores							
Asociados		240.000	3.481.166	6,9	240.000	3.525.499	6,8
Índice de cobertura	(asociados / pob. >65)*100	40,88	47,48		40,37	47,15	
Centros			3.980		76	3.988	1,9
Centros de día							
Centros de titularidade pública		18	1.001	1,8	40	1.262	3,2
Centros de titularidade privada		36	1.058	3,4	56	1.163	4,8
Prazas de financiamento público		451	21.956	2,1	550	28.475	1,9
Prazas xestión privada		1.358	26.305	5,2	2.071	30.402	6,8
Índice cobertura total	(prazas / pob. >65)*100	0,31	0,66		0,38	0,64	
públicas máis concertadas		0,08	0,30		0,09	0,38	
privadas		0,23	0,36		0,29	0,26	

(1) Presuposto 2006
Fonte: IMSERSO

3.3.14.

cidadán, sen incluír o desconto RD 2.402/2004, medrou no último ano un 5,5% respecto ao ano anterior, acadando os 301,05 euros en 2006. O gasto farmacéutico medio por pensionista experimentou un crecemento do 4%, situándose nos 762,70 euros.

O número de receitas dispensadas ascendeu no último ano a 54.569 miles de receitas das que as persoas pensionistas facturaron un total de 39.701 miles de receitas. O custo medio por receita en Galicia medra dende os 14,63 euros do ano 2005 aos 15,01 euros do último ano.

Atendendo á desagregación do custo do custo farmacéutico en atención primaria por provincias, o **cadro 3.3.12.** reflicte que é a provincia de A Coruña a que presenta un maior gasto farmacéutico, con 300,3 millóns de euros, seguida de Pontevedra con 243,6 millóns de euros.

Tendo en conta o número de receitas, o devandito **cadro 3.3.12.** reflicte que o custo da prestación farmacéutica por receita, incluíndo o desconto RD 5/2000, foi de 14,31 euros en Galicia (14,01 euros en 2005). A provincia de Lugo, cun custo de 14,85 euros, segue sendo a que presenta o custo máis elevado, por diante de Ourense, con 14,54 euros. En Pontevedra, o custo farmacéutico por receita ascendeu a 14,37 euros, e en A Coruña, a 13,98 euros.

Respecto ao custo da prestación farmacéutica en hospitais, dos 203,1 millóns de euros totais, o 69,2% (140,6 millóns de euros) corresponde a pacientes non hospitalizados, e o 30,8% restante, 62,5 millóns de euros, corresponden a pacientes hospitalizados. Comparado co ano anterior, o **cadro 3.3.13.** amosa que o custo da prestación farmacéutica en pacientes non hospitalizados medrou un 14,8%, en tanto que no caso dos pacientes hospitalizados, o seu custo permaneceu constante.

3.3.

Prestacións sociais

Un aspecto importante a ter en conta á hora de analizar as prestacións sociais é a consideración da atención ás persoas maiores dependentes. En termos relativos, os datos do Padrón municipal de habitantes amosan que Galicia acolle o 8% das persoas maiores de 65 anos en España e máis do 9% das persoas maiores de 85 anos. Fronte a isto o gasto estimado para servizos sociais para persoas maiores de 65 anos e Galicia tan só representa o 4,6% do gasto total español, situándose coma a 3ª C.A. con menor gasto por persoa (222,9 euros), por diante de Canarias e a C. Valenciana (a media estatal é de 383,3 euros).

O **cadro 3.3.14.** reflicte os principais indicadores dos servizos de asistencia en Galicia e España. Atendendo ao peso relativo da poboación maior de 65 anos en Galicia respecto ao conxunto do Estado, o devandito cadro indica a escasa importancia relativa do número de centros residenciais. Tralo descenso do número de centros residenciais de financiamento e xestión pública, en Galicia atópanse o 2,1% dos centros residenciais de España, ofertando o 4,7% das prazas residenciais. Asemade, compre salientar que en xaneiro de 2006, a importancia dos centros de día en Galicia era do 4,0% (2,6% na mesma data do ano anterior) e o número de usuarios atendidos polo servizo de teleasistencia era do 2,5% (2,6% en xaneiro de 2005).

Hai que destacar o reducido índice de cobertura dos distintos servizos de asistencia a maiores en relación á media española. No caso dos centros de día, este índice é de 0,38 prazas por cada cen persoas maiores de 65 anos, mentres que no conxunto do Estado a relación é de 0,64 prazas. En canto á atención residencial, o índice de cobertura é a metade da media española tanto no caso dos centros de financiamento público coma privado. O índice de cobertura destes centros en Galicia foi de 2,38 prazas por cada cen habitantes maiores de 65 anos (1,06 no conxunto das residencias públicas e concertadas e 1,32 nas privadas) fronte aos 4,00 prazas no conxunto do Estado (1,76 prazas nas residencias públicas e concertadas e 2,23 nos centros de xestión privada). ■

3.4.

educación

Analizados tanto os programas relacionados coa formación e colocación desenvolvidos na comunidade autónoma coma as accións formativas nas escolas obradoiro, obradoiros de emprego e unidades de promoción e desenvolvemento no capítulo [2.2.- Políticas activas de emprego](#), este apartado ten como obxectivo presentar, dunha banda, os principais datos do ensino de réxime xeral e especial, e doutra, os do ensino universitario.

O obxectivo principal da Xunta de Galicia nesta materia é a de acadar “unha educación de calidade para todos”. Neste senso, os presupostos do ano 2006 reflecten que para tal fin se terá en conta un esforzo decidido por unha formación en valores e unha atención prioritaria para os alumnos con dificultades, un novo marco de relacións que permita ilusionar ao profesorado así como un forte investimento na remodelación e conservación dos centros de ensino público

No exercicio 2006 dedicáronse a educación case 1.984 millóns de euros, o que supón o 20% de todo o presuposto da Comunidade autónoma. Os principais ámbitos de actuación en materia educativa son os da educación infantil primaria e ESO e ensino secundario, que acollen máis do setenta por cento do orzamento da Consellería. Por outro lado, os programas destinados ao ensino universitario acollen o 15,5% do presuposto.

No curso 2006-07 continuou o descenso do número de alumnos tanto no conxunto de centros non universitarios de réxime xeral coma nas tres universidades galegas.

O gasto público por alumno en educación non universitaria medrou en Galicia dende os 3.655,73 euros do ano 2004 ata os 4.030,56 euros de 2005. Comparado coa total estatal, cómpre salientar que no último ano o gasto medio por alumno na comunidade autónoma de Galicia é un 3% superior.

Ensino de réxime xeral

Os datos da “Estadística de la educación en España”, publicados polo Ministerio de Educación y Ciencia, reflecten que, do mesmo xeito que o acontecido no conxunto do Estado, Galicia experimenta un incremento do número de centros e do profesorado. Pola contra, fronte á medra do alumnado en España, este descende na Comunidade galega tanto nos centros públicos como privados.

Nos centros de ensino de réxime xeral o número de alumnos matriculados no último curso lectivo foi de 371.142, un 1% menos que no curso anterior. Tendo en conta a medra do alumnado no conxunto do Estado, a importancia relativa dos alumnos galegos no total estatal descende de dúas décimas para situarse no 5,2%. O número de profesores nos centros galegos medrou no

Orzamento consolidado da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria 2006: distribución segundo programas e capítulos

	Capítulos						Total
	I	II	III	IV	VI	VII	
	(en miles de €)						
321A Dirección e servizos xerais de educación	20.817,0	3.186,4	-	166,5	540,0	-	24.709,9
322A Educación infantil, primaria e ESO	501.641,3	9.043,9	-	194.824,8	40.660,7	200,0	746.370,7
322C Ensinanzas universitarias	-	1.010,0	-	279.954,8	150,0	25.577,2	306.692,0
322D Educación especial	12.744,0	670,9	-	9.100,0	2.000,0	-	24.514,9
322E Ensinanzas artísticas	21.453,6	1.227,4	-	994,0	1.735,5	650,0	26.060,5
322G Ensinanzas especiais	11.661,4	791,3	-	-	1.473,0	-	13.925,7
322H Outras ensinanzas	-	262,9	-	88,8	-	-	351,7
322I Formación e perfeccionamento do profesorado	-	553,0	-	100,0	3.336,2	-	3.989,2
322S Formación profesional FSE.	8.605,5	9.493,4	-	3.747,5	1.105,8	-	22.952,2
322T Ensinanza secundaria	550.616,3	26.079,1	298,1	16.025,8	60.439,1	200,0	653.658,4
323A Servizos e axudas complementarias ao ensino	10.183,5	133.719,0	-	12.024,4	1.296,7	3.000,0	160.223,6
441A Elaboración e difusión estatística	-	-	-	-	13,0	-	13,0
TOTAL	1.137.722,5	186.037,2		517.026,5	112.750,0	29.627,2	1.983.163,4

Fonte: Xunta de Galicia, Presupostos xerais da C.A.

3.4.1.

Gasto público por alumno nas CC.AA. 2004-05: educación non universitaria

	2004		2005 (1)	
	(en €)	(%)	(en €)	(%)
Andalucía	2.828,08	76,8	3.099,24	79,2
Aragón	3.615,04	98,2	3.689,53	94,2
Asturias	3.839,93	104,3	4.223,31	107,9
Baleares	3.631,95	98,6	3.846,27	98,3
Canarias	3.477,76	94,4	3.697,78	94,5
Cantabria	3.818,25	103,7	4.176,31	106,7
Castela e León	3.752,75	101,9	4.119,64	105,2
Castela-A Mancha	3.693,00	100,3	3.952,54	101,0
Cataluña	3.305,55	89,8	3.543,60	90,5
C. Valenciana	3.419,02	92,9	3.518,83	89,9
Extremadura	3.477,47	94,4	3.610,84	92,2
Galicia	3.655,73	99,3	4.030,56	103,0
Madrid	2.906,98	78,9	3.053,05	78,0
Murcia	3.018,22	82,0	3.108,08	79,4
Navarra	4.825,15	131,0	4.692,74	119,9
País Vasco	5.209,37	141,5	5.368,42	137,1
A Rioxa	3.718,92	101,0	3.915,96	100,0
Total	3.682,12	100	3.914,67	100

(1) datos provisionais

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de Ministerio de Educación y Ciencia

3.4.2.

último ano un 0,8%, 2,7 puntos porcentuais menos que no conxunto do Estado, acadando os 36.550 profesores (o 6% do profesorado en España).

Atendendo á distribución segundo centros públicos e privados, Galicia presenta unha maior proporción de centros públicos que a media estatal. Os datos do **cadro 3.4.3.** indican que oito de cada dez centros escolares son públicos fronte aos sete de media no conxunto do Estado. A estes centros públicos asisten en Galicia o 71,9% dos alumnos a imparten clase o 79,6% dos profesores, mentres que a media estatal foi do 67,5% dos alumnos e o 73,2% dos profesores.

Tendo en conta a devandita evolución do alumnado e do profesorado, no último curso desce a ratio alumno/profesor, que acada os 10,2 alumnos en Galicia (10,3 alumnos no curso 2005/06), sendo esta relación de 9,2 alumnos nos centros públicos e de 13,9 nos centros privados. No conxunto do Estado tamén se reduce a devandita ratio, situándose nos 11,5 alumnos por profesor (10,6 alumnos nos centros públicos e 14,0 alumnos por profesor nos privados).

No que atinxe aos diferentes niveis educativos, o **cadro 3.4.5.** reflicte unha medra do alumnado tanto nos centros de educación infantil, que acadan os 71.200 alumnos no curso 2006/07

Centros, profesorado e alumnos matriculados nas CC.AA. no curso 2006-07 ⁽¹⁾

	Centros			Profesorado			Alumnado		
	Total	Públicos	Privados	Total	Públicos	Privados	Total	Públicos	Privados
Andalucía	3.907	2.965	942	107.731	87.274	20.457	1.416.774	1.076.077	340.697
Aragón	769	506	263	17.357	12.481	4.876	190.273	123.057	67.216
Asturias	478	379	99	13.100	10.394	2.706	124.695	86.327	38.368
Baleares	438	304	134	13.955	9.894	4.061	152.699	97.051	55.648
Canarias	1.037	879	158	26.723	22.104	4.619	329.218	255.876	73.342
Cantabria	298	212	86	8.131	6.102	2.029	78.908	51.622	27.286
Castela e León	1.285	954	331	33.842	25.290	8.552	349.231	234.048	115.183
Castela - A Mancha	1.032	875	157	29.929	26.089	3.840	324.924	267.255	57.669
Cataluña	4.203	2.815	1.388	97.192	63.266	33.926	1.112.620	686.197	426.423
C. Valenciana	2.103	1.475	628	65.297	48.772	16.525	730.165	503.499	226.666
Extremadura	720	592	128	16.426	14.051	2.375	183.941	145.918	38.023
Galicia	1.761	1.405	356	36.550	29.100	7.450	371.142	267.161	103.981
Madrid	2.859	1.460	1.399	80.598	48.253	32.345	973.248	524.548	448.700
Murcia	747	566	181	20.256	16.188	4.068	252.549	185.543	67.006
Navarra	381	309	72	8.663	6.187	2.476	96.081	62.609	33.472
País Vasco	1.034	675	359	30.955	18.558	12.397	318.867	156.345	162.522
Rioxa	120	84	36	3.792	2.805	987	44.265	29.601	14.664
Ceuta	31	23	8	1.313	1.092	221	15.939	11.801	4.138
Melilla	30	22	8	1.272	1.112	160	16.143	13.542	2.601
Total	23.233	16.500	6.733	613.082	449.012	164.070	7.081.682	4.778.077	2.303.605
Galicia / España	7,6	8,5	5,3	6,0	6,5	4,5	5,2	5,6	4,5

(1) Ensinos de réxime xeral: Inclúe o alumnado en Ed. Infantil, Ed. Primaria, Centros Ed. Primaria e E.S.O., Centros E.S.O. e/ou Bach. e/ou F.P., Centros Ed. Primaria, E.S.O. e Bach./F.P., Centros Específicos Ed. Especial, Centros Específicos Educación a distancia e Centros que imparten combinacións de ensinanzas de Réxime Xeral non consideradas noutros tipos de centros.

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia, Estadísticas de la educación en España

○ 3.4.3.

Centros docentes en funcionamento nos cursos 2005-06 2006-07: distribución segundo as ensinanzas que imparten

	2005-2006			2006-07		
	Total	Públicos	Privados	Total	Públicos	Privados
Ed. infantil	1.325	1.055	270	1.336	1.072	264
Ed. Primaria	963	770	193	949	754	195
Ed. Especial (1)	76	21	55	36	14	22
ESO	520	340	180	520	340	180
Bacharelato - Rex. Ordinario	293	223	70	293	224	69
Bacharelato - Rex. Adultos	39	38	1	38	37	1
Bacharelato a distancia	1	1	-	1	1	-
C.F.Gr. Medio - Rex. Ordinario	198	144	54	197	142	55
C.F.Gr. Medio - Rex. Adultos	33	33	-	32	32	-
C.F.Gr. Superior - Rex. Ordinario	179	136	43	163	125	38
C.F.Gr. Superior - Rex. Adultos	25	25	-	25	25	-
Programas de Garantía Social	159	140	19	158	139	19
Total	3.811	2.926	885	3.748	2.905	843

(1) Refírese a centros específicos de E. especial e a centros ordinarios con unidades substitutorias de E. especial.

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia, Estadísticas de la educación en España

○ 3.4.4.

Alumnado matriculado no curso 2005-06 e 2006-07: distribución segundo ensino e tipo de centro

	Curso 2005-06			Curso 2006-07		
	Total	Públicos	Privados	Total	Públicos	Privados
Educación Infantil	70.206	48.189	22.017	71.200	48.729	22.471
Educación Primaria	123.307	84.087	39.220	123.609	84.070	39.539
Educación Especial	1.130	620	510	1.018	584	434
E.S.O.	101.423	71.341	30.082	98.394	68.944	29.450
Bachillerato (2)	38.789	32.637	6.152	37.606	31.473	6.133
Bachillerato a distancia	2.578	2.578	-	2.425	2.425	-
Grao Medio (2)	17.480	14.415	3.065	16.974	13.904	3.070
Grao Superior (2)	18.725	15.959	2.766	17.512	15.018	2.494
Programas Garantía Social (3)	2.347	1.971	376	2.404	2.014	390
Total	375.985	271.797	104.188	371.142	267.161	103.981

(1) Datos do curso 2005-06 para el alumnado de Primer ciclo de E. Infantil.

(2) Inclúe o alumnado de Réxime Ordinario e de Réxime de Adultos.

(3) Inclúe o alumnado de Programas de Garantía Social en centros docentes e en actuacións fóra de centros.

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia, Estadísticas de la educación en España

○ 3.4.5.

3.4.

3

Profesorado nos cursos 2005-06 e 2006-07: distribución segundo nivel de ensinanza que imparten
(1)

	Curso 2005-06			Curso 2006-07		
	Total	Públicos	Privados	Total	Públicos	Privados
Educación infantil e primaria	11.005	10.605	400	13.768	10.672	3.096
E.S.O., bacharelato e F.P.	16.239	15.513	726	18.880	15.730	3.150
Ambos grupos de niveis (2)	9.102	2.932	6.170	3.544	2.454	1.090
Educación especial (3)	336	222	114	358	244	114
Total	36.682	29.272	7.410	36.550	29.100	7.450

(1) Non inclúe o profesorado que imparte Primeiro ciclo de E. Infantil, por non dispoñer desta información.
(2) Refírese ao profesorado que compatibiliza o ensino en E. Infantil, E. Primaria e en E.S.O., Bacharelato e FP.
(3) Refírese ao profesorado de centros específicos de E. Especial e de aulas de E. Especial en centros ordinarios.
Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia, Estadísticas de la educación en España

○ 3.4.6.

Número de alumnos por unidade/grupo nos cursos 2005-06 e 2006-07: distribución segundo ensino (1)

	Curso 2005-06			Curso 2006-07		
	Públicos	Privados	Total	Públicos	Privados	Total
E. Infantil primeiro ciclo	-	-	-	-	-	-
E. Infantil segundo ciclo (2)	16,7	21,6	18,0	16,4	22,2	17,9
E. Primaria (3)	15,7	22,1	17,3	15,8	22,2	17,4
E. Especial (4)	4,2	5,8	5,0	4,8	4,5	4,7
E.S.O.	20,2	25,1	21,5	19,6	24,7	20,9
Bacharelato (5)	21,7	19,2	21,2	21,3	19,6	21,0
C.F. Grao Medio (5)	17,6	16,1	17,3	16,7	15,7	16,5
C.F. Grao Superior (5)	19,4	14,2	18,3	18,5	14,4	17,7
Programas de Garantía Social (6)	10,1	11,1	10,3	9,8	11,1	10,0

(1) Non inclúe as unidades de E. Infantil Primeiro ciclo, por non dispoñer desta información.
(2) Unidades con alumnado de E. Infantil Segundo ciclo e mixtas de ambos ciclos.
(3) Unidades con alumnado de E. Infantil e E. primaria. Tamén inclúe unidades de E. primaria con alumnado de primeiro ciclo de E.S.O.
(4) Inclúe as unidades de centros específicos e as aulas de Educación especial en centros ordinarios.
(5) Réxime ordinario.
(6) Inclúese o alumnado e as unidades destes programas en centros e actuacións.
Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia, Estadísticas de la educación en España

○ 3.4.7.

Taxa bruta de escolaridade no curso 2006-07: distribución segundo nivel de ensino

	Primeiro ciclo E. Infantil (0 - 2 anos) (1)	Segundo ciclo E. Infantil (3 - 5 anos) (1)	Bacharelato (16 - 17 anos) (2)	Programas Garantía Social (16 - 17 anos) (2)	Ciclos Formativos Grado Medio (16 - 17 anos) (2)	Ciclos Formativos Grado Superior (18 - 19 anos) (2)
	(%)					
Andalucía	4,1	99,4	65,5	3,7	26,2	18,9
Aragón	30,4	100,0	71,1	7,8	30,1	26,7
Asturias	8,7	97,4	80,0	4,3	31,4	31,4
Baleares	10,1	91,9	53,6	4,4	21,9	10,4
Canarias	-	97,1	69,5	4,9	29,2	22,7
Cantabria	16,5	98,1	77,5	4,6	35,7	27,3
Castela e León	12,5	100,0	88,6	8,4	30,4	27,5
Castela-A Mancha	2,5	100,0	67,0	5,3	21,3	17,9
Cataluña	32,1	96,7	66,8	4,1	28,2	26,3
C. Valenciana	11,4	94,5	59,6	3,6	27,7	22,3
Extremadura	2,9	100,0	68,4	6,4	24,0	16,8
Galicia	16,2	99,2	80,7	4,8	34,2	32,8
Madrid	32,9	91,5	78,9	5,3	17,6	21,5
Murcia	14,1	99,4	67,5	8,3	21,1	18,2
Navarra	25,7	99,7	71,3	8,0	28,4	27,8
País Vasco	48,3	100,0	89,8	12,1	31,4	42,7
A Ríoxa	4,8	99,0	69,5	7,0	32,5	25,7
Ceuta	4,6	100,0	66,0	23,0	22,8	32,4
Melilla	16,3	100,0	73,0	14,5	21,8	16,3
TOTAL	18,0	97,5	70,5	5,2	26,3	23,4

Para o cálculo das taxas empregáronse as Proxeccións de Poboación Base Censo 2001 do INE. O desaxuste entre as cifras proxectadas e a evolución real da poboación podería afectar á calidade dos resultados deste indicador por C.A..
(1) Taxa neta para o grupo de idade referido.
(2) Datos do curso 2005-06 para o alumnado de Primeiro ciclo de E. Infantil.
Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

3.4.

○ 3.4.8.

Abandono educativo prematuro ⁽¹⁾ nas CC.AA. 2000 e 2005: distribución segundo sexos

	Total		Homes		Mulleres	
	2000	2005	2000	2005	2000	2005
	(%)					
Andalucía	35,0	37,1	40,7	42,7	29,4	31,4
Aragón	22,8	24,1	27,2	30,6	18,5	17,1
Asturias	22,2	18,3	28,6	25,5	15,9	10,8
Baleares	45,7	40,0	55,5	45,8	35,7	33,9
Canarias	33,1	32,2	39,2	36,0	27,1	28,1
Cantabria	22,6	21,8	29,6	25,5	15,4	18,0
Castela e León	20,7	25,1	28,8	30,8	12,6	18,9
Castela - A Mancha	35,6	35,0	42,0	41,5	29,2	27,9
Cataluña	29,7	34,1	35,3	42,4	24,0	25,2
C. Valenciana	31,5	32,4	37,3	40,1	25,6	24,6
Extremadura	41,5	36,4	50,1	44,4	32,9	27,9
Galicia	29,2	23,6	36,6	30,6	21,8	16,3
Madrid	19,4	26,2	22,0	27,0	16,6	25,5
Murcia	38,7	38,1	45,5	43,7	31,4	32,3
Navarra	17,6	17,2	21,0	18,3	13,6	16,1
País Vasco	14,3	13,9	19,4	17,4	9,0	10,0
Rioxa	27,2	29,3	30,2	34,7	24,1	23,6
Ceuta e Melilla	36,8	43,2	43,4	49,6	30,0	37,4
Total	28,9	30,8	34,6	36,4	23,2	25,0

(1) Porcentaxe de poboación entre 18 e 24 anos que non completou o nivel de Ensino Secundario 2ª etapa e non segue ningún tipo de educación-formación

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

○ 3.4.9.

Nivel de formación da poboación nova ⁽¹⁾ nas CC.AA. 2000 e 2005: distribución segundo sexos

	Total		Homes		Mulleres	
	2000	2005	2000	2005	2000	2005
	(%)					
Andalucía	58,2	53,4	53,3	47,7	63,1	59,4
Aragón	73,8	70,2	67,6	63,3	80,2	77,6
Asturias	70,9	73,3	63,9	65,4	78,1	81,6
Baleares	48,4	49,5	37,5	46,6	59,5	52,4
Canarias	56,1	57,4	47,9	51,7	64,1	63,2
Cantabria	70,6	70,7	61,1	65,7	80,1	76,0
Castela e León	70,4	64,8	62,1	57,4	78,9	72,7
Castela - A Mancha	57,9	54,4	52,3	46,3	63,6	63,1
Cataluña	68,1	60,3	62,1	50,1	74,4	70,9
C. Valenciana	62,7	60,3	56,4	53,2	69,0	67,7
Extremadura	51,6	52,3	41,8	42,5	61,7	62,7
Galicia	64,7	68,7	58,7	61,7	70,8	75,9
Madrid	78,3	67,7	76,1	64,2	80,4	71,3
Murcia	58,5	54,2	52,0	45,6	65,4	63,6
Navarra	81,5	77,3	79,8	80,4	83,3	73,9
País Vasco	81,1	80,4	75,1	77,2	87,4	83,7
Rioxa	68,1	63,0	62,0	52,9	74,4	73,9
Ceuta e Melilla	50,3	47,6	37,4	35,1	64,8	56,2
Total	65,9	61,3	60,2	54,8	71,8	68,2

(1) Porcentaxe de poboación entre 20 e 24 anos que completou polo menos o nivel de Ensino Secundario 2ª etapa

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

○ 3.4.10.

como nos de educación primaria, con 123.609 alumnos. Tanto nun caso como noutro, sesenta e oito de cada cen alumnos acude aos centros públicos de ensino.

Nas outras etapas de escolarización, e tanto nos centro públicos coma privados, agás nos centros privados onde se imparte o grao medio de FP, descendeu o seu alumnado. Nos centros de educación secundaria (ESO e bacharelato) a caída foi dun 3,1% (4.365 persoas menos), para situarse nos 138.425 alumnos (o 74,3% asiste a centros públicos) mentres que nos ciclos formativos de Formación Profesional, o número de alumnos reduciuse nun 4,7% (1.719 alumnos menos que no curso anterior). Dos 34.486 alumnos que asisten aos ciclos formativos de grao medio ou superior o 83,9% acude a centros de titularidade pública.

Xunto á escolarización, cómpre facer referencia a dous indicadores relativos ao nivel forma-

3.4.

5

tivo acadado pola poboación: o abandono educativo prematuro e o nivel de formación da poboación nova. No que atinxe ao primeiro, os datos do **cadro 3.4.9.** reflicten que o 23,6% da poboación galega de 18 a 24 anos non completou en 2005 (último dato dispoñible) o nivel de educación secundaria 2ª etapa e non segue ningún tipo de educación-formación (30,8% no sistema educativo español). Comparado co resto das CC.AA., Galicia sitúase como a quinta comunidade con menor abandono educativo, por detrás do País Vasco, Navarra, Asturias e Cantabria.

Ao igual que no conxunto do Estado, o abandono escolar prematuro é superior no caso dos homes que no das mulleres, situándose estas porcentaxes en Galicia no 30,6% e 16,3%, respectivamente. Por contra, e a diferenza do que sucede en España, este indicador descende entre 2000 e 2005, tanto no caso dos homes coma das mulleres.

En canto ao nivel de formación da poboación nova, o 68,7% da poboación entre 20 e 24 anos completou ao menos o nivel de Ensinanza Secundaria 2ª etapa, sendo esta porcentaxe do 61,3% no conxunto do Estado. Comparado co resto das CC.A., os datos recollidos no **cadro 3.4.10.** amosan que Galicia se sitúa coma a sexta comunidade coa maior porcentaxe, por detrás de Aragón, Asturias, Cantabria, Navarra e o País Vasco.

As mulleres presentan un nivel educativo superior ao dos homes, sendo a porcentaxe de mulleres entre 20 e 24 anos con estudos de educación secundaria 2ª etapa rematados, do 75,9% fronte ao 61,7% no caso dos homes. Mentres que esta porcentaxe medra en Galicia entre os anos 2000 e 2005, España presenta, de media, unha caída tanto no caso dos homes coma das mulleres.

Ensino de réxime especial

Xunto aos estudos de réxime xeral, Galicia conta con 176 centros nos que se imparten ensinamentos como son os dos ciclos formativos de artes plásticas e deseño, conservación e restauración de bens culturais, estudos superiores de deseño, cerámica e vidro, ensinamentos da música e da danza (regrados e non regrados), ensinamentos de arte dramático, ensinamentos das escolas oficiais de idiomas y ensinamentos deportivos.

Neses centros impartían clase un total de 2.340 profesores, o 7,3% do total estatal, asistindo ás mesmas 44.237 alumnos, o 6,4% dos alumnos españois. Os estudos con maior número de alumnos son os de idiomas, con 23.388 persoas (6,1% do total estatal) dos que 17.064 cursan o ciclo elemental. Séguelle en importancia os correspondentes aos estudos musicais, con 18.070 alumnos, o 7% dos estudantes en España.

Comparado co ano anterior, a medra de 683 alumnos nos 176 centros de réxime xeral ven motivada fundamentalmente polo incremento rexistrado no alumnado da Escola Oficial de Idiomas, que conta con 1.042 alumnos máis.

Educación universitaria

As universidades galegas consideradas no seu conxunto presentan, ao igual que o conxunto de universidades españolas, unha nova redución do seu alumnado. Esta caída concéntrase nos estudos de ciclo largo, mentres que continúa o ascenso do alumnado de terceiro ciclo.

O número de alumnos matriculados no primeiro e segundo ciclo, **cadro 3.4.13.**, descendeu en Galicia un 5,7% (4.334 alumnos), acadando os 71.249 alumnos no curso 2006/07. A Universidade de Santiago de Compostela é a que presenta o maior número de alumnos, con 27.713 persoas, o 38,9% dos universitarios galegos, seguida pola de A Coruña, 21.944 alumnos (30,8%) e a de Vigo, con 21.592 alumnos (30,3%). A caída máis importante volve a producirse na universidade de Vigo, cun descenso do 6,7% respecto ao curso anterior, seguida da de Santiago de Compostela, cun 6%, e a de A Coruña, cun 4,4%.

A devandita caída produciuse nos sete campus universitarios, rexistrándose o descenso

Centros, profesorado e alumnos matriculados nas CC.AA. nos ensinos de réxime especial 2006-07 ⁽¹⁾

	Centros			Profesorado			Alumnado		
	Total	Públicos	Privados	Total	Públicos	Privados	Total	Públicos	Privados
Andalucía	228	210	18	4.041	3.795	246	83.334	81.546	1.788
Aragón	74	57	17	1.233	1.065	168	26.435	25.205	1.230
Asturias	25	19	6	613	542	71	12.450	12.075	375
Baleares	20	15	5	503	489	14	11.222	11.147	75
Canarias	71	65	6	1.298	1.216	82	47.516	47.246	270
Cantabria	18	5	13	230	193	37	8.021	7.487	534
Castela e León	94	80	14	1.880	1.686	194	44.963	43.493	1.470
Castela - A Mancha	72	61	11	1.355	1.257	98	29.573	28.658	915
Cataluña	386	212	174	6.401	4.880	1.521	98.803	79.228	19.575
C. Valenciana	436	108	328	3.254	2.669	585	64.948	60.958	3.990
Extremadura	17	17	-	389	389	-	10.062	10.062	-
Galicia	176	112	64	2.340	1.905	435	44.237	39.298	4.939
Madrid	190	159	31	3.831	3.420	411	97.820	96.140	1.680
Murcia	33	23	10	687	620	67	16.417	16.006	411
Navarra	62	55	7	907	849	58	25.531	24.470	1.061
País Vasco	129	60	69	2.580	1.445	1.135	63.878	48.462	15.416
Rioxa	16	14	2	302	268	34	7.405	6.674	731
Ceuta	2	2	-	36	36	-	1.029	1.029	-
Melilla	3	3	-	83	83	-	1.454	1.454	-
Total	2.052	1.277	775	31.963	26.807	5.156	695.098	640.638	54.460
Galicia / España	8,6	8,8	8,3	7,3	7,1	8,4	6,4	6,1	9,1

(1) Escuelas que imparten ensinos non conducentes a títulos con validez académica ou profesional, reguladas polas Administracións Educativas.

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia, Estadísticas de la educación en España

○ 3.4.11.

Alumnado matriculado nos centros de ensino de réxime especial nas CC.AA. 2006: distribución segundo tipo de ensino

	Galicia	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	España	G / E (%)
Artes plásticas e deseño	1.515	766	238	295	216	23.576	6,4
Ciclos formativos							
Grao medio	97	39	13	31	14	3.207	3,0
Grao Superior	997	557	138	192	110	15.585	6,4
Estudios Superiores							
Conser. e restauración	92	-	-	-	92	562	16,4
Deseño	329	170	87	72	-	4.050	8,1
Cerámica / Vidro	-	-	-	-	-	172	-
Música	18.070	6.209	2.801	1.909	7.151	259.132	7,0
Ens. regrados							
Grao elemental	4.337	1.723	712	622	1.280	43.243	10,0
Grao medio	3.291	1.080	527	325	1.359	37.197	8,8
Grao superior	543	301	-	16	226	7.400	7,3
Ens. non regrados (1)	9.899	3.105	1.562	946	4.286	171.292	5,8
Danza	1.133	565	130	-	438	27.186	4,2
Ens. regrados							
Grao elemental	221	78	120	-	23	4.006	5,5
Grao medio	52	42	10	-	-	2.794	1,9
Grao superior	-	-	-	-	-	587	-
Ens. non regrados (1)	860	445	-	-	415	19.799	4,3
Arte Dramático	67	-	-	-	67	1.720	3,9
Idiomas	23.388	9.892	2.971	2.817	7.708	381.367	6,1
Ciclo elemental	17.064	7.091	2.263	1.858	5.852	269.686	6,3
Ciclo superior	4.320	1.912	521	570	1.317	70.085	6,2
Ciclo elemental a distancia	2.004	889	187	389	539	35.990	5,6
Nivel Básico	-	-	-	-	-	5.606	-
Deportivas	64	45	-	-	19	2.117	3,0
Grao medio	64	45	-	-	19	2.048	3,1
Grao superior	-	-	-	-	-	69	-
Total	44.237	17.477	6.140	5.021	15.599	695.098	6,4

(1) Enseñanzas non conducentes a títulos con validez académica ou profesional, impartidas en escolas reguladas polas Administracións educativas

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia, Estadísticas de la educación en España

○ 3.4.12.

3.4.

7

**Alumnos matriculados no sistema universitario nos cursos 2004-05
a 2006-07: primeiro e segundo ciclos**

	2004/2005	2005/2006	2006/2007
Universidade de Santiago	30.979	29.484	27.713
Campus Santiago	23.735	22.850	21.745
Campus Lugo	7.244	6.634	5.968
Universidade da Coruña	24.009	22.946	21.944
Campus da Coruña	20.139	19.324	18.612
Campus de Ferrol	3.870	3.622	3.332
Universidade de Vigo	24.437	23.153	21.592
Campus de Vigo	15.107	14.154	13.065
Campus de Ourense	5.803	5.464	5.042
Campus de Pontevedra	3.527	3.535	3.485
Galicia	79.425	75.583	71.249

Fonte: IGE

○ 3.4.13.

**Alumnos matriculados no sistema universitario nos cursos 2005-06 e 2006-07: distribución
segundo ramas de ensino**

curso 2005-06						
	Total	Humanidades	Ciencias experimentais	Sociais e xurídicas	Técnicas	Ciencias da saúde
Andalucía	234.242	20.648	19.203	118.412	53.939	22.040
Aragón	32.927	2.295	2.338	14.337	10.382	3.575
Asturias	29.887	2.059	2.549	13.527	9.923	1.829
Baleares	12.655	1.113	812	8.492	1.601	637
Canarias	45.238	4.237	2.036	22.144	12.660	4.161
Cantabria	11.063	473	284	4.898	4.494	914
Castela e León	86.088	7.521	6.346	37.202	27.095	7.924
Castela-A Mancha	27.485	2.449	1.009	14.253	7.354	2.420
Cataluña	184.014	18.476	14.480	81.816	50.801	18.441
Extremadura	24.097	1.467	1.737	10.894	6.797	3.202
Galicia	74.778	5.487	6.083	35.069	20.746	7.393
Madrid	234.919	16.431	18.456	111.948	65.680	22.404
Murcia	38.362	2.810	3.055	19.944	8.188	4.365
Navarra	16.294	362	1.000	6.283	6.164	2.485
País Vasco	60.819	4.857	4.592	27.502	20.357	3.511
A Ríoxa	6.698	1.188	398	3.217	1.646	249
C. Valenciana	140.603	12.587	10.665	60.466	44.269	12.616
UNED	63.623	24.568	6.209	25.680	7.166	-
Oberta de Cataluña	120.019	3.535	-	95.704	20.780	-
Total	1.443.811	132.563	101.252	711.788	380.042	118.166

curso 2006-07						
	Total	Humanidades	Ciencias experimentais	Sociais e xurídicas	Técnicas	Ciencias da saúde
Andalucía	226.944	19.601	17.593	115.112	52.210	22.428
Aragón	31.755	2.200	2.203	14.032	9.816	3.504
Asturias	27.984	1.868	2.394	12.567	9.250	1.905
Baleares	13.363	1.134	858	8.907	1.639	825
Canarias	44.339	3.893	1.812	22.060	12.215	4.359
Cantabria	10.777	403	246	4.752	4.355	1.021
Castela e León	83.577	7.226	6.074	36.246	26.030	8.001
Castela-A Mancha	26.633	2.606	944	13.699	6.978	2.406
Cataluña	175.058	17.602	13.923	79.338	46.671	17.524
Extremadura	23.317	1.319	1.561	10.703	6.531	3.203
Galicia	70.840	5.237	5.490	33.168	19.592	7.353
Madrid	231.799	15.839	17.564	110.600	64.779	23.017
Murcia	37.906	2.758	2.768	19.718	8.068	4.594
Navarra	16.020	334	854	6.268	5.966	2.598
País Vasco	56.862	4.472	3.115	26.879	18.837	3.559
A Ríoxa	6.453	1.255	368	3.041	1.547	242
C. Valenciana	138.837	12.296	10.169	60.659	42.771	12.942
UNED	144.649	24.932	6.274	94.466	18.977	-
Oberta de Cataluña	38.781	3.778	-	27.655	7.348	-
Total	1.405.894	128.753	94.210	699.870	363.580	119.481

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

3.4.

○ 3.4.14.

**Alumnos matriculados no sistema universitario nos cursos 2004-05 e 2005-06:
terceiro ciclo ⁽¹⁾**

	Curso 2004-05			Curso 2005-06			05-06/04-05
	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	
A Coruña	786	402	384	841	409	432	55
Santiago	1.613	703	910	1.745	736	1.009	132
Vigo	1.324	602	722	1.352	625	727	28
Total	3.723	1.707	2.016	3.938	1.770	2.168	215

(1) incluídos os alumnos dos centros adscritos
Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

3.4.15.

máis importante, en termos relativos, no de Lugo, cun 10% menos de alumnos, no de Ferrol, cun 8% menos de alumnos, e nos de Vigo e Ourense, cunha redución do 7,7%.

No curso 2006/2007 a porcentaxe de mulleres que estudia nas universidades galegas é do 57,7%, tres décimas máis que no curso anterior. Cómpre salientar a elevada presenza de mulleres na Universidade de Santiago de Compostela, onde as universitarias representan o 65,5% dos alumnos matriculados (a universidade española con maior porcentaxe de mulleres matriculadas), fronte ao 54,1% de Vigo ou os 50,9% de A Coruña.

Como reflicte o **cadro 3.4.14.**, case a metade dos estudantes galegos matriculados seguen estudos pertencentes ás ciencias sociais e xurídicas (46,8%), seguíndolle en importancia as carreiras técnicas, cun 27,7% dos alumnos, e as ciencias da saúde, con máis dun dez por cento dos mesmos. No último ano, a presenza de alumnos estranxeiros segue sendo reducida, acadando o 1,2% do total de alumnos matriculados (864 persoas) fronte ao 2,1% da media española.

No concernente aos cursos de terceiro ciclo, o **cadro 3.4.15.** reflicte que no ano lectivo de 2005/2006, o número total de alumnos inscritos ascendeu ata os 3.938 alumnos, dos que máis da metade (55,1%) son mulleres. Comparado co curso anterior, matriculáronse en Galicia 215 persoas máis, das que 152 son mulleres e 63 homes.

A Universidade de Santiago de Compostela foi a que acolleu o maior número de alumnos inscritos nestes cursos, con 1.745 persoas, acollendo a Universidade de Vigo un total de 1.352 persoas, e a de A Coruña, 841 doutorandos. En relación co ano lectivo anterior, a Universidade de Santiago de Compostela foi a que presentou o maior incremento, con 132 persoas máis, seguida pola de A Coruña, con 55 doutorandos máis e Vigo, con 28 alumnos máis. ■

3.5.

medioambiente

A situación medioambiental é un dos aspectos que hai que ter en conta á hora de avaliar a calidade de vida dos cidadáns e o seu benestar social. Neste senso, o incumprimento dos obxectivos intermedios da Estratexia de Lisboa pon de releve a necesidade de impulsar e reactivar os diferentes medios non só na dimensión socioeconómica senón tamén na “medioambiental”.

En primeiro lugar analízase a evolución dos incendios forestais que, por mor da vaga de incendios que asolou Galicia na primeira quincena do mes de agosto, poden considerarse como o principal problema dende o punto de vista medioambiental. A insuficiencia do dispositivo de extinción motivou que o 6 de agosto a Xunta de Galicia solicitara axuda extraordinaria non só ao Ministerio de Medio Ambiente, senón tamén aos Ministerios de Interior e de Defensa, así como doutras CC.AA. e doutros países.

Atendendo á evolución nos dous últimos anos, as estatísticas reflicten que a superficie total queimada medrou un 66,9%, rexistrándose por primeira vez o feito de que a superficie arborada arrasada polos lumes fora superior á superficie rasa. Asemade, cómpre salientar o forte incremento da superficie media por incendio, que pasa das 4,8 hectáreas de 2005 ás 13,7 ha de 2006. A intencionalidade mantense como principal causa dos incendios (un oitenta e un por cento dos incendios son provocados) así como a elevada concentración nun número reducido de concellos.

Asemade, hai que mencionar que as consecuencias da catástrofe ambiental provocada polos lumes forestais se viron agravadas posteriormente polas fortes choivas e as riadas causadas.

A continuación analízanse unha serie de indicadores ambientais relativos ao cambio climático, á auga, aire, biodiversidade, residuos sólidos e agricultura ecolóxica.

Como punto de partida, e tendo en conta que as actuacións da Consellería de Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible no ano 2006 foron dirixidas á “promoción, protección e mellora do ambiente dentro do marco do desenvolvemento sostible” (as funcións de prevención e loita contra os incendios forestais e o de ordenación, reestruturación e desenvolvemento do sector forestal corresponden agora á Consellería de Medio Rural) o seu presuposto descendeu un 33,5% respecto ao ano precedente, para situarse nos 235,3 millóns de euros. O importe presupostado en 2006 para o programa de prevención e defensa contra os incendios forestais (422C) medrou un 9,8%, ascendendo ata os 69,6 millóns de euros.

O **cadro 3.5.1.** reflicte a distribución dos créditos por programas da devandita Consellería de Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible, onde o 342A, protección e mellora do medio ambiente, absorbe case as tres cuartas partes dos seus presupostos (172,1 millóns de euros). Séguelle en importancia o programa 412A, xestión e infraestrutura de recursos hidráulicos, que

Presuposto consolidado da Consellería de Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible 2005-06: distribución segundo programas

	2005	2006	06/05
	(en miles de €)		(%)
342A Protección e Mellora do Medio Ambiente	169.349,2	172.077,1	1,6
341A Direccións e Servizos Xerais de Medio Ambiente	8.684,4	9.128,1	5,1
422C Prevención e Def. contra Incendios Forestais (Plan forestal de Galicia)	63.378,2	-	-100,0
432A Plan Galego de Investigación e Desenvolvemento Tecnolóxico	1.675,4	1.770,1	5,7
614C Orden., Reestruct. e Desenvolv. Sector Forestal (Plan forestal de Galicia)	65.153,9	-	-100,0
441A Elaboración e difusión estatística	78,1	78,0	-0,1
412A Xestión e infraestrutura de recursos hidráulicos	45.234,9	52.205,8	15,4
Total	353.554,1	235.259,1	-33,5

Fonte: Xunta de Galicia, Presupostos xerais da C.A.

○ 3.5.1.

Incendios forestais en Galicia e España 2005-06: nº de sinistros e superficie forestal afectada

2005					
	Nº incendios	superficie forestal afectada			
		arborada	matorral e monte baixo	resto	superficie total
		(en has.)			
A Coruña	2.641	3.210,8	6.223,5	-	9.434,3
Lugo	1.141	657,9	2.483,6	-	3.141,5
Ourense	4.292	10.375,6	20.051,5	-	30.427,1
Pontevedra	3.899	7.888,3	6.611,7	-	14.500,0
Total	11.973	22.132,6	35.370,3	-	57.502,9
España	25.492	69.396,8	106.227,2	13.095,6	188.719,5
Galicia / España (%)	47,0	31,9	33,3	-	30,5

2006					
	Nº incendios	superficie forestal afectada			
		arborada	matorral e monte baixo	resto	superficie total
		(en has.)			
A Coruña	2.387	22.066,2	14.672,0	-	36.738,1
Lugo	897	1.473,9	4.627,5	-	6.101,4
Ourense	1.613	4.118,1	8.044,1	-	12.162,2
Pontevedra	2.099	27.872,7	13.071,2	-	40.943,9
Total	6.996	55.530,8	40.414,7	-	95.945,5
España	16.355	69.339,7	70.634,6	8.852,6	148.826,9
Galicia / España (%)	42,8	80,1	57,2	-	64,5

(1) Datos provisionais.

Fonte: Consellería do Medio Rural e Ministerio de Medio Ambiente

○ 3.5.2.

acolle o 22,2% (52,2 millóns de euros).

Xunto á actuación da Consellería de Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible, na melloira e conservación medioambiental tamén colaboran as sociedades públicas Sogama e Obras e Servizos Hidráulicos, cun presuposto total de 106,1 millóns de euros (16,6% superior ao do ano 2005) e 99,7 millóns de euros (un 18,5% máis), respectivamente. O presuposto do organismo autónomo Augas de Galicia, medrou un 5,8% respecto aos presupostos do ano anterior, situándose nos 138,3,7 millóns de euros.

Incendios forestais en Galicia 2006: distribución mensual

Número de lumes					
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Xaneiro	9	5	16	30	60
Febreiro	135	40	344	153	672
Marzo	12	16	54	8	90
Abril	94	28	69	82	273
Maio	150	85	82	136	453
Xuño	242	93	69	245	649
Xullo	758	209	235	614	1.816
Agosto	805	272	491	685	2.253
Setembro	170	144	224	139	677
Outubro	1	-	5	-	6
Novembro	6	5	7	5	23
Decembro	5	-	17	2	24
Total	2.387	897	1.613	2.099	6.996

Superficie forestal queimada					
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Xaneiro	40,05	12,22	10,63	24,44	87,34
Febreiro	190,78	193,63	627,64	182,00	1.194,05
Marzo	10,48	95,39	56,22	33,41	195,50
Abril	115,80	168,15	153,85	54,36	492,16
Maio	332,88	105,32	96,69	159,54	694,43
Xuño	457,95	199,92	202,46	121,58	981,91
Xullo	4.300,60	277,42	404,99	973,47	5.956,48
Agosto	30.794,00	4.607,30	9.741,00	39.211,00	84.353,30
Setembro	470,22	437,89	833,35	177,24	1.918,70
Outubro	0,80	-	1,93	-	2,73
Novembro	3,98	4,09	4,00	1,84	13,91
Decembro	19,99	-	29,39	3,75	53,13
Total	36.737,53	6.101,33	12.162,15	40.942,63	95.943,64

Fonte: Consellería do Medio Rural e Ministerio de Medio Ambiente

○ 3.5.3.

Os presupostos da Xunta para o ano 2006 inclúen unha previsión de ingresos por graves sobre a contaminación atmosférica, por un importe similar de 20,6 millóns de euros, un 0,9% (403.000 euros) máis en relación ao presupostado nos orzamentos do ano anterior.

Incendios forestais

Ao longo do ano 2006, por mor da vaga de incendios rexistrados en Galicia na primeira quincena de agosto, a superficie total afectada rexistrou unha medra do 66,9% respecto da queimada no ano anterior. A superficie afectada polos 6.996 lumes declarados no último ano ascendeu, segundo os datos da Consellería de Medio Rural, a 95.945,5 hectáreas. Comparado cos datos correspondentes ao conxunto do Estado, o **cadro 3.5.2.** amosa que en Galicia se declararon o 42,8% dos lumes do conxunto do Estado e que acolleu o 64,5% da superficie total queimada en España en 2006.

Ao contrario do acontecido en anos anteriores, e a consecuencia da oleada de incendios declarados entre o 4 e 15 de agosto, que afectou basicamente ás Rías Baixas e á costa de A Coruña, a provincia de Ourense xa non é a de maior número de incendios e de superficie forestal afectada. Dunha banda, no ano 2006, dos 6.996 lumes rexistrados en Galicia, 2.387 producíronse en A Coruña e 2.099, en Pontevedra, o que supón que case as dúas terceiras partes dos incendios declarados aconteceron nestas dúas provincias. Doutra, estas provincias acollen o 81% da superficie queimada en Galicia (40.943,9 hectáreas en Pontevedra e 36.738,2 hectáreas en A Coruña) e máis da metade das hectáreas queimadas no conxunto do Estado.

Un dos aspectos que hai que salientar é que a superficie forestal arborada superou por primeira vez á superficie queimada rasa. Tras a medra do 150,9% da superficie arborada queimada, esta situouse nas 55.530,8 hectáreas, o 57,9% da superficie forestal arrasada polo lume en 2006. A superficie correspondente a matorral e monte baixo medrou respecto ao ano anterior un

Principais concellos galegos en canto ao número de lumes e superficie queimada 2006

lumes			Superficie queimada						
		(%)		(en has.)	(%)				
1	Pontevedra	107	1,5	1	Cercedo	7.436,4	7,8		
2	Santiago de Compostela	106	1,5	2	Pontevedra	3.327,0	3,5		
3	Boiro	103	1,5	3	Barro	3.065,5	3,2		
4	As Neves	96	1,4	4	Muxía	2.934,0	3,1		
5	Santa Comba	93	1,3	5	Pontecaldelas	2.816,7	2,9		
6	A Cañiza	89	1,3	6	Mazaricos	2.678,4	2,8		
7	Lousame	85	1,2	7	Quiroga	2.392,7	2,5		
8	Salvaterra do Miño	83	1,2	8	Pazos de Borbén	2.260,4	2,4		
9	Caldas de Reis	83	1,2	9	Arbo	2.168,8	2,3		
10	Tomíño	80	1,1	10	Camariñas	2.002,2	2,1		
11	Ribeira	77	1,1	11	Catoira	1.929,3	2,0		
12	Muíños	74	1,1	12	A Gudiña	1.890,9	2,0		
13	Mazaricos	74	1,1	13	Avión	1.862,5	1,9		
14	Lugo	74	1,1	14	Vimianzo	1.827,0	1,9		
15	Carballo	73	1,0	15	Padrón	1.818,1	1,9		
16	Negreira	73	1,0	16	Lousame	1.798,0	1,9		
17	Chandrexa de Queixa	72	1,0	17	Rianxo	1.732,9	1,8		
18	Lalín	70	1,0	18	Campo Lameiro	1.708,6	1,8		
19	A Gudiña	68	1,0	19	Val de Dubra	1.519,7	1,6		
20	Rois	67	1,0	20	Baiona	1.514,3	1,6		
21	Abegondo	66	0,9	21	Rois	1.395,7	1,5		
22	Vilalba	64	0,9	22	Lama	1.377,0	1,4		
23	Viana do Bolo	60	0,9	23	A Cañiza	1.316,4	1,4		
24	Mondariz	59	0,8	24	Laracha	1.314,3	1,4		
25	O Porriño	58	0,8	25	Crecente	1.165,2	1,2		
10 primeiros concellos			925	13,2	10 primeiros concellos			31.082,2	32,4
25 primeiros concellos			1.954	27,9	25 primeiros concellos			55.252,0	57,6
Total Galicia			6.996	100	Total Galicia			95.945,5	100

Fonte: Consellería do Medio Rural, Dirección Xeral de Montes e Industrias Forestais

3.5.4.

14,3%, acadando as 40.414,7 hectáreas.

A estatística de distribución mensual dos incendios rexistrados na comunidade autónoma reflicte a forte concentración dos mesmos no mes de agosto. Coma se reflicte no **cadro 3.5.3.**, nese mes se declararon 2.253 lumes, o 32,2% dos incendios en Galicia, ascendendo a superficie total afectada por estes incendios a 84.355,0 hectáreas, o 87,8% da superficie queimada en 2006.

Esta concentración de lumes no mes de agosto, e o incremento do peso relativo dos incendios de grandes dimensións (a superficie media por incendio pasa das 4,8 hectáreas de 2005 á 13,7 hectáreas de 2006) poden vir explicados, en boa medida, polas condicións meteorolóxicas extremas no período do 4 ao 15 de agosto, cando se rexistraron temperaturas superiores aos 30 grados de temperatura, menos de 30% de humidade e máis de 30 quilómetros na velocidade do vento.

Xunto á devandita concentración dos lumes no que á temporalidade se refire, outra das principais características dos incendios en Galicia é a súa elevada concentración espacial. Dunha banda, e en termos do número de lumes declarados, a concentración mantense en niveis similares aos do ano anterior xa que os 25 concellos con maior número de incendios sufriron o 27,9% dos incendios do 2006 (29,1% no ano anterior). Se en lugar destes 25 concellos consideramos os dez con maior número de lumes, esta porcentaxe sería do 13,2% (15,5% en 2005).

Pola contra, se consideramos a superficie forestal queimada nos distintos concellos, o **cadro 3.5.4.** amosa que o 32,4% da superficie afectada corresponde tan só a 10 concellos galegos, sendo este peso relativo do 57,6% no caso dos 25 concellos con galegos con maior número de superficie arrasada polo lume. Comparado co ano anterior cómpre salientar o incremento da concentración xa que estas porcentaxes eran do 32,2% no caso dos 10 concellos con maior número de hectáreas queimadas e do 51,6% se se consideran os devanditos 25 concellos.

No que atinxe á análise da causalidade dos incendios forestais en Galicia, e como resultado das primeiras estimacións, o 73,6% dos lumes rexistrados no ano 2006 se cualificaron como intencionados. A superficie queimada por estes incendios en Galicia foi de 81.095,3 hectáreas, o que significa que case o 85% das hectáreas queimadas o son por lumes intencionados. Compa-

Lumes e superficie media afectada 2006: distribución segundo causalidade

	Número de lumes		Superficie				Total	
	(%)	(en ha)	Arborada		Rasa		(en ha)	(%)
			(en ha)	(%)	(en ha)	(%)		
Provincia de A Coruña	2.387	100	22.066,2	100	14.672,0	100	36.738,1	100
Raio	23	1,0	418,8	1,9	587,6	4,0	1.006,4	2,7
Queima agrícola	17	0,7	26,9	0,1	3,5	0,0	30,4	0,1
Queima de pastos	-	-	-	-	-	-	-	-
Traballos forestais	20	0,8	14,2	0,1	7,8	0,1	22,0	0,1
Fogueiras	7	0,3	61,8	0,3	10,6	0,1	72,3	0,2
Fumadores	3	0,1	11,1	0,1	6,2	0,0	17,3	0,0
Queima de lixo	2	0,1	2,5	0,0	1,5	0,0	4,0	0,0
Escapes de vertedoiros	9	0,4	3,7	0,0	3,1	0,0	6,8	0,0
Queima de matogueira	9	0,4	2,8	0,0	13,0	0,1	15,8	0,0
Ferrocarril	-	-	-	-	-	-	-	-
Liñas eléctricas	19	0,8	13,8	0,1	42,6	0,3	56,4	0,2
Motores e máquinas	3	0,1	13,1	0,1	22,4	0,2	35,5	0,1
??	-	-	-	-	-	-	-	-
Outras negligencias	111	4,7	150,4	0,7	138,3	0,9	288,7	0,8
Intencionado	1.847	77,4	18.388,4	83,3	12.300,5	83,8	30.688,9	83,5
Causa descoñecida	236	9,9	2.675,4	12,1	959,3	6,5	3.634,7	9,9
Incendio reproducido	81	3,4	283,4	1,3	575,6	3,9	859,0	2,3
Provincia de Lugo	897	100	1.473,9	100	4.627,5	100	6.101,4	100
Raio	55	6,1	5,2	0,3	139,8	3,0	144,9	2,4
Queima agrícola	10	1,1	0,8	0,1	5,5	0,1	6,3	0,1
Traballos forestais	3	0,3	3,8	0,3	4,9	0,1	8,7	0,1
Fogueiras	1	0,1	0,5	0,0	2,2	0,0	2,7	0,0
Fumadores	5	0,6	0,7	0,0	1,3	0,0	1,9	0,0
Escapes de vertedoiros	5	0,6	0,3	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0
Queima de matogueira	6	0,7	0,3	0,0	12,0	0,3	12,3	0,2
Ferrocarril	1	0,1	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0
Liñas eléctricas	25	2,8	37,5	2,5	46,4	1,0	83,9	1,4
Motores e máquinas	9	1,0	0,6	0,0	1,3	0,0	1,9	0,0
Outras negligencias	18	2,0	4,7	0,3	5,3	0,1	10,0	0,2
Intencionado	489	54,5	890,3	60,4	3.440,8	74,4	4.331,1	71,0
Causa descoñecida	232	25,9	516,6	35,1	929,7	20,1	1.446,3	23,7
Incendio reproducido	37	4,1	12,5	0,8	38,2	0,8	50,7	0,8
Provincia de Ourense	1.613	100	4.118,1	100	8.044,1	100	12.162,2	100
Raio	28	1,7	25,9	0,6	81,8	1,0	107,7	0,9
Queima agrícola	3	0,2	0,1	0,0	2,1	0,0	2,1	0,0
Queima de pastos	1	0,1	-	-	-	-	-	-
Traballos forestais	2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Fogueiras	19	1,2	11,8	0,3	0,3	0,0	12,1	0,1
Fumadores	1	0,1	0,3	0,0	50,5	0,6	50,8	0,4
Escapes de vertedoiros	2	0,1	-	-	-	-	-	-
Queima de matogueira	1	0,1	0,3	0,0	0,8	0,0	1,1	0,0
Ferrocarril	5	0,3	0,2	0,0	-	-	0,2	0,0
Liñas eléctricas	2	0,1	2,1	0,1	0,6	0,0	2,7	0,0
Motores e máquinas	2	0,1	-	-	0,2	0,0	0,2	0,0
Outras negligencias	20	1,2	57,6	1,4	275,3	3,4	332,9	2,7
Intencionado	1.309	81,2	3.828,6	93,0	7.209,5	89,6	11.038,2	90,8
Causa descoñecida	160	9,9	107,3	2,6	217,4	2,7	324,7	2,7
Incendio reproducido	58	3,6	83,9	2,0	204,6	2,5	288,5	2,4
Provincia de Pontevedra	2.099	100	27.872,7	100	13.070,7	100	40.943,4	100
Raio	15	0,7	26,6	0,1	6,4	0,0	32,9	0,1
Queima agrícola	16	0,8	2,5	0,0	2,7	0,0	5,2	0,0
Queima de pastos	2	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0
Traballos forestais	7	0,3	1,7	0,0	0,5	0,0	2,2	0,0
Fogueiras	8	0,4	3,1	0,0	0,3	0,0	3,4	0,0
Queima de lixo	2	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0
Escapes de vertedoiros	6	0,3	0,3	0,0	4,5	0,0	4,9	0,0
Queima de matogueira	8	0,4	7,0	0,0	2,3	0,0	9,3	0,0
Ferrocarril	7	0,3	127,1	0,5	3,6	0,0	130,7	0,3
Liñas eléctricas	10	0,5	1,7	0,0	6,4	0,0	8,1	0,0
Motores e máquinas	1	0,0	0,1	0,0	-	-	0,1	0,0
Outras negligencias	11	0,5	0,2	0,0	2,1	0,0	2,3	0,0
Intencionado	1.507	71,8	24.401,8	87,5	10.635,4	81,4	35.037,2	85,6
Causa descoñecida	198	9,4	751,7	2,7	1.256,4	9,6	2.008,1	4,9
Incendio reproducido	301	14,3	2.548,8	9,1	1.150,0	8,8	3.698,8	9,0
Galicia	6.996	100	55.530,8	100	40.414,2	100	95.945,0	100
Raio	121	1,7	476	0,9	815	2,0	1.291,9	1,3
Queima agrícola	46	0,7	30	0,1	14	0,0	44,0	0,0
Queima de pastos	3	0,0	0	0,0	0	0,0	0,1	0,0
Traballos forestais	32	0,5	20	0,0	13	0,0	33,0	0,0
Fogueiras	35	0,5	77	0,1	13	0,0	90,4	0,1
Fumadores	9	0,1	12	0,0	58	0,1	70,0	0,1
Queima de lixo	4	0,1	2	0,0	2	0,0	4,1	0,0
Escapes de vertedoiros	22	0,3	4	0,0	8	0,0	12,1	0,0
Queima de matogueira	24	0,3	10	0,0	28	0,1	38,5	0,0
Ferrocarril	13	0,2	127	0,2	4	0,0	130,9	0,1
Liñas eléctricas	56	0,8	55	0,1	96	0,2	151,0	0,2
Motores e máquinas	15	0,2	14	0,0	24	0,1	37,6	0,0
Outras negligencias	160	2,3	213	0,4	421	1,0	633,9	0,7
Intencionado	5.152	73,6	47.509	85,6	33.586	83,1	81.095,3	84,5
Causa descoñecida	826	11,8	4.051	7,3	3.363	8,3	7.413,8	7,7
Incendio reproducido	477	6,8	2.929	5,3	1.968	4,9	4.897,0	5,1

Fonte: Consellería do Medio Rural, Dirección Xeral de Montes e Industrias Forestais

Emisións verificadas e asignacións de dereitos de emisión de gases de efecto invernadeiro en Galicia e España 2006: distribución segundo actividade

	Galicia			España		
	Asignación	Emisión	Instalacións	Asignación	Emisión	Instalacións
	(en millóns tn CO ₂)			(en millóns tn CO ₂)		
Xeración	9,84	13,28	4	84,19	96,62	77
Carbón	9,79	12,97	2	54,20	63,21	26
Ciclo combinado	-	-	1	18,77	18,91	25
Extrapieninsular	-	-	0	10,63	11,44	16
Fuel	0,06	0,31	1	0,58	3,06	10
Industria	2,49	2,29	27	69,90	66,01	597
Azulexos e baldosas	0,01	0,01	1	1,59	1,38	36
Cal	0,06	0,01	1	2,46	2,21	24
cemento	0,38	0,35	1	28,40	27,37	36
fritas	-	-	0	0,69	0,55	22
pasta e papel	0,13	0,10	3	5,62	4,61	117
refino de petróleo	1,57	1,53	1	15,25	15,49	13
sederúxia	0,08	0,08	1	8,71	8,25	29
tellas e ladrillos	0,22	0,19	18	4,92	4,15	282
vidrio	0,03	0,03	1	2,25	2,00	38
Outra combustión	1,44	0,97	30	21,58	17,05	371
Total	13,77	16,54	61	175,67	179,68	1.045

Fonte: Ministerio de Medio Ambiente

○ 3.5.6.

Emisións contaminantes nas CC.AA. 2003-05. Número de substancias contaminantes e de complexos industriais

	Substancias			Complexos industriais		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Andalucía	27	28	33	391	391	387
Aragón	21	20	5	110	163	18
Asturias	15	19	36	25	30	29
Baleares	4	3	9	7	6	7
Canarias	4	7	15	12	22	19
Cantabria	23	22	24	35	32	32
Castela e León	23	23	23	257	266	261
Castela-A Mancha	10	17	29	11	83	85
Cataluña	29	36	38	343	488	504
C. Valenciana	16	13	27	61	35	145
Extremadura	11	11	20	54	55	49
Galicia	16	19	27	24	48	48
Madrid	23	16	26	35	42	43
Murcia	14	12	23	32	45	43
Navarra	18	19	20	92	94	97
País Vasco	32	34	nd	120	114	nd
Rioxa, A	5	6	5	10	11	7
Ceuta e Melilla	1	-	2	1	-	1
España	50	50	45	1.620	1.925	1.775

Fonte: Ministerio de Medio Ambiente, Registro estatal de emisiones y fuentes contaminantes

○ 3.5.7.

rado cos datos estatísticos do ano anterior cómpre salientar que se ben a importancia relativa da superficie queimada é similar á do de 2006 (86,4%), o peso relativo do número de lumes intencionados descendeu sete puntos e medio (81,1% en 2005).

Séguenlle en importancia, ao igual que en 2005, os lumes rexistrados por causas descoñecidas (11,1% dos lumes e o 7,7% da superficie total queimada) e os lumes por motivo de reproducións (6,8% dos lumes galegos e o 5,1% da superficie queimada). En relación ao ano anterior, cómpre salientar a medra da importancia relativa tanto do número coma da superficie afectada polas reproducións de incendios.

Se se considera tan só a intencionalidade da vaga de incendios acontecidos entre os días 4 e 15 de agosto de 2006, os incendios intencionados supuxeron o 77,7% dos lumes. A media do período comprendido entre os anos 1998 e 2005 foi do 86,1%.

Complexos industriais contaminantes rexistrados no Registro Estatal de Emisiones y Fuentes Contaminantes ⁽¹⁾

A Coruña

Hijos de Rivera, S.A.
 Artabra, S.A.
 Escurís, S.A.
 Aluminios Cortizo
 Cerámicas el Progreso
 Cerámica Vereá
 Depósito de Monticaño
 Granja
 Campo Brick, S.L.
 Exporgondo
 Megasa Siderúrgica
 Arteixo Química S.L.
 Alcoa Inespai, S.A.
 Repsol YPF, Complejo ind. A Coruña
 Pol. Ind. Teixeira
 Ferroatlántica (Cee)
 Ferroatlántica (Dumbria)
 Ferroatlántica (Fábrica de Sabón)
 Vertedoiro de RSU de Piñor-Figueiras
 Central térmica de Sabón
 Central térmica de Meirama
 Central térmica de As Pontes
 Excorrigal S.L.
 Frinsa
 Cerámica Rioboo, S.L.
 SGL Carbón

Lugo

Explotaciones Mapar, S.L.
 Granjas Dical, S.L.
 Cementos Cosmos (Oural)
 Magnesitas de Rubián
 Alúmina Española S.A.
 Leche Celta, S.L.
 Granja Campomayor, S.L.
 Fábrica de ladrillos de Portomarín

Ourense

Vidriera del atlántico, S.A.

Pontevedra

Frigolouro
 Electroquímica del Noroeste, S.A. (ELNOSA)
 Núcleo Catasende
 Núcleo La Rocha
 Frinova, S.A.
 Sat tras do Campo
 Explotaciones porcinas Achacan S.C.
 PSA Peugeot Citroën. Centro de Vigo
 Avícola de Galicia
 Granjas Muíños
 Ofelia Recimil García
 Pedro Gallego Lois
 María del Carmen Payo Castro

(1) A Ley 16/2002, de 1 de xullo, de prevención e control integrados da contaminación, recolle a obrigatoriedade de notificar as emisións ás autoridades competentes alomenos unha vez ao ano. A devandita Lei establece que as instalacións, de titularidade pública ou privada, disporán dun período de adaptación ata o 30 de outubro de 2007. Con todo, quedan exentas ou fóra da Lei as instalacións empregadas para investigación, desenvolvemento e experimentos de novos produtos e procesos.

Fonte: Ministerio de Medio Ambiente, Registro estatal de emisiones y fuentes contaminantes

○ 3.5.8.

Cambio climático

O fenómeno do cambio climático é, probablemente, un dos principais problemas ambientais a escala global aos que se enfrontan actualmente os distintos gobernos. Para facer fronte a este problema, asinou-se o denominado protocolo de Kioto ou Protocolo sobre o Cambio Climático, que establece compromisos de redución das emisións dos gases de efecto invernadoiro, principal causa do cambio climático.

O **cadro 3.5.6.** reflicte os principais resultados obtidos ao longo do segundo ano da aplicación da Lei 1/2005, de nove de marzo, pola que se regula o réxime de comercio de dereitos de emisión de gases de efecto invernadoiro. No ano 2006, o volume total de asignacións que cubren as 61 instalacións cuxas emisións foron inscritas foi de 13,8 millóns de toneladas de CO₂. Dado que as emisións ascenderon a 16,5 millóns de toneladas, o balance negativo foi de 2,7 millóns de toneladas de CO₂. Comparado co total estatal, Galicia acolle o 5,8% das instalacións, mentres que a porcentaxe de asignacións e emisións foi do 7,8% e 9,2%, respectivamente.

Canto á cobertura da asignación, definida coma a relación entre asignacións e emisións verificadas, esta situouse en Galicia no 83,3%, máis de catorce puntos por baixo da media estatal. Atendendo á desagregación segundo grandes grupos de asignación, o devandito **cadro 3.5.6.** indica que a cobertura de asignación do sector eléctrico galego foi do 74,1%, (87,1% no conxunto do Estado), fronte aos 108,7% dos sectores industriais (a media estatal foi do 105,9%) e o 148,6% de “outra combustión” (126,5% en España).

Segundo os datos do Registro Estatal de Emisiones y Fuentes Contaminantes, en 2005 (último ano dispoñible) continúa incrementándose o número total de actividades contaminantes en Galicia, que pasa dos 19 contaminantes de 2004 aos 27 contaminantes do último ano (48 no conxunto do Estado). Xunto a este incremento hai que salientar, **cadro 3.5.7.**, que no ano 2005 se mantén o número de centros ou complexos industriais contaminantes en 48 centros, o que representa o 2,7% do total estatal.

Abastecemento público urbano en Galicia e España 2003-04: distribución segundo grandes grupos de usuarios					
	2003			2004	
	Galicia	España		Galicia	España
	(en miles de m ³)		(%)	(en miles de m ³)	
Volume augua controlada e distribuída para abastec. público	236.681	4.019.615	5,9	239.245	4.042.399
Sectores económicos	44.865	933.309	4,8	58.464	969.340
Fogares	143.213	2.602.904	5,5	155.693	2.700.928
Consumos municipais	17.759	349.747	5,1	24.047	304.704
Outros	30.844	133.655	23,1	1.041	67.427
Augua perdida na rede de distribución	55.316	927.393	6,0	55.928	881.064
	(en miles de €)		(%)	(en miles de €)	
Importe total da augua distribuída	119.515	2.579.287	4,6	122.106	2.647.852
Importe total de la inversión en los servicios de suministro	7.531	317.921	2,4	3.143	393.655

Fonte: INE, Encuesta sobre el suministro y tratamiento del agua

○ 3.5.9.

Consumo medio de augua nos fogares 2003-04			
	2003	2004	04/03
	(en litros / habitante / día)		(%)
Andalucía	184	189	2,7
Aragón	169	162	-4,1
Asturias	161	172	6,8
Baleares	130	142	9,2
Canarias	135	147	8,9
Cantabria	185	187	1,1
Castela e León	168	172	2,4
Castela-A Mancha	184	179	-2,7
Cataluña	183	174	-4,9
Valenciana	163	178	9,2
Extremadura	163	178	9,2
Galicia	143	155	8,4
Madrid	166	171	3,0
Murcia	149	161	8,1
Navarra	152	144	-5,3
País Vasco	149	150	0,7
Rioxa, A	136	141	3,7
Ceuta e Melilla	139	142	2,2
España	167	171	2,4

Fonte: INE, Encuesta sobre el suministro y tratamiento del agua

○ 3.5.10.

Atendendo ao tipo de actividade, cómpre salientar que as instalacións de combustión de máis de 50 MW acollen o 78% das emisións ao aire, e que as refinerías de petróleo e gas emiten o 97% das emisións directas ao auga. Canto ás emisións indirectas á auga, case dúas terceiras partes son emitidas polas industrias de fabricación de produtos alimenticios a partir de materia prima animal e un 26%, por industrias de fabricación de produtos alimenticios a partir de materia prima vexetal.

Auga

Tal e como reflicte o sistema de información ambiental de Galicia (SIAG), se poden salientar tres indicadores ambientais relativos á auga: Auga dispoñible e abastecida, consumo de auga para consumo urbano e calidade de augas de baño.

No ano 2004 (último dato dispoñible) o volume de auga dispoñible ascendeu a 356.425 miles de metros cúbicos, dos que 295.529 son procedentes de captación propia. No ano 2003, o volume de auga era de 333.416 miles de metros cúbicos e a procedente de captación propia, 307.761 miles m³.

Recollida e tratamento de augas residuais nas CC.AA. 2004: distribución segundo clase de indicador

	Aguas residuais		Volumen total auga vertida	Volumen total auga reutilizada	Gastos invest. recollida e tratamento augas residuais	Cotas saneamento e depuración
	Recollidas	Tratadas				
	(en m³ / día)					
Andalucía	2.255.714	1.996.737	2.108.494	143.990	44.179	242.715
Aragón	598.943	572.649	597.479	959	2.365	46.549
Asturias	492.322	267.259	460.658	29.480	3.303	17.538
Baleares, Illas	332.452	331.908	231.002	101.280	38.084	36.101
Canarias	270.007	209.647	188.229	81.777	3.919	47.324
Cantabria	214.285	204.618	211.508	2.715	4.827	13.210
Castela e León	1.059.772	983.050	1.051.271	3.693	2.411	47.057
Castela-A Mancha	515.283	492.724	501.655	9.193	13.560	27.349
Cataluña	2.058.393	1.960.241	2.023.024	31.062	44.702	84.293
Valenciana	2.758.162	2.502.628	2.254.968	502.809	272	210.820
Extremadura	136.601	126.298	134.418	2.103	1.466	18.445
Galicia	1.301.748	1.140.686	1.297.641	4.107	4.637	63.441
Madrid	3.685.699	3.682.051	3.602.769	82.830	62.406	158.221
Murcia	290.694	290.694	212.185	78.509	26.113	60.067
Navarra	335.704	329.649	335.704	-	12.271	30.494
País Vasco	991.548	902.268	991.457	-	7.768	96.011
Rioxa, A	284.447	284.046	284.074	335	9.403	16.776
Ceuta e Melilla	28.669	28.669	25.667	3.002	2.993	1.650
España	17.610.443	16.305.822	16.512.203	1.077.844	284.679	1.218.061

(1) Só inclúe augas residuais recollidas procedentes da rede de distribución
Fonte: INE, Encuesta sobre el suministro y tratamiento del agua

○ 3.5.11.

A cantidade de auga para o abastecemento público urbano medrou en Galicia no ano 2004 (último ano dispoñible) un 1,1% en relación ao ano anterior, acadando os 295.173 miles de metros cúbicos (o 6,0% do total estatal). A perda de auga dispoñible nas redes de distribución medrou na mesma porcentaxe, de tal xeito que nese ano perdeuse, ao igual que no ano anterior, o 18,9% da auga dispoñible (55.928 miles de metros cúbicos).

O volume de auga abastecida aos fogares galegos medrou en 2004 un 8,7%, situándose nos 155.693 miles de metros cúbicos, o 66,8% do consumo total. O consumo medio de auga nos fogares galegos, **cadro 3.5.10.**, foi de 155 litros por habitante e día (171 litros de media no Estado), o que a sitúa como a sexta comunidade co menor consumo medio tras A Rioxa (141 litros/habitante/ano), Baleares e Ceuta e Melilla (142 litros), Navarra (144 litros) e Canarias (147 litros).

No que respecta á recollida e tratamento de augas residuais nas diferentes Comunidades Autónomas, o **cadro 3.5.11.** indica que en 2004 recolléronse en Galicia 1.301.748 m³ de augas residuais por día, dos que foron tratados 1.140.686 m³, o que sitúa a Galicia no quinto lugar despois de Andalucía, Cataluña, Madrid e a C. Valenciana. A porcentaxe de augas residuais tratadas sobre o total de recollidas é do 87,6% en Galicia, cinco puntos por baixo da acadada no conxunto do Estado.

Galicia sitúase coma a quinta comunidade en volume total de auga vertida, con 1.297.641 m³ por día, por detrás das devanditas Andalucía, Cataluña, Madrid e a C. Valenciana, sendo a décima comunidade con menor volume de auga reutilizada, con 4.107 m³ por día, só por diante de Navarra, A Rioxa, Ceuta e Melilla, Aragón, Extremadura, Cantabria e Castela e León.

A análise dos 535 puntos de mostraxe seleccionados para controlar as zonas de baño marítimas amosan que a súa cualificación sanitaria final considérase moi boa no 89% dos puntos (o 97,8% na provincia de Lugo) e nun 10% das zonas, a calidade da auga pode considerarse como boa. No que atinxe ás 69 zonas de baño continentais habilitadas, a calidade da auga é moi boa no 20,6% dos puntos e boa, nun 71,2%.

Superficie terrestre e espazos naturais protexidos en Galicia e España 2005:
distribución segundo figura de protección

	España			Galicia		
	Espazos naturais	Superficie terrestre protexida (en ha.)	(%)	Espazos naturais	Superficie terrestre (en ha.)	(%)
Figuras básicas da lei estatal 4/89						
Parques						
Parque Nacional	13	310.213	6,0	1	1.195	0,3
Parque Natural	141	3.319.474	64,2	6	40.662	11,7
Reservas						
Reserva Natural	235	126.918	2,5			
Monumentos						
Monumento Natural	284	91.400	1,8	5	285	0,1
Paisaxe protexido	44	94.498	1,8			
Outras figuras						
PEIN	144	673.984	13,0			
Paraxe	62	114.392	2,2			
Sitio de interese	24	1.675	0,0	3	57	0,0
Área natural recreativa	27	9.443	0,2			
Corredor Ecolóxico e de biodiversidade	4	6.124	0,1			
Biotopo protexido	5	901	0,0			
Espazo natural en réxime protección preventiva	5	59.513	1,2			
Microrreserva	43	7.271	0,1			
Humidal protexido	5	7.749	0,1	5	7.749	2,2
Zona especial de conservación	77	703.869	13,6	68	298.093	85,6
Total	1.113	5.171.050	100	88	348.041	100

Fonte: Anuario Europarc-España do estado dos espazos naturais protexidos 2005

○ 3.5.12.

Galicia acolleu no último ano o 7,4% das augas residuais recollidas e 7,0% das tratadas en España, mentres que o importe total dos gastos en investimento da recollida e tratamento de augas residuais tan só significa o 1,6% (4.637 miles de euros) do importe estatal. O importe total das cotas de saneamento e depuración ascendeu en Galicia en 2004 a 63.441 miles de euros, o que representa o 5,2% das cotas en España.

No que atinxe ao indicador da calidade de augas de baño, no ano 2006 habilitáronse un total de 500 zonas de baño, das que 431 son zonas de baño marítimas e 69, zonas de baño continentais.

Aire

As porcentaxes do índice de calidade de aire (ICA) das estacións ubicadas no medio urbano de Galicia que acadan as cualificacións de excelente e bo, son superiores ao 90% en todas as cidades. Con todo, cómpre salientar que existen importantes diferenzas entre unha cidade e outra xa que por exemplo, se en Pontevedra e Santiago, as porcentaxes do ICA que acadan unha cualificación de excelente son do 71,1% e 68,1%, respectivamente, en A Coruña e, sobre todo en Ourense, predomina a cualificación de bo: 48,4% e 72,8%, respectivamente.

No caso das zonas rurais industriais, en 2006 a maior porcentaxe dos valores de ICA correspóndese con valores de excelentes e bos. Ao igual que no caso anterior, existen diferenzas importantes entre unhas estacións e outras, de tal xeito que mentres que nas estacións de Capelada (concello de Cedeira) e de Pastoriza (concello de Arteixo) as porcentaxes do ICA cunha cualificación de excelente é do 90,2% e 81,4%, respectivamente, na estación de Fraga Redonda, en As Pontes, o índice de calidade de aire indica que o 71,3% acada unha cualificación de bo.

No concernente á calidade de aire de Galicia para a protección da vexetación, os datos resultantes das medicións dos parámetros de control nos últimos analizados sitúanse estables e alonxados dos límites legais no caso do SO₂ e NO_x. Por contra, o valor medio dos últimos cinco anos do AOT₄₀ ten unha tendencia descendente e se sitúa en 2006 nos 7.417 µg/m³Nh, moi alonxado do valor límite (18.000 µg /m³Nh de promedio nun período de cinco anos) establecido como valor obxectivo para a protección da vexetación no ano 2010, establecido pola Directiva 2002/3/CE, do Consello de 12 de febreiro, relativo ao ozono no aire.

Superficie protexida nas CC.AA. 2005						
	Superficie autonómica		Superficie protexida			
	[1]		terrestre [2]		maríña	
	(en ha.)	(%)	(en ha.)	(%)	(en ha.)	(%)
Andalucía	8.726.800	17,3	1.693.347	32,7	25.078	15,6
Aragón	4.766.900	9,4	110.946	2,1	-	-
Asturias	1.056.500	2,1	177.043	3,4	-	-
Canarias	727.300	1,4	302.399	5,8	37.151	23,1
Cantabria	528.900	1,0	57.089	1,1	-	-
Castela e León	9.414.700	18,6	572.577	11,1	-	-
Castela-A Mancha	7.922.600	15,7	238.889	4,6	-	-
Cataluña	3.193.200	6,3	691.606	13,4	14.178	8,8
C. Valenciana	2.330.500	4,6	148.191	2,9	9.711	6,0
Extremadura	4.160.200	8,2	288.775	5,6	-	-
Galicia	2.943.400	5,8	348.041	6,7	50.201	31,2
Baleares	501.400	1,0	12.252	0,2	24.495	15,2
Madrid	802.790	1,6	110.029	2,1	-	-
Murcia	1.131.700	2,2	80.238	1,6	-	-
Navarra	1.042.100	2,1	75.194	1,5	-	-
País Vasco	736.100	1,5	80.207	1,6	-	-
A Ríoxa	503.400	1,0	184.225	3,6	-	-
Total	50.488.490	100	5.171.050	100	160.814	100

Fonte: Anuario Europarc-España do estado dos espazos naturais protexidos 2005

○ 3.5.13.

Biodiversidade

Como indicadores ambientais da biodiversidade considéranse tres tipos de indicadores: os espazos naturais protexidos, as especies alóctonas naturalizadas e invasoras fronte a autóctonas e o número de taxons de vertebrados e flora vascular incluídos no catálogo galego de especies ameazadas.

• Os espazos naturais protexidos

A Lei 9/2001, de Conservación da Natureza, define aos espazos naturais protexidos como aqueles espazos que conteñan elementos ou sistemas naturais de particular valor, interese ou singularidade, tanto debidos á acción e evolución da natureza coma derivados da actividade humana. A 31 de decembro de 2005, Galicia acolle ao 7,9% dos espazos protexidos declarados no conxunto do Estado e o 6,7% da superficie protexida. Os 88 espazos protexidos na comunidade autónoma galega abranguen unha superficie terrestre de 348.041 hectáreas, o que representa o 11,8% do territorio galego. A superficie mariña protexida elévase a 50.201 hectáreas, case un terzo do total estatal. (**cadro 3.5.12.** e **3.5.13.**)

En Galicia foron declaradas ata o momento un total de 14 zonas de especial protección para as aves (ZEPAs), ascendendo a súa extensión a 72.881 hectáreas. Destas, 60.574 hectáreas corresponden á superficie terrestre (o 2% da superficie galega) e as restantes 12.037 hectáreas, á superficie mariña.

Asemade, a comunidade galega conta con 59 lugares de importancia comunitaria (LIC), que suman unha superficie total de 371.868 hectáreas, das que 27.513 ha corresponden a áreas mariñas. A súa extensión terrestre representa o 11,6% da superficie galega, moi por baixo da media estatal, que é do 22,2% (**cadro 3.5.14.**)

Compre salientar a existencia de cinco humidais galegos incluídos na lista de sitios Ramsar (Complexo dunar de Corrubedo e lagoas de Carregal e Vixán; Rías de Ortigueira e Ladrado; Lagoa e areal de Valdoviño; Complexo intermareal Umia-O Grove, A Lanzada, punta Carreirón e lagoa Bodeira; e a Ría de Ribadeo), que suman un total de 8.026 hectáreas, o 4,6% da superficie total dos humidais españois incluídos na devandita Lista.

Rede Natura 2000 nas CC.AA: Lugares de Importancia Comunitaria (LICs) e Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA)

	LICs			ZEPAs		
	Nº	Superficie total		Nº	Superficie total	
		(en ha)	(% territorio)		(en ha)	(% territorio)
Andalucía	191	2.589.563	28,7	62	1.572.369	17,6
Aragón	157	1.038.973	21,8	45	840.182	17,6
Asturias	49	304.046	26,7	12	237.322	20,7
Baleares	127	201.900	18,7	50	122.136	24,3
Canarias	174	457.263	36,9	28	211.598	25,7
Cantabria	21	137.556	25,7	8	78.810	14,8
Castela-A Mancha	72	1.564.781	19,7	36	1.559.337	19,6
Castela e León	120	1.890.597	20,1	70	1.998.353	21,2
Cataluña	68	615.430	18,9	40	504.033	15,5
C. Valenciana	94	685.542	26,7	18	277.239	11,9
Extremadura	87	828.169	19,9	69	1.089.936	26,2
Galicia	59	371.868	11,6	14	72.881	2,0
Madrid	7	320.043	39,9	7	185.331	23,1
Murcia	50	347.633	14,8	22	205.029	16,9
Navarra	42	251.769	24,2	17	77.267	7,4
País Vasco	52	134.812	18,6	6	39.287	5,3
A Ríoxa	6	167.611	33,3	5	165.950	22,6
Ceuta e Melilla	5	2.081	21,0	3	684	20,0
Total España	1.381	11.909.637	22,2	512	9.237.744	18,0

Fonte: Ministerio de Medio Ambiente

○ 3.5.14.

Recollida de residuos domésticos e públicos 2003-04: distribución segundo tipo de residuo

	2003		2004		04/03	
	Residuos mezclados	Res. recollidos selectivamente	Residuos mezclados	Res. recollidos selectivamente	Residuos mezclados	Res. recollidos selectivamente
	(toneladas)				(%)	
Andalucía	4.886.765	180.195	3.964.509	1.423.154	-18,9	689,8
Aragón	690.868	32.403	722.497	258.918	4,6	699,1
Asturias	638.236	41.002	490.250	384.580	-23,2	838,0
Baleares	683.221	41.193	653.534	122.510	-4,3	197,4
Canarias	1.134.851	59.900	1.162.450	312.549	2,4	421,8
Cantabria	337.588	14.430	320.972	50.984	-4,9	253,3
Castela e León	1.252.855	50.906	1.056.966	821.846	-15,6	1514,4
Castela - A Mancha	953.850	52.866	957.783	119.237	0,4	125,5
Cataluña	4.080.480	245.458	2.885.321	731.841	-29,3	198,2
Comunidade Valenciana	2.492.910	109.964	2.427.975	399.808	-2,6	263,6
Extremadura	519.634	18.623	414.578	93.844	-20,2	403,9
Galicia	1.590.011	86.573	999.445	407.844	-37,1	371,1
Madrid	3.079.600	208.502	3.155.308	528.549	2,5	153,5
Murcia	643.860	36.795	555.738	156.373	-13,7	325,0
Navarra	314.183	21.988	312.832	63.978	-0,4	191,0
País Vasco	1.042.390	100.326	952.375	465.146	-8,6	363,6
A Ríoxa	171.431	11.485	109.484	28.602	-36,1	149,0
Ceuta e Melilla	71.174	4.519	65.598	15.764	-7,8	248,8
Total	24.583.907	1.317.128	21.207.615	6.385.527	-13,7	384,8

Fonte: INE, Encuesta sobre recogida y tratamiento de residuos urbanos

○ 3.5.15.

Residuos urbanos producidos nas CC.AA. 2003-04: distribución segundo tipo de residuo producido

	2003			2004			
	Domésticos	Papel e cartón	Vidrio	Domésticos	Papel e cartón	Vidrio	Envases mixtos
	(Kg. / hab. / ano)			(Kg. / hab. / ano)			
Andalucía	642	11,8	9,4	532	11,0	7,4	70,3
Aragón	562	14,2	9,9	594	15,8	10,6	16,5
Asturias	594	27,1	9,7	462	22,8	7,9	7,0
Baleares	721	24,4	18,5	721	25,7	19,9	37,3
Canarias	599	15,1	10,0	638	14,5	10,1	57,8
Cantabria	614	13,3	13,0	595	14,8	11,3	27,5
Castela e León	525	15,3	13,0	430	10,0	9,1	19,8
Castela - A Mancha	504	9,9	9,4	535	12,6	9,4	32,2
Cataluña	609	19,1	13,4	444	21,2	14,9	43,5
C. Valenciana	558	12,3	10,5	567	13,0	11,5	19,4
Extremadura	484	9,3	6,1	391	8,3	4,7	50,6
Galicia	578	15,7	12,9	370	14,0	7,0	76,8
Madrid	539	17,1	13,7	566	20,3	9,4	23,6
Murcia	507	13,7	9,3	451	13,6	8,4	48,2
Navarra	543	20,3	17,1	554	26,0	17,5	57,1
País Vasco	494	29,3	15,9	456	38,9	16,2	133,2
A Rioxa	597	16,0	16,5	388	21,2	18,4	33,0
Ceuta e Melilla	496	14,5	9,8	475	9,3	3,6	38,9
Total	576	15,2	11,8	491	16,3	10,2	45,2

Fonte: INE, Encuesta sobre recogida y tratamiento de residuos urbanos

○ 3.5.16.

Residuos sólidos

Ao longo do ano 2004 (último dato dispoñible) recolléronse en Galicia 1.407,3 miles de toneladas de residuos urbanos (selectivos e mesturados), o que representa un 5,1% do total estatal. Comparado co ano anterior, o **cadro 3.5.15.** indica unha caída do 16,1% no caso dos residuos urbanos recollidos en Galicia fronte á medra do 6,5% de media en España.

O volume de residuos mesturados descendeu na meirande parte das comunidades autónomas ao longo do ano 2004, acadando en Galicia as 999.445 de toneladas, un 37,1% menos que as recollidas no ano anterior (cae un 13,7% no conxunto do Estado). Pola contra, todas as CC.AA. experimentaron nese ano un fortísimo incremento do volume de residuos urbanos recollidos selectivamente, situándose esta taxa de crecemento en Galicia no 371,1% (384,8% en España).

Comparado co total estatal, Galicia recolleu o 4,7% dos residuos mesturados e o 6,4% dos recollidos selectivamente.

Atendendo ao tipo de residuo producido, o **cadro 3.5.16.** amosa que no caso dos residuos urbanos domésticos recolléronse en Galicia un total de 370 quilogramos por habitante, sendo de 76,8 quilogramos no caso dos envases mixtos e de 14,0 kg/hab. e 7,0 quilogramos por habitante, no do papel e cartón e do vidro. Segundo as estatísticas do INE, Galicia sitúase por riba da media estatal tanto no caso dos envases mixtos.

No concernente á xeración de residuos na industria galega, os **cadros 3.5.17. a 3.5.20.** reflicten que ao longo do ano 2004 (o derradeiro ano dispoñible) a industria xerou un total de 4.710,7 miles de toneladas, dos que o 91,4% (4.304,6 miles de toneladas), xeráronse nas industrias manufactureira, e un 5,1% (242,4 miles de toneladas) nas actividades da industria extractiva. No conxunto do Estado, as industrias extractivas xeraron o 50,7% dos residuos industriais, fronte ao 38,7% das industrias manufactureiras.

Destino de residuos urbanos mesturados e recollidos selectivamente 2004: distribución segundo tipo de residuo

	Galicia			España		
	Total	Xestionados mesma empresa	Xestionados por outra empresa	Total	Xestionados mesma empresa	Xestionados por outra empresa
		Tratamento	Verquido		Tratamento	Verquido
(en Tm.)						
Residuos mezclados	999.445	354.968	497.623	21.207.615	9.213.537	7.438.430
R. domésticos mezclados y públicos similares	940.008	344.983	486.924	20.179.268	9.121.575	7.087.458
R. domésticos voluminosos mezclados	59.437	9.985	10.699	1.028.347	91.962	350.972
Residuos recogidos selectivamente	407.844	192.082	23.356	6.385.527	2.181.700	791.379
Aceites minerales usados (non inclúe os alimentarios)	2.402	1.770	7	57.280	9.452	4.086
Medicamentos non utilizados	2.000	-	-	6.041	-	-
Residuos sanitarios e biolóxicos	22.400	-	-	380.016	-	-
Residuos metálicos	6.152	1.649	-	136.527	55.977	-
Vidrio	18.752	5.607	-	439.361	68.797	-
Papel e cartón	37.807	14.556	-	703.378	188.435	-
Caucho (neumáticos)	2.327	105	-	55.982	2.162	-
Plásticos (agás embalaxes)	7.627	3.211	-	105.714	63.042	-
Madera	3.105	292	739	102.069	30.136	26.323
Ropa e residuos téxtis	124	122	-	4.850	1.008	75
Vehículos desechados	-	-	-	-	-	-
Equipos eléctricos desechados (electrodomésticos.)	-	20	-	-	-	-
Residuos de pilas e acumuladores	729	276	-	12.954	103	101
Residuos Animais e vexetais	35.513	3.394	-	449.785	27.836	-
Envases mixtos e embalaxes mezclados	207.433	160.761	1.867	1.364.004	1.526.148	5.558
Lodos comúns (especificar)	-	-	-	125.626	125.626	101.515
Residuos da construción e demolición	54.389	218	20.668	1.721.940	78.726	-
Outros	176	101	75	103.195	23.954	53.962

Fonte: INE, Encuesta sobre recogida y tratamiento de residuos urbanos

3.5.17.

Residuos xerados nas industrias extractivas, manufactureiras e enerxéticas nas CC.AA. 2003-04: distribución segundo tipo de perigosidade

	2003		2004		04/03	
	Non perigosos	Perigosos	Non perigosos	Perigosos	Non perigosos	Perigosos
	(miles de toneladas)				(%)	
Andalucía	5.767,6	252,0	6.552,4	254,5	13,6	1,0
Aragón	914,0	30,4	4.793,0	71,1	424,4	134,0
Asturias	9.477,3	101,7	2.206,3	155,0	-76,7	52,5
Baleares	11,6	1,7	28,9	4,3	149,6	154,2
Canarias	137,1	8,1	106,8	9,6	-22,1	18,0
Cantabria	295,2	31,2	625,6	100,3	111,9	221,5
Castela e León	22.876,7	184,2	18.692,8	96,3	-18,3	-47,7
Castela - A Mancha	1.601,1	27,1	2.024,8	54,2	26,5	100,4
Cataluña	4.654,2	607,4	4.412,6	437,6	-5,2	-27,9
C. Valenciana	3.377,8	272,6	3.624,0	114,0	7,3	-58,2
Extremadura	50,1	1,1	349,2	17,5	596,7	1461,6
Galicia	3.521,7	70,9	4.565,7	145,0	29,6	104,5
Madrid	1.027,5	100,0	1.934,9	84,7	88,3	-15,3
Murcia	312,1	68,8	973,6	41,8	211,9	-39,2
Navarra	864,2	63,6	664,3	47,1	-23,1	-26,0
País Vasco	2.465,1	321,2	2.568,4	327,3	4,2	1,9
A Ríoxa	51,2	3,6	138,1	9,9	170,0	177,1
Total	57.404,6	2.145,4	54.261,5	1.970,4	-5,5	-8,2

Fonte: INE, Encuesta sobre generación de residuos en el sector industrial

○ 3.5.18.

Residuos xerados en Galicia e España 2004: distribución segundo tipo de residuo

	Galicia		España	
	Non perigosos	Perigosos	Non perigosos	Perigosos
	(en toneladas)			
Resíduos químicos (1)	399	6.369	73.082	463.917
Aceites usados	-	4.234	-	109.517
Resíduos preparados químicos	1.256	2.778	106.674	241.473
Outros residuos químicos	69.448	87.342	1.550.663	552.477
Resíduos sanitarios e biolóxicos	110	7.616	12.996	63.128
Resíduos metálicos	199.581	4.666	4.204.864	85.519
Resíduos de vidro	2.173	24	529.572	2.328
Resíduos de papel e cartón	112.150	-	1.193.954	-
Resíduos de caucho	264	-	52.168	-
Resíduos de plástico	16.802	6	312.627	2.107
Resíduos de madeira	102.215	-	790.348	29
Resíduos téxtis	2.688	-	126.578	-
Resíduos que conteñen PCB	-	107	-	1.996
Resíduos desechados	159	306	5.795	21.371
Resíduos animais e vexetais	60.212	-	2.247.995	-
Resíduos correntes misturados	40.680	6.918	1.745.433	40.751
Lodos comúns	59.578	-	2.557.765	-
Resíduos minerais e da construción (2)	3.657.488	8.643	31.185.187	105.849
Resíduos da combustión	237.336	15.981	7.292.301	276.108
Resíduos solidificados e vitrificados	3.164	1	273.460	3.790
Cantidade de residuos xerados	4.565.703	144.991	54.261.462	1.970.360

(1) non inclúe os aceites usados

(2) non inclúe os residuos da combustión

Fonte: INE, Encuesta sobre generación de residuos en el sector industrial

○ 3.5.19.

Residuos xerados nas industrias extractivas, manufactureiras e enerxéticas en Galicia e España 2003-04: distribución segundo actividade económica e tipo de perigosidade

2004

	Galicia		España		Galicia/España	
	Non perigosos	Perigosos	Non perigosos	Perigosos	Non perigosos	Perigosos
(toneladas)						
Industrias extractivas	241.999	363	21.765.592	12.765	1,1	2,8
Industria manufactureira	4.160.445	144.172	26.591.626	1.918.875	15,6	7,5
Productos alimenticios, bebidas e tabaco	-	-	5.977.890	106.822	-	-
Industrias do téxtil, da confección	-	-	219.011	6.916	-	-
Industria do coiro e do calzado	-	-	108.079	1.891	-	-
Industrias da madeira e cortiza	-	-	355.705	7.608	-	-
Industrias do papel, edición e artes gráficas	-	-	2.111.005	24.106	-	-
Refino do petróleo e trat. Residuos nucleares	-	-	61.360	50.632	-	-
Industria química	-	-	4.192.504	372.627	-	-
Industria de transformación do caucho e mat. Plásticas	-	-	245.060	20.477	-	-
Industrias doutros produtos minerais non metálicos	-	-	4.185.983	156.747	-	-
Metalurxia e outros produtos metálicos	-	-	7.220.914	931.395	-	-
Industria da construción de maquinaria e equipo mecán	-	-	238.315	43.358	-	-
Industria de material e equipo eléctrico, electrónico e ópt	-	-	161.474	42.660	-	-
Fabricación de material de transporte	-	-	1.238.123	140.296	-	-
Resto das actividades manufactureiras	-	-	276.203	13.340	-	-
Producción e distribución de enerxía eléctrica	163.259	453	5.904.244	38.721	2,8	1,2
Total	4.565.703	144.988	54.261.462	1.970.361	8,4	7,4

2003

	Galicia		España		Galicia/España	
	Non perigosos	Perigosos	Non perigosos	Perigosos	Non perigosos	Perigosos
(toneladas)						
Industrias extractivas	596.019	413	30.838.995	113.874	1,9	0,4
Industria manufactureira	2.923.144	69.304	24.471.874	2.005.832	11,9	3,5
Productos alimenticios, bebidas e tabaco	-	-	4.768.866	75.436	-	-
Industrias do téxtil, da confección	-	-	196.539	105.799	-	-
Industria do coiro e do calzado	-	-	72.194	1.393	-	-
Industrias da madeira e cortiza	-	-	605.299	6.415	-	-
Industrias do papel, edición e artes gráficas	-	-	2.063.720	135.303	-	-
Refino do petróleo e trat. Residuos nucleares	-	-	122.816	62.300	-	-
Industria química	-	-	3.350.371	422.159	-	-
Industria de transformación do caucho e mat. Plásticas	-	-	265.001	48.403	-	-
Industrias doutros produtos minerais non metálicos	-	-	5.174.680	149.007	-	-
Metalurxia e outros produtos metálicos	-	-	5.673.744	753.962	-	-
Industria da construción de maquinaria e equipo mecán	-	-	295.465	16.525	-	-
Industria de material e equipo eléctrico, electrónico e ópt	-	-	144.896	38.834	-	-
Fabricación de material de transporte	-	-	1.497.855	169.995	-	-
Resto das actividades manufactureiras	-	-	240.428	20.302	-	-
Producción e distribución de enerxía eléctrica	2.575	1.182	2.093.688	25.706	0,1	4,6
Total	3.521.738	70.899	57.404.557	2.145.412	6,1	3,3

Fonte: INE, Encuesta sobre generación de residuos en el sector industrial

○ 3.5.20.

Dos 4.710,7 miles de toneladas de residuos xerados ao longo de 2004 (o 8,4% das toneladas recollidas de media en España), un total de 4.565,7 miles de toneladas teñen a consideración de non perigosos (o 8,4% dos residuos “non perigosos” do conxunto do Estado) e os restantes 145,0 miles de toneladas se clasifican como “perigosos” (o 7,4% dos residuos estatais). Comparado co ano anterior, e a diferenza do acontecido no conxunto do Estado, Galicia experimentou unha importante medra tanto dos residuos perigosos como dos non perigosos: 104,5% e 29,6%, respectivamente.

Ao igual que no ano anterior, o maior volume de residuos non perigosos xerados corresponde aos residuos minerais e da construción, con 3.657,5 miles de toneladas (o 80,1% do total de residuos non perigosos en Galicia). Séguenlle en importancia, no que ao volume se refire, os residuos da combustión, con 237,3 miles de toneladas (o 5,2%). Pola contra, no caso dos residuos perigosos, salientan os residuos de procesos químicos, que en conxunto, xeraron un total de 87,3 miles de toneladas (o 60,2% dos residuos perigosos).

3.2.

Agricultura ecolóxica

Este indicador pretende reflectir as produción ecolóxicas certificadas, e recolle aqueles sistemas de produción, transformación e comercialización de alimentos certificados como tais.

A superficie ecolóxica total ascendeu en Galicia a 28.931,9 hectáreas, 12.673,3 hectáreas máis que no ano anterior, das que practicamente a metade están situadas na provincia de Ourense (14.063 ha). Séguelle en importancia Lugo, con 11.490,3 hectáreas, acollendo entre estas dúas provincias o 88,3% da superficie ecolóxica galega.

Efectos da contaminación ambiental sobre a saúde

A importancia dun apartado dedicado aos efectos da contaminación ambiental radica en que esta é responsable de enfermidades coma as afeccións respiratorias ou a toxicidade relacionada coa calidade da auga.

Relacionado coas enfermidades provocadas pola contaminación atmosférica, cómpre facer referencia ao nivel de pole no aire, segundo causante de alerxias que afectan ao aparato respiratorio. Segundo os datos da Rede galega de aerobioloxía, en 2006 houbo un total de 97.322 grans de pole por metro cúbico de aire, sendo os captadores máis importantes en canto ao volume de grans por metro cúbico, Vigo e Ourense, con 34.407 e 34.083 grans/m³, respectivamente. No que ás especies se refire, destacan pola súa presenza, o bidueiro, as gramíneas, o piñeiro e as estrugas.

No que ás enfermidades de transmisión hídrica, os datos recollidos no **cadro 3.3.4.** [*Enfermidades de declaración obrigatoria 2005-06*] amosan unha nova caída do número de casos febre tifoidea e paratifoidea, que se sitúa nos 2 casos por cada 1.000.000 habitantes, cando en 2005 esta taxa era de 4 casos. Pola contra, esta taxa medra no caso de disentería bacilar, que acada os tres casos por millón de habitantes (1 caso no ano 2005).

3.6.

outros indicadores debenestar social

Tras analizar nos capítulos anteriores a cobertura e o financiamento das prestacións sociais e sanitarias, a educación e o medio ambiente, o obxectivo deste capítulo é analizar diferentes indicadores de benestar social que determinan outros aspectos da calidade de vida. Os tres ámbitos considerados para a súa avaliación son o consumo, a vivenda, a cultura e o ocio.

Consumo

Esta análise do consumo está dividida en dous grandes apartados nos que se estudan, por unha banda, a renda familiar bruta dispoñible, a partir dos datos facilitados polo Funcas, e pola outra, os datos da protección ao consumidor, tomando como indicadores o número de consultas e reclamacións atendidas no Instituto Galego de Consumo (IGC), e a actividade dos colexios arbitrais da Xunta de Galicia.

•Renda familiar bruta dispoñible

O comportamento do consumo privado está ligado á evolución da renda familiar bruta dispoñible, que indica o poder de compra das familias. No ano 2006, esta variable ascendeu en Galicia a 38.687,3 millóns de euros, un 7,5% máis que no ano anterior, o que representa o 5,5% da renda familiar bruta dispoñible no conxunto do Estado.

En termos relativos, a renda familiar bruta (en poder de compra) por habitante acadou en Galicia no último ano os 11.004 euros, 368 euros máis que no ano 2000. Comparado coa media española, o **cadro 1.6.3. [Renda familiar bruta en poder de compra nas CC.AA. 2000-06]** reflicte que a renda familiar galega representa o 89,2% do seu valor medio (España = 100), o que supón unha medra de seis décimas en relación á situación de 2000.

•Protección ao consumidor

O volume total de consultas atendidas polo Instituto Galego de Consumo (IGC) ao longo do ano 2006 medrou un 31,6% respecto ao ano anterior, acadando as 26.966 consultas. O número de reclamacións medrou dun xeito máis moderado, un 11,1%, situándose nas 15.730 reclamacións.

A telefonía (móbil, fixa e internet) segue sendo a actividade con maior número de solicitudes de información e reclamacións atendidas, ao acoller máis da quinta parte das consultas e reclamacións. No caso das solicitudes de información, séguelle en importancia, ao igual que en

Indicadores da vivenda en Galicia e España 2005-06

	2005		2006	
	Galicia	España	Galicia	España
Estimación parque de vivendas	1.437.554	23.210.317	1.470.805	23.859.024
Vivenda principal	970.605	15.884.170	981.733	16.353.723
Propiedade	854.927	13.807.132	866.055	14.273.883
Aluguer	93.922	1.787.140	94.543	1.799.455
Cesión	21.756	289.898	21.135	280.385
Vivenda non principal	466.949	7.326.147	489.072	7.505.301
Construción de vivendas libres				
Vivendas iniciadas	35.739	635.608	38.246	664.924
Variación interanual (%)	15,2	2,3	7,0	4,6
Vivendas terminadas	29.448	528.754	29.998	597.632
Variación interanual (%)	0,4	3,8	1,9	13,0
Const. vivendas protexidas				
Total vivendas protexidas iniciadas	2.666	80.427	4.241	95.255
Variación interanual (%)	-31,6	15,3	59,1	18,4
Total vivendas protexidas terminadas	3.050	61.877	3.292	60.358
Variación interanual (%)	-6,9	11,2	7,9	-2,5
Prezo medio da vivenda libre (€/m ²)	1.210,20	1.761,00	1.394,98	1.944,28
Variación interanual (%)	14,5	14,0	15,3	10,4
Prezo medio da vivenda protexida (€/m ²)	845,15	926,40	936,10	997,23
Variación interanual (%)	1,3	7,3	10,8	7,6

Fonte: Ministerio de Vivienda

3.6.1.

2005, as correspondentes á vivenda, con 2.498 consultas (9,3%) e venda e reparacións de automóbil, con 1.784 consultas (6,6%). No concernente ao número de reclamacións, tralas queixas de telefonía, con 3.600 reclamacións (o 22,9% do total), sitúanse os servizos de venda e reparacións de automóviles, con 1.243 reclamacións (o 7,9%) e o transporte aéreo, con 1.119 queixas (7,1%).

A diferenza do acontecido coas consultas e reclamacións, o maior número de actuacións de inspección realizáronse no caso dos produtos industriais. Das 42.717 actuacións desenvolvidas, un 37,2% máis que no exercicio anterior, o 84% corresponde a produtos industriais.

O IGC incluíu na rede de alerta un total de 56 produtos que supuñan risco grave para o consumidor (o 11,5% dos produtos incorporados en 2006 á rede estatal), dos que 26 corresponden a produtos de material eléctrico e 23 a xoguetes. No ano anterior, o número de produtos incluídos foi de 18 (o 4,3% dos produtos en España).

Derivado dos produtos incluídos na rede de alerta, os servizos de inspección do IGC realizaron un total de 37.700 actuacións (o 88,3% das realizadas polos servizos de inspección e un 43,7% máis que en 2005) encamiñadas á localización, intervención cautelar e/ou retirada dos produtos do mercado nos supostos nos que existía ou se prevía un risco para a saúde ou seguridade dos usuarios.

No que a vía arbitral como sistema de resolución de conflitos se refire, ao longo do ano 2006 rexistrouse unha medra do 14,5% no número de solicitudes arbitrais presentadas ante a Xunta Arbitral de Consumo de Galicia. Das 6.287 solicitudes presentadas, 1.397 (o 22,2%), tiveron que ser arquivadas debido á non aceptación da vía por parte do empresario, e 202 arquiváronse por outras causas. Os colexios arbitrais resolveron por mediación, ao longo do ano 2006, un total de 1.001 reclamacións (2.251 reclamacións en 2005).

As actividades máis importantes, en canto ao número de solicitudes presentadas se refire, foron as da telefonía, con 3.095, e as de aparellos electrónicos, con 387 solicitudes. En termos relativos, a telefonía acolle o 49,2% das solicitudes presentadas fronte ao 6,2% das actividades de aparellos electrónicos.

Os diferentes colexios arbitrais ditaron en 2006 un total de 2.169 laudos. O período medio de resolución, o 23,9% dos laudos ditáronse nun prazo inferior a un mes e un 62,1%, entre un e dous meses. Tan só un 0,1% dos laudos presentou unha resolución superior aos catro meses.

Hipotecas de viviendas urbanas en Galicia e España 2005-06: viviendas constituídas e importe medio

	Hipotecas constituídas			Importe medio		
	2005	2006	06/05	2005	2006	06/05
(en miles de €)						
Galicia	44.156	42.921	-2,8	99,5	111,6	12,2
A Coruña	18.728	18.304	-2,3	100,1	110,0	9,9
Lugo	4.632	3.228	-30,3	78,4	89,0	13,5
Ourense	3.620	4.314	19,2	93,4	101,0	8,1
Pontevedra	17.176	17.075	-0,6	105,9	121,0	14,3
España	1.232.973	1.324.522	7,4	124,5	140,0	12,4
Galicia / España	3,6	3,2		79,9	79,7	

Fonte: Fundación Caixagalicia, A economía galega. Informe 2006

○ 3.6.2.

Accesibilidade á vivenda en Galicia e España 2005-06

	2005		2006	
	Galicia	España	Galicia	España
Anos de salario necesarios para a compra dunha vivenda	7,7	9,4	8,6	10,1
Proporción de renda familiar que hai que pagar por un crédito de 25 anos				(%)
Un salario	36,3	44,6	44,6	52,7
Salario ponderado	22,7	29,7	27,9	35,1

Fonte: Fundación Caixagalicia, A economía galega. Informe 2006

○ 3.6.3.

Vivenda

Tendo en conta que o [capítulo 1.2 Producción](#) ten un apartado dedicado á construción, onde se analizan os aspectos da oferta de vivenda en Galicia, neste capítulo faise especial mención aos principais indicadores da demanda de vivendas.

A modo de síntese pódese salientar que a actividade no mercado de vivenda volveu a experimentar un crecemento no ano 2006. O número de vivendas iniciadas en Galicia rexistrou unha medra do 10,6% respecto ao acontecido no ano anterior (case catro puntos porcentuais e medio por riba da media española), situándose nas 42.487 vivendas. Este maior crecemento en relación ao conxunto do Estado ven motivado tanto polo incremento do número de vivendas libres como protexidas, xa que en ambos os dous casos, **cadro 3.6.1.**, a súa taxa de crecemento é superior á estatal.

Pola contra, o número de vivendas rematadas en Galicia presenta no último ano unha medra do 2,4% en relación ao ano 2005, moi por baixo da media estatal, que se sitúa no 11,4%. A pesar deste forte diferencial cómpre salientar que no último ano o número de vivendas de protección oficial rematadas en Galicia medrou un 7,9%, descendendo un 2,5% en España. No ano 2006 termináronse en Galicia un total de 32.090 vivendas, o 5,1% das rematadas en España.

Centrándose nos principais **indicadores da demanda** de vivenda en Galicia, **cadro 3.6.2.**, o encarecemento do crédito hipotecario reflectiuse nun novo descenso do número de hipotecas constituídas. Mentres que no conxunto do Estado o número de hipotecas medrou un 7,4% en relación ao ano 2005, en Galicia, tras unha caída do 2,8% en relación ao ano precedente, constituíronse un total de 42.921 hipotecas sobre vivendas en leiras urbanas, o 3,2% do total estatal.

Tan só a provincia de Ourense experimentou unha medra do número de hipotecas constituídas, cun 19,2% máis que no ano anterior, rexistrándose os maiores descensos en Lugo, cunha caída do 30,3%. En A Coruña, esta caída foi do 2,3% en tanto que en Pontevedra, foi do 0,6%.

O importe medio da hipoteca en Galicia ascendeu no último ano a 111.600 euros, o que

3.6.

3

Produción editorial nas CC.AA. 2005-06: títulos e exemplares

	Total		Exemplares (1)		Libros		Folleto		Exemplares (1)	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Andalucía	5.091	5.641	6.441	7.904	4.542	5.084	549	557	970	1.272
Aragón	1.633	1.468	5.127	4.221	1.364	1.209	269	259	669	643
Asturias	1.105	1.110	2.618	2.812	891	865	214	245	294	520
Baleares	789	1.081	1.178	1.662	611	900	178	181	242	294
Canarias	955	1.050	1.036	1.115	836	945	119	105	195	129
Cantabria	440	474	653	842	355	414	85	60	83	118
Castela e León	2.717	2.725	7.020	6.160	2.283	2.378	434	347	2.638	1.428
Castela - A Mancha	849	783	1.180	1.107	721	698	128	85	192	115
Cataluña	17.899	18.384	100.244	105.689	15.150	15.676	2.749	2.708	21.010	22.470
C. Valenciana	3.536	3.696	4.874	5.705	2.929	3.085	607	611	781	761
Extremadura	527	490	492	485	449	447	78	43	69	48
Galicia	2.014	2.444	3.690	4.502	1.659	2.046	355	398	498	647
Madrid	21.763	22.629	133.931	101.468	17.794	19.316	3.969	3.313	11.057	9.402
Murcia	565	630	466	634	453	547	112	83	103	73
Navarra	1.020	1.107	6.194	5.608	922	1.026	98	81	3.501	200
País Vasco	2.460	2.360	5.613	5.573	2.039	1.920	421	440	1.220	1.117
Rioxa	162	169	219	214	142	151	20	18	46	24
Ceuta e Melilla	26	29	29	20	15	28	11	1	11	-
Total	63.551	66.270	281.005	255.721	53.155	56.735	10.396	9.535	43.579	39.261

(1) exemplares en miles

Fonte: INE. Estadística de la producción editorial de libros

Producción editorial 2005-06: distribución segundo o idioma da publicación

	Títulos publicados			Nº de exemplares		
	2005	2006	06/05 (%)	2005 (miles)	2006	06/05 (%)
Castelán	49.566	51.858	4,6	238.053	213.154	-10,5
Catalán, valenciano e balear	7.058	7.079	0,3	18.783	19.758	5,2
Galego	1.165	1.406	20,7	2.638	3.243	22,9
Euskera	909	962	5,8	1.816	2.204	21,4
Dous ou máis idiomas nacionais	-	663	-	-	1.602	-
Outros idiomas ou dialectos nacionais	120	109	-9,2	87	78	-10,3
Alemán	137	131	-4,4	668	524	-21,6
Francés	355	313	-11,8	2.520	2.553	1,3
Inglés	1.193	1.178	-1,3	3.986	3.542	-11,1
Outros idiomas estranxeiros	800	937	17,1	7.678	5.099	-33,6
En dous ou máis idiomas	2.248	1.634	-27,3	4.777	3.962	-17,1
Total títulos publicados	63.551	67.113	5,6	281.006	260.246	-7,4

Fonte: INE, Estadística de la producción editorial de libros

3.6.5.

supuxo un incremento do 12,1% en relación ao ano anterior. Os datos do INE reflicten un menor aumento que o rexistrado de media en España, onde tras un crecemento do 12,6%, a hipoteca media ascende a 140.000 euros.

Os maiores incrementos rexistráronse en Pontevedra e Lugo, con taxas en torno ao 14%, mentres que Ourense presenta o menor incremento, cun 7,7%, e en A Coruña o importe medio medrou un 9,6% en relación ao ano precedente.

Fronte a este menor crecemento dos prezos en Galicia reflectido polo INE, os datos do Ministerio de Vivenda indican que a vivenda galega caracterizouse polo seu maior carácter inflacionista, converténdose nunha das comunidades autónomas con maior encarecemento. No ano 2006, o prezo medio da vivenda libre medrou un 15,3% en relación ao ano 2005, sendo esta taxa de variación interanual do 10,8% no caso da vivenda protexida. No conxunto do Estado estas porcentaxes situáronse no 10,4% e 7,6%, respectivamente.

Este incremento dos prezos reflectidos polo Ministerio provocan tanto o deterioro das posibilidades de acceso a unha vivenda en propiedade como unha redución da vantaxe de accesibilidade existente en Galicia en relación á media estatal.

Dunha banda, o custo dunha vivenda de 100 metros cadrados para unha familia media galega supón, en 2006, oito anos e medio o seu salario bruto. A pesar de que esta ratio é inferior ao rexistrado no conxunto do Estado (10,1 anos), a maior inflación da vivenda galega fai que estas diferenzas se reduzan nos últimos anos.

Doutra, como indican os datos do **cadro 3.6.3.** o devandito encarecemento provocou que para unha familia media perceptora dun só salario, o pago das cotas da hipoteca significa unha carga do 44,6% dos seus salarios brutos, oito puntos menos que no conxunto do Estado. Se se corrixen os ingresos pola media de salarios percibidos pola unidade familiar, estas porcentaxes serían do 27,9% en Galicia e do 35,1%, en España.

Cultura e ocio

A produción editorial total en Galicia no ano 2006 ascendeu a 2.444 títulos, un 21,4% máis que no ano anterior, sendo a súa tirada media de 1.842 exemplares por título, fronte ós 1.842 exemplares do ano 2005. Comparado co total estatal, Galicia acolleu no último ano o 3,7% dos títulos publicados, medio punto porcentual menos que no ano precedente, e o 1,8% do total de exemplares (1,3% en 2005).

A diferenza do rexistrado en 2005, ao longo do ano 2006 a produción editorial en galego

Nº de títulos e exemplares traducidos 2005-06: distribución segundo idioma orixinal

	Títulos			Exemplares		
	2005	2006	06/05	2005	2006	06/05
			(%)	(miles)		(%)
Castelán	935	1.021	9,2	3.303	3.086	-6,6
Catalán, valenciano e balear	350	249	-28,9	847	846	-0,1
Galego	63	46	-27,0	190	241	26,8
Euskera	66	31	-53,0	160	133	-16,9
Dous ou máis idiomas nacionais		15			26	
Outros idiomas ou dialectos nacionais	3	4	33,3	9	11	22,2
Alemán	801	696	-13,1	4.551	4.891	7,5
Francés	1.363	1.125	-17,5	17.057	5.733	-66,4
Inglés	5.943	6.321	6,4	44.743	46.802	4,6
Outros idiomas estranxeiros	1.367	1.286	-5,9	7.232	8.392	16,0
En dous ou máis idiomas	97	83	-14,4	204	1.457	614,2
Total títulos publicados	10.988	11.595	5,5	78.296	74.868	-4,4

Fonte: INE, Estadística de la producción editorial de libros

○ 3.6.6.

Penetración dos medios de comunicación nas CC.AA. 2006

	Diarios	Suplementos	Revistas	Radio (1)	Televisión (1)	Cine (2)	Internet (3)
	(%)						
Andalucía	33,1	13,0	41,6	52,7	91,8	4,6	17,8
Aragón	46,6	33,5	52,3	58,8	90,5	4,6	23,2
Asturias	59,4	42,0	54,3	60,0	89,1	4,9	24,4
Baleares	48,6	26,0	56,2	52,6	84,4	6,1	24,4
Canarias	40,5	22,5	56,7	52,5	84,9	6,1	25,8
Cantabria	47,1	41,2	38,1	59,4	86,1	6,3	20,0
Castela e León	43,9	30,2	49,9	60,9	89,3	5,9	18,9
Castela-A Mancha	27,5	18,2	46,4	51,8	90,4	4,9	17,5
Cataluña	45,6	24,1	51,0	55,1	87,7	7,9	27,8
C.Valenciana	32,8	18,1	45,8	55,4	87,9	6,1	19,5
Extremadura	30,0	11,1	35,9	44,4	93,3	3,1	10,2
Galicia	52,1	34,4	49,2	55,8	87,9	4,5	18,2
Madrid	45,2	32,1	51,5	61,3	86,9	7,3	28,3
Murcia	31,8	17,9	40,8	53,9	86,8	5,9	17,1
Navarra	61,5	45,6	47,1	59,0	87,2	8,0	21,2
País Vasco	57,4	47,9	43,0	62,2	87,9	5,5	26,4
A Ríoxa	46,4	34,5	53,7	59,4	88,2	13,6	18,9
Total	41,8	25,4	47,7	56,1	88,6	6,0	22,2

(1) audiencia acumulada diaria

(2) polo menos unha vez na última semana

(3) usuarios no último mes

Fonte: Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación

○ 3.6.7.

medrou de xeito considerable (20,7% en relación aos publicados no ano anterior), acadando os 1.406 títulos (o 2,1% dos títulos publicados no conxunto do Estado). Este incremento leva asociado un incremento do 22,9% no número de exemplares no idioma galego, que se sitúan nos 3.243 miles de exemplares (o 1,2% do conxunto do Estado). Da produción editorial total en España (67.113 títulos publicados), o **cadro 3.6.5.** reflicte que se editan en castelán o 77,3% dos títulos, un 10,5% en catalán, valenciano e balear e un 1,4% en euskera.

No último ano descendeu o número de títulos e exemplares traducidos do galego. En 2006 traducíronse un total 46 libros (17 menos que no ano anterior), sendo o número de exemplares de 241 miles (190 miles de exemplares en 2005).

Respecto á prensa escrita, os dous principais xornais galegos volven a presentar unha lixeira caída da súa tirada e difusión. Dunha banda, La Voz de Galicia, principal xornal galego pola súa tirada (118.209 exemplares diarios) e difusión (103.112 exemplares), é o oitavo diario de información xeral en importancia a nivel estatal. Séguelle en importancia Faro de Vigo, cunha tirada de 48.448 exemplares e unha difusión de 41.044 exemplares (fonte: OJD).

Consumo diario de radio e televisión nas CC.AA. 2004-06

	2004		2005		2006	
	Radio	Televisión	Radio	Televisión	Radio	Televisión
(media de minutos sobre o total da poboación)						
Andalucía	111	261	100	244	103	248
Aragón	116	229	111	225	130	228
Asturias	122	250	109	221	115	235
Baleares	131	239	103	236	112	208
Canarias	111	213	107	207	104	196
Cantabria	132	220	133	202	116	194
Castela e León	119	248	115	223	116	216
Castela - A Mancha	98	246	114	247	114	259
Cataluña	112	228	110	219	110	221
C. Valenciana	116	250	113	222	113	224
Extremadura	93	260	99	247	87	238
Galicia	103	215	89	190	100	194
Madrid	121	234	123	213	129	215
Murcia	117	227	101	196	96	193
Navarra	119	246	117	195	118	226
País Vasco	135	221	122	208	113	196
A Ríoxa	117	231	131	230	124	207
Total	115	239	110	222	112	222

Fonte: Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación

○ 3.6.8.

No caso dos medios de comunicación escritos, diarios, suplementos e revistas, Galicia presenta un maior grao de penetración que no conxunto do Estado. O **cadro 3.6.7.** reflicte que Galicia é a cuarta comunidade con maior penetración no caso dos diarios e a sexta no caso dos suplementos, mentres que ocuparía o noveno lugar no que ás revistas se refire.

• Os medios audiovisuais

Ao longo do ano 2006 medra a porcentaxe de persoas que asistira ao cine polo menos unha vez na semana antes da enquisa, que se sitúa en Galicia no 4,5% (4,3% no ano anterior), punto e medio por baixo da media estatal. Comparado coas outras comunidades autónomas, Galicia segue presentando un dos graos de penetración máis baixos, tan só superior ao rexistrado Extremadura (3,1%).

En relación á **radio** e a **televisión**, en 2006 medra a audiencia acumulada diaria en Galicia, que se sitúa no 55,8% e o 87,9%, respectivamente (52,2% e 87,6% no ano anterior). Os datos recollidos no devandito **cadro 3.6.7.** amosan que Galicia é a novena CC.AA. con maior audiencia acumulada de radio en 2006, e a oitava no caso da televisión.

O consumo medio diario de radio da poboación galega aumenta no último ano, para acadar os 100 minutos (89 minutos no ano anterior) fronte aos 112 minutos de media do conxunto estatal. Comparado coas outras comunidades, tan só Extremadura, con 87 minutos, e Murcia, con 96 minutos, presentan un consumo inferior ao galego.

No caso da televisión, o consumo medio diario ascende ata os 194 minutos (190 minutos no ano precedente) fronte aos 222 minutos de media en España. Comparado co resto das comunidades autónomas, Galicia é segunda comunidade con menor consumo tras o País Vasco, con 196 minutos.

Finalmente, hai que facer mención ao uso de **internet** en Galicia. O grao de penetración en Galicia deste medio de comunicación -medido como a porcentaxe de usuarios no último mes antes da enquisa- sitúase no ano 2006 ata os 31,2% (25,1% no ano anterior). No conxunto do Estado, por contra, medra a porcentaxe de persoas maiores de catorce anos que usou internet nos últimos 30 días ata o 37,5% (34,4% en 2005). En relación ás outras CC.AA., Galicia sitúase tan só por diante de Castela-A Mancha e Extremadura. ■

4

desenvolvimento regional

4

O obxectivo deste último capítulo é analizar dous dos principais factores que condicionan ou inciden na mellora da produtividade do tecido produtivo galego: as infraestruturas “físicas” e a I+D+i e a transferencia de tecnoloxía.

En primeiro lugar preséntase a situación das infraestruturas de transporte e comunicación, xa que estas teñen un forte impacto sobre o desenvolvemento económico ao permitir, entre outros aspectos, acercar mellor e máis rapidamente os produtores aos consumidores, captar investimentos e mellorar o acceso a mercados exteriores.

Ao longo do período 2003-2006 o investimento público real territorializado ascendeu en Galicia a 8.280,7 millóns de euros, o 6,8% do investimento total territorializado en España, dos que a C.A. foi o principal axente investidor, con 4.151,2 millóns de euros (o 8,8% do investido polas CC.AA.). O Estado investiu en Galicia un total de 2.207,2 millóns de euros, o 8,6% do realizado pola Administración Central (total rexionalizable).

No eido do solo industrial e empresarial cómpre destacar a posta en marcha do Programa Galiza suma de promoción e creación de solo empresarial galego. Este programa é unha proposta para deseñar a estratexia de solo empresarial de Galicia e se traduce nun investimento estimado de mil millóns de euros nos vindeiros oito anos e en máis de 27 millóns de metros cadrados en solo empresarial. O seu obxectivo central é a creación de solo empresarial de carácter estratéxico, entendido este como “centros de empresas, espazos de innovación e desenvolvemento tecnolóxico e puntos de formación e coñecemento”.

No que atinxe á realidade actual do I+D en Galicia, a segunda parte deste capí-

tulo reflicte, xunto ao marcado “carácter público” da actividade investigadora, que a intensidade de gasto en I+D na comunidade galega segue sendo insuficiente en relación á media española e europea, e está moi lonxe do esforzo investidor do obxectivo comunitario do 3,0% a acadar en 2010. Galicia inviste nesta actividades o 0,88% do seu PIB, sendo esta ratio do 1,13% en España e do 1,85% no conxunto da UE.

Esta debilidade amósase tamén no caso da capacidade innovadora, onde o número de solicitudes de invencións (patentes e modelos de utilidade) descendeu lixeiramente ao longo do último ano. O seu peso relativo no total estatal segue sendo baixo, sobre todo se se ten en conta a importancia relativa galega en termos de poboación ou de actividade económica.

Co obxectivo de impulsar o sistema de I+D en Galicia e a mellora competitiva do sistema produtivo galego, en decembro do ano 2006 aprobouse formalmente o terceiro Plan Galego de I+D, cunha vixencia temporal entre o anos 2006 e 2010, polo que os investimentos realizados para estas actividades partiron dunha prórroga do Plan anterior.

4.1.

infraestruturas

As infraestruturas de transporte e comunicacións xogan un papel fundamental como elemento vertebrador do territorio e impulsor de dinámicas de desenvolvemento da actividade económica. Non só permiten formalizar corredores de transporte e unha mellor e máis rápida conexión coas distintas áreas e centro de decisión, senón tamén inciden, en maior ou menor medida, na ordenación do territorio, na relocalización empresarial, na captación de investimentos, no fortalecemento do tecido produtivo xa instalado ou na xeración de tecido produtivo ex-novo.

O investimento público total real territorializado en Galicia en 2006 ascendeu a 2.431,3 millóns de euros, o 6,5% do investimento no conxunto do Estado. O **cadro 4.1.1.** indica que o axente investidor máis importante foi a C.A., con 1.206,2 millóns de euros (o 8,7% do total investido polas administracións autonómicas), seguido polo Estado, con 726,4 millóns de euros (o 7,4%). Se consideramos o período 2003-2006, o investimento real ascendeu a 8.280,7 millóns de euros, o 6,3% do investimento en España, dos que 4.151,2 millóns corresponden á C.A. (8,8% da media española) e 2.207,2 aos investimentos do Estado en Galicia (o 6,4%).

Infraestruturas de transporte terrestre

Respecto ás infraestruturas terrestres por estradas, os datos do Anuario Estatístico do Ministerio de Fomento reflicten que a rede de estradas de Galicia está composta por 79.181 quilómetros, dos que 61.756 quilómetros corresponden á rede viaria municipal, 15.158 km. están a cargo da Entes Territoriais e 2.267 km. a cargo do Estado.

Do total de quilómetros a cargo do Estado, o **cadro 4.1.2.** reflicte que o 32,7% (741 quilómetros) corresponden a autoestradas, autovías e estradas de dobre calzada, en tanto que dos quilómetros a cargo dos Entes Territoriais, o 65,1% dos mesmos, 9.868 quilómetros, están a cargo das Deputacións provinciais, e 5.290 km están a cargo da Comunidade Autónoma.

En relación ao **investimento medio** na rede de estradas do Estado, comunidades autónomas, deputacións e millóns no período 2001-05, o **cadro 4.1.4.** amosa que Galicia é a novena comunidade autónoma na que menos se inviste por habitante, con 149,2 miles de euros por cada 1.000 habitantes, por detrás de Madrid (25,2 miles de euros por cada mil habitantes), Baleares (51,2), Murcia (66,4), Canarias (82,6), a C. Valenciana (85,3), Cataluña (91,3), Andalucía (120,4) e Castela-A Mancha (138,6 miles de euros por cada mil habitantes). En termos de investimento por quilómetro de rede, o investimento en Galicia ascendeu, no mesmo período de tempo, a 23,6 miles de euros, sendo a cuarta comunidade na que menos se inviste, por diante de Castela-A Mancha (18,3 miles de euros), Castela e León (20,7) e Baleares (23,4 miles de euros).

Investimento público real territorializado nas CC.AA. segundo axentes das administracións públicas 2006 ⁽¹⁾: presupostos iniciais

	2006					2003-2006				
	Entidades locais (2)		C.A.	Estado (3)	Total	Entidades locais (2)		C.A.	Estado (3)	Total
	Concellos	Deputacións	(en millóns de €)			Concellos	Deputacións	(en millóns de €)		
Andalucía	2.229,0	302,6	2.469,2	1.221,6	6.222,3	7.376,1	1.098,6	7.738,9	4.276,5	20.490,1
Aragón	525,2	59,4	514,4	556,3	1.655,4	1.841,9	211,1	1.516,7	2.186,7	5.756,4
Asturias	192,5	-	567,9	390,3	1.150,7	785,8	-	2.070,9	1.477,2	4.333,9
Baleares	200,7	73,3	275,8	58,6	608,4	680,9	254,2	1.071,7	376,0	2.362,9
Canarias	323,4	316,0	648,8	206,3	1.494,5	1.386,9	1.139,9	2.087,9	692,6	5.307,2
Cantabria	134,4	-	347,9	319,5	801,8	536,4	-	1.380,8	936,1	2.853,2
Castela e León	897,2	295,9	1.398,6	805,1	3.396,8	3.018,8	1.036,7	4.863,2	2.756,7	11.675,4
Castela-A Mancha	532,9	74,4	797,0	561,4	1.965,7	1.990,9	281,0	2.723,0	1.746,6	6.741,5
Cataluña	2.038,3	69,6	1.610,8	516,7	3.717,7	7.051,7	244,6	5.544,7	1.496,1	14.337,2
Extremadura	140,7	68,5	668,1	457,1	1.334,5	757,3	293,3	2.264,4	1.373,2	4.688,1
Galicia	366,4	132,3	1.206,2	726,4	2.431,3	1.440,0	482,2	4.151,2	2.207,2	8.280,7
Madrid	2.198,1	-	1.259,3	926,6	4.384,0	6.527,1	-	4.274,3	2.887,0	13.688,4
Murcia	295,2	-	335,7	241,1	871,9	983,4	-	1.121,5	650,1	2.755,0
A Rioja	156,3	-	202,2	96,1	454,5	480,9	-	598,6	345,6	1.425,1
C. Valenciana	1.024,0	163,3	892,6	515,5	2.595,4	4.092,0	613,5	3.426,2	1.812,7	9.944,5
Navarra	80,6	-	248,8	28,1	357,5	615,7	-	991,4	90,7	1.697,8
País Vasco	621,2	573,6	343,7	99,7	1.611,6	2.304,1	1.985,5	1.308,4	333,7	5.931,7
Ceuta	30,3	-	-	8,7	39,0	140,4	-	-	56,3	196,7
Melilla	24,2	-	-	20,3	44,5	106,0	-	-	69,9	175,9
Non rexionalizable	-	-	-	2.008,2	2.008,2	-	-	-	8.552,5	8.552,5
Estranxeiro	-	-	-	93,9	93,9	-	-	-	337,1	337,1
Total	12.010,6	2.128,9	13.786,8	9.857,4	37.239,4	42.096,5	7.640,5	47.133,9	34.660,4	131.531,3

(1) cada axente comprenden soamente a Administración centralizada e OO.AA., agás no caso dos Concellos que soamente se refiran á súa Administración centralizada

(2) Estimación

(3) non inclúen gastos de defensa

Fonte: Ministerio de Administraciones Públicas. Informe económico-financiero de las Administraciones Territoriales 2005

Lonxitude da rede de estradas en Galicia e España 2004-05

	2004		2005		Galicia / España	
	Galicia	España	Galicia	España	2004	2005
	(en quilómetros)				(%)	
A cargo do Estado	2.258	25.155	2.267	25.415	9,0	8,9
Estradas dunha calzada	1.526	15.991	1.526	15.950	9,5	9,6
Estradas de dobre calzada	73	734	72	729	9,9	9,9
Autovías e autoestradas libres	395	6.267	405	6.573	6,3	6,2
Autoestradas de peaxe	264	2.163	264	2.163	12,2	12,2
A cargo dos Entes territoriais	15.189	139.997	15.158	140.231	10,8	10,8
Comunidade Autónoma	5.295	70.501	5.290	70.755	7,5	7,5
Deputación	9.894	69.496	9.868	69.476	14,2	14,2
Rede viaria municipal	61.756	489.698	61.756	489.698	12,6	12,6
Total rede de estradas	79.203	654.850	79.181	655.344	12,1	12,1

Fonte: Ministerio de Fomento, Anuario estadístico

○ 4.1.2.

Índices da rede de estradas do Estado, CC.AA. , Deputacións e Cabildos 2004-05 ⁽¹⁾

	2004				2005			
	Rede total/km2 de superficie	Rede total/1000 habitantes (2)	Vehículos parque/rede total	Vehículos parque/1000 habitantes (2)	Rede total/km2 de superficie	Rede total/1000 habitantes (3)	Vehículos parque/rede total	Vehículos parque/1000 habitantes (3)
Andalucía	0,28	3,14	177,17	555,73	0,28	3,13	187,16	586,53
Aragón	0,23	8,82	63,20	557,22	0,24	8,92	65,38	583,22
Asturias	0,47	4,65	112,94	525,63	0,47	4,66	116,29	541,79
Baleares	0,43	2,20	366,02	804,08	0,43	2,18	379,19	828,47
Canarias	0,57	2,16	293,53	635,32	0,57	2,16	306,80	664,18
Cantabria	0,49	4,60	124,58	573,68	0,49	4,62	129,66	599,28
Castela-A Mancha	0,24	10,00	58,27	582,83	0,24	7,58	61,61	467,27
Castela e León	0,34	12,92	44,56	575,68	0,34	17,13	46,15	790,46
Cataluña	0,38	1,74	360,66	628,75	0,38	1,73	377,31	653,73
C. Valenciana	0,37	1,82	343,75	625,17	0,37	1,82	358,24	653,05
Extremadura	0,21	8,26	68,02	561,59	0,22	8,27	71,15	588,18
Galicia	0,59	6,31	93,38	589,05	0,59	6,32	96,76	611,41
Madrid	0,42	0,57	1.116,32	641,01	0,42	0,57	1.162,59	663,54
Murcia	0,33	2,81	215,47	605,20	0,33	2,81	228,94	642,37
Navarra	0,37	6,57	95,22	625,33	0,37	6,47	99,55	644,28
País Vasco	0,59	2,00	267,81	535,93	0,58	1,99	277,52	550,90
A Ríoxa	0,37	6,23	87,18	542,76	0,37	6,23	90,96	566,74
Total	0,33	3,76	160,05	601,08	0,33	3,76	166,94	627,03

(1) na rede de estradas non se inclúen a lonxitude de camiños veciñais a cargo de Concellos, Ministerio de Defensa e outros Organismos

(2) poboación oficial a 1-1-2004

(3) poboación oficial a 1-1-2005

Fonte: Ministerio de Fomento, Anuario estadístico

○ 4.1.3.

O investimento real do Ministerio de Fomento na comunidade autónoma de Galicia ascendeu no último ano a 808,3 millóns de euros. O cadro 4.1.5. amosa que o 34,8% do mesmo corresponde á Dirección General de Carreteras, cun investimento real total 281,3 millóns de euros, seguida polo investimento do Gestor de Infraestructuras Ferroviaria, con 220,1 millóns de euros (o 27,2% do volume total de investimentos reais), e a Dirección General de Ferrocarriles, con 179,2 millóns de euros, (o 22,2% do investimento real).

Desagregando a nivel provincial, o 32,1% do total do investimento real do Ministerio de Fomento en Galicia está realizado na provincia de A Coruña, con 259,3 millóns de euros, sendo o investimento máis importante o da Dirección General de Ferrocarriles con 80,3 millóns de euros (31% do investimento na provincia. A segunda provincia en importancia polo volume de investimento é a de Pontevedra, con 255,4 millóns de euros (31,6% do investimento total), dos que o 33,4% (85,3 millóns de euros) foi realizado pola devandita Dirección General de Ferrocarriles.

Investimentos medios na rede de estradas do Estado, CC.AA., Deputacións e Cabildos 2001-05 ⁽¹⁾

	Administracións públicas		Estado	Entes Territoriais			Deputacións e Cabildos	Administracións públicas		Estado	Entes Territoriais			Deputacións e Cabildos
				Total	Comunidades Autónomas			Total	Comunidades Autónomas					
(en miles de € / 1000 habts). (2)														

(1) na rede de estradas non se inclúe a lonxitude de camiños veciñais a cargo de Concellos, Ministerio de Defensa e outros Organismos

(2) poboación oficial a 1-1-2005

Fuente: Ministerio de Fomento, Anuario estadístico

Transferencias e Investimentos do Ministerio de Fomento en Galicia 2006

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Varias prov.	Total
	(en miles de €)					
Capítulo 4: Transferencias correntes	8.200	2	-	9	-	8.211
Para compensa-la perda de ingresos pola rebaixa das tarifas de autoestradas de peaxe. R.D.L. 6/99	8.195	-	-	-	-	8.195
Becas na especialidade profesional marina	5	2	-	9	-	16
Capítulo 6: Investimentos reais	259.254	146.110	141.788	255.363	5.779	808.294
D.G. de Carreteras	56.793	117.463	45.995	58.277	2.741	281.269
D.G. de Ferrocarriles	80.286	11.067	339	85.290	2.171	179.153
D.G. do Instituto Geográfico Nacional	-	-	-	-	867	867
D.G. de Marina Mercante	1.419	-	-	4	-	1.423
Ministerio, Subsecretaría e Servicios Xerais	113	-	-	50	-	163
Gestor infraestructuras ferroviarias	37.210	15.301	94.947	72.641	-	220.099
AENA	24.982	-	-	7.222	-	32.204
Puertos del Estado	50.717	-	-	26.550	-	77.267
Renfe Operadora	-	-	-	367	-	367
Feve	729	927	-	-	-	1.656
Correos y Telégrafos	4.774	1.352	507	4.962	-	11.595
Sasemar	2.231	-	-	-	-	2.231
Capítulo 7: Transferencias de capital	1.389	1.124	245	2.002	-	4.760
Actuacións relacionadas co 1% cultural ás Comunidades Autónomas	-	-	-	755	-	755
Actuacións relacionadas co 1% cultural ás Corporacións Locais	-	400	-	300	-	700
Por asunción de competencias derivadas do cambio de titularidade de determinados tramos de estradas estatais a vías urbanas	477	315	-	294	-	1.086
Plan Nacional de Investigación Científica, Desenvolvemento e Innovación Tecnolóxica: áreas de construción e transportes	-	-	-	15	-	15
Programa de medidas para a mellora do sector de Transporte por estrada	912	409	245	638	-	2.204
Total Transferencias	9.589	1.126	245	2.011	-	12.971
Total Investimentos	259.254	146.110	141.788	255.363	5.779	808.294

Fonte: Ministerio de Fomento

○ 4.1.5.

Investimentos totais de Renfe nas CC.AA. 2005-06

	2005		2006	
	(en miles de €)	(%)	(en miles de €)	(%)
Andalucía	1.094,31	3,5	15.212,94	22,9
Aragón	372,74	1,2	10,24	0,0
Asturias	56,74	0,2	2.421,19	3,6
Cantabria	5,98	0,0	45,92	0,1
Castela-A Mancha	1.898,07	6,1	909,38	1,4
Castela e León	480,98	1,6	948,57	1,4
Cataluña	2.668,09	8,6	6.412,24	9,7
C. Valenciana	335,55	1,1	1.825,06	2,7
Extremadura	1,10	0,0	1,99	0,0
Galicia	130,11	0,4	401,79	0,6
A Coruña	11,81	0,0	10,49	0,0
Lugo	-	-	-	-
Ourense	12,22	0,0	0,20	0,0
Pontevedra	95,88	0,3	391,10	0,6
Varias provincias	10,20	0,0	-	-
Madrid	22.542,60	72,9	33.812,59	50,9
Murcia	100,98	0,3	92,67	0,1
Navarra	47,81	0,2	2,41	0,0
Pais Vasco	1.186,01	3,8	4.299,45	6,5
Total asignable CC.AA.	30.921,06	100,0	66.396,44	100,0
Asignable varias CC.AA.	5.103,15		16.151,97	
Non asignable CC.AA.	707.557,69		933.795,46	
Investimento total	743.581,90		1.016.343,87	

Fonte: Renfe

○ 4.1.6.

4.1.

5

<i>Investimentos presupostados en estradas, portos e obras hidráulicas 2005-06</i>				
Organismo	Concepto	2005	2006	06/05
		(en miles de €)		(%)
D.X. Obras Públicas	<i>Estrada (413 B, 600, 610)</i>	142.848,7	308.231,7	115,8
Portos de Galicia	<i>Portos (presuposto de capital)</i>	29.950,0	30.974,0	3,4
Augas de Galicia	<i>Investimentos reais (Cap. VI)</i>	23.250,6	20.640,3	-11,2
Obras e Servizos Hidráulicos	<i>Obras hidráulicas (presuposto de capital)</i>	80.605,0	96.146,0	19,3
Total		276.654,3	455.992,0	64,8

Fonte: Xunta, Presupostos xerais da C.A.

4.1.7.

<i>Proxecto de investimentos das Direccións Xerais de Obras Públicas 2005-06</i>				
413 A	Ordenación e inspección do transporte terrestre	2005	2006	06/05
		(en miles de €)		(%)
600	Mellora da accesibilidade	5.000,0	7.042,5	40,8
608	Outros investimentos	1.000,0	1.000,0	
610	Infraestruturas de mellora da accesibilidade	400,0	500,0	25,0
625	Mobiliario e utensilios	-	40,0	-
632	Edificios e outras construcións	65,0		-100,0
633	Maquinaria, instalacións e utensilios - reposición	18,0	18,0	0,0
640	Gastos en investimentos de carácter inmaterial	692,0	1.300,0	87,9
413 B	Construción, conservación e explotación de estradas			
600	Mellora da accesibilidade	121.281,4	272.033,4	108,3
610	Infraestrutura de mellora da accesibilidade	21.567,2	36.198,2	67,8
623	Maquinaria, instalacións e utensilios - adquisicións	135,0	300,0	122,2
624	Material de transporte	250,0	250,0	0,0
625	Mobiliario e útiles	25,0	18,0	-28,0
626	Equipos para procesos de información	-	12,0	
640	Gastos en investimentos de carácter inmaterial	2.599,9	4.664,3	79,4

Fonte: Xunta, Presupostos xerais da C.A.

4.1.8.

No que respecta aos investimentos en Galicia das entidades públicas empresariais, cómpre salientar que o investimento Renfe, ascendeu a 401,8 miles de euros en 2006, o que representa o 0,6% do investimento total asignable ás diferentes comunidades autónomas. A provincia de Pontevedra abrangue a meirande parte deste investimento, con 390,1 miles de euros, dedicando a totalidade dos 75,0 millóns de euros investidos á partida de novos talleres e melloras, segúndolle A Coruña, con 10,5 miles de euros, e Ourense, con 0,2 miles de euros.

O **cadro 4.1.7.** recolle a evolución de investimento realizado en materia de estradas, portos e obras hidráulicas pola Dirección Xeral de Obras Públicas, Portos de Galicia, Augas de Galicia e Obras e Servizos Hidráulicos. Por mor do incremento da Dirección Xeral de obras Públicas, este investimento medrou un 65% en relación ao ano anterior, para situarse nos 456,0 millóns de euros, dos que 308,2 millóns de euros (un 115,8% superior á do ano precedente) corresponden á Dirección Xeral de Obras Públicas. O investimento en obras hidráulicas (Aguas de Galicia e Obras e Servizos Hidráulicos) ascendeu aos 116,8 millóns de euros (un 12,5% superior so rexistrado en 2004) e Portos de Galicia rexistra unha medra do 15,1%, cun investimento de 31,0 millóns de euros.

No que atinxe aos principais programas das Direccións Xerais de Obras Públicas e de Transportes, o **cadro 4.1.8.** reflicte que o investimento do programa de construción, conservación e explotación de estradas ascendeu no ano 2006 a 313,5 millóns de euros, un 114,9% máis que o presupostado no ano anterior. O programa de ordenación e inspección do transporte terrestre, ascendeu ata os 9,9 millóns de euros, un 38% máis que en 2005.

Investimentos de Portos de Galicia 2005-06

	2005				
	A Coruña	Lugo	Pontevedra	Varios portos	Total
	(en €)				
Sinais marítimas e balizamento	7.664,76	-	5.940,00	52.084,57	65.689,33
Accesos marítimos	71.003,98	306.866,68	27.206,64	-	405.077,30
Obras de abrigo e dársenas	4.424.039,07	545.156,22	-	-	4.969.195,29
Obras de atraque	2.924.981,73	1.112.271,32	2.938.092,39	-	6.975.345,44
Edificacións	-	-	-	-	-
Instalacións xerais	4.458.491,79	758.331,07	866.819,19	-	6.083.642,05
Pavimentos, calzadas e vías circulación	455.351,35	94.360,22	213.266,20	-	762.977,77
Estudios e proxectos	5.111.877,15	271.073,52	292.471,74	-	5.675.422,41
Outras instalacións	10.866,48	-	-	-	10.866,48
Total	17.464.276,31	3.088.059,03	4.343.796,16	52.084,57	24.948.216,07

	2006				
	A Coruña	Lugo	Pontevedra	Varios portos	Total
	(en €)				
Adquisición de solares	-	-	-	657.525,00	657.525,00
Sinais marítimas e balizamento	-	-	-	25.450,00	25.450,00
Accesos marítimos	598.750,82	31.031,46	-	-	629.782,28
Obras de abrigo e dársenas	2.206.363,12	772.893,08	7.956,97	-	2.987.213,17
Obras de atraque	5.703.986,14	836.516,36	3.793.358,81	-	10.333.861,31
Edificacións	2.380.749,44	371.187,24	1.137.254,88	56.034,47	3.945.226,03
Instalacións xerais	188.179,64	35.728,91	121.821,05	295.032,55	640.762,15
Pavimentos, calzadas e vías circulación	5.800.637,11	-	426.564,75	-	6.227.201,86
Estudios e proxectos	444.187,63	148.978,68	90.412,86	130.172,62	813.751,79
Total	17.322.853,90	2.196.335,73	5.577.369,32	1.164.214,64	26.260.773,59

Fonte: Portos de Galicia

○ 4.1.9.

Infraestruturas portuarias e aeroportuarias

O investimento en infraestruturas portuarias en Galicia ascendeu a 103,6 millóns de euros no ano 2006, dos que 77,3 millóns de euros corresponden ao investimento realizado polo Ministerio de Fomento nos portos de interese xeral, e os restantes 26,3 millóns de euros ó investimento no resto dos portos de Galicia.

• **Portos de interese xeral do Estado.-** O investimento real do Ministerio de Fomento no ano 2006 ascendeu a 77,3 millóns de euros. Nos dous portos da provincia de A Coruña este investimento ascendeu a 50,7 millóns de euros e nos tres da provincia de Pontevedra, o investimento acadou os 26,6 millóns de euros.

• **Portos da Comunidade Autónoma.-** O investimento en infraestruturas portuarias ao longo do ano 2006 ascendeu a 26,3 millóns de euros, un 5,3% máis que o investido ao longo do ano anterior. Os portos da provincia de A Coruña acolleron as dúas terceiras partes do investimento total, con 17,3 millóns de euros, un 0,8% menos que no ano anterior. Nos portos da provincia Pontevedra investíronse un total de 5,6 millóns de euros, un 28,4% máis que o realizado no ano anterior. No conxunto dos portos de Lugo, volveu a descender o investimento no último ano, que se sitúa en 2,2 millóns de euros (28,9% menos que en 2005).

Atendendo aos diferentes tipos de obras, o **cadro 4.1.9.** reflicte que no ano 2006 os investimentos máis importantes son os correspondentes ás obras de atraque, con 10,3 millóns de euros (o 39,4% do investimento), seguido polo investimento en pavimentos, calzadas e vías de circulación, con 6,2 millóns de euros (23,7% do investimento), e edificacións, que abranguen o 15% do investimento (3,9 millóns de euros).

No caso das infraestruturas aeroportuarias, no ano 2006 o investimento real do Ministerio de Fomento en Galicia nos tres aeroportos ascendeu a 32,2 millóns de euros, dos que 25,0 millóns corresponden aos aeroportos de Santiago e A Coruña, e os 7,2 millóns de euros restantes, ao de Vigo.

Parques empresariais operativos en Galicia

Denominación	Concello	Promotor	Estado	Superficie neta (en m ²)
A Coruña				
P.E. Novo Milladoiro	Ames	Privado	Operativo, en estudo última fase	940.000
Polígono Sabón	Arteixo	Deputación	Operativo	3.287.910
Arzúa	Arzúa	Xestur Coruña	Operativo (1ª fase)	40.630
Penapurreira	As Pontes	Xestur Coruña	Operativo (etapa A)	250.592
Polígono Os Airios	As Pontes	Concello	Operativo	232.376
As Somozas	As Somozas	Xestur Coruña	Operativo (etapa A)	884.100
P.E. Piadela	Betanzos	Privado	Operativo	391.724
Espiñeiro - Boiro	Boiro	Xestur Coruña	Operativo (1ª fase)	367.600
Polígono A Tomada (1ª e 2ª fase)	Boiro	SEPES	Operativo	442.966
P.E. de Boqueixón	Boqueixón	Privado	Operativo	294.056
Polígono Espiritu Santo	Cambre	SEPES	Operativo	600.000
P.E. O Temple	Cambre	Privado	Operativo	325.953
Polígono Bértoa	Carballo	Privado	Operativo	517.845
Polígono Industrial Os Capelos	Carrai	SEPES	Operativo	439.616
Cerceda	Cerceda	IGVS	Operativo	90.808
Coirós (2)	Coirós	Xestur Coruña	Operativo	347.456
Polígono A Grela Bens	Coruña	SEPES	Operativo	1.400.000
Alvedro	Culleredo	IGVS	Operativo	438.000
Centro Logístico de transporte de Culleredo	Culleredo	Privado	Operativo	602.479
Polígono de Vilar do Colo (1ª 2ª fase)	Fene-Cabanas	SEPES	Operativo	852.519
Polígono de A Gándara	Ferrol	SEPES	Operativo	1.337.045
Melide	Melide	Xestur Coruña	Operativo (1ª fase)	36.761
P.E. de Madalena	Melide	Privado	Operativo	214.760
Polígono Río do Pozo (1ª e 3ª fase)	Narón	SEPES	Operativo	1.106.403
Polígono As Lagoas	Narón	Privado	Operativo	
Agualevada	Noia	IGVS	Operativo	78.348
Ordes (2)	Ordes	Xestur Coruña	Operativo (2ª e 3ª fase)	163.894
Sigüeiro	Oroso	Xestur Coruña	Operativo	384.622
Ortigueira	Ortigueira	Xestur Coruña	Operativo	233.169
Padrón	Padrón	Xestur Coruña	Operativo	225.445
Ponteceso	Ponteceso	Xestur Coruña	Operativo (1ª fase)	105.242
Vidriheiro-Campolongo	Pontevedra	IGVS	Operativo	113.266
Polígono de Xarás	Ribeira	SEPES	Operativo	123.000
Santa Comba	Santa Comba	Xestur Coruña	Operativo	103.991
P.E. de Boisaca	Santiago	SEPES	Operativo	596.403
Cidade do transporte de Santiago	Santiago	Concello	Operativo	232.376
Lugo				
A Pastoriza	A Pastoriza	IGVS	Operativo	80.000
A Pontenova	A Pontenova	Xestur Lugo	Operativo	60.876
Barreiros	Barreiros	Xestur Lugo	Operativo (1ª fase)	75.000
Becerreá	Becerreá	IGVS	Operativo (1ª fase)	29.394
Begonte	Begonte	IGVS	Operativo	103.531
Bóveda	Bóveda	IGVS	Operativo (1ª e 2ª fase)	62.877
Castro de Ribeiras de Lea	Castro de Rei	Xestur Lugo	Operativo	102.607
Castro de Ribeiras de Lea	Castro de Rei	Xestur Lugo	Operativo (Ampliación-1ª fase)	154.161
Cuíña	Cervo	Xestur Lugo	Operativo (1ª fase-etapa A)	116.958
Cuíña	Cervo	Xestur Lugo	Operativo (2ª fase-etapas BD)	273.988
Muimenta	Cospeito	Xestur Lugo	Operativo	42.279
Polígono de Os Acivros	Chantada	SIGALSA	Operativo	111.791
Foz	Foz	Xestur Lugo	Operativo (1ª fase-Pol. 1)	57.292
Guitiriz	Guitiriz	IGVS	Operativo (1ª fase)	60.220
IN-F (Ampl. Polígono O Ceao)	Lugo	IGVS	Operativo	300.857
Meira	Meira	Xestur Lugo	Operativo	75.708
Polígono de Reboredo	Monforte	SIGALSA	Operativo	365.675
Polígono de Escarón	O Saviñao	Concello	Operativo	91.115
Quiroga	Quiroga	IGVS	Operativo	107.054
Polígono de Rábade	Rábade	SIGALSA	Operativo	323.160
P.E. de San Xulián da Veiga	Sarria	SIGALSA	Operativo	374.862
Vilalba	Vilalba	Xestur Lugo	Operativo	272.136
Lourenzá	Vilanova de Lourenzá	IGVS	Operativo (1ª fase)	96.139
Xermade	Xermade	IGVS	Operativo (1ª fase)	14.855
Xove	Xove	IGVS	Operativo	103.122

(1) Os datos dos parques promovidos polo Xestur-IGVS corresponden a maio de 2007 e os restantes parques empresariais, a xuño de 2006.
Fonte: Xunta de Galicia, Consellería de Vivenda e Solo

○ 4.1.10(a)

Parques tecnolóxicos e empresariais

Os parques tecnolóxicos están orientados cara a empresas e institucións con alto nivel tecnolóxico e innovador como son, entre outros, as industrias de transformación da madeira, ou sectores da prezo, agroalimentario, téxtil ou de rochas ornamentais. Galicia conta con dous parques tecnolóxicos en funcionamento, o Parque Tecnolóxico de Galicia emprazado no concello ourensán de San Cibrao de Viñas, cunha superficie total de 550.000 m², e o Parque Tecnolóxico e Loxístico de Vigo, cunha superficie total de 874.436 metros cadrados. En maio de 2006 estaba en fase de trámite unha ampliación deste parque tecnolóxico e loxístico de Vigo, cunha superficie de 268.000 metros cadrados.

4.1.

Parques empresariais operativos en Galicia

Denominación	Concello	Promotor	Estado	Superficie neta (en m ²)
Ourense				
Vilamarín	Vilamarín	Xestur Ourense	Operativo (1ª fase)	167.218
Pereiro de Aguiar	Pereiro de Aguiar	Xestur Ourense	Operativo	602.436
O Barco de Valdeorras	O Barco de Valdeorras	IGVS	Operativo (1ª fase)	174.946
O Carballiño	O Carballiño	IGVS	Operativo (1ª fase)	253.535
P.E. de Celanova	Celanova	IGVS	Operativo (Polígono 1)	157.719
Ribadavia	Ribadavia	IGVS	Operativo	165.574
P. I. Pazos (ampliación)	Verín	IGVS	Operativo	145.856
P. I. Pazos	Verín	SIGALSA	Operativo	132.215
Vilar de Santos	Vilar de Santos	Concello	Operativo	51.250
P. comercial de Barreiros	S. Cibrao das Viñas	Asistemático	Operativo	450.000
Pontevedra				
Pousadoiro	Vilagarcía de Arousa	Xestur Pontevedra	Operativo	210.749
Trabanca	Vilagarcía de Arousa	Xestur	Operativo	86.233
Lalín 2000	Lalín	Xestur	Operativo (1ª, 2ª e 3ª fase)	488.402
Silleda	Silleda	Xestur	Operativo (1ª fase)	101.230
Silleda (ampliación)	Silleda	Xestur	Operativo	59.441
Bueu	Bueu	Xestur	Operativo (1ª e 2ª fase)	116.929
Arbo	Arbo	Xestur	Operativo (1ª fase)	52.379
Campiño	Pontevedra	IGVS	Operativo	343.291
Polígono de As Gándaras	O Porriño	SEPES	Operativo	2.147.467
Polígono de Toedo	A Estrada	SIGALSA	1ª fase operativo, 2ª pdte. PXOM	105.100
P. Tecnolóxico e Loxístico de Vigo	Vigo	Consorcio Zona Franca Vigo	Operativo	874.436
Polígono de Agolada	A Golada	Concello	Operativo	42.390
Polígono de Rivadil	A Cañiza	Concello	Operativo	200.000
Polígono de A Pasaxe-Vincios	Gondomar	Concello	Operativo	496.917
Polígono de Botos	Lalín	Concello	Operativo	205.800
Área industrial A Pedreira	Meaño	Concello	Operativo	250.000
Polígono de Paradela	Meis	Concello	Operativo	7.362
Concello de Chan de Ponte	Salvaterra do Miño	Concello	Operativo	276.000
Polígono de Tremoedo	Vilanova de Arousa	Cámara Comercio de Vilagarcía de Arousa	Operativo	93.740
Polígono de Cachafeiro	Forcarei	A. empresarios de Forcarei	Operativo	18.000
Polígono da Granxa do Bao	Pontevedra	Granxa do Bao S.A.	1ª fase operativa, 2ª en trámite	130.600

(1) Os datos dos parques promovidos polo Xestur-IGVS corresponden a maio de 2007 e os restantes parques empresariais , a xuño de 2006.
Fonte: Xunta de Galicia, Consellería de Vivenda e Solo

○ 4.1.10(b)

Ao carón destes parques tecnolóxicos, hai en Galicia máis de oitenta parques empresariais e polígonos operativos, cunha superficie próxima aos trinta millóns de metros cadrados. O principal promotor destes parques canto ao seu número é o IGVS-Xestur, cun total de 51 parques empresariais en maio de 2007, ascendendo á súa superficie a 9.178.916 m².

Ademais destes parques promovidos polo IGVS-Xestur, cómpre salientar que en maio de 2006 estaban operativos 10 parques promovidos pola SEPES promovía, cunha superficie de 9.045.419 metros cadrados, 12 parques privados, que suman unha superficie de 4.403.593 metros cadrados, e 12 parques empresariais promovidos por diferentes concellos ou deputacións (5.373.496 metros cadrados).

A provincia de A Coruña é quen acolle o maior número de parques empresariais e a maior superficie, con 36 parques e polígonos industriais e unha superficie de case 18 millóns de metros cadrados. Pontevedra conta cun total de 29 parques e polígonos e unha superficie superior aos seis millóns de metros cadrados, mentres que os 23 de Lugo e os 9 de Ourense teñen unha superficie de 3,5 e 2,3 millóns de m².

Xunto a estes parques e polígonos operativos, o **cadro 4.1.12.** amosa os 25 parques en proceso de execución, que ofertarán máis de cinco millóns de metros cadrados. Máis da metade desta superficie (o 53,4%) pertencen á provincia de Pontevedra, mentres que os nove de Lugo e os seis de Ourense ofertan máis de 900.000 metros cadrados. Os maiores parques empresariais en proceso de execución son os da Plataforma Loxística e Industrial Salvaterra As Neves, con 1.083.411 metros cadrados, e o de Sanxenxo, con 740.000 metros cadrados.

Asemade, os **cadros 4.1.13.** a **4.1.15.** amosan os principais datos dos parques empresariais e polígonos industriais en fase de estudo ou trámite, así como a relación dos parques empresariais galegos que están esgotados, ben na súa totalidade ou nalgunha das súas fases. ■

Parques empresariais en execución en Galicia

Denominación	Concello	Promotor	Estado	Superficie
A Coruña				
Arzúa	Arzúa	Xestur Coruña	En execución	52.170
Ampliación O Acevedo	Cerceda	Xestur Coruña	En execución	141.194
P.E. de Negreira-Covas	Negreira	Xestur Coruña	En execución	335.095
Vimianzo	Vimianzo	SEA (1)	En execución	
Lugo				
Monterroso	Monterroso	IGVS	En execución	155.425
Mondoñedo	Mondoñedo	IGVS/ Xestur/ SEA (execución) (1)	En execución	70.000
Guitiriz (2ª fase)	Guitiriz	Xestur Lugo	En execución	37.800
Foz (2ª fase)	Foz	Xestur Lugo	En execución	45.862
Cuiña (3ª fase-etapa C)	Cervo	Xestur Lugo	En execución	179.906
Polígono de Friol	Friol	SUP (2)	En execución	80.000
Palas de Rei	Palas de Rei	Xestur Lugo	En execución (pendente venda parcelas)	80.334
Vilalba (ampliación)	Vilalba	Xestur Lugo	En execución	225.745
Xermade (2ª fase)	Xermade	Xestur	En execución	47.234
Ourense				
A Rúa	A Rúa	Concello	En execución	242.053
O Barco de Valdeorras (2ª e 3ª fase)	O Barco de Valdeorras	IGVS	En execución	117.946
O Carballiño (2ª fase)	O Carballiño	IGVS	En execución	87.860
Ribadavia (Polígono 2)	Ribadavia	IGVS	En execución	61.540
Centro de transporte de mercaderías/ Terminal intermodal de Ourense	S. Cibrao das Viñas	IGVS-Xestur	En execución (o CTM 2ª fase pendente de licitar as obras)	323.000
Xinzo de Lima (fase 4ª)	Xinzo de Limia	Xestur Ourense	En execución	77.112
Pontevedra				
P.E. de Abalo	Catoira	SEA	En execución	91.139
A Reigosa	Pontecaldelas	Xestur	Licitación obras	493.097
PLISAN. Área loxística-empresarial	Salvaterra	IGVS	En execución	952.047
PLISAN. Centro de servizos	Salvaterra	IGVS	En execución	131.364
Sanxenxo	Sanxenxo	Privado	En execución	740.000
Área 33 (marxe A) (Silleda 2ª fase)	Silleda	Xestur	En execución	295.433

(2) Sociedade Urbanística Provincial

(1) Suelo Empresarial del Atlántico

Fonte: Xunta de Galicia, Consellería de Vivenda e Solo

4.1.11.

Parques empresariais en fase de estudo en Galicia

Denominación	Concello	Promotor	Superficie
A Coruña			
Plataforma loxística, empresarial e portuaria de Ferrol (Mandía)	Ferrol	IGVS	2.040.000 segundo estudo viabilidade
Barbanza	A Pobra-Ribeira	IGVS	1.008.928
Polígono de Porto do Son	Porto do Son	SEA	
Lavacolla	Santiago		600.000
Polígono Río do Pozo (4ª fase)	Narón	SEPES	940.000
Polígono Industrial de O Pino	Pino	Privado	1.000.000
Lugo			
Valadouro-Alfoz	Valadouro-Alfoz	Xestur Lugo	250.000 (118.000 1ª fase)
Baralla	Baralla	IGVS	
Meira (ampliación)	Meira	IGVS	
Plataforma Loxística Baamonde	Begonte	Por determinar	600 ha segundo estudo viabilidade
Burela	Burela	IGVS	
Ourense			
Avión	Avión	Por determinar	
Barbadás	Barbadás	Por determinar	
Baixa Limia	(Baixa Limia)	IGVS	200.000
Caldelas - Trives	Caldelas - Trives	IGVS	248.000
Muñíos	Muñíos	Por determinar	
A Rúa de Valdeorras	A Rúa de Valdeorras	Xestur Ourense	
	Toén	Por determinar	
Vilamarín (2ª fase)	Vilamarín	Xestur Ourense	112.146
A Peroxa	A Peroxa	Por determinar	
Reciclaxe	Carballeda de Avia	Xestur Ourense	600.000
Carballeda de Valdeorras	Carballeda de Valdeorras	Por determinar	
Centro de automoción	Verín	IGVS	
Pontevedra			
Zona Act. Loxística de Barro-Meis	Barro - Meis	Deputación	1.400.000
Gondomar	Gondomar	Xestur Pontevedra	
Caldas	Caldas		
2º parque empresarial de Mos (zona da Arrufana)	Mos - Redondela	Xestur Pontevedra	máis de 60 ha
PE e Plat. Loxística Salnés (Vilanova III)	Vilanova de Arousa	Por determinar	
Pousadoiro (ampliación)	Vilagarcía de Arousa	Por determinar	
Sanxenxo	Sanxenxo	Xestur Pontevedra	
Pontecesures	Pontecesures	IGVS	316.000

(1) Plataforma Loxística e Industrial de Salvaterra-As Neves

(2) Suelo Empresarial del Atlántico

(3) Sociedade Urbanística Provincial

Fonte: Xunta de Galicia, Consellería de Vivenda e Solo

4.1.12.

Parques empresariais en fase de trámite en Galicia

Denominación	Concello	Promotor	Superficie
A Coruña			
Arteixo	Arteixo	Xestur Coruña	1.479.762
Polígono de Camariñas	Camariñas	SEA (2)	59.840
A Bertoa	Carballo	Xestur Coruña	738.899
A Bertoa (ampliación)	Carballo	Xestur Coruña	430.000 + 110.000
Cariño	Cariño	Xestur (antes SEA)	132.200
A Trabe - Cedeira	Cedeira	Xestur Coruña	103.808
Coristanco	Coristanco	Xestur Coruña	175.000
Touro	Touro	Xestur Coruña	52.756
Parque Científico e Tecnolóxico	Santiago	IGVS	487.768
Leixa	Ferrol	SEA	1.335.530
Melide	Melide	Xestur Coruña	105.752
Vilasantar	Vilasantar	Por determinar	450.000
Espiñeiro - Boiro	Boiro	Xestur Coruña	71.895
Penapurreira	As Pontes	Xestur Coruña	544.946
P.E. de As Somozas (Etapa B)	As Somozas	IGVS	
Carnota	Carnota	SEA	
Cee	Cee	SEA	228.770
Laracha	Laracha	SEA	835.107
Laxe	Laxe	SEA	
Muros	Muros	SEA	196.207
Muxía	Muxía	SEA	52.528
Rianxo	Rianxo	SEA	317.728
A Sionlla - Santiago	Santiago	IGVS	1.323.542
Lugo			
Muimenta (ampliación)	Cospeito	Xestur Lugo	150.881
Lourenzá (2ª fase)	Lourenzá	IGVS	
A Pontenova (ampliación)	A Pontenova	Xestur Lugo	80.000
Baamonde	Begonte	Xestur Lugo	1.070.585
Castro de ribeiras de Lea (ampliación) (2ª fase)	Castro de Rei	Xestur Lugo	69.265
A Pastoriza (ampliación)	A Pastoriza	Xestur - IGVS	57.875
Taboada	Taboada	IGVS	85.979
Polígono de Meira	Meira	SUP	153.503
Polígono de Begonte	Begonte	SUP	233.263
Polígono de Trabada	Trabada	SUP	40.000
Xove-Cervo	Xove-Cervo	SEA	248.388
Samos	Samos	IGVS	29.520
Ourense			
A Gudiña	A Gudiña	Xestur Ourense	32.863
P. Tecnolóxico de Galicia (ampliación)	San Cibrao das Viñas	Xestur	423.000
			segundo convenio
Nave modular CTM	San Cibrao das Viñas	Xestur	11.000
Tamagos	Verín	IGVS	
Taboadela	Taboadela	Xestur Ourense	
Ribadavia (polígono 3)	Ribadavia	IGVS	52.361
Pereiro de Aguiar (polígono 2B)	Pereiro de Aguiar	Xestur Ourense	100.442
Rubí	Rubí	Xestur Ourense	54.619
Nogueira de Ramuín	Nogueira de Ramuín	Xestur Ourense	32.200
A Rábeda	Val da Rábeda	IGVS	
			Total 9.250.000
			Industrial 3.260.000
Viana do Bolo	Viana do Bolo	Xestur Ourense	27.829
Póboa de Trives	Póboa de Trives	Xestur Ourense	33.000
Riós	Riós	Xestur Ourense	32.999
Pontevedra			
Arbo (2ª fase)	Arbo	Xestur Pontevedra	33.779
Crecente	Crecente	Xestur Pontevedra	
A Ran	Cuntis	Xestur Pontevedra	
Fragamoreiras	Poio	Xestur Pontevedra	383.636
Rodeiro	Rodeiro	Xestur Pontevedra	
P.E. de Lalín (4ª fase)	Lalín	Xestur Pontevedra	329.678
Mos	Mos	Xestur Pontevedra	776.023
Centro de Excelencia en Electrónica veh. intelixentes	Porriño		25.000 en principio
Cidade do Moble	A Estrada	Xestur Pontevedra	528.351
Val do Tea	Ponteareas	IGVS	1.037.085
A Guarda-O Rosal	A Guarda-O Rosal	SEA	260.211
Tomiño	Tomiño	SEA	493.456
Vilanova de Arousa I	Vilanova de Arousa	SEA	315.672
Vilanova de Arousa II	Vilanova de Arousa	SEA	
Salceda de Caselas	Salceda de Caselas	SEA	50.858
P.E. e Industrial do Morrazo	Cangas	Privado	600.000
P.E. de Morrazo	Cangas	C. Zona Franca Vigo	1.290.000
Porto do Molle	Nigrán	C. Zona Franca Vigo	1.070.000
Balaidos (ampliación)	Vigo	C. Zona Franca Vigo	229.000
Polígono de Arán	Cuntis	Concello	1.200.000

(1) Plataforma Loxística e Industrial de Salvaterra-As Neves

(2) Suelo Empresarial del Atlántico

(3) Sociedade Urbanística Provincial

Fonte: Xunta de Galicia, Consellería de Vivenda e Solo

○ 4.1.13.

4.1.

11

Parques empresariais esgotados en Galicia

Denominación	Concello	Promotor	Estado	Superficie (en m ²)
A Coruña				
Arzúa	Arzúa	Xestur Coruña	Esgotado (1ª fase)	40.630
Espiñeiro	Boiro		Esgotado (1ª fase)	367.600
Cerceda	Cerceda	IGVS	Esgotado	
Alvedro	Culleredo	IGVS	Esgotado	438000
Melide	Melide	IGVS	Esgotado (1ª fase)	142.513
Ordes	Ordes	Xestur Coruña	Esgotado (1ª 2ª e 3ª fase)	299.285
Sigueiro	Sigueiro	Xestur Coruña	Esgotado	384.622
Ortigueira	Ortigueira	Xestur Coruña	Plan parcial modificado, a instancia de Norfor 12/2006.	233.169
Padrón	Padrón	Xestur Coruña	Rematado. En venta, pendente 37 parcelas	225.445
Ponteceso	Ponteceso	Xestur Coruña	Esgotado (1ª fase)	105.242
Vidrieiro	Pontedeume	IGVS	Esgotado	113.266
Penapurreira	As Pontes	Xestur Coruña	Esgotado (Etapa A e B)	367.751
P.E. de Coirós (2ª e 3ª fase)	Coirós	Xestur Coruña	Esgotado (2ª e 3ª fase)	
P.E. de Coirós (1ª fase)	Coirós	Xestur Coruña	Esgotado (1ª fase)	256.750
Santa Comba	Santa Comba	Xestur Coruña	Esgotado	103991
As Somozas	As Somozas	Xestur Coruña	Esgotado (Etapa A e B)	884.100
Polígono Bergondo	Bergondo	SEPES	Esgotado	1.015.747
Polígono Río do Pozo (2ª fase)	Narón	SEPES	Esgotado	377.004
Polígono do Tambre	Santiago	SEPES	Esgotado	1.058.000
Polígono Pocomaco	Coruña	Privado	Esgotado	736.000
Lugo				
Barreiros	Barreiros	Xestur Lugo	1ª fase esgotada,	75.000
Becerreá	Becerreá	IGVS	Rematado 1a fase. Pendente de venta parcelas.	29.394
Begonte	Begonte	IGVS	Entregado ao Concello	
Bóveda	Bóveda	IGVS	Esgotado	103.531
Castro de Ribeiras de Lea	Castro de Rei	Xestur Lugo	Esgotado 1º e 2º fase	62877
Castro de Ribeiras de Lea. Ampliación	Castro de Rei	Xestur Lugo	Esgotado	102.607
Cervo (Cuíña)	Cervo	Xestur Lugo	Esgotado 1º fase	84200
Mulimenta.	Cospeito	Xestur Lugo	Esgotado, 1º e 2º fase	390946
Foz	Foz		Esgotado	42.279
Guitiriz	Guitiriz	IGVS	Esgotado 1º fase Polígono 1	57292
Lourenzá	Lourenzá	IGVS	1ª e 2ª fase esgotada	98.020
O Ceao (ampliación)	Lugo	IGVS	1ª fase esgotada	96.139
Palas de Rei	Palas de Rei	IGVS	Esgotado	300.857
P.E. de Meira	Meira	Xestur Lugo	Esgotado 1º fase	56.742
P.E. de Vilalba	Vilalba	Xestur Lugo	Esgotado	75.708
Xove	Xove		Esgotado	272.136
Quiroga	Quiroga	IGVS	Esgotado	103.122
Xermade	Xermade	IGVS	Esgotado 1º e 3ª fase	59.954
A Pastoriza	A Pastoriza	IGVS	1ª fase esgotada	14.855
Ourense				
Reserva de Solo Empresarial de Ourense	Ourense	Xestur Ourense	Esgotado	580.944
Pereiro de Aguiar	Pereiro de Aguiar	Xestur Ourense	Aprobado o Plan Parcial e urbanizado e vendido (esgotado)	602.436
Xinzo de Limia	Xinzo de Limia	Xestur Ourense	1ª, 2ª e 3ª fase esgotadas	297.061
CTM / Terminal intermodal Ourense	San Cibrao das Vías	Xestur Ourense	Prox Sect aprobado. Executado	98.057
Polígono 1	Ribadavia	IGVS	Rematadas as obras de urbanización. Quedan por vender 3 parcelas (11/5/07)	51.973
Sarreaus	Sarreaus	Concello		
Uceira	O Carballiño	Concello de O Carballiño	Esgotado	116.241
Pontevedra				
Arbo	Arbo	Xestur Pontevedra	1ª fase esgotada	52.379
Castiñeiras	Bueu	Xestur Pontevedra-IGVS	Esgotado	59.164
Castiñeiras	Bueu	Xestur Pontevedra-IGVS	Vendidas 100% de las parcelas de uso industrial comercial. Pendiente de Venta la parcela de equipamiento comercial.	57.765
Abalo	Catoira		Aprobado definitivamente. Obras recibidas. Aberto concurso público para a adxudicación de parcelas (DOG 7/8/07 - 60 días naturais).	91.139
Lalín 2000 (1ª fase)	Lalín	IGVS	Esgotado	305.354
Cidade do transporte de Lalín ou P.E. Lalín	Lalín	IGVS	Esgotado	48.404
Ampliación Lalín 2000 (3ª fase)	Lalín	IGVS	Esgotado	183.000
O Campiño	Pontevedra	IGVS-Xestur Pontevedra	Esgotado	343.291
Silleda (Área 33)	Silleda	IGVS,Xestur Pontevedra	1ª fase esgotada, 2ª fase en estudo	160.671
Tui	Tui	IGVS	Esgotado (1º e 2º fase)	216.535
Pousadoiro	Vilagarcía de Arousa	IGVS	Obras rematadas. Parcelas vendidas. Estanse construíndo as primeiras naves.	210749
Trabanca	Vilagarcía de Arousa	IGVS	Obras rematadas. Parcelas vendidas	86.233
P.E. de A Granxa	Porriño	Consorcio Zona Franca Vigo	Esgotado	939.000
P.E. de Bouzas	Vigo	Consorcio Zona Franca Vigo	Esgotado	200.000
P.E. de Balaídos	Vigo	Consorcio Zona Franca Vigo	Esgotado	1.000.000
Polígono de O Salnés	Ribadumia	Concello de Ribadumia	Esgotado	12.000

Fonte: Xunta de Galicia, Consellería de Vivenda e Solo

○ 4.1.14.

4.1.

12

4.2.

investigación e tecnoloxía

Xunto ao mercado peso relativo do entorno público orientación científico-académica da actividade investigadora en Galicia, que se reflicte en que o entorno público (universidades e administración pública), que concentra o 56,6% do gasto interno en I+D e o 68,4% do persoal empregado nestas actividades, cómpre salientar como segunda característica, a existencia dunha asignación de recursos netamente inferior á media española.

Dunha banda, e a pesar do incremento do gasto en máis dun dez por cento respecto ao ano anterior, a intensidade de gasto en I+D situouse en Galicia nos 0,88% do seu PIB, lonxe do 1,13% de media española e do 1,85% de media en Europa. Doutra, o gasto interno por habitante e en termos de persoal ocupado en equivalencia a xornada completa representa o 64,2% e o 81,8% da media española, respectivamente. Asemade, o gasto en I+D por investigador representa no ano 2005 o 74,5% do gasto medio en España.

Ao longo do último ano descendeu lixeiramente o número de solicitudes de invencións (patentes e modelos de utilidade), manténdose o seu peso relativo sobre o total estatal a un nivel baixo, sobre todo, se se ten en conta a importancia relativa galega en termos de poboación ou de actividade económica.

O equipamento en tecnoloxías de información e comunicación continuou a súa tendencia á alza tanto nos fogares como nas empresas galegas. No caso concreto dos fogares, cómpre salientar que Galicia atópase moi lonxe da media estatal no que á dispoñibilidade de ordenador e acceso a internet se refire, situándose coma a segunda comunidade autónoma con menor dispoñibilidade.

Antes de analizar os distintos aspectos recollidos no capítulo, cómpre facer referencia a que en decembro do ano 2006 aprobouse formalmente o **Plan Galego de I+D 2006-2010**, polo que os investimentos dedicados a estas actividades partiron dunha prorroga do plan anterior.

A meirande parte do presuposto (83,6%) concentrouse na Dirección Xeral de Investigación, desenvolvemento e innovación da Consellería de Innovación e Industria, que é a encargada da coordinación e xestión do plan. Séguelle a Consellería de Educación, co 7,2%, e Medio Rural, co 4,6%.

Con datos relativos á execución orzamentaria, o investimento total vinculado ao Plan Galego de I+D asociado á Consellería de Innovación e Industria ascendeu a 105,3 millóns de euros, dos que 50,0 millóns corresponden ao programa asignado ao desenvolvemento do Plan, 28,4 millóns de euros ao programa de gasto para investigación universitaria e 26,9 millóns de euros, ao crédito para apoio á modernización empresarial. Estas cifras reflicten que o grado de execución orzamentaria desta Consellería foi do 96,7%.

Orzamento do Plan Galego de Investigación, Desenvolvemento e Innovación Tecnolóxica para o exercicio 2006: distribución segundo programa e consellería

	432-A	432-B	712-B	322-C	Total	
	(en miles de €)					(%)
Innovación e Industria	56.235,5	29.241,2	23.454,1	-	108.930,8	83,6
Educación	-	-	-	9.397,9	9.397,9	7,2
Medio Rural	5.970,0	-	-	-	5.970,0	4,6
Pesca e Asuntos Marítimos	4.174,7	-	-	-	4.174,7	3,2
Medio Ambiente e Desenv. Sostible	1.770,1	-	-	-	1.770,1	1,4
TOTAL	68.150,2	29.241,2	23.454,1	9.397,9	130.243,5	100

432 A- Plan Galego de Investigación e Desenvolvemento Tecnolóxico

432 B- Investigación universitaria

712 B- Apoio á modernización empresarial e mellora da competitividade nos sectores industrial e servizos

322 C- Ensinanzas universitarias

Fonte: Plan Galego de Investigación, Desenvolvemento e Innovación Tecnolóxica 2006-2010

○ 4.2.1.

Gastos internos totais e persoal en I+D nas CC.AA. 2004-05

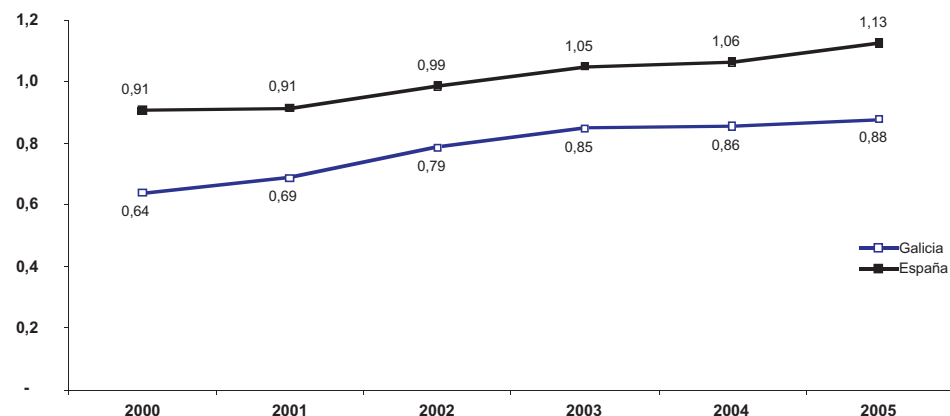
	2004		2005		05/04	
	Gastos internos	Persoal (1)	Gastos internos	Persoal (1)	Gastos internos	Persoal (1)
	(miles de €)		(miles de €)		(%)	
Andalucía	882.913	17.057	1.051.028	18.803	19,0	10,2
Aragón	180.045	5.064	221.261	5.285	22,9	4,4
Asturias	116.252	2.341	137.810	2.698	18,5	15,3
Baleares	54.687	1.073	61.505	1.283	12,5	19,6
Canarias	199.285	3.915	214.217	4.418	7,5	12,9
Cantabria	46.158	990	51.574	1.047	11,7	5,8
Castela e León	423.081	8.092	436.552	8.571	3,2	5,9
Castela-A Mancha	116.589	1.973	126.589	2.211	8,6	12,0
Cataluña	2.106.870	36.634	2.302.350	37.862	9,3	3,4
C. Valenciana	731.940	14.976	867.666	15.256	18,5	1,9
Extremadura	56.947	1.381	103.250	1.568	81,3	13,6
Galicia	366.290	8.286	405.196	8.496	10,6	2,5
Madrid	2.447.465	39.538	2.913.163	44.480	19,0	12,5
Murcia	138.267	3.234	170.099	4.237	23,0	31,0
Navarra	256.947	4.041	257.967	4.493	0,4	11,2
Pais Vasco	778.443	12.384	829.025	13.124	6,5	6,0
A Rioxa	41.173	905	44.194	885	7,3	- 2,2
Ceuta e Melilla	2.409	51	3.424	57		
Total	8.945.761	161.933	10.196.871	174.773	14,0	7,9

(1) Persoal en equivalencia a xornada completa

Fuente: INE, Estadística sobre actividades de I+D

○ 4.2.2.

Esfuerzo investigador de Galicia e España en I+D 2000-05

Fuente: INE, Estadística sobre actividades de I+D

(1) Tómanse os datos do PIB a prezos de mercado, prezos correntes (base 2000)

4.2.

○ 4.2.3.

**Importancia relativa dos gastos internos totais e persoal en I+D nas CC.AA.
2004-05**

	2004		2005	
	Gastos internos / PIB (1) (%)	Persoal en I+D / 1.000 activos (2)	Gastos internos / PIB (1) (%)	Persoal en I+D / 1.000 activos (2)
Andalucía	0,77	5,0	0,84	5,6
Aragón	0,69	8,4	0,79	9,2
Asturias	0,65	5,2	0,71	6,2
Baleares	0,26	2,1	0,27	2,6
Canarias	0,58	4,1	0,59	4,8
Cantabria	0,44	3,8	0,45	4,2
Castela e León	0,93	7,2	0,90	8,0
Castela-A Mancha	0,41	2,3	0,41	2,8
Cataluña	1,34	10,4	1,36	11,0
C. Valenciana	0,90	6,7	0,99	7,0
Extremadura	0,41	3,0	0,68	3,5
Galicia	0,86	6,6	0,88	6,8
Madrid	1,65	12,9	1,81	15,3
Murcia	0,65	5,2	0,74	7,0
Navarra	1,80	13,9	1,68	16,3
País Vasco	1,51	12,0	1,49	12,9
A Ríoxa	0,66	6,0	0,67	6,5
Ceuta e Melilla	0,10	0,9	0,13	1,0
Total	1,06	7,8	1,13	8,7

(1) PIB a prezos de mercado, prezos correntes
(2) Persoal en equivalencia a xornada completa
Fonte: INE, *Estadística sobre actividades de I+D*

○ 4.2.4.

Gran parte deste presuposto (91,5 millóns de euros) “executouse mediante convocatoria pública de axudas, na súa totalidade como subvencións a fondo perdido para realizacións de proxectos de investigación básica e aplicada e outras acción de innovación (estudos de viabilidade, proxectos de innovación, creación e consolidación de plataformas tecnolóxicas, protección de propiedade industrial, ...)”. Outras actuacións serían as de comunicación e sensibilización social, 1,1 millóns de euros, ou as vinculadas ao programa de articulación do sistema galego de investigación e innovación, 900 mil euros.

Indicadores de I+D+i

Os recursos empregados nas actividades de I+D ao longo do exercicio 2005 ascenderon a 405,2 millóns de euros, un 10,6% máis que no ano anterior (27,8 millóns de euros máis), polo que o esforzo investidor galego en investigación e desenvolvemento tecnolóxico, medido pola participación do gasto en I+D no PIB, acadou os 0,88%, moi por baixo da media estatal, que é do 1,13%. O mesmo acontece no caso do esforzo en termos por habitante e en termos de persoal empregado a tempo completo, pois o gasto galego per cápita ascendeu a 146,4 euros, o 64,2% da media española, e o investimento por persoa ocupada nestas actividades en xornada completa, a 47,7 miles de euros (81,8% da media estatal).

Tendo en conta estes tres rasgos da asignación de recursos ao sistema galego de innovación, e a pesar da medra do gasto interno en I+D, ao longo do último ano aumenta lixeiramente o diferencial coa media española no caso do gasto per cápita coma na relación do gasto/PIB. Pola contra, mellora o cociente entre gasto interno e persoal en equivalencia a xornada completa, que representaba o 80% da media española en 2004 fronte aos 81,8% en 2005.

En canto á concentración territorial dos recursos que en España se asignan ás actividades de I+D, **cadro 4.2.2.**, cómpre salientar a elevada concentración deste gasto en poucas comunidades autónomas. Así, ao longo do período mencionado, Cataluña e Madrid acollen máis da metade do gasto total interno en I+D e soamente cinco CC.AA. (as devanditas Cataluña e Madrid, xunto a Andalucía, País Vasco e a C. Valenciana) concentran o 78,1% do gasto interno (77,7% en 2004). O peso relativo do investimento galego en 2005 foi do 4%, unha décima menos que no ano precedente.

Gasto interno en I+D nas CC.AA. 2005: distribución segundo sector

	Total	Sector privado (1)		Sector Público (2)	
	(en miles de €)	(en miles de €)	(% sobre total)	(en miles de €)	(% sobre total)
Andalucía	1.051.028	339.832	32,3	711.196	67,7
Aragón	221.261	125.109	56,5	96.152	43,5
Asturias	137.810	65.593	47,6	72.217	52,4
Baleares	61.505	14.504	23,6	47.001	76,4
Canarias	214.217	50.078	23,4	164.139	76,6
Cantabria	51.574	20.291	39,3	31.283	60,7
Castela e León	436.552	242.270	55,5	194.282	44,5
Castela-A Mancha	126.589	55.483	43,8	71.106	56,2
Cataluña	2.302.350	1.460.533	63,4	841.817	36,6
C. Valenciana	867.666	326.382	37,6	541.284	62,4
Extremadura	103.250	23.860	23,1	79.390	76,9
Galicia	405.196	176.035	43,4	229.161	56,6
Madrid	2.913.163	1.678.124	57,6	1.235.039	42,4
Murcia	170.099	76.050	44,7	94.049	55,3
Navarra	257.967	170.165	66,0	87.802	34,0
País Vasco	829.025	644.871	77,8	184.154	22,2
A Rioxa	44.194	29.642	67,1	14.552	32,9
Ceuta e Melilla	3.424	68	2,0	3.356	98,0
Total	10.196.870	5.498.822	53,9	4.694.624	46,0

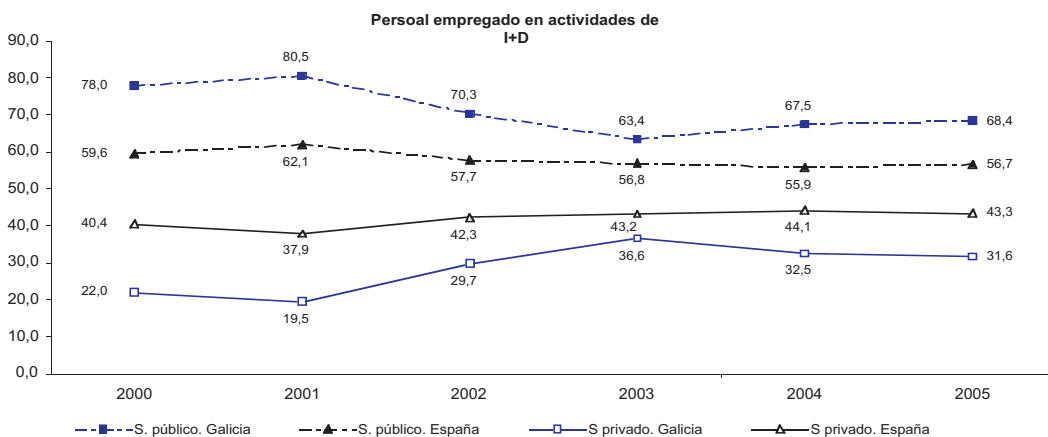
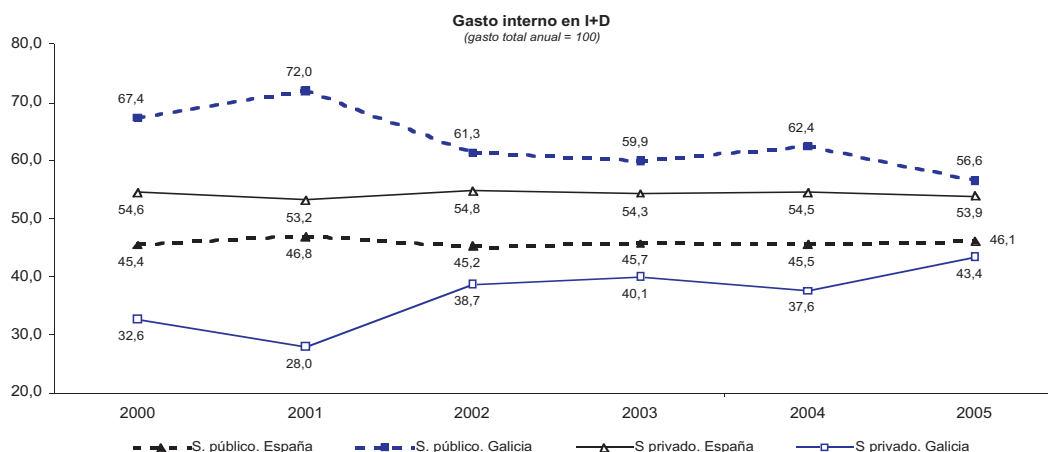
(1) Inclúe empresas e institucións privadas sen fin de lucro

(2) Inclúe Administración e Ensino Superior

Fonte: INE, Estadística sobre actividades de I+D

4.2.5.

Gasto interno e persoal empregado nas actividades de I+D en Galicia e España 2000-05: distribución segundo sector

Fonte: INE, Estadística sobre actividades de I+D

4.2.

4.2.6.

Persoal empregado nas actividades de I+D nas CC.AA. 2005: distribución segundo sector

	Total		Sector privado (1)		Sector Público (2)	
	Investigadores		Total	Investigadores	Total	Investigadores
Andalucía	18.803	13.219	4.896	2.137	13.907	11.082
Aragón	5.285	3.550	2.115	821	3.170	2.729
Asturias	2.698	1.791	890	425	1.809	1.366
Baleares	1.283	898	354	135	929	763
Canarias	4.418	3.209	630	218	3.788	2.991
Cantabria	1.047	683	397	165	651	518
Castela e León	8.571	5.786	3.165	1.645	5.406	4.142
Castela-A Mancha	2.211	1.336	840	334	1.371	1.002
Cataluña	37.862	22.240	20.194	8.689	17.668	13.551
C. Valenciana	15.256	9.194	5.447	2.214	9.810	6.980
Extremadura	1.568	1.056	324	150	1.244	906
Galicia	8.496	5.851	2.685	1.056	5.811	4.795
Madrid	44.480	26.553	20.257	10.461	24.223	16.092
Murcia	4.237	2.663	1.247	506	2.990	2.157
Navarra	4.493	2.997	2.266	1.049	2.227	1.948
País Vasco	13.124	8.165	9.495	5.071	3.629	3.094
A Rioxa	885	482	497	170	388	312
Ceuta e Melilla	62	47	2	1	59	46
Total	174.777	109.720	75.701	35.246	99.077	74.474

(1) Inclúe empresas e institucións privadas sen fin de lucro

(2) Inclúe Administración e Ensino Superior

Fonte: INE, Estadística sobre actividades de I+D

○ 4.2.7.

Na estruturación da actividade investigadora, Galicia caracterízase polo predominio do entorno público (universidades e administración pública), A pesar de que en 2005 se rexistrou unha certa aproximación aos niveis medios do conxunto do Estado, o entorno público acolle o 56,6% do gasto total (trece puntos máis que a media española), mentres que o esforzo privado é o 43,4% (43,9% en España).

No último ano, Galicia continúa sendo a sétima comunidade autónoma coa maior importancia relativa do gasto público, por detrás de Extremadura, Canarias, Baleares, Andalucía, a C. Valenciana e Cantabria.

No concernente ao **persoal empregado en I+D**, en 2005 este ascende en Galicia a 8.496 persoas (**cadro 4.2.7.**), o que representa o 4,9% do total estatal, mentres que a importancia relativa do número de investigadores empregados en I+D foi do 5,3% dos investigadores en España (5.851 investigadores en Galicia). Nese ano había en Galicia un total de 6,8 persoas ocupadas nestas actividades por cada mil activos fronte ás 8,7 persoas por cada mil activos de media no conxunto do Estado.

O gasto en I+D por investigador, a pesar da mellora dun 6,4% respecto ao ano anterior, sitúase moi por baixo da media estatal. No último ano, o gasto por investigador ascendeu a 69.252,43 euros, o 74,5% da media estatal, cando no ano anterior esta porcentaxe era do 73,4%.

No último ano o sector público acolleu o 68,4% do persoal empregado nestas actividades, cando no conxunto do Estado a súa importancia relativa ascendía ao 56,7%. Tal como reflicte o **cadro 4.2.6.**, respecto aos datos de 2004, tanto en Galicia coma en España medra o peso relativo do sector público no emprego total.

O investimento da Xunta de Galicia presupostado no seu programa de Investigación científica, técnica e aplicada ascendeu en 2006 a 97.391,5 miles de euros, o que supón un incremento do 17,3% respecto ao ano anterior. Dese importe, 68.150,2 miles de euros corresponden ao programa 432A “Plan galego de investigación e desenvolvemento tecnolóxico” (24.977,0 miles de euros máis que en 2005) e 29.241 miles de euros ao programa 432B “Investigación universitaria”.

O deseño, planificación e financiamento da innovación e a investigación nos sectores produtivos, favorecido pola Administración autonómica galega, atópase distribuído entre catro consellerías: Innovación e Industria; Medio Rural; Pesca e Asuntos Marítimos; e finalmente, Medio

Presuposto de gastos da Xunta de Galicia en investigación científico-técnica e aplicada 2005-06

	2005	2006
	(en miles de €)	
432A Plan galego de investigación e desenvolvemento tecnolóxico	43.173,2	68.150,2
Innovación e Industria	33.470,7	56.235,5
Medio Rural	4.287,2	5.970,0
Pesca e Asuntos Marítimos	3.589,5	4.174,7
Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible	1.675,4	1.770,1
Cultura, Comunicación Social e Turismo	150,4	-
432B Investigación universitaria	26.251,3	29.241,2
Innovación e Industria	26.251,3	29.241,2
432V Plan galego de investigación e desenvolvemento tecnolóxico (Plan Galicia)	13.570,0	-
Innovación, Industria e Comercio	13.570,0	-
43.- Investigación científica, técnica e aplicada	82.994,5	97.391,5

Fonte: Xunta, Presupostos xerais da C.A.

○ 4.2.8.

Proxectos aprobados polo CDTI nas CC.AA. 2005-06

	2005			2006		
	Nº Proxectos	Achega CDTI	Presuposto total	Nº Proxectos	Achega CDTI	Presuposto total
		(en miles de €)			(en miles de €)	
Andalucía	39	18.914,3	35.040,8	37	24.641,0	47.455,6
Aragón	36	23.041,5	43.188,1	61	35.488,0	65.917,0
Asturias	18	12.135,2	23.288,3	23	16.369,9	33.112,1
Baleares	2	2.249,5	4.980,9	3	851,7	1.514,9
Canarias	4	2.841,1	4.735,2	7	3.265,8	6.123,4
Cantabria	14	8.107,9	15.113,9	32	20.664,2	39.004,5
Castela-A Mancha	9	6.569,4	13.324,4	17	10.849,8	21.523,4
Castela e León	42	33.255,1	71.772,8	37	21.697,6	41.704,9
Cataluña	243	118.332,8	224.256,3	269	152.598,3	291.667,4
C. Valenciana	69	40.801,9	78.934,5	91	47.899,4	92.284,7
Extremadura	6	1.517,7	2.637,2	10	4.869,9	8.120,9
Galicia	15	9.570,1	17.048,8	22	16.648,9	30.069,1
A Ríoxa	15	7.632,2	14.515,2	16	7.693,8	16.853,5
Madrid	77	39.168,7	73.224,1	126	95.702,9	179.084,8
Murcia	18	10.846,8	19.349,4	31	13.706,3	24.266,4
Navarra	82	49.322,2	101.903,1	91	54.494,7	100.937,4
País Vasco	112	76.895,6	144.241,7	143	77.277,3	145.160,6
Total	801	461.201,8	887.554,7	1.016	604.719,5	1.144.800,6

Fonte: Centro para el Desarrollo Tecnológico Industrial (CDTI)

○ 4.2.9.

Ambiente e Desenvolvemento Sostible. Esta actuación en materia de I+DT complétase coas actuacións do Igape neste ámbito.

Xunto ao financiamento do Plan galego existen fondos provenientes doutras fontes, como o Plan estatal, a UE, outras institucións públicas ou privadas e empresas.

O Centro para o Desenvolvemento Tecnolóxico Industrial (CDTI), axencia xestora de recursos crediticios destinados ao financiamento de proxectos de desenvolvemento tecnolóxico e innovación entre empresas españolas, concedeu créditos para 22 proxectos en Galicia (o 2,2% dos proxectos no conxunto do Estado). Segundo os datos recollidos no **cadro 4.2.9.**, o investimento total destes proxectos en Galicia medrou de xeito considerable, acadando os 30.069,1 miles de euros, cunha achega do CDTI, en forma de créditos sen xuro, por 16.648,9 miles de euros. En termos relativos, o presuposto total medrou un 76,4%, e a achega pública nun 74%. Tras este importante crecemento, Galicia acolleu o 2,6% tanto do presuposto total así coma o 2,8% da contribución total do CDTI en España.

Estatísticas da propiedade industrial nas CC.AA. 2006 ⁽¹⁾

	Solicitudes de patentes		Modelos de utilidade	Deseño industrial	Marcas	Nomes comerciais e rótulos de establecementos
	Vía nacional	Patentes PCT (2)				
Andalucía	334	93	198	164	6.560	1.054
Aragón	134	24	122	42	1.498	186
Asturias	45	17	45	18	813	118
Baleares	43	8	28	32	1.126	230
Canarias	56	11	59	76	1.992	312
Cantabria	30	4	20	5	437	25
Castela-A Mancha	79	24	91	39	1.514	188
Castela e León	125	28	70	44	2.022	243
Cataluña	752	198	777	276	10.635	857
C. Valenciana	345	103	453	262	6.147	816
Extremadura	27	5	25	7	590	84
Galicia	145	25	103	67	2.889	261
Madrid	551	229	367	225	13.346	1.235
Murcia	72	14	85	59	1.707	138
Navarra	111	40	58	9	668	192
País Vasco	222	83	139	56	2.735	250
A Ríoxa	25	9	22	17	628	67
Ceuta e Melilla	-	-	1	5	151	4
Non consta	2	-	1	4	97	7
Estranxeiros	-	12	-	-	-	-
Enviada a OMPI ou anulado	-	2	-	-	-	-
Total	3.098	929	2.664	1.407	55.555	6.267

(1) Avance de resultados

(2) Solicitudes de patentes de ámbito mundial (PCT) presentadas en España por CC.AA. de residencia
Fonte: Oficina Española de Patentes y Marcas

○ 4.2.10.

• Propiedade industrial

O número de solicitudes de invención (patentes vía estatal e modelos de utilidade) rexistradas en Galicia ao longo do ano 2006 foi de 248, sete solicitudes menos que no ano precedente, polo que a actividade inventiva, medida a través da ratio de solicitudes de invencións/ millón de habitantes, situouse nas 89,6 solicitudes. Comparado co conxunto do Estado, Galicia acolle en 2006 o 4,3% das solicitudes (4,4% no ano anterior), situándose a actividade inventiva moi por baixo da media estatal, que é de 122,9 solicitudes por millón de habitantes.

O número de patentes estatais solicitadas –que conceden a explotación exclusiva unicamente no territorio español– en Galicia ascendeu no último ano a 145, o 4,7% do total estatal. Tras unha medra de 16 solicitudes, a comunidade autónoma presenta unha actividade creativa de 52,4 solicitudes por millón de habitantes, cando no total estatal esta ratio é de 69,3 solicitudes.

Do conxunto de solicitudes realizadas polos residentes en España, concedéronse en Galicia un total de 67 patentes (o 3,5% do total estatal), das que vinte e dous corresponden á sección “necesidades correntes da vida” e quince, á de “química; metalurxia”. Comparado co total estatal, cómpre salientar que a importancia relativa destas seccións foi do 4,9% e 6,3%, respectivamente.

Asemade, no último ano presentáronse vinte e cinco solicitudes de ámbito mundial (PCT), o 2,7% das solicitudes no conxunto do Estado.

O número de solicitudes de modelos de utilidades descendeu en Galicia ata as 103, vinte e tres menos que no ano anterior. Tras esta caída, a súa importancia relativa no conxunto do Estado foi de 3,9% e a ratio solicitudes por cada millón de habitantes acadou un valor de 37,2 solicitudes fronte ás 59,6 no conxunto do Estado (46,7 e 66,7 solicitudes por millóns de habitantes no ano anterior).

O número total de concesións de modelos de utilidade publicadas en Galicia en 2006 foi de 99 (o 4% do conxunto de concesións publicadas en España), das que dúas seccións, a das necesidades correntes da vida e a de técnicas industriais diversas, transporten acollen o 53,5%

Certificacións de calidade e xestión medioambiental en Galicia 2003-05			
	2003	2004	2005
Certificación Norma ISO 9000			
Nº de empresas certificadas	1.439	2.022	2.481
Certificacións Galicia / España (%)	4,1	5,0	4,9
Certificación Norma ISO 14000			
Nº de empresas certificadas	296	398	536
Certificacións Galicia / España (%)	5,9	6,1	5,9
Certificación Norma EMAS			
Nº de empresas certificadas	12	27	62
Certificacións Galicia / España (%)	2,8	5,1	9,6

Fonte: IGE

4.2.11.

das concesións galegas (58,6% no conxunto do Estado).

• Esforzo pola calidade

O número de certificacións de calidade e xestión medioambiental converteuse nun excelente indicador do nivel de competitividade dun país. A pesar de que ao longo do último ano se produce en Galicia unha medra importante do número de empresas certificadas coa Norma ISO 9000 e coa ISO 14001, os datos recollidos no **cadro 4.2.11.** indican que a importancia relativa das empresas certificadas en Galicia en relación ao conxunto do Estado descende lixeiramente, acadando no ano 2005 o 4,9% e o 5,9% das certificacións respectivamente (5,0% e 6,1% en 2004). Pola contra, o peso relativo das certificacións medioambientais medra dende o 5,1% en 2004 ao 9,6% no ano 2005.

Indicadores de alta tecnoloxía

A proporción de persoas empregadas en sectores de alta e media alta tecnoloxía sobre o total de ocupados en Galicia en 2005 (último dato dispoñible) ascende a 6,6%, oito décimas menos que a importancia relativa media no conxunto do Estado.

O **cadro 4.2.12.** indica que, a pesar do descenso do número de establecementos, o valor engadido bruto xerado polas empresas englobadas dentro dos sectores de alta e media tecnoloxía medrou en 2005 un 2,8% respecto ao xerado no ano precedente, situándose nos 1.735,4 millóns de euros. Tendo en conta que no conxunto do Estado o VEB xerado nas industrias manufactureiras de alta e media tecnoloxía medrou un 4,7%, o peso relativo do VEB xerado en Galicia por estas empresas descende ao 4,6%, unha décima menos que no ano anterior.

• Comercio exterior

Se tomamos coma indicador de referencia do comercio exterior de produtos de media e alta tecnoloxía o importe das exportacións e importacións dos capítulos correspondentes á industria farmacéutica (30), bens de equipamento –maquinaria e material de transporte– (84-89), instrumentos ópticos, fotográficos, de medida, control e precisión (90) e reloxaería (91), o ano 2006 presenta unha medra do superávit comercial. As exportacións destes produtos experimentaron un crecemento do 18,3%, acadando os 7.222,3 millóns de euros, en tanto que as importacións, tras unha medra do 3,6%, situáronse nos 5.642,1 millóns de euros.

Con esta evolución, 2006 presentou un aumento da importancia relativa das exportacións destes produtos no total estatal, así coma un lixeiro descenso do peso relativo das importacións. As exportacións supoñen o 9,6% das exportacións españolas destes produtos (8,8% no ano precedente), en tanto que as importacións representan o 5,2% (5,4% en 2005).

Entre os produtos de alta e media-alta tecnoloxía cómpre salientar que o 68% das exportacións e o 56,8% das importacións dos produtos da industria manufactureira considerada pertencen ao sector dos vehículos de motor. No conxunto do Estado, estas porcentaxes son sensi-

Indicadores de alta tecnoloxía en Galicia e España 2004-05**2004**

	Galicia				España			
	Establece- mentos	Cifra de negocios	Valor engadido	Ocupados	Establece- mentos	Cifra de negocios	Valor engadido	Ocupados
		(en miles de €)		(en miles de persoas)		(en miles de €)		(en miles de persoas)
Sectores manufactureiros de tecnoloxía alta e media alta	1.304	8.826.929	1.688.761	53,4	22.524	149.586.997	36.087.756	870,1
Tecnoloxía alta	215	851.689	172.428	3,0	4.480	22.684.696	6.457.868	155,1
Tecnoloxía media-alta	1.089	7.975.240	1.516.333	50,4	18.044	126.902.301	29.629.888	715,0
Servizos de alta tecnoloxía	1.377	499.618		19,6	32.677	51.340.812	25.695.002	412,9
Total sectores de alta e media alta tecnoloxía	2.681	9.326.547		73,0	55.201	200.927.809	61.782.758	1.283,0

2005

	Galicia				España			
	Establece- mentos	Cifra de negocios	Valor engadido	Ocupados	Establece- mentos	Cifra de negocios	Valor engadido	Ocupados
		(en miles de €)		(en miles de persoas)		(en miles de €)		(en miles de persoas)
Sectores manufactureiros de tecnoloxía alta e media alta	1.234	8.950.051	1.735.396	54,3	23.052	163.657.427	37.789.560	887,0
Tecnoloxía alta	212	976.610	226.288	4,3	4.773	24.359.820	6.778.210	173,6
Tecnoloxía media-alta	1.022	7.973.441	1.509.108	50,0	18.279	139.297.607	31.011.350	713,4
Servizos de alta tecnoloxía				19,9				512,3
Total sectores de alta e media alta tecnoloxía				74,2				1.399,3

Fonte: INE, Indicadores de alta tecnoloxía

○ 4.2.12.

blemente inferiores, situándose nos 35,7% e 47,2%, respectivamente.

Tres cuartas partes das compras galegas destes produtos proceden da Unión Europea (51,6% no caso do valor total das importacións galegas) e que máis de dúas terceiras partes das vendas diríxense cara a estes países (47,8% no caso das exportacións). No conxunto do Estado estas porcentaxes están en torno ao 73%.

Indicadores TIC

Á hora de analizar os distintos indicadores do grao de penetracións das tecnoloxías de información e comunicación (TIC) nos fogares e empresas galegas, e dada a existencia dunha notable conexión entre a tecnoloxía, a formación e a competitividade, cómpre facer referencia ao nivel educativo e formativo.

Os datos da *Enquisa de poboación activa* reflicten que en Galicia, en 2006, a porcentaxe de persoas maiores de 16 anos con estudos superiores era do 21,2% (porcentaxe idéntico no caso das mulleres e dos homes). No caso das persoas con estudos de secundaria (primeira e segunda etapa), representan en conxunto o 41,5%, acadando o 45,7% no caso dos homes e o 37,7%, no das mulleres. En relación ao conxunto do Estado, o peso relativo das persoas con estudos superiores é do 6,1%, e do 6% no caso da educación secundaria.

Ao longo do curso académico 2005/06 continuou a caída do alumnado no conxunto das universidades galegas, que se situou nas 74.778 persoas, 4.230 menos que as matriculadas no curso anterior, o que representa o 5,2% dos universitarios en España (5,4% no curso 2004/05).

Ao igual que o conxunto do alumnado universitario en Galicia, o número de persoas matriculadas nas ramas con relación coas TIC (ciencias experimentais e ensinanza técnicas) segue

Balanza comercial de produtos de alta e media-alta tecnoloxía en Galicia e España 2005-06

	Importacións					
	2005		(%)	2006		(%)
	Galicia	España		Galicia	España	
	(en millóns de €)			(en millóns de €)		
Cap. 30.- Produtos farmacéuticos	398,9	6.866,5	5,8	410,8	7.256,8	5,7
Maquinaria	638,9	46.230,4	1,4	913,7	50.365,1	1,8
Cap. 84.- Maquinaria mecánica	414,4	26.990,5	1,5	520,7	28.190,6	1,8
Cap. 85.- Maquinaria eléctrica	224,5	19.239,9	1,2	393,0	22.174,6	1,8
Material de transporte	4.366,6	42.480,2	10,3	4.257,4	44.978,0	9,5
Cap. 86.- Ferroviario	1,9	312,1	0,6	0,5	278,4	0,2
Cap. 87.- Terrestre	2.855,3	36.460,5	7,8	3.204,7	38.844,3	8,3
Cap. 88.- Aéreo	27,7	2.586,0	1,1	2,7	2.379,8	0,1
Cap. 89.- Marítimo	1.481,8	3.121,6	47,5	1.049,4	3.475,5	30,2
Cap. 90.- Instrumentos e aparatos de óptica, fotografía ou cinematografía, de medida, control ou precisión, instrumentos e aparatos médico-cirúrxicos.	39,4	5.071,2	0,8	57,9	5.648,0	1,0
Cap. 91.- Reloxaría	2,8	577,6	0,5	2,5	661,6	0,4
Subtotal	5.446,6	101.225,8	5,4	5.642,1	108.909,5	5,2
Total comercio exterior	13.752,3	232.954,5	5,9	15.216,7	259.559,0	5,9
	Exportacións					
	2005		(%)	2006		(%)
	Galicia	España		Galicia	España	
	(en millóns de €)			(en millóns de €)		
Cap. 30.- Produtos farmacéuticos	77,2	4.981,8	1,5	108,5	5.525,7	2,0
Maquinaria	569,9	23.435,0	2,4	685,6	25.748,1	2,7
Cap. 84.- Maquinaria mecánica	193,3	12.671,4	1,5	253,4	13.830,1	1,8
Cap. 85.- Maquinaria eléctrica	376,6	10.763,5	3,5	432,1	11.918,1	3,6
Material de transporte	5.449,1	39.071,5	13,9	6.417,2	41.935,0	15,3
Cap. 86.- Ferroviario	0,4	633,8	0,1	0,1	447,7	0,0
Cap. 87.- Terrestre	4.177,7	33.272,1	12,6	4.914,3	35.393,6	13,9
Cap. 88.- Aéreo	2,8	2.261,9	0,1	3,3	1.971,9	0,2
Cap. 89.- Marítimo	1.268,2	2.903,7	43,7	1.499,6	4.121,8	36,4
Cap. 90.- Instrumentos e aparatos de óptica, fotografía ou cinematografía, de medida, control ou precisión, instrumentos e aparatos médico-cirúrxicos.	7,1	1.569,3	0,5	7,4	1.649,3	0,4
Cap. 91.- Reloxaría	3,1	197,8	1,6	3,5	200,4	1,8
Subtotal	6.106,5	69.255,4	8,8	7.222,3	75.058,5	9,6
Total comercio exterior	12.125,2	155.004,8	7,8	14.324,1	169.872,0	8,4

Elaboración propia CES-Galicia a partir de ICEX-Stacom

4.2.13.

Alumnado matriculado e graduado en ciencias experimentais e técnicas relacionadas coas TIC nas universidades galegas e españolas

	matriculado 1º e 2º ciclo			graduado		
	curso 04/05 (A)	curso 05/06 (B)	B - A	curso 03/04 (A)	curso 04/05 (B)	B - A
A Coruña						
CC. Experimentais	1.104	1.035	-69	139	105	-34
Ensinanzas técnicas	9.548	9.339	-209	867	984	117
Santiago de Compostela						
CC. Experimentais	3.174	3.215	41	451	520	69
Ensinanzas técnicas	3.970	3.576	-394	614	646	32
Vigo						
CC. Experimentais	2.014	1.833	-181	263	239	-24
Ensinanzas técnicas	8.254	7.831	-423	1.186	1.046	-140
Galicia						
CC. Experimentais	6.292	6.083	-209	853	864	11
Ensinanzas técnicas	21.772	20.746	-1026	2.667	2.676	9
España						
CC. Experimentais	105.859	101.252	-4607	13.927	13.439	-488
Ensinanzas técnicas	386.021	380.042	-5979	43.281	43.440	159
Galicia / España (%)						
CC. Experimentais	5,9	6,0		6,1	6,4	
Ensinanzas técnicas	5,6	5,5		6,2	6,2	

Fonte: Ministerio de Educación y Ciencia

4.2.

4.2.14.

**Indicadores das tecnoloxías da información e da comunicacións (TIC) en Galicia e España
2005-06**

	Galicia		España	
	2005	2006	2005	2006
	(%)			
Fogares (1)				
Fogares equipados con televisión	98,8	99,5	99,4	99,7
Fogares equipados con ordenador	49,0	51,5	55,7	57,8
Fogares con acceso a internet	26,0	30,2	36,3	40,1
Penetración da banda ampla nos fogares con acceso a internet	61,5	68,5	62,8	77,3
Fogares equipados con fax	4,1	4,7	5,3	5,9
Fogares equipados con vídeo	58,5	61,1	69,5	70,7
Fogares equipados con DVD	48,9	58,6	61,4	72,5
Fogares equipados con cadea musical, alta fidelidade, laserdisc	56,0	59,8	63,8	69,1
Fogares equipados con radio	87,1	89,0	87,9	89,2
Fogares equipados con teléfono fixo	86,1	83,9	85,2	83,1
Fogares equipados con teléfono móbil	79,9	82,8	85,9	88,6
Empresas (2)				
Ordenadores	94,0	96,6	97,6	98,4
Rede de Área Local (LAN)	53,9	66,8	60,8	70,8
Intranet	27,4	22,5	31,4	27,8
Conexión a internet	83,7	87,6	90,0	92,7
correo electrónico	76,8	85,6	85,7	90,5
Acceso a internet mediante banda ampla	74,1	91,4	83,7	94,0
Interactúan coas Administracións Públicas mediante internet	58,5	55,9	61,5	62,8
Conexión a internet e sitio páxina web	40,3	50,5	48,3	50,2
Con páxina web que usan sistemas seguridade actualizados nos 3 meses anteriores	80,7	87,3	83,3	84,4
Novas tecnoloxías				
Persoas que usan teléfono móbil		76,9		84,0
Persoas de 16 a 74 anos que empregaron ordenador	46,5	48,7	52,3	52,1
Persoas de 16 a 74 anos que se conectaron a internet	39,0	41,2	44,9	48,3
Persoas de 16 a 74 anos que realizaron algunha compra por internet	6,3	8,6	8,7	10,9
Persoas que empregaron internet ao menos unha vez á semana		32,0		39,9
	(nenos 10 a 14 anos = 100)			
Nenos de 10 a 14 anos que empregaron ordenador	63,7	65,6	71,2	75,1
Nenos de 10 a 14 que se conectaron a internet	63,3	68,5	65,5	71,7
Nenos de 10 a 14 que usan teléfono móbil	50,0	58,7	54,0	58,0

(1) Media dos resultados das enquisas do primeiro e segundo trimestre de cada ano

(2) Datos correspondentes a un de xaneiro do ano seguinte

Fonte: IGE e INE

○ 4.2.15.

unha tendencia descendente ao longo dos últimos cursos. O **cadro 4.2.14.** amosa que o número de alumnos matriculados no curso 2005/06 foi de 26.829 persoas, 1.235 alumnos menos que no curso anterior, sendo esta caída moito máis acusada que no conxunto do Estado (4,4% e 2,2%, respectivamente). Nas ciencias experimentais matricularonse un total de 6.083 alumnos (o 22,7% das devanditas ramas) e nas ensinanzas técnicas, 20.746 alumnos (o 77,3%).

A importancia relativa do número de alumnos matriculados nestas dúas ramas no conxunto de universitarios galegos medrou catro décimas para situarse no 35,9% no derradeiro curso (33,3% no conxunto de universidades españolas), en tanto que o seu peso relativo no total de alumnos nestas ramas relacionadas coas TIC en España é do 5,6% (5,7% no curso anterior).

O **equipamento** en tecnoloxías de información e a comunicación continúa a súa tendencia á alza tanto nos fogares galegos coma españois. Dunha banda, a cobertura de televisión, radio e os equipos de comunicación de voz acadan unha cobertura case universal. Os datos recollidos no **cadro 4.2.15.** reflicten que no último ano continúa o proceso de substitución do teléfono fixo polo móbil, diminuíndo en máis de dous puntos e medio a implantación do fixo e medrando en máis de oito puntos a do móbil.

O 51,5% dos fogares galegos dispoñían en 2006 dalgún tipo de ordenador, máis de dous puntos por riba da media do ano anterior, e un 30,2% dos fogares teñen acceso a internet (23,7% en 2005). A pesar desta medra, Galicia atópase moi lonxe da media estatal, e se sitúa coma a segunda comunidade autónoma con menor dispoñibilidade de ordenador e acceso a internet tras Extremadura.

Do conxunto de fogares con acceso a internet en Galicia (263,6 miles de fogares), o 68,5% pode conectarse por banda ampla, o que representa o 20,7% dos fogares galegos. No conxunto do Estado, a porcentaxe de fogares con este tipo de conexión é do 77,3% (o 31% do total de

fogares españois).

O 48,7% da poboación galega de 16 a 74 anos empregou o ordenador nos tres meses anteriores ás enquisas, situándose esta porcentaxe no 41,2% no caso das persoas que se conectaron a internet (un 32% das persoas se conectaron cando menos unha vez á semana). Un 8,6% da poboación de 16 a 74 anos mercou produtos e servizos a través de internet, cifra que representa unha medra do 2,3 puntos respecto á media do ano 2005. No conxunto do Estado, esta porcentaxe foi do 10,9%, 2,2 puntos por riba do rexistrado no ano anterior. Os produtos máis comprados seguen sendo os relativos ás viaxes ou aloxamentos de vacacións, as entradas de espectáculos e material informático e equipamento electrónico.

En relación aos **usos** de tecnoloxías da información e as comunicacións **nas empresas**, o uso de ordenadores está estendido na práctica totalidade das mesmas. O 87,6% das empresas galegas de dez ou máis asalariados dispón de conexión a internet en xaneiro de 2006, catro puntos máis que na mesma data do ano anterior, das que o 91,4% accede a través dalgún tipo de banda ampla.

En relación ao ano 2005, cómpre salientar o forte incremento de empresas galegas con conexión a internet e sitio/páxina web. Tras unha medra de máis de dez puntos, a porcentaxe de empresas que dispón de sitio/páxina web en Galicia foi de 50,5%, tres décimas máis que no conxunto do Estado. Asemade, hai que destacar que a porcentaxe de empresas galegas con páxina web que empregan sistemas de seguridade actualizados nos tres meses anteriores á enquisa foi do 87,3%, tres puntos por riba da media estatal.

Tal como reflicte o devandito **cadro 4.2.15.**, no último ano, a diferenza do acontecido no conxunto do Estado, descende lixeiramente a porcentaxe de empresas que interactúan coas administracións públicas mediante internet, que se sitúa no 55,9% (62,8% de media en España). ■